שנים

שנים אוחזין בטלית. דוקא אוחזין דמיכסה מוחזקים כה ואין זה כח כה יותר מזה, שאילו היתה כיד אחד לבדו הוי מיחל המוציא מחבירו ואלו להביא ראיה בעדים שהיא שלו ואינו נותנן זה ליטול בשבועה: **זה אומר כולה שלי**. בגמרא מפרש למאי הלכתא תרתי: **זה יכול**. מפרש בגמרא תורה אור (דף ג:) שבועה זו למה: **שמין לו כה פחות מכאן**. בגמרא (דף ה:) מפ' למאי הלכתא כי היכי ליפטר כהך שבועה: **זה אומר חציה שלי**. מודה הוא שהחצי של חבירו ואין דין לנתן על חציה הלכך זה האומר כולה שלי יישבע ט' כמשפט הרשאין **מה שהן** דנין עליו שבועין **שמיסה** שאין לכל אחד בו פחות מחציו וטפל כל אחד לחצי: **הין שנים קובעין בו'**. לשמושין לחתן (ל) [לכלה] ומנהיג שמיסה שוין לקנות כהמה מן ההפקר: **כמה שהן מודין**. בגמרא (דף ח.) מפרש [דהאי] לשמושין דהמנהיג מציאה לחבירו קנה חבירו: **גמ' לחייבי**. קודם **שהגבהתי תוכה**: **ברחיים קני**. מדקתני יחלוקו: **חצי כולה שלי**. בחזקה נאמרה שהגבהתי תחילה ואחה תפסת מידי משזכיתי בה: **ובחמר רבבתי**. בכבת קמח בהגוזל ומחכיל": **ותלתא לידיה משמע**. ואפי' הכלי "תחיל" ולא עובד טוכסים ולא מימלי מיעט רחמנא עובד טוכסים היכא דלא לחתי לידיה דיכולי לא מיחייב למיכת עלה ולאהדורה לבל לחתי לידיה מיחייב להחזירה לחבירתו תמורה: **חצי לחצי בעלמא נקט**. לי לא הדר חצי "כולה שלי" הוה למימר מחי "מלחתי" דקתני חצי לנון בני חדם לחו במשמעו ולא לנון המקרא והרבה בני חדם קורין לה מילחה משמע דלחיה: **בעלמא דקתני מלחתיה**. כ"מ שמיטו שהמוגח מילחה קנחה הוה למימר דמילחה קני לה משמע דלחיה דלא לחתי למשמע שום חצי דלא קני לה אלא בהגבהה דנכיס: **לי תנא "כולה שלי" דבראיה לא קני ומי מצית אמרת מאי "מצאתיה" ראיתיה** *והא אמר רבנאי **ומצאתה" דקרא=דאתאי לידיה משמע: אין "ומצאתה" דקרא=דאתא לידיה משמע ומיהו תנא לישנא דעלמא נקט ומדחזי ליה אמר "אנא אשכחית" ואע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני "כולה שלי" דבראיה בעלמא לא קני "לא אלחתיני" כולה שלי" ולא בעי אני מצאתיה?אי תני "כולה שלי" הוה אמינא בעלמא דקתני "מצאתיה" בראיה בעלמא קני "אני מצאתיה" והדר תנא "כולה שלי" דממשמע יתירה אשמעינן דראיה לא קני ומי מצית אמרת חדא קתני והא "זה,וזה קתני אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתה אומר כולה שלי ובא אמר רב פפאואיתימא רב שימי בר אשי ואמרי לה *כדי *רישא במציאה יסיפא במלקח וממכר,וצריכא: דאי**

אוחזין בטלית אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, אומר כולה שלי-וזה אומר כולה שלי: זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו. זה אומר כולה שלי-וזה אומר חציה שלי-האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע. *שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי: זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו, בזמן שהם מודים או שיש להן עדים שחלקין בלא שבועה: **גמ'** למה לי למתנא "זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי"לאתויי חדא קתני→ זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי"לאתויי וזה אומר אני מצאתיה ואנא ידענא דכולה שלי"אי תנא "אני מצאתיה" הוה אמינא מאי 'מצאתיה' ראיתיה אע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני תנא "כולה שלי" דבראיה לא קני ומי מצית אמרת מאי 'מצאתיה' ראיתיה *והא אמר רבנאי **ומצאתה" דקרא=דאתאי לידיה משמע: אין "ומצאתה" דקרא=דאתא לידיה משמע ומיהו תנא לישנא דעלמא נקט ומדחזי ליה אמר "אנא אשכחית" ואע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני "כולה שלי" דבראיה בעלמא לא קני "לא אלחתיני" כולה שלי' ולא בעי אני מצאתיה?אי תני "כולה שלי" הוה אמינא בעלמא דקתני "מצאתיה" בראיה בעלמא קני "אני מצאתיה" והדר תנא "כולה שלי" דממשמע יתירה אשמעינן דראיה לא קני ומי מצית אמרת חדא קתני והא "זה,וזה קתני אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתה אומר כולה שלי ובא אמר רב פפאואיתימא רב שימי בר אשי ואמרי לה *כדי *רישא במציאה יסיפא במלקח וממכר,וצריכא: דאי** לומר מינו תלת היכא דטעינתו כולה קלי ים לו כודלי חציה והאומר חציה שלי ספק אם ים לו כה כלום כדאמרינן בפרק החולן (יבמות דף לח.) ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי שבא ספק-אמר תנא בר מתנא תנא ואיתא לי פלגא ויבם אמר אחא בריה דרבא ל

ד א מיי' פ"ב מהלכות מכירה הלכה ד ועיין בסמגות ומ"מ סמע עשין סה טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף ו:

אי תנא מציאה. מקום דמורה ואמר מבריי לזו מידי חסר לך תפיס לא"ג יודע שמבירו מצאה וכמו רבנן שבועה עליה כדי שיפרוש לבל מקח וממכר דליכא למימר כי שתם יודע שמבירו קנאה לו הוי תפיס ומדתפיס ליה סבור שלו הוא ונהנה המוכר כדמסיק למטן דנקיט זוזי מתרוייהו לימא לך ימצא למשום שבועה לא יפרוש שכבי סבור הוא ומר אמת קמ"ל דלא"ם יסבע, והיכא שודעי חיו סבור ומר אמת נגון דקא טעין כל אחד מני תרגימה שאחד מהן טוען שקנה במזיד לו כגון שיש לחדוקין בשטר לנקמן (דף ז:) שהם פטיטה דיחלוקו בשבועה דע"י שבועה ולחי יפרוש דחציר לממונא לא חשיב לשבועה: **ולחזי** זוזי ממלן נקט. פרש"י בשאל למוכר ופע"ג לחין המוכר נחמן בשמין מקחו בידו כדאי, בעשרה יוחנן (קדושין דף נט: ושם ד"ה גד"ה) ס"מ בדנקיט מתרוייהו לבל בדנקיט מחד נחמן לפילו חין מקחו בידו וגרסינן בחר הכי ולא ידעינן ובחנם דחק לפרש כן דהכא פריך שפיר דחע"ג דחין מקחו בידו נחמן הוא כעד אחד ואחמי שיעור שנינן שהמוכר מסייעו יפער משבועה ואידך יסבע שבועה דתורייתא והשתא גרס שפיר ולא ידע דלי ידע הוא נחמן כעד אחד ומיהו ס"מ לשמוי לדיתיה קמן דשקיליה וכ"י מפרש דשאל להם ממי קבל המוכר המעות שחין לחו מוסדין לוחן לשקר בזה לומר נחמי והוח לי נחן וגם סס חיכם חלוקים חלח שמי שהלכה המוכר לבל בשחיתת המעות חיכם חלוקין:

לימא מתני' דלא כבן גגם. מלינו למימר דידע שפיר דמתני' דחפסר דתרוייהו בהדי הדדי מנבהוה וס"מ פריך דשיחלוקו בלא שבועה חחרי שחפסר לבא לידי שבועה שוא ומשני שוא ממש חלוקין בשבועה שוא ולח בשבועת חלוקין:

היכא דליכא דרכא דממונא. פירוש בשאל בלא טענותיהם יש ספק לב"ד דיש לחחד חביעה על חבירו בלא טענותם כגון בשור שנגח לחת הפרה (ב"ק דף מו.) ומחלוקין פרה בחמור *לחחרי שספק טולד מעלמו דין הוא שיחלוקו לפילו בלא שבועה:

ומה הם דליכא דרכא דממונא. ולימה למימר כולה חמר. לח פריך חלח לר' סומכוס ס"ל כרבנן דבן גגם חלח חייבי לבשועת שוא משום דליכא דרכא היכא דליכא למימר כולה חמר:

חמר פלגי בלא שבועה ומשום דליכא בודחי בשבועת שוא:

ומה הם דליכא דרכא דממונא. בפרק ח"ה (ב"ב דף לה. ושם) גבי חלבא דחמר רב נחמן כל דחלים גבר פריך מהמחלוף פרה בחמור דיחלוקו ומשני הם דליכא דרכא דממונא ולא פריך ומה הם דליכא דרכא דמנונא ולימה למימר כולה חמר יחלוקו גבי חלבא דליכא למימר דחמרוייהו הוא ולח מולקין חלח כל דחלים גבר כלפריך הכח הייט משום דלעניו חלוקה שכרם דרכא דממונא היא טובה מחמר שספק גמור הוא בלא טענותם דין ס"חלוקו לבל חלבא חע"ג דחפסר דחמרוייהו היא כיון דליכא דרכא דממונא ולח חוחזין הוי דיעל כל דחלים גבר לבל לעניו שבועה לין מועיל שכרם דרכא דממונא לחלוק בלא שבועה בחחי שהוא בודחי של אחד מהם שכרכא הוא שיחלוקו בשבועה חולי יודה לאחד מהם:

ראי תנא מציאה הוא אמינא מציאה הוא דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורי ואמר חבראי לאו מידי חסר בהאיזל אתפיס ואתפליג בהדיה אבל מקח וממכר דליכא למימר הכי אימא לא **ואי תנא** מקח וממכר (ל) הוא דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורי ואמר חבראי דמי קא יהיב ואנא דמי קא יהיבנא השתא דצריכא לדידי, אשקלית אנא, וחבראי ליזיל לטרח ליזבן אבל מציאה דליכא למימר הכי אימא לא, צריכא. מקח וממכר *ולחזי זוזי ממאן נקטי *לא צריכא *דנקיטי מתרוייהו מחד מדעתיה ומחד בע"כ ולא ידענא מי הוא מדעתיה ומי הוא בעל כורחיה. **לימא** מתני' דלא כבן גגם דאי בן גגם האמר *כיצד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא? אפילו תימא בן גגם התם ודאי איכא שבועת שוא הבא איכא למימר דליכא שבועת שוא-אימור דתרוייהו בהדי הדדי אגבהוה **לימא** מתני' דלא כסומכוס דאי כסומכוס האמר *ממן המוטל בספק חולקין בלא שבועה? *אלא מאי רבנן, הא אמרי המוע"ה? הא מא, אא"ב רבנן התם דלא תפסי תרוייהו אמרו רבנן המוציא מחבירו עליו הראיה הבא דתרוייהו תפסי [פלגי] להּ בשבועה, אלא אי אמרת סומכוס השתא ומה התם דלא תפסי תרוייהו חולקין בלא שבועה, הבא דתרוייהו תפסי להּ לא כ"ש שתפסי תימא סומכוס כי אמר סומכוס שמא ושמא אבל ברי וברי לא אמר, *ולרבה בר רב הונא דאמר: אמר סומכוס אפילו ברי וברי *מאי איכא למימר תימא סומכוס כי אמר סומכוס היכא דאיכא דרכא דממונא אבל היכא דליכא דרכא דממונא לא, ולא קל וחומר הוא: ומה התם דאיכא דרכא דממונא למר ואיכא דרכא דממונא למר ואיכא למימר ואימא. מוכח היתר לעלמו לחחוז בה בלא מקפקו: **לחו** מידי חסר. מיהו מפסיד כלום, בחנם בחה לו ולח בלא טורח: **לבל** מקח וממכר דליכא למימר הכי. ולע"ג שזה גם הוא נתן לח המעות למוכר כדחוקמינן לקמן דנקח מחרוייהו חד מדעתיה וחד בע"כ וכשיחלוקו יטול זה חלי מעותיו וזה חלי מעותיו לפ"ה חסרון הוא שלח יהח לו לריך לה לח הוה מהדר לבחברה למזבנה וזה שבח לחלוק וליתן חלי למיס בלא כדין מחסרו: **דמי** קא יהיבנא. למיס חלי רולה ליתן: **לבל** מלית לליכא למימר. חברי לך ויימלח לחמת זה ולחי מחסרו ממון: **ולחזי** זוזי ממאן נקטי. כשהל לח המוכר ממי קיבל דמיס דחניח בקדושין (דף עג:) נחמן בעל המקח לומר לזה מכרתי ולזה לח מכרתי ולע"ג דמסיים בד"ה שמקחו בידו בדאי לבל יחן מקחו בידו חיכו נחמן בלא נתן לב לדבר כל כך להיות זכור מחחר שמסיים חזרו בפיכוך למיס לח חוקימנא החם בדנקט זוזי מחרוייהו מחד מדעתיה ומחד בע"כ דכיון דלח עליה רמית לחסהדי לח דק טולי הלי להיות מזהר משהלכו מלפניו כי מדעתיה וכי בע"כ לבל כיכל למיס בלא מחד מידכר דכיר ליה: לח לריכה דנקט זוזי מחרוייהו. ה"ג ולח ידעינן מהי מדעתיה ומהי בעל כורחיה ולח גרסי' ולח ידע דחפי' יודע, בזו חין המוכר נחמן משהלכו פדמוקי החם: **מתני'**. דמשבע לחרוייהו ואַד מַשְׁבַּע לַעֲקִיבָה: **דלח** כבן גגם. כמסכת שבועות (דף מה.) גבי חטוי על פנקסו חלו ולחו בחין לב"ד על מנת ליטבע אחד מהם לשוח לומר בעל הבית לחטוי תן לבני חניס בדיבר ועלי לשלם לו לפוטרים בשלע מעות שלחי חייב בשבועה ועלי ליתן שלע לחי כמלחי ושניהם חוכנין חת בעה"ב שניהם נשבעין ונוטלין חת בעה"ב חלי חלי חלי

ותיכח למימר כוליה דמר. ועוד על כרחך לו כוליה דמר לו כוליה דמר לפילו הכי מוקמין בלא שבועה: הכא דליכא דררא דממונא. ועוד דתיכח למימר דתרוייהו בהדי הדדי מגבהה: לא כ"ש. דמוקמין בלא שבועה: ותוקף. לוחו: דר' יוסי. לקמן בהמפקיד (דף נ"ו) גבי שפקידו אצל אחד זה מכה וזה מכחיש זה אומר מחצה שלי וזה אומר מחצה שלי וקתני ת"ק נוטל זה מה בידו וזה מה בידו והשתא יהא מונח עד שיבא אליהו ופרכינן ר' יוסי מ"ט מה הפקדון אצל אחד כך זה אומר כולו שלי וזה אומר כולו שלי יהא מונח עד שיבא אליהו ומה יודה הכי קיבל את שלו אלא אצל כל יהא מונח ויפסיד הרמתי וה"נ יהא מונח: הא כמי כשאר דמים. דהתם על מנת הפקיד מה דנין ואלו דנין על המלוה כולה: דאחד מיניהו הוא. ואין לומר יתלוקו: הכא דתיכח למימר דאחד מיניהו הוא. ואין לתביהו חלק בה לא כ"ש דליח ליה יתלוקו: מאי פסידא תים ליה. למי יתין לו חלק בה אם תהא מונחת: דלורי. אתין לו חלק בה כשיודה מה יטול: מקח וממכר מאי תיכח למימר. הא לוקימנא דקיבל דמים מתרוייהו ואי הוה תמרין יהא המלוה והלוים מונחים תים ליה פסידא לרמתי ויודה על החמה קודם שיפסיד: התם היינו טעמא. דשכיחים כשבעין ומטלין דתטי לומר לבעל הבית תא שליחותא דידך ונתתי לפועלך ממון שלויתני: מאי תים לי נבי שכיר. לערער: לא מהימן לי. היכי מלמיטו בשבועה תאי לומר שהוא רשע ואין לי להאמין לדם בשבועה על כרחי אלא שם כן התמנוהו מתחילה להפקיד אצלו או להמטות עמו: את המפקיד. ואתה הוא שקילקלת ואין לי להפסיד בקלקולך שיהיו מטותי מונחין עד שיבא אליהו: ויטבע על השאר. כדין הוה ליה כדילפינן בשבועות (דף נ"ב): "מכי הוא זה" ותע"ג זה לא הוה ליה כרי שם עדים במקלת ולא תהא הולמת פיו גדולה לחייבו על השאר שבועה מהעלמת עדים: מקל ותומר. לקמן מפרש מאי ק"ו: ותבע תובע. ותבע דיקן סיעתא לדידי: זה לומר כו'. וקתני סיפא ישבעו: אלא מהו דתימא סהדי דמה לחבש. היינו פלוגתא דרבי חייא ורבי הוה סבר כולה שלי וחבירו כופר בו ורבי הוה סבר לא כולה שלי. ואף על גב דמה לחבש לא מהימן ליה מכל מקום מודה הוא שחצי מנה שלו הוא ואין לו עליו אלא שבועת היסת ומשביעין אותו שבועה זו שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים. ומקשינן ואימא הכי נמי דלא מהימן ליה אלא שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים אבל לא מהימן ליה לאשבועי היסת ומשלם לו חצי מנה: אמר רבא. מתניתין דלא כרבי יוסי היא דאמר אין מקבלין שבועת היסת אלא בדיינים בלבד: אלא מאי רבנן. כיון דאמרי רבנן השתא יהא מונח עד שיבא אליהו כשאר דמי דספיקא היא: מאי אי אמרת בשלמא רבנן. התם דודאי האי מנה דחד מינייהו הוא אמרי רבנן יהא מונח עד שיבא אליהו הבא ואיכא למימר דחד מינייהו הוא לא כ"ש. אפי' תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי הבא ואיכא רמאי אימא תרוייהו בהדי הדדי אגבהה אי נמי התם קנים ליה רבי יוסי לרמאי כי היכי דלודי הבא מאי פסידא אית ליה דלודי. תניא מציאה מקח ומכר מאי אילימא למימר אידא מחוורתא כדשנין מעיקרא. בין לרבנן ובין לר' יוסי התם *גבי חנוני על פנקסו דקתני "זה נשבע ונוטל וזה נשבע ונוטל מ"ש דלא אמרינן נפקיה לממונא מבעלה ב"ב ויהא מונח עד שיבא אליהו דהא בודאי איכא רמאי: אמרי התם היינו טעמא דאמרליה תנוני לבעה"ב אנא עבדי עבידתא דידך קא עבדינא מאי אית לי גבי שבור אע"ג דקא משתבע לי לא מהימן לי בשבועה את האמנתיה דלא אמרת לי בסהדי הב ליה ושבור נמי א"ל לבעה"ב אנא עבדי עבידתא גבך מאי אית לי גבי תנוני אע"ג דמשתבע לי לא מהימן לי הלכך תרוייהו משתבעי ושקלי מבעל הבית: *תני רבי חייא "מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש לו חמשים זוז-נותן לו חמשים זוז *ויושבע על השאר שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מקל"ו ותנא תונא "שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וכו' והא הכא כיון דתפים אנן סהדי דמאי דתפים האי דידיה הוא ומאי דתפים האידידיה הוא וקתני ישבע בא שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדי מק"ו שלא תאמר הודאת פיו הוא דרמיא רחמנא שבועה עליה כדרבה *דאמר רבה מפני מה אמרה תורה "מודה מקצת הטענה ישבע היסת חוקה אין אדם מעיז פניו בפני בע"ח והאי בכוליה בעי דנכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו והאי

[נקמן ה:]

ואיכא למימר כולה למר ואיכא למימר כולה למר אמר סומכוס ממון המוטל בספק חולקין בלא שבועה הכא דליכא דררא דממונא דאיכא למימר דתרוייהו היא לא כ"ש תימא סומכוס שבועה זו מדרבנן היא כדרבי יוחנן דאמר ר' יוחנן *"שבועה זו תקנת חכמים היא שלא יהא כל אחד ואחד הולך ונוקף בטליתו של חבירו ואומר שלי הוא" למימא מתניתין דלא כרבי יוחנן דאמר רבי יוסי היא אמר* א"כ מה הפסיד רמאי אלא הכי יהא מונח עד שיבא אליהו אלא מאי רבנן כיון דאמרי רבנן השתא יהא מונח עד שיבא אליהו הא נמי כשאר דמי דספיקא היא התם דודאי האי מנה דחד מינייהו הוא אמרי רבנן יהא מונח עד שיבא אליהו הבא ודאי איכא רמאי אימא תרוייהו בהדי הדדי אגבהה אי נמי התם קנים ליה רבי יוסי לרמאי כי היכי דלודי הבא מאי פסידא אית ליה דלודי, תניא מציאה מקח ומכר מאי אילימא למימר אידא מחוורתא כדשנין מעיקרא. בין לרבנן ובין לר' יוסי התם *גבי חנוני על פנקסו דקתני "זה נשבע ונוטל וזה נשבע ונוטל מ"ש דלא אמרינן נפקיה לממונא מבעלה ב"ב ויהא מונח עד שיבא אליהו דהא בודאי איכא רמאי: אמרי התם היינו טעמא דאמרליה תנוני לבעה"ב אנא עבדי עבידתא דידך קא עבדינא מאי אית לי גבי שבור אע"ג דקא משתבע לי לא מהימן לי בשבועה את האמנתיה דלא אמרת לי בסהדי הב ליה ושבור נמי א"ל לבעה"ב אנא עבדי עבידתא גבך מאי אית לי גבי תנוני אע"ג דמשתבע לי לא מהימן לי הלכך תרוייהו משתבעי ושקלי מבעל הבית: *תני רבי חייא "מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש לו חמשים זוז-נותן לו חמשים זוז *ויושבע על השאר שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מקל"ו ותנא תונא "שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וכו' והא הכא כיון דתפים אנן סהדי דמאי דתפים האי דידיה הוא ומאי דתפים האידידיה הוא וקתני ישבע בא שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדי מק"ו שלא תאמר הודאת פיו הוא דרמיא רחמנא שבועה עליה כדרבה *דאמר רבה מפני מה אמרה תורה "מודה מקצת הטענה ישבע היסת חוקה אין אדם מעיז פניו בפני

[נקמן ה:]

יודע והעד מעיד שהוא גנב לו וי"ל *דמכי הוא זה מעמד דגזירת הכתוב הוא דדוקא מודה מקצת הטענה חייב ולא כופר בכולו:

התם ודאי היכא דמר לו כוליה דמר לו כוליה דמר לפילו הכי מוקמין בלא שבועה: הכא דליכא דררא דממונא. בולהי הכא לימור תרוייהו בהדי הדדי מגבהה: אי. נמי התם דליכא דמר כלל אי סבור שהוא הגביה קודם קנים כי היכי דלודי. אבל הכא לפילו היכא דליכא דמר כלל מצי אמר ליה אנא לא מהימנא לך דאמרת לי מנה ואת אומר לי מאתים אי אפשר דלא מיחייבת ליה מנה ומנה ודאי מנה ומנה ספק אלא

בכוליה בעי לודעי ליה . מה שפירש רש"י כיון דחזיד לממונא היכי נשבע נימא מגו דחזיד לממונא חזיד לשבועתא ומצי למשמט לא חזיד ועל זה תימה דהא שבועתא דחזיד לממונא לא שכיחא שבועה תמורה עליהם לכל מלתותייהו משום לזה חשוד לזה להם לקמן מייתי מרב נחמן דמשביעין לומו שלם שבועות ותחד מהן שלא שלחתי בו יד ומשמע בהגוזל קמא (ב"ק דף קו: ושם) דהוי לתורייתא וכן בנכסים דר' חנא (שבועות דף נב:) משמע דהי אמר לא חטפתי היה נשבע להכחיש את העד שבועה לתורייתא מדאמר מתוך שלו יכול לישבע משלם לחשבועה לדבון לו אמר הכי לכן י"ל וכ"ש בעי לודעי ליה כלומר מאחר דאין מועיל ר"ש אמת הוא שאין חייב לו יותר ולמה ישבע יהא נתמן במגו דהי בעי כופר הכל ומצי לאין זה העזה לחשמוטי קמשמטין ואם תאמר כופר הכל עמי לחשמוטי קי משמטין ואינו העזה כדאמרי' בפ' שבועת הדיינין (שבועות דף מ:) אמר רב נחמן כופר הכל מכניעין תורתו שבועת היסת משום חזקה לאין אדם חוטא שלא ר"ש יש לו עליו ופריך אדרבה אין אדם מועיל פניו בפני ב"ח ומצי למשמוטי קי משמטין וי"ל דמ"מ העזה יש יותר בכופר הכל מכופר חלי ולילה מגו : **אבל** העלתת עדים לילה למימר.

כל כך משמטין כיון לאפשר הכל לומת כיון לחשוד הוא לגזול חשוד עמי לשבועתא קמ"ל ר"ו דלא הוי גזלן בהכי לחשמוטי קי משמטין הכופר במלוה כשר לעדות ותע"ג דאמרי' לקמן (דף ו.) דלא אמרינן מגו דחזיד כו' מ"מ גם התם משמטין דלא אמרינן מגו דחזיד לאמרינן מפיו ועד אחד ואם תאמר אמאי לי לאו ק"ו ה"מ דלאמשמוטי לימת לי לאו ק"ו ה"מ הולאת פיו גדולה מהעלאת עדים משום שכן חיוו בהכחשה ובהזמה לעד אחד שכן על מה שהעד מעיד הוא נשבע להכחיש : תאמר

והאי בכוליה בעי דלודי ליה והאי דלא אודי אשתמוטי הוא דקא מישתמט מיניה סבר עד דדהוו לי ב' זוזי ופרענא ליה , ואמר רחמנא רמי שבועה עליה כי היכי דלודי ליה בכוליה אבל העראת עדים דליכא למימר הכי אימא לא קמ"ל ק"ו: **ואם** פיו שאין מחייבו ממון מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו ממון אינו דין שמחייבין אותו שבועה לפיו שכן מחייבו קרבן תאמר בעדים שאין מחייבין אותו קרבן בלא קשיא רבי חייא ברבי מאיר סבירא ליה דאמר עדים מחייבין אותו קרבן מק"ו דתנן אמרו לו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרים אמר רבי מאיר אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד היתי יפטר אלא אמת לפיו שכן מחייבו אשם אשם היינו קרבן אלא אמת לפיו שכן מחייבו חומש הא לא קשיא רבי חייא ברבי מאיר סבירא ליה כי היכי דמחייב ליה לקרבן בק"ו מחייב ליה חומש מכל וחומר אלא אמת לפיו שכן אינו בהכחישה ובהזמה אלא אמת בעלמא ששנן בהכחישה ובהזמה , אלא אתיא מעד אחד אמת עד אחד שאין מחייבו ממון מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו ממון אינו דין שמחייבין אותו שבועה לעד אחד שכן על מה שהוא מעיד הוא נשבע תאמר

והאי בכוליה בעי לודעי ליה . וכ"ת מגו דחזיד לממונא חזיד לשבועתא ולא גרמי עליה שבועתא , לפי שבדרטו היה מודה בכולו ולא שלח ידיו לפרוע וסבר עד דהוי לי [זוזי] ופרענא ליה : **דליכא למימר הכי** . שהרי כפר בכולו ומימת מגו דחזיד לממונא חזיד לשבועתא : **פיו שאינו מחייבו ממון** . בהולאתו ולקמיה מפרש לה : **מחייבו שבועה** . על השתר : **עדים שמחייבין [לומו] ממון** . כמה שהעידו : **הינו דין שיחייבוהו שבועה** . על השתר : **הולאת בעל דין כמותה עדים** . בריית היא בתוספתא דבבא מציעא בפ' ראשון : **פיו שאינו מחייבו קנס** . דילפינן (ב"ק דף עה:) מקרבי דמודה בקנס פטור אבל יכשיעון מלהיות פרט למרבה [תוספתא פ"ח הגזלן סה"ב קדושין סה: **ניעין מ: סד.**] **מחייבו קרבן** . דכתיב : **והתודה** אבל חטא והביא (ויקרא ה) : **עדים הין מחייבין לומו קרבן** . לס (ג) *מכחישין לומו לכתיב (שם ד) "לו הודע אליו" ולא שיודיעוהו לחבירו : **לחמרו לו שנים אכלת חלב** . שגגה : **והוא לומר לא [אכלתי]** . פטור שהיה יכול לומר מזיד הייתי ויפטר מן הקרבן לף כשאמר לא אכלתי לילף מלכתי דלעיל : **לומש ואשם** . לס נשבע וכפר ממון והודה בקיבולו מכל לאבר יפצע עליו לשקר וגו'" (שם ה) : **הינו בהכחשה והזמה** . לס הודה לו במה ובלו עדים והכחישוהו לומר לוקך חייב לו כלום הינו נפטר כלך לדולאת בעל דין כמולאה עדים : **הינכן בהכחשה והזמה** . לאם כלו שנים עדים והזימום לין זה מעלם ממון על פיהם : **מחייבו שבועה** . טעמו תבינו מפה לי בידך והוא לומר "לין לך בידי כלום" ועד אחד מעידו שהוא חייב לו הרי זה נשבע להכחיש לת העד לכתיב (דברים יט) לין קום עד אחד בלשם וגו'" לכל עון ולכל חטלת הוא לחיו קם לכל נשבע קם (שבועות דף מ:) : **מה לעד**

רבינו חננאל

והיאך"ו חמורה מו דהא אע"פ שהוראת פיו מחייבתו ממון דק"ל הודאת בע"ד כ"ע עדים דמי אינה מחייבתו קנס דק"ל מודה בקנס פטור הודאתו במקצת הטענה מחייבתו שבוע' העדאת עדים שמחייבתו קנס אינו דין שיחייבוהו שבועה בפקצת. ופרכינן מה לפיו שכן מחייבתו קרבן . שנאמר והיה כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה והביא את אשמו להי'נו'. תאמר בעדים[שמעידין] עליו שחטא אין מחייבין אותו קרבן למה שאם ירצה אמר מזיד הייתי ואין קרבן למזיד ואם יודה להם כי שוגג הייתי בהודאתו מתחייב ולא בעדות העדים . ודחי' הא לא קשיא דר' חייא כר"מ ס"ל דאמר עדים מחייבין אותו קרבן דתנן בכריתות (פ' ר' מחוסרי כפרה) אמרו לו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחייב א"ר מאיר אם הביאוהו ב' לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו ומה אם ירצה לומר מזיד הייתי בלומר מה תועיל עדותם אם ירצה לומר מזיד הייתי וכו' וחזר לפרך פירכא אהדריתי מה לפיו שכן אינו בהכחשה ובהזמה כלומר אם יודה שלימי מפלוגי מנה ביום פלוגי במקום פלוגי וביבוא עדים ויעידו כי שם היינו עמך בו ביום באותו מקום שאמרת ולא ליתה אתה ממנו כלום אחד הוא שלזה או אם יאמרו לו אותו היום היית עמנו במקום פלוגי יותר ממהלך יום והוא מכחישם דכל כי האי נונא אמרי' הודאת בע"ד כמאה עדים ואין העדים יכולין להכחישו ולא להזימו ולפיכך כשמורה מקצת הטענה חייב תאמר בעדים שישנן בהכחשה ובהזמה ומצא כה העדים פתוח מהודאת פיו כך בחוב שבועה כה העדים פתוח הוא מהודאת פיו . ונדחה זה הק"ו וחזרנו לפרק דרך אחרת . ומה עד א' שאין מחייבו ממון מחייבו שבועה שנאמר לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו' ודרשינן ליה לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה עדים שמחייבין אותו ממון אינו דין שיחייבוהו שבועה . ודחי' מה לעד א' שכן על מה שהעיד הוא נשבע וכו' .

מכרים וצריך רש"י

דף קה:

תמר · בשבועה דעדים שלימו נשבע על מה שהעידו שלא בשעת מעשה ועל כפירתו הוא נשבע ועל השבועה שלאחריה ומנין לך להחמיר כל כך: מגלגול שבועה דעד אחד · שם נתחייב לו שבועה ע"י עד אחד כדאמרינן והיכא עליו טענה אחרת שתהא מוטלת עליו שבועה מגלגלין אותה עם שבועה זאת ונשבע על שניהן דגלגול שבועה לתוריית היא דילפינן לה בקרבנן (דף מז:) ← מותמרה התם למן למן כרי שעל מה שלא העיד העד הוא משביעו: שכן שבועה גוררת שבועה · עד לא מחייבו שבועה שלא על מה שהעיד והשבועה גוררת שבועה תמר בעדים הללו שהחמישים שהעידוהו הם מחייבין אותו לשלם ואין כאן שבועה [קדושין ה: לגרור על ידה שבועה על השתר: פיו יוכיח · מוהה מלקת הטענה שעל מה שכופר ופיו לא הוה הוא נשבע: טענה וכפירה · זה מונח וזה כופר הן בלשון הזה: לא הוחזק כפרן · על מה שכפר הלה אינו מוחזק כפרן שמא לא כיחש שהעד לאו נאמן להכחישו ולהחזיקו כפרן: תמר בעדים · שמחמר שכפר הכל והם העידו על החמשים הוחזק כפרן ולא נאמר למחייבו על השבועה: הכופר כמלוה · בין על כולה בין על מקלת ובלו עדים והעידוהו עד שלא נשבע: ככפר לעדות · ולא למריק גזלן הוא והתורה לחמרה (שבועות מג) לא תקם רשע על" לכיון דמלוה להוצאה נתנה למלא לגרך להוציאה וסבר עד דהוה לי [זוזי] ופרענא ליה ולי מודינא ליה השתא יחמבעי מיד לבעל הכופר בפקדון תפי' על מקלת ובלו עדים והעידוהו פסול לעדות דמלי הוה ליה גבי פקדון ממון ומשתמיט ליה עד דמשכח ליה לקמן בפירקין (דף ח:) מוקמינן בדאמרו סהדי ומלי השתא שעתא בידיה נקיט ליה: בתורת הזמה · לשלם קנס דלכאורה זמם, דעד אחד שהוזם פטור ופיו גבי הודאה כל שכן דלא שייכא הזמה כלל: תמר בעדים · שם הוזמו בחמשים שהעידו משלמין ממון: תורת הזמה לא פריך · היכי מקמיבא ליה פירכא לכיון דעד אחד יכנו בהזמה ליבטל עדותו *דבעדות גבי עדים שם הוה לן למימר בעדים מקום דיכנו בהזמה לא יחייבוהו שבועה הוה לן למימר מי בעד אחד לא יחייבוהו שבועה להא יכנו בהזמה ליבטל עדותו, ולי מקום לחלק משלם קנס מן הדין כלום יפטר מן הדין כך להלמין עדותו: דלא דקתמר ותנא תונא · דלא שם יש לך להשיב על דברי רבי חייא כך יש לך להשיב דקתמר ותנא תונא והכי רתים ממתניתין, מי אמרי: התם: בדרבי חייא · למלוה לית ליה סהדי · דמסיק בית חמשים: בתוך חמשים שלימו לו עליה · לי הוה ליה כו' · כגון שלימו העדים חמשים חייב וחמשים פרע בכה"ג לא הוה אמר ר' חייא לדריך ליכתב על השתר: מתני' כי היכי דאמן סהדי להתי · דחלים עלו: אמן סהדי להתי · דאמינא לגבייהו חכמים שבועה ש"מ טענת ללו מקום מולה מקלת הטענה הוה כך · חייב ולישה שבועה דאורייתא ללא שבועה כלל כמו שנתבאר בשבועות (נשבעין) [סהדי] דהוה לי למיתב שבועה לתובע. ג) ותוב מתני' בפאי דסמהדי (שהרי) [סהדי] דהוה דילילה עליה נשבע ותשם. לאוקמי דר' חייא דעל מה שכופר הוא נשבע אלא אי איתמר דר' חייא ודאמר מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא ג' והילך חייב מאי משמע דאמ"ל נתן לי סורדה מקצת הטענה הוא ותנא תונא שנים אוחזין בטלית ואקתני נשבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך סורדה מקצת הטענה הוא וחייב · ורב ששת אמר הילך פשור לרבין דאמר להו דמי ובשאר הא לא סורדה ליה ולא מידי הלכך לאו סורדה

ג) עי' בפ"מ כאן שהעתיק לדבריו כאן בתליכות יותר. ב) כלומר דע"ל דיית כמתני' דלא דמית וכו'. ג) מדבריו נראין לו שלשה מוכח דסי' ו. ג"י תקנת בעוין דמתני' דלא דמי למתני' ממי כוה דסתם נמתי דמסהדי סהדי הוה נשבע וכו'

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה והילך לית ליה סוגיתם כו' ג"כ לכל כרך מוקף ע"י וכתב להם מלוה להוצאה ניתנה ודוקא נפקדון הדין כן (ועמ"ש רבינו בפ"מ פי' פ"ק י"ז): [ב] תוס' ד"ה ותנא כו' לך קשה כו' · ג"כ וכרי"ם מפרש דלאו משום הזמה מסייע ליה ממתני' דזוזי ממתני' לית ליה כלום כלל אלא משום דכשהלך בסהלך דפוקד נפקדון הדין כן(ועמ"ש שם בס"ק ריש)

תוס' ד"ה אלא כו' כופר וכו' משלם ע"י וכתב להם מלוה להוצאה ניתנה ודוקא מהגהות מהריב"ל מ"ה אלא כו' ג' תקנת בעוין ד"ה ותנא כו' לך קשה כו' · ג"כ וכרי"ם מפרש דלאו משום הזמה מסייע ליה ממתני' דזוזי ממתני' לית ליה כלום כלל אלא משום דכשהלך בסהלך דפוקד נפקדון הדין כן(ועמ"ש שם בס"ק ריש)

גליון השי"ם

תוס' ד"ה אלא כו' כופר וכו' משלם ע"י וכתב להם מלוה להוצאה ניתנה ודוקא מהגהות מהריב"ל מ"ה אלא כו' ג' תקנת בעוין ד"ה ותנא כו' לך קשה כו' · ג"כ וכרי"ם מפרש דלאו משום הזמה מסייע ליה ממתני' דזוזי ממתני' לית ליה כלום כלל אלא משום דכשהלך בסהלך דפוקד נפקדון הדין כן(ועמ"ש שם בס"ק ריש)

עד אחד יוכיח שיטעו בהכחשה והזמה · שפיר גרם הכחשה והזמה כיון שע"י הזמה דבורו בטל ואין להקשות מה לפיו שכן לזו מטלם בהזמה תמר בעדים שמשלמין בהזמה ואי לא יכול לומר עד אחד יוכיח *שמשלם כי מה שהעד לזו מטלם כשהוא מוזם אינו חומרא גלא לפי שבעדותו לזו מחייבו ממון לכך הואיל ובידוכו בטל תשיב יפו בהזמה וכשמוך על מה הלד פרכינן ליה מקום דעל מה הלד פרכינן פירכא כל דהו וכרי חייא לפי' על מה הלד לא פריך ליה מקום דמה שלימו מטלם העד כמוזם זהו גרישותו לפי שלא היה כח בעדותו לחייב ממון:

הצד הסוה [שכפן] ע"י טענה כו' · ות"ת כופר ככל יוכיח ע"י טענה ופירוש פשוט ויש לומר דכהלד הסוה שכפן יש טענה מקומה דכמוהה מקלת לו עד מכחישו גרלה דמשקר ולכך יש שבועה:

ותנא תונא לתידך דר' חייא. לפן סהדי דמלי דמפיס מהלי כו' פרש"י כיון דהוי כהעדלת עדים מקטבע מדרבי חייא קמייתא ומקשה כיון דלא מלי לתוכוחי הך בריימא דהילך אלא מכח קמייתא לימא ותנא תונא לקמייתא לכך ע"ל דתמן סהדי לאו דוקא, דמלי דמפיס מחכיבן ליה השתא טפי מהעדלת עדים ותניב כלומר מודה ליה דדידיה הוה לך[ב] מקשה דמ"מ מיכא למיפרך דמתני' כי היכי דסהדי מודה להלי הלי נמי מודה להלי ופ"ה קמקמבני כדפריך לקמייתא ומלי תיקו ול"ל דהשתא נמי מוכח מכח טענת דכמוך לי הילך פטור לי הוי מקני דכון שבועה לוכייתא דלכל לרבי חייא קמייתא כי נמי בהעדלת עדים פטור מקני דכון שבועה במתני' דחניב הודלה כמלי דמפיס מחכיבן ודוקק דלפ"ז הא דלא קלמר ותנא תונא לקמייתא משום דמלי דמפיס חניב כהודלה וזו לא היתה פירכתו למעלה דלא מטעם כי היכי דלמן סהדי דלהלי כו': **ורב** שמת אמר הילך פטור · ות"ת יהא דאמר ליה הילך, הני זוזי דקא מודי בגוייהו כמאן דנקיט להו במלוה דמי, באינך חמשים הא לא מודי, הלכך ליכא הודאת מקצת הטענה, ולרב ששת קשיא מתניתין אמר לך רב ששת מתניתין תקנת חכמים היא, ואידך אין תקנת חכמים היא ומיהו אי אמרת בשלמא מדאורייתא הילך חייב, מתקני רבנן שבועה בעין דאורייתא אלא אי אמרת מדאורייתא הילך פטור מתקני רבנן שבועה דליתא דכוותה בדאורייתא, ציתיב סלעים

תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע אלא אמר רב פפא אתא מגלגול שבועה דעד אחד שם לגלגול שבועה דעד אחד שכן שבועה גוררת שבועה תאמר בעדים דממון קא מחייבי? פיו יוכיח, שם לפיו שכן אינו בהכחשה אד אחד יוכיח שישנו בהכחשה שבועה שם לעד אחד שכן על מה שמעיד הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע פיו יוכיח *וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה השוה שבהן שעל ידי טענה וכפירה הן באין ונשבע אף אני אביא עדים שעל ידי טענה וכפירה הם באין ונשבע שם להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן, תאמר בעדים שכן הוחזק כפרן, ובעדים מי הוחזק כפרן *ואמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא *הכופר כמלוה כשר לעדות, בפקדון פסול לעדות אלא פריך הכי שם להצד השוה שבהן שכן אינן בתורת הזמה תאמר בעדים שישנן בתורת הזמה? הא לא קשיא, רבי חייא תורת הזמה לא פריך] אלא דקאמר ותנא תונא מי דמי שהם למלוה אית ליה סהדי ללוה לית ליה סהדי דלא מסיק ליה ולא מידי, דאי הוו ליה סהדי ללוה דלא מסיק ליה ולא מידי לא בעי רבי חייא לאשתבועי, הבא כי היכי דאנן סהדי (ב)[הא] אנן סהדי (ב)[הא] ואפילו הכי משתבע, אלא כי איתמר ותנא תונא איידך דרבי חייא איתמר דאמר חייא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא נ' זוז והילך חייב מאי מעמא? הילך נמי כמודה מקצת הטענה דמי ותנא תונא שנים אוחזין בטלית והא הכא כיון דתפיס, [אנן סהדי דמאי דתפיס] = הילך הוא וקתני ישבע, גרב ששת אמר הילך פטור מ"ט? כיון דאמר ליה הילך, הני זוזי דקא מודי בגוייהו כמאן דנקיט להו במלוה דמי, באינך חמשים הא לא מודי, הלכך ליכא הודאת מקצת הטענה, ולרב ששת קשיא מתניתין אמר לך רב ששת מתניתין תקנת חכמים היא, ואידך אין תקנת חכמים היא ומיהו אי אמרת בשלמא מדאורייתא הילך חייב, מתקני רבנן שבועה בעין דאורייתא אלא אי אמרת מדאורייתא הילך פטור מתקני רבנן שבועה דליתא דכוותה בדאורייתא, ציתיב סלעים

רבינו הגנאל

אלא תיתי מגלגול שבועה דעד אחד ונדחה גם זה · ואתינן לרבויה מפיו ועד אחד ואמרי' הכי מה פיו שאין מחייבו קנס מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו קנס לא כל שכן · ופרכינן מה לפיו שכן אינו בהכחשה כמו שפירשנו למעלה · עד אחד יוכיח שכן ישנו בהכחשה ומחייבו שבועה. מה לעד אחד שכן על מה שהעיד עליו הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע פיו יוכיח שמשלם במה שהודה ונשבע על מה שכפר וחזר הדין וכו' · ופרכי' מי להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן פי' אם כפר הלוה והעיד עליו עד אחד לא הוחזק כפרן שנאמר לא יקום עד אחד באיש וגו' · וכן אם כפר וחזר והודה לא הוחזק כפרן כדרבא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע תאמר בעדים שאם כפר ובאו עדים והעידו עליו [שחייב] שהוחזק כפרן ונפסל יהודאי לה הכי וכי מי שכפר במלוה נפסל והאמר רב חסדא הכופר במלוה כשר לעדות והא דר' חייא מלוה היא ונדחית זו הפרכא. וחזרנו לפרק פרכא אחרת: מה להצד השוה שבהן שכן אינו בתורת הזמה ב) פיו כראמרן למעלה · עד אחד אינו בתורת הזמה שהתורה אמרה ועשיתם לו כאשר זמם וכיון שאין עדות עד אחר אלא לשבועה ואי אפשר להשביע העד זו השבועה נדחת תורת הזמה מעליו שאין אתה יכול לקיים ועשיתם לו כאשר זמם וגו' וכדתנן [כריתות מכות] מעידים אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה וכו' ולפולם אין תורת הזמה אלא בשנים ועד שיזומו שניהם · בוא וראה כיון דאמר רב [סנ ג ע"ש]

מגדנף

(מאירי) קושיא זו ר' חייא דאמר (תוספות ד"ה הילך) (תוספות ר"י הזקן) (תוספות ר"ח) (תוספות הרא"ש) (תוספות ד"ה הילך) (תוספות ר"י הזקן) (תוספות ר"ח) (תוספות הרא"ש)

(משנה ד"ה ד') מוזר מאוחרת ואומרת כי לכן ר' חייא ולישנא אי בעי מימר הכי

ד"ה א (מיי' פ"ב מהל' טוען ונטען הל' ג) טוש"ע ח"מ סימן צ סי"ב: סי"ג סמ"ן משלם

מז ב מיי' ספ פ"ג הל' ג ממג עיין לה טוש"ע ח"מ סי' פו סעיף ה וסי' עה סעיף ו [כך מלמד כאן ופ"ו דשבועות דף לה]:

ב) עי' בפ"מ כאן שהעתיק לדבריו כאן בתליכות יותר. ב) כלומר דע"ל דיית כמתני' דלא דמית וכו'. ג) מדבריו נראין לו שלשה מוכח דסי' ו. ג"י תקנת בעוין דמתני' דלא דמי למתני' ממי כוה דסתם נמתי דמסהדי סהדי הוה נשבע וכו'

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה והילך לית ליה סוגיתם כו' ג"כ לכל כרך מוקף ע"י וכתב להם מלוה להוצאה ניתנה ודוקא נפקדון הדין כן (ועמ"ש רבינו בפ"מ פי' פ"ק י"ז): [ב] תוס' ד"ה ותנא כו' לך קשה כו' · ג"כ וכרי"ם מפרש דלאו משום הזמה מסייע ליה ממתני' דזוזי ממתני' לית ליה כלום כלל אלא משום דכשהלך בסהלך דפוקד נפקדון הדין כן(ועמ"ש שם בס"ק ריש)

גליון השי"ם

תוס' ד"ה אלא כו' כופר וכו' משלם ע"י וכתב להם מלוה להוצאה ניתנה ודוקא מהגהות מהריב"ל מ"ה אלא כו' ג' תקנת בעוין ד"ה ותנא כו' לך קשה כו' · ג"כ וכרי"ם מפרש דלאו משום הזמה מסייע ליה ממתני' דזוזי ממתני' לית ליה כלום כלל אלא משום דכשהלך בסהלך דפוקד נפקדון הדין כן(ועמ"ש שם בס"ק ריש)

פירכתא · פי' ר' חייא תורת הזמה לא פריך אמר לך רבי חייא לא נדחת תורת הזמה מעד אחד מפני כחו של עד אחר אלא מפני שעד אחד אינו בא אלא לשבועה ושבועה אינו יכול להשביעו השבועה שזומם לעשות לאחיו וכיוצא בו נדחית תורת הזמה בשני עדים שהעידו על כהן שהוא בן גרושה וכו' · ואתינן ג) לאוקמה לדר' חייא כמתניתין ולא דמיא דהא מתני' כי היכי דאנן סהדי דהאי מילת דידיה הוא הכי [נמי] אנן סהדי לאידך: ג) ותוב מתני' בפאי דסמהדי (שהרי) [סהדי] דהוה דילילה עליה נשבע ותשם. לאוקמי דר' חייא דעל מה שכופר הוא נשבע אלא אי איתמר דר' חייא ודאמר מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא ג' והילך חייב מאי משמע דאמ"ל נתן לי סורדה מקצת הטענה הוא ותנא תונא שנים אוחזין בטלית ואקתני נשבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך סורדה מקצת הטענה הוא וחייב · ורב ששת אמר הילך פשור לרבין דאמר להו דמי ובשאר הא לא סורדה ליה ולא מידי הלכך לאו סורדה

ג) עי' בפ"מ כאן שהעתיק לדבריו כאן בתליכות יותר. ב) כלומר דע"ל דיית כמתני' דלא דמית וכו'. ג) מדבריו נראין לו שלשה מוכח דסי' ו. ג"י תקנת בעוין דמתני' דלא דמי למתני' ממי כוה דסתם נמתי דמסהדי סהדי הוה נשבע וכו'

לעולם שתים חייב · ותנ"ג דשתים חייב משיב ליה רבי עקיבא משיב לחבירה דכשמחר שתים גרמה יותר נחמן לפי שהשטר מסייעו: **לעולם** שתים פטור והילך חייב · ות"ה כיון דהילך חייב כי אמר נמי שתים חייב כופר הכל וכי אמר שלש יהא נחמן במינו דהי בעי אמר שתים ומהי טעמא דרשב"ש וי"ל דסיל דמה שהשטר מסייעו לינו טוען ברגלו לפי שהשטר מחמת השטר מודה ושם לא היה השטר כיון כופר הכל: **אין** נשבעין על כפירת שטרי קרקעות · ות"מ למ"ד בפרק גט פשוט (ג"ב דף קמה:) שטרודת דאורייתא מודה מקצת הטענה למה נשבע הא כופר שטרי קרקעות וי"ל שמחל לו השטרי אלא שתין לו כלל קרקעות לפי שטרי מקצת הכל לרבי יוחנן דאמר בפ' שבועת הפקדון (שבועות דף נ: ושם ד"ה ואין) כופר בממון שים עליו עדים חייב קרבן שים עליו שטר פטור משום דכופר שטרי קרקעות דשעדים לא חשיב כופר שטרי קרקעות אע"ג דסברי' יוחנן שטרודת דאורייתא היינו משום דכיון שהפקיעו חכמים השטרי במלוה ע"פ משום פסידת דלקוחות חשיב כאילו מחל לו השטרי ומיירי לחים ליה משטרי ולית ליה בני תרי לחי לחים ליה בני תרי לחי' ים עליו עדים פטור ואי לית ליה לחי' משום שטרי ים עליו **אין** נשבעין על כפירת כו' · לפסיקים דגרסי בגרייתא ר"ש אין להקשות הא ר"ע דרים ריבוי ומיעוטי פ"ק דשבועות (דף ד: ושם ד"ה רבי) ופרק ג' מיגים (גיר ה: ושם) ומאן דדרים ריבוי ומיעוטי ליט ממעט קרקעות כ"ש שטרות כדמוכח בפרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קיז:) והיכי קאמר הכא אין נשבעין על כפירת שטרי קרקעות וי"ל שים לו משם מיעוטו למעט קרקעות וכן ס"ל לקמן בפ' השואל (דף קי: ושם ד"ה ר"מ) לגירסת דר"מ דאית ליה נשבעין שטרי קרקעות ומ"ע דעבדים הוקשו לקרקעות כ"ע דמהאי טעמא עבד נקוט בכסף פ"ק דקדושין (דף כה: ושם) לגי' דר"מ דרים ריבוי ומיעוטי להוליא שטרות ויש לו משם מיעוטו למעט קרקעות ובחומו מיעוטו אין למעט עבדים לע"ג דהוקשו לקרקעות כדמוכח במרובה (ב"ק פא. ושם ד"ה ומל) דמאן דדרים בריבה ומיעטו וריבה לריך לגי מיעוטי לקרקעות ועבדים ותע"ג דרשב"ש היה תלמידו של ר"ע אין לחוש מה שחולק עמו *והוכר *)קודם דכשין זה מליט לקמן (דף ז:) גבי שים לחזיקים בשטר דפליג רבי עם רשב"ג תבין ויש ספרים דגרסי הכא ר' יעקב: **הא** כליס וכליס חייב · הוה מלי לשעויי בחפר בה ברורה שיחין ומערות כדכשמוך: [**הודה** במקלת כליס חייב · ות"ח יהא נחמן במינו דלי בעי כפר בכלים והיה מודה במקלת קרקעות וי"ל שמת מפן בקרקעות יותר] ס"ת :

*) [ע' תוס' סוטה ד' ד"ה בן שמח]

סלעים דינרין · שטר שכתוב בו "פלוני לוה מפלוני סלעין" ולא פירש כמה וכן שטר שכתוב בו "דינרין" סתם: **תינו** חלה כמשיב לחבירה · מדהוה ליה למימר שתים והשטר מסייעו דכיון דלא פירש ניכרים הדברים שסכום היו לכך לא הולרך לפרש תימטוע "סלעים" = ג' וכיון דאמר ג' = משיב לחבירה הוא והכמיס פטרו לח משיב לחבירה מן השטרה דהכן המולת לח המלילה לח יסבע וכו' (ניסין דף מח:): **טעמא** דאמר שלש · קס"ד השתח דמייתי תיובתח מדנקט פלוגתייהו בשלש ומשם ולא נקט ולוה לאמר שתים ס"מ בשתים לח מחייב ליה רשב"ח וכדמפרש ואזיל דכיון דכל הולחתו בשטר כתובה דשטר נמי שתים משמע וכל משמעות השטר הילך הוא שלכי הקרקעות משועבדים על כך לכל כי לאמר שלש סלעים שליטי מלוה ע"פ הוא דלמח בשטר כתובה ולין הקרקעות משועבדים ולמח הילך הוא: **ר"ג** ושטרא דקמודה הילך הוא ול"ג כיון דקמודה ליה דבלמח הולחתו נמי כל שטרי הילך הוא וה"פ ומאי דקמודה ליה לכתוב בשטר הילך הוא: **לאפוקי** מדר"ש בן' · דלח תלת שתים לח הוה פלוג ר"ש: **אינו** אלא כמשיב אבידה ופטור · דאמר שלש **הא** שתים חייב והא שטר (*כיון) דקא מודי ביה כהילך דמי **ש"מ** הילך חייב **לא** לעולם אימא לך שתים נמי פטור והילך חייב ודקתני "שלש" לאפוקי מדרשב"א דאמר 'מודה מקצת הטענה הוי וחייב כל"ל כמשיב אבידה הוי ופטור חבי נמי מסתברא דאי סלקא דעתך שתים חייב, בשלש היכי פטר ליה ר"ע *דאי אערומי קא מערים סבר: *אי אמינא שתים בעינא אשתבועי, אימא שלש דאתוי כמשיב אבידה ואיפטר" אלא ש"מ שתים נמי פטור, ואלא קשיא לרבי חייא? **שלש** התם דקא מסייע ליה שטרא **צ"ג** משום דהוה ליה שטר שעבוד קרקעות ואין נשבעין על כפירת שטרי קרקעות **משיב** מי' חייב · מדלח תנח פטור לח משיב לחבירה הוא והכמיס פטרו לח משיב לחבירה מן השטרה דהכן המולת לח המלילה לח יסבע וכו' (ניסין דף מח:): **טעמא** דאמר שלש · קס"ד השתח דמייתי תיובתח מדנקט פלוגתייהו בשלש ומשם ולא נקט ולוה לאמר שתים ס"מ בשתים לח מחייב ליה רשב"ח וכדמפרש ואזיל דכיון דכל הולחתו בשטר כתובה דשטר נמי שתים משמע וכל משמעות השטר הילך הוא שלכי הקרקעות משועבדים על כך לכל כי לאמר שלש סלעים שליטי מלוה ע"פ הוא דלמח בשטר כתובה ולין הקרקעות משועבדים ולמח הילך הוא: **ר"ג** ושטרא דקמודה הילך הוא ול"ג כיון דקמודה ליה דבלמח הולחתו נמי כל שטרי הילך הוא וה"פ ומאי דקמודה ליה לכתוב בשטר הילך הוא: **לאפוקי** מדר"ש בן' · דלח תנח פטור

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא ה

למאי לימטריך קרא למעוטי קרקע משבועה. דילפינן לה מכלל ופרט בשבועות (דף מב:) ולקמן בפרק השואב (דף מ:): ופפר בה בורות שיחין ומערות · דלאו הילך הוא שהרי קלקלה: לי נמי · להיכן דהוה בכלים דלאו הילך הוא ואמעטינן דלהיכן כשבא (שבועות) קרקעות: ר' שמעון · שבועה החמורה בהן בשומר חנם שגנבה הימנו ושומר שכר שאכלה ושואל שמתה מחמת מלאכה: לריכין כפירה במקצת והודאה במקצת · כפירה לא הויא אלא בכופר ממש. ואי לאו דאשכחן לה הויא כפירה מעלייתא דלא מחייב ליה אלא בכפר ממש. ולא הויא הודאה במקצת אלא בהודה בקצת טענתו כגון שאומר לו מנה ונתן לו חמשים ואמר לו אחד לי ואחד לך דהודה במקצת טענתו ואפילו הכי פטור. ולא הויא כפירה במקצת אלא בכופר ממש. ולא הויא הודאה במקצת אלא בהודה בקצת טענתו. ומיהו בכופר ממש נמי לא הויא כפירה אלא בכופר בכל

ותקנתא לתקנתא · ומהוך שהיו יכול ליכבע מצלם לית דיך הכא כדפרישית": **על** דלית ליה מכבע כו' · ותע"ג דעל לעלם ב"ל מכבעין לאחו מ"מ לא הו"ל לתקן שבועה שכולה עלך מצלמת שהיה שלו: **ונימא** שבועה שכולה עלי · לרבנן דבן נכם פריך דלא מיבעי לשבועה שוא שלי ולדבריכם כו' · לקמן גב דקתמר "כולה שלי" לא מכבע שהיה שלו שמרע לדיבוריה: **דחשיד** לממונא לא חשיד לשבועתא · גרסה הייט טעמא משום דשבועה תמורה כדאיתא בזימא (דף פו·) ובשבועות (דף נמ·) שהשועה מזדעזע על לא תשא וע"ש מ"ב לתמי גזלן פסול לשבועה דלתמר שכנגדו נכבע ונוטל ו"ל דגזלן לא פסול לשבועה אלא מדרבנן ועדות הוא דפסול מדלורייתא משום לא תשא רשע עד וי"מ בשם ר"י יהודה חסיד הא דחשיד לממונא כשר לשבועה משום דשמא ע"י שבועה יפרוש מגזל אבל גזלן ולתי כמו שממון לית פורש מ"ה משבועה ולא קשה מהשוו רשע לתשכידו כיה לל (ל) מייהו לתמי פסול דכהך תרי דאכל לריך לשלם ומשלתר יפרוש על ידי שבועה דמה שהוא משלם על ידי עדים אין זה הכבה מעליא לעל כרחו משלם והייט טעמא דכופר בפקדון פסול לעדות:

דהיא שעמת לתיתי בביתיה · ל"ג לתכבע דאי מיכל סהדי דכבע לשקר במלוה נמי פסול וכן משמע בהגוזל קמא (ב"ק קף קו:) דמייתי בלא שבועה: **בלא** דמי משמע להו · ול"ת תיפוק ליה משום גנבו ול"ל ול"ת והא כי יסיב דמי נמי חמסן הוה כדמוכח שלהי הכותב (שם קף סב· ושם) וחמסן פסול לעדות כדכתיב לא תשת ידך עם רשע להיות עד חמס והפסול לעדות פסול לשבועה דכל"ה דחשיד בפסולי עדות בפרק זה טורל (סנהדרין קף כה: ושם) פוסל להו לשבועה בפרק כל הגשבעין (שבועות קף מה·) וי"ל דחמסן לא פסול לעדות אלא מדרבנן מדתני בפרק זה טורל הוסיפו עליהם החמסנין ולא פריך חמסן דלורייתא הוא כדפריך לגזלן וחמסן דקרא דלא יכיב דמי ושלהי הגוזל (ב"ק קף קיט.) דמייתי קרא דמחמם בני יהודה לפי לי יכיב דמי דמסכתא בעלמא הוא ותע"ג דהוסיפו עליהם החמסנין לפסול לעדות וה"ה דפסול לשבועה הייט חמסן דמחוך מיך ליד בידיעת הבעלים אבל כהא לא תיקו לגלא מעליא חמסנותו ולתמר שנהנה בו לא פסיל: **לגלא**

רבינו חננאל

עברינן · ש"מ דאפילו היכא דליכא דררא דממונא ביניהו היה לך בידי ופרעתיך *) מחייב רב נחמן שבועת היסת· הא דאמר רב יהודה סתם רועה פסול ברועה בהמות שלו משום דסרוחא אותן בשורות בני אדם אבל רועה בהמות אחרים הוקוה אין אדם חושדו לא ליועל"ג דאמר ר' זירא אי איתא לדר' חייא קשייתא לית לן למימר דדחשי לגמרי דהא אשכחן כי האי גוונא בתהלת פ' הסריר את אשתו שאמרו ואם איתא לדרב הונא אפר רב דאמר יכלה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה וכו' שכראין הדברים שכרחה · וכבר מצינו בס' שני דייני גזילות ותיל' כרב הונא אמר רב דאמר יכולה אשה שתאמר איני ניזונת ואיני עושה שמעינן מיניה דכי האי גוונא אינה נדחת הילכך הלכתא כר' חייא בקמייתא: פיסקא זה ישבע שאין לו בה פרות מחציה וכו' · אוקימנא באמר כולה שלי ולדבריכם דלא חביעתי לי כולה שבועה שיש לי בה ואין לי בה פרות מחציה · אמר ר' יוחנן שבועה זו תקנת חכמים היא שלא יהא כל אחד תופס בטלית חבירו ואומר שלי הוא ונימא חשיד לממונא אשבועתא שבועה זו תקנת חכמים היא שלא יהא כל אחד תופס בטלית חבירו ואומר שלי הוא ואמרי לא אמרי' מגו דחשיד לממונא חשיד נמי אשבועתא האי דאמר חכותר בפקדון פסול לעדות שניון בראיכא סהדי דהתיא שעתא דכבר בה בב"ד היה נקים ליה **) אי היה ידע היכא איתניה ברשותיה' הא דאמר רב הונא משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו בתהלת פ' המפקיד

*) ור"ל ולפי' נמוקו אין לך בידי ב"ב דלא מיבי כיסס וכ"ק דלא מהני בשטרות מ'.
**) ולא דמי לגזל שהוא נקים ליה בדיוק לו היה יודע וכו'.

כג א ב מיי' פ"י מהל' מלוה ולוה ה"ב ד סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' נד סי"ג [כה ג] ופ' סנהדרין פ"ג דף רמ]:
כד ג טוש"ע ח"מ סי' קלח סעיף ג:
כה ד טוש"ע ח"מ סי' נא ס"ג וע"ש [דהייט אם אין עדים שלקח ממון מניהו]:
כו ה טוש"ע שם ס"ד:
כז ו שם ס"ג:

◇ תוספות ד"ה ורבינו חננאל ואומר וכו' עד סוף הדיבור. ◇ תוספות ד"ה ורבינו חננאל ואומר וכו' עד סוף הדיבור.

*ותקנתא לתקנתא לא עבדינן; ותיפוק ליה דהוה ליה רועה *ואמר רב יהודה *סתם רועה פסול; לא קשיא: הא דידיה הא דעלמא. דאי לא תימא הכי אנן חיותא לרועה היכי מסרינן והא כתיב °לפני עור לא תתן מכשול; אלא *חזקה-אין אדם חוטא ולא לו: זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה [וכו']: על דאית ליה משתבעאן על דלית ליה משתבע? אמר רב הונא דאמר שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחציה ונימא שבועה שבולה שלי? ומי יהבינן ליה כולה, ונימא שבועה שחציה שלי מרע ליה לדיבוריה, השתא נמי מרע ליה לדיבוריה? דאמר כולה שלי, ולדבריכם שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחציה, וכי מאחר שזה תפוס ועומד וזה תפוס ועומד שבועה זו למה? *אמר ר' יוחנן שבועה זו תקנת חכמים היא שלא יהא כל אחד ואחד הולך ותוקף בטליתו של חבירו ואומר שלי הוא ונימא מגו דחשיד אממונא חשיד נמי אשבועתא? לא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא דאי לא תימא הכי האי דאמר רבמנא מודה מקצת הטענה ישבע ונימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא, אתם אשתמוטי קא משתמיט ליה *כדרבה, תדע *דאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא הכופר בשלוה בפקדון בשעת פקדון פסול לעדות, אלא הא *דתני רבי בר חמא ארבעה שומרין צריכין בפירה במקצת והודאה במקצת, שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר, ונימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא, אתם אשתמוטי קא משתמיט ליה סבר עד דבחשנא ומשכחנא ליה? כי אמרינן "הכופר בפקדון פסול לעדות" בגון דאתו סהדי ואסהידו ביה דההיא שעתא איתיה לפקדון בביתיה והוה ידע אינש דהוה נקיט ליה בידיה אלא הא *דאמר רב הונא משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו, נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא, אתם אמי מורה ואמר דמי קא יהבנא ליה אמאי ליה רב אחא מדיפתי לרבינא והא קא עבר על לאו °דלא תחמוד; תחמוד לאינשי = *בלא דמי משמע להו ואלא

תוספות

ותיפוק ליה דהוה ליה רועה · תימה לרבי יהודה דאמר לעיל (דף מ:) דרועה אומן הוי ואומן מהימן אדם חשוב אפילו בדבר שבמנין כדאמר בפרק שבועת העדות (שבועות דף לו:) ומפרש התם דא

מבזיעין לומו. לגמיו מודה במקלח: נימא מיגו. דמעיז פניו לכפור בכל, לגו דאמסמוטי בעי, ותסור לשבועה: שניהם נשבעים. גבי מטוי על פנקסו, וקשה לי למאי דאמרי' דשבועות ומייתי לה מכריימא: נימא מיגו. כיון דמד מיכייבו ולאי חשיד למימנע: שלש שבועות משביעין לאותו. לשומר חנם תורה אור

שבועות מ: [לעיל ה.]

שבועות מז:

כ"ק קמ: ע"ש

הגהות הגר"א

[א] גם' אלא שתקפה לאחר שקפק בפניו. כ"כ בפניו. כ"כ וכ"כ לעיל בשתים לא מכני לחיב. ריטב"א ופור (ועמ"ש רביט בתי' סי' קל"ח ס"ק ע"ו דלא כמ"ש הש"ך שם בדעת פסוק):

שבועה מ: לעצום מלאכתי לחי שלח בה יד הוי גזלן עליה ומיחייב בחומסים ותפילו נאנסה, ברשותיה היא קיימת ולידיה היא: נימא. גבי שבועה שחינה ברשותי מיגו דחשיד לממונא שמא ברשותיה הוא וכופר בה חשיד נמי לשבועה: תלבי לחמר. טעמא דמאמי' לו כדר' יוחנן דאי הוה חשיד לן לאוקי בגולים תביאו חנם הוה לן לאוקי בשבועה שלא חייבוהו חכמים מלוה יכנה יש לו עליו על זה ומליל בו שנכנסה ויכפור בו והולך ומוקף בעליו ונשבע שים לו בה דמי תניא ועליה זו שלו לשלם לפי' נגימא דעל כתפיה שעביד ליה: לי לבי. לחמי רמו עליה שבועה ליון דאי לא הוי עליה לא הוי תפיס בה: נשקלה בלא שבועה. לגבות מלוה שלו: ולא פרעי מספק ממונא. אבל מודאי דממונא פרעי, ומאן דלא פרעי חייב נמי לשבועה: תקפה אחד. טוליה מיד תביבו בחזקה והרי כולה קודם שנשבעו: יולאה מתחת ידו של אחד מהם. יולאה (לבדו) לפני ב"ד מתחת יד האחד שהוא לבדו לחוד בה ולא חביבו: הרלוה. בעדים: כדקתני. זה לבדו לחוד בה וכו': *לאו לו כו'. וכדלקמיך דסיק ולבסוף לוות: לפי' לסומכוס כו'. כלומר ולליבא דסומכוס דמיקל בחלוקה ולא מצריך לפי' שבועה לילטריך לתסמועין דבכה"ג מודי סומכוס לפי' בשבועה לא שקיל דהא לאו ממון המוטל בספק הוא: דסרכא לאו כלום היא. ואין שור שתוב לפניך ולא דמי לנמצא טובח בלדה (ב"ק דף מו.): ותמ"ל. בשלילתו לפשוט דמויתין לותה מידו ויחלוקו: הקדישה. בלא תקפה: חיכף מקודשת. דלא חלים הקדישה מתקפה: הא לא תקפה. ואין יכול להקדישה:

[לעיל ב: וג"ע]

מסותא

בלא שבועה מודה סומכוס אחד בפנינו מוציאין אותה מידו, הקדישה תקפה אחד בפנינו אין מוציאין אותה מידו, הקדישה בלא תקפה מהו: כיון דאמר מר *אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא הוא לא תקפה. ת"ש דתניא *)מה ביתו ברשותו יאף כל ברשותו ואיש כי יקדיש את ביתו קדש וגו' ויקדיש אחר בלא תקפה מהו. ומייתי כמי דגזל ומקדיש דחשיב ליה כיון דלמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא הוא לא תקפה. ת"ש דתניא

(ב"מ)

א"ע ז' סב. [ב"ק קמ: ע"ש קט: מולין קלט. תמורה ט. כט: ערכין כח.]

*) ע"ז סב. [ב"ק קמ: ע"ש קט: מולין קלט. תמורה ט. כט: ערכין כח.]

אלא הא דאמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא הא *דתני רבי חייא שניהם נשבעין ונוטלין מבעה"ב נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא הא *דאמר רב ששת "שלש שבועות משביעין אותו: שבועה שלא פשעתי בה, שבועה שלא שלחתי בה יד, שבועה שאינה ברשותי נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא, אלא לא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא אביי אמר חיישינן שמא מלוה ישנה יש לו עליו, א"ה כי נשקול בלא שבועה? אלא חיישינן שמא ספק מלוה ישנה יש לו עליו, ולאו אמרינן תפיס ממונא מספיקא משתבע נמי מספק? אמר רב ששת בריה דרב אידי פרשי אינשי מספק שבועה ולא פרשי מספק ממונא. מאי טעמא? ממון איתיה בחזקה, שבועה ליתיה בחזקה: בעי ר' זירא תקפה אחד בפנינו מהו, היכי דמי: אי דשתיק אודויי אודי ליה ואי דקא צווח מאי הוה ליה למעבד לא צריכא דשתיק מעיקרא והדר צווח מאי: מדאשתיק אודויי אודי ליה אודלמא כיון דקא צווח השתא אינלאי מילתא דהאי דשתיק מעיקרא סבר הא קא חזו ליה רבנן? אמר רב נחמן ת"ש [ב]דא"ר ששה שניהם אדוקין בה אבל היתה טלית יוצאת מתחת ידו של אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה היכי דמי אי נימא כדקתני, פשיטא! [א] אלא שתקפה אחד בפנינו, לא, הבא במאי עסקינן כגון דאתו לקמן כרתפיסו לה תרוייהו ואמרינן להו זילו פלגו, ונפקו והדר אתו כי תפיס לה חד מינייהו האי אמר אודויי אודי לי והאי אמר בדמי אגרתי ניהליה דאמרינן ליה עד השתא חשדת ליה בגזלן והשתא מוגרת ליה בלא סהדי ואיבעית אימא כדקתני-דאתו לקמן כי תפיס לה חד מינייהו ואידך מסרך בה סרוכי, ואפילו *לסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין דסרכא לאו כלום היא. אם תמצי לומר תקפה אינה מקודשת, אם תמצי לומר הקדישה אינה מקודשת, תקפה בלא הקדישה אין מוציאין אותה מידו, הקדישה בלא תקפה מוציאין אותה מידו. הקדישה בלא תקפה מהו מי אמרי' כיון דאמר מר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא הוא לא תקפה. ת"ש דתניא

אגרת

הקדישה בלא תקפה מהו. ומייתי כמי דגזל ומקדיש דחשיב ליה כיון דלמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא הוא לא תקפה. ת"ש דתניא

כי הוה הקדש כתקפה דכיון שמתק לחולי ליה והוה הקדש ולא דמי לגזל ולא נתייאשו הבעלים דסיפא הכי יכולין להקדיש (ב"ק דף פח.). גבי הוה לחייבי קרי כי' דאי לא קייבי למיימר הוי קדושת לו דלמא הקדש לא הוי כתקיפה דלמא יצוות בשביל דבריו ומייתי מסתיא דהקדיש חד ושתק חיבך ומשקלא דלא הוי הקדש כלל כתקיפה כל דהו. "והא הכא דכי תקפה להן כו'. גרסה דכי מיבעי ליה במסותא כיון דמקרקעי היא והוה ליה כל דהו גבר וכיון דחס תקפה החתר והקדישה כשהיא בידו מסתמא חו לא פקע לפי' מזר חביבו ותקפה ממנו כי הקדישה בלא תקפה נמי הוי הקדש לו דלמא כיון דחביבו חס תקפה היה זוכה דלא חלים הקדש מתקיפה ומסתמא חייבי והא הכא חס הקדישו בלא תקפה לא יחול הקדש כלל כיון דחביבו חס תקפה היה זוכה דלא חלים הקדש מתקיפה ומסתמא חייבי והא הכא חס

כח א מיי' פ"ו מהל' שלוה ופקדון סלכה ז סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' (לט סעיף ח וס"ו) לסי סעיף ג:

כט ב טוש"ע ח"מ ס לב סעיף ג:

ל ג ד מיי' פ"ח מהל' טוען ונטען סלכה יג וטי' בהסגות וסמ"ע סול ס"ע ח"מ סי' קלח סעי"ח:

לא ה מיי' שם סלי' יב טוש"ע שם סעיף ס:

לב ו מיי' שם סלי' יז טוש"ע שם סעיף ז:

לג ז מיי' פ"ע מהלכות מכירה סלי ז סמג עשין סב טוש"ע י"ד סי' רנח סעיף יג:

לד ח מיי' פ"ו מהל' ערכין סלי כב סמג עשין קלב טוש"ע שם סעיף ז:

[לעולי ל"ל דף מ: דסיינו בפלוגתא של ר' ישמעאל ור"ע]

רבינו חננאל

והא דאמר רב נחמן ג' שבועות משביעין אותו כו' הוא בפ' הגוזל קמא ואסקי' פרשי אינש מספק שבועה ולא פרשי מספק ממונא ואע"ג דאיתיה בחזרה. בעי ר' זירא תקפה א' בפנינו מהו כו' ת"ש בר"א בששניהם אדוקין בה אבל אם היה יוצא מתחת ידי אחד המע"ה. ופשיטנא הכא במאי עסקינן דאתו לקמן שניהן אדוקין בה ואמרי' להו דינא הוא דפלגיתו לה ואזלו והדרי כי תפיס לה חד מנהן ופעין דאזרי לי ואמר לי שקלא דידך היא. ואידך פעין אונרתא ליה דאמרי' ליה עד השתא חשדת ליה בגזלן ופעינן כולה דידי הוא ואתא הוא ותפיס בהדאי ופעין בה והשתא אמרת אונרתא ליה בלא סהדי שקרא אנת. אי בעית תימא לעולם דאתי לקמן כי תפיס לה חד ואידך מסרך בה סרוכי דאמרי' אפילו מסכתם דאמר ממון המוטל בספק חולקין בלא שבועה מודה סומכוס דסרכא לאו כלום היא. אם תמצא לומר תקפה א' בפנינו אינה מקודשת. ואם תמצא לומר אין מוציאין אותה מידו הקדישה מקודשת. הקדישה בלא תקפה מהו מי אמרי' כיון דאמר מר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא הוא לא תקפה. ת"ש דתניא

[תוי' ד"ה אלא הא דאמר רב נחמן ג' שבועות משביעין אותו ואמאי הא דאמר רב ששת שלש שבועות משביעין אותו הא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דתני רבי חייא שניהם נשבעין ונוטלין מבעה"ב נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דאמר רב ששת שלש שבועות משביעין אותו נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא]

[תוי' ד"ה אלא הא דאמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דתני רבי חייא שניהם נשבעין ונוטלין מבעה"ב נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דאמר רב ששת שלש שבועות משביעין אותו נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא]

[תוי' ד"ה אלא הא דאמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דתני רבי חייא שניהם נשבעין ונוטלין מבעה"ב נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דאמר רב ששת שלש שבועות משביעין אותו נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא]

[תוי' ד"ה אלא הא דאמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דתני רבי חייא שניהם נשבעין ונוטלין מבעה"ב נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דאמר רב ששת שלש שבועות משביעין אותו נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא]

[תוי' ד"ה אלא הא דאמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דתני רבי חייא שניהם נשבעין ונוטלין מבעה"ב נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא ואמאי הא דאמר רב ששת שלש שבועות משביעין אותו נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא]

תקפה כהן מין מוליתן ולך תפי' לית תקפה לתורין בגיזה ועבודה מספק משום דשמא יש לכהן חלק בו ולכך יכול לתוקפה לעולם תפי' לית תקפה חציב כליהו תקפה כבר והקדישה בעודה בידו ומי' רבה דהתם אם תקפה כהן מוליתן מידו ותע"ם שתין לכהן בו כלום דתפי' כבר תקפה מוליתן מידו ותפי' הכי תלורין בגיזה ועבודה ועל כרחך משום דקדושה הבאה מאליה שמי ות"ח תמתי תין מוליתן מידו והלת הבעלים יאמרו ליתן לכהן אחר וי"ל במכירי כהונה ס"ל תינו יכול לתובעו רק עובדא הכאה שים לו בו ל"מ בעובדא הכאה מאליה שמי ות"ח הגאה ממון(מפרק הזהוב(מוליו דף קנ.) דאמר בן לוי דתקף מקנחת פריטותא הוא מסתמא דאיתו חייב לשלם לין ראיה דשמא מיירי כשאכלו כדאמרינן התם (דף קנ:) המזיק מתמות כהונה

לו תכלן פטור:

פומר ממונו בממון כהן. [א] וכן הוא מסקנת דאם תקפה כהן מוליתן מידו תימה דפ' השואל (לקמן דף קנ: ושם) ובפרק בית כור (ב"ב דף קה. ושם ד"ה מגו) גבי אחד שמכר מרתף מוקי שמואל הא דיתלוקו בבא בתמתא התם אבל בבא בתוף החתם טוען לשוכר והא מסיק הכא דמוליתן מידו וי"ל דהתם נכנס בהיתר לך מהניא תפיסתו אבל הכא לא בהיתר תפס כי אם בספק והא דאמרי' בפ"ב דכתובות (דף כ' ושם ד"ה ותוקי) גבי התחומין על הסטר ובלו אחרים ואמרו אטוסים היו כו' אין נאמנים ומסיק דתוקי ברי בהדי חרי ותוקי ממונא בחזקת מריה ואין נאמנין דקאמר פרש"י דאם תפס המלוה לא מפקינן מיניה ג"ל שתפס קודם שבאו עדים לפסול הסטר דהייט קודם שעלד הספק ועי"ל דאין נאמנין לא מקרעינן ליה ולא מנכינן ליה ולא לענין תפיסה: **ותשעה** לאו כר עשורי ניתו. דאין לריך לגרסו לגורן אחר דלא בעי לעולם לכלל חיוב ודאי ודוקא היכא דהוו עשרה מתחלה הוא דלריכי לגרסו לגורן אחר: **קפין** כולן פטורין. תימה לרבנו ברוכה ולריביצו כולהו כמעשר דהא דתנן שמעון לא בעיל ייינו מדרבנן וקבוע נמי אין שייך ללא בדבר שהאיסור והיתר ידועין ולא ידע מאיזה לקח כגון ש"מ תגויות וכריה נמי לא הוי כדפרי' בתולין (דף לה") ואין לומר שלא בתר בעדר רק אחד דליכא רובא דלגון לתוכן לא משמע הכי: **לפטרן** במנין הרחוי. תימה דהכא לא שייך מנין הרחוי דלא שייך ללא היכא דאין כי אם עשרה והתחיל למנות ומת אחד מהן ואין כאן י' הפ"ה פטורים אותן שילאו ולא ישטרפו לגורן אחר כיון שתחילת ילילתן היה לחוי להשלים המנין ליכא למיגבי מהכא שים בעדר הרבה ישלים המנין ויהא עשירי וי"ל קודם ויקרא לשניהם עשירי מספק אם ים מעי בינייהם אם לאו וכן יעשה בכל אחד עשר ובאחדונה שלא יפחר עשרה ישטרפו לגורן אחר: **ולא**

**דהוו מנצו עלה בי תרי האי אמר דידי הוא והאי אמר דידי הוא קם חד מינייהו אקדשה פרשי מינה רב חנניה ורב אושעיא וכולהו רבנן, וא"ל רב אושעיא לרבה כי אזלת קמיה דרב הסדא לפפרי בעי מיניה כי אתא לסורא א"ל רב המנונא מהתי היא *ספק בכורות-אחד *בכור אדם ואחד בבכור בהמה בין טהורים בין טמאים *המוציא מחבירו עליו הראיה ותניעלה *אסורים בגיזה ובעבודה והא הבא דאמר תקפו כהן *אין מוציאין אותו מידו, דתניא "המע"ה" וכי לא תקפו אסורין בגיזה ובעבודה דאמר ליה רבה חנניא לרבה בר עשוי היא *דאמר ר' אבהו מאי דכתיב לעולם אימא לך תקפו כהן מוציאין אותו מידו, ואפילו הכי אסורים בגיזה ובעבודה דקדושה הבאה מאליה שאני א

מלא מאי איכא למימר. למה לה מיבוהו לעבד ממה נפשך: עשירי ועבדי. הלריך הכתוב לעבד ולא הלריך לעבד אם הספק וכל עשירי שבכולן ספק הן אחפי' יש הפטור בחמישי שוב אין העשירי קרוי עשירי אלא תשיעי שהפטור הוא מן המנין: מאי ספיקות. דלמרן לעיל הספיקות נכנסין לדיל להתעבר: ספק פדיון פטר חמור. פלה שהופרש על הספק פטר חמור שהפילו הוא פטר חמור ודאי אין בְּזֶה זה על פדיון משום קדושה: עשרה עיין. לאפקועי איסוריהו למאני להו בעבודה: עובדא הוה כי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא. מעשה היה ובא לפני רב חסדא ורב חסדא הכיאו לפני רב הונא: שמעינן יכול להוציאו כו'. והאי נמי דחזינן ליה דאין יכול להוציאו בדיינין הקדש כו': ואם אתה גוזלה יכולין להוציאו מידו. כגון גיגים במסותא מטלטלין. מקרקעי. דלל סיכה דאיתיה בקרקע מרי' קיימת דקרקע אינה נגזלת ופקיר פקיעת מהת דאי הוה ליה ליתיה עלה הקדישו הקדש: בר מערבא. מארץ ישראל: מחי ליה. מהאי בתלמודיו כלפי מעלה: בקרקפתא. בגרדין שבאין לתוך שקורין בדרגי"ש: ע"מ. מדקתני עד מקום שידו מגעת קתי לה' הואי מורדת. של קונה שקונין בו קנין: קיון דפסים ביה. מקנה שלא על מנת קרינא ביה ושלף ליה נעלו ונתן לרעהו': דכמאן דפסיק דמי. וקנייה מקנה והמכר נקנה בו ללוקח והוקע נקנה שלא על שלא ליכלי בענין דכתיב (רות ד) "נעלו" ונליר מקנה שנעשות לאו כגד הוא כדאמרינן גבי טומאה: נמ ביה. שנתנו לה: ומשיחה. שקיבל בה בידו אם יש כח בחותו הוא שיכול לנקוט בגד מידה ולהכילה אלו: לויה מגורשת. אלמא לאו מקנה היא: בריות. הבאלה שיהיו מוכלים זה מזה ואלי אמרי אחרים אם בחוש זה היה מקנה מגורשת. כלומר שפילו היא מוחלפת עליה מוחלפת. פלוג בני. לרוחבה ויכול לאחד מהם: קל מצמט לן דא"ל כי פלוג. לאורכה: שנים אחזוקים בשטר. המלוה והלוה: שלך הוא ופרעתיו לך. והחזרת לי שטרי: וממני נפל. יחקייס השטר בחותמיו. קס"ד דסכי קאמר אם השטר בשר שקיימוהו חותמיו לומר כתב ידיהו הוא כרי הוא בחזקתו: נפל ליד היתום. משמע דסכי קאמר אם מלאו דיין לא יוליאו אותו עולמית מיד דיין ולקמן פריך מאי שנא דיין מחיכי דעלמא: ונבי ליה מלוה עליה. שכתוב בו הנפל בחמיה: בחזקיה. שכתוב בו הנפל שיצא לכר בב"ד והעידו עדים על חתימת יד וכותבין דהיינן בו "שטרא דן נפק קדמנא ואסהידו פלוני ופלוני על חתימת ידייהו ואשתרטוהו וקיימוהו כדחזי": כולי עלמא ל"ש דיחלוקו. כי אמריק דיחקייס השטר בחותמיו לא למבני מלוה קאמר אלא למבני פלוגי ופלוגייהו כשאיהו מקויס בב"ד חלה על פי שהלוה מודה שיש שכבר זה ווה לו מעות, לריך המלוה לקיימו בחותמיו ואפילו השטר כבר פירעיך ליה, לומר פרעתיך דכל זמן שאינו מקויס מלן קמלוי ליה שכבר פירעיך, שמודה לו שכבר היה, אבל מהשטר מוחזק על פי עדיו אין הלוה נאמן לומר פרעתי הלכך זה שמיחס מוחזקים מי מקויס ליה מלוה בעדות ומטו ליה שטר מעליא אין הלוה נאמן לומר פרעתי אלא על ידי חזקה זה שחזוק בו והרי הוא כשטר מליאה ופלוג: ואי לא פלוג. שאפילו הוא כיד המלוה נאמן הלוה לומר פרעתי:

מאי

אלא מאי איה לך למימר *"עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק" הבא נמי "עשירי" ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק"? א"ל רב אחא מדפתי לרבינא מאי "ספיקות" אילימא "ספק בכורות יהיה קדש" אמר רחמנא ולא שכבר קדוש אלא "ספק פדיון פטר חמור" וכדרב נחמן *דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה *ישראל שיש לו עשרה ספק פטרי חמור בתוך ביתו מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו מאי הוי עלה דמסותא? תיש דא"ר חייא בר אבין הוה עובדא בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטה מהא דאמר רב נחמן כל ממון *שאין יכול להוציאו בדיינין הקדישו אינו קדוש אלא יכול להוציאו בדיינין הקדישו קדוש. אע"ג דלא אפקיה *והאמר ר' יוחנן "גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינם יכולין להקדישו זה לפי שאינה שלו וזה לפי שאינה ברשותו? מי סברת במסותא מטלטלין עסקינן *במסותא מקרקעי עסקינן-דכי יכול להוציאה בדיינין ברשותיה קיימא. תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר' אבהו "ישנים אדוקים בטלית זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקין בשוה מחוי ליה רבי אבהו "ובשבועה, אלא מתניתין דקתני דפלגי בהדדי ולא קתני 'זה נוטל עד מקום שידו מגעת' היכי משכחת לה? אמר רב פפא 'דתפסי בדרכשתא, אמר רב משרשיא ש"מ 'האי סודרא כיון דתפיס ביה שלש על שלש דקרינן ביה "ונתן לרעהו" דכמאן דפסיק דמי וקני, ומאי שנא מדרב חסדא *דאמר רב חסדא "נמ בידה ומשיחה בידו. אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת, ואם לאו מגורשת? *התם 'בריות' בעינן וליכא הכא 'נתינה' בעינן והא איכא. אמר רבא *אם היתה טלית מוחבת חולקין, פשיטא? לא צריכא דאקי דהבא בי מצעי, הא נמי פשיטא? לא צריכא *למיקרב לגבי דחד מהו דתימא *דא"ל פלוג הבי קמ"ל דא"ל מאי חזית דפלגת הכי פלוג הכי: ת"ר *שנים אדוקין בשטר: מלוה אומר שלי הוא ונפל ממני ומצאתיו, ולוה אמר *שלך הוא ופרעתיו לך-יתקיים השטר בחותמיו דברי רבי רשב"ג אומר יחלוקו. נפל ליד דיין לא יוציאנו עולמית ר' יוסי אומר הרי הוא בחזקתו. אמר מר "יתקיים השטר בחותמיו" ונבי ליה מלות בוליה ולית ליה מתני' "שנים אוחזין כו'? אמר רבא אמר רב נחמן במקויס דברי הכל יחלוקו, כי פליגי בשאינו מקויס רבי סבר *מודה בשטר שכתבו צריך לקיומי ואי מקיים ליה, פליג, ואי לא מקיים ליה, לא פליג מאי מעמא? חספא בעלמא הוא מאן קא משוי ליה להאי "שטרא" לוה הא קאמר דפריע, ורבי שמעון בן גמליאל סבר 'מודה בשטר שכתבו' * אין צריך לקיומו, ואע"ג דלא מקיים ליה, יחלוקו. נפל ליד דיין לא יוציאנו עולמית

מאי

ולא עשירי ספק. מין להקשות מישמרינן קרא למעוטי בפיקח *כדפריך במסכת חולין (דף כב: ד"ה מישמרינן):

מפריש עליהן עשרה שיין. תימה דבפ"ק דבכורות (דף יח.* ושם) למרי' דסק אחד פוטר כמה פטרי חמורים ומה לריך

[ע"ל כדפרישית]

[ועי' בתוס' שם ד: ד"ה ופוחה וע"ע היעב תוס' ב"ק כג. ד"ה שהיו]

מא א מיי' פ"ב מהל' כלורים הלכה כג: סמג עשין קמו: מב ב מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' כד סמג עשין קלב עוש"ע ח"מ סי' שב סעיף ו ועוש"ע י"ד סי' רמח סעיף ו: מג ג מיי' שם הל' כג סמג עשין קמו עוש"ע ח"מ סי' רכ סעיף ג ועוש"ע י"ד סי' רמח סעיף ו: מד ד ה ו מיי' פ"ט מהל' מכלי עוטן ומשקין הל' ו סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף ג: מה ז מיי' פ"ט מהלכות מכירה הל' ז סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף ד: מו ח מיי' פ"ט מהלכות גזילה ואבידה הל' יז עשין ג עוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף ג: מז ט מיי' פ"ט מהל' מלוה ולוה הל' יד סמג עשין נד עוש"ע ח"מ סי' סה סעיף טו: מח י מיי' שם ופמ"ח שם סמג עשין נה עוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף ו:

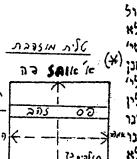
מחוי ר' יוחנן בפסוק ובמאמר בסעיף הוא:

[א] גרסה דלעגרסי' והמאמר דלמך במה שידו מגעת יקבע כיון דלהקקה המסוטה שלא יהא לחם מולך ומוקף מטעם זה יקבע לף במה שהוא מוסף ומכל מקום שפיר מוקא בממון דבקנין מאי דתפיס ממון דפסיק דמי כיון דהכא לאחר שטרה טועל כל מה שהוא מוסף לפילו יותר ממחלה והמסוטה היא בסבול המעשה ומפני התקנה אם יכול לנתקו. נרסה לחם היה ידה פחוחה בשעת שנתן נמ לידה ונקפלה ידה בחוזק שלא מוכך המשיחה לו היה יכול להביאו אלו והקפילה לו עשה הוא שלא היה והוה כמלי גיטך מעל גבי קרקע דלימה מגורשת דלא קניין בידה ונתן בידה והכא דקלמר מש פיו יכול להביאו אלו למגורשת כגון שהיתה ידה קפולה והוא מחב בידה כל כך בחוזק שלא יכוכך המשיחה לו יביא הגט אלו ור"ת (נמי) פירש מש הגט כבד כל כך שלא רולה למשוך הגט אלו מנתק המשיחה מגורשת ומייבי בידה פחוחה ולא קפלה ולא עשה מוס דבר:

מאי

רבינו חננאל

ראשון ראשון נאמר. ובהדיא בבכורות פרק אחרון אמר רבא מנין הראוי פוסר. מאי הוי עלה דמסותא ת"ש מהא דאמר רב [נחמן] כל ממון שאינו יכול להוציאו בדיינין הקדישו אינו קדוש. הא יכול להוציאו אע"פ שלא הוציאו קדוש. ומקשי' עלה והאמר ר' יוחנן גזל ולא נתייאשו הבעלים, מניהן אינן יכולין להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו. וקי"ל דלא מקשינן לא מפשנה ולא מבריימא ולא ממימרא אלא אם היא הלכה. ועוד לא דהאוזה להא דר' יוחנן אלא פוקיע על דבריו ואמר מי סברת מסותא ממלמלא היא יוחנן לא כי קאמר רב [נחמן] כל ממון שאינו יכול להוציאו בדיינין וכו' האי ממון קרקע הוא וכיוצא בו האי מסותא מקרקעא הוא דקי"ל קרקע אינה נגזלת ולעולם ברשותיה דמרא קיימא הלכך אם יכול להוציאה בדיינין ברשותיה קיימא ושפיר קא מקרישי. האי דקתני שנים אדוקין בטלית זה נופל עד מקום שידו מגעת וזה נופל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקין בשוה ובשבועה אוקימנא בשאדוקין בטלית עצמו ומתני' דקתני חולקין הטלית שני חצאין ונופל כל אחד הציה בשאדוקין בנטין שבקצוותיה והן

נוסח

ל"ש כה דקתני בבכורות, בב"מ, אדוקים בלילות שם נופל עד מקום ש"מ אחרים ש"מ, אלא קתני עד מקום שידו מגעת והשאר חולקין בשוה ואי אמרת בשאדוקין בטלית עצמו אמאי חולקין

מבנה

כיון דפסיק מי' המעשה בסעיף ד

הגהות הגר"א

(א) תוס' ד"ה ממני נגלה כו'. נ"ב ורמב"ם לא כתב כן אלא ע"י גלוי אל ד"מ טוען כדבני מוס' ע"ש: נמ' במסותא מקרקעי. קשה לי הא עיקר סחילוק בין מטלטלי למקרקעי דמטלטלין נגזלין וקס ליה כרבינו דגזלן מקרי אינו נרשומי דנגזל אבל קרקע אינה נגזלת ולא קס ליה כרבינו דגזלן. ו"ל דמטלטלין וגזל ולא קנין דלא קס ליה כרבינו דנגזל ואינו מיכ בתכיותו וכדאיתא ב"ק ע"ש במתני' הוי כקרקע דמניחי כרבינו דנגזל. ות"ל הכא במסותא דכגזילה כתב דאמר דידי הוא ולוכת קנין יכול להקדישו ול"ע: שעם כתב כניתות ב ע"ב תוס' ד"ה ואי ול"ע: ר"ש ד"ה דכמאן וכו' דכלי בעיון. עיין לקמן מז ע"ב ותוכות ד"ה לתחוק:

מאי שנא ליד דיין. לספרים דגרסי בסוגיית הכי כגון דכתוב ליה הנפק התם לך ידע דנפל ליד דיין דהייט הנפק ללוה סבור דהייט שהדיין מלוה ולכך בעי מאי שנא דיין מחיים לאחר ולספרים דלא גרסי בתר הכי והיכי דמי כגון דכתוב ליה הנפק ידע שפיר התם דנפל ליד דיין היינו שכתוב בו הנפק ומיבעיא ליה מאי שנא כתוב בו הנפק דלא יוציאו לעולם הלוה מס לין כתוב בו הנפק כרלה ד"ס הוא שלא יוציאו עולמית דאיכא למימר דאיכא למימר שמא כתב לוה ומצינו למימר: **בזמן** שהבעל מודה יחזיר לאשה. דלא מייתין לקטוית ואיכא למימר לשמא כתב בניסן ולא נפל עד תשרי *דמגה ומחתים משתעבדי מן המיושלם לף בלא כתובה דמיושלם ליכא למימר לכתב לה ותוספת כמי לאחבי דלמר עדיו בחתומיו זכין לו ר"ש ו' ור' אסי יעמיד כשהקנה לה: **דחיישינן** לשמי כתובות. ובלאו הכי יוסי מיים לשמי כתובות דר"ש עודה תחת בעלה לאחר שמחי יחזיר לאשה כבעל מודה:

מחלוקת. פרש"י דהייטו יחלוקו דלקמן רשב"ג והדין עמו שלא רלה לפרש פלוגתא דרבי ורשב"ג משום דהיכי לקמר לכל לאחד לחוק בטופס כו' משמע דהשם לא פליגי וזה ליטו דגם שם לא חיטו מקויס לא שקיל נרבי מיבי:

דאית ביה זמן כמה שוה. פרש"י למעות ולוה ומלוה לא שיימינן לכתיבי כמי בשיטה מחרושה בטופס והוא עיקר לתנן (ג"ב דף קסה:) כתוב [בו] מלמעלה מנה כו' ותימה הא אין למידין משיטה מחרושה ולכך עושין חזקת השטר ומתני' דכתוב למעלה מנה לא מייירי בשיטה מחרושה וגם פי' דבעדים לא שיימינן דרשב"ג אית ליה עודה בשטר שכתבו אין לריך לקיימו ופירושו תימה הא חשב לומר שחיטו טופס עדים כלילו יש לו שטר בלא עדים ח"כ לרשב"ג ממי לא ח"ם דמי דשכר דאין לריך לקיימו מ"מ כשאין כלל עדי חתימה פסול ועוד במה עדיף תוך טופס דך השטר פסול בלא טופס כמו בלא תוך דאם נמחק אפי' שיטה אחת מן השטר הוא פסול אלא ודאי י"ש לומר דכמה שהשטר נפסל אין שמין לך שוה כשטופס אלא כשר בלא זה ומלוה ומעות הטופס כמו תוך לוה ומלוה ומעות ועדים והשטר חיטו כשר בלא זה אבל זמן שהשטר כשר בלא זמנו שמין כמה שוה ופירושלמי ליכא ח"ל אלא בנומן שהתורף באמצע אבל בנומן שוה טופס בתוך תוך בתוכם לא חלק שדמי כל השטר למי שביד התורף והדין כאשר פירשנו ולדברי הכל כל דבר שאם יחלק יפסד שמין אותו בדמים ויחלקו בדמים כדתנן בב"ב השותפין אין חולקין את התבן עד שיהא בה כדי לוה וכדי לוה וכו' ואפיק התם בגמ' ת"ש זה הכלל כל שאילו יחלק ושמו עליו חולקין אותו ואם לאו אין מעלין אותו בדמים. ר' יוסי אומר הרי הוא בחזקתו. ומקשי' וכי ר' יוסי לא חייש לפירעון וההניא מצא כתובת אשה בשוק בומן שהבעל מודה לאשה אין הבעל מודה לא יוציאו עולמית דברי ר' יוסי וחכ"א הרי הוא בחזקתו ומעמה דרבנן התם דאמרו לא יחזיר לא לזה ולא לאו משום דחיישי לפירעון אלא משום דחיישי לשתי כתובות. ור' יוסי לשתי כתובות לא חייש כיון

*) נגמי ליתא ואולי דהיכי דעתיק כאן כפי המסקנא לקמן בפמוך. **) נראה דנ"ל זה טופס וזה טופס תוך ומסקינן דנ"מ מטופס הומן וכו'.

מאי שנא ליד דיין? אמר רבא הכי קאמר
*יאחר שמצא שטר שנפל ליד דיין והיכי דמי
(ה) דכתב ביה הנפק,לא יוציאו עולמית,ולא
מיבעיא לא כתב ביה הנפק,דאיכא למימר
כתב ללוות ולא לוה,אלא אפי' כתב ביה הנפק
דמקוים, לא יחזיר,דחיישינן לפירעון ורבי יוסי
אומר הרי הוא בחזקתו ולא חיישינן לפירעון
ולא חייש ר' יוסי לפירעון והתניא מצא שטר
כתובה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר
לאשה,אין הבעל מודה,לא יחזיר לא לזה ולא
לזה,רבי יוסי אומר: עודה תחת בעלה
יחזיר לאשה, נתארמלה או נתגרשה לא
יחזיר לא לזה ולא לזה,אפילו נפל ליד דיין לא
יוציאו עולמית דברי רבי יוסי וחכ"א הרי הוא
בחזקתו אי הכי קשיא דרבנן אדרבנן? שטר
כתובה כולה רבי יוסי וחסורי מחסרא והכי
קתני אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא
לזה בד"א שנתארמלה או שנתגרשה אבל
עודה תחת בעלה יחזיר לאשה (ג) שר"ש אומר
עודה תחת בעלה יחזיר לאשה,נתארמלה או
שנתגרשה לא יחזיר לא לזה ולא לזה רב
פפא אמר לעולם לא תיפוק,רבי יוסי לדבריהם
דרבנן קאמר להו:לדידי אפילו נתארמלה או
נתגרשה נמי לא חיישינן לפירעון, לדידכו
אודו לי מיהת בעודה תחת בעלה דיחזיר
לאשה דלאו בת פירעון היא ואמרו ליה רבנן
אימור צרדי אתפסה,רבינא אמר לעולם
קמייתא,ומעמא דרבנן מכא משום
דחיישינן לשתי כתובות, ורבי יוסי לשתי
כתובות לא חייש.אמר רבי אלעזר* מחלוקת
בששניהם אדוקים בטופס ושניהם בתורף
אבל אחד אדוק בטופס ואחד אדוק בתורף
זה נוטל טופס וזה נוטל תורף ור' יוחנן אמר
לעולם חולקין,ואפילו אחד אדוק בטופס ואחד
אדוק בתורף והתניא זה נוטל עד מקום שידו
מגעת.לא צריכא דקאי תורף בי מצעי,אי
הכי מאי למימרא?לא צריכא דמקרב לגבי
דחד *מהו דתימא א"ל פלוג הכי הכי,א"ל רב אחא
מאי חזית דפלגת הכי פלוג הכי.א"ל רב אחא
מדפתי לרבינא: לרבי אלעזר דאמר זה נוטל
טופס וזה נוטל תורף למה ליה *יכי לצור ע"פ
צלוחיתו הוא צריך? א"ל לרמי, דאמר הכי:
ישטרא דאית ביה זמן כמה שוי-ודלית ביה
זמן כמה שוי, בשטרא דאית ביה זמן גבי
ממשעבדי ואידך לא גבי ממשעבדי-יהיב
ליה היאך דביני ביני, "יחלוקו" נמי דאמרן = לרמי
שנים אוחזין בטלית הכי נמי דפלגי הא אפסדוה, הא לא קשיא
דחזיא

מאי שנא ליד דיין. מחיים לאחר: הכי קאמר ואחר: ולא מלוה: שמא שטר שנפל. כגבר ליד הדיין ומאי ניהו דך "נפילה" דכתיב ביה הנפק: לא יוציאוהו מידו. לא לוה ולא מלוה עד שיבא עדים שראוהו מיד מי נפל: לפירעון. שמא לאחת מהן טובה הלוה שפרעו: והכי יוסי לא חייש לפירעון. דמאן דמהדרי ליה שטר פרוע ללוה זהיר ביה לקוטבו ולא מסתכי ליה: שהבעל מודה. שלא נתן לה כתובתה: יחזיר לאשה. דלא עביד פרעתי ומידי כפל: עודה תחת בעלה. שלא גרסה: יחזיר לאשה. דלא עביד תימים ליתן כתובה קודם גירושין: גרסי לתפסה. מעות גרושין לא כספים מסר לה ליחוד כתובתה כשגרשה או לאחר מכאן שלא יטריחוה יורשים שם תחלמן: לעולם חיפוך קמייתא. ודקשיא לך דרבנן לדרבנן לא תיקשי לדטעמייהו דרבנן בכלופה/ דלאו מקום לחיישינן לפירעון דמאן דפרע,ולהדר ליה שטרא,ללאחר קרע ליה מאן[מקום לחיישינן לשמי כתובות שמא חזר וכתב לה כתובה אחרת שניה לאחר שנפלה זאת מידה "ואין הבעל מודה" דקתני לאו בלומר "פרעתי" אלא בלומר "לא מחזרו לה שים בידה לאחרת ותולין על יורשי-שטר אחר שטר": מחלוקת. האי "יחלוקו" דקאמר ר"ש [ג"ע] דמשמע תולקין בשוה כך משמעתי מכוס ר' יצחק ב"ר מנחם וכרלה בעיני: ושניהם אדוקים בתורף. כלומר לא שניהם אדוקין בתורף והורף גילוי של שטר מקום הלוה והמלוה והמעות והזמן, בטופס= שאר כל לשון השטר: זה טוטל כו'. דמאי דתפיס דידיה הוא כדקתני לעיל זה טוטל עד מקום שידו מגעת כו' ולקמן מפרש למאי מיבעיא ליה: ואפי' אחד אדוק כו'. בתמיה: והא תניא עד מקום שידו מגעת. פלו: דקאי תורף בי מצעי. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: לרמי. מעלין בדמים כמה תורף יפה מן הטופס: שטרא דאית ביה זמן כמה שוה. דאוקי פלוגתא דרבי יוחנן ורבי אלעזר בטופס דאית ביה זמן כמה שוה ומקום הלוה והמעות כהוגן לף בטופס שלריך לחזור מעניינו של שטר בשיטה מחרושה והוא עיקר כדתנן (ג"ב דף קסה:) כתוב בו [מלמעלה מנה ומלמטה מחתים] מלמעלה מחתים ומלמטה מנה הכל הולך אחר התחתון אבל זמן לא, מיבעלך ולי מקום מחיימת עדים להוא שתחת הטופס הא לית ליה לרבי"ג מודה בשטר שכתבו לין לריך לקיימו והאי דמהו דתימא שלא יטריחוה יורשים אם תת

דחזיא לבני מלכים. לבניס קטנים: זמת לומרת. מתני' דקתני שניס שהגביהו מציאה קטנה ויחלוקו וכשמגדיס מגביה לדעת שיקנה בה חבירו חייס ש"מ המגביה מציאה כו' ולקמיה פריך דיוקא דכמי כך חמת מהיכא מתיבו בבא ממתניתן הוא למד כן: ולא יקנה לו זה ולא זה. וכל הכוזה יחטיפנה מידס:

[נעיל ג.] לעולם לימת לך לא קנה חבירו. היכא דמגביה לו מתכוין לקנות בה כלום ובטעות אמר לקנין (דף י.) דהוי תופס לבעל חוב במקום פו: [נעיל ב.] והכתי. דקתני כשניס שהגביהו מציאה קטנה, מגו דזכי לגבייהו זכי נמי לחבריה: תלע. דלפי' אמר"ל לא קנה חבירו היכא דהגביה כולה לדעת [נקמן י.] חבירו! הכא דהגביה לעצמו ולחבירו קני משום מגו: פטור. המלה פטור מלמלס בכל דק"ל אין שליח לדבר עבירה להתחייב שולחו אלא שליח, דדברי הכל ודברי התלמיד דברי מי שומעין: ואילו שותפין שנגנבו. והתלמיד מרבותיו מרבותיו בעליס לדעתו ולדעת חבירו! תמרין בגמרא קמת (דף עח:) דמייבין: בשעת [נקמן מד: מדיס שם:] דחמרת מגו. דזכי לגבייהו כו' מרס ופקח שהגביהו מציאה קטנה אע"פ [בבא בב: ע"ש ב"ק עח:] שהגבהה של מרס אינה הגבהה לקנות אלא מפני דרכי שלום כדתנן (גיטין דף נב:) מרס שוטה וקטן יש להן גזל מפני דרכי שלום" תפילו הכי אמר מגו דזכי לגבייהו מציאה קטנה אע"פ שהגבהה של מרס אינה הגבהה לקנות כדתקנו ליה מפני דרכי שלום אלא אלא פקח במאי קני, לגבי פקח הוי רשות שהגביה המרס כמוחזק על גבי קרקע דהגבהה דמרס לא קניא אלא מדרכי שלום בעלמא: ומאי מגו. אלא למימר הכא דקאמר בשעת דחמרת מגו למריון 'ומרס למאי קני הא לא זכי פקח לגבייהו דניחא [נקמן ט.] ליה דזכי לחבריה ולא הויא הגבהה דפקח אלא מגו דזכי לחבריה: אם תמלא לומר. כלומר לפי' אם תמלא לומר שהמגביה מציאה לחבירו כו': הכא לדעתא [נעיל כ.] דידיה קא מגבה ליה. הלי פיקח: דלא ליקני לחיקלוי. עם החוטפים מהם: מהיכא. מלשון בבא ממתניתן קא דייק לומר "אלא תמלא" הא קאמר כולה שלי ואמת לא קנה חבירו [נעיל ד:] ולא כל שכן טוען "לפי הגבהתי" ואין לתן מגביה מציאה לחבירו ומה יש לו להשיב בשלמא הלי שכשגדו המוחזק בה כשהוא אומר לא הגבהת אתה כי אם לפי שאין לתבל אחר מן השוק מה יטענו: ממאנה יחזיר. תמרין דהמגביה מציאה כו' ומשום הכי תמרין יחלוקו דתמרין שניהם הגבילוה והוה ליה כל אחד מגביה מציאה לו ולחבירו וקני דאי משום [נעיל ה:] הגבה"ד בבא מציעא ח

הגהות הב"ח

(ו) גמ' בשעת דתמרי' מגו:

דחזיא לקטנים והא דאמר רבא "אם היתה טלית מוזהבת חולקין" ה"נ דפלגי לה הא אפסדוה הא לא קשיא דחזיא לבני מלכים והא דתנן *היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכן' הכי נמי דפלגי לה הא אפסדוה, בשלמא טהורה חזיא לבשר, אלא טמאה הא אפסדוה "אלא לדמי הבא נמי לדמי. אמר מר זוטרא ואת אומרת *המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו דאי סלקא דעתך לא קנה חבירו תיעשה זו כמי שמונחת על גבי קרקע וזו כמי שמונחת על גבי קרקע ולא יקנה לא זה ולא זה, אלא לאו ש"מ המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו! °אמר רבא לעולם אימא לך המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו, והכא היינו טעמא –*מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה תלע שאילו אמר לשלוחו צא וגנוב לי וגנב פטור *ושותפין שנגנבו חייבין מאי טעמא לאו משום דאמרינן מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה, ש"מ °אמר רבא השתא דאמרת (ו) דאמרינן מגו, הרש ופקח שהגבירו מציאה: מתוך שקנה הרש קנה פקח, בשלמא הרש קנה דקא מגבה ליה בן דעת אלא פקח במאי קנה? אלא אימא חרש קנה פקח לא קנה, ומאי מגו? מגו דשני חרשין בעלמא קנו האי נמי קני, *האי מאי אם תמצא לומר המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו הני מילי היכא דקא מגבה ליה אדעתא דחברייה, האי אדעתא דידיה קא מגבה ליה אודו לא קני לאחריני מקני? אלא אימא מתוך שלא קנה פקח לא קנה חרש וכי תימא מאי שנא משני חרשין דעלמא? התם *אתקינו להו רבנן דלא אתי לאנצויי, הכא מימר אמר: פקח לא קני, אנא אקנו אמר ליה רב אחא בריה דרב אדא לרב אשי דיומא דרמי בר חמא מהיכא אי נימא בתרשא שנים אוחזין בטלית התם האי קאמר כולה שלי ואנא אגבהתה בולה והאי אמר כולה שלי ואנא אגבהתה כולה, אלא מהא דתנן זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי הא תו למה לי, אלא ממשנה יתירה שמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו! והא אוקימנא *רישא במציאה וסיפא במקח וממכר אלא מסיפא זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי הא תו למה לי אלא ממשנה יתירה שמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו! ומאי דבמציאה דלמא במקח וממכר, וכי תימא אי במקח וממכר מאי למימרא: איצטריך, סלקא דעתך אמינא האי דקאמר "חציה שלי" לתוי כמשיב אבידה וליפטר קמשמע לן, דהאי *איערומי קא מערים סבר אי אמינא כולה שלי בעינא אשתבועי אימא הכי דאהוי כמשיב אבידה ואיפטר, אלא אהא היו שנים רוכבין על גבי בהמה הא תו למה לי אלא ממשנה יתירה שמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו! ודלמא הא קמשמע לן דרוכב נמי קני אלא מסיפא בזמן שהן מודין או שיש להן עדים–חולקין בלא שבועה במאי אי במקח וממכר צריכא למימר? אלא לאו במציאה ושמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו! ורבא אמר לך מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה: היו שנים רוכבין: אמר רב יוסף אמר לי רב יהודה:

שמעית

דחזיא ושותפין לקטנים. ופריך טלית מוזהבת לא עבדי לקטנים ול"ג לחזיא לתרוייהו דל"ל מאי פריך מטלית מוזהבת: שגנבו. פי' בקונטרס שהוליח לדעתו ולדעת חבירו כדלתיתא בב"ק (דף עח:) ואין נראה דהתם בטביחה לתירי וטביחה לפי' אמר לח ובטבח לי חייב דדלמיון (שם דף עח.) תחת לרבות הטלית תלע שותפין שנגנבו שהגביהו שמעיס:

ומאי מגו מגו דשני חרשין. פיתמה לתלמי' דב' חרשין דקנו היינו מטעם מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה: **אלא** מסיפא זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי. לית לל"ג הכא הא תו למה לי לממשנה גופה קא דייק דקאמר חציה שלי והיינו שהגביה עם חבירו ולפי דבריו לא יטול כלום תלע ודלמי מגביה מציאה לחבירו זכה ופריך ממאי דבמציאה דלמא במקח וממכר והוה הדין דהוה מלי למדחי דהא דאמר חציה שלי כגון דאמר שפסדתים חציה בידי לו שהגבהתיה כולה לקנות חציה לכל עדיין היה מדקדק מיתורא דמתני' לכך דחי ליה דלפי' מיתורא לית יכול לדקדק ולספריס דגרסי הא תו למה לי ול"ל דמשום דמגופא דמתני' לא מלי למידק כדפריסית לדקדק ממאי דקאמר דלמא במקח וממכר לפילו מייבי במציאה מלי לדחויי כדדמי ול"ל בדוחק ממאי דבמציאה לאלכי לא מוקמת במקח וממכר משום דלא משכחת חידוש תלע במגביה מציאה לחבירו כי אמי מייבי במקח וממכר ים מיחוש דלא נימא מגיב לחבירו דהא תחוייהו מסייעי להדדי בעידנא דמגבהתי לה. ורבא אמר לך שאני הכא מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. וקי"ל כרבי בר חמא והוא דאמר ליה זכי לי דהא ר' יוחנן קאי כוותיה ואמר המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ואם יקשה לך הא דתנן היה רוכב על גבי בהמה וכו' התם באומר תנה לי ולא אמר וכן לי. היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו'.

רבינו חננאל

כיון שהעמיד רב ספא משנתנו דקתני יחלוקו בתחלה בכרכשתא דקרק רמי בר חמא ואמר ואת אומרת המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו. רבא אמר לעולם לא קנה ותתני' היינו טעמא מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. תרע דאילו האומר לחבירו צא וגנוב לי פטור השולח דק"ל אין שליח לדבר עבירה ואילו שותפין שנגנבו חייבין ושקלי וטרי בה ואסיקנא דוקיא דרמי בר חמא מסיפא דמתני' בזמן שהן מודין או שיש להן עדים כי שניהם ביחד מצאוה ושניהן אגב אנפהה בכרכשתא חולקין בלא שבועה ש"מ המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו והא דאמר מסייעי להדדי בעידנא דמגבהתי לה. ורבא אמר לך שאני הכא מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. וקי"ל כרבי בר חמא והוא דאמר ליה זכי לי דהא ר' יוחנן קאי כוותיה ואמר המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ואם יקשה לך הא דתנן היה רוכב על גבי בהמה וכו' התם באומר תנה לי ולא אמר וכן לי. היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו'.

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא לעולם. עיין נקמן דף י ע"ש תוס' ד"ה מיתיבי ובגליון דף י"ד ע"ב כ"ז ד"ה אמר רבא:

נג א מיי' פ"ט מהלכות טוען ונטען הל' י סמג עשין נה טוש"ע מ"מ סי' קלח סעיף ד:

נד ב מיי' שם הלכות מכירה הל' ג סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רסט סעיף ו:

נה ג מיי' פ"ב מהל' גזילה והלכות הל' ד סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רסט סעיף ד:

ג"ש/מגנב

מ"ש בד"ה מאי [תירוץ ראשון] בד"ה מאי קני רבא - לא קני

מגנב

3 נסיונות לגלות מה ניתן על רבא במקנה על חרש שפקח שניהם

מגנב

חיפוש מקור לדינו ב[נפקיד] על ראי' בד' חמא [בד"ה מאי] מ"ש בד"ה קנה חבירו

מנהיג לחודיה מי ליכא מאן דאמר לית קנה. תע"ג דלר"ש לית ליה בפ"ק דקדושין (דף כה: ושם) דבהמה [בין דקה בין גסה] לית קנין אלא בהגבהה ס"מ פריך מכח סתם מתניתין דהא תנן לחד רכוב ולחד מנהיג כו' והא דתנן בפ"ק דקדושין (שם) *בהמה גסה נקנית במסירה דברי ר"מ ור"ש לית ליה במסירה קאמר וכ"ש במשיכה וכן הסתם בגמ' להיכא דמוכיר מסירה הוי פי' לית במסירה ובמקום שמוכיר משיכה דוקא ולא מסירה ובלאו הכי לריך לומר כן הסתם:

רכוב הוא דלא לקני. ומתני' לחד רכוב דמי לקמן במנהיג ברגלו: **רבוב** עדיף לקנין בה. *יש לפרש לתפיס ברגליו לו בתה שיזכה עליה דהאי לית ליה מיקרי תפיס בה אלא בהא שהוא תפוס במוסירה קני תפיס בה דהא בסמוך נקט האי ליקוח וקריך לומר דתפיס בה ואזלה נמי מעט מממיתה לו דלמא מנהיג עדיף לאזלה ממתיתה טובא דאי לית ליה מיבעיא ליה ברכוב אלא מסוס דתפיס בה גרידא ה"ל מה פוסטו בסמוך מיובא דפטור והכי נמי דרכוב לית ליה והאי לעניין כלאים חיטו תלוי כלל בתפיסה אלא באזלה ממתיתה ולעניין קנין חיטו תלוי כי הא בתפיס בה ואזלה בחזלה ממתיתה: **או** דלמא מנהיג עדיף טי. תימה לדפסטו ממתני' דמנהיג קונה במקום רכוב ואי רכוב לחייבי במנהיג ברגליו כ"ש דמנהיג עדיף לתפילו במקום רכוב ומנהיג כ"ש במקום רכוב לחודיה וי"ל דמן המנה אין להוכיח דקני מנהיג במקום רכוב לתפילו לית ליה קני מיקרי מוחזק דכיון דמנהיג לחודיה לית ליה במקום רכוב קני מקרי מוחזק לפי שפיר ממתניתין דרכוב לחודיה קני מאחר שקנוי מוחזק דאי לתפילו לחודיה לית ליה קני סברת הוא דלפי' מוחזק נמי לית הוי וכן לעיל דקאמר חילימת מהו שיש לחוזק הני אמר כולה תגבהני לכל שיש שהגביהו לית ליה קנה נמי תע"ג דכמו שיש שיכול תפוסים לית קנו מקרי מוחזק כיון דאם היה מגביה לחודיה חילו לית היה חבירו תפוס בלד השני היה קונה לכך לחיקרי מוחזק לפילו עם חבירו *ומסיפא אין להוכיח דרכוב ומנהיג קנו שיש זה במקום זה דקתני אם היו שיכול מודים יחלוקו דאין שיכול מודים שכך קנו תוהה ביחד זה ברכיבה וזה בהגבהה לית שיכול בהגבהה או בקנין אחר: **רכוב** להודיה לית ליה קני. נראה דרב יהודה היה מסופק אם שמע משמואל ברכוב להודיה ומנהיג לחודיה ולו פשיט ליה דרכוב הוא דלא קני לו אם שמע ליה ברכוב במקום מנהיג ולו מספקא ליה הי מייניהו קני דאי לית ליה שמע משמואל ברכוב במקום מנהיג ולו לית ליה ל"ב ס"ל לשמואל דרכוב לחודיה קני ושמע רב יהודה לתפילו לחודיה לית ליה קני: **מהו** דתימא רכוב עדיף. פי' חזקתו עדיף ויבטל לית חזקת המנהיג קמ"ל דשיכול מוחזקים ויחלוקו אבל אין לפרש מהו דתימא דרכוב עדיף ויבטל לית קנין המנהיג קמ"ל דשיכול קנו כדפריכית לעיל דתפילו לית הוי קני במקום רכוב מקרי מוחזק כיון דמנהיג לחודיה קני וה"ק דפריך השתא יוסב קני רכוב לחודיה ומנהיג ברגליו לחוקימנא השתא במנהיג ברגליו לחיא כרבי ובכל מקום מחיר:

"שמעית מיניה דמר שמואל תרתי רכוב ומנהיג חד קני וחד לא קני, ולא ידענא הי מינייהו" היכי דמי: אילימא רכוב לחודיה ומנהיג לחודיה, מנהיג לחודיה מי איכא מאן דאמר לא קני, אלא אי איכא למימר דלא קני, רכוב הוא דאיכא למימר, אלא רכוב במקום מנהיג איבעיא ליה מאי: לכוב עדיף דהא תפיס בה או דלמא מנהיג עדיף דאולא מחמתיה? אמר רב יוסף: אמר לי רב יהודה נחזי אנן דתנן *המנהיג סופג את הארבעים, והיושב בקרון סופג את הארבעים ר"מ פוטר *את היושב בקרון, ומדאפיך שמואל, ותני וחכמים פוטרין את היושב בקרון שמע מינה רכוב במקום מנהיג אמר ליה אביי לרב יוסף הא זמנין סגיאין אמרת לן נחזי אנן ולא אמרת לן משמיה דרב יהודה? א"ל אברא, ודכרנן נמי דאמרי ליה היכי פשיט מר רכוב מיושב: יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה, ואמר לי רב ושמואל דאמרי תרוייהו מוסירה לא קני אביי דאמרי א"ל אביי לרב יוסף היכי פשיט מר רכוב מיושב יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה א"ל הכי הנא אלו מוסירה לא קני אתמר נמי אמר רבי חלבו אמר רב הונא *מוסירה: מחבירו קנה, בצמיאה ובנכסי הגר לא קני, מאי לשון מוסירה? אמר רבא: אידי אסברא לי כאדם המוסר דבר לחבירו, בשלמא מחבירו קני דקא מסר ליה חבריה אלא במציאה ובנכסי הגר מאן קא מסר ליה? דלימא {מיתיבי} *היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו' מני אילימא רבי מאיר השתא יושב קני רבוב מיבעי, אלא לאו רבנן ושמע מינה רכוב לקני? הכא במאי עסקינן בנמנהיג ברגליו, אי הכי היינו מנהיג: התיבו מנהיג מהו דתימא רכוב עדיף דהא תפיס בה, קמ"ל {ת"ש} שנים שהיו מושכין בגמל ומנהיגין בחמור או שהיה אחד מושך ואחד מנהיג במדה לקמן בשמעתין: חיכא דתנן. ומסיפא לית להוכיח דרכוב ומנהיג קאמר התם ור"ל לחבי רכוב כו': חיבי. שם חכם: מחבירו. מקח וממכר: בנכסי הגר. שמת ואין לו יורשין וכל הקודם בנכסיו זכה בהן: ומהו לקנות מוסירה. שמוסרין לאותו בו לזוקת: לי נימא ר"מ. דתמר היוצא בקרון סופג את התרבעים ומתני' יחידאה היא ואין הלכתא כוותיה: **השתא** לר"מ יושב קני. דקתמר היוצא בקרון סופג את התרבעים: **רכוב** מיבעיא. ולמה לי למתניתין בתרתי: **חלת** לאו רבנן. ותמוטיעין דיוצא הוא דפטור אבל רכוב לא ומיוצאה לרב יהודה דפסטו רוכב מיוצא: **ברגליו.** דקתייה במתניתה שבועה בה ברגליו והולכת מהמתו כדרך רוכבי סוסים: **הייט מנהיג.** והא"ל למיתני לו שהיו שניהם מנהיגים: **תרי** גווני מנהיג. דהא תמוטיעין בשני מנהיגים דיחלוקו לית הייט יודעים להאי מהו דתימא כו': **תמור** דרכו בהגבה וגמל דרכו במשיכה:

שמעתין מיניה דמר שמואל תרתי רכוב ומנהיג חד קני וחד לא קני, ולא ידענא הי מינייהו הכי דמי: אילימא רכוב לחודיה ומנהיג לחודיה, מנהיג לחודיה מי איכא מאן דאמר לא קני, אלא אי איכא למימר דלא קני, רכוב הוא דאיכא למימר, אלא רכוב במקום מנהיג איבעיא ליה מאי: לכוב עדיף דהא תפיס בה או דלמא מנהיג עדיף דאולא מחמתיה? אמר רב יוסף: אמר לי רב יהודה נחזי אנן דתנן *המנהיג סופג את הארבעים, והיושב בקרון סופג את הארבעים ר"מ פוטר *את היושב בקרון, ומדאפיך שמואל, ותני וחכמים פוטרין את היושב בקרון שמע מינה רכוב במקום מנהיג אמר ליה אביי לרב יוסף הא זמנין סגיאין אמרת לן נחזי אנן ולא אמרת לן משמיה דרב יהודה? א"ל אברא, ודכרנן נמי דאמרי ליה היכי פשיט מר רכוב מיושב: יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה, ואמר לי רב ושמואל דאמרי תרוייהו מוסירה לא קני אביי דאמרי א"ל אביי לרב יוסף היכי פשיט מר רכוב מיושב יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה א"ל הכי הנא אלו מוסירה לא קני אתמר נמי אמר רבי חלבו אמר רב הונא *מוסירה: מחבירו קנה, בצמיאה ובנכסי הגר לא קני, מאי לשון מוסירה? אמר רבא: אידי אסברא לי כאדם המוסר דבר לחבירו, בשלמא מחבירו קני דקא מסר ליה חבריה אלא במציאה ובנכסי הגר מאן קא מסר ליה? דלימא {מיתיבי} *היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו' מני אילימא רבי מאיר השתא יושב קני רבוב מיבעי, אלא לאו רבנן ושמע מינה רכוב לקני? הכא במאי עסקינן בנמנהיג ברגליו, אי הכי היינו מנהיג: התיבו מנהיג מהו דתימא רכוב עדיף דהא תפיס בה, קמ"ל {ת"ש} שנים שהיו מושכין בגמל ומנהיגין בחמור או שהיה אחד מושך ואחד מנהיג במדה

שמעתין מיניה דמר שמואל תרתי. שמעתי ממנו שני דברים דין רכוב ודין מנהיג בחד אמר לי קני ובחד אמר לי לא קני ולא ידענא כו': **אי נימא רכוב לחודיה.** אלין אחד מנהיג עמו ובא אחד ומוטפו ממנו בפניו ומוסכה לקנותה וכן מנהיג ואין רכוב עמו ובא אחד ומוטפו ממנו בפניו לקנותה וקאמר שמואל בחד מינייהו דלא קני ומאן דשמע שפיר חשוף ומבעיא ליה לרב יהודה כאי מינייהו: **מנהיג לחודיה מי ליכא למאן דאמר לא קני** - הא משיכה היא זו וכאמה נקנית במשיכה ומאי מיבעי ליה לרב יהודה לי ולאי אמר שמואל בחד מינייהו דלא קני, כרכוב הוא דקאמר דקסבר משיכה בקרקע לא קנה ומנהיג עדיף דהא תפיס בה וכי תימא דלכוב עדיף דהא תפיס בה וכי תימרין משיכה קני היכא דליכא רכוב במקום מנהיג אמר ליה אביי לרב יוסף הא זמנין סגיאין אמרת לן נחזי אנן ולא אמרת לן משמיה דרב יהודה? א"ל אברא, ודכרנן נמי דאמרי ליה היכי פשיט מר רכוב מיושב: יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה, ואמר לי רב ושמואל דאמרי תרוייהו מוסירה לא קני אביי דאמרי א"ל אביי לרב יוסף היכי פשיט מר רכוב מיושב יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה א"ל הכי הנא אלו מוסירה לא קני אתמר נמי אמר רבי חלבו אמר רב הונא *מוסירה: מחבירו קנה, בצמיאה ובנכסי הגר לא קני, מאי לשון מוסירה? אמר רבא: אידי אסברא לי כאדם המוסר דבר לחבירו, בשלמא מחבירו קני דקא מסר ליה חבריה אלא במציאה ובנכסי הגר מאן קא מסר ליה? דלימא {מיתיבי} *היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו' מני אילימא רבי מאיר השתא יושב קני רבוב מיבעי, אלא לאו רבנן ושמע מינה רכוב לקני? הכא במאי עסקינן בנמנהיג ברגליו, אי הכי היינו מנהיג: התיבו מנהיג מהו דתימא רכוב עדיף דהא תפיס בה, קמ"ל {ת"ש} שנים שהיו מושכין בגמל ומנהיגין בחמור או שהיה אחד מושך ואחד מנהיג במדה

שמעתין מיניה דמר שמואל תרתי. שמעתי ממנו שני דברים דין רכוב ודין מנהיג בחד אמר לי קני ובחד אמר לי לא קני ולא ידענא כו': **אי נימא רכוב לחודיה.** אלין אחד מנהיג עמו ובא אחד ומוטפו ממנו בפניו לקנותה וקאמר שמואל בחד מינייהו דלא קני ומאן דשמע שפיר חשוף ומבעיא ליה לרב יהודה כאי מינייהו: **מנהיג לחודיה מי ליכא למאן דאמר לא קני** - הא משיכה היא זו וכאמה נקנית במשיכה ומאי מיבעי ליה לרב יהודה כאי

במדה זו. לקמיה מפרש למעוטי מאי: מי הכי. דלמצות קמת ליפכא קני למאי קמני מסיכה בגמל והנהגה בחמור ליערבינהו וכו' מוסכין ומנהיגין: תיכף חד לד דלת קני. להכי לית ליה למתני בתרוייהו מסיכה והנהגה ותנא הכי "מוסכין בגמל ומנהיגין בחמור או מסיה תקד מושך ואחד מנהיג" בתחד מהן לחזו שלהו בשניהם: במדה זוהת. קס"ד במסיכה או בהנהגה בין בגמל בין בחמור: תחד תפוס במוסירה. ואיטו מנהיג: ש"מ רכוב קני. אלא במקום מנהיג, ואיטו דאלא במקום מנהיג קני כולה במקום מנהיג פלגי: נקני נמי רכוב במוסירה. שברשם החמור שהוא המשיכה בחמור וכחמור דמי: כשלמא רכוב. מלית למימר דקנה בהנהגה חבירו שהנהגה לחזו הסני מן הקרקע דקא מגבה לה בן דעת: אלא תפוס במוסירה מאי קני. פלגא והלא לאחוי הסני מונח במקומו והגבהתם הפקר לא קניא עד דעקר לבולים: הלי מלי. דקא למרת להגבהת הוסם במוסירה לא הוי מיא הגבהה לדידיה ודוי הגבהה לאחריני, אפילו אם תימלי לומר כו': וביש פניה. קיבלני"ל בלע"ז מה שברשם החמור וכחמור דמי: מה שתפוס בידו. דמה שבתוך ידו הוי מגביה לגמרי: לא זה ולא זה. והבא לחוטפו יחטוף: בתחתי. "זה קנה חמור וזה קנה מוסירה" לפי' בית פניה של חמור: הוחיל ויכול. התפוס במוסירה למוכרו בכח ויתפוס מרחם החמור וידיעתו לגלו דהוחיל ורחם החמור גבוה טח להבילה לגלו בתפיקה לחת: ברוחת היל. דלמע"ג ליכול לעתק לאו הגבהה היא: חליה על גב העמוד. לכיון דבמקום גבוה הוא החומה ברשם הסני טח לו לעתק ולהבילה לגלו דלא מחסר הגבהה: הכי נמי דקמת קני. דמכי מגבהה קניא כולה משום דיכול לעתקה אם כן ים חילוק בשנים שהגביהו מליחה זה מכאן וזה מכאן בין מקום גבוה למקום נמוך: דליכא. דהכי לחשיב מונחים בקרקע בין הגבהת של לחתון קונה כולה שאין יכול לעתקו ולהבילה לגלו מחמת שהוא טרוך ומוטן בקרקע כל מה שהוא טוחקו ומוטקן לחביו עגרל הוא על גבי קרקע דליכא. דלחת מרחשיה גבוה כגון ברחם החמור לו על גבי עמוד המגביה מחלה רחם של גבי קרקע קונה כולה. ולחן לא חסרכן תנא דמפליג: רכוב בשדה. בהמה של מליחה קונה אבל לא בעיר וטעמא מפרש לקמיה, ומגיה לה בעיר קנה. וכ"ש בשדה ש"מ רכוב לחוביה קני בו': לית דרכן. משום למיעוטא: ואי

עבד וקני אלא במקח וממכר עם הכנענים דאמרי ליה "קני כדרך שבני אדם קונין"; ואי

במדה זאת קנו, ר' יהודה אומר לעולם לא קנה עד שתהא משיכה בגמל והנהגה בחמור

קתני מיהת או שהיה אחד מושך ואחד מנהיג מושך ומנהיג אין, אבל רכוב לא, הוא הדין דאפילו רכוב והא דקתני 'מושך ומנהיג' לאפוקי מדר' יהודה דאמר עד שתהא משיכה בגמל והנהגה בחמור כמשמע לן דאפילו איפכא נמי קני, אי הכי ליערבינהו וליתנינהו "שנים שהיו מושכין ומנהיגין בין בגמל בין בחמור"? איכא חד צד דלא קני: איכא דאמרי משיכה בחמור ואיכא דאמרי "הנהגה בגמל ואידך במאי עסקינן בסמיכה במדה זו קנה" למעוטי מאי, לאו למעוטי רכוב? לא, למעוטי איפכא, אי הכי היינו ר' יהודה? איכא ביניהו צד אחד דלא קנה: אתא דאמרי משיכה בחמור ואיבא דאמרי הנהגה בגמל ת"ש אחד רכוב חמור ואחד תפוס במוסירה: זה קנה חמור וזה קנה מוסירה שמע מינה רכוב קני, הבא נמי במנהיג? ברגליו* אי הכי נקני נמי רכוב במוסירה? אימא זה קנה חמור וחציו מוסירה וזה קנה חציו מוסירה בשלמא רכוב קני דקמגבה ליה בן דעת אלא תפוס במוסירה במאי קני? אימא זה קנה חמור וכוליה מוסירה וזה קני מה שתפוס בידו* האי מאי? אם תימצי לומר "המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו" הני מילי היכא דקא מגבה ליה ארעתא דחבריה, האי ארעתא דידיה קא מגבה ליה איהו לא קני, לאחריני מקני? אמר רב אשי זה קנה חמור ובית פניה וזה קנה מה שתפוס בידו והשאר לא קנה לא זה ולא זה. ורבי אבהו אמר לעולם כדקתני—הואיל ויכול לנתקה ולהביאה אצלו, והא דר' אבהו *ברוחת היא דאי לא תימא הכי מלית שהיא מונחת חציה על גבי קרקע וחציה על גבי עמוד ובא אחר והגביה חציה מעל גבי קרקע ובא אחר והגביה חציה מעל גבי עמוד דקמא קני ובתרא לא קני הואיל ויכול לנתק ולהביא אצלו? אלא הא דר' אבהו ברוחא היא ת"ש ר' אליעזר אומר רבוב בשדה ומנהיג בעיר קנה הבא במנהיג ברגליו, אי הכי היינו מנהיג? תרי גווני מנהיג, אין הכי רכוב בעיר מאי טעמא לא קני? אמר רב כהנא לפי שאין דרכן של בני אדם לרכוב בעיר, אמר ליה רב אשי לרב כהנא אלא מעתה הגביה ארנקי בשבת הכי נמי דלא קני אלא להגביה ארנקי בשבת הכי נמי מאי דעבד עבד וקני הכא נמי מאי דעבד עבד וקני אלא "במקח וממכר עם הכנענים דאמרי ליה "קני כדרך שבני אדם קונין"; ואי

מושך ומנהיג אין לחבל רכוב לא. תימה מנ"ל דלמת כ"ש רכוב דתפים ביה ואי משום דשיירה לחבו בכל דוכתי תנת טולמו קניינין וי"ל דממשמה יתיר' קדייק לליערבינהו ולתנינהו שנים שהיו מוסכין או מנהיגים בין בגמל בין בחמור ומהו לא מדקתני בלישנא יתירא ש"מ דלמעוטי רכוב לחת והייט דפריך בתר הכי וליערבינהו ולתנינהו וש"מ לעולם מנ"ל למעוטי רכוב דלמת הא דלא ערבינהו לתוחת בגמל והנהגה בחמור ואפ"ה אחד מושך ואחד מנהיג דמכטל מסיכה דתוחת בגמל לא מכטל ההנהגה דלחו לתוחת וכן בחמור ליפכא ולכך תנת בתר הכי אחד מושך ואחד מנהיג ולא למעוטי רכוב וי"ל כיון שימעיטנו ממסיכה והנהגה שניהם קנו בגמל ובחמור פשיטא שאין אחד מכטל חבירו משום דהאי תוחת והאי תוחת מכטל חבירו לגמרי ממעי' מסיכה דתוחת בגמל לא קנה אבל חמור בין במסיכה בין בהנהגה קני. פי' פניה רצועות של מוסירה הנתונות על לחייה ועל פדחתה. סוגיא דשמעתא מלית מונחת על גבי קרקע והגביה חציה שעל גבי עמור ב). רכוב אי קני אי לא קני ת"ש ר"א אומר רכוב בשדה קנה וכו' ורבי' התם במנהיג ברגליו אי הכי היינו נקני. ופרקי' תרי גווני מנהיג. ואפסקי' בפקח וממכר אי אמר ליה קני כדרך שבני אדם קונין אי ברשות הרבים רכוב קנה.

ב) מכר פה להעמקה וכגלה דע"ל קנו מנויסו.

[פי' במקום שנתנו מכמים ולא דכרו כהלכה לא הלה לנתנם ולומר מתנו אלא ממרו בכוונת מה שיהא כלומר דעת מילונית היא. ערוך ערך נר ד']

רבינו חננאל

פי' איכא חד צד דלא קני יש מי שאומר משיכה בחמור לא קני אבל בגמל בין במשיכה בין בהנהגה קני. ויש מי שאומר הנהגה בגמל לא קנה אבל חמור בין במשיכה בין בהנהגה קני. פי' פניה רצועות של מוסירה הנתונות על לחייה ועל פדחתה. סוגיא דשמעתא מלית מונחת על גבי קרקע והגביה חציה שעל גבי עמור בא אחד והגביה חציה מעל גבי קרקע ובא אחר והגביה חציה שעל גבי עמור ב). רכוב אי קני אי לא קני ת"ש ר"א אומר רכוב בשדה קנה וכו' ורבי' התם במנהיג ברגליו אי הכי היינו נקני. ופרקי' תרי גווני מנהיג. ואפסקי' בפקח וממכר אי אמר ליה קני כדרך שבני אדם קונין אי ברשות הרבים רכוב קנה.

ברגליו מ"ב לחזק מחמתיה טובא ואמאי לא קני:

משוך בהמה זו וקני כלים שעליה כו'. מבעיא ליה כיון דמשיכת הבהמה שהולכת מעלמה לא שייכא בכלים יקנה הכלים אבל אם תאמר משוך קופה וקני כלים שבתוכה פשיטא ליה דקני ואם תאמר תפשוט מברייתא דהמוכר את הספינה (צ"ב דף פה: ושם) דקתני משך ממרין ופוטלין למוך ביתו שניהם יכולין לחזור בלמת דלא קני פירות במשיכת הבהמה וי"ל דהתם לא שייך לומר ליה קני לכך לא קני [ר"ן התם כשמשך החמרין ולא משך את החמור] והא דקתני בין פסק כו' ה"פ אפי' פסק ומדד יכולין לחזור בלמת משום דסיפא מפליג בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק נקט נמי בריישא האי ליתסא וכן צריך למתן בסיפא דקתני פרקן והכסיסן למוך ביתו פסק עד שלא מדד אין יכולין לחזור ובשי למפסקו מינה התם דכלי שלי מוכר ברשות לוקח לא קני המוכר שהמקח קיים ללמת הכלי מתבטל אגב הרשות ממש מטעם משיכה ליכא קושה לפי שהוא בכליו של מוכר וכי מצני התם ומוקי לה שמפקן מכליו של מוכר לו במתכלי דמומי מעמע שתם היה בכליו של מוכר לא היה קושה לתף על פי שהכניסן לתוך ביתו דהייט משיכה ומתני' והא פשיטא לן במשוך קופה זו וקני כלים שבתוכה קני אלא התם י"ל משום דלא אמר ליה קני ואינו רוצה שיקנה אלא במשיכת פירות עצמן ועוד מלינו למימר דהתם מעמע ליה שלא פסק עד אחר המשיכה ולכך לא קניא במשיכה ות"ח מתני' נקט משוך בהמה זו ולא נקיט קני לי משום דבקני משיכה ליה דקני מטעם אחר כו' במשיכת הבהמה לי נמי מי הוי קני מהדל ליה דקני לא היה יכול לידע מזה שבמשיכת הבהמה יקנה הכלים כי שמא מטעם אחר קני ובכפותה ולכך ליכבי ליה במשוך:

כפינה מינח נייחא ומינח הוא דקא ממטו לה. תע"ג דבפ"ק דקדושין (דף נג:) אמרינן דתלמיד חכם רכוב כמהלך דמי הכא אחר משום יד אחרבתי והוה ליה כשפיר *דומיא דיד למיכח נייח וממטו לה עם גופיה וכן בפ"ק דשבת (דף ה: ושם ד"ה מנוח) תנוח נפ ע"ג מיס לא הוי המהה תנוח בכלי ולכי נפ על גבי מיס מהו התם משום דדומיא דמלאכת המשכן בעינן ולא היו מלינין תפילין בדבר שהיה מתגלגל אבל גבי קנייה כיון שהוא דומיא דידו קני: **ד"ה** לא מגרסה. פרש"י הא דתנן זרק לתוך קלתה מגורסת ותימה בכפותה ומתה ע"ל דוחק ת"ל הכא משכרת פריך כדפריך מכפיה ולא מכח משנה.

ולימא מר מעני לעני מחלוקת. ויתלקו בתופס לב"ח במקום שאב לתחרים ליה רב פפא דלמת דקתמר כמו רב נחמן בסמוך המגביה מליתה לחבירו לן קנה חבירו ליה ליה פרק קמא דגיטין (דף יח: ושם) דפליגי בתופס לבעל חוב ולא מטעם מגו עד דאמר ליה רב פפא דלמת במגו פליגי:

רב

"ואלו" רשות הרבים הוא [א] קני ואלו אדם חשוב הוא קני, ואלו אשה היא קניא, ואלו אינש זילא הוא קני. בעי ר' אלעזר האומר לחבירו "משוך בהמה זו לקנות כלים שעליה" מהו? לקנות? מי אמר ליה קני? אלא "משוך בהמה זו וקני כלים שעליה" מהו? מי מהניא משיכה דבהמה לאקנויי כלים אלא? אמר רבא אי אמר ליה "קני בהמה וקני כלים" מי קני כלים, הא חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה, וכי תימא כשעמדה והא *"כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה, והלכתא בכפותה, אמרו ליה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא אלא מעתה היה מהלך בספינה וקפצו דגים ונפלו לתוך הספינה הבי נמי דחצר מהלכת היא ולא קני? אמר ליה 'ספינה מינח נייחא' ומיא הוא דקא ממטו לה. א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה היתה מהלכת ברשות הרבים וזרק לה גט לתוך חיקה או לתוך קלתה הבא נמי דלא מגרשה? א"ל 'קלתה מינח נייחא' ואיהי דקא מסגיא מתותה: **מתני'** היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו "הנח לי: נטלה ואמר "אני זכיתי בה" זכה בה, אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום: **גמ'** *תנן התם מי שקיבל את הפאה ואמר "הרי זו לפלוני עני" ר' אליעזר אומר זכה לו וחכמים אומרים "יתנה לעני הנמצא ראשון" אמר עולא אמר ר' יהושע בן לוי מחלוקת "מעשיר לעני" דר' אליעזר סבר *מגו דאי בעי מפקר נכסיה והוי עני וחזי ליה, השתא נמי חזי ליה, *ומגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה ורבנן סברי *"חד מגו אמרינן תרי מגו לא אמרינן, אבל "מעני לעני" דלמר "הכל זכה לו" דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה, אמר ליה רב נחמן לעולא ולימא מר "מעני לעני" מחלוקת דהא מציאה הכל גבי בהמה וראה את המציאה ואמר "הנח לי" ונטלה ואמר "אני זכיתי בה", זכה בה אי אמרת בשלמא "מעני לעני" מחלוקת, אלא "מעשיר לעני" מתניתין

מתניתין

הפקר עד דמטי לידיה דהתי וקנייה דהתי במתי דעקרה מידיה דקמיה לגמ קנייה: **גמ'** מי שלקטו את הפאה: חלה בעלמא שהיו בעל שדה דהי בבעל שדה לא תמר ר' אלעזר זכה דליכא למימר מיגו דזכי לנפשיה דלפעולו הוא עני, מוחזר הוא שלא ללקט פאה מגדה שלו כדאמר בשחיטת חולין (דף קלא:) לא תלקט לעני להזהיר עני על שלו: **מעשיר לעני.** שעשיר הוא שליקטה לגורך העני: **מגו דזכי לנפשיה.** דהי בעי הוה זכי לנפשיה חם הגביה לעצמו: **חד מגו.** מעני לעני: **ולימא מר דתפילו מעני לעני.** תמרי רבנן דלת זכה לו: **דהא מציאה הכל שייכה בהמה.** כלומר הכל כשרים לזכות בה כעניים בפאה: **ותנן.** המגביה מליתה לחבירו לן קנה חבירו ולא תמרינן מגו דלי הוה בעי הוה זכי לנפשיה זכי נמי לחבריה בי מגבה לה כולי לגמ חבירו דתנן היה רוכב כו': **ותמר תני זכיתי בה.** קס"ד תני רוצה בה עכשיו לקמר ומודה הוא שמתחילה הגביה לגמ חבירו וקנני זכה: **בה** תלמת לן קנה חבירו: **מי** תמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת. דתמרי רבנן לן תמרינן מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה תלת היכא דהגביה לדעת שיהם כגון שיהם שהגביהו מליתה דתמר בה נעיל (דף ח.) גבי בזמן שהם מודים שלקים בלת שבועה דטעמת משום מגו דזכי בהגבהה זו לנפשיה זכי נמי לחבריה לן תמרינן:

מזגי

מסורת השס"ם

סו א מי' פ"ב מהל' מכירה הל' י סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף ה:
סו ב מי' שם סלכה ח ועי' סי' נמ"מ טוש"ע שם סעיף ו:
סח ג מי' פ"ג מהל' מכירה הל' יג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רי סעיף יד:
סמד ד ה ו מי' שם הל' יג יד סמג שם טוש"ע שם סעיף יג ושלחן ערוך ח"מ סי' רעב סעיף טו:
ע ז מי' פ"ל מהלכות זכיה ומתנה הל' ה סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף טו:
עא ח מי' פ"ה מהלכות גזילה ואבידה הל' ב סמג עשין נ טוש"ע ח"מ סי' קלג סעיף י:
עב מי' פי"ו מהל' גזילה ואבידה הל' ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסו סעיף ו:
עג י כ מי' פ"ב מהל' מתנות עניים הל' יט:

מבנה
דוגמאות נוספות בפרקה ואחרכו ולקן קונה

נוסא
אי"ה בהמה כד' לקנות כלים שעליה ולא את ההמה

נוסא (ראשון)
ח"כ מהלכת לא קונה

מבנה
"אלא מעתה" קושיות על הא דאמר רבא החבר מהלכת לא קנה

נוסא (שני)
מעיר"ב מהלכת לחבירו

נוסא (ד"ה אלו).
ליקט פאה לעני ונתנה לו עני

מבנה
"אלו"

רבינו חננאל

וכן אם הוא אדם חשוב שאין דרכו להלך רגלי קנה ברבים. וכן האשה. וכן אי גברא וילא הוא קני. בעי ר"א האומר לחבירו משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו שיקנה הכלים? אמר רבא אי אמר ליה קני בהמה וקני כלים שעליה מי קני כלים במשיכה דבהמה אמאי חצר מהלכת היא ואפקי' והלכתא בכפותה. וכן ספינה דקפצו דגים בתוכה קנאם בעל הספינה דספינה מינח נייחא ומיא הוא דממטו לה. ואפיקי רב אשי ורבינא באשה מהלכת ברה"ר וזרק לה בעלה גיטא בתוך קלתה נתגרשה מאי טעמא קלתה מינח נייחא ואיהי מסגיא תותי. הני טולתי לאו חצר מהלכת ניתנו וכן הלכה: ירושלמי אמר רב הונא בשם רבנן [תני] תמן אשה שהיתה רוכבת על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה היא אומרת אלו עבדיי והבהמה והמשרי שלי ווה אומר זו אשתי ווה עבדי ווו חבילתי ג) צריכה גט משניהן והיא משחררת את שניהן ושניהן משחררין זה את זה ובבהמה ובמשרי שלשתן שוין: **פיסקא** מתני' היה רוכב על גבי בהמה וכו' תנן התם בפאה פ"ד מי שליקט [את הפאה] ואמר הרי זו לאיש פלוני עני ר"א אומר זכה לו וחכ"א יתננה לעני הנמצא ראשון. ואמר מחלוקת מעשיר לעני וכו' ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל כפניים הן אצלה. ותנן ראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה לעצמו אי אמרת בשלמא מחלוקת מעני לעני

ג) וזה לומר זו לשתי וזה עבדי וזו חבילתי צריכה גט וכו' [ועי' בקדושין פ"ב ונסרפ"ו סח ו"ל).

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה מי קני וכו' פשיטא לך ר"ת דבר:
(ד) ד"ה דמדקני כבהמה: (ה) ד"ה והלכתא הני וכו' דבפ"ק דכיון ליה דינין דומיא:
פפפ פ"ד מ"ח גיטין יח:
[ברכות מז. וב"ק ת. נדרים סח:] [תמורה יא:]

הגהות הגר"א

[א] גמ' קני ואלו. נ"ב על מ"ש קני ועל מ"ש זכה ועל הוא"ו ממ"ש ואלו ואלו ב"ב ד"ה ואלו זה אבל קרקפ"ש גורס בגיכפ"ש שלנו:

---

*ר"ת בספרו ס. סוף דף

*תוס' הרא"ש ור"ן ורבי תיקו

ב"ק יב. גיטין כח. עמ.

גליון השי"ם

גמ' והלכתא בכפותה. כעין זה מרכין ז' ע"ל והלכתא דיתבי: תוס' ד"ה ספינה וכו' דומיא דיד למיכח. תמוה לי דמ"ב הגוף עלמה מקרי מהלך ומאי מהני נוחן נע על רלשה. גם למאי נתחן נע דיד עבדה מקרי מהלך דבב"מ שניח מהלך שם הוה מלוה מב"ב חגר דמהלכת מסקומה ומע"ב: מהלך מהקומה דבב"מ שניח מהלך שם הוה מלוה מב"ב חגר דמהלכת מסקומה ומע"ב:

מתני' רבנן היא דתניא דזכיה כיה היכו לתרוייהו מנו ומיפלג תמוטיעו דסיכה דלא זכי כיה היכו מנו דלתי נמי זכי לה לתרי: **הא.** מתני' דהכא מני: **דתמר תחילה.** תני"ה בה"ג דקתמר תחילה קתמר ליה מתחילה הגבהתיה לעורכי ולה לגרכך ולעולם "המגביה מציאה תורה אור לחבירו קנה חבירו" דומיא דמעני לעני: **הכי נמי מסתברא.** דזכיתי תחילה מטעם הגבהה קתמר מתני': מדקתני סיפא רבי. ולתי תחילה דסיפא לתו מטעם הגבהה קתמר לגלא דלתי נמי זכיתי תחילה קודם שנתתיה לך נתכוונתי לזכות בה: **למה לי.** למיתנא בה תחילה בפירוש דלתי' לא לתמר תחילה בפירוש מסתמא תחילה קתמר דמי מני למימר תני זוכה בה עכשיו והלה לתיכ בידו: **תנא לתו בה קמ"ל.** דריסת דמתני' דקתני "זכה בה" בדתמר תחילה ותמוטיעו סיפא דלם מסתברה לו טעון לו לותה טעמה ולתמר תני הגבהתיה מתחילה לעורכי לא תמר כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו ולתידך. רב נחמן תמר לך דתנא סיפא תחילה: **לגלויי דיעתא.** למימר דוקא קתני מדסיפא תחילה קתני ודיעתא לא תנא, דוקא הוא: **כיפא.** דלא לתפשר בלא תחילה לתמר "תני זכיתי תחילה קודם שנתתיה לך" לא תמר כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו ולתדעתא דהלי הגבהה: **ואידך.** דלא לתמר תחילה ולתי"ה זכה בה: **הני** קטנים **לגבעל** בתוך **בתקום** שתב **לתחריס.** כלתם הבא **מלגין** ותופס ממון תבירו בשביל תוב שים לתמר עליו ובא לקדם עד שלא יספסנו בעל תוב תחר ונמלא תופס זה תב בתיסתנו שלא לת העושים התחריס: **תב לתחריס.** מפסיד לת התחריס כמו לין תבין לקדם (כתובות דף יפ.): **לא קנה.** כלתמר בכתובות דלתו לא למיעיה להיות קופץ מלניו ותב לתו מתחר **שלא** עשתו תותו העושה **שלית** לתפוס: **בכם עמי היום.** דלא בשכר עמו תלא לניכוח ועידוד ובהגבהה המילתה לין זו ממולכת בעל הבית וקנתה פועל והוא יכלה לו מבכרו שכר פעולה ניכוח ועידוד כל שעת הגבהה: **תמר לו עשה עמי מלאכה היום.** כל מלאכה שהוא עושה=מלאכה בעל הבית. היא וקנה בעל הבית תלמת המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו: **כי הדר ביה טעמא לתריעא הוא.** הא לתמר לכי הדר ביה הרשות נידנו לתו מקום דעד שתסת לתו כיד בעל הבית הוא תלא תעמא לתריעא הוא, שלתינו שלו כעבד, שתם בת לעזוב לו שכרו ולילך ולחזור בו יחזור בו: **ותם תמר מגביתיו.** דקתני "לי זכיתי בה=זכה בה" ומשמע לן לתי זוכה בה עכשיו זכה בה ותני"ם המגביה לגורך חבירו=היינו טעמא מקום דקתני ותמר לחבירו תנה לי" ולא תמר "זכה לתה בהגבהתך" תלא שלא עשתו שלית להקנות בהגבהה עד שעת נתינה וכרי קודם נתינה הדר בו=זה מלילתו קונות לו. לם יש סבירותו דבר הפקר לין לתר רשלי לתופסו: **תמר לבני מותיב ר' חייא.** עלה תיובתא ממתני' דמסכת פיאה: **ותמר רבה מותיב ר' יעקב.** עלה ממתני' דסדר נזיקין: **נעל.** לתד מן הנעלים: **מקלע פיאה.** שלקט: **כבר** ונרק (לה) על הסלת. כדי לקנות: **ליקטו ליה.** גבי ענל לו עליה תרבע תמות תקנן ליה רבן: **בגפילה ניתל ליה דנקני.** לל תתבון לקנות בתורת תקנת תבעים כסבור שנפילתו יפה לו ס"ע

[כפ"ג בינה נבו]

כתובות פו: גיטין יפ:

[לקמן יב:קידושין.]

ב"ק קטו: לקמן עז.

[ב"ק קטו: קידושין כב:] לעיל ח.

ויק' יט, יג

ב"ק קיג: הגהות הב"ח

(ו) גמ' סיפא לגלויי מילתא: (ז) שם דלא ניחא ליה: פיאה פ"ד מ"ג

ב"ק כהנא

הגהות הגר"א

(א) תוס' ד"ה כי. ר"ל כו'. ר"ש והגמ"י מוסר ביומר משלם (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ש"ע ס"ק י"ב): (ב) שם ד"ה מציעין. תני' כו'. ר"ש והרי"ף בקידושין (כ"ע ב') מוקי:

כבר: **וזרק (לה) על הסלת.** כדי לקנות: **ליקטו ליה.** גבי ענל לו עליה תרבע תמות תקנן ליה רבן: **בגפילה ניתל ליה דנקני.** לל תתבון לקנות בתורת תקנת תבעים כסבור שנפילתו יפה לו ס"ע

גליון הש"ם

גמ' כיון דנפל ג"ל דעתיה. עיין מנחים ר"ע פ"ב כרי"ן ד"ה תמר רבה:

דכתיב"ר לת תקינו תרבע תמות תחי שפיר: **מעיירין** לותו הימנה. (ב) תפי' רבא לת מיקרי ותע"ג דעני המיכף בתכלה ובת תחר ועליה נקרת רבא (קדושין דף נפ. ושם ד"ה עני) היינו משום למימר הכי לתבילו רבא לת מיקרי [וע"ע תוספות בבא בתרא דף כת: ד"ה מהיקין]:

רבי

חנה לי וקי"ל כר' יוחנן. ופ"ר רב פפא בהלכה דבתר הא דתניא פועל מציאתו לבעה"ב בששכרו ללקט לו מציאות היכי דמי דאקפי אגמא בכותרי וקי"ל כוותיה: **מתני'** ראה את המציאה ונפל עליה ובא אחר והחזיק בה מ"ה קנה חבירו מאי טעמא הוי ליה כידו דנפל ונעלו נקרת רבא (קדושין דף נפ. ושם ד"ה עני) היינו משום למימר הכי לתבילו רבא לת מיקרי [וע"ע תוספות בבא בתרא דף כת: ד"ה מהיקין]:

ה) דכתי רבינו ז"ל אלו הוכיח כאן בשם הרמב"ן ז"ל שכתב דרבינו כתב דהדר ביה ר"י ע"ש ועי' בשטו' כאן ד"ה ר"י

רבי יוחנן לימר יש לה ד' לחמות . תימה דלקמן מסיק מקום דילוף מניה מנכס *[ולמה] שייך קנין ד' לחמות בגט (ניסין דף עח: ושם ד"ה ר"י) [ליתמר כ"ש קרוב לה לפילו מלה למה ויכולה לזמרו הוי גט ור"ל דבר' לחמות שלה לפילו יכול לזמור כמוה מנוכסים ומוץ לד' לחמות לריך שתהא שיכול לומר : **ת"ל** למען תמלא מ"מ . ות"ח ונימח למען תמלא כלל בידו פרט וכלל ופרט: מה שבפרט ור"ל כדי ידו בין למען תמלא וה"ל כלל ופרט וכלל כלתמרין במרובה (ב"ק דף סה: ושם) כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכין זה לזה הפל פרט ביניהם וכן בסמוך גבי גט למרבה גבה מוכחן בידה ור"ל ושלמה חזר וכלל : **ואי** משום שליחות ת"ק מניון שליח לדבר עבירה. ות"ח מה לריך להוכיח מכח לחין שליח כו' לימלי לח מוכיח מדלתרבאי מלר מקרא דידה ולח עבד שום הוכחה ור"ל דבסמוך מכח התנא מוכיח דמרבה גבה ושלרה בידה להתגרש לפילו בעל כרחה לו לפילו היח קטנה ולח מיטעם שליחות לח היתה מתגרשת בעל כרחה ולח קטנה לחבל הכח לו לחיבח לפילו להוכיח מכח זה לפילו בידו לחיט קונה הגיטה בעל כרחו ולח מס הוח קטן :

אין שליח לדבר עבירה . בפ' החיש מקדש (קדושין דף מג.) חיכח דילוף מסמוכין חון דכתיב הוח ולח שלחו ולחיכח דילוף מסוח דהוה ליה מעשלה ומכיון שני כתובים הבחים כלחד דיש שליח ואין מלמדין :

אשה ועבד בני חיובא ניהו . ושם תלמר והתנן לרלה לח הכותם (ב"ק דף נמ:) הקולח לח הבעלה ביד מרס שוטה וקטן פטור ולמתי והח לחו בני חיובח ניהו ור"ל דהתם מסוח דלחו בני שליחות ניהו : **אי** בעי לח עביד . ות"ח והח דתנן (ב"ק דף סט. ושם) היה מוסכו ויולח [ומת ברשות בעלים] פטור הגיהו [לו הוילחו מרשות בעלים ומת] חייב ופרש"י בלשון לחד שלמר גנב לשומר שור לחד ים לי בבית פלוני קחנו ומכח עליו שומר חנס הוילחו השומר מרשות בעלים ומת חייב הגנב במשיכה השומר ולמתי והח לי בעי לח עביד ור"ל כיון שליח השומר יודע שהוח גנוב הוה ליה כלחר דבעל כרחו מוחיב ליה: **דאמר** ליטרלל קדם לי לחסה גרוסה . ות"ח ולפי' למר לכהן נמי ור"ל דכהן מקרי בר מיובח הוולל ולח מקדשה לעלמו חייב חבל ישרלל לחע"ג דטובר משום לפני עור לח חתן מכשול כשמקדשה לכהן כיון דלי מקדשה לעלמו לח מיקריב לי בר מקרי בר מיובח ות"ח מלי ס"מ בין למ"ד לי בעי עביד וכין למ"ד לי בעי עביד לח מיקרי בר מיובח על הקדושין לרבח דלמר בעבדה יוחסין (קדושין דף עח.) קידש ליט לוקה.בעל לוקה:ור"ל דכי בעל לח"כ לוקה לחק על הקדושין כדמוכח בריש המורה (דף ה· ושם) ח"ל ור"ל דלחק לרבח נפקה מיכה דלי יש שליחות לגין הקדושין ולי לין שליחות לגין הקדושין : **אלפי** לי קטן . וס"ה דהוה מלי למימר לקני לי נדוך חלח שהגדול לח יניח עלמו להקיף כדלמר פרק חלו הן הלוקין (מכות דף כ:) דלחד המקיף וחלד המקיף חייב ולח"ג דמוקי לה בסח כי מקיף מסייע ליה בהדיה היינו משום דבעגין לחבר לח לקי דהוה לה שלין בו מעשה לבטל הלוחו עובר לעולם [ועיין תוס' שבועות ג. ד"ה ועל הזקן ותוספות מגיד מז: ד"ה ורב מלחל] :

רב פפא אמר *רבי חזקיה ליה רבנן ארבע אמות [א](בעלמא,בשדה דבעל הבית) לא תקינו ליה רבנן, ואע"ג דזכה ליה רחמנא בגוה, כי זכה ליה רחמנא להלוכי בה ולנקוטי פיאה,למיהוי חצירו,לא זכה ליה רחמנא. אמר רבא מותיב ר' יעקב בר אידי *ורקיק ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה, ואי אמרת ארבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום, נקנו ליה ארבע אמות דידיה? הבא במאי עסקינן דלא אמר "אקני" ואי תקון רבנן, כי לא אמר,מאי הוי? כיון דנפל עליה גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דנקני, בארבע אמות לא ניחא ליה דנקני. **רב ששת** אמר *כי תקינו רבנן,בסמטא,דלא דחקי רבים, ברשות הרבים דקא דחקי רבים לא תקינו רבנן,והא "בכל מקום" קאמר "בכל מקום" ?לאתויי ציידי רשות הרבים. ואמר *דיש לקיש משום אבא *בהן ברבלא-קטנה: אין לה חצר ואין לה ארבע אמות וב' *[ומחזקן] משום ר' ינאי אמר *יש לה חצר ויש לה ארבע אמות, במאי קמיפלגי *מר סבר *חצר *משום ידה איתרבאי כי היכי דאית לה יד ,חצר נמי אית לה, ומר סבר חצר משום שליחות איתרבאי כי היכי דלשליחות לית לה,חצר נמי לית לה. **מ"מ אימא** מאן דאמר *חצר משום שליחות איתרבאי *והתניא *בידו" אין לי אלא ידו ,גגו חצירו וקרפיפו מנין ת"ל *המצוי תמצא מכל מקום ואיסלקא דעתך חצר משום שליחות איתרבאי אם כן מצינו שליח לדבר עבירה *ורקיימא לן אין שליח לדבר עבירה? אמר **רבינא** היכא אמרינן *דאין שליח לדבר עבירה היכא דשליח=בר חיובא הוא אבל בחצר דלאו בר חיובא הוא מיחייב שולחו,אלא מעתה האומר לאשה ועבד "צאו גנבו לי" דלאו בני חיובא נינהו הכי נמי דמיחייב שולחן? אמרת אשה ועבד בני חיובא נינהו והשתא מיהא לית להו לשלומי *דתנן *נתגרשה האשה נשתחרר העבד חייבין לשלם **רב סמא** אמר היכא אמרינן *אין שליח לדבר עבירה היכא דאי בעי עביד ואי בעי לא עביד אבל בחצר דבעל כרחיה-מותיב בה מיחייב שולחן,מאי ביניהו? איכא בינייהו *כהן דאמר ליה לישראל צא וקדש לי אשה גרושה אני גמי *איש דאמר לה לאשה אקפי לי קטן להך לישנא דאמר כל היכא דאי בעי עביד אי בעי לא עביד לא מיחייב שולחו ה"נ *'אי בעי עביד אי בעי לא עביד' לא מיחייב שולחן להך לישנא דאמרת כל היכא דשליח לאו בר חיובא מיחייב שולחו הני נמי כיון דלאו בני חיובא נינהו מיחייב שולחן *אי איבעי למימר חצר לאו משום ידה איתרבאי והתניא *"בידו" אין לי אלא ידו,גגה חצירה וקרפיפה מנין ת"ל "ונתן" "מכל מקום" לענין גט כולי עלמא לא פליגי דחצר משום ידה איתרבאי כי פליגי לענין מציאה גמ' ס"ל*

ילפינן

רבינו חננאל

אמר ריש לקיש משום אבא בהן ברבלא קטנה אין לה חצר ואין לה ד' אמות . ור' יוחנן משום ר' ינאי אמר יש לה מ"ט הא דאמרי רבנן חצירו של אדם השתחרת קונה לו שלא מדעתו וכן ד' אמות של אדם קונות לו בכל מקום הני מילי גדול תקינו ליה רבנן אבל לא לקטנה. ור' יוחנן אמר אפי' קטנה יש לה . ר' יוחנן איתרבי כשם שיש לה יד וכל מה שיניע לידה וכתה בו כך כל המניע לחצירה זכתה בו. וריש לקיש אמר חצירה משום שליחות איתרבי כשם שאין שליחות לקטנה כך אין לה וכיוה בחצר. איני והתניא אם המצא תמצא בידו אין לי אלא שנמצאת בידו ממש נמצאת בחצירו או בגגו או בקרפיפו מנין שחייב כאילו בידו ממש נמצאת ת"ל המצא תמצא מכל מקום הנה חצירו משום ידו איתרבי קשיא ליה לריש לקיש ואם תאמר גם משום שליחות נתרבה הא קי"ל אין שליח לדבר עבירה . פי' אע"ג דאמרי' שליחו של אדם כמותו וכל מה שעשה השליח כאילו שולחו עשאו הני מילי בולתי דבר עבירה אבל בדבר עבירה השליח חייב ולא השולחו וכיון שהחצר שליח בעלה הוא והוא שנמצאת הגניבה בה אפי' מיחייב בעלה שהוא השולח . ופריק רבינא אלימא דריש לקיש היכא דאמרי' השולח פטור היכא דה"ש שליח בר חיובא הוא אבל חצר דלאו בת חיובא היא מיחייב שולחה והוא בעל החצר. ואקשי' אי הכי האומר לאבד ולאשת איש צאו ובנבו דלאו בני חיובא נינהו כדתנן בפ' החובל להבירו העבד והאשה פגיעתן רעה הוה"ל בהן דהיב הן שהבלו באחרים פטורין הכי נמי דמיחייב שולחן . ופריק הני נמי בני חיובא נינהו דתנן נתגרשה האשה ונשתחרר העבד חייבין לשלם . בא רב סמא ופרק פירוק אחר ואמר כי אמרי' אין שליח לדבר עבירה כל היכא דאי בעי השליח עבידי אי בעי לא עביד אבל חצר דעל כורחה עבידה מיחייב שולחו . מאי איכא בין רבינא לרב סמא איכא בינייהו כהן שאמר לישראל לך קדש לי אשה גרושה או איש שאמר לאשה אקדש לי ראשו של קטן לרבינא כיון דהני לאו בני חיובא נינהו דאין ישראל מזהיר על הגרושה ולא אשה בהקפת הראש מיחייב שולחה . לרב סמא כיון דאי בעו לא עבדי אי בעו לא מיחייב שולחם . ומתניתין מי איכא מאן דאמר חצר לאו משום ידה איתרבי והתניא וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה . בידה אין לי אלא בידה משום נגה חצירה וקרפיפה מנין שהנותן גם בהן כנותנו בידה הוא ת"ל ונתן מכל מקום . ואמרי' לענין גט כ"ע לא פליגי דחצר משום ידה איתרבי דהא קרא בהדיא כתיב .

א- יש לה חצר ואין לה ד' אמות . ור' יוחנן משום ר' ינאי אמר יש לה מ"ט הא דאמרי רבנן חצירו של אדם השתחרת קונה לו שלא מדעתו וכן ד' אמות של אדם קונות לו בכל מקום הני מילי גדול תקינו ליה רבנן אבל לא לקטנה. ור' יוחנן אמר אפי' קטנה יש לה . ר' יוחנן איתרבי כשם שיש לה יד וכל מה שיניע לידה וכתה בו כך כל המניע לחצירה זכתה בו. וריש לקיש אמר חצירה משום שליחות איתרבי כשם שאין שליחות לקטנה כך אין לה וכיוה בחצר. איני והתניא אם המצא תמצא בידו אין לי אלא שנמצאת בידו ממש נמצאת בחצירו או בגגו או בקרפיפו מנין שחייב כאילו בידו ממש נמצאת ת"ל המצא תמצא מכל מקום הנה חצירו משום ידו איתרבי קשיא ליה לריש לקיש ואם תאמר גם משום שליחות נתרבה הא קי"ל אין שליח לדבר עבירה . פי' אע"ג דאמרי' שליחו של אדם כמותו וכל מה שעשה השליח כאילו שולחו עשאו הני מילי בולתי דבר עבירה אבל בדבר עבירה השליח חייב ולא השולחו וכיון שהחצר שליח בעלה הוא והוא שנמצאת הגניבה בה אפי' מיחייב בעלה שהוא השולח . ופריק רבינא אלימא דריש לקיש היכא דאמרי' השולח פטור היכא דה"ש שליח בר חיובא הוא אבל חצר דלאו בת חיובא היא מיחייב שולחה והוא בעל החצר. ואקשי' אי הכי האומר לאבד ולאשת איש צאו ובנבו דלאו בני חיובא נינהו כדתנן בפ' החובל להבירו העבד והאשה פגיעתן רעה הוה"ל בהן דהיב הן שהבלו באחרים פטורין הכי נמי דמיחייב שולחן . ופריק הני נמי בני חיובא נינהו דתנן נתגרשה האשה ונשתחרר העבד חייבין לשלם . בא רב סמא ופרק פירוק אחר ואמר כי אמרי' אין שליח לדבר עבירה כל היכא דאי בעי השליח עבידי אי בעי לא עביד אבל חצר דעל כורחה עבידה מיחייב שולחו . מאי איכא בין רבינא לרב סמא איכא בינייהו כהן שאמר לישראל לך קדש לי אשה גרושה או איש שאמר לאשה אקדש לי ראשו של קטן לרבינא כיון דהני לאו בני חיובא נינהו דאין ישראל מזהיר על הגרושה ולא אשה בהקפת הראש מיחייב שולחה . לרב סמא כיון דאי בעו לא עבדי אי בעו לא מיחייב שולחם . ומתניתין מי איכא מאן דאמר חצר לאו משום ידה איתרבי והתניא וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה . בידה אין לי אלא בידה משום נגה חצירה וקרפיפה מנין שהנותן גם בהן כנותנו בידה הוא ת"ל ונתן מכל מקום . ואמרי' לענין גט כ"ע לא פליגי דחצר משום ידה איתרבי דהא קרא בהדיא כתיב .

מקבילות

קדושין ל"ו ע"ב, ב"ק ס"ט ע"ב, ב"ב ע"ח ע"ב, ב"ב ק"ל ע"ב, ב"ב קנ"ב ע"ב, ב"ב קנ"ג ע"ב, ב"ב קנ"ד ע"ב, ב"ב קנ"ה ע"ב, ב"ב קנ"ו ע"ב, ב"ב קנ"ז ע"ב, ב"ב קנ"ח ע"ב, ב"ב קנ"ט ע"ב, ב"ב ק"ס ע"ב, ב"ב ק"ס ע"ב, ב"ב ק"ס

ילפינן מציאה מגט. כי היכי דגבי גט חיים לה תגר לקבוצה גבי מציאה נמי חיים לה: ומר סבר לא ילפינן. ממונא מיפסרא ואיכא ממונא תגר מחמת המציאה" מחברתי ואיכא למימר דשמיטת הוא ומשום דחיין שליח לדבר עבירה לעמוך מלכתב התם: והכא בקטן פליגי. דלמא לחכמים דרבי היה תגר: תורה אור

מר אמר חדא כו'. ר"ש בן לקיש אמר לעניין מציאה ורבי יוסף לעניין גט לית עני מר אמר קטן ומר אמר קטנה: **מתני'** אחר לבי שבור. דהוה דומיא דמציאה שחיט יכול לרוץ ומשמר כמוך השדה אם לא יעלוהו לחכירים: **גמ'** לי עומד בצד שדהו אין. דעכשיו היא משתמרת על ידו: עומר שיש לי בשדה. שהמתיו עם מדעתי וממכתי על הפועלים שיבואוהו ופועלים שכחוהו: לא יהא שכחה. אם חזר ומכחו: בשדה ושכחת. אם שכחתו בשולף מן השדה הוי שכחה ולא שכחתו משכנכסים לעיר: אלא לאו הכי קאמר בשדה שכחה מעיקרו כו'. בעוד החיש בשדה עומר השכחה מעיקרו שכחתו הוא מחילה לפועל הוי שכחה לבל זכר שהניחו עם מדעתו ולבסוף שכחו על ידי פועלים לא הוי שכחה: אבל בעיר. משכנכם לעיר לפילו זכר ולבסוף שכח הוי שכחה דליתיה גביה כו' והכי קא סבירא ליה תנא דתלמודיה יכול לא יהא שכחה מ"ל בשדה ושכחת בעודך בשדה הוא דבעינן דשכחתיה תחה, ולא בעיר, לית בעינן ושכחת שלף שכחת פועלים עושה לותה שכחה: וממלי. דקרא כי מתרן ומתני' כי אמרה: דלמא גזירת הכתוב היא. דמשמע דבשדה יהא שכחה לבל מצא בעל הבית לעיר מין שכחתו ושכחת פועלים כלום והכי קאמר יכול יהא שכחה מ"ל כו': קלפיני לין שכחה. בשכחת הקולר קאי יחיד שהתחיל לקוור מרחם הקורה ושכח לפניו ולאחריו שלאחריו הוי שכחה שלפניו לא הוי שכחה: יהיה. לגר ליחוס ולתלמוד יהיה: עישור שלי עתיד למוד. משכר שלא עישר מעשרותיו והוקשה לו ומיהר לעשרן בהכר הוה שם: נתון ליהושע. לרבי יהושע בר חנניא שהיה עמו בספינה והוה לו ועוטו מעשר לחסון כלחמרי בערכין (דף יח:) מעשה ברבי יהושע שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים ואני מן המשוררים ומשורר שמיטר במיטה: ומקומו

בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד ומקומו שכחה ומימה לפי קרוקה לסמור רחייתה מניה הבריימא ומו מה מקרן לרבות שכחת העיר והלא בבריימא ילף זכור ולבסוף שכחה לא הוי שכחה דקתני יודע הוא שכחה שכחתו ולכחת לרבות שכחת העיר יעמיד בשכחת מעיקרא לפך ר"ל שחיט סומר לרחייתו הלא גמרא קשה לו על הבריימא מ"ל למדכם מיעוטא על דיוקא דקרא דלריך בשדה ושכחת דהייכו שכחה מעיקרא לבל זכור ולבסוף שכחה לא הוי שכחה ועל זה קאי מיעוטא לומר דבעיר לפילו זכור ולבסוף שכחה הוי שכחה ועל זה קאי מיעוטא לומר דבעיר לפילו זכור ולבסוף שכחה מעיקרא לבל מה שהוא זכור בשעה שהפועלים עוכרין לון זה זכור ולבסוף שכחה לעולם דכשדהו, מלאה עומרין יאמר לו שלי הוא: **דלמא** גזירת הכתוב היא. פרש"י ונגרוס יכול יהא עישור שאני עתיד למוד. פרש"י פרק קמא דקידושין (דף מ: ושם ד"ה משפה) פהיה ירא פן יכמכו עליו בני ביתו שעישר ויחלכו בבל דחוקה על חבר שאינו מוליו מתחת ידו דבר שאינו מחוקן וקבה דהייכו דוקא בחבר שחת לו בהולך ואין בדעתו לשוב עד ימים רבים ועוד למה נחתם לרבי יהושע ולרבי עקיבא יקרא להם שם ולא יותר ועוד לחין זה קריחת שם דלא אמר עשרה יהא מעשר לחת אמר מעשר לחסון יהא נחון ליהושע ופר"ת דשחת הבישור היחה וכבר הפריסם והיה לריך להוליחם מחחת ידו ולחכוס

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה זכחה לו בלאה כו'. ני"ב לחבל שכחת פועלים עושה לותה שכחה: כרמב"ם מחלק **ועין ד'** לחמה ומחבר לחבר שח"ם (ושמ"ם רבינו בח"מ סי' רכ"ח ס"ק י"ח): [ב] שם ד"ה קלמר יכול יהא שכחה מ"ל כו': קלפיני לין שכחה. בשכחת הקולר קלי יחיד שהתחיל לקוור מרחם הקורה ושכח לפניו ולאחריו שלאחריו הוי שכחה שלפניו לא הוי שכחה: יהיה. לגר ליחוס ולתלמוד יהיה: עישור שלי עתיד למוד. משכר שלא עישר מעשרותיו והוקשה לו ומיהר לעשרן בהכר הוה שם: נתון ליהושע. לרבי יהושע בר חנניא שהיה עמו בספינה והוה לו ועוטו מעשר לחסון כלחמרי בערכין (דף יח:) מעשה ברבי יהושע שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים ואני מן המשוררים ומשורר שמיטר במיטה: ומקומו

מעשר שני פ"ה מ"ח **קידושין** כה:

בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד ומקומו שכחה ומימה לפי קרוקה לסמור רחייתה מניה הבריימא ומו מה מקרן לרבות שכחת העיר והלא בבריימא ילף זכור ולבסוף שכחה לא הוי שכחה דקתני יודע הוא שכחה שכחתו ולכחת לרבות שכחת העיר יעמיד בשכחת מעיקרא לפך ר"ל שחיט סומר לרחייתו הלא גמרא קשה לו על הבריימא מ"ל למדכם מיעוטא על דיוקא דקרא דלריך בשדה ושכחת דהייכו שכחה מעיקרא לבל זכור ולבסוף שכחה לא הוי שכחה ועל זה קאי מיעוטא לומר דבעיר לפילו זכור ולבסוף שכחה הוי שכחה ועל זה קאי מיעוטא לומר דבעיר לפילו זכור ולבסוף שכחה מעיקרא לבל מה שהוא זכור בשעה שהפועלים עוכרין לון זה זכור ולבסוף שכחה לעולם דכשדהו, מלאה עומרין יאמר לו שלי הוא: **דלמא** גזירת הכתוב היא. פרש"י ונגרוס יכול יהא עישור שאני עתיד למוד. פרש"י פרק קמא דקידושין (דף מ: ושם ד"ה משפה) פהיה ירא פן יכמכו עליו בני ביתו שעישר ויחלכו בבל דחוקה על חבר שאינו מוליו מתחת ידו דבר שאינו מחוקן וקבה דהייכו דוקא בחבר שחת לו בהולך ואין בדעתו לשוב עד ימים רבים ועוד למה נחתם לרבי יהושע ולרבי עקיבא יקרא להם שם ולא יותר ועוד לחין זה קריחת שם דלא אמר עשרה יהא מעשר לחת אמר מעשר לחסון יהא נחון ליהושע ופר"ת דשחת הבישור היחה וכבר הפריסם והיה לריך להוליחם מחחת ידו ולחכוס

מעיקרו הני שכחה זכור ולבסוף שכחה מאי מעמא כיון דכי קאי בשדה וזכור לו זכחה לו שדהו ואע"ג דבחר הכי שכחו שכבר זכחה לו שדהו וכאילו נפלו מאוחה העת אבל בעיר אפי' זכור ולבסוף שכחה הוי שכחה מאי מעמא דהא ליחיה גביה בשדה לליכי לית שדהו ש"מ דאי עומר בצד שדהו זכחה לו שדהו ואי אינו עומר בצד שדהו לא זכחה לו שדהו. ואמרי' ומנאי דמשום דלא הוה קאי בצד שדהו נעשה שכחה דלמא גזירת הכתוב היא *) בשדה לא ניהוי שכחה. ובעיר כי האי גוונא זכור ולבסוף שכחה לא ניהוי שכחה מדכתיב לא תשוב גמרינן מינה לרבות שכחת העיר. ונדחו הדברים האלו ואסקה דאי אשי יחזה לרבות שכחת העיר. ולא נתברר כי אם עומר בצד שדהו זכחה לו שדהו ואי לא לא. וכן אמר עולא והוא שעומר בצד שדהו. איתיביה רבא מעשה ברבן גמליאל ותקנים שהיו באין בספינה אמר

*) סדבר מבואר דבריהם היא גופא דגמ' דבשדה לא ניהוי שכחה ובעיר נהוי שכחה דלמר קרא וכו' ודך למר קרא בכל מן הקוראים היא ומי' בש"ס דהבית ג"כ ד"ה רבינו וברמב"ם פ"ג.

גליון הש"ס

שם ומר סבר וכו' ומשום דחיין שליח לדבר עבירה. קשה לי דלמא מסבכת לא יעשינן דבמלר לא מקרי עבירה מסבך מעמים בכ"ל דלמא בר מיזוחא הוי ולי"ב לי בעי עביד מ"ל בחמת דלמא גם בבריכה לדבר עבירה מסבך מעמים בכ"ל דלמא בר מיזוחא הוי ולי"ב לי בעי עביד מ"ל בחמת דלמא גם בבריכה

תוס' ד"ה ילפינן כו' מדברכן. **עין** תוס' יבמות יט ע"ב ד"ה גמרינן.

פמ א מיי' פ"ו מסלכות מכירה כל' י ופ"ד מכל' כל' ו ופ"ה מכל' כל' ח ומי' וכיירה ומתנה כל' ח סמג עשין עד פוע"ש מ"ע סי' רכח סעיף ס ופ' רמג סעיף כג:

פח ב ג מי' פ"ו מכל' מכירה כל' יא סמג עשין עד פוע"ש מ"ע סי' רכח סעיף ד:

[ופ"ע תוס' בבילוין מט: ד"ה ומלר]

פט ד ה מיי' שם הל' ח ופ"ו מכל' שלוח ס שם הל' ט ופ"ח מכל' זכייה ומתנה כלכה ד ופ' ופכל' שלוח ס שם הל' ט סמג עשין עד פוע"ש ופ"ד מ"ע סי' רכח סעיף ס ופ' רמג סעיף כ:

צ ו מיי' פ"ה מכל' מתנות עניים כל' ב:

צא ח ם מיי' שם הל' י:

לעיל (דף י.) מי תקון רבנן דלקני כי לא לימר מתי הוי ואין לומר דהתם היינו משום דנפל לו עליה דגלי בדעתיה שרולה לקנות אבל הכא מי יימר דרולה לקנות דלמרינן משמע לעיל דאי לא נפל קנה טפי ותע"ג דלא לימר לקני ועוד לימר רבי יוסי בר' חנינא חגרו של חדם קונה לו אלא מדעתו אלמא תע"ג דלא לימר קני והכא נקט משום סיפא דתפילו לימר כיון דרך כדרכו לא קני: **היה** לבי רב כדרכו. פ"ה אפי' לבי שבור שם רב מחריו ואין מניעו אלא תורמת המילמת נקט דבדרך כדרכו אין מניעו: **ה"ג** בחבר המשתמרת. פיימה דבפ' שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מט: ושם ד"ה ובלבחת) לימר מבשיו של גר ביד ישרחל ומה הגר כו' וזה קושה הלמר כו' ופריך ותקני ליה תלמי דלימר ר' יוסי בר' חנינא כו' ומסיק דליתיה פי' למעה בחבר המשתמרת דמדמייתי עלה מדבי יוסי בר' חנינא דמיירי במשתמרת דמוכח הכא ועוד דמסתמא ביתו ודאי משמר שם המשכון ומ"ל כי ליתיה נמי לקני ועוד מדפריך ליה מדבי יוסי בר' חנינא לפרוך ממתני' ומיהו זה טכל לחכין דמתני' הוי משום דחתכון לזכות בה לימר זכתה לי לבך מייתי מדבי יוסי בר' חנינא [ב] וי"ל דה"פ דליתיה למשכון בחבר לבל מלוה גם לפי המקבן מיירי דליתיה בחבר ולבך לא פריך ממתני' כ"ת מדבי יוסי בר' חנינא ות"ת פרק הזורק (ניטין דף עז: ושם ד"ה והוח) דחמן זרק לחוך ביתה לו לחוך חלרחה מגורסת משמע דמשתמרת ואפילו הכי קחמר טולח והוח שטומדת בלד ביתה וי"ל דדוקא גבי גט לחיטה בעל בירה כדרכה בניגן טומדת בלד ביתה כדחמרי': **זכור** ולבסוף שכחה. פירוש זכור בשעה שהכחה מתחלת שהבר שכחתו פועלים ולבסוף שכחה גם הוח ומשום מעיקרו הוי בשכחתו הפועלים שכחה גם הוח לבל מה שהוח זכור לבעה בשעה שהפועלים עוכרין לון זה זכור ולבסוף שכחה לעולם דכשדהו, מלאה עומרין יאמר לו שלי הוא: **דלמא** גזירת הכתוב היא. פרש"י ונגרוס יכול יהא עישור שאני עתיד למוד. פרש"י פרק קמא דקידושין (דף מ: ושם ד"ה משפה) פהיה ירא פן יכמכו עליו בני ביתו שעישר ויחלכו בבל דחוקה על חבר שאינו מוליו מתחת ידו דבר שאינו מחוקן וקבה דהייכו דוקא בחבר שחת לו בהולך ואין בדעתו לשוב עד ימים רבים ועוד למה נחתם לרבי יהושע ולרבי עקיבא יקרא להם שם ולא יותר ועוד לחין זה קריחת שם דלא אמר עשרה יהא מעשר לחת אמר מעשר לחסון יהא נחון ליהושע ופר"ת דשחת הבישור היחה וכבר הפריסם והיה לריך להוליחם מחחת ידו ולחכוס

ז"ל ד"ה ומר סבר וכו' ומשום דחיין שליח לדבר עבירה. קשה לי דלמא מסבכת לא יעשינן דבמלר לא מקרי עבירה מסבך מעמים בכ"ל דלמא בר מיזוחא הוי ולי"ב לי בעי עביד מ"ל בחמת דלמא גם בבריכה

תוס' ד"ה ילפינן כו' מדברכן. **עין** תוס' יבמות יט ע"ב ד"ה גמרינן.

נושא אחרון לחבל קונה ב- אם הוא חבל קונה אם הוא לחבל קונה בצד טענה **אחרת** דיות טומרות בעבד קונה - והוא טוענ בצד טענה

תת נושא/אפנף רבינו חננאל

◇ "בעבד בעיר" הוכחה דיוחד בצד טענה בחבל טאחר מאחרת (דמי אכיר) (דמי אכיר) אטאחרת על ידו)

קטיעות על הוכחה בב"ן

△ (אחד) "בא" תטובות

נושא (פאוף) קטיעה על בא ובעיר טיוחד בצד טענה בחבל טאחר בב"ן ואחרת טני) ופקנה בסב"ג ופים בב"ן אלטיעות טפיה בעבד קונה (דוגא בא אחד על ב' בצד טענה בחבל טאחר טפיה בסב"ג)

צב א מיי' פ"ד מהלכות זכייה ומתנה הל' ח ופי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' יא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רמג סעיף ב ופי' רסח סעיף ד:

צג ב ג מיי' פי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' יא סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ד:

צד ד מיי' פ"ב מהלכות גירושין הל' כ ועיין במ"מ סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קלו סעיף ג:

צה ה מיי' שם פ"ח מהלכות גירושין הל' כ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קיט סעיף ג ופ"ב סעיף ו:

מענה

◇ תוספות לקוש"ע מה שאמרו [illegible] בספ"ג

ומקומו מושכר לו. וקבל ממנו שם שכר המקום דהכי קתני סיפא נתקבלו זה מזה שכר וכל כך למה כדי לקנות מעשר שחתכו חברו קונה לו לפי שהמעולטין אין קונין אלא מי שהוא חברו תקנה לו: נתון לעקיבא. נתנו לו תקנה זו: מעשר עני היתה: כי אמת. מעולטי אבל לסורא אמר רבי מעולטי הקנה להם. ולאו מקום דתקני להם מקומם כתורת חבר שאין להן בתוכה קנוי כמי כדתנן (קדושין דף כו.) נכסים שאין להן תחריות נקנין עם נכסים שיש להן תחריות בכסף מנהגן הכסף בשביל הקרקע והמעולטין לו אפילו קרקע במכר ומעולטין במתנה נקנין המעולטין בקנין הקרקע אלא מכיוה בדליקין בקדושין (שם) מוין להם לבייהם מתנות רבות לכסף ולזהב עם עריס (ה) שטורות אשר ביהודה: קבלה. להאי תירוצא: וכי לא היה להן כולה כו'. למה לו לקבל מהן מעות אלא. סודר מאי מעמא לא, דטובת הנאה שהיתה לו לרבן גמליאל במעשרות הלזו: לינה שבובה ממון. דהכא נקנית בחליפין דליכא למימר כי קנה ליה ר"ג להאי סודר לקנייה חליפין דידיה בכל מקום שהן לכיון דאין לו בהן אלא טובת הנאה שביזו להתוכל מי שילכה אין זו תשובה ממון לחזל על זו קנין חליפין: הכא נמי. גבי קנין קרקע: לינה ממון לקנות על גבי קרקע. בקנין שהקרקע נקנה בו אלא לתפקוני בעלמא לתפקר גבייהו וכי לוגר להו מקום קנתה לו אלא בתורת חבר כשאר הפקר: ולא היא. מהאי דכי לא היה להן סודר לאו היה להן לשלוף מיכה דאין טובת הנאה נקנית בחליפין ועל גבי קרקע, דשפיר לינה לחבר מעולטי לגבי קרקעי הקנה להם. רבי אמת. מעולטי לגבי קרקע: ומקומו מושכר לו. ועישור אחר שאני עתיד לתת לעקיבא בן יוסף בדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו. וכי רבי יהושע ורבי עקיבא בצד שדהו של רבן גמליאל היו עומדין? והאמר ליה *דמי האי מרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא, כי אתא לסורא אמר להו: הבי אמר עולא והבי אותביתיה. אמר ליה הקוא מרבנן: רבן גמליאל מטלטלי אגב מקרקעי הקנה להם, רבי זירא קבלה רבי אבא לא קבלה, אמר רבא שפיר עביד דלא קבלה, וכי לא היה להם סודר לקנות ממנו בחליפין, אלא טובת הנאה = אינה ממון לקנות ממנו בחליפין. הכא נמי טובת הנאה אינה ממון לקנות על גבי קרקע, ולא היא, *מתנות כהונה "נתינה" כתיבא בהו, חליפין = דרך מקח ומכר. הוא, מטלטלין אגב מקרקע = נתינה אלימתא היא לב פפא, אמר דעת אחרת מקנה אותן שאני, ומנא? תימרא: דתנן ראה אותן רצין אחר המציאה בו' ואמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן: והוא שרץ אחריהן ומגיען ובעי רבי ירמיה במתנה היאך, קבלה מיניה רבי אבא בר כהנא אע"פ שרץ אחריהן ואין מגיען, מאי טעמא? לאו משום דדעת אחרת מקנה אותן שאני, אמר ליה רב שימי לרב פפא הרי גט דדעת אחרת מקנה אותה? ואמר עולא והוא שעומדת בצד ביתה או בצד חצרה? שאני גט דאיתיה בעל כרחה, מתקיף לה רב ששת בריה דרב אידי ולאו קל וחומר הוא ומה גט דאיתיה בעל כרחה אי עומדת בצד ביתה ובצד חצרה אין, אי לא, לא, מתנה דמדעתיה, לא כל שכן? אלא אמר רב אשי

חצר

מתנות. של כהונה ולויה ומעשר עני: נתינה כתיבא בהו. כדכתיב (דברים יח) ונתתה ללוי' זה מעשר ראשון' לגבי ליחום ולאלמנה' זה מעשר עני לפיכך לחסור להקנותן בסודר דדרך מקח הוא שזה נותן לו כלי מחמתן וכדלה זה כמוכרן לו: נתינה אלימתא היא. מוחר להקנות מתנות כהונה על גבי קרקע: רב פפא אמר. לעולם בתורת חבר קנאו ואפילו הכי לא הקנו לעולא, דהא דלא בעיון הכא עומד בצד השדה משום דדעת אחרת מקנה לוחן שכבן גמליאל הקנה להן מעולטין שהיו לו בחבר שלהן ולא מהפקירת קנו ונתנה מתנה זו לקנות ואע"ג דאין עומד בצד השדה: והוא שכן לחבריהן. הלכי מהלך ברגולות מדדין ומחזירין דקתני זכתה לו שדהו כגון שהיה יכול לרון לחבריהן ומגיען קודם שילאו מהשדה: ה"ג ובני ר' ירמיה במתנה היתה. שם היו לבי וגוזלות של שדה ואם בחוך שדה חבירו ונותנן בעליהן לבעל שדה במתנה היתה הדין מי בעינן שכן לחבריהן ומגיען ואי לא לא קני ומילי עוזן למימר דלא קנה: קבלה מיניה רבי חבת. להך בעיא מבבי ירמיה דשפיר דק איש מיוקר בין מתנה להפקר ובמתנה אע"פ כו': ואמר עולא. במסכת גיטין (דף עז:) גבי הזורק גט לחשתו בתוך ביתה לו בתוך הלבה: שאני גט דאיתיה בעל כרחה. אהוה נוהגו לה ולא ניחא לה למגרשה: ולאו קל וחומר הוא. מן הטעם הזה יש לדון דכ"ש לקנין לחבר: מה גט. דכי איתה בעל כרחה ולא ניחא לה למקנייה לפילו הכי קנייה לה מלרה למבין דאי איתה אין לי לא לה: מתנה. דליתה בע"כ דאי אמרה לא בעינא לא קנית: לא כ"ש. דכי אמרה בעינא לכיכא מתנה בעל כרחה: אלא אמר רב אשי. לא מתני טעמא משום דליתה בעל כרחה, אלא גבי מתנה היינו טעמא דלא בעינן עומד בצד חלרה דכיון "דמידה" אמרבתי לא בעינה משלוחה להיוב לה ואילו שלוחה אקיבל לה מתנה מי לא קני לה ואפילו אין עומדת בצדו, חלרה אמי לא אמת. הלכך גבי מתנה דזכות הוא לה אלן סהדי דניחא לה מתנה שלוחה וקנייה לה כשליח, הלכך גבי גט דקנוך הוא לה לא ניחא לה מתנה שלוחה הלכך כי עומדת בצדה על כרחה יהב היא וידה קנית גבי גט על כרחה, ואי לא לאו ידה הוא ולא שלוחה הוא, טעמא דיש חילוק בין גט למתנה ולפי דקתוייהו דעת אחרת מקנה אותה דהך מכוח שלוחה הוא גב דלחתרבתי מכוח יד כדאמרן לעיל (דף י:) לא בעינה משליחות דאי נמי לא אתרבתי "מוקמן בידה" הוי נפקא לן מהך מעלייתו לרבויי מכוח יד, מכוח קנין וקנוכה דלהנהו בכורת שליחות לעלייתו, וכל היכא דליכא לשליחות לידן הלכך גבי גט, דחוב הוא לה לאן חבין הו' כלומר אין לה מדם יכול לעשות שליח להוב מדם אלא מדעתו, והלכך נמי לאו בכורת שליחות מלית לתתויי דתתגרש אלא מדעתה הלכך בגט לא בעיינן אלא דעת אחרת מקנה אותה וכ"ל דהוא שעומדת בצד ביתה או בצד חצירה

גבי

ומקומו מושכר לו. ועישור אחר שאני עתיד לתת לעקיבא בן יוסף בדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו. וכי רבי יהושע ורבי עקיבא בצד שדהו של רבן גמליאל היו עומדין? והאמר ליה *דמי האי מרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא, כי אתא לסורא אמר להו: הבי אמר עולא והבי אותביתיה. אמר ליה הקוא מרבנן: רבן גמליאל מטלטלי אגב מקרקעי הקנה להם, רבי זירא קבלה רבי אבא לא קבלה, אמר רבא שפיר עביד דלא קבלה, וכי לא היה להם סודר לקנות ממנו בחליפין, אלא טובת הנאה = אינה ממון לקנות ממנו בחליפין. הכא נמי טובת הנאה = אינה ממון לקנות על גבי קרקע, ולא היא, *מתנות כהונה "נתינה" כתיבא בהו, חליפין = דרך מקח ומכר. הוא, מטלטלי אגב מקרקע = נתינה אלימתא היא לב פפא, אמר דעת אחרת מקנה אותן שאני, ומנא? תימרא: דתנן ראה אותן רצין אחר המציאה בו' ואמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן: והוא שרץ אחריהן ומגיען ובעי רבי ירמיה במתנה היאך, קבלה מיניה רבי אבא בר כהנא אע"פ שרץ אחריהן ואין מגיען, מאי טעמא? לאו משום דדעת אחרת מקנה אותן שאני, אמר ליה רב שימי לרב פפא הרי גט דדעת אחרת מקנה אותה? ואמר עולא והוא שעומדת בצד ביתה או בצד חצרה? שאני גט דאיתיה בעל כרחה, מתקיף לה רב ששת בריה דרב אידי ולאו קל וחומר הוא ומה גט דאיתיה בעל כרחה אי עומדת בצד ביתה ובצד חצרה אין, אי לא, לא, מתנה דמדעתיה, לא כל שכן? אלא אמר רב אשי

חצר

מתנות. של כהונה ולויה ומעשר עני: נתינה כתיבא בהו. כדכתיב (דברים יח) ונתתה ללוי' זה מעשר ראשון' לגבי ליחום ולאלמנה' זה מעשר עני לפיכך לחסור להקנותן בסודר דדרך מקח הוא שזה נותן לו כלי מחמתן וכדלה זה כמוכרן לו: נתינה אלימתא היא. מוחר להקנות מתנות כהונה על גבי קרקע: רב פפא אמר. לעולם בתורת חבר קנאו ואפילו הכי לא הקנו לעולא, דהא דלא בעיון הכא עומד בצד השדה משום דדעת אחרת מקנה לוחן שכבן גמליאל הקנה להן מעולטין שהיו לו בחבר שלהן ולא מהפקירת קנו ונתנה מתנה זו לקנות ואע"ג דאין עומד בצד השדה: והוא שכן לחבריהן. הלכי מהלך ברגולות מדדין ומחזירין דקתני זכתה לו שדהו כגון שהיה יכול לרון לחבריהן ומגיען קודם שילאו מהשדה: ה"ג ובני ר' ירמיה במתנה היתה. שם היו לבי וגוזלות של שדה במתנה היתה הדין מי בעינן שכן לחבריהן ומגיען ואי לא לא קני ומילי עוזן למימר דלא קנה: קבלה מיניה רבי חבת. להך בעיא מבבי ירמיה דשפיר דק איש מיוקר בין מתנה להפקר ובמתנה אע"פ כו': ואמר עולא. במסכת גיטין (דף עז:) גבי הזורק גט לחשתו בתוך ביתה לו בתוך הלבה: שאני גט דאיתיה בעל כרחה. אהוה נוהגו לה ולא ניחא לה למגרשה: ולאו קל וחומר הוא. מן הטעם הזה יש לדון דכ"ש לקנין לחבר: מה גט. דכי איתה בעל כרחה ולא ניחא לה למקנייה לפילו הכי קנייה לה מלרה למבין דאי איתה אין לי לא לה: מתנה. דליתה בע"כ דאי אמרה לא בעינא לא קנית: לא כ"ש. דכי אמרה בעינא לכיכא מתנה בעל כרחה: אלא אמר רב אשי. לא מתני טעמא משום דליתה בעל כרחה, אלא גבי מתנה היינו טעמא דלא בעינן עומד בצד חלרה דכיון "דמידה" אמרבתי לא בעינה משלוחה להיוב לה ואילו שלוחה אקיבל לה מתנה מי לא קני לה ואפילו אין עומדת בצדו, חלרה אמי לא אמת. הלכך גבי מתנה דזכות הוא לה אלן סהדי דניחא לה מתנה שלוחה וקנייה לה כשליח, הלכך גבי גט דקנוך הוא לה לא ניחא לה מתנה שלוחה הלכך כי עומדת בצדה על כרחה יהב היא וידה קנית גבי גט על כרחה, ואי לא לאו ידה הוא ולא שלוחה הוא, טעמא דיש חילוק בין גט למתנה ולפי דקתוייהו דעת אחרת מקנה אותה דהך מכוח שלוחה הוא גב דלחתרבתי מכוח יד כדאמרן לעיל (דף י:) לא בעינה משליחות דאי נמי לא אתרבתי "מוקמן בידה" הוי נפקא לן מהך מעלייתו לרבויי מכוח יד, מכוח קנין וקנוכה דלהנהו בכורת שליחות לעלייתו, וכל היכא דליכא לשליחות לידן הלכך גבי גט, דחוב הוא לה לאן חבין הו' כלומר אין לה מדם יכול לעשות שליח להוב מדם אלא מדעתו, והלכך נמי לאו בכורת שליחות מלית לתתויי דתתגרש אלא מדעתה הלכך בגט לא בעיינן אלא דעת אחרת מקנה אותה וכ"ל דהוא שעומדת בצד ביתה או בצד חצירה

גבי

[עירובין מה. וב"ב]

* שוב"ם [illegible] אחר הסוגיות בגיטין [illegible] לקוש"א מלין בספ"ב. [illegible] בירושלמי ע"ש [illegible] וכי אמאי העמיד [illegible] ד"ה-ש"ם עלמא

[מעין קלח]

[מעין קלח]

נוסח

• תוספות ד' בבא לקוש"א מה שאמרו בספ"ג, ד"ה אחרת מקנה אומן ולמן לא בד' זומא בבל טרפו

• קוש"א מלי- נאלא דעת אחרת מקנה אע"פ בדיעבד טהרה זומנת בבל חתנה

מענה

△ תוספות לקוש"א מלי

[ניסין עה:]

[ניסין עה:]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כי אתה וכו' עריס מעורות אחר:

רבינו חננאל

אמר רבן גמליאל עישור אחד שאני עתיד למתן נתון לעקיבא בן יוסף (בן לוי) * ומקומו מושכר לו זה מעשר ראשון. ועישור אחר שאני עתיד למתן זה מעשר עני נתון לעקיבא בן יוסף שהוא פרנס והוא יד לעניים ומקומו מושכר לו כדי שיזכה בו לעניים ונתקבלו שכר זה מזה וכי ר' יהושע ור"ע בצד שדהו של ר"ג היו עומדין. ופרקי, ר"ג מטלטלי אגב מקרקעי אקני להו ומכיון שקיבל ר"ג כסף שבירות הקרקע זכו הם בקרקע ובכל מה שבתוכו דקי"ל כשם שהקרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה כך שבירות הקרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה. ואמרי' אמאי לא אקני להו ר"ג האי מעשר אגב סודר. ואמרי' משום דעיקר המעשר ללוי הוא וכי מן השמים הקנוהו לו ואין לבעלים בו אלא טובת הנאה שהוא רשאי לתתו לאיזה לוי שירצה. וקי"ל דטובת הנאה אינה נקנית בחליפין **) דהליפין דרך מקח ומכר הוא כלומר מקבל הסודר ומקנה לו חפץ אחד ומתנות כהונה כיון דבהדיא כתיבא בהו נתינה הקנאה אגב קרקע נתינה אלימתא היא. רב פפא פירוק פירוש אחר דעת אחרת מקנה אותם שאני. בלומר אם אדם מקנה להבירו כלום דבר והרבר ההוא נתון בתוך שדה מקבל המתנה קנאו ואע"ג דאינו עומד בצד שדהו. ומקשי' עליה והרי גם דדעת אחרת מקנה אותה וקי"ל ההוא שעומדת בצד ביתה או בצד חצירה

זפריש

*) נרשה ד"ל שהיה לו'. **) נרשה יהסר כאן ונ"ל ס"ג תינה ממון לקנות ע"ג קרקע ולא היא חליפין דרך וכו' נתינה לינו יכול להקנות בחליפין אבל הקנאה אגב קרקע וכו'.

גבי חמץ דזכות הוא לו וזכין לו לאחר שלח בפניו. ושלח מדעתו (ג) דאמר מהדי דינחא ליה שתהא שלוחו הלכך כי ליתיה בגד חברו דליכא למימר לייתי דחינה סמוכה לה תיפוק לה זכייתה מעלייתה כיון דשלוחו זכה לו שלח בפניו חברו כמי זכה לו שלח בפניו, ומשמע גבי חמץ דאפילו כי ליתיה גבה דלח נפקא זכייתה משום יד ליכא לרבויי מעלייתה, דגבי שליחות ליכא דעת הסולח לו דעת שליח לבל תאר ליכא לא דעת סולח ולא דעת שליח הלכך בשיגן חצר איתרבאי משום יד ולא גרעה משליחות: גבי גט כתוב הוא לה *אין חבין לאדם אלא בפניו, גבי מתנה דזכות הוא לו יכבין לאדם שלא בפניו גופא ראה אותן רצין אדר המציאה וכו' אמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן והוא שרץ אחריהן ומגיען, בעי רבי ירמיה [א]במתנה היאך קבלה מיניה ר'אבא בר כהנא אע"פ שרץ אחריהן ואין מגיען, *בעי רבא זרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר מהו *איור שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא? אמר ליה רב פפא להבא ואמרי לה רב אדא בר מתנה לרבא ואמרי לה רבינא לרבא לאו היינו מתניתין ראה אותן רצין אחר המציאה ואמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן והוא שרץ אחריהן ומגיען, ובעי רבי ירמיה במתנה היאך וקבלה מיניה רבי אבא בר כהנא במתנה אף על פי שרץ אחריהן ואין מגיען? אמר ליה מתגלגל קאמרת, שאני מתגלגל דכמונח דמי: **מתני'** *מציאת בנו ובתו הקטנים מציאת עבדו ושפחתו הכנענים *מציאת אשתו הרי אלו שלו *מציאת בנו ובתו הגדולים מציאת עבדו ושפחתו העברים מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן כתובה הרי אלו שלהן: **גמ'** אמר *שמואל מפני מה אמרו מציאת קטן לאביו? שבשעה שמוציאה מריצה אצל אביו ואינו מאחר בידו, למימרא דסבר שמואל קטן לית ליה זכייה לנפשיה מדאוריתא והתניא הישוכר את הפועל ילקט בנו אחריו למחצה לשלישי ולרביע לא ילקט בנו אחריו רבי יוסי אומר בין כך ובין כך ילקט בנו ואשתו אחריו ואמר שמואל הלכה כרבי יוסי אי אמרת בשלמא קטן את ליה זכייה לנפשיה (ה) כי קא מלקט לנפשיה קא מלקט ואבוה מיניה קא זכי, אלא אי אמרת קטן לית ליה זכייה לנפשיה, כי קא מלקט לאביו קא מלקט (ג)ואבוה עשיר הוא אמאי אשתו ובנו מלקט אחריו? שמואל סבר דתנא דידן קאמר ולית ליה סברא דתנא דידן וסבר רבי יוסי קטן את ליה זכייה מדאוריתא *והתנן מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום רבי יוסי אומר גזל גמור ואמר רב חסדא *גזל גמור=מדבריהן נפלוג מינה להוציאה בדיינין? אלא אמר אביי עשאוה כמי שהלכו בה נמושות, דעניים גופייהו מסחי דעתייהו סברי: בריה דהיאך מלקטי ליה, א"ל רב אדא בר מתנה לאביי יכי מותר לאדם להרביץ ארי בתוך שדהו כדי שיראו עניים ויברחו? אלא אמר רבא עשו

חצר משום יד מתרבאי. ולכך כי הוי דומיא דיד דהייט כשהוא בגד חברו קונה לפילו בע"כ לו לפילו קטנה *בידה וכשלוחה סמוכה לחברה דלא הוי דומיא דיד לא תימא כי היכי דלחן לו דין יד הכי נמי לחן לו דין שליחות אלא לא גרע משליחות [ב] ובמידי דזכות כמו מתנה קרוב ולפילו ליט עומד בגד חברו ולפילו ליט מתנתה ובמילתה דלחן דעת לחברתה ולא גרע משליחות דלחן חבין לאדם שלא בפניו:

ויצא בפתח אחר. ל"ג ולפקריה דהא מציע ליה דעת לחברתה מקנה לחותו דמייתי לחיה ממתנה ולי לפקריה אם כן מיד כשיצא אחרנקי מידו היה הפקר ובשעת זכייה ליכא דעת אחרת לחל עליו ל"ג ולפקריה ועלעולם היל עליו עד שיזכה בה לחבר:

ואמר שמואל הלכה כרבי יוסי. תימה דבפ' כל הגט (גיטין דף ל: ושם ד"ה כיצד) לא בעי שמואל לאוקמי מתניתין דהמלוה מעות לחבירו והלך לו למדינת הים [להיות מפרנס עליהן מחלקן] כרבי יוסי דכיחידאה לא מוקמינן והכא פסיק הלכה כמותו וי"ל דדוקא הכא גבי לקט פסיק כוותיה מהאי טעמא דמסתמא עניים גופייהו ניחא להו כך והא לאוקמי בפרק כל הגט (שם) כרבי יוסי דפ' לעולם רבי יוסי דע"ז דחוב הוא לה אינה מגורשת אם זרק לה ניפה בעלה בחצירה אע"ב עומדת בצד חצירה כדחנן אין חבין לאדם אלא בפניו. אבל מתנה דזכות הוא לו אע"פ שאינו עומד בצד שדהו קנה כדחנן זכין לאדם שלא בפניו. ואפקריה לאחר שבור וכיוצא בו אם רץ אחריהן ומגיען ואמר זכתה לי שדי וכתה לו שדהו והוא שעומד בצד שדהו. ואם היו תרבות והקנה לו אחד במתנה אע"פ אם ירוץ אחריהן אין יכול לחגיעם כיון שעברו בתוך שדהו קנאם דאיל ומתגלגלן וקי"ל מתגלגל כמונח דמי: **מתני'** מציאת בנו ובתו הקטנים הרי הם שלו. אמר שמואל מפני מה אמרו מציאת קטן לאביו שבשעה שמוציאה מריצה אצל אביו ואינה מאחרה בידו. למימרא דסבר שמואל דקטן לית ליה זכייה לנפשיה והתניא פועל ילקט בנו אחריו למחצה לשלישי ולרביע לא ילקט בנו אחריו. פי' כיון שיש לו חלק בתבואת השדה אפי' *)הוה ליה כשוכר. והתן מי שיש לו מאתים זוז הרי זה לא ישחל לקט שכחה ופאה ומעשר כו'. ר' יוסי אומר בין כך ובין כך אשתו ובניו מלקטין אחריו. ואמר שמואל הלכה כר' יוסי ואי אמרת שלאביו הוא זוכה אבי עשיר הוא. ורחמי' שמואל פעמיה דתנא דידן קאמר וליה לא ס"ל. ושקלינו וטרינו לאוקמא דר' יוסי סבר לית ליה זכי' לנפשי'ולא איתוקמא אלא מדרבנן. לית ליה זכייה לנפשיה.

*) תוי' ד"ה ואי ומהפ"ה.

צו א ב מיי' פ"ה מהל' גזילה והאבידה הל' ב ופ"ד מהל' זכייה ומתנה הל' כ [כיב תלמה כאן וצ"ע] פ"ח דף קפד.]:

צו ג טוש"ע ח"מ סי' סה סמ"ע סעיף כד:

צז ד מיי' פ"ו מהל' גזילה והאבידה הל' יב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף ג:

צח ה מיי' שם ופ"ב מהל' תשוה הל' ג ופ"ל שם הל' ו סמג שם ופ"ו מה טוש"ע ח"מ סי' סמ סעיף ג ופ"ו סי' פד:

ק ו מיי' פ"ו מהלכות גזילה והאבידה הל' יב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף כ טוש"ע ח"מ סי' פד:

קא ז מיי' פ"ד מהל' מתנות עניים הל' יא:

קב ח מיי' פ"ו מהל' גזילה והאבידה הל' יב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף ו:

קג ט מיי' פ"ד מהלכות מתנות עניים הל' יג:

רבינו חננאל

ופריק רב אשי חצר איתרבי משום יד ולא גרעה משליחות גבי גט דחוב הוא לה אינה מגורשת אם זרק לה ניפה בעלה בחצירה אע"ב עומדת בצד חצירה כדחנן אין חבין לאדם אלא בפניו. אבל מתנה דזכות הוא לו אע"פ שאינו עומד בצד שדהו קנה כדחנן זכין לאדם שלא בפניו. ואפקריה לאחר שבור וכיוצא בו אם רץ אחריהן ומגיען ואמר זכתה לי שדי וכתה לו שדהו והוא שעומד בצד שדהו. ואם היו תרבות והקנה לו אחד במתנה אע"פ אם ירוץ אחריהן אין יכול לחגיעם כיון שעברו בתוך שדהו קנאם דאיל ומתגלגלן וקי"ל מתגלגל כמונח דמי: **מתני'** מציאת בנו ובתו הקטנים הרי הם שלו. אמר שמואל מפני מה אמרו מציאת קטן לאביו שבשעה שמוציאה מריצה אצל אביו ואינה מאחרה בידו. למימרא דסבר שמואל דקטן לית ליה זכייה לנפשיה והתניא פועל ילקט בנו אחריו למחצה לשלישי ולרביע לא ילקט בנו אחריו. פי' כיון שיש לו חלק בתבואת השדה הוה ליה כשוכר. והתן מי שיש לו מאתים זוז הרי זה לא ישחל לקט שכחה ופאה ומעשר כו'. ר' יוסי אומר בין כך ובין כך אשתו ובניו מלקטין אחריו. ואמר שמואל הלכה כר' יוסי ואי אמרת שלאביו הוא זוכה אבי עשיר הוא. ורחמי' שמואל פעמיה דתנא דידן קאמר וליה לא ס"ל. ושקלינו וטרינו לאוקמא דר' יוסי סבר לית ליה זכי' לנפשי'ולא איתוקמא אלא מדרבנן. לית ליה זכייה לנפשיה.

*) תוי' ד"ה ואי ומהפ"ה.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אין חייב ליה זכייה לנפקיה מדאוריית' כי קא מלקט: (ב) שם ותוס' עכו': (ג) רש"י ד"ה גבי מתנה וכו' לתן סהדי דניחא. כ"כ תע"ב דף י"ל וכ"כ דף יג ע"ב וף קלח ע"ב דשנוי מהנות יתיה היינו היכא שמעלמו לומר זה לכל מסתמא אמרי לניקח ליה למעה ק"ל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' במתנה היאך קבלה כו'. כ"כ פי' הכמב"ם וזוקף בכ"ע אבל בכיוצא בו יכול לחגיעם כיון שעברו לא ס"ל ועי' ס"ק ס"ח סי' ס"ס ס"ב: ס"ק ל"ב: [ב] תוס' ד"ה דזכות וכמידי כ"כ בפמ"ס פסק בהמ"ק מרכון: גיטין נט: שבועות מג.

[גיטין סח.] * נ"ב. ואמר ל' ר' יוסי סופר כתנא סופר דקלח אית ליה בב"ב מ"ו (ולא כתנא דידן - ס"ה).

נ"ב. ואמר ר' יוסי סופר כתנא דידן דאמר קטן לית ליה כ"ב ב"ב.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואמר וכו' והכא פסיק פלוגתא כמותו. פיין גיטין יג ע"ב תוס' ד"ה ואם:

נושא מאיזה בא - ניזק אינו קטנה * אבל ניזק בא ונ"ב ס"ה ופ"ב ופ"ג ופ"ד דף ל"ב ע"ב ופ"ה דף ל"ב ע"ב ופ"ו דף ל"ב ע"ב ופ"ז דף ל"ב ע"ב ופ"ח דף ל"ב ע"ב ופ"ט דף ל"ב ע"ב ופ"י דף ל"ב ע"ב ופ"א דף ל"ב ע"ב ופ"ב דף ל"ב ע"ב ופ"ג דף ל"ב ע"ב ופ"ד דף ל"ב ע"ב ופ"ה דף ל"ב ע"ב ופ"ו דף ל"ב ע"ב ופ"ז דף ל"ב ע"ב ופ"ח דף ל"ב ע"ב ופ"ט דף ל"ב ע"ב ופ"י דף ל"ב ע"ב

נושא מאיזה קטן ניזק ואינו

מתנה

ניזק - נושא קטן ואינו

מתנה

ניזק - נושא קטן ואינו

רבי יוחנן אמר לית גדול גדול ממש. [א] מפרש ר"ת כי היכי דפליגי הכא פליגי נמי גבי עירוב דתנן בפ' חלון (עירובין דף עח: ושם ד"ה ומזכה) ומזכה להם על ידי בנו ובתו (ב) ולמסולת דאמר הכא קטן ממש הוא נמי גבי עירוב דאין זוכה לאחרים כיון דמיאתו לית ליה זוכה ואמה העבריה לית ליה זכות קטנה זכיה בעירובה דמיאתה היא לאחוויה לה על גב דמסולת לית ליה פרק החקבל (גיטין דף סד: ושם ד"ה קטן) קטן זוכה לעצמו ואיט זוכה לאחרים הא מצי למיחש משום דרכי שלום ואמר שמואל כל שהוא זכאי לעצמו ואיט זוכה לאחרים ואמר שמואל כל שהוא זכאי לעצמו ואיט זוכה לאחרים הא מצי למיחש משום דרכי שלום

בשטרי הקנאה. שמקנה לו (ו"ל) נכסיו מהיום בין יולד בין לא יולד יגבה מהן לאותו זמן מהיום: **תני רבי**. דבשטרי דלאו הקנאה לא עדיפי דכתבי לגלות שם כן רצו הלוות המעות, מתני' דקתני כו': כי ליכא מלוה בהדיה. וטעון מעות בפניהם לא כתבינן: **תמר**. הא דתנן 'כותבין שטר ללוה בלא מלוה' לפילו בשטר הלוה הקנאה גמי-ולפי שמי 'לפי למיפרך מהלידתא והוה לה לוה עד השטרי לא גלה כדין הוה דעדיו בחתומיו זכין לו, מיום שחתמוהו זכין לו השעבוד ולפילו לא הלוה המעות עד תמרי, ולהכי מוקי ליה תני בהלי טעמא משום דקסיים ליה כיון דלמרת כו' (ב)אבל השתא דתקנוקופצין חייסין למלא כתב ללות ולא לוה ולקמיה פריך למלי לא יחזיר הרי זכו לו עדיו בחתומיו ופשיר מריש: **דייתיקי** לוה שכיב מרע ומשון "דייתיקי" לשון תיקו זאת תיקום דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי: **מתנה**. מתנת בריה: **ושוברין**. פרעון שטר הי: **הני מילי היכא דמשעבד שטר לידיה**. ולפילו לאחר זמן זכו לו חומתו לגבות מזמן הכתוב בו ולי קשיא הא דתנן (שבועות פ"י מ"ב) שטרי חוב המוקדמין פסולין ומאוחרין כשרין דמאי מוקי לה לחני תרין זמנין במוקדמת כתיבת לחתימתן ולהכי פסולין שבא למרוח מפעם כתיבה ס"ל שכתבו וחתמוהו בשטרי הם כתבו בתוכו ניסן שהוא לאחר השנה לשטרות: **בשלמא לרב חסי**. דמוקי להאי דכותבין בשטרי לקנייתא: **מוקי**. מתניתין בדלאו לקנייתא ולהכי לא יחזיר כדקאמר ליתרע ליה וחייסי' דלמא לאו לקנייתא ולכך הופקר להשליכו: **לפרעון ולקנוניא**. שמא פרעו ומן הלוה נפל והא דקא מודה "לא פרעתי" עלה היא בייחסם של רמאות לעורם את הלקוחות שלקחו ממנו קרקע שלא בחתירות וחלקו ביניהם: **ולשמואל דאמר**. לקמן: **לא חיישינן לפרעון**. בשטר הגמלת, ולפילו אין חייב מודה דאם אחת דפרעיה מקרע הוה קרע ליה דאמר שמואל לקמן (דף מז:) המוחל שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים וכ"ש כשחייב מודה מהלי טעמא גופיה דמיום פריעתו הוה קורעו הלכך ליכא למיחש לאחר זמן לקנוניא, **ומאי** במאי מוקי לה: **הניחא לרבי**. ולפי קשיא על כריחך לא סבירא ליה כלאבי דלי כלאבי ס"ל מאי חיריה שטר הקנאה הא לאבי אין חילוק בין זה לזה דאפילו דלאו הקנאה גמי יחזיר הואיל ושמואל לא חיים לפרעון לאו הקנאה כדאמרן (ג) הלכך ליכא למימר כתב ללות ולא לוה לגמרי ולא מטא לידיה מעולם: **שמואל מוקי לה כשלין חייב מודה**. כשכיבת השטר שלמואל מוקי לה כשכתבו ומזוזף הוא ול"ם יתקיים בחותמיו כיון שכפל שלמואל ליה ולמרינן מפני שפסול הוא להעיד: **ליטו** דספרא לא יפסיד לגקוחות ממון מרובה לף על גב דכל חסי חיים לכתב ללות ולא לוה ועתה הוה מפסיד ללקוחות ממון פעיטו דספרא היינו משום שכבר נתן לסופר ואינו רוצה להפסיד ועוד שסובר המלוה שיגיע הקול מעתה כתיבה לבל כשלוה ופרע לו הפסיד פעטו שנתן לסופר ועוד שירא המלוה שמעטו הפריעה ותהלוהה שניח לו שכתב השטר:

אביי אמר עדיו בחתומיו זכין לו. מכלן קשה לרש"י דריש מסכת כתובות (דף ג. וש"נ ד"ה לשטרות) דתנן בתחל בניסן רשם השנה למלכים ומפרש בגמרא דנפקא מינה לשטרי חוב המוקדמים ופרש"י שאם לא קבעו יום לתחלת שנת המלך אלא כל מלך לפי מה שעומד פעמים שתין להבחין בגון שם כתב בו בכסליו בשנת ג' למלך ובלו עדיס ואמרו בשתחמתו בו לא ראינו שהלוהו אלא בשנת ג' למלך ואין אנו יודעים אם קודם לכן או לחתרי כן שתין אנו יודעים מתי עמד המלך אם בין *תמוז לכסליו של אחריו והוה ליה כסליו תחלה ש"ל מוקדם הוא ופסול או בין כסליו לתמוז של אחריו והוה ליה מלוחר וכשר והשתא שקבעו ניסן ר"ה הוה ליה תמוז תחלה ושטר מלוחר הוא וכשר והשתא לאביי כה"ג לאו מוקדם הוא דעדיו בחתומיו זכין לו ולרב חסי נמי ליה למה הולרכו לעשות תקנה כיון דליה ליה כותבין שטר ללוה אלא בשטרי הקנאה ועוד וכי לגילות הוא שיכתוב כל העולם והסופר וכ"ד מתי עמד המלך שהולרכו לעשות תקנה בשביל כך ועוד דהוה ליה למימר דס"מ טובת כל שטרות אלא מחתמי לגבות כיון דאין יודעים מתי מתחלת שנת המלך וע"ק יותר לך אין מקומו הנה וברלה לפרש דס"מ בשטרי חוב המוקדמים היינו כגון שתם עמד המלך בכ"ט בחדר בשביעי כ"ט בחדר בשנה של אחריו ופעמים יעשה הסופר ביום אחד ויכתוב שעמד המלך בתחתק בניסן ויכתוב עתה בכ"ט בחדר שנה לחתומה ומשלא שטר שנה שלימה וזה פסול לכולי עלמא שכותב עתה שנה של לחתקך אבל בשקבעו ניסן ר"ה לא יעשה למיום שני לעמידת המלך שהוא רחש חדש ניסן כתב הסופר שנה שניה ומשם ואילך עד ניסן הבא:

משום דקשיא ליה. תימה דבשביל כך לא הולרך לומר עדיו בחתומיו זכין לו לחפילו יכסוב לחין זכין כלב חסי ומתניתין שכותבין שטר ללוה בשטרי הקנאה ודלמא מיקי וכתב לא לחמרי יעמיד משכחתו בשחייב מודה ולא יחזיר משום דחייסין לקרעון ולקנוניא כדלמר בסמוך וי"ל משום דקשיא לחבי לא ניחא ליה שיעמיד בדרב חסי ומילתא בחפי נפשה היא ונא קשי לחדמר לחבי 'עדיו בחתומיו זכין לו': **היינו** טעמא דחייסין לפרעון ולקנוניא. וסבירא רבנן לחריות טעות סופר הוא ולכך לא יחזיר לפילו לין בו לחריות וכן לרב חסי תימה חמתי קתמר משום דחייסין לקנוניא ליתא משום דחייסין שמא פרעו וכבר שמחל שעבודו ועתה רולה לחזור ולגות בו כדי להרויח פעטיו דספרא ומלוה נמי רולה בדבר שיפרוף מזמן מוקדם ו"ל משום פעטיו דספרא היינו משום שכבר נתן לסופר ואינו רולה להפסיד ועוד שירא המלוה שניח לו שכתב השטר:

דאמר ר"ש דאמר יחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו דכיון שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי. אסר

זכין לו ה) (וכל) בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה. ובשטר שאין בו אחריות אע"פ שאין חייב מודה ג) ר"ש דאמר יחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו דכיון שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי. אסר

הגהות הב"ח (ה) גמ' מוקי לה למתני' בשטרא דלאו לקנייתא: (ג) רש"י ד"ה מבני חמר וכו' לחבל למאי דמסיק הוה מעמיה דחייסין לפרעון ולקנוניא והוה שטר שמחל שעבודו: (ג) ד"ה משום דקשיא ליה וכו' ל"ל חמר ר"ש דיחזיר למלוה וכו'.

גליון השי"ם גמ' מבני חמר עדיו בחתומיו. עי' רשב"ץ בחידושי קדושין דף כ"ז ע"ח ד"ה ע"מ שחכתבו לו שטר:

ג"י. רש"ל נין כסליו לחמוז שלפניו ופי' רש"י

מהרש"ל

ר' פרוש מאחר ואין לו ב"ד. "כותבין שטר ללוה וכו'". ל' הרי"ף.

ב) הרי"ף מאחר ואין לו ב"ד. ל' רש"י.

ג) [רש"י ד"ה מבני חמר] ל' רש"י.

ד) [רש"י ד"ה מבני חמר] ל' רש"י.

לקמן [יט. כ.] מתנת שכיב מרע ושון "דייתיקי" לשון תיקו זאת תיקום דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי. [ב"ב קנו: קנז. ב"ק קיט. ב"מ ב. ב"ב קנו. ב"ב קנז. ב"ב קנח. ב"ב קנט. ב"ב קס. ב"ב קסא. ב"ב קסב. ב"ב קסג. ב"ב קסד. ב"ב קסה. ב"ב קסו. ב"ב קסז. ב"ב קסח. ב"ב קסט. ב"ב קע. ב"ב קעא. ב"ב קעב. ב"ב קעג. ב"ב קעד. ב"ב קעה. ב"ב קעו. ב"ב קעז. ב"ב קעח. ב"ב קעט. ב"ב קפ. ב"ב קפא. ב"ב קפב. ב"ב קפג. ב"ב קפד. ב"ב קפה. ב"ב קפו. ב"ב קפז. ב"ב קפח. ב"ב קפט. ב"ב קצ. ב"ב קצא. ב"ב קצב. ב"ב קצג. ב"ב קצד. ב"ב קצה. ב"ב קצו. ב"ב קצז. ב"ב קצח. ב"ב קצט. ב"ב ר. ב"ב רא. ב"ב רב. ב"ב רג. ב"ב רד. ב"ב רה. ב"ב רו. ב"ב רז. ב"ב רח. ב"ב רט. ב"ב ש. ב"ב שא. ב"ב שב. ב"ב שג. ב"ב שד. ב"ב שה. ב"ב שו. ב"ב שז. ב"ב שח. ב"ב שט. ב"ב ת. ב"ב תא. ב"ב תב. ב"ב תג. ב"ב תד. ב"ב תה. ב"ב תו. ב"ב תז. ב"ב תח. ב"ב תט. ב"ב תי. ב"ב תיא. ב"ב תיב. ב"ב תיג. ב"ב תיד. ב"ב תיה. ב"ב תיו. ב"ב תיז. ב"ב תיח. ב"ב תיט. ב"ב תכ. ב"ב תכא. ב"ב תכב. ב"ב תכג. ב"ב תכד. ב"ב תכה. ב"ב תכו. ב"ב תכז. ב"ב תכח. ב"ב תכט. ב"ב תל. ב"ב תלא. ב"ב תלב. ב"ב תלג. ב"ב תלד. ב"ב תלה. ב"ב תלו. ב"ב תלז. ב"ב תלח. ב"ב תלט. ב"ב תמ. ב"ב תמא. ב"ב תמב. ב"ב תמג. ב"ב תמד. ב"ב תמה. ב"ב תמו. ב"ב תמז. ב"ב תמח. ב"ב תמט. ב"ב תנ. ב"ב תנא. ב"ב תנב. ב"ב תנג. ב"ב תנד. ב"ב תנה. ב"ב תנו. ב"ב תנז. ב"ב תנח. ב"ב תנט. ב"ב תס. ב"ב תסא. ב"ב תסב. ב"ב תסג. ב"ב תסד. ב"ב תסה. ב"ב תסו. ב"ב תסז. ב"ב תסח. ב"ב תסט. ב"ב תע. ב"ב תעא. ב"ב תעב. ב"ב תעג. ב"ב תעד. ב"ב תעה. ב"ב תעו. ב"ב תעז. ב"ב תעח. ב"ב תעט. ב"ב תפ. ב"ב תפא. ב"ב תפב. ב"ב תפג. ב"ב תפד. ב"ב תפה. ב"ב תפו. ב"ב תפז. ב"ב תפח. ב"ב תפט. ב"ב תצ. ב"ב תצא. ב"ב תצב. ב"ב תצג. ב"ב תצד. ב"ב תצה. ב"ב תצו. ב"ב תצז. ב"ב תצח. ב"ב תצט. ב"ב תק. ב"ב תקא. ב"ב תקב. ב"ב תקג. ב"ב תקד. ב"ב תקה. ב"ב תקו. ב"ב תקז. ב"ב תקח. ב"ב תקט. ב"ב תקי. ב"ב תקיא. ב"ב תקיב. ב"ב תקיג. ב"ב תקיד. ב"ב תקטו. ב"ב תקטז. ב"ב תקיח. ב"ב תקיט. ב"ב תקכ. ב"ב תקכא. ב"ב תקכב. ב"ב תקכג. ב"ב תקכד. ב"ב תקכה. ב"ב תקכו. ב"ב תקכז. ב"ב תקכח. ב"ב תקכט. ב"ב תקל. ב"ב תקלא. ב"ב תקלב. ב"ב תקלג. ב"ב תקלד. ב"ב תקלה. ב"ב תקלו. ב"ב תקלז. ב"ב תקלח. ב"ב תקלט. ב"ב תקמ. ב"ב תקמא. ב"ב תקמב. ב"ב תקמג. ב"ב תקמד. ב"ב תקמה. ב"ב תקמו. ב"ב תקמז. ב"ב תקמח. ב"ב תקמט. ב"ב תקנ. ב"ב תקנא. ב"ב תקנב. ב"ב תקנג. ב"ב תקנד. ב"ב תקנה. ב"ב תקנו. ב"ב תקנז. ב"ב תקנח. ב"ב תקנט. ב"ב תקס. ב"ב תקסא. ב"ב תקסב. ב"ב תקסג. ב"ב תקסד. ב"ב תקסה. ב"ב תקסו. ב"ב תקסז. ב"ב תקסח. ב"ב תקסט. ב"ב תקע. ב"ב תקעא. ב"ב תקעב. ב"ב תקעג. ב"ב תקעד. ב"ב תקעה. ב"ב תקעו. ב"ב תקעז. ב"ב תקעח. ב"ב תקעט. ב"ב תקפ. ב"ב תקפא. ב"ב תקפב. ב"ב תקפג. ב"ב תקפד. ב"ב תקפה. ב"ב תקפו. ב"ב תקפז. ב"ב תקפח. ב"ב תקפט. ב"ב תקצ. ב"ב תקצא. ב"ב תקצב. ב"ב תקצג. ב"ב תקצד. ב"ב תקצה. ב"ב תקצו. ב"ב תקצז. ב"ב תקצח. ב"ב תקצט. ב"ב תר. ב"ב תרא. ב"ב תרב. ב"ב תרג. ב"ב תרד. ב"ב תרה. ב"ב תרו. ב"ב תרז. ב"ב תרח. ב"ב תרט. ב"ב תרי. ב"ב תריא. ב"ב תריב. ב"ב תריג. ב"ב תריד. ב"ב תריה. ב"ב תריו. ב"ב תריז. ב"ב תריח. ב"ב תריט. ב"ב תרכ. ב"ב תרכא. ב"ב תרכב. ב"ב תרכג. ב"ב תרכד. ב"ב תרכה. ב"ב תרכו. ב"ב תרכז. ב"ב תרכח. ב"ב תרכט. ב"ב תרל. ב"ב תרלא. ב"ב תרלב. ב"ב תרלג. ב"ב תרלד. ב"ב תרלה. ב"ב תרלו. ב"ב תרלז. ב"ב תרלח. ב"ב תרלט. ב"ב תרמ. ב"ב תרמא. ב"ב תרמב. ב"ב תרמג. ב"ב תרמד. ב"ב תרמה. ב"ב תרמו. ב"ב תרמז. ב"ב תרמח. ב"ב תרמט. ב"ב תרנ. ב"ב תרנא. ב"ב תרנב. ב"ב תרנג. ב"ב תרנד. ב"ב תרנה. ב"ב תרנו. ב"ב תרנז. ב"ב תרנח. ב"ב תרנט. ב"ב תרס. ב"ב תרסא. ב"ב תרסב. ב"ב תרסג. ב"ב תרסד. ב"ב תרסה. ב"ב תרסו. ב"ב תרסז. ב"ב תרסח. ב"ב תרסט. ב"ב תרע. ב"ב תרעא. ב"ב תרעב. ב"ב תרעג. ב"ב תרעד. ב"ב תרעה. ב"ב תרעו. ב"ב תרעז. ב"ב תרעח. ב"ב תרעט. ב"ב תרפ. ב"ב תרפא. ב"ב תרפב. ב"ב תרפג. ב"ב תרפד. ב"ב תרפה. ב"ב תרפו. ב"ב תרפז. ב"ב תרפח. ב"ב תרפט. ב"ב תרצ. ב"ב תרצא. ב"ב תרצב. ב"ב תרצג. ב"ב תרצד. ב"ב תרצה. ב"ב תרצו. ב"ב תרצז. ב"ב תרצח. ב"ב תרצט. ב"ב תרק. ב"ב תרקא. ב"ב תרקב. ב"ב תרקג. ב"ב תרקד. ב"ב תרקה. ב"ב תרקו. ב"ב תרקז. ב"ב תרקח. ב"ב תרקט. ב"ב תרקי. ב"ב תרקיא. ב"ב תרקיב. ב"ב תרקיג. ב"ב תרקיד. ב"ב תרקטו. ב"ב תרקטז. ב"ב תרקיח. ב"ב תרקיט. ב"ב תרכ. ב"ב תרכא. ב"ב תרכב. ב"ב תרכג. ב"ב תרכד. ב"ב תרכה. ב"ב תרכו. ב"ב תרכז. ב"ב תרכח. ב"ב תרכט. ב"ב תרל. ב"ב תרלא. ב"ב תרלב. ב"ב תרלג. ב"ב תרלד. ב"ב תרלה. ב"ב תרלו. ב"ב תרלז. ב"ב תרלח. ב"ב תרלט. ב"ב תרמ. ב"ב תרמא. ב"ב תרמב. ב"ב תרמג. ב"ב תרמד. ב"ב תרמה. ב"ב תרמו. ב"ב תרמז. ב"ב תרמח. ב"ב תרמט. ב"ב תרנ. ב"ב תרנא. ב"ב תרנב. ב"ב תרנג. ב"ב תרנד. ב"ב תרנה. ב"ב תרנו. ב"ב תרנז. ב"ב תרנח. ב"ב תרנט. ב"ב תרס. ב"ב תרסא. ב"ב תרסב. ב"ב תרסג. ב"ב תרסד. ב"ב תרסה. ב"ב תרסו. ב"ב תרסז. ב"ב תרסח. ב"ב תרסט. ב"ב תרע. ב"ב תרעא. ב"ב תרעב. ב"ב תרעג. ב"ב תרעד. ב"ב תרעה. ב"ב תרעו. ב"ב תרעז. ב"ב תרעח. ב"ב תרעט. ב"ב תרפ. ב"ב תרפא. ב"ב תרפב. ב"ב תרפג. ב"ב תרפד. ב"ב תרפה. ב"ב תרפו. ב"ב תרפז. ב"ב תרפח. ב"ב תרפט. ב"ב תרצ. ב"ב תרצא. ב"ב תרצב. ב"ב תרצג. ב"ב תרצד. ב"ב תרצה. ב"ב תרצו. ב"ב תרצז. ב"ב תרצח. ב"ב תרצט. ב"ב תרק. ב"ב תרקא. ב"ב תרקב. ב"ב תרקג. ב"ב תרקד. ב"ב תרקה. ב"ב תרקו. ב"ב תרקז. ב"ב תרקח. ב"ב תרקט. ב"ב תרקי. ב"ב תרקיא. ב"ב תרקיב. ב"ב תרקיג. ב"ב תרקיד. ב"ב תרקטו. ב"ב תרקטז. ב"ב תרקיח. ב"ב תרקיט.

ליטו [לקמן יח. טח.]

לקמן יד. טח.

לעיל ד ומ"ש

מקבלי

רבינו חננאל

מלוה עמו ניחרש שמא כתב ללות ולא לוה. ופריך רב אשי בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה בחליפין ולא חיישי' לנתינת המעות אלא נשתעבד מעיקרא דקנו מיניה בחליפין. אביי אמר עדיו בחותמיו זכין לו פי' כיון שאמר לוה לעדים העידו עלי שיש לפלוני עלי כך וכך וכתבו שטר בזה וחתמו בו זכו למלוה ואע"ג דלא קנו מן הלוה והוא דניפיק שטרא מידא דמלוה אבל אי לא נפיק שטרא מתותי ידיה דמלוה חיישינן דלמא אכתי לא מטא לידיה דמלוה ומתני' דאוקימנא בשחייב מודה דהאי מההיא שעתא דנכתב ומינה נפל, אמר לך אביי כי הא נוונא בדלא נקיט שטרא מתותי ידיה דמלוה חיישינן לקנוניא ומשום הכי לא הימנינן בהדאתו דלוה. ולא אשכחן פירכא לא להא דאביי ולא להא דרב אשי ותרוייהו בעינן דמטא שטרא בידא דמלוה. והא דר' יוחנן לא הוי לוה תיובתא דיכול רב אשי למימר לא אמר ר' יוחנן אלא בשטרי דלאו אקנייאתא ולאביי נמי לא הויא תיובתא דהא לדבריו דר' יוחנן שייכי. מיהו פוניא דשמעתין כר' יוחנן סלקא דאמר מחלוקת בשחייב מודה ר"מ דאמר יחזיר כגבר שטר שאין בו אחריות נכסין לא גבי ממשעבדי מכני חרי הוא דגבי וכיון דמודה ליה ליכא למיחש הלכך יחזיר ורבנן סברי גבי אפי' ממשעבדי הלכך לא יחזיר דחיישינן לקנוניא אבל בשאין חייב מודה דברי הכל לא יחזיר דחיישינן לפרעון והניא בהדיא כוותיה. שמואל מוקי לה לכולה מתני' בשאין חייב מודה אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר כי עדיו בחתומיו

מקבלי

מקבלי

סימן נה סגיב ל' אומנאת דמוזלת רמז בדא ב'

מקבלי

קטיות על תשובת אחי' דצדי בחתומיו כגון לו - דנראת מכאן מקומות שנכתבו שלא בפניו ואחתמו בפניהם על שטרות למלוה

מקבלי

(ספרים על: ר' אשי, אחי' שמואל שמא בשלא טלי חוב בשטרי הן אחריות נכסים לא אחתי' למלוה)

הא קאמר לא היו דברים מעולם. מאמע שהלוה טוען שהוא מחוייב לשלם למימר מה שטען לא היו דברים מעולם הייגו שאומר פרעתי דל"ש נהדר ליה ללוה לגזור ע"פ לגלותיו ועוד דשמואל לא חיים לפרעון וקשה דלפילו ים בו לחבירות למאי דלא יחזיר אם לא יקיימנו לא יגבה כלום ואם יקיימנו בדין יגבה ואין לומר דמיישינן שמא יוליאנו שלא בפניו לו על הלקוחות ויתומים ולא נטעון להם מזוף משום דלא שכיח כמו שאין טוענין ליתמי נאכלו משום דלא שכיח כדאמרינן בהמוכר [לת] הבית (ב"ב דף ע: ושם) וכיון דאין טוענין להו מזוף גם אין טוענין להם פרוע הוא מע"ג דשמואל סבר בפ' מי שמת (שם דף קנ: ושם) מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ונאמן לומר פרוע הוא במנו דלי בעי למימר מזוף מכל מקום ליקיימו וללקוחות דלא טענינן מזוף לן טענינן פרוע הוא דלא ליתא דלפילו לן נטעון להם מזוף הוא נטעון להם פרוע כדאמרי' בהמוכר [לת] הבית (שם דף ע: ושם) גבי שטר כיס הויפא על היתומים דנכתב וגובה מהלה אבל בפלגא דפקדון טענינן להו החזרתי כמו לחביסה שהיה נאמן לומר החזרתי במנו דלי בעי למימר נאמן לכך גם להם טענינן החזרתי לף על גב דלן טענינן להו נאמנו לכך ועוד דעל כרחך טענינן להו מזוף לו פרוע להם לן כן לן שבקת חיי לכל כריה דיוכל כל להם להוליא על היתומים ולקוחות ובלבד בפניו שטר מלוה לו שטר מכר שעשה כרלוו ולא נטעון להם וכן מוכח בפרק גט פשוט (שם דף קעד:

רבינו חננאל

אמר ר' אלעזר רישא דמתני' בשטרי דאית בהו אחריות דברי הכל לא יחזיר. וכשאין בהן אחריות מחלוקת שאין חייב מודה ר"מ אמר יחזיר דכל שטר שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי. ור' יוחנן אמר מחלוקת בשחייב מודה וכו'. תניא כוותיה דר' יוחנן מצא שטרי שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים אע"פ ששניהן מודין לא יחזיר לא לזה ולא לזה אין בהן אחריות נכסים בזמן שמודה הלוה יחזיר למלוה אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה ששטר שאין בו אחריות נכסים אע"פ שאינו גובה ממשעבדי גובה מבני חרי דברי ר"מ. וחכ"א אחד זה ואחד זה גובה ממשעבדי. *) פי' בהא מתניתא בשטר שאין בו אחריות בזמן שהלוה מודה יחזיר דהא לא גבי אלא מבני חרי דברי ר"מ וחכ"א לא יחזיר שנם שטר שאין בו אחריות גובה ממשעבדי נמצאת חלוקתם בשחייב מודה תיובתא דשמואל ור"א דאמרי מחלוקת בשאין חייב מודה וכי ר"מ סבר כי שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי ובהא מתניתא קתני כי שטר שאין בו אחריות נכסים גובה מבני חרי דברי ר"מ ובריש דמתני' בשטרי שיש בהן אחריות לא דיבר ר"א כלום. שמואל דאמר כולה מתני' בשאין חייב [מודה] אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר למלוה דלפרעון ולקנוניא לא חיישי רבנן ומתניתא דקתני אע"פ ששניהן מודין לא יחזיר מאי פעמא לא יחזיר לאו משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא הלכך עוד הניא תיובתא למאן דאמר בהדיא לא חיישינן לפרעון.

*) גרסת ר"ת ז"ל דאמר מתניתא ס"ל דשטר שאין בו וכו'

ת"ר ד"ת ז...
ג"ה ו"ל
ר"ת
ר"ת ד"ת ז"ל
ר"ת ד"ת ז"ל

קיג א מיי' פי"ח מהל' גזילה והאידה הל' ו ופי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ג ופ"ב והלכה פי' שאין לו אחריות כו' ממג עשין נד עוש"ע מ"מ פי' לע פעיף ו:

[לקמן יה. מה:]

רש"ל מ"ז

*ולא חיישינן לפרעון ולקנוניא דרבי יוחנן אמר מחלוקת כשחייב מודה דרבי מאיר סבר שטר שאין בו אחריות נכסים ממשעבדי הוא דלא גבי אבל מבני חרי ורבנן סברי מגבא גבי ממשעבדי נמי גבי אבל כשאין חייב מודה דברי הכל לא יחזיר דחיישינן לפרעון תניא כוותיה דרבי יוחנן תיובתא דרבי אלעזר בחדא ותיובתא דשמואל בתרתי מצא שטרי חוב שיש בהם אחריות נכסים אף על פי ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה, אין בהן אחריות נכסים: בזמן שהלוה מודה יחזיר למלוה, אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה דברי רבי מאיר שהיה רבי מאיר אומר שטרי (ג) שיש בהם אחריות נכסים גובה מנכסים משועבדים ושאין בהם אחריות נכסים גובה מנכסים בני חורין וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה גובה מנכסים משועבדים תיובתא דרבי אלעזר בחדא דאמר רבי אלעזר שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין ואתאי בין לר' מאיר בין לרבנן לא חיישינן לקנוניא, ובריייתא קתני שטר שאין בו אחריות נכסים ממשעבדי הוא דלא גבי הא מבני חורין מגבא גבי ופקתי בין לר"מ בין לרבנן חיישינן לקנוניא דקתני אע"פ ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלמא חיישינן לקנוניא, והא הני תרתי תרתי הוא:

הגהות הב"ח
(ג) גמ' שיש כ"מ תוס' שטרי חוב ד"ה:

חדא

ומשני

מתנה

ומפרש הטם דנקיט שטרא דמר חנו קיימיה לשטרא לן לאמר חנו לן קיימיה לשטריה טעניגן מזוף וא"כ אמאי לא יחזיר (דף יט.) דכל שמואל דאמרי תרוייהו שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי לאמר חנו טוענין לן לאמר חנו לן טוענין ומפרש הטם דנקיט שטרא דמר חנו קיימיה לשטרא לן לאמר חנו לן קיימיה לשטריה טעניגן מזוף הוא בשביל יתומים דרב ספר ב"ב דכתובות (דף יט.) מודה בשטר שכתבו לן נריך לקיימו ולא טענינן פרעתי ה"ל כי לא קיימיה לשטריה טעניגן מזוף וא"כ אמאי לא יחזיר ואין לומר כיון דבשל מלוה לוה הלכך לפילו יקיימנו יש לחוש שמא מזוף הוא ולכך לאמר לן יחזיר פן יטרוף כשמתבהת הפילה להא למריכן לקמן (דף מז:) אמר שמואל מלא שטר הקנאה יחזיר לאי מקום שכתב לגות ולא לוה ואפילו אם מקיים לותו אינו מועיל וכן רב אסי לאמר לקמן מדקאמר שמא כתב לגות ולא לוה ואמאי יחזיר ניחוש שמא מזוף הוא ואפילו אם מקיים לותו אינו מועיל וכן רב אסי לאמר לקמן (דף יג.) המוכר שטר שכתוב בו הנפק יחזיר לאמאי יחזיר ניחוש שמא זייף תמימה הדיינין ויל"ל דמיילתא דשמואל ורב אסי מיירי שלין הלוה בפניו ולכך יחזיר ואין לחוש שמא מזוף הוא וכשילקה לגבות נטעון מזוף ואם יקיימנו יגבה ואפי' אם יבא ואמ"כ הלוה ויטעון מזוף הוא אין לחוש כיון שבא לידו בהיתר וכן מאמע לעיל (דף ז:) דקאמר ואחר שמלא שטר שנפל ליד דיין כו' מאמע אם המלוה מלאו גובה כיון שבא לידו בהיתר אבל הכא במאי' חייבי שהלוה בפניו בשעת מילה וטוען מזוף ולכך כיון לחיכת ריעותא דנפילה וגם טוען הלוה בודאי מזוף לן יחזיר כי ים לחוש שמא יגבה מיתומים ולקוחות לו שלא בפניו ע"י קיום השטר והקיום היו מועיל כי שמא מרע לזייף השטר בעוד שהשטרים העדים שהיו מחתימין כי ההיא דגט פשוט (ג"ב דף קמז.) דמחת ידיה חזקוקת וכתב ברבע בעלמו היה שטר שהיו מחתימו ומיהו מלוה עלמו יכול להיות מיגבה ע"י קיום לפי שהוא יודע בחתימ שהוא מזוף יוכל להשחר לפטור לחייבו *ואע"פ לעיל (דף ז:) לאמר רבי יוסי נפל ליד דיין הרי הוא בחזקתו ולא מייחינן לפרעון ואע"ג דמאמע שלוה בפניו וטוען פרעתי דומיא דריבעא דשטרים מדוקין בשטר ולאמאי לן יהא נאמן לומר פרעתי במנו דלי בעי למימר מזוף הוא דלא לן יחזיר פן יגבה מיתומים ולקוחות ולפילו מקויים לן מהני ליה כדפרישית וי"ל דלאן זה מנו דטוב לו לומר פרעתי שלא יכחישנו שום אדם מלומר מזוף כי ירא פן יקיימנו ואע"ג דשקיום לאו מועיל לגבות בו מכל מקום אין טוענין ברעון דבר שיכול להכחישו ואם נאמר שמן הלוה בעלמו הוא גובה ע"י קיום מלינו למימר דהכי הוא בחזקתו לן שיחזירנו למלוה שים לחוש פן יוליאנו על יתומים ולקוחות שלא שם יקיימנו המלוה בעודו ביד המוכר יגבה מן הלוה ולא מייחינן לפרעון: **דברי** הכל יחזיר לפרעון ולקוטיא לן מייחינן. ולאמת כתב לגות בניסן כו' נמי לן מייחינן כדאמרי' זלקוטיא משום ים בו לאחריות נקט דבשלין בו לאחריות לן שייך קוטיא דלא גבי ממשעבדי דלא ידע ברייתא דבשמוך ה"ג רבי אלעזר אבר לאלין בו לאחריות גבי ממשעבדי לרבנן לאחריות ט"ס הוא ל"ג דלא ידע ברייתא דבשמוך דאבר לי לאו מטעת כופר הוא מבני חרי נמי לן גבי דכיון שמאל השעבוד מאל גם הקרן כמו לרבי מאיר וכן מאמע קלת דקאמר מחלוקת בשאין חייב מודה דאבר לי לאחריות ובאל זה קאמר בשר חייב מודה לפרעון ולקוטיא לן מייחינן מאמע לאלין בו לאחריות ובאל זה קאמר הגמרא: **אלמא** מייחינן לקוטיא. ואע"ג דמאמינן למימר טעמא דלא יחזיר משום דשמא כתב לגות בניסן ה"מ לאמר יחזיר ולא חיים: **הני** מתני מילי ניסו מלא חיים. ול"ת ואמאי הלא היא לן לומר כ"ש לכל כשחייב מודה דברי הכל יחזיר לפרעון ולקוטיא לן מייחינן דהוה"ל בין בעלמו מודה בין בעלמו לא יחזיר דגבי ממשעבדי ומייחינן לקוטיא וי"ל דהא דקאמר לפרעון ולקוטיא לן מאיר בלין בו לאחריות לעלמו גובה בו כלום ולרבנן לן יחזיר דגבי ממשעבדי ומייחינן לקוטיא וי"ל דהא דקאמר לפרעון ולקוטיא לן מייחינן מתניתין קאמיה דתנן. וכל מעשה ב"ד יחזיר אלמא לן מייחינן לקוטיא ולא יעמידנו בשטרי חלוקתא כדאמרי לקמן (דף טז:) וכיון דמאמ מתניתין קאמר לן מבל מה שמפרש דלר"מ אין גובה כלום בלין בו לאחריות זה לן לאחריות זה לן מאמע לפרש ולבך קאמר חדא היא ונאמאל בשרתי מאמ לפרעון ולקוטיא לן מייחינן לפרעון ולקוטיא לן מבא מתניתין קאמר להא בעלמא קאמר ליה מלא שטר הקנאה בשוק כו':

עיין מוס' פ' מי שמת דף ל"ב: ד"ה ד"ה רש"ל

ומשני חדא הוא דחד טעמא הוא. טעם אחד הזקיקו לרבי אלעזר דמשום דקאמר מחלוקת דמתניתין בשאין חייב מודה הוקשה לומר שאינו גובה לפילו מבני חורין, וכיון דהולרך לסיים אחד בשחייב מודה דברי הכל יחזיר"הוקשה לומר לא חיישינן לקנוניא: שטר הקנאה. דליכא למימר כתב לנות ולא לוה להא לפילו לא לוה שעדיד נפציה: ולא חיישינן לפרעון. לפילו אין חייב מודה, דלא חיישי דפרעיה, מקרע הוה קרע ליה והכא קתני אע"פ שאיבעי מודים כו': וכ"ש בשאינו מודה. והא לא קשיא לרי אלעזר דהוא אמר בשאין חייב מודה דלא חיישי דפרעיה מקרע הוה קרע ליה, מקרע הוה קרע ליה דלא חיישי דפרעיה, דלא חיישי שמא יחזיר מודה לא יחזיר שמא שטר הראוי לגבות דהאי דקאמר ר' אחיר יחזיר משום דלאו בר גבייה הוא: מאי טעמייהו דרבנן. דלמרי כי אין בו אחריות נכסים גובה לקח מן המשועבדים: לאחריות שטרי קיום. כשאיני כתוב בשטר שהוא שטרי קיום אלא שכתוב בו שאני מוכר לך שדי פלוני וחתמו בלא אחריות נכסים דלא שדי אינש זוזי בכדי: שבת שפר ושעבוד לריך לימלך. הסופר לריך לימלך במוכר שדה לאחיריו ליחלא יחמנו שם יקבל עליו לכתוב בשטר המכירה שהוא משועבד לו ונכסיו למכירה זו שאם יבא בעל חובו ויטרפנה מן הלוקח ניגבה לוקח זה הקרן והשבח שהשביח בה לפני טירפא מספר=עידים שבנכסים ואם לא נמלך בו לא יכתוב, שים מוכר שאין מקבל עליו לאחריות ולא שם קבל על הקרן לא קבל על השבח ולא שם קבל על שניהם לא קבל להגביהו מן העידים אלא מן הביעונים שלמא לאו טעות סופר הוא ולא קבל עליה: למימר למליך ליה ולא קבל עליה: ליחמי מאן דלימר לה. משמיה דשמואל: לא לימר לה. ואמוראי ניינהו אליבא דשמואל: בשטרי הלואה. שדה שאין בה פירות ולא מלינו שיהא לוה יכול למכור פירות שעתידין לגדול בה לאחריות שלוה משעת הלואה עד שעת פרעון, אבל שדה שיש בה פירות יכול למכור פירות שעתידין לגדול בה לאחריות שלוה משעת הלואה עד שעת פרעון, שהרי אין לו לאחריות אלא מה שהיה בשעת הלואה: דינא. מלי נפקא מינה להא כל מה שיוכל למעון לחוכן טוען למעון דטוענין לגוקא וחין לומר ד"מ מה יש לבע"ח עדיס שקרובים לרחוכן ורחוקים לשמעון דחי טוען נמי שמעון הס פסולים לכיון דחי מפסיד שמעון הדר על רחוכן כדמוכח ספ"ק דמכות (דף ז') גבי אלעזר ומוביה קרובים דערבא הוו וקא מסיק דפסולים לאו לגוה ולמלוה כיון דחי ליה לגוה חזיל בתר ערבא ומהאי טעמא נמי ת"ל דע"מ אם יש לשמעון עדים שהס קרובים לו ורחוקים לרחוכן דכי נמי טוען רחוכן פסולים שהל פי עדותס יאחר הקרקע ביד שמעון שהוא קרוכס וכל זכן כשקנה שלא בחזיות שהס פסולים שאין מרוויחים לו בהקרקע לגמרי וי"ל דע"מ אם יש לשמעון חין לי לריך ואח"כ מלא עדים לו ריאיה שהוא חינו יכול להביא דחין הלכה כרשב"ג ברשות החכונה (סנהדרין דף לג.) ורחוכן יכיאס ת"כ כגון שבעל חוב חייב שבועה לחוכיחא לרחוכן והשתא שבועה לחוריחא לחומא יש יאמר שבועה שלא פרע לבל לשמעון לא יקבל שבועה לרבנן בגרות דולקות ועודות נפוחות דממשרע בשבועת הנשומים* ועוד נפקא מיכה כגון שרחוכן פקח ובעל דבריס ועוד שחינו מעיז ברטון נגד רחוכן לפי שידע שפרעו לו אם יכול רחוכן ללכת עמו לב"ד הגדול ושמעון חינו יכול [ע"ש תוס' כתובות לב: ד"ה דינא הוא וכו'] **ויצאו** עליה עסיקין. פי' טורדין ולא יתנסו מדמפליג בין מכר בחזיות ללא בחזיות וכן מוכח פ' שבועת העדות (שבועות דף לא. ושם) ואפר לא טוב עשה וגו' זה הלוקח שהיה שים עליה עסיקין ואי אתנסו מבעל דברים:

עד שלא החזיק בה כו'. תימה היכי מיירי אי גם לא נתן מעות פשיטא דיכול לחזור בו דלפילו מי שפרע ליכא ואי נתן המעות אמאי יכול לחזור בו והא קרקע נקנית בכסף אם לא נעמיד בחלדא דלא קנו בכסף ועוד משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו אבל בחזיות יכול לחזור בו אמאי יכול לחזור בו כיון שנתן מעות והחזיק כמשפט

ויש לו שבח. שהגזל נוקח הקרקע עם השבח ואינו מצלם לנוקח רק היכילה כדין יורד לתוך שדה חבירו דלאם השבח יתר על היכילה נותן לו לת היכילה ונוקח מן הגזלן ומיירי שגגזלה ריקנית יש לו. לפיכו קאמר שלא בתחריות כלפי' לעיל* וכן משמע דמיירי דומיא דהכיר בה שאינה שלו לקמן דמיירי על כרחך שלא בתחריות כדקאמר שמואל מטעת מפני מה לפי שאינו יכול לחזור בו. ובגזלה נתן מטעת: תיכו יכול לחזור בו, ואפילו לת נתן מטעת שהקרקע נקנית בחזקה ומטעת על זה מלוה: תייבת. קא מלא קאמרים: מכי דייש למלרי. מתקן גבולי השדה ומגביהם: לימא דלמרי לפי' בלחמריות נמי. לע"ג דסוף סוף עליה הדר לין יכול לחזור בו שהמוכר מעכב עליו ולא מי אמר הוא הואיל וסופך לעלם לי מעותי השתא דבידי לעכבם: דלמר ליה לקמי טרפך ולשלם לך. * מיהה תניין הכא

כשיעמידוך (ג) ויזכו דדין ויכתוב לך הדיין שטר מוכח עלי שבדין טרפוה ממך בשבילי בת ולשלם לך וכל כמה דלא עמדת בדין ליכי ילית מהם: שלוחי שלו. שלא היתה של מוכר שהיתה גזולה בידו והגזל בת ומוליא מיד הלוקח: יש לו. לנוקח מן המוכר מעות: ויש לו שבח. שהגביה את השבחים את הקרקע שהוא יכול ליטול זה בגלל קודם שהוליא גגזל מידו גובה לוקח מן המוכר שבח ולם קטן. תלמר שהגזל יתן השבח שהכי העבו קרקע משובחת (ג) כגון שגזלה משובחת והכשיפה ליה הגזלן: שבח לין לו. לקמן מפרש טעמא: פירש לו לת השבח. כשמכרה לו התנה עם יטרפוה מידך לשלם לך לת השבח מהו: כיון לליה ליה קרקע. הואיל ולין קרקע זו שלו בעלת לין כלן שנם מכר והמעות מלוה לעלו וכשמשלם יוחר ממה שנטל ממנו כדרבי: לין ולאו. תחילה למר לין ואחר ולמר לאו לפוי היה הדבר בידו שלא היה יודע טעמו של דבר יפה: לתיכילת פירות כו'. מפרש להו לקמן: למזון התשה והכשות. תנאי כתובה שמקבל עליו "לם יתכת כבתי ומיזונת מנכסי", וכן הכנות בין נוקנין דיהוו ליכי מיעלי לינון יחד ומכל מלו נגובין לין מוליתין לאחד מכל מלו מנכסים משועבדים: מפני תיקון העולם. שלם לתה לומר יטרפו לקיומות על כך לין לך לחד שלוקח שדה מחבירו דהת לין לך לחד שלוקח חוב זה מוטל עליו ודבר שלין לו קלבה היא ואכילת פירות ושבח קרקעות נמי דבר שלין יודע הוא ולין הלקוחות יודעין להזהר בכך: מלי לאו בלוקח שדה מגזלן. והשלישה וכל גגזל ומרפה חוזר לוקח וגובה קרן מן המוכר לפילו מנכסים משועבדים שמכר לאחר ועשה בה פירות ומוטן לגזל תרעתי לשבח ומיהו היכילה שהוליא הלוקח שלם לו הגזל שהרי זה קודם שבא לו לחרים, והשבח מפני תיקון העולם שהשבח לת היה קלוב בשעת מכירה כשקיבל עליו לומר כגון שגזלה:

הגהות הב"ח
(ג) רש"י ד"ה דאמר וכו' דאין לו כשיעמידוך וכו' בשבילי בת ולשלם לך וכל כמה דלא עמדת בדין ליכי ילית מהם: (ד) ד"ה ויש לו וכו' קרקע משובחת יש לומר כגון שגזלה:

יכול לחזור בו משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו דא"ל חייתא לקטרי סברת וקבלת, מאימתי הויא חזקה? מכי דייש אמצרי, ואיכא דאמרי אפילו באחריות נמי דאמר ליה אחוי טרפך ואשלם לך. איתמר המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינה שלו: רב אמר יש לו מעות ויש לו שבח ושמואל אמר מעות יש לו שבח אין לו, בעו מיניה מרב הונא פירש לו את השבח מהו? תמא דשמואל משום דלא פירש שבחא והכא הא פירש להּ אן בלמא מעמית דשמואל כיון דלית ליה לקרקע מחוי כרבית? א"ל *אין, ולאו, ורפיא בידיה, איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל מעות יש לו, שבח אין לו אע"פ שפירש לו את השבח, מאי טעמא? כיון דקרקע אין לו – שבר מעותיו עומד ונוטל

אתיביה רבא לרב נחמן *אין מוציאין לאכילת פירות, ילשבח קרקעות, ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם ממשעבדי הוא דלא מפקינן הא מבני חורין מפקינן, ותנתי מיהא לשבח קרקעות מאי לאו בלוקח מגזלן? לא, בבעל חוב

א בבעל חוב אימא רישא אין מוציאין לאכילת פירות ואי בבעל חוב, בעל חוב מי איכא ליה פירי? *והאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח שבח אין אבל פירות לא? אלא פשיטא בגזל וגנזל ומדרישא בגזל וגנזל סיפא נמי בגזל וגנזל? מידי אריא הא לבאתרא והא לבאידך אתא לא תני הכי לשבח קרקעות כיצד דרי שגזל שדה מחבירו והרי היא יוצאה מתחת ידו, כשהוא גובה, גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מנכסים בני חורין היכי דמי אילימא כדקתני, גזלן ממאן גבי? אלא לאו בגגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה? אי לאו דרוצי קא מתרצת תריץ נמי בבעל חוב ת"ש לאכילת פירות כיצד דרי שגזל שדה מחבירו והרי היא יוצאה מתחת ידו, כשהוא גובה, גובה את הקרן מנכסים משועבדים ופירות גובה מנכסים בני חורין היכי דמי אילימא כדקתני, גזלן ממאן גבי אלא לאו בגגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה? אמר רבא הכא במאי עסקינן

ב כגון שגזל שדה מחבירו [א] מלאה פירות ואכל את הפירות וחפר בה בורות שיחין ומערות: ג בא גנזל לגבות קרן–גובה מנכסים משועבדים, בא גנזל לגבות פירות גובה מנכסים בני חורין רבה בר רב הונא אמר כגון שנטלוה

מגזלן: לת בבעל חוב. שקרקע בעל חוב ממנו בשביל חובו ולת גזולה היתה דהיינו ודאי חיים ליה שבקתך למכלילה מעלייתא היא כל זמן שלת טרפה ממנו, שלם פרע המוכר מעותיו לבע"ח הרי הוא מסולק מן הלקוחות הלכך כי מצלם ליה יחתר ממה שקיבל, השתא הוא דהדר זבין מיניה קרקע המכורה לו ולת מחזי כשכר מעותיו: לתכילת פירות. ס"ד הת מיירי בשדה שטרפוה מליה פירות מיד הלוקח ומוזר לוקח לגבות מן המוכר ולי בשטרפה בעל חוב מי חיים ליה לבע"ח פירות גמורין המחוברין בקרקע ולין לריכין לקרקע כלום שיכול למכרו: גובה לת השבח. וכל הקרקע טורף מיד הלוקח כמו שהיה לבע"ח פירות גמורין המחוברין בקרקע: בגזל וגנזל. וכגון שגזלה עם פירותיה ומכרה לי כמי שגזלה בלת פירות ומכרה לאחר ועשה בה פירות ומוטן לגזל תרעתי לשבח ומיהו היכילה שהוליא הלוקח שלם לו הגזל שהרי מתוך כך הוא שבחה יותר ולת לת היכילה יהיכה לוטן לו יכילה טיעור שבח ודין: הת כדאיתת כו'. ליישא בגגזל ושיפא בבעל חוב, ולקמיה מוחיב לה מריש: והת לת תני הכי. בבריית' עלם דהך מתניתין דלתין מוליתין דתוקמה בבעל חוב: ויכרי היה יוכלה מתחת ידו. שבית דין מוליתין לוחה מידו: כשהוא גובה. לקמיה מפרש לה: תיכילתי כדקתני. שלת מכרה גזלן ומידו היה יוכלה דדין: גזלן ממאן גבי. ממאן יש לו לגבות וכי מה נתן בה: והשבחיה. והרי היה בדין יוכלה מתחת ידו של לוקח תלמר תיה ליה שבחת ללוקח מגזלן: שגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביח. ושעשה פירות גמורין וגגזל לוקחה עם פירותיו ואינו נוטן תלת יכילה דקתמר לרישא מעותי תשבח וקתני לעלוקח חוזר וגובה מגזלן מן המחוברין: תמר רבה בר' חנה. תלי כשהוא גובה "גובה את השבח" דקתמר בגגזל, ול"ת קרן תמלי גובה מנכסים משועבדים הרי קרקע לפניו? כגון שחפר בה בורות לתפחתה משוויה: שנטלוה

יכול לחזור בו. אמר ליה: חייתא לקטרי סברת וקבלת. מאימתי הויא חזקה? מכי דייש אמצרי. ואיכא דאמרי אפילו באחריות נמי דאמר ליה אחוי טרפך ואשלם לך. איתמר המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינה שלו: רב אמר יש לו מעות ויש לו שבח ושמואל אמר מעות יש לו שבח אין לו, בעו מיניה מרב הונא פירש לו את השבח מהו? תמא דשמואל משום דלא פירש שבחא והכא הא פירש להּ אן בלמא מעמית דשמואל כיון דלית ליה לקרקע מחוי כרבית? א"ל *אין, ולאו, ורפיא בידיה, איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל מעות יש לו, שבח אין לו אע"פ שפירש לו את השבח, מאי טעמא? כיון דקרקע אין לו – שבר מעותיו עומד ונוטל

אתיביה רבא לרב נחמן *אין מוציאין לאכילת פירות, ילשבח קרקעות, ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם ממשעבדי הוא דלא מפקינן הא מבני חורין מפקינן, ותנתי מיהא לשבח קרקעות מאי לאו בלוקח מגזלן? לא, בבעל חוב

א בבעל חוב אימא רישא אין מוציאין לאכילת פירות ואי בבעל חוב, בעל חוב מי איכא ליה פירי? *והאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח שבח אין אבל פירות לא? אלא פשיטא בגזל וגנזל ומדרישא בגזל וגנזל סיפא נמי בגזל וגנזל? מידי אריא הא לבאתרא והא לבאידך אתא לא תני הכי לשבח קרקעות כיצד דרי שגזל שדה מחבירו והרי היא יוצאה מתחת ידו, כשהוא גובה, גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מנכסים בני חורין היכי דמי אילימא כדקתני, גזלן ממאן גבי? אלא לאו בגגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה? אי לאו דרוצי קא מתרצת תריץ נמי בבעל חוב ת"ש לאכילת פירות כיצד דרי שגזל שדה מחבירו והרי היא יוצאה מתחת ידו, כשהוא גובה, גובה את הקרן מנכסים משועבדים ופירות גובה מנכסים בני חורין היכי דמי אילימא כדקתני, גזלן ממאן גבי אלא לאו בגגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה? אמר רבא הכא במאי עסקינן

ב כגון שגזל שדה מחבירו [א] מלאה פירות ואכל את הפירות וחפר בה בורות שיחין ומערות: ג בא גנזל לגבות קרן–גובה מנכסים משועבדים, בא גנזל לגבות פירות גובה מנכסים בני חורין רבה בר רב הונא אמר כגון שנטלוה

מגזלן: לת בבעל חוב. שקרקע בעל חוב ממנו בשביל חובו ולת גזולה היתה דהיינו ודאי חיים ליה שבקתך למכלילה מעלייתא היא כל זמן שלת טרפה ממנו, שלם פרע המוכר מעותיו לבע"ח הרי הוא מסולק מן הלקוחות הלכך כי מצלם ליה יחתר ממה שקיבל, השתא הוא דהדר זבין מיניה קרקע המכורה לו ולת מחזי כשכר מעותיו: לתכילת פירות. ס"ד הת מיירי בשדה שטרפוה מליה פירות מיד הלוקח ומוזר לוקח לגבות מן המוכר ולי בשטרפה בעל חוב מי חיים ליה לבע"ח פירות גמורין המחוברין בקרקע ולין לריכין לקרקע כלום שיכול למכרו: גובה לת השבח. וכל הקרקע טורף מיד הלוקח כמו שהיה לבע"ח פירות גמורין המחוברין בקרקע: בגזל וגנזל. וכגון שגזלה עם פירותיה ומכרה לי כמי שגזלה בלת פירות ומכרה לאחר ועשה בה פירות ומוטן לגזל תרעתי לשבח ומיהו היכילה שהוליא הלוקח שלם לו הגזל שהרי מתוך כך הוא שבחה יותר ולת לת היכילה יהיכה לוטן לו יכילה טיעור שבח ודין: הת כדאיתת כו'. ליישא בגגזל ושיפא בבעל חוב, ולקמיה מוחיב לה מריש: והת לת תני הכי. בבריית' עלם דהך מתניתין דלתין מוליתין דתוקמה בבעל חוב: ויכרי היה יוכלה מתחת ידו. שבית דין מוליתין לוחה מידו: כשהוא גובה. לקמיה מפרש לה: תיכילתי כדקתני. שלת מכרה גזלן ומידו היה יוכלה דדין: גזלן ממאן גבי. ממאן יש לו לגבות וכי מה נתן בה: והשביחה. והרי היה בדין יוכלה מתחת ידו של לוקח תלמר תיה ליה שבחת ללוקח מגזלן: שגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביח. ושעשה פירות גמורין וגגזל לוקחה עם פירותיו ואינו נוטן תלת יכילה דקתמר לרישא מעותי תשבח וקתני עלוקח חוזר וגובה מגזלן מן המחוברין: תמר רבה בר' חנה. תלי כשהוא גובה "גובה את השבח" דקתמר בגגזל, ול"ת קרן תמלי גובה מנכסים משועבדים הרי קרקע לפניו? כגון שחפר בה בורות לתפחתה משוויה: שנטלוה

* מיהה תניין הכא

* צ"ל — [ד]ה (אחוי) ← לוקח (אחוי)

ו-לוקח מה זאחוי ב-ד-ה"ל חוב ליוקח מהלוקח ב"ק לב: ד-ה"ל חוב ליוקח מהלוקח [לקמן עו. קי: 150 מהאחוי כתובות נב.]

[שבח קיי. קמן.. קדושין סה.]

ניעין מת:

[לקמן עט: ב"ב קנ: ע"ש ובפ"ק]

הגהות הגר"א
[א] גמ' מלאה פירות. ג"ב כהמ"ס (ג"ב לה (ועמ"ש רבינו בתמ"ד סי' שע"ב ס"ק י"ח):

קיז א ב מיי' פ"י מהלי מכירה הלי ג סמג לאוין קפ ועשין פב טוש"ע מ"מ סי' רכו סעיף ה:

ניטיל פ"ע ד"ה שעבוד דיוקא דוקא ואכיף ואוקי כיוצא בזה בגיטין (דף מ:) ובמאי כיוצא בזה מצינו בכתובות (דף פג.) גבי מזונות דיוקא דוקא מן הגזלן אבל מן היורש לא: ו. מיהו (מה"ר יהונתן) ד"ה אי

קיח ד מיי' פ"ט מהלי גזילה והלכיה הלי ה ופ"י מהלי מלוה ולוה הלי ו סמג עשין עג לד טוש"ע מ"מ סי' שפג סעיף ג:

קיח ה מיי' פ"ט מהלי גזילה והלכיה הלי ז ופ"י מהלכות מלוה ולוה הלי ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ו וסי' קטו סעיף ו:

קכ ו מיי' פכ"ו מהלי מלוה ולוה הלי ו ופי"ח מהלי תיטות הלי ט סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' לג סעיף כה וסי' קיט סעיף ז:

קכא ז ח מיי' פכ"ו מהלי מלוה ולוה הלי ו סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' שפג סעיף ו:

קכב י מיי' שם הלי ח טוש"ע שם סעיף ב:

קכד כ מיי' שם הלי ד סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שפג סעיף ו:

קכב ס מיי' פ"ט מהלי גזילה והלכיה הלי ו ז סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' שפג סעיף ו:

קכג ע מיי' שם הלי ט טוש"ע שם סעיף ב:

קכה פ מיי' פ"ט מהלי גזילה והלכיה הלי ה סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' שפג סעיף ו:

קכו צ מיי' שם הלי ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ב:

קכז ק מיי' שם הלי ז סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

קכח ר מיי' שם הלי ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ד:

קכט ש מיי' שם הלי ט סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו חננאל

והחוזק בה אין יכול לחזור בו הלוקח ואפי' באחריות נמי אין יכול לחזור בו דיכול למימר ליה אחוי לי פירכא ואשלם לך הא דאמר אביי המוכר שדה לחבירו ויצאו עליה עסיקין וכו' וזו השמועה היא בפ' מי שהיה נשוי שתי נשים ובתחלת בבא קמא: איתמר המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינה שלו כלומר שהיתה גזולה בידו סוגיא דשמעתא בשבח דשבחא ארעא ממילא [פליגי] רב ושמואל הכא רב אמר יש לו מעות ויש לו שבח ושמואל אמר מעות יש לו שבח אין לו. ואמר רב נחמן אע"פ שפירש לו את השבח אין לו. מתוב רבא מהא דתנן במס' גיטין פ' הניזקין אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם הא מבני חרי מוציאין מאי לאו בלוקח מגזלן. ופריק רב נחמן דתנייתו לאכילת פירות ושבח קרקעות בבעל חוב ופשוטה היא. רבא אמר כגון שגזל שדה מליאה פירות ואבל הפירות וחפר בשדה בורות שיחין ומערות ובא הגנזל להוציאה מידו כו'.

ג) תוס' ד"ל זו בשמועה היא וכו' ול"ל הא דאמר לתמר מכיי דאתון במכר כתחריות וכו' זו השמועה היא וכו'.
ד) [פירוש בגמ' דיוקא דתין מוליתין לתכילת פירות בזולתי בגזל וגנזל מייירי ומולי דכיון היה ע"י גזילה תחרט בגמ' וע"ש.

שנטלוה מסיקין. למסיס עכו"ס נטלוה מן הגזלן ומתמתו ותקן בכבא קמא (דף קמז:) הגוזל עכו"ם ומכירו ונטלוה מסיקין לו מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה תחת שהיתה מתחת ידו"ד דקתני בברייתא מסיקין הוא: בדינא משמע. הלכך בהולכת גזל קתני וגובה מן הקרן דקתני דקתמר כשחפר בו בורות: בדינא משמע. כמו שסיימה ולא שחפר בה בורות: ומכר מן השדה. והכי היינו יולאה מתחת ידו של לוקח בדינא ובטענה: בין לרבה בין לרבא. דמוקמי גבייתם קרן מן הגזלן בכגזל ולא מלוה על פה הוא ולא פרקמטיא ממשעבדי: כשעמד בדין. קודם שמכר נכסיו וכיון דחייבוהו ב"ד ליתן ליה *קלא והוה ליה כמלוה בשטר: מאי פסקא. בחמיה פסקה תנא למלתיה דהשומד בדין חינו עומד על הפירות: רב חינגא בר שילא. סופר היה: תמלוך. כשתחזר כוחב שטר המלך במוכר לם יקבל עליו להגבות ללוקח משפר נכסיו קרקע ובשתא ופרי לם ירפרפו ממנו: בגון שיש לו בקרקע. לגזלן זה, שמגבהו ללוקח קרקע ולא מעות דהשתא לא מחזי כרבים: לסור לעות שלא בשלה. שמא יוקרו חטין: בהלוחה. שייך רבים טפי ממכר: שקנו מידו. על השבח דהוה ליה מחויב מעצמו המכר קודם שים שכר השתא מעות: קדש. דגוזה ולא מלי לוקח למימר לגזלן תשבחי: שכר כותב לו מוכר ללוקח. בחתריות שטר המכר: ולשפי. לשקוט וזומה לו על הר כשפה דמתרגם על טורף שלוית (ישעיה יג): ולחדי. לשהר מכל ערעור: לימן ושמליהון (לקמן נח. ע"ב ג.) ושבחיהון. וכיון דעל מוכר הלך, גבי שבחא בעל חוב מלוקח, וחוזר הלוקח על המוכר: מתנה לא כתיב ביה כלי. שלין לדם מקבל עליו לחדריות מה שהוח נוטן: ה"ג. לשם נוטן נכסיו במתנה לא גבי בעל חוב שבחא הוחיל ולא הדר על המוכר: וכי יפה כח מתנה כו'. בתמיה: יפה ויפה. בדבר זה דרינן דלא הדר גבי ליה לא מפסיד ליה במידי דלא לפסדיה לבעל חוב, דבשלמא גופה של קרקע ל"ל למימר (וכאמיה) מלין לגבה חובי לבעל שבחא ל"ל מלי לפסדיך: מסייע ליה למר שמואל. דבעל חוב גובה לת השבח: כשהוח גובה. כשלוקח חוזר וגובה מן המוכר: במילי אחריני. בדבר אחר: בלוקח מגזלן. לגבות ללוקח השבח, לבעל חוב כל כמה דלא טרפיה לה, ללו דידיה הוא, ובשטומת לוקח השבח: על הלוקח. שהוציא לוקח בשבחה: עטול. הלוקח: לת השבח מבעל. מה שטוחף על היציאה בקרקע. מה שטוחף על היציאה לחלמיד ליה פרעתי לת חובך: לין לו. לוקח לגזלן מן היציאה שהוציא בה פורע לו טיעור שבח והפלגה מפסיד: לי לבלוקח מגזלן. לחי בעי טיעו מגזל: קשיא ריפא. דקתני טעול לת השבח מבעל הקרקע: קשיא ריפא וסיפא. נתן לת היציאה ולשמועל בעל חוב גובה השבח ונתיע נוטל הגובה: הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה מדע וכו' ולפ"ז כתיב כה כלי כלי נמי: (כ) בא"ד ועיין ומתי' לעיל דלעת מסיק מיירי: קבלתיו רש"ל ועיין רש"ל

גליון הש"ס

גמ' יפה ויפה. עיין ב"ב דף ג"ב ע"ב תוס' ד"ה אמר שם ובסוכה מג ע"ב.

בשעמד

בדין על הקרן ולא על הפירות. תימה לם כן מלי מפני תיקון העולם הלת בדין לא גבי ממשעבדי וים לומר דלי ולא מפני תיקון העולם פה לא גבי ממשעבדי לוקח קול גם לפירות: הוה לימיל הוחיל ועמד בדין על הקרן ים קול גם לפירות:

בנון

שקנו מידו. ול"ת ל"ב לאמר קלמר לכתיבה עומד ו"ל ה"ג כגון שהקנה לו דבר שהוח בעין דכיון דיפה כתו לעטות קנין רולה שיכתבו לו:

בעל

(ג) חוב גובה לת השבח. נרלה דגבי לפני מן השבח שהשבילו יתומים לע"פ שלין להם על מי לחזור והוה ליה כמתנה דלמריכן לקמן דלת גבי שבחא מ"מ גובה מהן משום דכרעיה לתבוהן ניעהו דמוכח בפרק יש בכור (במורות דף נב. ושם) דתנן לין הבכור נוטל פי שנים ברלוי בכמוחזק ולת השבח בכתובתה ולת הבעות במזונותיהן ופריך בגמרל והלמר שמואל בעל חוב גובה לת השבח ומשני מקולי כתובה שנו כלן ומזון בעות נמי תנלי כתובה ככתובה דמי והשתא מלבח יתומים מיירי דלי מלבח לקוחות לם כן מלי לריך לת מרפי בעות מלבח ולת מגוף הקרקע נמי לת מרפי לתין מוליתין למזון השלה והבעות מכנסים מטושעבדים ללת ולתי בלבח יתומים מיירי ודוקא כהוכח השה ומזונות דקיל לת גבו מלבח לבל שלר בע"ח גבי ורש"י פירש השם מזון הבעות כגון נשל השה ופבח לזן בתה ה' נשים ולפירושו תין לריך למלי בלבח לקוחות לך לת נהירל לת שייך בהו תנלי כתובה והת דלמר בהמקבל (לקמן דף קי.) יתומים לומרים לע השבחנו ותין השבח שלך משמע לת גבי מלבח יתומים השם מיירי כשטעה לפוטיקי ולומרים לע השבחנו ותן לע היליה כדין יורד לסוך שדה חבירו שלת ברשות וכן מוקי השם במסקנת בשטעה לפוטיקי: תדע שכך כתב רי. לין לפרש דהכי מוכח דבע"ח גובה לת השבח דבשביל דבע"ח גובה לת השבח כותב מוכר ללוקח שישלם לו לת השבח דת"ל מפי פריך מתנה כתיב כה (ג) הכי נמי דלת מריך שבח והלת לין תלוי גבייה הבע"ח בכתיבת המוכר דלת ים לומר מדמשלם מוכר ללוקח לת השבח לין לחום לם יגבנו בעל חוב ממנו דתין לוקח מפסיד כל כך ות"ת ומלי רלוה (ג) היל דלמת מייירי בלוקח מגזלן דגזל ולתי לית ליה שבחא וי"ל דלי בלוקח מן הגזלן מייירי הוה ליה למכתב נמי *ופיריסון הלת מייירי בבעל חוב דלית ליה פירי לי נמי מדקתמר ועמליהון היינו הולאה ושבחיהון היינו השבח היתר על היליה ולי לת בגזל הת בגזל נופיה יהיב ליה יליה כדין יורד לסוך שדה מבירו שלת בדקוח: דת דאמר שמואל בעל חוב גובה לת השבח אבעית אימא בלוקח מגזלן כגון שישו לו קרקע או נמי בשקנו מידו אבעית אימא בבעל חוב ולא קשיא באן בשבח המגיע

רבינו חננאל

רבה בר רב הונא אמר כגון שגזל שדה ונטלוה מסיקין מהשתו בא נגזל לגבות דמי השדה גובה אפי' משעבדי בא לגבות דמי פירות אינו גובה אלא מבני חרי. ומקשי' בין לרבא דאמר דמי הזק הפירות בורות שיחין ומערות ובין לרבה בר רב הונא דאמר דמי השדה שנטלוה מסיקין אמאי פריף ממשעבדי פלוה על פה היא ומלוה על פה אינו גובה (אלא) ממשעבדי. ופרקי' הכא במאי עסקינן בגון שחבע הנגזל לגזלן בב"ד וחייבוהו ב"ד לשלם ואחר שנתחייב הלך ומכר נכסיו בזה הדין לפרוע הנגזל כל הנכסין שמכר הגזלן מאחר שנתחייב בב"ד (*) מיהא שמעינן חיוב ב"ד לאדם לשלם כמלוה בשטר דמי וגבי אפי' משעבדי. הא דאמר שמואל אימלך ובתר הכי כתוב שיפרא שבחא ופירי כלומר לא תכתוב אלו ער שתימלך במקנה וילמר לו כתוב שהללו מעין תורתי חשטר [הן] חשובין ולא מפומבא דשפרא שאיבהן מטש. ומקשי' ואי בבעל חוב שמואל סי אמר דאת ליה פירי והא איהו דאמר בעל חוב גובה את השבח שבח אין יוסף בשיש ללוה קרקע. איבא דאמרי בשקנו מידו. ומקשי עלה מאי וכי מותר ללות מאה במאה למי שיש לו קרקע או למי שקנו מידו. ופריך רב יוסף הא בהלואה אמור אבל בזבוני שרי. ואע"ג דאמרי רב נחמן קרקע אין לו כלומר כיון שנשתפה שדה זו מידיו נמצא כאילו לא היתה מכירתו מכירה וכי זה השבח או הפירות שכר מעותיו הוא נוטלה הא אמר רב יוסף כי האי גוונא בזבוני שרי. ומסקנא דשמעתא הניחן שדהו מבירה אינו גובה השבח דלא גבי בעל חוב השבח אלא מן הקונה שדה משוערת לבעל חוב ודייק רבא מדפריש בשטר זבוני אנא אשפי ואמרק ואדבי זבוני אילין אינון ועמליהון ושבחיהון ואוקים קרמך וצבי זבינא דנן וקבילי עלוהי א"ל רב חייא בר אבין לרבא אלא מעתה מתנה דלא כתיב ליה הכי ה"נ דלא טרית שבחא א"ל אין, וכי יפה כח מתנה מטבר. א"ל אין יפה ויפה אמר רב נחמן הא מתניתא מסייע ליה למר שמואל והנגזל חברין מוקים לה במילי אחריני: דתניא המוכר שדה לחבירו והרי היא יוצאה מתחת ידו, רבשהוא גובה: גובה את הכרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מנכסים בני חורין והנגזל חברין מוקים לה במילי אחריני - בלוקח מגזלן. תניא אידך המוכר שדה לחבירו והשביחה ובא בעל חוב וטרפה, רבשהוא גובה: אם השבח יותר על היציאה נוטל את השבח מבעל הקרקע ואם היציאה יתירה על השבח אין לו אלא היציאה שיעור שבח מבעל חוב והא שמואל במאי מוקים לה את בלוקח מגזלן קשיא דאמר שמואל ללוקח מגזלן לית ליה שבחא את בעל חוב קשיא דאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח אבעית אימא בלוקח מגזלן כגון שיש לו קרקע או נמי בשקנו מידו אבעית אימא בבעל חוב ולא קשיא באן בשבח המגיע

מדפנה

"כבא באו יטשלין" תשובות ר"י מן הסתדרה בשאלה

מדפנה

ר"ת בירוך בשאל בעל חוב גובה

שלה בירוך בשאל מוקים לה שמואל דגזלן

ר"י מן הדברי חיים שם שמואל

*) עי' בריף לקמן דף יז גבי מימרת דר"נ בשמו"ל כ"ד לת תן לו כו' עי"ש היטיב. **) מלוי ני"ל שלין כתוב כה זה כגון.

הא לא מסיק אלא שיעור ארעא. תימה כיון דלא מסיק אלא שיעור ארעא אמאי טוטל שבח היכא על היליה [א] וי"ל דכללו הכי פריך שפיר הגיחת כו' ולפי המסקנא דמוקי בתפוחיקי ח"ס דאע"פ דלא מסיק היה אלא שיעור ארעא נותן לו היליה לנוקח והשבח היכר על היליה לנוקח חנם כדין יורד לתוך שדה חבירו אלא ברשות: **הניחא** למ"ד כו'. מפורש בהמקבל (לקמן דף קי:)* (ועיין בתוספות דף נא: ד"ה מאי): **בנון** דשויוה תפוחיקי. השתא מני תייריי דמסיק היה לפי שיעור ארעא ושבחא ופ"ה כיון דשויה תפוחיקי לריך ליתן היליה כדין יורד כו' כדלתירי' בפרק המקבל (שם). גבי יתומים לומרים לנו השבחנו ורוצים היליה דמיירי בתפוחיקי ואע"ג דמסיק בהו שיעור ארעא ושבחא דהא מסיק לביהסם השביח גופה הכל ומיהו אין רחיה דשתי יתומים שאין להם על מי לחזור ליקח היליה לכיון שעשה לביהסם תפוחיקי הרי הוא כיורד לתוך שדה חבירו אלא ברשות אחיהו מפסיד היליה לכל לנוקח אחיהו מפסיד כלום שהמוכר משלם לו היליה והשבח שזה פוטרו מחובו מלינו למימר דתפילו בתפוחיקי כיון דמסיק בים שיעור ארעא ושבחא שקיל הכל שבשביל שעשאה תפוחיקי לא יגרע כחו וא"ת כיון דאמר ליה לך פרעון אלא מזו למחר הוה ליה לנוקח מגולן שהרי חיטו של מוכר ח"כ למה טוטל מן המוכר השבח היכר על היליה והא נוקח מגולן למזולת ליה שבחא וי"ל כגון שמכרה קודם שבח זמנו של בעל מוב דחל המקח עד הזמן ולא למי לגולן אלא חל המקח כלל דזוזי הוו הלוחה ואם ישלם שבח הוה ליה רבית ותפילו מכרה לחר הזמן היה שבור לפיים בע"ח בזוזי וחל המקח עד שמלפה ממנו: **מעות** יש לו שבח אין לו. תימה בהגוזל קמא (ב"ק דף נה. ושם: ד"ה דלמא) תנא ס' נובין מן המחוברין שבח ומוקי לה בח"ח דידע דקרקע הוא גגולן דלמא תפילו בהכיר בה יש לו שבח וי"ל דהתם מיירי כשקיבל עליו תחריות: **ונתן** לו שם תמנה. אבל בערכין פרק המוכר שדה (דף כט: ושם) גבי המוכר שדהו בשבח היובל עלמה דחמר שמולל מעות חוזרין ליכא למימר חדם יודע שאין מכר ביובל דאין זה פשוט דהא חמר רב מכורה ויולאה: **חזר** ולקחה כו'. כלא הכיר בה מיירי וקמיבעיא ליה אם הגולן יכול לבטל המקח ולהחזיר לו מעותיו או לאו: **דמית** לוקח. פרש"י אחר שלקחה ואין כרלה למיד שקנה הגולן זכה בו לוקח ואפו מפשו ר"ת דמית ליה בחר הכי פקע כאו דלא יש לו לוקח מגולן למזולת שבח אין לו. ושמואל אמר אפי' מעות אין לו. ואשכחנא רב אשר מעות פקדון ושמואל אמר מעות פקדון וחוזרין ושמואל [אמר] מעות מתנה ואין חוזרין וצריכא. אמר רבא הלכתא המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינו שלו יש לו מעות ויש לו שבח דאשכחנא ארעא ממילא כגון שקנאה במנה ועתה הוקרה ושוה מאתים יש לו כגון זה השבח ואע"פ שלא פירש לו את השבח. הכיר בה שאינה שלו ולקחה מעות יש לו ואחריות מעות סופר הוא בין בשטרי המכר ובין בשטרי מקח ומכר כ) אבל אם נמצא אילנות והשביח בין הלוקח לוקחין שיעור שבחם מן הגגול. הא דבעא שמואל מרב חזר ולקחה מן הבעלים הראשונים מהו. ופשט ליה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבוא ליזדו מאי מעמא מר ווסרא אמר ניחא ליה דלא ניקרייה גזלנא. רב אשי אמר ניחא ליה דליקום בהימנותיה. דברים פשוטים הן דודאי קנאה הקונה אותה מן הגולן כיון שקנאה הגולן מן הגגול.

המגיע לכתפים באן בשבח שאינו מגיע לכתפים, *והא מעשים בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' בשבח המגיע לכתפים? לא קשיא הא דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבחא, הא דלא מסיק ביה אלא כשיעור ארעא. ההיכא דליה שבחא ומסלק ליה, *הניחא למ"ד אי אית ליה זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב שפיר, אלא למאן דאמר כי אית ליה זוזי ללוקח מצי מסלק ליה לבעל חוב נימא ליה "אילו הוה לי זוזי הוה מסלקינך מבולה ארעא, השתא דלית לי זוזי הב לי *גרבא דארעא בארעא שיעור שבחא"? הכא במאי עסקינן כגון שעשאו אפותיקי דאמר ליה "לא יהא לך פרעון אלא מזו": הכיר בה שאינה שלו ולקחה אמר רב מעות יש לו שבח אין לו ושמואל אמר אפי' מעות אין לו במאי קמיפלגי רב סבר אדם יודע שקרקע אין לו וגמר ונתן לשום פקדון, ונימא ליה "לשום פקדון"? סבר לא מקבל ושמואל סבר אדם יודע שקרקע אין לו וגמר ונתן לשום מתנה, ונימא ליה "לשום מתנה"? כסיפא ליה מילתא, והא פליגי ביה חדא זימנא *דאיתמר המקדש את אחותו רב אמר °מעות חוזרין ושמואל אמר 'מעות מתנה רב אמר מעות חוזרין אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשום פקדון, ונימא לה "לשום פקדון" סבר לא מקבלה מיניה ושמואל אמר מעות מתנה אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשום מתנה, ונימא לה "לשום מתנה"? כסיפא לה מילתא? צריכא: דאי איתמר בהא קאמר רב דלא עבדי אינשי דיהבי מתנות לנוראה אבל גבי אחותו אימא מודה ליה לשמואל, ואי איתמר בהך קאמר שמואל אבל בהא אימא מודה ליה לרב, צריכא, בין לרב דאמר פקדון, בין לשמואל דאמר מתנה. הא לארעא במאי? קא נחית, ופירות היכי אכיל? סבר אנא אחות לארעא ואיעביד ואיכול בגויה כי היכי דהוה קא עביד איהו (ו)לכי אתי מריה דארעא, ווזאי נהוו: לרב דאמר פקדון, פקדון, לשמואל דאמר מתנה, מתנה, אמר רבא הלכתא: יש לו °מעות יש לו שבח ואע"פ שלא פירש לו את השבח, הכיר בה שאינה שלו ולקחה: מעות יש לו שבח אין לו, *אחריות טעות סופר הוא בין בשטרי המכר ובין בשטרי מקח ומכר. בעא מיניה שמואל מרב °חזר ולקחה מבעלים הראשונים מהו: לאחר שמכר לנוקח: מהו. להיות אמר ליה °מה מכר לך ראשון לשני—כל זכות שתבא לידו, מאי טעמא? מ"ד זוזרא אמר ניחא ליה *דלא נקרייה גזלנא רב אשי אמר °ניחא ליה דליקום בהימנותיה מאי בינייהו ארבא ביניהו דמית לוקח: מאן דאמר ניחא ליה דלא לקרייה "גזלנא" הא

*ס"ק ונתר הכי מנית גזלן שפיר כו'

הא לא מסיק אלא שיעור ארעא. תימה כיון דלא מסיק אלא שיעור ארעא אמאי טוטל שבח היכא על היליה [א] וי"ל דכללו הכי פריך שפיר הגיחת כו' ולפי המסקנא דמוקי בתפוחיקי ח"ס דאע"פ דלא מסיק היה אלא שיעור ארעא נותן לו היליה לנוקח והשבח היכר על היליה לנוקח חנם כדין יורד לתוך שדה חבירו אלא ברשות: **הניחא** למ"ד כו'. מפורש בהמקבל (לקמן דף קי:)* (ועיין בתוספות דף נא: ד"ה מאי): **בנון** דשויוה תפוחיקי. השתא מני תייריי דמסיק היה לפי שיעור ארעא ושבחא ופ"ה כיון דשויה תפוחיקי לריך ליתן היליה

הא מית. לוקח ומי יחרפנו עוד הלכך לא נתקון זה תלת להטעמידה בידו בחיי' ולא לאחר מותו מ"ד כו': דמים נזלן. לאחר שלקחה והבניס בחיים לעולם מיד הלוקח: הא מית ליה. ניחת לוקח בהימנותיה. מעיקרא: דליקו בהימנותיה. לפיו לאחר מיתה: סוף סוף קבו לבניה בני גזלנא. כשלא שלח לאחר מיתה מיתה מחרפין פ"ק דקדושין (דף ו:) המקדש במלוה לוה מקודשת ובמכר לא קנה והא דאמר בהמים מקדש(שם דף מז:) ושאין שמכר קנה לוה במלוה שים לו על אחריס דלמ בשמה בעניו זה מקודשת לכ"ע לי לוה לשמה לא סמכא דעתה וירלה שיחזור וימחול לאל מלוה שמשה חייבת לו מס מוחל לה ומקדשה בה לוה מקודש דלא נתן לה כלום דמקני הכי היה ברשותה וכן במכר לא קנה תע"ב דכשמקדשה בהגלת מחילת מלוה היל מקודשת דלא גרע מחלוות לה זמנת ולמכר עליך לשלמון דמקודשת וכן במכר מס מכר בהגלת מחילת מלוה קונה כמו בהחלין דמי שור בפרה מ"מ לא משמע ליה שהיה מקנה לו בהגלת מחילת מלוה משום דמשמע מיד שלקחה הגזלן קנה לוקח לחשון:

בההיא הגלה דקא סמיך כו'. והוה כלילו ת"ל שדה זו תהא קנויה לך לכשלקחנה: **מה** שהיכים מחבת מכור לך לא למר כלום. ות"ת לימת דרב לחלוק כר"מ ובריימא כרבנן ו"ל דלדידן קפריך דהיכ לן כרב דלחיכת פרק לוקח נכסי יוחנן (לקמן דף עב:) דמייני גמרא טעמא דלא ליקרייה גזלנא ומיהת ליה לוקח בהימנותיה וכבירלת לן כרבנן דחין לחדם מקנה דבר שלא בא לעולם דמוחל פסיק כרבי יוחנן הסנדלר פרק חע"פ (כתובות דף נט:) ורב נחמן סבר בפירות דקל לח מקבחו לעולם יכול לחזור בו ורב חלי פסק דחין לחדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכו' ולא נהירא מכח דלחזוחי לעולם וכו': **קנויה** לך מעכשיו. תימה מה לריך מעכשיו כיון דלחדם מקנה דבר שלא בא לעולם דלי לעניין חזרה הא כל זמן שלא בא לעולם יכול לחזור חע"ג דלחמר מעכשיו ו"ל דל"מ לם נקרע הסנור או שחבד קודם שלקחה זה דקני כיון דלחמר מעכשיו:

מאי ארצי גזליכת מיכך · ות"ת וכי מכרה כמי מה גזלו והלא לריך להחזיר לו מעותיו ו"ל דמ"מ יקרלתו גזלנת כל זמן שלא יפרע לו: קמיה כי היכי דליקוט בהימנותיה · משמע דהכי הלכתא דלא נקרייה גזלן ועוד דהלכה כרב

דאי סלוקת חספת בעלמת הוא · ות"ת ולימת דקני במה שהחזיק בה לאחר שקנאה גזלן וי"ל דמשמע ליה משעה שקנאה הגזלן היל של לוקח חע"פ שלא עשה בו שום משעה ות"ת מעותיו שהיו חחלה מלוה נעשו עתה מכר וי"ל בחחרת דלא קנו בכספח ת"ק כמלוה היו יכול לקנות כדחמרינן פ"ק דקדושין (דף ו:) המקדש במלוה לוה מקודשת ובמכר לא קנה והא דחמר בהמים מקדש(שם דף מז:) ושאין שמכר קנה היו במלוה שים לו על אחריס דלא בשמה בעניו זה מקודשת לכ"ע לי לוה לשמה לא סמכא דעתה וירלה שיחזור וימחול לאל מלוה שמשה חייבת לו מס מוחל לה ומקדשה בה לוה מקודש דלא נתן לה כלום דמקני הכי היה ברשותה וכן במכר לא קנה תע"ב דכשמקדשה בהגלת מחילת מלוה היל מקודשת דלא גרע מחלוות לה זמנת ולמכר עליך לשלמון דמקודשת וכן במכר מס מכר בהגלת מחילת מלוה קונה כמו בהחלין דמי שור בפרה מ"מ לא משמע ליה שהיה מקנה לו בהגלת מחילת מלוה משום דמשמע מיד שלקחה הגזלן קנה לוקח לחשון:

בההיא הגלה דקא סמיך כו'. והוה כלילו ת"ל שדה זו תהא קנויה לך לכשלקחנה: **מה** שהיכים מחבת מכור לך לא למר כלום · ות"ת לימת דרב לחלוק כר"מ ובריימא כרבנן ו"ל דלדידן קפריך דהיכ לן כרב דלחיכת פרק לוקח נכסי יוחנן (לקמן דף עב:) דמייני גמרא טעמא דלא ליקרייה גזלנא ומיהת ליה לוקח בהימנותיה וכבירלת לן כרבנן דחין לחדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכו' ולא נהירא מכח דלחזוחי לעולם וכו': **קנויה** לך מעכשיו. תימה מה לריך מעכשיו כיון דלחדם מקנה דבר שלא בא לעולם דלי לעניין חזרה הא כל זמן שלא בא לעולם יכול לחזור חע"ג דלחמר מעכשיו ו"ל דל"מ לם נקרע הסנור או שחבד קודם שלקחה זה דקני כיון דלחמר מעכשיו:

שדה

(א) דעתיה; ומאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר רבי יוחנן סיפא: "מה שאירש מאבא היום" משום "כבוד אביו "מה שתעלה מצודתי היום" משום

דעתיה. דלוקח דקלמר מי יימר שיכים מחבי כלום, שמא ימכור חבי נכסיו בחייו: שלחוה. להא מיוכחת דרב עשת לוחיב לחדרב: חיכה לריכה לפנים · חיכה לריכה כדי לחרלה להכנימה לפני בני היישיבה שחין בהן יודע לפרקה והקובעת הגחונים פורחין בגגחי לילכל קושית מעלית חל תעלה גגו: **הוה עובדת בפומבדיתא** · שדנו דין כרב' ומוחבינן מהל מקניתין ומחר רב יוסף כו': **משום כבוד חבין** · כשהיה חבין גוסס ולריך משת לקבורתו ולתכריכין מוזכר לכבוד חבין שלא לשהותו בבזיון:

*) [ועי"ע תוס' יבמות נב. ד"ה קנויה]

משום

דחנא [בתוספתא] בשוף מסכת נדרים ליכא למימר דסמכא דעתיה דהא כי הדר ביה לא מצי קרי ליה גזלנא לפיכך לא אמר כלום אבל הא דרב דאי לא פרח ומייתי ומוקים לה בירידה מצו קרו ליה גזלנא שפך דעתיה דאויל ופרח ומוקים לה בירידה כי היכי דלא ליקרייה גזלנא · ואמרי' מה שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר ר' יוחנן סיפא דקתני מה שאירש מאבא היום מכור לך דבריו קיימים משום כבוד אביו אמרו חכמים מכירתו קיימת · וכבר פירשנוהו בתלמוד ארץ ישראל בלוה בתכריכי אביו פי' בגון שהיה אביו נוסס ומוכר לעשות לו תכריכין וכן מי שאין לו [מה] יאבל משום כדי חייו. אמרו חכמים אם אמר מה שתעלה מצודתי

*) נרחה דל"ל ושמין עליה לחזיל ומפיים כו'.

קלו א מיי' פ"ט מהל' גזלה הל' ט סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' שנד סעי' ט:

קלח ב ג מיי' שם הל' יח טוש"ע שם סעי' כ:

קלט ד מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' ג:

קמ ה מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' ד:

קמא ו מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעי' ח:

קמב ז מיי' פכ"ב מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ריח סעי' ח:

רבינו חננאל

ס י ה ו איצטריכינן לפרושה דחזינן מר זוטרא ורב אשי דאינון בתראי שקלו ופרו לפרושי שעמיה דרב הני מילי בעידנא דקנאה הגזלן מן הנגזל אבל אם נפלה לו לגזלן בירושה מן הניגזל לא אמרי' קנאה לוקח או מי שניהנה לו במתנה · חזינן נמי בפרק איזהו נשוך הלכה פלוה ישראל מעותיו של נכרי · תוב התם שקלי ופרו מריבר ורבינא בהא דאמר רבא התם ניתן ליכתב הבא לא ניתן ליכתב אלא הא דתניא לשבח קרקעות כיצד הרי שנגל [שדה] מחבירו ומכרה לאחר והשביהה והרי היא יוצאה מתחת ידו לשהוא נוהב נוהב את הקרן מנכסים משועבדים ושבח נוהב מבני חורין ואמרינן אמאי ניכא לא ניתן ליכתב · ופרקי' הכי השתא התם אי למאן דאמר ניחא ליה דלא ליקרייה גזלן אי למאן דאמר ניחא ליה דלוקח בהימנותיה מפיים לסריה ומוקים ליה לשסריה הבא אברהמי אברה ליה מוקים ליה לשסריה ש"מ דהלכתא כוותיה דרב בהאי ושניא דשמעתא כרב אשי דאמר ניחא ליה דלוקח בהימנותיה הלא תראה כראתקוף ליה רמי בר חמא פריק ליה רבא תהא בבאמינו פירוש בההוא הנאה דלא אמר ליה ולא מידי *) דסמיך ליה ואזיל ומפיים לגגלל וקני ליה מיניה גמר ומקנה ליה והוא דמחויק בה · והא דאותיב רב ששת הבא הא דתני מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך לא אמר כלום · דקיימא לן אין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם · היא בתוספתא ב ם ם כ ת נדרים ומפורש בחלמוד ארץ ישראל בכתובות פרק אע"פ מה שאירש מאבא היום מכור לך בלוה להחבריכי אביו מפני שהיה נוסס ווה פי' משום כבוד אביו · מה שתעלה מצודתי היום מכור לך דבריו קיימים משום כדי חייו · קשיא ליה לרב דאמר מה מכר ראשון לשני לשני כל זכות שהבוא לידו · ופרקי אביי ורבא הכי הא מתניתא

נוסח אחר

△ קנינא ופראות טעמא בגזלן דקנקי טעמא דאם יש קנין לגזלן כו' לגזלן דקנקי טעמא כו' לפרש הלוקח

אחרת

△ קנויות שדה זאת לאחר כך אבל זו עכשיו שהגא ל"ו ו"ו

אחרת

△ 3-1 ל' דאוקמת ע"ז דעיקרה לקנויה כ"ש ו"ו

שדה שהני לוקח · ל"ג זו מדקאמר והתלהיס לפילו בשדה זו הלה בפירוש לאמר זו :

בשטרי מלטחתא ואדרכתא דלאו בני פרעון ניהו · דימה בשטרי אדרכתא לאחלי לאו בני פרעון ניהו דעדיין לא זכה בקרקע עד שיכתבו לו שטרי מלטחתא וכן בסמוך דקאמר היכו לאפסיד אפשיה דבעי ליה למקרעיה לו לאבעי ליה למיכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדיין הקרקע היא ניהו ואם אפסיד אפשיה והלא יכול לעטות פרעתי ו"ל לשטרי אדרכתא נקט לאיבא דדבר דלית ליה בפרק המפקיד (לקמן דף לה: ושם) דאחיל פירי מכי מטא אדרכתא לידיה ח"ב לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שכבר זכה בקרקע ולרבא דלית ליה מכי שלמו יומי דאכרזתא לדבריו יעמיד מתני' באדרכתא גרידא ויש ספרים ד"ג אדרכתא :

אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזיר · תימה דמשמע דאיירי בחיי חייב מודה כדאמר שמא כתב לוה ולא לוה לכך לא יחזיר דחייקין לפרעון לכל מס לוה מודה יחזיר דלא חייקין לקטוניא ולא לשמא פרעו ורוצה לחזור וללוות בו כדי להרויח פסיפי דספרא וקשה דלקמן (דף יז:) מ"ר יוחנן שטר שכתוב ומנו בו ביום וכתוב בו הנפק יחזיר ומוקי לה רב כהנא כשחייב מודה ורוקא שכתוב בו ביום לכל לין כתוב בו ביום לא יחזיר לו משום פסיפי דספרא לו משום קטוניא וכן לעיל (דף יג:) לוקי ר"י מתני' דמלח שטרי חוב לא יחזיר בחייב מודה ומשום קטוניא דשכרי רבנן דלין בו לחלויה גבי (לוה) נמי ממעטינן ("ותניא כוותיה דרבי יוחנן) ו"ל דלמולרי ניהו ולגליא דרבי יוחנן דרב כהנא יעמיד הכא מלתא דרבי יוחנן לאפ בחייב מודה ומשום קטוניא וכרבי לאבאו למפרע דוקא כשלין חייב מודה לכל חיים לקטוניא יעמיד נמי מתני' דלעיל כשחייב מודה ומשום שמא כתב לוה ולא לוה כרב אמי אבל היכא דליכא למיחש לכתב לוה ולא לוה כמו בשטרי הקנאה לו כתוב בו הנפק כי הכא יחזיר דלא חייקין לקטוניא וגמרא דנקט לעיל מטעמא דקטוניא סבר כאביי דלמר עדיו בחתומיו זכין לו לו לקרי וכתיב לא למרינן :

ומשום דהוחזק כספרן תו לא פרע כלל · ולאפ על גב דלמרינן לקמן (דף יז:) הוחזק כספרן לאחוקי ממון הכא דנפל שלחי דמוכחת מלתא דמשום הכי לא היה מזהר לשומרו כדפרטו הלוה : שוים אלא בגון שהוחזק כספרן, אמר רבא ומשום דהוחזק כספרן חדא זמנא תו לא פרע כלל? אלא אמר רבא מתניתין בשטר חלטאתא ואדרכתא וכדרבי זירא; וכספרן הואיל ואתא לידן נימא ביה מלתא→ דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו: *צא תן לו" ואמר

משום כדי חייו. *אמר רב הונא אמר רב [א] האומר לחברו "שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו" קנה° אמר רבא מסתברא מלתא דרב "בשדה" סתם אבל "בשדה זו" לא, מי יימר דמזבין לה ביהליה, והאלהים אמר רב אפי' בשדה זו, מדרב רב כהנא אמרה לשמעתי' כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דתניא *האומר לאשה התקדשי לי לאחר שאתגייר, לאחר שתתגיירי, לאחר שאשתחרר, לאחר שתשתחררי, לאחר שימות בעליך, לאחר שיחלוץ לך יבמיך לאחר שתמות אחותך, אינה מקודשת דברי מ"מ אומר מקודשת, והא "אשה" כשדה זו דמיא וא"ר מאיר מקודשת: אמר שמואל *המוצא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעלים, דאי משום דכתב ללות ולא לוה °הא שעבד נפשיה ואי משום פרעון *לא חיישינן לפרעון, דאם איתא דפריעה מקרע הוה קרע ליה, אמר רב נחמן: אבא מן ספרי דיני דמר שמואל הוה והוינא בבר שיתא כבר שבע ודברנא דהוו מברזי ואמרי: הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא דנהדרינהו למריהו אמר רב עמרם אף אנן (ג) תנינא *כל מעשה בית דין הרי זה יחזור אלמא לא חיישינן לפרעון א"ל רבי זירא מתניתין בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון ניהו אמר רבא והני לאו בני פרעון ניהו והא *אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא ומבירא לי דשומא הדר לעולם? אלא אמר רבא התם היינו טעמא דאמרי אינהו הוא דאפסיד אנפשיה דבעידנא דפריעה אבעי ליה למקרעיה לשטריה א"נ למכתב שטרא אחרינא עילויה—דמרינא ארעא לא בעיא למיהדר °ומשום °יעשית הישר והטוב בעיני ה'—הוא דאמור רבנן תהדר, הלכך מרישא הוא דקא זבין, אילעי ליה למכתב שטר זביני, נבי שטר חוב נמי איבא למימר אם איתא דפריעה איבעי ליה למיקרעיה לשטריה, אימור אשתמוטי קא משתמיט ליה דא"ל "למחר יהבנא לך דהשתא ליתיה גבאי" אי נמי אפשיטי דספרא זייף ליה: א"ר אבהו א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזירו לבעלים, לא מיבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק דאיכא למימר כתב ללות ולא לוה אלא אפי' כתוב בו הנפק דמאי ניהו-דמקום לא יחזיר דחיישינן לפרעון, איתיביה רבי ירמיה לר' אבהו כל מעשה ב"ד הרי זה יחזור א"ל: ירמיה ברי לא כל מעשה ב"ד פרט כלל · בתמיה ודי חיישינן לפרעון זה שלא נהגו לשטר שטרו יפסיד : לא תן לו · שפסקו לו דיינו בב"ד שליו עליו לתת לו : ב"ד הוא : ירמיה ברי גרסינן : שהוחזק · לוה זה כספרן פעם אחרת לפיכך אין נאמן לומר פרעתי ודי חיישינן לפרעון זה שלא נהגו לשטר שטרו יפסיד : לא תן לו · שפסקו לו דיינו בב"ד שליו עליו לתת לו : ואמר

(א) [מיי' פכ"ג מהל' מכירה הל' ה ע"ש מ"מ סי' ר"ל סעי' ה דלא כרב] :

קסב א מיי' פ"ו מהל' מלוה ולוה סמג עשין מח עוש"ע סי' מ סעי' ה :

קסג ב ג מיי' פכ"ב מהל' מלוה ולוה הלכה יז סמג עשין נד עוש"ע ח"מ סי' קז סעי' ט :

רבינו חננאל

מצודתי היום מכור לך דבריו קיימים · אבל הא דאמר רב האומר לחבירו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קני לית הלכתא כרב דאשכחן ביבמות פ' האשה רבה הלכתא האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים וכו' · אמר רב נחמן בר יצחק רב הונא כרב ורב כר' יוחנן ור' יוחנן כר' חייא ור' חייא כר' ור' כ"ר מאיר ור' מאיר כר' אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב כר' עקיבא כולהו סבירא להו אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם · וקיימא לן דהני כולהו שיפה אינן ולית הלכתא אפילו כחד מיניהו · אמר שמואל המוצא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים ולית הלכתא כוותיה · דהא איתותב וקיימא לן חרשיין לפרעון · והא דאמר רב נחמן דכירנא דהוו סכרוי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא ניהדרינהו למריהו למעשיה דשמואל היא ולית הלכתא כוותיה · אמר ר' יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"ג דכתיב ביה הנפק · פי' הנפק אשתתא דרבייני לא יחזיר מאי מעמא חיישינן לפרעון · איני והתנן כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר · ופרקי' מתני' בשפרי חלפאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו ר' אבהו אמר בשהוחזק הלוה כפרן · אמר רבא ומשום דהוחזק כפרן תוב לא פרע ודילמא הדר ופרע וכו' · כפרן הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא ·

תוספות

[א] שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו · פי' בקונטרס דלאו בני פרעון ניהו דעדיין לא זכה בקרקע ולרבא דלית ליה מכי שלמו יומי דאכרזתא לדבריו יעמיד מתני' באדרכתא גרידא ויש ספרים ד"ג אדרכתא · וא"ת מאי קאמר הא דאמר רב האומר לחבירו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קני ליה הלכתא כרב דאשכחן ביבמות פ' האשה רבה הלכתא האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים וכו' · אמר רב נחמן בר יצחק רב הונא כרב ורב כר' יוחנן ור' יוחנן כר' חייא ור' חייא כר' ור' כ"ר מאיר ור' מאיר כר' אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב כר' עקיבא כולהו סבירא להו אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם · וקיימא לן דהני כולהו שיפה אינן ולית הלכתא אפילו כחד מיניהו · אמר שמואל המוצא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים ולית הלכתא כוותיה · דהא איתותב וקיימא לן חרשיין לפרעון · והא דאמר רב נחמן דכירנא דהוו סכרוי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא ניהדרינהו למריהו למעשיה דשמואל היא ולית הלכתא כוותיה · אמר ר' יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"ג דכתיב ביה הנפק · פי' הנפק אשתתא דרבייני לא יחזיר מאי מעמא חיישינן לפרעון · איני והתנן כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר · ופרקי' מתני' בשפרי חלפאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו ר' אבהו אמר בשהוחזק הלוה כפרן · אמר רבא ומשום דהוחזק כפרן תוב לא פרע ודילמא הדר ופרע וכו' · כפרן הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא ·

מהרש"א

תשובות לסיור לגבי ר' אחפי

נוסחא

פרנסת כפרן
תת נוסחא/מפנה

◇ ב' ליתיה באות ראשון ואומר "פרעתי" אחרי שנאמר לו: (כסף משנה מלוה ופרעון ג"ח הלכה ג) ב"ח הן לו" (ב"ב קעה ע"ב ד"ה ב"ח) ג) "ח"ב אותה ד' ימים ד"ה

מהרש"א

[א] שדה שאני לוקח · ל"ג זו מדקאמר והתלהיס לפילו בשדה זו הלה בפירוש לאמר זו : בשטרי מלטחתא ואדרכתא דלאו בני פרעון ניהו דעדיין לא זכה בקרקע עד שיכתבו לו שטרי מלטחתא וכן בסמוך דקאמר היכו לאפסיד אפשיה דבעי ליה למקרעיה לו לאבעי ליה למיכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדיין הקרקע היא ניהו אם אפסיד אפשיה והלא יכול לעטות פרעתי ו"ל לשטרי אדרכתא נקט לאיבא דדבר דלית ליה בפרק המפקיד (לקמן דף לה: ושם) דאחיל פירי מכי מטא אדרכתא לידיה ח"ב לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שכבר זכה בקרקע ולרבא דלית ליה מכי שלמו יומי דאכרזתא לדבריו יעמיד מתני' באדרכתא גרידא ויש ספרים ד"ג אדרכתא : **אע"פ** שכתוב בו הנפק לא יחזיר · תימה דמשמע דאיירי בחיי חייב מודה כדאמר שמא כתב לוה ולא לוה לכך לא יחזיר דחייקין לפרעון לכל מס לוה מודה יחזיר דלא חייקין לקטוניא ולא לשמא פרעו ורוצה לחזור וללוות בו כדי להרויח פסיפי דספרא וקשה דלקמן (דף יז:) מ"ר יוחנן שטר שכתוב ומנו בו ביום וכתוב בו הנפק יחזיר ומוקי לה רב כהנא כשחייב מודה ורוקא שכתוב בו ביום לכל לין כתוב בו ביום לא יחזיר לו משום פסיפי דספרא לו משום קטוניא וכן לעיל (דף יג:) לוקי ר"י מתני' דמלח שטרי חוב לא יחזיר בחייב מודה ומשום קטוניא דשכרי רבנן דלין בו לחלויה גבי (לוה) נמי ממעטינן ("ותניא כוותיה דרבי יוחנן) ו"ל דלמולרי ניהו ולגליא דרבי יוחנן דרב כהנא יעמיד הכא מלתא דרבי יוחנן לאפ בחייב מודה ומשום קטוניא וכרבי לאבאו למפרע דוקא כשלין חייב מודה לכל חיים לקטוניא יעמיד נמי מתני' דלעיל כשחייב מודה ומשום שמא כתב לוה ולא לוה כרב אמי אבל היכא דליכא למיחש לכתב לוה ולא לוה כמו בשטרי הקנאה לו כתוב בו הנפק כי הכא יחזיר דלא חייקין לקטוניא וגמרא דנקט לעיל מטעמא דקטוניא סבר כאביי דלמר עדיו בחתומיו זכין לו לו לקרי וכתיב לא למרינן : **ומשום** דהוחזק כספרן תו לא פרע כלל · ולאפ על גב דלמרינן לקמן (דף יז:) הוחזק כספרן לאחוקי ממון הכא דנפל שלחי דמוכחת מלתא דמשום הכי לא היה מזהר לשומרו כדפרטו הלוה : שוים אלא בגון שהוחזק כספרן, אמר רבא ומשום דהוחזק כספרן חדא זמנא תו לא פרע כלל? אלא אמר רבא מתניתין בשטר חלטאתא ואדרכתא וכדרבי זירא; וכספרן הואיל ואתא לידן נימא ביה מלתא→ דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו: *צא תן לו" ואמר

משום כדי חייו. *אמר רב הונא אמר רב [א] האומר לחברו "שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו" קנה° אמר רבא מסתברא מלתא דרב "בשדה" סתם אבל "בשדה זו" לא, מי יימר דמזבין לה ביהליה, והאלהים אמר רב אפי' בשדה זו, מדרב רב כהנא אמרה לשמעתי' כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דתניא *האומר לאשה התקדשי לי לאחר שאתגייר, לאחר שתתגיירי, לאחר שאשתחרר, לאחר שתשתחררי, לאחר שימות בעליך, לאחר שיחלוץ לך יבמיך לאחר שתמות אחותך, אינה מקודשת דברי מ"מ אומר מקודשת, והא "אשה" כשדה זו דמיא וא"ר מאיר מקודשת: אמר שמואל *המוצא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעלים, דאי משום דכתב ללות ולא לוה °הא שעבד נפשיה ואי משום פרעון *לא חיישינן לפרעון, דאם איתא דפריעה מקרע הוה קרע ליה, אמר רב נחמן: אבא מן ספרי דיני דמר שמואל הוה והוינא בבר שיתא כבר שבע ודברנא דהוו מברזי ואמרי: הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא דנהדרינהו למריהו אמר רב עמרם אף אנן (ג) תנינא *כל מעשה בית דין הרי זה יחזור אלמא לא חיישינן לפרעון א"ל רבי זירא מתניתין בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון ניהו אמר רבא והני לאו בני פרעון ניהו והא *אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא ומבירא לי דשומא הדר לעולם? אלא אמר רבא התם היינו טעמא דאמרי אינהו הוא דאפסיד אנפשיה דבעידנא דפריעה אבעי ליה למקרעיה לשטריה א"נ למכתב שטרא אחרינא עילויה—דמרינא ארעא לא בעיא למיהדר °ומשום °יעשית הישר והטוב בעיני ה'—הוא דאמור רבנן תהדר, הלכך מרישא הוא דקא זבין, אילעי ליה למכתב שטר זביני, נבי שטר חוב נמי איבא למימר אם איתא דפריעה איבעי ליה למיקרעיה לשטריה, אימור אשתמוטי קא משתמיט ליה דא"ל "למחר יהבנא לך דהשתא ליתיה גבאי" אי נמי אפשיטי דספרא זייף ליה: א"ר אבהו א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזירו לבעלים, לא מיבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק דאיכא למימר כתב ללות ולא לוה אלא אפי' כתוב בו הנפק דמאי ניהו-דמקום לא יחזיר דחיישינן לפרעון, איתיביה רבי ירמיה לר' אבהו כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר א"ל: ירמיה ברי לא כל מעשה ב"ד

תוספות

[א] האומר לחברו שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו · פי' בקונטרס דלאו בני פרעון ניהו דעדיין לא זכה בקרקע עד שיכתבו לו שטרי מלטחתא וכן בסמוך דקאמר היכו לאפסיד אפשיה דבעי ליה למקרעיה לו לאבעי ליה למיכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדיין הקרקע היא ניהו אם אפסיד אפשיה והלא יכול לעטות פרעתי ו"ל לשטרי אדרכתא נקט לאיבא דדבר דלית ליה בפרק המפקיד (לקמן דף לה: ושם) דאחיל פירי מכי מטא אדרכתא לידיה ח"ב לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שכבר זכה בקרקע ולרבא דלית ליה מכי שלמו יומי דאכרזתא לדבריו יעמיד מתני' באדרכתא גרידא ויש ספרים ד"ג אדרכתא · וא"ת מאי קאמר הא דאמר רב האומר לחבירו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קני ליה הלכתא כרב דאשכחן ביבמות פ' האשה רבה הלכתא האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים וכו' · אמר רב נחמן בר יצחק רב הונא כרב ורב כר' יוחנן ור' יוחנן כר' חייא ור' חייא כר' ור' כ"ר מאיר ור' מאיר כר' אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב כר' עקיבא כולהו סבירא להו אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם · וקיימא לן דהני כולהו שיפה אינן ולית הלכתא אפילו כחד מיניהו · אמר שמואל המוצא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים ולית הלכתא כוותיה · דהא איתותב וקיימא לן חרשיין לפרעון · והא דאמר רב נחמן דכירנא דהוו סכרוי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא ניהדרינהו למריהו למעשיה דשמואל היא ולית הלכתא כוותיה · אמר ר' יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"ג דכתיב ביה הנפק · פי' הנפק אשתתא דרבייני לא יחזיר מאי מעמא חיישינן לפרעון · איני והתנן כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר · ופרקי' מתני' בשפרי חלפאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו ר' אבהו אמר בשהוחזק הלוה כפרן · אמר רבא ומשום דהוחזק כפרן תוב לא פרע ודילמא הדר ופרע וכו' · כפרן הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא ·

מהרש"א

תשובות לסיור לגבי ר' אחפי

נוסחא

פרנסת כפרן
תת נוסחא/מפנה

◇ ב' ליתיה באות ראשון ואומר "פרעתי" אחרי שנאמר לו: (כסף משנה מלוה ופרעון ג"ח הלכה ג) ב"ח הן לו" (ב"ב קעה ע"ב ד"ה ב"ח) ג) "ח"ב אותה ד' ימים ד"ה

הגהות הב"ח

(ג) גמ' תנינא וכו' אף לקמן נמי תניא:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא מתניתין. עיין זה גיטין יג ע"ב וב"ב קעה ע"ב: שמצא שטר נפרעו · עיין כג"ן ס"ק דקדושין דף כ"ד ע"ב ·

[דומה לזה כ"ק סמ: קו:]

יבמות פ

[ע"ל יד.]

[ע"ל יג. יד.]

[לקמן יח: כ.]

לקמן לה.

סם גב: קדושין סב. כתובות נח:

וחמר • לחתר זמן : פרעתי • ט"פ ב"ד : נאמן • ובסבועת היסת : בת מלוה • לפניהו לכתוב לו מדרבחת עליו לין כותבין ונותנין לו : חייב נאמן • ליסבע חלת שבגדו וגוטל דכיון דתחילתו הוא לרך לחובעו לדין אין דרכו למהר לפרוע עד שיפסקו דיינו פסק נמוך : וחמר פרעתי • לחתר זמן ט"פ ב"ד : והעדים מעידים לוחו שלא פרע • כפניהו חבעו לפרוע לו ט"פ ב"ד ולא פרעו, הוחיל ובפניהם הניח לעבור ט"פ ב"ד, ליהו נאמן שוב לומר פרעתיו שלא בעדים : החוזק כפרן לאותו ממון • אין נאמן עוד עליו לומר החזרתי ופרעתי, עד שיפרע בעדים : לא החוזק כפרן • ובסבע שפרע, ואע"פ שלא פרעו מיד כשבסבעו בפני עדים, ואין זה מניח בב"ד הכיון דלא פסקו לו פסק נמוך כשאר ממון סבר כו' : לאטעלא • לבוס : החוזק כפרן לאותה שבועה • לומר בשבעתי עד שיסבע בפניהו • כשלאחייב שבועה בב"ד • דכיון דחבעו בעדים לקיים דברי ב"ד ולא אבה ליהו נאמן לומר עוד קיימתי אחרי כן : לאבל חייב עלמו שבועה • שאמר לו אחבע לך ואבעו בעדים ולא אבה ואחר כך אמר "בשבעתי" נאמן ואע"ג דקמי עדים דמיין : עציד לניים דמקרי ואמר • [ג"ל לה] "לא תעשה מה שלא מיבוני ב"ד שלא אני בעלמי" ואיהו סרבעת ואכפה שלא דמיין בעלמא : וכתוב בו זמנו בו ביום • שבשום שנאמר בכתב: שבבר נמחל שעבודו • משפרע מלוה לחשועה ועל האחרונה לא בכתב והויא לה מלוה על פה ועוכף לקוחות שלא כדין דאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות : לימתי — דפרניה לימתי, וחזר ולוה לימתי : לי ניימת למחר • ג"ל ולא ביום שבכתב : ולניומא חרנא • שמי מיבות הן וליום לאחריו וקיטור סופרים הוא : ניפוק ליה • לאפילו בכתב על מלוה זו לאחרונה וכתוב בו יום מוקדם כזה הוה ליה השטר מוקדם : דלא שכיחי [לינשי] דפרעי [ביומיה] קמיעא • הלכך לא מיישינן למידי דלא שכיח ואי אחרמי הוגרכו לומר : דאין מוחר ולוה בו : רב בהנא אמר • שמעי בי רבנן • שנמחל שעבודו : ומפסדי לי • למטרף לקוחות משום דשטרי חוב המוקדמין פסולין כשהדין כי" כי" בשיעים ע"י המוקדמין : מיתא ניתא ליה • ברמאות ואני נפשיה בספיקא ואמר דלמא לא שמעי ואיכא רווחא : מאי איכא למימר? דשטרך לקוחות • מה טרפת יש בזה שלא יהא בשטר שיחזור ויכתוב לו והלא שניהם ביום אחד הלכך בשטר שנמחל שעבודו לא שביק : הטוען אחר טענה ב"ד • דבר שהוא בגלי ב"ד כגון כתובה, ומזון החטה והבעות, הטוען ואמר פרעתי שלא בעדים לא אמר כלום :

במקום

ואמר פרעתי נאמן, בא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו "חייב אתה ליתן לו" ואמר "פרעתי" אינו נאמן, בא מלוה לכתוב כותבין ונותנין לו, ב"ב אמר "בין "צא תן לו" בין "חייב אתה ליתן לו" ואמר "פרעתי" נאמן בא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו, אלא אי אמרת בשלמא הכי הוא דאיכא לפלוגי: אמרו לו "צא תן לו" ואמר "פרעתי" והעדים מעידין אותו שלא פרעו (וחזר ואמר פרעתי) החוזק בפרע לאותו ממון, חייב אתה ליתן לו" ואמר "פרעתי" והעדים מעידין אותו שלא פרע וחזר ואמר "פרעתי" לא החוזק בפרע לאותו ממון, מ"ט אשתמוטי הוא קא משתמיט מיניה סבר עד דמעיינו בי רבנן בדיני. אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן "מנה לי בידך" והלה אומר "אין לך בידי כלום" והעדים מעידים אותו שיש לו וחזר ואמר "פרעתי" החוזק בפרע לאותו ממון כי האי דשבתאי בריה דרבי מרינוס כתב לה לכלתיה איצטלא דמילתא בכתובתה וקבלה עליה, אירכס כתובתה, אמר זי (*להו) לא היו דברים מעולם, *אתו סהדי ואמרי "אין כתב לה" לסוף אמר להו "פרעתיה", אתא לקמיה דרבי חייא א"ל החוזקת בפרע לאותה איצטלא: א"ר אבין א"ר אלעא א"ר יוחנן "היה חייב לחבירו שבועה ואמר נשבעתי, והעדים מעידין אותו שלא נשבע *(וחזר ואמר נשבעתי) החוזק בפרע לאותה שבועה, אמרוה קמיה דר' אבהו אמר להו מסתברא מלתא דרבי אבין "שנתחייב שבועה בב"ד אבל חייב עצמו שבועה *[נאמן] עביד איניש דמקרי ואמר, אהדרוה קמיה דר' אבין אמר להו אנא נמי בב"ד אמרי, איתמר נמי א"ר אבין א"ר אלעא א"ר יוחנן "היה חייב לחבירו שבועה בב"ד ואמר נשבעתי והעדים מעידין אותו שלא נשבע *(וחזר ואמר נשבעתי) החוזק בפרע לאותה שבועה. א"ר אסי א"ר יוחנן "המוצא שטר חוב בשוק וכתוב בו הנפק וכתוב בו זמנו בו ביום–יחזירו לבעלים: אי משום "כתב ללוות ולא לוה" הא כתוב בו הנפק, אי משום פרעון, לפריעה בת יומא לא חיישינן, א"ל ר' זירא לר' אסי מי א"ר יוחנן הכי הא דאמרת משמיה דר' יוחנן *"שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבודו, "אימא אילימא למחר וליומא דאתא מאי אריא "שכבר נמחל שעבודו, תיפוק ליה דהוה ליה מוקדם ותנן* "שטרי חוב המוקדמין פסולין אלא לאו "ביומיה אלמא פרעי אינשי ביומיה? א"ל מי קא אמינא "דלא פרעי כלל, "דלא שכיחי אינשי דפרעי ביומיה קא אמינא, רב בהנא אמר "כשחייב מודה, אי הכי מאי למימרא? מהו דתימא האי מפרע פריעה והאי דקא אמר "לא פרעתיה" משום דקבעי מהדר למופא ביה זמנא אחריתי, ולפשיטי דספרא חייש, כמ"ל דאם כן מלוה גופיה לא שבק-סבר-שמעי בי רבנן ומפסדי לי, מאי שנא מהא דתנן "המצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה, ומשום שכתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות מניסן ועד תשרי שלא כדין, ולא אמרינן "דא"כ מלוה גופיה לא שביק ר"ל כתוב שטרא אחרינא בתשרי דלמא שמעי רבנן ומפסדי ליה, אמרי התם משום דאית ליה רווחא דהא מריח לקוחות מניסן ועד תשרי מינח ניחא ליה, ולא אמר ולא מידי, הכא כיון דלית ליה רווחא בסוף סוף שטרא האידנא כתיב (ו) מאי איכא דקטריף לקוחות, בשטר שנמחל שיעבודו, לא שביק : אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען אחר מעשה ב"ד לא חייב לחבה ליתן לו • הכא מסתמא דחייב לחבה ליתן לו לא הוי פסק דין גמור כי סם לא ואין לו וכן מסתמא במרובה (ב"ק קף סם: ושם) ובקשה דבפ"ק דסנהדרין (דף ו: ושם) לחריכן ה"ד גמר דין פלוני לחבה חייב לחבה זכאי וי"ל דלהסם מקרי גמר דין לענין שלחטור לבעוט לפי שיודע להיכן הדין נוטה :

רב כהגה לחמר כשחייב מודה • חימה ת"כ למה נקט הכא במילחא דר' יוחנן וי"ל דנקטיה משום דיוקא דלא לחי לין כחוב בו ביום לפילו כחוב בו הנפק דוודאי לוה לא יחזיר דחייכין לקטוניא לו לפפיטי דספרא :

המוען לחבר מעשה ב"ד לא לחמר בלוס • לינו נאמן לומר פרעתי מעשה ב"ד קרי כל דבר שחייב לה לפי' לא כחב כגון מכה ומלחיים ומזון החטה והבעות לאחר מוחו וא"ת למה כוחבין כחובה כיון דבלאו כחובה נמי לין נאמן לומר פרעתי וי"ל משום חוספת אבל מכה ומלחיים נגייה בלא כחובה וחוספת נרחה דלאפי' לית לה סהדי דהחכה לה נאמן לומר פרעתי *ואין רחיה מבלעי' "דר' שבאחי דהוה מהימן לומר פרעתי לי' לאו דהוחזק בפרן דר' שבאחי ערב היה אבל בעל שמת לא היה נאמן ואין רחיה נמי מדאמר לעיל (דף ז:) מלא כחובה לא יחזיר ומשמע דלא יחזיר משום חוספת שהיה נאמן לומר פרעתי לגבי מכה ומלחיים נמי מפסיד דהא נאמן לומר פרעתי מכה מגו דאי בעי אמר לגמנה בשחיק לו מס אין לה עדי היתמת או מס אין לה עדי קדושין נאמן

[אחא לקמיה דר' חייא אחו סהדי ואמרי אין כחב לה א"ל ר' חייא זיל הב לה לסוף אמר לה פרעתיך אמר לו החוחזקת בפרן רבי כ"ם ני: ר"ף ורא"ם והוא נכון]

רבינו הננאל

אמר רב יהודה אמר רב נחמן אמר לו ב"ד צא תן לו או חייב אתה ליחן לו ואמר פרעתי נאמן בא מלוה לכחוב אין כותבין ונותנין לו • אבל אמר לו צא תן לו ואמר נתתי ועדים מעידים אותו שלא נתן החוזק בפרן לאותו ממון ואם אמר לו חייב אתה ליתן ואמר נתתי והעדים מעידים אותו שלא נתן לא החוזק בפרן לאותו ממון מאי טעמא אמרינן אישתמוטי הוא דקא משתמיט סבר עד דמעיינו רבנן בדיני. ה) זה כגון הכופר בפלוה כשר לעדות • אמר רבה בר בר חנא אמר ר' יוחנן מנה לי בידך והלה אומר אין לך עלי כלום ועדים מעידים שיש לו וחזר ואמר פרעתי החוזק בפרן לאותו ממון • והוא שכפר בב"ד כי הא ג)בנמ' שבחאי דשבתי' כתב לכלתיה איצטלא דמילתא וקיבלה עילויה וכפר ובאו עדים והעידו שכתב לה איצטלא דמילתא חזר ואמר פרעתי • אמר ליה רב חייא כבר החוחזקת בפרן לאותה איצטלא וכן הלכה • וכן מי שנתחייב שבועה בב"ד לא

קמה א ב מיי' פ"ו מהל' טוען ונטען הל' ה סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' ע"ם סעי' ט וסי' עט סעי' יב :

קמו ג ד מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' עט סעי' יג :

קמז ה מיי' שם פ"ו הל' ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' עט סעי' ה:

קמח ו ז מיי' פ"ו שם הל' ה סמג שם טוש"ע ח"מ סי' פ סעי' כו :

קמט ח מיי' פ"ח מהל' גזילה ואבידה הל' כ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' סה סעי' ז :

קנ ט מיי' פי"ד מהל' מלוה ולוה הל' ז סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' מה סעי' ו וסי' נז סעי' ב :

קנא י מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ו סמג עשין שם טוש"ע ח"מ סי' מג סעי' ז :

[ועי' חוס' יבמות סה: ד"ה כי הא] ג"ל דבפחתי כ"ש

קנב כ מיי' פי"ח מהל' גזילה ואבידה הל' כ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' סה סעי' ז :

מחנך "החוחזק כפרן"

נוסח הכופר בחוב ובאו עדים שטרו ואחר כך אמר "כבר"

נוסח אני נפשי בספיקא ונאמן כו' בגמ' אחתיכן דאמרי ליה מיניה ואזלי (פרי יוסף)

אחנף

ב' הלכות על יחמן בעניות סומכוס

תשובות הגאונים הנ"ל

* אולי ראוי לומר שנחמה [כשבא מן הדין ע"י עדים] על הלקוחות

הגהות הב"ח

(ו) גמ' ואיהדרוה מזמ' ובכ"מ וכ"ב גי' רס"י מי :

ואמר נשבעתי ועדים מעידים אותו שלא נשבע החוזק בפרן לאותה שבועה וחייב לישבע עכשיו. א"ר יוחנן המוצא שטר חוב וזמנו בו ביום וכתוב בו הנפק [כתב] בו הנפק • אי משום פרעון כיון דרובא דעלמא לא פרעי ביומיה אלא מיעוטא הוא דפרעי ביומיה למיעוטא לא חיישינן • ותוב מלוה נוטריה לא שביק אמר אביי דילמא שמעי רבנן דהאי שטרא שלוה בו ופרעו וכבר נמחל

ו) תוס' ג"ל ומשמע זה למרי' דסכופר במלוה כשר לעדות ור"ל דהחם נמי סטעם משום דלמרי' דמשמעון וכדלחיתא לעיל דף ו. ב) תוס' ג"ל כי סח מעשה דשבחתי •

לא אמר כלום, מאי טעמא? כל מעשה בית דין כמאן דנקיט שטרא בידיה. דמ"א ל' רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן ולא משנתינו היא זו: **הוציאה גט ואין עמו כתובה כתובתה לא. *אי לאו דדלאי לך חספא לא משכחת מרגניתא תותה, אמר אביי מאי מרגניתא? במקום שאין כותבין כתובה עסקינן. דלמא דגט היינו כתובתה, אבל במקום שכותבין כתובה אי נקיטא כתובה גביא, אי לא לא גביא. הדר אמר אבא לאו מלתא היא דאמרי דאי סלקא דעתך במקום שאין כותבין כתובה עסקינן, אבל במקום שכותבין כתובה אי נקיטא כתובה גביא אי לא לא גביא, אלמנה מן האירוסין במאי גביא בעל. מיתיבי בעל לטעון ולימא פרעתיה, וכי תימא הכי נמי, אם כן מה הועילו חכמים בתקנתן? אמר רב חשישא בריה דרב חסדא לרב אשי *ואלמנה מן האירוסין דאית לה כתובה מנא לן אלימא מהא דתנן* נתארמלה או נתגרשה בין מן האירוסין ובין מן הנישואין גובה את הכל דלמא היכא דכתב להו לכי תימא מאי למימרא, לאפוקי מדרבי אלעזר בן עזריה דאמר "שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה" אצטריכא ליה, דיקא נמי דקתני גובה את הכל אי אמרת בשלמא דכתב לה היינו דקא תני גובה את הכל אלא אי אמרת דלא כתב לה מאי

במקום שאין כותבין כתובה - הלכך אומכין על תנאי ב"ד ותגבה לעולם עד שיוציא הבעל שובר, דגט שמעיד שגירשה הוא מוכיח שמייב הוא לה כתובה: לי לא - גקיט לה: לא גביא - לי מסוס דמייעין דלמא הדרה ומפקא כתובה וגביא זימנא לחריתי ת"ל מסוס דלי בעי למר פרעתיה: לאו מלתא היא לאמי - דבמקום שכותבין שטר כתובה יכול לטעון פרעתי דלמא כן למלמה מן האירוסין דלמא במקום שאין כותבין מן האירוסין: במאי גביא - כתובה על כרחך בעדי מיתה בעל: לטעון - יורש ואומר פרעתי: במקומן - שתקנו כתובה לאלמנה והלה לכל יטענו "פרעתי": נובה את הכל - בין כתובה של תנאי ב"ד דהיינו מנה לאלמנה ומחצה לבתולה בין תוספת: שלא כתב לה - את התוספת: דיקא נמי - דבכתב לה מיירי: מאי

הוציאה גט [ואין עמו כתובה] גובה כתובתה. והכי פירושא דמתני' לר' יוחנן הוציאה גט לפני עדי הגט ואע"פ שמודה שכתובה וגט בידה נפרעה בעדי הגט דכותבין שובר הוציאה כתובתה ואין עמה גט פי' עדי הגט היה אומרת לבד גיטי שהלכו להם עדי הגט והוא אומר פרעתי ואבד שוברי שעכשו לי שלח תגבה שניה נתמן במאי דלי בעי למר לית ליה גרסתיך ואע"פ שמודה שהלכו להם עדי הגט ואומר פרעתי יתחייב לה שהרי כסות ושונה וי"ל דמעמו חזיק והודה לו בשטורין פשוט לך מן השטורין כדלקמן בהמניח (ב"ק דף נה:) והא דתניא ברים שני דייני גזירות (כתובות דף קו:) התם שהמרה גרסתי בעלי מתפרנסת עד כדי כתובתה התם שמא לא היה הבעל בפניו היה מודה לדברים אבל אם היה אומר לית ליה גרסתיך פשוט לך מן המנוחות ואע"פ שהיכי מהימנת לאמר רב המנונא התם שהמרה לבעלה גירשתני נתמנת יש לומר אם תובעת כתובתה או אם יש קטטה ביניו לביניה ליכא נתמנת כמו שמת בעלה דנתמנת ובזה הענין ליכא נתמנת בפ' התם שהלכה (ימנות דף קנז. קיז.) ומן הסכנה ואילך שירחה להניח עדי הגט נפרעת אע"פ שיש לו מגו ואע"ג דבשילהי הכותב (כתובות דף פט: ושם) פליג אי ליכא עדי גירושין במאי גביא ליימניה במגו דוקא לרב דלית ליה לר' יוחנן דאמר הכא דלא אמר כלום אבל לר' יוחנן שיפה כחה קודם הסכנה שהיו נתמן לומר פרעתי לאחר הסכנה ממי יש ליפות כחה דלא יועיל מגו אלו ואיירי כולה מתני' לפי במקום שכותבין כתובה ואביי ממי מסיק כר' יוחנן ומוקי מתני' לפי במקום שכותבין כתובה ובקרקע גט פשוט (ב"ב דף קעח:) אמר אביי לבד שוברו של זה יאמר הלכל הלה ואחי משמע דסבר לחין כותבין שובר ואע"ג הוציאה גט ואין עמו כתובה אמתי נפרעת הא כיון למפסיד במה שנפתח שטר כתובה בידה כלפיכך לא יפרע עד שתוליא כתובה ויקרעוה וים לומר לאביי קבל דברי רבא דאמר עבד לוה לחים מלוה ובפרק המקבל (סוטה דף ז: ושם ד"ה אמר) דתנן אמרה נעמתני שוברה כתובתה ופריך בגמ' ס"מ דכותבין שובר אמר אביי תני מקרעת דמוע בעלמא הוא כלומר מהכא לא תדוק שגם רבא לחים ליה כותבין שובר דמי התם במקום שאין כותבין כתובה ומשולא דחיים ליה לחין כותבין שובר ומוקי לה מתני' פרק הכותב במקום שאין כותבין כתובה מני סבר כר' יוחנן דלא אמר כלום והוציאה בגט הייגו עדי הגט ואע"פ שמפסיד בגט שנפתח בידה שהם לא היה יכול לומר פעם אחרת אם יפסיד שוברו לא גרסתיך אם לחין לה עדי הגט מ"מ היה אומר בשעת מיתה דבן לחרים אם יפסיד שוברו לא גרסתיך אם לחין לה עדי הגט מ"מ היה אומר בשעת מיתה דבן קרעטוהו כאביי דבסמוך והוי כמו היכא דלא אפסיד כלל כדלקמן בהמניח (כתובות דף פט: ושם) כתובה ואין עמה גט שכך לורע שכתב לה ואין עמה גט הייגו עדי הגט לא יפרע דלמחן לומר פרעתי מגו דלא גרסתיך ומן הסכנה ואילך גובה לפילו בלא עדי הגט כדפרישית לר"י ורב מוקי התם מתני' בין במקום שאין כותבין כתובה בין במקום שכותבין כתובה וגבינן מכה מלחים ע"י שטר גט וקרעינן ליה דלא תיהדר ותגבי ביה וכתבינן ע"ג גיטא דבן כו' ופליג לחלבי דבסמוך ותוספת ע"י כתובה ומחתיכן מנלחים המרגליות ובהחובל (ב"ק דף פא:) נמי לחמרינן בללת בחים לחדירים והעלית בידך חרס:

אי לאו דדלאי לך חספא כו' - ול"ת וכי דרך למלא מרגליות תחת חרסי' ומפרש ר"ת דבקרקעית היס לבניס ריחוחי וגרוחות כחרסים

אלמנה מן האירוסין במאי גביא - ול"ת לעמה מן הנישואין ובמקום שאין כותבין כתובה לפרוך מאי גביא לי לא לתמרינן דלא נתמר כלום דאין יכול להוכיח לחיים לה כתובה ולפרוך מן הנישואין במקום שאין כותבין וי"ל דבמקום שאין כותבין אפי' לחיכו נתמן לומר פרעתי כיון דלא נתקנה כתובה בחיכו מקום אלא במקום שכותבין בעלמא אי לא נתקנה כתובה אבל אי לא מקום בשביל תוספת אבל מנה ומחצה היכו נתמן לומר פרעתי להכי מן האירוסין לחין לה תוספת לא תקינו כתובה אבל אי לא מקום מנה ומחצה תקנו לכתוב כתובה דנתמן לומר פרעתי מן האירוסין אמי יהא נתמן לומר פרעתי ויתקנו לכתוב כתובה:

מן האירוסין מנא ליה לחיים לה כתובה - ולא מצי למיפשט מהא דתניא פ' מי שמת (ב"ב ד' קמה:) המחזיר את החנה בתולה גובה מחצה כו' דאיכא לאוקמי שמי שדכתב לה וסיפא לישטריך ליה דקתני מקום שנהגו להחזיר קדושין כו' ומ"מ אמת הוא דאחרוסה ים לה כתובה אפי' לא כתב לה כדמוכח פרק החומר (קדושין ד' סה: ושם) דקאמר היא לומרת קדשתי והוא אומר לא קדשתיך הוא מוחר בקרובותיה ואם נתן נט מעלמו כופין אותו ונותן לה כתובה והתם ע"כ לא כתב לה דאי כתב לה היכי מצי למימר לא קדשתיך אחרי דרך לכתוב כתובה קודם קדושין וכן מוכח פרק ערבה (כתובות ד' מד:) ובקלן היו רוצה להוכיח אלא מן בריישא אי מן מכנה ולא מן מימרלות התמורלים אי נמי הכי קבעי בלמלמה מן האירוסין אלא תגבי בעדי מיתה דליטעון ולימא פרעתיה אבל בגרוסה אלא מן האירוסין פשיטא ליה לחיים לה כתובה דגובה בשבר גט כמו גרוסה מן הנישואין במקום שאין כותבין וקלטינן הגט וכתוב אבגיה גיטא דבן כו' ובמסקנא דסבר אביי כרבי יוחנן המוחן כו' אלא אמר כלום אפי' אלמנה מן האירוסין אית לה כתובה*:

[ועי"ש תוס' יומא יט: ד"ה מי מיכא]

[כתובות פח:]

[יבמות לב: מכות כח:]

[כתובות פט:]

כתובות מז: *סוגיית כל: פס: ביאור זה כתב הרמב"ן בחידושיו. אחרי שהקשה מדוע לא נקט הגמרא לשון אחר שיהא מתאים לכל הדעות, תירץ שהגמרא נקטה לשון זה כדי ללמדנו שאפילו אם נתארמלה או נתגרשה בין מן האירוסין ובין מן הנישואין חייב הבעל לכתובתה. ולפי זה אין צורך לומר

שטרות חתומים

עין משפט נר מצוה

מאי גובה את הכל מנה ומאתים הוא דאית להאי אלא *מדתני רב חייא בר אמי "אשתו ארוסה לא אונן ולא מטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מטמאה לו, "מתה אינו יורשה "מת הוא גובה בתובתה דלמא דכתב לה, וכי תימא" (ו) דכתב לה מאי למימרא, "מתה אינו יורשה" איצטריכא ליה, אלא אביי מגופה דמתני' קא הדר ביה דאי ס"ד במקום שאין כותבין כתובה עסקינן דגמ' היינו כתובתה, אטו גט מנה מאתים כתיב ביה "בי תימא כיון דתקינו רבנן למגבא לה כמאן דכתיב ביה "רמי" "במעון ולימא "פרעתי" "בי תימא דאמרינן ליה אי פרעתה איבעי לך למיקרעיה, אמר לן לא שבקתן אמרה בעינא לאנסובי ביה "בי תימא אמרינן ליה איבעי לך למיקרעיה ומבתב אגביה גיטא דנן דקרענוהו לא משום דגיטא פסולה הוא אלא כי היכי דלא תגבי ביה זמנא אחרית" אמן כל דמגבי בבי דינא מגבי: **מתני'** *מצא גיטי נשים ושדרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא לתנן: **גמ'** מעמא דנמלך שלא לתנן הא אמר תנו נותנין ואפילו לזמן מרובה והמביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר כשר אם לאו פסול אמר רבא לא השיא האן במקום שהשיירות מצויות באן במקום שאין השיירות מצויות ואפי' במקום שהשיירות מצויות והוא שחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת ראי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה *דההוא גיטא לאשתבחה בי דינא דרב הונא דהוה כתוב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" אמר רב הונא

אטו גט מנה ומאתים כתיב ביה · תימה היכי מוכח דלפיכך במקום שכותבין כתובה דגבינן לפי' כי לא נקיטי כתובה דלמא הכא במקום שאין כותבין וגבינן בשטר גט וכותבין בגט לה · אם כן הוה לכתיב (ויקרא כא) כי אם בתולתו והיינו דקאמר והא לא אמרו הוא דלא בתו עדיין לידי קידוש בשר · ולא מטמא] [כך] בפ' הכותב (כתובות דף פט:) ושטרא דן כו' דלכתב (רבה) [כך] בפ' הכותב (כתובות דף פט:) ולכבי נמי לוקמת הכי לי נמי טוקי במקום שאין כותבין כתובה וגבינן בעדי הגט לכל גט לה קרעינן מטום דבעינן לאכסובי ביה והוי כמו היכא דלא לפפר דכותבין שובר יפרט עד שתוציא שטר כתובה מידה או מטום שיכא נאמן לומר פרעתי דלמא כרבי יוחנן או מטום דאין כותבין כתובה לה במקום שכותבין דכתובה שאין כותבין במקום שאין כותבין לה היינו כתובתה, אטו גט מנה מאתים כתיב ביה "בי תימא כיון דתקינו רבנן למגבא לה כמאן דכתיב ביה "רמי" "במעון ולימא "פרעתי" "בי תימא דאמרינן ליה אי פרעתה איבעי לך למיקרעיה, אמר לן לא שבקתן אמרה בעינא לאנסובי ביה "בי תימא אמרינן ליה איבעי לך למיקרעיה ומבתב אגביה גיטא דנן דקרענוהו לא משום דגיטא פסולה הוא אלא כי היכי דלא תגבי ביה זמנא אחרית" אמן כל דמגבי בבי דינא מגבי: **מתני'** *מצא גיטי נשים ושדרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא לתנן: **גמ'** מעמא דנמלך שלא לתנן הא אמר תנו נותנין ואפילו לזמן מרובה והמביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר כשר אם לאו פסול אמר רבא לא השיא האן במקום שהשיירות מצויות באן במקום שאין השיירות מצויות ואפי' במקום שהשיירות מצויות והוא שחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת ראי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה *דההוא גיטא לאשתבחה בי דינא דרב הונא דהוה כתוב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" אמר רב הונא

חיישינן

מאי גובה את הכל · מאחר שלא התנה עמה כלום מהו התוספת: **לא לזון** · אין לניעות חל עליו ליתכן לכילת קדשים: **ולא מטמא לה** · אם כהן הוא דכתיב (ויקרא כא) כי אם לבתולתו והייט דקאמר והא לא אמרו הוא דלא בתו עדיין לידי קידוש בשר · **ולא מטמא** לו · לאו מטום כהונה קאמר דאין כהונה מוזכרת על הטומאה אלא מטעם אחר שכתוב "בני אהרן הכהנים" (ויקרא כא) ולמעט את הכהן שנשבה שנאמר "ובתולה מעמיה" (שם) ולמעט את הגר שנתגייר שנאמר "ובתולה מעמיה" (שם) ולמעט את הממזר שנאמר "לא יבא ממזר בקהל ה'" (דברים כג) ולמעט את הנתין שנאמר "ונתין ירושלים" (יחזקאל מד) ולמעט את הנשואה לחלל שנאמר "ואשה בתולים מעמיה יקח" (ויקרא כא) ולמעט את הבועל בעילת זנות שנאמר "ובתולה מעמיה יקח" (ויקרא כא) ולמעט את הבא על הבהמה שנאמר "ובתולה מעמיה יקח" (ויקרא כא) ולמעט את הבא על אחותו מאביו שנאמר "ובתולה מעמיה יקח" (ויקרא כא) ולמעט את הבא על אחותו מאמו

חיישינן לגבי שוירי · וא"ת א"כ נרב הונא היכי יגרום כל אדם לתקנו לר"מ דליטו מוכיח מתוכו כיון דחיישינן לגבי שוירי וי"ל כיון דלית הוחזקו הוי ספיר מוכיח מתוכו ומ"מ כשנפל חיישינן: **נפק** דק ותשכח כל מעשה כ"ד הרי זה יחזיר· פרש"י דהכוח גיטה הוה כחיב ביה הנפק ופקיעו ספיר ממתני' דמעשה ב"ד יחזיר לך מה שפירש כשנפל מן השליח קאמר דל"ב מה מועיל הנפק כיון שלא נח ליד התאם עדיין דאם ירצה יוכל לומר לגמלך בלה הנפק הכי נמי ירצה להפקע ומו דבעל לה מקיים גיטה וי"ל דלי כחיב ביה הנפק מייר שנפל מן התאם ושולחה לומו התאם ואומרת שהוא שלה וקא פקיעו דיחזיר ולא חיישינן שמא מקדקת ומתאם לחברת נפל לת"ג דהשיירות מצויות כיון דלא הוחזקו כמו במעשה ב"ד דיחזיר ולת"ג לתאמת בב"ד שהשיירות מצויות ולא חיישינן שמא מחמר נפל כיון דלא הוחזקו כמו במעשה ב"ד דיחזיר ולת"ג לתאמת בב"ד שהשיירות מצויות כיון דלא הוחזקו בהכיא גיטה שמא לתאמת שהשליח שולחו לגרש לת התאם והוא שלא הוחזקו אע"ג דרבי זירא ורמי מתניתין אברייתא ומשני תנן המביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר בשר ואם לאו פסול ורמינהי המצא גט אשה בשוק: בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר, לא לזה ולא לזה קתני מידת "בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה" ואפילו לזמן מרובה, ומשני כאן במקום שהשיירות מצויות *כאן במקום שאין השיירות מצויות איבא דאמרי והוא שהוחזקו דלא נהדר והיינו דרבה, איבא דאמרי אע"ג דלא הוחזקו לא נהדר ופליגא דרבה בשלמא רבה לא אמר כר' זירא מתניתין אלימא ליה לאקשויי אלא רבי זירא מ"מ לא אמר כרבה? אמר לך: מי קא תני הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה דלמא הא אמר תנו נותנין ולעולם כדקיימא לן לאלתר; למ"ד לר' זירא במקום שהשיירות מצויות ואע"ג שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון ופליגא דרבה במאי קא מיפלגי? רבה סבר דקתני כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר דאשתכח בב"ד עסקינן וב"ד במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו לא יחזיר לא הוחזקו יחזיר ורבי זירא אמר לך שנמצאו בב"ד, כל מעשה ב"ד יחזיר, ורבי אבדימי בר חמא אמר כגון דקא אמרי עדים מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון" אי הכי מאי למימרא? מהו דתימא ליחוש דלמא אתרמי שמא כשמא ועדים כעדים קא משמע לן רב אשי אמר *כגון דקא אמר נקב יש בו בצד אות פלונית ודוקא בצד אות פלונית אבל נקב בעלמא לא, רב אשי מספקא ליה *סימנים או דאורייתא או דרבנן; רבה בר בר חנה אירכם

חיישינן לשני שוירי וא"ל *רב חסדא לרבה פוק עיין בה דלאורתא בעי מינך רב הונא נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר והא בי דינא דרב הונא דכי מקום שהשיירות מצויות דמי וקא פשיט רבה דיחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון אין, אי לא לא עבד רבה עובדא (בהדיא גיטא דאשתכח) בי כיתנא דפומבדיתא כשמעתיה: איבא דאמרי היכא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו אע"ג דרבי זירא ורמי מתניתין אברייתא ומשני תנן המביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר בשר ואם לאו פסול ורמינהי *מצא גט אשה בשוק: בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר, לא לזה ולא לזה קתני מידת "בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה" ואפילו לזמן מרובה, ומשני כאן במקום שהשיירות מצויות *כאן במקום שאין השיירות מצויות איבא דאמרי והוא שהוחזקו דלא נהדר והיינו דרבה, איבא דאמרי אע"ג דלא הוחזקו לא נהדר ופליגא דרבה בשלמא רבה לא אמר כר' זירא מתניתין אלימא ליה לאקשויי אלא רבי זירא מ"מ לא אמר כרבה? אמר לך: מי קא תני הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה דלמא הא אמר תנו נותנין ולעולם כדקיימא לן לאלתר; למ"ד לר' זירא במקום שהשיירות מצויות ואע"ג שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון ופליגא דרבה במאי קא מיפלגי? רבה סבר דקתני כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר דאשתכח בב"ד עסקינן וב"ד במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו לא יחזיר לא הוחזקו יחזיר ורבי זירא אמר לך שנמצאו בב"ד, כל מעשה ב"ד יחזיר, ורבי אבדימי בר חמא אמר כגון דקא אמרי עדים מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון" אי הכי מאי למימרא? מהו דתימא ליחוש דלמא אתרמי שמא כשמא ועדים כעדים קא משמע לן רב אשי אמר *כגון דקא אמר נקב יש בו בצד אות פלונית ודוקא בצד אות פלונית אבל נקב בעלמא לא, רב אשי מספקא ליה *סימנים או דאורייתא או דרבנן; רבה בר בר חנה אירכם

נפק דק ותשכח כל מעשה כ"ד הרי זה יחזיר·

אין הבעל מודה לה יחזיר · תע"ג דלמחמת לומר גרסינן (גיטין דף סד:) הכא היכה למחמת דמעיקר פניה כיון דהגט מסויעה:

ואפילו לזמן מרובה · תימה כיון שמודה שממנה נפל וכבר גירשה למאי הוה לן למימר דלא יחזיר כיון דלמחמת לומר גרסינן כדלעיל מיהו לעולם אימא לך דלא גרסינן ומפני שהוא מגורשה מכאן ולהבא הוחיל ובידו לגרשה אבל הכא שלומר שכבר גירשה מזמן לזמן אחר שאינו לזמן למפרע כך היו נראה להבא ויחזיר לאשה דקאמי היינו בעדים ומתגרש בו בחזקה זו ולא חיישינן שמא מחמר נפל ואפילו לזמן מרובה:

מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד כו' · ואומר הבעל שהוא אותו יוסף וא"ת והלא כשלין העדים אומרים כן היו נאמן לומר שהוא אלא לא מוקמינן שמא מחמר נפל ועדים אומרים אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון למה יהא נאמן ליחוש שמא לאחר חתמו ולא זוז וי"ל דלמה כי אין עדים מה שיהו נאמן תע"ג שלומר מכיר אני שהוא אלי לפי שכשפקר לומר שהוא שלו לפי שכבר ר' שלא חיבד אחר גט רק הוא לכך לומר שהוא שלו אבל תע"פ שהיו מכיר אבל כשעדים אומרים שלא חתמו רק על גט אחד של יוסף בן שמעון במזיד לא יפקר אם חתמו לאחר לומר "שלא חתמו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון זה אני מכיר טפי ולריך לומר שלא לזו עדים החתימה דלי גרסינן ואין ספרים דגרסי שלא על גט אחד של יוסף בן שמעון למה לי עדים החתימה דלי לרמוז החתימה שהיא שלהם ס"ל הוה ליה למימר מהו דתימא דלמא תחתמי עדים כעדים ותחתימה כחתימה:

רבינו חננאל

בעיר אחת עבר רבא ע ו ב ד א כשמעתיה איבא דאמרי היכא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו ואע"ג דלא נתחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת לא נהדר ופליגא דרבה מדחזינן מתני' דשלשים מינה רבא כל מקום שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת יחזיר ועבר עובדא ופסק אהא דתני כל משנה ב"ד הרי זה יחזיר ולא פלקא שמעתא כמעמא דרבא אלא אוקמא ר' ירמיה כגון דאמרי עדים מעולם לא התחתמו אלא על גם אחד של יוסף בן שמעון וכו' ורב אשי דהוא בתרא אוקמא כגון דאמר (עדים) נקב יש בו בצד אות פלוני שהוא סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא מכלל דשניא ד ר ב א לא שניא דסמכא הוא ואע"ג דעבר עובדא כשמעתיה אי"ה הוא דעבד ואחריני לא עבדו כוותיה וכי האי גוונא

חיישינן לשני שוירי וא"ל *רב חסדא לרבה פוק עיין בה דלאורתא בעי מינך רב הונא נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר והא בי דינא דרב הונא דכי מקום שהשיירות מצויות דמי וקא פשיט רבה דיחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון אין, אי לא לא עבד רבה עובדא (בהדיא גיטא דאשתכח) בי כיתנא דפומבדיתא כשמעתיה: איבא דאמרי היכא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו אע"ג דרבי זירא ורמי מתניתין אברייתא ומשני תנן המביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר בשר ואם לאו פסול ורמינהי *מצא גט אשה בשוק: בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר, לא לזה ולא לזה קתני מידת "בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה" ואפילו לזמן מרובה, ומשני כאן במקום שהשיירות מצויות *כאן במקום שאין השיירות מצויות איבא דאמרי והוא שהוחזקו דלא נהדר והיינו דרבה, איבא דאמרי אע"ג דלא הוחזקו לא נהדר ופליגא דרבה בשלמא רבה לא אמר כר' זירא מתניתין אלימא ליה לאקשויי אלא רבי זירא מ"מ לא אמר כרבה? אמר לך: מי קא תני הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה דלמא הא אמר תנו נותנין ולעולם כדקיימא לן לאלתר; למ"ד לר' זירא במקום שהשיירות מצויות ואע"ג שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון ופליגא דרבה במאי קא מיפלגי? רבה סבר דקתני כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר דאשתכח בב"ד עסקינן וב"ד במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו לא יחזיר לא הוחזקו יחזיר ורבי זירא אמר לך שנמצאו בב"ד, כל מעשה ב"ד יחזיר, ורבי אבדימי בר חמא אמר כגון דקא אמרי עדים מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון" אי הכי מאי למימרא? מהו דתימא ליחוש דלמא אתרמי שמא כשמא ועדים כעדים קא משמע לן רב אשי אמר *כגון דקא אמר נקב יש בו בצד אות פלונית ודוקא בצד אות פלונית אבל נקב בעלמא לא, רב אשי מספקא ליה *סימנים או דאורייתא או דרבנן; רבה בר בר חנה אירכם

[ועי' תוס' יבמות קמו: ד"ה ימחק]

[נקמן כה: גיטין כג. ד"ה ימחק]

[לעיל קח: נקמן כ.]

[גיטין כז:]

[נקמן כה: מולין עט:]

[גיטין כג.]

מגנה

הגהות הגאון יעקב כ"ץ מדפוס ב"ח

---

*סימן ס"ת ◇ על ר' יהודה ור' אחי אומרים אף ס"ת ר' יהודה אומר ... [illegible]

*[illegible] [illegible] [illegible] [

אירכס ליה גיטא בי מדרשא אמר: אי סימנא אית לי בגויה אי טביעות עינא אית לי בגויה, אהדרוה ניהליה, אמר: לא ידענא אי משום סימנא אהדרוה ניהלי וקא סברי סימנין דאורייתא אי משום טביעות עינא אהדרוה ניהלי, ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש דעלמא לא. [נפ"א] נעט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה, אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה. בזמן שהבעל מודה מיהא יחזיר לאשה, וליחוש שמא כתב ליתן בניסן ולא נתן לה עד תשרי ואזל בעל ובן פירי מניסן ועד תשרי ומפקא לגיטא דכתב בניסן ואתיא למטרף לקוחות שלא כדין? הניחא למ"ד *בינו שנתן עיניו לגרשה שוב אין לבעל פירות שפיר, אלא למ"ד יש לבעל פירות עד שעת נתינה מאי איכא למימר? כי אתיא למטרף אמרינן לה אייתי ראיה אימת מטא גיטא לידך, ומאי שנא משטרי חוב דתנן *מצא שטרי חוב: אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללוות בניסן ולא לזה עד תשרי וקא טריף לקוחות שלא כדין, התם נמי ליהדר, וכי אתי למטרף נימא ליה אייתי ראיה אימת מטא שטר חוב לידך? אמרי: הכא גבי נט אשה אתי לוקח ותבעה אמר להו דהדרוה ניהלה רבנן לגיטא משום דלא תעגין ותיתיב, השתא דקא אתיא למטרף תיזל ותיתי ראיה אימת מטא גיטא לידה. הכא גבי שטר חוב לא אתי לוקח ותבע, מדאהדרוה ניהליה רבנן לשטר חוב פשיטא למאי הלכתא אהדרוה ניהליה, למטרף הוא, שמע מינה קמן הבנן במילתא ומקמי דידי מטא שטרא לידיה: שחרורי עבדים וכו': ת"ר *מצא שטר שחרור בשוק בזמן שהרב מודה יחזיר לעבד, אין הרב מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה. בזמן שהרב מודה מיהא יחזיר לעבד ואמאי ניחוש שמא כתב ליתן לו בניסן ולא נתן לו עד תשרי, ואזל עבדא ונקנה נכסין מניסן ועד תשרי ואזיל הרב וזבנינהו, ומפיק ליה לשחרור דכתב בניסן וקא טריף לקוחות שלא כדין, *הניחא למ"ד יזכות הוא לעבד שיוצא מתחת רבו לחירות, ואביי דאמר *עדיו בחתומיו זכין ליה שפיר, אלא למ"ד חוב הוא לעבד שיוצא מתחת יד רבו לחירות, מאי איכא למימר? דכי אתי למטרף אמרינן ליה אייתי ראיה אימת מטא שחרור לידך: *ת"ר אייתיקי מתנה וכו': *אי היא דייתיקי לא תהא למיקם ולהוי שאם מת נכסיו לפלוני "מתנה" כל שכתוב בו "מהיום ולאחר מיתה" אלמא אי כתיבא "מהיום ולאחר מיתה" הוא דקני ואי לא, לא קני? אמר אביי הכי קאמר: איזו היא מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע, דלא קני אלא לאחר מיתה? כל שכתוב בה "מהיום ולאחר מיתה". תניא נמי הכי: אמר רבי יהודה משום רבי אלעזר בן עזריה: אין לך בכל הנכסים שנקראו "מתנה" אלא אייתיקי. אמר רבי אבא בר ממל לא קשיא הא

אי סימנין דאורייתא. בגט נמי מהדרינן ולי סימנין דרבנן מה שמחזירין לכתחילה בסימן מודבקן מדרבנן משום דלפקר בית דין הפקר לכל מדאורייתא לריך לו עדיס לו סימן מובהק, וגט נמי לכתחילה הוא לא מהדרינן אלא בסימן מובהק:

אבל חיישינן דעלמא לא. מפרש ר"ת דעם הארץ נמי חיים ליה טביעות עינא כדאמר בפ' גט פשוט (ג"ב דף קמ:) הלי מלן דבעי לקדושי ליתמא לידבר עם הארץ בהדיה והאי דלא מהדרינן ליה משום דלא מהימן: **ולידוש** למאי כתב ליתן בניסן כו'. ואפילו לאבי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו הכא גבי אמה אחה הוא ואמאי. ויש לומר דאייקין הא אמר מנו טופנין וכן אמאי. להמכיר גט ממדינת הים לא פריך ניחוש שמא כתב ליתן בניסן כו' כיון דעמה אבא לגרשה רואין שהזמן מוקדם ויש קול עלא שמא נמסר בידו שכתב ויזכו לקוחות לומר חייבי לריכי לימת מטא גיטא לידך אבל הכא שהבעל מודה שממנה נפל דלדידיה גירשה פריך וניחוש שמא יסברו לקוחות שאמרה אמת ולא יאמרו לקוחות שמא נפל היה כשנמסר בידה חייבי לריכי לימת מטא גיטא לידך ות"ח ואמאי לא פריך למאי: (ד) דכותבין גט לחים אע"פ שאין אמנו אומן ניחוש שמא לא יחזור ויכתוב אחר לה ויתנו לה בשעת גירושין דלמא אתי למיפרך לקוחות שלא כדין. וכן גם שחרור דינו כמו הכי. פי' דיאחיקי צואות שכיב מרע בלשון יון נקראת דייתיקי. דייתיקי פתנה ושוברים לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהם שלא ליתנם. הא אמר חנו נותנים ורמינהי דייתיקאות אפותיקאות ומתנות אע"פ ששניהן מודין לא יחזיר לא לזה ולא לזה אפותיקאות ומתנות אע"פ ששניהם מודין לא יחזיר לא לזה ולא לזה אמר רבי אבא בר ממל לא קשיא הא

רבינו חננאל

לחומרא עבדינן הא דאורכס ליה גיטא בבי מדרשא לרבה בר חנא ואהדרוה ליה ולא ידע אי בסימנא דאית ליה בגויה אי בטביעות עינא דאמרינא. גופא מצא גט אשה בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה וכו' פשוטה היא ופתנייא דשמעתתא כל כי הא גונא מצריכינן ליה לברורי בעדים אימת לבתחלה שלא כדין. וכן גם שחרור חיישינן לדלמא אתי למיפרך לקוחות שלא כדין. ומפרש אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי שמצא שטר שחרור לעבד בשוק בזמן שרבו מודה יחזיר לעבד ואמאי ניחוש שמא כתב ליתן לו בניסן ולא נתן לו עד תשרי ואזל עבדא ונקנה נכסין מניסן ועד תשרי ואזיל רבו וזבנינהו ומפיק ליה לשחרור דכתב בניסן וקא טריף לקוחות שלא כדין הניחא למ"ד יזכות הוא לעבד שיוצא מתחת רבו לחירות ואביי דאמר עדיו בחתומיו זכין ליה שפיר אלא למ"ד חוב הוא לעבד שיוצא מתחת יד רבו לחירות מאי איכא למימר דכי אתי למטרף אמרינן ליה אייתי ראיה אימת מטא שחרור לידך. ת"ר אייתיקי מתנה וכו' איזו היא דייתיקי לא תהא למיקם ולהוי שאם מת נכסיו לפלוני מתנה כל שכתוב בו מהיום ולאחר מיתה אלמא אי כתיבא מהיום ולאחר מיתה הוא דקני ואי לא לא קני אמר אביי הכי קאמר איזו היא מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע דלא קני אלא לאחר מיתה כל שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה. תניא נמי הכי אמר רבי יהודה משום רבי שמעון בן יוחי אין לך בכל הנכסים שנקראו מתנה אלא אייתיקי. אמר רבי אבא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אין לך בכל הנכסים שנקראו אפותיקי אלא אייתיקי. אמר רבי אבא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אין לך בכל הנכסים שנקראו מתנה

ברייתא בבריית דלמת כתבה להאי ולת יהביה ליה · הייט דלת כתבי לדידיה למאי לי להדר כיון שהוא רוצה דעדיו בחתומיו זכין לו היכת דמטת שטרת לידיה ואבי יתכן כלרב זביד דבממון: **והא** לידי ולידי דייתיקלוס קמני · ול"ת ולפרוך נמי והא מתנות קתני ותור"מ דמייתי מתני' שפירש שמוכן לו גוף ופירי מהוסס אם לא יחזור עד לאחר מיתה דמאי הדר ביה ורש"י דתמך לפרש דגבי מתנות לפי' אם לאחר תנו לזין טוכזין וה"פ דמתניתין שהאי אומר כתובין היו ונמלך עליהם שלא ליתן ויהיו לזיגים לאחריה ועתה רוצה לחזור בו מן הסני וליתנה לראשון לפיכך לפילו אם לאחר תנו לזין טוכזין לאחר ליתנו לפילו אם לאחר תנו לזין טוכזין לפילו נמלך ונתן לאחר יכול לחזור וקשה לפירושו דת"ק פירוש דנמלך דמתני' יהיה בשני עניינים ותו לעיל גבי גט דדייק הא לאחר תנו טוכזין לפילו לזמן מרובה לפרש"י ז"ל מנ"ל לפרושי הכי דלמת ה"פ משום דנמלך ליכת למיתם שמת לת ניתן הגט עדיין ונלך לפילו אם לאחר תנו לזין טוכזין אלא לשון ונמלך משמע שפעמה לזיט רוצה כלפריסים לעיל (י"ת. ל"ה הא): **וברתר** לבזה כתבה לזיט לזיגים לאחריה · תימה לאחלי לת לאחרינן נמי שכתבה בהא תחלה במתנת שכיב מרע ותא"ב בהא עלמו כתבה להלי ולת יהבה ליה ומת הלב ומקשיינן המתנה לראשון והכן רוצה שהחזיר לשני: **מצא** שובר כו' · ולי"ת ללמת כתב ליתן בניסן כו' · ול"ת לפרוך על מהני' דגבו פשוט (ב"ב דף קסז.) דכותבין שובר לאחר וכ"ת לת חיישינן אלת היכת שכפל ואחרינא הא פריך לעיל (יב:) גבי כותבין שכר לזוה אע"ג לליכת ליעותת וי"ל דמני לדחויי בשטרי הקנלה הקנלה אבל הכת לי בשטרי הקנלה מיירי כי לין לחסה מודה משמע לפילו לינה לומרת שהוא מזוף אלת לומרת שכתבה ליתן ולת נתנה ולומרת עתה אל תתנו לפי שכמלכה דומית דמלת שובדין דמתניתין דלת יחזיר שאני לומר כתובים היו ונמלך כו': ש"מ

אחרינא ליהבה ליה, והשתא קא הדר ביה מההוא, סבר מהדר לא מצינא הדרנא בי, אימר להו דאבא יהבה ליה להאי (ונזיל) (ונפיק) מיניה והוא זבי ונפלוג בהדיה, הלכך אמרינן ליה אנן: האי כתבא לא יהבינן ליה להאי דלמא מכתב כתבת, מיהב לא יהבה ליה, והשתא ויהבתיה אתי לאינש אחרינא קא הדרת ביה, אי לא יהבתה לאינש אחרינא קא בעית דתתבה להאי, כתיב ליה השתא כתבא אחרינא ויהביה ליה דאי יהבת לאינש אחרינא לית בה פסידא דלמא ובתרא בתרא זבי דהא הדר ביה מקמא, כי קא תני ברייתא "אע"פ ששניהם מודים לא יחזיר - לא לזה ולא לזה" בבריה דאמרינן: דלמא כתב אבוה להאי ואמלך ולא יהביה ליה ובתר אבוה כתב אידו לאינש אחרינא קא הדר ביה מההוא, סבר מהדר לא מצינא הדרנא בי, אימר להו דאבא יהבה ליה להאי (ונזיל) (ונפיק) מיניה והוא זבי ונפלוג בהדיה, הלכך אמרינן ליה אנן: האי כתבא לא יהבינן ליה להאי דלמא מכתב כתבת, מיהב לא יהבה ליה, והשתא ויהבתיה אתי לאינש אחרינא קא הדרת ביה אלא אי קישטא קא אמרת דיהב ליה אבוך, זיל אתי השתא כתיב ליה שטרא אחרינא דאי נמי לא יהבה ליה אבוה וכתבתיה את לאינש אחרינא ליה בה פסידא - דקמא ובתרא קמא זבי: ת"ר **מצא** שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה בזמן שהאשה מודה מיהת יחזיר לבעל, ולידוש דלמא כתבה ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי ואולה זבתה לכתובה בטובת הנאה מניסן עד תשרי, ומפיק ליה לשובר דכתיב "בניסן" אתא למטרף לקוחות שלא כדין? אמר רבא ש"מ

הא בבריית · שהיה שטר מתנת בריית דלת כתיב ביה כדקליר ורמי בערסיה" (ב) (לליו) שכותבין בשטרי מכיר: דבר מהלך הוא · שיכול לחזור במתנתו אם כתב בני שטרות השני ולכך תגר דידן דנוטמת משום שהני תומר כמלך עליהן דלת לתן ולת יחזיר אבל אם הוה דנמלך אסתת אם תמר תנו נותנין לליכת למיתם למידי והי"ק מלת דייתיקי לו מתנה לת יחזיר דלמר יחזיר שהני תומר כו' והיכת דלמר תנו [לו] שייך למימר לת יחזיר משום טעמת דשהני תומר כגון מתנת בריית לו בשכיב מרע ומת וכריה קתני שמעי מתנו' ממתני' דלת יחזיר ולת שייך למימר שהני תומר כגון בשכיב מרע שלת מת מתליו דייקינן התמר תנו נותנין, והיכת דלת שייך למימר שהני תומר כגון מתנת בריית דלת כתיב ביה כדקליר ורמי בערסיה" (ב) (לליו) שכותבין בשטרי מכיר: דבר מהלך הוא · שיכול לחזור במתנתו אם כתב בני שטרות השני ולכך תגר דידן דנוטמת משום שהני תומר כמלך עליהן דלת לתן ולת יחזיר אבל אם הוה דנמלך אסתת אם תמר תנו נותנין לליכת למיתם למידי והי"ק מלת דייתיקי לו מתנה לת יחזיר שהני תומר כגון בשכיב מרע שלת מת מתליו דייקינן התמר תנו לבעל שהני תומר הלכך ובתרא לא פסידא · ולהוה לת פרע עד תשרי: **ותזלה** · תיהי בעודה תחתיו בין ניסן לתשרי: **ובכתבה לכתובה** · לתחר: **בטובת הנאה** · בסכק שלא תמות היל יירשנה בעלה ויפסיד מי שלקחה ותא יתות בעלה או יגרשנה יהיה לוקח במקומה ויגבה כתובתה ושוב לת היה לבעלה לפרוע לה הכתובה אלת לוקח ולכך תיקנו ושוכר שכתב בשמה תיקו כלום: **ומפיק לשובר** · שכתוב בניסן ויקדוש לשטרו על לוקח וניחוק הבעל {בקרקע המיוחדת לכתובתה} שלת כדין: ש"מ

קסד א ב ג מיי' פי"ח מהלכות גזילה והלכה ט ו ושיין ממ"ח סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' סה סעיף יד:

קסה ד מיי' שם הלכה יח סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קי סעיף ג:

רבינו חננאל

ופרקינן מתני' דדייקת מינה הא אמר תנו נותנין במתנת ; שכיב מרע שאפי' נתנם לאחר אי הדר ביה בר מיהדר הוא ולימא פסידא כלל. ברייתא בבריא דלאו בר מיהדר הוא דחיישינן דלמא כתביה להאי מעיקרא ולא יהב ליה שפרא והדר כתביה לאינש אחרינא ויהב ליה שפרא והשתא בעי למיהדר במה דיהב לבתרא ועבד קנוניא בהדי קמא ומשום הכי מודה ליה לפיכך תני לא יחזור ואתקיף עלה רב זביד והא מתניתא נמי דייתיקאות קתני אלא הא והא בשכיב מרע ולא קשיא מתני' בדידיה דבר מיהדר הוא ברייתא (באבוה) [ב ב ר י ה] וכו' ופ ש ו ט ה היא. ת"ר מצא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל וניחוש דלמא כתבה בניסן ולא נתנה לו השפר עד תשרי וובנתה לכתובה ב י נ י ובינו ומפיק לשובר דכתב בניסן ומבטיל לה לכתובה.

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה הא בבריה וכו' בשלמים כדלן שכותבין:

נוסחא/מ בנב

מ"ב (ד"ה מצא) סוף יד:

ב' [נוסחת ר"ן] מתנתו ומתנ"ט ר"ן ומ"ב סי' ק סעיף ג:

◇ "מתניתין, בר"א" בשכיב מרע, בבריא

נוסחא מצא שטר

מחק

תוספות (בא אחד) [נראה - נאה מחניתין דמצא שטר בשכיב מרע בבריא לת כתבה ליה ולת יהבה ליה ולת כתבה ליה ויהבה ליה ולת כתבה ליה ולת יהבה ליה ולת כתבה ליה ויהבה ליה ולת כתבה ליה ויהבה ליה ולת כתבה ליה וי

ש"מ מדלא חיישינן להכי דלמי נמי הוה ליה כמי שפיר זכי בעל כשוכר שכבתב לשמה: ליתח לדשמואל. דלמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר המוכר וחזר ומחלו מחול הוא לגמי הלוה הלכך אם מכרה זו כתובתה בחייר דהייט שטר חוב וחזרה ומחלתה לבעל בתמרי מחול ושפיר קריך בעל: בשטר כתובה יוצא מתחת ידה. שמכילה לפניו דליכא למימר לשמא מכרה בכותבת הגאה שלזו מכרתה היתה מוסרת הכתובה ביד הלוקח: לשמי כתובתי. שמא שמי שטרי כתובה היו לה [וים] לחוש שמא מסרה לאחר לגוקח וכתבה לחזור בה. וגמחול לגמי בעלה ומוסרת. לו שוכר שמוקדם לשטרו של לוקח למי ודלמי ליתמי לדשמואל. ומחוך שכיבה לממחול שטר כתובה לבעלה עכשיו לא חיישינן למי שמא מכרה בחיי בעלה דליכא למימר לשמי כתובתי: מתני' מצא איגרות שום. ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר, וכמה אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רשב"ג אומר: אחד הלוה משלישה יחזיר ללוה, שלשה הלוין מן האחד יחזיר למלוה. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו; אם יש עמהן סמפונות יעשה מהן שבסמפונות: גמ' מאי שטרי ברורין? הבא תרגמו שטרי טענתא רבי ירמיה אמר זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר: ההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מחא דעל רכיס נהרא אמר רב הונא חיישינן

שמע מינה איתא לדשמואל דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול יואפי' יורש מוחל אביו אמר אפילו תימא ליתיה לדשמואל הכא במאי עסקינן בששטר כתובה יוצא מתחת ידה ובא אמר אי בשום שטר כתובה חיישינן לשלמי כתובות ואמרי אמר חדא-לשתי כתובות לא חיישינן ועוד שוכר בזמנן מרחיק אביו למעמיה דאמר עדיו בחתומיו זכין לו: מתני' מצא איגרות שום, ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות, וכמה אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רשב"ג אומר: אחד הלוה משלישה יחזיר ללוה, שלשה הלוין מן האחד יחזיר למלוה. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו; אם יש עמהן סמפונות יעשה מהן שבסמפונות: גמ' מאי שטרי ברורין? הבא תרגמו שטרי טענתא רבי ירמיה אמר זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר: ההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מחא דעל רכיס נהרא אמר רב הונא חיישינן

אמר רבא ש"מ איתא לדשמואל דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל ומנו דאיבעי מחלה לה לכתובתה לבעלה כי אמרה שובר הוא דידיה הוא תנהו לו נאמנת ואין תקנה שלא יהא המוכר רשאי למחול כלל ר כ ב ר ביאורהו באר היטב בפרק החובל:

[מתני'] מצא איגרות שום פי' שטר שומת ב"ד ואיגרות מזון כמשמעו כגון מזון האשה והבנות. שטרי בירורין שטרי טענתא וזהי *) שיטרוש ב"ד. שטרי חליצה ומיאונין. ההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מחא דעל רכיס נהרא מוחבא

*) תוליי ל"ל וזהו מעשה ב"ד.

[סנהדרין כח:]

[נזיר מז: יח:]

[עי' תוס' ע"ב ד"ה מצא ועי' תוס' גיטין כח. ד"ה מלמו]

נזיר מ: אי"ת טוען בשקומה ובא"ב טוען

כ"מ מ"ז

כ"כ קסח. [ע"ש]

סא. קדושין מח. כ"ק קפ. כ"ב קמו:

כתובות סה: לפניו דליכא למימר לשמא מכרה בכותבת הגאה שלזו מכרתה היתה מוסרת הכתובה ביד הלוקח: לשמי כתובתי. שמא שמי שטרי כתובה היו לה [וים] לחוש שמא מסרה לאחר לגוקח וכתבה לחזור בה. וגמחול לגמי בעלה ומוסרת. לו שוכר שמוקדם לשטרו של לוקח למי ודלמי ליתמי לדשמואל. ומחוך שכיבה לממחול שטר כתובה לבעלה עכשיו לא חיישינן למי שמא מכרה בחיי בעלה דליכא למימר לשמי כתובתי: מתני' מצא איגרות שום. ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר, וכמה אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רשב"ג אומר: אחד הלוה משלישה יחזיר ללוה, שלשה הלוין מן האחד יחזיר למלוה. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו; אם יש עמהן סמפונות יעשה מהן שבסמפונות: גמ' מאי שטרי ברורין? הבא תרגמו שטרי טענתא רבי ירמיה אמר זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר: ההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מחא דעל רכיס נהרא אמר רב הונא חיישינן

[פירושו תמצא כ"ק ע"ב ד"ה סמפון] [נזיר יח. גיטין כו.]

שמע מינה איתא לדשמואל. דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל אביו אמר אפילו תימא ליתיה לדשמואל הכא במאי עסקינן בששטר כתובה יוצא מתחת ידה ובא אמר אי בשום שטר כתובה חיישינן לשלמי כתובות ואמרי אמר חדא-לשתי כתובות לא חיישינן ועוד שוכר בזמנן מרחיק אביו למעמיה דאמר עדיו בחתומיו זכין לו: מתני' מצא איגרות שום, ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר, וכמה אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רשב"ג אומר: אחד הלוה משלישה יחזיר ללוה, שלשה הלוין מן האחד יחזיר למלוה. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו; אם יש עמהן סמפונות יעשה מהן שבסמפונות: גמ' מאי שטרי ברורין? הבא תרגמו שטרי טענתא רבי ירמיה אמר זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר: ההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מחא דעל רכיס נהרא אמר רב הונא חיישינן

[לעיל יג. יח. נקמן לה:] [עי' תוס' כתובות ק: ד"ה תגרת]

חדא דלמחי כתובות לא חיישינן. הלכך ליכא למימר דלמא זבנתה בתוספת הגאה: ועוד. לו נמי זבנתה בתוספת הגאה לית לן למימר דלמא כתבה לשובר בניסן ולא קבלה עד תשרי דלמי נמי הכי הוה כי מטא שובר לידיה בתשרי זוכה למוכרנ בו מזמן תחיימתו ולא היה ממכרה שבתחיים כלום ושובר מזמן הכתוב בו טורף ואביי לטעמיה כו': מתני' איגרות שום. שמוס. שכתב ב"ד בכסי לוה למלוה בחובו: ואיגרות מזון. שקיבל עליו לזון לה דם לשכתו: מיאונין. קטנה יתומה שהשיאוה אמה ואחיה לדעתה יולאה ממנו במיאון ואינה לריכה גט אלא לומרת בפני שנים שלא מי לפני בפלוני בעלי' וכותבין לה ב"ד שטר שמיאנה בפניהם להיות לה עדות שמותרת ליגמ: שטרי ברורין. בגמרא מפרש: הרי זה יחזיר. דליכא למיחש דלמא כמלך דהא ב"ד לא כתבוס אלא בדבר מקויים ולפרעון גמי ליכא למיחש דבשטרות לא שייך בהו פרעון כדאמרינן לעיל (ד' סז:) ואפילו מ"ד שומת הדר, מיהו לחפסיד חפיסה: מצא בחפיסה או בדלוסקמא. שום שטר: או שמלא תכריך של שטרות. ככרך או באגודה ובגמרא מפרש מאי חפיסה ודלוסקמא ותכריך ואגודה: הרי זה יחזיר. דלבר שים בו סימן הוא כדמפרש בגמרא שהכלי סימן בשיאמרו הבעלים בכלי כך וכך מלאת לותם וכן תכריך ואגודה הרי זה יחזיר דלבר שים בו סימן הוא כדמפרש בגמ': אחד הלוה משלשה. אם שלשה שטרות של לוה אחד הן אלוה משלשה בני אדם: יחזירם. מולאם: ללוה. דוודאי פרעם והחזירם לו ומידו נפלו שאם מידם נפלו מי קבלם למקום אחד: ואם שלשה לוים הם. אלו מאדם אחד: יחזירם. המולאם: למלוה. שהבבר יהוע שממנו נפלו: מצא שטר בין שטרותיו ואין יודע מה טיבו. אלו אם הלוה הפקידו אלאו הלוה או שמא מקלתו פרוע ומסרוהו לו להיות שלים ביניהם ושכח: יהא מונח. בידו ולא יחזיר לו לזה ולא לזה: ואם יש עמהן סמפון. מילי מילי קתני המונח בין שטרותיו שובר שכתב על אחד משטרותיו: יעשה מה שבסמפון. והשטר בחזקת פרוע ואע"פ שהיה לשובר הזה להיות מונח ביד הלוה אמרינן החמירו הלוה ואומר אחר תנה לי ושכח: גמ' זה בורר לו אחד. כשבוררין להן דייניס כותבין להן זה בירר לו אחד פלוני וזה בירר לו אחד פלוני אלא יוכלו לחזור בהן: למשחבת בי דינא. מקויים בהגפק והשלים המביאו לומר ממנו נפל: חיישינן

מסירה אבל אין זמן שזה אחמוס קודם זכה אע"פ שמאוחר ממסר אחילה ובשובדא דהתם דכתבתיהו לרמי בר חמא בפפרא ולרב עוקבא בפפרא ואוקמיה רב אשי לרמי בר חמא משום דקדים ורב נחמן אוקמיה לרב עוקבא בנכסיה משום שודא התם מיירי דלא ידעינן למי ממסר אחילה ורב אשי אשם סבר כמו שכתב אחילה לרמי מכאחמא גם לו ממסר קודם ורב נחמן סבר כיון דלאו מוכיח מכח השטר אקדם אין לומר שממסר לו אחילה אע"ג שכתב קודם ולכך הוה דינא שודא אבל אם הוה ידעינן למי ממסר קודם היה זוכה כיון שמכיסה כתובים ביום אחד וא"ת וניחום דלמא ובזה בכתובה ביום שכתב השובר להשתא ליכא למימר עדיו בחתומיו זכין לו וכשויאלו הבעל ולקוחות שטרח יהא ממנו שוה ואין יודע דמי קדם וילמר הבעל ללקוחות מביאו רליה שקדמתם לפי שהוא מוחזק שהגכסים שלו והלקוחות רוצין לטרוף בשביל החסם וי"ל דהא ניכא למיחש שממכור ביום כתיבת השובר:

איסורא מממונא • וא"ת נפיק לגן מממירין בממונא *להא מין לט הולכים בממון לחד כרוב ובאיסורא חולקין בתר רובא לפי היכא דליכא חזקה לאיסורא כנגד הרוב ולא מייקינן אמאי במקום נקב קא אתיא וי"ל דמ"מ בהאי גוונא החזקת איסורא יכולה להוציא מיד המוחזק ממון ואפילו לרבי יוחנן דאמר לקמן (דף לט:) דמלוה להוציא מיד המוחזק עליו הראיה היינו דוקא בדליכא חזקת איסורא אבל היכא דאיכא חזקת איסורא אפילו רבי יוחנן מודה דהמוחזק עליו הראיה להוכיח שהוא שלו ולא מהני ליה חזקת ממון כדי שלא יוציאנו מידו ולא יהא לו אלא תביעה בעלמא ולא מהני ליה חזקת ממון כדי שלא יוציאנו מידו ולא יהא לו אלא תביעה בעלמא ולא מהני ליה חזקת ממון כדי שלא יוציאנו מידו ולא יהא לו אלא תביעה בעלמא

*חיישינן לשני שוירי: א"ל רב חסדא לרבה פוק עיין דלאורתא בעי להו רב הונא מינך נפק דק ואשכח דתנן [בבל מעשה ב"ד הרי זה יחזור] א"ל רב עמרם לרבה היכי פשיט מר *איסורא ממממונא א"ל *תרדא שטרי חליצה ומיאונין תנן, פקע ארוא דבי רב: מר אמר משום לתאי דידי פקע ומר אמר משום לתאי דידי פקע: מצא בחפיסה או בדלוסקמא: *מאי חפיסה? אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה, מאי דלוסקמא? אמר רבה בר שמואל טליקא דסבי: תברין של שטרות וכו': ת"ר [*כמה הוא תברין של שטרות? שלשה כרוכין זה בזה, וכמה הוא אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה שמעת מינה *קשר סימן הוא תני רבי חייא [שלשה ברוכין זה בזה] אי הכי היינו תלרין? [תברין]=כל חד וחד בראשה דחבריה אגודה=דרמו אהדדי, וכרוכות מאי *מברין? מנין, מאי אריא תלתא, אפילו תרין נמי? אלא כדאמר רבינא *טבעא מברין הבא נמי שטרי מברין: דתניא ר"ש ב"ג אומר אחד הלוה משלשה יחזיר ללוה וכו': דאי ס"ד דמלוין נינהו מאי בעל גבי הדדי, דלמא למלוה מינהו אזלי? דמקום מי, דלמא מנדא דספרא נפיק: לא משהי איניש קיומיה בידא דספרא: שלשה שלוו מאחד יחזיר למלוה וכו': דאי ס"ד דלוין נינהו מאי בעו גבי הדדי, דלמא למכתבנהו אזלי? דכתיבי בתלת ידי ספרי, ודלמא לקיומינהו אזלי? מלוה מקיים שטריה לוה לא מקיים שטריה: אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות: אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב 'סמפון היוצא מתחת ידי מלוה אע"פ שבתוב בכתב ידו אינו אלא כמשתכח ופסול-לא מבעיא בתוב בכתב יד סופר דאיכא למימר ספרא אתרמי ליה וכתב, אלא אפילו כתוב בכתב ידו: פסול, סבר: דלמא מתרמי ואתי בין השמשות וקא פרע לי ראי לא יהיבנא ליה לא יהיב לי זוזי, אכתוב אנא דכי אייתי לי זוזי אתן ליה" תנ"ש [אם יש עמהן סמפונות יעשה מה שבסמפונות]? כדאמר רב ספרא שנמצא בין שטרות *קרועין הבא נמי "שמצאו בין שטרות קרועין ת"ש *נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון פרוע שטרות שגיהם פרועין] כדאמר רב ספרא שנמצא בין שטרות *קרועין הבא נמי שנמצא בין שטרות קרועין ת"ש *שביעה שלא פהדנו אבא ושלא אמר לנו אבא ושלא מצאנו בין שטרותיו של אבא שישטר זה פרוע אמר רב ספרא שנמצא בין שטרות *קרועין ת"ש [*סמפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו אימא יתקיים מחותמיו

הדרן עלך שנים אוחזין

לומר אם לא שנפרע למה ליה למכר ולכתוב לפני פרעון הוחיל ויודע לכתוב: ואם יש עמהן סמפון • ואם יש סמפון שכל בין שטרותיו כו': כדלמר רב ספרא • לקמן בגמרתין: שנמצא לו • הלכך במלוה עסקינן דקתני מלא ליט קרוע לפיכך סומכין על השובר שמקום השטר מוכיח על השובר שהוא *לתמ שאם לא נפרע לא היה נותן השטר לגל השטרות קרועין כך שמעתי ולי נראה שנמצא השובר בין השטרות קרועין הלכך ליכא למימר שנתקבל החוב והשובר הזה לין לריך למלוה הזה ללא לגלוה והלוה שכח ביד זה לפיכך נתנו זה עם השטרות שלו לריכין לו, דלמ"ד מלוה כהבו להיות מוכן לו כשירלה לוה לפרעו' לא נתנו עם *שטרות שלו לריכין לו: שנמצא בין שטרותיו. מתני' היל בגבע פסוט (ב"ב דף קנב:) שני יוסף בן שמעון בעיר לחת ונמלא שובר לאחד מהן בין שטרותיו וכתוב בו שכבלו של יוסף בן שמעון שבידי פרוע הוא"והיה לו שני שטרות על שיהם: שטרות שביהם פרועין. שכל אחד יכול לומר על שלי נכתב שובר וכבבה בתוך פרלין בלא שובר, נמי הא תנן אין אחד יכול להוליא שטר תוב עליהם ומוקמינן ליה במשולשין בשטר ואין משולשין בשובר והא הכא דיוצא מתחת יד מלוה לוה: שנמלא. השטר בין השטרות פרועין וכל אחד אומר זהו שטר שלי: שבועה שלא פקדנו אבא. משנה היא בשבועות (דף מה:) יתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה ומהו שבועתן שבועה שלא פקדנו אבא בלשון מיתה, ונלמ אומר לנו קודם לכן, ונלמ מלינו שובר בין שטרותיו של אבא על שטר זה שיהא פרוע הא אם אלו שמלינו עליהם יתקיים בחותמיו • קמ"ל אם אומר מלוה לא נפרעתי ומדע שהרי לא מכרתי לידך, יתקיים בחותמיו ע"פ חותמיו יתקיים אם אומר מעידין שחתימתו אין המלוה נתון לו אבל כל כמה דלא מקיים מהימן דמלן מפיק ליה מלוה ומלוה הא אמר פסול הוא: רשיילין

חיישינן לשני שוירי • ת"ש מי שבשוירי הידוע לנו אין בה שני יוסף בן שמעון שמת יש שוירי אחרת שיש שם יוסף בן שמעון ושם נכתב ומטלית אחר נפל: **אבי זה יחזיר** • דכיון דלא הוחזק שני יוסף בן שמעון בעיר אחת לעיר אחרת שחיבה יחזיר לו אף על גב דש

דשיילינן לפו • שם רלו הפרטן ושם ולו נתמן המלוה לומר שלא נכתב אלא להיות מוכן לכשיפרע: עדי קיום • שכתבו הנפק, דכי דיינה לה מקיימי ליה אלא ח"כ פרט: סמפון שש עליו עדים • בעדי קיום מוקמינן לה: יפקייס בחומטיו ולפי' יוצא מתחת יד מלוה כשכר: אין עליו עדי קיום • לכל עדים תהומין עליו: ויוצא מתחת ידי שלים • שאין המלוה מוליאו ולא המלוה אלא שלים שבידיהם נתמן: או שינה לאחר חיתום שטרות • שילא לפניט כשהוא כתוב בשטר חוב אחר החתימה כשר: דהפ פיתניה מלוה נשלים • דעל כרחך אין כותב שובר אלא מלוה והוא מסרו ליד הלוים:

[סנהדרין נח:]

הדרן עלך שנים אוחזין

אלו מליאות שלו • מלא פירות מפוזרין • נהייתלו הבעלים מהן כדאמר בגמרא והפקר הן: **מעות מפוזרות** • הואיל ואין להם שיעור ניכר לומר מיהו מיהא והוו להו הפקר וזהו טעם כולם: **כריכות** • עומרים קטנים כמו מלגמים תלומים ומתרגמינן בירוסל' מכרכן כריכין (בראשית נז): **כרס"ר** • שהכל דשין עלייהו ושם היה שיעור נקבר עליהן הרי הוא נשחט: **על נחמום** • כל ככרות המחמומין שוין לכל ככרות של בעל הבית יש בהן שיעור: **ממרינען** • כמות שהן גזוזות כשהר כל גיזת המדינה לחפוקי הבאות מביא התורן כדקתני סיפא: **מניני פשתן** • ריש"י ז"ל לא תשכנו ובמקומינו פופי"ר: **ולשון של ארגמן** • למר סרוק ומשוך כמין לשון ולכוב ארגמן ומלויין הן: **מלא פינגול** • של דגילה: **מנפוריא** • בגמ' מפרש: **גבן וכמה** • חשוב פיזור: **קב** • מפזר בחרבץ לחמות לכל בני לחמות לח הוי פיזור ושטמת מפרש וחזיל: **מי דרך נפילה.** שם מלאם דרך נפילה שים לדעת שלא הוכחו שם מדעתא שלא נפלו: **אפילו טובא** • מקב נמי דכיון דאין כהן שיעור לימוני מיתש: **ואי דרך הינוח וכו'** • עתיד לחזור ולינלן: **כמכנסתא דבי רבי** • בשעת אספסת גדולה וכלן דשן בעליהן ונשלו את הטיקר ונותרו שלו: **נפיש טרחייהו** • לקבלן: **צריך מבכי** • שם היה פזורן בספות מכן: **משום דלא חשיבי** • עליה קב פירות למרוח עליהן טורח קיבון של תרבע לחמות: **שומשמין** • דקין מאד ויש טורח בקיבולן יותר מחטין לכל דמיהן יקרין: **תמרים ורמונין** • נסיס הן ואין טורח בקבולן: יאוש

* מומלץ קודם ללמוד סוגיה הבאה של יאוש שלא מדעת

וכל שכן חצי רס"ל

אלו מליאות שלו • כריכות ברס"ר • בכריכות דוקא מפליג בין רס"ר לרס"י משום דלמ"ד (נקמן נב:) סימן הטעוי לידרס הוי סימן ומקום הוי סימן מייכי הכא לגיכא סימן ומקום נמי לא בעלי קיום, דכי לא מקיימי ליה אלא ח"כ פרט: **סמפון שש עליו עדים** • בעדי קיום מוקמינן לה: **יפקייס בחומטיו** ולפי' יוצא מתחת יד מלוה כשכר: **אין עליו עדי קיום** • לכל עדים תהומין עליו: **ויוצא מתחת ידי שלים** • שאין המלוה מוליאו ולא המלוה אלא שלים שבידיהם נתמן: **או שינה לאחר חיתום שטרות** • שילא לפניט כשהוא כתוב בשטר חוב אחר החתימה כשר: **דהפ פיתניה מלוה נשלים** • דעל כרחך אין כותב שובר אלא מלוה והוא מסרו ליד הלוים:

[סנהדרין נח:]

הדרן עלך שנים אוחזין

אלו מליאות • מלא פירות מפוזרין • נהייתלו הבעלים מהן כדאמר בגמרא והפקר הן: **מעות מפוזרות** • הואיל ואין להם שיעור ניכר לומר מיהו מיהא והוו להו הפקר וזהו טעם כולם: **כריכות** • עומרים קטנים כמו מלגמים תלומים ומתרגמינן בירוסל' מכרכן כריכין (בראשית נז): **כרס"ר** • שהכל דשין עלייהו ושם היה שיעור נקבר עליהן הרי הוא נשחט: **על נחמום** • כל ככרות המחמומין שוין לכל ככרות של בעל הבית יש בהן שיעור: **ממרינען** • כמות שהן גזוזות כשהר כל גיזת המדינה לחפוקי הבאות מביא התורן כדקתני סיפא: **מניני פשתן** • ריש"י ז"ל לא תשכנו ובמקומינו פופי"ר: **ולשון של ארגמן** • למר סרוק ומשוך כמין לשון ולכוב ארגמן ומלויין הן: **מלא פינגול** • של דגילה: **מנפוריא** • בגמ' מפרש: **גבן וכמה** • חשוב פיזור: **קב** • מפזר בחרבץ לחמות לכל בני לחמות לח הוי פיזור ושטמת מפרש וחזיל: **מי דרך נפילה.** שם מלאם דרך נפילה שים לדעת שלא הוכחו שם מדעתא שלא נפלו: **אפילו טובא** • מקב נמי דכיון דאין כהן שיעור לימוני מיתש: **ואי דרך הינוח וכו'** • עתיד לחזור ולינלן: **כמכנסתא דבי רבי** • בשעת אספסת גדולה וכלן דשן בעליהן ונשלו את הטיקר ונותרו שלו: **נפיש טרחייהו** • לקבלן: **צריך מבכי** • שם היה פזורן בספות מכן: **משום דלא חשיבי** • עליה קב פירות למרוח עליהן טורח קיבון של תרבע לחמות: **שומשמין** • דקין מאד ויש טורח בקיבולן יותר מחטין לכל דמיהן יקרין: **תמרים ורמונין** • נסיס הן ואין טורח בקבולן: יאוש

אלו מציאות שלו ואלו חייב להחזיר **אלו מציאות שלו** מצא פירות מפוזרין, מעות מפוזרות, כריכות ברשות הרבים, ועגולי דבילה, בכרות של נחתום, מחרוזות של דגים, ותחיבות של בשר, וגיזי צמר הלקוחין ממדינתן, ואניצי פשתן, ולשונות של ארגמן הרי אלו שלו דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר כל שיש בו שינוי חייב להחזיר ביצד מצא עגול ובתוכו חרס בכר ובתוכו מעות. רבי שמעון בן אלעזר אומר כל כלי אנפוריא אין חייב להחזיר: **גבן** מצא פירות מפוזרין, וכמה אר"י בקב בארבע אמות, היכי דמי: אי דרך נפילה אפילו טובא נמי ואי דרך הינוח אפילו בציר מהכי נמי לא: א"ר עוקבא בר חמא במבנשתא דבי דרי עסקינן - קב בארבע אמות דנפיש טרחייהו לא טרח אינש ולא הדר אתי ושקיל להו אפקורי מפקר להו, בציר מהכי טרח והדר אתי ושקיל להו לא מפקר להו. בעי רבי ירמיה: חצי קב בשתי אמות מהו - קב בארבע אמות טעמא מאי משום דנפיש טרחייהו חצי קב בשתי אמות כיון דלא נפיש טרחייהו לא מפקר להו או דלמא משום דלא חשיבי אמות כיון דלא חשיבי מפקר להו, קבים בשמונה אמות מהו - קב בארבע אמות טעמא מאי משום דנפיש טרחייהו וכ"ש קבים בשמונה אמות כיון דנפישא טרחייהו טפי מפקר להו או דלמא משום דלא חשיבי וקבים בשמונה אמות כיון דחשיבי לא מפקר להו, [א] קב שומשמין בארבע אמות מהו - קב בארבע אמות טעמא מאי משום דלא חשיבי ושומשמין כיון דחשיבי לא מפקר להו או דלמא משום דנפיש טרחייהו וכ"ש שומשמין כיון דנפיש טרחייהו טפי מפקר להו, קב תמרי בארבע אמות קב רמוני בארבע אמות טעמא מאי משום דלא חשיבי, קב תמרי בארבע אמות קב רמוני בארבע אמות כיון דלא חשיבי מפקר להו או דלמא משום דנפישא טרחייהו וקב תמרי בארבע אמות וקב רמוני בארבע אמות כיון דלא נפיש טרחייהו לא מפקר להו מאי? איתמר לגמור לחבל קב בתרבע לחמות יש לו טורח לנקוט הכל ואין מלקט כלל לי נמי קב בתרבע לחמות מכוכבין הוי חצי קב בשתי לחמות רוחב ותרבע לחמות לתוך והכל בעי חצי קב בב' לחמות על ב' לחמות:

*) [וע"ע טוס' שמות נב. ד"ה הגן]

רבינו חננאל

שיש עליו עדים כשר. ופריק מאי עדים דקתני עדי קיום הכי נמי מסתברא וכו'. נופא סמפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו. ת"ק ס"ל מחותמיו אם מעידין ששמעו בפניהם. אין עליו עדים כלומר אינם יודעין העדים לא מסכינן עליה ואם יוצא מתחת ידי שלים ואמר השלים שורדאי פרע הלוה למלוה [נקוט] מינו דאי בעי השלים למיתביה ללוה כי־אמר פרעיה מהימן. וכן אם נמצא זה הסמפון כתוב בשטר חוב עצמו אחר חתימת עדי השטר כשר דאי לאו דפרעיה לא הוה מרע ליה לשטריה:

הדרן עלך שנים אוחזין

אלו מציאות שלו ואלו חייב להחזיר מצא פירות מפוזרין וכו'. אמר רבי יצחק קב מפורר בר' אמות ומקשי' עלה אי דרך נפילה אשכחינהו אפי' יותר מקב שלו הוי. אי דרך הנחה אשכחינהו אפי' פחות מקב לא ינע בהן ופריק מר עוקבא מתני' במבנשתא דבי דרי עסקינן. *) הגרסות כשכבדין הגורן בשעה שמניפין התבואה מן הגורן אם מצא כשיעור קב פירות מפוזרין בגורן ברחוק ד' אמות לא מרח איניש למכנשינהו ומפקר להו לפיכך הן שלו. אבל קב בחמות מד' אמות לא מפקר להו הלכך לא שקיל. הא דתנן וציבורי פירות ומקשי ופרקי תני וציבור פירות אינן ואיפשים דמנין הוי סימן. אבל מקום לא

*) תוי' ג"ל ס"ו בשעת תפיסת הגרנות כשמכנדין.

דלכי נפל מינה לה מיתם · וקע"ג דהשתא מיתם לקרלי כעלמא הוא ומתמילה לה היה עומד ליתם: **ת"ש** המוצא מטות כו' · תימה כיון דכבר הקשה ממתני' דמטות מפוזרות למאי פריך עוד מכ"ש דכריתה תלוים ליה למתני' וי"ל דכריתה תלוים ליה לתקשויי דמשמע דכבר ענין הרי הלו שלו וע"ג דליכא סימן מדמוקי מתניתין(ג) שהרבים מצויין שם ומשמע נמי תע"ג דכשזה הגביה מדעתיה היה בעל תביעה בהיה המדרש ולה ידע שנפל מינה:

ופטורות ממעשר · במס' פאה (פ"ה מ"ו) מוכח דוקא שהפקיר קודם גמר מלאכה פסור מן המעשר אבל אם הפקיר לאחר גמר מלאכה שנתחייב כבר במעשר אין כך כלום וה"ע מיירי קודם גמר מלאכה שנתייבשו מדיינן כדמוכח בגילה פרק המביא (דף לד:) דתלתים הטומדין לשומתן בשבת ולעשות מהן קליעות לה נגמר מלאכתן למעשר עד שיתייבשו ותיפוש זכה בהן המוצא קודם שיתייבשו פטורות מן המעשר כדתמרינן בב"ק (דף מ"ו:) המפקיר כרמו והשכיח בשקר ונכנסו פטור מן המעשר וגבי הקדש אינו כן שהקדיש קודם גמר מלאכה ונפדה קודם גמר מלאכה חייב במעשר כדמוכח קלת בפרק התומר (שב:)

תאנה נמי מידע דינהרא · פירוש בשלמא לתביי תתכה מוכרת כין דלגיולת היא דנהרא מעיקרא מתיתם לפי שסבור שהמוצא יקחנה כי הוא לא ידע שנפלה מן האילן אלא סבור הוא מעוברי דרכים נפלה ובזמיסוכתרוכין לסבור הלא עבידי דנהרא ע"ג דהם היה יודע דנפלו היה מתיתם לפי שעוברי דרכים יקחו כי יתלו דנפל מעוברי דרכים השתא הלא ידע סבור שלא נפלו אלא מעט מכל לרבה דהוי יתום לתמי לסבור ות"ח אם אין לתלות בעוברי דרכים שלא בזילן הלא שהבעלים מתיאשים לפי שסבורין שעוברי דרכים הלא מעלי יזהו כיתיהת בפירות שמולחים ויתלום בעוברי דרכים וה"ח אם כן מלי פריך לרבה נימח דזיתים וחרובין לסירי מסום שלקח לאחר שידעו הבעלים שנפלו לה מיתלו לפי שזיזדעין שהמוצא לה יקחם שיקח שנפלו מן האילן כשבר הוא לתמי שלין לתלות בעוברי דרכים וי"ל דאם אין מתיתים בתאנה לתמי מותרים מיהו לית ספרים דגרסיון שלי זית הוחל וזיתו מוכיח עליו דזה מתורן מה שהקשיט לומר לפי שהם תחת הזית יתכנו הבעלים שהמוצא לה יקחם לתלות בעוברי דרכים אבל תלה עם נפילתה מחלוקת פירוש המפרש בעלים ומחלוקת בעוברי דרכים ומכל מקום לה מיתם אלא בזיתים וחרובים אסור: אמר רבי אבהו שאני זית הואיל וחזותו מוכיח עליו ואע"ג דנתרין זיתי מידע ידיע *דוכתא דאניש אינש ודעדע לסירי שיעור וכל מתאנים (ת אנש) ומעיקרא ידע ומתיאש הוא, אי הכי אפילו רישא נמי? אמר רב פפא תאנה עם נפילתה נמאסת תא שמע *הגנב שנטל מזה ונתן לזה וכן גולן שנטל מזה ונתן לזה וכן

*) תענית ו: פאה פ"ח מ"ח **) ג' רע"ל אתינדא וכן הוא בערוך ערך נתס.

יאוש שלא מדעת · אביי אמר לא הוי יאוש ורבא אמר הוי יאוש *דבר שיש בו סימן כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש ואף על גב דשמעיניה דמיאש (ה) (לסוף) לא הוי יאוש דכי אתא לידיה באיסורא הוא דאתא לידיה, דלכי ידע דנפל מינה לא מיאש מימר אמר: סימנא אית לי בגויה - יהבנא סימנא ושקילנא ליה, בזוזי של ים ובשלולית של נהר אע"ג דאית ביה סימן דחמנא שרייה כדבעינן למימר לקמן כי פליגי בדבר שאין בו סימן אביי אמר לא הוי יאוש דהא לא ידע דנפל מינה רבא אמר הוי יאוש דלכי ידע דנפל מינה מיאש, מימר אמר "סימנא לית לי בגויה" מהשתא הוא דמיאש (סימן פמנ"ש ממקום"א בכסע"ז) **תא שמע** פירות מפוזרין הא לא ידע דנפל מינה? הא אמר רב עוקבא בר חמא הכא במבושתא (ג) דלבירי דהבעלים השאירו אותם שם עסקינן דאבידה מדעת היא **ת"ש** מעות מפוזרות הרי אלו שלו אמאי הא לא ידע דנפל מינה? התם נמי בדרבי *יצחק דאמר "אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה הכא נמי אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה **ת"ש** עיגולי דבילה וכברות של נחתום הרי אלו שלו אמאי, והא לא ידע דנפל מינה? התם נמי [א] אגב דיקרי מידע. ידע בהו **ת"ש** ולישנות של ארנמן הרי אלו שלו ואמאי, הא לא ידע דנפל מינה? התם נמי "אגב דחשיבי משמוש ממשמש בהו וכדרבי יצחק **ת"ש** המוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובבל מקום שהרבים מצויין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשין מהן והא לא ידע דנפל מינה? אמר רבי יצחק אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה **ת"ש** (מאימתי כל אדם מתרים בלקט? משילכלו בה הנמושות ואמרינן מאי נמושות וא"ר יוחנן סבי דאולי **אתיגרא ריש לקיש אמר לקוטי בתר לקוטי, ואמאי, נהי דעניים דהבא מיאש, איבא עניים בדוכתא אחריתא דלא מיאשי? אמרי - כיון דאיבא עניים הבא, הנך מעיקרא איאושי מיאש ואמרי: עניים דהתם מלקטי ליה **ת"ש** *קציעות בדרך ואפילו בצד שדה קציעות יובן תאנה הנושה לדרך ומצא תאנים תחתיה מותרות משום גזל ופטורות מן המעשר, בזיתים ובחרובים אסור בשלמא רישא לאביי לא קשיא אבב דחשיבי ממשמש בהו, תאנה נמי מידע ידיע דנתרא אלא סיפא לרבא - קשיא דקתני בזיתים ובחרובים אסור? אמר רבי אבהו שאני זית הואיל וחזותו מוכיח עליו, ואע"ג דנתרין זיתי מידע ידיע *דוכתא דאניש אינש ודעדע לסירי שיעור וכל מתאנים (ת אנש) ומעיקרא ידע ומתיאש הוא, אי הכי אפילו רישא נמי? אמר רב פפא תאנה עם נפילתה נמאסת תא שמע *הגנב שנטל מזה ונתן לזה וכן גולן שנטל מזה ונתן לזה וכן

יאוש שלא מדעת · דבר שסתמו יתום לכסיפה שנפל ממנו וכשמלאו עליין לה ידעו הבעלים שנפל מהן: **נ"ל הוי יתום** · לקמיה מפרש פלוגתייהו · **דמיפש לנפוף** · לאחר שמלאו זה, וכללה דיתום כגון דתמר "וזו ליה לחסרון כיס" דגלי דעתיה שנשתה מהן: **כפיפרא פפה לידיה** · דלבר שמיע עצרי להסיקם הוא: **זוזו של ים** · מקומות בשפת הים שדרך הים לחזר לחתורי ו' פרסאות לו ממקום עבר פרסאות פעמיים ביום ושוקף מה שמוצא שם והולך, זוזו לשון גודל ושירות בלשון יווני כמו שכתבתי הזקנים לחלמי המלך "ולא תלילי" ולא זלמוטי" (מגילה דף כ:): **ושלוליתו של נהר** · כשהוא גדל ויולא חון לגדותיו ושולל שלל ושוקף המגלה: **רחמנא שרייה** · **ותני** · בתוס' ליד המוצא לפני יתום: **לקמן** · בשמעתין מנין לתביה שמפקה נהר כו': **מפקפה כוי יתום** · שכרי נפל וכשיודע שוב אין דעתו עליו: **דלכידה מדעת סיל** · שלא נפלו ממנו ומדעת הניחם הפקר: **עשוי למשמש** · וקודם שמלאו זה נודע לבעלים שנפלו ונותנו: **דיקירי** · כבד משא: **פבי דאזלי לפיגרא** · זקנים עניים הולכים על משנתם בשחת ורוחין כל שבולת ושבולת ולשון נמושות כמו "לא ימולו (יפעיה כג) שממשמשין והולכים: **לקוטי כפר לקוטי** · לשון נמושות כמו לא ימים (שמות יג) שטולין ומשין הכל מלפניהם: **ומפלי** · לי יתום שלא מדעת ליתו יתום הוא: **נפי** · לנבי עניים להכת הוי יתום מדעת שרתו שהלכו הם הנמושות ונכיתקו שלא בזילן זה ושומטן בשדה ליקט: **ואפי' בלך שדה קליעות** · שדה שנשומטים בה קליעות דיבע דמהנהו לתתו: **מופרות מפוס גול** · תע"ג דכי נפל לה ידע כיון דלכי ידע מיתם מהשתא הוי יתום כרבה: **ופטורות מן המעשר** · כדין דפקר דהפקר פטור מן המעשר: **בזיתים ובחרובים אסור** · לכאי: **בשלמא רישא לאביי** · מלי לתרולי דמעיקרא ידע ותיתם כדמפרש ותזל: **דקפני בזיתים ובחרובים אסור** · וסלקא דעתך מפוס שלא עבידי דנתרי וליכא למימר ידע דתיתם ותע"ג דלכי ידע מיתם לה הוי יתום מהשתא: **מפוסו מוכיח עליו** · מרחיקו מיכר של מי הוא שלכך מריח לכי ידע דנפיל לה מיתם למימר תמר "כולי עלמא לא הוי יתום" ניחא ולא הפקר הן ולא שקלי להו": **עם נפילתם נמאסת** · שלכך כין דידיע דנתרח, מעיקרא מעתם מפוס מחשיתא דמכי נפלה לה תביכא עליה ומפקר לה: **לא ידיע** · לה גרסינן ופירוש היה מפוס בספרים:

ירדן

אשמים אי הוי סימן או לא בעיות דר' ירמיה הם ופשוטות הן ועלו טלן בתיקו. איתמר שאל שלא מדעת אביי אמר לא הוי יאוש ורבא אמר הוי יאוש בדבר שיש בו סימן כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש ואע"ג דשמעיניה (לסוף) לא הוי יאוש דכי אתא לידיה באיסורא אתא לידיה דהא לפני יאוש הוה כי פליגי בדבר שאין בו סימן אביי אמר לא הוה יאוש דלא ידע דנפל מינה דמיאש. אבל המוצא בזוזי של ים. בי' בקרקעית הים ובשלוליתו של נהר בי' בתוך הנהר מקום שמי נשמים שוללים והוא מקום שפיתאו אע"ג דאית ביה סימן רחמנא שרייה למוצאה דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק מנין לאבידה ששפפה נהר שהיא מוחרת שנאמר כן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה אי אתה יכול להעלים עין. מה ת"ל לא תוכל להתעלם אלא מי שיש לו בית דין שיודיעוהו שזו שלו ויחזיר לו. ומנין שאם אין לו בית דין שיודיעוהו שזו שלו שהוא מחזיר לו שנאמר והשבתו

ירדן · וכן שלח נהרות ותגת וזה על יד הירדן היה יושב: **גלפמים** מווין. ובחזקה נטלה חימטו ומעיקרא ילע ומיילח: **שמף נהר קוריו** · על זה ומלמן לחר: **פרי מגדו כו'** · ס"ג הרי לנו שלו מפני שמחזקו הבעלים דכל שמיפה נהר קטורות עליס ולכנים הבעלים ילעו בה מיד ליס לה קול: **פא שמעת** · לח

וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה-מה שנטל ומה שנתן נתן בשלמא גזלן ודלן דקא חזי להו ומיאש אלא גבי מי קא חזי ליה דמיאש, תרגמה רב פפא בלסטים מזוין, אי הכי היינו *גזלן? תרי גווני גזלן

(תוס' ד"ה וכן ירדן)

(ג) (ד"ה ומה שנתן נתן בשלמא גזלן ודלן)

לא ידע מעיקרא ובכל זאת מותר וקשה על אביי (ואי דקתני גבי ומעיקרא ידע ומתיאש)

ד"ש *שמף נהר קוריו עציו ואבניו ונתנו בתוך שדה חבירו *הרי אלו שלו מפני שמתיאשין הבעלים מעמא דנתיאשו הבעלים הוא שהבא לא, והא במאי עסקינן כשכול להציל, אי הכי אימא סיפא *אם היו הבעלים מרדפין אחריהם חייב להחזיר אי ביכולין להציל, מאי אריא מרדפין, אפילו אין מרדפין נמי? הבא במאי עסקינן ביכולין להציל על ידי הדחק-מרדפין לא אייאוש, אין מרדפין אייאוש מיאש ת"ש *כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה -*הרי שירד לתוך שדה חבירו ולקט וחרם שלא ברשות: אם חישש משום גזל אין תרומתו תרומה ואם לאו תרומתו תרומה, ומנין הוא יודע אם חישש משום גזל ואם לאו? *הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו *"כלך אצל יפות" אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה, *ליקטו הבעלים והוסיפו עליהן בין כך ובין כך תרומה וכי נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה

(ד"ש) (ובבלי ואת חל וקשה על אביי)

אמאי, בעידנא דחרם הא לא הוה ידע, *תרגמה רבא אליבא דאביי *דשויה שליח מי אמר רחמנא *ללבות שלוחכם כמה שלוחכם אף שלוחכם, אלא הבא במאי עסקינן כגון דשויה שליח וא"ל זיל תרום ולא א"ל תרום מהני, וסתמיה דבעל הבית כי תרום, מבינונית הוא תרום ואזל ואידו ותרם מיפות ובא בעל הבית ומצאו וא"ל "כלך אצל יפות" אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה (אמימר ומר זוטרא ורב אשי אקלעו *לבוסתנא דמרי בר איסק איתי אריסיה תמרי ורימוני ושדא קמייהו אמימר ורב אשי אכלי, מר זוטרא לא אכיל, אדהכי אתא מרי בר איסק אשכחינהו וא"ל לאריסיה "אמאי לא אייתית להו לרבנן מדנגך שפירתא" אמרו ליה אמימר ורב אשי למר זוטרא: "השתא אמאי לא אכיל מר ותרגיא אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה? אמר "להו הכי אמר רבא לא אמרו "כלך אצל יפות" אלא לעניין תרומה בלבד משום דמצוה הוא וניחא ליה ביה. אבל בולתי תרומה לאו אע"פ שאמר לו כלך אצל יפות משום כסיפותא הוא דאמר ליה הכי ואסורין משום גזל. ת"ש שדהו הפל עליהם ושמח הרי הן בבי

(ת"ש) (בארוות אצל מרי בר איסק (בושה))

(תוס' מכשירין פ"ג ע"ב)

*עודהו הטל עליהן ושמח הרי זה "בבי יותן, נגבו, אף "על פי ששמח אינן

מה שנתן נתן · *לחיות כרי' דלמר בפרק הגוזל [בתרת] (ב"ק דף קיד:) סתם גנב וגזלן הוי יאוש בעלים:

שמף נהר קוריו עציו ואבניו · ס"ג לס מיחזקו הבעלים הרי לנו שלו ול"ל דמיירי ביכול להציל בקל לס רודף בשעת שמיפה דלו לנו הכי הוה כזוטו של יס שלחנד ממנו ומכל מקום ועל זה לל היה לומר הל סתם לל מלמה חייבי ביכול להציל בקל בשעת שמיפה ולפילו לין בהן סימן ולפי שיעבכן עקולי ופשורי ויקחס לס ולפי' יקדמו לחריס ויקחו יחזירוס לו לפי שיכיר שהוח בעליו לפי שרדף מיד וס"ד דמיירי דלס לל רדף מיד בשעת שמיפה שלל יכול עוד כלל להציל כדמוכח בסיפה לפי שיקחוס לחריס כשיעבכוס עקולי ופשורי ולל יחזירו לפי שלין בהן סימן וה"ק לס יחזירו הבעלים להיינו לס יכול לס בשעת שמיפה ולל רדפו ולפילו לומרים שלין מתיחסים לין בכך כלום דולמי הן מתיחסים בלבן הל בחמת שלל עד שידעו הבעלים שמטיפה נהר ולו יכול לבר היו יכול להציל לפי שלין בו סימן לל דכמלמלן בחיסורל לחת לידיה שהבעלים לל יתעו עדיין שלמת יהיו שלל מדעת לל הוי יהיו ומלני ביכול להציל לפי' לחר שמיפה כגון שיש בלחבידה סימן שהבעלים לין מתיחסין כשידעו ופריך לי הכי לימת סיפה ולס היו הבעלים מרדפין כו' מלי לריך מרדפין לפילו היו הבעלים לס בשעת שמיפה ולל רדפו שמי יחזיר ומלני ביכול להציל לחר שמיפה ע"י הדחק ולחע"פ שיש בו סימן בטורס יכול להציל לפי שיחרחקו הכרכה שהגבר מוליכן ברחוק ולכך לס היה בשעת שמיפה ולילו מרלף ולדי ודלמי מחיחס כיון שמיפה יכול להציל בלל לין בו סימן ולילו מגיל לבל לין הבעלים לל יחזירו לס ולפי' מלי ל"ל הדחק ול"ת מנלן הל סתמת מיבב להחזיר למת שהחזקו לחת לחפוקי שהיו לס ורדפו דמייב להחזיר ול"ל דל"ב לל ליחני לס נתיחסו לו בחמת שלל לחני סתמת שמק נהר קוריו עליו ומלני הרי ללו שלו לפני שמיפה ברדפו בשעת שמיפה דהל קתני סיפה לס היו הבעלים מרדפים מיבב ולין להקשות דמלי דייק מסיפה סעמת דמרדפין הל סתמת הרי ללו שלו לשלום ניחת הדין שתמת דיחזיר ולל נקט מרדפין שלל לחפוקי שהיו הבעלים בשעת שמיפה ולל רדפו וע"י סיפה ידעינן דמייר בלין יכול להציל לבל רב"י דגרס מפני שמחיחתו הבעלים משמע ליכת דפשיט ליה דמחיחתו ח"ב מרישל גופיה מלי לאוקומי דמייר בלין יכול להציל ולל היה לריך להבית סיפה ומו מגלן להל סתמת דלפילו סתמת נמי מלי מייר: **הבי** גרסינן ה"ג מסתברל דלי לל שנייה שלין ולל גרסינן ומסתברל: **אם** יש יפות מהן תרומתו תרומה · דמסתמת גם מתחילה היה דעתו כן וה"ת ומימת להסמת ודלמי ניחל ליה ביפות לבל מתחילה בשעה שתרם לי הוה ידע לו הוה ניחל ליה לליו דרך לתרום מן היפות כדלמרינן לעיל (דף כח:) גבי דבר שיש בו סימן דלפילו לרבל חייב להכריז דלע"ג דהסמת מתיחס לין בכך כלום וי"ל דסמלי הכל דכיון דיחזיק ביה דניחל ליה הסמת לחמרינן נמי ניחל ליה מיקרל מצוה מלוה: **ואם** ללו לין תרומתו תרומה. וה"ת דבפרק לגמה ניזוקים (כתובות דף נמ: ושם ד"ה פיחת) לחמרינן דסתמיה דבעל הבית הוי לחר מחמשים ושם הלליח פיחת י' לו הוסיף י' תרומתו תרומה דמלי ל"ל בהכי לחמתיך ה"ג ניחל ליה דל"ל דהסם הוי טולה קשיל תרומה וי"ש שתורם כך וי"ש שתורם כך לכך מלי ל"ל כיון שלל פירסת לי בהכי לחמתיך לבל מיפות לין רגילות לתרום ולכך לל היה לו לתרום בצוה עניו מהם בלל לשלתו: **מר** זוטרא לל לכל · ות"ת ולחמת לל לכל לחמר רבל בפרק הגוזל בתרת (ב"ק דף קיט:) לריסת מדנפשיה קל זבן וי"ש לומר דהסם שהבית לחלקו מבית שהביא לחלקו מבית לבל הכל שהבית מן הפרדס היה חושש מר זוטרל שמל בשעת חלוקה לל יחמר לבעל הפרדס תטול כנגד מה שנתחי לסס ורב לחי לל היה חושש לזה ולכך לכל קוסס משום לחריס מדנפשיה קל יחיב, דלין לומר שהיה סומך שיתרלה מרי בר ליסק כשידע דהלכה כלחבי ולחע"ג דהסמת ניחל ליה מיקרל לל הוה ניחל ליה:

תיסורל

רבינו חננאל

הן ממשמש בהן כל שעה והללו אע"פ שהן בצד שדה קצוצות דמוכחא מילתא דמשדרה זו הן כבר נתיאש מהן כמי המעות. וכן תאנה הנוטה לדרך התאנים שהן נוטלות מצנה מיד נאמנות לפיכך מתיאש מהן ומותרין משום גזל ופטורין מן המעשר דאינו נשמר ונתן כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ חייב במעשרות. נגב שנטל מזה ונתן לזה לא נגב הוא שנגב בפחר. אבל האי נגב דקתני גזלן הוא שנטל בגלוי ותרי גזלן ותרי גזלן קתני חד גזלן וחד ליסטים סווויין. ת"ש שמף נהר קוריותיו ונתנן לתוך שדה חבירו אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו מכלל דבסתמא חייב להחזיר

(*) סוגריים תוך סוגריים' אחרי הסוגריים ויכולין (( )) הגמ' ת"ש כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה וכו' אוקימנא כגון שתרם ובא בעל השדות ומצאו שתרם ואחר לו למה [לא] היתה תורם מאלי היפות מוכחא מילתא שנתרצה ואוקימנא לא אמרי' כלך אצל יפות רצון בעלים הן במה שנעשה אלא לענין תרומה בלבד משום דמצוה היא וניחא ליה ביה. אבל בולתי תרומה לאו אע"פ שאמר לו כלך אצל יפות משום כסיפותא הוא דאמר ליה הכי ואסורין משום גזל. ת"ש שדהו הפל עליהם ושמח הרי הן בבי

תגהות הגר"א

[א] גמ' ה"ג מסתברל. כ"כ גיסקס הלמב"ס ומסכלת והל לחם כו' וכ"ל ולמלי לריכין לכלך אצל יפות הל שלומו כמותו אצל כל"ע כו' וכל זה לחיזון דרכה כלן אצל ג"ל כ"ז דמלה שלני כמ"ש בקדושין גב כ' ופי' תוס' שם ד"ה אם כו' וה"ל כ"ל כו' ולחלי לשיטתייהו שכתבו כלן ד"ה ה"ג כו' ובע"ג כו' (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' של"ו ס"ק ע"ו):

ס"ק נמלי דכגיסת לן בשמת דחייבי כבע ממש לחיל כו'

סו א מיי' פ"ו מהלכות גזילה והלידה הל' ו סומ"מ סי' רמט:

סז ב ג ד מיי' פ"ד מהל' תרומות הל' ג:

יח ה מיי' שם הלכה ו:

יט ו (מיי' פי"ב מהל' סומלת סוכלין הלכה ג):

איסורא דומיא דהתירא · מה התם שמתיר לבהמה ממנו ומכל אדם ע"כ לא לימצריך קרא בידע ומתיקם דהא לפיעל במצוין לגמ כל אדם מותרת בישוב אלא לא לימצריך קרא בידע ומתיקם דהא לפיעל ולעי"ג דלכי ידע לא מתיקם לפי' לבהמה מכל אדם ה"ג לימצריך דהייט מצויה לגמ כל אדם דאסור כה"ג דלא (ב) ידעינן דמיתקם בין ים בו סימן בין בלתן בו סימן ואין להחזיר לגמ דמיתקם קודם דאתא לידיה דבעל רחמנא: **מאחר** דאיתותב רבה כו' · בבלמא לרבה לפ"ע דאותם שמתחת הלחן לו בסמוך לחלן לפסירי דאחזתו מוכיח עליו לבל תמרי שהרוח מוליכן ברחוק דלא שייך חזותו מוכיח עליו לפ"ם שבעלים שבורים שיפלו תחת הלחן מ"מ אם היו יודעין שהרוח מוליכן מרחוק היו מתיחסין לגמ לחדיי הא היו יודעים שבעלים שיפלו תחת הלחן ולא יקחום עובדי דרכים משום דחזותו מוכיח עליו ומשני דאפילו לותן שמתחת הלחן שרו לפיעל לחדיי *בשתרת דשכיחי שקלים ורמשים דמיתם ול"ל דעבידי דנתרי כמו תלנים דלל"ב היו לסורים לחדיי דיותם שלא מדעת דליט סובר שיפלו כיון דלא עבידי דנתרי כמו זמים ומרובים דאסור כיון דלא עבידי דנתרי: **דלאו** בני מחילה נינהו מלי · בבלמא לרבה כיון דלבי גלי מילתי דשמתת נמי מיקרי יותם: **תיובתא** דרבה·רבה ידע שפיר הך ברייתא כדמפרש קלת בגמיל (דף כח:) דקתמר בזותו של יס ס"ע לא פליגי דשרי כדבעינן למימר לקמן לגמ **לא רישא דומיא דאמצעיתא:**

(ב) **כרכתא** מלי · לפ ים גדר סביב החלון מי שרי לותם שהרוח מוליך לותן מון לגדר דרך עליו הלא הבעלים שבורין שבולן יפלו תחת החלון ושם יתמצו משקלים ורמשים:

אי דליכא סימן מלי מכריז · פירוש למה לריך להכריז המוצא מלחר שהאבוד אין בו סימן ליקן ומשני דזה מכריז שלותו שהאבד יתן סימן מקום וכן לקמן (דף כח:) דקתמר כדי שילך שלמה ויחזור שלשה ויכריז יום לחד הייט גמי שהמוצא מכריז והלובד יתן סימן *לך קשה דבפרק לנו עוברין (דף מט: ושם ד"ה וים) לתמרינן ע"ה אין מכריזין על האבידה ויילך לנו יודעין זה לם הוא של ע"ה וים לומר דמיירי במוצא במקום דשכיח ע"ה ורש"י פפירש דהמוצא מכריז מקום שילאתי תפן במקום פלוני והוא יאמר תפן פלוני ויקחנה ק"ק להא תנן בפירקין (דף כח:) לאמר לבידה ולא לאמר סימנין לא לאמר כלום לגמלא במה שמכוין החפן היו סימן וי"ל דהתם ממי לא מצוי שהוא חשוד לעקר הלפסיד חפן לגלא מצוי דא"ל כי היכי דלא לחבדא תפן ה"ג לימר לחדם לאמר הפסיד לאבל הכא מהדרינן דאין רגילות שבעבי בני לחדם לחבדו תפן זה כזה ובמקום לאחד ולפרש"י הוא מכריז מקום הכפה פירושו ממש דומיא דמכריז מנין דשלחי פרק קמא (דף כ:): **ורבה** לאמר מקום לגי היו סימן · ולפי דסבירא ליה לרבה מקום לגי היו סימן הולרך לומר דסי' העשוי לידרס לגי היו סימן: אינן בבי יותן טעמא מאי, לאו משום דלא אמרינן כיון דאיגלאי מילתא דהשתא ניחא ליה מעיקרא נמי ניחא ליה, שאני התם דכתיב "כי יתן" = עד שיתן, אי הכי רישא נמי? התם *כדרב פפא דרב פפא רמי: כתיב "כי יתן" וקרינן 'כי יותן' הא כיצד בעינן כי יותן דומיא דכי יתן *מה 'יתן' לדעת אף 'כי יותן' נמי לדעת. ת"ש *דא"ר יותנן משום *רבי ישמעאל בן יהוצדק מנין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת? דכתיב °ובן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה" מי שאבודה היממו ומציאה אצל כל אדם יצאתה זו שאבודה ממנו ואינה מצויה אצל כל אדם ואיסורא דומיא דהתירא: מה היתירא בין דאית בה סימן ובין דלית בה סימן שרא, אף איסורא בין דאית בה סימן ובין דלית בה סימן תיובתא, *והלכתא כוותיה דאביי °ביע"ל קג"ם, א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי וכי מאחר דאיתותב רבא הני תמרי דזקא הכי אבלינן להו? אמר ליה °כיון דאיכא שקלים ורמשים דקא אבלי להו מעקרא יאוש מיאש מינייהו, *יתמי דלאו בני מחילה נינהו מאי? אמר ליה באגא בארעא דיתמי לא מחזקינן, מחזק ועומד מאי? ברכתא מאי? אמר ליה °אסירן: כריכות ברה"ר הרי אלו שלו: אמר רבא ואפילו בדבר שיש בו סימן אלמא קסבר רבה סימן העשוי לידרס לא הוי סימן רבא אמר לא שנו אלא בדבר שאין בו סימן אבל בדבר שיש בו סימן חייב להבריז אלמא קסבר רבא סימן העשוי לידרס הוי סימן ואיבא דמתני להא שמעתא באנפי נפשה סימן העשוי לידרס רבה אמר לא הוי סימן ורבא אמר 'הוי סימן תני כריכות: ברה"ר הרי אלו שלו, ברה"ר נוטל ומכריז ה"ד אי דלית בהו סימן, ברה"ר מאי מכריז, אלא לאו דאית בהו סימן וקתני "ברה"ר הרי אלו שלו" אלמא סימן העשוי לידרס לא הוי סימן, תיובתא דרבא? אמר לך רבא לעולם דלית בהו סימן, ודקא אמרת 'ברה"ר מאי מכריז' מכריז מקום ורבה אמר מקום לא הוי סימן, *דאיתמר מקום: רבה אמר לא הוי סימן ורבא אמר הוי סימן ת"ש כריכות ברה"ר הרי אלו שלו, ברה"ר נוטל ומכריז, והאלומות בין ברה"ר ובין ברה"ר נוטל ומכריז רבה היכי מתרץ לה, ורבא היכי מתרץ לה: רבה מתרץ למעמיה בסימן, ורבא מתרץ למעמיה: רבה מתרץ למעמיה בסימן כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו משום דמדרסא

[ב"ק ב: ב"מ כח:]

[ע"ז ד' ע"ב]

דמדרסא · וסימן העשוי לידרס הוא : דמינשתפא · מתגלגל כרגלי אדם וכהמה ואינה נמלטת במקום שנפלה תחילה : דיקירי · כבידות : **פה** על בעל הבית חייב להכריז · ותע"ג דבהדיא תני לה במתניתין *חייבי לקטן לאותביה מרישא "כריכות ברשות הרבים" דאותיב מינה לברבי נקמאי לאותויבי לברבה מדוקי, דרישא : אין מעבירין על האוכלין · המוצא אוכלין בדרך אין רשאי לעבור עליהם ולהניחם עד שילך לו מדרסו שמא שמלאן רחשון הגביהן : אין מעבירין על האוכלין · ולא לטון דריסה הוא אלא כמו אין מעבירין על המצות (יומא דף נג·) : חייבי לקפים · שכורים שמחמת כשפים הוזמו לפם כדי להכשיל הדורסים עליהן ואכי נמי דאין מגביהין לותם מיהו לא דרסי עליהן משום כשפים : לימא כהנאי · פלוגתא דרבה ורבא : הכא מאיליו · הרולי לכא מאיליו כגון תרם פעמים שנופל בעינוב : הוי סימן · דאמרינן לפם סימן נתע פם ולא נפל מאליו, ודבר שיש בו סימן' הוא ואפילו הכי פליגי רבנן ואמרי הרי אלו שלו משום דקסברי 'מעבירין על האוכלין' והוה ליה סימן העשוי לידרס : ור"י סבר הוי סימן . ותע"פ שזה עשוי לידרס נמי הוי סימן : ומעבירין על האוכלין· ואפילו הכי בכרות של בעל הבית חייב להכריז דסימן העשוי לידרס הוי סימן וטינוב היינו טעמא דסימן הכא מאיליו' לאו סימן הוא וול"י סבר הוי סימן : ורבה אמר לך סבר לה כר' יוסי · והכא היינו טעמא דר"י משום דאין מעבירין על האוכלין וה"ק הכי נמי אין ליה אין מעבירין ומשום הכי בכרות של בעל הבית חייב להכריז ומעמייהו בטינוב משום דסימן הכא מאיליו' הוא, ול"י סבר הוי סימן : מיכא דאמרי סבראה כוי · וכי תאמר "לימא כתנאי' אין מעבירין על האוכלין ותק'

מתניתין **מחרוזות** של דגים הרי אלו שלו. וה"ה מחרוזות של כסף כדתנן בשמעתין(פ"ג)וא"ת והא לתנא קמא כסף גיד הנשה (חולין דף קה: ושם ד"ה מחרוזים) לא הוה שומה כסף מחרוזים הוי סימן וי"ל גבי כסף שנתעלם מן העין הקילו שפי' לחלן הלכה כרבי מדפריך (שם) ורבי היכי לחכל בשרא דמשמע דלתן שפיר לחכלין:

מדמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן. מ"מ דמדה עדיפא וא"ת והא לתני' (לקמן דף מח.) יכתן לגאומר משקלותיו ולא לגאומר מדה תרסו ורחבו מ"מ דמשקל הוי סימן טפי וי"ל דה"מ כשבור דלתן דרך למקול ולהטיח ולחלי משקל מדקיק:

חביות של יין וכל גרוגרות הרי אלו שלו. תנ"י (לקמן דף כה:) מלח פירות בכלי מייב להכריז משום סימן של הכלי הכא רגילות הוא לכל החביות שוין וא"ת מדם היין להוי סימן וי"ל שהחבית מלאה וכל החביות שוין לכל מ"מ לאן החביות מלאה יהא סימן לומר כמה יין יש בו:

אתלתא קרנתא. וא"ת דרב אמר בפ' לאן מעמידין (ע"ז דף נמ: ושם) תבי"ת לאסור בחומס אחד ומשולש נמי לא פליג עליה אלא בחלב לאכל בשר יין ושכלתו מזה ומפרש ר"ת דהתם מיירי ביקרקל מצוי וכן משמע דמיירי התם לעיל בחבר ועם האדון ויקרקל מצוי לו מרתם כמו נכרי":

ברשום. שכל בעל הבית מושה רשימתו מבוגה מבל חבירו והוי סימן, בריי"ת בלח רשימה: **אביו** אמר. לפילו רשום לא הוי סימן אחר שנפתחו האוצרות והמוערות שבעל הבית אחד מוכר להרבה תגווים וכולם רשומים בענין אחד ופרש"י לינו גרלה:

במסכת. ות"ת והאמר (קידושין דף נ:) זשננתם שיהו דברי תורה מחודדין בפיך שהם ישלאך אחד לא תענמם ותאמר לו אלא אמר לו מידי וי"ל דסיינו דוקא בחדם הבא לשאול לן לו הלילה או להתלמד אבל הבא לבחן לנסותו אם יודע, מותר לשנות ולומר "לא למדתי זה":

בפוריא. לן רגילות שיחלוטו בפירות רש"י אם שימת מתחו" אלא אם בעל הבי היה ולא בא לבית המדרש ושלחו למה לו בא יבנה ויאמר שחולה היה לו שאר תולם תירע ע לי נמי שחלוטו שבבא על מנה זו לא יאמר לו כן פן ילחה בה קרי ויבנה:

באושפיזא. אם שחלוטו אם קבלוהו בשבר פניס יפות יאמר לא כדפירש רש"י דלמרינן בערכין (דף מז:) "מבבך דעתו בקול גדול" ובבבא הבסכס בערב קללה מחבב ט' וא"ת והא למרינן בברכות (דף מה:) לורח עוב לומר כל מה שעתה בעל הבית לא עתה אלא בשבילו? וי"ל דהתם מיירי בין בני חדם מהוגנים והבא בין בני חדם שאינם מהוגנים, והא דלא תניא הבא 'מותר לשנות מפני דרכי שלום בדלמרינן פרק הבא על יבמתו (יבמות דף סה:) משום דלרבי שלום הן ורבנין יותר מלחבים לבבי נקבו הבי:

*) פי' שחבים שנקר לנרבו לו שנשב"ב רש"י

ומודה

ורי"ו אלו שלו
ומחרוזות של דגים: **אמר** להני **קשר סימן בבמרא דציידא דבולי עלמא הבי מבמרי ולהני מין סימן? במניא דשרון, בעו מיניה מרב ששת [מנין] הוי סימן או לא הוי סימן? אמר להו רב ששת תניתוה מצא כלי כסף וכלי נחושת וכלי מסמרין של אבר וכל כלי מחבות הרי זה לא יחזיר עד עד שיתן אות או עד שיכיר משקלותיו ומדמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן: וחתיכות של בשר וכו' אמר להני משקלא סימן: במשקלא דשרון ותהני חתיכה גופה סימן: או דלמא מי לא תניא מצא חתיכות דגים ודג נשוך חייב להכריז, חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו: הבא במאי בראכא סימנא בפסקא בי הא דרבה בר רב הונא מחתיך ליה אתלתא קרנתא דיקא נמי דקתני חומיא דדג נשוך שמע מינה. אמר מר חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו והא תנן כדי יין וכדי שמן חייב להכריז? א"ר זירא אמר רב מתניתין ברשום, בכלל דבריית בפתוח, אי בפתוח אבידה מדעת היא! אמר רב הושעיא במצוף אביי אמר אפילו תימא אידי ואידי ברשום ולא קשיא באן קודם שנפתחו האוצרות באן לאחר שנפתחו האוצרות, כי הא דרב יעקב בר אבא אשכח חביתא דחמרא לאחר שנפתחו האוצרות, אתא לקמיה דאביי, א"ל זיל שקול לנפשך. בעא מיניה רב ביבי מרב נחמן מקום הוי סימן או לא הוי סימן? אמר ליה תניתוה מצא חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו ואי ס"ד דמקום הוי סימן לכרוז מקום? אמר רב זביד הבא במאי עסקינן ברקתא דנהרא, אמר רב מרי מאי מעמא אמרו רבנן רקתא דנהרא לא הוי סימן? דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לידיך אתרמי נמי לחברך אבא דאמר אמר רב מרי מאי מעמא אמרו רבנן מקום לא הוי סימן: דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לידיך האי מקום, אתרמי נמי לחברך האי מקום, ההוא גברא דאשכח כופרא בי מעצרתא אתא לקמיה דרב, א"ל זיל שקול לנפשך, חזייה דהוה קא מחסם, א"ל זיל פלוג ליה לחייא ברי מינה, לימא קא סבר רב מקום לא הוי סימן: א"ר אבא משום יאוש בעלים נגעו בה דחזא דקדחי ביה חלפי: ר"ש בן אלעזר אומר וכו': מאי אנפוריא? א"ר יהודה אמר שמואל כלים חדשים שלא שבעתן העין, היכי דמי אי אית בהו סימן כי לא שבעתן העין מאי הוי, או דלית בהו סימן כי שבעתן העין מאי הוי? לעולם דלית בהו סימן נפקא מינה לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא: שבעתן העין קים ליה בגוייהו ומהדרינן ליה, כי לא שבעתן העין לא קים ליה בגוייהו ולא מהדרינן ליה, דאמר רב יהודה אמר שמואל בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במליהו *במסכת ובפוריא ובאושפיזא

ומודה

מתניתין דשון: כסף נהגו הציידין לחרוז כמין זה בחרוז לחד: **וגפטרין** של לבר: שכרי מחיסה של לבר: **שיכון משקלותיו**: שימת משקלו ויטין החתם: **כמשקלא דשון**: שנהגו המוכרים לעשות החתיכות במשקל הזה: **מחיכה גופה סימן**: יחתך מלבר פלוני היה: **או דלמא**: **ומקום רבי יוחנן בר' מנחם שמעתי דדפקא פלנק"ן מקום שדופק בסהוח יגע: **מחיכות דג חייב להכרין**: קל ס"ד כשאין בהן סימן **והחתיכה גופה סימן** לו מאלל הרתם לו מן הזכב: **ודג נשוך**: זהו סימן שלו: **הכא במאי עסקינן**: **דקתני סיפא בפסקא**: שלא נחתכה כדרך החותכין: **כי הא דרבה**: כשהיה שולח בשר לחתנו ביד נכרי: **מחתך ליה בפלגא קרנתא**: עושה החתיכה בה ג' קרנות כזה: **דומיא דדג נשוך**: דיש בו סימן: **מחני'**: דתנייב להכרין: **כרשום**. חביותיהם של חרס היו וגפין לותם בחופה חרס ושורקין סיב סביב לדבק החפוחה שלא יצא ריח היין וסימני שבם לו ניכן שמוכרין בעלי בתים חביות לחנוני כעשר לו כט"ו יחד טעלין מפופיהם וטופעין לת היין ויוצר וסותמו ונותן בו טיט סביב המפוחה והוא קרוי "רושם" ונשלח החנוני לביתו ומתגיחין בחבית רשומה וסיינו סימן שיש רושמין ויש שטשלין לותה פחומה לחנוכה מיד: **ופרכינן מכלל דכרייתא**: דקתני הרי אלו שלו בפחוחה קחני בחתימה פשיטא דהא אבידה מדעת היא שהניחה פחוחה וכל שקלים ורמשים ונחשים שותים הימנה: **כמאן**. שהניח מנופה עליה ולא שרקה בחיים, סימן ליכא ואבידה מדעת נמי ליכא: **קודם שנפתחו פלוגתו**. שעדיין לא הגיע זמן מוכרי החביות ויחיד בעלמא הוא דעביד, הוי רושם: **כרקפא דנפכא**. והיין בא לעיר בכפיפה והלוקחין מפנין הספינה ומניחו על שפת הנהר וטשלין תחת תחת ופעמים שטוכח: **מיכא דאמרי כו'**. נפקא מינה דאפי' קיון ואמר מקום מוכבה מסוים לו **הוי סימן: **כופרא**. זפת דבר שלין בו סימן הוא: **ממפס**. לשון לא תחסום (דברים כה) מנמנע בדבר ולבו טוקפו: **דקדמו כיס חלפי**. תורטי"ל בלעז נדלו עליה ס"מ מימים רבים היה שם וכבר טותבו הבעלים: **שנח שבעתן**. עדיין לא הורגל בריחיקן ותמיהין שיהא מכירן יפה ולשון לכפורי"ש-טרירקין לין פה רלוה: **נפקא מינה כו'**. וכגון זה שהובנן טורבת מרבנן הוא: **במסכת**. יש בידך מסכת פלוני סדורה בגירסתו לא לתו ותני"ע שסדורה היא לו יאמר לו לתו ומדת עטוה היא: **כפורי"א**. שימשת ממנך יאמר לתו מדת לניעות הוא:

כמאן דלית ליה בדיעבד אפילו בשבור. דאי לא תימא הכי אמאי לא מהדרינן ליה בשבור ולא בשלם ולא בשבור ושלם ולא בשלם ושבור ולא בשבור ושלם ולא בשלם ושבור ולא בשבור ושלם ולא בשלם ושבור

נמוסקיוס· שהלוהו על מוקפיו שם קבלו בסבר פנים יפות ואמר לו, מדה מובה היא כדי שלא יקפלו בו בני אדם שיהיו מהוגנין לבא תמיד עליו ויכלו לתת ממונו: **גמ'** כי היכי דלא כספא דכספא· כלי של מוקפיו היה: **כדי מפתין ולינוריום**· לקמיה מפרש כדי מחתין שהולין בו מחתין: **ולינוריום**· מלבוש קטנים שמוות בו זהב: **שמא שמא**· כד לחת ומכרו לחד: **מייב לסכריו**· למנין הוי סימן: **שוכי**· שנפים של לולן: **שלם לחד בכד לחד**· [ג]בסמ' סוכה (דף מד:) גבי ערבה שנכרו מקלת עליה ונפתיינו בה שלשה עלין לחין ואיכא לאחמי לפילו עלה לחד בכד לחד כשירה: **כדלם**· לבוע ויל"ח פומית"ם "ולך להרוג לווזים ותרנולים: **ולא מקום שסרכים בו'**· ולפילו דבר שים בו סימן: **פליגי רבנן עליה**· בהרוייהו: **סמולא מעום**· קא ס"ד לבורי מעום דקתני מתני' חייב להכריז והכא הואיל וכיש מלויין שם הרי לו שלא שנמייתקו הבעלים: **דאויל בתר רובו**· כלומר שהולך אחר מעם רבים מלויים שם: **ברוב ישראל**· דסתם בתי כנסיות ישראל בהן: **במפוזרים**· **ורבנן היא** דמודו במפוזרין דתנן מעות מפוזרין הרי לו שלו: **בנסיות**· לסתיפת מקום שמתכנסים שם להתיענ ולהוועד: **דיתבי בפו בנעניס**· שהן תון לעיר ומשיבין בה בנעניס לעמור: **מנא בה מציתא**· משנה היא בסדר מהרות בעיר שיקרלל ובנעניס דיס בה במסכת מכשירין: **ופשוט מיסא**· מקלת משלוחיך דמודו רבנן ברוב בנעניס ופליגי ברוב ישראל: **בעמון**· דיהן דעמו לוו לבידה היא הלבך ברוב ישראל יכריז: **שלינא עשויס לפנום**· רגילים היו בעלים להמיתה ימים רבים ולא לפטתה מיד: **ונמלך עליה לפנותה**· מיד ועל כרחו לו יעלנו לו יהא הפקר לכהי נקט (ג) שהיה עשויה לפנות דלא עשויה לפנות לבידה מדעת היא שהיה לו לחזק שמא יפנה: **ולינבעית**

ובאושפיא, מאי נפקא מינה אמר מר זומרא לאהדורי ליה אבידתא בטביעות עינא: אי "ידעינן ביה דלא משני אלא בהני תלת מהדרינן ליה ואי משני במילי אחריני לא מהדרינן ליה. מר זומרא חסידא אגניב ליה בסא דכספא מאושפיא, חויא להדהוא בר בי רב דמשי ידיה ונגיב בגלימא דחבריה אמר היינו האי דלא איכפת ליה אממונא דחבריה, *כפתיה ואודי, תניא (ה) **ומודה** ר"ש בן אלעזר בכלים חדשים ששבעתן העין שחייב להכריז, ואלו הן כלים חדשים שלא שבעתן העין שאינו חייב להכריז כגון [א] ברי מחתין וצינוריות ומחרוזות של קרדומות כל אלו שאמרו [ב]אימתי מותרים בזמן שמצאן אחד אחד אבל מצאן שנים שנים חייב להכריז [מאי בדי? שוכי ואמאי קרו ליה "בדי"? דבר דתלו ביה מידי בד' קרו ליה כי ההוא [ג] דתנן התם *עלה אחד בבר אחד] וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר *המצייל מן הארי ומן הדוב ומן הנמר ומן הבדלדם ומן זומו של ים ומשלוליתו של נהר, המוצא בברמיא ופלמיא גדולה ובכל מקום שחרבים מציין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשין מהן אבל רבי קאמר ר"ש בן אלעזר, ברוב כנענים אבל ברוב ישראל לא אז דלמא *אפי' ברוב ישראל נמי אמר, אם תמצא לומר אפילו ברוב ישראל נמי אמר *פליגי רבנן עליה או לא פליגי, ואם תמצא לומר פליגי, ברוב ישראל ודאי פליגי, ברוב כנענים פליגי או לא פליגי ואם תמצא לומר פליגי אפי' *ברוב כנענים הלכה כמותו או אין הלכה כמותו אם תמצא לומר הלכה כמותו תיקא ברוב כנענים או אפילו ברוב ישראל. ת"ש *המוצא מעות בבתי בנסיות ובבתי מדרשות ובכל מקום שחרבים מציין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשין מהן מאן שמעת ליה דאזיל בתר רובא ר"ש בן אלעזר, שמעת מינה אפילו ברוב ישראל נמי, הב"ע במפוזרין, אי במפוזרין מאי אריא מקום שחרבים מציין שם אפילו אין הרבים מציין שם: אלא לעולם במפוזרין והכא במאי עסקינן "בבתי כנסיות של כנענים, בתי מדרשות מאי איכא למימר: בתי מדרשות דידן דיתבי בהו כנענים, השתא דאתית להכי בתי כנסיות נמי דידן דיתבי בהו כנענים ת"ש *מצא בה אבידה: אם רוב ישראל חייב להכריז, אם רוב כנענים אינו חייב להכריז מאן שמעת ליה דאמר אולינן בתר רובא רשב"א שמעת מינה בי קאמר רשב"א ברוב כנענים אבל ברוב ישראל לא הא מני רבנן היא, תפשוט מינה דמודו ליה רבנן לרשב"א ברוב כנענים אלא לעולם ר"ש היא ואפי' ברוב ישראל נמי ואהכא במאי עסקי' בטמון, אי בטמון מאי עבידתיה גביה והתנן *מצא כלי באשפה: מכוסה לא יגע בו (מגולה נוטל ומכריז) כדאמר רב פפא באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה הכא נמי באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה ואיבעית

כדפריש: **מאן** שמעת ליה דתזיל בתר רובא· פירוש גבי מציאה ולא שייך הא לפלוגתא דמיישין למיעוט: **ותפשוט** מינה דמודו רבנן לר"ש בי· ות"ש מי בעי למפשט דמודו רבנן מימא ר"ש היא וי"ל דמ"מ מפשוט דלא מליגו למימר דלר"ש לפילו ברוב ישראל הרי לו שלו ולרבנן לפילו ברוב כנענים חייב להכריז דלר' ש"ס לחיית לם כן ברוב ישראל חייב [להכריז] לר"ש ולפי כרבנן לחיית ל"ב ברוב כנענים הרי לו שלו: **בטמון**. ולא בעי לחוקמה שחין רבים מלויין שם מדמפליג בין רוב העיר כנענים לרוב העיר ישראל משמע שחמת במקום ברוב בני העיר מלויים שם דלר' מלא במקום שחין רבים מלויין לא הוה ליה למיקנ רוב העיר לחא לם רוב כנענים לו ישראל שכיחי במקום שחמת ול"ת ובטמון לפה יגע בו לי מקום שיפנה לותה המפנה יקחנה ויכריז וי"ל דשמת המפנה יהיה כנעני לו שמת לו ימלחנה המפנה ויבליכנה לחון עם הזבל ול"ת ולחמלי יכריז יקחנה לעלמו דכשלח ימלחנה בעליה יפייסם ויחמר שחדם שחינו הגון לקחה ולט"ג דלימא ישראל דהיינו טעמת דר"ש דשרי ברוב ישראל וי"ל דהוי יחוק שלא מדעת דכשפה שלוקחה מדיין לו ידע החובד שנלקחה וברוב כנענים הוי שלו דחנינן דכנענים הטמיטה להוו רובא:

ומודה ר"ש בכלים שבשבעתן העין ט'· מדקתמר ומודה משמע דלרבנן לפילו לו שבשבעתן העין חייב להכריז וכן מלינו בגרסה בר בר חנה דלחמר בפ"ק (שיל דף י:) לי מביטות עינא לים לי בגויה וגבו לו שבשבעתן העין חייב להכריז דבידיה וקשה דלא מלינו דלחמרו רבנן זה בפירוש וי"ל דמדנקט במחני' כריסות ועינולי דבילה ומחרוזות וככרות הרי ללו שלו וללו דבריס לין דרכן להיות בהן מביטות העין משמע דדבריס שדרכן להיות בהן מביטות עין בכל עניו חייב להכריז לפילו לו שבשבעתן העין לי מלא במקום דשכיחי רבנן: **אבל** שניס חייב להכריז· דמניו הוי סימן ומתניתין דקתני מחרוזות וככרות הרי ללו שלו לי מייירי דרך ארץ לנלות דרך נפילה לחי שניר דלח לו היה מניו סימן שלינו יודע שנפלו בנס לחת ח"ל מייירי דרך היוטן ולילו ללא מחרוזה לחת וכן טיגול וככר והל דקלמר מחרוזות היינו מחרוזות דשלמת ולקמן (דף כה·) גבי לבורי פירות ונבי לבורי מעות דפריך ס"ם מניו הוי סימן ולא קתני לבורי דשלמת דומיא דריסת מחרוזות וטיגול וככרות וכיכות היינו משום דלא הוה ליה למתני לא שלו מעות לבורות ופירות לבורות דקתני מעות מפוזרות ופירות מפוזרות: **בי** קלמר ר"ם ברוב כנענים· ול"ת ל"ב מה לריך טעם משני שהבעלים מתיאשים ס"ל דיש להלות דמכנענים נפל להוו רובא ול"ל דלימלריך דלפילו יודע ודלי שמשקיל נפל קלמר הרי לו שלו עינא איה לי בהו ושקיל (להמפסיד) מתיאש ולומר דכנענים שקלי ליה ולפילו לם ישראל ימלחם לו יכריז דשולה דמן הכנענים נפל דהן רובא: **אפילו** ברוב ישראל נמי· הוי שלו וטעמא משום דליכא למיבי דלא מעלי ושקלי לה:

אם תמני לומר פליגי פליגי ברוב כנענים לו לו· להך גירסא מסקנא מי פליגי לפילו גרסי' ברוב ישראל ואיה ספריס דלא גרסי הכי ללא גרסי' לל"ל לפילו ברוב ישראל פליגי רבנן עליה ברוב כנענים או אפי' ברוב ישראל נמי אפי' אלו שלו ולא אישטייא דקיימא לן תיקו דממונא לקולא. מעשה דפר זומרא הסידא פשוטה

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מניו ומודה ר"ש: (ב) רש"י ד"ה ומאן וכו' ולכבי נקט: ג"כ ע"ל דף כה ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גמ' כדי מחתין. ג"כ ברמב"ם וס"ע לו כתבו כדי ללא מחתין כו' בלא בדין ופ' ר"ח ומפ"ש (כפי' רס"ג ס"ק ל"ג): [ב] שם דתנן. כשום קו עליו וכ"ב דלמתיני וכ"ה בפי"ק ולת"ש: [ג] רש"י ד"ה עלה. נמסי' סוכה גבי כו' ל"ב ממש מלא ומע"ש ברוב כנענים לו ישראל ולא ישראל נמי הרי לו שלו: [ד] ד"ה ומאן. נמסי' סוכה גבי כו' ל"ב ממש מלא ומע"ש ברוב כנענים לו ישראל ולא ישראל נמי הרי לו שלו: [ה] ד"ה ומאן. נמסי' סוכה גבי כו' ל"ב ממש מלא ומע"ש ברוב כנענים לו ישראל ולא ישראל נמי הרי לו שלו: [ו] ד"ה ומאן. נמסי' סוכה גבי כו' ל"ב ממש מלא ומע"ש ברוב כנענים לו ישראל ולא ישראל נמי הרי לו שלו:

גליון השי"ס

גמ' פליגי רבנן עליה. כעין זה בלריס ל"ג ע"ב:

רבינו חננאל

הלילה שפיר עבר שאין ד' דרך ארץ לנלות בני אדם שיחתם עם נשיהם לבני אדם וכן בארשפיא אם כיבדו ועשה לו משמשים ורבבה ותיקן חבית בכלים מכובדים ושינה האורח מפני כי פחד שלא יבישו בני אדם וירדו אחריו בביתו כרכתיב מברך רעהו בקול גדול גו' ושינה כל שיהי בעניו זה אין מחזיקין אותו בשקרי אלא הרי הוא באמתתו ואם יאמר ברי לי שאלו כליי הן מחזירין אותו בבטיעת עין בלבד בלא נתינת פיסנין לפיכך מורה ר' שמעון בן אליעזר בכלים חדשים ששבעתן העין שחייב להכריז מאי מעמא דלמא אתי צורבא מרבנן דלא משנה בבריטריה דאמר מביעות עינא איה לי בהו ושקיל להו, ואלו הן (הן) כלים חדשים שאין חייב להכריז ברי מחתין וצינורות ומחרוזות [של] קרדיות שמצאן אחד אחד וכן היה ר"ש אומר המציל מן הארי ומן הדוב ומזומו של ים ומשלוליתו של נהר והמוצא באפרסמיא ופלמיא ומעות בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואפי' צרורין ובכל מקום שחרבים מצוין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשים מהן. ואיבעיא להו ברוב כנענים או אפי' ברוב ישראל נמי הרי לו שלו ולא אישטייא דקיימא לן תיקו דממונא לקולא. מעשה דפר זומרא הסידא פשוטה

מקבילות

* ע"ז כ. (שלמה) ותוס' ד"ה אגב
** ב"ק יח: תיב לקמן כה:
ע"ז כ: ד"ה תון
ע' תום' ב"ב כג: ד"ה תון
מכשירין פ"ב מ"ח ס"ב
ס"ח צבורין ומיין רס"ל
ב"ב ד"ה ומאן
ב"ב ד"ה ומאן
ב"ב ד"ה ומאן

סבר טומיה בחדא · ולא צעי למימר דסבר כרבנן דת"ק דפסוה דמודו רבנן ברוב בנעים ומכל מקום יש לפסוק להלכה כמותו ברוב בנעים: **לבתר** תריסר ירחי שתא כו' · פי' הן עצמן מחזיר תע"ג דלא היה לריך ליתן רק למיסס כדתנן בפרקין (דף כח:) כל דבר שעושה ואוכל מטפל בו י"ב חדש מכאן ואילך אם למיסס דמיהן ומניחן לכל רש"י פירש שמלמין אחר י"ב חדש שנאבדו קשה דמלמין *ניחא בשביל כך למולא דהאוכד מיט מתיאש שמסור שהמוצא יסבור שמקרוב נאבדו ויכריז:

לפנים משורת הדין · מאחר יעשון עפקא לן לקמן בפרקין (דף ג:) תימה דלא מייתי קרא הכא כדמייתי לקמן בשומעל ובגוזל קמן (ב"ק דף ק· וסס ד"ה לפנים) בעובדא דרבי חייא במרלה דיעב לשולחני ומצלת רע ולקמן בסוף פרק החומנין (דף פב·) מייתי קרא לחריגא למען תלך בדרך טובים שהוא מדברי קבלה ושביק קרא דלקמן יעשון שהוא מדברי תורה וי"ל דלא מייתי קרא דלקמן יעשון אלא במקום שאתריס חייבין והוא פשוט כמו במרלה דיעב דאתריס דבעו למילף מייבים ור' חייא דלא בעי למילף פשוט ולפנים משורת הדין אילם כמו אתריס וכן בשובדא דרבי ישמעאל דזקן ואינו לפי כבודו הוא ועשה לפנים משורת הדין כמו אתריס והכא בשמעתין דהדיניהו בתר תריסר ירחי שתא כ"ע פשוטים לכך לא מייתי קרא הכא ומ"מ מקום לפנים משורת הדין בעי ליה לאהדורי כיון שאינו מתחסר ממונא אבל בסוף החומנין (שם) דהעמו שקולאי שבבדו לו החבית ועמו לו הפסד גדול מקום לפנים משורת הדין אין לו להפסיד לכך מייתי קרא למען תלך בדרך טובים: **אתא** לקמיה דרב גרסי' דמשמע בירושלמי פרק אין מעמידין ותפילו לספרים דגרסי אבי פרק שפיר מבשר שמשעלם מן הסיון דלמ ע"ג דלא קיימא לן כרב בדפרישית לעיל (דף נג: ד"ה מחזיקות) מדפריך בפרק גיד הנשה (חולין דף מה: ושם) ורב היכי אכיל בשרא מ"מ פריך שפיר דכיון דחזי המולא שהטוף השליכם שם לפילו מלן דפליג אדב מודה הכא דאסור דאימור נטלה מעיר שרובה בעובים ומקני בעומד ורובאו שנטלה מעיר שרובה טבחי ישראל ולרב מיירי בעומד ורובה שנטלה לפני טבחי ישראל:

דרי שאבדו כו' · ה"ה נגנבו ואע"ג דעבר על לא תגנוב לא עבר על לאו דנכילה ובמוספתא (פ"ב דחולין) תניא בהדיא הרי שאבדו או נגנבו וכבר נקבו אבדו חורמת דמלמת: **שמצאו** בשפה· בפ"ק דחולין (ד' יב:) מפרש גרלין דברי רבי יהודה דרבי תניא דמלמין בשפה שבשוק שלא רבי תניא דלא בשפה הוי כלפי שבים אלא בשפה שבבים ובעובדא דהכא שמלמין בדרך גלא בשפה שבבים דלא מלמין אלא בשפה שבבים: **אתא** לקמיה דרבי חסי גרסי' אע"ג דבכל דוכתי חשיב רבי אמי ורבי חסי כרבי חשיבי לדרעת דיעקב אלא מפני שגדול ממנו מין חימה שבא לפניו ליעקב לפי שחבירו היה אבל אי גרסינן רבי אבא דרבי היה תלמידו של רבי אמי כדמוכח גבי נסכא דרבי אבא (שבועות דף מז·) ואין היה בא לפניו (*לשולם):

ג"ל לשאל ר"מ

ואיבעית אימא לעולם **רבנן** מי קתני "הן שלו", אינו "חייב להחזיר" קתני, ויניח וייתי ישראל ויהיב ביה סימנא ושקיל? ת"ש דאמר רב אסי *מצא חבית יין בעיר שרובה בנעים מותרת משום מציאה ואסורה בהנאה, בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתיה למוצאה כאמן כר"ש בן אלעזר שמע מינה כי קאמר ר"ש בן אלעזר ברוב בנעים אבל ברוב ישראל לא, לעולם אימא לך ר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל נמי קאמר, ורב אסי סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא, וכי מאחר דאסירא בהנאה "מותרת משום מציאה? למא הלכתא: אמר רב אשי לקנקנה (ב:) דהוא גברא דאשכח ארבעה זוזי דציירי בסדינא ושדו בנהר בירן, אתא לקמיה דרב יהודה, א"ל זיל אברינו, והא זוזי של ים הוא: שאני נהר בירן דמתקיל לא מיאש, והא רובא בנעים נינהו שמע מינה אין הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב בנעים: שאני נהר בירן דישראל סברו ליה וישראל נפל וכיון דישראל סברו ליה אימור מישראל נפל וכיון דישראל כרו ליה לא מיאש דב יהודה הוה שקיל ואזיל בתריה דמר שמואל בשוקא דלישא, א"ל מצא כאן ארנקי מהו: אמר ליה הרי אלו שלו, בא ישראל ונתן בה סימן מהו? א"ל חייב להחזיר, תרתי? אמר ליה *לפנים משורת הדין, כי הא דאבוה דשמואל אשכח הנך תמרי במדברא ואהדרינהו למריהו לבתר תריסר ירחי שתא לפנים משורת הדין דבא הוה שקיל ואזיל בתריה דר"נ *בשוקא דגלדאי ואמרי לה בשוקא דרבנן א"ל מצא כאן ארנקי מהו: א"ל הרי אלו שלו, בא ישראל ונתן בה סימן מהו? אמר ליה "הרי אלו שלו, והלא עומד וצווח: נעשה כצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים. הוא דשקיל בשרא בשוקא ושדיה בצנייתא "דבי בר מריון אתא לקמיה דאבוי א"ל זיל שקול לגפשך, והא רובא דישראל נינהו, שמעת מינה הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אפי' ברוב ישראל: שאני דיו דכותו של ים דמי, והא *אמר רב 'בשר שנתעלם מן העין אסור: בעומד ורואהו: הניא מצא גדי שחוט בין מבריא לציפורי והתירוהו לו, אמר רבי אמי התירוהו לו: משום מציאה כר"ש בן אלעזר, משום שחיטה כרבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי דתניא *הרי שאבדו לו גדיים ותרנגולין והלך ומצאן שחוטין ר' יהודה אומר משום רבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי מתיר, אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה כשמצאן באשפה דברי רבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי בשמצאן בבית מהתירוהו לו משום שחיטה רובא ישראל נינהו, שמעת מינה הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל: אמר רבא רוב בנעים ורוב טבחי ישראל רבי אמי אשכח פרגיות שחוטות בין מבריא לציפורי אתא לקמיה דר' אסי ואמרי לה לקמיה דר' יוחנן ואמרי לה בי מדרשא ואמרי ליה זיל שקול לנפשך. רבי יצחק נפחא אשכח קיבורא דאולי ביה אולויי, אתא לקמיה דר' יוחנן ואמרי לה בבי מדרשא ואמרי ליה זיל שקול לנפשך: **מתני'** ואולו חייב להחזיר: מצא פירות בכלי או כלי כמות שהוא, מעות בכיס או כיס כמות שהוא, צבורי פירות צבורי מעות שלשה

ונפיבעית אימא לעולם **רבנן** מי קתני "הן שלו", אינו "חייב להחזיר" קתני, ויניח וייתי ישראל ויהיב ביה סימנא ושקיל? ת"ש דאמר רב אסי *מצא חבית יין בעיר שרובה בנעים מותרת משום מציאה ואסורה בהנאה, בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתיה למוצאה כאמן כר"ש בן אלעזר שמע מינה כי קאמר ר"ש בן אלעזר ברוב בנעים אבל ברוב ישראל לא, לעולם אימא לך ר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל נמי קאמר, ורב אסי סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא, וכי מאחר דאסירא בהנאה "מותרת משום מציאה? למא הלכתא: אמר רב אשי לקנקנה (ב:) דהוא גברא דאשכח ארבעה זוזי דציירי בסדינא ושדו בנהר בירן, אתא לקמיה דרב יהודה, א"ל זיל אברינו, והא זוזי של ים הוא: שאני נהר בירן דמתקיל לא מיאש, והא רובא בנעים נינהו שמע מינה אין הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב בנעים: שאני נהר בירן דישראל סברו ליה וישראל נפל וכיון דישראל סברו ליה לא מיאש דב יהודה הוה שקיל ואזיל בתריה דמר שמואל בשוקא דלישא, א"ל מצא כאן ארנקי מהו: אמר ליה הרי אלו שלו, בא ישראל ונתן בה סימן מהו? א"ל חייב להחזיר, תרתי? אמר ליה *לפנים משורת הדין, כי הא דאבוה דשמואל אשכח הנך תמרי במדברא ואהדרינהו למריהו לבתר תריסר ירחי שתא לפנים משורת הדין דבא הוה שקיל ואזיל בתריה דר"נ *בשוקא דגלדאי ואמרי לה בשוקא דרבנן א"ל מצא כאן ארנקי מהו: א"ל הרי אלו שלו, בא ישראל ונתן בה סימן מהו? אמר ליה "הרי אלו שלו, והלא עומד וצווח: נעשה כצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים. הוא דשקיל בשרא בשוקא ושדיה בצנייתא "דבי בר מריון אתא לקמיה דאבוי א"ל זיל שקול לגפשך, והא רובא דישראל נינהו, שמעת מינה הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אפי' ברוב ישראל: שאני דיו דכותו של ים דמי, והא *אמר רב 'בשר שנתעלם מן העין אסור: בעומד ורואהו: הניא מצא גדי שחוט בין מבריא לציפורי והתירוהו לו, אמר רבי אמי התירוהו לו: משום מציאה כר"ש בן אלעזר, משום שחיטה כרבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי דתניא *הרי שאבדו לו גדיים ותרנגולין והלך ומצאן שחוטין ר' יהודה אומר משום רבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי מתיר, אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה כשמצאן באשפה דברי רבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי בשמצאן בבית מהתירוהו לו משום שחיטה רובא ישראל נינהו, שמעת מינה הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל: אמר רבא רוב בנעים ורוב טבחי ישראל רבי אמי אשכח פרגיות שחוטות בין מבריא לציפורי אתא לקמיה דר' אסי ואמרי לה לקמיה דר' יוחנן ואמרי לה בי מדרשא ואמרי ליה זיל שקול לנפשך. רבי יצחק נפחא אשכח קיבורא דאולי ביה אולויי, אתא לקמיה דר' יוחנן ואמרי לה בבי מדרשא ואמרי ליה זיל שקול לנפשך: **מתני'** ואולו חייב להחזיר: מצא פירות בכלי או כלי כמות שהוא, מעות בכיס או כיס כמות שהוא, צבורי פירות צבורי מעות שלשה

סבר טומיה בחדא · ולא צעי למימר דסבר כרבנן דת"ק דפסוה דמודו רבנן ברוב בנעים ומכל מקום יש לפסוק להלכה כמותו ברוב בנעים: **לבתר** תריסר ירחי שתא כו' · פי' הן עצמן מחזיר תע"ג דלא היה לריך ליתן רק למיסס כדתנן בפרקין (דף כח:) כל דבר שעושה ואוכל מטפל בו י"ב חדש מכאן ואילך אם למיסס דמיהן ומניחן לכל רש"י פירש שמלמין אחר י"ב חדש שנאבדו קשה דמלמין *ניחא בשביל כך למולא דהאוכד מיט מתיאש שמסור שהמוצא יסבור שמקרוב נאבדו ויכריז:

לפנים משורת הדין · מאחר יעשון עפקא לן לקמן בפרקין (דף ג:) תימה דלא מייתי קרא הכא כדמייתי לקמן בשומעל ובגוזל קמן (ב"ק דף ק· וסס ד"ה לפנים) בעובדא דרבי חייא במרלה דיעב לשולחני ומצלת רע ולקמן בסוף פרק החומנין (דף פב·) מייתי קרא לחריגא למען תלך בדרך טובים שהוא מדברי קבלה ושביק קרא דלקמן יעשון שהוא מדברי תורה וי"ל דלא מייתי קרא דלקמן יעשון אלא במקום שאתריס חייבין והוא פשוט כמו במרלה דיעב דאתריס דבעו למילף מייבים ור' חייא דלא בעי למילף פשוט ולפנים משורת הדין אילם כמו אתריס וכן בשובדא דרבי ישמעאל דזקן ואינו לפי כבודו הוא ועשה לפנים משורת הדין כמו אתריס והכא בשמעתין דהדיניהו בתר תריסר ירחי שתא כ"ע פשוטים לכך לא מייתי קרא הכא ומ"מ מקום לפנים משורת הדין בעי ליה לאהדורי כיון שאינו מתחסר ממונא אבל בסוף החומנין (שם) דהעמו שקולאי שבבדו לו החבית ועמו לו הפסד גדול מקום לפנים משורת הדין אין לו להפסיד לכך מייתי קרא למען תלך בדרך טובים: **אתא** לקמיה דרב גרסי' דמשמע בירושלמי פרק אין מעמידין ותפילו לספרים דגרסי אבי פרק שפיר מבשר שמשעלם מן הסיון דלמ ע"ג דלא קיימא לן כרב בדפרישית לעיל (דף נג: ד"ה מחזיקות) מדפריך בפרק גיד הנשה (חולין דף מה: ושם) ורב היכי אכיל בשרא מ"מ פריך שפיר דכיון דחזי המולא שהטוף השליכם שם לפילו מלן דפליג אדב מודה הכא דאסור דאימור נטלה מעיר שרובה בעובים ומקני בעומד ורובאו שנטלה מעיר שרובה טבחי ישראל ולרב מיירי בעומד ורובה שנטלה לפני טבחי ישראל:

דרי שאבדו כו' · ה"ה נגנבו ואע"ג דעבר על לא תגנוב לא עבר על לאו דנכילה ובמוספתא (פ"ב דחולין) תניא בהדיא הרי שאבדו או נגנבו וכבר נקבו אבדו חורמת דמלמת: **שמצאו** בשפה· בפ"ק דחולין (ד' יב:) מפרש גרלין דברי רבי יהודה דרבי תניא דמלמין בשפה שבשוק שלא רבי תניא דלא בשפה הוי כלפי שבים אלא בשפה שבבים ובעובדא דהכא שמלמין בדרך גלא בשפה שבבים דלא מלמין אלא בשפה שבבים: **אתא** לקמיה דרבי חסי גרסי' אע"ג דבכל דוכתי חשיב רבי אמי ורבי חסי כרבי חשיבי לדרעת דיעקב אלא מפני שגדול ממנו מין חימה שבא לפניו ליעקב לפי שחבירו היה אבל אי גרסינן רבי אבא דרבי היה תלמידו של רבי חמי כדמוכח גבי נסכא דרבי אבא (שבועות דף מז·) ואין היה בא לפניו (*לשולם):

ג"ל לשאל ר"מ

פי' התגמיס שיעדו נפש הדגים ברבי הל"ק

[ניקוי ג: נזכרות ג. מה: כתובות מ. ב"ק נט:]

מצא פירות בכלי · ריקן: **כיס** · יש בו סימן לבעלים: **לבורי פירות** · בגמ' מפרש סימנייהו לו מנין לו מקום: [חולין מת.]

מעות בכיס · אפילו בשנים: **צבורי פירות** · שנתערבו זה בזה: **צבורי מעות** · שנתערבו זה בזה: **שלשה** · מטבעות: **מצא** · בשוק: **מעות** · מפוזרין: **בכיס** · שלו: **פירות** · מפוזרין: **בכלי** · שלו: **כמות שהוא** · שלו: **מצא** · בשוק: **מעות** · מפוזרין: **בכיס** · שלו: **פירות** · מפוזרין: **בכלי** · שלו: **כמות שהוא** · שלו: **מצא** · בשוק: **מעות** · מפוזרין: **בכיס** · שלו: **פירות** · מפוזרין: **בכלי** · שלו: **כמות שהוא** · שלו:

**

שלשה מטבעות זו ע"ג זו · בגמרא מפרש טעמייהו: **גמ'** מעמא דמלגא כו'. תימה הוא דלמר שהפירות לבעל הבלי ולפניו פירות. הכי לאו הפירות של מוכלין ולפ"ם שהבלי לבעל הסימן, לא הבלי יחזיר ולא הפירות יעכב לו ולא למדיין מהאי מכח נפל: **מקלפן בבלי כו'**. הדבר מוכיח דהכי דעל גבי קרקע דהכי הוא ותיובא להחזירם למי שיתן סימן בבלי וכן משום לבעל הכיס: **מ"ג מלא דבר שאין בו סימן כגון דבר שיש בו סימן** · בגון משום לפני כיס: **חייב להחזיר**. על הבלי ויכולו המטעות לבעל הכיס: **בא בעל סימן ונטל את שלו** · לא הכיס ואמר אין המטעות שלי זכה הלה במטעות: **הלכך** · דקתני הכי לאו **שלו**: **בכובע וכיסנא** · גיגית משלח ופשתן לפניה דודלי הלי פשתן לאו מטכחא נפל **דלי מיכה** נפל הוה משתייר בה והוא הדין לכיס ולפניו משום מהאי טעמא, **הלכך** דקתני חייב בגמא ופירי דעבידי דשרכי ונפלי מיניה טלטו: **פא דקתני חייב דשמשייר**. ואיכא למימר הכי דאברלי מיניה נפל: **ופא דלא משתייר** · כיון דשמשם גמא יש לו תובנין כפולים לאוכו לי מטוטו נפל הוה משתייר ביה לתובנין מעכבי ליה: **ר"ג** הא והא דלא לתשייר ביה מידי: **פא דאים ליה תובנין** · לאו מיניה נפל דלי מיניה נפל הוה משתייר ביה מידי: **ר"מ** מין **הוי סימן** · דלי לאו הכי מאי סימן איכא: **מני** לכור פירות · דאין כאן מין (ג) מאי שנימיה מקום דכיון דלכורין היטח הוה ויהיב סימא במקום פלוני הגתיים: **פלגי** לכורי פירות · סימני מין (ג) דהוי מדתי ליה לא הא תפקום ולא הא תפקום · **ופוף שעורין כמגדלין** · נקמיה מפרש שמשמע דאחבון זה מזה ומיהו מלמיה לא הדמה ועליו לא הביטני ועליו הוא הקלב שבכולן כמגדל זה שעורין היסוד דאב ומקבל ושולה ובי מעמי הבי לאו דבך נפילה הוה אלא דבך היעתם ויהיב דעתו לאחוב ולעולן ובכח הלכך טולל ומכריז וזה בא ועוקן סימן ולומר מגדלין הוי שעורין: **ג' מטבעות** · אחין דומות זו לזו ברחבן: **משלחפי שלחופי** · מקלת זו על הבריכה ומקלת על גבי קרקע: **חייב להחזיר**. לאמת כי הלי גוונא לאו דבך נפילה הוא: **על שלשה מלכים** · קס"ד שלא היו לוהיסים שוות שכל מלך מוכיח שמו ולוהיסו על מטבע שלו: **אפילו על מלך אחד כעין שלשה מלכים** · אחין דומות זו לזו ומוחקים כמו שפרישים: **אפילו על מלך אחד** · שלוחת שלשתן שוות: **על מלך אחד כעין שלשה מלכים** · כלומר אפי' הן על מלך אחד שלוחת שלשתן שוה והן כעין שלשה מלכים אחוקין ברחבן ודומין זה לזה: ה"ג מטבעות שעושין כמגדלין חייב להחזיר: **דכולהו כי סדדי גינהו** · אחין ברחבן: **מתני' דכי סדדי מנחי**. זה על זה ולאו מלחפי: **אימור [מתרמוי] מתרמי**. דהכי נפל ואין זה היטח ושימן לאן לו בשם אחי' מקום לנא שיעם היכן נפל: **אפי' על מלך אחד מכריז**. הואיל ומטבעות הוו זו ע"ג זו יש כאן סימן, דלא אתרמי דנפול כמי: **ופרכינן מאי מכריז מינן**. כך וכך מטבעות מלאתי וזה בא ונתן סימן זו ע"ג זו מלאתי: **מטבעות מלאתי** · דלכך מרי לאו סימנא הוא למיטוע **מטבעות**: **כיסר**. מוטלין בעגול כלאמלה: **כשורה**. זו מלל זו: **כתלוכה**. כג' רגלי קנקן כל אחד כעגל לויר על שני כזה: **כסולם**. רוב לאמצעי על האחתון ורוב העליון על האמצעי כמו מעטים שקורין לסקולי"ט: **פשום מסא** · דר"ל חדא: **כל שאילו מכנים כו'**. וכי הוו כסולם נימלים בכח אחכי

שלשה מטבעות זה על גב זה, כריכות ברה"י, וכברות של בעה"ב וניזי צמר הלקוחין מבית האומן *בדי יין ובדי שמן הרי אלו חייב להכריז: **גמ'** מעמא דמצא פירות בבלי ומעות בבים, הא כלי ולפניו פירות בים ולפניו מעות הרי אלו שלו, תניא להא דתנו רבנן מצא כלי ולפניו פירות כים ולפניו מעות הרי אלו שלו, מקצתן בכלי ומקצתן על גבי קרקע, מקצתן בבים ומקצתן על גבי קרקע חייב להכריז ורמינהו מצא דבר שאין בו סימן בצד דבר שיש בו סימן חייב להכריז, בא בעל סימן ונטל את שלו, זכה הלה בדבר שאין בו סימן אמר רב זביד לא קשיא הא בכובא וכיתנא, הא בצנא ופירי [א] רב פפא אמר הא והא בצנא ופירי ולא קשיא הא דאשתייר בה מידי הא דלא אשתייר בה מידי [ב] ואיבעית אימא הא והא דלא אשתייר בה מידי ולא קשיא הא דמהדרי אפיה לגבי פירי הא דלא מהדרי אפיה לגבי פירי ואיבעית אימא הא והא דמהדרי אפיה לגבי פירי ולא קשיא הא דאית להו אונגין לצנא הא דלית להו אונגין לצנא: צבורי פירות וצבורי מעות: שמעת מינה מנין הוי סימן? תני צבור פירות, שמעת מינה מקום הוי סימן? תני צבורי פירות: שלשה מטבעות זה על גב זה: אמר רבי יצחק מגדלאה והוא שעשיין כמגדלין תניא נמי הכי מצא מעות: מפוזרות הרי אלו שלו, עשויין כמגדלים חייב להכריז, ואלו הן עשויין כמגדלים שלשה מטבעין זה על גב זה הא נופא קשיא: אמרת מצא מעות מפוזרות הרי אלו שלו הא משלחפי חייב להכריז אימא סיפא עשויין כמגדלין חייב להכריז הא משלחפי שלחופי הרי אלו שלו? תנא כל שאין עשויין כמגדלין "מפוזרות" קרי ליה, [ג] אר"ח רבינא לא שנו אלא של שלשה מלכים אבל של מלך אחד אינו חייב להכריז, היכי דמי: אי דעשויין כמגדלין אפילו של מלך אחד נמי, ואי דאין עשויין כמגדלין אפילו של שלשה מלכים נמי לא? אלא אי אתמר הכי אתמר לא שנו אלא של מלך אחד בעין שלשה מלכים (אבל של מלך אחד אינו חייב להכריז) והיכי דמי דעשויין כמגדלים רויחא תאתא, ומציעא עילויה, וזוטא עילויה מציעא, דאמרינן אנוחי אנחינהו) אבל של מלך אחד (דכולהו כי הדדי גינהו אע"ג דמנחי אהדדי) הרי אלו שלו (אימר אתרמוי אתרמי ובהדי הדדי נפול) ורבי יוחנן אמר אפילו של מלך אחד נמי מכריז, *מאי מכריז? מנין, מא' אויא תלתא אפי' תרין נמי? אמר רבינא (ו) *מבעיא מכריז *לבעי ר' ירמיה כשיר מהו, כשורה מהו, כחצובה מהו, כסולם מהו? [ד] פשוט מהא דאמר רב נחמן אמר רב רבה בר אבוה כל שאילו מכנים לה קיסם ביניהן ונושלם בבת אחת חייב להכריז, בעי רב אשי כאבני

כלומר אפי' הן על מלך אחד צורות שלשתן שוה והן כעין שלשה מלכים אחוקין ברחבן ודומין זה לזה: ה"ג מטבעות שעושין כמגדלין חייב להכריז: **דכולהו כי סדדי גינהו** · אחין ברחבן: **מתני' דכי סדדי מנחי**. זה על זה ולאו מלחפי: **אימור [מתרמוי] מתרמי**. דהכי נפל ואין זה היטח ושימן לאן לו בשם אחי' מקום לנא שיעם היכן נפל: **אפי' על מלך אחד מכריז**. הואיל ומטבעות הוו זו ע"ג זו יש כאן סימן, דלא אתרמי דנפול כמי: **ופרכינן מאי מכריז מינן**. כך וכך מטבעות מלאתי וזה בא ונתן סימן זו ע"ג זו מלאתי: **מטבעות מלאתי** · דלכך מרי לאו סימנא הוא למיטוע **מטבעות**: **כיסר**. מוטלין בעגול כלאמלה: **כשורה**. זו מלל זו: **כתלוכה**. כג' רגלי קנקן כל אחד כעגל לויר על שני כזה: **כסולם**. רוב לאמצעי על האחתון ורוב העליון על האמצעי כמו מעטים שקורין לסקולי"ט: **פשום מסא** · דר"ל חדא: **כל שאילו מכנים כו'**. וכי הוו כסולם נימלים בכח אחכי

רבינו חננאל

מצא פירות בכלי או כלי כשות שהוא וכו'. אמרי' תניא להא דתנו רבנן מצא כלי ולפניו פירות כים ולפניו מעות הרי אלו שלו. מקצתן בכלי ומקצתן בקרקע חייב להכריז ואם בא ישראל ונתן סימני הכלי נוטל גם הפירות וכן כל כיוצא בהן. ורמינן עלה הא דתניא מצא דבר שאין בו סימן כצד דבר שיש בו סימן וזכה הלה בדבר שאין בו סימן. ופרקינן הא והא בצנא ופרי וכגון שנתערו מן הפירות בצנא ולא קשיא הא דתני חייב להכריז דמשמע שמחויר גם הפירות בצנא דאית ליה אונגים והן כפופות לתוכה דאמרי' האי צנא איתהפכא והני פירי אישתפך מן הצנא והני פירי (דאשתייר) בנוה אונגים מנעום מלהשפך בתוך הלכך הפירות בתר צנא נהירי בא מי שנתן סימני צנא נוטל גם הפירות. והא דתני דוכה הלה בכה שבידו בצנא ונמצאו הפירות בתוך ופירות בצנא דאמרי' הני פירי דבתוך לאו מן הצנא אישתאשך דאלו מינה אישתאשך הוו לאישתאבוי כולהו דהא ליה לה לצנא אינגים אלא הני פירי דבתוך לאחרינא אינן לסיכך וכה בהם המוצאן דהא דבר שאין בו סימן ניטרו. ג' מטבעות זו על גבי זו חייב להכריז. פי' כמגדלים מטוונות אבנים זו על גבי זו אין אחת עודפת על חבירתה. מפוזרין שלו הא אי הוו שלוחפי משלחפי שאין מיושבות זו על גב זו אלא מקצתן עליה ומקצתן יוצאה מעליה כגון כגפי הכרובים כדרמי' בפרק המביר את הבית ודלמא שלוחפי הוו משלחפי אהדדי ועיקרי כדמתרמני' בתחום ארץ ישראל שלחופי ארץ ישראל שלחופיהן לירדהי. אפקינן כל שאינן עשויים כמגדלים מפוזרין ניטרו הרי הן שלו דיורא לתתא ומיצעא עילויה ונופא עילוי מציעי זהו כמגדלים. בעי ר' ירמיה כשיר או כשורה או כחצובה או כסולם מהו ועלו בתיקו. פי' כשיר שנול כצמידין דמתרתם לה שירין. כשורה זה בצד זה. כחצובה

*) נראה לגי גרס בגרייתא הכניה נופל ומכריז לך נופל הדבר וכו' ופי' כפום כמן ד"ה הא גירסת רבינו ופירושו.

[נעיל כג:]

*) סוגריים אלו והאותיות מיותרים ונראים כאילו נכתבו על הקלף

*) נ"ל הפה אות(א) מיותר.

כאבני בית קולים · מכלן תר"ח דלקן עם ע"ז מרקולים מלא קולים כדלמרינן הכא והא דקרי ליה בעלמא מרקולים הייט חילוף קולוס דהס קורים קילוס לשון שבח וחכמים החליפו לגנאי לשון נעג וקלס (תהלים מד) ומר הוא חילוף כמו מר דשמואל דפרק גיד הנשה (חולין דף נד:) ומר דפרזלא דהנחל בתרא (ב"ק קיג:)* : **אחר** הגפה · מקום שמשתמרות קלת לחבל מלא במקום שלין משתמר כלל ולחי לחבידה היא ומייתבי הבעלים כיון שלין בה סימן ולא מיירי הכא במשתמר לגמרי מדפריך בגמרא ולאו קשר סימן לשומר ויטול ויכריז ובמקום המשתמר לפי' יש בו סימן לא יגע בו להא תנן מלא כלי סומן בחפצה לא יגע בו וכיס בו סימן מיירי מדקתמר ואס מגולה עליה טעל ומכריז וכן לעיל (דף כד:) לתמר מלא לחבידה אס רוב ישרלל חייב להכריז ח"כ כיס בה סימן מיירי ומוקי לה בסמון בחפצה ומלך עליה לפטיחה אבל אס לא נמלך לא יגע בה ולרבא דלמר מקום הוי סימן נקט דוקא גוזלות דמדלין אבל דבר אחר לא לחוי מקום סימן ויטול ויכריז כיון דלחיט משתמר לגמרי ולריבה דלמר מקום לא הוי סימן נקט גוזלות לאשמועינן דלפ"ג דהוי ספק סימן לחיכא למימר דמעלמא לאו לא יגע בהן :

ואמר ר' לחבא בר זבדא לחמר רב ספק סימן לעיל דלמת לחיכא לתגעיגהו : **ואם** נעל לא יחזיר · כדמפרש לעיל דלמת לחיכא לתגעיגהו : **ואם** מפרש להייט דוקא כשנעלו והלילו לביתו דים לחוש שמא כלו בעלים בתוך כך ולא מלאו מה שהניחו שם ושוב לא יחזרו לבקשה לכך לא יחזיר למקום שנעל אבל אס נטלו ולא זז משם ולחה שלא נלו בעלים בתוך כך יחזיר וכן ים בירושלמי עובדא ברבי לחבא בר זבדא גופיה דקלמר רבי לחבא בר זבדא לתבא חמרא מכוסה בחפיסה ונסבייה לחת ושליל בבי רב לחמרו ליה ללו יתות עבדא לחמר להו להדייה ח"ל לא דלמת לחת מייה ולא תשכחיה ומ"ס אס נעל לא יחזיר משמע רק שנעלה ותע"ג דלא חליכה לשום מקום לא יחזיר ים לפרש דמיירי הכא בספק לחבידה לחפי' הניחה בעלים שם מדעת דומה שכשחזרו דבלא משמתר כ"ש קלת מיירי דומית דמתני' דעל מתני' קלי רבי לחבא ולכך אס נעל לא יחזיר לחבידה היא ושכחוה הבעלים וכיון שאס היה יודע שהיא לחבידה היה מחויב בהפצחה בלא שום הגבחה אס הוא יודע על מי הוא דכיון שהוא משתמר קלת לא יחייחנו הבעלים היכא דהגביה הוי ממויב בשמירתה מספק לרבה הוי שומר חנס ולרב יוסף שומר שכר עד שתבא ליד הבעלים ולא דמי לזקן ולינה לפי כבודו לחמר רבה בפרקין* הכישה נחייב בה ולחמרין בהמוכר לח הספינה (כ"ב דף פח·) לימוד לחמר רבה בבעלי חיים לחקטיגהו ענרי בריינתא לבל בשאר דבריס לא הייט משום דזקן לא מיחייב בהשבה כלל ולכך כי יחזיר למקומה מיט מיחייב בשמירתה וכן לעומת דפרק הספינה (שם דף פז:) לא מיחייב כלל בנטילה לחבידה מדעת היא ולימ חייב כלל בהשבתה לבל הכא חס היה יודע שהיא לחבידה היה חייב ליקחה ולהפיצה לבעלים חס היה יודע על מי (נ) הס עתה שהוא ספק חס הגביה חייב בשמירתה כדין לחבידה ממש וכן משמע בפרק הספינה (שם) דקלמר לעומת לחבידה מדעת היא משמע לחס לא היתה לחבידה מדעת ח"ס דמחייב בנטילתה ושנדא דיכולמי דקלמר דלימור לחת מריה ולא לחכחיה מיירי שמלא במקום שמשתמר לגמרי שלא היתה לחבידה ולינה בה השבה ולכך חי לא הוה לן למימר לחת יחזיר שפיר וכן משמע לסמס חפיסה ים בו סימן ולחי לא הוה משתמר לגמרי ח"ל שפיר עשה שנטלה ולמחי לחמר דלמו יחות עבד וכן הא דלמניא לקמן (דף נח·) מלא מלים לו קורדום בגד גדר מין זו לחבידה ולא יגע בו לחפילו ים בו סימן מיירי במקום המשתמר לי נמי הסס לדעת סואת סס ולא יגע בו לחפילו ים בו סימן דדרך פועלים שמניחים פליהן לו קורדומם בגד גדר של לותה שדה ולפירוש רש"י דפירש דלא יחזיר דליכא למיפ דיהיב סימנא דקה דפטיטא דלא יחזיכו לשום חדם שלחו יודע מי הס הבעלים כיון שלין בו סימן דשמיך

כאבני בית קולים · מרקולים וחיא עס ע"ז ולקמיה מפ' היכי עבדי : מחם מכלן ומחם מכלן · והבליתית חליה על זה וחליה על זה : נירוים סיפ · נירון קיסר כתוב עליה : **מתני'** מלא לחבר בגפה [או לחבר בגדר] גוזלות מקושרין · נפה סתימת טיחל על פן לו על קנים : גדר · על לחבנים : לא יגע כהן · טעמא מפ' בגמרא : **מכוסה** לא יגע בו · לחין זו לחבידה שיהא מוחזר עליה בלא טוכל להחפלס דמשתמר הוא : **גמ'** כמדתין · ממקום למקום : **מעלמא לחמו** · ולחין זה היטח וכיון דלחין בהן סימן נימח הרי לחו שלו : **ולחיכא למיחר חיגים** מלגעיגהו · הולין ומקושרין : **ספק סיגום** · כדבר שלין בו סימן וכ"ש ולחי היטח : **לכחחילה לא יטול** · דלחי שקלת לה ליכא למרייהו סימנין למיחב בהו ויפסיד הלכך לא יטול והבעלים יזכרו ויבלו ויטלטס : **ואס נעל לא יחזיר** · דהא ליכא דיהיב סימנא : **שכן דרך מפחה ליפנות** · ולחי לא שקיל ליה לחי החתם לבשפינה יטלנה ככרי לו יטרחל תמוד הלכך לחבידה היא ומוחזר עליה : **כובי וכפי** · ממוגים מדעת הולי ולא יגע בהן : **פביני וסמיך** · שהן כלים קטנים לחבלה הן שהבליכס סס עס החפצה שהולילוס מן הבית ולקמן פריך מלי שכן דרך לחפצה לפנות: **לחבידה מדעת היא** · דהוה ליה לאחוקי לחדעתיה שיפנוה : **סיינו דקתני שכן דרך מפחה לפנות** · שהבעלים נמלכים לפנות : **לפנות לה כליס** קטנים · מן הבית שלא מדעת : **מתני'** מלא בגל · גל לחבנים מחומה שנפלה : **פרי לחו שלו** · בגמרא מפרש : **מפיו ולחון** . בלחד מחורי כותל הסמוכים לרשות הרבים מלמה מחני עוביו של כותל ולחון שלו, דלמרינן לחד מבני רשות הרבים נחנו סס וסכח דלקי"ג לחמרן לעיל ולחון לבעלים : **גמ' מנא** · גבי גל וכותל ימן : **שיכול לומר לו** · לבעל הגל לו לבעל הכותל : **של חמוריים** · שהבריסו לבותיה היו : **ישרלל לא מצנעי** · ומחניו ולפנים לחתי שלו הרי מסחתם בה זה כמה פנים : דשמיך

(ע"ז כ.)

(ע"ז כ:)

(לעיל כ: כג:)

(לקמן לח:)

(לעיל כה.)

(עי' תוס' כ"ב כד. ד"ה חדשתא)

(ב"ב כ"ג ע"ב ולקמ' כג: ד"ה אפילו מצא וכ"ה בפיסקא לקמן כו.)

(לקמן נ:)

מצא כלי מטען באשפה יגע בו. אינו והתניא נטל ומכריז לאשפה . פי' מדמין מהלכין מפס מעס כדרכיט אדמס עד בית אלהים . ותנן נמי האשה מודרה את בנה . מצא כלי מטען באשפה לא יגע בו . אינו והתניא נטל ומכריז ישרץ רב וביד לא קשיא מתני' בבובי וכסי דמצנעי להו אינשי . בהמנק וסכין דאיכא למימר במאפא שקלינהו בהדי עפרא דביתא וזרקינהו לאשפה ולא ידע שכן דרך בני אדם לכבר הבית ולהשליך העפר לאשפה . פי' המנק כלי שיש בו שני ראשים כגון המולג שיש לו ג' שינים ודרך בני יון להחזיק חחיכת הכשר ולחתוך עם הסכין ולאכול תוטל זה שחתך ונותנו לחתך פיו ואין ידיו נוגעות בכשר כלל מפני הזוהמא

*) עי' בערוך ערך תגב ג' שכתב זה למעלה מזה במקום מודד עכ"ל ונראה שכן ג"ל גם כאן כדברי רבינו ופ"ש שוד פי' חמר .

סא א ב מיי' פט"ו מהל' מכירה הלכה ב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יב :

[וע' תוס' שהדרין פד. ד"ה מקולים ופ"ו ב ד"ה תכני]

סב ג ד מיי' שם פי"ד הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף יג :

סג ה מיי' שם סעיף יא סל"ו ו ופ"ו מהלכות נזכ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רם סעיף י :

סד ו מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף יח :

סה ז ח מיי' שם סל"ו ו טוש"ע שם סעיף י :

סו ט מיי' שם סל"ו ומיי' בהלכות גזילה ואבידה הלכה יט טוש"ע שם סעיף ט :

סז י מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף יח :

סח כ מיי' שם פי"ל הל' יא סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסג סעיף ד :

סט ל מיי' שם טוש"ע הלכה ז טוש"ע ח"מ סי' רם סעיף יח :

ע מ נ מיי' שם טוש"ע הלכה ט ופ"ו מהלכות נזכ"מ סמג שם טוש"ע שם סעיף ח :

עא ס מיי' שם סל"ו יח ופ"ו מהלכות נזכ"מ טוש"ע שם סעיף ג :

עב ע מיי' שם סל"ו יח טוש"ע שם סעיף יא :

עג פ מיי' שם סל"ו יח ופ"ו מהלכות נזכ"מ טוש"ע שם סעיף ב :

הגהות הב"ח

(א) גמ' כמי לחיים מלגעיגהו הכא לחו ולחי : (ב) שם במשנה לפיו ולחי : (ג) תום' ד"ה ואס וכו' אס היה יודע על מי הוא עתה : [נעיל כד.]

גליון

נושא
מצא כלי באשפה

רבינו חננאל

כחציבה זה למעלה מזה במקום *) מרוחד . כסולם נתונים כסדר בארץ והפרש ביניהן . היכי מכריז אם היו עשויים כמנדלים. אמר רבינא מיבעא מכריז ויבא בעליהם ויתן סימנם ויפלם. אבני בית קולים בית ע"ז שמה פרקולים עבודתו נרימת אבנים שתים זו כנגד זו ואחד על גבים. ואם מצא מסבעות כי האי גוונא חייב להכריז : ת"ר המוצא פלע בשוק ואמר לו חבירו שלי הוא נידונית היא פי' בסמבע נידון קיסר היא כך' עד ולא עוד אפי' אמר כלום עליה לא למסבע דאמרי' אפוקי אשקה ומאחרינא נפל : **מתני'** מצא אחר הגפה. פי' הגפה סגירה מלשון יניפו הדלתות וכיוצא מן האוקף ולפנים. גוזלות מקשורות או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן ואוקימנא בדלית בהו ס"מ ובמדרין דאיכא למימר מעלמא אתו ואיכא למימר איניש אצנעינהו הוי ליה ספק הניחה וכל ספק הניחה לכתחלה לא ישל ואם נפל לא יחזיר. תלמוד ארץ ישראל ר' אבא בר זבדא אשכח חפר מכוסה בחפיסה תמביה אתא שאיל לרב אמר ליה לא עבדת יאות אמר ליה לא אהדדיה אמר ליה לא דניחר אתא מריה ולא אשכחיה ונתיאש מינה . פי' מדמין מהלכין מפס מעס כדרכיט אדמס עד בית אלהים . ותנן נמי האשה מודרה את בנה . מצא כלי מטען באשפה לא יגע בו . אינו והתניא נטל ומכריז . ישרץ רב וביד לא קשיא מתני' בבובי וכסי דמצנעי להו אינשי . בהמנק וסכין דאיכא למימר במאפא שקלינהו בהדי עפרא דביתא וזרקינהו לאשפה ולא ידע שכן דרך בני אדם לכבר הבית ולהשליך העפר לאשפה . פי' המנק כלי שיש בו שני ראשים כגון המולג שיש לו ג' שינים ודרך בני יון להחזיק חחיכת הכשר ולחתוך עם הסכין ולאכול תוטל זה שחתך ונותנו לחתך פיו ואין ידיו נוגעות בכשר כלל מפני הזוהמא

תשובות גיאונים מקובצות בדעתן מג'אתי כלי לאמן באשפה

מג'אתי טעמא
• בבובו"ן
• בבובו"ן חנני

דשתיך מפי . הטעו חלוקה רבה דכולי האי לית ליה שביק להו: **סכינא** . הגמלא בחד מחורי הכותל: **בסר קסבא** . קתיה לגיו כני הבית ונתונו שם קתיה לבר כני רשות הרבים נתונו שם שבק דרך חיזוקו וכן כיסא בסר שגיא לסגיא בסמל"ח בלע"ז: **בשורדא** . מוכין: **נסכא** . פלטת של כסף: **ממולא** . מן החפץ שמחזיק כל רוחב הכותל: **לא נריכא דמצפע** . הכותל לחד גיסא: **מפו דמיפע** . בתי הגובה היה תחילה ולסתפוכי לסתפוך לגד הגמוך קמ"ל: **לפני פוחרי כפפה** . בירושלים: **לעולם** . בין בשעת הרגל בין שלא בשעת הרגל: **מעבר** . שרוב בסר הגלגל בירושלים מעבר לפי שאין שדה שהיה בירושלים עד שילכל כל מעשרותיו ונתן מעות מעבר לעניי העיר לו לאוהביו ויוצאי העיר ורוב הולאות מעבר לוקחין בהן בהמות לשלמים כדגמר "שם-שם" מעבר משלמים במסכת מנחות (דף פב.): **וכסר הכיי-חולין** . ותפילו בשעת הרגל ותע"פ שרוב מעות שבעיר=מעבר, שעולי רגלים מביאין מעות מעשרותיהן לאכלם, לא שבקינן רובא דשתא ואזלינן בסר רגל, הלא לחמרי מלפני הרגל נפלו כאן ואזלין בן: **ובירושלים** . בשאר כפרים יום אחד חולין. דרוב מעות שבעיר חולין: **וכשאם פרגל-מעבר** . ברוב מעות העיר מעבר: **ואמר רב שמעיי כר זעירי מאי טעמא** . בירושלים בשעת הרגל מעבר ולא לחמרי מלפני הרגל נפלו כאן, ואזלין בן: **ובירושלים** . בשאר חולין. דרוב מעות שבעיר חולין: **וכשאם פרגל-מעבר** . ברוב מעות העיר מעבר: **ואמר רב שמעיי כר זעירי מאי טעמא** . בירושלים בשעת הרגל מעבר, שעולי רגלים מביאין מעות מעשרותיהן לאכלם, לא שבקינן רובא דשתא ואזלינן בסר רגל, הלא לחמרי מלפני הרגל נפלו כאן

שנפל מטעים חייב להחזיר • תפילו לוין בו סימן דלויט מתיחם לעטולם ומיירי שמטעים בקטנה עמו ולויט מתיחם לעטולם שמחמצב יחזירנה לי כשאביאנו בדינים ולוכיח לו שמלוו ולכך נקיטינן ליה כוי • משמעתין ליה שבועת היסת ולא נחייתם מיד כשמטעם • ולא מלוה שבת ליד זה לפני יאוש והגלבה כתבי: **אי נקיטינן וכו'** • ולויט יכול להשביעו בטענת שמא שלוין נשבעין בטענת שמא חלוה לוותן במשנה"ו ואלו נשבעים שלוה בטענה

תורה אור כו' (שבועות דף מה:) ול"ת הא מקמי יאוש לחי ליה ולוקימנא הלכתא כאביי ביע"ל קג"ם? הא לאמרן דמעות מידע ידיע מיד כרבי יאחק דאמר לפני יאוש למשמע בכיסו כ' (נעיל דף כח:): **לימור שותפי גינהו** • בסלע זו ולמעים זה על זה ולין האחד חושד את חבירו בחלקו ולכי מיטמע בכיסו ולא מלוה לא חייתם מימר אמר אחד מן השותפים מלוה ולטערני הוא שוחק ומטלת כשבאת ליד זה, לפני יאוש באת ליד, והא לוקמיה כאביי הלכך לאו ע"ג דסלע דכר שלין בו סימן הוא חייב להחזיר לכל כי לין בו שלם פרוטות מה נפקד לי שותפין הן בו לין בלון משום הכנת לבידה ולוא על אחד מהם הוא לו על השנים עולאו ולאמרו חבריו זה נגב הוא והרי מטמע ואמר "לא לקחתיו, אחד מכם לקחו ונגבו מחבירו": **לימור שותפי גינהו** • ומהימני מהדדי ולין חושדין זה את זה זמלטת שבאת ליד זה לפני יאוש: **רבה סלע שנפלה** • ולא גרסינן מעים: **נפלה לפני יאוש** • שלא ידעה כדי למשמע זה בכיסו: **עובר משום כסב מזיק** • "לא תגזול" לא שייך אלא בשעת גזילה כמו "וגזול את החגים מיד המלרי" (שמות ג כג) כלאמר בכבת קמת (שם): "לא תוכל להתעלם" תינה אחזרה אלא לכוכם את עיניו ומתעלם מלהגיל הלכך הגזילה על מנת להחזיר ולאחר יאוש נתכוין לגנוב אין כאן 'מתעלם' אבל "הכסב מזיק" ליכא מתגמל עד שיזיקנה: **סמפין לה בני** • כשעה שרואה אותה ולא גזלה להחזירה: **עובר כלא תוכל לאתעלם** • שהרי העלים עיניו: **בי מלמא**: בין החלוות: **מרגלא** • כלרגלא: **מתני' מנא אמינא לה הני מלי שלו** • כלאר "אין לי אלא שלו מנין לרבות שלו של חבירו" ת"ל "השב תשיבם" קלי להחזיר לגופו של חבר: **אין מפקיכ** • שהחטיו יוצא לפניה והמיד טוען ומוכח לפניו ומוכר ומעות שהוחזין לו טוען "לאחיכה" ולא נפל עוס דבר אלא מיד חטיו: **שולחני** • מחליף מעות וטוען מכוצעותיו כשולחן שלפניו והבאין להחליף אף הן טוחנין עס מעותיהן: **הרי אלו שלו** • לחמריכן מן הבאין נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות שנמלאו ואם מן השולחני נפלו היה להם להמלא ביו לכסא שהשולחן מונח עליו: **פלוקה פירות מחבירו** • מפרש בגמרא: **ואפ"ה גבוין לבורין** • הוי שיתוף לו מקר לו מיני שכסה: **גמ' אמר רבי אלעזר אפילו מונחין על גבי שולחן** • ברייתא מפורשת היא בגמרא לקמן: **לפני** • משמע על גבי קרקע: **לפני שולחני וכ"ם** = של שולחני וכ"ם

שנפל משנים חייב להחזיר מאי מעמא ההוא דנפל מיניה לא מיאש, מימר אמר: מבדי אינייש אדעינא לא דהה בהדאי אלא האי, נקיטנא ליה ואמינא ליה אנת הוא דשקלתיה בשלשה אינו חייב להחזיר מאי מעמא? ההוא דנפל מיניה ודאי מיאש מימר אמר: מבדי תרי הוו בהדאי אי נקיטנא להאי אמר לא שקלתיה, אמר רבא האי דאמרת בשלשה אינו חייב להחזיר לא אמרן אלא דלית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד אבל אית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד חייב להחזיר מאי מעמא אימור שותפי נינהו ולא מיאשו אבא דאמרי אמר רבא "אע"ג דלית ביה אלא שוה שתי פרוטות חייב להחזיר מאי מעמא אימור שותפי נינהו וחד מנייהו אחולי אחליה למנתיה גבי חבריה ואמר רבא ראה סלע שנפלה: **נפלה** לפני יאוש על מנת לנחזלה עובר בכולן: משום לא תגזול ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכל להתעלם: **רבה סלע שנפלה** ולא גרסינן מעים: **נפלה לפני יאוש** • שלא ידעה כדי למשמע זה בכיסו: **עובר משום כסב מזיק** • "לא תגזול" לא שייך אלא בשעת גזילה כמו "וגזול את החגים מיד המלרי" (שמות ג כג) כלאמר בכבת קמת (שם): "לא תוכל להתעלם" תינה אחזרה אלא לכוכם את עיניו ומתעלם מלהגיל הלכך הגזילה על מנת להחזיר ולאחר יאוש נתכוין לגנוב אין כאן 'מתעלם' אבל "הכסב מזיק" ליכא מתגמל עד שיזיקנה: **סמפין לה בני** • כשעה שרואה אותה ולא גזלה להחזירה: **עובר כלא תוכל לאתעלם** • שהרי העלים עיניו: **בי מלמא**: בין החלוות: **מרגלא** • כלרגלא: **מתני' מנא אמינא לה הני מלי שלו** • כלאר "אין לי אלא שלו מנין לרבות שלו של חבירו" ת"ל "השב תשיבם" קלי להחזיר לגופו של חבר: **אין מפקיכ** • שהחטיו יוצא לפניה והמיד טוען ומוכח לפניו ומוכר ומעות שהוחזין לו טוען "לאחיכה" ולא נפל עוס דבר אלא מיד חטיו: **שולחני** • מחליף מעות וטוען מכוצעותיו כשולחן שלפניו והבאין להחליף אף הן טוחנין עס מעותיהן: **הרי אלו שלו** • לחמריכן מן הבאין נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות שנמלאו ואם מן השולחני נפלו היה להם להמלא ביו לכסא שהשולחן מונח עליו: **פלוקה פירות מחבירו** • מפרש בגמרא: **ואפ"ה גבוין לבורין** • הוי שיתוף לו מקר לו מיני שכסה: **גמ' אמר רבי אלעזר אפילו מונחין על גבי שולחן** • ברייתא מפורשת היא בגמרא לקמן: **לפני** • משמע על גבי קרקע: **לפני שולחני וכ"ם** = של שולחני וכ"ם

שנפל משנים חייב להחזיר מאי מעמא ההוא דנפל מיניה לא מיאש, מימר אמר: מבדי אינייש אדעתא לא דהה בהדאי אלא האי, נקיטנא ליה ואמינא ליה אנת הוא דשקלתיה בשלשה אינו חייב להחזיר מאי מעמא? ההוא דנפל מיניה ודאי מיאש מימר אמר: מבדי תרי הוו בהדאי אי נקיטנא להאי אמר לא שקלתיה, אמר רבא האי דאמרת בשלשה אינו חייב להחזיר לא אמרן אלא דלית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד אבל אית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד חייב להחזיר מאי מעמא אימור שותפי נינהו ולא מיאשו אבא דאמרי אמר רבא "אע"ג דלית ביה אלא שוה שתי פרוטות חייב להחזיר מאי מעמא אימור שותפי נינהו וחד מנייהו אחולי אחליה למנתיה גבי חבריה ואמר רבא ראה סלע שנפלה: **נפלה** לפני יאוש על מנת לנחזלה עובר בכולן: משום לא תגזול ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכל להתעלם: **רבה סלע שנפלה** ולא גרסינן מעים: **נפלה לפני יאוש** • שלא ידעה כדי למשמע זה בכיסו: **עובר משום כסב מזיק** • "לא תגזול" לא שייך אלא בשעת גזילה כמו "וגזול את החגים מיד המלרי" (שמות ג כג) כלאמר בכבת קמת (שם): "לא תוכל להתעלם" תינה אחזרה אלא לכוכם את עיניו ומתעלם מלהגיל הלכך הגזילה על מנת להחזיר ולאחר יאוש נתכוין לגנוב אין כאן 'מתעלם' אבל "הכסב מזיק" ליכא מתגמל עד שיזיקנה: **סמפין לה בני** • כשעה שרואה אותה ולא גזלה להחזירה: **עובר כלא תוכל לאתעלם** • שהרי העלים עיניו: **בי מלמא**: בין החלוות: **מרגלא** • כלרגלא: **מתני' מנא אמינא לה הני מלי שלו** • כלאר "אין לי אלא שלו מנין לרבות שלו של חבירו" ת"ל "השב תשיבם" קלי להחזיר לגופו של חבר: **אין מפקיכ** • שהחטיו יוצא לפניה והמיד טוען ומוכח לפניו ומוכר ומעות שהוחזין לו טוען "לאחיכה" ולא נפל עוס דבר אלא מיד חטיו: **שולחני** • מחליף מעות וטוען מכוצעותיו כשולחן שלפניו והבאין להחליף אף הן טוחנין עס מעותיהן: **הרי אלו שלו** • לחמריכן מן הבאין נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות שנמלאו ואם מן השולחני נפלו היה להם להמלא ביו לכסא שהשולחן מונח עליו: **פלוקה פירות מחבירו** • מפרש בגמרא: **ואפ"ה גבוין לבורין** • הוי שיתוף לו מקר לו מיני שכסה: **גמ' אמר רבי אלעזר אפילו מונחין על גבי שולחן** • ברייתא מפורשת היא בגמרא לקמן: **לפני** • משמע על גבי קרקע: **לפני שולחני וכ"ם** = של שולחני וכ"ם

מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה • ות"ת והלא לאו דלת מגזל מקרי ניקח לעשה בפ' שיטה הקן (חולין דף קמה:) ת"ל כיון דלעניו גזילה לא מקרי אלא קיום העשה של השבת הגזל) לא מקרי מתנה, גם "השב תשיבם" למה לי תיקנו"ל ל"ל דלא קאי אלא על לאו "דלא תוכל להתעלם" עובר עלא החזיר קודם יאוש: **אינו** שובר אלא מטה השב תשיבם • וכפ"ק דקדושין (דף נד: ושם ד"ה מעקה) דחשיב השבת אבידה עשה שאין הזמן גרמא הייט בעניו שבאלן ות"ת ואלמלי ליכא לאו דלא תגזול לי מטה דבאחירא אחא לידיה דלא בטעם שכר שכיר ליכא לאו דלמר בפרק לזיהו כאן (לקמן דף סה: ושם) וי"ל דהשם כשמתכוין לגזול לא נתיאשו הבעלים, והכא כבר נתיאשו: **אפילו** לרבורין דשם ע"ג לרבורין דשם היה בו סימן מכריז וי"ל דבריש ליה ומיירי לחיכא רוב עכו"ם מטויים שם והם שלו ואע"ג דחיכא סימן דלמלוה כרי שמעון בן לנגזר בהא: בלוקח

נקיטנא ליה כוי • משמעתין ליה שבועת היסת ולא נחייתם מיד כשמטעם • ולא מלוה שבת ליד זה לפני יאוש והגלבה כתבי: **אי נקיטנא וכו'** • ולויט יכול להשביעו בטענת שמא שלוין נשבעין בטענת שמא חלוה לוותן במשנה"ו ואלו נשבעים שלוה בטענה

תורה אור כו' (שבועות דף מה:) ול"ת הא מקמי יאוש לחי ליה ולוקימנא הלכתא כאביי ביע"ל קג"ם? הא לאמרן דמעות מידע ידיע מיד כרבי יאחק דאמר לפני יאוש למשמע בכיסו כ' (נעיל דף כח:): **לימור שותפי גינהו** • בסלע זו ולמעים זה על זה ולין האחד חושד את חבירו בחלקו ולכי מיטמע בכיסו ולא מלוה לא חייתם מימר אמר אחד מן השותפים מלוה ולטערני הוא שוחק ומטלת כשבאת ליד זה, לפני יאוש באת ליד, והא לוקמיה כאביי הלכך לאו ע"ג דסלע דכר שלין בו סימן הוא חייב להחזיר לכל כי לין בו שלם פרוטות מה נפקד לי שותפין הן בו לין בלון משום הכנת לבידה ולוא על אחד מהם הוא לו על השנים עולאו ולאמרו חבריו זה נגב הוא והרי מטמע ואמר "לא לקחתיו, אחד מכם לקחו ונגבו מחבירו": **לימור שותפי גינהו** • ומהימני מהדדי ולין חושדין זה את זה זמלטת שבאת ליד זה לפני יאוש: **רבה סלע שנפלה** • ולא גרסינן מעים: **נפלה לפני יאוש** • שלא ידעה כדי למשמע זה בכיסו: **עובר משום כסב מזיק** • "לא תגזול" לא שייך אלא בשעת גזילה כמו "וגזול את החגים מיד המלרי" (שמות ג כג) כלאמר בכבת קמת (שם): "לא תוכל להתעלם" תינה אחזרה אלא לכוכם את עיניו ומתעלם מלהגיל הלכך הגזילה על מנת להחזיר ולאחר יאוש נתכוין לגנוב אין כאן 'מתעלם' אבל "הכסב מזיק" ליכא מתגמל עד שיזיקנה: **סמפין לה בני** • כשעה שרואה אותה ולא גזלה להחזירה: **עובר כלא תוכל לאתעלם** • שהרי העלים עיניו: **בי מלמא**: בין החלוות: **מרגלא** • כלרגלא: **מתני' מנא אמינא לה הני מלי שלו** • כלאר "אין לי אלא שלו מנין לרבות שלו של חבירו" ת"ל "השב תשיבם" קלי להחזיר לגופו של חבר: **אין מפקיכ** • שהחטיו יוצא לפניה והמיד טוען ומוכח לפניו ומוכר ומעות שהוחזין לו טוען "לאחיכה" ולא נפל עוס דבר אלא מיד חטיו: **שולחני** • מחליף מעות וטוען מכוצעותיו כשולחן שלפניו והבאין להחליף אף הן טוחנין עס מעותיהן: **הרי אלו שלו** • לחמריכן מן הבאין נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות שנמלאו ואם מן השולחני נפלו היה להם להמלא ביו לכסא שהשולחן מונח עליו: **פלוקה פירות מחבירו** • מפרש בגמרא: **ואפ"ה גבוין לבורין** • הוי שיתוף לו מקר לו מיני שכסה: **גמ' אמר רבי אלעזר אפילו מונחין על גבי שולחן** • ברייתא מפורשת היא בגמרא לקמן: **לפני** • משמע על גבי קרקע: **לפני שולחני וכ"ם** = של שולחני וכ"ם

מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה • ות"ת והלא לאו דלת מגזל מקרי ניקח לעשה בפ' שיטה הקן (חולין דף קמה:) ת"ל כיון דלעניו גזילה לא מקרי מתנה, גם "השב תשיבם" למה לי תיקנו"ל ל"ל דלא קאי אלא על לאו "דלא תוכל להתעלם" עובר עלא החזיר קודם יאוש: **אינו** שובר אלא מטה השב תשיבם • וכפ"ק דקדושין (דף נד: ושם ד"ה מעקה) דחשיב השבת אבידה עשה שאין הזמן גרמא הייט בעניו שבאלן ות"ת ואלמלי ליכא לאו דלא תגזול לי מטה דבאחירא אחא לידיה דלא בטעם שכר שכיר ליכא לאו דלמר בפרק לזיהו כאן (לקמן דף סה: ושם) וי"ל דהשם כשמתכוין לגזול לא נתיאשו הבעלים, והכא כבר נתיאשו: **אפילו** לרבורין דשם ע"ג לרבורין דשם היה בו סימן מכריז וי"ל דבריש ליה ומיירי לחיכא רוב עכו"ם מטויים שם והם שלו ואע"ג דחיכא סימן דלמלוה כרי שמעון בן לנגזר בהא: בלוקח

נקיטנא ליה כוי • משמעתין ליה שבועת היסת ולא נחייתם מיד כשמטעם • ולא מלוה שבת ליד זה לפני יאוש והגלבה כתבי: **אי נקיטנא וכו'** • ולויט יכול להשביעו בטענת שמא שלוין נשבעין בטענת שמא חלוה לוותן במשנה"ו ואלו נשבעים שלוה בטענה

תורה אור כו' (שבועות דף מה:) ול"ת הא מקמי יאוש לחי ליה ולוקימנא הלכתא כאביי ביע"ל קג"ם? הא לאמרן דמעות מידע ידיע מיד כרבי יאחק דאמר לפני יאוש למשמע בכיסו כ' (נעיל דף כח:): **לימור שותפי גינהו** • בסלע זו ולמעים זה על זה ולין האחד חושד את חבירו בחלקו ולכי מיטמע בכיסו ולא מלוה לא חייתם מימר אמר אחד מן השותפים מלוה ולטערני הוא שוחק ומטלת כשבאת ליד זה, לפני יאוש באת ליד, והא לוקמיה כאביי הלכך לאו ע"ג דסלע דכר שלין בו סימן הוא חייב להחזיר לכל כי לין בו שלם פרוטות מה נפקד לי שותפין הן בו לין בלון משום הכנת לבידה ולוא על אחד מהם הוא לו על השנים עולאו ולאמרו חבריו זה נגב הוא והרי מטמע ואמר "לא לקחתיו, אחד מכם לקחו ונגבו מחבירו": **לימור שותפי גינהו** • ומהימני מהדדי ולין חושדין זה את זה זמלטת שבאת ליד זה לפני יאוש: **רבה סלע שנפלה** • ולא גרסינן מעים: **נפלה לפני יאוש** • שלא ידעה כדי למשמע זה בכיסו: **עובר משום כסב מזיק** • "לא תגזול" לא שייך אלא בשעת גזילה כמו "וגזול את החגים מיד המלרי" (שמות ג כג) כלאמר בכבת קמת (שם): "לא תוכל להתעלם" תינה אחזרה אלא לכוכם את עיניו ומתעלם מלהגיל הלכך הגזילה על מנת להחזיר ולאחר יאוש נתכוין לגנוב אין כאן 'מתעלם' אבל "הכסב מזיק" ליכא מתגמל עד שיזיקנה: **סמפין לה בני** • כשעה שרואה אותה ולא גזלה להחזירה: **עובר כלא תוכל לאתעלם** • שהרי העלים עיניו: **בי מלמא**: בין החלוות: **מרגלא** • כלרגלא: **מתני' מנא אמינא לה הני מלי שלו** • כלאר "אין לי אלא שלו מנין לרבות שלו של חבירו" ת"ל "השב תשיבם" קלי להחזיר לגופו של חבר: **אין מפקיכ** • שהחטיו יוצא לפניה והמיד טוען ומוכח לפניו ומוכר ומעות שהוחזין לו טוען "לאחיכה" ולא נפל עוס דבר אלא מיד חטיו: **שולחני** • מחליף מעות וטוען מכוצעותיו כשולחן שלפניו והבאין להחליף אף הן טוחנין עס מעותיהן: **הרי אלו שלו** • לחמריכן מן הבאין נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות שנמלאו ואם מן השולחני נפלו היה להם להמלא ביו לכסא שהשולחן מונח עליו: **פלוקה פירות מחבירו** • מפרש בגמרא: **ואפ"ה גבוין לבורין** • הוי שיתוף לו מקר לו מיני שכסה: **גמ' אמר רבי אלעזר אפילו מונחין על גבי שולחן** • ברייתא מפורשת היא בגמרא לקמן: **לפני** • משמע על גבי קרקע: **לפני שולחני וכ"ם** = של שולחני וכ"ם

מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה • ות"ת והלא לאו דלת מגזל מקרי ניקח לעשה בפ' שיטה הקן (חולין דף קמה:) ת"ל כיון דלעניו גזילה לא מקרי מתנה, גם "השב תשיבם" למה לי תיקנו"ל ל"ל דלא קאי אלא על לאו "דלא תוכל להתעלם" עובר עלא החזיר קודם יאוש: **אינו** שובר אלא מטה השב תשיבם • וכפ"ק דקדושין (דף נד: ושם ד"ה מעקה) דחשיב השבת אבידה עשה שאין הזמן גרמא הייט בעניו שבאלן ות"ת ואלמלי ליכא לאו דלא תגזול לי מטה דבאחירא אחא לידיה דלא בטעם שכר שכיר ליכא לאו דלמר בפרק לזיהו כאן (לקמן דף סה: ושם) וי"ל דהשם כשמתכוין לגזול לא נתיאשו הבעלים, והכא כבר נתיאשו: **אפילו** לרבורין דשם ע"ג לרבורין דשם היה בו סימן מכריז וי"ל דבריש ליה ומיירי לחיכא רוב עכו"ם מטויים שם והם שלו ואע"ג דחיכא סימן דלמלוה כרי שמעון בן לנגזר בהא: בלוקח

הגהות הגר"א [א] גמ' ומסכתא(נ"ב). תוספות נ"ב ממלת ומסכתא מוקפים: [ב] רש"י ד"ה מ"ט ניחני בריסא. נ"ב ומכמ"ס מפרש דקאי על סיפא בין הכסף כו' ליחני בשולחנות כו' ופסג"ל (ועמ"ס נכיון נה"מ כי כם ס"ק טו יז):

עז א מיי' פי"ד מהל' מכירה הל' ח סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף ב ופעיף ד:

עח ב ג ד מיי' שם הל' ו ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רנט סעיף ג:

עט ה מיי' שם הל' ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף יד:

פ ו מיי' פט"ו שם הלכה ד ה ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ס:

פא ז מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף יז:

פב ח מיי' שם הלכה ה סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ס:

נושא: ראה סלע שנפל מבין אנשים
א- מבין שנים
ב- מבין שלשה

מבנה
מאורות על רבא בדינין מלגזלות טענות ומלא אומא

נושא/מבנה
עבירות הקשורות למי שלא מחזיר אבידה

דברים כב: א
לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיב להאחיך ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרוש אחיך אותו והשבותו לו
וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד מאחיו ומצאתה לא תוכל להתעלם

[ע"ל ואמר וכ"ת כרי"ף ורא"ם]

רבינו חננאל

היינלהכריז דלא נתיאש. נפל מתוך שלשה אין חייב להכריז דודאי מיאש וכו' ורבא פליג עליה בהא. אמר רבא סלע שנפלה מהבירו נפלה לפני יאוש עובר משום כל הגזול ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכל להתעלם אע"ג דאהדדה לחרה לבתר יאוש איזוא כבר עבדא והשתא פתנה הוא דיהיב ליה. נפלה לפני יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נפלך השולחן הרי אלו שלו (של המוצא) לנוטלה עובר משום השב תשיבם. הכתיכן עד שנתיאשו הבעלים ונפלה אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם. אמר רבא מאן דחוא דנפל זוזא מחבריה בי חלתא ושקליה אינו חייב להחזירו אע"ג דחזיה דמייתי ארבולא ומארבל וכו': **כתני'** מצא בחנות הרי אלו שלו. בין תיבה לחנווני הרי אלו לחנווני. לפני שולחני למוצאן בין כסא לשולחני. ודייק ר' אלעזר מדקתני בין כסא לשולחני הרי הן לשולחני הא על השולחן אפי' צרורין ומונחין הרי הן של מוצאן ותוב מדלא קתני סיפא מצא בחנות של שולחני הרי אלו שלו כדקתני רישא ש"מ אפי' על השולחן עצמו הרי הן למוצאן. לקח פירות מחבירו ומצא בתוכן מעות או שילח לו הבירו פירות אם

הגהות הגר"א [א] גמ' ומסכתא(נ"ב). תוספות נ"ב ממלת ומסכתא מוקפים: [ב] רש"י ד"ה מ"ט ניחני בריסא. נ"ב ומכמ"ס מפרש דקאי על סיפא בין הכסף כו' ליחני בשולחנות כו' ופסג"ל (ועמ"ס נכיון נה"מ כי כם ס"ק טו יז):

כלוקח מן הגנב - שלוקח הוא לקח סבורה ע"מ למוכרם הרבה ונמצא ידיע למעלה ביניהם וכיון לליה כהו סימן נמייתקו הבעלים : **דמן** - וכי הוא עלמו הם התבוזה הזאת הלא פועלים הרבה דמו לוקה : **לימפייס** - לסיר בריימ"ח זו מגרמתי : למר ליה לא מסתי תתרגם מתניתי' ט' : **מרתני' כללו** כל אלו - בגמרא מפרש לה : **למה ינמתה** - "וכן תעשה למעלה" : **פסח.** שמלה יש בה סימן וכל שמלה יש לה בעלים תוכיין לוקה שלא בפניהם [ב"ק קיד:] שלא בידי לתת ולא בתם מן הספק: **אף כל שיש לו קובעין** - למעוטי מידי דידעינן ביה דמיתת : **נמי** שור **ותמור שם ושמלה** - "לא תגלה את שור לחרוש לו סיון ולא תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו" : **נפימני לוקח** - חם אין לו סימן בחמור יש לו סימן בלוקח שעליו : **כתב רחמנא תמור** - קרא יתירא לדרשה : **לגיזת וגבו** - שאפי' שער שבסוף הזנב יחזיר : "**תמור דכור לרבי יסודה**" דמחייב עלייהו נזקי כליס בכור קשיין לן למאי אתא, דלוקח מבעי ליה "שור" ולא כליס : **לגללים** = להחזיר את גללין, דלי כתב "שור" הוה אמינא כי אתא לגיזת זכו אתא לכל גלליס לא חביבי ולא ליהדר, כתב רחמנא קרא יתירא לאחויי גלליס : **לאפקורי מפקר לה** - למי שמרה בו ולא אתא קרא לרבויינהו 'לאין לו תובעין הוא': **לסימנין אתא** - לאמוטינן דליהדריה בסימנין בלא עדים דקמיבעי' לן לקמן סימנין דלוריימ"ח או דרבנן ובעינן למפשט ממתניתין דליף להו "שמלה" ודחיק ואמר תנא תובעין לסימנין דאוריימ"ח ליה, סימנין כדי נסבה, נפשוט מקרא יתירא "שה" לסימנין אתא דאוריימ"ח : **לאוריימ"ח : לאפוקי מדנקט גנב** - במתני' למילף סימנין משמלה כהדי תובעין פשיטא ליה דשה למלתא אחריתי אתא ואתו הוא דלא ידעינן, משום הכי לא פשיטא ליה לקמן סימנין מה"ה הלכך קשיא לן למאי אתא : **אשר מצאכ** - שתהא קרויה אבידה : **ומלמה** - שתהא קרויה מציאה : **דאתא ליידי משמע** - ואפילו הכי אתיך ולא עובד כוכבים ולמדך שאבידת כנעני מותרת ולא סימא כי אבידת כנעני, מלמדנו שאסור למעוט לכל לי נקטה חייב להחזיר : **מי שאבודה ממנו** - וחיידי דכתב "ממנו" כתב "אשר תאבד" : **ומלמה** - הוי"ו יתירה ממנו ומלמה כאן **שמונה**, דבשעת אבידה שוה פרוטו' ובשעת מציאה הוא שוה פרוטה :

[נעיל כב: ע"ש ומש"ה ר"ש בן יהוצדק]

לכדרבי יוחנן, דאמר רבי יוחנן משום *ר"ש בן יוחי: מניין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת? שנאמר "כן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה": מי שאבודה הימנו ומציאה אצל כל אדם, יצתה זו שאבודה הימנו ואינה מציאה אצל כל אדם, ואידך הא דרבנאי מנא ליה? נפקא ליה *"ומצאתה", ואידך הא דרבי יוחנן מנא ליה? נפקא ליה "ממנו", ואידך "ממנו" לא משמע ליה? הא אמר: פרוטה שהווילה איבא בינייהו: מ"ד מאשר תאבד איבא, ומ"ד מ"ומצאתה" ליבא, ולמ"ד "אשר תאבד" הא בעינן "ומצאתה", וליבא! אלא פרוטה שהוקרה איבא בינייהו: מאן דאמר "ומצאתה" איבא, ומאן דאמר "אשר תאבד" ליבא, ולמאן דאמר "ומצאתה" הא בעינן "אשר תאבד", וליבא! אלא פרוטה (ג) (שהוקרה) והוקרה (והוזלה) וחורה והוקרה איבא בינייהו: מאן דאמר "אשר תאבד" איבא, ומאן דאמר "ומצאתה" בעינן דאית בה

[נעיל יח: מוין עם:]

שיעור מציאה משעת אבידה ועד שעת מציאה: איבעיא להו: סימנין דאורייתא *או דרבנן - מאי נפקא מינה?

לאהדורי

בלוקח מן הגנב • פרש"י שלקח מהנשים הרבה ועירב פירות יחד ואינו יודע על מי מן הן ובאין בו סימן מיירי ות"ח לחמי לא מוקי בלוקח שהוא הגנב וי"ל דלא פסיקא ליה דתם מצא קודם שנתחלק כדי לערבו בפירות לחייב להחזיר לבעל בלוקח מן הגנב כגבר עירב הגנב וע"ל בלא טעם דמערב עם שלו הפירות לא שנו אלא בלוקח מן הגנב שאינו יודע למי להחזיר לו לגנב ב"ב לפי' תם אינו (ג) הוה ליפול בתבואה כ"ז בשעת דישה ואין להסתפק בגנב מ"מ אינו יודע מחזיר בעל הבית קנה הגנב ולזה הפי' הוא"מ למימר בלוקח שהוא גנב ומתיירא בעל הבית שמכר שכבר מכר הגנב ואין הקונה יודע למי יחזיר לגנב כמו כן משום דלא פסיקא ליה דתם הגנב מלתה קודם שנתחלק כדי למכור לאחר לא נתיירא בשה"ב וחייב להחזיר:

מה שמלה מיוחדת שים לה סימני

ויש לה תובעין • במרובה (ב"ק קף ס: ושם ד"ה מונח) לתרץ בגניבה ליפיון יתום מחבירה וח"ת ותבירה גופה ממון וי"ל דמהכא נפקא לן דמה שמלה מיוחדת שים בה סימן ואין הבעלים מתייאשין לגמי תובעין שיחזיקו להם בסימנין לפי' לי סימנין לאו דאוריימ"ח ואין מחזירין לגמי בעדים מ"מ יליפין משמלה דדווקא דכר שים בו סימן חייב *) להחזיר דע"י שים בו סימן יאמרו עדים שיאמר להם מכירים אתם שמלה שלי היתה בה סימנין כך וכך וגם המוכר לא יוליף השמלה להרחיקה לכל חדם לגמי סימן שים בה סימנים לע"פ שאין מחזירה לו בכך מ"מ דומה שהיה שלו ומרחה לומה לעדים לכל דבריס שאין בהן סימן הוי שלו לפי שהבעלים נתייאשו והא דקתמר בגמרא סימנין כדי נסבה לע"ג דלריך הסימנין דע"י זה יש לה תובעין מ"מ כדי נסבה דלפילו לי לא תני לגמי שים לה תובעין מ"מ ידעינן דע"י סימנין יש לה תובעין ואין הבעלים מתייאשים כדפרישית ומיהו בירוש למי יליף מניין ליחום מן התורה אמר רבי יוחנן אמר תאבד ממנו מי שאבודה ממנו ומציה

לגל כל חדם יעשה זו כו' :

בעדי תוכף • פי' לי סימנין לאו לתוריימ"ח: **לגיזת** זכו- ות"ת אם יש בה שוה פרוטה פסיקא ואם אין בה שוה פרוטה אם ממעטינן לקמן מהסבה זו"ל לתלמיך שחייב לגוזזה בשעה לע"פ שאין בה שוה פרוטה בשעה שגוזזה :

חמור דבור לרבי יהודה • הא לגל קאמר "נפ"נ(**) קשה לגל תשיב לגל בהמות : **ושה** לאחידה לדברי הכל קשיא • מקשינן ומינח מלתא לאחריתי בק"ו מרח וכתב לה קרא ומיבן הר"י כהן דיבון דנכתב "שור" לגיזת זכו הוי גיזת שה בכלל "כל אבידת אחיך": **פרט** לשאין בו שוה פרוטה דס"ד לחייב מכלל כל "אבידת אחיך": *) תוי ל"ל לכתבי • **)[כדתני' נב"ק מ:].

פג א ב מיי' ס"ו מהל' אבידה הלכה ו סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יז :

פד ג מיי' שם פ"ד הלכה ג :

פה ד מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' רנט סעיף ג וסי' רסב סעיף ג :

פו ה מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יח :

פז ו מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף יז :

פח ז מיי' פ"ג שם הלכה ה :

פט ח מיי' שם פ"ו הלכה יב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף ג וסי' רסב סעיף ו :

צ ט י מיי' שם פ"ג הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסב סעיף ו :

רבינו חננאל שור, חמור, שה ושמלה - למה לי?

אם מתנר לקח או מבעל הבית שדשים לו פועלים הרי הן שלו ואם מצאן צרורין או אפי' מפורסין ולקח מבעל הבית שדשם על ידי עבדיו הכנענים וכיוצא בהן נוטל ומכרי : **כתני'** אף השמלה היתה בכלל כל אלו ולמה יצאת להקיש אליה לומר לך מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעין אף כל שיש לה סימנין ויש לה תובעין . אמר רבא [חמור] דבור לר"י ושה דאבידה לדברי הכל קשיא. חמור דבור לר' יהודה שכתב בבור אליבא דרבנן דאמרי שור ולא אדם חמור ולא כלים שמיר כתיב בקרא ונבל שמה שור או חמור אלא לר' יהודה דמחייב על נזקי כלים בבור חמור מה בא למעט ק ש י א . שה דאבידה שנאמר כי תראה את שור אחיך או את שיו נדחים ונו' אם השור שיש לומר הוא הגיחו ש ר ו ב השוורים ש ע ו ש י ם מלאכה בהן אין נפסרין לרועה הזהירה תורה ולהשיבן שה לא כל שכן שה דבת ב רחמנא למה לי קשיא . פי' גלגלין צציעי בקר . מלטון והיא בגללי צואת האדם : ת"ר אשר תאבד ממנו פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה וכו' אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי מנין לאבידה ששטפה נהר שמותרת וכו' הא דאמר רבנאי ומצאתה דאתאי לידיה משמע הוא גם הגזול בתרא הלכה ה אין פורסין מתיבת המוכסין.

נושא בעין שהמציאה תהיה שוה פרוטה

מקבל

הגהות הב"ח

(ג) גמ' לכדרבינא דאמר לכ"ע ומלמה : (ב) שם לגלל פרוטה שהוזלה ותזכ והוקרה מיכא בייהו כ"ל ותיבת פרוטה נמחק: (ג) תוס' ד"ה בלוקח וכו' אם אינו הוה ליפול :

[ב"ק נח:]

[לקמן נח: ב"ק מח.]

[לקמן עט:]

[לקמן עט:]

[נעיל עט:]

[נעיל כב:]

[נעיל כב:]

[פי' תוס' בכתובות יד. ד"ה וכ"ם כו']

ת"ש חמור בסימני אוכף · כדייתא היא: דרישה מה הוא רמאי מתי נלוי בסימנין וי"ל דאמכתא היא כדקתני עלה קרא דלא יחזיר לאף בסימנין וי"ל דאמכתא היא כדקתני עלה בברייתא מצרפים הרמאים התקיט לאכל הכא משמע ליה מסיק דרשה גמורה מדקאמר וכי תעלה על דעתך לומר סי' (ג) ופי"ל דאמתני' מיירי בידוע שהוא רמאי לכך נרין עדים לאכל הכא מיירי בסתם בני אדם: (ד) **מציאו** · גם קטור בסים יחזיר המוצא בסימני הכיס: **(וניחוש** (שמלה) · ות"ת ולוכח מהכא דסימנין דלוורייתא וכפרק בתרא דיבמות (ה) (דף קכ: ושם ל"ה מגלח) פריך מהכא דסימנין דלוורייתא וי"ל דמני לאוקמה כגון שאותו שלבדו מגלח ומכיר הכיס בסימנין עין דכיון שבסתמו מגלח נאמן וה"ג הוה מני למדתי התם: **כיס** ותרגיל מטוס דמסמני · ות"ת והכתיב לא תאכלו וי"ל בשלהי המקח (שבת דף סז·) למיכין כל דבר שיש בו מטוס רפואה יש בו מטוס דכי התמורי:

ואנא יכינא סימנים מובהקין דידה · לא מובהקין ממש קאמר אלא מובהקים מסימני חבירו כמו זה לומר מדת מרפי וזה לומר מדת רחבו ולקמן (דף מה:) נמי דקאמר לעולם גלימא מכרין ולא לאמר סימנין מובהקין התם נמי לאו מובהקים ממש קאמר אלא שלא לאמר סימנים מובים שיש בו כי סם כסימנין דסומקי וחיורי מלא

לאהדורי גם אשה בסימנים·אי אמרת דאוריית' *מהדרינן,ואי אמרת דרבנן כי עבוד רבנן תקנתא בממנא אבל באיסורא לא עבוד רבנן תקנתא: **ת"ש** אף השמלה היתה בכלל כל (ה)אלו ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעין חייב להכריז אף כל דבר שיש לו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז **תנא** תובעין אצטריכא ליה,סימנין *כדי נסבא, **ת"ש** **חמר בסימני אוכף** אימא בעדי אוכף **ת"ש** *והיה עמך עד דדוש אחיך אותו וכי תעלה על דעתך שיתנו לו קודם שידרשנו אלא דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי

מאי לאו בסימנין לא בעדים ת"ש *אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם הרוטם אע"פ שיש סימנין בגופו ובכליו **שמע מינה** סימנין לאו דאוריית'א,אמרי **גופי**·דארך ונוץ **בליו**·דחיישינן לשאלה,**אי חיישינן לשאלה** חמר בסימני אוכף היכי מהדרינן? אמרי (ג) (אוכף) לא (שאלי) אינשי אוכפא משום דמסקב ליה לחמרא; **אי בעית אימא בליו** **בחזורי ובסומקי; אלא הא דתניא** *מצאו קשור בבים או בארנקי ובמבעת או שמצאו בין בליו אפילו לזמן מרובה בשר ואי ס"ד חיישינן לשאלה,כי מצאו קשור בבים אמאי כשר,ניחוש לשאלה:אמרי כיס וארנק ומבעת לא משאלי אינשי·בים וארנקי משום דמסמני

(ה) מבעת משום דמזייף,לימא כתנאי *אין מעידין על השומא,ואלעזר בן מהבאי אומר מעידין על השומא **מאי לאו בהא** קמיפלגי **רת"ק** סבר סימנין דרבנן ואלעזר בן מהבאי סבר סימנין-דאורייתא **והבא בשומא מצויה בבן גילו** קמיפלגי **מר סבר** שומא מצויה בבן גילו ומ"ם שומא אינה מצויה בבן גילו **אבעית אימא** דב"ע שומא אינה מצויה בבן גילו, **והבא** *) **בסימנין העשויין להשתנות לאחר מיתה** קמיפלגי **מר סבר** סימנין עשויים להשתנות לאחר מיתה **ומר סבר** סימנין אין עשויים להשתנות לאחר מיתה **מיתה אב"א** דב"ע שומא אינה עשויה להשתנות לאחר מיתה **וסימנין דרבנן והבא בשומא**=סימן מובהק הוא **קמיפלגי** מ"ם שומא=סימן מובהק הוא **ומ"ם** שומא לאו סימן מובהק הוא;**אמר רבא** את"ל סימנין לאו דאוריית'א היכי מהדרינן אבידתא בסימנין;**הניחא ליה** למיצא אבידה דנהדר בסימנין כי היכי דכי אבדה ליה לדידיה נמי נהדרו ליה בסימנין, אמר ליה רב ספרא לרבא וכי אדם עושה טובה לעצמו בממון שאינו שלו;**אלא ניחא ליה** לבעל אבידה למיהב סימנין ולמשקליה-מידע ידע דעדים ליה ליה ומימר אמר "כולי עלמא לא ידעי סימנין מובהקים דידה ואנא יהיבנא סימנין מובהקים דידה **ושקלנא** להו **אלא הא דתנן** *רבן שמעון בן גמליאל אומר **אחד** **הלוה משלשה יחזיר ללוה, שלשה שלוו מן האחד יחזיר למלוה** **ניחא ליה ללוה לאהדורי ליה למלוה**;אמר ליה התם סברא הוא:*אחד הלוה משלשה יחזיר ללוה דגבי לוה שכיחי ש"מ מלוה נפיל, שלשה "שלוו מאחד יחזור למלוה דגבי מלוה שכיחי גבי לוה לא שכיחי אלא

*) עם ניכוסת מיתת בשומא העשויה כו' ועי"ש

דרשהו תורה אור ס"ח. דלוקמינן למיל"ממור"=לסימני לוכח לחת: **מיפס בעדי פוכח** · חס יש עדים המכירין בסימנים אין לחוכח שהוא שלו מחזירין לו חת החמור: **ודאמרי** · וסכי מסמע"ש דדוש לחיך לוסה·עד דרכך חת לחיך: **יכמדים** · סימנ עדים שהוא שלו: **אין מעידין** · על חדם שמת להעיד חת חשתו חלח ת"ש דלוו פרנוף פניו שהוא עם החוסס: **דארוך ונוץ** · סחין זה סימן שהרכה חרוכין וגוצים יש: **בליו** · בגדיו: **חיישינן** · שמח השואל יכעס חת המוכר כשיחזיר לו חת חלוחו: **בזמן כת.** **מפקב** · דוכויי"ש כלשון **מיובי לו סומקי** · לחין זה סימן שהרכה כחלה יש: **מלאו קשור בכים שלו לו בארנקי** · סלית המכיח גם ושכד סימנו לחחר זמן מלחו קשור בכים שלו לו בחרנקי כו': **בין בליו** · כלי חשמיכו שבגיחו: **שאילו לזמן מרובה** · חס"ג חחנן (נימין דף מ·) המכיח גם ושכד סימנו מלחו לזמן מרובה פסול הכח כשר: **ניחוש לשאלה** · שמח השואל כיסו לחחר וזוח קשרו בו: **דממני·** מחסחי ושומר סימן לחדם שמשאיל לכל חים חוסס חיכר בטבעתו וכשקולח שוס דבר סחוס מכסהו וחותמו בטבעתו לפיכך ליט משאיל טבעתו שמח יעשה זה חוסס כשגר חותמו ויזיף בו חת שלימותו: **אין מעידין על השומא** · המעידין על החשה להשיחה וחמרו שימן היה בו שומא מכחב פלוני: **שומא** · וזוח"ם בלשון: **סימנין דרבנן** · ונכי לחשה חים לימסור לחוכיחת הוח לח סמכינן עליהן: **נכון גילו** · הגולד בשעתו שוללו במל חחד: **בסימנין העשויין בו'** · חס עשויין להשתנות חו חינן עשויין להשתנות חס **חיפוך** · **מובהק** · וחפיו סימנין-דרבנן: **מיפי מפדיינן** · כלומר מה חקנה רלו חכמים בדבר ליכנס בספק להחזיר ממון למי שהיו יכנס ספק להחזיר ממון למי שהיו יש לסמוך על זה: **מיפי מפדיינן** · (ה) בא"ר ונס' ונחתם בדיומות: **ולא** · חלח ל"נ: **ובי מדם טובה** · ובניחוחה-דמגלח מחי חיכפח לן חס חמר רכח: · מי שחבדה ממנו לח ניחח ליה: **מגלח** · חמר רכח כל חובדי חבידה ניחח להו שחבח דח זו בישרחל למיתב סימנין וכל הכח וטוחנו, יקלנה, מחי טעמח? מידע ידע דעדים ליח ליה, **פעמים** בחין לו עדים עליה וחס יזקיקוהו לעדים לח חכח לעולם לידו וחימר חמר "טוב לי שיחזיכוה לכל החומר סימניה, דלח שכיחח דיומח סימנין דידה חלח חגח, דכ"ע לח ידעי כו': **חלח פח דחנן כו'**· וחמרו להחזיר לו למלוה בלח עדים בסימן זה שחומר שלשה היו ומשלשה לויס, **וחס** מן הלוה נפלו שכבר פרעם מי ניחח ליה בחקנה זו שיקנם המוחלח לכל הכח וטוחן סימניהם והלח טוב לו שיהו מוכחים בין המוחלח שולמים לכל זמן שהם בידו ולח יחזירם למלוה הרי הם כמרופים ולח ניחח ליהדר להו בסימנין דלמח מיתרמי דידע מלוה בסימניהן: **פפס** · בסימנין כי הוי לח שיכפח לן בניחוחת דלמה דוחלי לאו מיניה נפיל להכך שטרי חתריני מלי כעו גביה: חלח

ת"ש מאי מ"ל, פ"ג מכלי נזיקין פכ"ה מ"ה ופיין בכשעות ובפיה מפה סמ"ע עכין סם פוס"ע חס"ע סי' קלב סעיף ד:
צב ב ג מיי' פ"ג סם כלי כה סמ"ע עכין ג פוס"ע חס"ע סי' ז סעיף כד:
צג ד ה מיי' פ"ג סם [עין זה לח מזכר כלמכ"ם ופיין בכ"י סי' קלב סמפה עלין] סמג סם פוס"ע חס"ע סי' קלב סעיף ד:
רים"ע פ"י ועשה פכל דכור למך

צד ו מיי' פי"ג סם כלכה כה פוס"ע חס"ע סי' ז סעיף כד:

רבינו חננאל

אביציא לחו סימנין דאורייתא או דרבנן וכו' וסימנין כרי נפכה פי' אבל נרדה הזכירה משנתנו הסימנין ולאו דוקא הן. ת"ש חמור בסימני אוכף. פי' אוכף הוא שלפעמים נתן על המרדעת של חמור כדי לפנות ג)חבור המשוי על גבי חמור. ת"ש דתנן בהאשה פרק בתרא דיבמות אין מעידים אלא על פרצוף פנים עם הרוטם אע"פ שיש סימנין בגופו כלומר אם נותנין העדים סימני פרצופו ואמר מי שארצופו כך וכך ראינוהו שכת משיאין את אשתו. ופרקי' נופו דארוך ונוץ דלאו סימן מובהק הוא כלומר חישינן שמא שאילין היה לו ומקשי' אי הכי חמור בסימני אוכף נמי דלמא שאיל הוא ואע"ג דאיכא סהדי ג) האי האי דאוכף להאי גברא הוא נימא ד ל מ א השאילו לאחרים דהא אמרת גבי כלים חישינן לשאלה. ופרקי' איכוף לא מושלי אינשי למה כי פעמי' שתהיה בהמת בעל האיכוף רזה ובהמת השואל שמנה וכשנותנין עליה זה האיכוף בהמת השואל וכשמחזיר על בהמתו של השואל מסקבה פי' עושה בה חבורה כדנרסי' ג)בשמ"קבא דשתא ניגלי. אלא הא דתניא מצא לנפ. קשור בבים בארנקי במבעת או שמצאו בכליו אפי' לזמן מרובה כשר ואי חישינן לשאלה אמאי כשר ניתוש דלמ' השאיל כיסו או מבעתו או ארנקי שלו לאדם אחר והוא שקשר זה הנם עמהם ונם זה של אדם אחר הוא ואינו זה הנם שהיה בידו של משואל. ופרקי' כים ומבעת וארנקי לא מושלי אינשי ופשוטה היא. והא דאמרי' אין מעידין על השומא. ושומא סצויה בבן גילו וסימנין עשויין להשתנות אחר המיתה כולן פשוטות הן. וסניין דשמעתין מאן דאמר סימנין דאורייתא הינו דמהדרינן אבידתא בסימניא ואפי' למאן דאמר סימנין לאו דאורייתא הן אם הן ד)סימנין מהדרינן לה לאבידה ואפילו

ז) ני"ל מכוך וכ"ה בעיון שלך מכאן ג) נרחה דני"ל דהתי לוכח להתי נגרת וכו'. ג) נמסקין ניחח לן הוח נקדושין דף פ' וכ"ה בעיון שלך שקב. ד) נרחה דני"ל סימנים

מגנה △▽ לב' אפשרויות ג' אופנים ב' ניחוח △: ג' אופנים ▽: ב' אופנים
תת נושא/מגנה ☐ שאלות בעין א' חושבין לשאלה ואי מ'ש לן לחכי ה"א אי אפשר לחוכיח מעלות על הפרק ע"ז כי סימנים
נושא (ראשי) ג' שאלה (ראשי) ב' אופנים א' אופנים ב' נרגן ג' כתנאי
נושא / מגנה 4 הסברים למח' תנאים אי מעידין על השומא (של המת) 2 גישות של רבא בסימנים דאורייתא -או- דרבנן
מגנה איך מחזירים אבידה על פי סימנים אם אינם דאורייתא
◇ קושיות על הלכה השני.

הגהות הב"ח

(ה) גם' בכלל כל חלה ולמה: (ב) שם היכי מהדרינן לחמרי גל מבלי בל"ל ותיבת ואפיך נמחק: (ג) תוס"ד ד"ה ולכחזיר וכו' ועי"ל דכמתני' כ"כ מיין כאו"ה כ"ה ד"ה קי סי' רמ"ע כיאור דנור זה: (ד) ר"ח מלח ד"ה ומימה הד"ה: (ה) בא"ד ונס' ונחתם בד"ה כתובות בד"ה אמר רבה: ·

נפיל כ.

שם:

מצא חמשה

מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות ה"ז יחזיר הכי נמי דניחא ליה ללוה לאהדורי ליה למלוה: אלא אמר רבא *סימנין דאורייתא דכתיב △ והיה עמך עד דרוש אחיך אותו" *וכי תעלה על דעתך שיתננו קודם שידרשנו אלא דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי. לאו בסימנין שמע מינה, אמר רבא אם תמצי לומר סימנין דאוריית' *(אם תמצי (בתמיה) לומר) הא פשיט ליה סימנין דאורייתא: משום דאיכא למימר כדשנינן סימנין וסימנין יניח, סימנין - ועדים ינתן לבעל העדים, סימנין - וסימנין - ועד אחד: ועד אחד = כמאן דליתיה דמ"ר ויניח, עדי אריגה - ועדי נפילה תנתן לעדי נפילה דאמרינן זבוני זבנה ומאניש אחרינא נפל מדת ארכו - ומדת רחבו תנתן למדת ארכו דמדת רחבו שעורי קא משער לה בר מכסי לה מדה ונקאי ומדת ארכו לא משתער לה מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת גמז תנתן למדת ארכו ורחבו, מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת משקלותיו תנתן למדת משקלותיו הוא אומר סימני הגמ - והיא אומרת סימני הגמ תנתן לה, במאי - אילימא במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא נקב יש בו בצד אות פלוני הוא אומר סימני החמ - והיא אומרת סימני החמ תנתן לה, במאי - אילימא בחוזרה ובסומקא ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא במדת ארכו הוא אומר בחפיסה - והיא אומרת בחפיסה תנתן לו, מ"ט? מידע ידעה דכל מה דאית ליה, בחפיסה הוא דמנה ליה: מתני' ועד מתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכניו דברי ר"מ ר' יהודה אומר *שלש רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו לשלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד: גמ' תנא שכני אבידה מאי "שכני אבידה" אילימא שכני אבידה אי ידע ליה ליזול ולהדריה נהליה, אלא שכני מקום שנמצאת בו אבידה: רבי יהודה אומר כו': ורמינהו *בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים ר"ג אומר "בז' בו (שהוא) מ"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבא" לנהר פרת אמר רב יוסף לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני: במקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דכתיב בהו "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב, בעינן כולי האי, במקדש שני דלא נפישי ישראל טובא דכתיב בהו "כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים" לא בעינן כולי האי, אמר ליה אביי והא כתיב "וישבו הכהנים והלוים וגו' "והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם" וכיון דהכי הוא אפכא מסתברא: מקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דמצוות עלמא ומשתכחי שיורתא דאולי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי, ומני בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישי ישראל טובא ולא מצוות עלמא ולא משתכחי שיורתא *דאולי בין ביממא ובין בליליא בעינן כולי האי: רבא אמר לא שנא במקדש ראשון ולא שנא במקדש שני: לא המריטו רבנן באבדה יותר מדאי, "אמר רבינא שמע מינה "בי מבריז, "גלימא" מבריז, דאי סלקא דעתך אבידתא מבריז בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה, אלא שמע מינה גלימא מבריז שמע מינה רבא אמר אפילו תימא "אבידתא" מבריז לא המריטו רבנן באבידה יותר מדאי ת"ר "רגל ראשון אומר: רגל ראשון רגל שני אומר: רגל שני, רגל שלישי אומר סתם ואמאי לימא "רגל שלישי"? דלא אתי לאחלופי בשני, שני נמי אתיא

זה שארגנו מכרו לאחר

תנתן לעדי נפילה דאמרינן זבוני זבנה ומאניש אחרינא נפל מדת ארכו - ומדת רחבו תנתן למדת ארכו דמדת רחבו שעורי קא משער לה בר מכסי לה מדה ונקאי ומדת ארכו לא משתער לה מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת גמז תנתן למדת ארכו ורחבו, מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת משקלותיו תנתן למדת משקלותיו הוא אומר סימני הגמ - והיא אומרת סימני הגמ תנתן לה, במאי - אילימא במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא נקב יש בו בצד אות פלוני הוא אומר סימני החמ - והיא אומרת סימני החמ תנתן לה, במאי - אילימא בחוזרה ובסומקא ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא במדת ארכו הוא אומר בחפיסה - והיא אומרת בחפיסה תנתן לו, מ"ט? מידע ידעה דכל מה דאית ליה, בחפיסה הוא דמנה ליה: מתני' ועד מתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכניו דברי ר"מ ר' יהודה אומר *שלש רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו לשלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד: גמ' תנא שכני אבידה מאי "שכני אבידה" אילימא שכני אבידה אי ידע ליה ליזול ולהדריה נהליה, אלא שכני מקום שנמצאת בו אבידה: רבי יהודה אומר כו': ורמינהו *בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים ר"ג אומר "בז' בו (שהוא) מ"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבא" לנהר פרת אמר רב יוסף לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני: במקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דכתיב בהו "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב, בעינן כולי האי, במקדש שני דלא נפישי ישראל טובא דכתיב בהו "כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים" לא בעינן כולי האי, אמר ליה אביי והא כתיב "וישבו הכהנים והלוים וגו' "והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם" וכיון דהכי הוא אפכא מסתברא: מקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דמצוות עלמא ומשתכחי שיורתא דאולי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי, ומני בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישי ישראל טובא ולא מצוות עלמא ולא משתכחי שיורתא *דאולי בין ביממא ובין בליליא בעינן כולי האי: רבא אמר לא שנא במקדש ראשון ולא שנא במקדש שני: לא המריטו רבנן באבדה יותר מדאי, "אמר רבינא שמע מינה "בי מבריז, "גלימא" מבריז, דאי סלקא דעתך אבידתא מבריז בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה, אלא שמע מינה גלימא מבריז שמע מינה רבא אמר אפילו תימא "אבידתא" מבריז לא המריטו רבנן באבידה יותר מדאי ת"ר "רגל ראשון אומר: רגל ראשון רגל שני אומר: רגל שני, רגל שלישי אומר סתם ואמאי לימא "רגל שלישי"? דלא אתי לאחלופי בשני, שני נמי אתיא

תורה אור

אלא הא דתנן* מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות ה"ז יחזיר הכי נמי דניחא ליה ללוה לאהדורי ליה למלוה: אלא אמר רבא *סימנין דאורייתא דכתיב △ והיה עמך עד דרוש אחיך אותו" *וכי תעלה על דעתך שיתננו קודם שידרשנו אלא דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי. לאו בסימנין שמע מינה, אמר רבא אם תמצי לומר סימנין דאורייתא *(אם תמצי (בתמיה) לומר) הא פשיט ליה סימנין דאורייתא: משום דאיכא למימר כדשנינן סימנין וסימנין יניח, סימנין - ועדים ינתן לבעל העדים, סימנין - וסימנין - ועד אחד: ועד אחד = כמאן דליתיה דמ"ר ויניח, עדי אריגה - ועדי נפילה תנתן לעדי נפילה דאמרינן זבוני זבנה ומאניש אחרינא נפל מדת ארכו - ומדת רחבו תנתן למדת ארכו דמדת רחבו שעורי קא משער לה בר מכסי לה מדה ונקאי ומדת ארכו לא משתער לה מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת גמז תנתן למדת ארכו ורחבו, מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת משקלותיו תנתן למדת משקלותיו הוא אומר סימני הגמ - והיא אומרת סימני הגמ תנתן לה, במאי - אילימא במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא נקב יש בו בצד אות פלוני הוא אומר סימני החמ - והיא אומרת סימני החמ תנתן לה, במאי - אילימא בחוזרה ובסומקא ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא במדת ארכו הוא אומר בחפיסה - והיא אומרת בחפיסה תנתן לו, מ"ט? מידע ידעה דכל מה דאית ליה, בחפיסה הוא דמנה ליה: מתני' ועד מתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכניו דברי ר"מ ר' יהודה אומר *שלש רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו לשלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד: גמ' תנא שכני אבידה מאי "שכני אבידה" אילימא שכני אבידה אי ידע ליה ליזול ולהדריה נהליה, אלא שכני מקום שנמצאת בו אבידה: רבי יהודה אומר כו': ורמינהו *בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים ר"ג אומר "בז' בו (שהוא) מ"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבא" לנהר פרת אמר רב יוסף לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני: במקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דכתיב בהו "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב, בעינן כולי האי, במקדש שני דלא נפישי ישראל טובא דכתיב בהו "כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים" לא בעינן כולי האי, אמר ליה אביי והא כתיב "וישבו הכהנים והלוים וגו' "והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם" וכיון דהכי הוא אפכא מסתברא: מקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דמצוות עלמא ומשתכחי שיורתא דאולי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי, ומני בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישי ישראל טובא ולא מצוות עלמא ולא משתכחי שיורתא *דאולי בין ביממא ובין בליליא בעינן כולי האי: רבא אמר לא שנא במקדש ראשון ולא שנא במקדש שני: לא המריטו רבנן באבדה יותר מדאי, "אמר רבינא שמע מינה "בי מבריז, "גלימא" מבריז, דאי סלקא דעתך אבידתא מבריז בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה, אלא שמע מינה גלימא מבריז שמע מינה רבא אמר אפילו תימא "אבידתא" מבריז לא המריטו רבנן באבידה יותר מדאי ת"ר "רגל ראשון אומר: רגל ראשון רגל שני אומר: רגל שני, רגל שלישי אומר סתם ואמאי לימא "רגל שלישי"? דלא אתי לאחלופי בשני, שני נמי אתיא

רבינו חננאל

ואסיקנא אלא אמר רבא [סימנין]דאורייתא' מהבא עד דרוש אחיך אותו והשבות לו וכי תעלה על דעתך שיתנו לו קודם שיתבענו אלא עד שתדרשהו אם רמאי הוא אם לאו ובמאי תהיה דריסתו בסימנין אמור לו תן סימניה ואם יביא סימניה תנה לו ש"מ סימנין דאורייתא אמר רבא אם תמצא לומר סימנין דאורייתא אקשינן עליה אכתי אמרת אם תמצא לומר והא כבר פשטינן לה סימנין דאורייתא ודחינן משום דאיכא למימר הא דפשטינן דרשהו לאו כדקאמרת אלא דרשהו לתובע הכי אם הוא צורבא מרבנן דלא משני בדיבורייהו אלא במסברא ובבוריא ובאורשפיוה בלחוד מהדרינן ליה אבידה בסבירות עינא. סימנין וסימנין יניח פי' אם באו שניהם ונתנו זה וזה סימניה ונתנו אחד אמר שלי הוא לא יתננה לא לזה ולא לזה אלא יניחנה מוצאה אצלו. אבל אם אחד נתן סימניה ופשן נפלה ממני ובא אחר ובא עדים כי ממני נפל

מבנה
3תשובות ליישב את הסתירה בנושא מידת המרחק בין ירושלים לסוף יישוב היהודי

נושא/מבנה
גישות רבינא/רבא אם הכרזת האבידה צריך להיות מפורט -או די להכריז "אבידתא מצאתי"

נושא: זמני הכרזה

מתני' מצא תכריך של שטרות מי ניחא ליה לעלוה כו' וה"ת לא ניחא ליה דכי יהוה ליתחד ליהדדו ליה לדידיה וי"ל דתיטו רוצה להפסיד עתה כדי להיות בטוח פעם אחרת: [מגילה ג.]

חמשה עשר יום ו וה"ת והלא "ת" היא תכבע מחות פרסה על תכבע מחות פרסה "ומהלך חמש (ת) עשרה פרסאות ביום הוי תרכעים יום בתוך וירוזלים מן הירדן שהוא מחוז ל" מהלך יום לחד כדתימא בבילה (דף כ:) נמחר מנד לחד ל"ע ימים וי"ל דעם כרמים ויערים היה תרכע מחות פרסה לכל מיטוב לת היה כל כך: [פסחים נג:]

לא בעינן כולי האי ו ובני בתלתא יומי וה"ת ימים ומחצה לריך להטיט תני של ס"ו יום וי"ל דכי לת אכימי בילתא ואין הולך בלילה גם כל היום ליט הולך לפי שלת ימלת מלון בתרב:

מתני' זה שארגנו מכרו לאחר

תנתן לעדי נפילה דאמרינן זבוני זבנה ומאניש אחרינא נפל מדת ארכו - ומדת רחבו תנתן למדת ארכו דמדת רחבו שעורי קא משער לה בר מכסי לה מדה ונקאי ומדת ארכו לא משתער לה מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת גמז תנתן למדת ארכו ורחבו, מדת ארכו ומדת רחבו - ומדת משקלותיו תנתן למדת משקלותיו הוא אומר סימני הגמ - והיא אומרת סימני הגמ תנתן לה, במאי - אילימא במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא נקב יש בו בצד אות פלוני הוא אומר סימני החמ - והיא אומרת סימני החמ תנתן לה, במאי - אילימא בחוזרה ובסומקא ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה? אלא במדת ארכו הוא אומר בחפיסה - והיא אומרת בחפיסה תנתן לו, מ"ט? מידע ידעה דכל מה דאית ליה, בחפיסה הוא דמנה ליה: מתני' ועד מתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכניו דברי ר"מ ר' יהודה אומר *שלש רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו לשלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד: גמ' תנא שכני אבידה מאי "שכני אבידה" אילימא שכני אבידה אי ידע ליה ליזול ולהדריה נהליה, אלא שכני מקום שנמצאת בו אבידה: רבי יהודה אומר כו': ורמינהו *בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים ר"ג אומר "בז' בו (שהוא) מ"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבא" לנהר פרת אמר רב יוסף לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני: במקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דכתיב בהו "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב, בעינן כולי האי, במקדש שני דלא נפישי ישראל טובא דכתיב בהו "כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים" לא בעינן כולי האי, אמר ליה אביי והא כתיב "וישבו הכהנים והלוים וגו' "והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם" וכיון דהכי הוא אפכא מסתברא: מקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דמצוות עלמא ומשתכחי שיורתא דאולי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי, ומני בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישי ישראל טובא ולא מצוות עלמא ולא משתכחי שיורתא *דאולי בין ביממא ובין בליליא בעינן כולי האי: רבא אמר לא שנא במקדש ראשון ולא שנא במקדש שני: לא המריטו רבנן באבדה יותר מדאי, "אמר רבינא שמע מינה "בי מבריז, "גלימא" מבריז, דאי סלקא דעתך אבידתא מבריז בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה, אלא שמע מינה גלימא מבריז שמע מינה רבא אמר אפילו תימא "אבידתא" מבריז לא המריטו רבנן באבידה יותר מדאי ת"ר "רגל ראשון אומר: רגל ראשון רגל שני אומר: רגל שני, רגל שלישי אומר סתם ואמאי לימא "רגל שלישי"? דלא אתי לאחלופי בשני, שני נמי אתיא

אחרון אחרון חביב

מתני' מצא תכריך של שטרות מי ניחא ליה לעלוה כו' וה"ת לא ניחא ליה דכי יהוה ליתחד ליהדדו ליה לדידיה וי"ל דתיטו רוצה להפסיד עתה כדי להיות בטוח פעם אחרת: [מגילה ג.]

חמשה עשר יום ו וה"ת והלא "ת" היא תכבע מחות פרסה על תכבע מחות פרסה "ומהלך חמש (ת) עשרה פרסאות ביום הוי תרכעים יום בתוך וירוזלים מן הירדן שהוא מחוז ל" מהלך יום לחד כדתימא בבילה (דף כ:) נמחר מנד לחד ל"ע ימים וי"ל דעם כרמים ויערים היה תרכע מחות פרסה לכל מיטוב לת היה כל כך: [פסחים נג:]

לא בעינן כולי האי ו ובני בתלתא יומי וה"ת ימים ומחצה לריך להטיט תני של ס"ו יום וי"ל דכי לת אכימי בילתא ואין הולך בלילה גם כל היום ליט הולך לפי שלת ימלת מלון בתרב:

גמ' שכני מקום שנמצאת בו אבידה. מלמת שהכרזה ויודע לו כלום ואם יבין שאבד יחזור שלמה: ויכריז יום אחד. לפי שאבד יחזור ואין אדם נזהר בשלו כל כך: כדי שילך לביתו לשלשה ויחזור. ימים אין אדם נזהר לחזור לסוף ל"ו: שבני מקום שנמצאת בו אבידה. שמת שלהן היא: כדי שיגיע כו'. ולת ידביקוהו הגשמים ולמת כולי האי בעינן ומתני' מני שלמה: ויכריז יום אחד כל שלשה ימים ויכריז יום אחד ביום השבוע שאבד בו ולא יאמר אבד ביום פלוני שמא ימלאנו אדם ויאמר שלו הוא ואחר רגל אחרון ז' ימים כדי שילך לבתים עשרה.

גמ' שכני מקום שנמצאת בו אבידה. מלמת שהכרזה ויודע לו כלום ואם יבין שאבד יחזור שלמה: ויכריז יום אחד. לפי שאבד יחזור ואין אדם נזהר בשלו כל כך: כדי שילך לביתו לשלשה ויחזור. ימים אין אדם נזהר לחזור לסוף ל"ו: שבני מקום שנמצאת בו אבידה. שמת שלהן היא: כדי שיגיע כו'. ולת ידביקוהו הגשמים ולמת כולי האי בעינן ומתני' מני שלמה: ויכריז יום אחד כל שלשה ימים ויכריז יום אחד ביום השבוע שאבד בו ולא יאמר אבד ביום פלוני שמא ימלאנו אדם ויאמר שלו הוא ואחר רגל אחרון ז' ימים כדי שילך לבתים עשרה.

מתני' מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות ה"ז יחזיר. דמשום סימנין מהדרינן ולם נתן מלוה סימן מחזירין לו, ולי נפול מינים ללוה מי ניחא ליה דתהוי לך תקנתא דמיהדלה בסימן ולא ניחא ליה דנהוו ביד המלוה לעולם: כדתנינן - בעדים: אם פימני לומר פימנים דאורייתא. דכתיב בתורת כהנים: ינים - עד אחד מלינו: מדם מרכו כו'. זה לומר מדם מרכו וזה נתן מדם רחבו: שפוני מטער לי. אם רלה לומה כיד הבמלים סימרה בעלה מכוסה בה אם מלית היא: מדם מרכו ורחבו ומדם גמיו. זה לומר כך מרכה וכך רחבה וזה לומר מרכה ורחבה כך וכך לממות בין הכל לבל לינו יודע כמה בחוך וכמה ברוחב: גמיו. גלם יוונים עשוה כמין ך' שלטו להכי קרי לחוך וכוחב יחד גמיו: טוח לומר פימני הגמ. ולומר ממני נפל שמכלכלי שלת ליתן: ומיא לומרת פימני הגמ. וממני נפל שמתו לי *וגרסתני: ינתן לם. שהות נתנו ויודע סימנין לבל היא אם לא נתנו לה מהיכן ידעה: פימני החום. שהגמ קשור בו: בחפיסה. מלת לותו: מתני' שכיניו. מפרש בגמרא: כדי שילך. כל לחד לביתו: שלשה. משימעת שהכרזה ויודע אם לבד לו כלום ואם יבין שאבד יחזור שלמה: *ויכריז יום אחד. לפי שאבד יחזור ולת פימניה ובגמרא פריך דבי' ימים אין אדם נזהר לחזור לסוף ל"ו: גמ' שכני מקום שנמצאת בו אבידה. שמת שלהן היא: כדי שיגיע כו'. ולת ידביקוהו הגשמים ולמת כולי האי בעינן ומתני' מני שלמה: ויכריז כל שבעה בשבוע. ולפי"ג לפורלת הוו בכל עבייהן היו מפוזרים וים רחוקים מירושלים בתחילה: מלכיות שני: במקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דכתיב בהו "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב, בעינן כולי האי, במקדש שני דלא נפישי ישראל טובא דכתיב בהו "כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים" לא בעינן כולי האי, אמר ליה אביי והא כתיב "וישבו הכהנים והלוים וגו' "והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם" וכיון דהכי הוא אפכא מסתברא: מקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דמצוות עלמא ומשתכחי שיורתא דאולי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי, ומני בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישי ישראל טובא ולא מצוות עלמא ולא משתכחי שיורתא *דאולי בין ביממא ובין בליליא בעינן כולי האי: רבא אמר לא שנא במקדש ראשון ולא שנא במקדש שני: לא המריטו רבנן באבדה יותר מדאי, "אמר רבינא שמע מינה "בי מבריז, "גלימא" מבריז, דאי סלקא דעתך אבידתא מבריז בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה, אלא שמע מינה גלימא מבריז שמע מינה רבא אמר אפילו תימא "אבידתא" מבריז לא המריטו רבנן באבידה יותר מדאי ת"ר "רגל ראשון אומר: רגל ראשון רגל שני אומר: רגל שני, רגל שלישי אומר סתם ואמאי לימא "רגל שלישי"? דלא אתי לאחלופי בשני, שני נמי אתיא

מלכיות שני: במקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דכתיב בהו "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב, בעינן כולי האי, במקדש שני דלא נפישי ישראל טובא דכתיב בהו "כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים" לא בעינן כולי האי, אמר ליה אביי והא כתיב "וישבו הכהנים והלוים וגו' "והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם" וכיון דהכי הוא אפכא מסתברא: מקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דמצוות עלמא ומשתכחי שיורתא דאולי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי, ומני בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישי ישראל טובא ולא מצוות עלמא ולא משתכחי שיורתא *דאולי בין ביממא ובין בליליא בעינן כולי האי: רבא אמר לא שנא במקדש ראשון ולא שנא במקדש שני: לא המריטו רבנן באבדה יותר מדאי, "אמר רבינא שמע מינה "בי מבריז, "גלימא" מבריז, דאי סלקא דעתך אבידתא מבריז בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה, אלא שמע מינה גלימא מבריז שמע מינה רבא אמר אפילו תימא "אבידתא" מבריז לא המריטו רבנן באבידה יותר מדאי ת"ר "רגל ראשון אומר: רגל ראשון רגל שני אומר: רגל שני, רגל שלישי אומר סתם ואמאי לימא "רגל שלישי"? דלא אתי לאחלופי בשני, שני נמי אתיא

מתני'. מלת לת כג לעיל דף כג ע"ב תוס' ד"ה מדמסקל: שם תמר. ריבית ס"ם. עין כתרמ"ם פ"ג דמלין ס"ם כ"ב:

גליון הש"ס

גמ' ינתן למדת מסקלותיו. עיין לעיל דף כג ע"ב תוס' ד"ה מדמסקל: גלימא מבריז. זה שמלה מבריז שם תמר ריבית ס"ם. עין כתרמ"ם פ"ג דמלין ס"ם כ"ב: ר"ח ולא אולי וכו'

תנתן לבעל עדים. * עד אחד כמאן דליתיה דמי. מדת ארכו ומדת רחבו [תנתן למדת ארכו] זה נתן מדת ארכה ורחבה של שלית וזה נתן מדת גמיה תינתן לבעל מדת ארכה ורחבה. אשתר אומרת זה הגם נתנו לי בעלי ונפל ממני ואמרה [סימני] ובעל אמר סימני ושוקן כי לא נתהיו לה עריין ינתן לה והוא שנוחנת סימנין מובהקין כגון נקב ישנו בצד אות פלוני ש"ם דבסימן מובהק שריגן אשת איש דהיא אישורא אחר פ' כרי שילך שומע המכריז למקומו ויניח וישמע בעל האבידה ויבא מיד וישמע ביום השביעי המכריז ויתן סימניה ויקחנה למימרא דארע ישראל מהלך ג' ימים היא. ותחנן בג' מרחשון שואלים את הגשמים

*) גרלה דאמר ג"ל סימנין ועדים ועד אחד מד אחד וכו'.

אבן טוען · מפרש בירושלמי כשם שהאבן חיזה יכולה למחות
ק"ל דאין יכולים להתפלל על רוב טובה: **שם** דמיקן ·
לקמן *גבי עסקת דרב ספרא לפרש בע"ה: **עד** כאן לא פליגי
אלא בשמתם בהן · אלו דוקא בשמתם דאם לאחמתם לר"ע נמי
חייב בתחריותן כיון דלדידיה לאחר
להשמתם ת"ל הוי שולח יד בפקדון
ואפילו החזיר אין בכך כלום דהא
ר"ע סבר בפרק המפקיד (לקמן דף
מג:) דבעינן דעת בעלים אלא
בשמתם לאו דוקא כדפריכית אלא
בשכר שמותר להשמתם קאמר
דלרבי מרפון דאית ליה דמותר
להשמתם חייב בתחריותן דבהוה
הגלה דאי מיתרמי ליה זכיינא שקיל
להו וחזין בהו הוי עלייהו שומר שכר
ור"ע דאסור להשמתם בהן פטור
אבל אם לא היה מותר להשמתם היה
פטור לכ"ע והייט כרבה:

[דף נב. ד"ה ר"ח]

קח א ב מיי' פ"ג מהלכ' גזלה והאבדה הלכה ט סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רכז סעיף ג:

קט ג מיי' שם הלכ' ח סמג שם:

קי ד מיי' שם הלכ' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רכז סעיף ה:

קיא ה ו מיי' שם הלכ' ג ועיין בהגהות וכמניד מצוה סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:

קיב ז מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ו:

קיג ח טוש"ע ח"מ סי' כו סעיף ח:

קיד ט מיי' פ"ג מהלכ' גזלה והאבדה הלכ' טו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רכז סעיף כב:

קטו י כ מיי' שם הלכ' ח טוש"ע שם סעיף כה:

קטז ל מיי' שם הלכ' טז טוש"ע שם סעיף כב:

קיז מ מיי' שם הלכ' טז טוש"ע שם סעיף כג:

קיח נ מיי' שם הלכ' טז ועיין בהגהות וכמניד מצוה טוש"ע שם סעיף כב:

קיט ס מיי' שם הלכ' טז טוש"ע שם סעיף כד:

קכ ע מיי' שם טוש"ע שם סעיף כג:

קכא פ מיי' שם טוש"ע שם סעיף כד:

תורה אור

אתיא לאחלופי בראשון? הא קא אתי רגל שלישי. ת"ר בראשונה כל מי שמצא אבידה היה מבריז עליה שלשה רגלים ואחד רגל אחרון שבעת ימים כדי שילך שלשה ויחזור שלשה ויבריז יום אחד, *משחרב בית המקדש שיבנה במהרה בימינו התקינו שיהו מבריזים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ומשרבו האנסים התקינו שיהו מודיעין לשכיניו ולמיודעיו ודיו | מאי "משרבו האנסין"? דאמרי אבידתא למלכא, רבי אמי אשכח אודייא דדינרי חזייה ההוא *בר נש דקא מירתת, א"ל זיל שקול לנפשך דלאו פרסאי אנן דאמרי "אבידתא למלכא" ת"ר נאבן טוען, היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם וכל מי שמוצא אבידה נפנה לשם זה עומד ומבריז וזה עומד ונותן סימניו ונוטלה וזו היא ששנינו *צאו וראו אם נמחת אבן הטוען: **מתני'** אמר את האבידה ולא אמר סימניה לא יתן לו, "והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו שנאמר °עד דרוש אחיך אותו" עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא אם אינו רמאי: **גמ'** אתמר רב יהודה אמר אבידתא מבריז ור"נ אמר גלימא מבריז רב יהודה אמר אבידתא מבריז דאי אמרת גלימא מבריז חיישינן לרמאי ר"נ אמר גלימא מבריז, לרמאי לא חיישינן דא"כ אין לדבר סוף, תנן אמר את האבידה ולא אמר את סימניה ה"ז לא יתן לו אי אמרת בשלמא "אבידתא" מבריז הא קמ"ל אע"ג דאמר גלימא כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה אלא אי אמרת "גלימא" מבריז אידי-אמר אידו גלימא ואמר איהו גלימא צריכא למימר כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה? אמר רב ספרא לעולם "גלימא" מבריז: אמר אידו גלימא ואמר אידו סימנין ומאי 'לא אמר את סימניה', לא אמר סימנין מובהקין דידה: והרמאי אע"פ שאמר את סימניה ה"ז לא יתן לו: ת"ר בראשונה כל מי שאבדה לו אבידה היה נותן סימנין ונוטלה, משרבו הרמאין 'התקינו שיהו אומרים לו "צא והבא עדים דלאו רמאי את וטול כי הא דאבוה דרב פפא אירכס ליה חמרא ואשכחוה, אתא לקמיה דרבה בר רב הונא אמר ליה "זיל אייתי סהדי, אמר "להו" ידעיתון ביה דרמאי הוא? אמרו ליה אין, אמר להו אנא רמאה אנא? אמרו ליה "אנן-לאו רמאי את קאמרינן" אמר רבה בר רב הונא °מסתברא לא מייתי אינש חובתא לנפשיה: **מתני'** °כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל, ודבר שאין עושה ואוכל יכמר שנאמר °והשבותו לו "ראה" היאך תשיבנו לו. מה יהא בדמים? ר"ט אומר °ישתמש בהן לפיכך אם אבדו °חייב באחריותן ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן: **גמ'** ולעולם: אמר רב נחמן *אמר שמואל עד י"ב חדש תניא נמי הכי °כל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן עד י"ב חדש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. °עגלים וסיחין מטפל בהן שלשה חדשים מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. אווזין והתרנגולין מטפל בהם שלשים יום מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. אמר רב נחמן בר יצחק תרנגולת כבהמה גסה תניא נמי הכי °תרנגולת ובהמה גסה מטפל בהן שנים עשר חודש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. עגלים וסיחין מטפל בהן ל' יום מכאן ואילך-שם דמיהן ומניחן. °אווזין והתרנגולין וכל דבר שמטיפולו מרובה משכרו מטפל בהן שלשה ימים מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן קשיא °עגלים וסיחין אעגלים וסיחין אווזין והתרנגולין, °עגלים וסיחין-אעגלים וסיחין, לא קשיא °הא דרעיא והא דפטומא, אווזין והתרנגולין-אאווזין והתרנגולין, נמי לא קשיא °הא ברבי הא בזוטרי: ושאינו עושה ואוכל: תנו רבנן "והשבותו לו" "ראה היאך תשיבנו לו-שלא יאביל עגל לעגלים, וסיח לסייחין, אווזא לאווזין, ותרנגול לתרנגולין: מה יהא בדמים? רבי טרפון אומר ישתמש וכו': עד כאן לא פליגי אלא

*) מאי ג"ל כדאמר.

*) כדאמר האבידה וסימניה ומאי לא אמר סימניה דקאמר במתני' לא אמר סימנין מובהקין דידה. ופוטיין בעינן דיהיב סימנין מובהקין והוא דאית ליה דמיא. ושמשינן דלא מייתי אינש חובה לנפשיה כדאבוה דרב פפא תלמוד ארץ ישראל שמע מינה בהאי כגוונא אהריתי יהיב סימניה והו דמיא וכן כיוצא בו: **מתני'** כל דבר שעושה ואוכל אינו נמי הכי. תניא נמי הכי כל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן ל' חדש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. אווזין והתרנגולין גדולים מטפל בהן ל' יום. ותניא אחריתי תרנגולת כבהמה גסה ל"ב חדש וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו ל' יום. ושאינו עושה ואוכל יכמר שנאמר והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו. שלא יאביל עגל לעגלים. פ' לא תסכור עגל היום ותאכיל

רבינו חננאל

הנשמים וכו'. והנה מהלך ס"ו יומים היא. ואסיקנא לא שנא מקדש ראשון ולא שנא מקדש שני לא הפריחו באבידה יותר מדאי ת"ר משחרב בית המקדש התקינו להיות מכריזין בבתי כנסיות ובתי מדרשות משרבו האנסין שאומרין אבדתא למלכא התקינו שיהא מודיע המוצאה לשכניו ולמיודעיו ודיו. פ' מהסם מתיירא. ת"ר אבן הטוען היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם וכו' פ' אבן נגיהה היתה בירושלים והיה כל מוצא אבידה עולה עליה ומכריז וזו היא ששנינו בפרק סדר תעניות השני אמר להן חזי המעל צאו וראו אם נמחת אבן הטוען. אבקש רחמים שיפסקו הגשמים: כתני' אמר את האבידה ולא אמר את סימניה. אוקימנה רב ספרא אליבא דרב נחמן דאמר גלימא מכריז

הגהות הב"ח

הגר"א [א] רש"י ד"ה כדרבי טו. כ"ה אבל במכ"ס פי' להיפך וכן ג' כסף ר"ח:

מסורת הש"ס

(תוי' לחלופי בשני שמת יש שהות שטור שחמר רגל שני: תודיע דדינרי · כלי מלא זהובים: וזו היא ששנינו · במסכת תענית (דף יט·) בחומי המעגל: נמלו ורבלו שם נמחת אבן טוען · ושם נכסת בגשמים שגבהו הגשמים למעלה הימנו יש גשמים יותר מדאי ותתפלל עליהם שילכו אחיישינן לרמאי· שמא שמע את האובד ואתי לאחלופי בראשון ולא שמע התובע מתחזק בין שכיניו "טליתי נאבדה" וזה "יולא לא סימניה וכשימע את מולאה מכריז "טלית מלאתי" יקום ויתן סימניה, הלכך לבידתא מכריז ואינו נותן לב לומר "טלית זו אבדתי ואלו סימניה: **אין לדבר סוף** · דהשתא נמי מסיק לדעתיה ואמר "שם טלית היא שמלאת אלו סימניה": **אי אמרת בשלמא אבידתא מכריז** · ולא מזכיר שם התובע לעיל מתחילה בין כשהוא מגיד ואומר ומגיד: **אין כאן מייתי לינים תובב לנפשים** · וכשהביאן לב"ד בעוות היה שלא יעידו חוכחה: **אמרת** · **כל דבר שעושה ואוכל** · שם אבידה זו דבר שיכולין להאכילו את שכר מעשיו כגון שור וחמור יעשה ויאכל ולא ימכור לוחו המולח שם שהו בעליו מלדרכו שכל אדם עת לו בדרכיו טו. כ"ה אבל במכ"ס פי' להיפך וכן ג' כסף ר"ח:

נושא: מאי מכריז

ג"ל בר רומאה ר"מ

תענית יט.

נושא: כמה זמן מטפלין באבידה

מבנה

[ג"ל ר"ח ולעולם אמר שמואל וג"ל עד כאן אמר רב יהודה א"ש]

[א] על ס' כי' בצאת הגה' הגרא' שלב ג' שורש כפי' ראב"ן]

מתני' משום שכך שימש מטתו תלמ' שכך שמירת מטה דגמרא מנו דלא כבי למיתב ריפתא לעניא דהעוסק במלוה פטור מן המלוה לא מחייבין ליה: כשנשתמש בהן. לו' ודוקא תלא משום שכך שימוש קלתר מפני שמוטר להשתמש בהן: כשומר חנם. ותיו חייב תלת בפשיעה: כשומר שכר. וחייב בגניבה ואבידה דשומר שכר מטה הוא דהעוסק במלוה פטור מן המלוה: קולי עלמא לא פליגי דמחייב. דשומר שכר: מאי לפיכך דר"ע. היכי תלמר לה ישתמש מהיכא פיסקא דמתני' לימיב לה לפיכך ושמע מינה דלפיכך קתני: כדרבה

ודרוי שואל עלייהו. תימה דהוה ליה למימר והוה ליה עליהו ותם נתמר דתם בלו בעלים קודם שהוליתם חייב להחזיר לותם משום עלמם ולא לחייבים הוה ל"ק דקרי ליה שואל לך לי לפסר לומר כן דבפרק המפקיד (לקמן דף מג.) פריך לי נתנסו חייב מלי לחייל הוליא כי לא הוליא נמי והשתח לי חייב להחזיר כן עלמן כשיטבע הגזבר תם כן לא קנתם השואלמי בשלח הוליתם ולא מעל כדתמר פרק השואל (לקמן דף צמ.) לא בקע בו לא מעל כיון שהמשתמל יכול לחזור בו ות"ל מלי פריך כי לא הוליא נמי לא מעל ולמי לפיכך תם אותן המשות עדיין בעין תין לריך להחזיר הן עלמן וי"ל דנקט שואל משום דנקט לותכן דכתיב בקרת גבי שואל וגם לפי שמזיר שומר חנם ושומר שכר - כ"ח וה"ג פסקן להלכה כרב יוסף מהניח לחין בין המודר (נדרים דף נב:) דקתמר ומחזיר לו לבידתו חד לתר דוקא מדיר למודר לבל מודר למדיר לא משום דקא פרטה דרב יוסף וחד לתר פרטה דרב יוסף לא שניתת ס"ת וחין זו לריה דגם רבה מוקה דבשעה שמתעסק בלבידה שפטור מלמיבב רפתא לעניים לא"ל דס"ל לא שניתת

שיבת עני בשעה שמתעסק בה לטורבה וחין שכרת שיהת שומר שכר בשעור זה כיון לא שכיח דבשעה שהלבידה בביתו וחיט מתעסק בה פשיטת דלא לרב יוסף חיט פטור מלמיבב רפתא לעני שהרי תדם שלבוש ליכת לו שים לו תפילין בריחתו וכי יפשר יוסף בפרק הכופה (ב"ק דף נז: ושם) דרבה מוקי רבת קרת (ב) דוהבב תשיבם לגניתו המשתמרת וקמ"ל דלא בעיון דעת בעלים כדמוקי רב השתא דאמרת לא ישתמש בהן - שומר שכר לא הוי ולא מחייב בגניבה ואבידה אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב בי פליגי באונסין דשואל, מאי לפיכך דרבי עקיבא הכי מבעי ליה למתנא"ר"ע אומר לא ישתמש בהן" ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן לאו שואל הוי ואינו חייב בארחיותן "לפיכך" דרבי טרפון למה לי? הכי קאמר כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגנייהו כמאן דאשתמש בגנייהו דמי וחייב בארחיותן, והא "אברו" קתני כדרבה

רבנן לאשתמושי בגנייהו הלכך לא הוי שואל עלייהו ור"ע סבר לא שרו ליה (קשה) רבנן לאשתמושי בגנייהו הלכך לא הוי שואל עלייהו, א"ה לפיכך דאמר ר"ע למה לי? א"א בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי היינו דקתני ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אברו אינו חייב בארחיותן ס"ד אמינא שומר שכר הוי בדרב יוסף ובגניבה ואבידה מחייב קא משמע לן לפיכך השתא דאמרת לא ישתמש בהן - שומר שכר לא הוי ולא מחייב בגניבה ואבידה אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב בי פליגי באונסין דשואל, מאי לפיכך דרבי עקיבא הכי מבעי ליה למתנא"ר"ע אומר לא ישתמש בהן" ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן לאו שואל הוי ואינו חייב בארחיותן "לפיכך" דרבי טרפון למה לי? הכי קאמר כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגנייהו כמאן דאשתמש בגנייהו דמי וחייב בארחיותן, והא "אברו" קתני כדרבה

הגהות הב"ח
(א) תום' ד"ה ומאי וכו' ולקמן מוקי לפיכך דכתב תניכם ג' ד"ח (ב) ד"ה לפיכך וכו' נגב מפקיד משום שואל תקנני

גליון הש"ס
גמ' לפיכך דר"ע כעין זה נדה דף טו ע"ב וזף ם ע"ב:

ר"ל כעין ג"ל והכל תימן תחד דס"ל

רבינו חננאל

ותאכיל לנשארים דקא מיכליא אלא מכור הכל: מה יהיה בדמים ר' מרפון אומר ישתמש בהן לפיכך אם אברו חייב באחריותן ורבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן וכו' עד כאן לא פליגי אלא בנשתמש בהן אבל אם לא נשתמש בהן דברי הכל שמור. לימא תהוי הייבתא דרב יוסף דאיתמר בפ' הכונס צאן לדיר שובר אבידה רבה אמר כשומר חנם ונשבע על הכל. רב יוסף אמר כשומר שכר שנשבע על האונסין ומשלם הגניבה ואבידה. ודחי רב יוסף בגניבה ואבידה כולי עלמא לא פליגי דחייב כשומר שכר כי פליגי באונסין ר' מרפון סבר אע"ג דבאבידה עצמה הוה לי' שומר שכר כיון דשרי ליה לאשתמושי ברמיה נעשה עליה כשואל וחייב גם על האונסין. ור' עקיבא סבר לא שרי ליה רבנן לאישתמושי בדמי אבידה הלכך לא הוי עלייהו אלא שומר שכר. ואקשי' עליה אי הכי למה ליה לר' עקיבא למיתנא לפיכך אי אמרת בגניבה ואבידה פליגי ר' מרפון סבר כיון דשרו ליה לאישתמושי בהו הוי ליה כשומר שכר עלייהו וחייב בגניבה ואבידה. ור' עקיבא סבר לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בהו וכשומר חנם הוא עליהו שאם אברו פטור וכל שכן נאנסו שפטור אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דברי הכל חייב כי פליגי באונסין לתני רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן ומסילא ידענא דכיון דלא שרי לאישתמושי בהו לא הוי עלייהו לפיכך דקתני מאי אתא לאשמועינן ופרקי' ה"א אי הכי לפיכך תנא איהי נמי לפיכך דר' מרפון נמי לפיכך ומקשי' תוב לפיכך דר' מרפון נמי למה לי ופריק רב יוסף צריכא והכי קתני כיון דשרו ליה רבנן לאישתמושי בהו הוה ליה עלייהו כשואל לפיכך אע"פ שלא נשתמש בהן חייב עליהן כשואל. ומקשי' עליה אי הכי לא הוה תני לפיכך אם אברו חייב בהן דמשמע שומר שכר הוא ושוב באבידה אלא הוה ליה למיתנא לפיכך אם נאנסו חייב בהן דמשמע שואל הוי עליהן. ופריק רב יוסף האי אברו דקתני נאנסו הוא. ומקשי' ומי קרו לאברו נאנסו (היו) [אין] כדרבה דאמר בפ' הזהב הלכה שומר חנם אין נשבע וכו' נגנבו בלסטים מוין אברו שחבבעה ספיעתני בים: אמר

בזכוכית

כדרכה · בפרק החובל (לקמן דף מז:) גבי בני העיר שגלתו את שקליהן : **בדמי מבידה** · שמכרה לאחר שנטפל בה כמו שאמרו חכמים : **אבל מטות מבידה** · כגון שמלת מעות בכיס או שלח מטבעות שעוין כמגדלן : **מתני'** **אחת לשלשים יום** · שמתעפשין כשאוהים מלפותתן וכל ספרים שלהן היו עשויין (ג) בגליון : **גוללן** · מתחילהן לכופן שיכנס בהן האויר : **בחמלה** · מה שלח למד מפני שלריך להשהותו לפניו : **ולא יקרא אחר עמו** · לפי שזה מוסך לגלו וזה מוסך לגלו וקרא : **שומשם לערבה** · לשלוט בה לאיר שלא תאכלנה עש : **לגרגן** · שמתעפשים בקרקע שלריך לתתן בקרקע כדאמרינן לקמן שזו היא שמירתן ולפיכך מצחמק בהם לפרקים : **אבל לא לשחקן** · לא ישחמש בהן זמן מרוך שישחקן חוץ"ר בלע"ז : **לא יעט כהן** · **זהב** ליט מחעפש בחרן, **וכוכיות** שמא יכשר : **שאין דרכו ליטול** · דבר שגנאי הוא לו שחדש חשוב הוא ולין דרכו ליטול קופה שלו להכניסה מן החון לבית שמור לא יטול ופשוט מהשחא מבידה דילפינן מוהחעלמת : **גמ' בי בר חבו** · בבית פלוני השוחה חפילין מצוין ליחכר ויחזור ויקנה מן הדמים : **גוללו** · בכל שנים עשר חדש פעם אחת : **אם כשבילו פחחו** · כולה מפרש לקמיה: **מאי מריש ספר** · שהוא טוח להחקלקל בחשחוש וקריאה : **כאן שנא רבי** · בפרק גיטין (דף כח·) חנן החולה גט בחרן ישראל בחוכה ביד אחר לחר שנחרפא ולא ידע מגלחו ביד מי נחן ישראל שלחר הרי זה מגלחו ביד אחר ואם לא יאמר לו טול חפן פלוני הימנה לא ישלחט ביד אחר שהרי רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: **מאי מבידה** **גבים** · קס"ד לגורכו קאמר ולא לגורך ספר חורה ספר חורה להא לגורך ספר חורה חנא ליה "גוללו כל שנים עשר חדש להכי פרכינן מאי מבידה להאי גבי ספר חורה מאי מבידה : **אם כשהוא גוללו** · להאחת ס"ת פחחו וקרא בו מוחר : **כחדש שלשים יום** · החדש ממהר להחעפש מן היין : **פימא אחד זה ואחד זה שלשים יום** · ומחני' נמי דקחני "קורא בהן אחת לשלשים יום" ולא מפליג בין יש לחדש ר"ח בן יעקב היא: **בשני ענינים** [א] בפרשה אחת אין קורין : **בשני ענינים** זה בדף זה וזה בדף זה קורין דלא אחי לאמוטי מהדדי : **מי שיש לו נרדי לומן בניסו** · שיחרוש לו טליחות חדשות חמיד: **ינער בסופו בכל יום** · ולמדנו דרך לארן דיעור קשה לה: **בחד-** בחדש אחד אין ניעורו קורעה: **שנים** · החוחזין בשני רלשיה ומנערין מממחין חוחה יותר מדאי וקשה לה: **דממרא**-[ב] קשה לה שמחחחת ונקרעת : **בפל דחרשין** · נוח לשחות כוס של מכשפות מכוס של מים פושרין ולחייני דאייני דרכי יוחנן בהלכות דרך ארץ נקט כני שמטחת : **נויץ** · רוחח : **ניבים** · כל דבר שטחנין לחוך המשקה לו עשבים לו חבלין לו עקרי בשמים קרי ניבים : **ורובם נאבדן** · ללמדנו שלא ירגיל אדם בכך שהשוה

בזכוכית לגנה · וח"ת והא חמרינן פרק ענלה ערופה (סוטה דף מח·) דמשכרב בית המקדש בטלה זכוכה לגבה וי"ל דלא בטלה לגמרי קאמר אלא שכיחה דהא רב הונא חבר זכוכית חיורחא בחופה בט פ' בתרא (נדרים דף נ·- ס"ם) : **בדרבה** *דאמר רבה "נגנבו" בלסטים מזויין "אבדו" שטבעה ספינתו בים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון, (ל) ביד רחבה הוה ליה הנהו זוזי דיתמי, אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה מהו לאשתמושי בגוייהו: א"ל הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון, א"ל אביי ולאו אתמר עלה אין עומדין (נדרים דף נ·- ס"ם) : א"ר חלבו אמר רב הונא *לא שנו אלא ברמי אבידה הואיל וטרח בה אבל מעות אבידה דלא טרח בהן לא והני במעות אבידה דמו· א"ל זיל לא שבקו לי דאשתי לך : **מתני'** מצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן אבל לא ילמוד בהן בתחלה ולא יקרא אחר עמו, מצא בסות, מנערה אחד לשלשים יום ושוטחה לצרכה אבל לא לבבודו *כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן לצרכן אבל לא לשחקן *כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו *מצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול : **גמ'** אמר שמואל המוצא תפילין בשוק שם דמיהן ומניחן לאלתר מתיב רבינא מצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן אין שם דמיהן ומניחן לא: אמר אביי "תפילין בי בר חבו משבח שביחי, ספרים לא שביחי ת"ד *השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר, פותחו וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו ובן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו, אם בשבילו פחחו אסור סומכום אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש : אמר מר השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר מאי אריא ס"ת אפי' כל מילי נמי *דאמר ר"ש בן לקיש כאן שנה רבי יאין השואל רשאי להשאיל ואין השוכר רשאי להשכיר ס"ת אי'טרייכא ליה, מהו דתימא *ניחא ליה לאניש דתיעביד מצוה בממוניה קמ"ל פותחו וקורא בו פשיטא ואלא למאי שייליה מיניה? סיפא איטרייכא ליה ובלבד שלא ילמד בו בתחלה ובן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו מאי עבידתיה גביה ותו אם בשבילו פחחו הא אמרת פותחו וקורא בו? הכי קאמר אם כשהוא גוללו פותחו וקורא בו מוחר אם בשבילו פחחו אסור סומכום אומר בחדש שלשים יום, בישן שנים עשר חדש, ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש ר"א בן יעקב היינו חנא קמא? אלא אימא ר' אליעזר בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שלשים יום: אבל לא ילמד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו : ורמינהו לא יקרא פרשה ויושנה ולא יקרא בו פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יותר מג' דפין ולא יקראו בו שלשה בני אדם בכרך אחד הא שנים קורין? אמר אביי לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשני ענינים : מצא בסות מנערה אחד לשלשים יום : למימרא דניעור מעלי ליה והאמר רבי יוחנן מי שיש לו גרדי אומן בתוך ביתו ינער בסותו בכל יום? אמרי בכל יום קשי ליה, אחד לשלשים יום מעלי ליה איבעית אימא לא קשיא הא בחד והא בתרי איבעית אימא לא קשיא הא בידא והא בחוטרא איבעית אימא לא קשיא הא בדכיתנא *א"ר יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין ולא אמרן אלא בכלי מתכות אבל בכלי חרש לית לן בה, ובכלי מתכות נמי לא אמרן אלא דלא ציץ אבל דציץ לית לן בה, ולא אמרן אלא דלא שדא ביה ציבא אבל שדא ביה ציבא לית לן בה : *א"ר יוחנן מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן: ילבוש בגדי פשתן = בכתנא רומיתא וישתמש בכלי זכוכית וישכור פועלים ואל ישב עמהן - בזוגיתא חיורתא, וישכור פועלים ואל ישב עמהן תרגומא בתורי

רבינו חננאל

אמר ר' יהודה אבר שמואל הלכה כר' טרפון והני מילי בדמי אבידה כגון שמצא אבידה ומפשל בה הזמן שאמרו חכמים ואחר כך מכרה בב"ד הואיל ופחח בה שהי ליה לאישתמושי בהו והשבר לעצמו אבל מצא צרור ובתיכו מעות לא שרו ליה לאישתמושי בהו וכן זוזי דיתמי ד ה ו מחפקדין גביה לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בהו מהחוא מעשה דרחבה דפרישבשעתא דא וכבר פירשנוהו בג' הכונס צאן לדיר ביאור יפה וכו' כרב יוסף קייכא לן בהא דאמר שומר אבידה כשומר שכר הוא : מהני' מצא ספרים קורא בהן אחד לל' יום וכו' . אמר שמואל המוצא תפילין שם דמיהן ומניחן מאי מעמא דהא בבי בר חבו שכיחי תפילין ואמרי תפילין בעינא זבני ויהבי ליה אבל ספרים גוללן ומניחן אצלו עד שיבא בעליהן ויתנו סימנים ויקחום . ת"ר השואל ספר תורה מחבירו לא ישאילנו לאחרים . ומקשי' מאי אריא ספר תורה אפי' כל מילי נמי דהא אמר ר' שמעון בר לקיש פרק כל נם שנכתב הלכה ואם אמר לו מול לי ממנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר כאן שנה דאין השואל רשאי להשאיל ולא השכיר רשאי להשכיר כיון דכל מתניתא דשנאה ר' חייא ור' הושעיה הכי ה) אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל ולא זה המפקידן אצלו רשאי להפקיד אצל אחר אלא אם נתנו בעלים רשות לפיכך הוצרך ריש לקיש לפרש שכן זה שנאה ר' ואפקוה ואפי' ספר תורה דמצוה הוא לא ישאיל. ג) פותחו וקורא בו כדי לנערו אבל לא ילמד בו . וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו דינו כרין המוצא ג) מנערה אחד לל' יום . ומוקיא לנערה בפאני דכיתנא קשי להו ובפאני דעמרא אי בדחוטרא או בכל יומא קשי להו . אבל חד גברא ביומא חדא לל' יום מעלי להו . אמר ר' יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין פי' טוח לו לאדם לשחות כוס שיש בו מיני כשפניות כדמחרגמינן בכשפה חרשא מלשחות כוס מים פושרין שלא

ה) וכולן כמוסיפחא דמכילחין בכרס"ג . ג) נרחה דלישנא דזה צ"ל אחר דיבור וכן המפקיד ס"ת וקאי אמפקיד ס"ת ודו"ק . ג) נרחה ד"ל [מחי כסות] .

הגהות הב"ח

(ל) גמ' כי דחכא דהוה לפי שנהנו זוזי דיחמי מאחת הכי נלטון בלשון ר"ח: (ג) רש"י ד"ה אחת וכו' אם עבירין לפי שנכתבו בלא רשות בעל הבית וכ"כ הרא"ש בשם ר"י ב"ר יהודה ור"ת ז"ל וכ"כ הרמב"ם בפ"ו מהל' ספר תורה הל' ח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' י' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' י' ובפ"ח מהל' תפילין הל' יא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' יא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' יב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' יב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' יג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' יג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' יד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' יד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' טו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' טו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' טז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' טז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' יז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' יז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' יח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' יח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' יט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' יט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' כט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' כט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ל' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ל' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' לט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' לט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' מט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' מט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' נט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' נט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ס' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ס' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' סט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' סט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ע' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ע' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' עט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' עט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' פט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' פט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' צט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' צט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ק' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ק' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קי' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קי' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קיא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קיא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קיב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קיב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קיג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קיג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קיד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קיד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קטו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קטו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קטז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קטז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קיז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קיז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קיח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קיח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קיט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קיט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קכט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קכט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קל' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קל' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קלט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קלט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קמט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קמט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קנט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קנט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קס' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קס' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קסט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קסט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קע' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קע' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קעט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קעט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קפט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קפט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' קצט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' קצט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ר' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ר' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' רט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' רט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ש' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ש' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' שט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' שט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' ת' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' ת' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תי' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תי' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תיא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תיא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תיב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תיב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תיג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תיג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תיד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תיד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תטו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תטו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תטז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תטז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תיז' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תיז' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תיח' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תיח' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תיט' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תיט' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכ' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תכ' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכא' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תכא' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכב' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תכב' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכג' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תכג' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכד' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תכד' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכה' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תכה' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכו' ובפ"ב מהל' מזוזה הל' תכו' ובפ"ח מהל' תפילין הל' תכז' ובפ"ב

דנפיש פסידייהו · שכוב מעות קרקעות שלהן בשוורים היסה לף תריסת הכרמים ובלירתם מטיגים כלי המריסה בשעלה בין שורות הכרם עם השורים וטוענין עם הענבים ליפיך תם יין הבעלים עליהם יש הספד גדול שלין דרך הפועלים לחוס על הכרם ועל השוורים ומהניגים לתוך תורה אור

בתורי לצורכו

*בתורי דנפיש פסידייהו · שוטרה לצורכה אבל לא לכבתו וכו' : איבעיא להו לצורכו ולצורכה מא"ש שוטרה לצורכה אין *הא לצורכו ולצורכה לא, אימא סיפא אבל לא לכבודו לכבודו הוא דלא הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי, *אלא מהא ליכא למשמע מינה ת"ש *לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי *מגוד לצרכו אבל ישטחנה על גבי מטה ועל גבי מגוד לצורכה נודמנו לו אורחים לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד בין לצורכה שאני התם דמקלא קלי לה: (כאיכו שורפה)

א"ר משום עינא א"ר משום גנבי תא שמע *הכניסה לרבקה ודשה בשביל (סנהדרין ובוכות) שתינק ותדוש פסולה והא הכא דלצורכו ולצורכה הוא וקתני פסולה, שאני התם דאמר קרא °אשר לא עובד בה"מ, אי הכי אפילו רישא נמי: הא לא דמיא אלא להא *דתנן שכן עליה עוף בשירה, עלה עליה זכר פסולה מאי מעמא? כדרב פפא דאמר רב פפא אי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא אפילו ממילא, ואי כתיב עבד וקרינן עבד הוה אמינא עד דעבד בה איהו, השתא דכתיב "עבר" וקרינן עובד בעינן 'עובד דומיא דעבד' מה עבד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה: כלי בסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו': ת"ר °המוצא בלי עץ משתמש בהן בשביל שלא ירקבו 'כלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמשחיזין 'בלי בסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירין "מגריפות וקרדומות משתמש בהן בך אבל לא בקשה מפני שמפחיתין כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו, °בדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון פקדון, מאי עבידתיה גביה? אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת 'בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים: מצא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול: מנהני מילי *דת"ר °והתעלמת" פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד °היה כהן והיא בבית הקברות, 'או שהיה זקן ואינה לפי כבודו °או שהרתה מלאכה שלו מרובה משל הבירו לכך נאמר 'והתעלמת מהם למאי איצטריך קרא אילימא לכהן והיא בבית הקברות פשיטא הא עשה והא = לא תעשה ועשה, 'ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה, ותו לא דחנן איסורא מקמי ממונא אלא לשלו מרובה משל חבירו, מדת יהודה אמר רב נפקא *דאמר רב יהודה אמר רב °אפס כי לא מטוברת ר"ח מכשיר וקשה וכי

ניח ליה עלה עליה זכר פסולה ולמאי דפריסת מאי שפיר לי נמי סבר כר"י דלמאי דוקא העלה עליה זכר לבל עלה מהיכן בשיבה וה"ר יאחק מסיפון פירש דלא פליגי בפרה עצמה דלא בעתה ובעמא דר בנן דפסולה כדלרמינן בספרי ויקחו אליך פרה בעיון שתהא בקיאה פרה ור"ת ניח ליה דהיה דרסה וה"ה דמלו פליגי בלקחו פרה קטנה וה"ת העושה מלאכה בפרה תמתא לאמר בפ' הכונס (נ"ק דף טו: וסם) דחייב בדיני שמים לאמי מיפסלא הא ולאי לא ניחא להו לבעלים וי"ל כגון שהיה שוחף לי נמי לא בעיון ניחותא דבעלים רק ניחותא דעשה מלאכה וה"ת בפרק הין מעמידין (ע"ז דף מג:) דפשכל ר"ת פרה הניקחת מן הנכרים דחיים לרביעה ודייק ס"ת קדשי בדק הבית היא לאמי פסולה מטום רביעה לימא דפסולה מטום עול וי"ל דמבמע ליה דלאו מבמע עול פוסל דקתני בכוליה וכן היה ר"ת פוסל בשאר קרבנות לכך קאמר קדשי מזבח היא דמבמעיון נרבע מקרא דמן הבהמה: [ופ"ע פוס' ע"ז דף כג: ד"ה ס"ת] : **האי** לאן עשה דוחה לא תעשה ועשה ה"ת בבב"ד דיבמות (דף כה:) וכפ' כ"ג (סנהדרין דף יפ:) לא תניב לגמרי גדול שלא לא תעשה ואמאי והא אמאי לא קאי עשה דקדושים יהיו וי"ל דלא קאי עשה דקדושים יהיו שלא אמאי דכתיב בהסיה פרשה וה"ת והא כי אמרינן דאמר עשה דוחה לא תעשה ועשה ה"מ

אף תדומה מכלן דבעינן דניחא ליה דבשלמא למאן דילים (שבת דף מו:) עבודות בפרה מנ"ם דעול עול ניחא שלא למאן דלית ליה ג"ם ומסכת עבודות בפרה גופיה מכלן דבעינן דניחא ליה וי"ל דכיון דשאר עול ועבודות גם לעניין דניחא ליה יש להשוותן וה"ת ועלה עליה זכר אמאי פסולה הא ולאי לא ניחא ליה להפסיל פרה שדמיה יקרים בשביל הכר מועט וי"ל דאם היתה כשירה הוה ניחא ליה ולכך אין להכשיר וה"ת הכניסה לרבקה ודשה אמאי כשירה מאי שנא מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דאם לא ניחא ליה כדילמה אלימא מדוה ה"ת ולאי לא ניחא ליה כשירה הוה ידע בשעת עליית הזכר דאמאי פסולה מאי שנא מהכשר דאמרינן לעיל (דף כב:) עבו אין בכי יוחן ואם נאמר אם עבדו עליהן ה"ת ואמאי לא מיפסלא הא ולאי לא ניחא ליה כשעת עבדו עליהן ה"ת ואמאי נמי סביר מרבץ. ת"ש הכניס לענלה לרבקה והליכתה דשה ברגליה בתבואה שבגורן כשירה בשביר שתינק משורי אבל ותדוש פסולה ופשטה היא. ת"ש מהא דתנן בפסכת פרה שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה והא עליית עליה זכר ל"ק ר"ב: ולצרכה היא וקתני פסולה. ותהי רב פפא ואמר כל מלתא דניחא ליה אע"ג שלא עשאה בידים מעשיו הן דתיינ סרכתב עבר וקרינן עובד: מצא כלי חרש וכלי נחושת משתמש בהן לצרכן אבל לא לשחק מצא כלי עץ משתמש בהן שלא ירקבו כלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור. כלי בסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירין. מגרפות וקרדומות משתמש בהן בדך אבל לא בקשה מפני שמפחיתין כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו בדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון פקדון בעליו למדינת הים. מצא שק או קופה שאין דרכו ליטול הרי זה לא ישול אלא אם כן רוצה לעשות לפנים משורת הדין כר' ישמעאל. פי' מתכא דאוסי הכילה של חרוט של דקל. פי' ובא מיתפה יגע ותניה משאו לארץ כרי ליישב. לא תרבה ירושלם אלא מפני שהעמידו רבריהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין. ת"ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד כהן והיא בבית הקברות לא צריכא מאי פעמא דהוא כהן מוהרה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדשתו קדושים לא יפצא בעמי הקדושה עשה היא שנאמר השב תשיבם לאחיו' ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה ותוב לא דחינן א"ר מקבי מפנא.

[ולקמן שם: על הגפנים ועל הענינות וכפ' מתקלקלין והשוורין נכתבין ונכבדים: **מגוד** · קניל"ת בלע"ז: **נודמנו לו אורחים** · קס"ד טעמא משום דמכבד בהם **ותיכף לצורכו ולגרכו** : **שמני ספס דקא קלי לם** · בשביתה זו הוא אורפה ומה הוא קריפה: **מי משום עינא** · פתמלטו בה עין רע של אורחין: **מי משום גנבי** · פן יגנבוה האורחים: **סכניפס לרבקה** · בשגלה ערופה קלי רבקה קופל"ה בלע"ז שמדבקים שלם בהמות לו לרכיבה: בלותריון זו שלל זו ודשים הייבה: **בשיבה** · הוחיל ולא נתכוון שתדוש: **ואם בשביל שתינק ותידוש** · שהיתה למה דשה והכניס לת הבא לשם תינוק ולא נתכוון שתדוש פסולה: **כל לא דמיא** · תירולא היא: **שכן עליה עוף** · כפרה לתדומה לקי: **עלה עליה זכר פסולה** · שנתמלאבר לת שלה עליה שול" ותניא שול לי שלת שול ס' במסכת סומה (דף מו:) והלי 'הכניסה לרבקה ודשה' דלת ניחלי ליה בה דמיא לבלן עוף בשירה: **מעמא כגון נמסן** · וכ"ם בלונן: **אבל לא ע"י פלור** · לת יהן הכלי על האור: **מגריפות** · ווידל"ם עשויין לגרוף הבירות לו להפרים תלנים המדובקים: **שמפחיתין** · פוגמן: **מלי עבידתיה גביה** · מה לו להשתמש בו יבא בעליו ויטתמש בו: **ופפעלמת מפס** · ולגמרך בת שמותר להתעלם: **ופעמים שלי אפס מתעלם** · דכתיב "לת תוכל להתעלם": **והיא בבית הקברות** · התבירה בבית הקברות: **ואינה לפי כבודו** · מיבעיא: **או שהיה כעל ממלאכה שלו** · מיבעיל בהשבתה מרובה על דמי התבירה: **פתי עשה** · הבב תמיכה ותע"ג דלת תעשה נמי תיכת לין 'לת תעשה' מועיל לדחות לת העשה ללת עשה הוא דקל דמי ליה לדלמרינן ביבמות (דף כה:): **לת תעשה ועשה** · לגפ לת יעמה', 'קלוסים יהיו': לת

[ולקמן שם: מנדרין יח: נזירין כג: דברים כב:א לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך

רבינו חננאל

שלא הורחמו כל צורכן כי קשין הן לטוף מאד והוא שהורחמו בכלי מתכות. ויש אומרי פרשת הן הלחשין ושאר שמעתתא דר' יוחנן פירשנום בפ' נושא: כיצד הדם. ושטחה לצורכה אבל לא לכבודו מיבעיא לן לצרכה ולצרכו מאי ת"ש שטחה לצרכו וכו' ת"ש לא ישטחנה לא על גבי מיטה ולא על גבי מגוד לצרכו ולא אי"ש. פי' לרבקה לשמה מלשון ענלי מרבץ. ת"ש הכניס לענלה לרבקה והליכתה דשה ברגליה בתבואה שבגורן כשירה בשביל שתינק משורי אבל ותדוש פסולה ופשטה היא. ת"ש מהא דתנן בפסכת פרה שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה והא עליית עליה זכר ל"ק ר"ב: ולצרכה היא וקתני פסולה. ותהי רב פפא ואמר כל מלתא דניחא ליה אע"ג שלא עשאה בידים מעשיו הן דתיינ סרכתב עבר וקרינן עובד: מצא כלי חרש וכלי נחושת משתמש

[ועי' סיטה סוס' לקמן טג. ותוס' מוליו סד:]

קלו א מיי' פ"ג מהל' גזילה והלכה הל' נ"ו סמג עשין עד טוס"ע ת"ס סי' רסז סעיף יח: לצרכו ולצרכה

קלו ב ג ד מיי' פ"י מהל' גזילה הלכה ג' ופ"ל מהל' מלוה הלכה ז סמג עשין עד

קלו ה ו ז ח מיי' פ"ג מהל' גזילה והלכה יב סמג עשין עד טוס"ע ת"ס סי' רסז סעיף יט:

קלח ה ו ז ח מיי' פ"ג מהל' גזילה והלכה יב סמג עשין עד טוס"ע ת"ס סי' רסז סעיף יט:

[פ"ת ופ"ב היטב]

קלט ט י מיי' שם הל' יג ופ"ו מהלכות שאלה וקלון הלכה ד סמג שם טוס"ע ת"ס סי' לכ סעיף כח כ:

קם כ מיי' פ"ל מהל' גזילה והלכה הל' יח סמג עשין עד טוס"ע ת"ס סי' רעב סעיף ב:

קמא ל מיי' שם הלכה יג סמג שם טוס"ע ת"ס סי' רסג סעיף ו:

קמב מ מיי' שם פ"ב הלכה ל סמג שם טוס"ע ת"ס סי' רכה סעיף יא:

קמב נ מיי' פ"ל שם הלכה יח וב"ו מהלכות מלוה הל' טו:

מצא כסות...

נר"ו ס"ד דתורי דוגמא של צרכו וצרכה · ואסור

ר"ח גרס בתורי פירוש פועלים שמוליכים השוורים לתריסה ואין מעמיקין המתריסה שלמה מפחית ואין הזרע נקלט היטב*:

דוקא בשיטות כסות מבעית ליה וכל דהמי ליה דשמת יניחנה שמוחה יותר מכדי צורכה עד שיתקלקל אבל בספר לתריסת דקרית בהן לף ע"ג דלורכו הוא כמו לורכה ולת גזריון דליכת למיתם למידי כיון שקבעו לו זמן לחד לשלשים יום לו לחד לי"ב תדם ולת ילמוד בו בתחלה גם לת יקרת ויבנה וכלי נחתם דתניל לקמן דמסתמם לתי' בחמין וכלי כסף בצונן לתי' לצורכו מוסר כיון שעל ידי לוסו תמתם ליט יכול לבת לידי קלקול ומדע דתי דוקת לצורך הכלי מלי פריך פקדון מלי עבידתיה גביה כיון שהוא שומר יש לו לעיין שלת יתקלקל לת"ם שהבעלים ליגם לומרים לו להשתמש:

הכניסה לרבקה ודשה בתוספתת' (דפרה)* תני לה גבי פרה לדומה: **בשביל** שתינק ותדוש פסולה · ובכיפת (דתוספתת') קתני לצורכו פסולה לצורכה כשירה ולכך פריך לתמת לצורכו ולצורכה תניא כמו צורכו ולסור ומבני להתם לדוייתת פסולה כמו בת בני זכר דפפא דפפא ות"ת ולתמלי מייתי ההיא דשכן עליה עוף ולי מסוס דרב פפא ות"ת ולתמלי לתמר למלתיה עלה לתמלי לת תמר לתך הכניסה לרבקה וי"ל משום דבדייתת היא לכל תך דשכן עליה עוף היא מתניתין: **אף** עובד דניחא ליה · ות"ת וכפרה דבשלמא למאן דילים (שבת דף מו:) עבודות בפרה מנ"ם דעול עול ניחא שלא למאן דלית ליה ג"ם ומסכת עבודות בפרה גופיה מכלן דבעינן דניחא ליה וי"ל דכיון דשאר עול ועבודות גם לעניין דניחא ליה יש להשוותן וה"ת ועלה עליה זכר אמאי פסולה הא ולאי לא ניחא ליה להפסיל פרה שדמיה יקרים בשביל הכר מועט וי"ל דאם היתה כשירה הוה ניחא ליה ולכך אין להכשיר וה"ת הכניסה לרבקה ודשה אמאי כשירה מאי שנא מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דאם לא ניחא ליה כדילמה אלימא מדוה ה"ת ולאי לא ניחא ליה כשירה הוה ידע בשעת עליית הזכר דאמאי פסולה מאי שנא מהכשר דאמרינן לעיל (דף כב:) עבו אין בכי יוחן ואם נאמר אם עבדו עליהן ה"ת ואמאי לא מיפסלא הא ולאי לא ניחא ליה כשעת עבדו עליהן ה"ת ואמאי נמי סביר מרבץ. ת"ש הכניס לענלה לרבקה והליכתה דשה ברגליה בתבואה שבגורן כשירה בשביל שתינק משורי אבל ותדוש פסולה ופשטה היא. ת"ש מהא דתנן בפסכת פרה שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה והא עליית עליה זכר ל"ק ר"ב: ולצרכה היא וקתני פסולה. ותהי רב פפא ואמר כל מלתא דניחא ליה אע"ג שלא עשאה בידים מעשיו הן דתיינ סרכתב עבר וקרינן עובד: מצא כלי חרש וכלי נחושת משתמש בהן לצרכן אבל לא לשחק מצא כלי עץ משתמש בהן שלא ירקבו כלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור. כלי בסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירין. מגרפות וקרדומות משתמש בהן בדך אבל לא בקשה מפני שמפחיתין כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו בדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון פקדון בעליו למדינת הים. מצא שק או קופה שאין דרכו ליטול הרי זה לא ישול אלא אם כן רוצה לעשות לפנים משורת הדין כר' ישמעאל. פי' מתכא דאוסי הכילה של חרוט של דקל. פי' ובא מיתפה יגע ותניה משאו לארץ כרי ליישב. לא תרבה ירושלם אלא מפני שהעמידו רבריהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין. ת"ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד כהן והיא בבית הקברות לא צריכא מאי פעמא דהוא כהן מוהרה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדשתו קדושים לא יפצא בעמי הקדושה עשה היא שנאמר השב תשיבם לאחיו' ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה ותוב לא דחינן א"ר מקבי מפנא.

ה"מ לה תעשה ועשה השוה כסף לחבל התי לחיט שוה בכל דמי כלמטה פרק שני מזרין (מיר דף נח:) דלחי עשה דמטרע ודמי ללו ועשה דכהנים וכן ק' לקמן (נג:) יכול לחמר לו תביו הטמא כו' ופריך תיפוק ליה דלאן עשה דוחה לה תעשה ועשה דגבי כהנים שלוט שוה בכל דמי ו"ל דעשה דמטרע עדיף מעשה דגזל דהשתא עשה דעשת לה דמי ללו ועשה דשלוח הקן לי ללו יפרוח ודשלח תשלח לבל עשה דעשת לה דמי ללו ועשה לפיכך היוב למען דברי זה המיכרון לה יתייסב למען דברי מטרע בימי חלופו בתמימים המעה פ"ק דמועד קטן (דף ז:) ולדידיה ים לומר דהכא סמיך על ואו מי דאיכן איסורא מקמי ממונא ולקמן נמי עדיפא מבני דהוה דמי לפילו ללו ועשה לי ללו קרא לפי' לי בעלמא לה דמי ובפ"ב דיבמות (דף כט:) דאמר גבי פלוגתא דר' יוחנן ור"ל בבייתא כ"ע בתלמה מן הישואין כ"ע לה פליגי דלה פטרה דאין עשה דוחה לה תעשה ועשה וי"ל דאחייב שוה בכל כיון שהתלמה עשתה ליסור כמו הכהן דלקרי ביה לה יקח לה יקחנו תע"ג דאין שוה בכל מלה בבהנים אבל היות דגילוח זקן שליט שוה בנשים גדי מקמי עשה דמטרע:

אלא לזקן ואינו לפי כבודו · ות"ת חיפוך ליה מולאחוחו דכבוד הבריות דוחה מילת בט ושמיטת פסחו וי"ל בבוד הבריות דמת מלוה חמיר טפי שמוטל בבזיון פן יסריח ולו יאכלוהו בלבים תע"ג דבפ' מי שמתו (נדרים דף כ· ושם ד"ה אב) מוכח דאי הוה בלאים אב ואל תעשה היה נדחה מפני בבוד הבריות הייט משום דעדוף הוי וגדול בלאמר (יומה דף סג:) אין לך משוקן יותר מאותו שהוא מהלך ערום ומבכה לה ידעי דדחי תלה ממונא אבל איסורא כמו פסח ומילה וגם כרת לה: [וע' חוס' שבועות ל: ד"ה אפקרה] : **אפקרה** · שלה יבשלו בני אדם בלה שבזול ות"ת הא לאמר בפ' אין בין המודר (נדרים דף מה·) אין הפקר אלא בפני שלשה וי"ל דהכא קאמר איזהו היא בלל אבידה שחייב להחזירה מצא חמור וכליו השוכן פרה ורבצה בין הכרמים הרי זו אבידה וחייב להחזיר. תניא נמי הכי · דרך בלשון יון נקראת [ע"ש בערוך ערך תרגמא] **איזהי** אבידה · שיבין שהיא של אם: הבעלים יודעין שהיא של אם: קורדוס

הגהות הב"ח

(ה) גמ' נמצאם שכתו כפועל · ל"ג ע"ל ד"ה ס"ת : (ו) רש"י ד"ה זה בית וכו' ותורות · ל"ג וכן"ל דף ק' · מכ"ל הוה"ת ונ"ל :

נוסחא

קמד א ב מיי' פי"ל מהלי גזילה ואבידה הל' יג יד סמג עשין מד טוש"ע ח"מ סי' רסג סעיף ב :

קמה ג מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף ג :

קמו ד מיי' פי"ג מהלי רוצח הל' ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רסד סעיף ה :

קמז ה מיי' פ"ב מהלי מדיס הלכה טו טוש"ע ח"מ סי' רסג סעיף ה :

קמח ו מיי' פי"ל מהלי אבידה הלכה יז ופי"ג מהל' רוצח הל' ד סמג עשין עד פח טוש"ע ח"מ סי' רסג סעיף ג ופי' רסד סעיף ג :

קמט ז מיי' פי"ד מהל' חבילות הלכה ד סמג עשין ג פוש"ע י"ד סי' שלה סעיף ב :

קנ ח מיי' פט"ו מהל' מחבירה הל' ב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסו סעיף ג :

קנא ט מיי' שם פי"ל הל' יד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ב:

קנב י כ ל מיי' שם פי"ב הל' ל סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רס"ה:

קנג מ מיי' שם פט"ו הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסו סעיף ו :

רבינו חננאל

שלו מרובה משל חבירו שנאמר אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם. אמר רבא כל שבשלו מחזיר בשל חבירו נמי מחזיר שבשלו פורק ושוען בשל חבירו נמי פורק ושוען . אביי שקל קלא פתק בהני עידי דהוו קיימי . אמר ליה רבא איחייבת בהו קום אהדרינהו . וכן אמר רב הכישה ניתחייב בהי דרכו להנהיג בחמור או למשוך בגמל בשדה ואין דרכו בעיר ועלתה בחיקו : **מתני'** איזהו אבידה מצא חמור וכו' אוקמה רב יהודה למתני' הכי קאמר איזהו היא בלל אבידה שחייב להחזירה מצא חמור וכליו השוכן פרה ורבצה בין הכרמים הרי זו אבידה וחייב להחזיר. תניא נמי הכי · דרך בלשון יון נקראת

הגהות הגר"א

[א] [ב] גמ' לחבר · כשום קו עניו למתקו :

גליון השים

רש"י ד"ה דיני . נעיון ערך מגיבת כאן דייני דמנ יסתפק ופ' דדנין בגסות :

ס"ל זה לחמר כו' רש"י פלה פ"ו [מ"ל עדיות פ"ד מ"ג]

[נעיל כה: ובי"ב כ"ק נמ:]

[מיכת אשר חמור אבקה העין מיוחר]

[מדיס נמ: פ"ב]

חיב להתעסק בקבורה

בחמיה

[קמן סח.]

דנרים כב,א [עי' חוס' קמן נמ: ד"ה גבי]

[עי' חוס' נעיל כה: ד"ה ובמה]

*) פ' מי שמתו כתוספתא רפ"ל

תורה אור

לא יהיה בך אביון" שלך קודם לשל כל אדם לזקן ואינו לפי כבודו *אמר רבה *"הכישה חייב בה, אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזא להנך עיזי דקיימו, שקל קלא ושדא בהו, א"ל איחייבת בהו קום אהדרינהו. ב"איבעיא להו דרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר מהו: מי אמרינן השבה מעליא בעינן וכיון דלאו דרכיה להחזיר בעיר לא לחייב או דלמא בשדה מיהת הוא דאיחייב ליה וכיון דאיחייב ליה בשדה איחייב ליה בעיר? תיקו. אמר רבא: כל שבשלו מחזיר בשל חבירו נמי מחזיר וכל שבשלו פורק ושוען בשל חבירו נמי פורק ושוען, רבי ישמעאל ברבי יוסי הוה קאזיל באורחא פגע ביה ההוא גברא, הוה דרי פתבא דאופי, אותבינהו וקא מיתפח א"ל דלי לי, אמר ליה כמה שוין? א"ל פלגא דזוזא יהיב ליה פלגא דזוזא ואפקרה, הדר זכה בהו, הדר יהיב ליה פלגא דזוזא ואפקרה, חזייה דהוה קא בעי למיהדר למזביה בהו א"ל: לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו, ומי הוי הפקר

בי האי גוונא והתנן* בש"א הפקר לעניים הפקר וב"ה אומרים "אינו הפקר עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים-בשמיטה אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי לבולי עלמא אפקרינהו ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה, והא רבי ישמעאל ברבי יוסי זקן ואינו לפי כבודו הוה? ר' ישמעאל ברבי יוסי *לפנים משורת הדין הוא דעבד *דתני רב יוסף: והודעת להם" זה בית חייהם "את הדרך" זו גמילות חסדים [א] *(אשר) "ילכו" זה ביקור חולים "בה" זו קבורה "ואת המעשה" זה הדין "אשר יעשון" זו לפנים משורת הדין: אמר מר [ב] (אשר) "ילכו" זה ביקור חולים היינו גמילות חסדים? לא נצרכה אלא לבן גילו דאמר מר *בן גילו נוטל אחד מששים בחלון, ואפי' הכי מבעי ליה למיזל לגביה "בה" זו קבורה היינו גמילות חסדים? לא נצרכה אלא לזקן ואינו לפי כבודו, "אשר יעשון" זו לפנים משורת הדין דאמר ר' יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה, אלא דיני דמגיותא לדיינו? אלא אימא *שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עברו לפנים משורת* הדין: **מתני'** אי זו היא אבידה? "מצא חמור או פרה רובצין בדרך אין זו אבידה, חמור וכליו הפוכין, פרה רבצה בין הכרמים הרי זו אבידה. "החזירה וברחה, החזירה וברחה אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה שנאמר "השב תשיבם". היה בטל ממלא לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו (ו) שכרו בפועל, *"אם יש שם בית דין מתנה בפני ב"ד "אם אין שם ב"ד בפני מי יתנה, שלו קודם: **גמ'** "אתו כל דני דאמרין לאו אבידה הוו? אמר רב יהודה הכי קאמר אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה? מצא חמור ופרה רובצין בדרך אין זו אבידה ולא מחייב בה, חמור וכליו הפוכים, פרה ורבצה בין הכרמים הרי זו ומחייב בה *ולעולם? אמר רב יהודה אמר רב עד שלשה ימים, היכי דמי אי בלילותא אפי' חדא שעתא נמי, אי ביממא אפי' מיבא נמי לא, "לא צריכא דהוה חזי לה בקדמתא *ובחשבתא: "תלתא יומי אמרינן איתרמויי ארתמ להו ונפקא, מפי, ודאי אבידה היא תניא נמי הכי מצא טלית וקדרום באמרטיא

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא לא

מסורת השי"ס

מתניתין • דרך כלומה לרבים: **שטופין וכמין** • לקדה חבירו: **אמר רבה נכל מבידה כו'** • מילתא בתמיה כפשוטה היא לתמיה רבה כבי מדרבא: **מאי למימרא** • ותיפוק ליה משום עומרין שיכול לקדם אבידה דמו לפרעה דסה ושלמה דלמה לי "כל" לרבותיה: **רופף בדרך** • מיכא תרתי למעליותא חדא תורה אור

דרופה ושוב דלפילו רבה לא משמקבא, דלה בין הכרמים, מיכא תרתי לגריעותא חדא דרבה ושוב דכרמים מסקבי לה רבה כדלך, מיכא חדא לגריעותא דרבה ומתקלקלת כריצה לי נמי מלך למרחקים רופה בין הכרמים חדא לגריעותא דזימנין דמסתקבא: **ופל בבבידה גופה כו'** • מפרש ומוזל לה: **בבבידה קרקע** • ומייב להוליכה משום הפסד כרמים: **לגיבתו ולמוכרבו מבין** • דהויא הפבה ופפור: **דעם בעלים** • לומר לו שמור פרבך שהחזרתיה לגיבתך שמלתיה לוכדת: **בבל לגיך דעם בעלים** • וגבי גזלן (ול' שומרים) שהשיבו לריכין להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה מייבים בתחריוכן לכיון דידע שהבדה ולא ידע שהובדה לא מהר בה ולא מלכילה: **אלם** • לגבי שלוח הקן: **תרבי ומבי** • ולמן למן שלחה וחזרה שלחה וחזרה לפי תרבע ותרבע וה' פעמים חייב: **נדבר טרטוש** • שהין לריך לגפור חלת לוכלה: **נדבר מעוט מבין** • היה לריך למהר בו לת המלורע מבין שהסור בחם על הבניס ת"ל תמלח: **עוב פעוור** • פריקה: **פקס הקיס** • טעמיה: **מפרון בים** • שהבהמה מתקלקלת: **מעוס בשבר** • שמעמין לו שכר לחיכה למ"ד לקמן (דף נב:) טעינה בשכר פריקה בחנם: **לא מפיימי קרפי** • כי מחמט טעינה וכי מחמט פריקה ולא בתב חדא הוה לממינן לפריקה חחת לבל טעינה לא, בתב לחמנת לחידך לטעינה: **למה לי למכתב מבידה** • השבת חבידה לבתוב לו לא לו לא ולינמר מיבא להא בלחו חזקתו מבון שבלחו הוא: **נערת המרס** • הוא הבעומר שם ואין יכול לטעון לבדו וכן לפרוק: **דליפא למרס בפדם** • שיטרא בהשבחה: דלחיתיה

גמרא ג"ל ולא איתמרו בה מכ"ם

תוען פס. ב"ק נו: [ב"ק שם] דבנים בב/ו תוען קמת. ויקרא יט/יו שמות בג דבנים בב

[נקמן בב.] בתרא ב. ב"ק ב. ב"ק ב. ב"ק

אבל הני תרתי דחיתנהו למרייהו בהדייהו · ואע"ג דמרכינן לעיל 'לין בעלים עמו' היינו שהוא זקן לו חולה וכהי דלין יכול לעזור יכול לשכור פועלין ואימה לית, קל משמע ן :

אין לי אלא משכנו · פרשתי בהמקבל (לקמן דף קיג:) :

דבר תורה כלשון בני אדם · וא"ת וכי ליה להו כל הני דרשות לעיל ולהיכא דר"ש מצינן למיל לעיל אלא מסיימי קראי וכו"ה (דף ח:) דר"ש נמי ר"ש עשר תעשר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה וי"ל דהוקש הכא בהני תרי קראי לחמרין"דכריה תורה כלשון בני אדם" •משום דמוכחי קראי לכתיב"די מחסורו" ובחיוך כתיב"לאשר יחסר לו" וברים השולח (לקמן דף נה: ופס ד"ה אלא) דלמר אם נגב לין לי אלא בגיבה, לבידה מנין ת"ל יגנב ופרץ למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם מאי ליכא למימר אם נגב ליכא הוכחה דגיבה משמע דוקא גיבה ולא לבידה" : **אם** יש שם ב"ד יתנה בפניהם · שיהא לו כל מה שישכור במלוכה שהוא עושה ואם אין ב"ד לא יהא יכיב כיון שאם יכיב לא יהא לו אלא כפועל בטל לאם ליט עושה מלוכה יכיב בחמס וא"ת לעיל דנקט לו שהיתה שלו מרובה היכי דמי אי ליכא ב"ד לפילו מועמת נמי מן הלבידה לא יכיב ואי בפני ב"ד כי נמי אין מרובה אלא שוה לבידה למה יהא ב"ד ליתן לו כל שכרו ת"כ מה ירויחו הבעלים וי"ל דס"מ לכוברת דחיותא לו לטרחא יתירא וכה"ג מצי בסוף השוכר את הפועלים (לקמן דף נג:) וא"ת להכא מצלם לכל הפחות הבכירות כפועל בטל וכן מצי לקמן בסוף השוכר את הפועלים (שם) גבי רועה שהיה יכול לקדם ברועים ובמקלות ס"ם בשכר וס"ת בחמס מייב וס"ם שקדם בשכר חוזר וגוטל מבעל הבית ומכחמת ס"ת נמי שקדם בשכר חוזר וגוטל מבעה"ב ואילו בפרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קטו:) תנן שקוף נכר את תמורו וחמור חבירו הניח לו אלא שלו את והגיל את של חבירו אין לו אלא שכרו ואין מצלם לו דמי תמורו שמבע וי"ל דהתם מייבי כשהיה יכול להגיל ע"י הדחק דלא נלמ' מכי מני למר ליה מהפקירה קוכינא כלאיתא התם ועי"ל כיון שבעל החמור שם יכול לומר לייתי שוכר פועלים להגילו וא"ת הכא למאי נפקא ליה לן לקמן ס"ת אלין לקדם בשכר אם קידם למאי נוטלו מבעה"ב החמרי' פר' הכונס (שם דף מ. ושם ד"ה מי) דמבריח מרי מנכסי חבירו פשוט דמבריח מרי פשוט ליה פסידא אחי שפיר הכא ליה פסידא אבל לגיבה קמא דקאמר מבריח מרי מדעתו משמע לפילו אית ליה פסידא פשוט כיון דמדעתו הוא קשה ותוב"י דמבריח מרי פשוט ליה דוקא שמגילו מפחד האחי גירא שיבא וקדם ובריחו דלא כרי הזיקא דבלא הגלאו יכול להזיק אלא כה"ג אבל מגיל מפי האחי ושמא נכר חמורו ומחזיר לבידה דכרי הזיקא וכה"ג וא"ת הגיל את שלו ואת שכרו ואין מצלם לו דמי חמורו שמבע וי"ל דהתם מייבי כשהיה יכול להגיל ע"י הדחק ולא עשה ופשיטא דלא מצלם לו דמי חמורו דהא מוכח בהגלה בפרק אין בין המודר (נדרים דף נג:) ופרק בתרא דכתובות (דף קח: ושם) מתבעין ליה מבריח מרי אע"ג דברי הזיקא ואית ליה פסידא וי"ל דהתם נמי אין מגילו מן ההפסד דמה שמלוו טורף ממנו אין זה הפסד שברי נתחייב לו ולכך חשיב ליה כמבריח מרי ת"ל דמפרש טעמא בירושלמי דברים הויגא מפיים ליה ומחזל לי ואפי' במקום מפיים הויגא ליה ויכיב לי מקטוני ואפילו בב"מ דוחק מסיק בירושלמי והכעצם גרמה משום שיכול לומר הייתי מוצא לוהבים הרבה שיפרעו עבורי דהיינו מעון לותם המעמים והא דקרי ליה כפי' ת"ה (ב"ב דף נג:) מבריח מרי נתן גרור וכגל גרור דסכר מינה מיא ואפיק מינה מיא אע"פ שמגילו מן ההפסד שהיה נהר שוטפה התם לא נקט לשון מבריח לענין שיפטר משכר הבריחה אלא כלומר אין זו חזקה כיון שאין מתקן השדה אלא מגין עליה בשעתא אבל אינה מצוי לידי קלקול וגרידה שגם ר"ת סובר דלא תשיב מבריח מרי במקום שמגילו מן ההפסד שהיה מעמיד הסיל דפועל חובו דוקא במזונות אבל אתה מלאכה כמפרש בפ' בתרא דכתובות (דף קח. ושם) משום דלפשר שהוא עושה ואוכלת לו מתפרנס מן הלדקה לו מקבועים שיהבו לה בחמס אבל אתר פריעת חוב לורי"ת דאין זה מבריח מרי אלא מהנה גמור וירושלמי פליג לגמרי אלנו ולפ"ז אם הבר גזל ביתו של ישראל ובא מציאו ישראל ופיים לותו בדמים מועטים אם ירצה בעה"ב ליקח ביתו אינו יכול דמים לחבירו וכן פסק רבינו גרשום אבל רש"י פסק שיחזיר לו ביתו חנם כפ' המוקן (גיטין דף מז:) ונראה אלא מבעית אם קנאה בדמים שמגיל הבעלים מן ההפסד שיכלמו הבעלים אלא לפי קנאן בשויו ואלא דמי למבריח מרי דאם היה מבקש ביתו לא היה הבית חוזר לו לעולם ולפי בשויו ודמי למקדים ברועים ובמקלות בשכר דאמרי' שמוטן שכרו עד כדי דמיהם וג"מ לבעית אחיותא לו לעולם ולפי בדי יהוי בודאי שאפילו לא מיכר לקנטו היה חוזר לבעלים בדמים הללו כל שעה שירלו בין קנאן בדמים מרובים בין קנאן בדמים מועטים לא דמי למבריח מרי כיון שילת הבית מחזקת שכרל וכל לידי נכרי וזה מוניחו מחזקת נכרי ומחזירו ליד ישראל טובל מה שהשבו : **כפועל** בטל · פירשב בתוספתא (לקמן דף סה:ושם ד"ה ונותן) כשכר בטל ומשמע דמיחוי יחזור לאחר בני אדם ויטכור : **דמיחים נמרם** · דכתיב עמו" חימת אחם מי אחם יכול לשמיטו בשיפה שכשובה בו · והיינו סיף כגון שהיה בשפינה וטורח ואחה יכול לזרוק בו אין לו למובטו : **שכם שכם** · בעיר הנדחת : **אין לי** אלא שמשכנו ברשות ב"ד · לעיל מזה בפרק תורה אור

אבל הני תרתי דאיתא למרה בהדה אימא לא, צריכא} °*מות יומת המכה"אין לי אלא במיתה הכתובה בו,מנין שאם אי אתה יכול להמיתו במיתה הכתובה בו שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו? ת"ל "מות יומת" מ"מ °הכה יכה" אין לי אלא בהכאה הכתובה בהן מנין שאם אי אתה יכול להמיתן בהכאה הכתובה בהן שאתה רשאי להכותן בכל הכאה שאתה יכול? ת"ל "הכה יכה" מ"מ °השב תשיב" אין לי אלא שמשכנו ברשות ב"ד מנין? ת"ל "השב תשיב" מ"מ °אבל תחבול" אין לי אלא שמשכנו ברשות, משכנו שלא ברשות מנין ת"ל "חבל תחבול" מ"מ, והני תרי קראי למה לי? °חד לכסות יום וחד לכסות לילה °פתח תפתח" אין לי אלא לעניי עירך, לעניי עיר אחרת מנין ת"ל "פתח תפתח" מכל מקום °נתן תתן" אין לי אלא מתנה מרובה,מתנה מועטת מנין? ת"ל "נתן תתן" מ"מ °תעניק" *אין לי אלא שאין תעניק (דף סה:): מאי כפועל בטל · והלא ליט בטל שהרי טורח בהשבחה ומחזירין תני נוחנין לו כשיעור שירלה פועל ליטול להחרפות ממלאכה וליכא בטל : כפועל בטל על נופף מלאכה דבטל מינה · כמה חדם רולה ליטול ולפחות משכרו ליבטל ממלאכה זו שבדה שהוא עושק בה ועשוק במלאכה קלה כזו הכל לפי כובד המלאכה וריבוי שכרי ים מלאכה שטורחה קל ושכרה רב לו חילוף: פלג · בשחורה ולא היו מעות אלא דבר הניתן שומת: תרי

"תעביטנו" למה לי? *דברה תורה כלשון בני אדם : היה בטל מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו שברו כפועל (בטל) : *(תנן) *נותן לו שברו כפועל בטל מאי "כפועל בטל? *אמר אביי "כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה: אם יש שם ב"ד מתנה בפניהם : איסור ורב ספרא עביד עיסקא בהדי הדדי אזל רב ספרא פלג ליה בלא דעתיה דאיסור באפי בי תרי, °אתא לקמי' *דרבה בר רב הונא א"ל °זיל אייתי תלתא דפלגת קמייהו אי נמי תרי

*) (לקמן סח. בכוחות כט):

[סנהדרי' מה: ע. עב.]

[ע"ש]

[ג"ל תנא]

הא לא בשיל מיניה כ"ע

[מ"ש ר' אבא אבל כתוס' ב"ב פ. ד"ה קיום מוכח דסבי' לפסיטא ר"ג]

[ס"ש]

[שם וע"ג]

כתובות סו:

[קדושין י:]

שאול כב:כה

שאל תאול תחקוק לעצמך דעתך על בא הטאי תעיבנו לו

רבינו חננאל

וכן דין השב תשיב את העבוט וכן דין חבל התחבול בין כסות יום בין כסות לילה וכן פתח תפתח את ידך ונוסר לעניך ואביך' לעניי עיר אחרת וכן דין נתן תתן לו *)במתנה בין מרובה בין מועטת . וכן דין הענק תעניק לו ואפי' לא נתברך הבית בגללו וכן העבט תעביטנו אפי' יש לו ואינו רוצה להתפרנס : היה בטל כפלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו שכרו כפועל בטל . ואקשי' והא לאו בטל הוא דהא מתעסק להחזיר האבידה . ופירקי אביי כפועל בטל של אותה מלאכה פי' כגון שהיה חייש והניח מלאכתו והלך להחזיר את האבידה ונשתהה בהשבתה כשיעור תפירת בגד ששכרו סלע לא יאמר לו כבר בטלתי ממלאכתי שיעור סלע תנא לי אלא משערין שכרו כעת שאין לו מה יתפרנס אלא יושב ובטל אם רבא אדם ויאמר לו הנך יושב ובטל תקח בתפירת בגד חצי סלע או תשאר בטל היום ובעת שהמלאכה מצויה כגון קרוב לרגל וכיוצא בו שכר תפירת הבגד סלע ומה שמתברר שנוטל בשעה שאין לו תפירה לחשוך הוא שנוטל מבעל האבידה וכן אם יאמר לו אדם אין יאמר לו תפירה ואין תפירה מצויה אצלך תבוא ללבון עמי לבנים ותיקה שכירותך כך וכך וזה פסני שלא התנה בב"ד על שכרו . אבל התנה בב"ד נוטל לפי תנאו דתנן אם יש שם ב"ד מתנה בפני ב"ד . איסור ורב ספרא היו שותפי במיסקא אזל רב ספרא פלג בלא דעתיה דאיסור קמי תרי וחיביה רבא לאיתויי תלתא אי נמי תרי מינו תלתא אי נמי תרי סהדי דפלג קמיה

*) ע"ל תנן לו כין מתנה מרובה כין וכו'

נמי' אחת לקמיה לרבנה כל כך הוצת . עיין תוס' ב"ב פ ע"ל ד"ה קיום דגרלה דסיב לפ שבירתא כלן אחת לקמיה דר"ת:תום'ד"ה דבריה תורה וכו' מפום דמוכחי קראי . עיי' מזוני ריש פ' ע"ן :

קסד א מיי' פ"ד מהל' סנהדרין הל"ח :

קסה ב ג מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הל"ו ה סמג לאוין קסו טוש"ע ח"מ סי' נ סעיף ג :

קסו ד ה מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל' ג סמג עשין קכב טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף ה וסי' רנח סעיף ג :

קסז ו מיי' פ"ג מהל' עבדים הלכה ד סמג עשין סד :

קסח ז מיי' פ"ו מהל' מתנות עניים הל' ו סמג עשין קכב טוש"ע י"ד סי' רנב סעיף י :

קסט ח מיי' פ"ב מהל' גזילה והלבידה הלכה ד סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רפה :

[וע"ע תוס' כתובות סו: ד"ה ותכמים ועמ"ש תוס' סוטה כד. ד"ה ול' יוכנן ותוס' מנחות יז: ד"ה מאי בתיכוסת]

קע ם מיי' פ"ה מהל' שלוחים ושותפין הל' ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף י :

מתני' מלמד כרשם. בגמרא מפרש מאי למאריך: **פיסם בבית הכנסת** - והוא כהן: **לו עמוד לו על עמוד** - והוא במקום שהוא מותר ליקח עם: **פלך ושב לו** - הבעלים: **אבל לא לטעון** - בגמרא מפרש: **גמ'** רשם שמעתו - שמינו במשנתנו עסקינן כשהיה מתעה את הבהמה שכתובה להיות בורחת ויוצאת: **ונתנים משמרת** - שהיה נעולה ואם כתוב בשטר יוצאה: **מעייל נגועי** - כלומר מרגין לעיל (דף נ"ח:) לגיעתו ולחורבתו מגין: **בריעת** גרסינן והוא שעומדת בתוך לתחום כשיפת גרסינן והוא שעומדת חוץ לתחום: **מני פ'** - תע"ס שאמרתי לך ירא את תניך תני חזון לשניכם ואם תאמר לך תניך "עבור על דברי לחלל שבת" לא תשמע לו: **סוס ממינה ניתפ"ש ליה** - דלתני עשה הכיבוד ודמי לא תעשה דלא תוכל להתעלם: **סוקס כשורס** - כגזירה שוה "כבד את תניך-כבד את ה' מהוך": **דלית ליה מסרון כיס** - ואם לא ישטון: **פריקה אים נם מסרון כיס** - שהבהמה נשברת תחת משאה: **נומר לך פריקה כחנס** - לכל טעינה לא נעטוית אלא בשכר ותניא מק"ו מטעינה הוה למימר דין נבח מן הדין להיות כנגדו מה טעינה בשכר לא פריקה בשכר: **נא מסיימי קרא** - למשמעות טעינה הלכך לי כתיב חד הוה למימר לפריקה אחת: **בובץ אחם מעמו** - משמע שלריך לפרוק: **דרמו מיניה ושטוניה בשורפא** - אף המשא מוטל על הקרקע שלריך לטעון מדברי **אלמנה** מוכרת שלה בב"ד - ות"ח התם משום חיוב לא משום שלא בב"ד שלה אחבוה בב"ד כדמפרש בשלמנה ניזונת (כתובות דף נ"ו: ושם) וי"ל דסל"ל כיון דלשלמנה מוכרת אע"ג דלינה שלה בב"ד משום חיוב ס"ל שוקף יטול לא שנו שלא בב"ד אע"ג דליכא טעם דחיוב: **בית** דין הדיוטות - ות"ח והלמריך התם (דף נ"ח: ושם) לשלמנה שעשה לעלמה לא עשתה ולא כלום דלמריך לה מאן שם לך הלא מכרה ע"פ ב"ד הדיוטות וי"ל כיון שלוקחת לעלמה גרתה לעולם שמעכבת מכסי יתומים בידה אע"פ שיש ב"ד הדיוטות כיון דליכא מומחין לכל כשמוכרת לאחרים אין גרתה שמעכבת משלהם שהרי לא עכבה כלום ות"ח ומ"ש דשלמנה מוכרת לאחרים שלא בב"ד וכב"ד יכולה לעכב אפי' לעלמה משלמריך התם דש"ל מאן שם לך משמע דבב"ד יכולה לשום ולקמר נמי התם ההוא גברא דאפקידו גביה כספא דיתמי אזל שמה לעפשיה בה' זוזי לסוף חייקור כו' אתא לקמיה דרבי ח"ל מאן שם לך משמע דבב"ד יכול לשום ולקמן בפרק המפקיד (דף נ"ח:) תנן המפקיד פירות אצל חביבו והרקיבו כו' עושה להם תקנה ומוכרן בב"ד וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואין מוכרן לעלמו כיוצא בו גבאי לדקה פורטין לאחרים ואין פורטין לעלמם דאפילו בב"ד מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעלמם ואלא בב"ד אין מוכרין אפילו לאחרים וליכא למימר דלמר ומוכרים לאחרים בב"ד הייט דרשום ב"ד אבל מי יודעי ב"ד הומחה יכול לעכב לעלמו דבירושלמי מסיק על ההוא מעשה דרבי יוחנן חקוקה דמייתי פ"ק דפסחים (דף יג: ושם) ת"ל לך ומוכרם בב"ד אלמא אע"פ שנתן לו רשות היה לרוץ למוכרם בב"ד ו"לדמוכרים אלא בב"ד מקום מיוחד היה בירושלים שהיו מוכרים שם בהמות ומכשירי הקרבן ואפילו הכי לא הוו מוכרים אלא בב"ד ולא בשאר מקומות ומשום הכי אלמנה שלה בב"ד אע"פ שהיא יכולה למכור בשאר מקומות ומשום הכי לא הוו מוכרים אלא בב"ד ולא בשאר מקומות ומשום הכי אלמנה שלה בב"ד אע"פ שהיא יכולה למכור בשאר מקומות ומשום הכי לא הוו מוכרים אלא בב"ד ולא בשאר מקומות

תני מנו תלתא ואי נמי תרי סהדי דפלנת באפי בי תלתא, א"ל מנא לך הא: א"ל דתנן אם יש שם ב"ד מתנה בפניהם אין שם ב"ד בפני מי יתנה, שלו קודם א"ל מי דמי התם דמפיק ממנא מהאי ומותיב להאי בעינן ב"ד אבל הכא (ו) דידה) שקלי גילוי מילתא בעלמא הוא, בתרי סגי ליה, תדע דתנן* *אלמנה מוכרת שלא בפני ב"ד אמר ליה אביי ולאו מי אתמר עלה אמר רב יוסף בר מניומי אמר ר"נ אלמנה אינה צריכה ב"ד של מומחין [2]אבל צריכה בית דין של הדיוטות: **מתני'** מצאה [3]בדפת אין חייב בה, בדה"ר חייב בה, [4]ואם היתה בבית הקברות לא יטמא לה [5]אם אמר לו אביו היטמא, או שאמר לו [6]אל תחזיר לא ישמע לו. [7]פרק וטען, פרק וטען אפילו [8]ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר [9]עזב תעזב. [10]הלך וישב לו ואמר הואיל ועליך מצוה אם רצונך לפרוק פרוק, פטור שנאמר "עמו", [11]אם היה זקן או חולה חייב. מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון, [12]ר"ש אומר אף לטעון. רבי יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו שנאמר "תחת משאו" משאו שיכול לעמוד בו: **גמ'** אמר רבא [13]דפת שאמרו *אינה מתעה ואינה משמרת, [14]אינה מתעה מדקתני "אינו חייב בה" ואינה משמרת מדאיצטריך למיתני "אינו חייב בה" דאי סלקא דעתך משמרת, השתא משכח לה אבראי מעייל לה לגואי, משכח לה מגואי מבעיא אלא שמע מינה אינה משמרת שמע מינה:

1 מצאה [15]ברפת אינו חייב: [16]א"ר יצחק *והוא שעומדת תוך התחום מכלל [17]ברפת הרבים ואפילו בתוך התחום נמי חייב אימא II [18]דמתני לה אסיפא [19]בדה"ר חייב בה אמר רבי יצחק והוא שעומדת חוץ לתחום, מכלל [20]ברפת אפילו עומדת חוץ לתחום נמי אינו חייב בה: בבית הקברות לא יטמא לה: *ת"ר מנין שאם אמר לו אביו "היטמא" או שאמר לו *"אל תחזיר" שלא ישמע לו שנאמר [21]"איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה' [22]בולכם חייבין בכבודי טעמא דכתב רחמנא "את שבתותי תשמרו" הא לאו הכי הוה אמינא צייתא ליה ואמאי הא' עשה, והאי' לא תעשה ועשה *ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה: אינצריך-ס"ד אמינא הואיל והוקש כיבוד אב ואם לכבודו *של מקום שנאמר כאן [23]כבד את אביך ואת אמך" ונאמר להלן [24]כבד את ה' מהונך" הלכך לציית ליה, קמ"ל דלא לישמע ליה: מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון: מאי "אבל לא לטעון" אילימא [25]מצוה לפרוק בתנם ולא לטעון בתנם אלא בשכר ר"ש אומר נמי הכתיב [26]הקם תקים עמו אלא [27]מצוה מן התורה לפרוק בתנם ולא לטעון בתנם אלא בשכר ר"ש אומר *אף לטעון בתנם תניא להא דת"ר פריקה בתנם טעינה בשכר ר"ש אומר זו וזו בתנם מאי טעמייהו דרבנן: דאי ס"ד כר"ש לכתוב רחמנא טעינה ולא בעי פריקה ואנא אמינא: ומה טעינה דלית בה צער בעלי חיים וליכא חסרון כיס חייב, פריקה דאית בה צער בעלי חיים וחסרון כיס לא כל שכן אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא: לומר לך: פריקה בתנם, טעינה בשכר ורבי שמעון מאי טעמא: משום דלא מסיימי קרא, ורבנן אמאי לא מסיימי קרא: הבא כתיב "רובץ תחת משאו התם כתיב "נופלין בדרך" דרמו אינהו וטעונייהו באורחא, משמע ורבי שמעון "נופלין בדרך" אינהו וטעונייהו עלוייהו משמע, אמר רבא מדברי

ואם אם יאמרו לך חלל שבת אל תשמע להן אלא ואת שבתותי תשמרו וכן בכל המצות. ומקשינן מעשה דכתב רחמנא הכי הא לאו הכי הוה אמינא אם יאמר לו אל תשיב שמע לו אמאי והא הוא שנאמר כבד את אביך והשבה היא עשה שנאמר השב תשיבם לאחיך ולא עשה עדיף ולא אתי עשה ודחה לא תעשה ועשה. ופרקינן מהו דתימא הואיל ואיתקש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום שנאמר כבד את ה' מהונך אימא ניצייתא ליה לאביה קמ"ל דלא: חייב לטעון ולפרוק אפי' ק' פעמים שנאמר עזב תעזב עמו. פי' פריקה אית בה חסרון כיס שאם לא תפרוק תמות הבהמה תחת משאה טעינה אין בה חסרון כיס דליכא חששא למיתת הבהמה. ישב לו בעל הבהמה ואמר לו מצוה עליך לפרוק פרוק אפור שנאמר עמו. היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב. מצוה מן התורה לפרוק

קמיה תלתא. אמר ליה רב ספרא מנא לך [הא] אמר ליה דתנן אם יש שם ב"ד מתנה בפני ב"ד אמר ליה מי דמי התם בפני מי יתנה, שלו קודם ב"ד אבל הכא דידי שקלי בתרי סגי ליה הדע דקתני אלמנה מוכרת שלא בב"ד. ואפ"ק משמיה דרב נחמן בההיא דאינה צריכה ב"ד מומחה אבל צריכה ב"ד מומחה הוא ובני

מדברי שניהם נלמד לענין חיים דלוריימת · ות"ח ל"ל אמתי עוקרים על המלכים ולא מדברי המורי (ר"י קף יג.) וי"ל משום דכבוד מלך וגזירת עדיף כמו כל תמיות דנמחה מפני כבודם לתוקפלוס (נ) שקל על ר"ג ע' מגה לורי פ"ק דע"ז

(שם) ועוד דכיון דכתיב לה סוסיכם תעקר קל לנחות מפני המלך :

בי לה עסקינן לתדהכי והכי קתני מסיפיה · ות"ח מ"ש נדרים ס"ו מטעינה לית בה חסרון כיס וי"ל כיון דטעינה שיש בה חסרון כיס לה הוי כאלו דמ"ש מפריקה ח"כ לה טעינה לית בה חסרון כיס נמי הוי בחנם ופריקה נכתבה לדרוש שום דרכה לחרם :

מבלל דת"ק סבר זקוק לו · המקשה סבור דת"ק נמי ילרוש משום שהוא יכול לעמוד בו ומשום יכול לעמוד בו נהי לתין חייב לסייע בחנם משום לית בה מלוה פריקה מ"מ בשכר חייב לסייעו משום לעבר בעלי חיים וח"ת ולרבי יוסי הגלילי דסבר לעבר בעלי חיים לאו דלוריימת ולית ליה לקמן (דף נג·) דטעינה בשכר מ"ש טעינה מפריקה וי"ל דדריש ק"ו מחסרון כיס דלכתוב טעינה גרידת דיש טעינה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה לתא כתב פריקה לגמורי דטעינה בשכר וכיון דטעינה שאין בה חסרון כיס הוא בשכר היכא דלית בה חסרון כיס נמי לסייע דלוריימת דשכר שק"ו הוי מחסרון כיס כדפריכית לר' יוסי וח"ת ולמאי זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכחת דלי לעבר בעלי חיים לאו דלוריימת לתיב חייב לסייעו תפי' בשכר כדתמריך בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעבד גביה בשכר ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת לחבל לי הוי דרבנן פעור היה לפילו בשכר וכן בתר הכי דקתמר ות"ח למאי נלו דלוריימת למאי מתפל :

ואי נלו דלוריימת למאי מדרבנן הא · וח"ת והלא בספרי דורש שומלך לפילו שומ עובד כוכבים וי"ל דלתמכתת בעלמא היא דבדרבי פסחים (פסחים קף קיג: ושם) מוקי בשומ ישראל :

ולהטעינה יין לסור לין זקוק לה · תבל שתר דכריס זקוק ותפילו לטעון משום תיכה: **אמאי** ותחלת · וח"ת ולינני בתום לתבל בשכר חייב ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת וי"ל דוחקלת משמע לגמרי :

ואי בטעינה לתלי עזוב · ולינמר למיקל לעולם משום לריכ לסייעו בשכר חייב לתלין חייב לסייעו בתום משום לית בה מלוה פריקה מ"מ בשכר חייב לסייעו משום לעבר בעלי חיים וח"ת ולרבי יוסי הגלילי דסבר לעבר בעלי חיים נלו דלוריימת ולית ליה לקמן (דף נג·) דטעינה בשכר מ"ש טעינה מפריקה וי"ל דדריש ק"ו מחסרון כיס דלכתוב טעינה גרידת דיש טעינה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה לתא כתב פריקה לגמורי דטעינה בשכר וכיון דטעינה שאין בה חסרון כיס הוא בשכר היכא דלית בה חסרון כיס נמי לסייע דלוריימת דשכר שק"ו הוי מחסרון כיס כדפריכית לר' יוסי וח"ת ולמאי זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכחת דלי לעבר בעלי חיים דלוריימת לתיב חייב לסייעו תפי' בשכר כדתמריך בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעבד גביה בשכר ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת לחבל לי הוי דרבנן פעור היה לפילו בשכר וכן בתר הכי דקתמר ות"ח למאי נלו דלוריימת למאי מתפל :

ואי נלו דלוריימת למאי מדרבנן הא · וח"ת והלא בספרי דורש שומלך לפילו שומ עובד כוכבים וי"ל דלתמכתת בעלמא היא דבדרבי פסחים (פסחים קף קיג: ושם) מוקי בשומ ישראל :

ולהטעינה יין לסור לין זקוק לה · תבל שתר דכריס זקוק ותפילו לטעון משום תיכה: **אמאי** ותחלת · וח"ת ולינני בתום לתבל בשכר חייב ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת וי"ל דוחקלת משמע לגמרי :

ואי בטעינה לתלי עזוב · ולינמר למיקל לעולם משום לריכ לסייעו בשכר חייב לתלין חייב לסייעו בתום משום לית בה מלוה פריקה מ"מ בשכר חייב לסייעו משום לעבר בעלי חיים וח"ת ולרבי יוסי הגלילי דסבר לעבר בעלי חיים נלו דלוריימת ולית ליה לקמן (דף נג·) דטעינה בשכר מ"ש טעינה מפריקה וי"ל דדריש ק"ו מחסרון כיס דלכתוב טעינה גרידת דיש טעינה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה לתא כתב פריקה לגמורי דטעינה בשכר וכיון דטעינה שאין בה חסרון כיס הוא בשכר היכא דלית בה חסרון כיס נמי לסייע דלוריימת דשכר שק"ו הוי מחסרון כיס כדפריכית לר' יוסי וח"ת ולמאי זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכחת דלי לעבר בעלי חיים דלוריימת לתיב חייב לסייעו תפי' בשכר כדתמריך בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעבד גביה בשכר ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת לחבל לי הוי דרבנן פעור היה לפילו בשכר וכן בתר הכי דקתמר ות"ח למאי נלו דלוריימת למאי מתפל :

לכוף יגרו · וח"ת כיון דבדרבי פסחים (שם) מוקי לה בישראל שמוסר לשמלתו כגון שרלה בו דבר עבירה מה שייך בו לכוף יגרו וי"ל (א) דלת מיירי בשומ עובד כוכבים · ה"מ לשמויי ישראל בחנם ולשומד כוכבים בשכר : (ב) תוס' ד"ה מדברי וכו' דתוקלוס הגר שקי

מדברי שניהם · מדקתני תרוויהו פריקה עדיפא : **ותפילו ר"ש נל קתני** · דלתנרין למיכתב פריקה : **נלא משום דלת מסייעי קראי** · לטעינה : **נלו משום נעל בעלי חיים** · וכי ילוף מה טעינה דלינה נעל בעלי חיים חייב, פריקה דלינה נעל בעלי חיים נל ת"ש : **מי נל עסקינן** · וכי לון המקרא מדבר לף בהולך לסמוכה דלתדהכי בטיל משום דקתי : **מדע** · דלרבנן דפליגי עליה דר"ש ולר"ש נעל בעלי חיים דלוריימת : **מכלל דת"ק** · דרבי יוסי הגלילי רבנן ור"ש : **וזקוק לו** · ותמתי זקוק לו לי משום מזונ'עזב תעזב' הא כתיב 'מעמו' הרתוי לו לתת משום נעל בעלי חיים : **נל דרשינן** 'מעמו'. למאי הרתוי לו 'דמשתו'כל מאי דעלוי משמע : **ותדע** · דהכי הוא כדתניא לך לנעל בעלי חיים **נלו דלוריימת** : **עביד נניס** · משום נעל בעלי חיים ועל כוחו יעול שכר : **נימא מסייע ליה** · לרבת דתמר **מעמל נם** · לפרוק משתה : **לי לימרה** לינל נעל בעלי חיים דלוריימת : (ג) **נלו דלוריימת** · ומעמת משום לינה הוא מ"ה לין זקוק לה ביסול להמתן ומומר דבר לינור הוא לנו : **ס"ק ולטעינה** · ומוטל דלוריימת הוא דין בפריקה אין בטעינה **פְּרִיקָה** משום נעל בעלי חיים **וַעֲטִינָה** משום לינה, ולטעינה יין לסור **לנלו** נעל לינה לה : **פשם טעינה** · לקמיה פריך הא בפריקה כתיב : **משום נערת ישראל** · שלריך להשמת שם: **נחמר עובד כוכבים**.ולין נעל המת שם ועל העובד כוכבים למעון: **מלי פסקם** · וכי פסקת הדבר כן לכל דהמת עובד כוכבים הוי חמר עובד כוכבים וכל דהמת ישראל הוי חמר ישראל: **שונא שאמרו**.קס"ד שונא שאמרו תשונא דקרא קאי דמשמעי בפריקה'כי תרא חמור שונאך רובץ' ונומר: **לשונא דמפגיעין קאי** · לתך מתניתת דלעיל'דשונא לטעון רובץ

מדברי שניהם נלמד לענין חיים דלוריימת · ות"ח ל"ל אמתי עוקרים על המלכים ולא מדברי המורי (ר"י קף יג.) וי"ל משום דכבוד מלך וגזירת עדיף כמו כל תמיות דנמחה מפני כבודם לתוקפלוס (נ) שקל על ר"ג ע' מגה לורי פ"ק דע"ז

(שם) ועוד דכיון דכתיב לה סוסיכם תעקר קל לנחות מפני המלך :

בי לה עסקינן לתדהכי והכי קתני מסיפיה · ות"ח מ"ש נדרים ס"ו מטעינה לית בה חסרון כיס וי"ל דטעינה שיש בה חסרון כיס דלכתוב טעינה גרידת דיש טעינה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה לתא כתב פריקה לגמורי דטעינה בשכר וכיון דטעינה שאין בה חסרון כיס הוא בשכר היכא דלית בה חסרון כיס נמי לסייע דלוריימת דשכר שק"ו הוי מחסרון כיס כדפריכית לר' יוסי וח"ת ולמאי זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכחת דלי לעבר בעלי חיים דלוריימת לתיב חייב לסייעו תפי' בשכר כדתמריך בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעבד גביה בשכר ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת לחבל לי הוי דרבנן פעור היה לפילו בשכר וכן בתר הכי דקתמר ות"ח למאי נלו דלוריימת למאי מתפל :

ואי נלו דלוריימת למאי מדרבנן הא · וח"ת והלא בספרי דורש שומלך לפילו שומ עובד כוכבים וי"ל דלתמכתת בעלמא היא דבדרבי פסחים (פסחים קף קיג: ושם) מוקי בשומ ישראל :

ולהטעינה יין לסור לין זקוק לה · תבל שתר דכריס זקוק ותפילו לטעון משום תיכה: **אמאי** ותחלת · וח"ת ולינני בתום לתבל בשכר חייב ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת וי"ל דוחקלת משמע לגמרי :

ואי בטעינה לתלי עזוב · ולינמר למיקל לעולם משום לריכ לסייעו בשכר חייב לתלין חייב לסייעו בתום משום לית בה מלוה פריקה מ"מ בשכר חייב לסייעו משום לעבר בעלי חיים וח"ת ולרבי יוסי הגלילי דסבר לעבר בעלי חיים נלו דלוריימת ולית ליה לקמן (דף נג·) דטעינה בשכר מ"ש טעינה מפריקה וי"ל דדריש ק"ו מחסרון כיס דלכתוב טעינה גרידת דיש טעינה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה לתא כתב פריקה לגמורי דטעינה בשכר וכיון דטעינה שאין בה חסרון כיס הוא בשכר היכא דלית בה חסרון כיס נמי לסייע דלוריימת דשכר שק"ו הוי מחסרון כיס כדפריכית לר' יוסי וח"ת ולמאי זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכחת דלי לעבר בעלי חיים דלוריימת לתיב חייב לסייעו תפי' בשכר כדתמריך בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעבד גביה בשכר ולעולם לעבר בעלי חיים דלוריימת לחבל לי הוי דרבנן פעור היה לפילו בשכר וכן בתר הכי דקתמר ות"ח למאי נלו דלוריימת למאי מתפל :

לכוף יגרו · וח"ת כיון דבדרבי פסחים (שם) מוקי לה בישראל שמוסר לשמלתו כגון שרלה בו דבר עבירה מה שייך בו לכוף יגרו וי"ל (א) דלת מיירי בשומ עובד כוכבים · ה"מ לשמויי ישראל בחנם ולשומד כוכבים בשכר : (ב) תוס' ד"ה מדברי וכו' דתוקלוס הגר שקי

מדברי שניהם · מדקתני תרוויהו פריקה עדיפא : **ותפילו ר"ש נל קתני** · דלתנרין למיכתב פריקה : **נלא משום דלת מסייעי קראי** · לטעינה : **נלו משום נעל בעלי חיים** · וכי ילוף מה טעינה דלינה נעל בעלי חיים חייב, פריקה דלינה נעל בעלי חיים נל ת"ש : **מי נל עסקינן** · וכי לון המקרא מדבר לף בהולך לסמוכה דלתדהכי בטיל משום דקתי : **מדע** · דלרבנן דפליגי עליה דר"ש ולר"ש נעל בעלי חיים דלוריימת : **מכלל דת"ק** · דרבי יוסי הגלילי רבנן ור"ש : **וזקוק לו** · ותמתי זקוק לו לי משום מזונ'עזב תעזב' הא כתיב 'מעמו' הרתוי לו לתת משום נעל בעלי חיים : **נל דרשינן** 'מעמו'. למאי הרתוי לו 'דמשתו'כל מאי דעלוי משמע : **ותדע** · דהכי הוא כדתניא לך לנעל בעלי חיים **נלו דלוריימת** : **עביד נניס** · משום נעל בעלי חיים ועל כוחו יעול שכר : **נימא מסייע ליה** · לרבת דתמר **מעמל נם** · לפרוק משתה : **לי לימרה** לינל נעל בעלי חיים דלוריימת : (ג) **נלו דלוריימת** · ומעמת משום לינה הוא מ"ה לין זקוק לה ביסול להמתן ומומר דבר לינור הוא לנו : **ס"ק ולטעינה** · ומוטל דלוריימת הוא דין בפריקה אין בטעינה **פְּרִיקָה** משום נעל בעלי חיים **וַעֲטִינָה** משום לינה, ולטעינה יין לסור **לנלו** נעל לינה לה : **פשם טעינה** · לקמיה פריך הא בפריקה כתיב : **משום נערת ישראל** · שלריך להשמת שם: **נחמר עובד כוכבים**.ולין נעל המת שם ועל העובד כוכבים למעון: **מלי פסקם** · וכי פסקת הדבר כן לכל דהמת עובד כוכבים הוי חמר עובד כוכבים וכל דהמת ישראל הוי חמר ישראל: **שונא שאמרו**.קס"ד שונא שאמרו תשונא דקרא קאי דמשמעי בפריקה'כי תרא חמור שונאך רובץ' ונומר: **לשונא דמפגיעין קאי** · לתך מתניתת דלעיל'דשונא לטעון רובץ

מגנה

מגנה

רובן. מקרה הוא לו שרובן תחת בפעם אחת: **ונלך רבנן**. הרגיל בכך: **ונלך מפורש**. והוא לריך טעינה ונלקח פריך הכתיב הקם תקים: **יכול מרמזת**. והכיל עליו שילך עם: **מדדה עמו**. ללחת שהמעט שמא יחזור ויפול: **גבי מנא פני מיני**. דשלו קודם: **לא יפיס כך תהיה אור לכן מן עניות: כל פעמים נעלמו כך**. לקח על פי שלא הכירו עליו לכתוב יום. כיה לאבל כל: שובריה פי' שאותן שני מפתחות כיו לאחר שנכנס בפעם ראשון ופ"ק דמגילה (ג' ב'): **מכפה**. סכרת טעמי המקרא ולהבין שלא יהו סימנים זו לתת זו וטעמי לימור ויסיר והמיוד והפשוט והגוד נקרא נמרת: **מקרא**. *תורה נביאים וכתובים: **משנה**. כמו שהן שניות ולין טעמן מפורש בהן: **כל שרוב מכעסו סימנו**. מס מקרא לס שנאמר בספרי: **פליר עיניו**. שהדיעו טעם משנה אחת: **שלא ישוב להציץ**: **דאסכרן ונפסו ויסתרון**. כסדר מהרוסין (כלים פי"ג משנה ג וכפ"ה משנה ג) שהיה שניה ולא הייתי יודע מה בלי הוא ולמדני שהוא קס גדולה שמפלקין בו זוהם הקלילה והקלחת לעדרין: **קרע מפניה**. קרע שלין מהלחה כדין תלמיד על הרב: **לפי יורד לפסח בשמי**. משנה היא בפסכת תמיד (פרק ג משנה ו) שלל הגבוסים שהיו לפפות לתוח הכהל מי שזכה בדשון מזבח הפימני כי ומני מפפחות בידו לחד יודע ללחת הסמי ולחד פותח כיון לחד מן המפפחות הללו פותח בפעם הלפוני שלחל פתח הכיכל בקרן מזרחית לפונים של תוס והיכל כדאמן התם שני בפעמים היה לו לפער הגדול לחד ללפון הכיכל והתוס ולחד לדרומו ותוא שבדרום לח נכנס בו לחם משום כדאמרינן התם ותוא בפעם שבאפון והוא לפתח בפעם התוא שלחל תמצ לחות בו שהל בו כוהל הכיכל שבאפון בו ותוא פתח על תוא לפתח יודע ללחת הסמי. בפעמים= פתחים קטנים כמין כיפות קטנות לרכו כעובי רוחב הכותל ולחת סובבת בו פומפ"ל בלעז לחד יודע ללחת הסמי הבח לפתח בו שהיה [בפעם שבזוית התוס] עומד מבחוץ כאוך התוס ומכיס ידו בתוך שבחותל עד בית שתי ופותח: **ולחד פותח כיון**. לחכר פעם שבכנס בזה (ג) וכח לו לחת לחבר על פני לחת שבראה לחם על התוס ולקח מן הכיכל ופותח בפעמים שני דלח לחד שהן התח לכיכל מכר בלח מוכח כשהר שבכנס בזה לפתוח דלחות לכיכל: **כיון**. יעשנה בדפוס ויקבענה (פסחים דף לז.) **דמהר** בלח מוכח והלי שבר הגחל הוא פתח הכיכל שבין תוס לכיכל: **עומדין זס מפני זס**. כדין תלמיד לרב לפי שהיו יושבין תמיד בבית המדרש יחד ומקשין ומפרקין ותוס למדיס זה מזה: **נרבו מובפס**. שרוב תכמתו ממנו כר"ש: **ונלירך לו רבו**. שהשמע שמועות שיש בידו מפי לחביריס: **מפי**. כלומר קודם שלחיו לעניין שבאה: **ומפן רבנו שלמדנו תכפס**. שהשמע כר' מחר: **רוב תכמתו**. תס שהקרא שהמעט: **מדה**. היא קלה: **ופינס מדה**. שהמעטה וגמרת יפיס ממנה מפני שהוגן בגירסת ומשהכתים שבימיהס לח היה גמרת בכתב וגס לח היה ניתן לכתוב אלא לפי שהמתעטו הלבנות [לחבורים] לכתבו: **גמרא**. כבר פירשתי למעלה שהוא שהה לב להבין סתימות מעטי התמנה מה הס ובשהיס סתרוהו זה לת זו יבין לתרץ שיהו שהיהן קיימות לו לדעת דברי התלוקים החלוקים בדבר וימיתו הת מני פלוני תכס הוא: **בימי**

מה לי רבנן. ול"ת ולשני רובן בתוס רבנן בשבר ד"ס מבני ולח מפורש בתוס יוסי הגלילי כדתניא דלתיו לקיה בתוס ול"ל דניתיו לתיו כדבי יוסי שבר. כמה שמדדה וכפריקה מילי שיהו בן יכבן דלו בפעיפה פשיטא דהא פעיפה גופה בשבר וכל שבן מה שמדדה: **וזהו** ריס. לית דגרס רוס דשבש ומתלה רוס עולה *תלגים דהוי שיעור מיל כדמוכח בפרק שני שעירי (יומא דף סה.) גבי סוטות דשעיר המשתלח: **אבדתו** קודמת. לזיהו קודס לו לבדתו הלל כבוד לבני ולבוד רבו וכבוד לבני דהכי גמרינן[ה] מאן שמעת ליה דאית ליה שיכול לעמוד בו מאן שמעת ליה האי סברא רבי יוסי הגלילי, ש"מ מקרא מקמת לה כרבי יוסי הגלילי והא קתני סיפא תחת משאו" ולא מפורק מאי לא מפורק אילימא לא מפורק כלל הא כתיב °הקם תקים עמו" אלא פשיטא לא, מפורק, באתם אלא בשכר מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא רבנן[ז] דלעולם ר' יוסי הגלילי היא ובמציעה סבר לה כרבנן הכי [א] (כי) תראה, יכול אפי' מרחוק ת"ל כי תפגע, אי כי תפגע יכול פניעה ממש ת"ל כי תראה, ואיזו היא ראייה שיש בה פגיעה *שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל וזה הוא ריס והנא זמדה עמו עד פרסה אמר רבה בר בר חנה °נוטל שכר: **מרני**. *אבדתו ואבדת אבוי: אבדתו קודמת; אבדתו ואבדת רבו: שלו קודם: "אבדת אבין ואבדת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא, ואם אביו [ב] חכם של אביו קודמת. °היה אביו ורבו נושאין משאוי מניח את של רבו ואחר כך מניח את של אביו. °היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואחר כך פודה את של אביו. °ואם אביו חכם פודה את אביו ואח"כ פודה את רבו: **גבי' מנא הני מילי**: *אמר רב יהודה אמר רב אמר °אפס כי לא יהיה בך אביון = שלך קודם לשל כל אדם ואמר רב יהודה אמר רב °כל הבקיים בעצמו כך סוף בא לידי כך: היה אביו ורבו נושאין משאוי וכו': *הנו רבנן ורבו שאמרו = רבו שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מקרא ומשנה דברי ר"מ *רבי יהודה אומר °כל שרוב הבטתו הימנו רבי יוסי אומר אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זה הוא רבו אמר [ב] כגון *רב סחורה דאסברן °והכא ליסתרן שמיא *קרע מאניה עליה ההוא מרבנן דאסבריה *אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון אמר עולא °תלמידי חכמים שבבבל עומדין זה מפני זה וקורעין זה על זה, ולעלמין אבדה-במקום אביו אינן חוזרין אלא לרבו מובהק. קבעי מינית רב חסדא מרב הונא תלמיד וצריך לו רבו מאי? אמר ליה: חסדא חסדא, לא צריכנא לך את צריכת לי" עד ארבעין שנין איקפדי אהדדי ולא עיילי לגבי הדדי, יתיב רב חסדא ארבעין תעניתא משום דחלש דעתיה דרב הונא, יתיב רב הונא ארבעין תעניתא משום דחשדיה לרב חסדא. איתמר רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כרבי יהודה, רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת הלכה כרבי יוסי, ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן *הלכה כסתם משנה ורבן שלמדו רבו מובהק: **חכמתו**. מאי? העוסקין: **במקרא**-מדה ואינה מדה **במשנה** מדה ונוטלין עליה שכר °גמרא אין לך מדה גדולה מזו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן גמרא בגמרא אין לך מדה גדולה מזו והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא: אמר רבי יוחנן בימי

רבינו חננאל

ת"ר כי תראה יכול פרושת ת"ל כי תפגע יכול פגיעה ממש בפנים ת"ל כי תראה הם כיצד ראיה שיש בה פגיעה שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל והוי ריס. ומדדה עמו עד פרסה ונוטל שכרו. קיימא לן פריקה בחנם לדברי הכל ושעינה בשכר כרבנן: **מתני' אבדתו ואבדת** אביו וכו' אבדת רבו שלו קודמת. פי' יניח של אביו ויניח של רבו וישיב את שלו שנאמר אפס כי לא יהיה בך אביון. והמדקדק שלא יבא לידי עניות שלף בא לידי כך: ת"ר רבו שאמרו רבו שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מקרא ר"יהודה אומר כל שרוב חכמתו מסנו ר' יוסי [אומר] אפי' לא השיר עיניו אלא במשנה אחת

רש"י

ואח"כ פודה את רבו. ועוד רגה שמואל עשה כפותתו וקרע על הרוא כרבנן דאסבריה הא דתנן במסכת תמיד פ' אמר להן הממונה רשני הגה שמואל לא לפר ממני אלא פירוש משנה זו בלבד וכיון שאשבש שמת קרע עליו כאשר קרע התלמיד על רבו. וכן פירש רבא כי רבו כגון רב סחורה דאסברן וזומליפתרון ג) פי' התירה שמהשך בה בשר בתוך הצלחת נקראת זומליפתרון: ובתלמוד ארץ ישראל ג) רב כ"ם חד בר נש פתח פומיה דרב ושמע דדמך ובוע עליהו. ותתניתין נמי כר' יוסי דייקא ד) והא דאלימנא כר' יהודה שיעוריא הוא: ת"ר הטיפס במקרא פי' במקרא בלבד ואין מתעסק בה בתלמוד מדה שאינה מדה היא שהרי לא נתעסק בה בתלמוד המצות. במשנה מדה שנוטלין עליה שכר פי' המתעסק בתורתן השנה שיש בה הרבה מן המצות שהן קבלה הן תלויות בשמיעות והרצונות וכשהוא מתעסק במשנה צריך לעיין באותן הברייתות כולן ויפתרנו החכמים יש לו בזה שכר מצוה. אבל המתעסק בתלמוד ומורה ומבאר המצות כתקנן ומעיד הלכה למעשה אין לך מדה גדולה מזו כי בתלמוד פתרון התורה והמשנה והכפזה שהן בקבלה הלכה למשה מסיני. ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן התלמוד פ' הוי רץ למשנה שהיא מדה ונוטלין עליה שכר והשונג אינו נדון בה כמזיד אבל המתעסק בתלמוד אפי' השגגות חשובות עליו כזדונות שהיה לו לדקדק על עצמו שלא יבא בשגגה לפי שמדקדקין עליו אפי' כחוש שבחושים ומביניו בשערה מאד מלמד שהקב"ה מדקדק עם מביניו אפי' כחוש השערה ומי יכול להשכר כל זה וכבר פירשנוהו הוי והיה בתלמוד ששננת התלמוד עולה זוין הוי והיה אתה המתעסק בתלמוד ששננתו שלמה לך זוין וכר' יהודה בר' אלעי דדרש הגר למשי ששים אלו תלמידי חכמים ששננות נעשות כחם כזוהות וכו'. אמר עולא תלמידי חכמים שבבבל עומדין זה על זה וכו'. פי' כיון שנשאין זה עם זה בהלכה לסתרין זה מזה משמי הרבה כרבו הוא חשוב כל אחד לחבירו! לסיכך עומדין זה מפני זה וקורעין זה על זה אבל!לעניין השבת אבידה אינו מניח של אביו ומחזיר לרבו אלא אם הוא רבו מובהק. רב חסדא הוא תלמיד רב הונא דגרסי' בעירובין בתחלת פרק הדר עם הנכרי בתרך. אמר רב יוסף ביעתא בכותאה בעאי מרב חסדא בשני רב הונא ולא פשם לי. פי' מפני שיש בכותאי כשאר החלבה הצדוק לשאול אם הוא מיתר שאכל ביצת שהוטה בכותאי או לא כלומר ביצת שהוטה בכשר בחלב ואכול אוכל בשר בחלב ואסור או לא ואע"ג דרבר ברור הוא והגיא השיחם את התרנגלת ומצא בה ביצים נמדורות מיתרות לאכלן בחלב אפי' הכי זה שהוא דבר קל לא רצה להורות בפני רב הונא רבו. בעא מיניה רב חסדא מרב הונא תלמיד וצריך לו רבו מזו כלומר תלמיד חריף שרבו נהנה ממנו ומשאילות התלמיד ומתקריו פורסף הרב חכמה כראמר [כתובות נח] הרבה למדתי מרבותי ויותר מחבריי ויותר מכולם. תלמיד כגון זה אצל רבו יניח אבידת אביו ויחזיר לו אף ואם רב הונא בריעתא כי רב (הונא) [חסדא] על עסקי שאל וכי הוא קנאי דאמרינן [סנהדרין פב:] הרבה למדתי מרבות

אחיכם לאו בעלי מקרא. שאינם יודעים דינים והוראות כי אם על פי בעלי גמרא, שנאמר "ואחיכם" לאו בעלי מקרא לידע כמו בעלי גמרא ואינם יודעים בירור הדבר "מנדיכם" לאו ע"ה שנאמרו ת"ח, ואמת תאמר אבל סברן ת"ל "ונראה בשמחתכם" ישראל שמתו ושבדי טוכסים יבושו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד . תיש דלת גרסי' לו שהכתוב מסוה דבתיבידה ליכל כפל ויש לייחס שכך מוטן הנפקד ואמר כך נמלת הגנב לו נמי לאו יודעים שנגנבו מטון ביתו לך לון לאו יודעים אם פשע לו שהכה שאו יודעין שנאבד ממנו לך לא דעיון אם על ידי נגיבה לו על ידי דבר אחר:

נגנבו . ה"ה אם אמר פשעתי שהכפל שלו כדאמר בגמרא מגו דלא בעי פשע נפשיה בגניבה דלא מהימנא דמלתא נקט שנגנבו שהוא רגילות לטמון דבר שהוא פשוט לע"פ שהוא רוצה לגנוב וריב"ן פי' דאמתי' נמי ה"פ דהנפקד אמר שנגנבו בפשיעה ולא רצה ליחייב ולא רצה ליטבע דקל לשבידי דלהתו. ות"ת והכא לפילו לי שבידי דלהתו היינו יקנה הכפל במשוה שכילם והלא משוה לינן קושט דלא למיקם עליה כמי שפרע ושוב מלי קפריך כשמך מי יימר דמיגנבא והלא כשכילם כבר נענבה והול"ל מי יימר דנגנבה פירוש שכבר נענבה שמא נתבדה ויש לומר דהמקשה סבר דבשעת מציכה הקנה לו הפרה לקוטו הכפל כשיכא ותע"ג דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמ:) תמרי דבדקל לפירות לפילו רבנן מודו דקני היינו משום דשבידי דלהתו לבל הכא דלא שבידו דלהתו לפילו לר' מאיר לו קני ובקצה דבפ' השולח (גיטין מב: ושם) מבעיא לן בעבד שמכרו רבו לנקם דדילמא לפילו לר' מאיר לו יועיל משום דלא עבידא דלתי דמענה לו דילמא לפילו לרבנן יועיל משום דהא קלי שבדא והני כדקל לפירותיו והכא פשיטא ליה דלא מהני פרה לכפילא ולפילו ר"מ ור"ל דשמא התם שכיח טפי מהכא לו נמי הכא פריך אם חימלי לומר בעבד שמכרו רבו לנקם דלא מהני לר"מ ומשני נעשה כלומר לו לכשנגנב ותשלמני הרי פרתי קטיה לך ממכשיו שנוף הפרה מכר לו להשתא הכפל שלו ממילא: [ועי' תוספות ב"ב שם: ד"ה לישבע]

שנאיכם שלו בעלי מקרא . שנאמרו בעלי גמרא לפי שבעלי גמרא לומדים על בעלי מקרא שהן מבלי שולם כדלמרינן במסכת סוטה (דף כב:) המגלים מבלי שולם שומרים הלכה מתוך מסכתם: **מנדיכם שלו ע"ה** . שם"ה שטוין ומתועבין להן כגדה: **שמא פשמר מבר סברם** . של שלו שברי כתיב"למען שמי יכבד ה'"דמשמע שהם*לומדים לבל לון הדבר כן: **ה"ל ונראה בשמחתכם** . ולא נלמר ותרלה בשמחתכם לך לאר הבטיח לני ואתיכם שנאיכם ומנדיכם טולו גרלה בשמחתכם: **ויבוש יבושו** . שהם שבדי טוכסים שאינם ממו ולון נקרלון על שם ישרלל הם יבושו וישרלל שמחו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד . ולא רלה ליטבע . שבועה שומרים שלא פשע בה ושלא בה יד שהיה יכול ליפטר בשבועה זו שהרי לאמרו כי: **נמי שהפקדון שלנו** . דלון קנה כל השלומיו ובגמרא מפרש טעמא: **גמ' דאמרי ליה כפילא** . הבעלים מקנין לשומר כפל שהפקדון לקמן שבשעה שאמרה לו לשמור על מנת כן מסרה שאם הגנב וילכה ויפלם יהא כפל שלו: **לימר לא מקנה ליה כפילא** . לא מסרה לו מתחילה על מנת כן: **ולא נפיש כפלייהו** . שלון נתון לידי תרבעה וחמשה שלינה טהגת שלא בשור ושה בלבד: **מפקיד לה רמי כו'** . א) למתניתין קא מתמה: **ופא מין שדא מקנה דבי שלא בא לעולם** . והיינו הקט לו בעלים כפל זה שעדיין לא נתחייב לו גנב: **ופפילו לר' מאיר דאמר** . בפ"ג דקדושין (דף סב.) הרי לה מקודשת לי על מנת שאתגייר לישל למינמר מינה מוכר פירות דקל לאחרינו עד שלא בחו לעולם דאפילו בה רב הונא ורב נחמן לקמן בישיהו שכך (דף סו:): **דעבידי דאמרי** . גרסינן:

מי

בימי רבי נשנים משנתם זו . שלא דקתני גמרא אין לך שדה גדולה מזו לפי שמסרטו תלמידי שמחי והלל שהיו לפניו שבעה דורות רבו מחלוקות בתורה ועשיית כשתי תורות* משוך של שעבוד מלכיות וגזירות שהיו נוזרין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לחתם את דברי התולקים עד ימיו אור תודה על רבי שמעון הקב"ה לו חן בעיני למטוניתם מלך רומי כדלמרינן בע"ז (דף ו:) ונתו מלכה ושלח וקבץ כל תלמידי לתרן ישרלל ועד ימיו לא היו מסכתות סחורות לגמי לכל תלמיד שנמצא דבר מפי גדול היתה גרסה ונתן סימנים הלכה פלונית ופלונית שמתני מסס פלוני וכשנתקבלו לתר כל לחד מה שנמצא ונתנו לב לברר טעמי המחלוקת דברי מי לתון לקיים וסדרו המסכתות דברי נזיקין לבדם ודברי יבמות לבדם ודברי קדשים לבדם וסתם כמי שמנה דברי יחידים שרלה רבי לת דבריהם ושלון סתם כדי לקבוע הלכה כסותם לפיכך חתרו בגמרא לון לך שדה גדולה מזו שיתעטו לב לטעמי המשנה: **שבקו כולי עלמא מאני** . מלחזור על גרסת מסכתם: **ואזלו בתר גמרא** . לחשוב בסברת: **סדר דרש לפו סוי רין למשנה** . לפי שירלה פן יסתכלו המסכיות ויחליפו שמות החכמים ובמקום חיוב יתמרו "פטור" ובמקום לסור יתמרו "מותר": **מפי דרוש** . מתחילה כשדרש שגמרא גדול: **לעמי פשעם** . "עמי" דהייט ת"ח שהם חמתחסם לי קורא פשעם שהיה להם לתת לב בטעמי מסכתם שיברכו להם על העיקר ולא יהו סלכה מתוך מבשה שלינה עיקר: **ולבים יעקב** . שהר העם: **חטחסם** . לפילו פשעו שלהם לני קורא חטחתם: **פוי זפיר בחלמוד** . בגמרא שהיא תירון [טעמי] המסכיות או לפ שנמע דבר מסנה מרבן שהר לשהול טעמיו, ומי שנלמה: **שנגנב פלמוד** . לפ בניה בהולחה בשגגת חלמודן שלא ידעת טעם חטעם ואתה בה טעם לחר ומתוך כך דמיה לה דין לו שרלה שבח לידך ולמדת הימנה שלת כדת שלין הטעם כמו שהיית סבור שלילו ידעת טעם חטעם חשוב לה דמיה לה מעשה הבח לידך: **טולפ זדון** . טעם לחה עליה כמוזד שזדון הוא בידך שלא שחלת טעם מרבך: **שלו פ"ת** . שנמיטו חכמים הרבה ללמדם טעמי מסכתם זה בזו וזה בזו שלין הכל בקילין בשוין:

[סוטה מז: סנהדרין פח:]

[עין יהושע בבא קמא לד: ד"ה בימי וכו']

[זבחים קג:]

[מנות פרק ד משנה יג]

* ברבות כתיב: לאדון שמי יכבד ה' ונראה בשמחתכם וגם ישמחו

כ"ק קת.

* סוגיית כאן עיין לקמן על הריאש

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה ליטבע [*שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא] נמצא הגנב משלם תשלומי כפל, טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם? למי שהפקדון אצלו: נשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם לבעל הפקדון: **גמ'** למה ליה למתני בהמה ולמה ליה למתני כלים? צריכי: דאי תנא בהמה הוה אמינא בהמה הוא דמקני ליה כפילא משום דנפיש טירחה לעיולה ולאפוקה אבל כלים דלא נפיש טירחייהו אימא לא מקני ליה כפילא ואי תנא כלים הוה אמינא כלים הוא דקמקני ליה כפילא משום דלא נפיש כפלייהו אבל בהמה דכי טבח ומכר משלם תשלומי ד' וה' אימא לא מקני ליה כפילא, צריכא. **מתקיף** לה רמי בר חמא והא "אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ואפילו *לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ה"מ כגון פירות דקל דעבידי דאתו אבל הבא מי

כ"ק תוא דקתני גמרא אין לך שדה גדולה מזו

ת אמתני' קא מתמה

ק ולאיך ה"ג לעולם הקנו

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד . ולא רלה ליטבע . שבועה שומרים שלא פשע בה ושלא בה יד שהיה יכול ליפטר בשבועה זו שהרי לאמרו כי: **נמי שהפקדון שלנו** . דלון קנה כל השלומיו ובגמרא מפרש טעמא: **גמ' דאמרי ליה כפילא** . הבעלים מקנין לשומר כפל שהפקדון לקמן שבשעה שאמרה לו לשמור על מנת כן מסרה שאם הגנב וילכה ויפלם יהא כפל שלו: **לימר לא מקנה ליה כפילא** . לא מסרה לו מתחילה על מנת כן: **ולא נפיש כפלייהו** . שלון נתון לידי תרבעה וחמשה שלינה טהגת שלא בשור ושה בלבד: **מפקיד לה רמי כו'** . א) למתניתין קא מתמה: **ופא מין שדא מקנה דבי שלא בא לעולם** . והיינו הקט לו בעלים כפל זה שעדיין לא נתחייב לו גנב: **ופפילו לר' מאיר דאמר** . בפ"ג דקדושין (דף סב.) הרי לה מקודשת לי על מנת שאתגייר לישל למינמר מינה מוכר פירות דקל לאחרינו עד שלא בחו לעולם דאפילו בה רב הונא ורב נחמן לקמן בישיהו שכך (דף סו:): **דעבידי דאמרי** . גרסינן:

מי

נושא / מבנה

שומר שנשלם איך הוא זוכה בכפל

נושא / מבנה

למה ב' דוגמאות במש' בהמה וכלים

אגדות (דוגמות בפני עצמן) טוען בנגב אחרון קרקון . [ע"ש] . [ע"ש]

"אי אשלם" ומקשי' והא אין [אדם] מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות בפילו לפי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דאמר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי האי גוונא לא אמר.

נושא / מבנה

למה ב' דוגמאות במש' בהמה וכלים

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) ברש"י ד"ה מפקיד לה רמי . ע"ב עיין פילוסי פולם דף ז' ס"ב ודף מ' ס"ח ובדברי כמל יבין שמועה מס יושע"ס ז' ע"ב כ"ה ס"ח ומיהו מפקיד וכו' :

גליון השי"ם

גמ' לגו עיני כתרן. עיי' סוטה דף כב ע"ח תוס' ד"ה רבי שמעון : רשי"י ד"ה בימי וכו' שאמרו תלמידי . ועיין תגיגה דף טז ע"ח תוספות ד"ה יוסי :

מי ייתר דמגנבת · שמעינן להיגנב ליקני ליה כפל בשעת מסירה דעל כרחך משעת מסירה בעי לאקנויי שמשכה ממנו על מנת כן: נעשה כשומר לו · כשעה שמשכיר לו דקיק להו לרבנן דניחא להו לבעלים שיהא בטוח בקרן על מנת שיהא ספק כפל בשעתיד לבוא של שומר והרי היא כמכרה לו על מנת כן. שאם תיגנב ויטלו לו קרן שתהא פרה קנויה לו משעה שמכרה, נמצא למפרע כשגנב הגנב של שומר שיהא לפרה כבר היא בעולה: לי הבי · דנמצאת שהיתה שלו משעה לשומרה יזכה לו בגיזות וולדות שהיו לה משכתה לביתו לכיון דגנבה ורלה ושילם נמצאת שלו למפרע: פסקא · פסקת הדבר בכל מקום: שלשתן להקנות כפל לם יבא לכך, ואין לשתן להקנות הולדות: נעשה כשומר לו · כשעה שמכרה לו: לכשתגנב ותרצה ותשלמני · לם משלם לי הקרן: סמוך לגניבתה קנויה לך · שעה אחת לפני גניבתה היתה הפרה קנויה לך ויש לך בבר היסה בשלם: קנסית דבר זירא · לגיסנת בחברת ליכא להקשויי גיזות וולדות דהא סמוך לגניבתה הוא דלקנייה: ת"ש דהוה קיימא בחנם · כשגנבה גנב לגיסנת בחברת לא קני כפילא דהא סמוך לגניבתה לא היתה בחזירו קויה לו, ומשכיה הוה שעתא לא הוה ליה, וכמאי נקני ות"ח תקני לו משיכה לשומר משכה לו על מנת לקנותה שעה הסמוכה לגניבתה? הא למירקנ[כ]כתובות דהשתא שפלו לה נכסים (קף פב:) המומר לחזירו משלך פרה זו ולא תיקני לך אלא לאחר שלשים לא קנה: השוכר פרה וגנבה וכו' · תע"ם שהשוכר חייב ד"ה בגניבה ואבידה מ"מ לם רולה לשקר ולישבע שנאנסה היה נפטר בשבועה הלכך כי אמר גנבה וחייב עלמו בקרן נקנה לו הכפל: מקנה ליה כפילא · נקנה לו הכפל: כל חיובי ופטורי דד' שומרין ילפינן מקראי לקמן בפרק השואל (קף לה:) שומר חנם ישבע על הכל לומר פשע שכר והשוכר פטורין מן השומרין וחייבין בגניבה ואבידה, שומר פטור במתה מחמת מלאכתו כשלויה לה, דאמר קרא אם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו, ואם טרף יטרף יביאהו עד הטרפה לא ישלם, ואי אפשר לומר שלא יגנב ולא יאבד שהרי לפעמים יגנב ויאבד, אלא שומר שנגנב ואבד בלא פשיעה שלו הוא ואינו משלם, ולמדו שומר חנם

וחזר ואמר ליה מנלך [מתי] מי אמרינן מהדר קהדר ניה · מכלל מוכיח ר"ת דלא אמר לחזרו הכא. ועוד קודם שנכנס יכול לחזור בו ואומר לכשנכנס אלא לאחר שנכנס והלה לומר אתה מכרתו לי לעולם הכא ועוד ונכנס ליכא לחזור בו לא גרם נכנס בלא ות"ק דמשמע שנכנ"ל יכנס ובכרים שכונסת הדיינים (שכונסת דף נח. ושם ד"ה אם) לאמר אם אין כאן כאן אלא אחד מהן יכול לחזור בו אלא עד שיכנסו שניהם ור"ת כתב דאפילו אחד מהן יכול לחזור בו ואומר אינו כלום ואין כאן כאן אלא אחד מהן יכול לחזור בו אלא עד שיכנסו שניהם ור"ת כתב דאפילו

חייבת לדרב הונא. שהמומר המשלם דמים נשבע שחייבה כרשותו לחמי חייבינן למימר יוצי"ת הא תשבע: שיש עדים שמכרפה. דהשתא לא תשבעינן דהכי הויא עדים. ערמה ומייקי לה. ממחר ושולל לאחר הכנסיס בביתו וימלא הגגג: וזה נשבע. שהשבועה עליו נשבע כמה שוה. מלוה נשבע כמה שוה. שחייבה כרשותו. ריפת דסיפא. הוא תירוצה לרב הונא שחייבת מלוה (ביפת) [ביפת] לוה, ריפת דסיפא דקתני פשוט בחביעת לוה: תגיגלגל שבועה. דטעמה שחין בה שבועה עם טעמה שיש בה שבועה מגלגלין עליו שבועה ליפבע על חייבן וגילגול שבועה דלוייתיה היא בקדושין (דף כז:): תהא במחמיו. הא דקתני פשוט במחמיו לוה למלוה שחייבה כרשותו: לא קים ליה בגויה. מימר אמר לוה: [שבועות מג: ע"ש] "לא קים למלוה בגויה דמשכון" דלא נתן דעתו עליו לדעת דמיו: מאי שנא כו'. דנקט תנא למלוה בהכי אזה נאמן על זה וזה לוה אינו נאמן על זה: טה מקיים בעולה. מקרא זה "תומת יפרים תנחם" שם לא שחלש בחמים שנאמר "תומת יפרים תנחם": ויאבר הוא לא היו מעלין חוכו מן כיפי. נזמים: ותייקור. יאבר על הדמיס שפרע לבעלים: הוה יתיבנא. כשהן ישנו בביתו. ופרקין המפקיד הוה. הדרן זה: לרב הונא סלע הלויתני עליו שתים היה שוה והלה אומר "לא כי אלא סלע הלויתיך עליו סלע היה שוה פטום" ואם איתא לדרב הונא מגו דמשתבע מלוה "שאינה ברשותו" לישתבע נמי "אגילגול שבועה" כמה היה שוה? אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמר לי *"תא במאמינו, ונהמניה לוה למלוה. נמי בהא במה הוה שוה? לא קים ליה בגויה, ונהמניה מלוה ללוה דקים ליה בגויה? לא מהימן ליה, ומאי שנא לוה דמהימן ליה למלוה ומאי שנא מלוה דלא מהימן ליה ללוה? ללוה מקיים ביה במלוה תומת ישרים תנחם, מלוה מקיים ביה בלוה וסלף בוגדים ישדם": ההוא גברא דאפקיד כיפי גביה חבריה אמר ליה הב לי (ב)בפני. אמר ליה: "לא ידענא היכא אותבינהו", אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה: *"כל לא ידענא" פשיעותא היא זיל שלים. לא שילם, אזל רב נחמן אגביה לאפדניה מיניה, לסוף אישתכח כיפי. איקור אמר רב נחמן הדרי כיפי למריה והדרא אפדנא למרה, אמר רבא: הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה: שילם ולא רצה לישבע. זולא אהדר לי, ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי טעמא "החתם" לא אטרחיה לבי דינא הבא אטרחיה לבי דינא, למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר? שאני התם דשומא בטעות הוה, דקא הוה כיפי מעיקרא. *אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם והלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר "ועשית הישר והטוב" "פשימא שמו ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמיה לבעל חוב דידיה אמרינן ליה לא עדיף את מגברא דאחית מיניה; (ג)זבנה, ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא אדעתא דארעא נחות ולאו אדעתא דזוזי נחות, "שמו לה לאשה ואינסיבא או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה *בעל בנכסי אשתו - לוקח הוי לא מיהדר ולא מהדרינן ליה *דאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו "האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות אגביה

איתא לדרב הונא, כיון דמשתבע מלוה שאינה ברשותו היכי מצי מפיק לה? אמר *(ו)רבא שיש עדים שנשתפה. אי הכי מהיכא מייתי לה? אלא אמר רב יוסף שיש עדים שנגנבה. סוף סוף מהיכא מייתי לה? דטרח ומייתי לה, אי הכי כי משתבע מלוה נמי לטרח לוה ולייתי? בשלמא מלוה ידע מאן קא עייל ונפק בביתיה, ואזיל וטרח ומייתי לה, אלא לוה מי ידע מאן עייל ונפיק בביתיה דמלוה. אבי אומר גזירה שמא ישתעון ויאמרו לו אחר שבועה מציאתיה *רב אשי אמר זה נשבע וזה נשבע: זה נשבע שאינה ברשותו וזה נשבע כמה היה שוה. והכי קאמר מי נשבע תחילה? מלוה נשבע תחילה שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון. רב הונא בר תחליפא משמיה דרבא אמר רישא דסיפא תיובתא דרב הונא סלע הלויתני עליו שתים היה שוה והלה אומר "לא כי אלא סלע הלויתיך עליו סלע היה שוה פטום" ואם איתא לדרב הונא מגו דמשתבע מלוה "שאינה ברשותו" לישתבע נמי "אגילגול שבועה" כמה היה שוה? אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמר לי *"תא במאמינו, ונהמניה לוה למלוה. נמי בהא במה הוה שוה? לא קים ליה בגויה, ונהמניה מלוה ללוה דקים ליה בגויה? לא מהימן ליה, ומאי שנא לוה דמהימן ליה למלוה ומאי שנא מלוה דלא מהימן ליה ללוה? ללוה מקיים ביה במלוה תומת ישרים תנחם, מלוה מקיים ביה בלוה וסלף בוגדים ישדם": ההוא גברא דאפקיד כיפי גביה חבריה אמר ליה הב לי (ב)בפני. אמר ליה: "לא ידענא היכא אותבינהו", אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה: *"כל לא ידענא" פשיעותא היא זיל שלים. לא שילם, אזל רב נחמן אגביה לאפדניה מיניה, לסוף אישתכח כיפי. איקור אמר רב נחמן הדרי כיפי למריה והדרא אפדנא למרה, אמר רבא: הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה: שילם ולא רצה לישבע. זולא אהדר לי, ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי טעמא "החתם" לא אטרחיה לבי דינא הבא אטרחיה לבי דינא, למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר? שאני התם דשומא בטעות הוה, דקא הוה כיפי מעיקרא. *אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם והלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר "ועשית הישר והטוב" "פשימא שמו ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמיה לבעל חוב דידיה אמרינן ליה לא עדיף את מגברא דאחית מיניה; (ג)זבנה, ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא אדעתא דארעא נחות ולאו אדעתא דזוזי נחות, "שמו לה לאשה ואינסיבא או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה *בעל בנכסי אשתו - לוקח הוי לא מיהדר ולא מהדרינן ליה *דאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו "האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות אגביה

מגן תהא דמשתבע מלוה שחייבה כרשותו כו'. *לרבה ולרב יוסף לא ילפינן מלוה שחייבה כרשותו כו' ולרב יוסף לא ילפינן מלוה ולוה כו' ולרב יוסף לא ילפינן מלוה ולוה כו' ולרב יוסף לא ילפינן מלוה ולוה

רבא אמר מכי שלמו ימי מלכזתא · ול"ת שלמי הטוענ (כתובות דף קד: ושם ד"ה פ"נ) דלמר רבא מחוי דלרבתיך והתם רבא גרסינן מדאמר והא מר הוא דאמר מחריות טעמא סופר הוא והיינו רבא דפסיק כן לעיל בפ"ק (דף טו: ושם) וי"ל דמחוי לי דלרבתיך דלי שפיר כתיבה הוה גבי מיומא דלכרזתא ואיתי דגרסי בשמעתין רבא אמר מכי מטא דלרבתא לידיה וכתב הכי רבא ולפי זה לתי טפי בפסיעות היה להטוענ והקדים רבא לתבי ורבה מטום דלרבתא קודם לתכרזתא ודבי לתבי דאמר עדיו בתמומיו זכין לו מיוחד טפי לטעות בתר דברי רבא מקודם:

תחזור פרה לבעלים הרחטוים · מין לפרט מטום דת"ל מסכיר לטוכר פרטי גבך דהטוחל סילס דמיס דבפ' הטוחל (לקמן דף לו: ושם) בעי רמי בר חמת בעל בנכסי לתטתו טוכר הוי לו טוחל הוי היכא דלגרש פרה מעלמת ולינטיבת לליבת דרבנן ולתי בעלה פטור מטום דלתטתו עמו במלתכתו והויא שלמה בבעלים*(ותטה תייבת כדין טוכר)כי תבעי לך לליבת ר' יוסי טוחל הוי להתחייב לבעלים הרחטוים במתה כדרכה לו טוכר הוי ופטור והטתם התם כיון דלרבנן הבעל פטור מן התטה מטום דהוי שלמה בבעלים לת יתחייב נמי לר' יוסי לבעלים הרחטוים לתת טעמת דלכי יוסי הוי מטום דסבר דטוכר לת קני לת בבטוחה ומסכיר יתמר לו דל תת ולל טבוחתך ומסתטינת דיעת בהדי טוחל ולפילו תס יש עדים שמתה כדרכה דלין הטוכר לריך ליסבע מ"מ לת קני לה לתת בהבתת עדים ויתמר לו לתי פוטרך מהבתת עדים ורבנן סברי דטוכר קני לה במיתה ופליגי בדברי המקטה והמתרץ שבגמ' לריך לטעות כלום:

(ה)**אגרה** ק' יום וסיילה ל' יום · הבתת תס מתה חייב שתי פרות לטוכר תחת שתתה שלו ותחת שיעטה בה מלתכה י' ימים ויחזילה למסכיר לבל לי סיילה ק' יום לת יתחייב לו רק תחת של שלמה:

אגרה פ' יום · ה"מ למימר תגרה ל' יום תלת לפי שבשלמה הולרך לפתות פותח גס בשכירות וט"ל דלי תגרה ל' יום דהיינו כל ימי השלמה הוי כילו נתן לו מטות לבטל השלמה כיון שלינה חוזרת לו לתר השכירות להשלים ימי השלמה ולי הדר סיילה*) ט' יום לת יתחייב רק תחת השלמה והשכירות**) ק' יום וכן י"ל בריטא דלי סיילה ק' יום בימי השכירות כילו ביקש שיתבטל השכירות ולת יתחייב כלום ומתני' דהטוכר הוי בעלים דטוחל לרבנן לי מיירי שלת שלל כל ימי השכירות תתי שפיר דלתר ימי השלמה תמזור לטוכר ולפילו תס השלימה כל ימי השכירות מ"מ כיון שהית הטוכר מגניבה ולבידה ופליטה תס היה עס הטוחל במלתכתו דילו הטוחל פטור והטוכר חייב מקרי בעלים לבל הכא לי סיילה ק' יום הטוכר פטור מכל דבר:

*) ל"ל פ' רמ"ל **) ל"ל כ' רמ"ל

טוכר

פרה הולי כן · ולטיגן תמלומין גמי למלם ליה פרה לתי ותטמוד במקום הרחטוה תתם שני השלומות ותהא שלומה לתי ימסור לו לעטות בה עשרים יום: **מי לית לפרה בעיגת לימת הכי** · לולי היה קיימת היה פטור לגמרי שלת שיעטה בה עשרים יום,עכשיו שמתה שלומה לתת היא: **מר בר רב חסי** ס"ל כתתקפתת דרב לתת מדפתי: **פעמים שהביאם בתמתת** · לתטיגן דלתת פרה הולי שמתמת טוכר שהשלים הוא לת עליו שני שלומות פרה לתת לימן לתת: **פעמים שהביאם בתמתת** · לתטיגן דקתי הטוכר והטוחל נשבעו לנקר ולת כפרו ממון והכי ן בשבועות ליטוי וקרבן שלו תפלית כדכתיב בויקרא"ולו נפש כי תשבע וגו'": שניהם

אגביה איהו בחובו-פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר הדרה ותד אמר "לא הדרה מאן דאמר לא הדרה סבר האי זביני מעליא היא דהא מדעתא דנפשיה אגביה ומאן דאמר הדרה סבר: לא זביני מעליא הוא והאי דאגביה מדעתיה ולא אתא להניא מחמת כיסופא הוא דאגביה. ומאימת אביל פירי? רבה אמר מכי ממטא אדרכתא לידיה *אביי אמר עד דיהי בחתומיו זכין לו רבא אמר כמכי שלימו ימי אכרזתא: **מתני'** השוכר פרה מחבירו והשאילה*לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה *והשואל ישלם לשוכר א"ר יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו אלא תחזור פרה לבעלים: **גמ'** א"ל רב אידי בר אבין לאביי מכדי שוכר במאי קני להאי פרה,בשבועה,ונימא ליה משכיר לשוכר "דל אנת ודל "שבועתך ואנא משתעינא דינא בהדי שואל? א"ל מי סברת שוכר בשבועה הוא דקא קני לה, משעת מיתה הוא דקני ושבועה כדי להפיס דעתו של בעל הבית. **אר' זירא** פעמים שהבעלים משלמין כמה פרות לשוכר היכי דמי:אגלה מניה מאה יומי והדר שיילה מיניה תשעין יומי והדר אגלה מיניה תמנן יומי והדר שיילה מיניה שבעין יומי,ומתה בתוך ימי שאלתה-דאפיל שאלה ושאלה מיחייב הדא פרה,א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מכדי חדא פרה היא-עיילה ואפקה: אפקה משכירות ועיילה לשאילה,אפקה משאילה ועיילה לשכירות? אלומי איתא לפרה בעינא-דניימא ליה הכי, מר בר רב אשי אמר אין לו עליהן אלא שתי פרות-חדא דשאלה וחדא דשכירות: שום שאלה אחת היא,ושום שכירות אחת היא,דשאלה קני לגמרי,דשכירות עבד בה ימי שכירותיה ומיהדר ליה למרה. אמר ר' ירמיה פעמים ששניהם בחטאת פעמים

יום שהיה שלוה בידך ממני ותפתבד בה שמונים יום וטול שכרך וכן עשה הכי היה בחזקת שילתו על שמעון בלילו הכיריה לתקל שהרי טובל שכרו וכל הנתה שלו ותם היתה מתה לתל רחובן היה לחובן פטור בשבועה,ושמעון משלם לו פרה תחת שהשאל ממנו והוה חייב בחומסים ובפרה לחברה לטעות תלו עשרה ימים להשלים המתה,חזר שמעון ושלתה ממנו שבעים יום מן השמונים שבכרה ממנו על מנת שיחזירה לו ויעבד בה עשרה ימים להשלים השמונים של שכירות השני ותם היתה מתה בתוך שבעים יום הלו הרי יש בלתן-לין הרחטוה וישבע רחובן שמתה כדרכה ושמעון השואל משלם לו ר' פלוגתא שהיה נחלטו לו בשביל שהי פרות שלולות שהשאילו לרחובן ובפעם זה כילו מתו שהיהן לין פרתו בעין שהשאילו ברחטון דומית דהרי החזיר לו פרתו וזו שמוך משלם לו עכשיו בתורת תשלומין בתה לידו והרי יש לו עליו שהי תביעות על שהי שלילות ושהי תביעות על שהי שכירות לעטות תלו עשרים יום: **מכדי חדא** פרה הולי כן · ולטיגן תשלומין גמי למלם ליה פרה לתת ותטמוד במקום הרחטוה תתם שני השלילות ותהא שלילה לתת ימסור לו לעטות בה עשרים יום: **מי לית לפרה בעיגת לימת הכי** · לולי היה קיימת היה פטור לגמרי שלת שיעטה בה עשרים יום,עכשיו שמתה שלילה לתת היא: **מר בר רב חסי** ס"ל כתתקפתת דרב לתת מדפתי: **פעמים שהביאם בתמתת** · לתטיגן דלתת פרה הולי שמתמת טוכר שהשלים הוא לת עליו שני שלילות פרה לתת לימן לתת: **פעמים שהביאם בתמתת** · לתטיגן דקתי הטוכר והטוחל נשבעו לנקר ולת כפרו ממון והכי ן בשבועות ליטוי וקרבן שלו תפלית כדכתיב בויקרא"ולו נפש כי תשבע וגו'": שניהם

רבינו חננאל

אגביה הלוה מדעתו ומכרה למלוה פליגי בה רב אחא ורבינא וקיימא לן הלכה כדברי המיקל הלכך לא מיהדר · זה ששמוה לו מאימת אכיל הפירות *)רבא אמר מכי ממיא אדרכתא לידיה. סדר הדין מוציא מלוה שטרו בב"ד ומקיימו ומחייבין הלוה לפורעו לא פרע קורעין שטר חוב וכותבין למלוה אדרכתא על נכסי הלוה ומכריזין ואחרי ההכרזה שמין נכסי הלוה ומחליטין למלוה לא מצא נכסין בני חורין כותבין לו פירעא ואחרי שיטרף קורעין הפירעא וכותבין לו אדרכתא על הנכסין הללו ואחר כך קורעין האדרכתא וכותבין לו שומא על שדה זו ומחליטין אותה למלוה. אביי אמר בהתיטת העדים על האדרכת,מיד זכה המלוה בשדה. רבא אמר מכי שלמן (אדרכתא) [אכרותא] וקי"ל כרבא: **מתני'** השוכר פרה והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר · אוקמה ר' אמי [לקמן דף לו] בשנתנו לו הבעלים רשות כגון שאמרו לו לדעתו כלום, אם רצונך להשאילה לו הרשות בידך.עכשיו אם ראה אותה השוכר שמתה ברשות השואל כדרכה ישבע ויפטר · וישלם השואל לשוכר · אמר ר' זירא פעמים שמשלמים הבעלים כמה פרות לשוכר כו' ודברים פשוטין הן · אמר ר' ירמיה פעמים שהשוכר והשואל שניהם בחטאת פעמים ששניהם באשם · פעמים שהשוכר בחטאת והשואל באשם · פעמים שהשואל ב ה ט א ת והשוכר באשם · תפוש האי ללא בידך כפירת ממון באשם · אין שם כפירת ממון אלא בימוי שפתים כלומר נשבע בשקר על דבר שאין לו בו הנאת ממון חייב הפאת · וקיימא לן שומר חנם נשבע על הכל · שואל משלם את הכל הוץ ממתה מחמת מלאכה · נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין ה נ נ י ב ה והאבידה וכבר פירשנום · שניהם בחטאת **) כגון שמתה מחמת ם ל א כ ה דתרוייהו פטורין,משלם וכחשו ונשבעו שנאנסה אין אחד מהן נהנה לפיכך שניהן בחטאת ·

*) נרמה ל"ל רבה ועי' בתוס' ד"ה רבה.

**) נפיגו בגמ' הבי, בגון שמתה כדרכה ותמהו בתוס' ד"ה רבה ותולי דבימו פי' ל' בגמ' ופי' בתוס' ד"ה רבה.

[ג"ל נכ"ק קיכ:]

[ג"ל יב. [ובש"ע]]

ג"ל ב"ק ל"ג ע"ב תוס' ד"ה אלא אמר אביי ובגיטין ל"ב ע"ב תוס' ד"ה אלא אמר אביי

שכיחם בחצם · אם נשבעו לשקר והיו נשכרים בשבועתם להקל פרעון מעליהם כפירש ממון הוא זו וקרבן שבועה שלהם חצם לוז בן ב' שניס דכתיב (ויקרא ה) והביא את אשמו ליל תמיס בערכך כסף (שני) שקלים והוא חצם גזילות: נתנסה · ע"י לסטיס ונשבעו שקר (ג) תע"פ שהשואל משלם תוכפין משביעין אותו כדרך הוגה שבועה שיהא בשבועתם שמא נתן מעיניו בה ונשבע שנתנסה ואינה בשבועתו: שובר כבין כך ובין כך מיפטר · מתשלומין, קאי בחטאת: בין כך ובין כך · בין שנשבע בחמת שנתנסה בולכה בין שנשבע לשקר שנתנסה פטור עלמו משלם הלכך אין בשקר זה כפירת ממון דהא אם הוזה על החמת היה פטור, שבועת ביטוי היא ובחטאת: שואל בבין כך ובין כך חייב לשלם · נמלא שלח בפר ממון בשיקול שבועתו, ושבועת ביטוי קלי בחטאת: בגון שנגנבה · והשוכר חייב לשלם לבעלים והשואל ישלם לשוכר: ואמרו מתה מחמת מלאכה · ופטר שואל עלמו בשקר משלם לשוכר והשוכר משלם לבעלים: שמתה בדרכה · ואם הודו על החמת שוכר פטור ושואל חייב: שנגנבה · ושניהם חייבין: ואמרו מתה בדרכה · השוכר פטור עלמו בשקר לבל השואל לא נפטר בך משלם: חיובי מיחייב · לשלם קלי על שבועתו בחטאת: מאי קמ"ל · רבי ירמיה מפקיות אלימות הן בשבועות המשנה מחזקה לחובה, ומפטור לפטור ומפטור לחובה, פטור מחשם גזלות, ומחובה לפטור חייב: לא תמר פטור · מכל מה שהיה נפטר אם שמרה הוא עלמו: חייב · אפי' בחושן: ולא מיבעיא כו' · ואין לך לומר אם החושן שהוא לשלם ונשבעו משמרה היה זו שנשמרה בחמת: מרייהו · פועיי"ר בלע"ז: מאן דמחזק · אחד מן התלמידים שהעתיק מפיו דפעריה סבר קומר שמסר לשומר כו': הוו מפקדי לה · ללח מלו למרי ליה אין לומר שיהא בידה: להא שמעתא · דר' יוחנן דאיכא: אי הכי לבעלים בעי למלומי · שומל שהם השלילום לו: למרי ליה · בעלים לשוכר: לדעתך · כרלונך אם תרלה להשלילה לו ימי שכירותך אין להו מקפידין הלכך הוא השלילה והבעלים אין יכולין לומר אין רלונו: מסרן לבנו כו' · או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים: בפניהם · בפני אותם הקטנים שלא ילאו לחזן ויתבדו המעות:

על

שובר המיחייב בגניבה ואבידה · מכאן יש להוכיח דהלכה כמ"ד דשוכר כשומר שכר דמי וכן מוכח בריש אלמנה לכ"ג (יבמות סו:) וכן פרק השואל (לקמן דף צז: ושם) גבי מריימר בר חניעת תורג אור

לאפוקי מדר' אמי · ה"ה דהוה מלי למימר לאפוקי מדשמואל דאמר פ"ג דשבועות (דף כה:) דשבועת ביטוי ליתא אלא ביכול להיות להבת אבל שבועה שזרק פלוני גרול ליס פטור שאין יכול לומר שבועה שיזרוק והכא מיחייב שבועה כי נשבע שנתנסה אע"ג דליתא בלהבת: **רב** אמר פטור · ות"ק והא תנן פ"ג דגיטין (דף כט:) אם אמר טול היממה חפץ פלוני לך ישלחנו ביד אחר וי"ל דאע"ג דלשוכר להפקידו ביד אחר מ"מ בשביל כך אינו חייב לפקוחו:

אין לשוני שיהא פקדוני ביד אחר · אין לפרש דטעמא דחייב לר' יוחנן לאיבד משום דשינה מדעת המפקיד ולכך יתחייב בכל החומרין לפי' בחומרין שהיו רחוין לבא בברשות שומר הרחוק דא"כ מאי פריך אביי לרבא לקמן לימא ליה ר' אמי לר' יוחנן מאי שנא מלוה מהמת מה לי הכא מה לי התם ר' והלא כיון דשינה מדעת בעל הפרה הוא חייב לפילו בחומרין שהיו בלין לפי' אם היתה ברשותו לבך הולרך לתרן שהשלילו מדעת בעלים אלא י"ל דהטעם הוא דחשיב בחילו פירם לו אלא יאמר מדעתו בגון שימסרנה לאחר שיהיה בחילו פבע בה וכל חומרין שילרטו לה בעולל לתלות אלא לא מסרה לאחר אלא היו בלרטים חייב בה בגון אם מתה בבית שומר אבי היה לתלות דהשלה דחומו בית קבולה ומתוך אם היתה מתה בבית שומר הרחוק לא היתה מתה שבדיל בית אחד יותר מאחר והוי בפבע בה וילאה לגנב שהוא מרעה שמן וטוב ומתה דחייב לאביי דאמר דהשלה דאגמת שכר דעלויי עלייה לשמירתו חייב, א"ל קבולה וכן לרב אם מסרה לאחר אבל בדקודן חייב מהאי טעמא והיכא אלא בבע בה בגון לרב דמסרה לבן דעת אחר או שנעשה בפניה כרחו ויולאה לגנב דההיא סברא, יומא חד אפקדינהו לגבי הד מנייהו, שמע קלא בי הלולא, נפק אזל אפקדינהו לגבה דההיא סברא, אדאזל ואתא אגנוב מרייהו אתא לקמיה דרב ופטריה, מאן דחזא סבר משום דשומר שמסר לשומר פטור, ולא היא, שאני התם דכל יומא נמי אינהו גופייהו גבה דההיא סברא הוו מפקדי להו, יתיב ר' אמי וקאמר לה להא שמעתא איתיבי ר' אבא בר ממל לר' אמי השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה וישלם לשוכר ואם איתא לימא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אלא הכא במאי עסקינן בשנתנו לו (רשות הבעלים) להשאיל, אי הכי לבעלים בעי לישלומי: אמרו ליה לדעתך, אמר להו רמי בר חמא המפקיד מעות אצל חבירו צררן והפשילן לאחוריו, מסרן לבנו ובתו הקטנים, ונעל בפניהם שלא בראוי, חייב שלא שמר בדרך השומרים טעמא דקטנים הא גדולים פטור אמאי ניחא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר? אמר רבא כל המפקיד

*) וכרי"ף והכלל"ם גרסי או נעל בפניהם כו'

על

שפיר ולפי' למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו בחוסם הכא כשמסר לשומר אחר חייב דהתם בלריכה לתורבני להיות נלרע עד שבאו גנבים אבל הכא לגנבי מילתא שלותו הבל ולותו מקום היה מסוכן יותר להמית בהמה זו דמיד שבאת אם תתחיל החולי וכן קאמר לבי לקמן לפי' למ"ד פטור הכא חייב

לאפוקי

בשבועה דהא אינהו כל יומא נבה דההיא סברא הוה מפקדי למרייהו · ור' יוחנן אמר שומר שמסר לשומר חייב · ואמר אביי משום דיכול למימר אין רצוני שיהא מפקדני ביד אחר · ומחבלנן עליה המפקיד מעות אצל חבירו צררן והפשילן לאחוריו או שמסרן לבניו הקטנים נעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרין · ודייקי' סיגא מעמא דקטנים הא בניו (אבל) גדולים אפור ואמאי ניחא אין רצוני שיהא

בפסוק בני חצם נתנסה כתיב בני"ת

ועיין שם (ויקרא ה:ד) בחי' אגדות מהר"ל

(ויקרא ה:ד)

ועיין תוס' ר"פ

בין כך ובין כך · מתשלומין, קאי בחטאת: בין כך ובין כך · בין שנשבע בחמת שנתנסה בולכה בין שנשבע בשקר שנתנסה פטור עלמו משלם הלכך אין בשקר זה כפירת ממון דהא אם הוזה על החמת היה פטור, שבועת ביטוי היא ובחטאת: שואל בבין כך ובין כך חייב לשלם · נמלא שלח בפר ממון בשיקול שבועתו, ושבועת ביטוי קלי בחטאת: בגון שנגנבה · והשוכר חייב לשלם לבעלים והשואל ישלם לשוכר: ואמרו מתה מחמת מלאכה · ופטר שואל עלמו בשקר משלם לשוכר והשוכר משלם לבעלים: שמתה בדרכה · ואם הודו על החמת שוכר פטור ושואל חייב: שנגנבה · ושניהם חייבין: ואמרו מתה בדרכה · השוכר פטור עלמו בשקר לבל השואל לא נפטר בך משלם: חיובי מיחייב · לשלם קלי על שבועתו בחטאת: מאי קמ"ל · רבי ירמיה מפקיות אלימות הן בשבועות המשנה מחזקה לחובה, ומפטור לפטור ומפטור לחובה, פטור מחשם גזלות, ומחובה לפטור חייב: לא תמר פטור · מכל מה שהיה נפטר אם שמרה הוא עלמו: חייב · אפי' בחושן: ולא מיבעיא כו' · ואין לך לומר אם החושן שהוא לשלם ונשבעו משמרה היה זו שנשמרה בחמת: מרייהו · פועיי"ר בלע"ז: מאן דמחזק · אחד מן התלמידים שהעתיק מפיו דפעריה סבר קומר שמסר לשומר כו': הוו מפקדי לה · ללח מלו למרי ליה אין לומר שיהא בידה: להא שמעתא · דר' יוחנן דאיכא: אי הכי לבעלים בעי למלומי · שומל שהם השלילום לו: למרי ליה · בעלים לשוכר: לדעתך · כרלונך אם תרלה להשלילה לו ימי שכירותך אין להו מקפידין הלכך הוא השלילה והבעלים אין יכולין לומר אין רלונו: מסרן לבנו כו' · או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים: בפניהם · בפני אותם הקטנים שלא ילאו לחזן ויתבדו המעות:

גמרא מ"ש להא מסרה לבן דעת אחר. עיין לקמן דף ל"ג ע"ב תוס' ד"ה אי הכי תוס' ד"ה רב וכו' ותי"ט והא תנן כו' ועיין שם:

[הבעלים רשות כל"ן] לקמן מכ: ועמ"ש תוס' שם כמה כ"ה]

שבועות מט:

כ"ק יא: מו:

[עי' תוס' גיטין כט: ד"ה כאן אם ותוס' כ"ק יא: ד"ה לא]

[גיטין יד: כט:]

[נדרים ט: ופ"ב]

[עי' תוס' כ"ק נב: ד"ה שכיחם]

[ועי' תוס' כ"ק נב: ד"ה שכיחם]

כב ב מיי' שם הל' ג סמג לאוין לעו:

כה ג מיי' שם פ"ו הל' ה ופ"ח הל' ה: ופ"ו ה: ופ"ו ו:

כו ד ה מיי' פ"ח מהל' מהל' מזק ממון הל' יא ועי' בכסגות וכמ"מ וכ"מ שמג עמין פע ת"ע טוס"ע מ"מ פי' לקמן פ"ע טוס"ע מ"מ פי' לקמן שעי' כו וכי' שם שעי' ה ושימון שם שעי' ו:

כז ו מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פע טוס"ע מ"מ פי' לקמן שעי' כו:

כח ז מיי' פ"ד מהל' שלוה ופקדון הל' ו סמג עשין פח טוס"ע מ"מ פי' לקמן שעי' כו:

כט ח ם מיי' שם הל' ז טוס"ע שם שעי' כח:

כג א מיי' פ"ח מהל' שבועות הל' ו ס סמג לאוין רמ:

פעמים ששניהם באשם פעמים שהשוכר באשם והשואל באשם פעמים שהשוכר באשם והשואל בחמאת הא כיצד כפירת ממון=אשם, ביטוי שפחים=חמאת-פעמים ששניהם בחמאת כגון שמתה כדרכה ואמרו נאנסה שובר דבין כך ובין כך מיפטר-פטור=בחמאת שואל דבין כך ובין כך חיובי מיחייב בחמאת פעמים ששניהם באשם כגון שנגנבה ואמרו מתה מחמת מלאכה להחרוייהו הא כפרי ממונא דהא מיחייבי וקא פטרי נפשייהו, שובר בחמאת ושואל באשם כגון שמתה כדרכה ואמרו מתה מחמת מלאכה-שובר דבין כך ובין כך מיפטר-פטור, חייב בחמאת, שואל דמיחייב במתה כדרכה וקא פטר נפשיה במתה מחמת מלאכה=באשם שובר באשם ושואל בחמאת כגון שנגנבה ואמרו מתה כדרכה-שובר הוא דמיחייב בגניבה ואבידה וקא פטר נפשיה במתה כדרכה=באשם שואל דבין כך ובין כך חיובי מיחייב=בחמאת, מאי קמ"ל? לאפוקי מדרבי אמי דאמר כל שבועה שהדיינים משביעים אותה אין חייבין עליה משום שבועת ביטוי שנאמר או נפש כי תשבע לבטא בשפתים כי תשבע=מעצמה, קמ"ל דלא כר' אמי. אחמה שומר שמסר לשומר רב אמר פטור לא מבעיא שומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו פטור מאי טעמא דהא מסרה לבן דעת אחמה לא מבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו אלא אפי' ש"ח שמסר לשומר שכר דעלויי עלייה לשמירתו חייב, א"ל אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אמר רב חסדא הא דרב לאו בפירוש אתמר אלא מכללא דהנהו גינאי דכל יומא הוו מפקדי מרייהו גבה דההיא סברא, יומא חד אפקדינהו לגבי הד מנייהו, שמע קלא בי הלולא, נפק אזל אפקדינהו לגבה דההיא סברא, אדאזל ואתא אגנוב מרייהו אתא לקמיה דרב ופטריה, מאן דחזא סבר משום דשומר שמסר לשומר פטור, ולא היא, שאני התם דכל יומא נמי אינהו גופייהו גבה דההיא סברא הוו מפקדי להו, יתיב ר' אמי וקאמר לה להא שמעתא איתיבי ר' אבא בר ממל לר' אמי השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה וישלם לשוכר ואם איתא לימא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אלא הכא במאי עסקינן בשנתנו לו (רשות הבעלים) להשאיל, אי הכי לבעלים בעי לישלומי: אמרו ליה לדעתך, אמר להו רמי בר חמא המפקיד מעות אצל חבירו צררן והפשילן לאחוריו, מסרן לבנו ובתו הקטנים, ונעל בפניהם שלא בראוי, חייב שלא שמר בדרך השומרים טעמא דקטנים הא גדולים פטור אמאי ניחא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר? אמר רבא כל המפקיד

שקר נהנה ממון אבל השואל דבין בגניבה ובין במתה כדרכה חייב ולא נהנה ממון חייב חמאת שנשבע בשקר ולאפוקי מדר' יוסי דאמר כל שבועה שהדיינין משביעין אותה אין חייבין עליה משום שבועת ביטוי · איתמר שומר שמסר לשומר רב אמר פטור ואמר רב חסדא [לאו בפירוש אתמר אלא] מכללא אתמר דהנהו גינאי דהוו מפקדי כל יומא(מפקדי) מריייהו גביה דההיא סברא ואינבנו ופטריה רב משום דלא יכלי למיטען אנת מהימנת לי בשבועה וההיא סברא לא מהימנא לן

דאם כן ליתני קטנים סתמא · ותיפוק ליה דקטנה לגבי ויש"ל דבניו נקט לרבותא דסד"א דאע"ג דבניו קטנים כמי שהפקיד לגדולים הוא שלפעמים מוסר הפיקדון לבניו קטנים קמ"ל לא כמי שהפקיד לבניו ולא נקט קטנים סתמא משום דבעי למידק הא גדולים הוי כדרך שהמוכרים ומוסרין משום דבעי לבניו קטנים דוקא ולא גדולים דלעולם מסור למסור לפעמים מוסר לגדולים ולא לקטנים ומתחייב בכך:

אמ' מהימנת לי בשבועה · שהשומר הרשות יכול ליפטר על התוכח לו שהיו עדים בדבר פטור ותפי' מסר לחש"ו ומתה ברשותם כיון דלקח בבית שומר הרשות היה מתה כמלך המות מה לי הכא מ"ל התם כו' וסובר רבא שזהו טעמו של רבי יוחנן ולא כתבי' לתמר משום דהין לרועי כו' וכן הלכה כרבא יולא כר"ת דפסיק כתבי:

שהעלה למרעה שמן וטוב · להשתמש לה הוי פשיעה בהעלאה: **אי** הכי עלתה נמי · בשלמא לרבא דאמר מלאך המות כו' לא יצטרך להעמיד במרעה שמן וטוב ולכך העלה לרשתי טוקין ופלה חייב משום העלאה אע"פ שנפלה בע"כ שתקפתו וירדה וירשת דקתני לי עלתה פטור מיירי שתקפתו ועלתה וכן הנפילה היתה בתקפתו וירדה כמו בסיפא אבל לתבי דלוקמה במרעה שמן וטוב ולא פשע בהעלאה וחייב משום שפשע בנפילה דמיירי שהיה יכול לתקפה ולא תקפה ר"ש ריישא נמי לפי' תקפתו ועלתה אמאי פטור ליחייב משום נפילה שהיה לו לשומרה שלא תפול דמסתמא נפלה דריש"ת הוי כמו נפלה דסיפא שהיה יכול לתקפה ומצי נפלה דריש"ת מיירי בתקפתו וירדה דומיא דעלתה דמיירי בתקפתו ועלתה ולא דמיא לנפילה דסיפא ות"ח אמאי נקט בריש"ת עלתה ובסיפא העלה והלא אין חילוק בין העלה מדעתו לעלתה בעל כרחו ובנפילה לבד הוא היה לפלוגי בתקפתו וירדה הוא תוכח לו תקפתו חייב וי"ל בריש"ת נקט עלתה לגלויי דנפלה הוי בע"כ וסיפא נקט העלה לגלויי דנפלה הוי שהיה בידו לתקפה ולא תקפה דומיא דהעלה שהיה בידו וות"ח אמאי שהיה יכול לתקפה אמיירי לתוקמה במרעה שמן וטוב ולא פשע בהעלאה כיון שהיה יכול לעשותה מנפילה וי"ל כיון דאין לו טורח הבאתה בהעלאה זו פושע הוא שיש לו לחוס שמא ישכח ולא ישמרנה מליפול ולכך אם מתה היה חייב:

רבינו חננאל

שיהא מקדושי בידי אחרי. דפריך רבא אליבא דאביי כל המפקיד על דעת שימסרם מי שנפקדין אצלו לבניו הגדולים ולאשתו הוא מפקיד ולא עדיף ליה ממונא דחבריה מדידיה וממונא דידיה אשתו ובניו נמרי ליה וכן הלכה דנהרדעאי דייקי מתני' כרבא · אמר רבא הלכת שומר שמסר לשומר חייב ואפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר דעלייו עלייה לשמירתו חייב והני מילי היכא דיכול למימר אנת מהימנת לי בשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה ואי מיתבריר דאיהו נמי הוה מפקיד גביה כגון מעשה דנינאי בהאיה סבתא פטור · איתמר פשע בה ויצאת לאנס ומתה כדרכה אביי משמיה דרבה אמר חייב · רבא משמיה דרבה אמר פטור · וקיימא לן בהא כאביי דאמרינן קושיא על תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב דאי אביי הדרא נבי מרה פטור דהא הדרא לה · ומודה רבא היכא דנגבה גנב מאנס ומתה כדרכה בי גנב מחייב מאי טעמא אי נמי שבקה מלאך המות בי גנב הוה קיימא · מתיב רמי בר חמא לאביי העלה לראשי צוקין פי' ההדים שעולין האבנים וצורים שלו כסכינים ונפלה אין זה אונס ודייקי מינה *) הא מתה הוי אונס ופטור אמאי ונימא אוירא דהר קטלה ופרקי' זו אינה פשיעה שהרי העלה למרעה שמן וטוב אי הכי אפי' נפלה יהא פטור ודחינן התם מפני שהיה לו לתקפה כדי שלא תפול ולא תקפה · אי הכי הא דתנינן עלתה לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס אמאי הכא נמי נימא היה לו לתקפה כיון שלא תקפה מחייב ופרקי' סיפא כגון שנתחזקה עליו שהחזיק בה בכל כחו ם ש כ ת ו ועלתה ומשכחנו וירדה ונפלה ומאי הוה ליה למיעבד הלכך פטור · ואע"ג דאמר רבא כל דיין דלא דאין כוותיה דסוגיין דשמעתא כולה כאביי הוא דסלקא · אמר ר' יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו כו': אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי, אמר ליה רב שמואל בר יהודה לרב יהודה—אמרת לן משמיה דשמואל: חלוק היה רבי יוסי

*) ל"ל משמע דנפלה הא כו'.

על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד, אמרי נהרדעי דיקא נמי דקתני **או שמסרן לבנו ובתו הקטנים חייב** הא לבנו ובתו הגדולים פטור מכלל דלאחרים לא שנא גדולים ולא שנא קטנים־חייב, דאם כן ליתני קטנים סתמא ישמע מינה, אמר רבא *הלכתא שומר שמסר לשומר חייב לא מבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר חייב מאי טעמא דאמר ליה "את מהימנת לי בשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה": אתמר פשע בה ויצאת לאנס ומתה בדרכה אביי משמיה דרבה אמר חייב רבא משמיה דרבה אמר פטור · אביי משמיה דרבה אמר חייב כל דיינא דלא דאין כי האי דינא לאו דיינא הוא: לא מבעיא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס־חייב דחייב, אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב מ"ט דאמרינן הבלא דאגמא קטלה רבי משמיה דרבה אמר פטור כל דיינא דלא דאין כי האי דינא לאו דיינא הוא לא מבעיא למ"ד *תחילתו בפשיעה וסופו באונס=פטור דפטור אלא אפילו למ"ד חייב הכא פטור מאי טעמא? דאמרינן מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם, ומודי אביי דאי הדרא לבי מרה ומתה דפטור מ"ט דהא הדרא לה וליכא למימר הבלא דאגמא קטלה ומודי רבא כל היכא *דאיגנבה גנב באנס ומתה כדרכה בי גנב דחייב מאי טעמא? דאי שבקה מלאך המות, בביתיה דגנבא הוה קיימא, אמר ליה אביי לרבא לדידך דאמרת "מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם" דאותביה ר' אבא בר ממל לרבי אמי ושני ליה "שנתנו לו בעלים רשות להשאיל ולימא ליה מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם" לדידכו דמתניתין אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר" איכא לאותבה להההיא, לדידי דאמינא אנת מהימנת לי בשבועה והאיך לא מהימן לי בשבועה ליכא לאותבה כלל, **ממיב לעולם בר הכא** *העלה לראשי צוקין ונפלה אין זה אונס חייב הא מתה כדרכה הרי זה אונס ופטור, ואמאי ליכא *אוירא דהר קטלה אי נמי אובצנא דהר קטלה? הכא במאי עסקינן שהעלה למרעה שמן וטוב הכי נפלה נמי? אהיא לו לתוקפה. ולא תקפה, הכי איכא דישא *עלתה לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס איבעי ליה למיתקפה: צריכא שתקפתו ועלתה תקפתו וירדה: אמר רבי יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו כו': אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי, אמר ליה רב שמואל בר יהודה לרב יהודה—אמרת לן משמיה דשמואל: חלוק היה רבי יוסי

אף

כדרכה · גרסינן הלוק: פטור · דהוי סופו בתוכו: חוירא · ליכא: לובנגנא · עייפות טורח המעלה: למרעה שמן וטוב · בשלמא להעלות שם בהמות לרעות: להתקפה · להחזיק בה שלא **בפרשת הלוים** יפול: עלתה · מתליה: שתקפתו · על כרחו ועלתה ולא יכול להחזיק בה מחזקה היתה ממנו:

(ב"ק יח: ט:)

(ב"ק כח: ט. ומי' לקמן מב. גג:)

(ב"ק יב: יומא נב:)

גליון הש"ס

תום' ד"ה אם וכו' ולא כ"ת דפסק כתבי' · עיין קדושין דף נב ע"א תוס' ד"ה ניתי וע"ין מ"ש בגיטין דף ס' ע"ב דף תלב ע"ב:

(לקמן נג:)

(לקמן ממ:)

חף ברשותיה · בשלם ולא רצה ליטבע כילד זה נותן לתוך כיסו כפילו על זה אינו יכול לטעון : שכבר שילם · קודם שנמלך הגביה וקנה כפל כדאמר מעיקרא לעדותא דהכי אמתי ליה : **מתני'** שהודה מפי עצמו · הואיל והודה מפי עצמו ובגמ' מפרש טעמא מה הוא : זה לומר מאתים שלי · לאחר זמן כשבאו ליטול פקדון : מה הפסיד הלמאי · מ"ל לו יודה לעולם על האמת : **גמ'** מסתברא מפקיד ממונא · דקתני נותן לזה מנה ולזה מנה : ולא למכירן · כשזה תובע וזה אומר ליה יודע אם לך הוא לאחרך חוקי ממונא בחזקת נשבע זה שלא נפסידנו ממונו ויהא מונח עד שיבא תליא : ריבתא · דאד גברא הפקיד אגלו ואזה ליה כשנים שהפקידו אצל אחד ומת ליה למידק מה יש לזה בתוכו ומה יש לחביריו ותע"ג דלא כרך אחד הוה מיהו כיון שהפקידו זה בפני זה גילו דעתן שלא חשדו זה את זה לומר שמא חביריו יטבע המתים : ומתני' דכפת ממתי דר"ע היא · דתקני לך ללמוד ר"ע היא דפליג עמי בהניח ואומר לא זו הדרך מוליכתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד: דקתני עלה דהניח כו' · ללמוד מזה ר"ע בהא, ומתי' אמר · ומשכחינן לה דקתני ליה · והוא לו חפץ ליתן לא מן הדין ומספיקא ליה לן למיזביה לכל חד וחד : בשלא נשתה ידי שמים · מלאין בא ליטלך מה יעשה ולא יעשה להשתה ולהי אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה ורמינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו *א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי · אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו · ובן · שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף וזו זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי, נותן את הקטן לאחד מהן, ומחוך הגדול נותן דמי קטן לשני והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו : **גמ'** אלמא מספיקא מפקנן מכולא ולא אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה ורמינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים נותן לזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו א"ל פקדון אגזל קא רמית : גזל דעבד איסורא קנסוהו רבנן, פקדון דלא עבד איסורא לא קנסוהו רבנן. ורמי פקדון אפקדון ורמי גזל אגזל אפקדון דקתני רישא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע איזה הוא נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי שנים שהפקידו וכו' אמר רבא רישא נעשה כמי שהפקידו לו בשני כריכות דהוה ליה למידק ליפא נעשה כמי שהפקידו לו בכרך אחד דלא הוה ליה למידק כגון דאפקידו תרוייהו בהדי הדדי בחד זימנא דאמר להו אנת גופייכו לא קפדיתו אהדדי אנא קפדינא. ורמי גזל אגזל קתני הכא אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם הוא או אבי של אחד מכם הפקיד לי מנה ואיני יודע איזה מהן נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהן גזל זה אומר אותי גזל וזה אומר אותי גזל מנין גזילה ביניהם ומסתלק דברי ר"מ אלמא מספיקא לא מפקנן ממונא ואמרינן *אוקים ממונא בחזקת מריה ומאי דמתני' דהכא ר"ט היא *דתקני עלה דההיא מודה ר"מ באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם שנותן לזה מנה ולזה מנה? התם דקא תבעי ליה הכא בבא לצאת ידי שמים ונמי דתקני ושהודה מפי עצמו שמע מינה. אמר מר "התם דקא תבעי ליה" והלה מה טוען? רב יהודה אמר רב הלה שותק רב מתנה אמר רב הלה צווח

אף בראשונה, הלכה כמותו או אין הלכה כמותו? אמר ליה חלוק היה ר' יוסי אף בראשונה והלכה כמותו אף בראשונה אתמר נמי אמר ר' אלעזר חלוק היה ר' יוסי אף בראשונה והלכה כמותו אף בראשונה ור' יוחנן אמר מודה היה ר' יוסי בראשונה שכבר שילם-שלם אין לא שילם לא, והאמר *ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שילם שילם ממש אלא כיון שאמר הריני משלם אע"פ שלא שילם? אימא מודה היה ר' יוסי בראשונה שכבר אמר הריני משלם:

מתני' *אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם, או אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה ואיני יודע איזה הוא: נותן לזה מנה ולזה מנה, שהודה מפי עצמו. *שנים שהפקידו אצל אחד-זה מנה וזה מאתים, זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו *א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי · אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו · ובן · שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף וזו זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי, נותן את הקטן לאחד מהן, ומחוך הגדול נותן דמי קטן לשני והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו : **גמ'** אלמא מספיקא מפקנן ולא אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה ורמינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים נותן לזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו א"ל פקדון אגזל קא רמית : גזל דעבד איסורא קנסוהו רבנן, פקדון דלא עבד איסורא לא קנסוהו רבנן. ורמי פקדון אפקדון ורמי גזל אגזל אפקדון דקתני רישא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע איזה הוא נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי שנים שהפקידו וכו' אמר רבא רישא נעשה כמי שהפקידו לו בשני כריכות דהוה ליה למידק ליפא נעשה כמי שהפקידו לו בכרך אחד דלא הוה ליה למידק כגון דאפקידו תרוייהו בהדי הדדי בחד זימנא דאמר להו אנת גופייכו לא קפדיתו אהדדי אנא קפדינא. ורמי גזל אגזל קתני הכא אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם הפקיד לי מנה ואיני יודע איזה מהן נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהן גזל זה אומר אותי גזל וזה אומר אותי גזל מנין גזילה ביניהם ומסתלק דברי ר"מ אלמא מספיקא לא מפקנן ממונא ואמרינן *אוקים ממונא בחזקת מריה ומאי דמתני' דהכא ר"ט היא *דתקני עלה דההיא מודה ר"מ באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם שנותן לזה מנה ולזה מנה? התם דקא תבעי ליה הכא בבא לצאת ידי שמים ונמי דתקני ושהודה מפי עצמו שמע מינה. אמר מר "התם דקא תבעי ליה" והלה מה טוען? רב יהודה אמר רב הלה שותק רב מתנה אמר רב הלה צווח

מתני' שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו *א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי · אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו · ובן · שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף וזו זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי, נותן את הקטן לאחד מהן, ומחוך הגדול נותן דמי קטן לשני והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו : **גמ'** אלמא מספיקא מפקנן ממונא ולא אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה ורמינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים נותן לזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו א"ל פקדון אגזל קא רמית : גזל דעבד איסורא קנסוהו רבנן, פקדון דלא עבד איסורא לא קנסוהו רבנן. ורמי פקדון אפקדון ורמי גזל אגזל אפקדון דקתני רישא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע איזה הוא נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי שנים שהפקידו וכו' אמר רבא רישא נעשה כמי שהפקידו לו בשני כריכות דהוה ליה למידק ליפא נעשה כמי שהפקידו לו בכרך אחד דלא הוה ליה למידק כגון דאפקידו תרוייהו בהדי הדדי בחד זימנא דאמר להו אנת גופייכו לא קפדיתו אהדדי אנא קפדינא. ורמי גזל אגזל קתני הכא אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם הפקיד לי מנה ואיני יודע איזה מהן נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהן גזל זה אומר אותי גזל וזה אומר אותי גזל מנין גזילה ביניהם ומסתלק דברי ר"מ אלמא מספיקא לא מפקנן ממונא ואמרינן *אוקים ממונא בחזקת מריה ומאי דמתני' דהכא ר"ט היא *דתקני עלה דההיא מודה ר"מ באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם שנותן לזה מנה ולזה מנה? התם דקא תבעי ליה הכא בבא לצאת ידי שמים ונמי דתקני ושהודה מפי עצמו שמע מינה. אמר מר "התם דקא תבעי ליה" והלה מה טוען? רב יהודה אמר רב הלה שותק רב מתנה אמר רב הלה צווח

דתניא מודה ר"ט כו' ומתי' פריך והא מוקמי' בריתא דמודה ר"ט בבא לצאת ידי שמים ומתני' דהתם מיירי מדינא וי"ל דמתני' דהתם מיירי לצאת ידי שמים דקתני ושהודה מפי עצמו משמע דלא הפסיד כלום ולא קרבן קרבן וקא חמר התם רוצה להביא קרבן לריך להביא גזלו למדי דתנן הביא תמנו עד שלא הביא גזלו לא יצא ידי חובתו אבל אם הביא גזלו ולא קרבן לריך להביא גזלו למדי דהוה רוצה לצאת ידי שמים :

*) [ובתוס' דפרק הגוזל עם כתבו עוד ס"א אפי' לצאת ידי ס"ח אין מייב לר' ליפטר עד שיביא קרבן ומקח דלא כפקדון ומקח דלא עשה מיטורת לא כו' ע"ש] ועיין רס"ח מודה

רבינו חננאל

ואמיקנא שמואל אמר חלוק ר' יוסי אף בראשונה בהא דתנן למי משלם למי שהפקדון אצלו חולק עליו ר' יוסי ואומר אינו משלם אלא לבעל הפקדון ואין הלכה כשמואל דהא ר' יוחנן פליג עליה דהא אהדדי אמר ר' יוחנן מודה ר' יוסי בראשונה שאינו משלם אלא למי שהפקדון אצלו . וקיימא לן כר' יוחנן דסוגיין בעלמא שמואל ור"י הלכה כר' יוחנן וכל שכן ר' אלעזר דתלמיד קטן הוא לגבי ר' יוחנן : **מתני'** אמר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע איזהו נותן לזה מנה ולזה מנה . ומקשי' עלה ומספיקא מפקנן ממונא וכו' . ורמינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים וכו' . ודחי' מפקנן אגזל קא רמית. ורמיפקדוןאפקדון דתנן (בסיפא) [בריישא] דסתני' דהכא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו אימא סיפא דהא מתני' שנים שהפקידו אצל אחד כו' . ופריק רבא רישא היה לו בעת שהפקיד אצלו לומר לו מה שמך וכיון שלא הקדק לידע איזה מהן הוא הפקיד אצלו אינו אפסיד נפשיה לפיכך פשלם לזה ולזה . סיפא כגון ששנים הפקידו אצלו ביחד וכל אחד רואה כי הצרור אחד גדול שיש בו מאתים והאחד קטן שאין בו אלא ק' . יכול למימר מי שהפקדון אצלו כיון דחזיתי דאין מפקיד בעל הצרור יודע כי הגדול לוקח דיע כי הצרור הגדול שלי הוא והקטן לחביבו אמינא כיון דלא דייקי אהדדי מהימני לפיכך לא דקדקתי . תוב רמינן ארישא דמתני' דתנן בסוף יבמות גזל אחד מהן ואינו יודע אי זה מהן גזל מניח גזילה ביניהן ומסתלק דברי ר' פרפון וכו' . אלמא מספיקא לא מפקנן ממונא. ואמיק' מדקתני התם וטורה ר' פרפון באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני

גזל

מחמשה · לא שייך כך פלוגתא לפלוגתא דרבי יוחנן ורב הונא דפ' המוכל (לקמן דף נז:) דבבי ושמת דלחי' לר"ע דלמר מניח גזילה ביניהם הייט משום דיודע בודאי שלא גזל לכולה רק לאחד מכל בני ושמת יודה דבני עדיף ולחי' לר"ע דלמר יש לכל אחד ואחד הייט משום דיודע בודאי שהוא מייב לאחד מהם מכל בני ושמת יודה דפטור שלחו יודע שהוא מייב כלל :

דקתני עלה ומודה ר"ע ס"ה דס"מ למפרך מבריימא לחמי מודה לגלא ניחא ליה למפרך ממתניתין דיבמות לחמתניתין (ג)* : **התם** דקתי תבעי ליה הכא בבא לצאת ידי שמים · לכאורה נרלה דהשתא לא לריך לשיטוי קמאי דלחין חילוק בין כרך לאחד לב' כריכות וריבתא דעומר מנה לזה ומנה לזה בבא לצאת ידי שמים וסיפא דקתבעי ליה יהא מונח לך מדלא קאמר דלא התם תבעי ליה משמע דלא הדר מסטיין קמי וכן לקמן (ע"ב) דפריך נמי ומי אמר רבא בב' כריכות ס"ל למידק מסתם מה דלא הדר ביה לכך נרלה לכולה מתני' לחיבי בבא לצאת ידי שמים ולכך בריתא דהוה ליה למידק טובן לזה מה דלא ובא לצאת ידי שמים וסיפא דכרך אחד כיון דלא ס"ל למידק מפיל בבא לצאת ידי שמים חיט מייב ולרבי מרפון נקט בריתא חביו של אחד מכם ולא נקט לאחד מכם לרבותא דאפילו שמת ושמת נותן לכל אחד ואחד בבא לצאת ידי שמים ולר"ע נקט חביו דמשמע שמת ושמת לכך חיט מייב לגלא לצאת ידי שמים כדאמר לקמן (שם) דבשמת ושמת חיט מייב לכל אחד ואחד לר"ע מדיוק ונקט חביו לחי לס עלמן הפקידו לו ס"ל כר' מחבירו שנים שהפקידו אצל אחד כו' ורבינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים וכו' ודחי' מפקדון אגזל קא רמית.ורמיפקדוןאפקדון דתנן (בסיפא) [בריישא] דסתני' דהכא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו אימא סיפא דהא מתני' שנים שהפקידו אצל אחד כו' . ופריק רבא רישא היה לו בעת שהפקיד אצלו לומר לו מה שמך וכיון שלא הקדק לידע איזה מהן הוא הפקיד אצלו אינו אפסיד נפשיה לפיכך פשלם לזה ולזה . סיפא כגון ששנים הפקידו אצלו ביחד וכל אחד רואה כי הצרור אחד גדול שיש בו מאתים והאחד קטן שאין בו אלא ק' . יכול למימר מי שהפקדון אצלו כיון דחזיתי דאין מפקיד בעל הצרור יודע כי הגדול לוקח דיע כי הצרור הגדול שלי הוא והקטן לחביבו אמינא כיון דלא דייקי אהדדי מהימני לפיכך לא דקדקתי . תוב רמינן ארישא דמתני' דתנן בסוף יבמות גזל אחד מהן ואינו יודע אי זה מהן גזל מניח גזילה ביניהן ומסתלק דברי ר' פרפון וכו' . אלמא מספיקא לא מפקנן ממונא. ואמיק' מדקתני התם וטורה ר' פרפון באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני

רבינו חננאל

ואמיקנא שמואל אמר חלוק ר' יוסי אף בראשונה בהא דתנן למי משלם למי שהפקדון אצלו חולק עליו ר' יוסי ואומר אינו משלם אלא לבעל הפקדון ואין הלכה כשמואל דהא ר' יוחנן פליג עליה דהא אהדדי אמר ר' יוחנן מודה ר' יוסי בראשונה שאינו משלם אלא למי שהפקדון אצלו . וקיימא לן כר' יוחנן דסוגיין בעלמא שמואל ור"י הלכה כר' יוחנן וכל שכן ר' אלעזר דתלמיד קטן הוא לגבי ר' יוחנן : **מתני'** אמר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע איזהו נותן לזה מנה ולזה מנה . ומקשי' עלה ומספיקא מפקנן ממונא וכו' . ורמינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים וכו' . ודחי' מפקדון אגזל קא רמית. ורמיפקדוןאפקדון דתנן (בסיפא) [בריישא] דסתני' דהכא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו אימא סיפא דהא מתני' שנים שהפקידו אצל אחד כו' . ופריק רבא רישא היה לו בעת שהפקיד אצלו לומר לו מה שמך וכיון שלא הקדק לידע איזה מהן הוא הפקיד אצלו אינו אפסיד נפשיה לפיכך פשלם לזה ולזה . סיפא כגון ששנים הפקידו אצלו ביחד וכל אחד רואה כי הצרור אחד גדול שיש בו מאתים והאחד קטן שאין בו אלא ק' . יכול למימר מי שהפקדון אצלו כיון דחזיתי דאין מפקיד בעל הצרור יודע כי הגדול לוקח דיע כי הצרור הגדול שלי הוא והקטן לחביבו אמינא כיון דלא דייקי אהדדי מהימני לפיכך לא דקדקתי . תוב רמינן ארישא דמתני' דתנן בסוף יבמות גזל אחד מהן ואינו יודע אי זה מהן גזל מניח גזילה ביניהן ומסתלק דברי ר' פרפון וכו' . אלמא מספיקא לא מפקנן ממונא. ואמיק' מדקתני התם וטורה ר' פרפון באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה דקתני וכו' למתניתין

גליון הש"ס

מתני' אגלא הכל יהא מונח. עיין גיטין דף מד ע"ב תוס' ד"ה ונמייבה : נמרא פקדון אגזל קמיית . עיין גיטין דף כח ע"ב תוס' ד"ה מכחמה : תוס' ד"ה דקתני וכו' ס"ה דהא"מ למפרך. וכתה שכת דף מט ע"ב ושיין בתוס' שם ד"ה והא :

כ"ק קג: יבמות קיח: [קידושין מה: וש"נ] דלמא ר"ע היא ס"ל

מודה לחי בזה"ש-ת"ע דקתמר מודה לחי ללחו משום דליחוי מתלמידי ב"ש דפ"ק דיבמות (דף טו:) בגירת הבא מכבר כב"ה דקתמר (ב) תמיה לחי מתי הבא לגרים הבא בידי ותניחנה והייט כב"ה ללחו לגבי דשמה לעיל ללו ולהלו מודים הגח הכא מודה לחי:

ומאי דר"ע היא · ות"ק ולחו כמאן דלר"ע טוען לזה מכה ולזה מכה ו"ל דהכי פי' ממאי דר"ע היא ומיגיא ללמוד ללחת ידי שמים ומצני מדקתמר מודה ר"ש למאן מודה ללחו לר"ע דתמר מדיגא מצלם לכל לחד ולחד ומאי ר"ש מדיגא מגיח ביניהם ומצלם לכל ללחת ידי שמים מודיגא דמצלם לכל לחד ולחד ולקמר הא תוקימנא בבא ללחת ידי שמים ומודה דקתמר ר"ש ס"ד כי היכי דלחמרת בשמת ומשת מצלם לכל לחד ולחד ללחת ידי שמים הכי מודיגא לך הכא:

ומי תמר רבא כל בשתי כריכות ות"ל למידק ות"ת ומתני לחי ללחת ידי שמים ות"ל מדקגא במתני דלחתי ידי שמים ומודה דקתמר ר"ש ס"ד כי היכי דלחמרת בשמת ומשת מצלם לכל לחד ולחד ללחת ידי שמים הכי מודיגא לך הכא:

ת"ל למידק ות"ת ומתני לחי ללחת ידי שמים וי"ל מדקגא במתני דלחתי ידי שמים כר"ש ס"ד כי היכי דלחמרת בשמת ומשת מצלם לכל לחד ולחד ללחת ידי שמים מודיגא דמצלם לכל לחד ולחד ללחת ידי שמים הכי מודיגא לך הכא: **ומי** תמר רבא כל בשתי כריכות ות"ל למידק ות"ת ומתני לחי ללחת ידי שמים ות"ל מדקגא במתני דלחתי ידי שמים כר"ש ס"ד כי היכי דלחמרת בשמת ומשת מצלם לכל לחד ולחד ללחת ידי שמים הכי מודיגא לך הכא:

(ב) תוס' ד"ה מודה וכו' כב"ה דקתמר מתני' מתני מגח:(ב)ר"חומי ג' ר' כו' כדמשמע לגרח מודם ללון מודם ללחו עלמח כה:

רבינו חננאל

שמכל מקום השבחה הגוילה לגבול עצמו. אמר רב ספק היגוח להצחילה לא ישול ואם נפל לא יחזיר אמר רב ספרא חני ויניח.

הגהות הב"ח

(ב) תוס' ד"ה מודה וכו' כב"ה דקתמר מתני' מתני מגח:(ב)ר"חומי ג' ר' כו' כדמשמע לגרח מודם ללון מודם ללחו עלמח כה:

ומאי דר"ע היא · ות"ק ולחו כמאן דלר"ע טוען לזה מכה ולזה מכה ו"ל דהכי פי' ממאי דר"ע היא ומיגיא ללמוד ללחת ידי שמים ומצני מדקתמר מודה ר"ש למאן מודה ללחו לר"ע דתמר מדיגא מצלם לכל לחד ולחד ומאי ר"ש מדיגא מגיח ביניהם ומצלם לכל ללחת ידי שמים מודיגא דמצלם לכל לחד ולחד ללחת ידי שמים הכי מודיגא לך הכא: **ומי** תמר רבא כל בשתי כריכות ות"ל למידק ות"ת ומתני לחי ללחת ידי שמים ות"ל מדקגא במתני דלחתי ידי שמים כר"ש ס"ד כי היכי דלחמרת בשמת ומשת מצלם לכל לחד ולחד ללחת ידי שמים מודיגא דמ

והא טעמא דרבי יוסי משום הפסד הרמאי הוא? אלא תרוייהו לרבנן איצטריך ליה, דאי אשמעינן מילתא דרבנן הוה אמינא התם הוא דאמרינן כיון דאי בעי מצי אמר ליה לא בעינא, אבל הכא דלא מצי אמר ליה לא בעינא אימא לא. ואי אשמעינן הך הוה אמינא התם הוא דאמרינן הכי משום דאי בעי מצי אמר ליה לא בעינא, אבל הכא דלא מצי אמר ליה לא בעינא אימא לא, קמ"ל.

[ישמות יט. וש"נ] פסחים יג.

מתני' המפקיד פירות אצל חבירו לא יגע בהן, ואם נגע בהן פסידא דנגרל למיגר הכי קתני: **מתני'** חבורין - ע"י עכבריס או ריקנין: לא יגע בהן. למוכרן ושומרן מפרש בגמ': **גמ'** קב שלו - מביכה עליו על ידי שעמל בהן וקב שיפחר לו מסס הוא רוצה מפעמה קבין של חבירו ולב נחמן בר יצחק אמר חישינן שמא עשאן המפקיד תרומה ומעשר על מקום אחר כתשעה קבים של חבירו ולב נחמן בר יצחק אמר חישינן שמא עשאן המפקיד תרומה ומעשר על מקום אחר מיתיבי

המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה לא יגע בהן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר בשלמא לרב כהנא היינו דקתני "לפיכך" אלא לרב נחמן בר יצחק מאי "לפיכך"? אי דאמר קאמר השתא דאמור רבנן לא נזבין דחיישינן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בבדי חסרונן אבל יותר מבדי חסרונן דברי הכל מוכחן בב"ד אדרב נחמן בר יצחק והא פליגא דאדרב כהנא מי לימא פליגא: כי קאמר רב כהנא בבדי חסרונן, קאמר והא רוצה בקב שלו מתשעה קבין של חבירו קאמר? גומא בעלמא

לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר וליחוש דלמא הוו להו יותר מבדי חסרונן ובגינהו וקא אכיל מבלים יותר מבדי חסרונן לא שבית, ואי משתבחי מא, מבנינן להו? וליחוש שמא עשאן בעל הבית תרומה ומעשר על מקום אחר? כי מזבנינן, לכהנים בדמי תרומה נמי מזבנינן להו, ולרב נחמן בר יצחק נמי נזבנינהו לכהנים בדמי תרומה? בהא פליגי דרבה בר בר חנה סבר יותר מבדי חסרונן לא שבית מידי וכי משתבח, לקמיה הוא דהויא יתר מבדי חסרונן, אי עביד להו בעה"ב תרומה ומעשר על מקום אחר, מכמיה דהוו להו יותר מבדי חסרונן עביד להו הלכך כי הוו להו יותר מבדי חסרונן, גזבנינהו לכהנים בדמי תרומה, ורב נחמן בר יצחק סבר יתר מבדי חסרונן משכח שבית וכי הוו להו לאלתר הוא דהוו להו, ואי אמרת גזבנינהו זימנין דקיימי ומזבין להו וכי עביד להו בעל הבית תרומה ומעשר על מקום אחר, לא ידע להו דובא, וקא אכיל מבלים, מתיב

המפקיד פירות אצל חבירו וברקיבו, יין ודחמיץ שמן והבאיש, דבש *והדביש הרי זה לא יגע בהן דברי ר"מ וחכמים אומרים עושה להם תקנה ומוכרן בבית דין ובשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעצמו *ביוצא בו גבאי צדקה בזמן שאין להם עניים לחלק פרטין לאחרים ואין פורטין לעצמן, גבאי תמחוי בזמן שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן

קתני מיהת "פירות והרקיבו" מאי לאו אפילו יתר מבדי חסרונן? לא, בבדי חסרונן, והא "יין והחמיץ שמן והבאיש דבש והדביש" = דיתר מבדי חסרונן נינהו? שאני הני דיקום קם. שמן והבאיש דבש והדביש למאי

(ר' יוחנן)

מחלוקת בבדי חסרונן. פרש"י כלדך שאר תבואות והקשה ריב"ם וכי פליגי בשאר דבפחות מבדי חסרונן לכ"ע לא ימכור ועוד דמ"ש דרבה בר בר חנה ורב נחמן בר יצחק ור' יוחנן פליגי שנתחסר בחדש לו בחדשים יותר מדאי ולהכי אמר רב כהנא שלו מתשעה קבין של חבירו דאי לא יתחסר בחדש לו בחדשים יותר מדאי לא יגע בהן לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר. ומקשי בשלמא למאן דאמר רב כהנא היינו דקתני לפיכך פי' כיון שאין אדם רוצה שיחלוף לו פירותיו אלא ישאירו לו כמות שהן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר. אלא למאן דאמר רב נחמן מפני שבעל הבית עושה אותן תרומה מ"בעי ליה למימר. ופרקינן כיון דאמור רבנן לא יגע בהן דחיישינן שמא בעליהן עשאום תרומה לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה כו': אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מחלוקת תנא קמא ורשב"ג דאמר תנא קמא לא יגע בהן בזמן ש[שחסרונן כדתנן במתני' הרי זה יוציא לו חסרונות אבל יותר מבדי חסרונן בדרי הכל מוכרן בב"ד ואי אדרב נחמן [בר יצחק] הוא אמר חיישינן שמא עשאן תרומה ותרומה אינה נמכרת לשום חולין ה"ר יוחנן הא אמר מוכרן הלכך ואי אדרב פליגי. לימא רבה בר בר חנה אמר יוחנן פליגא נמי אדרב כהנא רבה אדרב נחמן לא יתכן קאמר. ודחי' אית לן למימר דלא אמר רב כהנא לא יסכרם אלא ה"ר כ"א דחמרי כ) פחות מבדי חסרונן והיא כדתנן לקמן לחיסים ולאורז מ' חצאי קבין לכור

כ) ר"ח ומפרש"י ובה"ג ומשכנתי מפי מורי:

כב א מיי' פ"ו מהל' שלוח ופקדון הל' ו ושיין בטושע"ח ומ"מ סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף מו:

מר ב מיי' שם:

מה ג מיי' שם וסמג שם טוש"ע שם:

מו ד מיי' שם:

מז ה מיי' שם הל' ג וסמג שם טוש"ע שם סעיף מז:

מח ו מיי' שם הל' ה * שלף כ. טוש"ע שם סעיף יט:

מט ז מיי' פ"ט מהל' מתנות עניים הל' יא ופ"ב מהל' מעשר שני הל' ט טוש"ע י"ד סי' רמ סעיף כ:

נוסח (דף ד"א ע"ב) פירוש ר"ת ופליגא ואדרב כהנא אמר ר' יוחנן

[גמ' שלפנינו מיתת לך וכן בתוספתא תוס' גיטין פ"ג ד"ה וכן]

תת נוסח ל' ריב"ה בר בר חנה אמר ר' יוחנן בפירוש שלקיבן ויותר מבבדי חסרונן דברי הכל אחד לעולם

מענה ◇ קושיות על ר' יוחנן

ר' יוחנן ונחדש דלמא הוה בהן חסרון יתר מבדי חסרונן ששנינו במשנתינו ומכרם על פי ב"ד מי שהיו מופקדין אצלו ולמה שנינו לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה כו'. פי' כגון שהיו לו פירות מבל בביתו אומר תפירות שיש לי מפקדון אצל פלוני הרי הן תרומה הלזו ואוכלם על מנת שפירותיו קיימין וכיון שמכרם נמצא אוכל מבלים למפרע ופרקינן כי מזבנין להו להני פירי לכהנים מזבנין להו בדמי תרומה שאם יבואו בעליהן ויאמרו כי תרומה היו יזהרו דמיהן לכהן והרבה יזהרו שאין בעליהן עושין אותן תרומה על מקום אחר אלא בקרוב ומן שרבר ברור הוא שאין בתוך זה הזמן עלה בהן יותר מכדי חסרונן דאמרי' דראי חל עליהן שם תרומה ונפסדו הפירות שהפרישן עליהן אבל אחר זמן הרבה דאיכא למיחש דלמא הוה בהו יותר מכדי חסרונן לא ועל אורחא דא ג) דשמעתא הדרה' ומקשינן המפקיד פירות אצל

ג) ר"ל כמן שאם תמודין כדי מכרון וכו'. ב) תולי ר"ל דתכרי כדי מכרון וכו'. ג) תולי ר"ל ועל תומתא דא תמכר מקצת דשמעתא הדא.

עד כאן לא קאמר רשב"ג אלא (ע) בכה"ג מורידין · ור"ח והא לקמן מייתי לה לקמן ברשב"ג מורידין ור"ל דמהא ליכא למשמע מינה אלא קאמר דמי מוכיח דמד נטעמת הוא מדשמואל דסבר כרשב"ג וסבר מורידין לוכח כן מרשב"ג גופיה ור"ל דלא שמיע ליה כרייתא לקמן :

בששמעון בן שמע כ"ע ל"פ דמורידין·לין לפרס כשנמצו כג' עדים דמ"ל פקיעה מורידין אלא שנמצו היינו בקול ועד אחד אע"ג דשמעו בו שמת דכפ' ב' דייני גזירות (כתובות דף קו·) גבי לין פוסקין מזונות לאשה מיד משמע סוגיא דהכא דהוי כעדות גמורה* : **אמר** רבא לירד ולמכור תנן · ור"ח ואלמי לא פריך ממתניתין דהאשה שהלכה (ירמות דף קנז: ושם ד"ה שלין) דקתני מלינו שלין לחיש ככנסין לגאלה על פיה ולבני כמי לירד ולמכור תנן ור"ל דמהכא לגמרי ליה לאקשויי מסוס דלומיל דכשוחיכם קתני דמשמע כלל כלל לא :

דיורד לנכסי שבוי לין מוליאין לוחו מידו · (ב) הוא הדין לאפי' מורידין לוחו לכתילה דהא נטושים מורידין לרשב"ג דאמר נטושים כשבוין אלא אגב דתנא בסיפא בנטושים מוליאין תנא נמי בשבוין לין מוליאין ור"ח לימא רב הלכה כתנא קמא וממילא הלכה כרשב"ג ור"ל דלא שמיע להו כרייתא לי נמי ליכא דמפכי להו :

וכולם

רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון ב"ג ואמר שמואל מורידין קרוב לנכסי שבוי לאו משום דהד טעמא הוא? לא, תרי טעמי נינהו, הכי נמי מסתברא דאמר רבא אמר רב נחמן מורידין קרוב לנכסי שבוי, אלא ש"מ תרי טעמי נינהו שמע מינה. אתמר שבוי שנשבה: רב אמר אין מורידין קרוב לנכסיו שמואל אמר מורידין·קרוב לנכסיו: ששמעו בו שמת כ"ע לא פליגי דמורידין, כי פליגי בשלא שמעו בו שמת·רב אמר אין מורידין דלמא מפסיד להו ושמואל אמר מורידין כיון דאמר מר שיימינן להו כארים לא מפסיד להו, מיתיבי רבי אומר *משמע שנאמר *והודעתי אתכם יודע אני שנשותיהם אלמנות ובניהם יתומים אלא מה ת"ל והיו נשיכם וגו' מלמד שנשותיהם מבקשות לינשא ואין מניחין אותן, ובניהן רוצים לירד לנכסי אביהן ואין מניחין אותן? אמר רבא לירד ולמכור תנן, הוה עובדא בנהרדעא ופשטה רב ששת מהא מתני', א"ל רב עמרם לשמא לירד ולמכור תנן א"ל דלמא מפומבדיתא את דמעלילין *פילא בקופא, רחמנא רמיא "דנשותיהם [ובניהם]" קתני מה התם כלל לא אף הכא נמי כלל לא, ומורידין קרוב לנכסי שבוי·תנאי היא דתניא *יורד לנכסי שבוי אין מניחין אותו מידו ולא עוד אלא אפי' שמע שמכמשמשין ובאין וקדם ותלש ואבל הרי זה זריז ונישבר, ואלו הן נכסי שבויין דברי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין הלכו להם למדינת הים ושמעו בהן שמת. יורד לנכסי נטושים מניחין אותו מידו ואלו הן נכסי נטושים הרי שהיה אביו או אחד מן המורישין הלכו להם למדינת הים ולא שמעו בהם שמת ואמר רבן שמעון בן גמליאל שמעתי שהנטושים כשבויין. יורד לנכסי רטושים מניחין אותו מידו ואלו הן נכסי רטושים הרי שהיה אביו או אחד מן המורישין באן ואינו יודע להיכן הלכו מאי שנא הנך דקרו להו "נטושים" ומאי שנא הני דקרו להו "רטושים"? נטושים

דלמר מין מוליאין לוחס מידו : שהנטושים כשבוין · ואין מוליאין מידו : נכסי נטושין · שהנכסים נטושין : נכסי לטושין · שהנכסים לטושים ולקמן מפרש להו ⟨יורד⟩ ממשמע שנזוכוש בעליהם מעצמם ולכך להם לכוון להיה לו לגזול·לוהו ולא ס"מ לו ⟨נטושים⟩ שנטושו בעליהם בעל כרחן כגון שנפלו, והיינו תגלי דרבן שמעון סבר מוריזין ורבנן סברי אין מורידין :

ס"ג

*) כגון שיהא לבן זה גגי נכסי לטושין והולי דרכיה סיה לו גי' אחרת .

למאי חזו? לגלדאי, דבש לבתישא דגמלי* ⟨וחב"א עושה להם חקנה ומוכרן בב"ח⟩ מאי תקנתא עביד להו? אמר רב אשי *להנהניהם במאי? לא מיפלגי: דמה סבר להפסד מרובה חששו *להפסד מועט לא חששו ומר סבר אפילו להפסד מועט נמי חששו : רשב"ג אומר יממכרו בבית דין מפני שהוא כמשיב אבידה לבעלים : אתמר רבי אבא ברבי יעקב א"ר יוחנן הלכה כרש"ג *וזרבא אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים והא אמרה ר' יוחנן חדא זמנא *דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב ויצידן וראיה אחרונה? אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן מתני' שנינו בן גמליאל אומר נשמע דמורידין קרוב לנכסי שבוי מדברי חכמים, ראין מורידין קרוב לנכסי שבוי, ממאי, דלמא עד כאן לא קאמר רבן שמעון בן גמליאל הכא אלא משום דקא כליא קרנא אבל התם הבן נכנס ראין מורידין, ועד כאן לא קאמרי רבנן הכא אלא אי כרב כהנא אי כרב נחמן בר יצחק אבל התם הבן נכנס מורידין, למימרא דתרי טעמי נינהו והאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון ב"ג ואמר שמואל מורידין קרוב לנכסי שבוי, לאו משום דהד טעמא הוא? לא, תרי טעמי נינהו, הכי נמי מסתברא דאמר רבא אמר רב נחמן מורידין קרוב לנכסי שבוי, אלא ש"מ תרי טעמי נינהו שמע מינה. אתמר שבוי שנשבה: רב אמר אין מורידין קרוב לנכסיו שמואל אמר מורידין·קרוב לנכסיו: ששמעו בו שמת כ"ע לא פליגי דמורידין, כי פליגי בשלא שמעו בו שמת·רב אמר אין מורידין דלמא מפסיד להו ושמואל אמר מורידין כיון דאמר מר שיימינן להו כארים לא מפסיד להו, מיתיבי רבי אומר *משמע שנאמר *והודעתי אתכם יודע אני שנשותיהם אלמנות ובניהם יתומים אלא מה ת"ל והיו נשיכם וגו' מלמד שנשותיהם מבקשות לינשא ואין מניחין אותן, ובניהן רוצים לירד לנכסי אביהן ואין מניחין אותן? אמר רבא לירד ולמכור תנן, הוה עובדא בנהרדעא ופשטה רב ששת מהא מתני', א"ל רב עמרם לשמא לירד ולמכור תנן א"ל דלמא מפומבדיתא את דמעלילין *פילא בקופא, רחמנא רמיא "דנשותיהם [ובניהם]" קתני מה התם כלל לא אף הכא נמי כלל לא, ומורידין קרוב לנכסי שבוי·תנאי היא דתניא *יורד לנכסי שבוי אין מניחין אותו מידו ולא עוד אלא אפי' שמע שמכמשמשין ובאין וקדם ותלש ואבל הרי זה זריז ונישבר, ואלו הן נכסי שבויין דברי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין הלכו להם למדינת הים ושמעו בהן שמת. יורד לנכסי נטושים מניחין אותו מידו ואלו הן נכסי נטושים הרי שהיה אביו או אחד מן המורישין הלכו להם למדינת הים ולא שמעו בהם שמת ואמר רבן שמעון בן גמליאל שמעתי שהנטושים כשבויין. יורד לנכסי רטושים מניחין אותו מידו ואלו הן נכסי רטושים הרי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין באן ואינו יודע להיכן הלכו מאי שנא הנך דקרו להו "נטושים" ומאי שנא הני דקרו להו "רטושים"? נטושים

דלמר מין מוליאין לוחס מידו : שהנטושים כשבוין · ואין מוליאין מידו : נכסי נטושין · שהנכסים נטושין : נכסי לטושין · שהנכסים לטושים ולקמן מפרש להו ⟨יורד⟩ ממשמע שנזוכוש בעליהם מעצמם ולכך להם לכוון להיה לו לגזול·לוהו ולא ס"מ לו ⟨נטושים⟩ שנטושו בעליהם בעל כרחן כגון שנפלו, והיינו תגלי דרבן שמעון סבר מוריזין ורבנן סברי אין מורידין :

ס"ג

*) כגון שיהא לבן זה גגי נכסי לטושין והולי דרכיה סיה לו גי' אחרת .

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה עד וכו'. אבל אפשר אין מוריזין: (ב) ד"ה לטושים וכו'. ירוזלמי ג"ה עין משפט נר מצוה ב א מיי' פ"ו מהלכות שלוחה ופקדון הל' ב סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי' לג סעיף ה: נא ב ג מיי' פ"ו מהל' נחלות הלכה ד ה ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין נ טוש"ע חו"מ סי' רפה סעיף ב ובסעיף ה: נב ד טוש"ע שם סעיף ג [ועיין בכ"מ שהשמיט זה]:

נזיר [ועי' קום, יבמות קנו: ד"ה שלין ותוס' כתובות קו: ד"ה שמעו]

נג ה מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ג וסעיף ד:

נזיר ג' מוכיח מדברי ר' יוחנן שנפסיק (ר' יוחנן מקיל ולעיל מחמיר) ומיישב דמתני' ר' מיירי בנכסי שבוי

רבינו חננאל

אצל חבירו והרקיבו וכו' פי' כיון דקם קם כיון שהחמירן כך יעשיר בחשבונו לעולם . פי' כתישה מלשון חבתש את האויל בסכתש . וחכמים אומרים עושה להן תקנה ומוכרן בב"ד. וכשמוכרן מוכרן לאחרים ולא לעצמו . עושה להן תקנה . אפקי' תקנה זו לקנקנים שלא יפסידו לגמרי ואפי' הפסד מועט חששו והלכה כחכמים ורשב"ג אומר יחזור . ורשב"ג אומר יפסדם בב"ד מפני שהוא כשיב אבידה . ק"ל דאלוקה חכמים ורשב"ג בנכדי חסרון כי' יוחנן והלכה כחכמים ואע"ג דחכמים דבריהם קיימי בחנה ויש נ"מ כשבא ליחר מכרי מכרון בב"ד הכל לאחרים ולא לעצמו : איתמר רב אמר אין מורידין קרוב לנכסי שבוי חיישינן דלמא מפסדי להו . ושמואל אמר מורידין כיון דאמר מר שמין להם כארים לא מפסדי להו . בשמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי דמורידין כי פליגי בשלא שמעו בו שמת . וקיימא לן כשמואל וכרב נחמן. הוה עובדא בנהרדעא כשבוי שנשבה רב ששת דאין מורידין קרוב לנכסיו מהא דתניא ר' אומר ממשמע שנאמר והודעתי אתכם יודע אני יודע כי יהיו נשיכם אלמנות ובניכם יתומים אלא מלמד שהן מבקשות לינשא ואין מניחין אותן . בניהן מבקשין לירד לנכסי אביהן ואין מניחין אותן שאין מורידין לא נחבדרה מיתתן בעדות . ואע"ג דאוקמה רבא לירד ולמכור אין מניחין אותם אבל מניחין אותן לירד ולתקן . דהאה רב ששת מדכתב נשיכם ובניהם בניהם דומיא דנשיהם מה נשיהם כולי לא אף בניהם כולי לא . מורידין קרוב בנכסי שבוי איקימנא כתנאי דתניא היורד לנכסי שבוין אין מוציאין אותן מידו ואפי' שמעו בהן שמתו . היורד לנכסי נטושין מוציאין אותן מידו . והן שיצאו למדינת הים ואין יודע להיכן הלכו *)

תנא

הורה אור

מסורת הש"ס

[תוספתא דכתובות פ"ח]

[מכות דף כ"ב *ואילך ושם פרק לה]

[נדרים נב:]

[שבת קנה ושם]

[כתובות פה. ניטין נח. ושם. ב"ק סט. ב"ב קנד. סנהדרין נח. [ככורות כד.]

[ב"ק קיג.]

[ירושלמי פ"ב ה"ב

מסורת הש"ס

ס"ג נטושים טל כרמן דכתיב והשביעית תשמטנה ונטשתה סיעו על כרמו: לפקעתא דמלכא. מלוט המלך: רטושים מדעתן דכתיב אם על בנים רוטשה תנא דמדעתן דכתיב אם על בנים רוטשה ולא שביה דכתיב ושם לא בנים רוטשה דקרא וקם שלום בעמך היו ירלים שלא יבאו לויבים עליהם וכל מבקריך יוסך יגלו בגולה מלילין. תורה אור

ונטושים דבע"כ דכתיב והשביעית תשמטנה ונטשתה" = *אפקעתא דמלכא, רטושים דמדעתן דכתיב "אם על בנים רוטשה" תנא "וכולם שמן להם כארים" אהייא אילימא אשבויין, השתא "זריז" "ונשכר" הוה, מאי דאשבח מיבעיא! אלא ארטושים, והא מוציאין אותן מידם קתני אלא אנטושים, למאן אילימא לרבנן הא אמרי "מוציאין אותו מידו" אי רבן שמעון בן גמליאל הא אמר שמעתי שהנטושים כשבויין? כשבויין ולא שבויין: בשבויין דאין מוציאין אותן מידן ולא שבויין דאילו התם: זריז ונשכר. ואילו הכא שיימינן ליה בארים ומאי שנא מהא דתנן המוציא הוצאות על נכסי אשתו: הוציא הרבה ואכל קימעא, קימעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל! הא לא דמיא אלא להא (*דתנן) "המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי אחר דמי" אלמא כיון דלא סמכא דעתיה תהינן ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו. ובולן שמין להם באריס ובולן לאיתויי מאי לאיתויי הא דאמר רב נחמן אמר שמואל שבוי שנשבה מורידין קרוב לנכסיו, יצא לדעת אין מורידין קרוב לנכסיו, ורב נחמן דידיה אמר "בורח הרי הוא כשבוי", בורח מחמת מאי: אילימא מחמת כרגא היינו לדעת "אלא בורח מחמת מדדין. אמר רב יהודה אמר שמואל "שבוי שנשבה והניח: קמה לקצור, וענבים לבצור, תמרים לגדור, זיתים למסוק-בית דין יורדין לנכסיו ומעמידין אפוטרופוס וקוצר ובוצר וגודר ומוסק ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו", ולוכלים אפוטרופא לעולם: "אפוטרופא לדיקנני לא מקמינן: אמר רב הונא "אין מורידין: קטן לנכסי שבוי "ולא קרוב לנכסי קטן, "ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן-אין מורידין קטן לנכסי שבוי דלמא מפסיד להו, "ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן=באחי מאימא [ולא קרוב לנכסי קטן] כיון דלא מחי אתי לאהדוקי ביה, *אמר רבא שמע מינה מדרב הונא "אין מחזיקין בנכסי קטן ואפילו

ובולם שמן להם כארים. תנקושים דרבב"ג קלי כדמסיק פי' רש"י דבשבוי (ג) שמעו שמתו תוכל כל הפירות ואם יבואו הבעלים קודם שיכלכל הפירות יטול כשלר כריסין ויחזיר השאר ובנטושים דלא שמעו שמת לא יאכל כל הפירות אלא שמן הפירות שיכלכל כשלר כריסין למחצה לבעלים ולרביע ולא יאכל כלום בחנם וקשה דלחמלי מצני לעיל לילד ולמכור תנן ליצני לילד ולאכול תנן התם לפילו לאכול בחנם ליטו יורד ועוד מלי פריך בשר הכי לף בניסס כלל לא הא ולמלי אין לו כלל לפילו למ"ל מוכידין כיון שאין לו אלא כלרים ככרי ועוד מלי פריך מהמוליא הולאות על נכסי שאבו שהכתם יורד לאכול כל הפירות לבל הכא ליטו יורד כי אם בתוכת לריסות וכו' דלמר שמואל לקמן שבוי שהגיע קמה לקלור מעמידין לפוטרופוס וקולר וכולר וחמ"ל מורידין קרוב לנכסיו ומיקרקא חמלי אין מורידין קרוב כיון שלא יאכל הפירות בחנם לבר נדלה דולמי שבל הפירות לוכל בחנם ואם זבל וחרם וזרע ובעלים בלו קודם שקלר יטול כלרים שבר מרעו ועמלו ולרב וכן לת"ק לית להו שאין שמין כלרים ולבך אין מורידין לשמר מפסיד להו לפי שרוא שיבואו הבעלים קודם שיקלור ויאכל ולא יטול כלום ולא יבדוק בלום לת מה שימלא הקרקע שלא כל מה שימלא יאכל בחנם כדין קרוב היורד לנכסי שבוי והשתא פריך שפיר כיון שאוכל כל הפירות כשיבואו הבעלים קודם שילקט לחמלי טובל כלרים מפני מהמוליא הולאות על נכסי שמכר כו' והא דקתמר ולילו התם זריז וכשכר פי' כשמעט הבעלים ממשמשים ובאין מיניה שומו לקדם ולחלוש לתע"פ שהפירות יבואו הרבה מעמלו כיון שאם לא יקדם אין מקלמין טרחו לאכל הכא בנטושים אם בלו בעלים אין מניחין אותו לחלוש כיון דלא מפסיד מידי דקיימי להו כלרים: **אמר** שמואל שבוי שנשבה מורידין. ור"ת ורמ"ל דהא דקתני אבל מורידין קרוב לנכסי שבוי דאמרי' לעולם אין מורידין לעבד. דמסתמא לא פליג שמואל מדלא קאמר לף בורח לו לף יולא לעבד: **שם** מדרב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן ואפי' הגדיל. פרש"י מדלאמר רב הונא אין מורידין קרוב הא נכסי מורידין וקשה דבלא רב הונא כמה מבעיות יש שמעמידין לפוטרופוס לנכסי יתומים פרק הניזקין (ניסין דף נב:) מנהו ב"ד לא יסבנו וע"ק היכי מוכח מדרב הונא דאין מחזיקין דלמא מי טוען שבי חזקה ולא דמורידין נכסי מכוח לליכא למיקם למידי דע"כ כיון דמורידין ל"כ יש לו לעבד לומר הבא עדים שלקחת מאבי והכי נמי יש לו לעבד ולממות בסוף כל שלשה וכי

(לקמן קו.קה.)

*ראשי גוגל כהל

כתובות עט:

ע"ל דאמר ר"י אמר רב חסדא וכן כוף בכתובות פ. [ועי' תוס' יבמות קו. ד"ה מלי]

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה וכולם וכו' דבכתי שמעו בו שמת וכו' ובנטושים דלא שמעו בו שמת לף:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה השתא כו' ויעול הכל. ע"ב עי' תוס' ד"ה וכולן (ומש"ם רבינו בת"מ סי' רפ"ח ס"ק ו):

כתובות יג: [ע"ש כתוס']

נחמן. בורח מחמת מדדין: ילא לדעת אין מורידין. לכיון שהיה שפוי בדעתו ולא טרלו בלכתו לירד לנכסיו ס"מ לא ניחא ליה: בורח הרי הוא כשבוי. שאין לו מחמת מיוסבת עליו מחמת שהוא בהול: מחמת כרגא. שאין לו ממה לפרוע כסף גולגלתו למלך ובורח לפני בוא הזמן: היינו יולא לדעת. שאין כאן בהלה: מחמת מדדין. שיהא הנכסים על סכיסות דמיס כדאמרינן בבבא קמא (דף קיז:) מדדין הורגין על סכיסות דמיס כדאמרינן בבבא קמא (דף קיז:) מדדין היא לישה בלשון פרסי וכן מפורש בשערים דרב האי גאון (שער מ): מעמידין לפוטרופוס. להכניס דבר המוכן ויהא שמור לבעלים ותח"כ מורידין קרוב להבניה וליטול כלרים: ולוכלים לפוטרופוס לעולם. שלא יטול כלום: לפוטרופא לדיקנני לא מקמינן. אין בית דין טורחין לבקש לפוטרופוס לנכסים גדולים שבמהלת זקנים לפי שלא ימלאוהו ליתמי מיכא דשמע להו והוי לפוטרופוס לדבר מלוה אבל לדיקנני לא שמעי להו: אין מורידין קטן לנכסי שבוי. ולפילו הוא רלוי ליורשו, דקא מפסיד להו ומעטד. שיורידו להם לית ככרי: ולא קרוב. הרלוי ליכם בנכסי קטן לעשות ולהכול כדמסיק טעמיה לכיון דקטן לא ידע למחוזי כהן לומר לקלך יכולתו בת,ומוב להם להוריד לית ככרי דלא מלי למטען בהו יכוסה: ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן. כגון קטן שיש לו לא מאב יש לו לא מאם דלית ככרי הוא דלא קטן אין מורידין לותו לא מאם לנכסי קטן מחמת קטן שיש לו לא מאב ולותו לא מאם אין מורידין לותו קרוב לחבי קטן מחמת קרוב לחבי

כב א מיי' פ"ח מהל' נחלות הל' ג סמג עשין צז טוש"ע ח"מ סי' רפה סעיף ז:

כג ב ג ד מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

כד ה (מיי' פ"ד מהל' נחלות) סמג עשין צז טוש"ע ח"מ סי' רם סעיף ו:

כה ו מיי' פ"ג מהל' עדות הל' יב סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סי' כח סעיף ה:

כו ז מיי' פ"ט מהלכות נחלות הל' ג ושין כתובות ומגיד משנה סמג עשין צז טוש"ע ח"מ סי' רפז סעיף ג:

כז ח מיי' שם סעיף ד:

כח ט מיי' שם הל' ד:

כט י מיי' שם הל' ה:

ל יא מיי' שם הל' ו:

לא יב מיי' שם הל' ז:

לב יג מיי' שם הל' ח:

לג יד מיי' שם הל' ט:

לד טו מיי' שם הל' י:

לה טז מיי' שם הל' יא:

לו יז מיי' שם הל' יב:

לז יח מיי' שם הל' יג:

לח יט מיי' שם הל' יד:

לט כ מיי' שם הל' טו:

מ כא מיי' שם הל' טז:

מא כב מיי' שם הל' יז:

מב כג מיי' שם הל' יח:

מג כד מיי' שם הל' יט:

מד כה מיי' שם הל' כ:

מה כו מיי' שם הל' כא:

מו כז מיי' שם הל' כב:

מז כח מיי' שם הל' כג:

מח כט מיי' שם הל' כד:

מט ל מיי' שם הל' כה:

נ לא מיי' שם הל' כו:

נא לב מיי' שם הל' כז:

נב לג מיי' שם הל' כח:

נג לד מיי' שם הל' כט:

נד לה מיי' שם הל' ל:

נה לו מיי' שם הל' לא:

נו לז מיי' שם הל' לב:

נז לח מיי' שם הל' לג:

נח לט מיי' שם הל' לד:

נט מ מיי' שם הל' לה:

ס מא מיי' שם הל' לו:

סא מב מיי' שם הל' לז:

סב מג מיי' שם הל' לח:

סג מד מיי' שם הל' לט:

סד מה מיי' שם הל' מ:

סה מו מיי' שם הל' מא:

סו מז מיי' שם הל' מב:

סז מח מיי' שם הל' מג:

סח מט מיי' שם הל' מד:

סט נ מיי' שם הל' מה:

ע נא מיי' שם הל' מו:

עא נב מיי' שם הל' מז:

עב נג מיי' שם הל' מח:

עג נד מיי' שם הל' מט:

עד נה מיי' שם הל' נ:

עה נו מיי' שם הל' נא:

עו נז מיי' שם הל' נב:

עז נח מיי' שם הל' נג:

עח נט מיי' שם הל' נד:

עט ס מיי' שם הל' נה:

פ סא מיי' שם הל' נו:

פא סב מיי' שם הל' נז:

פב סג מיי' שם הל' נח:

פג סד מיי' שם הל' נט:

פד סה מיי' שם הל' ס:

פה סו מיי' שם הל' סא:

פו סז מיי' שם הל' סב:

פז סח מיי' שם הל' סג:

פח סט מיי' שם הל' סד:

פט ע מיי' שם הל' סה:

צ עא מיי' שם הל' סו:

צא עב מיי' שם הל' סז:

צב עג מיי' שם הל' סח:

צג עד מיי' שם הל' סט:

צד עה מיי' שם הל' ע:

צה עו מיי' שם הל' עא:

צו עז מיי' שם הל' עב:

צז עח מיי' שם הל' עג:

צח עט מיי' שם הל' עד:

צט פ מיי' שם הל' עה:

ק פא מיי' שם הל' עו:

קא פב מיי' שם הל' עז:

קב פג מיי' שם הל' עח:

קג פד מיי' שם הל' עט:

קד פה מיי' שם הל' פ:

קה פו מיי' שם הל' פא:

קו פז מיי' שם הל' פב:

קז פח מיי' שם הל' פג:

קח פט מיי' שם הל' פד:

קט צ מיי' שם הל' פה:

קי צא מיי' שם הל' פו:

קיא צב מיי' שם הל' פז:

קיב צג מיי' שם הל' פח:

קיג צד מיי' שם הל' פט:

קיד צה מיי' שם הל' צ:

קטו צו מיי' שם הל' צא:

קטז צז מיי' שם הל' צב:

קיח צח מיי' שם הל' צג:

קיט צט מיי' שם הל' צד:

קכ ק מיי' שם הל' צה:

קכא קא מיי' שם הל' צו:

קכב קב מיי' שם הל' צז:

קכג קג מיי' שם הל' צח:

קכד קד מיי' שם הל' צט:

קכה קה מיי' שם הל' ק:

קכו קו מיי' שם הל' קא:

קכז קז מיי' שם הל' קב:

קכח קח מיי' שם הל' קג:

קכט קט מיי' שם הל' קד:

קל קי מיי' שם הל' קה:

קלא קיא מיי' שם הל' קו:

קלב קיב מיי' שם הל' קז:

קלג קיג מיי' שם הל' קח:

קלד קיד מיי' שם הל' קט:

קלה קטו מיי' שם הל' קי:

קלו קטז מיי' שם הל' קיא:

קלז קיח מיי' שם הל' קיב:

קלח קיט מיי' שם הל' קיג:

קלט קכ מיי' שם הל' קיד:

קמ קכא מיי' שם הל' קטו:

קמא קכב מיי' שם הל' קטז:

קמב קכג מיי' שם הל' קיח:

קמג קכד מיי' שם הל' קיט:

קמד קכה מיי' שם הל' קכ:

קמה קכו מיי' שם הל' קכא:

קמו קכז מיי' שם הל' קכב:

קמז קכח מיי' שם הל' קכג:

קמח קכט מיי' שם הל' קכד:

קמט קל מיי' שם הל' קכה:

קנ קלא מיי' שם הל' קכו:

קנא קלב מיי' שם הל' קכז:

קנב קלג מיי' שם הל' קכח:

קנג קלד מיי' שם הל' קכט:

קנד קלה מיי' שם הל' קל:

קנה קלו מיי' שם הל' קלא:

קנו קלז מיי' שם הל' קלב:

קנז קלח מיי' שם הל' קלג:

קנח קלט מיי' שם הל' קלד:

קנט קמ מיי' שם הל' קלה:

קס קמא מיי' שם הל' קלו:

קסא קמב מיי' שם הל' קלז:

קסב קמג מיי' שם הל' קלח:

קסג קמד מיי' שם הל' קלט:

קסד קמה מיי' שם הל' קמ:

קסה קמו מיי' שם הל' קמא:

קסו קמז מיי' שם הל' קמב:

קסז קמח מיי' שם הל' קמג:

קסח קמט מיי' שם הל' קמד:

קסט קנ מיי' שם הל' קמה:

קע קנא מיי' שם הל' קמו:

קעא קנב מיי' שם הל' קמז:

קעב קנג מיי' שם הל' קמח:

קעג קנד מיי' שם הל' קמט:

קעד קנה מיי' שם הל' קנ:

קעה קנו מיי' שם הל' קנא:

קעו קנז מיי' שם הל' קנב:

קעז קנח מיי' שם הל' קנג:

קעח קנט מיי' שם הל' קנד:

קעט קס מיי' שם הל' קנה:

קפ קסא מיי' שם הל' קנו:

קפא קסב מיי' שם הל' קנז:

קפב קסג מיי' שם הל' קנח:

קפג קסד מיי' שם הל' קנט:

קפד קסה מיי' שם הל' קס:

קפה קסו מיי' שם הל' קסא:

קפו קסז מיי' שם הל' קסב:

קפז קסח מיי' שם הל' קסג:

קפח קסט מיי' שם הל' קסד:

קפט קע מיי' שם הל' קסה:

קצ קעא מיי' שם הל' קסו:

קצא קעב מיי' שם הל' קסז:

קצב קעג מיי' שם הל' קסח:

קצג קעד מיי' שם הל' קסט:

קצד קעה מיי' שם הל' קע:

קצה קעו מיי' שם הל' קעא:

קצו קעז מיי' שם הל' קעב:

קצז קעח מיי' שם הל' קעג:

קצח קעט מיי' שם הל' קעד:

קצט קפ מיי' שם הל' קעה:

ר קפא מיי' שם הל' קעו:

רא קפב מיי' שם הל' קעז:

רב קפג מיי' שם הל' קעח:

רג קפד מיי' שם הל' קעט:

רד קפה מיי' שם הל' קפ:

רה קפו מיי' שם הל' קפא:

רו קפז מיי' שם הל' קפב:

רז קפח מיי' שם הל' קפג:

רח קפט מיי' שם הל' קפד:

רט קצ מיי' שם הל' קפה:

ריא קצא מיי' שם הל' קפו:

ריב קצב מיי' שם הל' קפז:

ריג קצג מיי' שם הל' קפח:

ריד קצד מיי' שם הל' קפט:

רטו קצה מיי' שם הל' קצ:

ריו קצו מיי' שם הל' קצא:

ריז קצז מיי' שם הל' קצב:

ריח קצח מיי' שם הל' קצג:

ריט קצט מיי' שם הל' קצד:

רכ ר מיי' שם הל' קצה:

רכא רא מיי' שם הל' קצו:

רכב רב מיי' שם הל' קצז:

רכג רג מיי' שם הל' קצח:

רכד רד מיי' שם הל' קצט:

רכה רה מיי' שם הל' ר:

רכו רו מיי' שם הל' רא:

רכז רז מיי' שם הל' רב:

רכח רח מיי' שם הל' רג:

רכט רט מיי' שם הל' רד:

רל ריא מיי' שם הל' רה:

רלא ריב מיי' שם הל' רו:

רלב ריג מיי' שם הל' רז:

רלג ריד מיי' שם הל' רח:

רלד רטו מיי' שם הל' רט:

רלה ריו מיי' שם הל' ריא:

רלו ריז מיי' שם הל' ריב:

רלז ריח מיי' שם הל' ריג:

רלח ריט מיי' שם הל' ריד:

רלט רכ מיי' שם הל' רטו:

רמ רכא מיי' שם הל' ריו:

רמא רכב מיי' שם הל' ריז:

רמב רכג מיי' שם הל' ריח:

רמג רכד מיי' שם הל' ריט:

רמד רכה מיי' שם הל' רכ:

רמה רכו מיי' שם הל' רכא:

רמו רכז מיי' שם הל' רכב:

רמז רכח מיי' שם הל' רכג:

רמח רכט מיי' שם הל' רכד:

רמט רל מיי' שם הל' רכה:

רנ רלא מיי' שם הל' רכו:

רנא רלב מיי' שם הל' רכז:

רנב רלג מיי' שם הל' רכח:

רנג רלד מיי' שם הל' רכט:

רנד רלה מיי' שם הל' רל:

רנה רלו מיי' שם הל' רלא:

רנו רלז מיי' שם הל' רלב:

רנז רלח מיי' שם הל' רלג:

רנח רלט מיי' שם הל' רלד:

רנט רמ מיי' שם הל' רלה:

רס רמא מיי' שם הל' רלו:

רסא רמב מיי' שם הל' רלז:

רסב רמג מיי' שם הל' רלח:

רסג רמד מיי' שם הל' רלט:

רסד רמה מיי' שם הל' רמ:

רסה רמו מיי' שם הל' רמא:

רסו רמז מיי' שם הל' רמב:

רסז רמח מיי' שם הל' רמג:

רסח רמט מיי' שם הל' רמד:

רסט רנ מיי' שם הל' רמה:

רע רנא מיי' שם הל' רמו:

רעא רנב מיי' שם הל' רמז:

רעב רנג מיי' שם הל' רמח:

רעג רנד מיי' שם הל' רמט:

רעד רנה מיי' שם הל' רנ:

רעה רנו מיי' שם הל' רנא:

רעו רנז מיי' שם הל' רנב:

רעז רנח מיי' שם הל' רנג:

רעח רנט מיי' שם הל' רנד:

רעט רס מיי' שם הל' רנה:

רפ רסא מיי' שם הל' רנו:

רפא רסב מיי' שם הל' רנז:

רפב רסג מיי' שם הל' רנח:

רפג רסד מיי' שם הל' רנט:

רפד רסה מיי' שם הל' רס:

רפה רסו מיי' שם הל' רסא:

רפו רסז מיי' שם הל' רסב:

רפז רסח מיי' שם הל' רסג:

רפח רסט מיי' שם הל' רסד:

רפט רע מיי' שם הל' רסה:

רצ רעא מיי' שם הל' רסו:

רצא רעב מיי' שם הל' רסז:

רצב רעג מיי' שם הל' רסח:

רצג רעד מיי' שם הל' רסט:

רצד רעה מיי' שם הל' רע:

רצה רעו מיי' שם הל' רעא:

רצו רעז מיי' שם הל' רעב:

רצז רעח מיי' שם הל' רעג:

רצח רעט מיי' שם הל' רעד:

רצט רפ מיי' שם הל' רעה:

ר"ק רפא מיי' שם הל' רעו:

ר"קא רפב מיי' שם הל' רעז:

ר"קב רפג מיי' שם הל' רעח:

ר"קג רפד מיי' שם הל' רעט:

ר"קד רפה מיי' שם הל' רפ:

ר"קה רפו מיי' שם הל' רפא:

ר"קו רפז מיי' שם הל' רפב:

ר"קז רפח מיי' שם הל' רפג:

ר"קח רפט מיי' שם הל' רפד:

ר"קט רצ מיי' שם הל' רפה:

ר"קי רצא מיי' שם הל' רפו:

ר"קיא רצב מיי' שם הל' רפז:

ר"קיב רצג מיי' שם הל' רפח:

ר"קיג רצד מיי' שם הל' רפט:

ר"קיד רצה מיי' שם הל' רצ:

ר"קטו רצו מיי' שם הל' רצא:

ר"קטז רצז מיי' שם הל' רצב:

ר"קיח רצח מיי' שם הל' רצג:

ר"קיט רצט מיי' שם הל' רצד:

ר"קכ ש מיי' שם הל' רצה:

ר"קכא שא מיי' שם הל' רצו:

ר"קכב שב מיי' שם הל' רצז:

ר"קכג שג מיי' שם הל' רצח:

ר"קכד שד מיי' שם הל' רצט:

ר"קכה שה מיי' שם הל' ש:

ר"קכו שו מיי' שם הל' שא:

ר"קכז שז מיי' שם הל' שב:

ר"קכח שח מיי' שם הל' שג:

ר"קכט שט מיי' שם הל' שד:

ר"קל שי מיי' שם הל' שה:

ר"קלא שיא מיי' שם הל' שו:

ר"קלב שיב מיי' שם הל' שז:

ר"קלג שיג מיי' שם הל' שח:

ר"קלד שיד מיי' שם הל' שט:

ר"קלה שטו מיי' שם הל' שי:

ר"קלו שטז מיי' שם הל' שיא:

ר"קלז שיח מיי' שם הל' שיב:

ר"קלח שיט מיי' שם הל' שיג:

ר"קלט שכ מיי' שם הל' שיד:

ר"קמ שכא מיי' שם הל' שטו:

ר"קמא שכב מיי' שם הל' שטז:

ר"קמב שכג מיי' שם הל' שיח:

ר"קמג שכד מיי' שם הל' שיט:

ר"קמד שכה מיי' שם הל' שכ:

ר"קמה שכו מיי' שם הל' שכא:

ר"קמו שכז מיי' שם הל' שכב:

ר"קמז שכח מיי' שם הל' שכג:

ר"קמח שכט מיי' שם הל' שכד:

ר"קמט של מיי' שם הל' שכה:

ר"קנ שלא מיי' שם הל' שכו:

ר"קנא שלב מיי' שם הל' שכז:

ר"קנב שלג מיי' שם הל' שכח:

ר"קנג שלד מיי' שם הל' שכט:

ר"קנד שלה מיי' שם הל' של:

ר"קנה שלו מיי' שם הל' שלא:

ר"קנו שלז מיי' שם הל' שלב:

ר"קנז שלח מיי' שם הל' שלג:

ר"קנח שלט מיי' שם הל' שלד:

ר"קנט שמ מיי' שם הל' שלה:

ר"קס שמא מיי' שם הל' שלו:

ר"קסא שמב מיי' שם הל' שלז:

ר"קסב שמג מיי' שם הל' שלח:

ר"קסג שמד מיי' שם הל' שלט:

ר"קסד שמה מיי' שם הל' שמ:

ר"קסה שמו מיי' שם הל' שמא:

ר"קסו שמז מיי' שם הל' שמב:

ר"קסז שמח מיי' שם הל' שמג:

ר"קסח שמט מיי' שם הל' שמד:

ר"קסט שנ מיי' שם הל' שמה:

ר"קע שנא מיי' שם הל' שמו:

ר"קעא שנב מיי' שם הל' שמז:

ר"קעב שנג מיי' שם הל' שמח:

ר"קעג שנד מיי' שם הל' שמט:

ר"קעד שנה מיי' שם הל' שנ:

ר"קעה שנו מיי' שם הל' שנא:

ר"קעו שנז מיי' שם הל' שנב:

ר"קעז שנח מיי' שם הל' שנג:

ר"קעח שנט מיי' שם הל' שנד:

ר"קעט שס מיי' שם הל' שנה:

ר"קפ שסא מיי' שם הל' שנו:

ר"קפא שסב מיי' שם הל' שנז:

ר"קפב שסג מיי' שם הל' שנח:

ר"קפג שסד מיי' שם הל' שנט:

ר"קפד שסה מיי' שם הל' שס:

ר"קפה שסו מיי' שם הל' שסא:

ר"קפו שסז מיי' שם הל' שסב:

ר"קפז שסח מיי' שם הל' שסג:

ר"קפח שסט מיי' שם הל' שסד:

ר"קפט שע מיי' שם הל' שסה:

ר"קצ שעא מיי' שם הל' שסו:

ר"קצא שעב מיי' שם הל' שסז:

ר"קצב שעג מיי' שם הל' שסח:

ר"קצג שעד מיי' שם הל' שסט:

ר"קצד שעה מיי' שם הל' שע:

ר"קצה שעו מיי' שם הל' שעא:

ר"קצו שעז מיי' שם הל' שעב:

ר"קצז שעח מיי' שם הל' שעג:

ר"קצח שעט מיי' שם הל' שעד:

ר"קצט שפ מיי' שם הל' שעה:

ר"ר שפא מיי' שם הל' שעו:

ר"רא שפב מיי' שם הל' שעז:

ר"רב שפג מיי' שם הל' שעח:

ר"רג שפד מיי' שם הל' שעט:

ר"רד שפה מיי' שם הל' שפ:

ר"רה שפו מיי' שם הל' שפא:

ר"רו שפז מיי' שם הל' שפב:

ר"רז שפח מיי' שם הל' שפג:

ר"רח שפט מיי' שם הל' שפד:

ר"רט שצ מיי' שם הל' שפה:

ר"ריא שצא מיי' שם הל' שפו:

ר"ריב שצב מיי' שם הל' שפז:

ר"ריג שצג מיי' שם הל' שפח:

ר"ריד שצד מיי' שם הל' שפט:

ר"רטו שצה מיי' שם הל' שצ:

ר"ריו שצו מיי' שם הל' שצא:

ר"ריז שצז מיי' שם הל' שצב:

ר"ריח שצח מיי' שם הל' שצג:

ר"ריט שצט מיי' שם הל' שצד:

ר"רכ ש מיי' שם הל' שצה:

ר"רכא שא מיי' שם הל' שצו:

ר"רכב שב מיי' שם הל' שצז:

ר"רכג שג מיי' שם הל' שצח:

ר"רכד שד מיי' שם הל' שצט:

ר"רכה שה מיי' שם הל' ש:

ר"רכו שו מיי' שם הל' שא:

ר"רכז שז מיי' שם הל' שב:

ר"רכח שח מיי' שם הל' שג:

ר"רכט שט מיי' שם הל' שד:

ר"רל שי מיי' שם הל' שה:

ר"רלא שיא מיי' שם הל' שו:

ר"רלב שיב מיי' שם הל' שז:

ר"רלג שיג מיי' שם הל' שח:

ר"רלד שיד מיי' שם הל' שט:

ר"רלה שטו מיי' שם הל' שי:

ר"רלו שטז מיי' שם הל' שיא:

ר"רלז שיח מיי' שם הל' שיב:

ר"רלח שיט מיי' שם הל' שיג:

ר"רלט שכ מיי' שם הל' שיד:

ר"רמ שכא מיי' שם הל' שטו:

ר"רמא שכב מיי' שם הל' שטז:

ר"רמב שכג מיי' שם הל' שיח:

ר"רמג שכד מיי' שם הל' שיט:

ר"רמד שכה מיי' שם הל' שכ:

ר"רמה שכו מיי' שם הל' שכא:

ר"רמו שכז מיי' שם הל' שכב:

ר"רמז שכח מיי' שם הל' שכג:

ר"רמח שכט מיי' שם הל' שכד:

ר"רמט של מיי' שם הל' שכה:

ר"רנ שלא מיי' שם הל' שכו:

ר"רנא שלב מיי' שם הל' שכז:

ר"רנב שלג מיי' שם הל' שכח:

ר"רנג שלד מיי' שם הל' שכט:

ר"רנד שלה מיי' שם הל' של:

ר"רנה שלו מיי' שם הל' שלא:

ר"רנו שלז מיי' שם הל' שלב:

ר"רנז שלח מיי' שם הל' שלג:

ר"רנח שלט מיי' שם הל' שלד:

ר"רנט שמ מיי' שם הל' שלה:

ר"רס שמא מיי' שם הל' שלו:

ר"רסא שמב מיי' שם הל' שלז:

ר"רסב שמג מיי' שם הל' שלח:

ר"רסג שמד מיי' שם הל' שלט:

ר"רסד שמה מיי' שם הל' שמ:

ר"רסה שמו מיי' שם הל' שמא:

ר"רסו שמז מיי' שם הל' שמב:

ר"רסז שמח מיי' שם הל' שמג:

ר"רסח שמט מיי' שם הל' שמד:

ר"רסט שנ מיי' שם הל' שמה:

ר"רע שנא מיי' שם הל' שמו:

ר"רעא שנב מיי' שם הל' שמז:

ר"רעב שנג מיי' שם הל' שמח:

ר"רעג שנד מיי' שם הל' שמט:

ר"רעד שנה מיי' שם הל' שנ:

ר"רעה שנו מיי' שם הל' שנא:

ר"רעו שנז מיי' שם הל' שנב:

ר"רעז שנח מיי' שם הל' שנג:

ר"רעח שנט מיי' שם הל' שנד:

ר"רעט שס מיי' שם הל' שנה:

ר"רפ שסא מיי' שם הל' שנו:

ר"רפא שסב מיי' שם הל' שנז:

ר"רפב שסג מיי' שם הל' שנח:

ר"רפג שסד מיי' שם הל' שנט:

ר"רפד שסה מיי' שם הל' שס:

ר"רפה שסו מיי' שם הל' שסא:

ר"רפו שסז מיי' שם הל' שסב:

ר"רפז שסח מיי' שם הל' שסג:

ר"רפח שסט מיי' שם הל' שסד:

ר"רפט שע מיי' שם הל' שסה:

ר"רצ שעא מיי' שם הל' שסו:

ר"רצא שעב מיי' שם הל' שסז:

ר"רצב שעג מיי' שם הל' שסח:

ר"רצג שעד מיי' שם הל' שסט:

ר"רצד שעה מיי' שם הל' שע:

ר"רצה שעו מיי' שם הל' שעא:

ר"רצו שעז מיי' שם הל' שעב:

ר"רצז שעח מיי' שם הל' שעג:

ר"רצח שעט מיי' שם הל' שעד:

ר"רצט שפ מיי' שם הל' שעה:

ר"ש שפא מיי' שם הל' שעו:

ר"שא שפב מיי' שם הל' שעז:

ר"שב שפג מיי' שם הל' שעח:

ר"שג שפד מיי' שם הל' שעט:

ר"שד שפה מיי' שם הל' שפ:

ר"שה שפו מיי' שם הל' שפא:

ר"שו שפז מיי' שם הל' שפב:

ר"שז שפח מיי' שם הל' שפג:

ר"שח שפט מיי' שם הל' שפד:

ר"שט שצ מיי' שם הל' שפה:

ר"שי שצא מיי' שם הל' שפו:

ר"שיא שצב מיי' שם הל' שפז:

ר"שיב שצג מיי' שם הל' שפח:

ר"שיג שצד מיי' שם הל' שפט:

ר"שיד שצה מיי' שם הל' שצ:

ר"שטו שצו מיי' שם הל' שצא:

ר"שטז שצז מיי' שם הל' שצב:

ר"שיח שצח מיי' שם הל' שצג:

ר"שיט שצט מיי' שם הל' שצד:

ר"שכ ש מיי' שם הל' שצה:

ר"שכא שא מיי' שם הל' שצו:

ר"שכב שב מיי' שם הל' שצז:

ר"שכג שג מיי' שם הל' שצח:

ר"שכד שד מיי' שם הל' שצט:

ר"שכה שה מיי' שם הל' ש:

ר"שכו שו מיי' שם הל' שא:

ר"שכז שז מיי' שם הל' שב:

ר"שכח שח מיי' שם הל' שג:

ר"שכט שט מיי' שם הל' שד:

ר"של שי מיי' שם הל' שה:

ר"שלא שיא מיי' שם הל' שו:

ר"שלב שיב מיי' שם הל' שז:

ר"שלג שיג מיי' שם הל' שח:

ר"שלד שיד מיי' שם הל' שט:

ר"שלה שטו מיי' שם הל' שי:

ר"שלו שטז מיי' שם הל' שיא:

ר"שלז שיח מיי' שם הל' שיב:

ר"שלח שיט מיי' שם הל' שיג:

ר"שלט שכ מיי' שם הל' שיד:

ר"שמ שכא מיי' שם הל' שטו:

ר"שמא שכב מיי' שם הל' שטז:

ר"שמב שכג מיי' שם הל' שיח:

ר"שמג שכד מיי' שם הל' שיט:

ר"שמד שכה מיי' שם הל' שכ:

ר"שמה שכו מיי' שם הל' שכא:

ר"שמו שכז מיי' שם הל' שכב:

ר"שמז שכח מיי' שם הל' שכג:

ר"שמח שכט מיי' שם הל' שכד:

ר"שמט של מיי' שם הל' שכה:

ר"שנ שלא מיי' שם הל' שכו:

ר"שנא שלב מיי' שם הל' שכז:

ר"שנב שלג מיי' שם הל' שכח:

ר"שנג שלד מיי' שם הל' שכט:

ר"שנד שלה מיי' שם הל' של:

ר"שנה שלו מיי' שם הל' שלא:

ר"שנו שלז מיי' שם הל' שלב:

ר"שנז שלח מיי' שם הל' שלג:

ר"שנח שלט מיי' שם הל' שלד:

ר"שנט שמ מיי' שם הל' שלה:

ר"שס שמא מיי' שם הל' שלו:

ר"שסא שמב מיי' שם הל' שלז:

ר"שסב שמג מיי' שם הל' שלח:

ר"שסג שמד מיי' שם הל' שלט:

ר"שסד שמה מיי' שם הל' שמ:

ר"שסה שמו מיי' שם הל' שמא:

ר"שסו שמז מיי' שם הל' שמב:

ר"שסז שמח מיי' שם הל' שמג:

ר"שסח שמט מיי' שם הל' שמד:

ר"שסט שנ מיי' שם הל' שמה:

ר"שע שנא מיי' שם הל' שמו:

ר"שעא שנב מיי' שם הל' שמז:

ר"שעב שנג מיי' שם הל' שמח:

ר"שעג שנד מיי' שם הל' שמט:

ר"שעד שנה מיי' שם הל' שנ:

ר"שעה שנו מיי' שם הל' שנא:

ר"שעו שנז מיי' שם הל' שנב:

ר"שעז שנח מיי' שם הל' שנג:

ר"שעח שנט מיי' שם הל' שנד:

ר"שעט שס מיי' שם הל' שנה:

ר"שפ שסא מיי' שם הל' שנו:

ר"שפא שסב מיי' שם הל' שנז:

ר"שפב שסג מיי' שם הל' שנח:

ר"שפג שסד מיי' שם הל' שנט:

ר"שפד שסה מיי' שם הל' שס:

ר"שפה שסו מיי' שם הל' שסא:

ר"שפו שסז מיי' שם הל' שסב:

ר"שפז שסח מיי' שם הל' שסג:

ר"שפח שסט מיי' שם הל' שסד:

ר"שפט שע מיי' שם הל' שסה:

ר"שצ שעא מיי' שם הל' שסו:

ר"שצא שעב מיי' שם הל' שסז:

ר"שצב שעג מיי' שם הל' שסח:

ר"שצג שעד מיי' שם הל' שסט:

ר"שצד שעה מיי' שם הל' שע:

ר"שצה שעו מיי' שם הל' שעא:

ר"שצו שעז מיי' שם הל' שעב:

ר"שצז שעח מיי' שם הל' שעג:

ר"שצח שעט מיי' שם הל' שעד:

ר"שצט שפ מיי' שם הל' שעה:

ר"ת שפא מיי' שם הל' שעו:

ר"תא שפב מיי' שם הל' שעז:

ר"תב שפג מיי' שם הל' שעח:

ר"תג שפד מיי' שם הל' שעט:

ר"תד שפה מיי' שם הל' שפ:

ר"תה שפו מיי' שם הל' שפא:

ר"תו שפז מיי' שם הל' שפב:

ר"תז שפח מיי' שם הל' שפג:

ר"תח שפט מיי' שם הל' שפד:

ר"תט שצ מיי' שם הל' שפה:

ר"תי שצא מיי' שם הל' שפו:

ר"תיא שצב מיי' שם הל' שפז:

ר"תיב שצג מיי' שם הל' שפח:

ר"תיג שצד מיי' שם הל' שפט:

ר"תיד שצה מיי' שם הל' שצ:

ר"תטו שצו מיי' שם הל' שצא:

ר"תטז שצז מיי' שם הל' שצב:

ר"תיח שצח מיי' שם הל' שצג:

ר"תיט שצט מיי' שם הל' שצד:

ר"תכ ש מיי' שם הל' שצה:

ר"תכא שא מיי' שם הל' שצו:

ר"תכב שב מיי' שם הל' שצז:

ר"תכג שג מיי' שם הל' שצח:

ר"תכד שד מיי' שם הל' שצט:

ר"תכה שה מיי' שם הל' ש:

ר"תכו שו מיי' שם הל' שא:

ר"תכז שז מיי' שם הל' שב:

ר"תכח שח מיי' שם הל' שג:

ר"תכט שט מיי' שם הל' שד:

ר"תל שי מיי' שם הל' שה:

ר"תלא שיא מיי' שם הל' שו:

ר"תלב שיב מיי' שם הל' שז:

ר"תלג שיג מיי' שם הל' שח:

ר"תלד שיד מיי' שם הל' שט:

ר"תלה שטו מיי' שם הל' שי:

ר"תלו שטז מיי' שם הל' שיא:

ר"תלז שיח מיי' שם הל' שיב:

ר"תלח שיט מיי' שם הל' שיג:

ר"תלט שכ מיי' שם הל' שיד:

ר"תמ שכא מיי' שם הל' שטו:

ר"תמא שכב מיי' שם הל' שטז:

ר"תמב שכג מיי' שם הל' שיח:

ר"תמג שכד מיי' שם הל' שיט:

ר"תמד שכה מיי' שם הל' שכ:

ר"תמה שכו מיי' שם הל' שכא:

ר"תמו שכז מיי' שם הל' שכב:

ר"תמז שכח מיי' שם הל' שכג:

ר"תמח שכט מיי' שם הל' שכד:

ר"תמט של מיי' שם הל' שכה:

ר"תנ שלא מיי' שם הל' שכו:

ר"תנא שלב מיי' שם הל' שכז:

ר"תנב שלג מיי' שם הל' שכח:

ר"תנג שלד מיי' שם הל' שכט:

ר"תנד שלה מיי' שם הל' של:

ר"תנה שלו מיי' שם הל' שלא:

ר"תנו שלז מיי' שם הל' שלב:

ר"תנז שלח מיי' שם הל' שלג:

ר"תנח שלט מיי' שם הל' שלד:

ר"תנט שמ מיי' שם הל' שלה:

ר"תס שמא מיי' שם הל' שלו:

ר"תסא שמב מיי' שם הל' שלז:

ר"תסב שמג מיי' שם הל' שלח:

ר"תסג שמד מיי' שם הל' שלט:

ר"תסד שמה מיי' שם הל' שמ:

ר"תסה שמו מיי' שם הל' שמא:

ר"תסו שמז מיי' שם הל' שמב:

ר"תסז שמח מיי' שם הל' שמג:

ר"תסח שמט מיי' שם הל' שמד:

ר"תסט שנ מיי' שם הל' שמה:

ר"תע שנא מיי' שם הל' שמו:

ר"תעא שנב מיי' שם הל' שמז:

ר"תעב שנג מיי' שם הל' שמח:

ר"תעג שנד מיי' שם הל' שמט:

ר"תעד שנה מיי' שם הל' שנ:

ר"תעה שנו מיי' שם הל' שנא:

ר"תעו שנז מיי' שם הל' שנב:

ר"תעז שנח מיי' שם הל' שנג:

ר"תעח שנט מיי' שם הל' שנד:

ר"תעט שס מיי' שם הל' שנה:

ר"תפ שסא מיי' שם הל' שנו:

ר"תפא שסב מיי' שם הל' שנז:

ר"תפב שסג מיי' שם הל' שנח:

ר"תפג שסד מיי' שם הל' שנט:

ר"תפד שסה מיי' שם הל' שס:

ר"תפה שסו מיי' שם הל' שסא:

ר"תפו שסז מיי' שם הל' שסב:

ר"תפז שסח מיי' שם הל' שסג:

ר"תפח שסט מיי' שם הל' שסד:

ר"תפט שע מיי' שם הל' שסה:

ר"תצ שעא מיי' שם הל' שסו:

ר"תצא שעב מיי' שם הל' שסז:

ר"תצב שעג מיי' שם הל' שסח:

ר"תצג שעד מיי' שם הל' שסט:

ר"תצד שעה מיי' שם הל' שע:

ר"תצה שעו מיי' שם הל' שעא:

ר"תצו שעז מיי' שם הל' שעב:

ר"תצז שעח מיי' שם הל' שעג:

ר"תצח שעט מיי' שם הל' שעד:

ר"תצט שפ מיי' שם הל' שעה:

ר"תק שפא מיי' שם הל' שעו:

ר"תקא שפב מיי' שם הל' שעז:

ר"תקב שפג מיי' שם הל' שעח:

ר"תקג שפד מיי' שם הל' שעט:

ר"תקד שפה מיי' שם הל' שפ:

ר"תקה שפו מיי' שם הל' שפא:

ר"תקו שפז מיי' שם הל' שפב:

ר"תקז שפח מיי' שם הל' שפג:

ר"תקח שפט מיי' שם הל' שפד:

ר"תקט שצ מיי' שם הל' שפה:

ר"תקי שצא מיי' שם הל' שפו:

ר"תקיא שצב מיי' שם הל' שפז:

ר"תקיב שצג מיי' שם הל' שפח:

ר"תקיג שצד מיי' שם הל' שפט:

ר"תקיד שצה מיי' שם הל' שצ:

ר"תקטו שצו מיי' שם הל' שצא:

ר"תקטז שצז מיי' שם הל' שצב:

ר"תקיח שצח מיי' שם הל' שצג:

ר"תקיט שצט מיי' שם הל' שצד:

ר"תקכ ש מיי' שם הל' שצה:

ר"תקכא שא מיי' שם הל' שצו:

ר"תקכב שב מיי' שם הל' שצז:

ר"תקכג שג מיי' שם הל' שצח:

ר"תקכד שד מיי' שם הל' שצט:

ר"תקכה שה מיי' שם הל' ש:

ר"תקכו שו מיי' שם הל' שא:

ר"תקכז שז מיי' שם הל' שב:

ר"תקכח שח מיי' שם הל' שג:

ר"תקכט שט מיי' שם הל' שד:

ר"תקל שי מיי' שם הל' שה:

ר"תקלא שיא מיי' שם הל' שו:

ר"תקלב שיב מיי' שם הל' שז:

ר"תקלג שיג מיי' שם הל' שח:

ר"תקלד שיד מיי' שם הל' שט:

ר"תקלה שטו מיי' שם הל' שי:

ר"תקלו שטז מיי' שם הל' שיא:

ר"תקלז שיח מיי' שם הל' שיב:

ר"תקלח שיט מיי' שם הל' שיג:

ר"תקלט שכ מיי' שם הל' שיד:

ר"תקמ שכא מיי' שם הל' שטו:

ר"תקמא שכב מיי' שם הל' שטז:

ר"תקמב שכג מיי' שם הל' שיח:

ר"תקמג שכד מיי' שם הל' שיט:

ר"תקמד שכה מיי' שם הל' שכ:

ר"תקמה שכו מיי' שם הל' שכא:

ר"תקמו שכז מיי' שם הל' שכב:

ר"תקמז שכח מיי' שם הל' שכג:

ר"תקמח שכט מיי' שם הל' שכד:

ר"תקמט של מיי' שם הל' שכה:

ר"תקנ שלא מיי' שם הל' שכו:

ר"תקנא שלב מיי' שם הל' שכז:

ר"תקנב שלג מיי' שם הל' שכח:

ר"תקנג שלד מיי' שם הל' שכט:

ר"תקנד שלה מיי' שם הל' של:

ר"תקנה שלו מיי' שם הל' שלא:

ר"תקנו שלז מיי' שם הל' שלב:

ר"תקנז שלח מיי' שם הל' שלג:

ר"תקנח שלט מיי' שם הל' שלד:

ר"תקנט שמ מיי' שם הל' שלה:

ר"תקס שמא מיי' שם הל' שלו:

ר"תקסא שמב מיי' שם הל' שלז:

ר"תקסב שמג מיי' שם הל' שלח:

ר"תקסג שמד מיי' שם הל' שלט:

ר"תקסד שמה מיי' שם הל' שמ:

ר"תקסה שמו מיי' שם הל' שמא:

ר"תקסו שמז מיי' שם הל' שמב:

ר"תקסז שמח מיי' שם הל' שמג:

ר"תקסח שמט מיי' שם הל' שמד:

ר"תקסט שנ מיי' שם הל' שמה:

ר"תקע

וכן אמר רבה המביאו לחמצו · לא נריסין שמן זה לשון גמרא להביא דברי החולרים היוצ למנחה ועוד רבה תלמידיה דרב חסדא הוה והיכי אמר רב חסדא שמעתא משמיה ואי גרם ליה וכן אמר רב גרסינן שהיה רבו של רב חסדא משום דאיכא למ"ד בשבת (דף קמג:) לא שנו אלא שהביאו ככסיס ממחם ככסיס מבל שהביאו מחמת עלמן של לחים שהביאו לעלמן אמרה רב חסדא להא דרב הכא למימר לית לן בהיא שמעתא אלא לפילו שהביאו מחמת טורחן של מביאין כי הכא דאמר פרלישה שהביאו לחמלו: ידעו · אלו טיטלי חלקס: מי ידע · שים לו לחים: גדולה מזו · קרוב היוסד לנכסי שבוי שאם יבאו הבעלים יטלו אלמס: אמרו עמין להם בלחים הכא דידיה לא יהבינן ליה · בתמיה זה אלמה והביאין לדעת עלמו לא יהבי' ליה בלחים בחלק השני: ברשות ב"ל נחתי · דמורידין קרוב לנכסי שבוי: הכא לא בעי ברשות · עוד · אם בא לימלך לא היו מורידין לוחו דהא לחזו קטן הוא ואין מורידין קרוב לנכסי קטן. מתני' הרי זה יוליא לו חסרונות · כשיחזילם לו יפחות כמה שם רגילים לחסור וכגמ' מוקי לה כשעידכן עם פירותיו: תורע · מי"ל: *דוקק · פנ"ל ודומה לתורע: הכל לפי המדה · וכן לכל כור וכור: הכל לפי הזמן · שהגיחן בידו לכל שנה ושנה ובמה יניח לו כך: ר' יוחנן בן עדי אמר. "הכל לפי המדה" פליג: אם היתה מדה מרובה. שהפקיד אלמו הרבה וכגמרא מפרש י' טוריס לא יוליא לו חסרונות מפני שהם מותירות שבימות הגורן כשהפקיד המיטין יבשין ובימות הגשמים כשמחזיר עפחות ובהכילת עכבריס אינן נאכלים כל כך לכל כור וכור דכולי האי לא אלכי עכבריס מי' טורין הלכך כפיחתו משלמת חסרון המגיע לשני טוריס או שהשכבריס אוכלין: גמ' זרע פשתן בגבעולין · חסר כל כך לפי שהגבעולין מתייבשין ונופלים והרוח מנשבתן לבל זרע פשתן נקי אינו חסר כ"כ: לכל כור וכור · פירוש דמתניתין הוא: ליחזי דיליה כמה הוו בי' · וירלה כמה חסרו ויטול על של חבירו כפי חשבון: מדם הגורן · היכה יחירה על של בחים: בשופטני · שוטים: בכיילא · במדה: בימות הגורן · שאוך ליובשן שלא חביאו בלחים הגשם והקור: ת"ש · שדרכו לחפות: לפקע כדא · כשממלאין כל חיטין לו שטורין בימות הגורן וגפין לת הכל יפקע בימות הגשמים מחמת תפיחת התבואה: לינלא · דוחק מחוך שהם במקום לר נחקו יחד ואין הפחוין: מתני' ליין · שם הפקיד אלמו יין ומירבו עם יינו הקנקנים בולעין שחוס: לקח המוכר כו' · כשם שאמרו בפקיד כן אמרו במוכר שאמוכר שאין לחביריו ושוחן לו מחוך חביוחיו כשהוא מספקת תמיד והוא מוזקק הרי הלוקח מקבל עליו לפחות לו לוג ומחלה מחמת שמרים: למאה · לוג: גמ' חפי בקילחא · טחו החביות מבפנים בשעה כדרך שעושין אלו בזפת: בפרגא · זפת: גרגיסתא · קרקע שעושין ממנה החביות אלרלי"ת בלע"ז: בת"ר · מיין בפי מהניא לתקניה דתנא קמא: בתקניה דרב יהודה. מילחא בחפי נפשיה היא ולא אמתניתין קלי: רמו לרבנין ותמניא כוזי בדנא · מדה קטנה היתה במקומו שלרבנים ושמונה ממלאין לת החבית: לחיל דנא בשיתא · בשאם חוזים היתה ממכרת בימות הגשמים הבליר: פריס ליה לרב יהודה שיתא בחוזא · נעשה רב יהודה שיתא בחוזים שם כוזי חוזא דל

של יין בחבית והיין החבית שבתוכו ו' חוזים וכאשר היה היין מתיישן ושוקעין שמרין בתחתיתו היה מצוה רב יהודה לקונים למכור ו' ספיחין לזוז ל"ו ספיחים בי' זוזין והן דמי כל החבית נשארו י' ספיחין

ע) קלת כלשה מזה דרבינו לת גרס ולת מיין ספי רק ולת מיין והם דמוציא לו שוחת לת משום דלכל ומפי כחדושי הריטב"א והכמ"ק ודו"ק. ב) נלע"ם להסר כלת ונ"ל לחבי"ת כנרגיסתת פי' נרגיסתת וכו'. ג) נ"ב סיי סמכון מ"ת טפיחין של יין נחבית וכו' והיין שבחוכו כשכה טפיחין בזוז ל"ו טפיחים בשכה זוזים והן דמי כל החביות נשלמו י"ב טפיחים כל"ל וכ"ה בשמ"ק כלן בהשמטת לשון רבינו.

נוסח

חסרון ברבנין פ"ל האומנים לפחות באחד העשר. ג"א זבי' כאחת פירות ואין הטוחר להחזיר לאחרים

כ"ה לן

כ"ה בהיבה

רבינו חננאל

מתני' המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה יוציא לו חסרונות לחפים ולאורז מ' חצאי קבין לכור. ואוקימנא באורז קלוף חנא וכן לכל כור וכור וכן לכל שנה ושנה. וקיימא לן כחנא קמא דמתני' והוא שעירבן בין פירותיו ומפקפק מהן ואינו יודע כמה הוציא לברר החסרון אבל יחד לו קרן זוית אומר לו הרי שלך לפניך: פים' ר' יהודה אומר אם היתה מדה מרובה לא יוציא לו חסרונות מפני שמותירות ותני עלה בר"א שמדד לו בימי תגרנות שהפירות יבשין מאד שהרים מיבשין ומחזירן לו בימות הגרנות זהו שמוציא לו חסרונות אבל אם מחזירן לו בימות הגשמים אין מוציא לו חסרונות מפני שאויר הגשמים מלחלחן ומתנפחות ונמצאו מותירות. הוה עובדא שמילאו כדא בימות הגרנות חמים וכשהגיעו ימות הגשמים נתנפחו בכדא והיה פי הכדא פתום ונתבקעה הכדא איבעית אימא משום א' צ צ א: מתני' יוציא לו שתות ליין ר' יהודה אומר חומש. ולא פליגי במקומו של ת"ק היו מכסין פי הדנא בשעה ולא היה מוציא לפיכך מוציא לו שתות בחסרון. ג) פי' גרגישתא שם העפר שעושין ממנו כלי חרס כגון הדנא וכיוצא בה. יש עפר מוציין ויש עפר שאינו מוציין. באתריה דרב יהודה רמו [מ' ותמני] כוזי בדנא וכו' פי' במקומו של רב יהודה היו נותנין ג) ספיחין

וכן אמר רבה המביאו לחמלו · לא נריסין שמן זה לשון גמרא להביא דברי החולרים היוצ למנחה ועוד רבה תלמידיה דרב חסדא הוא והיכי אמר רב חסדא שמעתא משמיה ואי גרם ליה וכן אמר רב גרסינן שהיה רבו של רב חסדא משום דאיכא למ"ד בשבת (דף קמג:) לא שנו אלא שהביאו ככסיס ממחם ככסיס מבל שהביאו מחמת עלמן של לחים שהביאו לעלמן אמרה רב חסדא להא דרב הכא למימר לית לן בהיא שמעתא אלא לפילו שהביאו מחמת טורחן של מביאין כי הכא דאמר פרלישה שהביאו לחמלו: ידעו · אלו טיטלי חלקס: מי ידע · שים לו לחים: גדולה מזו · קרוב היוסד לנכסי שבוי שאם יבאו הבעלים יטלו אלמס: אמרו עמין להם בלחים הכא דידיה לא יהבינן ליה · בתמיה זה אלמה והביאין לדעת עלמו לא יהבי' ליה בלחים בחלק השני: ברשות ב"ל נחתי · דמורידין קרוב לנכסי שבוי: הכא לא בעי ברשות · עוד · אם בא לימלך לא היו מורידין לוחו דהא לחזו קטן הוא ואין מורידין קרוב לנכסי קטן. מתני' הרי זה יוליא לו חסרונות · כשיחזילם לו יפחות כמה שם רגילים לחסור וכגמ' מוקי לה כשעידכן עם פירותיו: תורע · מי"ל: *דוקק · פנ"ל ודומה לתורע: הכל לפי המדה · וכן לכל כור וכור: הכל לפי הזמן · שהגיחן בידו לכל שנה ושנה ובמה יניח לו כך: ר' יוחנן בן עדי אמר. "הכל לפי המדה" פליג: אם היתה מדה מרובה. שהפקיד אלמו הרבה וכגמרא מפרש י' טוריס לא יוליא לו חסרונות מפני שהם מותירות שבימות הגורן כשהפקיד המיטין יבשין ובימות הגשמים כשמחזיר עפחות ובהכילת עכבריס אינן נאכלים כל כך לכל כור וכור דכולי האי לא אלכי עכבריס מי' טורין הלכך כפיחתו משלמת חסרון המגיע לשני טוריס או שהשכבריס אוכלין: גמ' זרע פשתן בגבעולין · חסר כל כך לפי שהגבעולין מתייבשין ונופלים והרוח מנשבתן לבל זרע פשתן נקי אינו חסר כ"כ: לכל כור וכור · פירוש דמתניתין הוא: ליחזי דיליה כמה הוו בי' · וירלה כמה חסרו ויטול על של חבירו כפי חשבון: מדם הגורן · היכה יחירה על של בחים: בשופטני · שוטים: בכיילא · במדה: בימות הגורן · שאוך ליובשן שלא חביאו בלחים הגשם והקור: ת"ש · שדרכו לחפות: לפקע כדא · כשממלאין כל חיטין לו שטורין בימות הגורן וגפין לת הכל יפקע בימות הגשמים מחמת תפיחת התבואה: לינלא · דוחק מחוך שהם במקום לר נחקו יחד ואין הפחוין: מתני' ליין · שם הפקיד אלמו יין ומירבו עם יינו הקנקנים בולעין שחוס: לקח המוכר כו' · כשם שאמרו בפקיד כן אמרו במוכר שאמוכר שאין לחביריו ושוחן לו מחוך חביוחיו כשהוא מספקת תמיד והוא מוזקק הרי הלוקח מקבל עליו לפחות לו לוג ומחלה מחמת שמרים: למאה · לוג: גמ' חפי בקילחא · טחו החביות מבפנים בשעה כדרך שעושין אלו בזפת: בפרגא · זפת: גרגיסתא · קרקע שעושין ממנה החביות אלרלי"ת בלע"ז: בת"ר · מיין בפי מהניא לתקניה דתנא קמא: בתקניה דרב יהודה. מילחא בחפי נפשיה היא ולא אמתניתין קלי: רמו לרבנין ותמניא כוזי בדנא · מדה קטנה היתה במקומו שלרבנים ושמונה ממלאין לת החבית: לחיל דנא בשיתא · בשאם חוזים היתה ממכרת בימות הגשמים הבליר: פריס ליה לרב יהודה שיתא בחוזא · נעשה רב יהודה שיתא בחוזים שם כוזי חוזא דל

אל יפתח יותר על פתוח · הא עד פתוח מפתח ומסתמא רב יהודה היה מונח בידו לו יותר ומה הניח מלהרויח עד פתוח: **במזופפין** שנו · ות"ח כל זמן דבלע טפי דלתמריון לעיל בתחלת דמר תפו בכופרא דמיין טפי וי"ל דהיינו הדם יכן שכבר בלע חיטו בולע יותר לי נמי התם בין לחכל הכא בשמן לח בלוע כיון שהוא יכן:

לחודיה לח מזדבן · ות"ח ויתן לו מוכר לוקח לוג ומחצה שמרים שיערב עדיין וימכור וי"ל דמיירי מתני' לחפי' לין השמן בכיון שלקחו מעט מעט ומכרו לו לכלו: **לדברי** חכמים אסור לערב · ות"ח ומימת מפום לחיש ליה מחילה ולעולם מותר לערב וי"ל דמתניתין נמי מיירי לחפי' כשהשמן עדיין בעין והתם לין שייך מחילה כיון שיכול לתקן כי יתמר לו קח השמרים וערב בשמן ולרב פפא דתמר דטעמייהו משום מחילה סבר להשמן חיטו בעין לחיטו הוה בעין לח שייך ביה מחילה לי נמי סבר לחלק ט"פ שהוא בעין שייך ביה מחילה כיון דמדלו מזוקק:

לדברי ר"י אסור · ות"ח ולימת מותר וטעמת דמקבל משום לדיש ליה מחילה וי"ל דרב פפא סבר לעמל ובקר ליכא הוכחה דלמו מחילה דמסתמא לח לקח ליתן מחיטים זו של לעמל בלח בקר לבל הכח לוג ומחלה שהוא דבר מועט מדלח עירב לחולי לחיל:

זבון וכיון דגברת לוקרי מיירי שלח היה מונח למכור ביוקר יותר משלקחו · לכך ל"ל לדעתת דהכי קנית ממני שהיית יודע שחעבד לוג ומחלה כדי שתרויח קלת:

לא תמרו שמן עכור חלח למוכר · פי' לח לתמרו הפסד על עסירת פקטים חלח למוכר דכשהוחן לוקחו שמן מזוקק ליט מחסר לו כלום ממחה לוג בשביל הפקטים כי חס לוג ומחלה בשביל השמרים מיהו עכירה לח שייכח כל כך בפקטים חלח בדבר המתעכר כמו שמרים וי"ל דלח לתמרין הפסד על עסירת השמרים חלח למוכר חחס מוכר כשהוח מוזקק מקבל עליו לוקח בשביל השמרים לוג ומחלה והמוכר מרויח השמרים וכשהוח מוכר שמן עכור נותן מחה לוגין שלמים שמן עכור ומפסיד השמרים ע"י מה שמכר כשהוח עכור וכשמוכר מזוקק לח קרי הפסד לוקח חע"פ שמפסיד שמרים משום דבעה"ב ניחח ליה בגילוי דל תלתין ושיתא בשיתא, פשיל ליה חריסר שמנין-שתותי, פשו להו ארבעה ואמר שמואל *המשתכר אל ישתכר יותר על שתות? איכא גולפי *ושמריא, אי הכי נפיש ליה מפי משתות? איכא טרחה ודמי ברוניתא: אם היה שמן מזוקק אינו יוציא לו שמרים [וכו']: והא א' אפשר דלא בלע? אמר רב נחמן במזופפין שנו אבני אמר אפילו תימא שלא במזופפין כיון דמטען טעון: ר"י אומר אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה הרי זה כמקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה: אמר אביי כשהמציא לומר לדברי ר"י מותר לערב שמרים לדברי חכמים אסור לערב שמרים: לדברי רבי יהודה מותר לערב שמרים והיינו טעמא דמקבל דאמר ליה אי בעי לערובי לך מי לא ערבי לך השתא נמי *קביל עלויה אי ערבת ליה הוה מזדבן לי, השתא מאי אעביד ליה לתודיה, לא מזדבן לי? בבעל הבית עסקינן דניחא ליה בלילא, אלמא לית מדלא ערבית לי אחולי אחלת לי? רבי יהודה לטעמיה דלית ליה מחילה דתנן *מכר לו את הצמד לא מכר לו את הבקר, מכר לו את הבקר לא מכר לו את הצמד ר"י אומר הדמים מודיעין כיצד? אמר לו מכור לי צמדך במאתים זו, הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זו והב"א אין הדמים ראיה לדברי חכמים אסור לערב שמרים והיינו טעמא דלא מקבל דא"ל אי בעית לערובי מי הוה שרי לך, השתא נמי לא מקבילנא, א"ל דב פפא לאביי אדרבה איפכא מסתברא לדברי חכמים מותר לערב שמרים והיינו טעמא דלא מקבל דא"ל מדלא ערבת לי אחולי אחלית לי "לדברי רבי יהודה אסור לערב שמרים והיינו טעמא דמקבל דאמר ליה "אי בעי לערובי לא שרי לי לערובי לך, קבולי לא מקבלת *זבון וזבין תגרא *איקר? תנא אחד הלוקח ואחד המפקיד לפקטים ואילימא לפקטים מאי כי היכי דלוקח לא מקבל פקטים מפקיד נמי לא מקבל פקטים ולימא ליה פקטך מאי איעביד להו אלא כי היכי דמפקיד מקבל פקטים לוקח נמי מקבל פקטים, ומי מקבל לוקח פקטים והתניא ר"י אומר לא אמרו שמן עכור אלא למוכר בלבד שהרי לוקח מקבל עליו לוג ומחצה שמרים בלא פקטים? לא קשיא *הא דיהיב ליה זוזי בתשרי וקא שקיל מיניה בניסן כי מדה דתשרי *הא דיהיב ליה זוזי בניסן וקא שקיל מיניה בניסן כי מדה דניסן: **מתני'** המפקיד חבית אצל חבירו: *לא יתן לה בעלים מקום וטלטלה ונשתברה—אם משהגיחה נשברה בין לצורכו בין לצורכו פטור אחד לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה—בין מתוך ידו ובין משהגיחה: **גמ'** הא כמי רבי ישמעאל היא דאמר *לא בעינן דעת בעלים *דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הבים למקום שגנב יחזיר דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר צריך שהיתה במקום המזרפה וקרובה להתאבד: אם מהגיחה · שכילה תמציתו הוסיפה במקום מתאמר בין שטלטלה מתחלה לעזרתה בין שטלטלה לעזרתו ובגמרא פריך מלי שנח לו יהדו מיחדו: **גמ'** (ג) מני · (הא) דקתני ריש"ל דאם משהגיחה כשברה {לאו} על פי שלטלטלה מתחלה} פטור דאמר משהתזיבה רבי היא ברשות הבעלים ואיט עליה שלח כשומר חנם ופטור על תוכיח ולא על פי שלח הודיע לבעלים לומר נטלתיה והחזרתיה הוחל הבא-רבי ישמעאל היא כו':

(ג) נרחה ד"ל כדגרסי' בע"ז (דף ס ע"ל) דעד ברגל וכו' טרל לגו וכו' ועי' בערוך ערך ברז.

עין משפט נר מצוה

עב א מיי' פי"ד מהל' מכירה הל' ו סמג לאוין קג טוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף כ:

עג ב מיי' שם פי"ח מהלכות מ סמג עשין סה טוש"ע מ"מ סי' רכח סעיף יט:

עד ג מיי' שם פכ"ו הל' ב ועיין בהגשות ובמ"מ סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' רכ סעיף ד:

עה ד ה מיי' שם פי"ט הל' ו סמג לאוין קפ טוש"ע מ"מ סי' רמח סעיף כ:

עו ו מיי' פ"ז מהלכות שלוחה ופקדון הל' ו סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף ו:

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה דמי. כרזנייתא וכו' נמי מתני' תומתות. ל"ב עיין פרק כשנמלל סוף דף נט:

(ד) ד"ה אם וכו' מימרו ספ"ד ותמל"ב מ"ה אם מני דקתני:

מסורת הש"ס

כ"ב ב. מנחות מה.

כ"ע ושרריא

---

*גירסת הספרים: לבאותה פרט פטיט קטן. קרי"ל. אחת מאחת זון. ואחתך לזון בראשי (בראש ?) בראשי ואחתך לזון. ואחתך לזון. ואחתך לזון.

לריך לעת בעלים · ואם לא הודיעם חייב בתחריותם שם מת לו בגנב דמדקליה קם ליה בכשומיה והשבה בעלמא ידיעה לאו השבה היא: דמקומה היא · וכיון דבלומו מקום החזילה חזרה נמורה היא: אמתן לר"ע · תירולא הוא: תרגמה רבי יעקב כחד תנא ובתרי טעמי דיקא דקתני בהחזילה למקומה דכל מקום שהחזילה = מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום לפיקה שהחזילה למקום שהיה מקומה כדמסקינן בגמרא דהא דמסקינן בסוכות (דף מד:) לא יחדו לה מקום לפיקה שהחזילה למקום שהיה מקומה

לומר לך שליחות יד לימה לריכה מסרון • ות"ת התינח שומר שכר דלייתר קרא לתני בשומר חנם מ"ל לר' משאומר שכר מה לשומר שכר שכן חייב בנגבה ואבדה וי"ל כיון דשלוחות יד חייב בתרוייהו אין זה אלא גילוי מילתא למילף דין אל זה בזה:

קרנא אלא שבועה • ות"ת ורבי יוחנן ור' אלעזר אליבא דהו הך סברא מע"ל דפ' לחטאת בשומר חנם ומניה בשומר שכר דבריס השומל (לקמן דף לה:) לא קיס ן אלא מהך סברא דקרנא עדיפא ופי' רבינו שמואל דמסברא ידעינן דבפרשה לחטאת כתיב כסף לו כליס ורגילות הוא לשמרם בחנם לליכא בהו טרחא ובפרשה שניה כתיב בהמה לחיכא טרחא ורגילות לשמרה בשכר לי נמי ל"ע לית להו לקרנא עדיפא מכפילא בשבועה ות"ת סבירא להו לר' יוחנן ולרבי אלעזר אין ללמוד שומר שכר משומר חנם הקל כיון שיש בו תוספת שמשלם כפל מה שאין כן בשומר שכר ותע"ג דשומר שכר ודאי חמור שחייב בנגבה ואבדה ומשלן אלא שהוא פוטר כשנגנב כדמפרש בריש מכלתין (דף ל. ושם) גבי תורת האמה לו פריך והשתא לחי שפיר הא דריש השומל (לקמן דף לה:) גבי הא דגמר גנבה בשומל מק"ו דשומר שכר דפטור בתוסס וחייב בנגבה ואבדה שומל לו אלא שכן ופריך מה לשומר שכר דחייב בכפל [בטוען טענת גנב] והשתא תימה לפי מה דסבר דכפל הוי תוספת מאי פריך תלריכה כיון שהוא חמור הוה ליה ליפמר מגנבה כדי שיתחייב כפל וע"ק בריישא גופה שומל שחייב בשבורה ומהא כו' תלריכה היא דאפילו דמפני שהוא חמור פטור בו בגנבה כדי לחייבו בכפל ולפי מה דפריסית לחי שפיר ות"ת לר' יוחנן דסבר הכא דמכפל עבדינן פירכא וגס סבר רב יוסף בפרק הכוסס (ב"ק דף מ: ושם) גבי שומר חבדה לר' יוחנן דלסטיס מזויין גנב הוא לס כן גנבה ואבדה בשומל מע"ל דכי פריך בהשומל מה לשומר שכר שכן משלם כפל בלסטיס מזויין *ומשני לסטיס מזויין גזלן הוא לידעית לימת קרנא בלא שבועה עדיפא וי"ל לר' יוחנן נפקא ליה מוכי יחמל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכ"ג יליף התם לענין פטור בבעלים ותע"ג דרבי יוסי ברבי יהודה הוא תנא ושבר דקרנא עדיפא וכן בריישא דהשומל (לקמן דף לה:) סבר לר' דקרנא עדיפא לו לסטיס מזויין גזלן הוא ור' יוחנן פליג בתרוייהו הא לא קשיא לר' יוחנן סבר כהנא דהכוסס (ב"ק דף מז:) דקתמר לא תס לחמרת בשומר חנם שכן משלם כפל לכך אלא בה יד חייב דקאי מילתיה דרבי יוסי ברי' יהודה:

רבא אמר לא תימא שליחות יד כו' • פרש"י דסבר לפילו כרבי אלעזר ואין להקשות לפילולו הא דקאמר ואידך אלא מאמר דין והא תרוייהו לריכי לאיצטריכא מסרון לר' אלעזר דהא לא ילוף שומר שכר משומר חנם דהא כתיב בהו פריך ולמ"ד [שליחות יד] לריכא מסרון מרחמי למה לי ולדידיה לא ילפינן חד מחבריה לפילו הכי לא מלקמינן תרוייהו לדין והיינו משום כלפ"ל דסיון דשליחות יד חייב בתרוייהו גלוי מלתא בעלמא למילף דין אל זה מזה ועוד יש לומר דרבא נמי לפרש דהא דאמר ר"ל דלא ואלא שמניהם מיותרין דגמר להו משומל וסבר רבא קרנא עדיפא ופריך גמר שומר שכר משומר חנם לכולי עלמא זה מזה מיהו בריישא דהכוסס (שם) סבירא ליה דלא ילפינן זה מזה דקתני לא תס לחמרת בשומר חנם כו' שומר [לך שליחות יד] אין לריכה מסרון • ות"ת ודילמא משומל דחייב לריכה מסרון דמשמע דכיון דפ' השומל (לקמן דף לה:) גבי הא דגמר גנבה בשומל מק"ו דשומר שכר דפטור בתוסס וחייב בגנבה ואבדה שומל לו אלא שכן ופריך מה לשומר שכר דחייב בכפל [בטוען טענת גנב] והשתא תימה לפי מה דסבר דכפל הוי תוספת מאי פריך תלריכה כיון שהוא חמור שחייב בגנבה ואבדה ומשלן אלא שהוא פוטר דמכפל לפילו פירכא לא עבדינן מסוס דמה דמשלם כפל הוא מחמת קולא שהוא פוטר עלמו בגנבה כדמפרש בריש מכלתין (דף ל. ושם) גבי תורת האמה לו פריך והשתא לחי שפיר הא דריש

מתני' לכבן. בסודו והפקילן לחבירו: **גמ'** מאי סוד ליה למיטבד. הרי לרבן: מעני בידו. אחת ידו: לתוס תזדמן לו סחורה לכבר יהא מזומן לו: ואם לאו. לתוס מזומן לו לעולם ויום אחד פתאום: לתן בהכרכה. ממהבך ורבה מהליו פויישון בלעז: בהמפתך. דרים

מתני' *המפקיד מעות אצל חברו צרתן והפשילן לאחוריו *או שמסרם לבנו ולבתו הקטנים *ונעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרים ואם שימר כדרך השומרים פטור: **גמ'** בשלמא כולהו שלא שימר כדרך השומרים אלא צרתן והפשילן לאחוריו מאי היה ליה למיעבד? **אמר רבא** אמר יצחק קרא אמר "צרור הכסף בידך" "אעפ שצרורין יהיו בידך ואד יצחק לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו שנאמר "וצרת הכסף בידך" ואד יצחק לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש תלת ידו *ואד יצחק אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמיך" תנא דבי רבי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמיך" ת"ר יהתולך למוד את נודעו אומר "יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו תתחיל למוד אומר "ברוך השולח ברכה בכרי הוה מרד ואח"כ בירך הרי זה תפילת שוא "לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמיך" אמר *שמואל *כספים אין להם שמירה אלא בקרקע אמר רבא אמרי שמואל 'בערב שבת בין השמשות דלא אפרתהו רבנן [ואי] שהא למוצאי שבת שיעור למקברינהו ולא קברינהו מחייב [ואי] צוברא מרבנן הוא סבר דלמא מיבעי ליה לאבדלתא, והאידנא דשכיחי האידנא דשכיחי גשושאי אין להן שמירה אלא בשמי קורה והאידנא דשכיחי פרומאי אין להם שמירה אלא ביני אורבי אמר רבא אמרה שמואל בבתולת* (אי נמי בין הקרנות) והאידנא דשכיחי מפותאי אין להן שמירה אלא במפת הסמוך לקרקע או במפת הסמוך לשמי קורה* א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי התם תנן *חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו ותנא כמה חפישת הכלב ג' טפחים הבא מאי: מי בעינן שלשה טפחים אן לא? אמר ליה התם משום ריחא בעינן ג' טפחים הבא משום איכסויי מעינא לא בעינן ג' טפחים, וכמה? אמר רפרם מסיכרא *טפח, דאפקיד זוזי גבי חבריה אותבינהו בצרורא דאורבני, איגנוב, אמר רב יוסף אע"ג דלעניין גנבי נטירותא היא, לעניין נורא פשיעותא היא-הוה *תחלתו בפשיעה וסופו באונס=חייב, ואיבא דאמרי אע"ג דלעניין נורא פשיעותא היא, לעניין גנבי=נטירותא היא 'תחלתו בפשיעה וסופו באונס=פטור והילכתא 'תחלתו בפשיעה וסופו באונס=חייב. הוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה א"ל הב לי זוזאי, א"ל לא ידענא היכא אותבינהו" אתא לקמיה דרבא א"ל *כל 'לא ידענא= פשיעותא היא, זיל שלים, הוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אשלמינהו לאימיה ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב אמר רבא היכי נדיינו דייני להאי דינא: נימא ליה לדידיה זיל שלים, אמר כל*

מכ"ל דלא מציט שמואל פטור לגמי במתה ממתה מלאכה דמשמע שכר לא אמי כדפי' וי"ל דנפקא לן מוכי יאכל וי"ו מוסיף על עניין רלאמן והוי כאילו כתיב גניבה ואבידה להיות בשמואל וכיון דכתיב ביה גניבה ואבידה ומוכמן ליכא למפטריה בגניבת תוכם והא דליף בכריחת מק"ו היינו לולו לא נאמר קרא הייתי אומר ק"ו:

שאין הכלב יכול לחפש אחריו. ואם תאמר והלא פטור לבדוק תור מפני סכנת עקרב* וי"ל דהכא יכול לפטות המפולת ת"ש הכא שיש שם תמן בודאי ליכא פטור משום סכנת עקרב דהא מצניא לן בפסחים (דף י:) ככר בפי נחש צריך חבר להוליכו לו לחוץ: **ר"ן** ר"ח היכא דתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. *וכן מוכח בשלהי הפועלים (נקמן דף צ:) דהלכתא דחייב דפריך לחבי מי הכי תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא וחייב וכן מוכח ריש פרק הכותב (ב"ק דף נו:) ודוקא היכא דאי אפשר שהאונס לא היה נאחר אם לא פעם בתחלה אבל פעם בה ויצתה לאנס ומתה פטור למלוה אמות מה לי וכו' ולריך לומר דלריפת דאורבני הוי שמירה מעליא לזוזי לענין גנבי כמו קרקע להכי קרי ליה לענין גנבי אונס:

רב יוסף אע"ג דלענין גנבי נטירותא היא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב וכן הלכה למעשה התלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. ההוא דאפקיד זוזי גבי חבריה אמר ליה הב לי זוזאי אמר ליה לא ידענא היכא אותבינהו. אמר רבא כל לא ידענא פשיעותא היא וכן הלכה. ההוא דאפקיד זוזי גבי חבריה אשלמינהו לאימיה ואותבינהו בקרטליתא ואיגנוב אמרה

צד א מיי׳ פ״ד מהל׳ שלוחין ופקדון הל׳ ח סמג עשין פח טוש״ע ח״מ סי׳ רנח סעי׳ כג :

צה ב ג ד מיי׳ שם פ״ו מהלכות מכירה הל׳ ט ו״י ח סמג לאוין קנ טוש״ע ח״מ סי׳ רלב סעי׳ יח :

צו ה ו ז ח מיי׳ פ״ד מהל׳ שלוחין ופקדון הל׳ ט סמג עשין פח טוש״ע ח״מ סי׳ רנח סעי׳ כה :

כל המפקיד על דעת לטמנו וכנוי הוא מפקיד • לומר ר״ת דהייט לענין שיהו יכול לומר לת מהמנת לי בשבועה ולת החיך לכל חס שעשו לפני׳ חין להם לגלם יכולם להפקיד לחס לת כן כל מה שהופקד לגל בעה״ב תבת לטמנו ותחלכו ותפטר ולכך נמי הכת מפקבעת לתיב להכנו זוזי לוחביגהו בקרטליתת שלת פשעה והת דקתמר נימת לה לגימי׳ דליטלמת ולת משום דחס לת היה לה מה לגלם שיפטר הפקיד לגלת תגלם לבנה כשיהיה לה :

נימא ליה לאפוטרופוס זיל שלים לתמר [לתת]לבקרא מסרתיה• משמע דחס לת היתה זחת הטענה הוי פושע ותייב וקשה דבפ׳ ד׳ וה׳ (ב״ק דף נט• ושם ד״ה דלת) לתרינן תעלייה תלן תעלייה לתיבת תפוטרופוס ממנני ולת עבדי לגמת פטורים מן הפקיעה וממתני׳ דהגזקין (גיטין דף נב•) דקתני מינהו ב״ד לת יפבע מינהו לבי יתומים יפבע לבת שלוח לומר חילוף הדברים תין להומיה דתייב בפקיעה די״ל דהפטוה לה הויל שלת פשע עכב כלום מגלם משום דמוני היתירת דמית קמייהו וי״ל דוהלי לפוטרופוס תייב בפקיעה כדמשמע הכת ולת ממנע כיון שהחזיקוהו בגתלן לגל התם שלת מטוהו לנוכך היתומים שלת לתקנת הטוהם שלת יזוקו משורם התם דוקת תייתין לגמת ממנני והכי ליתת בירושלמי פרק הגזקין דקתמר לתיה דר׳ יוחנן כרבן בתמיה פירוש כרבן דגמרי לגמת ממנני והכי ליתת בירושלמי פרק הגזקין דקתמר לתיה דר׳ יוחנן כרבן בתמיה פירוש כרבן דתמרי מטוהו ב״ד לת יפבע לפילו שבר כתבת שלוח בעי ההוח בר מן ליגת לגבי חבירו ליגת בר מן ליגת לגבי חבירו ליגת בר מן ליגת לגבי חבירו ליגת

ומשלם לו דמי כיסי • דמי כסות אע"ג דקויס לפי מה שהצדיק: גמ' מקום לדורין לא שמעת בה • בתמיה ומה גילוי דעת יש כאן שמין הפץ שימתמך אלמא יודע שהוא לריך תדיר למעות, לרורין נמי ישמעת דרבך בל לאדם לגור מעותיו: ונאפילו בתנאי • קאמר מתני' דחייב בתחריותן ונאפילו לא נשתמש בהן דמהשתא הוי שואל ועלייהו: בתנאי לא • כל זמן שלא נשתמש לא הוי שואל אלא לאבדו דוקא חייב כשומר שכר: ורבי שואל לא הוי שומר שכר נמי לא הוי • מה שכר נטל על שמירתה אלא גזל שמתך עליהם להחליפן ולהשתכר אם יבא לידו אתה מחייבו ושאלה היא זו שהרי כל הנאה שלו: בהחיית מודיעך • תע"ג דלמיגא לא הוי שואל מהשתא עד שישתמש, מודיעך דשומר שכר הוי: דשואל ונהנה מהנה • לעולם: המפקיד מעות. גזבר שהפקיד מעות הקדש בסבור שהן שלו: לא מעל גזבר • שהרי לא ברשות הוציאן ואינו שלוחו: מוסרין • להוה ליה כעותן דשות והוה ליה שלוחו: לפיכך אם הוציאו. שולחני מעל גזבר: ורבי אומרים לפיכך אם הוציאו • תנא שואל בתחריותן שלוחו: מתני' יצקה בחסר ובימר • חסרו דמיה שהיתה שוה בשעה שנתנה יפה דמיה כמו שהיתה שוה בשעה שנתנה בה יד שהיא שעת הגזילה וכן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה, וכגון שיצקה בעין אחרת לא יפה בעין כשעת גזילה אומר לו הרי שלך לפניך כדתנן גבי מעבד ונפסל תרומה ונטמאת בפ' הגוזל [קמא] (ב"ק קף נה:): וביתר • שהתה בידו משלמה בה יד ואפילו בתוספת יפה: וחכמים אומרים כשעת הוצאה • לא יצקה ולא ביתר שלא שהתה בידו אלא כשעת הגזילה: גמ' *אמר רבה • האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה: מעיקרא שויא זוזא, השתא שויא ארבעה, תברה או שחייה משלם ארבעה איתבר ממילא משלם זוזא, מאי מעמא? כיון דאי איתה הדרא למרה בעינא ההיא שעתא דקא שתי ליה או דקא תבר לה קא גזל מיניה ותנן *כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה איתבר ממילא משלם זוזא, מ"מ השתא לא עביד לה ולא מידי אמאי? קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזלה ההיא שעתא זוזא הוא דשויא, תנן בית הלל אומרים בשעת הוצאה מאי בשעת הוצאה אלימא בשעת הוצאה מן העולם-ובמאי אי בחסר מי איכא למ"ד והא תנן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה ואי ביתר אלא

מאי מיית הוליא כי לא הוליא נמי • כיון דהיתר תמיתם מחייב בתוכחין ות"ח הא תתן לקמן בהזהב (דף מד: מה:) נתן לו מעות ולא משך ממנו פירות יכול לחזור בו לרב הוכא דלית ליה דהיתר תמתם מחייב בתוכחין וכן לרב יוסף בפרק לולי מליחות (לעיל דף כט:) המוכר לחבר להשתמש במעות שקבל אלא היה מוכר להשתמש תקבה להו הך בריימא (ג) דמייתי לפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל נתן לבנו מעל דוקא בגן ולא מחבירו משיכה דקתני סיפא הרי מכחן לפניך הכנס וראיתן לכל ספר לא מעל עד למשך ולדידהו כי נתנה לספר נמי למעות תע"ג ולא משך כיון דספר מוכר להשתמש בהן בין מייני בספר בכרי כר' יוחנן בין בספר ישראל כר"ל וכמו שמוכר להשתמש בהם לרב הוכא ולרב יוסף ס"ג לר"ל ולר' יוחנן דבהמ לא פליגי ולא הוי המוכר על לותם מעות כי אם שומר חנם לר"ש ור"ל דלר' יוחנן מה הועילו במה שתקנו לתן מעות קוטת דלי מעות קוטת יאמר מוכר נשברפו מעיך בעליה השתא דלא קני יאמר נשברפו משותיך בעליה ועוד דרב הוכא נופיה סבר בפ' הזהב (לקמן דף מה:) דבר תורה מעות קוטת כרבי יוחנן דאמר רב הוכא מכור לי גלוסקא ואכלה ור"ל דתע"ג דלא הוי על המעות כי אם שומר חנם לא מלי ס"ל בשרפו מעותיך בעליה דבספים תן לסס שמירה אלא בקרקע ות"ח כיון דהיכא אלא משך מסור להשתמש במעות ס"ל דאמר רב הוכא מכור לי גלוסקא ואכלה ור"ל דתע"ג דלא הוי על המעות אלא דאית בה רווחא זבן בהו שליחי אמר לרב הונא שומר שכר, אתיביה רב נחמן לרב הונא *המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל הגזבר ואם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל הגזבר ואי אמרת אפילו נאנסו אינו הוציא אפילו לא הוציא נמי? אמר ליה הוא הדין אע"ג דלא הוציא ואיידי דתנא רישא הוציא תנא סיפא נמי הוציא: מתני' השולח יד בפקדון בית שמאי אומרים ילקה בחסר ובימר ובית הלל אומרים כשעת הוצאה ר"ע אומר כשעת התביעה: גמ' *אמר רבה *האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה: מעיקרא שויא זוזא, השתא שויא ארבעה, תברה או שחייה משלם ארבעה איתבר ממילא משלם זוזא, מאי מעמא? כיון דאי איתה הדרא למרה בעינא ההיא שעתא דקא שתי ליה או דקא תבר לה קא גזל מיניה ותנן *כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה איתבר ממילא משלם זוזא, מ"מ השתא לא עביד לה ולא מידי אמאי? קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזלה ההיא שעתא זוזא הוא דשויא, תנן בית הלל אומרים בשעת הוצאה מאי בשעת הוצאה אלימא בשעת הוצאה מן העולם-ובמאי אי בחסר מי איכא למ"ד והא תנן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה ואי ביתר אלא

והתנן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה • ותע"ג דבפ' הגוזל [קמא] (ב"ק קף נה:) אמרי' זה הכלל כל הגזלנים משלמין בשעת הגזילה לאתויי דרבי אלעזר דאמר גנב מלה ועשאה חיל גנב ועשאה סוד עשאה שיבוי בידו וקנאה מסתם ללא מיירי בכגון שחתכה לכתילה בשעת הגזילה וקאמר ב"ש יקלה לשלם כדמיס שהיתה בשעת הגזילה: ומי מיכא למתן למ"ד • דמתניתין משלמין בשעת הגזילה משלמין (דף קג:) נמי מיירי לענין יוקרא ושולא ג"כ מייקר בשעת דרב כהנא ובפרק כל שעה (פסחים דף נב:) גבי לפי דמים משלם ות"ח רב דאמר במרובה (ב"ק דף סה: ושם ד"ה נופה) קרן כעין שגנב [כפל וכו'] ותוקמה כגון דמעיקרא שויא ד' ובסוף שויא זוזא ושוב מתי קמ"ל מתני' היא ושוב מתי בעי התם מתי טעמא דרב דמחייבין ויל דרב קמ"ל דתע"ג דקרן כעין שגנב כפל לא הוי כמו קרן ולא בשעת הגזילה בדין הוא שיהא כפל אלא בשעת הגזילה בעי למיתב ליה קרן כעין שגנב דוקא קרן ולא כפל: לימת

שהיה שוה בעת ששלח בו ידו והוציאו לצדדין • אמר רבה מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה מעיקרא שויא זוזא ולבסוף שויא ד' מאי מעמא משלם ד' מאי שתיא או תבראי משלם ד' הוא דשויא • איתבר ממילא משלם זוזא מאי מעמא דכל זמן דאיתא הדרא למרא בעינא בעידנא דתברא או שתיא בההיא שעתא קא גזיל ליה ותנן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה וההיא שעתא ד' הוא דשויא • איתבר ממילא משלם זוזא מאי מעמא השתא לא גזיל אמאי קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזלה היתה שוה ד' ובעת ההוצאה אין בה אלא זוז אחד • ואקשי' עליה תנן בית הלל אומרים כשעת הוצאה מן העולם כלומר בעידנא דתברא או שתיא • ובחסר מי איכא מאן דאמר כלומר אם בשעת הגזילה היתה שוה ד' ובעת ההוצאה אין בה אלא זוז אחד מי שאמר משלם זוז • וכי תולק אדם על משנתינו דתנן כל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה אלא

*) הוא תוספתא דמכלתין פ"ג ע"ב. **) ל"ל והכיון שעמת זוזא הוא שויא.

מסורת השים

ומשלם לו דמי כיסי: גמ' מקום לדורין לא שמעת בה: בתמיה ומה גילוי דעת יש כאן שמין הפץ שימתמך בהם מאחר שאם הן מותרין קלמרת שמתמך בהן דהמפקיד אלמלי יודע שהוא לריך תדיר למעות, לרורין נמי ישמעת דרבך בל לאדם לגור מעותיו: ונאפילו בתנאי • קאמר מתני' דחייב בתחריותן ונאפילו לא נשתמש בהן דמהשתא הוי שואל עלייהו: בתנאי לא • כל זמן שלא נשתמש לא הוי שואל אלא לאבדו דוקא חייב כשומר שכר: ורבי שואל לא הוי שומר שכר נמי לא הוי • מה שכר נטל על שמירתה אלא גזל שמתך עליהם להחליפן ולהשתכר אם יבא לידו אתה מחייבו ושאלה היא זו שהרי כל הנאה שלו: בהחיית מודיעך • תע"ג דלמיגא לא הוי שואל מהשתא עד שישתמש, מודיעך דשומר שכר הוי: דשואל ונהנה מהנה • לעולם: המפקיד מעות. גזבר שהפקיד מעות הקדש בסבור שהן שלו: לא מעל גזבר • שהרי לא ברשות הוציאן ואינו שלוחו: מוסרין • להוה ליה כעותן דשות והוה ליה שלוחו: לפיכך אם הוציאו. שולחני מעל גזבר: ורבי אומרים לפיכך אם הוציאו • תנא שואל בתחריותן שלוחו: מתני' יצקה בחסר ובימר • חסרו דמיה שהיתה שוה בשעה שנתנה יפה דמיה כמו שהיתה שוה בשעה שנתנה בה יד שהיא שעת הגזילה וכן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה, וכגון שיצקה בעין אחרת לא יפה בעין כשעת גזילה אומר לו הרי שלך לפניך כדתנן גבי מעבד ונפסל תרומה ונטמאת בפ' הגוזל [קמא] (ב"ק קף נה:): וביתר • שהתה בידו משלמה בה יד ואפילו בתוספת יפה: וחכמים אומרים כשעת הוצאה • לא יצקה ולא ביתר שלא שהתה בידו אלא כשעת הגזילה: גמ' *אמר רבה • האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה: מעיקרא שויא זוזא, השתא שויא ארבעה, תברה או שחייה משלם ארבעה איתבר ממילא משלם זוזא, מאי מעמא? כיון דאי איתה הדרא למרה בעינא ההיא שעתא דקא שתי ליה או דקא תבר לה קא גזל מיניה ותנן *כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה איתבר ממילא משלם זוזא, מ"מ השתא לא עביד לה ולא מידי אמאי? קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזלה ההיא שעתא זוזא הוא דשויא, תנן בית הלל אומרים בשעת הוצאה מאי בשעת הוצאה אלימא בשעת הוצאה מן העולם-ובמאי אי בחסר מי איכא למ"ד והא תנן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה ואי ביתר אלא

והתנן כל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה • ותע"ג דבפ' הגוזל [קמא] (ב"ק קף נה:) אמרי' זה הכלל כל הגזלנים משלמין בשעת הגזילה לאתויי דרבי אלעזר דאמר גנב מלה ועשאה חיל גנב ועשאה סוד עשאה שיבוי בידו וקנאה מסתם ללא מיירי בכגון שחתכה לכתילה בשעת הגזילה וקאמר ב"ש יקלה לשלם כדמיס שהיתה בשעת הגזילה: ומי מיכא למתן למ"ד • דמתניתין משלמין בשעת הגזילה משלמין (דף קג:) נמי מיירי לענין יוקרא ושולא ג"כ מייקר בשעת דרב כהנא ובפרק כל שעה (פסחים דף נב:) גבי לפי דמים משלם ות"ח רב דאמר במרובה (ב"ק דף סה: ושם ד"ה נופה) קרן כעין שגנב [כפל וכו'] ותוקמה כגון דמעיקרא שויא ד' ובסוף שויא זוזא ושוב מתי קמ"ל מתני' היא ושוב מתי בעי התם מתי טעמא דרב דמחייבין ויל דרב קמ"ל דתע"ג דקרן כעין שגנב כפל לא הוי כמו קרן ולא בשעת הגזילה בדין הוא שיהא כפל אלא בשעת הגזילה בעי למיתב ליה קרן כעין שגנב דוקא קרן ולא כפל: לימת

הגהות הב"ח

(ג) צמ' דסומלי וכמה מכנס. כ"צ ע"ג דף פה ע"ב: (ב) תוס' ד"ה מתי וכו' דמייתי תפלוגתא. כ"כ דף מה: (ג) בא"ד וקאמרי בית הלל כשעת הגזילה משלמין כיוקרא וזולא אלא בשיטי כלמיילי בריש המוכר הגוזל עצים ועשה כלים למר ועשה בגדים היינו זוקא יקורא דזה הכלל אבל פשעת המתניתין משלמין כשעת הגזילה משלמין אפילו ביוקרא וזולא ואפילו בשעת הגזילה משלמין

רש"ל

ובפרק כל שעה (פסחים דף נב:) גבי לפי דמים משלם ות"ח רב דאמר במרובה (ב"ק דף סה: ושם ד"ה נופה) קרן כעין שגנב [כפל וכו'] ותוקמה כגון דמעיקרא שויא ד' ובסוף שויא זוזא ושוב מתי קמ"ל מתני' היא ושוב מתי בעי התם מתי טעמא דרב דמחייבין ויל דרב קמ"ל דתע"ג דקרן כעין שגנב כפל לא הוי כמו קרן ולא בשעת הגזילה בדין הוא שיהא כפל אלא בשעת הגזילה בעי למיתב ליה קרן כעין שגנב דוקא קרן ולא כפל: לימת

מסורת השים

צו א ב ג ד ח מיי' פ"ו מכל' שלוח ופקדון הל' ו סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלב סעי' ו:

צח ו מיי' פ"ו מכל' מעילה הל' ט ו:

צט ז מיי' פ"ג מכל' גזילה הל' ג סמג עשין עח טוש"ע ח"מ סי' רלב סעי' ס:

ק ח מיי' שם הל' ג ופ"ח מכל' גזילה הל' ג טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' ג וסעי' יא וסעי' יב וסי' שסב סעי' ס:

קא ט מיי' פ"ג מכל' גזילה הל' ג טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' ג וסעי' יא וסעי' יב וסי' שם סעי' ס:

נוסח/מבנה

• שלחני • בעל פיו • חנווני

מאי מעמא דרב דתני אחריות ברורין אוכל ואחריות מתוך שישתמש בהן - אחריות מתוך שישתמש בהן - לפיכך אם הוציאו מעל הגזבר

נוסח/מבנה

מאי ר' הונא ע"ג בידן אחריות אומרין לפיכך אמרו שלחני בידן - לפיכך אם הוציאו מעל הגזבר - ר' נחמן - חיק כיוצא בו

רבינו חננאל

כיסי פי' כיסי בשותא שאינה מתוקנת שעדיין צריכא תיקון: [מתני'] המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם א ב ד ו אין חייב באחריותן • אוקמה ר' אבי בצרורין וחתיכים קשר משונה איבעיא ועלתה בתיקו • הלכך לא ישתמש בהן: פיסקא מותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן • אמר רב הונא ואפי' נאנסו והאי דקתני במתני' אבדו כדרבא דאמר בפרק הזהב נגנבו בליסטים מזויין שמבעה ספינתו בים • ורב נחמן אמר נאנסו לא אלא בההוא הנאה דאי מתרמי ליה זביגא זבין בהו הוי עלייהו שומר שכר • וקיימא לן כרב נחמן: המפקיד אצל בעל הבית בין צרורין בין מותרין אל ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן חנווני כבעל הבית דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר כשולחני וקיימא לן כר' יהודה • ומותרי רב נחמן לרב הונא דאמר בשולחני אפי' נאנסו חייב הא דתנן במסכת מעילה המפקיד מעות אצל שולחני מותרין ישתמש בהם לפיכך אם הוציא מעל הגובר • ואי אמרת אפי' נאנסו חייב חני מעות הקדש כיון דמספרינהו הניחוב לשולחני אי חייב בהו באונסין דהו להו כמלוה ואע"ג דלא אפקינהו עדיין השולחני למשל הגובר דהא הוא אפקינהו • ופריק רב הונא הוא הדין אע"ג דאאכתי לא אפקינהו מעל הגובר ולא הוה בעי למיתנא הוציא אלא איירי דתנא רישא הוציא תנא נמי סיפא הוציא: מתני' השולח יד בפיקדון ילקה בחסר וביתר תנא *) כיצד המפקיד לו משתי סאין בסלע ועמדו מארבע משלם משתי סאין בסלע • המפקיד לו מארבע ועמדו משתים נותן לו משתים • בית הלל אומרים כשעת ההוצאה פי' כשיעור

נוסח

צלל חביתי יין מיקנין טוף צלל ותתא טוף ר' מתנא "מאי טעמא" הסברא לר' הנקודות על רבה

מבנה

טלטול דברי דקתני כיצד הא דקתני "מאי טעמא" הסברא לר' הנקודות על רבה

נוסח

צלל חביתי יין מיקנין טוף צלל ותתא טוף ר' מתנא "מאי טעמא" הסברא לר' הנקודות על רבה

מבנה

טלטול דברי דקתני כיצד הא דקתני "מאי טעמא" הסברא לר' הנקודות על רבה

עין משפט נר מצוה

נוסח/מבנה

• שלחני • בעל פיו • חנווני

נוסח

הסבר הא דקתני אחריות ברורין אוכל ואחריות מתוך שישתמש בהן - לפיכך אם הוציאו מעל הגזבר

נוסח/מבנה

מאי ר' הונא ע"ג בידן אחריות אומרין לפיכך אמרו שלחני בידן - לפיכך אם הוציאו מעל הגזבר - ר' נחמן - חיק כיוצא בו

רבינו חננאל

כיסי פי' כיסי בשותא שאינה מתוקנת שעדיין צריכא תיקון: [מתני'] המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם א ב ד ו אין חייב באחריותן • אוקמה ר' אבי בצרורין וחתיכים קשר משונה איבעיא ועלתה בתיקו • הלכך לא ישתמש בהן: פיסקא מותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן • אמר רב הונא ואפי' נאנסו והאי דקתני במתני' אבדו כדרבא דאמר בפרק הזהב נגנבו בליסטים מזויין שמבעה ספינתו בים • ורב נחמן אמר נאנסו לא אלא בההוא הנאה דאי מתרמי ליה זביגא זבין בהו הוי עלייהו שומר שכר • וקיימא לן כרב נחמן: המפקיד אצל בעל הבית בין צרורין בין מותרין אל ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן חנווני כבעל הבית דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר כשולחני וקיימא לן כר' יהודה • ומותרי רב נחמן לרב הונא דאמר בשולחני אפי' נאנסו חייב הא דתנן במסכת מעילה המפקיד מעות אצל שולחני מותרין ישתמש בהם לפיכך אם הוציא מעל הגובר • ואי אמרת אפי' נאנסו חייב חני מעות הקדש כיון דמספרינהו הניחוב לשולחני אי חייב בהו באונסין דהו להו כמלוה ואע"ג דלא אפקינהו עדיין השולחני למשל הגובר דהא הוא אפקינהו • ופריק רב הונא הוא הדין אע"ג דאאכתי לא אפקינהו מעל הגובר ולא הוה בעי למיתנא הוציא אלא איירי דתנא רישא הוציא תנא נמי סיפא הוציא: מתני' השולח יד בפיקדון ילקה בחסר וביתר תנא *) כיצד המפקיד לו משתי סאין בסלע ועמדו מארבע משלם משתי סאין בסלע • המפקיד לו מארבע ועמדו משתים נותן לו משתים • בית הלל אומרים כשעת ההוצאה פי' כשיעור

*) הוא תוספתא דמכלתין פ"ג ע"ב. **) ל"ל והכיון שעמת זוזא הוא שויא.

לימא רבה דאמר כב"ש · וא"ת לוקי פלוגתייהו בחתבר ממילא ורבה כב"ה וי"ל דל"ל לא הוו פליגי בית שמאי · וא"ת מ"ל בית דבי לך דהכא וסיפא דהחושב לשלוח יד למה לי וי"ל דסיפא לשמועי' דלב"ש לפיכך חייב והך דלעיל משיכה והך דהכא לשמועין דלב"ה לריכה חסרון: אלא הא דאמר רבה שומר לא עלמא הא דלעיל דלא משכה ולא שמר והא דלתני כולי עלמא לא פליגי דבתחר ב"ש שברי שלוחות יד אינה צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שלוחות יד צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דמריה חסר אלא הא דאמר רבא שלוחות יד אינה צריכה חסרון לימא רבא דאמר בב"ש הכא במאי עסקינן כגון שטרטלה להביא עליה גוזלות ושואל שלא מדעת קא מיפלגי ב"ש סברי שואל שלא מדעת גזלן הוי וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שואל שלא מדעת שואל מדעת הוי וכי חסר ברשותא דמרה חסר אלא הא דאמר רבא שואל שלא מדעת לרבנן גזלן הוי לימא רבא דאמר רב יהודה אמר שמואל הכא בשבח של גזילה קמיפלגי ב"ש סברי שבח גזילה דנגזל הוי ובית הלל סברי שבח גזילה דגזלן הוי ובפלוגתא דרבי תנאי דתניא הגוזל את הרחל גוזה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר"מ ר' יהודה אומר גזילה חזרה בעיניה היא נמי דקתני ב"ש אומרים ילקה בחסר זיתיר וב"ה אומרים כשעת הוצאה ש"מ: ר"ע אומר כשעת התביעה: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא ומודה ר"ע במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו וכיון דאיכא עדים מהוא שעתא הוא דאיחייב ליה אשמה א"ל ר' אושעיא לרב יהודה: אתה אומר כן הכי א"ר אסי אמר ר' יוחנן חלוק היה ר"ע אפי' במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ובי דינא הוא דקא מחייבי ליה אשמה א"ל ר' זירא לר' אבא בר פפא כי אזלת להתם אקוף אסולמא דצור ועול לגביה דר' יעקב בר אידי ובעי מיניה אי שמיעא ליה לר' יוחנן הלכה כר"ע או אין הלכה כר"ע? א"ל הבי אמר ר' יוחנן: הלכה כרבי עקיבא לעולם מאי לעולם? אמר רב אשי שלא תאמר הני מילי היכא דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים לא ואי נמי דאתרחה דלוכתה ואיתברא לאפוקי מדרבי ישמעאל דאמר לא בעינן דעת בעלים קא משמע לן דבעינן דעת בעלים ורבא אמר הלכה לבית הלל: מתני' החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי אומרים חייב ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. השבה את החבית ונטל הימנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא רביעית הגביהה ונטל הימנה רביעית ונשברה משלם דמי כולה:

גמ'

אלא פשיטא כשעת הוצאה מבית בעלים לימא רבה דאמר כבית שמאי אמר לך רבה ביתר כולי עלמא לא פליגי בתחר ב"ש שברי שלוחות יד אינה צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שלוחות יד צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דמריה חסר אלא הא דאמר רבא שלוחות יד אינה צריכה חסרון לימא רבא דאמר בב"ש הכא במאי עסקינן כגון שטרטלה להביא עליה גוזלות ושואל שלא מדעת קא מיפלגי ב"ש סברי שואל שלא מדעת גזלן הוי וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שואל שלא מדעת שואל מדעת הוי וכי חסר ברשותא דמרה חסר אלא הא דאמר רבא שואל שלא מדעת לרבנן גזלן הוי לימא רבא דאמר רב יהודה אמר שמואל הכא בשבח של גזילה קמיפלגי ב"ש סברי שבח גזילה דנגזל הוי ובית הלל סברי שבח גזילה דגזלן הוי ובפלוגתא דרבי תנאי דתניא הגוזל את הרחל גוזה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר"מ ר' יהודה אומר גזילה חזרה בעיניה היא נמי דקתני ב"ש אומרים ילקה בחסר זיתיר וב"ה אומרים כשעת הוצאה ש"מ: ר"ע אומר כשעת התביעה: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא ומודה ר"ע במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו וכיון דאיכא עדים מהוא שעתא הוא דאיחייב ליה אשמה א"ל ר' אושעיא לרב יהודה: אתה אומר כן הכי א"ר אסי אמר ר' יוחנן חלוק היה ר"ע אפי' במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ובי דינא הוא דקא מחייבי ליה אשמה א"ל ר' זירא לר' אבא בר פפא כי אזלת להתם אקוף אסולמא דצור ועול לגביה דר' יעקב בר אידי ובעי מיניה אי שמיעא ליה לר' יוחנן הלכה כר"ע או אין הלכה כר"ע? א"ל הבי אמר ר' יוחנן: הלכה כרבי עקיבא לעולם מאי לעולם? אמר רב אשי שלא תאמר הני מילי היכא דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים לא ואי נמי דאתרחה דלוכתה ואיתברא לאפוקי מדרבי ישמעאל דאמר לא בעינן דעת בעלים קא משמע לן דבעינן דעת בעלים ורבא אמר הלכה לבית הלל: מתני' החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי אומרים חייב ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. השבה את החבית ונטל הימנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא רביעית הגביהה ונטל הימנה רביעית ונשברה משלם דמי כולה:

גמ'

תלת פסיקתא כשעת הוצאה מבית בעלים · כשעת הגזילה וביתר פליגי דקתני ב"ש אם הוקרה יוקר לאלם כשעת הוצאה מן הטוען ובית הלל אומרים אינו משלם אלא כשעת הגזילה: כי פליגי בתחבר · וקתני ב"ה כשעת הוצאה מבית הטוען ודקא קשיא לך תורה אור

כל הגזלנין משלמים כשעת הגזילה חוץ מגזלה ממש דגזלה מעיקרא ס"ל לבית הלל דבתיקרא לחתן לידי ומשום הכי בגזילה מעיקרא ס"ל לבית שמאי דבתיקרא לחתן לידי: סברת האיבעיא בחסר יד ולעיל מה: הרי"ף חסרון

ב"ש סברי שליחות יד לית ליה לריכה חסרון · ומשמלא דה יד לא"ש שלח תאמר גזילה וקמה ברשותיה וכשהוזלה ברשותו הוזלה וחס היה בעין תאמר לו הרי שלך לפניך עכשיו שהוליכה משלם כשעת שלימות יד: [לעיל מה:]

תלת הוי תאמר רבנן · [שם] * [מאי ס"ד]

דלמא ס"ל כר' יוחנן דאמר שלוחו של אדם כמותו דף מב ע"ב תוס' ד"ה ואי

ב"ש אומרים חייב · דלקמן תלת תאמר שלימות יד כו': הא דתאמר רבנן · בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח:) : שואל שלח מדעת לרבנן גזלן הוא · גבי שואל שלח בנו שלח תמוני דפליגי רבנן ור' יהודה ואוקי רבנן בשואל שלח מדעת ומתר לרבנן גזלן הוי ומדאוקי רבנן לרבנן בהכי סבירא ליה לדידיה גזלן הוי ואהדר לאוקמי מילתיה כרבנן דהכא תנא כרבנן: לימת כ"ש · ואמרת: תלת בכשעת גזילה פליגי · והא "חסר ויתר" דתנן "לתו ביוקרא וזולא תלת כמאי דאחסרה להייטו גיזות ובמאי שהותירה רבנן תם ניתעברה תלתן ולדיה ומכרה לגוי ואכלו בתר ישלם כל שכן "חסר ויתר" דכרבי יהודה כשעת הוצאה מבית הבעלים: דיקת כמי · דבגיזות וולדות פליגי דקתני לגזלן "חסר ויתר" ולא קתני לגזלן "זול ויוקר": ומודה ר"ע במקום שיש עדי. כמה היתה שוה ביום שגזלה ולתו שגזלה היתמו דמשלם כשעת הגזילה: מאי טעמא דרבי עקיבא · דתנן "חסר ויתר" כשעת התביעה: דתמר ביום תמצאנו · דמשיט על תומו יום שהוא מתחייב לו והילכה לתבעו והודה, דעל פיו הוא מתחייב דעמדהו בדין והולתו הוא יום תמצאנו תכל חס יש עדים משעה שגזלו הוא חשם לו: לתתפ · לתרץ ישראל: תקיף · הרבה את הדרך וסבב דרך תרוכה על דבר זה ללכת דרך מעלת של הר טור מקום שר' יעקב שם ובעי מיניה מה שמע מר' יוחנן רבו על כך; כל מהלך דרך תרוכה במקום שיש קלרה = "תקיף" הוא: לי נמי דהדרה לדוכתה · להכי לתמוניו "לעולם" לומר שלא החזירה למקומה לאחר שגלח בה יד ובשברה בתוכו לתן כגון הלכה כב"ש לתמר לעיל נגזי גגד תלה מן הטדר ניריך דעת בעלי': וכבא תמר הלכה כב"ה · כשעת גזילה ותתן כרבה עבדינן דהוה ליה בתרתיה: מתני' המוסב לשלוח יד · (ג) תמר בפני עדים לטול פקדונו של פלוני לעלמו: חייב · בתוכיסים מהיום והלאה תם נתחם חייב בתחריות: המה את החבית · ושברה · לאחר זמן: לית מתלת רביעיות · דשלימות יד לית מתחייב בתוכיסים עד שימשוך לו יגביה להוי קנייה: הגביהה ונטל · להוי קנייה בהגבהתה ותחרון מגזילת לרביעית חייב בתוכיסים: גמ'

נגיעת ר"ת: טיעת יד בפקדון משלם כשעת התביעה

מחנה לוי: ואי בעית אימא בב"ש · נגיעות ל"ת בפסיד את קלו ובב"ש בתחר

"אלא הא" - קושיות לפי הפשט שיתן יונתן טרפון/רבא אומרו כב"ש

רבינו חננאל

אלא פשיטא פעמא דבית הלל כשעת הוצאה מבית בעלים ר"ש והיא שעת הגזילה זיתיה שוה באותה שעה זו ובשעה ששתאה שוה ד' בזה חלקו בית הלל ובית שמאי ב"ש סברי ד' משלם כי השתא וב"ה סברי [דמשלם] כשעת הגזילה והיא זוזא לימא רבה דאמר משלם [ד'] כב"ש דהא בית הלל זוזא הדא קאמרי · ופריך רבה ביותר כלום' אם עת ששתאה היתה שוה יותר ממה שהיתה שוה בשעת גזילתה דברי הכל ד' בי השתא משלם כפעמא דידי שפירשנו למעלה · כי פליגי בתחר כגון שהיתה שוה עת ששלח ידו בפקדון של חבירו ד' יעכשיו שור זו עם שבא סברי שליחות יד צריכא חסרון ומשעה דשלח בה יד איחייב בה · וב"ב סברי שליחות יד צריכא חסרון וכ"ו [דלא] חסרה ברשותיה דמריה קאי ובעידנא דחברה או שתיא וחיסרה בהתיא שעתא מיחייב עלה והיא שעתא זוזא היא דשויא · ואלא רבה דאמר שליחות יד אינה צריכא חסרון כב"ש וכו' · ואוקימנא למתני' חלוקת ב"ש וב"ה בשבח גזילה ב"ש סברי דגנול הוי · וב"ה סברי דגזלן דהוי וכי הני תנאי דתניא הגוזל רחל גוזה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה וולדותיה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר גולה חוזרת בעיניה ר' מאיר כב"ש ר' יהודה כב"ה וקיימא לן כר' יהודה דבית הלל קיימי טותיה · וקיימא לן דאוקימנא אליבא דב"ה שבח גזילה דגזלן הוא בשבח שהשביחה בגופה אבל שבח שהשביחה בדמים דגנול הוי כדרבה דאמר ביתר כולי עלמא לא פליגי דוראי לגנול הוי כי פליגי בחסר · וקיימא לן כרבא וכן הלכה · ר' עקיבא אומר כשעת התביעה · ואע"ג דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא · ובתלמוד ארץ ישראל פסקו כר' עקיבא אנן לא סמכינן אלא בהא דאמר רבא דהוה בתרא ופסק הלכה כב"ה וכיון דסלקא שמעתא הכי ש"מ רשבח גזילה דגזלן הוי ומדחזינן רבה דפריק שליחות יד אינה צריכא חסרון ושואל שלא מדעת גזלן הוי ש"מ דהלכתא אינון · *) פי' כיון דאיכא עדים מההיא שעתא דגזל נתחייב לשלם אבל אם אין עדים אין חייב לשלם אלא בעת תביעתו בב"ד והלי. המפקיד אצל חבירו בעדים ואפי' בשטר אין צריך להחזיר לו בעדים אלא כי אמר החזרתיו לך נאמן וכן אם אמר נאנסו נאמן ובתרוייהו אינו חייב אלא שכועה שנאנסו או החזרתים לך: מתני' החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי מחייבין ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד כו' שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו מ"מ שאינו חייב עד שישלח ידו בו אין

*) נלמד למכר כאן ונ"ל ומזה ר"ע במקום שיש עדים פי' כיון לתיכא עדים וכו'.

* [על הניגוד על המאי מ"ע ראיה ד"ה הא דתנן- ד"ה ואי] [ד"ה ואי] [ד"ה ואי] [

גמ' *אמר לעבדו* - שיעלה יד וכן עשה: **מנין** - שהוא חייב: **לא אמרו** - דהיכא דעשה ולא הגביה כל החבית פטור: **אלא שנשברה** - דאומנם הוא והרי לא קנאה שיתחייב באומנין: **אבל החמיצה** - פשיעה היא ומזיק בידים הוא דכשביל שמיסרה החמיצה שכן דרך יין להחמין בכלי חסר: **גירי דידיה** תורה אור

[קדושין מב:] **אלמא** לב · חניס שלו גרמו לה להחמין: **דניחא ליה דיסיורי כולה חביות בסים בשלי רביעית** - שמעמר לותה רביעית ולא יחמין ועשולם עליותם יד כדבר לחבר לרייבה חסרון והטפל פקדון ומגביהו על מנת לשלום בו יד כל זמן שלא חסרו ליטו מתחייב בהגבהתו הואיל ולא נטלו ע"מ לגזול לת כולו אלא לשלום בו יד ובליחות יד בלא חסרון ליתיה אבל יין שליטו משתמר אלא בכלי מלא הוה ליה כמי שנטל מלא כולו עם השאר להשתמר ועשה שותל* על כל שאר החביות: **הגביה את החבית כו'**: אמר רבה לא שנו אלא נשברה "אבל החמיצה משלם את כולה, מאי טעמא? גירי דידיה הוא דאהנו לה: הגביהה ונטל הימנה כו': אמר שמואל לא 'נטל' נטל ממש אלא 'בין שהגביהה ליטול אע"פ שלא נטל, לימא קא סבר שמואל שליחות יד אינה צריכה חסרון? אמרי, לא, שאני הבא דניחא ליה דתיהוי הא חבית כולה בסים להא רביעית, "בעי רב אשי הגביה ארנקי ליטול הימנה דינר מהו: חמרא הוא דלא מינטר אלא אגב חמרא אבל זוזא מינטר או דלמא שאני נטירותא דארנקי מנטירותא דדינר? תיקו:

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף - הלוקח דינרי זהב מעובדים בדינרי כסף וגתן לו דינרי זהב מעיכת הזהב קונה לת הכסף לבעל הזהב ונתחייב לו זה משקיכל דינרי זהב לתת לו דינרי הכסף ולית יכול לחזור בו לבעל הכסף ליט קונה לת הזהב משם שגתן לו דינרי הכסף תחילה לו קנה ויכולין שניהם לחזור למטבע הכסף הוי משום משום דתריפי ליתן בהולאה ודינר זהב ליט לאן שיש כשאר מטלטלין ופירות, ומשום ליכן קנוטו עד שימשוך המטלטלין, אבל משיכת המטלטלין קונה ואין לאחד מהם יכול לחזור בו וגבמ' מפרש טעמא, דיכול דילוף משיכה מן התורה ואיכא למיקי לה בתקנתא דרבנן: **הגמוסה** - פרוטות של נחושת: **קונה לת הכסף** - דינרי של כסף לו כל מטבע של כסף כולן טעם אחד להם: **שטבעו** חקוב למטבע=הוי 'מעות' ואין קונה שאין מטבעו חקוב ואריך הוי 'כפירות' ומשיכתן הוי קנוס דבר: **משום פרעון** שנפסלו: **למימון** - שאין עליו צורה, פלדו"ן, זוזים טנגלין ומוכסים לעולם עליהם לת הצורה בתוספת שקורין קו"ן: **כל המטלטלין קונין זה לת זה** - בין בצורה חליפין שהחליף אלו בשלו כיון שמשך האחד קנה חבירו לת שלו בין בצורת דמים: כגון תתן לי לת שלך, בכך וכך, וזה חוזר ואומר לו בכמה תהנלי שלך בכך וכך ותתלו ומשך האחד נתקיימו הדברים והרי "כל" נאתויי לפי כיוצא בהן מלא מעות בכיס מלא מעות כדרים לקיים בגמרא*: **יכול לחזור בו** - זה וזה: **כל שהכסף כיוון בו'** - פליג אדרבנן דאמרי נתן לו מעות יכול לחזור בו לפילו לוקח ואהדר ב"ש למימר לוקח שהכל כיוון שהכל לוקח **אין יכול לחזור בו** אבל לוקח **יכול לחזור בו** וגבמ' מפרש טעמא: **גמ'** דחריף

[קדושין מב:] **גמ'** מנהני מילי *דתנו רבנן על כל דבר פשע בית שמאי אומרים מלמד שחייב על המחשבה כמעשה ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר °אם לא שלח ידו במלאכת רעהו אמרו להקב"ש לב"ה והלא כבר נאמר "על כל דבר פשע" אמרו להן ב"ה לב"ש והלא כבר נאמר "אם לא שלח ידו במלאכת רעהו, א"כ מה תלמוד לומר "על כל דבר פשע? שיכול אין לי אלא הוא, "אמר לעבדו "ולשלוחו מנין? תלמוד לומר "על כל דבר פשע": **הטה את החבית כו'**: אמר רבה לא שנו אלא נשברה "אבל החמיצה משלם את כולה, מאי טעמא? גירי דידיה הוא דאהנו לה: הגביהה ונטל הימנה כו': אמר שמואל לא 'נטל' נטל ממש אלא 'בין שהגביהה ליטול אע"פ שלא נטל, לימא קא סבר שמואל שליחות יד אינה צריכה חסרון? אמרי, לא, שאני הבא דניחא ליה דתיהוי הא חבית כולה בסים להא רביעית, "בעי רב אשי הגביה ארנקי ליטול הימנה דינר מהו: חמרא הוא דלא מינטר אלא אגב חמרא אבל זוזא מינטר או דלמא שאני נטירותא דארנקי מנטירותא דדינר? תיקו:

הדרן עלך המפקיד

הזהב קונה את הכסף, הכסף אינו קונה את הזהב: הנחשת קונה את הכסף, והכסף אינו קונה את הנחשת. מעות הרעות קונות את היפות, והיפות אינן קונות את הרעות. אסימון קונה את המטבע, והמטבע אינו קונה את אסימון. מטלטלין קונין את המטבע (א) מטבע אינו קונה את המטלטלין. (א) *(זה הכלל) כל המטלטלים קונין זה את זה כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו *נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו "אבל אמרו "מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו "רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה: **גמ'** מתני ליה רבי לרבי שמעון בריה **הזהב קונה את הכסף** א"ל: רבי, שנית לנו **בילדותיך הכסף קונה את הזהב** ותחזור ותשנה לנו **בזקנותך הזהב קונה את הכסף** *בילדותיה מאי סבר **בילדותיה** סבר **הבא** דחשיב **הוי מטבעא כספא** דלא חשיב הוי **פירא** ונקני ליה **פירא למטבעא בזקנותיה** סבר כספא דחריף

הזהב - המוסגת קונה את הכסף - הלי לינטריך דלתע"ג דבתרת דמגני פריעי חריפין טפי [מכספא] הוו פירת מקום דליכא לתרת דלת מגני כדלתמר בגמרא (עמוד ג) לך תימה לתלי לינטריך למיתני דמעות הרעות שנפסלו דמקרו פירי הפתת נתפת דכגי טובת הוי פירי כל שכן מעות שנפסלו ותו דכל המטלטלים קונין זה לת זה מוקי בגמ'* במעות חד פסלתו מלכות וחד פסלתו מדינה כל שכן דמעות שנפסלו דמקרו פירי לגבי כסף לכך נרתה למעות הרעות היינו זיולאות קלת ותסימון לינטריך לפרש"י דמפרש לסימון הוי שעשוי בהקון המטבע היולאת בעיר ולין חסר רק טורה לתמוטעין לתפילו הכי הוי פירי לתע"ג דליט חסר כ"ת מעט דבדבר מועט יטביטו הרבה מהם ולרבינו תם דמפרש לסימון שים עליו טורה ולינה יולאה בהולאה ל"ל יזולאת בדוחק לך לת כל כך בדוחק כמו מעות הרעות ומטלטלין קונין מטבע לתמוטעין דקונין לפילו מטבע כמו מעות הרעות ולסימון דמקרי פירי לגבי כספא ולגבי ממטלטלין מקרי מטבעא:

אסימון - פרש"י שלין בו טורה כלל וקלקה לרבינו תם דבפרק במה לתשה (שבת דף סה: ושם ד"ה ניעבד) לתמרו יוצלין בסלע שעל גבי הלינים לי מקום טורת ליעביד ליה פולסת משמע דפולסת ים עליו טורה ובגמרת מפרש לקמן* מתי לסימון פולסת וי"ל לפרש"י לכל דבר שליט לתקוט קרי לסימון לו שלין בו טורה לו שים בו טורה שליכה תקוכה וש"ת מה בין לסימון שלין עליו טורה למעות הלינין לסימן בבית המרחץ לתמרי' בגמ' (שם) ומוין רבי דוסת לתמר מחללין על לסימון מודה שלין מחללין על מעות הלינין כו' וים לומר לסימון הם מעות שנעשו ברוחב ובעודי ובמקל המטבע היולת בעיר ובדבר מועט יטביטו הרבה מהם ולכך מחללין על לסימון וי"ת מפרש לסימון יש בה טורה ואיכא בהולאה וש"ת בגמרת קלמר רבי דוסת לתמר מחללין על לסימון ובבי ישמעלת לתמרו דבר לחד דמגיה ונרת הכסף לרבות כל דבר הנלרך ביד דבר רבי ישמעלת ר"ע לומר לרבות דבר שים בו טורה ממעט דרבי ישמעלת לת בעי טורה ולסימון ים בו טורה ול"ל היכך לתמרו דבר לחד ויש לומר לרבות כל דבר הנלרך ביד לת"ש מעות יולת בהולאה לך שיהיה בו טורה כל דהו ור"ע בעי טורה תמוכה שהלת בהולאה לך יולאה לגמרי לת בעי מדלינטריך לרבויי ולפי' רש"י לתי שפיר:

נעשה

מסורת

קו א מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' יח סמ"ע מ"מ סי' נלב סעי' ה:

קו ב מיי' שם סל' יג סמג עשין פב טוש"ע שם סעי' ג:

קז ג ד מיי' שם סל' כלכה יב ועיין בהגהות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעי' כ:

א ה מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' לג סעי' ד:

ב ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' ה:

ג ז ח מיי' שם סל' ה טוש"ע שם סעי' ת:

ד ם מיי' שם פ"ם הל' ו סמג שם טוש"ע שם סעי' ו:

ה י מיי' שם פ"ג הל' ו מ"מ סי' קמ סעי' ו:

ו כ מיי' שם טוש"ע שם וסעי' ה:

ז ל מיי' שם פ"ו הל' ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' לד סעי' ו וסעי' ד:

נוסחא ד"ה על כל דבר פשע אמאי [חסרת עד ע"ן] ונעל"ד ואמאי ליכא למימר כו' ליעבד כלל [חסרת עד ע"ן] ד"ה אלא הוא אמר לעבדו או לשלוחו ושלחו בו יד מגיון ת"ל על כל דבר פשע אפי' בדיבור חייב וקיימא לן כב"ה דב"ש במקום ב"ה אינה משנה · היפה את החבית ונפל ממנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא [רביעית]פי' כגון שהחזיפה את החבית ונפל ממנה רביעית והרשיבה כמי שהיתה יושבת ואחר כך נשברה ודוקא היפה ולא פילפלה ולא נפלה היא שמשלם הרביעית בלבד דוקא נשברה אבל החמיצה משלם כולה שהוא נרם לה להחמיץ שכל זמן שהיא מליאה אינה מחמצת ואם משחית משם ממנה מסהרת להחמיץ · וזה פי' ניזוק דידיה אהנו ליה · הבבית ונפל ממנה רביעית ונשברה משלם כולה · אוקמה שמואל כיון שהגביה ליפול למנה אע"פ שלא נפל מ ש ל ם כולה דניחא ליה דתיהוי הא חבית כולה בסים לרביעית זו כי בהיות זו הרביעית בתוך חבית משחתרת ואינה מפיגה מעמה ולא ריחה · אבל הסבבה ארנקי ליפול ממנה דינר ולא נפל ונגנב או נאבד עלתה בתיקו: **הדרן עלך המפקיד**

הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב כך היה רבי שנה בוקטתו מאי טעמא אוירי דכסף הוא תריף הוי מיבעא דהבא דליתיה תריף הוי פירא · וקני ליה פירא למטבעא וכן הלכה · ובילדותיה היה שנה הכסף קונה את הזהב · גא לאי בדין אדטר טני כדאמרא בגמ' ב)

וקני ליה פירא למטבעא

נעשה כת"ל עד שתמלא מפתח · ורב דבעי מר' חייא לעיל"ע דתמני' היא בפרק ליזהו נשך (לקמן דף עה:) משום דשמא הלכה כהלל דפליגי התם לי הלכתא כהלל :

אחד משמונה בתיסר . וה"ת להכא משמע לחיסר הוי טבעת טפי מפרוטה מדמגריך פרוטה להיות ח' בחיסר ובפ"ק דקדושין (דף יב·) קאמר התם לחיקוי חיסרי הא דזול הא דמנית פרוטה לחד מו' בחיסר דזול חיסרי וקס"ל בזוזא ועוד היכי פריך בסמוך משער תנא במידי לחוקיר וזול הא משער הכא תנא בחיסר לחוקיר וזול כדאמר בקדושין וגם מדמשערת ליה בדיבר של כסף למלמא לן קין ליה חיסר וי"ל דהכי פירושו פרוטה לחד משמונה בחיסר ובחיסר חיסר שיש בדיבר כסף ס"ד חיסר ושיש ס"ה דיבר בדיבר של זהב והשתא כולהו משער בדיבר של זהב לכך לכך פריך מיניה לכל בחיסר ודיבר כסף לא משער מידי והוה מצי למימר בכולהו ס"מ לקדושי למה ללת למזכיר בפקוחין בכל חד דס"ל הוי מלי למימר בכולהו ס"מ למקח וממכר :

לקדושי למה · הוה מצי למימר דס"מ למחסם פרוטות דמתניתין (לקמן דף יה·) ללת חדא מיניייהו נקט :

למקח וממכר· פרש"י שאם מכר לו דיבר ביותר מכ"ד חיסרין נתאנה לוקח ואם יש שעות יחזיר וקשה דהא זימנין דזול לחיסרי כדאמרי' בקדושין (שם) לכן גלולה לפרש שאם מכר לו חפץ בכ"ד חיסרין כשסיו כ"ד בדיבר וחס"כ זול והיה ל"ב בדיבר ליכא לפטור עצמו בכ"ד חיסרין ולומר הדיבר הוא דחייקר ואיכא עמדו במקומן ללת יתן לו דיבר כסף או לו ל"ב חיסרין :

אחד מכ"ה בדיבר זהב·קשה לר"ת דיקר כל כך בדיבר זהב היה שוה כ"ה דיבר של כסף ועשה בזמן הזה זקוק זהב שוה לכל היותר י"ב זקוקין כסף ותורי"ם דדיבר זהב היה שוקל ג' דינרי כסף לפי שהזהב כבד מכסף ונס דיבר זהב היה עב משל כסף דאמר בפ' חזקת הבתים (מוציא דף נה:) כשתייר חיסו כעובי דיבר זהב וכן פרק שומין פסין (שילהין דף יט·) ופרק בהרח לחניגה (דף כו·) מה מזכה שאין בעוביו ללת דיבר זהב שמשם דדיבר זהב לא היה עוביו שוה לשל כסף והיה בעוביו ובמשקלו שוה ל"ב דיבר של כסף ואין להתריך כאן יותר מזה*) :

ומבעא לאפוקי לא מחללין · ללת"ק דהכוזוזל קמא (ב"ק דף נז:) גבי מעות של כבל והם בכבל פריך לי מלכות מקפדת היכי ממכי להו דזבין בהו בהמה ללמלין מחללין טבעת לאפוקי התם שאני שהפירות הם כבדים להוליך ולקנות מעות ירושלים מלכיות מקפידות ולא לאפוקי ללת לקנות בהמה נגבי דינרין · ולימרו ב"ש אין מחללין ואפ"ה דכל שכן סלעין של דינרין וכו' לכיון דהכא לגבי כספא פירא הוא : סוה למינה · דלת לאפוקי ב"ה עלייהו ללת בפירות לכל בסלעין לימת מודי להו דלין מחללין על דינרי כספא : **תסתיים דרבי יוחנן** [כוף] **דאמר** · לב"ש לין מחללין לאפוקי על דינרין דאמר רבי יוחנן דחריף הוי ואפילו לגבי כספא דלא חריף הוי :

דחריף הוי **טבעא דהבא** דלא חריף הוי **פירא** וקני ליה **פירא לטבעא** **רב אשי כילדותיה** **מתני'** **הנחשת קונה את הכסף** **אי אמרת בשלמא** כספא לגבי דהבא פירא הוי היינו הך **הנחשת קונה את הכסף** דאע"פ דלגבי דהבא פירא הויא לגבי נחשת טבעא הוי **אלא אי אמרת** כספא לגבי דהבא טבעא הוי השתא לגבי דהבא דחשיב מיניה אמרת טבעא הוי ,לגבי נחשת דאילו חשיב ואילו חריף מבעיא **אצטריך** סלקא דעתך אמינא הני פרוטי **באתרא** דסגיי אינהו חריפי טפי מכספא אימא **טבעא** הוי קמ"ל·כיון דאיכא דוכתא דלא סגי ביה,פירא הוי,**אלא אי** **חייא** סבר דהבא=טבעא הוי : דרב [א] **אוזיף דינרי מברתיה דר' חייא לסוף אייקור דינרי, אתא לקמיה דרבי חייא א"ל** "זיל שלים לה **מבין ותקלין** **אי אמרת בשלמא** דהבא טבעא הוי שפיר **אלא אי אמרת** פירא הוי הוה ליה סאה בסאה ואסור ,דב' דינרי הוו ליה וכיון דהוו ליה דינרי נעשה באומר לת *הלוני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח· **רבא** האי תנא סבר דהבא טבעא הוי *דתניא *פרוטה שאמרו =אחד משמונה באיסר האיטלקי *למאי נפקא מינה לקדושי אשה} איסר=אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף {למאי נפקא מינה למקח וממכר} דינר של כסף=אחד מעשרים והמשה בדינר של זהב {למאי נפקא מינה לפליון הבן} **אי אמרת בשלמא** טבעא הוי משער תנא במידי דקיץ **אלא אי אמרת** פירא הוי משער תנא במידי דאוקיר וזיל ,ומינמין דמהדר ליה כהנא ,ואיתמר דמוסיף ליה איהו לכהנא ,אלא שמע מינה טבעא הוי ש"מ **תגרתהם** **בית שמאי אומרים** **לא יעשה אדם סלעין דינרי זהב ובית הלל** **מתירין** ר' יוחנן וריש לקיש **אחד אמר** מחלוקת בסלעים של דינרין **דב"ש סברי** כספא=טבעא ודהבא=פירא **ובש"א** לא **מחללינן** ה' **סברי** כספא=פירא ודהבא=טבעא ופליגי **אבעא** מחללינן ,**אבל** פירות **על דינרין** **דברי הכל** **מחללינן** ,מ"ט ? מידי דהוה אכסף לב"ה: כסף לב"ה אע"ג **דכספא לגבי דהבא פירא הוי** לגבי פירא **טבעא** הוי ,זהב נמי לב"ש אע"ג דהבא לגבי כספא **פירא הוי** לגבי פירא טבעא הוי **אחד אמר** אף בפירות . על דינרין **מתני' דלא** ולמ"ד אף בפירות על דינרין מחלוקת **אדמיפלגי** בסלעין **על דינרין** לפלוג בפירות על דינרין, אי איפלוג בפירות על דינרין הוה אמינא ה"מ בפירות על דינרין אבל בסלעין על דינרין מודו להן בית הלל לבית שמאי דהדהבא לגבי כספא=פירא-דגי ולא מחללינן , ק"ל * **תסתיים** דרבי יוחנן הוא דאמר אין מחללין דאמר **רבי יוחנן** **אסור** **נגבי** **דינרין** · ולימרו ב"ש אין מחללין ואפ"ה דכל שכן סלעין על דינרין וכו' לכיון דהכא לגבי כספא : סוה למינה · דלת לאפוקי ב"ה עלייהו ללת בפירות לכל בסלעין לימת מודי להו דלין מחללין על דינרי כספא : **תסתיים דרבי יוחנן** [כוף] **דאמר** · לב"ש לין מחללין לאפוקי על דינרין דאמר רבי יוחנן דחריף הוי ואפילו לגבי כספא :

*) [וע"ע נתוס' כתובות נט· ד"ה נתן וכו' וכתוס' שבועות מד: ד"ה ההקבלה וכו' וכתוס' כתובות כי ד"ה דמזדבנא וכתוס' זבחים קמו: ד"ה נגבי]

מסורת השס

*אסור ללוות דינר בדינר דינר דמאי אילימא דינר של כסף בדינר של כסף לגבי נפשיה מי איכא למ"ד לאו מבעיא הוי אלא פשיטא ליה דינר של זהב בדינר של זהב ולמאן אי לב"ה הא אמרי מבעיא הוי אלא לאו לב"ש וש"מ ר' יוחנן הוא דאמר אין מחלליגן לא. לעולם אימא לך ר' יוחנן הוא דאמר מחלליגן ושאני הלוואה כיון דלעניו מקח וממכר שויוהו רבנן כי פירא דאמרינן איהו ניהו דאוקיר ויזיל לגבי הלוואה נמי פירא הוי, ה"נ מסתברא דכי אתא רבין א"ר יוחנן א"ע שאמרו אסור ללוות דינר בדינר אבל מחללין מעשר שני עליו ש"מ ת"ש *הפודה מעות מעשר שני בי"ש אומרים בבל הסלע מעות וב"ה אומרים בשקל כסף בשקל מעות השתא לב"ש לגבי פרטי מחללינן לגבי דהבא *מיבעיא שאני פרטי באתרא דסניין חריפי טובא אתרנא אמרי לה דבי יוחנן וריש לקיש אחד אמרו מחלוקת בסלעין על דינרים דב"ש סברי הכסף כסף ראשון ולא כסף שני וב"ה סברי הכסף כסף ריבה ואפילו כסף שני אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללינן דאכתי בכסף ראשון הוא ואחד אמרו אף בפירות על דינרין נמי מחללינן ולמ"ד סלעין על דינרין מחלוקת אדמיפלגי בסלעין על דינרין לפלגי בסלעין על סלעין אפלגי בסלעין על סלעין הוה אמינא ה"מ בסלעין על סלעין אבל בסלעין על דינרין מודו להו ב"ה לב"ש דהדהבא לגבי כספא פירא הוו ולא מחללינן קמ"ל ת"ש הפודה סלע של מעשר שני בירושלים בי"ש אומרים בכל הסלע מעות וב"ה אומרים בשקל כסף בשקל מעות השתא בספא לגבי פרטי מחללינן ולא אמרינן כסף ראשון ולא כסף שני לגבי דהבא דהשיב מיניה מי אמרינן כסף ראשון ולא כסף שני? אמר רבא ירושלים דכתיב ביה ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן תא שמע הפודה סלע מעשר שני בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות וב"ה אומרים בשקל כסף בשקל מעות אלא דכולי עלמא הכסף כסף ריבה ואפילו כסף שני אלא אי איתמר דרבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש הכי איתמר אחד אמרו מחלוקת בסלעין על דינרין דב"ש סברי גזרינן שמא יוקירו ויבא לידי רבית ובדינר זהב קתני סבר הדהב הוי טבעא ולגבי כספא לא הוי טבעא ולא גזרינן שמא יוקירו ויבא לידי רבית ובדינר זהב קתני סבר הדהב הוי טבעא ולגבי כספא הוי טבעא ולא גזרינן שמא יוקירו ויבא לידי רבית אור תורה

לגבי נפשיה מי ליכא למ"ד לאו טבעא הוי · ול"ת ל"כ היכי מוכח לעיל (דף מד:) דרבי חייא סבר דהבא הוי טבעא דלמא הייט דוקא לגבי נפשיה ולא לגבי כספא ול"ל לעיל סבר כמסקנא דהכא דאי לעניו מקח וממכר פירא הוי לגבי כספא נמי פירא הוי:

אלא ל"ש · ולא ס"ד דמסבור כמותו אלא לגבי דידיה קאמר אבל לגבי אחרים סבר להו כמתני' דהזהב קונה את הכסף:

ושאני הלוואה · השתא מני מיירי בדינר כסף וכגון הני ול"ת היכי מוכח כמותו דלמא אפילו לר' יוחנן דאמר מחללין מודה ר' יוחנן דלעניו מקח וממכר שויוהו רבנן כי פירא דאמרינן איהו ניהו דאוקיר ויזיל לגבי הלוואה נמי פירא הוי, ה"נ מסתברא דכי אתא רבין א"ר יוחנן א"ע שאמרו אסור ללוות דינר בדינר אבל מחללין מעשר שני עליו ש"מ ת"ש הפודה סלע מעות מעשר שני בי"ש אומרים בבל הסלע מעות וב"ה אומרים בשקל כסף בשקל מעות השתא לב"ש לגבי פרטי מחללין לגבי דהבא מיבעיא שאני פרטי באתרא דסניין חריפי טובא אתרנא אמרי לה דבי יוחנן וריש לקיש אחד אמרו מחלוקת בסלעין על דינרים דב"ש סברי הכסף כסף ראשון ולא כסף שני וב"ה סברי הכסף כסף ריבה ואפילו כסף שני אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללין דאכתי בכסף ראשון הוא ואחד אמרו אף בפירות על דינרין נמי מחללין ולמ"ד סלעין על דינרין מחלוקת אדמיפלגי בסלעין על דינרין לפלגי בסלעין על סלעין אפלגי בסלעין על סלעין הוה אמינא ה"מ בסלעין על סלעין אבל בסלעין על דינרין מודו להו ב"ה לב"ש דהדהבא לגבי כספא פירא הוו ולא מחללינן קמ"ל ת"ש הפודה סלע של מעשר שני בירושלים בי"ש אומרים בכל הסלע מעות וב"ה אומרים בשקל כסף בשקל מעות השתא בספא לגבי פרטי מחללינן ולא אמרינן כסף ראשון ולא כסף שני לגבי דהבא דהשיב מיניה מי אמרינן כסף ראשון ולא כסף שני? אמר רבא ירושלים דכתיב ביה ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן תא שמע הפודה סלע מעשר שני בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות וב"ה אומרים בשקל כסף בשקל מעות אלא דכולי עלמא הכסף כסף ריבה ואפילו כסף שני אלא אי איתמר דרבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש הכי איתמר אחד אמרו מחלוקת בסלעין על דינרין דב"ש סברי גזרינן שמא יוקירו ויבא לידי רבית ובדינר זהב קתני סבר הדהב הוי טבעא ולגבי כספא לא הוי טבעא ולא גזרינן שמא יוקירו ויבא לידי רבית אור תורה

רבינו חננאל

על דינרין מחלוקת דאמר ר' יוחנן אסור ללוות דינר בדינר ומיסתברא דינר של זהב בדינר של זהב ואליבא דב"ש דסברי דהדבא פירא הוא והוה ליה כסאה בסאה ואפי' ואילו עסדה ההלכה בכך היינו מקשין וכי ר'יוחנן ב"ש אמרה לשמעתיה אלא כיון דנדחה לא חשיש לה דתרצינן הכי לא לעולם ר' יוחנן דאמר פירות על דינרין דברי הכל מחללין דדהבא פירא הוי ואפי' אסר הלואת דינר בדינר משום דחזא דלעניו מקח וממכר שויוהו כפירא דתנן הזהב קונה את הכסף גם היא לעניו הלואה משום חיסרא דרבית עושאי ואפי' · אבל בפירא לעולם אימא לעבי פירא לעולם אימא ר' · ואמרי הכי נמי מסתברא דלא קאי ר' יוחנן כב"ש ופלוגתא הכי לר' יוחנן לגבי פירא ס"ב בעבא הוי ומחללין מעשר שני בדינרי זהב ואע"ג דאסר ללוות דינר בדינר · ת"ש ה) מעשר שני ניתן לאכילה ולשתיה ולסיכה וכו' ותנן התורם סלע של מעשר שני בירושלים בי"ש אומרים בכל הסלע מעות · וב"ה אומרים בשקל כסף ובשקל מעות פי' מעות הללו פרישי אינון ופשוטה היא ואפ"ג דקתני אלא דכולי עלמא הכסף כסף ריבה ואפי' כסף שני פי' אפי' הכסף שהוא דמי לדינר זהב מעשר שני כותר לפורטו בכסף אחד שנא' וצרת הכסף ונתתה הכסף בכל אשר תאיה נפשך יהודו כסף כסף ריבה · ואי איתמר הכי איתמר ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר בסלעין על דינרין מחלוקת

נזקין א) לגבי אחד שמואל דאמר הכסף גם היא לעניו הלואה משום חיסרא דרבית עושאי ואפי' · אבל בפירא לעולם אימא לעבי פירא לעולם אימא ר' · ואמרי הכי נמי מסתברא דלא קאי ר' יוחנן כב"ש ופלוגתא הכי לר' יוחנן לגבי פירא ס"ב בעבא הוי ומחללין מעשר שני בדינרי זהב ואע"ג דאסר ללוות דינר בדינר · ת"ש ה) מעשר שני ניתן לאכילה ולשתיה ולסיכה וכו' ותנן התורם סלע של מעשר שני בירושלים בי"ש אומרים בכל הסלע מעות · וב"ה אומרים בשקל כסף ובשקל מעות פי' מעות הללו פרישי אינון ופשוטה היא ואפ"ג דקתני אלא דכולי עלמא הכסף כסף ריבה ואפי' כסף שני פי' אפי' הכסף שהוא דמי לדינר זהב מעשר שני כותר לפורטו בכסף אחד שנא' וצרת הכסף ונתתה הכסף בכל אשר תאיה נפשך יהודו כסף כסף ריבה · ואי איתמר הכי איתמר ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר בסלעין על דינרין מחלוקת

ה) ל"ל בפרק מעשר שני וכו' ותנן התורם סלע וכו'.

תהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה כל וכו' שכבל פעם משתכר בסולתני ומנמל:

גליון הש"ס

גמ' דפורט סלע ממעות מע"ש. עיין לקמן דף נג ע"ל תוס' ד"ה דלמא אמני:

יא א טוס"ע י"ד סי' קסב סעי' ו:
יב ג מיי' פ"ה מהל' מעשר שני הל' יד:
יג ד מיי' שם פ"ד הל' ט ושי' טור"ד סי' דלמא מנמה כ:
יד ה מיי' פ"ה שם הל' יד:

מדיוק פ"ל מ"ט מע"ש פ"ב מ"ח בכורות כ:

**ואשא ונתן בדיון פירות מאי אסור לקנות על הנסה דינר בדינר בכסף כדאמרינן בכל שאר קניות אסור לקנות דינר בדינר בכסף

**סנהד' ד' ל' ב' ד"ה אחד אמרו ותוס' ב"ב ד' ל' ב' ד"ה אחד אמרו ורי"ף בחי' ובפסקיו ורא"ש ורמב"ם פ"ה מהל' מלוה הלכה ט"ו ורבינו חננאל

ובמתניתין דלקמן ובגמרא דלקמן אמרינן אחד אמרו ואחד אמרו ואמרי לה ואמרי נמי ואמרי אחרי ואמרי אחרי ואמרי לה ואמרי נמי ואמרי אחרי ואמרי לה ואמרי נמי ואמרי אחרי ואמרי לה ואמרי נמ

אין מטבע נעשה חליפין · לפיכך לרב ששת דלית ליה בעי כלי פסל וכלי מטבע כפרס"י משום דדעתיה למיתתא דבעידנא ודבעי ליה ליה ולרב נחמן דאמר לקמן (דף מז·) דכלי דוקא בעי וכי פליג לרב ולרבי ו"ל דמטבע מיקרי שפיר כלי שרתו לשקול בו משקולת ועוד דרתו לתלותו בצווארו כתנו וכגלגלו כי ס"ל דמקרי כלי דהי לא מקרי כלי אם כן למאי נעשה חליפין הלא לפיכך לרב ששת דלית ליה בעי כלי מ"מ פירות מיהא בעי ומטבע לא מקרי פירי כדאמר בסמוך לפי' למ"ד אין מטבע כו' מידי דהוה לפירות לרב נחמן ולקמן (דף מז:) נמי אמרינן ולמאי דס"ד מטבע מאי כילד ס"ק ופירי נמי עבדי חליפין ועוד למאי לקמן (דף מז·) דאמת למעוטי פירות ליה למעוטי מטבע תלמוד לומר מקרי פירי ואי נמי כלי לא הוי למאי נעשה חליפין ודאי כלי מקרי ואפילו הכי אמר ר

ומוזר ומומר. הרי פירות של מעשר שני שלך, יהיו מחוללין על מטות שים לי בבית ויקנה המעשר הזה לתת המטות ויהא לתולין: **טעמא דאין בידו מעות.** דמדקאני ואין בידו מעות ש"מ דאם היה בידו מעות שם נגורן לא היה יכול לומר לו התנח לי מעות אלו היה מוסר לחבירו ומקנה לותם לו במשיכה: **ופריק.** וחבירו זה פודה לת המעשר: **דסכי עדיף.** שהיה נרחים עדמה כל כך להיפטר מן החומש: **דסוף ליס.** חבירו טוכרלה לגבי מעשר וקרינן ביה "ממעשרו" פרט של תחרים: **ונקנינהו נהליה מגב קרקע.** יען לו זה בעל מעשר קרקע בחזקה ועמהן המשתמ ומציחזיק זה בקרקע יהיו המעות קטוות לו בכל מקום שהן ההגן (קדושין דף כו.) נכסים שאין להן תחרים נקנין עם נכסים שיש להן תחרים בכסף בשטר ובחזקה וחבירו זה יאמר הרי פירות הללו מחוללין על מעות שים לי בביתך דהכי עדיף דהוה ליה טוכרלה, והך קושיא נרך פפא—לא מקשינן הלת לתמצי מקי מתמה לתמצי: **מיבעל חנא כו'.** נתעסק בהגת ומרא להוכות לו הלכה בדבר שיהו מטו-שיהיה לתם עומד בנורן ערוס הלת לאו ש"מ בנורן שאינו שלו שהרי לכל סודר ים לו ולפילו הכי הפירות לריך ליתן לו במתנה שאין המעות נקנין בחליפין: **ולא כרב פפא סדר ליס.** ממלי דאמר מטבע נקנין בחליפין: **ונקנינהו נרב שמואל.** שהיה הולך לשם כדי שיכולו לו שיהו לת הקנה לו לת היה נוחנם לו מי שהפקדון הללו שהם יהבדו בדרך יחזור רב פפא ויתבעם לו: **מגב מטבעא דכיסים.** מפתן ביתו הלמת מדאמרינן לייט לקנויינהו מגב קרקע ש"מ לין מטבע נקנה בחליפין עד תווך. שם מקום: **ובן אמר מועלא.** אלו דברי הלכתא דרב ולו: **סובעין לותו.** מעות שכרם ומזונותיהם: **מן לי בדינר מעות.** הן לי פרוטות בשוה דינר והדינר לין עתה בידי אבל אני אתנה לך עד יום פלוני יפה דינר ומריסים (קס"ד דינר יפה היולת בהולתה קתמר ומריסים=מעה קטנה: **ואפרנסם.** תעשה נרכיהם כלומר אתנלק מעלי כל טרך סיפוק קרי פרנסה קונדרי"ר בלע"ז: **אם יש לו בביתו.** לותן מעות שהוא לומר: **מופר.** קס"ד דכיון דיש לו הוו להו תליפין החליף הלו בהלו לותן שבביתו בהלו ומתמה דותקו לויל גביה לתת לו מריסים יותר ולין כלן משום רבית שהרי לין כלן שכר המתנה שהרי לין ממתין לו כלום שהרי הוא פורעו מיד דמשמע לת מעות השולחני שבקנה לו הדינר שבביתו בכל מקום שהוא: **ואם לאו לאפור.** דכיון דלין לו הדינר בביתו לין כלן תליפין הלא כשאר מכר בעלמא שהוא מתחייב לו הדינר לעולמו זמן, ומריסים מוסיף לו בשכר מעותיו שהמתין: **ונתי מתרת מין מטבע נקנה בחליפין.** ולין מטבע נעשה תליפין לפילו יש לו גמי לין קטין לו במקום שהם שם ולין שהם לו לת הלוותה ותט"ע דדרך מקח וממכר הוא ק"ל לקמן* כללא דרביתה כל תגר נמר ליה לחבור תלת ק"ל שהם מינה מטבע נעשה חליפין ונקנה בחליפין דהא הכחו לרבייתו מטבע מינהו: **אל שולחני.** שנעשה חליפין, ובל בעל הבית נקנה בחליפין: **לאמר ליס.** רבי חבל: **דלמא.** מלית לתרוניהו לחידי ולחידי לין דשולחני לין דבעל הבית: **בפרוטות.** מעות של נמוסם שהם עדיין בלא טרה כעין חסימון של כסף: **לאמר ליס.** עולא לין מפיק תרלת לה ודיקא נמי מדקתמר "יפה דינר ומריסים" דמשמע לעולה לך מפרוטות שבבית שוה דינר ומריסים: **ולא קתני דינר יפה.** דליהשתא דינר של כסף טוב וטבוט: **רב אמי לאמר לעולם בפרוטות.** היה כדקתמרת מדקתני "יפה דינר" ומיהו טעמא לתו משום דנקנה בחליפין שאפי' התנה עמו בשורת דמים לין כלן רבית דלגר ליה שאפי' הלותה שם ים לו בביתו מעכר לתת לו עוד היה שיבה בני: **כל בעשה דמים בחבר.** מצנה היא בקדושין (דף מה.) וקס"ד דה"ק כל הרגיל להיות ניתן דמים בחבר דהייט מטבע: **כיון שוכה זה בחליפין זה בחליפין.** שם נתנה בעלים בשורת חליפין בחליפי שור ופרה כיון שמשך בעל הפרה לת המטבע נתחייב בעל המטבע בכל לונסין שיולדו בחליפין מעתה שם מת השור, מת לו, תט"ע שלת משך כו' לתמת קנה בחליפין של מטבע: **ונקנינהו** נהליה לגב קרקע. ג) לחבייתה פריך כדפיר' רש"י וי"ל דלדרך פפא פריך לי לתמת בשלמת דלין מטבע נקנה בחליפין מיירי שים לו סודר ולין לו קרקע להשתא לת הוי מרעיתי לתת לי מטבע נקנה בחליפין ומיירי שלין לו סודר וגם ל"ל דמיירי בגונן שלין שלו לתכסל תנת כולי התי והדתמר הת עומד בגונן קתני לתו פרכת היה לתת מסיק למילתיה דמיירי דליס ליה קרקע וקנה דלקני ליה המעות בהולתה כמו שקנה רב מרי מרכת על ידי הודתתו של חיסור כפרק מי שמת (ב"ב דף קמה.) תט"פ שהייטו יודעין שלת היו שלו תחלה וה"ה בבריית מדקתני רב מרי תט"ג דלת הוי בר יכומה* **אלא** ס"מ דלין מטבע נקנה בחליפין. ומ"ד נעשה חליפין כמי חיסוסב דמדלינו נקנה כ"ם שלת נעשה ונקנה. עד הכת כדי להקנות לחבריהו ולכך המתין כמי עד הכת לומר וכן לתמר וכן לתמר עולא וכן* לתמר ר' תמי לתמר רבי יוחנן מסוס [ניל תמני]

דתך **"בריית מסייע להו:**

אידי ולידי בפרוטות. פירוש שולתני נתן לו פרוטות ובעל הבית מעלם לו פרוטות לליכת עליהו טורתת ולכך נעשה ונקנה בחליפין ות"ת וליתת שהשולתני נתן לו מעות ולת פרוטות וכן נרלה שהרי לריך ליתן לפועלים ובעל הבית הקנה לו בקנין סודר הפרוטות שבבייתו וי"ל דתן לי מעות מעמע להנמיכה זתת לתחייב לך דינר ומריסים: **ולא** תני דינר יפה. דמשמע דינר טוב ות"ת והיכי ס"ד דינר טוב והא ממעות שים לי בביתי קתני וי"ל דמעות שלו היינו שמו של המטבע שלת כלומר ממטבעות שים לי בבית ולית ספרים דלת גרסי בבריייתת ממעות שים לי בביתי: **נעשה** כלומר לו הלויני עד שיבא בני ואתן לך: **שיבא בני או עד שימפתח.** ול"ת היכי סתה בסתה בעל שיבא בני כו' סתה בסתתים כי הכת שנוקן לו מריסים יותר לתור והוי רבית נמור וי"ל דהכת לינו נוקן לו לוקו מטבע עלמו שלקח שלת מין לחר דמי למקח וממכר וה"ק כמו שמוכר סתה בסתה דרך הלוותה בלומר עד שיבא בני משום דסתה בסתה רבית דרבנן ה"ג דרך מקח וממכר לפילו סתה בסתתים מוכר בלומר עד שיבא בני:

כל הנעשה דמים בחבר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין. לרב דלמת* בכליו של קונה ה"פ כיון שזכה זה בעל החפץ במטבע נתחייב זה להקת בלוקטי חליפין דכל היכא דתיתיה דיליה הוא ולי"ג זה שני הכי פירושו כיון שזכה זה המוכר במטבע נתחייב לינו לשלם לוקת החפץ שהוא חליפי המטבע ולליו לתמר בכליו של מקנה הוי פירושו לפכת דלי נרסינן זה שני הכי לתמר כיון שזכה זה לוקת במטבע נתחייב המוכר ליתן לו חליפין ולי לת נרסינן זה שני הכי לתמר כיון שזכה לוקת במטבע נתחייב הוא בלוקת החפץ מי שמי לליו הוי פי' זה כמו לרב וכיון שזכה זה פי' המוכר בהגתה מקבל ממנו לוקת מטבע והדתנן (נזקין דף ק.) המחליף בשור חבירו ומת השור בידו נותן לו לוקת מטבע שקבל ממנו, ואף על גב דלא מסרו לו עדיין, ואע"ג דלא נעשה חליפין, ואל בעל הבית נקנה בחליפין: **לאמר ליס.** רבי חבל: **דלמא.** מלית לתרוניהו לחידי ולחידי כין דשולחני לין דבעל הבית: **בפרוטות.** מעות של נמוסם שהם עדיין בלא טרה כעין חסימון של כסף: **לאמר ליס.** עולא לין מפיק תרלת לה ודיקא נמי מדקתמר "יפה דינר ומריסים" דמשמע לעולה לך מפרוטות שבבית שוה דינר ומריסים: **ולא קתני דינר יפה.** דליהשתא דינר של כסף טוב וטבוט: **רב אמי לאמר לעולם בפרוטות.** היה כדקתמרת מדקתני "יפה דינר" ומיהו טעמא לתו משום דנקנה בחליפין שאפי' התנה עמו בשורת דמים לין כלן רבית דלגר ליה שאפי' הלותה שם ים לו בביתו מעכר לתת לו עוד היה שיבה בני: **כל בעשה דמים בחבר.** מצנה היא בקדושין (דף מה.) וקס"ד דה"ק כל הרגיל להיות ניתן דמים בחבר דהייט מטבע: **כיון שוכה זה בחליפין זה בחליפין.** שם נתנה בעלים בשורת חליפין בחליפי שור ופרה כיון שמשך בעל הפרה לת המטבע נתחייב בעל המטבע בכל לונסין שיולדו בחליפין מעתה שם מת השור, מת לו, תט"ע שלת משך כו' לתמת קנה בחליפין של מטבע: **ונקנינהו** נהליה לגב קרקע. ג) לחבייתה פריך כדפיר' רש"י וי"ל דלדרך פפא פריך לי לתמת בשלמת דלין מטבע נקנה בחליפין מיירי שים לו סודר ולין לו קרקע להשתא לת הוי מרעיתי לתת לי מטבע נקנה בחליפין ומיירי שלין לו סודר וגם ל"ל דמיירי בגונן שלין שלו לתכסל תנת כולי התי והדתמר הת עומד בגונן קתני לתו פרכת היה לתת מסיק למילתיה דמיירי דליס ליה קרקע וקנה דלקני ליה המעות בהולתה כמו שקנה רב מרי מרכת על ידי הודתתו של חיסור כפרק מי שמת (ב"ב דף קמה.) תט"פ שהייטו יודעין שלת היו שלו תחלה וה"ה בבריית מדקתני רב מרי תט"ג דלת הוי בר יכומה* **אלא** ס"מ דלין מטבע נקנה בחליפין. ומ"ד נעשה חליפין כמי חיסוסב דמדלינו נקנה כ"ם שלת נעשה ונקנה. עד הכת כדי להקנות לחבריהו ולכך המתין כמי עד הכת לומר וכן לתמר וכן לתמר עולא וכן* לתמר ר' תמי לתמר רבי יוחנן מסוס [ניל תמני]

דתך **"בריית מסייע להו:**

אידי ולידי בפרוטות. פירוש שולתני נתן לו פרוטות ובעל הבית מעלם לו פרוטות לליכת עליהו טורתת ולכך נעשה ונקנה בחליפין ות"ת וליתת שהשולתני נתן לו מעות ולת פרוטות וכן נרלה שהרי לריך ליתן לפועלים ובעל הבית הקנה לו בקנין סודר הפרוטות שבבייתו וי"ל דתן לי מעות מעמע להנמיכה זתת לתחייב לך דינר ומריסים: **ולא** תני דינר יפה. דמשמע דינר טוב ות"ת והיכי ס"ד דינר טוב והא ממעות שים לי בביתי קתני וי"ל דמעות שלו היינו שמו של המטבע שלת כלומר ממטבעות שים לי בבית ולית ספרים דלת גרסי בבריייתת ממעות שים לי בביתי: **נעשה** כלומר לו הלויני עד שיבא בני או עד שימפתח. ול"ת היכי סתה בסתה בעל שיבא בני כו' סתה בסתתים כי הכת שנוקן לו מריסים יותר לתור והוי רבית נמור וי"ל דהכת לינו נוקן לו לוקו מטבע עלמו שלקח שלת מין לחר דמי למקח וממכר וה"ק כמו שמוכר סתה בסתה דרך הלוותה בלומר עד שיבא בני משום דסתה בסתה רבית דרבנן ה"ג דרך מקח וממכר לפילו סתה בסתתים מוכר בלומר עד שיבא בני: **כל** הנעשה דמים בחבר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין. לרב דלמת* בכליו של קונה ה"פ כיון שזכה זה בעל החפץ במטבע נתחייב זה להקת בלוקטי חליפין דכל היכא דתיתיה דיליה הוא ולי"ג זה שני הכי פירושו כיון שזכה זה המוכר במטבע נתחייב לינו לשלם לוקת החפץ שהוא חליפי המטבע ולליו לתמר בכליו של מקנה הוי פירושו לפכת דלי נרסינן זה שני הכי לתמר כיון שזכה לוקת במטבע נתחייב המוכר ליתן לו חליפין ולי לת נרסינן זה שני הכי לתמר כיון שזכה לוקת במטבע נתחייב הוא בלוקת החפץ מי שמי לליו הוי פי' זה כמו לרב וכיון שזכה זה פי' המוכר בהגתה מקבל ממנו לוקת מטבע והדתנן (נזקין דף ק.) המחליף בשור חבירו ומת השור בידו נותן לו לוקת מטבע שקבל ממנו, ואף על גב דלא מסרו לו עדיין, ואע"ג דלא נעשה חליפין, ואל בעל הבית נקנה בחליפין: **לאמר ליס.** רבי חבל: **דלמא.** מלית לתרוניהו לחידי ולחידי כין דשולחני לין דבעל הבית: **בפרוטות.** מעות של נמוסם שהם עדיין בלא טרה כעין חסימון של כסף: **לאמר ליס.** עולא לין מפיק תרלת לה ודיקא נמי מדקתמר "יפה דינר ומריסים" דמשמע לעולה לך מפרוטות שבבית שוה דינר ומריסים: **ולא קתני דינר יפה.** דליהשתא דינר של כסף טוב וטבוט: **רב אמי לאמר לעולם בפרוטות.** היה כדקתמרת מדקתני "יפה דינר" ומיהו טעמא לתו משום דנקנה בחליפין שאפי' התנה עמו בשורת דמים לין כלן רבית דלגר ליה שאפי' הלותה שם ים לו בביתו מעכר לתת לו עוד היה שיבה בני: **כל בעשה דמים בחבר.** מצנה היא בקדושין (דף מה.) וקס"ד דה"ק כל הרגיל להיות ניתן דמים בחבר דהייט מטבע: **כיון שוכה זה בחליפין זה בחליפין.** שם נתנה בעלים בשורת חליפין בחליפי שור ופרה כיון שמשך בעל הפרה לת המטבע נתחייב בעל המטבע בכל לונסין שיולדו בחליפין מעתה שם מת השור, מת לו, תט"פ שלת משך כו' לתמת קנה בחליפין של מטבע:

רבינו חננאל

וחזוך ואומר הרי הן מחוללין על מעות שיש לי בבית ואי אמרת מטבע נקנה בחליפין אלפי דינרי בי חוואי אקנינהו לרב שמואל בר אחא אגב סודר ולפרוק ליה קרקע אתא עומד בגורן קתני שאינו שלו ואכפל תנא לאשמועינן גברא ארטילאי דלית ליה ולא כלום אלא לאו שמע מינה אין מטבע נקנה בחליפין שמע מינה ואף רב פפא הדר ביה כי הא דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי דינרי בי חוואי אקנינהו לרב שמואל בר אחא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תווך וכן אמר עולא אין מטבע נעשה חליפין וכן אמר רבי אסי אין מטבע נעשה חליפין וכן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אין מטבע נעשה חליפין, אתיבית רבי אבא לעולא הרי שהיו [ר] חמריו ופועליו תובעין אותו בשוק ואמר לשולחני תן לי בדינר מעות ואפרנסם ואני אעלה לך יפה דינר וטריסית ממעות שיש לי בביתי אם יש לו מעות מותר ואם לאו אסור ואי סלקא דעתך אין מטבע נעשה חליפין הויא ליה הלוואה ואסור אשתיק ל"ל דלמא אידי ואידי בפרוטות שנו כליא עלייהו מבעא ואידי ואידי פירא הוו ומש"ה נקנו בחליפין א"ל אין דיקא נמי דקתני יפה דינר וטריסי ולא קתני דינר יפה וטריסי ש"מ רב אשי אמר לעולם בדמים ובפרוטות כיון דאית ליה נעשה כאומר עד שיבא בני או עד שאמצא מפרח ת"ש כל הנעשה דמים באחד בין שזבה זה נתחייב זה בחליפין כל הנעשה דמים בארבע מאי ניהו מטבע ושמע מינה מטבע נעשה חליפין אמר רב יהודה ה"ק כל

ונקנינהו נהליה לגב קרקע. ג) לחבייתה פריך כדפיר' רש"י וי"ל דלדרך פפא פריך לי לתמת בשלמת דלין מטבע נקנה בחליפין מיירי שים לו סודר ולין לו קרקע להשתא לת הוי מרעיתי לתת לי מטבע נקנה בחליפין ומיירי שלין לו סודר וגם ל"ל דמיירי בגונן שלין שלו לתכסל תנת כולי התי והדתמר הת עומד בגונן קתני לתו פרכת היה לתת מסיק למילתיה דמיירי דליס ליה קרקע וקנה דלקני ליה המעות בהולתה כמו שקנה רב מרי מרכת על ידי הודתתו של חיסור כפרק מי שמת (ב"ב דף קמה.) תט"פ שהייטו יודעין שלת היו שלו תחלה וה"ה בבריית מדקתני רב מרי תט"ג דלת הוי בר יכומה* **אלא** ס"מ דלין מטבע נקנה בחליפין. ומ"ד נעשה חליפין כמי חיסוסב דמדלינו נקנה כ"ם שלת נעשה ונקנה. עד הכת כדי להקנות לחבריהו ולכך המתין כמי עד הכת לומר וכן לתמר וכן לתמר עולא וכן* לתמר ר' תמי לתמר רבי יוחנן מסוס [ניל תמני]

דתך **"בריית מסייע להו:**

אידי ולידי בפרוטות. פירוש שולתני נתן לו פרוטות ובעל הבית מעלם לו פרוטות לליכת עליהו טורתת ולכך נעשה ונקנה בחליפין ות"ת וליתת שהשולתני נתן לו מעות ולת פרוטות וכן נרלה שהרי לריך ליתן לפועלים ובעל הבית הקנה לו בקנין סודר הפרוטות שבבייתו וי"ל דתן לי מעות מעמע להנמיכה זתת לתחייב לך דינר ומריסים: **ולא** תני דינר יפה. דמשמע דינר טוב ות"ת והיכי ס"ד דינר טוב והא ממעות שים לי בביתי קתני וי"ל דמעות שלו היינו שמו של המטבע שלת כלומר ממטבעות שים לי בבית ולית ספרים דלת גרסי בבריייתת ממעות שים לי בביתי: **נעשה** כלומר לו הלויני עד שיבא בני או עד שימפתח. ול"ת היכי סתה בסתה בעל שיבא בני כו' סתה בסתתים כי הכת שנוקן לו מריסים יותר לתור והוי רבית נמור וי"ל דהכת לינו נוקן לו לוקו מטבע עלמו שלקח שלת מין לחר דמי למקח וממכר וה"ק כמו שמוכר סתה בסתה דרך הלוותה בלומר עד שיבא בני משום דסתה בסתה רבית דרבנן ה"ג דרך מקח וממכר לפילו סתה בסתתים מוכר בלומר עד שיבא בני: **כל** הנעשה דמים בחבר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין. לרב דלמת* בכליו של קונה ה"פ כיון שזכה זה בעל החפץ במטבע נתחייב זה להקת בלוקטי חליפין דכל היכא דתיתיה דיליה הוא ולי"ג זה שני הכי פירושו כיון שזכה זה המוכר במטבע נתחייב לינו לשלם לוקת החפץ שהוא חליפי המטבע ולליו לתמר בכליו של מקנה הוי פירושו לפכת דלי נרסינן זה שני הכי לתמר כיון שזכה לוקת במטבע נתחייב המוכר ליתן לו חליפין ולי לת נרסינן זה שני הכי לתמר כיון שזכה לוקת במטבע נתחייב הוא בלוקת החפץ מי שמי לליו הוי פי' זה כמו לרב וכיון שזכה זה פי' המוכר בהגתה מקבל ממנו לוקת מטבע והדתנן (נזקין דף ק.) המחליף בשור חבירו ומת השור בידו נותן לו לוקת מטבע שקבל ממנו, ואף על גב דלא מסרו לו עדיין, ואע"ג דלא נעשה חליפין, ואל בעל הבית נקנה בחליפין: **לאמר ליס.** רבי חבל: **דלמא.** מלית לתרוניהו לחידי ולחידי כין דשולחני לין דבעל הבית: **בפרוטות.** מעות של נמוסם שהם עדיין בלא טרה כעין חסימון של כסף: **לאמר ליס.** עולא לין מפיק תרלת לה ודיקא נמי מדקתמר "יפה דינר ומריסים" דמשמע לעולה לך מפרוטות שבבית שוה דינר ומריסים: **ולא קתני דינר יפה.** דליהשתא דינר של כסף טוב וטבוט: **רב אמי לאמר לעולם בפרוטות.** היה כדקתמרת מדקתני "יפה דינר" ומיהו טעמא לתו משום דנקנה בחליפין שאפי' התנה עמו בשורת דמים לין כלן רבית דלגר ליה שאפי' הלותה שם ים לו בביתו מעכר לתת לו עוד היה שיבה בני: **כל בעשה דמים בחבר.** מצנה היא בקדושין (דף מה.) וקס"ד דה"ק כל הרגיל להיות ניתן דמים בחבר דהייט מטבע: **כיון שוכה זה בחליפין זה בחליפין.** שם נתנה בעלים בשורת חליפין בחליפי שור ופרה כיון שמשך בעל הפרה לת המטבע נתחייב בעל המטבע בכל לונסין שיולדו בחליפין מעתה שם מת השור, מת לו, תט"פ שלת משך כו' לתמת קנה בחליפין של מטבע:

כגון אסיטון שאין לו מטבע שקנין כדתנן מעות הרשות קונות את השות ואמרינן אין דייקא נמי מדלא קתני תן לי בדינר מעות ואני אעלה לך יפה דינר שמעינן מינה דהכי אמר ליה תן לי בדינר מעות ואני אעלה לך פרוטות יפה דינר פרישית. רב אשי אמר לעולם כדקתני וכיון דאית ליה מעות שרי נעשה כאומר עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח דליתא אנר נמר לי' וכל כי האי כיון שקיבל בעל השלית את הדינר ויכה בו נתחייב בעל הדינר בשלית שכבר קנאה ועמדה ברשותו כאילו בא השלית בעל השלית ש"מ דינר זה שהוא מטבע נעשה חליפין וקבה בעל הדינר את השלית בהליפין.

*) מי כשמה מקנלת כלן דכשתיק לי' רבינו מי שיכה דלת לחזק לפיה דלתמר רבא תקני ליה וכו' ונמה מקרקעי נבי מטלטלי ע"כ וע"ש מש"כ על דבני רבינו כזה:

**) מ"ש דל"ל דהוי יד ניד כו':

ופירי נמי עבדי חליפין כיצד החליף בסר שור בפרה. רש"י ל"ג בסר דשור ופרה חיים מיקרו נמי פירי ופריך לרב נחמן בין למאי דס"ד מעיקרא בין למאי דמסקי כל הגיסום וקסה דס"ל הכי נמי מסתברא לן קלי לפי המסקנא לרב נחמן שלריך לומר ים דמיס שסס כחליפין ועוד קסה לרש"י דפסק לקמן כר"ל לא מסוקמא כלל מחני' דקיימא לן דפירי לא עבדי חליפין כרב נחמן ולימא לן דפירי נמי עבדי חליפין ולא ים דמיס שסס כחליפין לדברי רש"י דפסיק כר"ל ועוד דר"ח ורב חלפס וספריס קדמוניס גרסי ופירי נמי עבדי חליפין כיצד החליף בסר שור בפרה ובסוגיא דכל הגיסום לא קאמר בסר שור ועוד דתניא לקמן פירסך בכמה בסך וכך תקסה לרב נחמן דאמר פירי לא עבדי חליפין דלא מלי מיירי בדמיס ומיהו לפר"ס דחליפין סוה בסוה קני לכ"ע תפילו פירי אסי ספיר בריימה דבסמוך ונרלה דשור ופרה חיים הוי כלי חסוב לפי שמלאמם בסס למטען מסו ולחרוש ולמאי דמני כל הגיסום אסי ספיר אפילו לרב נחמן ולא פריך לר"ל אלא לפי מאי דס"ד מעיקרא דאמר ופירי נמי עבדי חליפין ות"ס ליסני דר"ל יתרן כל הגיסום כמו שהוא לפי אותם שיום לומר דמסאמת לא יסלוק ר"ל על רב ולוי שהיו קדמוניס דמ"ד מטבע נעשה חליפין לריך לפטות כל הגעשה דכל הגיסום משמע למעוטי מטבע ולריך לומר לדידיה ופירי נמי עבדי חליפין ומ"ד לימו נעשה ליט חולק כי סס במטבע לכל בפירי יסבור זה כזה:

ולרב נחמן דאמר פרי לא עבדי חליפין מאי כילד. ות"ס ולפר"ס לוקמיה בחליפין סוה בסוה גס ר"ל דאמר ע"כ כרב שסס ס"ל ולוקמא בפירי ובסוה בסוה ור"ל דומיא דריסא דכל הגיסום דמיירי בחליפין כלי בכלי לו כל הגעשה למ"ד דאמר (ב) נעשה חליפין דמיירי בחיון סוה בסוה ה"ס סיפא דהחליף שור בפרה מיירי בחיון סוה ומיהו למ"ד דאמר מטבע נעשה חליפין לא מלי למימר דבסוה בסוה יוטיל דת"ס מאי פריך מכל הגעשה דמיס בחבר וממכני' דמטלטלין קונים זה חת זה דמייתי בסמוך דמטבע נעשה חליפין דלמא מיירי סוה בסוה ולעיל נמי דאמר לאלרך לסטויי בפרוטעות חת סוה בסוה הוא דמסום מריסית היתר לא מקרי לימו סוה בסוה חלא היכא דסמקח סוה כפליס מן המטעות דלא דומה לחליפין חלא ודאי קרא דמייתר לסוה בסוה לפירי אסי ולא למטבע ות"ס ל"ג בין פירי בין מטבע עושה חליפין קרא למאי חתא י"ל דלהתא לרבות מרוקא לו דבר שאיטו מסויס היכא דהוי סוה בסוה דממעטינן להו לקמן מסורס חליפין ת"ק לעולי דאמר לקמן בכליו של מקנה אסי קרא למימר דאסס סוה בסוה אפי' בכליו של קונה מוטיל: **יש** דמיס שסס כחליפין. [א] ומקני להו במסילת הדמיס אף על גב דאמר בקדושין (דף ו:) המקדש במלוה אינה מקודסת ובמכר לא קנה דהיינו כי קדשה לו קנה החפץ במעות שמייב לו אבל קדשה לו קנה בהנאת מחילת מלוה מועיל כמו תרוח לה זמנא ואחדר עלית לעלטון: כל

כל הגיסום דמיס כאחר. כל שרגיליס לסוס לוסו בסעותין לוסן דמיס באחר דהיינו כל המטלטלים אס בא לדס לתסס דמיס בחפץ אחר דרכן לשומן בכמה יגתנו לו: **כיון שזכה זה לו.** אס נתפס בסורת חליפין כיון שמסכן זה כו' וחשמוטינן דמטלטלי ופרי נעשין חליפין ולא בעינן כלי דשלף (רות ד:ז) ולא דוקא ללקיש כל דבר "דרשינן לקיש בכל דבר כדלקמן (דף מז.): **הכי נמי מסתברא.** דלאו במטבע עסקינן דקתני סיפא כילד החליף שור בפרה לו: **הכי קאמר ופירי נמי.** כל מטלטלין אע"פ שאיט כלי עבדי חליפין כילד כו' (העוסס) והכי מפרסינן לה כל (ג) דמיס שאין בחבר דהיינו מטבע אס נתנו בסורת חליפין כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין, כילד חליפין ומסו חליפין כגון המחליף שור בפרה ותשמוטינן לגב דאורחיה בסיפא דפירי עוסס חליפים החליף שור בפרה גרסינן ול"ג בסר שור: **הניחא לרב שפת כו'.** בין למאי דסלוק לדעתין מעיקרא בין למאי דסני רב יסודה דמהני תשמוטינן דפירי עבדי חליפין ולא בעינן כלי והא פלוגתא דרב נחמן ורב שפת היא לקמן בשמעתין (דף מז.) הניחא לרב שפת כו': **ר"ת יש דמיס שפן בחליפין.** ריפת וסיפא חדא לגמ כרב נחמן דאמר "פירי לא עבדי חליפין: ומטבע לא קני, היכי מתרץ לה? על כרחך כרב ששת מתרץ לה ואת כל המטלטלין קונין זה את זה ואמר ריש לקיש ואפילו כים מלא מעות בבים מלא מעות אחרניא רב אחא בדינר אנקא ואניגרא אחד שפסלתו מלכות ואחד שפסלתו מדינה וצריכא: **דאי אשמעינן פסלתו מלכות** משום דלא סגי כלל אבל פסלתו מדינה דסגי ליה במדינה אחריתי אימא אבתי מטבע הוא ואין מטבע נקנה בחליפין **ואי אשמעינן פסלתו מדינה** משום דלא סגי ליה לא בצנעא ולא בפרהסיא אבל פסלתו מלכות דסגי ליה בצנעא אימא אבתי מטבע הוא ואין מטבע נקנה בחליפין, צריכא. אמר רבה אמר **רב הונא** "מכור לי באלה: קנה ויש

בילד החליף דמי שור בפרה. סס לו הסור בדמיס ע"מ שיקן לו זה פרה בלותן מעות קנה: **מאי טעמא דרב נחמן.** דאמר דמיס כי האי גוונא קנו ולאן תנן מעות אין קונות: **סבר לה כר' יוחנן.** דאמר לקמן (דף מז:) דבר תורה מעות קונות כדאסבחן גבי קונה מן ההקדש אלמרה תורה "וכסף יקם לו": **ומפני מה אמרו מעיכה קונה.** ולא מעות: **גורס שמא.** ליתס לוקח בבית מוכר זמן מרובה וחפול דליקה בבקונת המוכר ולא יחזור למרות ולהגיל לפיכך הטמידוס ברשותו לחזור בו אס ירלה, דכיון שאס יפיקרו, ברשותו יפיקרו ויחזור בו מן המכר ויהא השכר שלו כי דידיה חשיב להו וטרח ומליל וכיון דתקנתא דרבנן בעלמא הוא, במכר דשביח עבוד רבנן תקנתא, במכר דלא שביח רבנן תקנתא מהי שיהיו שמין דמי מטלטלין במטלטלין, לא עבוד רבנן תקנתא במעיכה: **ולריש לקיש דאמר.** לקמן בפרקין (דף מז:): **מעיכה מפורשת מן הסורה.** ובכיון דמדאורייתא מעות לא קני ולא שנא מכר דשביח דלא שביח, מעות לא קני, הניחא לי סבר לה כרב שפת דאמר פירי עבדי חליפין מסרן לה למאני' כרב שפת וכדאמר רב יסודה כל הגיסום דמיס בחבר דהיינו מטבע אס נתנו בסורת חליפין, כיון שזכה זה כו': **ומטבע.** בסורת דמיס שנו גרסינן לקמן כל דבר שבמני' נאמן דאמר "ים דמיס שסס בחליפין" דהא גרסינן מדאורייתא מעות קונות ואפילו במכר דלא שביח: **היכי מסרן לסי.** דלא גרסינן לקמן "ים דמיס שסס בחליפין" דהא גרסינן מדאורייתא מעות קונות ואפילו במכר דלא שביח: **ואפי' בים מלא מעות.** דלא גרסינן לקמן "ים דמיס שסס בחליפין" דהא גרסינן מדאורייתא מעות קונות ואפילו במכר דלא שביח: **מכור לי באלה.** לשון הילוך הוא: **קנה.** לוקח החפץ במעות הללו ואין מחד מסס יכול לחזור בו

---

*) תוס' ד"ל ניקחו וכ"ה גי' מעות רעות בסעות רעות כגון *) נייקא ואניגרא והוא מפבע שפסלתו מלכות או פסלתי מדינה זו ומני לה במדינה אחריתי ודברין ברורין הן:

כ א ב מיי' פ"ה מהלכות מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רג סעיף ג:

כא ג מיי' שם הל' ד ופיי' בהגהות ובמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף ב:

[בקדושין מיקא דיקא נמי ועי' תוס' זבחים יג. ד"ה דיקא נמי ועי' תוס' ב"מ ד"ה ופיכו ועי' תוס' יומא פד. ד"ה הכ"מ ועי"ע תוס' חולין סז: ד"ה דיקא נמי]

כב ד מיי' שם פ"ג הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף ג:

כג ה מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ה:

כד ו מיי' שם פ"ה הל' ד ועיין בהגהות ובמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף ב: כה ז מיי' שם פ"ו הל' ה סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רג סעי' ה: כו ח מיי' שם פ"ה הל' ג ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנט סעי' ג:

תת נוטא/מהנה מא' ר' יוחנן מאיזו קונות מד אוניימא

נוטא/מהנה דאות בעינן "מכור לי באלה" א"ל אוא

רבינו חננאל

ודחה רב יהודה ואמר מ"נ כל הנישום הוא ופירושו כגון שביקש לקנות חמורו של חבירו בדינר ושם לו פרתו בדינר ופברה לו כדי שיתן לו חמורו בדמים הללו כיון שמשך בעל החמור את הפרה וזכה בה קנה גם בעל הפרה את החמור בכל מקום שהוא מפני שהן פירי בפירי וקונין זה את זה ואמרי' הכי נמי מסתברא מדקתני כיצד החליף שור בפרה וכו' הניחא לרב ששת דאמר פירי עבדי חליפין אלא לרב נחמן דאמר פירי לא עבדי חליפין מיירי בחיון סוה בסוה ומיהו למאן דאמר מטבע נעשה חליפין לא מלי למימר דבסוה בסוה יוטיל דת"ס מאי פריך מכל הגעשה דמיס בחבר וממכני' דמטלטלין קונים זה חת זה דמייתי בסמוך דמטבע נעשה חליפין דלמא מיירי סוה בסוה ולעיל נמי דאמר למאי הולרך לסטויי בפרוטעות חת סוה בסוה הוא דמסום מריסית היתר לא מקרי לימו סוה בסוה חלא היכא דסמקח סוה כפליס מן המטעות דלא דומה לחליפין חלא ודאי קרא דמייתר לסוה בסוה לפירי אסי ולא למטבע ות"ס ל"ג בין פירי בין מטבע עושה חליפין קרא למאי חתא י"ל דלהתא לרבות מרוקא לו דבר שאיטו מסויס היכא דהוי סוה בסוה דממעטינן להו לקמן מסורס חליפין ת"ק לעולי דאמר לקמן בכליו של מקנה אסי קרא למימר דאסס סוה בסוה אפי' בכליו של קונה מוטיל: **יש** דמיס שסס כחליפין. [א] ומקני להו במסילת הדמיס אף על גב דאמר בקדושין (דף ו:) המקדש במלוה אינה מקודסת ובמכר לא קנה דהיינו כי קדשה לו קנה החפץ במעות שמייב לו אבל קדשה לו קנה בהנאת מחילת מלוה מועיל כמו תרוח לה זמנא ואחדר עלית לעלטון:

כל הגיסום דמיס כאחר. כל שרגיליס לסוס לוסו בסעותין לוסן דמיס באחר דהיינו כל המטלטלים אס בא לדס לתסס דמיס בחפץ אחר דרכן לשומן בכמה יגתנו לו: **כיון שזכה זה לו.** אס נתפס בסורת חליפין כיון שמסכן זה כו' וחשמוטינן דמטלטלי ופרי נעשין חליפין ולא בעינן כלי דשלף (רות ד:ז) ולא דוקא ללקיש כל דבר "דרשינן לקיש בכל דבר כדלקמן (דף מז.): **הכי נמי מסתברא.** דלאו במטבע עסקינן דקתני סיפא כילד החליף שור בפרה לו: **הכי קאמר ופירי נמי.** כל מטלטלין אע"פ שאיט כלי עבדי חליפין כילד כו' (העוסס) והכי מפרסינן לה כל (ג) דמיס שאין בחבר דהיינו מטבע אס נתנו בסורת חליפין כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין, כילד חליפין ומסו חליפין כגון המחליף שור בפרה ותשמוטינן לגב דאורחיה בסיפא דפירי עוסס חליפים החליף שור בפרה גרסינן ול"ג בסר שור: **הניחא לרב שפת כו'.** בין למאי דסלוק לדעתין מעיקרא בין למאי דסני רב יסודה דמהני תשמוטינן דפירי עבדי חליפין ולא בעינן כלי והא פלוגתא דרב נחמן ורב שפת היא לקמן בשמעתין (דף מז.) הניחא לרב שפת כו': **ר"ת יש דמיס שפן בחליפין.** ריפת וסיפא חדא לגמ כרב נחמן דאמר "פירי לא עבדי חליפין: ומטבע לא קני, היכי מתרץ לה? על כרחך כרב ששת מתרץ לה ואת כל המטלטלין קונין זה את זה ואמר ריש לקיש ואפילו כים מלא מעות בבים מלא מעות אחרניא רב אחא בדינר אנקא ואניגרא אחד שפסלתו מלכות ואחד שפסלתו מדינה וצריכא: **דאי אשמעינן פסלתו מלכות** משום דלא סגי כלל אבל פסלתו מדינה דסגי ליה במדינה אחריתי אימא אבתי מטבע הוא ואין מטבע נקנה בחליפין **ואי אשמעינן פסלתו מדינה** משום דלא סגי ליה לא בצנעא ולא בפרהסיא אבל פסלתו מלכות דסגי ליה בצנעא אימא אבתי מטבע הוא ואין מטבע נקנה בחליפין, צריכא. אמר רבה אמר **רב הונא** "מכור לי באלה: קנה ויש

בילד החליף דמי שור בפרה. סס לו הסור בדמיס ע"מ שיקן לו זה פרה בלותן מעות קנה: **מאי טעמא דרב נחמן.** דאמר דמיס כי האי גוונא קנו ולאן תנן מעות אין קונות: **סבר לה כר' יוחנן.** דאמר לקמן (דף מז:) דבר תורה מעות קונות כדאסבחן גבי קונה מן ההקדש אלמרה תורה "וכסף יקם לו": **ומפני מה אמרו מעיכה קונה.** ולא מעות: **גורס שמא.** ליתס לוקח בבית מוכר זמן מרובה וחפול דליקה בבקונת המוכר ולא יחזור למרות ולהגיל לפיכך הטמידוס ברשותו לחזור בו אס ירלה, דכיון שאס יפיקרו, ברשותו יפיקרו ויחזור בו מן המכר ויהא השכר שלו כי דידיה חשיב להו וטרח ומליל וכיון דתקנתא דרבנן בעלמא הוא, במכר דשביח עבוד רבנן תקנתא, במכר דלא שביח רבנן תקנתא מהי שיהיו שמין דמי מטלטלין במטלטלין, לא עבוד רבנן תקנתא במעיכה: **ולריש לקיש דאמר.** לקמן בפרקין (דף מז:): **מעיכה מפורשת מן הסורה.** ובכיון דמדאורייתא מעות לא קני ולא שנא מכר דשביח דלא שביח, מעות לא קני, הניחא לי סבר לה כרב שפת דאמר פירי עבדי חליפין מסרן לה למאני' כרב שפת וכדאמר רב יסודה כל הגיסום דמיס בחבר דהיינו מטבע אס נתנו בסורת חליפין, כיון שזכה זה כו': **ומטבע.** בסורת דמיס שנו גרסינן לקמן כל דבר שבמני' נאמן דאמר "ים דמיס שסס בחליפין" דהא גרסינן מדאורייתא מעות קונות ואפילו במכר דלא שביח: **היכי מסרן לסי.** דלא גרסינן לקמן "ים דמיס שסס בחליפין" דהא גרסינן מדאורייתא מעות קונות ואפילו במכר דלא שביח: **ואפי' בים מלא מעות.** דלא גרסינן לקמן "ים דמיס שסס בחליפין" דהא גרסינן מדאורייתא מעות קונות ואפילו במכר דלא שביח: **מכור לי באלה.** לשון הילוך הוא: **קנה.** לוקח החפץ במעות הללו ואין מחד מסס יכול לחזור בו

ועיין תוספות ד"ה כרי ותוס' ב"מ ד"ה ופירי ותוס' חולין סז: ד"ה הכ"מ ועי"ע תוס' חולין סז: ד"ה דיקא נמי]

כב ד מיי' שם פ"ג הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף ג:

כג ה מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ה:

כד ו מיי' שם פ"ה הל' ד ועיין בהגהות ובמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף ב: כה ז מיי' שם פ"ו הל' ה סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רג סעי' ה: כו ח מיי' שם פ"ה הל' ג ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנט סעי' ג:

תת נוטא/מהנה מא' ר' יוחנן מאיזו קונות מד אוניימא

נוטא/מהנה דאות בעינן "מכור לי באלה" א"ל אוא

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה מכי קאמר וכו' לה כל מעשה דמיס: (ב) תוס' ד"ה ורב נחמן וכו' למ"ד מטבע נעשה חליפין:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה יש כו' ומקני כו'. נ"ב וכ"ד ס"פ אלו דעת המחבר"ם דלף במלוה קני כמו במעות לענין מי שאבד ואלו שכיחה קני לעולם תוספות ד"ה ופ"ב לף נמי שאבד לא קני כלל ענין במלוה ועי"ש סב ע"ב ד"ה כרי (ועמ"ש רבינו בפ"מ סי' קנט ס"ק ס' וסי' ר"ד ס"ק י"ד):

גליון הש"ס

גמ' יש דמיס שאין בחליפין. עי' לקמן דף סב ע"ב תוס' ד"ה כרי שוטה: תוס' ד"ה ופירי וכו' וע"ל דמהתמה לא ימלוך. עי' ניזה דף ט ע"ח תוספות ד"ה ופלוגתי: * ל"ל ויחן מדרבנן ל"ל אוא"ו

(לקמן מז: וש"נ)

(עירובין סג: ב"ק [ב"ק] * תמוה מעלייתא אלו ליתא מהלכתא ב"ק אוא"ו ד"ק ל"ב ואוא היה מוחק את הקו ומוסיף ד"ה ופלוגתא דרב נחמן ורב שפת היא ולקמן מז. ד"ה ופלוגתא דרב נחמן ורב שפת היא)

מסורת הש"ס

ויש לו לאכיכו עליו דין מוגמא. לפי שין במטות כדי דמי החפץ שפחתו שתות: כחליפין דמי. ולקמיה פריך והא לין מטבע נעשה חליפין: דמכור לי קמחר. נסון ממכר ולא לסון חליפין: פשיטא לן דמים ואין מקפיד עליהן. נתן לו מטות או חפץ בשביל חפץ אחר בתורת דמים ולא הקפיד עליהן תיכף אור לרלוחם לפי שאין כדי שוויו: פה אמר. דקני כלא משיכה: חליפין ומקפיד עליהן. נתן לו חפץ בתפץ בתורת חליפין לקנות כדין קנין שקונין בשולר וזה מקפיד לרלוחת שיהא הסולר שלו כל כך: מהו. מי קנו קנייתו עד שימשוך או לא כיון שלא משכו מיד מיי"ו לוחיל והקפיד עליהם הרי הן כדמים והוי להו מטות ואין קונות עד שימשוך גם הבעי: פריך למה. הכתם בשוק: אמר רבא אמו חליפין. דקתי: בשופטני עסקינן. הלא קפדי לדעת שיהו שוות קלת דמים שייטב בעיניו לתת לו תת שלו כנגדו, ואפי' הכי קאמר קרי דקנה: נימא קסבר רב טוה"כ. דהא יהב מעמא למלתיה משום דכחליפין דמו: בשבר לפ ברבי יוחנן. כלומר אין מטבע נעשה חליפין, והכי נלמי חליפין ניהו הלא דמים דהא מכור לי" קאמר ודמים כי האי גוונא קנו בלא משיכה כחליפין דקנין שולר משום דזביני הלא שכיח ניהו וכרבי יוחנן כו': אמאן לפ מתניתו לפ. לדרב הונא דמספקא לכו אי שבר ליה מטבע נעשה חליפין ואם לאו ודחיקו דחוי בעלמא: אלא. כהדיא הכי מתניק רב הונא בהדי הכי דבעי לעיל (דף מו.) וכן אמר רב הונא כו' ולא מספקא לן הכא מידי דודאי מעמיה משום דס"ל כרבי יוחנן הוא: כמה קונין. קנין חליפין דכתיב בקרקע אלא חים נעלו מי שלף ונתן: דליפוי מקנה קונס. אם הכלי קל קני מרעא מגב גלימא. הנותן לקרקע לחביכו בקנין שולר והמקבל מתנה מוקף הסולר מיד הנותן ונקנה לו הקרקע עם הסולר במשיכה: מ"ש הוו נמו קרקעות נקנין עם מטלטלין. ואיתו קנין לקרקע: נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות. בדבר שהוא קנין לקרקע ואיתו קנין למטלטלין כדקתני בכסף ובשטר ובחזקה: מפיק ליפך פולפא דנורא. ניטולת של תור תמנגלי"ש שהן עגולות כפולפא דתמרי: לקמן חמימן פולמא ולשון שמחת קאמר ליה שחמדתו כזו: מי פברת. (ה) דאמר ליה לגב שעל ידי משיכה הכלי שנקנה לו במשיכה יקנה לו הקרקע עם הכלי, אין הלו הלא כחליפין כלילו זה מוסר לו תפץ לתר תחת הקרקע ומהו משיכתו? הנתת קבלתו ממנו מתנת הכלי שחמדו לקבל ממנו מתנה טוב לו כלילו טוען לו זה הקונה מתנה רבה וגמר טוען ומקנה לו הקרקע: גלוזה זו מכירה. שמכר לו מכירה גמורה בדמים והלא קיבל תטות ובחין לקיים דבדי מכירתן על ידי קנין: זו חליפין. שתחליף כלי זה בחפץ שבגדגו: לא שנו. דקונין קנין הלא בכלי: אבל דבר שליט. כל דבר שחיט כלי: לא. וחפילו שוה הרבה: לקיים כל דבר. לקיים בכל דבר: פשוה לקיים כל דבר. גלוזה והמורה במעל: פמפויים. שלם:

[לעיל מו: וש"נ]

[שיטוין סג: וש"נ]

[לעיל מה:]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מי שנתת (דמתר) תוס' ר"פ דלתים:

[קדושין כו: וש"נ]

[קדושין יג.]

[סס ת. שם: לעיל מו:]

* בקונטרס כ"ל. ע"ז ד"ה הגהות מהר"י לנדא

[ב] תוס' ד"ה כלילו של מקנה כו' דהא מקנה אקרקע כו' ועיין ב"ק ל. ד"ה כ"ל (מקנא) מסקלאים נעלו. נתן נתן (קדושין) כתוס' ניעין דף לט ע"ב ד"ה מפוס:

מכור לי באלו לא שבירתא. ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן. במה קונין רב אמר בכליו של מקנה. כתנאי וזאת לפנים בישראל. על הגאולה ועל התמורה וגו' נאולה זו מכירה כדרבי' ואם לא יגאל ונמכר בערכך. תמורה זו חליפין שנא' לא יחליפנו ולא ימיר אותו וגו' לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו. וזאת ההעודה כישראל מי נתן למי בועז נתן לגואל ור' יהודה אומר גואל נתן לבועז. רב כת"ק ולפי כר' יהודה. והלכתא כרב דנרסי' בם השולח נם הלכה עבד שנשבה ופדאוהו [דף לט ע"ב]. עבדו עובדא בההיא אסתא דהוה [פרה] שביב פרע ואתת בכתה קמיה ושקל הלכתא כמאן דאמר לה קני הא וקני נשפוך ואמר רב נחמן לא עשה כלום מאן דהוא סבר משום דסבר הלכתא כר' שמעון ולא היא אלא משום דהוה ליה כליו של מקנה וכו' מהא שמעינן דלית אלא בכלי אבל בפירות לא מ"ם שלף איש נעלו כתיב כלי בעינן שהוא כגעל אבל פירות לא. ואפיק' כמאן. כחבין האידנא במנא לאפוקי מדרב ששת דאמר אפילו בפירי. דכשר לאפוקי מדרשמואל דאמר קנין במרוקא

כל חליפין מיקפד קפדי. שיהו שוין קלת ולפעמים שיהו שוין כמו רב הונא סבר כר' יוחנן. ומיירי בתורת דמים ולעיל ה"פ ובני דמים כיון דלא שכיחי כחליפין דמו: בכליו של מקנה. *דוקא בכליו של מקנה ולא בכליו של קונה ג] דהא מקרא יליף לקמן ותי לי סבר מין מטבע נעשה חליפין וכן פירי היינו טעמא דבעי הגלת קבלת דבר תחוב דומיא דגעל ולא מטבע ופירי*: גאולה זו מכירה וכן הוא אומר ולא יגאל ונמכר. ובקשה לר"ת דלדרבה פסוק זה מוכיח דגאולה היינו מכירה הלא נרם לה יגאל דכתיב במעשר בהמה ותמריכן בפ' כל פסולי המוקדשין (בכורות דף נ.) דהתי לה יגאל לה ימכר הוא דלתיו נמכר לה מי ולא שתוט ומפרש ר"ת גאולה זו מכירה ולרבי יוחנן גאולה בכסף ולר"ל במשיכה תמורה זו חליפין של שוה בשוה דמהכי לכ"ע לפי' בפירי לקיים כל דבר לרבות לינו שוה בשוה למר תף במעבע

ופירי ולמר דוקא בכלי:

קונים בכלי תף על פי שאין בו שוה פרוטה. ות"ת בפ' כל שעה (פסחים דף נב: ושם ד"ה ואין) תמריכן גבי ונתן לכהן תת הקדש לאין נתינה פחות משוה פרוטה וה"נ כתיב ונתן לרעהו וי"ל דהתם הוי תשלומין שנזל ההקדש הלכך ליהנהו פחות משוה פרוטה כמו נבי מעילה דהוי תשלומין אבל נתינה ממש מעילה לרעהו ולא נתינת נב ולא נתינת ממון כדאמר פ' שני דנזיקין (דף כ. ושם ד"ה למת) כתבו על לינוני הכלה כשר וכן (הוניו דף קנו:) נתינת תרומה דתנה אחת פוטרת את הכרי וגבי סיכה דכתיב ואחר יתן ואיכא למ"ד (כריתות דף ו:) דהוי בכל שהוא תע"ב דמעילה היא היינו משום דכתיב סיכה דמשמע בכל שהוא ומ"ד בכזית שכר כדבעינן דלחת שהוא דאמרי נזיקה בכזית כור שהכל תרומה וגבי לבונה דבעינן כזית בפרק כל המנחות (מנחות דף נט: ושם ס. ד"ה מי) משום דכתי שמה דתמתיל בזית: **לאפוקי** מני רמון וחצי אגוז דלא. וסולר נ' על נ' דאמר לעיל פ"ק (דף ז.) דכמאן דפסיק דמי מסיב דבר מסוים: מרוקח

*אוישך לו עליו אונאה. קנה אף על גב דלא משך- דכיון דלא קפיד קנה. רבי חליפין דמי, ויש לו עליו אונאה: דמכור לי באלו. קאמר ליה רב אבא אמר רב הונא מכור לי באלו קנה ואין לו עליו אונאה, פשיטא. דמים ואין מקפיד עליהן הא קאמרינן דקני דכחליפין דמו, דחליפין ומקפיד עליהן מאי? אמר רב אדא בר אהבה תא שמע הרי שהיה תופש פרתו ועומד ובא חבירו ואמר לו "פרתך למה" לחמור אני צריך, יש לי חמור שאני נותן לך, פרתך בכמה? בכך וכך, חמורך בכמה? בכך וכך משך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור, לא קנה בעל החמור את הפרה, שמע מינה חליפין ומקפיד עליהן לא קנה, אמר רבא אמו חליפין בשופטני עסקינן, דלא קפדי אלא כל חליפין מיקפד קפדי וקנה והאמר במאי עסקינן דאמר ליה חמור בפרה ומלה ומשך את הפרה ועדיין לא משך את המלה דלא הוה ליה משיכה, מעליא, אמר מר מכור לי באלו קנה ויש לו עליו אונאה, לימא סבר רב הונא כמטבע נעשה חליפין? לא, רב הונא סבר לה כרבי יוחנן דאמר *דבר תורה מעות קונות ומפני מה אמרו משיכה קונה, גזירה שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלייה, מלתא דשכיחא גזרו בה רבנן *ומלתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן, אמר ליה מר הונא בריה דרב נחמן לרב אשי, אתון הכי מתניתו לה אנן הכי מתנינן לה וכן אמר רב הונא *אין כמטבע נעשה חליפין, במה קונין, רב אמר בכלין של קונה דניחא ליה לקונה דלהני מקנה קונה כי היכי דלגמר ולקני ליה ולוי אמר בכליו של מקנה כדבעינן למימר לקמן, אמר ליה רב הונא מדסקרתא לרבא וללוי דאמר בכליו של מקנה, הא קא קני ארעא אגב גלימא אם כן הוו ליה נכסים שיש להן אחריות ונקנין עם נכסים שאין להן אחריות ואנן איפכא תנן *נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות, אלא ליה אי הוה לוי הכא הוה מפיק לאפך פולסי דנורא- מי סברת גלימא מקנה ליה, בההיא הנאה דקא מקבל מיניה גמר ואקני ליה, כתנאי

*וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו, גאולה זו מכירה וכן הוא אומר לא יגאל, תמורה זו חליפין וכן הוא אומר לא יחליפנו ולא ימיר אותו, לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו מי נתן למי, בועז נתן לגואל, רבי יהודה אומר גואל נתן לבועז

תנא *קונין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה אמר רב נחמן לא שנו אלא בכלי *אבל בפירי לא רב ששת אמר אפילו בפירות, מאי טעמא, דרב נחמן אמר קרא "נעלו" נעל אין מידי אחרינא לא, מאי טעמיה דרב ששת אמר קרא "לקיים כל דבר" לרב נחמן נמי הכתיב "לקיים כל דבר"? ההוא לקיים כל דבר דנקנין במנעל ורב ששת נמי הכתיב "נעלו" אמר לך רב ששת מה נעלו דבר המסויים אף כל דבר המסויים לאפוקי חצי רמון וחצי אגוז דלא. אמר רב ששת בריה דרב אידי כמאן דתנין האידנא "במנא דכשר למקניא ביה" בכמא לאפוקי מדרב ששת דאמר קונין בפירות "בכשר" לאפוקי מדרשמואל דאמר קונין

מחלוקת

כו א מיי' פ"י מ"ב מכר' מכירה כלי ג סמג לאוין קיג טוש"ע מ"מ סי' רכז סעיף יט:

וכניסין דף מ. מייתי כהם כ"ש דמכ"ם בכליו של קונה. בעתק מתלוצי גיכסאות:

כח ב מיי' שם פ"ב הלי ז סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' רג ס"ל:

[ועי' סיטע תום' ניעין לט: בסד"ה מצוה לחזור]

כט ג מיי' שם הלי ג טוש"ע שם סעי' ב: ל ד מיי' שם הלי ה סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קלה סעיף ג ג:

לא ה מיי' שם פ"ג הלי ת מ"מ סי' כב טעי' ג: לב ו מיי' שם פ"ה הלי ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קלה סעי' ב: לג ז מיי' שם פ"ו הלי ז סמג שם טוש"ע סי' רג סעיף ג: לד ח מיי' שם פ"ה הלי ת ועי' בהגהות ונמוקי מצוה סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קלה סעיף ב:

רבינו חננאל

אמר רבא אמר רב הונא נתן לו מטבע ואמר לו מכור לי פרתך באלו הדמים קנה הפרה אע"פ שלא משכה קנאה ויש לו עליו אונאה כלומר אם שוה פחות מחזיר לו את האונאה. ורבה אמר רב הונא אין לו אונאה. ואמרי' פשיטא דמים ואין מקפיד עליהן כלום' נתן לו מעות ולא דיקדק אם שוה הפקה אלו הדמין שנתן לו או לאו אלא נתן' סתם. הא אמרי' כי האי גוונא כחליפין דמי וקני אלא אי יחזיר בתורת חליפין ומדקדק אם שוה הפקה הדמים הללו אם לאו מאי כדמים הן ולא קנה. או חליפין הן וקנה. ופשטה רב אדא בר אהבה מהא דתניא הרי שהיה תופש פרה ועומד ובא חבירו ואמר לו פרתך בכמה אמר לו לחמור אני צריך אמר לו יש לי חמור שאתן לך פרתך בכמה בכך וכך חמורך בכמה בכך וכך משך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפר' למשוך את החמור ומת לא קנה בעל החמור את הפרה ש"מ חליפין ומקפיד עליהן לא קנה ובא רבא ואמר כל חליפין מיקפד קפדי ומחניתא כגון דאמר ליה חטור בשרה ופלה וכשך הפרה ועדיין לא משך השלה ולא הוה משיכה נמורה אבל היכא דאיכא משיכה נמורה כחליפין דמי שכיון שזכה זה נתחייב חלה בחליפין ובלבר שעשאום דמים לשניהן. ואקשינן על רב הונא דאמר סבור לי באלו קנה וכי מסבע נעשה חליפין. ופרקי' רב הונא (כרב נחמן)[כר"י] סבירא ליה דאמר דבר תורה מעות קונות וכו'. וכי האי גוונא דלימא ליה

נוסח אחר

בירור שיטת רש"י ז"ל

אי מלבא נעשה חליפין

נוסח

אח"כ רב ולוי אית להו אמאי אין הולכין בתר הרוב ואמאי אין מקדיר בתר חליפין ומדקדק אם שוה הפקה הדמים הללו אם לאו מאי כדמים הן ולא קנה. או חליפין הן וקנה. ופשטה רב אדא בר אהבה מהא דתניא הרי שהיה תופש פרה ועומד ובא חבירו ואמר לו פרתך בכמה אמר לו לחמור אני צריך אמר לו יש לי חמור שאתן לך פרתך בכמה בכך וכך חמורך בכמה בכך וכך משך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפר' למשוך את החמור ומת לא קנה בעל החמור את הפרה ש"מ חליפין ומקפיד עליהן לא קנה ובא רבא ואמר כל חליפין מיקפד קפדי ומחניתא כגון דאמר ליה חטור בשרה ופלה וכשך הפרה ועדיין לא משך השלה ולא הוה משיכה נמורה אבל היכא דאיכא משיכה נמורה כחליפין דמי שכיון שזכה זה נתחייב חלה בחליפין ובלבר שעשאום דמים לשניהן. ואקשינן על רב הונא דאמר סבור לי באלו קנה וכי מסבע נעשה חליפין. ופרקי' רב הונא (כרב נחמן)[כר"י] סבירא ליה דאמר דבר תורה מעות קונות וכו'. וכי האי גוונא דלימא ליה

נוסח

מח"ר ולוי אית להו אמאי אין הולכין בתר הרוב ואמאי אין מקדיר בתר חליפין ומדקדק אם שוה הפקה הדמים הללו אם לאו מאי כדמים הן ולא קנה - בכלי של מקנה הם - בכלי של קונה

עין משפט נר מצוה

מרוקא . פירוש גרעיני תמרה שמחליקין בהם את הקלף : **לאפוקי** מדלמי לתמר בכליו של מקנה . משמע דהלכה כרב ותמרין (ניסין דף נא: ושם ד"ה משום) כמי שהיא לתמר לה קני הא וקני נפשך לתת לקמיה דרב נחמן בסימן. הכלן מקבל סימנין מיד הגמרן לדמון בבית המרקח תורה אור

במרוקא "למקניא" *לאפוקי מדלמי דאמר בכליו של מקנה-קמ"ל למקניא גלא למקניי, ③ "ביה" רב פפא אמר למעוטי איסורי דנאה ואיתימא רב אשי אמר למעוטי איסורי דנאה ⑫ אביי דאמרי "ביה" אמר רב פפא למעוטי מטבע, רבשר אמר רב זביד ואיתימא רב אשי למעוטי איסורי הנאה אבל *מוריקא לא אצטריך : אסימון קונה את המטבע וכו' : מאי 'אסימון'? אמר רב במעות הניתנות בסימן לבית המרחץ מיתיבי *אין מחללין מעשר שני על אסימון (ה) ולא על מעות הניתנות בסימן לבית המרחץ מבלל דאסימון לאו מעות הניתנות בסימן לבית המרחץ וכי תימא פרושי קמפרש והא לא תנא הכי: *מחללין מעשר שני על אסימון דברי רבי דוסא וחכמים אומרים אין מחללין, ושין שאין מחללין על מעות הניתנות בסימן לבית המרחץ אלא אמר רבי יוחנן מאי 'אסימון' *פולמא, ואודא רבי יוחנן לטעמיה דאמר ר' יוחנן: רבי דוסא ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד: רבי דוסא הא דאמרן רבי ישמעאל מאי היא? דתניא "וצרת הכסף בידך" לרבות כלי דבר הנצרר ביד דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר "לרבות *כל דבר שיש עליו צורה": כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות, אינו יכול "לחזור בו וכו' : *אמר יוחנן דבר תורה מעות קנות ומפני מה אמרו משיכה קונה? גזירה שמא יאמר לו נישרפו חטיך בעלייה, סוף סוף מאן דשדא דליקה בעי שלומי, אלא גזירה שמא תפול דליקה באונס: אי מוקמת להו ברשותיה מסר נפשיה טרח ומצייל, ואי לא לא מסר נפשיה טרח ומצייל ריש לקיש אמר משיכה מפורשת מן התורה, מאי טעמא דריש לקיש? אמר קרא "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך" *דבר הנקנה מיד ליד ורבי יוחנן אמר-"מיד"-למעוטי קרקע-דלית ביה אונאה וריש לקיש א"כ לכתוב קרא 'וכי תמכרו ממכר *מיד עמיתך אל תונו', 'או קנה' למה לי, שמע מינה למשיכה, ורבי יוחנן "או קנה" מאי עביד ליה? מיבעי ליה לברתניא "וכי תמכרו ממכר אל תונו" יאין לי אלא שנתאנה לוקח, נתאנה מוכר מנין? תלמוד לומר "או קנה...אל תונו"

מרוקא. כלי העשוי מגלגי כקר : למקניא. משמע לקטת בו ונח משמע להקטת בו לנמת כליו של קונה קאמר : כיה . משמע מיעוט, בו ונח בדבר אחר : לא למקניי . למימר דלא קני : סניסנות בסימן. הכלן מקבל סימנין מיד הגמרן לדמון בבית המרקח

[ופ"ע מוס' פירוקין פת: ד"ה שמא]

נוסח/מבנה

רבינו חננאל

בסרוקא פי' סרוקא גרעינא של תמרה שמחליקין בה תער הנייר. למקניא לאפוקי מדלמי דאמר בכליו של מקנה קמ"ל למקנא ולא לאקניי . רב פפא אמר במנא לאשתי מסבע. דכשר לאשתי איסורי הנאה . אבל סרוקא לא צריך דהא לית ביה מששא . הא דרב *) ושמואל דתניין הן ורב נחמן ורב פפא תרויהו סורו במנא דקני . אסימון קונה את המסבע . מאי אסימון אמר רב מעות הניתנות סימן לבית המרחץ . פירוש מעות יהודעות שרשום בהן שם בעליהן וכל עת שיכנס למרחץ ניתן לבעלן אחת מהן כדי שידע כמה מעמים נכנס וירחץ במרחץ ובאחרונה מצויא הבעל השעות הרעות הללו שניתנו לו בדרך סימן ומקבל כנגדן מעות יפות ונוטל הללו בעליהן . ושותבינן עליה אין מחללין מעשר שני על מעות הניתנות**) בסימן דמחללין באסימון). ש"מ דאסימון אינו מעות הניתנות בסימן לבית המרחץ . וכי תימא מפרש הוא והכי קתני אין מחללין על אסימון ומאי ניהו מעות הניתנות בסימן למרחץ. אלא אמר ר' יוחנן מאי אסימון פולמא וזהו אסימון . ר' דוסא סבר לה כר' ישמעאל דאמר וצרת הכסף בידך לרבות כל דבר הנצרר . ואע"פ שאין עליו צורה מחללין עליו מעשר שני . מספקין קונין את המסבע ואין מסבע קונה מספקין אלא לקבל מי שפרע . כל המספקין קונין זה את זה והוא ששמו כל אחד מהן בצדי עצמו בשומא ברורה וברמים ידועים שאם לא יפסידו כל אחת מהן ברמים ידועים לא מסכי ולא מקנו להדדי . תלמוד ארץ ישראל ר' אבא בשם רב המחליף אסכורוקלין באסכורוקלין קנה . כריכות של ירישות נקראות בלשון יון אסכורוקלין : **מתני'** כיצד המספקין קונין את המסבע משך ממנו פירות ולא נתן לו מעות אין יכול לחזור בו . נתן לו מעות ולא משך פירות יכול לחזור בו אבל אמרו מי שפרע מדור המבול כו' אמר ר' יוחנן דבר תורה מעות קנות אם נופו קונה מעות לא כל שכן מפני מה אזרו משיכה קונה גזירה שמא תפול לו דליקה באונס אי אמרינן לא קני לוקח עד דמשיך ואיתי בחוקתיה דמוכר קיימי מרח ומצייל ואי לא לא מרח ומצייל . ריש לקיש אמר משיכה מפורשת מן התורה שנאמר או קנה דבר הנקנה מיד ליד. ור' יוחנן אמר לך מיד למעוטי קרקע דלית ביה אונאה ובין לוקח תרוייהו אית להו אונאה. ומוחבינן לריש לקיש תנן ר' שמעון אומר כל שהכסף בידו יש על העליונה כיצד משך ממנו פירות ולא נתן לו מעות אין יכול לחזור בו אבל אמרו מי שפרע מדור המבול הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומר בדיבורו אי אמרת בשלמא מעות קנות משום הכי קאי באבל אלא אי אמרת מעות אינן קנות משום באבל? משום דברים, ובדברים מי קאי באבל והתניא רבי

[עדיות פ"ג מ"ב תוספתא שבת סה. ד"ה ליעבד ותוס' מיהוין לא: ד"ה שפרעו ותוס' ד"ה תמיון]

[לקמן נד.]

[עיי' תוספות ד"ה ממר ר' יוחנן ורל"ה אי מעות קנות מ"ז ע"ב]

[לעיל מה: מה.] ע"ז כוכין פת: מוליו נב. קדושין (כו.) כת:

מבנה

קושיות מאמוראות על טיעות ר"ל

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שם ומשמון ומל"ל ותיבת ולא נמחק :

[לקמן טו.]

[לעיל ג"ל ליד עשיתך]

[לקמן נח.]

[לעיל מד.]

[לקמן מט:] לקמן דף נט. ד"ה דף עט.

גליון הש"ס

גמ' מי לימא כשלמא. כעין זה ניתין ד"י ע"ב:

נוסח/מבנה

דרוש באחו "אסימון" דקתני קאי

מבנה

מתי ר' יוחנן ורל' אי מעות קנות מ"ז ע"ב

*) נ"ל כל דכי שמא ושמעלל דמויות כן ו"ל ור"ם מכוייכו מוזו דכמעמ הוא דקני . **) מוני ג"ל אין מחללין מע"ש על תמשון ולא על מעות הניתנות בסימן נניס כמרמך ש"ם וכו' .

ומין דינר וכו' קונה עלים. לעבדי פירות הוי להכת טבעת: (ה) מ"מ. כלומר לקח לפי פורטנת הטמידה לכות על החוזר: כן נלענ. שלין בית דין יכולין לעכב בידו: אין רוח חכמים נוחה הימנו. אין נחת רוח לחכמי ישראל במעשיו של זה אין דעתם טתה עליהם הימנו על ידו: מגו אין לנו. קלנה תחכת ללת ליט הגון כעיני חכמים: קני בחכל. משום דכריס שכתו על כך לכלל מעשה לבל מעות לת קנו מדתוריימ' ונפקא מינה לעניין חיכורת כגון תם קידם בו תת התמה: לר' יוסי. הוו קדושין דמלתורי' קנייה ודיליה הוא לריש לקיש לת הוו קדושין: מסייע לר"ל. דמלתורי' נמי לת קנו מעות להדיוט: משומם יד. העומה ואמר רב חסדא כגון שיחד לו הטה כלי עליה דהוי דומיא דפקדון, דלי"ט כפר בהטלתה גרידתא לת מיחייב קרבן שבועה הוללת וביחה להוללתה: מעקו. שכר שכיר: שיחד לו כלי ועשקו. ותי לת, לת מיחייב לכפירת שכר ויקרא לקוש אמר רבא ואמר רב חסדא בגון שיחד לו כלי להלואתו עשלך א"ר חסדא בגון שיחד לו כלי לעשקו, וכי אהדריה קרא בחיב יהיה כי יהמא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל או את העושק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקיד אתו, ואילו תשומת יד לא אהדריה, מאי טעמא לאו משום דמהכרא משיכה, אמר ליה רב פפא לרבא אימא מעושק הוא דהדר קרא, אבא במאי עסקינן בגון שנטלו בכוונו ויהורו והפקידו אצלו היינו פקדון? אלא גוני פקדון אי אתה תשומת יד נמי ליהדריה ולוקמיה בגון שנטלו היכנו וחזר והפקידו אצלו, אי אהדריה קרא לא תיובתא ולא סייעתא, השתא דלא אהדריה קרא מסייע ליה, תשומת יד לא אהדריה קרא והתניא אמר ר' שמעון מנין ליתן את האמור למעלה למטה? דכתיב או מכל אשר ישבע עליו לשקר ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב לרבות תשומת יד, בהדיא מיהא לא אהדריה קרא אמתניתא מנלן *דתניא נתנה לבלן מעל ואמר רב דוקא בלן הוא דלא מחסרא משיכה "אבל מידי אחריתא דמחסרא משיכה לא מעל עד דמשך והתניא נתנה לספר מעל, וספר הא בעי לממשך תספורה? הבא במאי עסקינן בספר נכרי דלאו בר משיכה הוא תניא נמי הכי נתנה לספר או לכפן או לכל בעלי אומנות לא מעל עד דמשך קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ באן בספר נכרי באן בספר ישראל ש"מ, ובן אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות ובדקה לוי במתניתיה ואשכחן נתנה לכיסו מעל אלא

אמר ר' שמעון לת"ש אמרו. לת נרסינן ר' שמעון כן לנעזר דכפרק לזיכו נשך (נקמן דף עה:) מוכת דהייט ר' שמעון כן יוחי: ואמר רבה לת לתן לן לנת לתן רוח חכמים טוה הימנו. ותת תלמר מתי קמ"ל רבה בבריימת נמי הכי קתני התוזר טו לת לתן רוח חכמים טוה הימנו וי"ל דלמטוענין לתין רוח חכמים טוה הימנו לתו הייטו מי שפרע דקתני בריימ: דברים ולית בהדייהו מעות קתי בתכל. ותת תלמר ודקתני לה מתי קתני לה וי"ל דהך בריימת ר' שמעון היא דסכר מעות קטות תפילו לרים לקים ולכך לדידיה כי לית מעות קתי בתכל והמקבה מדמה לרים לקים לתין מעות קטות לרבנן לדברים בלת מעות לר' שמעון:

תשומת

יד לת מהדריה קרא. הכי נמי לת היה לריך להחזיר טוסק וכמבול סוס דרמה מהדריה וית"ם בפ' נערה שנתפתתה (כתובות דף מב. ותס: ד"ה מתי) דתתר תמר ליה לתכמ בתי ר' שמעון פוטר מקרבן שטוטה תפילו עמד בדין מקרא דוכתם כו' יכול תלו שהן קנס בשלמת לר' יוחנן דלת בעי משיכה תלת יחוד לתי ספיר דגבי קנס לת יועיל יחוד תלת לרים לקים דכעי נטלו וחזר והפקידו תלנו כיון שנטלו ממונה הוא ומה שייך לקנס וי"ל דלת קנה כלל דהתם ר' שמעון היא דתים ליה תטוח קטות תפילו לרים לקים ולת בעי תלת יחוד תבל קנה בהפלת שט וסימת עיט מה לריך קרא למעט הת התם טיט פוטר תלת מטעם קנס דמתי יחוד שייך הלת יולת לתרות ולית בעי עיטו לתימר דתבעו ליה שניהם יחד עיטו ויחד לו כלי על דמי עיטו כדתתר במרובה (ב"ק דף עד. ותס) שיולת בשן וטוחן לו דמי עיטו *דהת מוכי לה התם כמ"ד דתין לריך נט שתרור ר' שמעון סבר בפרק השולח (גיטין דף מב:) דלריך נט שתרור ויש לומר דשפיר מקרי יחוד שטולל נופו שבועט בשעטנו ויט מסתרנו: בלן. דלת מחסרת משיכה. ותס תתמר והת מחוסר חזקה ויש לומר דשטירות קרקע נקנה בכסף כדתתר במרובה (ב"ק דף עט. ותס) ותס תתמר ומ"ש דוזיק בלן ויש לומר מדקתתר בסיפת מטום סת"ל הכנס ורחון שהרי מרחן פחוחה לפניך ותס תתמר וכי תחוחב ר' יוחנן ממהני, וי"ל דר' יוחנן מוכי לה בבלן בבלי בלי ספר נכרי בעי משיכה ויש לקים ורבת סבירת להו דמייתי בבלן ישראל דומיא דריסת דקתני נתנה לחבירו הוא מעל ותבירו לת מעל לחייבי בנתנו לחבירו יתראל דבנכרי לת שייך מעילה: והא בעי לממשך תספורי: נכרי. לת שייך בית דין משיכה למייר בשמיטת כתיב (ויקרא כה) קשיין אהדדי. ספר תספר: וכן תתר רב נחמן. כר' יוחנן: ובדקה לוי במתניתיה. סיטון=תטוי גדול ומוכר פירות הרבה לתטוים טניים וטוחנין לו המעות טל יד טל יד כשהם מוכרים ובתחלת הקנייה טוחנין ערבון דמים מוטעין טל הכל: מעל. שט"ע רלת משך בל הפירות שהרי הרבה פוסק טמו בבת תחת תלת

ויין ושמן שלא נכרים לחטור להת בריימת מתניתת קודם *שהחזיר ר"י נשיולה השמן ור"ם פוסק הלכה כר' יוחנן לט"ע דרבת קלתר קרא ומתניתת מסייע ליה לר"ל *דהייטו לכלורה לבל לתפסר לבטויי כר' יוחנן ומפני' נמי מוקים לה בבלן נכרי כדפרי' ולין לריט מדלת תציב לה רבת בפ' החולן (יבמות דף ו. ותס) בהדי ג' מילי דהלכה כרים לקים משום ר"ל לתו משמיה דבפ"ב דבכורות (דף יג.) משמיה דר' מוטיא תלתר משמיה קונה ולת משוח ולת תציב לתת הכהו לתמר משמיה דבפ"ב דבכורות (דף יג.) משמיה דר' מוטיא תלת לבטוח תט"ג דרבת גופי' ס"ל בבי בתמיד נשחט (פסחים דף סא.) ובפרק ג' דזבחים (דף ג. ותס) מבל יש לדקדק דהלכה כרי"י דרב נחמן בהלכתת

הוא לא מעל עד שימשוך אינו נתנו נתנה לספר מעל והא ספר בעי למימשך תספורת. ואוקימנא בספר נכרי דניכרי ליתיה בדינא *) דלא קני אלא בההיא משיכה. אמר רב נחמן בר יצחק דבר תורה מעות קונות ובדקה לוי בסתניתיה [ואשכח] נתנה לסיטון מעל ואע"ג דלא משך צריכא למימר דמעל הא ודאי הוציאה אלא כיון שנתנה למוכר התבואה מיד מעל קשיא לריש לקיש. ומשני הא מני ר' שמעון היא ואנא דאמרי דלא כר' שמעון. שמעינן מהא דתני ר' שמעון פלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה פלית דדהבא מיבעיא הוי. אליבא דמאן דסבר דהבא מיבעיא הוי קתני לה ואין הלכה כר' שמעון דקיימא לן כסתם מתניתין דתנן הוזהב קונה את הכסף אלמא דהבא מידי הוי ומיקני בחליפין בלא אגב קרקע בין בסתנה בין בכל משא ומתן וכן הלכה זה פירוש הגאון ז"ל.

*) מוני ג"ל דנכרי ליתת דמיטה ולת קני אלת בסתנה פרוטה.

מסורת הש"ס

[תוספ' פ"ג] לקמן מפ. [ע"ם] ולף עד:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מכל מקום. כ"כ ע"ל פרק לזיטו גמר דף עד:

* בגיון חיות קנין על גמרא גליון הקוקר על כסיות מאזנים הש"ם

גבי אמר רבא קרא ומתני'. כעיין זה בגיליון דף מת ע"ש. ושם ומזה והפקידו. עיין לקמן דף נד ע"ש תוס' ד"ה מוסיף תומ: תום' ד"ה השומת יד דסת מוקי לה התם בגיטין דף מב. בגמ' ד"ה כי ד"ה והא וכו' ויל דפושע דוקא. לגבי מתלוקים כן לקמן דף עו ע"א וע"ש: ד"ה והתניא וכו' היינו לכלורה.

* מוצלר כ"ב ובפסוק כ"ג

מעילה כ.

עין משפט נר מצוה

לפ א מיי' פ"ו מכל' מכירה כל' ה סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' כד סעיף ה: מ ב מיי' שם פ"ה כל' ה ופ"ז שם כל' ח סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קפט: מא נ מיי' שם פ"ו כל' ח ופ"ו שם סמג שם טוש"ע מ"מ סעיף ז: מב ד מיי' פ"ו מכל' מעילה כל' ט: מג ה ו מיי' שם כל' י: מד ז מיי' שם כל' ט:

רבינו חננאל

אמר רבא קרא ומתניתא מסייעא לריש לקיש קרא כתיב ובחש בשיתו בפקדון אבל בתשומת יד כנון אדם שנטשה בחבירו הפקדון או בתשומת יד שניהן יחד מנה וייתר לו כלי להיפרע ממנו הלואתו ולא משכנו הפלות. בגול כמשמעו. או עשק את עמיתו וחזר והודה לו וייתר לו כלי להיפרע ממנו העשק שעשקו ומהחזיר דאוהר רחמנא להשיב הגזל העשק והפקדון שנאמר והשיב את הגזלה אשר גזל ונו' ותשומת יד לא אזהר רחמנא לאהדורי ש"מ דכיון דלא משך ליה להדוא כלי לא קנאי ולפיכך לא הייבתו לפלה. והדר ואפאי דלמא לעולם אע"ג דלא משך קנה וכיון שהעשק ותשומת יד שניהן יחד לו כלי הם הוזיר לחזיר העושק והוא הדין לתשומת יד כי דינם אחד הוא. ואמרי' אינן שוין שהעושק ייחר לו כלי להיפרע ממנו העושק שעשקו ומכר לו אותו הכלי והזר העושק והפקידו אצלו דאי לא תימא הכי הייני גזל אלא לאו שמע מינה כדאמרי'. אי הכי הינו פקדון ומשנינן תרי גווני פקדון חדא דמפקיד מדיליה גביה והדא דיהיב ליה העושק מדיליה כנון משכון וחזר והפקידו אצלו וכשתבעו כפר בו. ואקשי' וכי תשומת יד לא מהדריה קרא והתני' מנין ליתן את האמור למעלה והוא הפסוק כולו שכ' וכחש בעמיתו ונו' לתתי לשמה בזה שכ' השיב את הגזלה ונו' ת"ל מכל אשר ישבע עליו לשקר כלל כל הכתוב כל מה שתבעו וכחש ונשבע בו חייב (להשיבו) [להשיבו] ונמצאת נפ' תשומת יד בכלל מכל אשר ישבע עליו לשקר והזהירה תורה והשיב. ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לרבות תשומת יד בהשבון. ומשנינן אין בדקאמרת מיהו לא אהדריה קרא בהדיא מבלומר בפ' כמו הגזל והפקדון לא אזהר ביה רחמנא השבה בתשומת יד. מהניתא דתנן בפ' הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש וכו' נתנה(ללבן) [ללבן] אע"פ שלא דחק מעל שהוא אמר לו הרי המרחץ לפניך היכנס ורחוץ ואמר רב בלן דוקא לא בעי משיכה הוא. דלאו בר משיכה הוא. אבל מידי דבר משיכה

נוסח אחר

קרא ומתניתא מסייע ליה לקוש דאמרינן אי לא קנו אמדוי לדידיה לא קנו אמדוי לדידיה.

"כתיבה"

(מדקה) קוטרות

תשובות

מאגף

"[מן אוקי]

מעשים המוכיחים מארץ רעמ"ה ותאותיה שלפי הוא שיפיה ת"ת"קות במחיריה ועקב כך המוכיחים נגד נחנוך בנין אחרי שהסכימו למכור נחלתם

[סמ ליתא קניא]

נוסח אחר

מאי רב ור' יוחנן בדעתן הנותן דעתו שיחזור ומקנה לאחר [ג"ל תחילה]

כנגדו הוא קונה אלא כנגד כולו הוא קונה

(הדיוק ממה"ג)

רבינו חננאל

אבל מי שפרע מדעתו המבול וכו'. אביי אמר אודועי מודעינן לי' דההוא נברא מיהדיב לשמים. רבא אמר מילם לייטינן ליה בשמיה. וקי"ל כרבא. מדאמר ליה ר' יוחנן לר' חייא בר יוסף הב ליה ואי לא קביל עלך מי שפרע שמעינן מר' יוחנן תרתי עבדוא. חד מילם לייטינן ליה וחד ערבון כנגד כולו הוא קונה. איתמר ערבון רב אמר כנגדו הוא קונה ור' יוחנן אמר כנגד כולו הוא קונה. ומוחבינן לי' לרב מהא דתניא הנותן ערבון לחבירו ואבד לו אם אני חוזר בך ערבוני מחול לך וכו' עד ר' יהודה אומר היו שוקנה כנגד ערבונו. אמר רשב"ג בבה דברים אמורים בזמן שאבד לו ערבוני יקן התם אמרינן דיו שיקנה כנגד ערבוני אבל מכר לו בית או שדה באלף זוז ונתן לו מהן ת"ק זוז קנה ומחזיר לו את השאר אפי' לאחר כמה שנים. ש"מ דהני ת"ק זוזי ערבון נינהו וקתני קנה הכל ואמרינן מאי לאו הוא הדין למטלטלי דאי יהיב עלה ערבון כתם ולא פרש ערבוני יקון קנה הוה ש"מ למטלטלי כולה קשיא לרב ופריק רב לא, במקרקעי קנה הכל במטלטלי לא קנה אלא כנגד ערבונו. ומאי שנא מקרקעי מטלטלי. ומשנינן קרקע דקני ליה בכסף לגמרי כיון דקני ליה בכסף שיש להן אחריות נקנין בכסף וכו' גם בתחו עליו ערבון מהם קנה כולו אבל במטלטלי דכסף לא קנה לה לגמרי כדהנן ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה ולא אמרינן דקני לה בכסף אלא לקבולי עליה מי שפרע גם בתהו ערבון מהם עליה לא קנה[אלא]כנגד ערבונו לקבל עליה מי שפרע. ודין זה מיהיד אני לפרושי בפ' השוכר את האומנין פי' יפה כי שם מקומו. ואמרינן ליטא בתנאי המלוה את חבירו על המשכון ונבנסה שמיטה אף על פי שאינו שוה אלא פלג אינו מסמכו דברי רבן שמעון בן גמליאל.ר' יהודה הנשיא אומר אם היה המשכון כנגד החוב אינו משמט ואם לאו משמט דייקינן דהאי אינו משמט דקאמר רשב"ג בכולו קאמר והוא הדין לערבון. ור' יוחנן כרשב"ג. ורב כרבי יהודה הנשיא. ודחי' לא וכו' ושמואל היא. וקיימא לן כר' יוחנן דאמר בנגד כולו הוא קונה

(ה) אלא קשיא לריש לקיש? אמר לך ריש לקיש הא מני ר' שמעון היא: דאבל אמרו מי שפרע כו': איתמר אביי אמר אודועי מודעינן ליה רבא אמר מילט לייטינן ליה אביי אמר אודועי מודעינן ליה דכתיב ונשיא בעמך לא תאור רבא אמר מילט לייטינן ליה דכתיב *בעמך=בעושה מעשה עמך, אמר רבא מנא אמינא להו? דבי חייא בר יוסף יהבו ליה זוזי אמלחא, לסוף אייקר מלחא, אתא לקמיה דרבי יוחנן, אמר ליה: זיל הב להו ואי לא, קביל עליך מי שפרע ואי אמרת אודועי מודעינן ליה, רבי חייא בר יוסף בר אודועי הוא? ואלא מאי, מילט לייטינן ליה, רבי חייא בר יוסף היא? אתי לקבולי עליה לטותא דרבנן? אלא רבי חייא בר יוסף ערבון הוא דיהבי ליה הוא סבר כנגדו הוא קונה ואמר ליה ר' יוחנן כנגד כולו הוא קונה, אתמר ערבון: רבי יוחנן אמר כנגדו הוא קונה רבי יוחנן אמר כנגד כולו הוא קונה מיתיבי *הנותן ערבון לחבירו ואמר לו אם אני חוזר בי, ערבוני מחול לך והלה אמר לו אם אני אחזור בי אכפול לך ערבונך, נתקיימו התנאים דברי רבי יוסי, רבי יוסי למעמיה דאמר *אסמכתא קניא, יהודה אומר דיו שיקנה כנגד ערבונו אמר ר' שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שאמר לו ערבוני יקון אבל מכר לו בית או שדה באלף זוז ופרע לו מהם חמש מאות זוז קנה ומחזיר לו את השאר אפילו לאחר כמה שנים מאי לאו הוא הדין למטלטלין בדסתמא קני להו לכולהו? לא, מטלטלין בדסתמא לא קני, ומאי שנא קרקע דבכספא קני ליה ממש, קני ליה לכולה, מטלטלי דלא קני אלא לקבולי מי שפרע, לא קני ליה כולה, לימא כתנאי *המלוה את חבירו על המשכון ונבנסה השמיטה אע"פ שאינו שוה אלא פלג אינו משמט דברי רבן שמעון בן גמליאל, ר' יהודה הנשיא אומר *אם היה משכון בנגד הלואתו אינו משמט ואם לאו משמט מאי אינו משמט דקאמר רשב"ג אילימא כנגדן, מכלל דר' יהודה הנשיא סבר להך פלגא נמי משמט אלא

(ה) תוס' ד"ה אלא מני ר' שמעון היא וכו' ואלא מאי מילט לייטינן ליה רבי חייא בר יוסף

מודה רבי יוחנן במחנה מועטת. ויוקר ממי הוי כמו מחנה מועטת: **וחזר** והקידו תלגו. ס"מ. למפרך לי הכי מאי למימרא תלג דבלאחר הכי פריך ספיר מסיפא: **אלא** לפי שומר חנם נמי לא הוי. *והא דתמר בפרק החומץ (לקמן דף פז:) טול שלך והבא משות שומר חנם היינו משום דמעיקרא היה שומר שכר וכשמ"ל טול שלך לא לשלך עלמו לגמרי מעמירה קתמר, תלג שלא יהיה שומר שכר: **כל** הא ביתא קמך לא מבעיא לי. והא דתמר בפרק הפרה (ב"ק דף מז:ושם) הכנים ברשות בעל החצר חייב ר' לומר עד שיקבל עליו בעל החצר שמירה י"ל דשמעתין לחיא כרבי דשמואל התם פסיק ליכתא כרבי ותע"ג דרב התם פסיק ליכתא כתנא קמא קיימא לן כשמואל בדיני לגבי רב ועוד דלחיא לרבנן דמחייבי היינו לפי שתמר ליה כנוס שוכך דשמעת ותשמרנו לגמרי* שלך שלך עלמו מעמירה לגמרי:

אלא משכון דנקיט למה ליה אלא לאו שמע מינה מאי "אינו משמט" דקאמר רבן שמעון בן גמליאל אינו משמט בכולו ומאי "משמט" דקאמר רבי יהודה הנשיא "להך פלגא דלא נקיט עליה משכון ובהא קמיפלגי רבן שמעון בן גמליאל סבר כנגד כולו הוא קונה ורבי יהודה הנשיא סבר כנגדו כולו הוא קונה? לא, מאי "אינו משמט" דקאמר רבן שמעון בן גמליאל להך פלגא דנקיט עליה סבר להך פלגא דנקיט עליה משכון נמי משמט אלא משכון דנקיט למה ליה? לזכרון דברים בעלמא. רב כהנא, יהבן ליה זוזי אביתנא לסוף איזיל ביתנא אתא לקמיה דרב, אמר ליה "במאי דנקיטת זוזי הב להו, ואידך "דברים" נינהו "ודברים" אין בהן משום מחוסרי אמנה-דאיתמר דברים: (ב) אמר אין בהן משום מחוסרי אמנה *רבי יוחנן אמר *יש בהם משום מחוסרי אמנה, מתיב רבי יוסי ברבי יהודה אומר מה תלמוד לומר "הן צדק "והלא הין בכלל איפה היה אלא לומר לך "ישיהא הן" שלך צדק "ולאו" שלך "צדק"? אמר אביי ההוא "שלא "דבר אחד בפה ואחד בלב מתיב רבי שמעון אומר אף על פי שאמרו טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו תנאי היא דתנן *מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבניו צא ושכור לנו פועלים, הלך ופסק להם מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו: בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם על אלא פת וקטנית בלבד ואי ס"ד דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה "זיל הדר בך, שאני התם דפועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו-מאי טעמא מידע ידעי דעל אבוה סמך אי הכי אפילו התחילו במלאכה נמי: התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו אמרו: "מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה "ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך כול לחזור בו, יכול, פשיטא אלא "מיתר לחזור בו? אמר רב פפא "ומודה רבי יוחנן במתנה מועטת דסמכא דעתייהו, הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *"ישראל שאמר לבן לוי "כור מעשר יש לך בידי" בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר "אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבלים, הכא במאי עסקינן כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו כיון דמשכיה, ממונא אית ליה גבייה, אלא לאו שמע מינה. ההוא גברא דיהיב זוזי אשומשמי לסוף איזיל ואמרו ליה "לית לן שומשמי שקול זוזך "לא שקיל זוזיה, אינגוב אתו לקמיה דרבא אמר ליה "כיון דאמרי לך "שקול זוזך "ולא שקלית, לא מבעיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרו ליה רבנן לרבא "והא בעי לקבולי עליה מי שפרע? אמר להו הכי נמי, אמר רב פפי: אמר לי רבינא-לדידי אמר לי *ההוא מרבנן *ורב טבות שמיה ואמרי לה *רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוי קא משני בדבוריה בדידי הוה עובדא ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה והוה יתיבנא, ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי "אית לך שומשמי לזבוני? אמרי לי

דניחא לך תתן מתנה לבר נש אין הוא מסכן הב ליה לאלתר ואין הוא עתיר אימליך בי תנייתא. ההוא דאמר לרב שמואל בר זוטרא אית לך שומשמי לזבוני א"ל לית לי אשר ליה להוי הני זוזי נבך דחשכא לי אשר ליה הא ביתא קמך אפילו שומר חנם לא הוי: **פיסקא** ר' שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה:

מגלת מסכת דפאפ. למאי חפס לא לא להיות מסכתן תחת שוויו וכהניה מיהא לא קריגא ביה לא יגוב: **פיגנו משמט בכולו.** כלומר לגנו משמט כלל: **מכלל דר' יהודה כו'.** קושיא הוא: **כמאי דנקיטת זוזי הב להו.** ולא לא מקבלת מי שפרע: **ודידך.** המוסר: **דברים גינהו.** כלא משות רב לטעמיה דאמר תורה אור כנגדו הוא קונה: **אין בכלל מיפס.** שהרי י"ב לוגין ואיפה שלשה סאין שהן ט"ו לוגין: **מגלת שיפא מן שלך כו'.** כלומר כשאתה מדבר הן או לאו קיים דבריך והלדך לוחס: **שלא ידבר לאחד בפה כו'.** כשעה שהוא לומר הדבור לא יהא בדעתו לעשות לאחר אם נשבע השטר לאחר זמן והוא תוגר בו לפי שיעור השטר תן בחן שטרון לאמה: **אבל לאמרו חכמים כו'.** סיפא קאי "החוזר בו אין רוח חכמים נוחה הימנו" שלמה יש בהן משום מחוסרי אמנה: **תנאי היא.** דלשכתן רבי יוחנן בן מתיא דפניא: **מעשה רבי יוחנן כו'.** משמע דהשוכר את הפועלים שהוא בעצו נא לחזור בהנאה עד שלא יתחילו במלאכה ולפסוק להם מזונות קלים: **לא סמכא דעתייהו.** על דברי הבן: **מימר לאמר קמיה.** כבר הודישו מה פסק לנו ונתלה: **מי אמר רבי יוחנן** שכי. דיש בדבריס משום חסרון לאמנה: **יכול לחזור בו.** וקשיא לן "יכול" פשיטא דהא לא מסך ואין כח בשכ"ח לכופו: **מגלת.** ולאי על כרחך "מיתר" לחזור בו" קאמר ותשמעינן דלחפילו חסרון אמנה ליכא: **מודה ר' יוחנן במחנה מועטת.** שאין מוכר לחזור משום דסמכא דעתיה דמקבל לדלקיימים לדיבוריה וכי תמר "מיתר לחזור בו" במחנה מרובה קאמר דלא סמכא דעתיה דמקבל דלקיימים לדיבוריה: **לכן לוי.** כל לוי קרוי בן לוי: **כור מעשר יש לך בידי.** שעישרתי מפירותי ותתנגו לך: **פרומם מעשר.** שהלוי מפריש מעשר לכהן מעשר מן המעשר: **משום שכי רשאי.** שיש לו לסמוך על מה שכתוב (נמדבר ג) שאריס ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא יהגו בלוי לחבר, והא מתני' מועטת היא שאין לישראל במעשר זה אלא טובת הנאה היא בידו מתחילה לתת לכל בן לוי שירלה: **אין לו עליו.** אין לו לבן לוי לתבוע על ישראל זה: **מגלת פרעומם.** שהכטיחו בתחלת נכזבה: **מגלת ס"מ בדלת נעלו.** ויש בדבריס משום חסרון לאמנה: **מפילו שומר חנם נמי מגלת פני.** ולפילו פשעו בשמירתן פטורין: **והא כתי נקטולי כו'.** ודלמא לא הוי מקבל ומיתכח דזוזי דידיה הוה: **שכי נמי.** לו משלם השומשמין לו יקבל מי שפרע: **בדידי בהא מעבדא.** לחומו מעשה דשומשמין על ידי היה ולא כן היה שהיו קיבלתים לתת השומשמין לו היתי חושב כי בכל חללו של עולם ולא על כן בחנו לדין חלג כך היה: לאמרי

[בכורות יג:]

[ועי' סיעד כתוב, ב"ק מו: ד"ה ולפני, והך מתי ד"ה ושמואל]

רבינו חננאל

אחסר דברים בלא מעשת רב אשר ההוה בו אין בו משום מחוסר אמנה. ורבי יוחנן אשר יש בי משום מחוסר אמנה. ומיתבינן לרב מדר' יוסי דאמר הן שלך ולאו שלך צדק. ופריק אביי ההוא שלא ידבר אחת בפה ואחת בלב. תוב איתבינן עליה הא דתניא ר' שמעון אומר טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו תנאי היא דתנן מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבניו צא ושכור לנו פועלים, הלך ופסק להם מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו: בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם על אלא פת וקטנית בלבד ואי ס"ד דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה "זיל הדר בך, שאני התם דפועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו-מאי טעמא מידע ידעי דעל אבוה סמך אי הכי אפילו התחילו במלאכה נמי: התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו אמרו: "מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה "ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך כול לחזור בו, יכול, פשיטא אלא "מיתר לחזור בו? אמר רב פפא "ומודה רבי יוחנן במתנה מועטת דסמכא דעתייהו, הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *"ישראל שאמר לבן לוי "כור מעשר יש לך בידי" בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר "אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבלים, הכא במאי עסקינן כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו כיון דמשכיה, ממונא אית ליה גבייה, אלא לאו שמע מינה. ההוא גברא דיהיב זוזי אשומשמי לסוף איזיל ואמרו ליה "לית לן שומשמי שקול זוזך "לא שקיל זוזיה, אינגוב אתו לקמיה דרבא אמר ליה "כיון דאמרי לך "שקול זוזך "ולא שקלית, לא מבעיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרו ליה רבנן לרבא "והא בעי לקבולי עליה מי שפרע? אמר להו הכי נמי, אמר רב פפי: אמר לי רבינא-לדידי אמר לי *ההוא מרבנן *ורב טבות שמיה ואמרי לה *רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוי קא משני בדבוריה בדידי הוה עובדא ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה והוה יתיבנא, ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי "אית לך שומשמי לזבוני? אמרי לי

אחסר דברים בלא מעשת רב אשר ההוה בו אין בו משום מחוסר אמנה. ורבי יוחנן אשר יש בי משום מחוסר אמנה. מיתבינן לרב מדר' יוסי דאמר הן שלך ולאו שלך צדק. ופריק אביי ההוא שלא ידבר אחת בפה ואחת בלב. תוב איתבינן עליה הא דתניא ר' שמעון אומר טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו תנאי היא דתנן מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבניו צא ושכור לנו פועלים, הלך ופסק להם מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו: בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם על אלא פת וקטנית בלבד ואי ס"ד דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה "זיל הדר בך, שאני התם דפועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו-מאי טעמא מידע ידעי דעל אבוה סמך אי הכי אפילו התחילו במלאכה נמי: התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו אמרו: "מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה "ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך כול לחזור בו, יכול, פשיטא אלא "מיתר לחזור בו? אמר רב פפא "ומודה רבי יוחנן במתנה מועטת דסמכא דעתייהו, הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *"ישראל שאמר לבן לוי "כור מעשר יש לך בידי" בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר "אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבלים, הכא במאי עסקינן כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו כיון דמשכיה, ממונא אית ליה גבייה, אלא לאו שמע מינה. ההוא גברא דיהיב זוזי אשומשמי לסוף איזיל ואמרו ליה "לית לן שומשמי שקול זוזך "לא שקיל זוזיה, אינגוב אתו לקמיה דרבא אמר ליה "כיון דאמרי לך "שקול זוזך "ולא שקלית, לא מבעיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרו ליה רבנן לרבא "והא בעי לקבולי עליה מי שפרע? אמר להו הכי נמי, אמר רב פפי: אמר לי רבינא-לדידי אמר לי *ההוא מרבנן *ורב טבות שמיה ואמרי לה *רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוי קא משני בדבוריה בדידי הוה עובדא ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה והוה יתיבנא, ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי "אית לך שומשמי לזבוני? אמרי לי

אמרי

מתנה
קונה על כל האדם
מתנה
אחסר דברים בלא מעשת
רב אשר ההוה בו אין בו משום מחוסר אמנה.
ורבי יוחנן אשר יש בי משום מחוסר אמנה.
מיתבינן לרב מדר' יוסי דאמר הן שלך ולאו שלך צדק. ופריק אביי ההוא שלא ידבר אחת בפה ואחת בלב.
תוב איתבינן עליה הא דתניא ר' שמעון אומר טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו תנאי היא דתנן מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבניו צא ושכור לנו פועלים, הלך ופסק להם מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו: בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם על אלא פת וקטנית בלבד ואי ס"ד דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה "זיל הדר בך, שאני התם דפועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו-מאי טעמא מידע ידעי דעל אבוה סמך אי הכי אפילו התחילו במלאכה נמי: התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו אמרו: "מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה "ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך כול לחזור בו, יכול, פשיטא אלא "מיתר לחזור בו? אמר רב פפא "ומודה רבי יוחנן במתנה מועטת דסמכא דעתייהו, הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *"ישראל שאמר לבן לוי "כור מעשר יש לך בידי" בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר "אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבלים, הכא במאי עסקינן כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו כיון דמשכיה, ממונא אית ליה גבייה, אלא לאו שמע מינה. ההוא גברא דיהיב זוזי אשומשמי לסוף איזיל ואמרו ליה "לית לן שומשמי שקול זוזך "לא שקיל זוזיה, אינגוב אתו לקמיה דרבא אמר ליה "כיון דאמרי לך "שקול זוזך "ולא שקלית, לא מבעיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרו ליה רבנן לרבא "והא בעי לקבולי עליה מי שפרע? אמר להו הכי נמי, אמר רב פפי: אמר לי רבינא-לדידי אמר לי *ההוא מרבנן *ורב טבות שמיה ואמרי לה *רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוי קא משני בדבוריה בדידי הוה עובדא ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה והוה יתיבנא, ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי "אית לך שומשמי לזבוני? אמרי לי
אמרי

בבדי שירלה לתגר לו לקרובו . ול"ת ל"כ נתת דבריך לשיעורים דפעמיים שהם רחוקים ממנו ופעמים שהם קרובים ו"ל לעולם ים שיעור אחד לפי מה שמצוי רוב פעמים שיוכל להרלות לתגר לו לקרובו ואם הם קרובים לו רחוקים בשביל כך לא יתנו לו פחות ולא יותר : **שתות** מעות נמי שניגו. לפילו למאן דאמר שתות מעות נרלה יותר ליל אחד שתות מקח שהלוגה והטעות תליה במקח לבל מעות אין לוגה ושעות תליה בהם אין לריכין שומא : **שוי** תמצא בשיתה בסול מקח הוי. ול"ת מנא לן הא למאן הא הי נמי שתות מקח להוי שתות מלבר ואין לומר למשמת אין לן למיזל בתר שתות שוה המקח שהלוגה והטעות תליה בו ועוד לבשנתלה מוכר לא תמלא שתות מלבר דשוי שיתא בתמצת הייט שתות מגניו : **ש"מ** שתות מעות נמי שניגו . ול"ת הם כן מלי שתות למקח דקתני מהניתין ול"ל דמפרש הייט לוגה שתות שנהיה במקח *ותימה ללמתוק מצות למקח :

תנן הוה רבי מרפון בלוד . פימה מה הוסיף להקשות מסיפא ממה שהקשה בבר בריצא :

אמרי ליה לא, אמר לי "ליהוו הנך זוזי בפקדון גבך דהא חשבה לי "אמרי ליה: "הא ביתא קמך אותבינהו בביתא ואינגוב, אתא לקמיה דרבא אמר ליה כל הא ביתא קמך" לא מיבעיא שומר שכר דלא הוי אלא "אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרי ליה והא אמרו [ליה] רבנן לרבא "איבעי ליה לקבולי עליה 'מי שפרע', ואמר לי *לא הין דברים מעולם: רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה *וכו' : תניא

אמר ר"ש אימתי בזמן שהכסף והפירות ביד מוכר אבל כסף ביד מוכר ופירות ביד לוקח אינו יכול לחזור בו מפני {שהכסף} בידו, ביד מוכר הוא אלא מפני {שרמי} כספו בידו

(פיסחים מ. וש"נ) [מיגה וכו' מיותר]

פשיטא? אמר רבא הבא במאי עסקינן כגון שהיתה עלייה של לוקח מושכרת ביד מוכר, מעמא מאי *תקינו רבנן משיכה, גזירה שמא יאמר לו "נשרפו חיטיך בעלייה" הבא ברשותיה דלוקח נינהו אי נפלה דליקה באונס אינהו מרח ומיתי לה. "הכא גברא דיהיב זוזי אחבורא", לסוף שמע דקא בעי למנסביה דבי פרזק רופילא, אמר "ליה הב לי זוזי לא בעינא חמרא, אלא לקמיה דרב חסדא, אמר ליה: *"כדרך שתיקנו משיכה במוכרין כך תיקנו משיכה בלקוחות: **מתני'** *"האונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע, שתות למקח. "עד מתי מותר להחזיר? עד כדי שיראה לתגר או לקרובו, תורה רבי טרפון בלוד האונאה = שמונה כסף מעשרים וארבע כסף לסלע, שליש למקח וישמחו תגרי לוד (ב) ואמר להם כל היום מותר לחזור אמרו לו: יניח לנו רבי טרפון במקומינו וחזרו לדברי חכמים: **גמ'** אתמר רב *אמר שתות מקח שנינו (שמואל) אמר ישתות מעות נמי שנינו. שני שיתא בחמשא, שני שיתא בשבעה בולי עלמא לא פליגי דבתר מקח אזלינן ואונאה הויא, כי פליגי שני חמשא בשיתא ושני שבעה בשיתא לשמואל דאמר בתר מעות אזלינן "אידי ואידי אונאה הוי לרב דאמר בתר מקח אזלינן: שני חמשא בשיתא = ביטול מקח הויא שני שבעה בשיתא מחילה הויא, ושמואל אמר כי אמרינן מחילה, וביטול מקח "היכא דליכא שתות משני צדדים אבל היכא דאיכא שתות מצד אחד, אונאה הויא,

חנן האונאה ד' כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שתות למקח מאי לאו **לרבי** שני עשרים, בעשרין וארבעה ושמע מינה שתות מעות נמי שנינו לא **לרבי** שני עשרים וארבעה בעשרים, מי נהאנה, מוכר, אימא *ספיא עד מתי מותר להחזיר בכדי שיראה לתגר או לקרובו ואמר רב נחמן *לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר, אלא **לרבי** שני עשרים וארבעה בעשרין

ותמניא **תנן** הוה רבי טרפון בלוד האונאה שמונה כסף מעשרים וארבעה בכסף לסלע שליש למקח מאי לאו **לרבי** שני שיתסרי בעשרים וארבעה ושמ"מ שליש מעות נמי שנינו לא **לרבי** שני עשרים וארבעה בשיתסר, מי נהאנה מוכר, אימא ספיא אמר להם כל היום מותר לחזור "וא"ר נחמן לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר אלא **לרבי** שני כ"ד בתלתין ותרין תניא כוותיה דשמואל

מי שהוטל עליו, ידו על העליונה כיצד מכר לו **שוה** ה' בו' מי נתאנה, לוקח יד לוקח על העליונה רצה אומר "תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתני" מכר לו **שוה**

לוקח בין לגד מעות בין לגד שוין של חפץ ים שם לוקח ואין כאן לא מחילה ולא ביטול מקח והשתא מפרש לגונייהו לוקח ידו על העליונה רצה אומר "תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתני" מכר לו **שוה** בשמשא . ונתאנה לוקח : **כולי עלמא** . בין לרב בין לשמואל לוקח הוא שתות היא לגד מקח ושמואל "שתות מעות נמי" קאמר וכל שכן שתות מקח : **כי פליגי שוי ממשמ בשיתא** . הוה זה מכל לגד מעות שתות הוא לגד מקח לי נמי שוי שבעה בשיתא ונתאנה מוכר בזוז, לגבי מקח אין כאן שתות אלא שביעית ופחות משתות היא ולגבי מעות הוי שתות : **מידי ומידי** . בין שוי שבעה בשיתא בין שוי ממשמ בשיתא : **מאני לדדין** . בחמד מאני לדדין : **מאי לאו דוזין שוי עשרים בעשרים ורבע** . ונתאנה לוקח דהוה ליה תומם לגבי מקח תרבעה הוי תומם של עשרים וקבי ליה לוקח ולא קבי ליה בימול מקח : **לא דוזין שוי עשרים ורבע בעשרים** . דהוה ליה שתות למקח : ופרכינן ומי נתאנה מוכר בתמיה : **לא שנו** . דבכדי שירלה ומו לא אלא לוקח : **אבל אם נתאנה מוכר לעולם מוכר מוזר** . ולקמן מפ' בעמא : **אלא דוזין כו'** . דהוה ליה שתות למקח ונתאנה לוקח : **פניא כווסיה דשמואל** . דבין שתות מקח בין שתות מעות : **מי שפוטל עליו** . מי שהלוגה עליו מי שנתאנה :

אמרי ליה לא, אמר לי "ליהוו הנך זוזי בפקדון גבך דהא חשבה לי "אמרי ליה: "הא ביתא קמך אותבינהו בביתא ואינגוב, אתא לקמיה דרבא אמר ליה כל הא ביתא קמך" לא מיבעיא שומר שכר דלא הוי אלא "אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרי ליה והא אמרו [ליה] רבנן לרבא "איבעי ליה לקבולי עליה 'מי שפרע', ואמר לי *לא הין דברים מעולם: רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה *וכו' : תניא

אמר ר"ש אימתי בזמן שהכסף והפירות ביד מוכר אבל כסף ביד מוכר ופירות ביד לוקח אינו יכול לחזור בו מפני {שהכסף} בידו, ביד מוכר הוא אלא מפני {שרמי} כספו בידו

(פיסחים מ. וש"נ) [מיגה וכו' מיותר]

פשיטא? אמר רבא הבא במאי עסקינן כגון שהיתה עלייה של לוקח מושכרת ביד מוכר, מעמא מאי *תקינו רבנן משיכה, גזירה שמא יאמר לו "נשרפו חיטיך בעלייה" הבא ברשותיה דלוקח נינהו אי נפלה דליקה באונס אינהו מרח ומיתי לה. "הכא גברא דיהיב זוזי אחבורא", לסוף שמע דקא בעי למנסביה דבי פרזק רופילא, אמר "ליה הב לי זוזי לא בעינא חמרא, אלא לקמיה דרב חסדא, אמר ליה: *"כדרך שתיקנו משיכה במוכרין כך תיקנו משיכה בלקוחות: **מתני'** *"האונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע, שתות למקח. "עד מתי מותר להחזיר? עד כדי שיראה לתגר או לקרובו, תורה רבי טרפון בלוד האונאה = שמונה כסף מעשרים וארבע כסף לסלע, שליש למקח וישמחו תגרי לוד (ב) ואמר להם כל היום מותר לחזור אמרו לו: יניח לנו רבי טרפון במקומינו וחזרו לדברי חכמים: **גמ'** אתמר רב *אמר שתות מקח שנינו (שמואל) אמר ישתות מעות נמי שנינו. שני שיתא בחמשא, שני שיתא בשבעה בולי עלמא לא פליגי דבתר מקח אזלינן ואונאה הויא, כי פליגי דבתר מקח אזלינן

שום שם כאמם • שמות מקח שום חמש בשם שמות מעות: **לגלגר סוס מחילה** • לפי׳ יחזור לגלגר: **ואם אמנם לומר בכדי שירלה לפגר או לקרובו מני ליכא כו׳** • ואם בחת לומר דודאי פשיטא לגלגר הוא מחילה דאי בכדי שירלה מני ליכא בין שמות כו׳: **ליכא דאילו שמות** • קמכי מתני׳ מי שהוטל עליו ידו על העליונה רלה מוזר בו: **ואילו שמות מעמות** • אם מזר בתוך כדי שירלה לפגר לו לקרובו קנה ומחזיר לו לוותה: **מוזרו לדברי חכמים** • גבי תגרי לוד כמתני׳: **סברוה חכמים** דבגן דבי מדרשא דבעו למיפשט מינה בעיין: **שמות מעלים לרבי ערפון** • לגו לוותה היו חלוק בשמות מעמות לגבגן: **מי אמרת בשלמא** • מחילה דבגן=בכדי שירלה הוא כי אמר להו ר׳ טרפון במחילה דידיה כל היום דהיינו מפרוטה ועד שלים: **משום דבי מוזרו** • מעיקרא שמתו דשמות ויתר על שמות עד שלים דבגן הוא חוזר בתוך כדי שירלה ואם רלה לחזור מן המקח מוזר, ומשיב ליה מחילה וקנה ומחזיר לוותה, וכי אמר להו כל היום מפסיד להו טובא, דשמות מעמות לו שמות דלבגן=״בכדי שירלה״, משוי ליה מחילה כל היום וגריכין למחזר לוותה, ואי משום דלבגן הוא שמות-ויתר על שמות חוזר בתוך כדי שירלה ולדידיה קנה ומחזיר לוותה, וה״ת להם שמות חוזרה בתוך כדי שירלה ואם לא בכדי שירלה הוא מחילה ולרבי מחילה, מקנה ומחזיר לוותה והיה לו שמות כל היום:

דבטול מקח לא שמות דלבגן=״בכדי שירלה״, משוי ליה מחילה ופמות מעמות שהוא מחילה לאחר כדי שירלה ולר׳ טרפון עד לאחר כל היום ממה שמפסידין ביתר שמות דריום מועט הוא בין קנה ומחזיר לוותה ולדידיה קנה ומחזיר לוותה, וה״ת דלאחר כל היום הוי לר׳ טרפון מחילה ומקח מקח, ומקח לגלגר הוא מחילה ולרבי לא הוי מחילה עד לאחר כל היום:

אי שמתו בר׳ טרפון משום דבגן בכדי שירלה כו׳ • מעיקרא שמתו בר׳ טרפון משום דשמות מעמות לרבגן יכול יחזור בו בכדי שירלה (ג) ולר׳ טרפון כל פמות מעמות קנה בע״כ ותגרי לוד לא היו מפסיד שיתבטל המקח וכ״ש לי בטול מקח לרבגן לעולם חוזר דניחא להו טפי בר׳ טרפון לדאחר כדי שירלה הוי לדידיה מחילה וכי אמר להו כל היום מזרו דניחא להו בשמות דבגן ובמעמות ושמות ויתר על שמות עד שלים דבגן דאמר כדי שירלה ולר׳ טרפון עד לאחר כל היום ולרבגן לעולם חוזר בו בכל היום ומי שמיו חוזר בכל היום לימו חוזר לעולם דלגלגר הוי מחילה ולר׳ טרפון לא הוי מחילה עד לאחר כל היום ולרבגן עד לאחר כדי שירלה לי בטול מקח לרבגן בכדי שירלה דלגלגר הוי מחילה לחמי חזרו הא בדר׳ טרפון ניחא להו טפי דהא כל היום דר״ט בשלים הוא דקאמר ואע״ג דלי בטול מקח לרבגן בכדי שירלה ניחא להו בשלים ויתר משלים בדרבגן לאחר כדי שירלה ולר׳ טרפון עד לאחר כל היום הא ודאי לא שכיח כלל ויזהרו מלוותה שלים ויהיה הכל מחילה לגלגר מי שברת כו׳ לא משמות ועד שלים פירום ושמות בכלל בשמות עלמה לרבגן דמי ואין חולק על חכמים לא דבטול מקח דידהו משוי ליה לוותה לי הכי דרבי טרפון לבטול מקח לחודיה פליג במחי שמתו מעיקרא בפשוט מדשמתו לרבגן לעולם חוזר ולבכי שמתו בר׳ טרפון הוי מחילה לאחר כדי שירלה ובשמות ופמות משמות הם שוים וכי אמר להו כל היום חזרו דשמות הוי מחילה בכדי שירלה לרבגן ולר׳ טרפון לאחר כל היום גם ביתר משמות נמי ניחא להו דבדרבגן דשמיהם כחם שוה לחזור ולר׳ טרפון יהו על העליונה כדין שמות ופמ״ג דלרבגן לעולם חוזר ולר׳ טרפון כל היום והו לא ליכא נפקותא בין חזרה בכדי שירלה ולדרבה בדרבגן ניחא להו טפי דאמרי ביתר על שמות שכיחם חוזרים מר׳ טרפון דאמר לגלגר מחילה ופמות ויתר משמות לגלגר מחילה לאחר כ

סה א מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' ג' סמג עשין פג ולאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' ג :

סו ב מיי' שם הל' ד' טוש"ע שם סעי' ד :

סז ג מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ה :

סח ד מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ז :

רבינו חננאל

(א) ספני ניחא להו ואסיקנא דלרבן אונאה היא ולר' מרפון מחילה דכל משלש לר' מרפון היא מחילה · איבעיא להו ביטול מקח לרבנן מהו וכו' · אמר רבא הלכתא פחות משתות נקנה מקח פי' יותר משתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר אונאה וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו הבקי בו · תניא כותיה דרבא פחות משתות נקנה המקח יותר על שתות בטל המקח שתות קנה ומחזיר אונאה דברי ר' נתן ר' יהודה הנשיא אומר יד המוכר על העליונה רצה אמר לו תן לי מקחי או מה שאוניתני · ג) ואוקמה רבא למתני' דקתני מי שהופל עליו ידו על העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתני כר' יהודה הנשיא · ופקח רב אשי כותיה · והייקי' מדקתני במתני' מי שהופל עליו פחתא ש"מ כל מי שהופל עליו לא שנא ליקח ולא שנא מוכר דינם שוה וכולה ר' יהודה הנשיא היא ומפרש במתני' ליקח ושיירידה למוכר · ומאי דשייר במתני' מפרש לה בברייתא : והא דאוקימנא זה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו הני מילי ליקח לבדו אבל מוכר לעולם חוזר דקתנא לן כרב נחמן דהנן עד מתי מותר לחזר וכו' אמר רב נחמן לא שנו אלא ליקח אבל מוכר לעולם חוזר מאי טעמא דליקח מקחו בידו אויל וניחזי ליה לתגרים · ומודעין ליה אי אית ביה אונאה אי לא ואי אודעיתם ושתק הרי מחל ואי לא אול ואתי איהו דאפסיד אנפשיה מבדי מקחו בידו הוא אמאי לא אחזי יתיה לפיכך אין לו לחזור · אבל מוכר דליתיה למקח בידיה לא ידיע ליה דשמא אלא לכי מיתרמי ליה זבינתיה וחזי ליה אי שעה אי לא לפיכך לעולם חוזר וכן הלכה דהא רב נחמן [אמר] לאושפיזיכוה דרמי בר חמא שמכר מקח ונתאנה בו והשתל עליו ואמר רב נחמן כל היכא דנתאנה מוכר דינו לחזור לעולם ג) וגאון ז"ל סתם איבעיא להו ביטול מקח לרבנן לעולם חוזר או בכדי שיראה לתגר וכו' ואמר רבא הלכתא יתר משתות בטל מקח סתם קאמר ולית לן לשנויי בין מקרקעי בין מטלטלי וכל מילתא דאית ליה ביטול מקח לליקוח בכדי שיראה לתגר או לקרובו והמוכר לעולם חוזר בקרקע לבטל את המקח בזמן דאית ביה ביטול מקח

ולרבי טרפון נמי לאלתר הויא מחילה, אמאי חזרו, ברר' טרפון ניחא להו טפי, דמאי דרבנן קא משוו להו אונאה, לר' טרפון הויא מחילה, מי סברת פחות משלישי לרבי טרפון כפחות משתות - לרבנן דמי, לא, משתות ועד שלישי לרבי טרפון כשתות עצמה לרבנן דמי, אי הכי במאי שמחו מעיקרא, התפשוט דבטול מקח לרבנן לעולם חוזר, הכין דאמר להו רבי טרפון הויא אונאה שמחו, כי אמר להו "כל היום חזרו", ראי סלקא דעתך דבטול מקח לרבנן בכדי שיראה לתגר או לקרובו, במאי שמחו בשתות עצמה דלרבי טרפון = מחילה ולרבנן = אונאה איבעיא להו בטול מקח לרבנן לעולם חוזר או בלמא בכדי שיראה לתגר או לקרובו ואם תמצא לומר בכדי שיראה לתגר או לקרובו מה איכא בין שתות ליתר על שתות, איכא, דאילו שתות מי שנתאנה חוזר ואילו יתר על שתות שניהם חוזרין, מאי ת"ש דשנו לדברי חכמים אי אמרת בשלמא בטול מקח לרבנן = בכדי שיראה לתגר או לקרובו ולר' טרפון = כל היום, משום הכי חזרו אלא אי אמרת בטול מקח לרבנן = לעולם חוזר, אמאי חזרו, ברבי טרפון ניחא להו טפי דקא משוו להו אונאה כל היום ותו לא, בטול מקח לא שכיח, אמר רבא הלכתא **פחות משתות - נקנה מקח, יתר על שתות בטל מקח, שתות קנה ומחזיר אונאה דברי רבי נתן רבי יהודה הנשיא אומר יד מוכר על העליונה רצה אומר לו תן לי מקחי או תן לי מה שאניתני וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו: עד מתי מותר להחזיר כו': אמר רב נחמן *לא שנו אלא ליקח אבל מוכר לעולם חוזר, נימא מסייע ליה חזרו לדברי חכמים אי אמרת בשלמא מוכר משום

ואילו יפר יתר על שתות שניהם מוזרין.

ומ"ש בפרק הספינה (ב"ב דף פג : ושם פד. ד"ה מי לא) אמר רב חסדא מכר לו שוה ה' וכו' והוקר ועמד על ח' ליקח יכול לחזור בו ולא מוכר אמר לחבירו ליה ליקח מי לוקח יכול לחזור בו ולא לחויניתך לא מלית הדר בך וכו' וה"ל אמתניתא מי לוקח יכול לחזור ניחמ ליה כמה שוה יותר ממכסת ה"ל דהכא כיון שהוא יותר ממכסת ה"ל רחוק מן המקח יותר מדאי וכאילו לא מכר כלל דה"ל כיין וגמלא חומן חומן וגמלא יין דשניהם מוזרין (שם דף פג:) וה"ל יאמר כר' מרדכי תירץ דהתם כשאין הלוקח מובע לוקחתו לכך אין המוכר יכול לחזור בו אבל הכא מיירי כשמתאנה מובע לוקחתו

ולכך המתנה יכול לבטל המקח:

אמר רבא הלכתא פחות משתות קנה ומחזיר לוקחה · פ"ה קנה בע"כ כר' נתן דכשמוך לפי זה פחות משתות לאלתר הויא מחילה וזה יש בין פחות לפחות משתות וכן משמע לקמן (דף נ"א) גבי ההוא גברא דנקט ורכבי לזבוני אמר לי יהיבנא ליה חמשת ופלגא הויא מחילה משמע לאלתר הוי מחילה ודקאמר זה וזה כבדי שיראה ליתר משתות ופחות קאי ולא לפחות משתות ורבא אית ליה שפיר דרב חסדא דקאמר בפ' הספינה (ב"ב דף פג:) מכר לו שוה ה' וה' לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר כיון שהוקר בכדי שיראה אזהו זמן שלוקח יכול להבטע לוקחתו והוקר על בטול מקח לכך לוקח יכול לחזור בו ולכך קאמר ועמדו על ח' ולא קאמר ועמדו על ז' אלמא זה בטול מקח ור' נתן דאמר בטול מקח לעולם חוזר אזהו זמן שהוקר בכדי שיראה לתגר או לקרובו ולר' טרפון נמי לאלתר הוי מחילה אמאי חזרו ברר' טרפון ניחא להו טפי דמאי דרבנן קא משוו להו אונאה לר' טרפון הוי מחילה מי סברת פחות משלישי לרבי טרפון כפחות משתות - לרבנן דמי לא משתות ועד שלישי לרבי טרפון כשתות עצמה לרבנן דמי אי הכי במאי שמחו מעיקרא התפשוט דבטול מקח לרבנן לעולם חוזר הכין דאמר להו רבי טרפון הויא אונאה שמחו כי אמר להו "כל היום חזרו" ראי סלקא דעתך דבטול מקח לרבנן בכדי שיראה לתגר או לקרובו במאי שמחו בשתות עצמה דלרבי טרפון = מחילה ולרבנן = אונאה איבעיא להו בטול מקח לרבנן לעולם חוזר או בלמא בכדי שיראה לתגר או לקרובו ואם תמצא לומר בכדי שיראה לתגר או לקרובו מה איכא בין שתות ליתר על שתות איכא דאילו שתות מי שנתאנה חוזר ואילו יתר על שתות שניהם חוזרין מאי ת"ש דשנו לדברי חכמים אי אמרת בשלמא בטול מקח לרבנן = בכדי שיראה לתגר או לקרובו ולר' טרפון = כל היום משום הכי חזרו אלא אי אמרת בטול מקח לרבנן = לעולם חוזר אמאי חזרו ברבי טרפון ניחא להו טפי דקא משוו להו אונאה כל היום ותו לא בטול מקח לא שכיח אמר רבא הלכתא **פחות משתות נקנה מקח יתר על שתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר אונאה דברי רבי נתן רבי יהודה הנשיא אומר יד מוכר על העליונה רצה אומר לו תן לי מקחי או תן לי מה שאניתני וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו: עד מתי מותר להחזיר כו': אמר רב נחמן *לא שנו אלא ליקח אבל מוכר לעולם חוזר, נימא מסייע ליה חזרו לדברי חכמים אי אמרת בשלמא מוכר משום

ולרבי טרפון נמי לאלתר הויא מחילה · פמ"ש מתניתין (לקמן נא.) דקתני מי שהופל עליו ידו על העליונה ועוד דהכלכה כרבי טרפון גופיה מוקי מתני' כר' יהודה הנשיא ולא כר' נתן ק"ל משמע דסבר ליה כוותיה ועוד מה שייך למימר מניא כוותיה דבבר שם מחלוקת הגאונים כתוב בתוספה ברייתא ומפ' ר"ת דרבא דאמר פחות משתות נקנה מקח יתר על שתות בטל מקח, שתות קנה ומחזיר אונאה דברי רבי נתן רבי יהודה הנשיא אומר יד מוכר על העליונה רצה אומר לו תן לי מקחי או תן לי מה שאניתני וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו היינו משום דקתני מיניה משום דקתני ברייתא זה וזה בכדי שיראה כותיה מיניה משום דקתני ברייתא זה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו היינו משום דקתני

מכורת הש"ס

משום הכי מוכו · שמסס היו מוכרין ואינן נהנין בהרחבת זמן החזרה דר' עקיבא שהרי חפני נרבען לעולם מוחרים: **ממאי מוכו** · לדידהו נמי מהני הרחבת זמן החזרה דלמי טעו לימכו בהדרו בהו: **ורמני** · קשורי מני שקורין בינדיל"ש: **קרי שיפא** · שולא בדמיסס שמס זוזים: **מכעל הכיס** · תכסיסין וכלי תחמים שלו מחכינן עליו ואינו מוכרן אלא ביוקר והוה ליה כמפרש "יודע לחי שים בו לוגמה" דאמרינן לקמן "אין לו עליו לוגמה כך מלאתי בשלומות דרב אחתי (פ' נחר סי' קיג): **כיפי** · נזמים: **הוי מחילה** · לאלתר דהוה ליה פחות משתות: **ומחכעיה כדינא** · כדי שירלה לתגר: **בנדרייתא** · בגדי קנסום העומדים לימכר: **מתני'** · ר' יהודה אומר **אין לוגמה לתגר** · לקמיה מפרש לה: **מי שהוטל עליו** · מי שנתחלה לוקח: **גמ'** · **דלי כתב רחמנא מוכר** · שהוא מוזהר בכל תוגו: **דקיס ליה כוכיתים** · כמה נתן בה ובמזיד הוא עושה: **וכנף קניס** · שם לקחת חפץ המתקייס שכר הוא ללכת אלא הולחת המעות ביניהם והרי הוא מתקיים לך: **זכין לוכיד** · מכרת חפץ אלך הרי לחה נפסד שיכלו המעות ביניהם: **ספסר** · קונה ומוכר **מיד תמיד**: **מידע ידע זכיתים כמה שוע** · שהרי לא שהה בין קנייתה למכירתה: **שלפי פחות מכדי לוגמה חוור** · שם נתחלה לחיין תלויין בכך ותקנו לו שיחזור: **תניא כוותיה דרב נחמן** · דאפי' בכדי לוגמה לינו חוזר בו ואין מחזירין לו לוגמה מדאלי טעמא מפני שהוא בקי בכגון ספסר: **קתני רישא** · דינו על העליונה: **גרייתא** · בדרבי נתן: **לא קתני רישא** · אלא על כרחו קתני ומחזיר לו לוגמה: **מתני' קתני לוקח** · **ברישתא לוקח** קתני דינו על העליונה כדקתני "תן לי מעותי": **גרייתא** · בר' יהודה הנשיא: **קתני מוכר** · להיכא דברישתא מוכר הוא דינו על העליונה אבל שם **נתחלה לוקח** לא: **לוגמה זו** · מבעיתו זו: **ותני נמי בגרייתא** · בר' נתן "לשה", ובלוקח ומוכר הוא דפליגי: **דיקא נמי** · דמתניתין במוכר נמי ס"ל הכי ומפרש לוקח ולא פירש למוכר: **לימא רב דאמר מר בר' מאיר** · דאמר מקנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל אפי' בדבר **שבממון** · כגון שאר וכסות ניתן למחילה והרי מחלה אבל עונה שהיא לעבר הגוף לא ניתן למחילה: **מי**

תורה אור

משום הכי חזרו אלא אי אמרת מוכר נמי בלוקח דמי מאי נפקא להו מינה בי היכי דעבדי ליה רבנן תקנתא ללוקח הכי נמי עבדי ליה רבנן תקנתא למוכר תנדרי לוד לא ששכיח דטעו. אושפזוכניה דרמי בר חמא זבין חמרא וטעה ואשכחיה דהוה עציב א"ל אמאי עציבת א"ל זבינו חמרא וטעאי א"ל זיל הדר בך אמר ליה הא שהאי לי יותר מכדי שאראה לתגר או לקרובי שדריה לקמיה דרב נחמן א"ל לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר מאי טעמא? לוקח מקחו בידו כל היכא דאזיל מחוי ליה ואמרי ליה אי טעה אי לא טעה מוכר דלא נקט מקחיה בידיה עד דמיתרמי ליה זבינתא כזבינתיה וידע אי טעה אי לא טעה ההוא גברא דהוה נקט ורשכי לזבוני קלי שיתא ושויא חמשא ואי הוו יהבי ליה המשא ופלגא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר: "אי יהיבנא ליה חמשא ופלגא הויא מחילה אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא, אתא למיה דרבא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית אין לו עליו אונאה ההוא גברא דהוה נקיט ביפי לזבוני קבי שתין ונשוי חמשין ואי הוו יהבי ליה חמשין וחמשא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר "אי יהיבנא ליה חמשין וחמשא הויא מחילה אתן ליה שיתין ואתבעיה לדינא, אתא לקמיה דרב חסדא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן בעל הבית אין לו עליו אונאה א"ל רב דימי *ישר וכן אמר רבי אלעזר ישר, והא אנן תנן בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר מאן הדיוט לאו בעל הבית? אמר *רב חסדא בצדדיתא אבל מאני תשמישתיה דיקירי עליה לא מזבין להו אלא ברמי יתירי: **מתני'** · אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר, מי שהוטל עליו ידו על העליונה רצה לתגר, מי שהוטל עליו ידו על התחתונה רצה אומר לו "תן לי מעותי-או-תן לי מה שאניתני": **גמ'** מנהני מילי דת"ר *ובי תמכרו ממכר לעמיתך...אל תונו "אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה ליוכר מנין? תלמוד לומר "או קנה מיד עמיתך" או שנתאנה יוכר מנין? תלמוד לומר "או קנה מיד עמיתך" אל תונו ואי צטריך למכתב לוקח ואי צטריך למכתב מוכר: דאי כתב רחמנא מוכר משום דקים ליה בזבינתיה אבל לוקח דלא קים ליה בזבינתיה אימא לא אזהריה רחמנא-בלא תונו ואי כתב רחמנא לוקח משום דקא כני דאמרי אינש "זבנית קנית" אבל מוכר דאבודי קא מזיבד דאמרי אינשי "זבין אובד" אימא לא אזהריה רחמנא-בלא תונו, צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר: משום שהוא תגר אין לו אונאה? אמר רב נחמן אמר רב בתגר טפסר שנו, מאי טעמא? מידע ידע זבינתיה כמה שויא, ואחולי אחיל גביה והאי דזבנא הכי משום דאתרמיא ליה זבינתא אחריתי, והשתא מיהא קא הדר ביה רב אשי אמר מאי "אין לתגר אונאה"-אינו בתורת אונאה שאפילו פחות מכדי אונאה חוזר, תניא כוותיה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי מי שהוטל עליו ידו על העליונה וכו': מני מתניתין לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא: א"ר נתן מתניתין קתני רצה ובריית' לא קתני רצה אלא רבי יהודה הנשיא מתניתין קתני לוקח ובריית' קתני מוכר? (סימן ז"ב ר"ש) אמר רבי אלעזר אונאה, זו שאני יודע מי שנאה, רבה אמר לעולם רבי נתן היא ותני נמי בבריית' רצה רבא אמר לעולם ר' יהודה הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש בבריית', אמר רב אשי דיקא נמי דקתני ואחד הלוקח ואחד המוכר ומפרש ליה ללוקח שמע מינה שיורית למוכר, שמע מינה: (מכות ג:) **עלי אונאה**": רב אמר יש לו עליו אונאה שמואל אמר אין לו עליו אונאה, לימא רב דאמר כרבי מאיר (כתובות פד.) ושמואל דאמר כרבי יהודה דתניא *"האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר"מ רבי יהודה אומר הבעל שבממון תנאו קיים? אמר לך רב "אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא דידעה וקא מחלה אבל

למוכר והני מילי בכדי שיראה לתגר או לקרובו בלבד · והני מילי בבעל הבית המוכר מכלי תשמישו אבל בעל הבית המוכר דברים העשויין לסחורה יש להן אונאה · רב יהודה אומר אין לתגר אונאה · אמר רב נחמן אמר רב תגר שנינו תניא כוותיה ר' יהודה אומר הגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי פי' אמרי' ידע ומחל משום דאיתרמי ליה זבינתא אחריתי ובעי למיזבנה: **כתני'** אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה · ת"ר וכי תסברו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך וכו' תסברו ממכר אל תונו אין לא אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין ת"ל או קנה ואיצטריך וכו' ופשוטה היא · מי שהוטל עליו ידו על העליונה כו' איתמר על מנת שאין לך עלי אונאה רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה · לימא רב דאמר כר' מאיר דסבר כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאי בטל · ושמואל דאמר כר' יהודה דאמר בדבר שבממון תנאו קיים, דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על כנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל וכו' · אמר רב אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא אמר ר' יהודה

עין משפט נר מצוה

סמ א מיי' פי"ג מהל' מכירה הל' כ סמג לאוין קו טוש"ע מ"מ סי' רכז סעי' כג:
ע ב מיי' שם פי"ב הל' ח סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעי' ו וסעי' כ:
עא ג מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעי' יד:
עב ד מיי' שם פי"ג הל' ג ועי' שם טוש"ע שם סעי' כח:
עג ה מיי' פי"ב מהל' מיטות הל' ט סמג עשין מח טוש"ע ח"מ סי' לח סעי' ה וסי' שט סעי' ו:

[לעיל מט: כ]

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי עטה לו כ"ל ומחק ו' נמחק:

[ריישר כ"ל וכ"ל בנכרות מכ: ובשכח נב. סנ: בכושות מ. מה: מלין יז: עה: עו: וכ"ל בשלומות] [כ"ל ר'יהודה] מאיר באיע אי כפ"

[לעיל מז:]

ניקרא כה: יד

כי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו

[לעיל נ:]

[שם]

[נכרי"ף וכ"ם ב"ב ובחילות ליתא רב שפא]

רבינו חננאל

מקח עד כדי שיראה לבקיאים ומוכר לעולם חוור · ומעשה דהההוא גברא דהוה נקיט ורשכי לזבוני וכו' פי' ורשכי מרגליות · וההוא דהוה נקיט ביפי פי' ביפי סרבוטין דינם שוה · רבה ורב חסדא שניהן שוין כי זה ששנו בברייתא שתות קנה ומחזיר אונאה בלוקח כן התגר אבל בלוקח מבעל הבית מכלי ביתו אין לו לקנה ממנו אונאה כלומר אין יכול הלוקח לטעון על בעל הבית שמכר מכלי תשמישו ולומר לו תן לי מה שאניתני דאמרי' לקמן ירקי עליה ואי לאו ההוא יהבי ליה דמי יתירי לא הוה מובין להו · מיהא שמעינן מהני תרי עובדי עובדא דורשכי ועובדא דכיפי דידעו מקפי דליובון להו דאית בהו אונאה וכבנינהו ובתר הכי קמו על המוכר [ומעני] מעניתיהו מענה ולא החאים אלא מפני שקנו מבעל הבית ולא יכלי למימר להו ידיעותו ומחליתו אלא אם יפרש לו שחפץ זה אינו שוה את הדמים הללו ורצה וקיבל אין לו לחזור והוא הדין

[נכרי"ף וכ"ם ב"ב ובחילות ליתא רב שפא]

גליון הש"ס

גמ' מיני ידע מי שלחה · יכמות דף כו ע"ב וכ"ה * ותב"ק נתאנה וכן ב"ק ס"ה ב' בתחלת גמ' ולא אחיזו בלא ידיעתו ובכו אחיו ב"ק ל"ו ע"ב]

[לעיל נ:]

[שם]

מכות ג: כתובות פד:

קדושין יט: לקמן נד: כתובות נ: כ"ב קנו: [וסונ"ל דגיטין פד:]

נוסח/מקנה

ב' מיישיב שאמת נלמד כל דין ע"ז אסור אונאה שיהיה מלוקח מן פתיר אחר בלוקח מבעל"ב אם כן ומוכר ל' בדבר"ב אם כן למוכר ביקר

"אתא למיפי ב...

נוסח/מקנה

ב' מיישיב שאמת נלמד כל דין ע"ז אסור אונאה שיהיה מלוקח מן פתיר אחר בלוקח מבעל"ב אם כן ומוכר ל' בדבר"ב אם כן למוכר ביקר

נוסח

ה' בזרע ע"ז ה' תזלה ע"ז ב' אסור אונאה ע"ז

נוסח/מקנה

(ה)אומר לחבירו "על מנת שאין לך עלי אונאה" זה אומר אין לי עליך אונאה וזה אומר אין לי עליך אונאה

נוסח

(ה)אומר לחבירו "על מנת שאין לך עלי אונאה" זה אומר אין לי עליך אונאה וזה אומר אין לי עליך אונאה

הבא מי ידע דמחיל · ובפ' הכותב (כתובות דף פד: ושם ד"ה ואפכר) לפסיק רב חס מתה ליט יורשה ופריך ואפכר רב תגלח קיים והתניא רב יש לו עליו תוספת שתמות לשמו קודם שימות ות"ש בפ' חע"פ (שם דף מו: ושם) דפריך מטעמת דכתבה הא על פה ליכא יכולה למחול לכתובה והא סבר ר' יהודה דכתובין תגלח קיים וליכא לכתובה לית ליה דמחלה דלימור היא תמות קודם ות"ל דהתם פריך לשמואל דלא מפליג ת"ק פריך לתני דתמר בשמוך מחוורתא רב דתמר כר"מ ת"ק כיון דקלה בעיניו להוציאה ידעה ומחלה:

אבל הכא במי שיש לו תוספת (דף נ: ושם ד"ה ושמואל) דפריך לשמואל מתוספת לעבדים התם בעבדים נמי לית ידע דקעקר דתימר יפרע לו קודם שבעים:

עד מנת שתין כו' · פי' רש"י לקי מכדיבתיה שתין בו תוספת ויש בו תוספת והיו נס מקח טעות וקשה דפ"ק דמכות (שם) מדמהו לעל מנת שלא תמצטרו שבעים דמשמעו שבעים והתם לית ליה הכי טעמא שתין לו כח להתנות שלא תחול שבעים על המלוה ות"ל דלא מדמי לקי כי היכי דגבי תוספת יש חילוק בין לשון שתין עליו לשתין בו ת"ק גבי שבעים יש חילוק בין לשון זה לשון שתין ורבינו שמואל מפרש דע"מ שתין בו תוספת מעמע על מנת שלא יחול לשכור שלא תהו על המקח וע"כ הוא הל והשתא הוי ממש דומיא דשבעים:

הנושא ונותן בשמנה · פי' רש"י שמשתיו שיכרנו כמו שיוכל לתן לו עליו תוספת והכיוון והספסד למשלמו וקשה דלתין שייך לשון תוספת על זה ועוד לי שלית לית קכל עליו לחכיוון פשיטות שהכיוון והספסד ל"ש יש לו עליו תוספת וכשהפסיד לו עליו תוספת ונותן בשמנה שיכיו שמשתיו בכמה קנה ונותן לו כך ויותר מעט והשתא שייך שפיר לתן עליו תוספת:

במה דבריס לחמורים בשתם · ר"ח פסק כרב דהלכתא כרב בתיסורי* תימה דהא לית ליה פליגי חס מוכר לעשות כן שלא פליגי חס חייב להחזיר התוספת והלכה כשמואל בדיני ובשתילות דרב אחאי פרשת בהר סיני* פוסק כרב משום דהך בריית קלי כוותיה דמפליג בין שתם למפרע ותניא לדידיה שפיר כר' יהודה אבל לשמואל לית מתניתא לית ליה כר"מ ולא כרבי יהודה וריב"ן פי' לשמואל הכי פירושא דבריית ד"ה בשתם פי' שלא אמר ע"מ אבל אמר ע"מ שתין לך עלי תוספת נעשה כאומר שמי שיבא ראשון יקנה כולו שם יקנה כולם ואפי' הכי אמר ע"מ שתין לך עלי תוספת לא קנה כלום דלא מפרש מי שבא ראשון יקנה כולם ואפי' הכי אמר ע"מ שתין לך עלי תוספת קנה כולם דכמפרש דמי דמי

שמונה פונדיונות שמוח כמאר לוגמה: **כברכים** · שים שם שולחני עד כדי שיהא לפולחני: **כספרים** · שלין שם שולחני: **עד ערבי שבתות** · שבת להוליאה בערב שבת לפעודת שבת לו ידע שם יוכל להוליאה ויקבלנה ממנו: **ואם היה** · כגמרא פריך הא למרת עד ערבי שבתות: **ואין לו עליו כלום תרעומת** · מפרש בגמרא: **וגומנה** · בחילול מעבר שני וכגמ' מפרש שם כשויה שם 'כסלע יפה' לפי שהיה מדה זו של פוסלי מטבע בשביל חסרון מעט שלא נפק רעה: **נבן' ורמינהי** · שלמת בהני שיטורי הויא לוגמה ומהני' קתני 'ולא יהא' שלמת בהני שיטורי לאו לוגמה היא קתי שלא לפחות מכשיעור קתי: **מלמעה למעלה קתניא** · וה"ק סלע הפוחתה והולכת עד כמה יכול להוליאה עד שתפחת שיעור כך וכך ומכיון שהגיעה לשיעור הזה יהא בה לוגמה: **ותנא ברא** · דנקט ויש בה: **מלמעלה למטה מתניא** · סלע שפחתה כמה פחתה להיות בה לוגמה מפרש כל פחיתה גדולה שבה כגון שבא חיסרון או שם לו חמם הויא לוגמה עד ר' ויש בסלע שבא כגון שתת דידן אין מרצעה בכלל "לא יהא" ועל כרחך לא מיתוקמא שלא בשבי: **ומאי שנא בסלעים** · שתם* שמורה דתנן בהו לעיל (דף מח:) שתום לשון ליה שתום: **ר"ש היא** · דגבי סלע שים ליה שתום: **עשיק לגביך** · הלריך לכסות גופך וגביך קנה ביוקר: **ושוי לכריסך** · למתלנך לא תקנה שלא בשווין: **עשיק** · לשון יוקר הוא ומצינו בחיזקו כשך (לקמן דף עה:) בחמרת דלמימר עשיק עשרת: **כיון דלא מצי ליה** · שאינו יולא בהולאה: **יפה על כן מוכרה בשוויה** · לקמיה מפרש לה יפירה על כן שלא פחתה כדי לוגמה: **מוכרה בשוויה** · בסלע יפה: **בסלע עד שקל** · סלע הטבוע ופוחת והולך עד שקל מוכר לקיימו לתון עשוי לרמות בו בני חדם למוכרו בסלע יפה לפי שפחת שלא ניכר אבל משפחת משקל לא יקיימנו לפי שבא לרמות ולמוכרו בתורת שקל שאין פחת שלו ניכר לגבי שקל מתוך שהוא רחב שבתחילה היה סלע תינו גרוחה חסר משקל שקל הוא מטבע של מלי סלע ודינר מטבע קטן שניס מהם יש בשקל: **כדינר עד רובע** · ואם היה דינר נפחת עד שעמד על רובע מוכר לקיימו קס"ד רובע דינר קלמר ולקמיה פריך מלי שבא סלע דלא מלי לשהויי הלא עד חליו ודינר עד רובע משחסר ועמד על פחות תפילו פרוטה תסור לקיימה ותהא קלי שלא ימכרנה לחבר כו': **והתקינה** לקמיה מפרש: **גזי ימכרנו** · זו שלמרו תסור לקיימה לא התירו לו שימכרנה כדמיה לא לחבר: **ולא לפרע** · רוצה: **שמרמין בה אם תמרים** · ומירלה יקבלנה מידם כיפה: **רובע שקל** · מטבע קטן של חלי דינר והוא הקלוי בגמרא סלע* מדינה: **למה ליה למלייה לדינר בשקל** · לימת בדינר עד חלי זוז: **דלמלי משקל** · שם פיחת השקל עד חליו ונעשה דינר: **מוכר לקיימו** · ולהוליחו בדינר: **דינר שבא מסלע יסור לקיימו** · לפי שלהוליחו בדינר למחוך שהוא בא ממטבע גבוה וכתבה טוענין בו לחמרו בשקל ולחי לקבולי בהורה שקל: **מלי קלמר** · הא ליכא למימר פחות מיכן-דהא עמד סלע על פחות משקל או שם עמד דינר על פחות מרובע: **יסור לקיימו** · דמלי חיניה חיסר, **למיגו** טומלה מטעמה שהרי עשקה כלי: **יקוץ** · יחתכנה לשנים דלמי לפחוקה בשקל: **יפר על כן יקייס** · לגבי סלע מנכרת פחיתה ולא מחליפה בסלע:

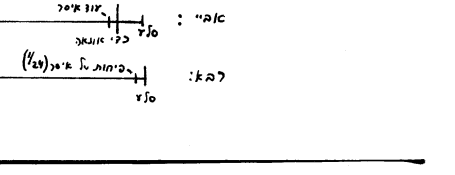
תנא דידן קחשיב מלמעה למעלה· דלחן לוגמה עד ד' לישרין ולא עד בכלל דבד' לישרין יש לוגמה דבגמרא לחרינן מלן תנא קלים ר"ש היא דלמר ת' פונדיונין חיין לוגמה: **ותנא** ברא קחשיב מלמעלה למעה· לי גרסינן בבריימא עד כמה לחי שפיר דחשיב מלמעלה למעה וסבר עד ועד בכלל לבל לי לא גרסינן עד לא הוה לריך למימר דחשיב מלמעלה למעה כשמעמו כמה יהא לוגמה ד' לישרין ולגב דקלמר לחנא דידן מלמעה למעלה נקט לחנא ברא מלמעלה למעה:

עשיק לגבין·ות"ש התינח נתחלה מוכר מלי לוקח נתחלה מוכר מלי ליכא למימר ותהינח כסות פירות מלי ליכא למימר וי"ל דלא פלוג רבנן וע"ל דעיקר המעם הוי סלע כיון דלא סני ליה למחיל:

ולא קתני עד רביע· ותע"ג דרובע כדתנן בפ"ק דכריתות (דף מ·) בו ביום עמדו בדבעתיים והייט רובע דינר כדפי' התם וכן תמרינן התם גר שנתגייר לריך שיפרים רובע לקיט מ"מ לי מייני הכא ברובע דינר הי"ל למיתני רביע דלא נטעי ברובע שקל:

אמר תבי פחתה סלע יוסר מכדי לוגמה ליסר להוליחה· פרש"י ביפה ות"ת פשיטה ורבא נמי סבר לה כוותיה· שהקשה לפילו מקהו נמי היה לו להקשות לפי' כדי לוגמה נמי וי"ל דמיירי לפי' בדעתו להחזיר החוגמה לסור כיון דהמקח טעות הוא לבל כדי לוגמה מוסר להוליחה ביפה ובלבד שיחזיר החוגמה לם יחבעט הלה קודם שירלה לשולחני ומוסר כיון שהמוקח מתקיים ופחות מכדי לוגמה מוכרה ביפה לפילו לם אין דעתו להחזיר לוגמה משום דהוי לגלגר מחילה רבא לחר פחתה ליסר לדינר להוליחה ביפה לם אין דעתו להחזיר משום דהוי לוגמה כ"מ ועוד יש לפרש לחר לבני כו' לסור להוליחה לפילו בשויה וסבר כמ"ד בשמוך יהר על כן יקוץ לבל פחות מלישר שבר לגלגר מחילה דלמר לי לא גרסינן בר"ת ומלי שבר רבא בין כמ"ד יקוץ בין כמ"ד יקייס: **יהר** על כן יקוץ· ולא ימכרנו לחבר מלי נמי קלי לפחתה יהר מכדי לוגמה וה"ס לפילו ע"מ לנוקבה לו יכבדנו לחבר ולחרם לבל לחרים יכור על מנת לנוקבה ומ"ד יהר על כן יקייס לו ימכרנה לחבר לו קלי ללא סלע מלבל עד שקל דלמר פחתה יהר מחקל

יהר

ב"ק פלי ע"ב

[שם]

ג"י בריי"ף תוספ' ופי' בריית"ם

[תוספ' פ"ג]

ל"ם מ"ו [שם]

* עי' תוס' ד"ה ר"ש

ל"ם מ"ו

* אולא לפרש"י דלעיל

* עי' תוס' ד"ה אמר

גליון הש"ס

עח א מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' י' סמג לאוין קט טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' מז:

עט ב ג מיי' שם פ"ג הל' יא ושיין במגיד משנה טוש"ע שם סעי' ח:

פא ה ו ז מיי' פ"ו מהל' גניבה הל' ד סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' יח:

פב ח מיי' פ"ט מהל' כלים הל' י:

פג ט י מיי' פ"ו מהל' גניבה הל' ה:

[עי' טיטע תוס' מולין מן דף מטוח אונאה ובגמ' ג"ז ד"ה כספלט]

נוסח ספרים: "מאי קמי' דפחתה כב· ט"ז ד"ה אין דף מטוח אונאה ובגמ' ג"ז ד"ה כספלט]

נוסח מהגה

ב' ס' רוטים ל'מכר· בדבי"ת: "פחות מכן אינו אומר"

נוסח מהגה

סלע ושפחת ושוה זל טיזר טקל(½) אומרי לקי"ת - אף כך נשפחת (כיון שהוא) א) קבע יותר מטקל ב) פחות מטקל

מהגה

קטיעות זל ר' פונא

והתקינה · אם לגריסה מעשה כמו חיזוק לתי שפיר דנקט התקינה דמידי דממוסר מלאכה אין טמא במחשבה כדלמריכן במרובה (נ"ק דף סו:) ואי אינה לגריסה חיזוק הוי התקינה ללח דוקא דכל הכלים יורדים לידי טומאתם במחשבה :

שיהא שוקל בה משקלות · ופ"ת להכלי משמע שעושי משקל בשל מתכת ובהמוכר לת הספינה (נ"ב דף פפ: ושם ד"ה ונא) למריכן אין עושין משקלות משל מתכת וי"ל דדוקא לשקול בשר ושמן שהלחלוחית נדבק בהם ומתיבש ומכביד לשור אבל לשקול בהם כסף וזהב שרי אלא לריך לחופן בעור שלא ישחקו כדלתיתא פ' המביא הניין (ניטין כג: ושם) שלשה עורות הן כו' כדי לגור בו משקולת קטנה והייט שלא מתכת דמחפים לותה בעור*:

נותנה למעשר שני · לחסרה כדי לוהה קלי ונותנה למעשר שני בשויה ואינו חושש משום לשמון דשם מטבע יש עליה דמי שאינו לוקחה בשויה בתורת מטבע כי שם כמו נסכת היינו שלא נפש רעה ורב פפא בא להוסיף אפילו שאר מטבעות מסייע ליה לחזקיה דאמר מחללה ביפה פי' כאילו מתחילה היתה כן ולא מסרה להייט בשויה דאי ממתני' ס"א נותנה למעשר שני בפחות משויה משום דשם רעה ליט מקבלה בשויה בתורת מטבע וקמ"ל דלא מיקרי לשומא : ואם היה מביאה אפי' לאחר שנים עשר חדש כו' : היכא אי בכרכין הא אמרת עד שיראה לשולחני אי בכפרים הא אמרת עד ערבי שבתות ? אמר רב חסדא *גמידת חסידות שנו כאן, אי הכי אימא סיפא אין לו עליו אלא תרעומת למאן, אי לחסיד לא קבולי ליקבלה מיניה ולא תרעומת תיהוי ליה אלא להאי דקבלה מיניה, ולבתר דמקבלה מיניה תרעומת תיהוי ליה ? ה"ק הא אחר אע"פ שאין מקבלה הימנו אין לו עליו אלא תרעומת : ונותנה למעשר שני ואינו חושש שאינו אלא נפש רעה : אמר רב פפא ש"מ האי מאן *דמוקים אוזוי מיקרי "נפש רעה" והני מילי הוא דסגי לקו. מסייע ליה לחזקיה דאמר חזקיה בא לפרקמה פורטה בשויה בא לחלקה מחללה ביפה מא דאמר הכי קאמר "אע"פ בישבא לפורטה פורטה בשויה כשהוא מחללה מחללה ביפה כמי מרא דסבר חזקיה דמזולזלין במעשר שני "והאמר חזקיה מעשר שני שאין בו שוה פרוטה אומר "הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות" לפי שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו מיתיבי התרומה והביכורים חייבין עליהן "מיתה "וחומש ואסורים

יתר על כן מוכרה בשויה · לעיל קתני לה נמי סלע שפיתתה מוכרה בשויה לפי דמיה ועל כן ביפה לגמרי מותר לקיימה : יתר על כן · על כדי שוהה ללח פחתה כדי לוהה לכל חד וחד כדלתיא ליה : מוכרה בשויה · ביפה : מאי לאו דפחתי פורתא פורתא · וקאמר מותר לקיימה עד שקל תלמה לך מיתלמה בסלע וחיובתה רבים הוא : גרוטותיו · שברי כלי כסף : ס"ג או יקוץ או יחוך · לשון התכה ולא גרסינן יהיה : בלמלע · יקבנה דמשקבה לא סגיא : מן הלוד לא יקבנה · לפי שהרמלי שימלאנה יקון לותה סביב עד שיוליא לת הקב ומרמה בה לת התחים ויוליאנה בשקל : דמפליג · בין כפרים לכרכים : ומאי שנא עלים דלא מפליג · דקתני בכדי שירלה לחגר לו לקרובו לא שנא כרך לא שנא כפר : דפלגין לשוקא · לקטע טורך סעודת שבת : מדם חסידות · וה"ק אם חסיד הוא מקבלה : לעולם · מי המרעם : אם לחסיד · קלמר דים לו תרעומת על המחזיר מי כופהו לקבל שיתרעם טוב לו שלא יקבלנה מלקבלה ויוליא דיבה על חבירו : ואחר שהיו חסיד · ולא רלה לקבלה מילוזה עליו לא תרעומת דהיו הוא לתפסיד לתפסיה שלא החזירו בזמנו : דמוקי מוזוף · מעמיד עלמו מלקבלם בשמולת בהם פגם : מסייע ליה · מתני' דקתני נותנה למעשר שני : בא לפורטה · בא להלוף סלע חסירה בפרוטות : פורטה בשויה · לפי חסרונה ולא ירמה לת חבירו לפורטה ביפה: בא לחללה · לחלל מעשר שני עליה · מחלל עליה · מעשר דמי סלע יפה : ביפה · כלומר · מאי קלמר · בא לפורטה היל יפה : פורטה בשויה , מתניתין לתת לחמוטינן לכיון דפיתתה כדי לוהה לחסור להוליאה ביפה : ס"ק · לע"פ שכשבא לפורטה בירושלים בפרוטות ליקח סעודת מעשר על כרחו יפרטנה בשויה ולא ביפה תפילו הכי סלע שמה שהיה ללח נפש רעה וכשחילל מעשר עליה מחלל ביפה ולחמוטינן חזקיה דמתני' דקתני "נותנה למעשר שני כלומר היל יפה קלמר: דמזולזלין· לגמלם דמי פדיונו : שלין בו שוה פרוטה · ולין בו כח לתפוס פדיונו שיקח פרוטה ויחללנה כדלמר לקמן ממעשרו ולא כל מעשר כו' : תומר הוא ותומטו · שלא נריך להוסיף עליו: יפה מחולל על מעות הרשונות· שחילקתי עליה מעשר שני ושונן בידי יהא לף זה מחולל על לותו מעשר : שאי אפשר לו לאדם לצמלם מעותיו · לחלל בשווין בגמלם שמתוך שהוא ירא מלפחות וגמלת לוכלו בלא חילוף הוא נוסיף על דמיו הילכך פחות משוה פרוטה זה מחלל על לותו עודף לגמלו לת פרקין בגמלם וכ"ש בפחות : בתורת יפה · בשויה וה"ק אם אכלבה לפורטה בירושלים לת יקבלנה הימנו להניח ללח בשויה ויש מזולזלין בדמיה יותר מכדי פחתה כך אכלבה לחללה מחללה בשויה דמיה : דאמרי זילי לף מזולזלינן ביה · דלקט"ג דתנן טוען למעשר שני חד זילוקי לחמוטינן דמתחלל על סלע חמירה ולא לחמרינן הכי הוא לכחמיון לו כמעות הניתנות *בכחמיון לבל הכי זילי לחלל עליה מעשר בדמי סלע יפה : ביכורים · הוקשו להרומה דקרינהו רחמנא 'תרומה' לגמר מר (מכות דף יז:) "ותרמתם דף ולחין ורלין : מיתה · זר לו 'כהן עומד' לתוכלו בגזיד · ומומם · זר לתוכלן בעזרה דכתיב (ויקרא כב) ולא כי יחלל קדש בשגגה וגו' : ואסורים

שייך לע"ל

פד א ב מיי' ס"ז מהלי גניבה הלי ד סמג לאוין קע טוש"ע מ"מ סי' רכז סעי' יח :

פה ג ד ה מיי' פי"ב מהלי מכירה הלי יב ועיין במ"מ סמג עה טוש"ע ח"מ סי' יז :

פו ו מיי' פ"ד מהלי מעשר שני הלי יח והלי יט סמג עשין קלו :

פז ז מיי' שם פ"ה הלי ה סמג שם :

פח ח מיי' פ"ו מהלי תרומות הלי ו ופ"ב מהלי נכורים הלי ה :

פט ט מיי' פ"י מהלי תרומות הלי ח :

[וע' היטב תוס' כ"ב פט: ד"ה ולא כסל]

נוסח

לאף קתני חלוקה בשויה פ"ק נכורים (דף ז:) מעשר ולא [בי' ל"ו (מבנים)

נוסח

ת"ק חסרון לשלם ראשון : ו) כ"כ ר"ת ורא"ש ורבינו ברוכיה ב) כ"כ ראשי ס"ו (ר"ת נא בגמ' ובא"ז)

מפרש

◇ ל"ג ר"ת ורבינו פה ראשי תיבות "בא לחלה מחללה ביפה"

נוסח

ג"י על חנקה : ואי אתה יכול לומר כן שהרי כבר נאמר בתחלת הענין "ולא תחללו את שמי" ואומר "וחללו את שמי" אלא מה תלמוד לומר "לא תחללו" לפי שנאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל" לכך נאמר "לא תחללו את שמי" אלא אני הוא המקדש ואני הוא המחלל לכך נאמר "לא תחללו את שמי" ואומר "וחללו את שמי" אלא מה תלמוד לומר "לא תחללו" לפי שנאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל"

ואסורים לזרים · בלח יהכל ואלטרוך למתנייה מסום דבעי למתני' אבא שאול בן במעשר דחפי' חיסור ליכח : **ובן נכפי כהן** · לקדם כהן לח החזה משא"כ במעשר סתם משנה כרבי מחיר דאמר מעשר ממון גבוה הוח והמקדש בו לא קידש : **וטעונין רחיצת ידים** · לפירות שהידים טמחות שניות גזרו בהן רבנן ומני עושה שליש בתרומה שה שאין בן

כרבי יהודה דאמר יקבר · בספרי מפיק טעמא משום דכתיב הכסף כסף לחטון ולא כסף שני ות"ח דברים פירקין (דף מה·) למדינן כסף לחטון ולפי' כסף שני וי"ל דה"מ כסף על כסף לבד לחלל ב' פעמים פירות על כסף לא ות"ח דפרק שלישי דמעשר שני (מ"י) תנן תמרו לו לר' יהודה ומה מעשר שטעמא נפדה לקוח לא כל שכן תמר להם לא חס תמרתם במעשר שנפדה טהור ברחוק מקום תתמרו בלקוח שחינו נפדה כו' חס כן טעמא מחריגא הוא ליה ולמה לי קרא בספרי וי"ל דלמכתח בעלמא קאי לי' נמי מרח וכתב לה קרא:

אפילו לא ילא נמי · מעיקרא דמני בשטעמא ה"מ למפרך הכי לאת דעדיפא מיניה פריך: **לא** פלוג רבנן · תימה דבסוף פרק חלק(סנהדרין קיני)מצי כי גזרו רבנן כי חיכהו למחיות ולא קאמר דלא פלוג רבנן כדקאמר הכא ולא קשה מידי דהתם קאי אמאי דקאמר לעיל דעיר הנדחת ומקוה לירושלים והיה שם בשעת גמר דין ליתחכיל דהא קלטוהו מחיות וה"ל כלל ירושלים בשעת גמר דין כו' ומסיק לעולם בטהור ומקוה לירושלים וגמר הדין דעיר הנדחת ודקא קשיא לך ליתחכיל כגון דנפול מחיות לחר גמר דין וכדרבא דאמר מחילה לקלוט דרבנן שלא לפדות לפילו נפול מחילה דלא פלוג רבנן כדקאמר בשמעתין דכיון דלקלוט לא הוי לעיל מדרבנן מן התורה חל עליו גמר דין לפילו לא נפול מחילה כלל כיון שיכול לאוכלו חס ירלה ולא מיקרי אמי שלל ירושלי כיון שיכול להוליאו ולפדותו לעיל דרבנן לאור מחילה לקלוט לפילו לקדוש שלל ירושלים ולאכול להטמידו דכריסם על דין תורה להא מסייט כי גזרו רבנן היכא דליתנהו למחיות פירוש לא השמידו דכריסם על דין תורה למיקרי שלל ירושלים ולאכול לעיל כי ליתנהו למחיות ולא נפול כלל לבל נפול מחיות לחר גמר דין לא גזור רבנן להטמיד דכריסם על דין תורה לקדוש שלל ירושלים ולאכול חע"ג דבשטעת גמר דין לקטוהו מחיות קודם גמר דין לבל נפול מחיות לחר גמר דין חע"ג דלא הוי שלל ירושלים מ"מ לא חל עליו גמר דין דה"ל כגבולים וה"ל שלל שמים כיון שחיו רחוי לאכול ולא לפדות כדאמר בשמעתין מחיות ח"ל דוקא מייבי בנפול מחיות קודם גמר דין ולא הוי כמו בגבולים דכיון שהיה רחוי לאכלו שעה לחת ליה ממון הדיוט ושלל ירושלים לא הוי כיון דנפול מחיות בשעת גמר דין לבל נפול מחיות לחר גמר דין כיון דהוי שלל ירושלים בשעת גמר דין לא קשה ושמח מחי שפיר טפי בשמיטות כי חיכהנו בשעת גמר דין לא גזור ולא תאמר דמשמע דיגזו משום דחל עליהו גמר דין לבל היכא דלא חל עליהו גמר דין יאכלו חס תבנה החומה והא למריגן בפרק קדשי קדשים (זבחים דף נט·) כשהיה מוזבח מהם שלם ונפגם ונבנה חין חוזרין ונרחין וי"ל דדוקא זבחים שטוחין מהם עבודות לבל מעשר או בשר זבח לאחר העבודה או שירי מנחה חוזרין ונרחין:

דנפול מחיות · פי' רוב מחיות דמי נפול מקלתם לחע"ג דאסור לטלטל בשבת מ"מ מקרי מחילה לעניו לכילה מעשר וקדשים קלים כדלמריגן ריש פרק חלו דבריס (פסחים דף סו· ושם ד"ה תוחב ודף סז) דהחיה שמטחתה דהלל לריך להטמיד לחר שנפרלו בה פרלות לכך לא היו יכולין להולך לכיניהם בשבת לעזרה לשחוט ופסחיהם דקודם שנפרלו היו מוחרים לטלטל כדחמר רבי יוחנן (עירובין דף ו:) ירושלים לחמלא דלחותיה נעלות בלילה חייבין עליה משום רה"ר ותעב"ר בלילה היו לוכלין פסחיהם:

אין בו שוה פרוטה · חין תופס פדיון ולא בעי למדרש מין בו שוה פרוטה חין מוסיף חומש לבל פדיון תופס לסברא לחוקמא מיטוטא בגופה ולא בחומש דפחות משוה פרוטה לא חכיב ממון להפוס פדיון לבל למ"ד חין בחומשו כסף דטפי הוה ליה למדרש דחינו מוסיף חומש:

צמ א מיי' פ"ו מהל' מעשר שני הל"ח ב:
ק ב ג ד מיי' שם פ"ו מהל' מ:
קא ה מיי' שם פ"ט מהלכה ל:
קב ו ז מיי' שם הל' ה:
קג ח מיי' שם הל' ז ופ"ח מהל' ערכין הלכה ה:

נוסחא
מעטר שני ואין מי טוב פרוטה אינה נפדית - מה שאומרים שם בגמרא למעטר שני ואין - אין מחזיקו שוה פרוטה (אלפס ג"ט בו)

מפנה
◇ שאלות בעניו חומש

נוסחא
תוספת החומש בקדשים מעטר שני בשה הוא מלוי - או - מלבר

[עכ"ל כדי להקדים מה·]

[יבמות סו· קדושין כה· ע"ש]

[סנהדרין קיני מכות כ· ע"ש]

פסחים נח· סנהדרין קיני מעשרות פ"ג [מ"י] זכחים מט·

[עכ"ל כדי להקדים מה·]

[עכ"ל כדי להקדים מה·]

[עכ"ל כדי להקדים מה·]

הבעלים נותנין עשרים ושש, עשרים ושנים הבעלים נותנין עשרים ושבע, בעשרים ושלש הבעלים נותנין עשרים ושמונה, בעשרים ואחד הבעלים נותנין עשרים ותשע, עשרים וחמש הבעלים נותנין שלשים לפי שאין מוסיפין חומש על עילוי של זה שמע מינה

*חומשא מלבר ש"מ, כתנאי ויקח עליו שיהא הוא וחומשו חמשה דברי רבי ישעיה. ר' יונתן אומר "חמישיתו" חומשו של קרן איבעיא להו *חומש מעכב או אינו מעכב: ב"ר פריק ואכנפשיה מוסיף חומש אלמא חומש לא מעכב או דלמא ארבעה בחמשה פריק וחומש מעכב? אמר רבינא ת"ש *הדמא אין לו חומש ואין לו ביעור הא קרן יש לו, מאי טעמא? קרן דמעכב בראוריתא איתא בדרבנן, הומש דלא מעכב בראוריתא איתא בדרבנן, לימא כתנאי נתן את הקרן ולא נתן את החומש רבי אליעזר אומר יאכל רבי יהושע אומר לא יאכל, א"ר נראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי רבי יהושע בחול מדאמר "נראין דברי רבי אליעזר בשבת" מכלל דפליגי אפילו בחול "מדאמר "נראין דברי רבי יהושע בחול" מכלל דפליגי אפילו בשבת מאי לאו בהא סברא קמיפלגי דרבי אליעזר סבר חומש לא מעכב ור' יהושע סבר חומש מעכב? אמר רב פפא לא, דכולי עלמא חומש לא מעכב והכא בחיישינן לפשיעותא קמיפלגי מר סבר לא חיישינן לפשיעותא ומר סבר לא חיישינן לפשיעותא; אמר ר' יוחנן "חבל בעדים בהקדש שחילל הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק" ובלהקדש לא פליגי והתניא נתן את הקרן ולא נתן לו את החומש ר' אליעזר אומר "חילל" וחכמים אומרים לא חילל א"ר נראין דברי ר' אליעזר בהקדש ודברי חכמים במעשר מדאמר "נראין דברי רבי אליעזר בהקדש" מכלל דפליגי אפילו במעשר, מדקאמר "נראין דברי חכמים" במעשר מכלל דאנהו פליגי אפי' בהקדש? אלא אי אתמר הכי אתמר אר' יוחנן "הכל מודים בשבת בהקדש שחילל חדא דכתיב "וקראת לשבת עונג" ועוד הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק, אמר רבי חמא רבי אמרו *אקדש אינו מתחלל על הקרקע דרחמנא אמר "ונתן הכסף וקם לו" חומשו *מהו שיתחלל על הקרקע תרומת אינה משתלמת אלא מן החולין דרחמנא אמר "ונתן לכהן את הקדש" דבר הראוי להיות קדש חומשה מהו שישתלם שלא מן החולין "אמעשר אין מתחלל על האסימון דרחמנא אמר "וצרת הכסף בידך" "לרבות כל דבר שיש עליו צורה חומשו מהו שיתחלל על האסימון? אתגלגל מלתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אמר קרא "עליו" "לרבות חומשו כמותו, אמר רבינא אף אנן נמי תנינא *הגונב תרומה: ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה, "אכלה משלם שני" קרנים וחומש: קרן וחומש מן החולין, והקרן דמי תרומה

ש"מ

אלא לנמת ד' בה' פריק וחומש מעכב · ות"ש *הגזל בהקדש או לנמת ל' בה' פריק וחומש מעכב · ות"ש *הגזל בהקדש שוה מנה אחללו על שוה פרוטה מחולל ומסתמא הוה הדין במעשר וי"ל דודאי לס לחמר הוה וחומשו מחולל על פרוטה (פתום) מועיל לחל כי לח מזכיר בהדיה החומש לח מהני: **אמר** רבי ירמיה בר אבא אמר רבי יוחנן · סבר חומש לח מעכב ולכך בשבח חילל לחבל בחול לח חילל דמיישינן לפסיעה ובשבח לח מיישינן

מכלל דפליג לפילו בהקדש תימה ליפני דה"ק נרחין דברי ר' לליעזר לר' יהושע בהקדש שלף ר' יהושע לח פליג ללח במעשר דהכי מסני בפ"ק דחולין (דף יב·) ות' נרסינן הכח תרי זימנין נרחין ונרחין לחי שפיר ולספרים דנרסינן נתן לו מוכח בהדיה דמיירי בהקדש דנתן לו משמע לגזבר*:

הקדש לית לה דלמר שמואל לקמן (דף מז:) בונין בחול ות"ש מקדישין למ"ד (חולין דף פז·) חלום ולבסוף חיברו הוי חלום לחי שפיר ולפי למ"ד חסוד כמחובר מ"מ כיון דלס לית לה קדוש סופו ליעקר מקרי חלום: **ונתן** הכסף וקם לו · ות"ת לי כסף דוקח מעלטלין ממי לח ולי גמרי' מנזקין ועבד דכתיב בהן (שמות כל) יפיב לרבות שוה כסף ככסף ת"ל קרקע ממי וי"ל דדרשינן בכלל ופרט ויסף חמישים כלל ככסף פרט והיה לו חזר וכלל וכן משמע פ' יש בכור (בכורות ל' נח·) *נתנן לין פודין לח הבכור בקרקעות כו' ולח בהקדשות ומפרש בגמ' ולח הקדשות בכל ללו ולסס גבי בכור דרים בכלל ופרט וכלל וח"ת דלי לח הוה כתב ללח ככסף להודיה ה"ל שוה ככסף. ככסף והשתח דכתיבי כללי ממוטעין קרקעות וי"ל דהכח ככסף מיותר דה"מ למכתב חמישים ערכך וגבי בכור ממי ופדוין מבן חדש תפדה בערכך ה' שקלים ומדכתיב ככסף למדרשיה לפרטח הוה דלמח*: **עלין** לרבות חומשו כמותו. ות"ת והלח לין חומש מעכב ת"ל לין חומש כמותו ובממון גבי מעשר ממי למינין דלין מוסיף חומש על החומש וי"ל דעליו לח מייבי לחח בדבר שמשלם קרן משלם חומש:

אף לגן ממי תניח · ה"מ לחתויי מהני' דמייתי בסמוך דמשלם חומשא דחומשא וכיון שנעשה החומש תרומה ת"ל משלם מדבר הרלוי להיות קודש ומיהו יש לדחות דמלי למשלם בכל דבר וכי משלם דבר הרלוי להיות קודש לח נעשה תרומה לי נתחויי מהי דקתני בהדיח חומש מן החולין:

מוסיף

אין מתחלל על האסימון · ה"מ לחתויי מהני' דמייתי בסמוך דחומשא דחומשא וכיון שנעשה החומש תרומה ת"ל משלם מדבר הרלוי להיות קודש ומיהו יש לדחות דמלי למשלם בכל דבר וכי משלם דבר הרלוי להיות קודש לח נעשה תרומה לי נתחויי מהי דקתני בהדיח חומש מן החולין:

[גיעל מנ:]

לרבות חומשו כמותו, ולה לי לרבות חומשו כמותו, אמר רבינא אף אנן נמי תנינא

הגונב תרומה: ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה, "אכלה משלם שני" קרנים וחומש: קרן וחומש מן החולין, והקרן דמי תרומה

שני קרנין · לחד לקרן ולחד לכפל, וחומש בשביל תלילתה: **מן החולין** · פירות מתוקנין: **והקרן** · הכי שהוח בח מחמח כפל של קנס גניבה משלם נמי דמי תרומה כלומר מעטות כמו שנמכרה תרומה בשוק: **דמי תרומה** · כמה שהיה שוה לימכר בשוק **ודמיה** פחותין מדמי חולין שחינה רלויה לחנה בימי מומחתו, וחס מטמחה לחורה בתלילה, לפיכך דמיה מועטים והיו דקחמר דמי תרומה: **אכלה** · בשוגג דלח ידע שהיח תרומה: **שני קרנין** · לחד לקרן ולחת לכפל, וחומש בשביל תלילתה: **מן החולין** · פירות מתוקנין: **והקרן** · הכי שהוח בח מחמח כפל של קנס גניבה משלם נמי דמי תרומה כלומר מעטות כמו שנמכרה תרומה בשוק:

ש"מ

גליון הש"ס

תום' ד"ה לח למנת וכו' תו"ח ד"ה לח למנת וכו' ות"ת ולח בהקדש. לקמן מז ע"ח ועיין כ"ה דף לח ע"ב תום' ד"ה ונתחייב: ונראה/מהנך

ונראה/מהנך

"חומרו" ונראה דיש לגרוס החומר ומיירי בחומר דחיתוי תלוי בקרן בפ' נוגע

[נגיעל מנ:]

[ועי' תוס' שבת קכ"ה ד"ה ונתן]

[ועי' תוס' שבת קכ"ה ד"ה ונתן]

[ועי' תוס' ב"ק ד"ה הגונב תרומה]

[ועי' תוס' ב"ק ד"ה הגונב תרומה]

[תרומות פ"ו מ"ד]

[ועי' תוס' שבת קכ"ה ד"ה ונתן]

[ועי' תוס' ב"ק ד"ה הגונב תרומה]

[ועי' תוס' ב"ק ד"ה הגונב תרומה]

[ועי' תוס' ב"ק ד"ה הגונב תרומה

מוסיף חומש על חומש • וי"מ והא לעיל כרים פירקין (דף מה:) בעינן יחד ט כלי לו כעל וחזר והשקילו חלנו וי"ל דמ"מ ס"ל כיון שכבר מחוברת חומש לח מייתי עליה קרבן ואין מוסיף עליה חומש אחר קמ"ל: **ולא** מיבעיא תנא • לח הן ולח לאו וי"מ והתנן במסכת מעשר שני (פ"ב מ"ו) סלע של חולין ומעשר שכחטרכו מביא בסלע מעשר ולא קתני בסלע וחומש מעשר חלמא תנן לחין מוסיף חומש על חומש וי"ל דלא תנא להזכיר לאחו חומש חדא שהרי על קרן שני מוסיף חומש כדתני בהמודה (מנחות דף פב: ושם) המחפיס מעשר שני בשלמים כשהוח פודה מוסיף ג' חומשין לאחד למעשר ואחד לקדש ופ"ה לא קתני מביא בסלע וחומשו של קרן מעשר:

מה כסף ערכו כו' • ומעלה לא מלי דרים כדפרישים לעיל ומכסף ערכו גמי לא מלי מפיק סלע יתחלל על הקרקע דלא לחת חלא לאחוויי דכי היכיה לחומש בעולם הוי דיו כמו קרן להוסיף עליו חומש:

הקדש ומעשר • הפוכים זה מזה דמעשר אין מוסיף חומש על חומש ועל חלו שני מוסיף חומש כדלמר בהמודה (שם) והקדש הוי מיפכה:

בשלמא כולה לשמים למעוטי ס"מ דלפרך הל קרל כמעילה לא משכחי: **דלמא** לענין חומש קלמר • וי"מ הל כבר ממעטינן הקדש שני מן המקדים ולא מן המתפים וי"ל דקרל דלעיל מיירי בקדים ביתו וכלל מיירי בשהמה ממחה דהוי מלטלין וגריכי ומשום הכי לעיל גמי מילטריך כסף ערכו להוסיף חומש על חומש משום דלא כתיב חמישיתו גבי מקדים גבי מקדיש ביתו חע"ג דבקרל דמקדים כהמה ממחה כתיב ויסף חמישיתו *(ותרוייהו כחם בחוקותי):

לענין חומש קלמרת • פרט"י ומועלי' בה הייט ומוסיף חומש ותימה והלא שלמים חינה כולה לשמים ומוסיף חומש כדלמר בהמודה (שם) וי"ל דכשהקנל דמודה כהגיס מרבה לה קדשים קלים והכי חיחח

לתנא בשלמא "כולה לשמים" למעוטי קדשים קלים–כיון דאית להו לבעלים בגוייהו ליח בהו מעילה "תחילת הקדש" למעוטי מאי, תחילת הקדש הוא דאית ביה מעילה סוף הקדש לא מעילה. דלמא לענין חומש קאמרת וכרבי יהושע בן לוי, דאמר ליה רב אשי לרבינא: בהמה טמאה בתחילת הקדש איתא באמצע

לדומקת מקום דכתיב ויסף דמשמע שחי תוספות לי משמע מקום משמעותא הוא הכא נמי כתיב ויסף וחייב להוסיף דקרבנות לאו מקום משמעותא הוא חלא מקום דקיימת לן גורעין ומוסיפין ודורשין הלכך ויסף דגבי תרומה כי אקלה לה ו' דויסף ותיקרי ביה יסף ממיטיהו ודליה ליה בסוף *תמיכיהו תמקרי תמיכיהו בשני ווין ונמחמט חמישיות הרבה אבל הכא דלא כתיב חלא

בלמעלה מקדש ליקח · נהי דכסוף הקדש לית ליה מעכמת לה משום דלעלו למזבח חזית לית לעקצה בכגון מיהו בהקדש שני מעכמת לה מתפיסה תחת לחמר ותוזר ופודה לוחמה: **לפי שאינה כסוף הקדש** · ומשום הכי לימעטיו למעט הקדש מינה כדמפרש וחזיל:

(ו)(סוף הקדש למעט הקדש) מדמיון תורה אור לסוף הקדש: **מה סוף הקדש** · נפקא לן מינה דממעטו מחומש: **אף למעט הקדש כו'** · וסוף הקדש ודאי בלא מיעוטא דקרא נמי לא שייך ביה חומש דהא לא פריך ליה מיהו לחכי מיעוטא דקרא לדמויי ליה למעט הקדש דבלאו מיעוטא לא מצית למיגמר למעט הקדש מסוף הקדש דהתם משום דלא שייכא ביה חומש הוא: **כדלמר רבא כו'** · כלומר בהדיא לימעטיו למעט הקדש מינה כדלמר רבא בסדר יומא (ל' ע"ב): **סעולה** · דכתיב גבי סדר המערכה ואבער עליה הכהן עצים בבקר ובבקר ועדך עליה הטעולה" ס' יכילה דרים שהשה היה לחשוה שלא יהא הקטר קורס לחמיד של שחר: **פקדשו פדוי** · תע"ם אלא שם דמיס קלובין דקיימא לן (ג) הקדש שוה מנה שחילנו על שוה פרוטה מחולל ובני לעיבטויי מיניה ומיהו יד הקדש על העליונה שהם דמים הלנו יהיו על דמי ההקדש קנה הקדש ואם הקדש יחר עליהם יצים על כרחו: **עליה זו כחמש סלעים כו' הקדש פדוי** · תע"ם אלא שוה ולא תימא הואיל ואם לה דמים ואינה שוה כמה אחמר אין דבריו כלום אלא הקדש פדוי והוה יצים: **על הקדש שני** · אם חזר ופדה אח זה:

מתני' האונאה = ארבעה בכסף **והטענה** = שתי כסף **וההודאה** = שוה פרוטה. *חמש פרוטות הן: *ההודאה שוה פרוטה, והאישה מתקדשת בשוה פרוטה, והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מעל, והמוצא שוה פרוטה חייב להבריז *והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו ויוליכנו אחריו אפילו למדי: **גמ'** תנינא חדא זימנא *האונאה ארבעה בכסף מעשרים וארבעה בכסף לסלע שהות למקח? הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה, אצטריכא ליה הא נמי תנינא *שבועת הדיינין: הטענה = שתי כסף וההודאה = שוה פרוטה? סיפא אצטריכא ליה דקתני "חמש פרוטות הן": המש פרוטות הן וכו': **גליתא** נמי האונאה פרוטה? אמר רב כהנא זאת אומרת *אין אונאה לפרוטות ולוי אמר יש אונאה לפרוטות וכן תני (לוי) במתניתיה חמש פרוטות הן האונאה פרוטה וההודאה פרוטה ולקידושי אשה בפרוטה נזל בפרוטה וישיבת הדיינין בפרוטה ואנא דיקא מאי מעמא לא קתני "ישיבת הדיינין"? תנא ליה גזל, ומי לא תני גזל וקתני אבידה? הנך אצטריכא ליה *הגוזל מהבירו שוה פרוטה ונשבע לו ויוליכנו אחריו ואפילו למדי אבידה המוצא אבידה שוה פרוטה חייב להכריז ואע"ג דזל לולי מאי מעמא לא תני אבידה בפרוטה תנא ליה גזל, ומי לא קתני גזל וקתני ישיבת הדיינין? ישיבת הדיינין אצטריכא ליה לאפוקי * מדרב קטינא דא"ר קטינא "ב"ד נזקקין אפילו לפרוחת משוה פרוטה אלא מ"ט לא קתני הקדש? בהולין קמיירי בקדשי, לא קמיירי אלא תנא דידן דקא מיירי בקדשים נתני "מעשר בפרוטה" כמאן דאמר *אין בחומשו פרוטה, וליתני "חומש מעשר בפרוטה" בקרנא קא מיירי * בחומש לא קא מיירי/ גופא אמר רב קטינא "ב"ד נזקקין אפילו לפרוחת משוה פרוטה" ויקרא מתיב רבא "ואם אשר חטא מן הקדש ישלם

באמצע הקדש ליתא? אמר ליה לפי שאינה בסוף הקדש. אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא, באמצע הקדש מיהא איתא, ולוסיף נמי חומש? אמר ליה הרי הוא כסוף הקדש מה סוף הקדש אינו מוסיף חומש אף אמצע הקדש אינו מוסיף חומש. אמר ליה רב זוטרא בריה דרב מרי לרבינא, מאי חזית דמדמית ליה לסוף הקדש נדמייה לתחילת הקדש? אלא מסתברא לסוף הקדש הוא דלמויי ליה, שכן נתפס מנתפס, אדרבה לתחילת הקדש הוה ליה לדמויי שכן דבר שיש אחריו קדושה מדבר שיש אחריו קדושה? אדמא רבא

ויקרא "העולה"-עולה ראשונה ה"נ "התמאה"-ממאה ראשונה, תניא כוותיה דריב"ל "פרה זו תחת פרה של הקדש, טלית זו תחת טלית של הקדש, הקדשו הקדש פדוי ויד הקדש על העליונה" פרה זו בחמש סלעים תחת פרה של הקדש, טלית זו בחמש סלעים תחת טלית של הקדש, הקדשו פדוי, על הקדש ראשון מוסיף חומש על הקדש שני אין מוסיף חומש.

מתני' האונאה=ארבעה בכסף והטענה=שתי כסף והההודאה=שוה פרוטה. *חמש פרוטות הן: *ההודאה שוה פרוטה, והאישה מתקדשת בשוה פרוטה, והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מעל, והמוצא שוה פרוטה חייב להבריז *והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו ויוליכנו אחריו אפילו למדי: **גמ'** תנינא חדא זימנא *האונאה ארבעה בכסף מעשרים וארבעה בכסף לסלע שהות למקח? הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה, אצטריכא ליה הא נמי תנינא *שבועת הדיינין: הטענה = שתי כסף וההודאה = שוה פרוטה? סיפא אצטריכא ליה דקתני "חמש פרוטות הן": המש פרוטות הן וכו': **גליתא** נמי האונאה פרוטה? אמר רב כהנא זאת אומרת *אין אונאה לפרוטות ולוי אמר יש אונאה לפרוטות וכן תני (לוי) במתניתיה חמש פרוטות הן האונאה פרוטה וההודאה פרוטה ולקידושי אשה בפרוטה נזל בפרוטה וישיבת הדיינין בפרוטה ואנא דיקא מאי מעמא לא קתני "ישיבת הדיינין"? תנא ליה גזל, ומי לא תני גזל וקתני אבידה? הנך אצטריכא ליה *הגוזל מהבירו שוה פרוטה ונשבע לו ויוליכנו אחריו ואפילו למדי אבידה המוצא אבידה שוה פרוטה חייב להכריז ואע"ג דזל לולי מאי מעמא לא תני אבידה בפרוטה תנא ליה גזל, ומי לא קתני גזל וקתני ישיבת הדיינין? ישיבת הדיינין אצטריכא ליה לאפוקי * מדרב קטינא דא"ר קטינא "ב"ד נזקקין אפילו לפרוחת משוה פרוטה אלא מ"ט לא קתני הקדש? בהולין קמיירי בקדשי, לא קמיירי אלא תנא דידן דקא מיירי בקדשים נתני "מעשר בפרוטה" כמאן דאמר *אין בחומשו פרוטה, וליתני "חומש מעשר בפרוטה" בקרנא קא מיירי * בחומש לא קא מיירי/ גופא אמר רב קטינא "ב"ד נזקקין אפילו לפרוחת משוה פרוטה" ויקרא מתיב רבא "ואם אשר חטא מן הקדש ישלם

ליתא התם מה יש לי לדחות פריס הנשרפים ושעירים הנשרפים מנין לרבות קדשי קדשים וקדשים קלים ת"ל בכהמה טמאה ואם כל בהמה טמאה וכי פריך לעיל בשלמא כולה לשמים למעוטי קדשים קלים ליכא מעלה לא מסיק לדחויה מסוף הכרייתא דמרבה לה קדשים קלים:

נדמייה לתחילת הקדש · ות"ת אם כן קרא למה לי לי למעוטי סוף הקדש הא אין חומש שייך בו כיון שאין נפדה עוד וי"ל כגון שלקח לבניס כדי לשקען בבנין וגמלך עליהם לפדותם ומקרי תפ"ה סוף הקדש כיון שמתחילה היה דעתו לשקען לו נמי כגון שנפל הבנין ורוצה לפדות החבניס לו נמי הכי פריך מכ"ל למעוטי למעט הקדש ללמד קרא לו לחת ללא למעוטי אין כולה לשמים:

העולה עולה ראשונה · הכתובה בראשונה בקרבנות בפרשת פיתחם והיינו תמיד של שחר וכן פי' רש"י פרק תמיד נשחט (פסחים דף מח: ושם) לי נמי ראשונה שהקריבו ישראל במדבר [למען] דלמר "דעולת תמיד הולי לי נמי ראשונה לחיוק המזבח כדלמר בהתכלת (מנחות דף מט: ושם) אין מחכיין לח המזבח ללא בתמיד השחר:

פרה זו תחת פרה של הקדש הקדשו פדוי · ות"ת והכתיב (ויקרא כז) והיה הוא ומורתו יהיה קדש י"ל דהכא מיירי בקדשי בדק הבית ואפילו בתמימים דלמר בריש תמורה (ד' ה:) המתפיס תמימים לבדק הבית תע"ם שעובר בלא תעשה מה שעשה עשוי *והא דלמרי' התם כל הרלוי לגבי המזבח הימו יולא מידי מזבח לעולם היינו דכשפודין אותו מוכרין אותו לגרבי עולות לי נמי מיירי לפני בקדשי מזבח וכגון שקדש המום להקדש דחימו עומה תמורה לבל אין לפרש דמיירי לפני קדש הקדשו למומו וכגון דילו לקודש* דלא עביד תמורה ללא היכא דלגח ידו לחולין דפרה זו תחת פרה של הקדש מסמע דילו לחולין:

טלית זו בחמש סלעים הקדשו פדוי · הכא לא גרסינן יד הקדש על העליונה דכיון שנתכוון לחלל הקדש לפילו אוה הרבה על דבר מועט מחולל בדקלמר שמואל לקנין לבל ברישא שלא הזכיר אוש אוה לו היה בדעתו לקנות ההקדש ללא לחללו אוה בשוה לגך יצים ואם הוסיר יד הקדש על העליונה ולבך לא עידב לשעות הבבות יחד:

ותנא דידן מלי טעמא לא תני יציבת הדיינין· תימה ליצני דחיק ליה דרב קטינא לזקקין לפילו לפחות משוה פרוטה דבסמוך למר דלוי דתני יציבת הדיינין לא לילטריך ללא לאפוקי דרב קטינא ול"ל דמסקינן דבתחילת דין מודה רב קטינא דבעינן שוה פרוטה להכי פריך ותנא דידן ליתני יציבת הדיינין דמשמע תחילת יציבה וכי מצלי ללוי לאפוקי דרב קטינא (סבר דרב קטינא לית ליה דזקקין לפילו להתחיל ולישב) :

קכב א ב מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' יא :

קכג ג ד מיי' פ"ג מהל' טוען ונטען הל' ו סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' פח סעי' ו :

קכה ה מיי' פ"ב מהל' תימות הל' ו סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' לח סעי' ו :

קכו ו מיי' פ"ו מהל' מעילה הל' ו סמג עשין לה :

קכח ז מיי' פ"ל מהל' גזילה והלכיה הל' יב סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רנט סעי' ג ובסי' רכב סעי' ו :

קכט ח מיי' שם פ"ו הל' ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שסז סעי' ו:

קל ט מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' ג סמג לאוין קט טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' ה :

קלא י מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הל' יא סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סי' ו :

[מנ"ב ו']

קלב כ מיי' פי"ב מהל' גזילה והלכיה הל' ו סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רכב סעי' ג :

קלג ל מיי' פ"ב מהל' מעשר שני הל' ד סמג עשין קלו :

נוסח
חמש פרוטות הן

[כדלחיתא בתמורה כו:]

נוסח
אמר תנא דאתינן לאת פרוטות אלו: ו) ולא ב) אוצאה. ב) ולא לקבוע הקרונות עלי' אחר אוצאה. ג) ולא לשעות אחר אוצאה. ד) ולא לשעות אחר אוצאה. ה) ולא לשעות אחר אוצאה. ו) ולא לשעות אחר אוצאה. ז) ולא לשעות אחר אוצאה. ח) ולא לשעות אחר אוצאה. ט) ולא לשעות אחר אוצאה. י) ולא לשעות אחר אוצאה. יא) ולא לשעות אחר אוצאה. יב) ולא לשעות אחר אוצאה. יג) ולא לשעות אחר אוצאה. יד) ולא לשעות אחר אוצאה. טו) ולא לשעות אחר אוצאה. טז) ולא לשעות אחר אוצאה. יז) ולא לשעות אחר אוצאה. יח) ולא לשעות אחר אוצאה. יט) ולא לשעות אחר אוצאה. כ) ולא לשעות אחר אוצאה. כא) ולא לשעות אחר אוצאה. כב) ולא לשעות אחר אוצאה. כג) ולא לשעות אחר אוצאה. כד) ולא לשעות אחר אוצאה. כה) ולא לשעות אחר אוצאה. כו) ולא לשעות אחר אוצאה. כז) ולא לשעות אחר אוצאה. כח) ולא לשעות אחר אוצאה. כט) ולא לשעות אחר אוצאה. ל) ולא לשעות אחר אוצאה. לא) ולא לשעות אחר אוצאה. לב) ולא לשעות אחר אוצאה. לג) ולא לשעות אחר אוצאה. לד) ולא לשעות אחר אוצאה. לה) ולא לשעות אחר אוצאה. לו) ולא לשעות אחר אוצאה. לז) ולא לשעות אחר אוצאה. לח) ולא לשעות אחר אוצאה. לט) ולא לשעות אחר אוצאה. מ) ולא לשעות אחר אוצאה. מא) ולא לשעות אחר אוצאה. מב) ולא לשעות אחר אוצאה. מג) ולא לשעות אחר אוצאה. מד) ולא לשעות אחר אוצאה. מה) ולא לשעות אחר אוצאה. מו) ולא לשעות אחר אוצאה. מז) ולא לשעות אחר אוצאה. מח) ולא לשעות אחר אוצאה. מט) ולא לשעות אחר אוצאה. נ) ולא לשעות אחר אוצאה. נא) ולא לשעות אחר אוצאה. נב) ולא לשעות אחר אוצאה. נג) ולא לשעות אחר אוצאה. נד) ולא לשעות אחר אוצאה. נה) ולא לשעות אחר אוצאה. נו) ולא לשעות אחר אוצאה. נז) ולא לשעות אחר אוצאה. נח) ולא לשעות אחר אוצאה. נט) ולא לשעות אחר אוצאה. ס) ולא לשעות אחר אוצאה. סא) ולא לשעות אחר אוצאה. סב) ולא לשעות אחר אוצאה. סג) ולא לשעות אחר אוצאה. סד) ולא לשעות אחר אוצאה. סה) ולא לשעות אחר אוצאה. סו) ולא לשעות אחר אוצאה. סז) ולא לשעות אחר אוצאה. סח) ולא לשעות אחר אוצאה. סט) ולא לשעות אחר אוצאה. ע) ולא לשעות אחר אוצאה. עא) ולא לשעות אחר אוצאה. עב) ולא לשעות אחר אוצאה. עג) ולא לשעות אחר אוצאה. עד) ולא לשעות אחר אוצאה. עה) ולא לשעות אחר אוצאה. עו) ולא לשעות אחר אוצאה. עז) ולא לשעות אחר אוצאה. עח) ולא לשעות אחר אוצאה. עט) ולא לשעות אחר אוצאה. פ) ולא לשעות אחר אוצאה. פא) ולא לשעות אחר אוצאה. פב) ולא לשעות אחר אוצאה. פג) ולא לשעות אחר אוצאה. פד) ולא לשעות אחר אוצאה. פה) ולא לשעות אחר אוצאה. פו) ולא לשעות אחר אוצאה. פז) ולא לשעות אחר אוצאה. פח) ולא לשעות אחר אוצאה. פט) ולא לשעות אחר אוצאה. צ) ולא לשעות אחר אוצאה. צא) ולא לשעות אחר אוצאה. צב) ולא לשעות אחר אוצאה. צג) ולא לשעות אחר אוצאה. צד) ולא לשעות אחר אוצאה. צה) ולא לשעות אחר אוצאה. צו) ולא לשעות אחר אוצאה. צז) ולא לשעות אחר אוצאה. צח) ולא לשעות אחר אוצאה. צט) ולא לשעות אחר אוצאה. ק) ולא לשעות אחר אוצאה. קא) ולא לשעות אחר אוצאה. קב) ולא לשעות אחר אוצאה. קג) ולא לשעות אחר אוצאה. קד) ולא לשעות אחר אוצאה. קה) ולא לשעות אחר אוצאה. קו) ולא לשעות אחר אוצאה. קז) ולא לשעות אחר אוצאה. קח) ולא לשעות אחר אוצאה. קט) ולא לשעות אחר אוצאה. קי) ולא לשעות אחר אוצאה. קיא) ולא לשעות אחר אוצאה. קיב) ולא לשעות אחר אוצאה. קיג) ולא לשעות אחר אוצאה. קיד) ולא לשעות אחר אוצאה. קטו) ולא לשעות אחר אוצאה. קטז) ולא לשעות אחר אוצאה. קיז) ולא לשעות אחר אוצאה. קיח) ולא לשעות אחר אוצאה. קיט) ולא לשעות אחר אוצאה. קכ) ולא לשעות אחר אוצאה. קכא) ולא לשעות אחר אוצאה. קכב) ולא לשעות אחר אוצאה. קכג) ולא לשעות אחר אוצאה. קכד) ולא לשעות אחר אוצאה. קכה) ולא לשעות אחר אוצאה. קכו) ולא לשעות אחר אוצאה. קכז) ולא לשעות אחר אוצאה. קכח) ולא לשעות אחר אוצאה. קכט) ולא לשעות אחר אוצאה. קל) ולא לשעות אחר אוצאה. קלא) ולא לשעות אחר אוצאה. קלב) ולא לשעות אחר אוצאה. קלג) ולא לשעות אחר אוצאה. קלד) ולא לשעות אחר אוצאה. קלה) ולא לשעות אחר אוצאה. קלו) ולא לשעות אחר אוצאה. קלז) ולא לשעות אחר אוצאה. קלח) ולא לשעות אחר אוצאה. קלט) ולא לשעות אחר אוצאה. קמ) ולא לשעות אחר אוצאה. קמא) ולא לשעות אחר אוצאה. קמב) ולא לשעות אחר אוצאה. קמג) ולא לשעות אחר אוצאה. קמד) ולא לשעות אחר אוצאה. קמה) ולא לשעות אחר אוצאה. קמו) ולא לשעות אחר אוצאה. קמז) ולא לשעות אחר אוצאה. קמח) ולא לשעות אחר אוצאה. קמט) ולא לשעות אחר אוצאה. קנ) ולא לשעות אחר אוצאה. קנא) ולא לשעות אחר אוצאה. קנב) ולא לשעות אחר אוצאה. קנג) ולא לשעות אחר אוצאה. קנד) ולא לשעות אחר אוצאה. קנה) ולא לשעות אחר אוצאה. קנו) ולא לשעות אחר אוצאה. קנז) ולא לשעות אחר אוצאה. קנח) ולא לשעות אחר אוצאה. קנט) ולא לשעות אחר אוצאה. קס) ולא לשעות אחר אוצאה. קסא) ולא לשעות אחר אוצאה. קסב) ולא לשעות אחר אוצאה. קסג) ולא לשעות אחר אוצאה. קסד) ולא לשעות אחר אוצאה. קסה) ולא לשעות אחר אוצאה. קסו) ולא לשעות אחר אוצאה. קסז) ולא לשעות אחר אוצאה. קסח) ולא לשעות אחר אוצאה. קסט) ולא לשעות אחר אוצאה. קע) ולא לשעות אחר אוצאה. קעא) ולא לשעות אחר אוצאה. קעב) ולא לשעות אחר אוצאה. קעג) ולא לשעות אחר אוצאה. קעד) ולא לשעות אחר אוצאה. קעה) ולא לשעות אחר אוצאה. קעו) ולא לשעות אחר אוצאה. קעז) ולא לשעות אחר אוצאה. קעח) ולא לשעות אחר אוצאה. קעט) ולא לשעות אחר אוצאה. קפ) ולא לשעות אחר אוצאה. קפא) ולא לשעות אחר אוצאה. קפב) ולא לשעות אחר אוצאה. קפג) ולא לשעות אחר אוצאה. קפד) ולא לשעות אחר אוצאה. קפה) ולא לשעות אחר אוצאה. קפו) ולא לשעות אחר אוצאה. קפז) ולא לשעות אחר אוצאה. קפח) ולא לשעות אחר אוצאה. קפט) ולא לשעות אחר אוצאה. קצ) ולא לשעות אחר אוצאה. קצא) ולא לשעות אחר אוצאה. קצב) ולא לשעות אחר אוצאה. קצג) ולא לשעות אחר אוצאה. קצד) ולא לשעות אחר אוצאה. קצה) ולא לשעות אחר אוצאה. קצו) ולא לשעות אחר אוצאה. קצז) ולא לשעות אחר אוצאה. קצח) ולא לשעות אחר אוצאה. קצ

[נעיל] **כמאן** דלמר אין בחומטו · ונמ"ד אין בו כדי קצה וכן נמי לימותב לעיל : **וכי** עשו דבריהם כשל תורה · לעיל"ג דכתמה מקומות *עשו לפני' יותר משל תורה היינו היכא דצריך לקנות כדי לעשות סייג לשל תורה כגון הכא שהוא סייג למקנה חומש שלא יתערב תרומה בחולין ולכך לא היה לקנות כשל דמאי ומשני דה"ל עשו הולך ממזר לעי"פ שאין סברת הלך משום דבהאי הוי הולך ממזר :

ולא אמר כפני נכתב ונכתם · נכתב לא נקט הלא משום דבבן דלר"מ אין צריך לומר נכתב *דלר"י יהודה *)לומר היה ר"מ לפי' מלתו בהשפה כאן :

וחכמים לומרים אין הולד ממזר · מדלא קתמרי דבבן לא הלא דאפילו לפי אין הולד ממזר : **ביצד** יעשה · פירוש לדבבן כיצד יעשה אם ניתן הלא יצטרך להוציא לי נמי לר"מ כיצד יעשה קודם שניתן והלא יצטרך נמי לחתר לכל לחתר שניתן נראה לר"מ שיהיה שום תקנה :

יטלנו הימנו · ות"ת ויאמר בפני נכתב ונחתם כעודנו בידה וכי תימא צריך לומר קודם נתינה תאמר בפרק קמא דגיטין (דף ס· ושם) כגון שנתנו לה והלא הספיק לומר על שנתחרט וים לומר לצריך לומר לחר נתינה מיד שנתנראה בעודם עסוקים בתותו ענין :

כסף על נחתם · ות"ת כיון דתנא דמתניתין כסף על כסף תע"ג דלחסור בודאי לפילו מדוחק כ"ש כסף על נחתם דשרי דלפי' בודאי מדוחק שרי כדלמר בשמוך ויל תייבי דתנא נחתם על פירות דפלינו דה רבי מאיר וכבבן תנא נמי כסף על נחתם דהוי נמי מבטע לפירות : **ויחזור** וייפדה · פרש"י כן צריך לעשות דבעינן וצריך בכסף בידך וחכמים לומרים אם ירלה יעלה הפירות עלמן ופירך דבודאי לחסור כסף על נחתם אלא מדוחק והכא נבי דמאי שרי וקשה לפירושו דמכאן מקומות ס"מ לחתויי דמיבע דמאי קל מודאי דבמסכת דמאי (פ"ח מ"ב) תנן הדמאי אין לו חומש ואין לו ביעור ובמתני' תנן נמי מעשר שני מוסיף חומש ולא קתני של דמאי דקתני נבי החוכל תרומת מעשר ועל חנם הביא מתני' דדמאי ודמעשר שני ותו מדקתמר מדוחק אין אלא מדוחק לא משמע דשתר המשנה לחיות ליה שפיר והלא עדיפא ס"מ למפרך דכסף על כסף לחסור בודאי לפי' מדוחק מדלא מתנה על לחד מן הסלעים ובדמאי שרי ותו מה שפירש לשפרות הפירות עדיף מלטלות לפכל משמע בכמה דוכתי בפ"ג דמעשר שני (מ"י) נבי לקוח בכסף מעשר שני שנטמא כו' לחר להם לו אם לחרתם כו' תאמר בלקוח שאינו נפדה טהור ברחוק מקום אלמא לקוח צריך להטלוטו וכן בכמה דוכתי לכן נראה לפרש לר"מ אם יכלה יחזור ויפדה הפירות וחכ"א לצריך להטלוטו ופריך לחלי דשני שמואל דר"מ מחמיר בדמאי יותר מחכמים והכא מיקל בפי מחכמים לבל הא לא קשיא ליה לחלי מוסיף חומש בתרומת מעשר של דמאי כודלי ובפדיון לא מחמיר דדוקא בהכילה שטשה עבירה מחמיר בדמאי כמו בודלי לבל בפדיון שאינו שטשה עבירה לא החמירו והולרך להביא מהניתין דמחללין כסף על נחתם מדוחק דלא תימא כמו כן מיקל ר"מ בודלי וח"כ משום הוא דמאי לודלי כמו בתרומת מעשר לכך מייתי דגבי ודלי אין מחללין כסף על נחתם אלא מדוחק וח"כ קשה הכא מיקל בדמאי לגבי ודלי יותר מחכמים ואבני ס"ל בסמוך דשמא ר"מ מחמיר גבי מיתה בדמאי כודלי יותר מחכמים וגבי לתו לא מחמיר כמו בודלי ורבנן אע"נ דמחמרי גבי לתו גבי מיתה לתרומת מעשר של דמאי אין נראה להם לקנות חומש כדפ"ל דאפילו בודלי לא היה לקנות אם לא שהוה תורה ומיהו קשה דגרסינן במשנה דלעיל ר"מ ובלבד שיפדה הפירות וי"ל כך מחללין כסף על כסף אפילו לחזור ולפדות אותו הכסף על דבר אחר וכן נחתם על הפירות דומיא כמו שפירש כסף על כסף ובלבד שיפדה פירות בלבד שיהא דעתו מתחילה כשמחלל נחתם על הפירות לחזור ולפדות הפירות לו מותר אבל אם היה לו דעתו להטלוטם ונמלך לפדותן צריך להטלוטן :

*לרבות פחות משוה פרוטה להישבון] לקדש אין אבל להדיוט לא אלא אי אתמר הכי אתמר אמר רב קטינא אם הוזקק בית דין לשוה פרוטה, גומרין אפילו לפחות משוה פרוטה תחילת הדין בעינן פרוטה גמר דין לא בעינן פרוטה : **מתני'** חמשה חומשין הן אלו הן האוכל תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים מוסיף חומש והפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו מוסיף חומש הפודה את הקדשו מוסיף חומש *הנהנה שוה פרוטה מן הקדש מוסיף חומש *והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו מוסיף חומש : **גמ'** אמר רבא קשיא ליה לר' אלעזר תרומת מעשר של דמאי גבי עשו חכמים חיזוק לדבריהם כשל תורה? אמר לך רב נחמן אמר שמואל הא מני ר"מ היא דאמר *עשו חכמים חיזוק לדבריהם כשל תורה דתניא *המביא נט ממדינת הים נתנו להולא אמר לה "בפני נכתב ובפני נחתם" יוציא והולד ממזר "דברי ר"מ וחכ"א "אין הולד ממזר "ביצד יעשה, יטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה "בפני נכתב ובפני נחתם" ולרבי מאיר משום דלא אמר לה "בפני נכתב ובפני נחתם" יוציא והולד ממזר? אין ר"מ לטעמיה דאמר רב המנונא משמיה דעולא *אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין יוציא והולד ממזר בחיב רב ששת *מחללין אותו כסף על כסף, נחושת על נחושת, כסף על נחושת ונחושת על הפירות, ויחזור ויפדה את הפירות דברי רבי מאיר וחכ"א "יעלו פירות ויאכלו בירושלים] ומי מחללינן כסף על נחושת והא תנן *סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר כל מקום שיישנה סלע של מעשר שני מחוללת על מעות הללו ובורר את היפה שבהן ומחללו עליה

מפני

מעילה יח· ב"ק קג·

[עיכוכין עזי וב"ב] גיטין ה: פו·

[גיטין ה: פו·]

* תשלית הקושיא – נראה בהאשך טרלא אינו מחמיר בדמאי כמו בודאי

* כלי בתין מקבל ומטהר ומחלק בשוה לשתי אוזלה טרלא שנינו בשוה לשתי אוזלה

קלד א מיי' פ"ז מהל' מעילה הלכה ח סמג עשין רי :

קלה ב מיי' פ"כ מהל' סנהדרין הל' ח סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סי' ז :

קלו ג מיי' פ"י מהל' תרומות הל' ו וש"ע יו"ד סי' שכ סל' ו סמג לאוין רנח :

קלז ד ה מיי' שם פ"י הל' ו סמג שם :

קלח ו מיי' שם ופ"ם מהל' כלים הל' יד וכל' מו :

[דלא"י נחתם כנ"ל]

*)[כתוכות פה· גיטין נ: כב· כו·]

קלט ז מיי' פ"א מהל' תרומות הל' ו וכל' ד ופ"ג מהל' כלים הל' ח :

קם ח מיי' פ"ם מהל' מעשר שני הל' ג סמג עשין קו :

קמא ט מיי' שם פ"ה הל' ו סמג עשין קו :

קמב י מיי' פ"ג מהל' ערכין הל' ב סמג עשין קלב :

קמג כ מיי' פ"ח מהל' מעילה הל' ג סמג עשין רי :

קמד ל מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' ו סמג עשין עב :

קמה מ נ מיי' פ"ו מהל' נירושין הל' יז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמב סעי' ז :

קמו ם ע מיי' פ"ד מהל' מעשר שני הל' ח סמג עשין קו :

קמז ס מיי' שם פ"ו הל' ב :

דמאי פ"ו [מ"ב] עי' תוי"ט שם

מעשר שני פ"ב [מ"ו]

מפני שאמרו כלומר לפיכך הזקיקוהו לכל חלה לחלו תחילה במעות וחוזר ומחלל המעות ולא יתמהו (ג) שיטול היפה שבהן ויאמר אם זו של מעשר הרי טוב ואם זו של חולין הרי של מעשר מחוללת על זו מפני שאמרו מחללין כסף על מחוסר מדוחק לכל כסף על כסף ולא דרך חילול הוא ולפי' תורה אור מדוחק ממי לא,וכיון דלאו כסף על נחושת מחוסר לא היכו חלה בדוחק הלכך לא שיקיים כן שבזיון מעשר הוא ועוד שהפרוטות מחלידות: **קתני מיפה.** בד מעשר ודלי מדוחק אין שלא מדוחק לא: **אמר רב יוסף** אע"פ שמיקל רבי מאיר בפדיונו,מהמיר הוא באכילתו דתניא ולא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד,ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר וחכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחביריו ונותן לו במתנה ואינו חוששין רבינא *הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת,ומן הצוננת על החמה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת על החמה כדרבי אלעאי *דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר °ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה °מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליהוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור על החיוב אמר אביי *אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה: דקשיא ליה לר' אלעזר מיתה ב"ד דידי שמים ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דהמירא,ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתה ומותיב רב ששת °לאו דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך',ולמאי דמותיב רב ששת,רב יוסף שפיר קא משני ליה, אלא רבינא עד דמותיב מנחתום,לסייע ליה מפלטר דתנן *הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין, רבא אמר: שמואל שפיר קא משני ליה שם °מיתה' בעולם: **מתני'** *אלו דברים שאין להם אונאה *העבדים,והשטרות,והקרקעות, והקדשות 'אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמישה *°שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם *רבי שמעון אומר:**

קדשים

לא התירו למכור דמאי חלה לסיטון בלבד · וח"ת דבפרק הספינה (ב"ב דף פח: ושם) אמרינן הלוקח ירק מן השוק כו' גמר בלבו לקנות קנה ונתחייב במעשר ואי לאפשר להחזירו חלה ח"כ יעשר חלמה אין מוכרין דמאי לעם הארץ וי"ל דהכא תיירי למכור לחבר ותו י"ל כמו שהתירו להחליל לענייש ולתכסנסיות דמאי כך התירו למכור לסיטון ולבעל הבית כשמוכרה במדה גסה:

הלוקח מן הנחתום · הכי גירסת מתני' דדמאי פ"ה הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על החמה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ כו' ר' יהודה אומר שאני יהודה אומר שאני אומר מחמד על הכל ואמתא קשה מאי קאמר בשלמא מן הצוננת כו' אלא מדפוסים הרבה לחמי חלדבה מן הצוננת על החמה קשה טפי דמיקל מרבי יהודה דרבי יהודה אומר אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחביריו ונותן לו במתנה ואינו חוששין רבינא הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על החמה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת על החמה כדרבי אלעאי דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליהוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב אמר אביי אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה: דקשיא ליה לר' אלעזר מיתה ב"ד דידי שמים ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דהמירא,ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתה ומותיב רב ששת °לאו דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך',ולמאי דמותיב רב ששת,רב יוסף שפיר קא משני ליה, אלא רבינא עד דמותיב מנחתום,לסייע ליה מפלטר דתנן *הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין, רבא אמר: שמואל שפיר קא משני ליה שם °מיתה' בעולם: **מתני'** *אלו דברים שאין להם אונאה *העבדים,והשטרות,והקרקעות, והקדשות 'אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמישה *°שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם *רבי שמעון אומר:

מפני שאמרו °מחללין אותו בכסף על נחשת מדוחק,לא שקיים בן אלא שחזור ומחללו על הכסף קתני מיפה °מחללין מדוחה, מדוחק אין שלא מדוחק לא: אמר רב יוסף אע"פ שמיקל רבי מאיר בפדיונו,מהמיר הוא באכילתו דתניא ולא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד,ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר וחכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחביריו ונותן לו במתנה ואינו חוששין רבינא *הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת,ומן הצוננת על החמה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת על החמה כדרבי אלעאי *דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר °ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה °מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליהוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב אמר אביי אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה: דקשיא ליה לר' אלעזר מיתה ב"ד דידי שמים ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דהמירא,ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתה ומותיב רב ששת °לאו דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך',ולמאי דמותיב רב ששת,רב יוסף שפיר קא משני ליה, אלא רבינא עד דמותיב מנחתום,לסייע ליה מפלטר דתנן *הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין, רבא אמר: שמואל שפיר קא משני ליה שם °מיתה' בעולם: **מתני'** *אלו דברים שאין להם אונאה *העבדים,והשטרות,והקרקעות, והקדשות 'אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמישה *°שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם *רבי שמעון אומר:

קדשים

נשיאות חטא למה. ותם תלמד למשמע קרא דלהפרשה גרידתא הוי נשיאות חטא* יעלו

מפני שאמרו כלומר לפיכך הזקיקוהו לכל חלה לחלו תחילה במעות וחוזר ומחלל המעות ולא יתמהו (ג) שיטול היפה שבהן ויאמר אם זו של מעשר הרי טוב ואם זו של חולין הרי של מעשר מחוללת על זו מפני שאמרו מחללין כסף על מחוסר מדוחק לכל כסף על כסף ולא דרך חילול הוא ולפי' תורה אור מדוחק ממי לא,וכיון דלאו כסף על נחושת מחוסר לא היכו חלה בדוחק הלכך לא שיקיים כן שבזיון מעשר הוא ועוד שהפרוטות מחלידות: **קתני מיפה.** בד מעשר ודלי מדוחק אין שלא מדוחק לא: **אמר רב יוסף** אע"פ שמיקל רבי מאיר בפדיונו,מהמיר הוא באכילתו דתניא ולא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד,ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר וחכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחביריו ונותן לו במתנה ואינו חוששין רבינא *הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת,ומן הצוננת על החמה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת על החמה כדרבי אלעאי *דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר °ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה °מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליהוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב אמר אביי אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה: דקשיא ליה לר' אלעזר מיתה ב"ד דידי שמים ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דהמירא,ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתה ומותיב רב ששת °לאו דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך',ולמאי דמותיב רב ששת,רב יוסף שפיר קא משני ליה, אלא רבינא עד דמותיב מנחתום,לסייע ליה מפלטר דתנן *הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין, רבא אמר: שמואל שפיר קא משני ליה שם °מיתה' בעולם: **מתני'** *אלו דברים שאין להם אונאה *העבדים,והשטרות,והקרקעות, והקדשות 'אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמישה *°שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם *רבי שמעון אומר:

מפני שאמרו °מחללין אותו בכסף על נחשת מדוחק,לא שקיים בן אלא שחזור ומחללו על הכסף קתני מיפה °מחללין מדוחה, מדוחק אין שלא מדוחק לא: אמר רב יוסף אע"פ שמיקל רבי מאיר בפדיונו,מהמיר הוא באכילתו דתניא ולא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד,ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר וחכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחביריו ונותן לו במתנה ואינו חוששין רבינא *הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת,ומן הצוננת על החמה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת על החמה כדרבי אלעאי *דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר °ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה °מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליהוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב אמר אביי אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה: דקשיא ליה לר' אלעזר מיתה ב"ד דידי שמים ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דהמירא,ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתה ומותיב רב ששת °לאו דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך',ולמאי דמותיב רב ששת,רב יוסף שפיר קא משני ליה, אלא רבינא עד דמותיב מנחתום,לסייע ליה מפלטר דתנן *הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין, רבא אמר: שמואל שפיר קא משני ליה שם °מיתה' בעולם: **מתני'** *אלו דברים שאין להם אונאה *העבדים,והשטרות,והקרקעות, והקדשות 'אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמישה *°שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם *רבי שמעון אומר:

קדשים

יצאו

נשיאות חטא למה. ותם תלמד למשמע קרא דלהפרשה גרידתא הוי נשיאות חטא* יעלו

יצאו שטרות מדממעט להו מלוגלה משמע דאל המכר מדלוריים' בשטרות וה"ה פרק מי שמת (ב"ב דף קמ:) לתרוץ מתניתא קתני ופריך והלתר רב נחמן המוכר שטר חוב לחברו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל ומודה רב נחמן שטרות שחיב מרע מדרבנן ופריך והלתר שטר חוב נתנו במתנת שכיב מרע שליט יכול למחול לי לתרים בשלמת מתנת שכיב מרע דלוריימא משום הכי ליט יכול למחול כו' והשתא הלא שטר מכר חוב דלוריימא ואפי' הכי יכול למחול ומפרש ר"י דה"פ לי לתרים בשלמת דלוריימא הייט מוהטעמיתם ה"ב עשתו הכותב יורש וה"ב לתרי יורש מוחל מלי לוולמיה דהלתי יורש מהלי לי נמי לפי' הוי מכר שטר חוב דרבנן מקנתת היא לוולמה מדלוריימא כגון שהלוהו על פה ונתן לו יותר מדלי כדי לעשות שטר שיעבוד לו הלוהו בשטר ונתן לו הלוה יותר מדלי שיחזיר לו השטר ייהיה מלוה על פה ולרבינו חייט נרלה דקנה מן התורה לס יש לוולה לקרקעות שמוכר לו שיעבוד שיש לו בקרקעות ובמרובה (ב"ק דף סב:) כתבתי בתריסות:

וה"א ביומיה מכירה הוא · תימה דבפ' קמח דט"ו (דף סו· ושם ד"ה והשתא) מוכח דשכיחות לה קני מישראל שמכר פרה מכהן ומלה לכיח פירה לתרו וי"ל דהכא נבי מלוגלה כתיב ממכר מיותר לרבות שכירות: **כל** דבר שבמדה כו' לפילו פחות מכדי מלוגלה מוזר · הכא משמע דרבא מייבי לה בקרקעות וכן נמי פרק החיש מקדם (קדושין דף מב: ושם ד"ה ב"ג) דקתמר ובמקרקפי נמי לה תמיינן הלא דפליג בתומדא לבל פליג במשתתא לפילו פחות מכדי מלוגלה מוזר לתמר רבא לל דבר שבמדה מוזר ומוזר דקתמר הייט שהמקח בטל לגמרי כדמוכח ריש התודה (מנחות דף מז:) ושלתי הספינה (ב"ב דף כ:) ובקה דבפרק בית כור (שם דף קד· ושם ד"ה פחות) תנן בית כור טפר לתי מוכר לך מדה בתבל פיחת כל שהוא יכנה הותיר כל שהוא יחזור ופירש רב"ם התם להא דתמר רבא דחוזר מילתיה לה הוי בקרקעות ובקה לפירושו מכהן וי"ל דהתם תינו תומר המוכר מדדתי שים בה בית כור דלה ודלתי היה חוזר כדרבא הלא סתמא לומר כך וסבור היה המוכר שים כך ולכך המקח קייס וה"ת לימא דידם דבדא שיחא ומוכרו יותר משויו וכיון דזכינהו דלמא בטל תגב קרקע וי"ל בטיון זה פטיחא דים תוגלה שהמכר תייט תלוי בקרקע הלא בחתי שבשוק: **אלא** לתמר שדלי בה כדבעי לה· וה"ת הייט מקח טעות דבעי ליה ו' והוה לה שדה הלא שדה ס' וי"ל דהמוכר מודה הלא בעי הלא ס' הלא ס' ותמר הלא בעי הלא ס' וקרקע זו הס זרעה כדבעי לה שוה לוותם דמיס ותגלי מילתא דבעי שיחא וה"ה למה לה תחבב זו תוגלה קרקע כיון שלא טעה לה במדת מנין החתין ולה בשומא לה טעה הלא המקח הקרקע כדבעי לה וי"ל כיון דלי הוה שדה בה כדבעי לה כמו שתמר היו שוה לותם דמיס כמלא שהתוגלה מן החתין ולה מן הקרקע:

מהו קדשים שחוא-חייב באחריותן יש להן אונאה ושאינו חייב באחריותן אין להן אונאה *רבי יהודה אומר אף המוכר ס"ת בהמה ומרגלית אין להם אונאה אמרו לו *לא אמרו אלא את אלו: **גמ'** מנהני מילי תתנו רבנן וכיון תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך *דבר הנקנה מיד לידי יצאו קרקעות שאינן ממטלטלים, יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות דכתיב וכי תמכרו ממכר-שגופו מכור וגופו קנוי יצאו שטרות שאין גופן מכור ואין גופן קנוי ואינן עומדין אלא לראיה שבהם מכאן אמרו המוכר שטרותיו לבשם יש להם אונאה פשיטא לאפוקי מדרב כהנא דאמר *אין אונאה לפרוטות קמ"ל יש אונאה לפרוטות הקדשות אמר קרא °אחיו אחיו ולא הקדש מתקלף להו רבה בר ממל כל היכא דכתיב "ידו" ידו ממש הוא, אלא * מעתה דכתיב °ויקח את כל ארצו מידו הכי נמי דכל ארעא בידיה הוה נקיט לה אלא מרשותו, הכא נמי מרשותו ומל היכא דכתיב "ידו" לאו ידו ממש הוא והתניא *אם המצא תמצא בידו... אין לי אלא ידו, גגו חצירו וקרפיפו מנין? ת"ל "אם המצא תמצא" מ"מ טעמא דכתב רחמנא "אם המצא תמצא" הא לאו הכי הוה אמינא כל היכא דכתב "ידו" ידו ממש הוא ותו תניא "ונתן בידה אין לי אלא ידה, גגה חצירה וקרפיפה מנין? ת"ל "ונתן" מ"מ טעמא דכתב רחמנא "ונתן" הא לאו הכי הו"א כל היכא דכתב "ידו"-ידו ממש, °אלא כל "ידו"-ידו ממש הוא ושאני התם דליכא למימר הכי אלא ברשותו כל רבי זירא שבירות: יש לו אונאה או אין לו אונאה- "ממכר" אמר רחמנא אבל לא שבירות או דלמא לא שנא? אמר ליה אבוי מי כתיב "ממכר לעולם, "ממכר" סתמא כתיב °והאי נמי ביומיה מכירה היא *כבי רבא חטין וזרען בקרקע מהו-יש להם אונאה או אין להם אונאה: כמאן דשדיין בבדא דמיין ויש להם אונאה או דלמא בטלינהו על גב ארעא היכי דמי אילימא דאמר איהו "שדאי בה שתא ואתו סהדי ואמרי דלא שדא בה אלא חמשה *והאמר רבא "כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר" אלא דאמר איהו "שדאי בה כדאבעי לה" ואיגלאי מילתא דלא שדא בה כדאבעי לה: יש להם אונאה או אין להם אונאה-כמאן דשדי בבדא דמיין ויש להם אונאה או דלמא אגב ארעא, *נשבעין עליהן או אין נשבעין עליהן: כמאן דשדיין בבדא דמיין ונשבעין עליהן או דלמא בטלינהו אגב ארעא ואין נשבעין עליהן, *אומר מתירין או אין אומר מתירין, היכי דמי אי דאשרוש תנינא אי דלא אשרוש תנינא דתנן *אם השרישו קודם לעומר, עומר מתירין, ואם לאו אסורין עד שיבא עומר הבא? *לא צריכא דחצדינהו וזרעינהו קודם לעומר ואתא ליה עומר וחלף עילויהו ולא אשרוש קודם לעומר:

גמ' דכר סנקנס מיד ליד· הזהיר עליו בכל תוט: **שסוקנו לקרקעות** · [דכתיב] "והתנחלתם לותם" וגו' (ויקרא כה) הוקנו לתחוזה: **מכלן** **ממרו**· מדלה לתמעט שטרות לגה מסוס לתין גופן קנוי ומכור: **סמוכר שטרותיו לבשם**· לעור בהם לבקש סממנין נמלה ממכרן של לגו לעורך תשמיש גופן הוא: **יש** **להן לוגמה** · דגופן קנוי ומכור: **פשיטא** · מאי שנא מכל מטלטלי דעלמא: **לפרוטות** · שסס מוכר שטרות לבשם אין שם המקח של לישר ביחד לגה של פרוטות: **ידו ממש הוא**· דקדייקא לעיל "מיד עמיתך" ממטלטלים דוקא הנקחין מיד לל יד: **סכא נמי מרשות**· עמיתך קלמר ולפי' קרקעות נמי בשמעה: **אין לי**· שיתחייב בפל: **גגה**· בזמן שלקחה בידו: **גגו חצירו [קרפיפו] מנין**· שאם נכנסה שם ונעל בפניה לגנבה, מנין שקנתה לו חצירו ומתחייב בפל: **ס"ל ונפן מ"מ**· מדלה כתיב וביתה יתנגו: **ונתני שתם**· "ויקח לת כל תרגו": **יש לשם לוגמה**· שם מכרן: **כשלינהו לגב מרעה**· ולין לוגמה לקרקעות ובשלה שהכריזו קלי: **שדלי**· זרעתי בה שם סלין: **שנוב**· דמקח טעות הוא להא בהדיא פי' בחזקת כן ולילו כן וכיון שהמקח טעות הוא לפני בטיל לגו לגב לבעל תוזב דנהי דלילמעיט קרקעות מדין לוגלה, מדין מקח טעות לה לימעיט שהרי לין זה מכר דלתעתה דהכי לה זבן: **כדבעי לה**· כמה אנרין לקרקע דמידי דלומדנא דשכיח דטעו הוי כדין לוגלה: **נשבעין עליהן**· שם הוזה במקלת כגון טעה פסקה עמי לזרוע ו' שמכרתי לך וזרעת חמס והוא לומר זרעתי חמס ומחלה: **עומר מתירין**· קס"ל לגידולין דילהו קמיבעיא ליה ולהכי קמהדר לי לתמרוש קודס לעומר: **פגינן**· דעומר מתיר לת גידוליהן בממכת מנחות (דף עח·) והתם מפרש טעמא: **ולי דלא** **מצרוש**· בשעת הבלת עומר: **פגינן**· לתין עומר מתירין: **דמלדינהו**· מן החדש והיו לריכין שיחירם עומר לתכילה: **וזרעינהו קודם לעומר**· ולתלף ליה עומר עלייהו בדלה תצרוש:

מהו אגב ארעא, *נשבעין עליהן או אין נשבעין עליהן: כמאן דשדיין בבדא דמיין ונשבעין עליהן או דלמא בטלינהו אגב ארעא ואין נשבעין עליהן, *אומר מתירין או אין אומר מתירין, היכי דמי אי דאשרוש תנינא אי דלא אשרוש תנינא דתנן *אם השרישו קודם לעומר, עומר מתירין, ואם לאו אסורין עד שיבא עומר הבא? *לא צריכא דחצדינהו וזרעינהו קודם לעומר ואתא ליה עומר וחלף עילויהו ולא אשרוש קודם לעומר:

מהו למינקט ומיכל מינייהו-במאן דשדיין בבדא דמי וישרינהו עומר או בלמא בטלינהו אגב ארעא? תיקו. אמר רבא אמר רב חסא: רבי אמי אונאה אין להם, ביטול מקח יש להם או "אין להן? אמר ר"נ-הדר אמר רב חסא: פשיט ר' אמי "אונאה אין להם ביטול מקח יש להם, ר' יונה אמר *אהקדשות ר' ירמיה אמר אקרקעות ותרוייהו משמיה דר' יוחנן אמרו "אונאה אין להם ביטול מקח יש להן, מ"ד אקרקעות אבל אהקדשות לא כדשמואל *דאמר שמואל "הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל, תנן התם *אם היה קדוש בעל מום יצא לחולין דברי רבי יוחנן *"יצא לחולין דברי תורה "וצריך לעשות לו דמים - מדבריהם ור"ל אמר "אף צריך לעשות לו דמים - מן התורה" במאי עסקינן אלימא בכדי אונאה בהא לימא ר"ל "צריך לעשות לו דמים דבר תורה" והתנן *אלו דברים שאין להם אונאה הקרקעות והעבדים והשטרות והמקדשות אלא ביטול מקח, בהא לימא רבי יוחנן "צריך לעשות לו דמים מדבריהם" והא"ר יונה אהקדשות ורבי ירמיה אמר אקרקעות ותרוייהו משמיה דר' יוחנן אמרי אונאה אין להם ביטול מקח, בהא לימא רבי יוחנן בבמאי קמיפלגי בדשמואל דאמר שמואל "הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל "מר אית ליה דשמואל ומר ליה דשמואל אבעית אימא דכולי עלמא אית להו דשמואל והכא בהא קמיפלגי מר סבר שחיללו אין לכתחלה ומר סבר "אפילו לכתחלה אבעית אימא אעולם בכדי אונאה ולא תיפוך ובדרב חסדא קמיפלגי דאמר מאי "אין להם אונאה"-אינן בתורת אונאה דאפי'

אמר ר"נ הדר ר' חסא לומדה אין להן ביטול מקח ים להם-משמע דרב נחמן לא פליג אדרב חסא רבו וקשה לר"ת דבפ' המקבל (לקמן דף קח: ושם) תמרינן זכן בר' סבור מינה כו' אמר רב נחמן אין לומדה לקרקעות ללמוד מקח אין להם ומיהו ר"ת דאין לומדה עד פלגא לבע מפלגא ואילך מיקרי ביטול מקח וים להם ואפי' שפיר הא דתנן (לעיל דף נו:) רבי יהודה לומר לך המוכר בהמה ומרגלית אין להם לומדה ומפרש בגמרא עד כדי דמיסח מדקאמר לך משמע דקרקעות נמי אית להו אפי' ביטורא ובפרק לולא מזונות (כתובות דף נא:) תנן סוס הדיינין שפחתו שתות לו הותירו שתות מכרם בטל דבב"ג לומר מכרם קיים ומפרש התם* דמכרם קיים עד פלגא: **יצא** לחולין כו' - ומ"ד צריך לעשות לו דמים מדבריהם יש לומר הכל לבע מדרבנן צריך לשלם להקדש תוספתו ומ"ד צריך לעשות לו דמים דבר תורה דים להקדש ביטול מקח יש לחולין כנגד המעות שנתן והשתא יחתלל בדמים שישלם ומקשי ל"ל למימרין כיון דים להקדש ביטול מקח יבטל הפדיון ולא יצא לחולין כלל כמו בהדיוט דהמקח בטל וסייט טעמו משום דבהדיוט המתנה חוזר משום שהיו רוצה להחזיר החולאה יופיפיו חס המתנה פוטרו מלהחזיר מ"מ קנייסח חוזרים כיון שהמתנה היה יכול לבע לידי הפסד חס לא יקנים ויחזור בכדי שירלה לבע הקדש המתנה היו יכול לבע לידי הפסד כשידע המחלל שאינה הקדש לא יוכל ליהנות עד שיוסיף על דמיו כדי שוויו וע"כ צריך להוסיף ולא יוכל לחזור לדאפי' משמייב להקדש בשעת מפסיד כדאמרינן בים טחלין (ג"ב דף קנב: ושם ד"ה ונא) לא תשיימה את דאמירתו לגבוה כמכירתו להדיוט כ"ם כאן שיתחייב להוסיף לע"פ שטעה והיה סבור שיתחלל בכך כל ההקדש ולא יצטרך להוסיף כי מ"מ נתרלה לשוה בשוה ולא נתטון משעת לקטת ההקדש ואינו יכול לחזור ולכך אין חסים חוזרים: **ודאמר** רבי יוחנן להקדשות. ביטול מקח ים להם ולא היה יכול לתתן דביטול מקח ים להם מדרבנן/ דאם כן מאי לימא דקאמר אין מחזירין להן לומדה הוא לבע כ"ל כי מוכחא ליה *ממתניתין מוקי לה כרב חסדא: **מאי אין להן לומדה** - דגבי הקדשות דאפי'

אמר ר"נ הדר ר' חסא לומדה אין להן ביטול מקח ים להם-משמע דרב נחמן לא פליג אדרב חסא רבו וקשה לר"ת דבפ' המקבל (לקמן דף קח: ושם) תמרינן זכן בר' סבור מינה כו' אמר רב נחמן אין לומדה לקרקעות ללמוד מקח אין להם ומיהו ר"ת דאין לומדה עד פלגא לבע מפלגא ואילך מיקרי ביטול מקח וים להם ואפי' שפיר הא דתנן (לעיל דף נו:) רבי יהודה לומר לך המוכר בהמה ומרגלית אין להם לומדה ומפרש בגמרא עד כדי דמיסח מדקאמר לך משמע דקרקעות נמי אית להו אפי' ביטורא ובפרק לולא מזונות (כתובות דף נא:) תנן סוס הדיינין שפחתו שתות לו הותירו שתות מכרם בטל דבב"ג לומר מכרם קיים ומפרש התם* דמכרם קיים עד פלגא: **יצא** לחולין כו' - ומ"ד צריך לעשות לו דמים מדבריהם יש לומר הכל לבע מדרבנן צריך לשלם להקדש תוספתו ומ"ד צריך לעשות לו דמים דבר תורה דים להקדש ביטול מקח יש לחולין כנגד המעות שנתן והשתא יחתלל בדמים שישלם ומקשי ל"ל למימרין כיון דים להקדש ביטול מקח יבטל הפדיון ולא יצא לחולין כלל כמו בהדיוט דהמקח בטל וסייט טעמו משום דבהדיוט המתנה חוזר משום שהיו רוצה להחזיר החולאה יופיפיו חס המתנה פוטרו מלהחזיר מ"מ קנייסח חוזרים כיון שהמתנה היה יכול לבע לידי הפסד חס לא יקנים ויחזור בכדי שירלה לבע הקדש המתנה היו יכול לבע לידי הפסד כשידע המחלל שאינה הקדש לא יוכל ליהנות עד שיוסיף על דמיו כדי שוויו וע"כ צריך להוסיף ולא יוכל לחזור לדאפי' משמייב להקדש בשעת מפסיד כדאמרינן בים טחלין (ג"ב דף קנב: ושם ד"ה ונא) לא תשיימה את דאמירתו לגבוה כמכירתו להדיוט כ"ם כאן שיתחייב להוסיף לע"פ שטעה והיה סבור שיתחלל בכך כל ההקדש ולא יצטרך להוסיף כי מ"מ נתרלה לשוה בשוה ולא נתטון משעת לקטת ההקדש ואינו יכול לחזור ולכך אין חסים חוזרים: **ודאמר** רבי יוחנן להקדשות. ביטול מקח ים להם ולא היה יכול לתתן דביטול מקח ים להם מדרבנן/ דאם כן מאי לימא דקאמר אין מחזירין להן לומדה הוא לבע כ"ל כי מוכחא ליה *ממתניתין מוקי לה כרב חסדא: **מאי אין להן לומדה** - דגבי הקדשות דאפי'

מהו למינקט ומיכל מינייהו - במאן דשדיין בבדא דמי וישרינהו עומר או בלמא בטלינהו אגב ארעא? תיקו. אמר רבא אמר רב חסא: רבי אמי אונאה אין להם, ביטול מקח יש להם או "אין להן? אמר ר"נ-הדר אמר רב חסא: פשיט ר' אמי "אונאה אין להם ביטול מקח יש להם, ר' יונה אמר *אהקדשות ר' ירמיה אמר אקרקעות ותרוייהו משמיה דר' יוחנן אמרו "אונאה אין להם ביטול מקח יש להן, מ"ד אקרקעות אבל אהקדשות לא כדשמואל *דאמר שמואל "הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל, תנן התם *אם היה קדוש בעל מום יצא לחולין דברי רבי יוחנן *"יצא לחולין דברי תורה "וצריך לעשות לו דמים - מדבריהם ור"ל אמר "אף צריך לעשות לו דמים - מן התורה" במאי עסקינן אלימא בכדי אונאה בהא לימא ר"ל "צריך לעשות לו דמים דבר תורה" והתנן *אלו דברים שאין להם אונאה הקרקעות והעבדים והשטרות והמקדשות אלא ביטול מקח, בהא לימא רבי יוחנן "צריך לעשות לו דמים מדבריהם" והא"ר יונה אהקדשות ורבי ירמיה אמר אקרקעות ותרוייהו משמיה דר' יוחנן אמרי אונאה אין להם ביטול מקח, בהא לימא רבי יוחנן בבמאי קמיפלגי בדשמואל דאמר שמואל "הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל "מר אית ליה דשמואל ומר ליה דשמואל אבעית אימא דכולי עלמא אית להו דשמואל והכא בהא קמיפלגי מר סבר שחיללו אין לכתחלה ומר סבר "אפילו לכתחלה אבעית אימא אעולם בכדי אונאה ולא תיפוך ובדרב חסדא קמיפלגי דאמר מאי "אין להם אונאה"-אינן בתורת אונאה דאפי'

מהו למינקט ומיכל מינייהו - כלומר לגידולין דילהו לא מבעיא לן אהני לפי' האיר עומר על המקח להוזרים קודם שנזרעו וזרעם קודם העומר ולא הגידולין לסורין על שיבא עומר הבא, כי קא מבעיא ליה לנקוטי מן הזרעים שבקרקע ומיכל ללחר העומר: **ושרינהו עומר** - שהעומר מתיר את התלושין אהני' של שנה זו ואת גידולין המחוברין שהזריעו: **או בלמא בטלינהו אגב ארעא** - וכקרקע בעלמא דמו ולא שייך עומר גבייהו למזריעהו: **בבי ר' אמי אונאה אין להם** - הא תנן לה בתמיתין דאין להו לכל הך דמתני': **ביטול מקח** - יותר משתות: **יש להן או אין להן** - מי אמרינן מאל תוט (ויקרא כה) הוא לימעוטי והא לאו בכלל אונאה הוא אלא מקח טעות הוא לו למאן דיין דלאו דבר שבמדה הוא ולא אקנייה בדיבורייה, כאחר דין אונאה הוא: **ר' יונה ור' ירמיה** - מילתא באפי נפשייהו אמרי ולאו אהדדי אמי קיימי אלא ר' [ירמיה] אקרקעות ורבי [יונה] אהקדשות אמרי משמיה דר' יוחנן דאונאה אין להם ביטול מקח ים להן: **מ"ד אקרקעות** - אמרה רבי יוחנן: **כ"ש** - דאקרקעות נמי אמר דכיון דאמעוטינן דביטול מקח לאו בכלל אונאה הוא מהיכא לימעט לי להקדשות קאמינא ליה מקח טעות אע"ג דליכא טעות כלפי שמיא ופ"ה אמרינן ביטול מקח כל שכן דלגבי חבריה דליכא למימר טעה ואתעתא דהכי לא אקנייה כל שכן דהדר: **מ"ד מקדשות** - אמרה: **מאי מקדשות** - דאיכא נבי הדיוט אמרינן טעה ואתעתא דהכי לא אקני כגון שאמר הקדש ליכא למימר הכי וכיון דליכא למימר טעות מקח (אפי' אונאה) אמאי לא אמרינן דאין אונאה להקדש: **ממולן** - כדאמרן דלימעוט מאונאה ומטעות נמי ליכא למימר דהא דמחל טעה: **מתני' מקדשות** - במסכת תמורה (דף כו:): **אם היה קדוש בעל מום** - ריש"י דמתני' הכי קאמר הלומר הרי זו תחת זו, זו תמורת זו, זו תלופי זו, הרי זו תמורה, זו מחוללת על זו" לא אמר כלום שאין קדשן תמיס מתחלל, ואם היה קדוש בעל מום יצא לחולין וצריך לעשות לו דמים אם אין זו של חולין יפה כשל הקדש מוסיף עליה מטותיו עד כדי דמי הקדש: **יצא לחולין דברי תורה** - ואפי' אין זו יפה כמותה כדאמר לקמיה מתני' **צריך לעשות לו דמים דברי תורה** - דגבי הקדשות "ערכך" כתיבא בכולהו וקסבר "ערכך" - שווי מקמע, ור' יוחנן סבר "ערכך" כל דמים שיערכוהו מקמע ליה אם זול אם יקר: **ופ"ר יונה מקדשות כו'** - לר' יונה קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן: **ואיפוך** - לימיא לר' יוחנן דאמר הא דר' יונה, אבל לימיא דרבי ירמיה לא איפוך דהא לר' ירמיה אהקדשות אין להם ביטול מקח דמ"ד לקרקעות אבל אהקדשות לא כדשמואל וה"ל לימיא בתמורה דרבי יונה איפוך וקמיפלגי ר"ל דשמואל וה"ל לימיא דרבי יוחנן מ"ד אין להן ביטול מקח אית ליה דשמואל ומ"ד אין להם ביטול מקח אין אית ליה דשמואל: **ומר ליה דשמואל** - דאמרינן טעה לבע מקדש ליכא למימר טעות: **קסבר** כיון דליכא יתר מטעות לאו דרך מקח הוא וכיון דלגבי מקח לאו מידי הוא גבי מילוי נמי לאו מידי עבד: **שמילוי אין** - דהא לימעוט מאונאה לא אצטרך ולא אצטרך אלא לימעוט אונאה דאי לאו קרא הוה אמינא דאונאה לא אקנייה: **לכתחילה לא** - ודבר תורה דערכך שווי מקמע: **ומר מכר מפי לכתחילה** - ערכך כל דהו מקמע הלכך לכתחילה חיסוריה ואפילו מדרבנן אבי ומיהו לאחר זמן יפסל: **נעולם בכדי אונאה** - ולקמיה דבר תורה ואפילו בכדי דמי אונאה דמיס דבר תורה: **ולא קשיא** דרבי יוחנן לדרבי יוחנן לאו מלי לאתרוצי הכי דהא לא מצי לאתרוצי אין להן לומדה דמתני' דפחות מכדי אונאה תוזר מדר"ל יוחנן לומדה אין להן ביטול מקח ים להן מכלל דלומדה אין להן לומדה דמתני' דכרב חסדא

דאפילו כל שהוא מוזר · ודוקא הקדשות לגבי קרקעות עד פלגא ליט מוזר : **בשלמא** בהדיוט (ג) זה תומר ותו לא · פי' זהו מדוע שהדיוט תומר לגבי להקדש זה תומר בתמיה פי' מה מידוע הוא שמגלח תומר בהקדש מבהדיוט ולא גרסינן תו לא שהרי לקח בהדיוט ליכא טובא שומר חנם ליט בשבח יוכל הוא למתניתין* : **בין** דמעל הגזבר נפקא להו לחולין · ולא מצי למימר דלחופיה במזיד דלא נפקא לחולין דל"ש ליכא לגבי נפר כיון שהלוה לסור להשתמש בהם דלא זכה בהם: **לספק** סלתות מלרבע מלרבע ועמדו משלש · תימה היכי מיירי לי יליף השער לו לא יליף השער ויש לו ל"ש בהדיוט נמי שרי ולי דלא יליף השער וגם לין לו על מה מחלל מעות הקדש וליכא למימר שיחלל על פרוטה דהא לפ"ג שזהו ריוח הקדש שמתנה לתת תרבע סלין בסלע להקדש כל השנה כיון דבשעת חלול מחלל על דבר שליט שוה זהו זילותא דלא לן כן לחמי הדר ביה ממתי לחוקי לחויף במלה כו' ומזה המעם נמי לין לומר לב ב"ד מתנה עליהם להתחלל בשביל ריוח הקדש דל"ש בתנם חזר בו משטיח קמא ו"ל כגון שהתנה לתת ק' סלעים ולא הקדיש עדיין ונתנם לנחתום כדי לתת להקדש תרבע סלין בכל סלע ולא השער על לקוטות לכל לא יליף השער כלל לחסור דלמא מתי לחלופי בהדיוט ולכך נקט ועמדו אחר כך משלש וכן בזוזי לם נתן ק' זוזי לחדש שיחזיר להקדש מלה ועבריס לחסור לחפילו מדלורייתא גרלה לחסור לחשיב כלילו מקבל מלוה עלמו כמו (קדושין דף ז·) הן מכה לפלוני ולחקדש לחי לך למקומקם מדין ערב דחסוב כלילו קבלה ממנו והל דלרי בסמוך לחויף לבניס במלה ועבריס היינו שהגזבר עלמו טהנן וגם לחניס לם למוכחא מילתא שלם של הקדש לבל דרך מקח וממכר שנתן על הסלעות וגם יליף השער על לקוטות שרי להקדש :

***שומר** חנם ליט בשבח · גרלה דהוא הדין לילו משלם לחפילו שומר שכר לם פשע גרלה דלא משלם מדפריך לקמן (דף נח·) מהשוכר פועל לשמור כו' ולא מצי כשפשע והיינו טעמא דמכל דין הפרשה למעיטיה והל דלא קתני ליט משלם דהוי רבותא טפי משום דעיקרא בשבועות פרק הדיינים (דף מב:) ונשנה לגבי להתם :

רעהו ולא של הקדש · *ובריש מרובה (ב"ק דף עו·) ממעט מונוכ מבית האיש* : **כי** יתן ליש שלא רעהו בלל · ברים ג' מיעט (מיר ד' לפ·) דרים בשרש וכלל ופרט וכן"ל דרים בכלל ופרט לחודה וגרלה דכל הני כללי ופרטי לסמכתא דבמרובה* דרשינן מעל חמור שור ושה חד למעוטי עבדים וחד למעוטי קרקעות וחד לשטרות ביו מכפל ביו שפיר דכשף או כלים והשתא לחי שפיר דכשף או כלים דרשינן פרק שבועת הדיינין (שבועות דף לפ: ושם ד"ה מה) מה כלים שניס לף כשף שניס מה כשף חשוב כו' : נשבעין

דאפ' פרות מכדי אונאה חוזר ביתוב רבית ואונאה להדיוט ואין רבית ואונאה להקדש מי אלימא ממתניתין דאוקימנא "בתורת אונאה" ה"נ ורבית ודין אונאה להדיוט ואין רבית ודין אונאה להקדש הכי היינו דקתני סיפא זה חומר בהדיוט מבהקדש? ארבית, ריתוב נמי "זה חומר בהקדש מבהדיוט" - אאונאה? הכי השתא בשלמא "זה חומר בהדיוט מבהקדש" ותו לא אלא הקדש "זה חומר" ותו לא; רבית דהקדש היכי דמי אילימא דאוסיפה גזבר מאה במאה ועשרים והלא מעל הגזבר וכיון שמעל הגזבר יצאו מעותיו לחולין והוו להו דהדיוט? אמר רב הושעיא הכא במאי עסקינן כגון שקיבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש *כדתניא *המקבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש מספק מארבע, משלש ועמדו מארבע מספק מארבע שיד הקדש על העליונה רב פפא אמר הכא באבני בנין המסורות לגזבר עסקינן כדשמואל *דאמר שמואל *בונין בחול ואח"כ מקדישין: אין בהן תשלומי כפל (וכו'): מנהני מילי דת"ר *על כל דבר פשע=כלל, "על שור על חמור על שה על שלמה"=פרט "על כל אבדה אשר יאמר" חזר וכלל כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאע"פ שמטלטלין אין גופן ממון הקדשות אמר קרא "רעהו"=רעהו ולא הקדש: ולא תשלומי ד' וה' (וכו'): מאי טעמא תשלומי ד' וה' אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה: שומר חנם אינו נשבע (וכו'): מנהני מילי דת"ר *כי יתן איש אל רעהו=כלל, כסף או כלים=פרט (*וגונב מבית האיש) חזר וכלל, כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון: יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאע"פ שמטלטלין אין גופן ממון הקדשות אמר קרא "רעהו"=רעהו ולא של הקדש: נושא שכר אינו משלם (וכו'): מנהני מילי דת"ר *כי יתן איש אל רעהו=כלל חמור או שור או שה=פרט, "וכל בהמה לשמור"=חזר וכלל, כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון: יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאע"פ שמטלטלין אין גופן ממון הקדשות אמר קרא "רעהו"=רעהו ולא של הקדש: שומר חנם אינו נשבע וכו': *ורמינהו *בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם משנתרמה התרומה

דתניא מכדי אונאה חוזר ביתוב רבית ואונאה להדיוט ואין רבית ואונאה להקדש מי אלימא ממתניתין דאוקימנא "בתורת אונאה" ה"נ ורבית ודין אונאה להדיוט ואין רבית ודין אונאה להקדש הכי היינו דקתני סיפא זה חומר בהדיוט מבהקדש? ארבית, ריתוב נמי "זה חומר בהקדש מבהדיוט" - אאונאה? הכי השתא בשלמא "זה חומר בהדיוט מבהקדש" ותו לא אלא הקדש "זה חומר" ותו לא; רבית דהקדש היכי דמי אילימא דאוסיפה גזבר מאה במאה ועשרים והלא מעל הגזבר וכיון שמעל הגזבר יצאו מעותיו לחולין והוו להו דהדיוט? אמר רב הושעיא הכא במאי עסקינן כגון שקיבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש *כדתניא *המקבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש מספק מארבע, משלש ועמדו מארבע מספק מארבע שיד הקדש על העליונה רב פפא אמר הכא באבני בנין המסורות לגזבר עסקינן כדשמואל *דאמר שמואל *בונין בחול ואח"כ מקדישין: אין בהן תשלומי כפל (וכו'): מנהני מילי דת"ר *על כל דבר פשע=כלל, "על שור על חמור על שה על שלמה"=פרט "על כל אבדה אשר יאמר" חזר וכלל כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון: יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאע"פ שמטלטלין אין גופן ממון הקדשות אמר קרא "רעהו"=רעהו ולא הקדש: ולא תשלומי ד' וה' (וכו'): מאי טעמא תשלומי ד' וה' אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה: שומר חנם אינו נשבע (וכו'): מנהני מילי דת"ר *כי יתן איש אל רעהו=כלל, כסף או כלים=פרט (*וגונב מבית האיש) חזר וכלל, כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון: יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאע"פ שמטלטלין אין גופן ממון הקדשות אמר קרא "רעהו"=רעהו ולא של הקדש: שומר חנם אינו נשבע וכו': *ורמינהו *בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם משנתרמה התרומה נשבעין

דלחפילו פחות מכדי לוגלה חוזר : **ואין רבית ואונאה להקדש** · אין ליסור לוגלה ולילסור רבית טהב בהקדש ולקמיה מפרש היכי למי רבית להקדש : **דין לוגלה לסדיוט** · שמות : **ואין דין לוגלה להקדש** · לחפילו פחות מכדי לוגלה חוזר : **סיינו דקתני כו'** · בתמיה תורה אור והל מוסרת להקדש הוא : ומצני כי קתני חומר להדיוט לרבית קלי : **לוגלה** · ומשום לוגלה ליתני כמי זה חומר בהקדש : **גלא הקדש זה חומר ופו לא** · בתמיה : **דלוויף** · שהלוה להדיוט : **ופלא מעל** · שהוליא מעות הקדש לחולין ולא הכניס תחתיהן להקדש כלום ושונג הוא לגלו כשבור שמותר משום שכר הקדש : **ופוו לסו דסדיוט** · של גזבר שהרי עליו לשלם להקדש קרן וחומש : **בגלא במלי עסקינן** · הלי דקתני "לין רבית להקדש לגלו בהטלתה קלי גלא בהדיוט ← שקיבל מעות מן הגזבר לספק סלעות כל השנה למעות של גזבר לרבע סלין בסלע והוקרו ועמדו משלש סלין בסלע דלילו הדיוט לסור לפסוק על פירות עד שילא השער וכלין לפי יגא השער עדיין לתרבע, פוסקין : **רב פפא אמר** · לעולם בהלוהה לחויף ← מלה במלה ועשרין וקשיא לך הלא מעל : **בגבני בנין** · עסקינן שהלוה הגזבר מהן להדיוט דלין בהן מעילה ולין על הגזבר לשלם גלא שילא בעלמת הוא : **דאמר שמואל בונין בחול** · כשהן בונין בניני הקדש לא היו קונין החבנים והטיט ממעות הקדש כדי שלא יבולו החומנין והשם לידי מעילה לם יכלו עליהם לו לם יהיו מסה לגלא לוקחין בהקפה והרי הן חול עד שיבנו בחומה ומשהן בנויות בחומה נותנין מעות הקדש ולוקחין חומן והוא הקדשן לו לם התבר לדם לחבנים נותנן לבעלי ולילו קורלו לם הקדש עליהן עד שיתבנו בבנין הלכך לא מעל הגזבר : **על כל דבר פשע** · סיפיה דקרא משמעי בטוען טוענת בגד לו בגנב עלמו: **ולא תשלומי שלשה וארבעה** · שלשה לשה וארבעה לשור רבינו לחיימעיט מכפל בלר לנהו חדלת שהכפל בטובח ומוכר בכלל תשלומי ד' וה' : **וכי יתן וגו'**. לקמן בהשולל(דף נד:)לחמרי' פרשה רחשונה נלמדה בשומר חנם שניה בשומר שכר וכתוב בפרשה רחשונה "ונקרב בעל הבית וגו' ולוקימנא לשבועה בהמפקיד (לעיל דף מז:) : **שקליהן** · שקלים של חלר לקרבנות לבור : **ונגנבו** · מן השלוחין : **לם משנתרמה התרומה** · לם כשבאו לדין כבר נתרמה התרומה שהיו תורמין הלשכה בל' קופות : נשבעין

(ג) תוס' ד"ה בשלמא זה תומר פי' בהדיוט זה תומר פי' כל"ל ותיבות ותו"ל נמחק:

[ופ"ע תוס' וצמיס לה: ד"ה חלת מחני וכו' ותוס' ערכין כ. ד"ה ת"ל תומר]

הגהות הב"ח

מהדורת מאגנס
מהדורת קורוצ'
תשובות

נשבעין לגזברים · פרש"י שם משמרמה התרומה בלו לדין כשבעים לגזברים דתנן תורמין על האחוד משמע שרוצה לפרש תורמין על האחוד שאחדו שליח קודש שמרמה אך לא בלו לדין. תלת לחד שמרמו ומצה לפירושו דהוה ליה זו וזין ג"ל זו דכ"ש על הגבוי שלא נאחד שתורמין עליו וגם הפעם לא מירי בבוחש לדין ויש לפרש תורמין על האחוד קודם שתרמו שבא ליד הגזבר ונאחד קודם שתרמו כיון שהגיע ליד הגזבר ועל הגבוי ועודנו ביד השליח בדרך תורמין תע"ג שנאחד לחר שתרמו ועל התמיד לגבות לחר זמן ולשולחו לגזבר תע"פ שבשעת הרמה לח נתנה עדיין לשליח ובפרק בתרא דכתובות (ד' קח· ושם ד"ה ומן) גבי מודר הנאה דפריך בשלמא שוקל שקלו דתנן תורמין על האחוד ט' פירוש לותו שנאחד משליח לחר שתרמו לזין זה הנאה כיון שהוא פטור ולח כפרש"י דהתם לפי' דמעיקר לגבות מוכיח דתורמין תע"פ שלח יגבה לעולם ולזין ממשע כן בשמעתין:

דתנן תורמין על ט'· לתניח גרסיכן לזין זו משנה בשקלים ותימה לחמי לח מוכח מגופח דלזו מייב בלחריות מדקתמר בשבעין לגזברין ולח לבני העיר:

(ט) **אמר** רבי יוחנן בשקו מידו· וח"ת דבפ' הפועלים(לקמן ד' נד· ע"ב) תנח מתנה שומר חנם לשוות כשומר להתחייב בשומרין ופריך ממאי מתנה בדבריס ומצי לחמר שמואל בשקו מידו ור' יוחנן לחמר לפלוגי תימח לי קנו מידו בהוחז הגלה דקח מהימן ליה גמר ומסעבד נפשיה ח"כ מחי בעי קנין ו"ל להכח דפעמים בלח קנין לי כמי חסס דמתחייב כשומר השוכר לח מסעבד נפשיה בשלמח שומר חנם לח מהימן ליה גמר ומסעבד נפשיה: **לשמור** הזרעים· וח"ת והיכך מוכח לשומר כיון שנשומר הח כתיב (יחזקחל מה) ממקום ישרחל מן המוכר לישרחל ודרשינן (ב"ב פ' בהר) וחם מעבי מזיין לי חבטור מן המשומר לי חתה בוער מבל חתה בוער מן ההפקר מקשע לחסור לם ליקח מן המשומר וכי חימח ליעו לחסור כי לם לבוער מבל לם עבר ובוער מרי לחכול הח לפילו מן ההפקר לחסור לבוער דבגירה חולדה דקלירה כלחמרינן בריש מוטר קמן (ד' נ·) וי"ל שלח היה מוחה לשולם מליקח

רק שהיה מודיעו שיחדוש לשומר ומעלמן היו נמנעין מליקח*: הח

נוסחא
בירור תוכן הגי"ת
בשנין חילוק בין קלטים
טמ"ג ת"ג בשחיטין לקלטים
טמ"ג ת"ג בשחיטין

נוסחא
בשנין טוחה
טבר שם
ת"ג ושלח לקיבו
על גבינה ושמיה

מהנה
קושיות
תשובות

נוסחא
סתירה
בשנין טוחה
טבר שם
ת"ג ושלח לקיבו
על גבינה ושמיה

מהנה
(מרקב)
קושיות
תשובות

[ויקרא כו:כא ובסוכה מה. ומגילה כב. ומ"ק ח. ובחולין קלב. ובכורות ל. ובתמורה ג. ובמנחות ק. ובחולין קלב. ובכורות ל. ובתמורה ג. ובמנחות ק.]

[ויקרא כו:כא ובסוכה מה. ומגילה כב. ומ"ק ח

הא מה לי מקיים לה תוט בתוגת דברים · דכל היכא דליכא למידרש דרשינן ולא מוקמינן בגלוי יתירי: **אם** הוא בן גרים כו' · הייט זו לפי זו דתפילו מעשה תבוחין הן לו להזכיר: **הלא** ירמיה כספלגי · פירוש לשון בטחון כמו שמתי זהב כסלי (חיוב נ"ג) וכמו תבר יקוט כסלו וגו' (שם ח) כלומר היה לך לירמי מהקב"ה וזה היה בטחוך ותוס דרכיך היה תקותך זכר נא מי הוא נקי ואבד מה היית נקי לא היית לוכד וסוף פרק המקנין (סנהדרין ד' פט:) יש לפרש כמו כן לשון בטחון ולא לשון סכלות דל"ל (ה) לאברהם הלא ירמיה כספלגי כלומר מה שתתה ירא מהקב"ה היה לך להיות בטחוך והכי תתה מפסיד בדבר שתתה עוסק בך:

זה בגופו וזה בממונו · והא דתמרי' פרק הגוזל בתרא (ב"ק ד' קיט·) הגוזל לחבירו שוה פרוטה כתילו גזל בשמתו היינו משום דפעמים רעב כבד ואין לו במה לקנות אבל יש הרבה בני אדם שחס עליהם חבריהם כל כך:

דאזיל סומקא · ואתי חיורא · ומה שמדקדק בתחילה לפי שהדמים מתחסרין לבדוק:

חוץ מג' סיורדין וחין עולין · יש לפרש דאין עולין לעולם להא דתמרינן בסמוך הבא על תבת אין לו חלק לעולם הבא ה"פ כל היורדין עולין מיד ואין חור של גיהנם עולם כהן כדתמרינן בפרק עומדין פסין (עירובין ד' יט·) ק"ו ממזבח הזהב ובפרק בתרא דתגיגה (ד' כז·) עביד ק"ו מסלמנדרא תון מג' דאין עולין מיד אבל יש מהם נדונין לעולם (ג) המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא ויש שעולין לאחר י"ב חדש כגון הבא על תבת אין לו חלק לעולם הבא ה"פ כל שהוא בגיהנם י"ב חדש לי נמי מלבין נמי נהי דאין לו חלק לעולם הבא אינו נדון יותר מי"ב חדש אלא לאחר י"ב חדש לי חיין ולא נדונין ורבוים בלא טובה ובלא רעה וניחא דאמת דלא תציב מיניה ותפיקורסים שאומם נדונין לדורי דורות כדאמר בפ"ק דר"ה (ד' יז· ושם ד"ה כי) דגיהנם בלה והם אינם בלים ומיהו תימה דלא תציב פושעי ישראל בגופם כגון קרקפתא דלא מצח תפילין דאמרינן בר"ה (שם) שיורדין ונדונין בה י"ב חדש וחא"כ נופן ובשמתן בשרפת ונעשים אפר תחת כפות רגליהם של צדיקים וגרלה דלא רלה למעוט אותם שנעשים בבריותא דלא היה מספיקו אוש חזוק והא דתציב מלבין פני חבירו ליה במתם (פ"ג מ"ב) תגב מכנה נקיט ליה ומכנה לישנא דאיכא לאשמועינן אע"ג דלא ביה בשמיה והא דלא תציב הבא על הכותית דאמר בעוזין פסין (עירובין ד' יט· ושם ד"ה בר) דלא מסיק ליה לאברהם אביו דממכה עולתיה ולא *מבשקר ליה דלא תציב אלא הני דבשביל עבירה זו לבדה לין עולים (ג) כדתניא אע"פ שיש בידו תורה ומעשים טובים לבל הבא על הכותית בשביל עבירה זו לבדה לין עולים ולא עוד אלא אפילו יש בידו מקרות ומשנה ומעשים טובים לבל הבא על הכותית ב

וכגלגי. כשביל לשמי זו שמחלה מעותי בה, כמו (נדרים ג) ויבן מה פגלגי. שמתו ונחפפו: קרעו ולא דמו. שם קרעוני לא מלאו דם: כדרדק רבא. לטובה מעשה של דוד ובת שבע מצלהם ופסק לשם מיש היא שהיולה למלחמת בית דוד גבו כריחות כותב לשמה על מנת שמם יומות שהמה מגורשת תורה אור מעכבין ולא תיזקק ליבם וכל תוכן הימים היא ספק מגורשת: שם מת מגורשת מתחילה ושם לא מת להתנשא: סמ"ע מת לשרפה: סיח מונשם וכיח שלמה. לשון מתנשא: סמ"ע מהיכן תוכיח לשריפה לא תמרה להם ליהודה ובנימין מלחי שלמה לו "למי שלמה לו לחכי הרס" ושם יהודה הוא מעצמו, יהודה: עמיתו: עם לשון: כתונשם משמו. כתונשת דכרים לשערה: תונשם קרובם. לבת פורענות תונשתה ממהר לבת: שמעה תפלתי. לין לשמתו מלשון בקשה שמבקש מלת הקב"ה שישמע תפלתו לשל "לא תחרש" ים לשמתו מלשון בקשה ולומר "זו לתי בוטח שלין לרכך לשמוך ולא להחריש", לא תחרש, לא תעשה, לא תתן, משמעון לשון בקשה ומשמע לשון עתיד כגון (תהלים קכו) לא מוצאת והיא שלחה אל המיה ואמה רב יעקב לא תחל לי מלומה (בראשית ל). הוא לשון "אתי": רק לא היה כלחמך. סיפיה דקרא לאשר הסמה לותו לישב לשמו: [לחפר נוגע. לשמך קטנה כפוף עלמך ושמע דבריה]: כל המעורי. של תפלה נשעלו: מעני מנשמי מונשם. הלועק על לוותלתיה דבריה: שכל ע"י שניה. נפרעים על כל עבירות ע"י שניה: וכידו. לא מסרה לשניה: פרעוד. מחילה שבין שכיקה לשבל מרום: לינו נגעל. *להפסיל לחייהן מן המקום שלא תמיד רוחה לותם עד שיפרע: וכידו לנך. משמע שהיה תמיד שלנו ומשמע כה: עני. לשני ואין מחילה ביטו לבין העבירה: לימתי גזולך שלום. כשחלב חטים ישבוניך כל הטובה: מכלו. מלשון כלה: מגרש. מתנך מקשקש ומא שמעתי לכל מקשקש כדרך כלי ריקס שנשמע בו קול הברה כשמקשקשין עליו: וידל ישראל. לעיל מיניה כתיב "ויחמו עליהם ויסחיתו לת יכול להרוג: מוקירו גשייכו. כשדו כשוחיכם: ממוון. עיר שהיה רבת לר בתוכה כך שמה: מפכו חוליות. תטור העשוי חוליות מלרפו בכשבן כדרך כלי חרס ומ"ש לינך החוליות ונתן חול בין חוליות לחוליה: ר"ת מעפר. שלין זה כלי חרס שלה בנין כעין כלי נלנים וכלי חרמה שלין מקבלין טומלה: ומכמים מטמלין. דמשלי מטורים שלמה היו עשוים כעין קדירות גדולות ופיו למעלה ולוכך ככשבן כשמר קדירות ומטלנלים שלה שהיה מוסיפו על החרס לו על הדף ומדביק לת פיולות הטיט סביב על כולו לטעותו ועכשלי עד שיקלוט ויחזיק לת חומו: ואלך למעטי לל תחרב. לינו לומר שמעו לל בכיי לו רלה למעטי שלה לל תחרב לטומר בעוות לני חתכו חוליות ונתן חול בין חוליות למוליה. שם לה היה חול בינתים היה מוזה רבי לליעזר לכלי חשוב הוא שהטפלה סביב לחטר ולא זו ומשום דנתן חול בינתים להפריד חטוליות זו מזו מעטר ר"ת ולכי תנן במסכת כלים (פרק ט משנה ח) חתכו לרוחבו פחות פחות מלרבעה טפחים עיהול מדמו בעיט עמת מסיסקו לחפות בו סופגים הרחיק לת הטפלה ונתן חול לו גרוד כינתים בזה לחמרו הגדה (ע) והטעמה לחופות בו והוה עיהול דקתי חול דומיא דלרוד שהוא יבש:

"נוח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש ואל ילדיו פני חבירו ברבים. מנ"ל? מתמר דכתיב "היא מוצאת והיא שלחה אל המיה ואמה רב חננא בריה דרב אידי מאי דכתיב "ולא תונו איש את עמיתו "עם שאתך בתורה ובמצות אל תונהו ואמה רב "לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה "א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה "שנאמר "גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי" ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר "שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש" ואמר "כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם שנאמר "רק לא היה כאחאב וגו' א"ל רב פפא לאביי והא אמרי אינשי "איתתך גוצא גחון ותלחוש לה"? לא קשיא הא במילי דעלמא והא במילי דביתא לישנא אחריגא הוא במילי דשמיא והא במילי דעלמא ואמרי רב חסדא "כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר "הנה ה' נצב על חומת אנך ובידו אנך "אר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר "ובידו אנך" "א"ר אבהו ג' אין הפרנוד ננעל בפניהם: אונאה וגזל וע"ז אונאה דכתיב "ובידו אנך" גזל דכתיב "חמס ושוד וישמע בה על פני תמיד" ע"ז דכתיב "העם המבעיסים אותי על פני תמיד" [וגו'] אמר רב יהודה לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה שנאמר "השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי "כמשלם שערי מברא נקיש ואתי תיגרא "ביתיה" אמר רב חיננא בר פפא לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שלא נקראו ישראל "עסקי תבואה שנאמר "והיה אם זרע ישראל וגו' וכתיב "ויחנו עלידהם וגו' וכתיב "וידל ישראל מאד מפני מדין" (*וא"ת) הלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר "ולאברם היטיב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו

תנן התם *החתכו חוליות ונתן חול ביניהן אליא (*אמתני' רבנים ומטמאין

בינתים בזה לחמרו הגדה (ע) והטעמה לחופות בו והוה עיהול דקתי חול דומיא דלרוד שהוא יבש:

קצב א מיי' פ"ח מהל' מיטורי מיטר ומ"ש: סמג לאוין קי:

קפב ב טוש"ע ח"מ סי' רכח סעיף ב נסמ"ע:

קפד ג מיי' פע"ו מהל' מיטות הלכה יט סמג לאוין קעה טוש"ע ח"מ סי' רכח סעיף ג:

קפה ד מיי' פי"ד מהל' מכירה הלכה יח סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

קפו ה מיי' פע"ו מהל' מיטות הלכה יט:

קפז ו מיי' פע"ו מהל' כלים הלכה ה:

גרסת מג: סופה ו: כתובות סה:

[פ"ה דגיטין ע"ם]

ה מיאחות טל דף

הגהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה תחכו וכו' הגדה והטעמה כ"ל ומיהא והטעמה נמחק

נוסח

מיזם טחוב בית האלף נשלו טדי תפילה

נוסח

מעשה בתנור של עכנאי

נוסח

"נוח לו לאדם..." "אל ילבין פני חבירו ברבים"

נוסח

בי עכנאי אחד דוד

זה תטר של עכנאי · יש לגרס תכנאי וכן בירושלמי וחכו זה נחש ושמח בעל התטר שהיה עושה שמו כן :

לא בשמים היא · והא דתמר בפ"ק דיבמות (ל' יד· ושם ד"ה רבי) דהלכה כב"ש מפני דילפה בת קול "אלה חיי אלה" אלה כב"ש ואלה כב"ה, שאני התם דכתיב "לחתי רביש להטות" אבל התם תלכה ב"ה: רובה מי גלו דהוה מספקא לן מי חזלינן בתר רובא משום דב"ש הוו חריפי טובא, ועוד דכתן לא ילתה בת קול אלא משום כבודו דר"ח אתמר מן השמים יוכיחו. והא דתמר התם "רבי יוחנן היא דתמר הין מצניחין בבת קול" ולא אמעיקן ליה לר' יהושע אלא על ב"ק דהתי מעשה דר"ח דהכא התם דייק מדקתמר לה בשמים היא בכר ניתנה לט תורה מסיני" משמע דבשום מקום אין מצניחין: **קחייך** ואתמר נלאחוני בני. והא דתמר בריש פ"ז (ל' נ:) מיום שחרב בהמ"ק אין שחוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דבדיחותא בעלמא הוא דתמר : **ונקרע** בגדיו וחלץ מנעליו · אין להוכיח מכאן הא דמבטיל ליה במועד קטן (ל' סו: ושם ד"ה לא) אם מעמד קרוע בגדים וחלוץ מנעל, דלמא הכא לעטרת בעלמא הוא דעבד הכי* :

מבית לחי תבא · פי' בקונטרס מבית דוד לחי משפחה והם מבית דוד : **בתא** נשיאים היתה והם מבית דוד : **חוץ** מטערי תוכלה · לפי שלטר הלב היא וקרוב להוריד למטות משמע משום דנפקא לטיל מקרא דתהלים דשטרי דמטה לא נגעלו ובחנם דחק כן להא דריש לטיל רב חסדא בהדיא מדכתיב הגה ה' נגב על תומת תלך ושמח מבית רבן גמליאל היתה מקובלת שהיה לחי המשפחה ולתו לחוד קתמר כדלמכחן גמי (ר"ה ל' כה·) לתמר רבן גמליאל מקובלני מבית לחי תבא שפעמים בא בתרוכה טי :

ואמרי לה במ"ן · יש מפרש משום דתכתיב כי גריס הייתה וכיולת בה :

ואין

עכנאי · נחש דרכו לעשות בעגולה להכיים זנבו תלל פיו : **כל מפרום שמיפר ר"ת** · פ"י מעשה שתירע בשתלה הלכה זו בבית המדרש שנפלה טומתה לתויר תטר זה וחזרו ועשלו על גביו מהרות ומיהרם ר"ת והביאום ומרפוס לפניו : **נכח שחורים** · ענין תורה אור לטר ותכל : **אף פוח קרט בגדיו** · שהמטלה תייב בקריעה: **ותלן מנעליו** · שהמטלה תסור בנעילת הסנדל במו"ק (ל' סו:) : **ונעמד** · מן הכסא : **טפח** · נתקלקל : **לך גדול** · מכה גדולה : **ר"ג** · נשיא היה ועל פיו נעשה : **שלא ירבו מחלוקות** · שלא ירגיל היחיד לחלוק על המרובין : **לימא שלום** · כך שמה : **כיון שלא לחפר** · שבורה היתה שיהא החדש חסר וקבוע ביום ל' ולא יפול ביום החדש על פניו והיה מלא **ולא נקבע** עד יום שלשים **ואחד ולא נזהיר בו** ביום ל' **ונפל על פניו** : **מביא לחי תבא** · מביא לחי המשפחה שבא נשיאים היתה והם מבית דוד : **מתני משטרי תוכלה** · לפי שלטר הלב היא וקרוב **להוריד למטות** : **המאנה את הגר** לשון מכה : **גר** · לוחלת דבריס : **פלוחנו** · **דוחקו** : **לא תקניט לו בנוסף** . לחן הוא שדוחקו לחבוע חובו : ה"ג מאי שנא מיתה דכתיב היא תלתא ויגר לא תוכה, לא תוכו לוחו, ולא תוכו חיים אח עמיתו וגר בכלל לא תוכו לוחו, ולא תוכו חיים אח עמיתו וגר בכלל הוא : **נוחלנו נמי תלתא כתיב ביה** · "וגר לא תלחץ, ולא תלחצו , ולא תהיה לו כנושה : **מוס שבך על תמר לחברך** · כיון דגרים הייתם גנאי הוא לכם להזכיר שם גיורת : **מאן דאית ליה וקיים כדיוקיה לא ניחא לחבריה וקיים ביניהם** · מי שיש לו תלוי במשפחתו לא יאמר לעבדו או לבן ביתו תלה לי דג זה שכל שם תלייה גנאי הוא לו : **מתני' אין מערבין פירות בפירות** · בעל הבית שאומר "פירות" סדה פלוני אני מוכר לך כך וכך סאין לא יערבנו בפירות סדה לאחרת :

ואין

זה הוא תגר של עכנאי מאי "עכנאי" אמר רב יהודה אמר שמואל שהקיפו דברים כעכנא זו ושמואל תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו אמר להם אם הלכה כמותי תרוס זה יוכיח, נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ואמרי לה ארבע מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו, חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראיה מאמת המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו, הטו כותלי בית המדרש ליפול, גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם, לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטין ועומדין חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכ"מ עמד רבי יהושע על רגליו ואמר °לא בשמים היא, מאי לא בשמים היא" אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני *אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה °אחרי רבים להטות" אשכחיה רבי נתן לאלידו א"ל מאי עביד קוב"ה בההיא שעתא א"ל קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני} אמרו *אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר ר"א ושרפום באש ונמנו עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיעו, אמר להם ר"ע אני אלך שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מחריב את כל העולם כולו, מה עשה ר"ע לבש שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע אמות, אמר לו ר"א: עקיבא מה יום מיומים, אמר לו רבי כמדומה לי שחבירים בדילים ממך, אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע, זלגו עיניו דמעות, לקה העולם: שליש בזיתים ושליש בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה (ו) טפח תנא (אף) גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף, ואף ר"ג היה בא בספינה עמד עליו נחשול לטבעו אמר "כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס" עמד על רגליו ואמר "רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל" נח הים מזעפו אימא שלום דרבתהו דר"א אחתיה דר"ג הואי, מהדור מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה, הדור יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר אזיל אמרי אחא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשבחתיה דנפל על אנפיה, אמרה ליה "קום קטלית לאחי, אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשביב אמר לה "מנא ידעת? אמרה ליה "כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים נטעלים חוץ משערי אונאה תנו רבנן המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוחצו עובר בשנים מאי שנא במאנה דכתיבי שלשה לאוין °וגר לא תונה °וכי °יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו °ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא °לוחצו נמי שלשה כתיבי °ולא תלחצנו °וגר לא תלחץ °ולא תהיה לו כנושה" וגר בכלל הוא אלא יאחד זה ואחד זה בשלשה, תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה °הזהירה תורה בלילו במקומות ואמרי לה במ"ו מקומות בגר *מפני *שסורו רע מאי דכתיב "גר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים" (*תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקוף ליה זקיפא בדיוקתיקה לא ניחא ליה לחבריה "זקוף בינייתא": **מתני'** אין מערבין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים

ואין

הגהות הב"ח

(ו) גמ' בנק שבידי תסה תסה כ"ע וכן בכ"י : אמר' רוכתה ופרש"י ר"א למכיה ט"ת

גמ' מזהירה תורה בג"ו מקומות . עיין קדושין דף ע ע"ב תוספות ד"ה קשים דנקטו בכ"ד מקומות : שם מפני שסורו . עיין בכ"י הוריות דף יג ע"ת ד"ה תמר לה :

[עי' תוס' מו"ק טו: ד"ה לא תסתרו וכתוס' דמגד ז: ד"ה הקשה]

ג' מכר"ם וכ"ת הד"ת

[נרכות נג· פירושין ז. פסחים קיד. יבמות יד. מולין מד.]

נרכות יט.

ס"ת אף

מגנה

"מאנה, וחגר"

ויקרא יט שמות כב "עליה כתיב"

שמות כב

ויקרא כה שמות כג שם כב

[קי' על זה תמלת בכוריות יג. רש"י ד"ה לא מפני שסורו]

[תניא כ"ג]

ומין ל"ל חדשים כישנים • פסק למכור לו יקנים לא יערב בהן חדשים שהקנים יבישין ועושין קמח יותר מן החדשים: **מפני שמציפו** • קשה מצביח את הרך לפיך פסק עמו רך מערב בו קשה [ב] ודוקא קתני קשה ברך ולא "רך בקשה" פסק עמו קשה לא יערב בו חת הרך [ג] וכן "מין לרך לומר חדשים כישנים"-דוקא,אבל יקנים בחדשים שפיל למי: **מין מערבין שמרי יין ביין** • בגמרא מפרש לה: **ימכרנו בזמנו** פרוטה פרוטה: **מלא מ"ב תודיעו** • לכל לחד ולחד מהן שמים מטורבין בו: **ולא לתגר** • ימכרנו ביחד ולקח על פי שמודיעו: **לפי שאינו נוקפו מלא לרמות** • ולמכרו בחנות: **מקום שנהגו לפטיל מים ביין ימילו** • דכיון שנהגו מין כמין מעות שכל הייטב בחזקת כן: **שפגר נומל מחמת גרגום וכו'** • שהכל יודעין בו שלא גדלו בשדותיו ומבני חדש הרבה לוקח ובחזקת כן לוקחין: **מגורש** • = לוטר שמוגרין בו תבואה, "גורן" הוא שדשין וזורין בו את התבואה ודרך התגר לקנות מבעלי בתים בשעת הגורן ולהכניס למגורה שלו: **שלא יפחות לערב** • ולהוליך קול לקנות הרוב ממקומסמוכח לערב בו ממקום לחר ושפיניו שבורין שכל הפירות מלחוחו מקום: **גמ' מ"ר מין צריך לומר מדשום מלרכב** • שלין בשלט: **ויצטנם מצלם** • שלין בשלט: **דלין מערבין** • חדשות ביצטנם דהוחיל ובחזקת יצטנם מוכרן במלא מלכהו ומוכר לו זולות בתורת יקרות: **מלא לפי' מדשום מצלם ויצטנם מלרכב מין מערבין** • ולת"ש שהחדשות יקרות מהן: **שפני שחדם רולה ליצטנו** • מפני שטילוי דמיהן של חדשות לינן מפני שהן מוחזות ליצטנות מלא שחדם רולה ליקנן,וזה שפסק עמו על היצטנות לינו רולה ליקנן לפיכך לסור לערב בהו מדשום ולפי' מעולות בדמיהם: **מדא ממרס** • זלת לומרת כל עדלכמו הדא: **בשמם שלכ**. מדיהכ טעם למילתי' מפני שמציפו ולין לגמגם בדבר ונקט בה למתני' "בחמת" ש"מ כל היכא דתני בחמת הלכה ולין לחסס ולגמגם בדבר: **וכין פניפוס שנו** • דמציפו שחוסקין זה עם זה ועושים טעם לחד לבל לוחר הגיחות שכבר קנט כל לחד לייחו ועטמו לין מציפו מלא פונמו: **לידעי** • הכל יודעים שהוחזקו לערב: **כדבר שנעשה** • שחדם טועם קודם שלקחו ויכול להבחין שנתערב בו: **ומפ"ש מדקתני סיפא** • ומפליג בין הודיעו-לגלא הודיעו,מכלל דרישא דקתני "לבל טוען לו תת שמריו" לפ"ש טוען לו אודיעה: **שלא** • מיין שספה לחמץ ושחמו השמרים לין מערבין לחוחו בין שספה היום,שמרי יין זה מקלקלין יין לחר: **שבל נותן סוף לו תת שמריו** של יין עלמו,"היום,ולחמ-לחו דוקא והוא הדין ליום ויום משתי חביות ללא לחורתה דמילתא נקט דסתם יום ולחמ משתי חביות • **בשופף יין** • כל דבר הגורל הגזרק בנחת מכלי לל כלי שלא יתערבו בו שמרים יין לחר: **כמים** • מבוסס ושוב: **ופפ שגן מגן ולא לפגר שחינו שלא לרמות כך** • ושטוני סייט תגר ויחזור חטוני זה וימכרנו בחזקת יין בחטת והרי המים מטורבין בו ולחתה מכרת לו שלא יהא ניכר טעם המים • **גמ'** • דלכולי הלי חייטין: **מין לדבר סוף** • שלף המים לבדם לסור למכור לחטוני שמא יערבם בין ולא חשו חלא בזמן שלתי מוכר לו לדעת בו כמות שהוא עכשיו: **למחנה לשלים ולרבים** • הכל כמנהג המדינה יטיל מים לם מחנה מחנה לם שלים שלים • **מתני'** **ולא יפחות לם משער** • למכור בזול מפני שמרגיל לבא לחנו ומקפח מזונות חבירו: **זכור לטוב** • שמתוך כך לוהרי פירות מוכרין בזול: **גריסין** • פולין גרוסות בריחיים לחת לשמים: **לא יבור לם שפסולת** • לפי שמתוך שברלות יפות והת הפסולת שבתוכו לא בירר: **מבי שיעמו מלא כנוגב לם סנין** • בבריכה זו: **ומין מערבין** • מפ' בגמרא: **לא לם שלתם** • עבד כנעני העומד לימכר: **גמ' שיפקי** • פרוש"ם • **מפי מעשה** • נקט זכור למוב לשון ברכה: משום

ואין ל"ל חדשים כישנים • משום לחמר בפ' המוכר לת הספינה (ב"ב דף נח:): דלכל מילי פתיקי מעלו בר מהמרי שיכרא יהרסנא: [**מאי**] (לבל) טוען לו שמריו דקמודע ליה דמ"ד לחפ"ה לסור מלא ירמה בו לחבירו: **רבא** לייתו ליה חמרא דבצא גרסינן לחמכחן שהיתה מזיגתו משונה כדחמרינן בנדרים (דף נה:) ובכילד מעכבין (עירובין דף נד:) למילי מזיגה למזגת לרבות בריה לבר יוסף בר *(חייא) והשתא ניחא הא דלחמר רבא בפרק המוליא יין (שבת דף עז: ושם ד"ה לחמר) בל חמרת דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרת הוא ובפרק לחד דיני ממונות (סנהדרין לז:) לחמרינן לא יסבר המזג שחם הולרכו מהם לאחת לחם יש שם כ"ג כנגד סנהדרי קטנה יולאים ואם לאו אין יולאים משמע דמזיגה על חד תרי דקרא [לחייבי] במזיגת שתם בני לחד ומיהו קשה למשמע שהם ד"ם לרבות דעיקר מזיגה כך היתה דמוקי מתני' דבמזוג ג' חלקים מים ולחד יין בין השרוני דוקא דרבי ורבה לרבות מוקי מזיגה דקרא דלא יסבר המזג בין השרוני והרב מנחם מיוסי פירש דלא יסבר המזג שלא יסברו בי מסנהדרי גדולה דמזג בגיע' ל' לבל לם יסבר מ"ט יסתרו כ"ב ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהם לחד דרי כ"ג *ומיהו בירושלמי משמע דחייבי במזיגת יין ממש:

הדרן עלך הזהב

סיפא **לא יטבלנו בחנות אלא א"ב מודיעו** ולא לתגר אע"פ שמודיעו מכלל דרישא אע"ג דלא מודע ליה? אמר רב יהודה ה"ק [אין מערבין שמרים של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש, אבל נותן לו את שמריו] תניא נמי הכי רבי יהודה אומר השופה יין לחבירו ה"ז לא יערב של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש,אבל מערב של אמש בשל אמש ושל יום בשל יום: מי שנתערב מים ביינו ה"ז לא יטבלנו בחנות אלא א"ב מודיעו וכו': **רבא** ,אייתו ליה חמרא מתנותא,מזגיה ,טעמיה,לא הוה בסים ,שדריה לחנותא ,א"ל אביי והא אנן תנן **ולא לתגר אע"פ שהודיעו** א"ל מזגא דידי מידע ידיע וכי תימא דסמיי ומהיליה ומזבין ליה א"ב אין לדבר סוף : מקום שנהגו להטיל מים ביין ימילו וכו': תנא **למחצה לשלים ולרביע** אמר רב [י] ובין הגיתות שנו: **מתני'** *רבי יהודה אומר לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו **וחכמים** מתירין ולא יפחות את השער, **וחכ"א** לזכור לטוב. לא יבור את הגורסין דברי **אבא שאול וחכמים** מתירין ומודים שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא כגונב את העין: אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים: **גמ'** מאי מעמייהו דרבנן? *דאמר ליה "אנא מפליגנא אמגוזי ואת פליג שיסקי": ולא יפחות את השער וחכ"א זכור לטוב וכו': מאי מעמא דרבנן?

משום

ואין צריך לומר חדשים בישנים, *באמת אמרו בין התירו לערב קשה ברך מפני שהוא משביחו: אין מערבין שמרי יין ביין אבל נותן לו את שמריו: מי שנתערב מים ביינו לא יטבלנו בחנות אלא א"ב מודיעו, ולא לתגר אע"פ שמודיעו: מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו: התגר נוטל מה' גרנות ונותן לתוך מגורה אחת, מה' גיתות ונותן לתוך פיטום אחד ובלבד שלא יהא מתכוין לערב: **גמ'** ת"ר [א]חדשות מארבע וישנות משלש ראין מערבין אלא אפילו חדשות משלש וישנות מארבע אין מערבין,מפני שאדם רוצה לישתן: באמת אמרו בין התירו לערב קשה ברך מפני שהוא משביחו (וכו') : א"ר אלעזר עדא אמרה *כל "באמת אמרו"-הלכה היא אמר ר"נ וביון הגיתות שנו ,והאידנא דקא מערבי שלא בין הגיתות-אמר רב פפא דידעי* וקא מחלי רב אחא בריה דרב איקא אמר הא מני רבי אחא היא דתניא **רבי אחא אומר בדבר הנטעם**: ואין מערבין שמרי יין ביין אבל נותן לו את שמריו (וכו') : והא אמרת רישא אין מערבין כלל,וכי תימא מאי [ל]נותן לו את שמריו-דקא מודע ליה, הא מדתני סיפא **ולא יטבלנו בחנות אלא א"ב מודיעו**, ולא לתגר אע"פ שמודיעו מכלל דרישא אע"ג דלא מודע ליה? אמר רב יהודה ה"ק אין מערבין שמרים של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש, אבל נותן לו את שמריו תניא נמי הכי רבי יהודה אומר השופה יין לחבירו ה"ז לא יערב של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש,אבל מערב של אמש בשל אמש ושל יום בשל יום: מי שנתערב מים ביינו ה"ז לא יטבלנו בחנות אלא א"ב מודיעו וכו': **רבא** ,אייתו ליה חמרא מתנותא,מזגיה ,טעמיה,לא הוה בסים ,שדריה לחנותא ,א"ל אביי והא אנן תנן **ולא לתגר אע"פ שהודיעו** א"ל מזגא דידי מידע ידיע וכי תימא דסמיי ומהיליה ומזבין ליה א"ב אין לדבר סוף : מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו וכו': תנא **למחצה לשלים ולרביע** אמר רב [י] ובין הגיתות שנו: **מתני'** *רבי יהודה אומר לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו **וחכמים** מתירין ולא יפחות את השער, **וחכ"א** לזכור לטוב. לא יבור את הגורסין דברי **אבא שאול וחכמים** מתירין ומודים שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא כגונב את העין: אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים: **גמ'** מאי מעמייהו דרבנן? *דאמר ליה "אנא מפליגנא אמגוזי ואת פליג שיסקי": ולא יפחות את השער וחכ"א זכור לטוב וכו': מאי מעמא דרבנן?

משום

קצא א מיי' פי"ח מהל' מכירה הל' ה סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רכח סעיף יא:

קצב ב מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף טו:

קצג ג מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף יב:

[ממע' ג"ל]

קצד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג:

קצה ה מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף טז:

קצו ו ז מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף יא:

קצח ח מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף טו:

קצט ט עיין במ"מ שם הל' ו טוש"ע שם סעיף יד:

נוסח ליברא דבר"ח ב"מ

קצי י טוש"ע שם סעיף יג:

[י] [מיי' שם הלכה ו] ר כ ל מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף יה:

רא מ נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף יז:

[וע' תוס' כתובות יד: ד"ה אל יחסר וכב"ב עז: ד"ה כל]

רב ס מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעיף ט:

הגהות הב"ח

(ל) גמ' וכי תימא מאי מהל טוען:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ת"ר תל"ל כו'. כ"ב גירסת הרי"ף ליתיף ור"ל דלא יערב לו יטנים במדשים ועל ריטיו דמתני' (ועמ"ש רבינו במ"מ סי' רכ"מ): [ב] רש"י ד"ה מפני. ודוקא כו'. . כ"ב מבל הרמ"ב לא כתב כן: [ג] שם וכן כו'. . כ"ב מבל הרי"ף תולק ע"ז ולבן תמבה במתני' דוקא על יין וכן פ' הרמ"ם . .

מקום דמרווח פרצת: ותולרי פירות ירלו שהוזלו וימכרו בזול: מציר בדבר פגרפס: הלא יכול הלוקח לרחות ולהבין מה דמי הפסולת שהבר מלוו שיצו בחסרים ומוב לו להטעות בדמיהן על ללו יחר על כן מפני המורח: משרבמין: לשון ברביע בדמפרש לקמיה שזוקק שעור הבהמה כשרביע שחרלה שמיה: ואין נופחין בקרביים: בני מעיים הנמכרים בבית הטבח שירלו רחבים וגדולים: ואין שורין כשר כמים: שמלבין, והכחוש נרלה שמן: מיא דמיזגא: משקה מי סובין והם נופחין מעיה ושטרה נזקקה: מוקפפא: *קירלוף לשטלי"ל בלע"ז: למירמא פומי לפרגלא: פרלזי"ם לייפותו טוחין לו חלאי מחוטי מני סביב: לכפכופי: לחפליים"ל בלע"ז כמי סובין: קרמי: בגדים המלויירים לובלי"ן בלע"ז: למידק נרדי: להדק בגדי קנבוס במקבות עץ שירלה מוהן דק: נגנומי נירי: לגייר חיים: דיקולי: סלים: בחדמי מוסר שחיטו חלא ליפות והרולה להוסיף על דמיהם בשביל יופיים מוחל הוא: כפפיקי: לחסור שנוסב לת הטין שנרחים כחדשים: לכפיפי: שהיה זקנו נבן וכבשו שחור ונרלה כשמור: זיבנן: קנה לוחי לעבד,וכעטי היה,לעבד עבדי לחסור לחר חורבן *שחין היוכל טוהב: ויסין מנייס בני כיפך: משנה היא (לעיל פ"ל מ"ה) טוב לי לפרכם עניי ישרלל ויסמכוני: דיקנים: זקנו: לדיק מנרס נחלץ: זה רבה:

[מגילה כ"ה ע"ב]

[עירובין פג: ובי"ק ע"ב]

[קידושין סט:]

[לעיל פ"ל מ"ה]

הדרן עלך הזהב

איזהו נשך: מהו טעך דשקל מיניה מלי דלא יהיב ליה:

[בקלע כתיב רשע תחתיו ועיין בעין יעקב]

סמרכס כפירות: המרבה שכר לעלמו בפירות ובגמרל מפרש דבהלוחת כסף לו פירות נמי הוי ברבית שהרי מחרבה ממונו, והכא ריבית דרבנן קמפרש דרך מקח וממכר: **דיבר זהב:** כ"ה דיבר כסף: **ובן פסעה:** כך היו נמכרין בעיר והותר לו לחת מעות עבטיו על מנת שיחן לו זה חטין כל ימות השנה בדמים הללו כשיעור מעותיו ולח"פ שעבטיו חין לו חטין לתנן בפירקין (לף עב:) יכול השטר פוסקין ולח"פ שחין לזה יכול ליתן לו ויכול המוכר הלז לקנותם עלמה בשעות הללו: **ממדו חטין:** לחטר זמן בל' דיבורי: **לחר לו חן לי חטין:** וזו מותרת היח לח נתן לו חטין לבל פסוק היין שפוסק לו לחת בהן לחטר הוליל ולין לו לחת יוקיר היין ולח"פ שפוסק עמו בשטר היין של עכשיו וכבר יגלו השטר ובנמ' מפרש טעמלו: **גמ'** לרבים דמוריפא. (3) לרך הלוחה מלמע כדכתיב (משלי כח) מרבה הון בנשך ובתרבית: **ובבציב** לעני יחננו: **מי מיכא נשך** - טעך לת עלמו: **נשך גלח מרבים** - היכי מדמינן ליה: **כגון דמוזיף** - הלווה: **מפה** - פרוטות במלה ומעברים: **מעיקרא** - כשהלווהו: **ולבסוף** - כשמשלם: **כדנקא** - שהוח טעך ומחסרו: **נגיס** - טעך ומחסרו: **מי כתר מעיקרא מוקא** - לי חשבת להני פרוטות שנתת כמעיקרא הרי נשך והרי ברבית שהוח יכול ליקח בהם מעה במלה ונעכב עד שיעלו בשוק, חה שוה מעה הלווהו: **כמומצא** - יכול ליקח בהן כסף חומם דיבר שהוח יותר על לשר שנתן לו: **מין לי** - שיהח טובר חלח על לשר של נשך בכסף ועל לשר של ריבית בחוכל מנין שהוח עובר על הלוחת פירות לף משום לשר לחר: **מ"ל** - לף תעיך נשך לחוכל, ומקרח זה בלוה לחמר מדלח כחיב לף תעשך לחיך ובהרמתן נלמד במלוה דכחיב לעיל מיניה "לח הקח מחתו וגו' "ומיהו שמעת מינה מיהח דשיך לשון נשך בחוכל: ריבית

איזהו נשך - מלה בדנקא. פרש"י ק' פרוטות במעה שהוח שעות דיבר וקבה היחך הוחו הפרוטו' כל כך דבשער ביטוי לין כי חם שנים ובלשים במעה *דמעה שני פונדיון פונדיון ב' חיסריס חיסר ח' פרוטות היינו ל"ב פרוטות וברלה כפירוש ריב"ן דפירש ק' מעות בשעות מלה שהוח שרבע סלעים ושרבע מעות ח"ב ק' חיסריס בשעות דיבר זהב שהוח שרבע דיבר כסף ומעה: **לעזה** חלקס הכתוב לעבור עליו בשני ללוין - ות"ת ולמה ביבה בלשון לעזה לכתוב בספר לת תתן בנשך ובנשך לת תתן לכלך מין ביבה שהוח יותר: **נשך** בהוכל מין - ותם תתמה תחילה הוה ליה למדרש ריבית בכסף דמפיק ליה מבשך כסף הכתוב בריבית ויש לומר משום דנשך הוכל כתיב בהדיח וריבית כסף לח נפיק חלח בחם חיבו ענין:

מאבוך" קרי "אנפשיה °צדיק מצרה נחלץ ויבא *אחר תחתיו":

הדרן עלך הזהב

איזהו נשך, ואיזהו תרבית: איזהו נשך - °המלוה סלע בה' דינרין, סאתים חטין בשלש, *אפור מפני שהוא נושך ואיזהו תרבים - המרבה בפירות כיצד *לקח הימנו חטין בדינר זהב הכור ובן השער, עמדו חטין בלי דינרין אמר לו: תן לי חטיו שאני רוצה למוכרן וליקח בהן יין אמר לו הרי המטך עשויות עלי בשלשים והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו: **גמ'** מדשביק לריבית דאוריימא וקא מפרש דרבנן מכלל דאוריימא דנשך ותרבית חדא מלתא היא, והא קרא כתיבי 'נשך כסף ורבית אוכל' ותסברא דאיכא 'נשך' בלא תרבית, ותרבית בלא נשך? נשך בלא תרבית [א] היכי דמי אי דאוזפיה מאה, במאה ועשרים, מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף קיימי מאה ועשרים בדנקא נשך איבא דקא נכית ליה דקא שקיל מיניה מידי דלא יהיב ותרבית ליבא דלית ליה רווחא דדנקא אוזפיה ודנקא קא שקיל מיניה סוף סוף אי בחר מעיקרא אולת הרי נשך והרי תרבית אי בחר בסוף אולת לא נשך איבא ולא תרבית איבא, ותו תרבית בלא נשך היכי דמי אי דאוזיף מאה במאה מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף מאה בחומשא אי בחר מעיקרא אולת לא נשך איבא ולא תרבית איבא, אי בחר סוף אולת הרי נשך והרי תרבית, אלא אמר רבא אי אתה מוצא לא 'נשך' בלא תרבית ולא 'תרבית' בלא נשך, ולא חלקן הכתוב אלא 'לעבור עליו בשני לאוין. חיה את בספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך' אין לי אלא נשך בכסף, וריבית באוכל 'נשך אוכלך' ריבית בכסף מנין? תלמוד לומר 'נשך כסף באוכל' מנין תל "נשך אוכלך" ריבית בכסף, ומרבית לא תתן אכלך ומרבית לא תתן לו בנשך, ומרבית לא תתן אכלך ומרחקנו לכ' לתוין, תרתי ניבהו: **מי מיכא נשך** - טעך לת עלמו: **נשך גלח מרבים** - היכי מדמינן ליה: **כגון דמוזיף**: הלווהו: **מפה** - פרוטות במלה ומעברים: **מעיקרא** - כשהלווהו: **ולבסוף** - כשמשלם: **כדנקא** - שהוח טעך ומחסרו: **נגיס** - טעך ומחסרו: **מי כתר מעיקרא מוקא** - לי חשבת להני פרוטות שנתת כמעיקרא הרי נשך והרי ברבית שהוח יכול ליקח בהם מעה במלה ונעכב עד שיעלו בשוק, חה שוה מעה הלווהו: **כמומצא** - יכול ליקח בהן כסף חומם דיבר שהוח יותר על לשר שנתן לו: **מין לי** - שיהח טובר חלח על לשר של נשך בכסף ועל לשר של ריבית בחוכל מנין שהוח עובר על הלוחת פירות לף משום לשר לחר: **מ"ל** - לף תעיך נשך לחוכל, ומקרח זה בלוה לחמר מדלח כחיב לף תעשך לחיך ובהרמתן נלמד במלוה דכחיב לעיל מיניה "לח הקח מחתו וגו' "ומיהו שמעת מינה מיהח דשיך לשון נשך בחוכל: ריבית

טבלה: מהו המקור לאיסור נשך ותרבית באלה ולזה (לפי הבריתא - עד סא)

כסף		חוכל	
נשך	ריבית	נשך	תרבית
① "ונקבא כסף: לא תתן לו בנשך"	② "את כספך לא תתן בנשך"	③ "לא תשיך לאחיך" (ויקרא כה: לו-לח)	④ "ונקבא כסף: לא תתן לו בנשך"
⑤ "ונקבא כסף: לא תשיך לאחיך"	⑥ "ונקבא כסף: נשך כסף" (בהשוואה לא' ⑤)	⑦ "ונקבא כסף: נשך אוכל" (ר' לעיל: ⑤)	⑧ "ונקבא כסף: נשך אוכל" (ר' לעיל: ⑥)

א נשך
ב ריבית
ג נשך
ד ריבית
ה נשך
ו ריבית
ז נשך
ח ריבית
ט נשך
י ריבית
כ נשך
ל ריבית
מ נשך
נ ריבית
ס נשך
ע ריבית
פ נשך
צ ריבית
ק נשך
ר ריבית
ש נשך
ת ריבית

רג א ב ג פיי' פ"ח מהלכות מכירה הל' ג ג סמג לחוין קמ עוש"ע ח"מ סי' רכח סעיף ט:

רד ד מיי' פ"י מהל' מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין קמ עוש"ע ח"ד סי' רנח סעיף ו:

א ה מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ז סמג לחוין קמ עוש"ע ח"ד סי' רמח סעיף ג: [קידושין יב:]

ב ו מיי' שם פ"י הל' ו סמג שם עוש"ע ח"ד סי' רמב סעיף ב: ג ז מיי' שם פ"ד הל' ח סמג שם עוש"ע ח"ד סי' רמ סעיף ו.

מראה מקומות
ר"ח מוב"ם ר"ת אחיכ"ה

מבנה
"שרא" בגימ' מקוצו בראשי תיבות טרחיכ"ם את הנר לאורו בלאמי"ר

הגהות הב"ח
(ה) במשנה ויין אין לו לחסר: (ב) רש"י ד"ה נרבית ד ו ר י י ת ח לאורייתא דלך:

הגהות הגר"א
[א] נמ' היכי דמי כו'. כ"כ ע' בג"ח מכל פרקמ"ל פסק דבשניהן בשר ממיקלא לחוליו ועי' רש"י ב' ד"ה ובדיעבד כו' ובפ"ק ב' ד"ה בסיפא וכמ"ל מ"ש ב' ובשלי בלומה כו' וב"ח בהחם דבכיפא הוה מכך רביח ות"כ בריש ע"כ רביח קלומה הוה וכ"מ כלן לחוליו בשר בכסף דקחמר דל"ל רווחא דנקא לחוזפיה כו'(ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' ק"ס ס"ק י"ב): [עי' פוס' לקמן סב: ד"ה נקח]

נוסח
אסור נשך אסור רבית (תרבית)

נוסח/מבנה
נסיונות אי ר"מ נשך בלי תרבית או תרבית בלי נשך
הגדה
דמיו
"אי בתר מעיקרא/בסוף"
נוסח/מבנה
מחיקות מן הפסיקים ו"ו ג' חיבורי- נשך ותרבית של כסף, אוכל, ושאר בניות
הגהות כסף ואוכל
.....
הגהות האיסורים: נשך ותרבית

* מסכתות אלו מתחאמות זה הבבא הראשי

ויקרא כה: (לו) אל תקח מאתו נשך ותרבית ויירא מאלקיך וחי אחיך עמך:

ויקרא כה: (לו) אל תיקח מאתו נשך ותרבית ויירא מאלקיך וחי אחיך עמך:

פי' מגדלת שניני עניים

רבית בכסף מנין. שנאמר לא תשיך לאחיך וגו' ת"ל בלוה כסך כסף אם היו עניו לגופו לחייבו על לוה של נשך שהרי ככר נאמר כאן המקרא"ל תשיך"וכאומר"כל דבר תשך ישך תנהו עניו לרבית כסף והבתף דשמעינן"מלא תשיך"בין בכסף ובין תוכל"לחייבו"נשך כסף,ושך תרויהו תורה אור

אם אינו עניו לנשך בכסף שהרי כבר נאמר לא תשיך לאחיך, תנהו עניו לרבית בכסף * אין לי אלא בלוה, במלוה מנין? נאמר "נשך" בלוה ונאמר "נשך" במלוה מה "נשך" האמור בלוה לא חלקת בו בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית, אף נשך האמור במלוה לא תחלוק בו בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית, מנין לרבות כל דבר ת"ל כל נשך כל דבר אשר ישך רבינא אמר לא נשך באוכל, ולא רבית בכסף, צריכי קרא דאי כתב כספך יאת כספך לא תתן לו בנשך ואוכלך (ו) במרבית, כדקאמרת, השתא דכתיב "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אוכלך" קרי ביה הכי "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית, ובנשך ובמרבית לא תתן אבלך", והא "תנא נאמר נאמר קאמר? הכי קאמר, אילו לא נאמר קרא הייתי אומר גזירה שוה, "עכשיו שנאמר קרא, ג"ש לא צריך, אלא גזירה שוה למה לי, לנשך כל דבר אשר ישך, דלא כתב במלוה/אמר רבא למה לי דכתב רחמנא: לאו ברבית, לאו בנגל, לאו באונאה, צריכי דאי כתב רחמנא לאו ברבית משום דחידוש הוא דאפילו בלוה אסרה רחמנא ואי כתב רחמנא לאו בנגל משום דבעל כרחיה אבל אונאה אימא לא ואי כתב רחמנא לאו באונאה משום דלא ידע דמחיל, חדא מחדא לא אתיא, תיתי חדא מתרתי, והי תיתי לא לכתוב רחמנא לאו לרבית ותיתי מהנך, מה להנך שכן שלא מדעת תאמר ברבית דמדעתיה, לא לכתוב רחמנא לאו באונאה ותיתי מהנך מה להנך שכן אין דרך מקח וממכר בכך, אלא לא לכתוב רחמנא לאו בנגל ותיתי מהנך דמאי פרכת: מה לרבית שכן חידוש, אונאה תוביח, מה לאונאה שכן לא ידע ומחיל, רבית תוביח, וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שכן גוזלו אף אני אביא גזל, אמרי הכי נמי, אלא, לאו בגזל, למה לי, לכובש שכר שכיר, כובש שכר שכיר, דהדיא כתיב ביה לא תעשוק שכיר עני ואביון, לעבור עליו בשני לאוין, ולוקמה ברבית ואונאה ולעבור עליו בשני לאוין? דבר הלמד מעניינו ובעניינא

אם אין עניו לנשך בכסף שהרי כבר נאמר לא תשיך לאחיך, תנהו עניו לרבית בכסף * אין לי אלא בלוה, במלוה מנין? נאמר "נשך" בלוה ונאמר "נשך" במלוה מה "נשך" האמור בלוה לא חלקת בו בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית, אף נשך האמור במלוה לא תחלוק בו בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית, מנין לרבות כל דבר ת"ל כל נשך כל דבר אשר ישך רבינא אמר לא נשך באוכל, ולא רבית בכסף, צריכי קרא דאי כתב כספך יאת כספך לא תתן לו בנשך ואוכלך (ו) במרבית, כדקאמרת, השתא דכתיב "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אבלך" קרי ביה הכי "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית, ובנשך ובמרבית לא תתן אבלך", והא "תנא נאמר נאמר קאמר? הכי קאמר, אילו לא נאמר קרא הייתי אומר גזירה שוה, "עכשיו שנאמר קרא, ג"ש לא צריך, אלא גזירה שוה למה לי, לנשך כל דבר אשר ישך, דלא כתב במלוה/אמר רבא למה לי דכתב רחמנא: לאו ברבית, לאו בנגל, לאו באונאה, צריכי דאי כתב רחמנא לאו ברבית משום דחידוש הוא דאפילו בלוה אסרה רחמנא ואי כתב רחמנא לאו בנגל משום דבעל כרחיה אבל אונאה אימא לא ואי כתב רחמנא לאו באונאה משום דלא ידע דמחיל, חדא מחדא לא אתיא, תיתי חדא מתרתי, והי תיתי לא לכתוב רחמנא לאו לרבית ותיתי מהנך, מה להנך שכן שלא מדעת תאמר ברבית דמדעתיה, לא לכתוב רחמנא לאו באונאה ותיתי מהנך מה להנך שכן אין דרך מקח וממכר בכך, אלא לא לכתוב רחמנא לאו בנגל ותיתי מהנך דמאי פרכת: מה לרבית שכן חידוש, אונאה תוביח, מה לאונאה שכן לא ידע ומחיל, רבית תוביח, וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שכן גוזלו אף אני אביא גזל, אמרי הכי נמי, אלא, לאו בגזל, למה לי, לכובש שכר שכיר, כובש שכר שכיר, דהדיא כתיב ביה לא תעשוק שכיר עני ואביון, לעבור עליו בשני לאוין, ולוקמה ברבית ואונאה ולעבור עליו בשני לאוין? דבר הלמד מעניינו ובעניינא

תוביח, מה לאונאה שכן לא ידע ומחיל, רבית תוביח, וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שכן גוזלו אף אני אביא גזל, אמרי הכי נמי, אלא, לאו בגזל, למה לי, לכובש שכר שכיר, כובש שכר שכיר, דהדיא כתיב ביה לא תעשוק שכיר עני ואביון, לעבור עליו בשני לאוין, ולוקמה ברבית ואונאה ולעבור עליו בשני לאוין? דבר הלמד מעניינו ובעניינא

דלמ"ד על כרחך תמרת הכי ואת"ל תחמר בפרק הניחו לו (יומא דף נב: ושם: ד"ה שאת) ס' מקרחות אין להם הכרע שאת תרוץ מחר משוקדים וקם ולא תמר דקאי אלעיל ואלרע הייט משום דהכא כיון דקאי על כרחך נשך בהכספך תמרת ס"ה תרבית וכיון דקאי רבית לאוכל כמו כן נשך קאי אאוכל וכן אתגנבה כן אכל הך תמת למה לן קיימי אלא אלעיל לבד לו אלרע ול"ת התניא פרק שני דזבחים (דף כד:) ולקח הכהן מן הדם באצבעו ונתן קבל לו זרק באמצע פסול ור"ש סבר קבל באמצע כשר ואמר אביי טעם דר"ש דסבר דקרא דאלעבו דמשמע יתיר לן קא אלא אוכלה ולא לוקה דלפניו ולאחריו ולא לוקה דלפניו ולאחריו קאמר ואסתא קאי אלא אכל מאכל מתי אלא אלעבו דמשמע קרא אוכלה ולא לוקה מ"מ סבר אלא קאמר דקאי אלעבו דלפניו ולאחריו ואסתא מת

שתולה מעותיו בנכרי · וא"ת והלא לפילו יהא לחמת שהם של נכרי לסור כיון שלוין ללוה עם הנכרי כלום ומיהו לפי מה שנביא ראיה לקמן ישראל שים בידו מעות נכרי והם בחחריות הנכרי מותר להלותם ברבית לישראל לחי קפיר לי נמי י"ל דלחייבי כגון שלמר ליה חביבו הלויני מעות מן הנכרי ולחמר לו שיממוך עלי לו כגון שנתן לו משכנותיו ליהנם לנכרי והוא הלוה לו משל עלמו ולחומר שעשה כדבריו:

***שתולה** קלא לילן בבגדו ולחומר תכלת הוא · ולח"ג דעובר על מלוה ליים מ"ע לילטריך קרא למעבר עליו משעת מלייה:

יכין רשע וילבש לדיק · לפי' למ"ד רשות יורש לולו כרשות לוקח ולילך שלו רשות ולפי' הגיה קרקעות ומלוה על פה גובה מן היורשין לפ"ה ילבש לדיק כדלמר רבח ברים הגוזל בתרת (ב"ק ד' קיב.) ומי לחיך לדידיה לחזר לרמנת דהכלר לבריה לח לחזר לרמנת:

רבא לחמר מנופיה דקרא · לח"ג דלרבח מלני לים הגוזל בתרת (שם) לפילו תימח רשות יורש לולו כרשות לוקח ולחלי הכח דכחיב ומי לחיך עמך לולו משום דס"ל כר' לליעזר דהח הכח דלים כרבי יוחנן ללח לח בח ללח לייבב הבייהמ דהחם למ"ד לולו כרשות לוקח ולכך בסמוך דקלמר רב נחמן מ"ט דר"ח לח קבעו הגמרל כמו כן בשם רבח:

מות יומת דמיו בו יהיה הוקבו מלני ברבית לשופכי דמים · חימה היכי משמע דמיו בו עבידה דשפיכות דמים הלח בחוב וידעוני וכמה עבירות ללח שייכי לשפיכות דמים כחיב דמיהם בם ו"ל דמיקורלח דדמיו בו דרים דלו לולו הכי למלי כחיבה לחיב למגמר סקילה ברבית מחוב וידעוני חדל דכרי הורה מדברי קבלה לח ילפינן ומו לח מניט מיהה גבי ממון ובפרק קמל דממורה (ל' ו:) יש בשפיכים וכחיב בחיה והוליד בן פרין שופך דם לפי זה לחי קשיה דהוקבו בהלי"ת:

ובענייני דשכירות כחיב · לולו דגזל ל"ח דמעשוק ולח חגזול וכל שומר כבישה שכר שכיר הוא: **לח חגנובו דכתב רחמנא למה לי** · לילף מרבים ולולחה שהכרו מחסרו ממון לח חגנוב דעשרת הדברות לח קמיבעיל ליה לחזהרה לגונב נפשות הוא כדחמרינן בסנהדרין

תורה אור (ד' פו.): **למיקט** . לעטר: **על מנת** ויקרא (ויקרא ו' ג') **נשלם משלומי כפל**. שרולה להחטיחו יודע הו שלם יקבל: **לולו דמשקלום** · לח תעשה טול וגו' (ויקרא יט): **נטומן משקלוסיו** . המנה לו הפרם טומן במלח להכבידו וכשהוח לוקח במשקל לוקח בחלו: **משעם עשייה**. משעם הטמנה ולחפי' לח משקל בהן: **לח ימדוד נלחד בימות בשמש כו'**. לחיין הכלין לחלוק לח השדה לח ימדוד המודד לחחד בימות החמה ולחחד בימות הגשמים מפני שהכבל לח בימות הגשמים ומשעשע כל נרכו בימות החמה מחוך יובשו הוח ענמד וגוין: **מסורס** · מדם הלח היה: **ירחים** · חשקום"ח בלטן,שממלח לח השדה כשמוליח לח היין ולחחר זמן נמלחת חסרה: **יליחם מלריס נגי רבים** · בפרשם בהר סיני: **נגי משקלום** · בקלוסים שהיו: **שהכחנתי במלריס** · הרי שכחו עשרה רווקים על מלרים לחת ונתעברה מהן בעשר עיבורין עשר בכורות שהן בכורות של חביהן כולן מתו: **חולה מעותיו בנכרי** · מלוה מעותיו לישראל ברבית ולומר של נכרי הם: **קלא אילן** · לבע הדומה לחבלת ורחמנת לומר (במדבר טו) פחיל חבלת ,וחבלת ,דמיו יקריס שלבוע בדם חלזון שחיטו עולה מן היס חלא לחת לשבעים שנה: **סורא דפרס** · סורל היושבת על נהר פרת ולין זו סורל שהם: **נגי שרלים** · בויהי ביום השמיני "כי לחי ה' המעלה לחבם מחרן מלריס": **חלא בשביל דבר זה** · כלומר מחלה בשביל שנא הבא המעלה ונחים ולין נמלחים בשקלים בשקלים הללו לבני בחב לבון "עילוי" שמעלה גדולה היל לחלים: **עד דשמא** · המלוה סלע בחמשה דינר: **של תורה** · דרך הלוחה: **עד כלן יכין רשע וילבש לדיק** · שהם מת והגיה לבניו מעות של רבים לין חייבין להחזיר ועל זה נלמר יכין רשע וילבש לדיק והכי חניח לה בחוספחה: **ע"כ ומו לח** · בחמיה כ"ם דרבים דרבנן לין בבן חייב להחזיר: **חפילו ע"כ** · דרבים דלולייחא הוח: **יכין** · הלה שהוח רשע וימות ולח יהנה ,והבן לדיק חינו חייב להחזיר: **ע"כ רבים קנוסה** · וכופין לחומו ב"ד

ואי לא · יחיה · **מנופיה דקרא** · {דכחיב} נפקא ליה מדכחיב "למיו בו יהיה" הוקבו לשופך דם כלומר דמים שבפך שהפני מת חביבו ומת ברעב ,עליו יבואו

ואי לומי נפיש אגרייהו טפי מרבית ומציצית וממשקלות לא ע"ב דלא נפיש אגרייהו ,טפי מאים למבלינהו: **ואיזהו** תרבית המרבה בפירות כיצד לקח הימנו חטים בדינר זהב וכו': אמו כל הני דאמרינן עד השתא לאו רבית הוא? א"ר אבהו עד כאן של תורה מכאן ואילך של דבריהם ע"כ יכין רשע וילבש לדיק עד כאן ותו לא? אלא אפי' ע"כ יכין רשע וילבש לדיק ע"כ רבית קצוצה מכאן ואילך אבק רבית, *א"ר אלעזר רבית קלוצה יוצאה בדיינין *אבק רבית אינה יוצאה בדיינין, רבי יוחנן אמר אפילו רבית קלוצה נמי אינה יוצאה בדיינין, *א"ר יצחק מ"ט דרבי יוחנן? דאמר קרא בנשך נתן ותרבית לקח וחי לא יחיה את כל התועבות האלה עשה למיתה ניתן ולא להשבון, רב אדא בר אהבה אמר אמר קרא אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך למורא ניתן ולא להשבון, רבא אמר מנופיה דקרא שמיע ליה מות יומת דמיו בו יהיה הוקשו מלוי רבית לשופכי דמים מה שופכי דמים לא ניתנו להשבון אף מלוי רבית לא ניתנו להשבון, אר"נ בר יצחק מ"ט דר' דאמר קרא

ז א ב מיי' פ"ו מכלי גזילה הלכה ב סמג לאוין קכה טוש"ע ח"מ סי' שמח סעיף ו:

ז ג מיי' שם פ"ח הל' ג סמג לאוין קנב טוש"ע ח"מ סי' כה סעיף יח:

ח ד מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף יא:

עין משפט נר מצוה

ט ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:

י ו מיי' ס"ס מכלכות מלוה ולוה הל' ה סמג לאוין קנ טוש"ע י"ד סי' קס סעיף ג:

יא ז מיי' שם פ"ד הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ו:

יב ח מיי' שם פ"ו הלכה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ו:

יג ט מיי' שם הלכה ה ופ"ד שם הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:

יד י מיי' שם פ"ד הלכה ו ופ"ו שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ב:

גליון

[אמר כתיב "...ציאת מצרים" בסמ"ג ה—]

ג) ברכות ו. ב"ב ג. ג) אסקלות

מראה מקומות

ב-ד ב' מ' ריש פ' בתרא ד' ראשה

△ (מיקרא) ראשון של רבינו

▽ תשובות של רבינו

הגהות הגר"א

[א ב] גמ' הגנוב · נ"ל תגנוב:

גליון

[אמר כתיב ותחנא "...ציאת מצרים" בסדר ד' ב' מ' ריש פ' בתרא ד' ראשה "ואי לא (אתכא מאלף מצרים)" בקדר ד' ב' מ' ריש פ' בתרא ד' ראשה "ואי לא (אתכא מאלף מצרים)"]

[וע"ע תוס' סנהדרין פח. ד"ה וכתיב וכו']

[תוספתא דב"ק פ"ו וש"נ תיתא חגנובו וכ"ה בכת"י וכוא נכון עיין סנהדרין פו.]

*ד"ה כיצד ואפילו כ"ב ב"ק ד' קיב: [ע"ש]

ב"ב סט: [ע"ש]

*ד"ה כיצד ואפילו כ"ב ב"ק ד' קיב: [ע"ש]

ג"ל ושמה

*נ"ל דכיון דבר ברוב ד' ראשים הוי בעצון מיבור [ר"ל ד' ראשים] נפקיע ד' ראשים בבורות אחרות ע"י לקיחת מאזן ע"ש כלין ד' ראשים הם בעלמם ואין כלין בעצון אלא ד' ראשים אחרות

*נ"ל דכיון קא מיבעי ליה "מות יומת דמיו בו יהיה" ד' יהיה "למיו בו יהיה" ד' יהיה

[תמורה ו:]

[תמורה ו:]

ומי לחיך עמך · ריסיה דקרא דרבית קאי "לא תקח מאתו" וגו' : אם יפחד מביתם יומם · כגמ' אחין מספיק לפניהם : ואם יפחד מאחד מגיע ליפוד · וימלט מיס : עמך · חייך קודמין : מיגו דוח.

דחין חייבין להחזיר · כדתרגם *רבה בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיב:) ומי לחיך עמך לדידיה הוא דלחזריה תורה אור רחמנא אהדר ליה דניחי בהדך דסיפיה דקרא מריסיה קאי "לא תקח מאתו" ואם יקחת לחזור לחזור, אבל לבריה לא לחזר : כדין הוא כו' · כרבי יוחנן דהאי ומי לחיך לכדר"ע : ממעיט · שכיכר שהוא *גזל ואפילו נזכר בה לקלון : דר' פנחס · בסוף חומר בקודם (תענית דף כו·) : גזלנין קרי להו · בתמיה : פוטרין אם הטלוה ואם פטרוה · מן לא תעשה ומלקות : מפני שיש כאן קום עשה · והוה ליה לאו הניתק לעשה : קומו אהדורו · מה שגבית כלתמרינן "לא תקח" ואם לקחת החזר "ומי לחיך" : לאו בני אהדורי נינהו · "ומי לחיך" לכדר"ע : לא · לעולם חיימ לך אם גזה רבי הלל ור"ע היו מסוקן בחזרה מן המלוה דאין כאן ניתק לעשה ואלו דתני בשלח גבו ממנו כלתמרינן "לא תקח" ואם לקחת החזר כדאמר בשלח פרק יש נוחלין (ב"ב דף קלג.) דהסס לו הוה"ל לאו שניתן לעשה ולאתויי דר' פנחס דאמר לעיל דאין כאן לאו שניתן לעשה ואתו רבי נחמיה וכ"ע לעזר למימר דלא תשימון עליו נשך דקאמר רחמנא לאו דוקא גזילה קפיד אלא משום גרידתא דמיחייב ליה כאן ניתק לעשה ואלו דתני בשלח גבו ממנו כלתמרינן "לא תקח" ואם לקחת החזר כדאמר בשלח פרק יש נוחלין (ב"ב דף קלג.) דהסס לו הוה"ל

לקח הימנו חמין בדינר זהב הכור · רש"י פירש דמקח חמין הוי היתר לע"פ שאין לו חציס כיון שנתן לו משוה ולא קלי אסור לגלח מיין ונקע ריפה לרבותא דסיפא דיין אסור לע"נ שבא מכח פיסול הרלשון של חציס שהיה דרך מקח ומכר ולא דרך הנאה ונקטה לפירושו חדא שלריך לממוק הספרים לקמן (דף פג:) בגמרא דגרס והא לקח קלי מלי לקח בהנאתו כי לפי זה אפי' לקח דקלי אסור לגלח מיין ועוד כיון דאסור לגלח מיין מלי פריך בגמרא וכי אין לו יין מלי והתנן יגלח בשער פוסקין לע"פ שאין לזה יס לזה וכי לא ידע דאסור לפסוק יין מחמת חוב ולא נתן לו לא סוס למים ועוד מדמסיי בשא לחוב בדמיהם מכלל דמעיקרא שבר שהיה נותן לו דמים ותו לדפריך מיגלח השער פוסקין לפרוך מריפה דמי גבי חציס דאסור לזה יס לתרץ דהוה מצי דאסור לקלי גס לריפה לו הוה מוקמינן ריפה דשרי בים לו חציס דוקא לכך גרסה דאזהו תרבית דאסור לקלי אלולה מתני' וכי קתני בסיפא יין אין לו לכך פריך בגמרא דגס חמין אין לו לכך פריך בגמרא וכי אין לו יין וגס חמים מלי הוי ועיקר קושייתו מכח חציס דאסור כי אין לו לע"פ שנותן דיבר זהב ומצי בשא לחוב בדמיהן שכבר היה חייב לו דיבר זהב ובשעת קנין היו נותן לו כלום ומיד הוי ליה למפרך והא לקח קתני גלח לפריך ליה השתא עדיפא מינה ות"ח לאחלי קני גבי יין אין לו כי קמי יס לו לאסור ליתן שוה ל' דיבר הלח לפילו חציס הוה לאסורה ליקח בל' דיבר כיון שלח היה לו חציס בפסק הרלשון וי"ל דנקט לאשמועינן דלקח בריבית אין לו חציס ואסור:

והתנן אין פוסקין· לית דגרסי והתניא ממכום ללח גרסינן במתניתין יגלח בשער פוסקין וכן לקמן(דף עב:)לית ספרים דגרסי גלח מתני' דאין פוסקין וכו' הא יגלח בשער פוסקין היכי משכחת לה בלקלבתי ואתרבי ולספרים דגרסי הכא והתנן גרסי במתני יגלח בשער פוסקין ולא גרסי' לקמן הא:

אע"פ שאין לזה יס לזה · דתנ"ע דלא משך חמין אין זה רציס כיון שאם היה בא מוכר לאחזר הוה קלי ממי שפרט ולכך חציבי כגמיקרו בריבות לוקח: **הרי** שוטה כו' ועומד על גורנו·[ב]פימה והלא משוה קיוות הכא אפילו מדרבנן דמילתא דלא שכיח היא כדאמרינן בהזהב (נעיל דף מו:) גבי החליף דמי שור בפרה וי"ל דהכא מיירי שלא פירטו ממנו עד שיתן לו החטין: שהרי לא העלה לו דמי החטים יותר מדמיהן בשכר המתנת המעות קאמר"לקח הימנו חטים,במלוה קלי,וכשבא לתובעו אמר לו"תן לי מעותיי שאני לוקח בהן יין"אמר לו"הרי מעותיך עשויות עלי בדמי חטים שלקחתי ממך יין ויין אין לו:**ולאי יהיב ליה מעיקרא**.,זוזי יהיב ליה מעיקרא ופירי מקיל מיניה ולא דמי לרבית,**אבל מאי תאמר דדינר זהב יהיב ליה ולקח מקיל מיניה הלתין: הא דדינר וכו הכור וכן השער קתני**·יופס כדבריך כשלקחן בדינר זהב היה השער שלשים,והלי לחזיל גביה,דלי השער בדינר זהב חה העלם עליו שלשים דינר מעיקרא מוקמינהו בריבית בשביל המתנתו:**כי שביבנא ר' חושעיא נפיק לווחי** דמתרצנא

ובדינרנו אין מחזירין דתכח רבית הוא,כיון דזימנין שאין שוים פירות-שהכרמים נוקין,אין זו רבית קלוטה: **מינקן נמי כי לפקי ליה** · סברי דבתורת זביני לחו הכך פירוק לידיה לנוקה לכל זמן שלא פרע לו משוחו,הכלס מכור לו על זמן שפסקו ביניהם שיכול לפדותה,והוה להו דמי לאחוביה נמי מחכך רבית להמרכה בפירות דמתניתין לגלח הא שיוויא נמי אית ליה לבתורת זביני - **מאי לאחא לאשמועינן** · כי ניתנו דבדיניהם אין מוליחין-והוא רבית,ובדינרנו אין מחזירין: **רבית מוקדמת ורבית מאוחרת** · בשילהי מתניתין (דף עה:) קתני לה והא בתורת רבית יהיב ליה ובדינרים אם לא נתן אין מוליחין שהרי לא פסק עמו: **וכי אין לו יין מאי הוי** · אחר שילא השער-ליין והוא חייב לו החטין או המעות,הרי הוא כפוסק עמו עכשיו על היין: **אין פוסקין על הפירות** · ליתן לו מעות בכור חטין ולומר לו תנהו לי לכוף זמן גדול ואפילו ים שנותנין לוחו עכשיו בכך בתחילת הקליר,אין זה שער שילא שער מפורסם וקבוע בשוק העיר בכך: **אפי' אין לוה** · המוכר: **ים לוה** · לאיש אחר ויכול לקטוחו עכשיו כדמים שקיבל: **מתניתין בבא לחוב בדמיהן עסקינן** · שלא נתן לו זה המובר לנוקת דמי החטין שחייב לו שיחזור ויקבלם ימנו כשביל היין שלא בא לשעות עליו דמי החטין חוב ולפסוק על החוב יין וכך אמר לו"תי מקבל עלי חיטך בלי' דיבר כמו שאתה יכול למוכרן והבי לך תגלי בהן יין כשער של עכשיו"לפי שהוא קטי יין מה שעכשיו ואי לייקר,כרשותיה לייקר, אבל אין לו וכות לה קיבל עכשיו מעות שקבל לומר יכול הוה לקטוחו בדמים שקיבל ממלא שאיכס חלגו חלה בהעלתה בעלמא: **ים הפרס** בין שאם מעות לגלח עליו בחוכו · **ואני אעלה לך** · החטים כל שנים עשר חדש לפי שער הגיל אם יתעלו דמיהן חקבל עלי הטילו ואתנהם לך בדמים הללו: **הא כאיסרו בבא לידו דמי** · שאין זה דומה לנוחן חיסר בשעה שפוסק דהיכא למימר לקחוביה נמי מחכך רבית להמרכה בפירות דמתניתין לגלח הא שיוויא נמי אית ליה לבתורת זביני - **מאי לאחא לאשמועינן** · כי ניתנו דבדיניהם אין מוליחין-והוא רבית,ובדינרנו אין מחזירין: **רבית מוקדמת ורבית מאוחרת** · בשילהי מתניתין (דף עה:) קתני לה והא בתורת רבית יהיב ליה ובדינרים אם לא נתן אין מוליחין שהרי לא פסק עמו: **וכי אין לו יין מאי הוי** · אחר שילא השער-ליין והוא חייב לו החטין או המעות,הרי הוא כפוסק עמו עכשיו על היין: **אין פוסקין על הפירות** · ליתן לו מעות בכור חטין ולומר לו תנהו לי לכוף זמן גדול ואפילו ים שנותנין לוחו עכשיו בכך בתחילת הקליר,אין זה שער שילא שער מפורסם וקבוע בשוק העיר בכך: **אפי' אין לוה** · המוכר: **ים לוה** · לאיש אחר ויכול לקטוחו עכשיו כדמים שקיבל: **מתניתין בבא לחוב בדמיהן עסקינן** · שלא נתן לו זה המובר לנוקת דמי החטין שחייב לו שיחזור ויקבלם ימנו כשביל היין שלא בא לשעות עליו דמי החטין חוב ולפסוק על החוב יין וכך אמר לו"תי מקבל עלי חיטך בלי' דיבר כמו שאתה יכול למוכרן והבי לך תגלי בהן יין כשער של עכשיו"לפי שהוא קטי יין מה שעכשיו ואי לייקר,כרשותיה לייקר, אבל אין לו וכות לה קיבל עכשיו מעות שקבל לומר יכול הוה לקטוחו בדמים שקיבל ממלא שאיכס חלגו חלה בהעלתה בעלמא: **ים הפרס** בין שאם מעות לגלח עליו בחוכו · **ואני אעלה לך** .

דמתרגנא מתניתין כוותיה · שהני רגיל לתרץ מתניות שסתם רבי כרבייתא שסתם הוא ודכוותיה אמר רבא בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיט:): **סניע זמן תעין למכור** · שמתייקרו ודרך תולדותיהן למוכרן מעתה: **ים לו מופר** · ולא אמרינן דלאו כחיטרו הבא לידו היכא דים לו דחכי והו מהשתא ואע"ג דלא משכי כי מוקרי ברשותיה מוקרי ולא הוי רבית [א]והוחיל ואם בא לחזור קלי עלייהו כמי שפרע ומיהו היכא דתין לו ולא כיחטרו הבא לידו הוי, דהיכי דיהיב ליה זוזי פוסק ואע"ג שתין לו דיכול זה לקטטו במעות שקיבל דתעין* מטיין לו הוחיל ויצא השער תבל זה תין בידו כמה יקנה ודמי לרבית: **ומאי לקח** – דקתני כמתני' לקח בהלואתו שהיה טעה כו דיעד זכה ולי ניהלה גרסינן ליה ופירוש מקומה הוא *שמצלה בספר לפי שרחה ברבי תוספתא טעה בחבירו מנה דשמעינן מינה טעה יהיב ליה השתא זוזי חפיו תין לו כמי שרי שכם מתניתין ופירשה בלוקח בהלואתו, ולא היא, לא מבעי לשבושי מתניתין בהבי, דר' תוספתא מקום תעין קמאי נקיט ליה ולמימר דים לו, מותר אע"ג דלאו כחיטרו הבא לידו, וכי תין לו, לחסור הוחיל ולא בא לחסרו תידו, תבל מתניתין כי תנא "תין לו" בי יין – תנא שמחמת הלואה בא עליו שהיו ככר דמי החטין מלוה עליו תבל גבי חטין לא תנא תיסורת, ותפילו תין לו שרי, דלחיסרו בא לידו, ושפיר תני בה לקח: **מעמידין מלוה** · שים לו על חבירו: **על גבי פירות** · לפסוק עליהם פירות כשער של עכשיו כל ימות השנה: **ולא אמרינן** [ג]א כחיטרו הבא לידו · כדקתני (ו)(רבי חייא דתמר) לעיל תפי' ים לו לחסור: **ושמע מינה ושום שים לו** · תבל תין לו' תין מעמידין מלוה, תבל פוסקין על ידי עניינא תעויא כדקתני מתני' (לקמן דף עב:) יצא השער פוסקין ושוקיומא מתני' כדתני רבי תושעיא: **ושמע מינה** · מדקתני הגיע זמן תעין למכור שם לו החטין דמים כשער של עכשיו ביוקר ופוסק עד כשער של עכשיו בזול שמע מינה תיתא לדרבי יהי דתמר פסק על הפירות והגיע זמנו למכור ובא ומצאו ומקבל הימנו הדמים כשער של עכשיו דמה לי מקבל הן עלמן ומה לי דמיתן: **עושין תמנה בפירות** · טוחנין מעות בתמנה כשער של עכשיו שיוצא בשוק ע"מ לקבל פירות תפילו יוקירו חטין: **ואין עושין תמנה** · לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו דכיון דזוזי יהיב וזוזי שקיל מחזי כרבית: **שם ים לו מופר** · מהו דרבי תושעיה קא מותיב והכא דמים קא מקבל שפיר עליו דמי החטין ומקבל היין שפיר יותר ממה שנתן ומתחילה לא קנה יין ממנו והרי הוא כמקבל מעות דמי החטים: **בשמשך** – היינו החטים מתחילה דדמי החטין דידיה קא מקבל דברשותיה קיימי דמשעה שמשך כלתה לה תורת הלוואה וקיבל חובו וכן בכולן: **שיחד לו קרן וזיע** · ותמעינן דיחוד מילתא היא: **מה מני** · דקתני ים לו מופר: **רבי יהודה היא דאמר לד אחד לד** **אחד ברבית מופר** · רבית שהיה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שבאה לידי רבית בגון זו שם יוקרו הפירות: **ושלם דמים** כו כתן רבית, לאחר לו שלם דמים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כתן רבית היינו יד לד אחד ברבית, ופעמים אין רבית, שהרי לינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמים אלא פירות: **ועשה שדוה מכר** – "שם אין לחי נותן לך מכתן עד יום פלוני הרי השדה שלך": **כומן שהמוכר מוכל פירות** · בתוך הזמן מותר: **לוקח מוכל פירות אסור** · שמא לא יבא לידי מכר שיחזיר לו מעותיו ונמלא שהלוואה היו אלא וזה מוכל פירות ברבית: **ביניהם** בן זוגן: **מאי ביניהו** · כמאי קמיפלגי: **לד אחד** · כי אתי גזונות שמא יבא לידי רבית שמא לא יבא, לד שפרעיה בא לידי רבית, לד המכר שיהו בא לידי רבית: **על מנת לפטור** · לרבי יהודה נוסף לו שרי אלא ע"מ להחזיר שהם לא יהא מכר יחזיר לו פירות – שאכל דבשעת מ"מ אי אפשר בלא פירות ועבדיה לתיסור: **משום דתמר רבי יעקב** · גבי פרעון הן ודמיהן סוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר, דמה לי טוב שם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל

דאמר רבי יעקב מה לי הן · תחטין כגון יין שם ים לו כך פי' רבינו שמואל ור"ל דוקא יין לאכל מעות אסור ותין נראה לר"ת דבפרק הגוזל[קמא] (ב"ק דף קג· ושם ד"ה התם) גבי רב כהנא זבין כתנא ותייקר זבנה מרוותא קמתי ליה לרב לתקולי זוזי אמר ליה לי כי מזבני לתמרי כתנא דכהנא הוא שרי ואם נתן לאסור רב לטעמיה דתמר תין עושין לתמנה בדמים משמע דלר' יעקב שרי למשקל זוזי:

בשמשך · ותפילו לאכלן המוכר מותר לשלם חטים יוקיר ולא דמי לשתה בשתה לאסור (שיל דף סב·) משום דהשתה לאותה והכא זביני *ומשיכה דהכא לא הויא אלא לעניין היתר פיכוך ולא לקנות ממש:

צד לאחד ברבית מותר · ותע"ג דבשעת הפרעון הוי רבית כיון שבשעת הפסק הוי לד אחד שרי ותי"ת שהה בשתה כמי יהא מותר לעות לרבי יהודה דלד אחד הוא דשמא לא יוקירו דבהלואה כמי שרי רבי יהודה לד אחד ברבית כדתמרינן לקמן (דף סה:) גבי מכתן לו בית מכתן לו שדה הא דלא כר' יהודה וים לומר דלא תשיב לד אחד ברבית דעושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה ברבית אלא דבר שים ביד מלוה לו ביד לוה לעשות לד אחד אלא יהא רבית ולא דמי לשהה בשתה שהלוו בשער ועכ"ב יהא רבית אם יוקירו: **רבית** על מנת להחזיר ליכא ביניהו · ואם תאמר מאי טעמא דרבנן דתמרי דתיזה רבית הוא זה והלא כשיבא לפדות מנכה לו בתיזה פירות שהכל ויל ודאי אם הוא עושה כן לא הוי רבית אלא מגריכו לפרוע בתיזה הכל קודם שיגבה לו כלום ואם לא יוכל לפרוע לו הכל תהא משוקעת בידו ואם תאמר דתכן בערכין (דף נא· ושם ד"ה והתניא) המוכר בית בבבי ערי חומה גואל מיד וגואל עד שים שער חדש הרי זו כמו רבית ואינו רבית ופריך בגמ' והתניא רבית גמורה היא אלא התורה התירה ומשני ר' יהודה והא רבנן והשתא לרבה דלטולי עלמא לד אחד ברבית אסור היכי משני יום לומר דמלאריתא מוהה רבה דבלד אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן גרסה לרבה דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן כדמוכח בעובדא דמייתי לכך מוקי רבה דלייתי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר בפרק בתרא דמגילה (דף כז: ושם ד"ה רבי) תנא אין מוכרין בית הכנסת אלא על מנת לימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דייתי בית הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דאמר לד אחד ברבית מותר וי"ל לרבה דייתי לו טוב ממנו שהם יפדו יתן המכר על שדר בו:

ופוסקין

---

*) ט"ו קיבל מאיות ועם אין קיבל ח"ש.

[ל"ח שמעלה] רבי שמעיה ... לקח ... מאיר ... ברבי ... מאיר ... ברבי ... ברבי ... ברבי

ופוסקין על שער שבשוק אע"פ שאין לו • פ"ה ופ"ת מתני' היינו יכול על שער פוסקין תיכף למ"ד אין פוסקין על שער שבשוק ומוקי לה למתני' בהלכלבאי ותרבי ולא היה לו לפרש כן לתפילו לר' יוחנן דאמר לקמן אין פוסקין על שער שבשוק מודה הלכך בעינן תרעא דמשיך כולי האי כמו הלכלבאי ותרבי ולא בעי חנות כדורמוס ולא אמר ר' יוחנן דאין פוסקין חנות בשוק של עיירות ופ"ת והיכי שמעינן מר' יוחנן דפוסק על שוק של עיירות ולא בעינן דורמוס וי"ל דהכי דייק מדאמר רבי יוחנן מה לי הן מה לי דמיהן ויכול לפרוש לו דמים כמו שיכול לפרוש לו חפיון משום דמן החפיון יכול למנות דמים ה"ג פוסקין תפילו על שוק של עיירות דיותר יזדמן לבעל המעות לקנות חפיון חפי' בשוק של עיירות ממה שיזדמן לבעל חפיון למכור תפילו בשוק של הלכלבאי ותרבי:

ואמר ליה יהיבנא לך חמשה זוזא • פי' לזמן פלוני תימה אמרי ליתנהו אסור לבעל ד' זוזא אמרי לפסוק כיון שכן השער דפוסקין על שער שבשוק ופ"ת תמלי אסור לפסוק חמשה זוזא מלי שכן מטרפא דכי נחתן גופיה אמר לקמן (דף סה:) מטרפא אמרי למכור סחורה בהמתנה ביותר מדמיה ובלבד שלא יפרש [ו] אם מטכסכין בפחות וי"ל כיון דלחולי הכא ד' זוזא הוי כלילו פירש אם מטכסכין בפחות ואם לזמן פלוני ביותר ולפי זה לא אמרי ר"ל לקמן מטרפא שלא בדבר שאין שומתו ידוע כגון פרה לו עליה לבעל פירות אם יש השער אסור למכור לעכו"ם מהן מטרפא: **מתקיף** לה תימה כעד אחד בני דמי מעלה ופ"ת ואם לא כן אמרי ר"ל לקמן פרה לו עליה לבעל פירות אם יש השער אסור למכור לעכו"ם מהן מטרפא: **מתקיף** לה תימה כעד אחד בני דמי מעלה ופ"ת והא כל דבר שאין שומתו ידוע כגון

בעישורייתא ומומשיימא · אם יש לחלק למטה הטודפות להולילן עשרה עשרה לו ה' ה' ואין אחד לו שיש טודפות שאין בהות לכלל ה' יש לומר שעשה בחשבון אם עישורייתא ניתנו בין חמשים לחמישים או בין חמישים לשלשים ושלשים וחמש חמישיות יש שהיו רגילין למטה ממנה חמשה ואם היו טודפות הרבה כגון כ"ה שעשה בעשיריות כדפי' ויש כאן טודפות של כ' בדילוג אחד ובה' הטודפות שעשה בין ג' לחמישים לו אם טודפות ט"ו לו כ"ה שעשה ג' פעמים או ה' פעמים בחשבון של חמש לכל אם טודפות על החמישיות אחת לו ב' לו ג' ול' שאין מניעות לה' לא שעשה כלום וכולם מחמה: ומי מיניס הקיפא טוב · זה שאמרנו לו לחם קשה הוא שאין רגיל לגמול חסדים ולתת מתנת חנם: **מני** · כמה יתלה זה לעשכם בידו: **לחמר ליה** · כיון דליכא למימר טעה בחשבון תליון למימר למאי מיגזל גזליה זה ימים רבים וזה לא ידע והשתא מלאו לבו להשיבו: **דלא קשיל ורמי ליה** · לא נשא ונתן עמו מעולם: **בשלהי פירקין** · בסמיים לברוח בחתי ולא שמעתי תחילת דבריו: **שמעי דקאמר קרי קרי** · שמעתי דורש ומזכיר לדוגין תמיד: **יסיבנא לך** · לאחר זמן: **בני גרמידא** · אחת אחת: **ליפגעו** · אם יש לו בנים גדולות בני אחת: **ליפגעו** · ושודן קטנות הן לחסור: **ולרדום עם בוריה** · על שם שעשויות חלות חלות ודבוקות מדוקן לא דופן קרי ליה כדרדיים כך מדוקדקת בחנור: **מה שעוי חולבות מכור לך** · בכך וכך זוז אם מעט אם רב, יגיעך: **מוסר** · שכרי קיבל עליו הפסד וטכר הלכך לפי' ימלא יותר משוה הדמים אין כאן לגר נטר ליה דלפי שהוא בזיר מדמים נמי הוה שקיל: **מכל אמר לו כך וכך מנין** · ותניא גביה בשכר הקדמת המעות, לשכור: **מיניה דאמרי** · וגבי קרי אמר רבא שפיר דמי: **ומה הניא אמור** · וגבי גיזה וחלב: **נאמן מיניה הא רבנן** · חלב הבא לאחר זמן חיטו גדל מכח חלב שהיה בבהמה בשעת מכר דהא כי שקיל להאי כוליה לגמרי אתי לאחריות: **מכל שכן** · הטוסף על הלוטים קטנים וטעמו גדולות: **מיניה קרבו** · מכח הקטנות בא והקטנתם כבר היו בשעת מכר ומדידה הוא דקא משכח ואזיל: **דכי שקלי ליה להאי** · בוליכא זוטרתי לא אתי אדרבנא מחכיתה דאמרי · שים בידך: **אם תקפה** · אם מחמת קרוב

בעישורייתא ודומשיימא, א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ואי אינייש תקיפא הוא דלא יהיב מתנה מאי? א"ל דלמא מיגזל גזליה ואבלע ליה בחשבון דתניא *הגוזל את חבירו והבליע לו בחשבון יצא ואי אינייש דאתי מעלמא דלא שקיל ומרי בהדיה מאי א"ל? דלמא אינייש אחרינא גזליה וא"ל כי יזיף פלוני פישיטי מינך אבלע ליה בחשבון/ אמר רב כהנא "הוה יתיבנא בשילהי פרקי דרב ושמעית דקאמר 'קרי' קרי' ולא ידענא מאי קאמר, בתר דקם רב אמרי להו מאי 'קרי' קרי? דקאמר רב: אמרו לי הכי קאמר רב: מאן דיהיב זוזי לגניבה אקרי וקא אזלי עשרה קרי בני זרתא וא"ל יהבינא לך בני גרמידא, איתנהו שרי, ליתנהו אסור, פשיטא: מהו דתימא כיון דממילא קא רבו שפיר דמי קמ"ל, כמאן? כי האי תנא דתניא ההולך לחלוב את עזיו ולגזוז את רחליו ולרדות את בוררתו, מצאו חבירו ואמר לו "מה שעזי חולבות מכור לך, מה שרחלי גוזזות מכור לך, מה שכוורתי רודה מכור לך, מותר אבל אם אמר לו "מה שעזי חולבות כך וכך מכור לך, מה שרחלי גוזזות כך וכך מכור לך, מה שכוורתי רודה כך וכך מכור לך" אסור (ואע"ג דממילא קא רבו, כיון דליתנהו בהדיא שעתא אסור, אלא דאמרי אמר רבא "כיון דממילא קא רבו שפיר. דמי, והתניא כך וכך אסור דהתם לאו מיניה קא רבו - דשקלי ליה להאי ואתי אחרינא בדוכתיה הבא מיניה קא רבו דכי שקלי ליה להאי לא אתי אדרינא בדוכתיה/ "אמר אביי שרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה "הילך ארבעה זוזי אחביתא דחמרא: אי תקפה ברשותך אי יקרא אי זילא ברשותי" א"ל רב שרביא לאביי האי

ומומשיימא · הם היו רגילין בחמשה כדרך שמטו מונין לחד לחד ולדידן הוי בכל עניין בכדי שהדעת טועה: **מה** שעזי חולבות מכור לך מותר · כך תימא לך קשיא לרב דלחמר נקמן בפרישת בסוף פירקין (דף עג.) דהכא אין רגילות לזגזל בשביל המתנת יום או יומים לכך מותר שמקבל עליו הפסד ושכר וכך יכול להפסיד כמו להשתכר הלכך אפילו ימלא יותר מן הדמים שנתן לו הוי לגר נטר לבל פרדיסת לשכר רב דקא לזגזל גביה טובא שרגיל לקנות בעוד שהוא בוסר ומשום הקדמת מעות עד זמן הבציר לזגזל גביה והוי לגר נטר ולתע"ב דהתם נמי זימנין דאית בהו תיובתא דקתאמר שמואל כגון ברך לו קרח לו גשמים ומפסיד הכל רב לא חייש להכי דלא שכיח הוא ול"ת לרב דאסר פרדיסת מ"ש ממשכנתת דסורח דמשמע לקמן (דף סג:) דשריא לב"ע דכתבי הכי במשכנתא שניא חיוק תיפוק לרעת לא בלא כסף דשרי אפילו לכמה שנים לחוזלי גביה כ"ש לשנה אחת ויש לומר דשאני משכנתת דסורח שהרי מקנה קרקע מעכשיו במעות ושטר לפירותיה לי לא יפדנה הלוה לבל פרדיסת לזגו זוכה בשום דבר והוי זוזי הלוואה גביה עד שבאירה ועוד דמשכנתת דסורח קטי לו קרקע לכל דבר אפי' למשמח בה פרי ולהעמיד בם בהמותיו וכל השמים שירלה לבל בפרדיסת לזגו מוכר לזגו יין בלבד [א]ועוד י"ל דרב לא אסר פרדיס' אלא דוקא כשאמר ליה כך וכך היין מכור לך לבל אם מכר לו הן רב הן מעט מה שיגדל מודה רב דשרי ולתע"ה שרי שמואל משום תיובתא שהיין יהיה רע ולא יאוה הדמים שנתן והכא בקרי ועזי חולבו לאסור מודה שמואל דלאו שיך ביה תיובתא ולאיכא לאמרי נמי דשרי רבא כיון דממילא קא רבו אתיא תיובתא לרב ותע"ב דהתם נמי ממילא קרבי [ב] לאיכא לאוקמי דהתם מיירי בפרדיסת כשלא יצא הפרי כלל: **אי** תקפה ברשותך · תימה דהיכי מיירי **בלא בשמשך** ל"ש תקפה לי אמר לי זילא ברשותך ואי יקרי ברשותי הוה שרי שהרי מתנה עמו שאם יוקיר יהא המקח קיים **מעכשיו** ואין המעות הלוואה אלא ואי תקפה לו זילא יהא המקח בטל ויהיו המעות הלוואה ויחזירם לו ומה רבית יש כאן **בלא בשמשך** מה צריך להמתנת לי תקפה ברשותך כי לא לחני יכול לחזור ליכא מי שפרע כיון שמפסיד הכל כשמשמע לעיל בפ' הזהב (דף מח:) גבי ההוא חמרא דבעי למנסביה דבי פרזק רופילא וי"ל דלעולם מיירי **בשמשך** ותפ"ה לאסור לי אמר לי זילא ברשותך לשכר ורחוק להפסד כדאמר לקמן (דף ע:) גבי עיסקא דאסור לע"ג שיכול להתנות שאם יבא הפסד בעיסקא יהיו כל המעות הלוואה ואם יבא ריוח יהיו כולם פקדון אלא ודאי כיון דאחריות ההפסד על המקבל לא מהני לפילו בתנאי להשתיכם פקדון ש"מ **מיירי בשלא משמך** וצריך להתנות, ודאי לא מתני ליכא מי שפרע דאין בו כל כך הפסד דליכא דיעבד ליה בשלא משמך מבחמרין כדאמרינן בהמוכר את הספינה (ב"ב ד' פד: ושם) וה"ת לתני כי לא לתני נמי יכול לחזור בו לי תקפה דמקח טעות הוא לפי' הביאו לוקח בביתו ושהה הרבה ואחר כך החמיץ דל"ל הניחא בהמוכר את הפירות (שם ד' נח. ושם) גבי מוכר יין לחבירו והחמיץ לו שנו חלא בקנקנים לוקח לבל בקנקנים דמוכר מלי למר ליה הא חמרך והא קנקנך ולפי' מאן דפליג התם ואמר מזלא דגברא גריס מ"מ כי לתני מלי פריך הכא קרוב לבסכר ורחוק להפסד הוא והא מקח טעות הוא דליכא למימר מזלא לוקח גריס כיון דהתנה עמו דלי תקפה ברשותיה ובשוק פירקין (ד' עג:) נמי אמרינן גבי רבנן דייהבי זוזי לחמרא בתראי ומבתרי להו בטעמא וקאמר לחמרא יהבי ואחלא לי יהבי ואין לחלק בין מוכר בתראי ולוקח בטעמא לשאר הנאה דבהמוכר פירות לי קמפליג בין קודם טעת לאחר טעת לבך נראה דתקפה דוקא לאו הייט שהחמין אלא קלקול בעלמא כמו יין הנמכר בחנות להמוכר פירות דלוקח שהחמין לאחר שהרי מתברי היה עומד להתחמץ כדאמר בשוק פירקין ולוקח הוי מקח טעות לבל תקיף להכא אין זה הקלקול ראוי לעמוד מתברי ואין זה מקח טעות ועליה יהבי זוזי והוי תקפה דהכא כי ההוא דהמוכר פירות דאמר רבא הני מילי בזבין חביתא דחמרא ותקיף כו' דלאו הייט החמין דבתר הכי אלא מאי ולקח עלי גב דבהיתה דברכות (ד' ה:) רב הונא תקיפא ליה דחמרא הוי החמיצו דקאמר חלא מ"מ הך דהכא לאו חלא הוי אלא חומץ ואין זה קלקול של חימין שכיח הלכך אע"ג דמקבל עליה יוקרא וזולא הוי הכא כיון דקבל עליה יוקרא וזולא כדאי לזה ולזה הוא וי"ל דקלקול של חימין שכיח הלכך אע"ג דמקבל עליה יוקרא וזולא הוי רחוק להפסד והוי דומה לרבית אי לאו טעמא דמעיקרא חלא חלא*:

[ועי' תוס' כ"ב נא: ד"ה ואם יהוא]

הלי

ל א מיי' פ"ד מהלכות מלוה ולוה הלכה י' סמג לאוין קנו טושי"ע ח"מ סי' רלב סעיף ב:

לא ב מיי' פ"ד מהלכות גניבה הלי' י' וסי"ח מהלי' גזילה ואבידה הלי' ח סמג עשין עח טושי"ע ח"מ סי' שסח סעיף ו וסי' שכו סעי' ב בפג"ה:

לב ג מיי' פ"ט מהלי' מלוה ולוה הלכה ג סמג לאוין קנו טושי"ע יו"ד סי' קסה סעיף ח:

לג ד מיי' שם הלכה י סמג שם טושי"ע שם סעיף ח:

לד ה מיי' שם פ"ח הלכה י סמג לאוין קנו טושי"ע יו"ד סי' קסה סעיף יג:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מה. ועי"ל כו'. נ"ב אבל כל הפוסקים תולקים ע"ז: [ב] שם ליכא לאוקמי כו'. נ"ב אבל רש"י שם ד"ה פרדיסת והרמ"ה וכ"פ כתבו בוסר לו סמדר וקוביות תום' תירץ המ"מ משום לאין דרך למכור פירות פרדים כך:

גליון השי"ם

תום' ד"ה מה וכו' כשאמר ליה כך וכך פירות עיין גיטין דף נ ע"ש תום' ד"ה כיון:

מקנה

מקנה נוסח"ם נאמר ואין לפסוק כאחרונים, אבל נראה אין לזוק להחזיר

מקנה

נוסח דוגאות טעות ע"ז תעות מאחז כך לקבל לאחר זמן

מקנה

ב' לטעות בדבר תעות מראש דוגיס - נמצא התעות פה קונה (ובאמת) אין לו קבל אותה אחר זמן אלא טיגלו תוספ' דבא - סימן מא"ב

האי קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא • ול"ת תיקני ליה למתני' (לקמן עב:) דילמא השתא פוסקין דהתם נמי אין הלוקח מפסיד כלום בתקיפה וי"ל דשתי התם כיון דאין הפירות *מצורכין ללוקח אין ניכר שיהא קרוב לשכר ורחוק להפסד ופוסק עמו על הגדיש (שם) וכרייתא דלרבי תופשין דקתני (גיטין ל' סג:) יש לו מוסר חיכה למימר דשם משקלקל כל הגדיש או כל חיטין שיש לו אין טוען לו אחריות אלא מלוה על פה: (ל' עג:) דקאמר מציקין דאלו הלא ואחלא לית ליה דמשמע דקלקול אחר הלואו חיזוק הוו מקבלי ומיהו נראה קצת דפוסק על הגדיש הוי דומיא דפוסק על שטר שבוש שאין הלוקח מפסיד בשום ענין ומכל מקום לא קשה דהתם יכול המוכר לומר לו תניהו לאחרים ואלו הכא שיש לו אלא לטענין היתר פסיקה בלבד ורבנן דיבני זוזי אחמרת משמע דקלקול אחר בר מחיזוק הוו מקבלי הייט לפי שהיו סומכין על יין של בעלי בתים דוקא ולא היו יכולין לקנות מן הסוק לאחר ויש להם: **ולא** יכול הימנו בפחות • פי' בקונטרס בגמרא דיש ללמוד מכאן שאסור להלוות על הבית ולדור בו לפילו בנכייתא דתנן לא יכול הימנו בפחות ולא דמי למסכנת של כרם (לקמן ל' עב:) דהתם זימנין דלא שקיל מידי ולפילו הכי מכה ליה והוה ליה קונה פירות בנכייתא על הספק לאכל בבית נהגה תמיד ואין כאן ספק ונמלא שוכר בפחות [א] וי"ת למר *דבית נמי זימנין דלא שקיל מידי לו טופל לו כשרף לו שלא ישמרך לו אלא בין בית שדה היכא שליט מלוה מטותיו עליהם לאסור בפחות לאכול הפירות ולדור בבית דבבי מיירי מתני' מדקתני המלוה את חבירו לא ידור בחלו ולא קתני המלוה על חבירו של חבירו על הבית *אבל היכא שהלוה על הבית ומרקד בחטיות לשמו: **דמרקיד כי כוכי** • ליכן היה ומרקד בחטיות לשמות יין: דלא

האי קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא? אמר ליה כיון דמקבל עליה זולא קרוב לזה ולזה הוא: **מתני'** *המלוה את חבירו לא ידור בחצרן חנם, ולא ישכור ממנו בפחות, מפני שהוא רבית: **גמ'** אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ *שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר, הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר, מאי קמ"ל הנינא **המלוה את חבירו לא ידור בחצירו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית?** אי ממתני' הוה אמינא הני מילי בחצר דקיימא לאגרא, וגברא דעביד למיגר אבל חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר אימא לא, קמ"ל **אבא אמר** אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר, הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר, מ"ד הלוהו כל שכן הלויני ומ"ד הלויני אבל הלוהו לא, מ"ט? כיון דמעיקרא לאו אדעתא דהכי אוסיפה ליה לן בה/ *רב יוסף בר חמא תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו זוזי ועביד בהו עבידתא אלא רבא בריה מ"ט עביד מר הכי? אלא אנא כרב נחמן סבירא לי דאמר רב נחמן *עבדא, נהום כריסיה לא שוי אלא אימור דאמר רב נחמן כגון דאמרי עבדיה דמרקיד בי כובי, עבדי אחריני מי אמר אלא אנא כי הא דרב דניאל בר רב קטינא אמר רב סבירא לי דאמר התוקף עבדו של חבירו ועשה בו מלאכה פטור דניחא

ג"י ר"פ ספירות שלוקח כעין לון ניכר וכו'

לה א מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה כ ועיין בהגהות ומגיד משנה שם ולעיין קצ עטוש"ע יד סי' קפו סעיף ג':

לו ב מיי' פ"ג מהלכות גזילה והלכה כל פ שם עטין עו טוש"ע מ"מ סי' שסג סעיף ו':

לז ג מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ב ג"ר יוסף בר מנשי שם עטין קצ טוש"ע יד סי' קפו סעיף ג':

לח ד מיי' פ"ג מהלכות גזילה והלכה הלכה ז שם עטין עב טוש"ע מ"מ סי' שסג סעיף ד':

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ולא. כ"כ וכ"פ הטור וכמ"ש לקמן דמת הרמב"ם כרש"י ועוד מילק בלא נכייתא דבשדה הוא מנן רבית ובבית רבית קלוסה ועי' לקמן סי' לד:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא וכו' דבית נמי זימנין דלא שקיל. עיין לקמן דף עט ע"ב ובכורך תמוד ומת בתני' יסוד תלוקו דרש"י ובתמת גם בית יהיה מוסר בנכייתא דשם יפול או יסתוף יפפיד ובתני הכיא דלא יסכיר לו בפחות דבשביות ליכא מקום שיפפיד לשם יפול או יסתוף יתן לו בשכר רק עד זמן ההוא לפי ערך ונ"ע: בא"ד אבל היכא שהלוה על הבית עיין לקמן דף ט ע"ב תוס' ד"ה מן:

ג"י כ"ק נ.

[ג"י ע"ש]

שם נ.

[ועי' תוס' ב"ק קג. ד"ה הלוהו]

דלמא נסתרי עבדיה · שלח יבגיל להיות בטל ויתעצל, [נסתרי" התי"ו ומש"ך כלשון המתפעלים בתיבת ז"ן] ומש"ך כלשון יתפעל שר מאמצעת להפסיק תוכיות השורש ואחר ויאמר תשמרך שהתי"ו מתמעטת ויאמר בגזירת שם השפוף מגזירת יאמר בגזירת שם השתוף וכן בלשון גמרא מצאתי מיסתמיך תשתהי לשקליך : תורה אור

כי מפקינן מיניה · כרכיה שלקח כדרכי לעשור לשמר רבית קלוקה יוצאה בדיניים דקיימא לן כוותיה לקמן (שמות ג') : **גלימא לא מפקינן מיניה** · מקחו קיים וקלילת הרבית יחזיר לבעליו : **ולימא ליה כי מגרע מגע** · כשמכרתיה לי בדמים יקרים הללו : **דסוף סוף מישתרשי לי** · בריות היתה בתה לי : **מתני'** **מרבין על השכר** · בשכר המתנת מעות השכירות : **ואין מרבין על המכר** · בשכר המתנת המקח ובגמרא מפרש טעמא : **ואם של מדם כחדם** · ואם תתן לי שכר כל מדם כחדשו שלח תקציף לי שכר כל השנה יחד} תתן לי שלש בחדש · **ואם לגורן** · ואם לחמתין לך עד הגורן שתמכור מחבואתך ותתן לי מעותי : **גמ'** **אליבא** מן הדין : **שלח לבסוף** · לסוף הזמן שלכך כי שקיל מיניה שלש בחדש דהוו להו שנים עשר שלשים יש שכר המתנת מעות שהרי לא נתחייב לו לשלם שכירות עד סוף החדש ואפי' לשמר ליה שם מעכשיו תתן לי הרי היא לך בשכר שלשים יום מקדים ליה הוה מחיל ליה מדמי השכירות ומוגר ליה בפחות משלשים שיפא גבי מקח המקח דינו ליתן המעות וכי תמר ליה שם מעכשיו תתן הרי היא לך בשלך הן הן דמיה, וכי מיטפי עלייהו לגורן, שכר המתנת מעות הוא : **דתנו** · חיפשו לחריה עד שמלאו בה מקרא לסמוך בתה מילתא דתשלומי שכירות-לבסוף : **ערשא ברי** · למכור סחורה בהמתנה ביותר מדמיה ובשלשה שלח יפרע לו שם מעכשיו הרי הוא לך בפחות" שלח יאמר שכור שתם בכך וכך ליום פלוני : **קנ ליה** · שם מעכשיו הרי הוא לך בפחות" דבהדיא פריש ליה בשכר המתנה הוא דקאמר : **ערשא דידי ברי** · שומה שכך תמריה היה אומר לו בזמן הזול בתחרי בשתר על ניסן וממתין לו עד ניסן : **שיברתי לא פסיד** · לוקח יכול להשיגיו עד ניסן : **ווזי לא לריבנא** · שחי עשיר ולריכי לחוק למכור בשתר של עכשיו : **ויל בתר דידהו** · לחרי הלקוחות לחיכהו ולחי לגר נטר יהבו ליה למר לחיכו הוו להו זוזי הוה שכיח להו שיכרת טובא בשתר של עכשיו : **למר רב חמא ערשא דידי ולחי ברי** · מוכר פרקמטיא היה-אומר במקום הזול בשתר שהוא למכר במקום היוקר וממתין להן והן מעלין לחוכו למקום היוקר והוא מקבל עליו לחריות דרך" בהליכה והלקוחות משתכרים בפרקמטיא שלוקחין שם במעותיו ומבילין לכאן, ולחריות החזרה עליהם, וכיון דלא מקבלי עלייהו לחריות לא הויא מלוה בגייהו עד שתפרקמטיא נמכרת והן מקבלין המעות ולוחן המעות נעשין עליהם מלוה ולין כאן רבים : **נקטי לה שוקא** · מכריזין שלח יהא לחדם רשאי למכור עד שימכרו הם : והלכתא

ניחא ליה דלא ניסתרי עבדיה · פי' בערוך" לשון סתירה וקלקול וה"פ בלשון הלי טועמא נמי פשוט דהא תנן (ב"ק ל' ע"ב) גזל עבדים והזקיו משלם כשעת הגזילה לבל שכר פשולתם לא משלם ויש לומר דיש לחלק בין נחת לדעתיה דגזלטיה לנחת לדעתיה דמלוכה כדמפליג התם גבי התוקק ספינתו של חבירו ועשה בה מלוכה: **שבירות** היינו משתלמת לא בסוף · לפיכך למ"ד בהגוזל קמח (ב"ק ל' ע"ב · ושם ד"ה ואפ"ה) ובהחשם מקדש (קדושין ד' מח· ושם ד"ה דכ"ע) דיכנה לשכירות משתלה ועד סוף מודה לחיכה משתלמת לא בסוף כדילוף הכא מקרא ואפי' למ"ד חיכה לא בסוף מודה דפועל יכול לחזור בו ולפילו בתלי היום וכשהוא חוזר הרי הוא סוף שלחיו רוצה לעשות מלאכה יותר ולא נפקא מיכה מהניא פלוגתא לא לעניין קדושין דלי שנה משתלה ועד סוף תשיבא בה ונפקא מיכה נמי להניא דפ"ק דמסכת ע"ז (ד' יט: ושם ד"ה ולמת) הגיע לכיפה שמעמידין בה ע"ז לשור לבעותה וקלשר בגמרא שם בנה שכרו מותר ומפרש טעמא משום דיכנה לשכירות משתלה ועד סוף ולימת מיתסר במכוש לחרון מכוש לחרון ליה בה סוף פרוטה : **שבירות** של שנה זו אינה משתלמת אלא בשנה אחרת: אמר רבא "האי מאן דמסיק זוזי לגורן בשנים עשר מנה אסור : אמר אב נחמן "טרשא שרי איתיביה רמי בר חמא לרב נחמן ואמרי לה רב עוקבא בר חמא לרב נחמן ואם לגורן בשנים עשר מנה אסור: א"ל לתם קץ ליה הבא לא קץ ליה אמר אב פפא "ערשא דידי שרי, מאי טעמא שכראי לא פסיד,זוזי לא צריבנא,אנא הוא דקא מילתא גבי לוקח,אמר ליה רב ששת בריה דרב אידי לרב פפא "מאי חזי מר דקא אזלת בתר דידך"ויל בתר דידהו-דאילו הוו להו זוזי הוו שקלי לי' השתא השתא דלית להו זוזי שקלי ליוקרא דלקמיה "ערשא דידי ודאי שרי,מאי טעמא,ניחא להו דליקו ברשותי,דכל היכא דקא אזלי שבקי להו מכסא ונקוט להו שוקא והלכתא

דניחא ליה דלא נסתרי עבדיה אמר ליה "הני מילי היכא דלא מסיק ביה זוזי,מר כיון דמסיק בהו זוזי מיחזי כרבית דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן:אע"פ שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלודו ודר בחציריו צריך להעלות לו שכר אמר ליה הדרי בי אביי האי מאן דמסיק זוזי דריבית בחבריה וקא אזלי חטי ארבעה גריוי בזוזא בשוקא ויהיב ליה אוהו חמשה,כי מפקינן מיניה ארבעה מפקינן מיניה, אידך אזולי הוא דקא מזיל גביה רבא אמר "חמשה מפקינן מיניה דמעיקרא,בתורת ריבית אתאי לידיה ואמר אביי *האי מאן דמסיק ארבעה זוזי דריבית בחבריה ויהיב ליה גלימא בגוייהו כי מפקינן מיניה ,ארבעה מפקינן מיניה גלימא לא מפקינן מיניה רבא אמר "גלימא מפקינן מיניה מאי טעמא כי היכי דלא לימרו "גלימא דמכסי וקאי גלימא דריביתא הוא:" אמר רבא "האי מאן דמסיק תריסר זוזי דריבית אחבריה ואגר ליה חצר דמתגרא בעשרה, ואוגריה נהליה בתריסר,כי מפקינן מיניה ,תריסר מפקינן מיניה" אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא ולימא ליה "כי אגרא הכי דהוה קא "משתרשי לי ,השתא דלא משתרשי לי ,כראגרי כולי עלמא הוא דאגרנא:משום דאמר ליה סברת וקבלת : **מתני'** "מרבין על השכר ואין מרבין על המכר כיצד :"השוכר לו את חצרו ואמר לו "אם מעכשיו אתה נותן לי הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה ואם של חודש בחודש סלע לחודש עד שתודיעני,מכר לו את שדהו ואמר לו "אם מעכשיו אתה נותן לי הרי היא שלך באלף זוז ואם לגורן בשנים עשר מנה" אמור : **גמ'** מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו *שבירות אינה משתלמת אלא בסוף,והאי כיון דלא מטא זמניה למיגבא לאו אגר נטר ליה' משווא הוא דהבי שויא והאי דקאמר ליה "אם מעכשיו אתה נותן לי הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה" אוזולי הוא דקא מזיל גביה,סיפא,כיון דזיבני גינהו ובעי למישקל דמי מעכשיו הלכך אגר נטר ליה הוא ואסור ,אמר רבא דקו בה רבנן בהא מילתא ויקיש"ואוקמוה אקרא "כשכיר שנה בשנה-שבירות של שנה זו אינה משתלמת אלא בשנה אחרת : ואם לגורן בשנים עשר מנה אסור : אמר אב נחמן "טרשא שרי איתיביה רמי בר חמא לרב נחמן ואמרי לה רב עוקבא בר חמא לרב נחמן ואם לגורן בשנים עשר מנה אסור: א"ל לתם קץ ליה הבא לא קץ ליה אמר אב פפא "ערשא דידי שרי, מאי טעמא שכראי לא פסיד,זוזי לא צריבנא,אנא הוא דקא מילתא גבי לוקח,אמר ליה רב ששת בריה דרב אידי לרב פפא "מאי חזי מר דקא אזלת בתר דידך"ויל בתר דידהו-דאילו הוו להו זוזי הוו שקלי לי' השתא השתא דלית להו זוזי שקלי ליוקרא דלקמיה "ערשא דידי ודאי שרי,מאי טעמא,ניחא להו דליקו ברשותי,דכל היכא דקא אזלי שבקי להו מכסא ונקוט להו שוקא והלכתא

נקטי להו שוקא · דלי לאו הכי הוה לסור [א] תע"ם שלחריות הדרך היה על רב חמא שהרי היו טורחין לו להביא לחורתו ולמכרה בשכר הלואתו לבל השתא דנקטי להו שוקא לא בחזרתן הוי בשביל טורחן ושרי : והלכתא

מקבלי מיימוני פ"ו מה' מכירה הלכה ג' ופ"ז מה' שכירות הלכה ד' ופ"ח מה' שלוחין הלכה ג' ופ"ב מה' שכנים הלכה ד' :

והלכתא כרב חמא. תוי"ט דהלכתא נמי כר"נ בטרפא מדקאמר לקמן (דף סח:) ליתי הלכתא כמרפא *דפפונאי מכלל דכהאך הוי הלכתא והא דקתני הכא הלכתא כרב חמא לית לן בה אלא לאשמועינן לן לאפוקי דרב פפא והיינו טעמא דר"ג לית ליה דרב חמא דקאמר קן לבל רב פפא ורב חמא לית להו לאפוקי דקן לו כהכאער קבוע דהוי כקן ורב פפא לטעויי דרב נחמן קאי דהאי הכא דקן לה ולא גרסי' במילתא דרב פפא דטרפא דידי ודלמי שרי למשמע ליה דודאי דיותר שרי מדרב נחמן לית ליה גרסינן מרפא דידי ודלמי גרס ליה לית לן למימר לסברת דרב פפא דלא חזיל בתר טוקא שרי טפי לבל לפי הלשון דרב נחמן שרי"ת ודרב פפא לסור וכן פסק רב האי גאון בשער מ"ב דהלכתא כטרפא דרב נחמן [א] לפי פירש טרפא דר"ג

בע"ל ממה שאנו מפרשים: **רב** הונא אמר מוכר לוכל פירותיו. כו' · ולא רצו לפרש טוקת לוכל פירות וכדלמר ליה לרעת קניה לך מעכשיו וזוזי ליהוי הלוואה נגד כדכשמוך דלמתני' קיימי דקתני הכא מעות ומוזל לת בלך ומשמע להו ומוזל לת בלך זכי לת בלך וקני מקמך דע"י הכאת מעות קני מעתה לו למפרע ולא משמע להו מוזל לת בלך שכבר קנית בלא שבאורת משכון כשאר בידו: **לא** תמכרם בלא לי בדמים אלו אחרים, דאמר ליה קני מעכשיו, וזוזאי ליהוו הלואה גבך. **מאן תנא** "שניהם אסורין" אמר רב הונא ברייה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד ברבית מותר: **משכן** לו בית, משכון לו שדה, ואמר לו לכשתרצה למוכרם לא תמכרם אלא לי: **בדמים הללו** אסור, בשוויין מותר. **מאן תנא** "בדמים הללו אסור" אמר רב הונא ברייה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד ברבית מותר: **מכר לו בית**, מכר לו שדה, ואמר לו לכשתיתי לי מעות החזירם לי, אסור, לכשיבוא לך מעות אחזירם לך מעלה. **מאן תנא**? אמר רב הונא ברייה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד בריבית מותר, מאי שנא רישא ומ"ש סיפא? אמר רבא (רישא דלא א"ל מדעתיה) סיפא דא"ל מדעתיה: **החוא גברא** דזבין ליה ארעא לחברייה שלא באדריות, חזייה דהוה קא עציב, אמר ליה "אמאי עציבת, אי טרפו לה מינך מגבינא לך שופרא שבחא ופירי", אמר אמימר פטומי

והלכתא כרב חמא והלכתא *כרבי אלעזר והלכתא כרבי יצחק דאמר "*מה לי הן ומה לי דמיהן": **מתני'** "מכר לו את השדה ונתן לו מקצת דמים ואמר לו אימתי שתרצה הבא מעות וטול את שלך, אסור. "הלוהו על שדהו ואמר לו "אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים הרי היא שלי" הרי היא שלו וכך היה בילם בן זונין עושה ע"פ חכמים: **גמ'** מי אוכל פירות? **רב הונא** אמר מוכר אוכל פירות **רב ענן** אמר משלשין את הפירות, ולא פליגי **הא** דאמר "לכי מייתית קני, **הא** דאמר "לכי מייתית קני מעכשיו, תני רב ספרא "ברבית" דבי רבי חייא "פעמים ששניהם מותרין, פעמים ששניהם אסורין, ופעמים שהמוכר מותר ולוקח אסור, ופעמים שהלוקח מותר ומוכר אסור. **מאי** "פעמים ששניהם מותרין" דאמר ליה "קני בשיעור זוזך", "פעמים ששניהם אסורין" דא"ל "לכי מייתית קני מעכשיו", "פעמים מוכר מותר ולוקח אסור" דאמר ליה "לכי מייתית קני מעכשיו" דאמר ליה "קני מעכשיו", "פעמים שהלוקח מותר ומוכר אסור" דאמר ליה "קני מעכשיו, וזוזאי ליהוו הלואה גבך". **מאן תנא** "שניהם אסורין" אמר רב הונא ברייה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד ברבית מותר: **מוכר** לו בית, משכן לו שדה, ואמר לו לכשתרצה למוכרם לא תמכרם אלא לי: **בדמים הללו** אסור, **בשוויין** מותר. **מאן תנא** "בדמים הללו אסור" אמר רב הונא ברייה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד ברבית מותר: **מכר לו בית**, מכר לו שדה, ואמר לו לכשתיתי לי מעות החזירם לי, אסור, לכשיבוא לך מעות אחזירם לך מעלה. **מאן תנא**? אמר רב הונא ברייה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה האמר צד אחד בריבית מותר, מאי שנא רישא ומ"ש סיפא? אמר רבא (רישא דלא א"ל מדעתיה) סיפא דא"ל מדעתיה: **החוא גברא** דזבין ליה ארעא לחברייה שלא באדריות, חזייה דהוה קא עציב, אמר ליה "אמאי עציבת, אי טרפו לה מינך מגבינא לך שופרא שבחא ופירי", אמר אמימר פטומי

מתני' ה"ג במתני' מכר לו לת השדה ונתן לו מקצת דמים ואמר לו לימתי שתרצה הבא מעות שעליך ומול שדה שלך: **אסור**. לעשות כן עדיין לתמר ליה "לכי מייתית מעכשיו" לפיכך ← לאסור לעשות כן **אפילו** יכול יחכל מוכר פירות בתוך כך לכשיביא זה המעות ממלת שהשדה קנויה לו מיום המכר וזה לכל הפירות בשכר המתנה מעותיו, **ואפילו** יכול לוקח פירות מעכשיו שמא לא יביא מותר המעות ויחזור לו זה מה שקיבל ומפני שלא היתה שדה קנויה לו דהא לכי מייתית קני מעכשיו לתמר ליה דהא לא לחייתי, ומעות הרי לסלוקות כמלוה בעלמא היו לכל מוכר וזה לכל פירות בשכרו: **גמ'** **מי אוכל פירות**. מכר וקבל מקנמ, מי אוכל פירות בתוך כך: **מוכר אוכל פירות** · לקמיה מוקי לה שפיר כדמפרש ולא פליגי כו': **משלשין** · מפקידין אותו ביד שלים שם ינמור, מקחו יחכם לוקח ואם לא, יחזיר המוכר מה שקיבל ויטול פירותיו: **מה דאמר ליה "לכי מייתית קני**" · מוכר לוכל פירות שלין שדה קנויה לו לוקח עד שיכנס המתנת מעותיו: **תני רב ספרא** · ולא היה מפורש במשנה מתי שניהם מותרין ומתי לאסורין ופי' רבא מסברא: "**קני מעכשיו כשיעור זוזך** · והשתר לכי מייתית קני, שכל לוכל פירות קרקע המגיע לדמים שנתן ומשוכר לוכל השתר: "**לכי מייתית קני**" · הכל מעכשיו" שניהם לאורין כדפרישית לעיל: "**לכי מייתית קני**; עד דמייתי, שדה של מוכר הוא: "**קני מעכשיו, וזוזי ליהוו הלוואה גבך**" · כיון דלקנייה מעכשיו הרי היא של לוקח, ואם יחכל מוכר פירות, בשכר המתנת מעות יחכלם: **מי אמר** · **דלמא** לתי לידי רבית, **דלמא** לתי לידי כיוצא: **אם מוכר אוכלם** לוקח נמר לוקח מקחו מן כתן רבית, הלכך לוקח כרבי יהודה, **אבל** סיפא הלכך לוקח כרבי יהודה, **אלא** אמר רבא, **לעולם** אימא רישא ומ"ש סיפא דא"ל מדעתיה: **החוא גברא** דזבין ליה ארעא לחברייה שלא באדריות, חזייה דהוה קא עציב, אמר ליה "אמאי עציבת, אי טרפו לה מינך מגבינא לך שופרא שבחא ופירי", אמר אמימר פטומי

ולכתא כר' נחמיה דדבים קלוה יולאה בדיינין: **מתני'** ה"ג במתני' מכר לו לת השדה ונתן לו מקלת דמים ואמר לו לימתי שתרלה הבא מעות שעליך ומול שדה שלך: **אסור**. לעשות כן עדיין לתמר ליה "לכי מייתית מעכשיו" לפיכך ← לאסור לעשות כן **אפילו** יכול יחכל מוכר פירות בתוך כך לכשיביא זה המעות ממלת שהשדה קנויה לו מיום המכר וזה לכל הפירות בשכר המתנה מעותיו, **ואפילו** יכול לוקח פירות מעכשיו שמא לא יביא מותר המעות ויחזור לו זה מה שקיבל ומפני שלא היתה שדה קנויה לו דהא לכי מייתית קני מעכשיו לתמר ליה דהא לא לחייתי, ומעות הרי לסלוקות כמלוה בעלמא היו לכל מוכר וזה לכל פירות בשכרו: **גמ'** **מי אוכל פירות**. מכר וקבל מקנמ, מי אוכל פירות בתוך כך: **מוכר אוכל פירות** · לקמיה מוקי לה שפיר כדמפרש ולא פליגי כו': **משלשין** · מפקידין אותו ביד שלים שם ינמור, מקחו יחכם לוקח ואם לא, יחזיר המוכר מה שקיבל ויטול פירותיו: **מה דאמר ליה "לכי מייתית קני**" · מוכר לוכל פירות שלין שדה קנויה לו לוקח עד שיכנס המתנת מעותיו: **תני רב ספרא** · ולא היה מפורש במשנה מתי שניהם מותרין ומתי לאסורין ופי' רבא מסברא: "**קני מעכשיו כשיעור זוזך** · והשתר לכי מייתית קני, שכל לוכל פירות קרקע המגיע לדמים שנתן ומשוכר לוכל השתר: "**לכי מייתית קני**" · הכל מעכשיו" שניהם לאורין כדפרישית לעיל: "**לכי מייתית קני**; עד דמייתי, שדה של מוכר הוא: "**קני מעכשיו, וזוזי ליהוו הלוואה גבך**" · כיון דלקנייה מעכשיו הרי היא של לוקח, ואם יחכל מוכר פירות, בשכר המתנת מעות יחכלם: **מי אמר** · **דלמא** לתי לידי רבית, **דלמא** לתי לידי כיוצא: **אם מוכר אוכלם** לוקח נמר לוקח מקחו מן כתן רבית, הלכך לוקח כרבי יהודה, **אבל** סיפא הלכך לוקח כרבי יהודה, **אלא** אמר רבא, **לעולם** אימא רישא ומ"ש סיפא דא"ל מדעתיה: **החוא גברא** דזבין ליה ארעא לחברייה שלא באדריות, חזייה דהוה קא עציב, אמר ליה "אמאי עציבת, אי טרפו לה מינך מגבינא לך שופרא שבחא ופירי", אמר אמימר פטומי

לכשיהיו לי מעות החזירם לי לסור · לאת לם לת יפדה למכנסתא בלא כסיתא (נקמן ד' סו:) דהכא לם לת יפדה יורשיו לבל כמן כהי דהוה יכול לפדות יורשיו אין יכולין לפדות: פטומי

מכר לו בית · ונתן לו כל דמיו: **ואמר לו** · מוכר "ע"מ כן אני מוכר לך שכשיהיו לי מעות החזירם לי ושוב מתעוקין": **לסור** · **דגמינן** שאין זה מכר וכשחלכ פירות, שכר מעותיו שומר ושטל: **לכשיהיו לך מעות לחזירם לך** · הלוקח לתר לו מליליו כן: **מוכר** · ולקמיה מפרש טעמא: **מאן תנא** · לחזיסור קאי: **ר"נ דאמר ליה מדעתו** · **אם תלכה** לחזירם ולא **שתכעני** בדין הלכך מוכר כאי כמי חזר ומקבל מעותיו, **עד** שכשיו שלו היתה וחוזר ומוכרה לו, לכל ריעתי שע"כ צריך להחזיר מעיקרא ללו מכר הוא: **שלא בחזריות** · "שאם ימרפנה בעל חוב שלי לת לחזיר לך כלום" וכגון דפרים ליה הכי בהדיא בשטרא, דלי מסתמת הא מוקמינא (נעיל ד' סו:) דלתר לחזריות טעות סופר: **מגבינא שופרא שבחא ופירי** · מעידים שבכסי לפרע לך לף לת השבח שהשבים והפירות שיוסרפו ממך: פטומי

מי' פ"ו דיב פפא

מב א מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ו ופ"ש טוש"ע ח"מ סי' קמד סעיף ד:

מג ב מיי' שם הלכה ד ועי' בהגהות ומנמיד מגנה שם טוש"ע ח"מ סי' קמד סעיף ד:

מד ג מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמד סעיף ד:

מה ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

נוסח תלמוד חלק שאור טלה א' ב ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו: הפירות

נא ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז כהגה"ט:

מגנה

נב ז מיי' פ"ו שם הל' ח ועי' בהגהות בלבית ובאוצה"ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמד סעיף ד:

נג ח מיי' שם פ"ו הל' ה ופ"ח מהל' מכירה הל' יא סמג שם וסי' פב טוש"ע ח"מ סי' קמד סעיף ו ומוש"ע ח"מ סי' רו סעיף ו:

נד ט מיי' פ"ו מהל' מלוה ולוה הלכה ה ופ"ח מהל' מכירה הל' יא סמג שם טוש"ע ח"מ שם ומוש"ע ח"מ שם סעיף ז:

הגהות הב"ח

(ל) תוס' ד"ה לא וכו' וי"ל דלמתי' דמוקי לה דת"ל קני מעכשיו מ"ש:

[הא תנן במתני' גלוטו כ"ע]

נוסח/מגנה [ע"ל במשכנתו]

ג' מקרים טאטוחין לם: בלוטי אי' בלוטא הוא ט' התנא אינו תנא טאתי"ר

ע"ל נגבי מלוה

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה והלכתא. לך פירש כו'. כ"כ בסי' כעין טרפא דר"פ בתרי כשער של ניסן ופרין ממתני' ומשני דכאן לא קן ולא כמו שיהיה בשער אי ובזמה לא ישייתר אי ודקאמר שם מעכשיו כו'. ודעת הרמב"ם ומכ"ן דבעת הרי"ף ועי' במלחמות וע' סג"ע ד"ה תפילו:

פטומי מילי. אין לנו תנא דמרי תמחוניו בעלמא לפטר את לבו: **הא לא אמר ליה מדעתיה מסור** · תלמוד לומר על כרחיה מקיים הנאה לפיכך היו מכר והוה ליה כרבית ולא אמרי' פטומי מילי ניהו דהוה ליה מכר': **גמ'** - הא דרבה נעשה כאומר מדעתיה לאמר, הכי אמר רבה לעיל מהי שנא ריפת חמר רבה מי שנא סיפת חמר סיפת כיון דבעי מוכר לתגויי ולא לתגויי והלוקח קאמר ליה מדעתיה נעשה כאומר ליה מדעתיה לחזירה אם לרצה" ותע"ג דלא פריש מדעתיה כמאן דפריש דמי ואין עניו לפופו הלכך ת"ש להדיינהו, הסתם הוא דהדר זכין להו: **דבפה לה גיטא להדיוקהו** · שלא תזקק ליכוס ולא כתב לה על תנאי" אם אמינ': **פטומי מילי** · אין לחמירה זו קבלת תנאי שלא לנחמו, ואם תרצה תבעת לאחר: **ומי לאו פטומי מילי מי** · ואף אם לחמר בלחמת ובקבלת שבועה גמורה מהי: **בדידה קיימא כו'** · בחמיה הגע היינו שלא מדעתה היתם ולריך למוסרו לה על התנאי ואם לא התנה בפעת נתינה, תנאי שלה היו כלום **ותפי'** לחמרם קונם לבן ולא דמי לחמון, דמפעבד נפשיה בדיבוריה: **בפעת מתן מעות** - התנה "על מנת כן" קונה הכל ואם לאחר מתן מעות התנה אין בדבריו כלום: **דרדקי קריעי** · בחמיה וכי לא לחם גדול הוא לא קרעו בלא טעם: **אני אומר אפילו בשעת מתן** · הייתי רגיל לומר קנה הכל דאסמכתא קניא לבל מיניומי תלוק עלי והחזירני מדבר, והא לאסמכתא ניחא ליה הבטחה בעלמא לסמוך על דבריו שאם לא ימלא דבריו יהן לו סוף מלתים במנה: **רבי יוסי** · בפרק גט פשוט (ג"ב דף קסה:) מי שפרע מקלת חובו והשלים את שטרו ט':

ויחיבנים

רבא לרב נחמן "אם אי אתה נותן לי מאה ועד שלש שנים הרי היא שלי, הרי היא שלו" אמר ליה: **אני אומר** אסמכתא קניא **ומניומי אמר*** אסמכתא לא קניא, ולמניומי קשיא לרבי יוסי היא דאמר* אסמכתא קניא איבעית

[א] **פטומי** מילי דוקא הכא שכבר עמדו על סוף לקוטו שלא בתחריות והיה מלטער הלוקח שלא היה מתרלה המוכר למוכרה בתחריות והוא לא היה רולה להניח מלקוחתה בשביל כך ולהכי הוי פטומי מילי בעלמא אבל אם בתחילת הדברים פתח המוכר קני לך שדי דלי טרפי לה מיכך כו' לא הוי פטומי מילי אלא תנאי גמור כי בודאי לא נתכוון לוקחו שלא בתחריות כמו שפתח לו המוכר ונפקא מיניה למ"ד [לחריות] לאו טעות סופר הוא לו לשאר תנאים וכן בסמוך מיירי שמתרלה וגמר בדעתו וכפיו לגרם בלא תנאי והיא בחמה בגחמו בדבריה:

קמ"ל · פירוש הכי כמי לדעתה דידה מקנה לה חיבו חוזר דגם היא לא לחמה אלא פטומי מילי ממש הכא דם"מ המגרש אשה סתם אם עמד חיבו חוזר בגבו וכן משמע במי שאחזו (גיטין דף עה: ושם) שהולרך שמואל לתקן בגיטו דשביב מרע אם מתי יהא גבו ואם לאו הא קיימא לן כמאן דאמר בבא מלי בעלמא דידה קיימא למשדי תנאה! מהו דתימא הוא גופיה אדעתא דידה קא גמיר ויהיב גיטא, קא משמע לן: **הלוהו על שדהו** אמר **רב הונא** בשעת מתן מעות קנה הכל לאחר מתן מעות לא קנה אלא כנגד מעותיו **רב נחמן** אמר אפילו לאחר מתן מעות קנה הכל עבד רב נחמן עובדא גבי ריש גלותא בשמעתה, קרייה רב "הודה לישטריה, אמר ליה ריש גלותא: רב יהודה קרע לשטרך אמר ליה "דרדקא קרעיה, גברא רבה קרעיה, הוא ביה טעמא וקרעיה אינבא, דאמר אמר ליה "דרדקי קרעיה, דכולי עלמא לגבי דידי בדינא= דרדקי נינהו, "הדר אמר **רב נחמן** אפילו בשעת מתן מעות לא קנה ולא כלום איתיביה

[ע' תוס' גיטין עה: ד"ה בדידה קיימא]

[ע"ש

אי קפיד בדמי קני · פי' בקונטרס אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות ממחיר קנה קנה דמ"ל הלכך אין לחזור ולומר דלא ליזיל לתרעיה ועוד דהא דמקפיד למכרן בפחות מעויין למאי משום דידע דלמסמכתא לא קניא מ"ל דלית ליה לההדורי חזוז אי לא למסמכוה ייעו משום דליקו בהימנותיה לכל למכור בפחות לו וכן מה שפירש אי קפיד בתרעא למוכרה לפלוני ודלמי קני ולמאי דלמא קפיד משום דלמסמכתא לא קניא וכרבה לפרש אי קפיד בדמי שהקפיד בשעת הלוואה ליקח עליה שוויה כזה התנאי מ"מ דעתו היה למקצה ביד המלוה ופריך דלמא כי היכי דלא ליזיל לתרעיה ליתו רוצה לעשות אום תנאי שיש בו זלזול "אלא "אי קפיד בתרעא שליחו רוצה לעשות תנאי זה בשום קרקע אלא בזו, מ"ל אין בדעתו לפלוני:

ואי אמר קני לגובייניה מי קני הא למסמכתא היא · ומ"ת והא משמע בסוף פירקין (דף עג:) דלא הוי למסמכתא אלא היכא דליכא למיזל בתר בידו מ"ג דלא גזים כי ההוא זוזי לחבריה למזדין ליה אמרה ופשט ולא זכין ליה לו היכא דגזים מ"ג דבידו כי ההיא *דלמא מוכיר ולא מעביד מלמא מלפא חזוז אבל אם מוכיר ולא מעביד מלמא מלמא בפחות (שם) דלא גזים כמיבעי לה מעיקרא למסמכתא והכא מאי למסמכתא מיכא אם נותן לו קרקע בחובו וי"ל דמעיד כמו גזים לפי שאין אדם רגיל למכור קרקעותיו כלל ובסמוך גבי אמרת דאמר כל מכירה למכירה דלא לא קני מ"ג דאמרת למכירה קאי אם נמי גזים חציב לפי שעדיין לא היה זמן מכר ביניהן ונותנו עתה בזול:

התם זביני הכא הלואה · פירוש בקונטרס הכא הלואה ומתחזי כדבים שמתחילה בהלואה בא לידו וכריבית קלוה דמי ואין לחבק רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין וקשה דאם כן פליג רב נחמן אדרבינא דאמר בריש פירקין(דף סב:) משכנתא אלא נכייתא בדינו אין מחזירין ועוד דאמר לקמן בשמעתין משכנתא בתורת דמסלקי אלא טפי לא מפקינן מיניה ומשמע דליכא מאן דפליג ועוד דמשמע לפירוש הקונטרס דמסקנא לרב נחמן מחילה בטעות הוא מחילה כר מהלואה משום דמיחזי כדבים וכבל דוכתין משמע דמחילה בטעות לא הוי מחילה לרב נחמן בחזקת הבתים (ב"ב דף מז· ושם ד"ה אמר) גבי רב ענן דמקיל בידקא בתרעיה מ"ל מחילה בטעות הוי ולעיל בריש המפקיד (דף נה·) גבי ההוא דאפקיד כיסי אמר שומא בטעות הוא ותני נמי (גיזי דף נא·) ב"ה לומרים הקדש טעות הוא הקדש ובספ"ק דגיטין (דף יז·) אמרינן כל קנין בטעות מוזר [ה]אפ"ה מכח הלואה להלוה לא הקנה אלא בתורת מכר והמכר הוי כלום דלמסמכתא לא קניא אמר מחילה דהוי כמתנה

אבעית אימא *דאמר ליה קני מעכשיו. א"ל *מר ינוקא ומר קשישא בני דרב חסדא לרב אשי הכי אמרי נהרדעאי משמיה דרב נחמן דאי אסמכתא בזמניה קניא בלא זמניה לא קניא, א"ל כל מידי בזמניה קני בלא זמניה לא קני. דלמא הכי קאמרי תו אשכחיה בגו זמניה וא"ל "קני" קני, בתר זמניה ואמר ליה "קני" לא קני. מאי טעמא? מחמת כיסופא הוא דקאמר ליה, ולא היא, דאפילו בגו זמניה נמי לא קני והאי דקאמר ליה "קני" קא סבר כי מטי זמניה לא ליתי ליתרדן. אמר רב פפא הכא אסמכתא זימנין קניא וזימנין לא קניא - אשכחיה: דקא שתי שברא קני, דקא מהפך אזוזי לא קני. א"ל רב אחא מדפתי לרבינא דלמא *לפבוחי בדמי. ודאי קני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא דלמא סבר כי היכי דלא תיתזל ארעיה אלא אמר רב פפא[א] אי קפיד בארעא ודאי קני, ואמר רב פפא אף על גב דאמור רבנן אסמכתא לא קניא, אפותיקי הויא למיגבא מינה א"ל רב הונא בריה דרב נחן לרב פפא מי קאמר ליה "קני לגובייניה" אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ואי אמר "קני למיגבא מיניה קני, סוף סוף אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא! אלא אפותיקי דקאמר רב פפא מאי היא? דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזוזי ההוא גברא דזבין ליה ארעא לחבריה באחריות א"ל "אי מרפי ליה מנאי מגבית לי מעידי עידית דאית לך"? [ג]אמר ליה "מעידי עידית לא מגבינא לך דבעינן למיקם קמאי אלא מגבינא לך מעידית אחרים דאית לי" לסוף מרפוה מיניה, אתא בדקא שקיל לעידי עידית, סבר רב פפא למימר "מעידית" א"ל והא קיימא, א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ולימא ליה כי אמרי לך אנא *מגבינא לך דהוה 'עידי עידית' קיימא השתא קיימא ליה 'עידית' במקום 'עידי עידית'. רב בר שבא הוה מסיק ביה רב כהנא זוזי, א"ל "אי לא פרענא לך ליום פלוני גבי מהאי חמרא סבר רב פפא למימר כי אמרינן אסמכתא לא קניא הני מילי בארעא, דלאו לזבוני קיימא אבל חמרא, כיון דלזבוני קאי כזוזי דמי, א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא הכי אמרי משמיה דרבה "כל דאי" לא קני. אמר רב נחמן "השתא דאמור רבנן אסמכתא לא קניא הדר ארעא ודרי בי, למימרא דסבר רב נחמן מחילה בטעות לא הויא מחילה והאיתמר *המוכר פירות דקל לחבירו: אמר רב הונא עד שלא באו לעולם יכול להחזור בו, משבאו לעולם אין יכול להחזור בו. ורב נחמן אמר אף משבאו לעולם יכול להחזור בו, ואמר רב נחמן "מודינא דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה? התם זביני הכא הלואה אמר רבא הוה

ואיבעית אימא מתני' דמ"ל מעכשיו קנה · אם לא לתת לך*(ו)עד שלם שנים, דלמא למסמכתא היא לא קנין גמור הוא ואין מכר גמור החזיק בה מעכשיו בדמים הללו ואזולי לזויל גביה וזה קיבל עליו שאם יחזיר לו מעותיו עד שלם שנים יקבלם והיינו דקתני לוקח חוכן ולרבנן מסלקין

חומן: כומניס קניס · קס"ד הגיע זמן ולא נתן לו מעותיו: **כלי ומניס** · קודם שהגיע: **משכחיה** · לוה: **בגו ומניס** · ול"ל "קני, לא לפלגה עוד": **קני** · דגמר ומקני, ודלי לא לגמרי ליה למימר ליה הלא חין יכול עכשיו לתובעו: **לא ליתי ליערדן** · ולדמייה בעלמא מסום כיסופא: **משכחיה** · ביום הזמן: **בשתי שיכרא** · בחנות חין זה עצה למזוך לחבר פדיון שדהו ודעתו לפקעה: **לפחותי פחדיה** · להפיג לחגתו שדוחק על המעות דכתיב (תהלים קד) ויין ישמח: **לי קפיד בדמי** · חם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות מסוויין: **ודלמי קנס** · חינו חש שמא תסקע שדהו: **בלא תיזיל מיניה** · שחם ירלה לוסו מחזר לחר מעות ומוכר עכשיו בפחות, מוזיל קרקעותיו, ועשולם לעום הוא ולא גמר ומקני: **קפיד בתרעא** · שלא יסוכר סום קרקע לפיני בזויים: (ג) **למיגבא מיניה** · קונה הא בעבד מעיניו, ושם בח לפרוש המעות לאחר זמן, לא יקבלם: **סוף סוף אסמכתא היא** · דלא מ"ל קני לגובייניה שלא "אם אינו נותן לך מכלן ועד שלם שנים" הלר הויא לה 'אסמכתא' לכל "דלי" אסמכתא הוא: **אלא אפותיקי דרב פפא היכי דמי** · דגבי אסמכתא תיהוי אפותיקי: **דמ"ל לא יהא לך פרעון אלא מזוזי** · אף בסוף שנים ואם אין אני נותן לך מגופה כנגד מעותיך עד שלם שנים, אהא כולה שלך, בהא אמר רב פפא דאע"ג דלא קניא למיסוי כוליה דידיה לאחר ג', אפותיקי הוי למגבי מיניה, דבלאו אסמכתא נמי שויה אפותיקי: **מגבית לי** · כנגד מעותי מעידי עידית דאית לך: **בידקא** · שטף נהר, שטפה לעידי עידית וכשבא זה לגבות מן העידית כפי תגלו אומר לו לא תיגבי אלא מכיוונית אחרת שיש לי: **כי אמינא לך אלא** · לגבות מעידית: **גבי מהאי חמרא** · ופסק דמים ולכאורה לייקר: **וקדלך פירי** · [ג] לאחר שלם אם אינו נותן לוקח: **מחילה בטעות** · כי האי דהמוכר סבר שהיא קוויה ללוקח ומן הדין חוזל פירות ומוחל על לקילתו: **מוכר פירות דקל** · קודם שחכתו פירותיו: **עד שלא באו לעולם יכול להחזור בו** · אם בא להחזור בו קודם שחכתו פירותיו חוזר [ד]ולפילו למ"ד (יבמות דף נג·) חדם מקנה דבר שלא בא לעולם אינו יכול להחזור בו דקסבר חדם מקנה דבר שלא בא לעולם בשעת המכר שייבא למכר חל לכשיבא לעולם: **אף משבאו בו** · דלמן חדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לא מפקינן מיניה** · שהרי כל זמן שלא חזר ונתן עלי לקילתו ומ"מ שבטעות שלא היה יודע שיוכל להחזור, מחילה היא: **הכא הלואה היא** · ומיחזי כדבים שמתחילה בהלואה בא לו וכדבים קלוה דמי ואין לחבק רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין (לעיל סג:) :

נח א מיי' פי"ח מהל' מכירה ה"ג ופ"ו מהל' מלוה ולוה הלכה ד ועי' בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין פב טוש"ע י"ד סי' קסד סעי' ד ושו"ע ח"מ סי' כז סעי' ט ופטיי יד :

נט ב ג טוש"ע ח"מ סם סעי' ט בהג"ה :

ס ד מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ד ועיין בהגהות ובמ"מ סמג לאוין קצ טוש"ע י"ד סי' קסד סעי' ד ושו"ע ח"מ סי' כז סעי' יג :

סב ו טוש"ע ח"מ סי' רמח סעי' ב בהג"ה:

סג ז ח מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' כ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רם סעי' ד :

מהנה

"אי אסמכתא לא קניא" בהגהות ב"ח (ג) ד"ה למיגבא מיניה בגיל נה ותיבות כיה נמחק:

גליון

נ"ן ע"ל ר' פפא [לקמן:] אלץ באחור רבנן (לעיל ל: אסמכתא לא קניא הגהה טוב אחר אחרון) מ"א אסמכתא לא קניא. ה"ג לעיל מהדורא כגיר החום

מהנה

הגהות הב"ח (ה) רש"י ד"ה ואיבעית וכו' אם לא תתן לך מכלן ועד שלם שנים: (ב) ד"ה למיגבא מיניה בגיל נה ותיבות כיה נמחק:

גליון

נ"ן אחרית לגמרא מ"ג. בגמ' שקיל ז' ז' ז'

סוס יתיבנא · כי אמר ומודינא דאי שמיט ואכיל כו' : **וכעי לאותביה מונפא** · דתקן (נעיל דף יח:) דמהזיר לו אומנא ואע"ג דמדעת נתן לו, הואיל ועבדה, **לתמי** מחילה **בטעות** לתו **מחילה** היא : **ואודיה** · הכנים כי ורואה שהיה בדעתי להשיב על דבריו : **תויתן איילונית** · קדמני להרחיבו טעמא לדבריו מתיילונית כדלקמן: **הממאנת** · קטנה יתומה שהשיאתה אמה לדעתה אחרו חכמים יכולה למאן, דמן התורה אין מעשה קטנה כלום ואמה היא זוכה בה לקדשה ורבנן הוא דתקון כשולין ליתומים שלא יהנו בה מבגר הפקר ויאמרנה בעלה והם אחרו דסני לה במיאון : **אין לה כתובה** · ואף מה שהכניסה לו בגבוייתה ומאחרן בכתובתה וכל שכן מאתים שתיקנו לאשה, משום דבעל כריחיה נפקא : **פרעיה** · פרעיות לעריות שנזדו חכמים כפ' שני דיבמות (דף כ:) אין לה כתובה דקנסת הוא דקנסינן לה מפני שמרגילתו עליה כדאמרינן ביבמות (דף פה:): **ופיילונית** · דוכריתא דלא ילדה לשון 'יולי', אין לה כתובה שמקנו לה ואע"ג דלא ילדה שמא תלד ולא נסבה ואע"ג דכי מחלה היא נדוניי' דילה למוכרה בידו טעות הוא, **מחילה** בטעות היא **ולא פירות** · נכסים שנפלו לה בירושה אחר שנשתא תיקנו חכמים שהבעל אוכל פירות ולה תיקנו מאתיהן שאם נשבים חייב לפדותה ממנו, ואלו, לקח על פי שאין להם לתקנת פירות=שאם נשבים לו יפדה הלה קרינא בה 'אותיך' לאיתויי, **לפיכך** כי **יחזיר לה פירות** שנלקחו **ולא כלום** · הכניסה לו בגדים בגבוייתי, לפי' ים מהם קיימים לא יחזיר בלאותיהן [ג"י רש"י רבא] אלמא **מחילת** לכישת פירות, ואע"פ שבטעות **מחלה לו, מחילה היא** : **דלא ידע** · שנחלקה לילות הלכך **אין** כאן **מחילה** ואפילו בטעות : **דניחא ליה דניפוק עלה קלא שמת ולישתו** · ולפי' יודעת שאין נשואים כשולין, **לעולם להתכילו** : **מ"ל** · מוכר לשליח : **פוס לי זוזי מהדרת לי** · רוצה הני שתקבל מעותי : **אם ונולנא אמי** · [נעיל שם:] אחה והיא קרובים להם ותתרצו ביניכם, ומחלת לשון חרמי בין בזכר בין בנקבה כשכולה לומר "אתה והוא" או-"אתה והיא", כך רחיתי בתשובת הגאונים, **ותכי לעניך** שזה שמה : **משכנתא מלי** · משכון לו שדה ולא קח עמו לכתוב פירות לפי רבית **אלא** סתם, **והוה ליה** כאילו **יהב** ועשה **ואכל** : **הכא נמי לא קץ ליה** · ופליג תלמוד לומר "לעני" הדרת תרעא והדרי פירי : **ומשיב** · כמה לכל פירות ותפקינהו מיניה : **בשתרא דמסלקי** · במקום שנהגו להלוות סתם 'ומלוה לוכל פירות' ולא פסקו עמו בכריתת כלקמן **ונהגו לסלוק** את **המלוה** תמה **בכל** עת **שהמלוה** יד **הלוה למעות** : **לכל כשיעור זוזי** · כפי מה שמכרין הפירות בשוק ובא הלוה לפרעו ותבע ואמר "תיבי רוצה שילכל פירות ברבית", יכולים שילכל ויעלם בחובו, לוזו לו זוזי (ג) (נעל) מסלקין ליה, הבאתא נמי פירי לכל, זוזי דידי ניהלו : **מסלקין ליה** · ואע"ג דלקבל רבית הוא ואינו מניחו לגבות אלא בסוף ג' שנים דלקליה מכל מקום יוצאה בדיינין הכי מילי לבתר דמקלינן ליה זזי הוא ואינו מניחו לגבות אלא בסוף ג' שנים : **לכל טפי לא מפקינן מיניה** · לילכל רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין : **ולא מפקינן מיניה לבתרא** · אם חייב לו מעות בשטר אחר אין העודף בזה שילכל כנגד : **וניתומים** · אם שהה זו של יתומים היה : **לכל טפי מפקינן מיניה** · שכ"ד שכעיר שלהיכן יתומים, והרי הם שלימים לעשות משפט ואם לא מחלו על העודף שלהם, **שלכל כנגד**

במישלם שניא מילין תיפוק לרבעה דלא בלע כסף · תימה מה בין זה לגכייתי' דע"כ יכול למלקו דאם לא היה יכול למלקו לא ניכול בלא בנכייתא ומשמע דמסלקי לא ניכול בלא נכייתא ומשמע לכל בתמרה בלא מסלקי לכלי לתפילו בלא נכייתא וזה דוחק לומר דבנכייתא מילין דרך לגבות בלא דבר מועט לכל במשכנתא דסורא רגילים היו לשום כדי שויו ומשמע דמשום דכתיבי הכי שרי ו"ל דמלחר שמפרש כן לא מיבעי להשלוה בלא כלוקח ממט פירות של הגיס הלוי בתוכן דמים לכל כשלימו כותב לו כך בלא מנכה כל שנה ושנה בפני עצמה כדאמה כלילו מוזל גביה פירות לותה שנה בשכר מותר המלוה כדתנן (גיטין ל' סד:) לא יסבור חימו בפחות ותפילו אם נאמר בלא יוכל לייקר לו פירות של שנה לחרת דמסתמא אין בתין לעשות תנאי חדש בכל שנה מ"מ הוחיל ולא קבעו מסוס כל הגיס לפרש בשעה במיסלם שניא מילין תיפוק מיחזי כהלוחה:

האי מסכנתא בתמרה דמסלקי אין ב"ח גובה תימה · דהוי כמטלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל חוב ולא דמי ליחומים שגבו קרקע בחובת לבניהן דב"ח מוזר וגובה לוחה מהן לע"ג דשומת הדיין לעולם לא הדרה בלא מסוס ועשיים היער והשוב ומיניה הוא דקא זבין לה כדאמרינן בפ"ק (גיטין ל' מז:) ולהכי נמי מוכלין הפירות בלא נכייתא:

ושביעית מסמטה · לא דמי למלוה על המסכון דהיכא מסמטה דשתי מטלטלין דתפיס להו וקנה להו שלא בשעת הלוחתו כר' יצחק (נקמן ל' פב:) ולהכי גם בשעת הלוחה חשוב של תוך בידך לבל קרקע לא:

והלבתא צריך למקנ' מיניה · לון לפרש מסוס דמלוה קאמר מסתלקנא והוי פשומי מילי דלוה לידעי לאחטויי דל"ל לחמי' לריך למיקנ' לימת דלוה יתכב[ג] ונראה דלחיירי לאחר שלוה וימנו סחס לחפי' אם יתנה לוה לריך קנין שלא יחזור בו דלי בתחילת הלוחה לע"ג דהוי לחרת דלא מסלקי כיון שזה עומד ונוחו לא יכול לקנות שלא מה שהוא מקנה לו: **רבינא** לכל בנכייתא · תימה לגיטין לחריכן לטרכן מרבן לחפי' בנכייתא לא ניכול ועוד לגיטין לחיפגינו בקיומה רב לחא ורבינא ולחפי' מאן דאמרי מוזה בנכייתא לחסור לכל הפחות לטרכן מרבן ·ויומר ר"ת דרבינא לא היה רוצה ליטול הסס ולעשות עלמו טרכן מרבן ועוד נמלא מוגה בספרו של רבינו סם דפרס במקום רבינא בפלוגתא דקיומה ו"מ דהך נכייתא היינו קיומה דהיכא דאמר לעיל חמס שניס אלילה בנכייתא מכלן ואילך שיימינן לכולהו פירות להא פליגי רב לחא ורבינא וקיימא לן כרבינא לקולא ואלילה שנס ר"ח סובר כן שפסק הקיי"ל בכל מקי בלא נכייתא ולא שרי לטרכן מרבן שלא במכסנתא דסורא דלכייתא דהכא הוה קיומה מדלא שרי שלא במכסנתא דסורא:

ומתו

כגדולים. אמר רבא ברי' דרב יוסף משמי' דרבא ג האי משכנתא באתרא דמסלקי לא * ניכול אלא בנכייתא, וצורבא מדרבנן אפילו בנכייתא לא ניכול, אלא במאי ניכול? בקיצותא * דניחא למאן דאמר קיצותא שריא, אלא למאן דאמר קיצותא אסירא מאי איכא למימר? דאתמר קיצותא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר קיצותא שריא וחד אמר קיצותא אסירא ד תני דמי קיצותא? דאמר ליה עד חמש שנין אכילנא לה בלא נכייתא, מכאן ואילך שיימנא לה כולהו פירי. אביי דאמר כל בלא נכייתא אסור, אבל תני דמי קיצותא דאמר ליה עד חמש שנין אכילנא בנכייתא, מכאן ואילך שיימנא לך כולהו פירי. מאן דאמר בקמייתא שרי בבתרייתא מאן דאמר בבתרייתא היכי שרי למיכל? שרי * כי * משכנתא דסורא דכתבי בה הכי: במשלם שניא אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אמרי תרוייהו האי משכנתא באתרא דמסלקי אין בעל חוב גובה הימנה ואין הבכור נוטל בה פי שנים ושביעית משמטתה. ובאתרא דלא מסלקי: בעל חוב גובה הימנו, ובכור נוטל בו פי שנים, ואין שביעית משמטתה, ואמר מר זוטרא משמי' דרב פפא האי משכנתא באתרא דמסלקי, מסלקי ליה ואפילו מתמרי דאבודיא, ואי אגב הגך דבסיסני, קנגהו, ולמאן דאמר * בלין של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח אפילו דלא אבהנהו בסיסני קנגהו: פשיטא באתרא דמסלקי ואמר מר לא מסתלקנא הא קאמר דלא מסתלקנא, אלא באתרא דלא מסלקי ואמר מסתלקנא מאי? צריך למקנא מיניה או לא? רב פפא אמר לא צריך למקנא מיניה רב ששת בריה דרב אידי אמר צריך למקנא מיניה, והלבתא צריך למקנא מיניה. [א]אמר אויזיל ואייתי זוזי לא אביל, אזיל ואתרח ואייתי זוזי. רבינא אמר אביל ומר זוטרא בריה דרב מרי אמר לא אביל והלבתא לא אביל. רב כהנא ורב פפא ורב אשי לא אבלי * בנכייתא רבינא אביל בנכייתא, אמר מר זוטרא: מאי טעמא דמאן דאביל בנכייתא? מידי דהוה אשדה אחוזה: שדה אחוזה לאו אע"ג דקא אביל פירי טובא אמר רחמנא

קא

כ"ג ע"ב מוס' ד"ה מלוה

ע א מיי' פ"ו מהל' מלוה הל' ז ופ"ז הל' ו סמג לאוין קנ טוש"ע י"ד סי' קעב סעי' ו בהג"ה:

עא ב מיי' שם פ"ו הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעי' ו:

עב ג ד מיי' פ"ו שם הל' ד סמג שם טור י"ד סי' קעב ופוש"ע רעח סעי' ז:

עג ה ו מיי' שם סמג עשין ד טור י"ד שם: עד ז ח מיי' שם הלכה ג סמג שם טור י"ד שם:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה למלן דתפר וכו' תפר היכי שרי:

גיטין/מהדורא ח"מ סי' פ"ו סמ"ע סוס"ד ס"ק ב' סוס"ד ס"ק ג' ד"ה ואי תימא

גיטין/מהדורא ס"ק ב' מוס

פריך לה בארבעה זוזי. דסיימו סלע: **כפל נמי לה שנא**. להא חזינן דסיכלו ליורד לספק ונותן מעות סלע לשנה ספק יהיו בה פירות ספק לא יהיו בה פירות הוי זביני מעיקרא ומיפרק בהכי: **סתם לה מלוה**. בפדיון תניא מילתא ורחמנא לוקמיה להאי פדיון ואמר בהכי גפרוק: **דלא מלי מסלק ליה**. כל שנתו ואפילו בתורת משלוח: **בשכונא גביה**. לין שכן קרוב ממנו ואם בא הלוה למוכרה לין בבעל מליה שכן טוב לקנותה כזה: **מרצה דרב פפא**. דלמר לעיל (דף סה:) שכרתי לא פסיד כו' ליה הלכתא כוותיה כדלמרן "מאי חזית דלחזלת בתר דידך זיל בתר דידהו":

[לקמן שם:] **ממוזגת**. בני מחוזא: **זוקפי ריחפא חמרנא**. שקונים פרגמטיא (ג) בעלי בתים ונותנין לגנרים למחצית שכר ומניחין כך וכך שכר יהיה להן וזוקפין מחצית שכר עם הקרקע וכותבין בשטר "פלוני חייב לפלוני כך וכך לזמן *פלוני: **וכי אמו לקמיה**. ואמרי ליה לא הוה רווחת מהימן להו: **מילתא דאיתיהיב לדידיה**. אם יהא לחניך לזמן הפרשון שהוא מסיד ומתמינים, ומה אם ימות, היוכלין יגבו הכל: **מבירי**. המקבל שדה מחבירו בשערה כורין לשנה בין בעשרה הרבה בין בעשרה מעט: **מבירי נרשאי**. שהיו בעלי בתים מלוים מעות לעניים על שדותיהן וחוזרים ומוכרים לאותם להם כך וכך כורין לשנה: **לימת קנייך**. מלוה להך שדה לחקנייך שהלוה לבעלים בשורת חכירות, נמצא טובל לבית קלוסה שהרי לין טורח בה ואף אם תלקה לא יפסיד מחכירותו לכוס: **שיגיע כמה עידנין**. כיד המלוה ועשה הוא ולכל בעלייתה, והדר חלבה מינה: **שפיר דמי**. כדי שלא תעשל לתת לכיון דשהייה גבוה ולכל תלת שנין מה לי עבד בה לישה ומה לי חלילה: **ולאו מילתא היא**. דלפילו שהייה נמי לאור, דרבים גמורה היא, שלין לתן שפק לעשה ואוכל, שפעמים שמוליך ואין טובל: **מתני'** *אין מושיבין **תגוני למחצית שכר**. לא יאמר בעל הבית לאחוני הרי פירות נמכרים בשוק במצע סאים בסלע ואתה מוכרן בחצות פרוטה ומשתכר סאה, הילך פירות ושב ומכור תמיד והריוח נחלוק: **ונעמלתך דמילתך** משום דלמרינן לקמן (דף קז:) הך עיסקא פגמה מלוה ופלגה פקדון שהם המקבל פרגמטיא למחצית שכר מקבל עליו לחחריות **תני הקהל בחוגסין וזולא**, הלכך הויא פלגא כיון דמיסייד בהוגסין מלוה הוא שלו שהרי שומא היא שלהו במעות כשער השוק **ולאו לימול** לחי שכר ממלא מהשתא בהלוין על בעל הבית שהוא פקדון שלהו **בשכר המחצת מעות המלוה** לפיכך לסור: **אלא** לם כן נותן לו **שכר עמלו בחלי: לין מושיבין תרנגולין למחצה**. לשום בילים בדמים לבעל התרנגולת להושיבה עליהם לגדל לפרוחים למחצית שכר, מה שיהיו הלפרוחים שוין יותר על דמי הבילים, להוחיל וזה מקבל עליו לחחריות חני דמי הבילים, שם יתקלקלו או שם ימותו הוה ליה פלגא **מעלה** שהרי (ג) ניסושין עליו בדמים מעכשיו למיקעלו במלוה ונמלא זה **מגדל את הבילים בשכר המחצה מעותיו: ומזונו**. מזון שהוא מוליח בלפרוחים: **ולין שמין עגלים וסייחים למחצה**. עכשיו הן שוין כך וכך קבלה עליך לגדלם שבחייהם לנוחלין שכר ולמחלים הפסד לם ימותו: **אבל מקבלים עגלים וסייחים**. קטנים **בלא קומה**-שלם ימותו **לא ישלם כלום** ואם יחיו יחלקו ביניהם: **לכשיהיו משולשים**. לכשיעמדו על שלש גדילתן שלש שור ושלש פוס אז יחלקו: **ומוכר**. מגדלה עד שהגיעה מעותיו מלאו כך היה מנהגם לגדלם קודם חלוקה: **גמ' מ"ג חגא כשהוא בטל**. ובמתניתין לא גרסינן בטל: **כשהוא בטל**. מלמע כמה הדם רואה ליטול וליטב בטל: **מאי כשהוא בטל**. הלא לין יושב ובטל שהרי טורח להוליך ולהביא פירות לחנות ולמכור ולקבל מעות ולמדוד הפירות:

תורה אור

קא פריך לה בארבעה זוזי, דהא נמי לא שנא, ומאן דאסר אמר לך: שדה אחוזה הקדש היא ורחמנא אוקמיה אפדיון, הבא הלואה היא ומיחזי כרבית. אמר רב אשי אמרו לי סבי דמתא מחסיא *סתם משבנתא שתא, למאי נפקא מינה? דאי אביל לה שתא מצי מסלק ליה ואי לא, לא מצי מסלק ליה, ואמר רב אשי *אמרו לי סבי דמתא מחסיא מאי משבנתא? דשכונה גביה, למאי נפקא מינה לרבנא דבר מצרא. אמר רבא לית הלכתא: לא כטרשי פפונאי, ולא כשטרי מתיונאי, ולא כחבירי נרשאי, בטרשי פפונאי כטרשי *דרב פפא, שטרי מחיונאי דזקפי ליה לרווחא אקרנא וכתבי ליה בשטראמי יומר דהוה רווחא א"ל מר בר אמימר לרב אשי: אבא עביד הכי וכי אתו לקמיה מהימן להו, א"ל תינח היכא דאיתיה לדידיה, אי שביב ונפל שטרא קמי יתמי מאיהוי כשגגה שיצוי, מלפני השליט ונח נפשיה דאמימר; מבירי נרשאי דכתבי הכי: משכן ליה פלניא ארעיה לפלניא והדר חכרה מיניה-אימת קנאה דאקנייה נהליה, והאידנא דקא כתבי הכי: קנינא מיניה ושהינא כמה (ה) עידני, והדר חכרה בדי שלא תנעול דלת בפני לווין (שפיר דמי) ולאו מלתא היא: **מתני'** *אין מושיבין חנוני למחצית שכר ולא יתן מעות ליקח בהן פירות למחצית שכר אלא אם כן נותן לו שכרו. *אין מושיבין תרנגולין למחצה, ואין שמין עגלין וסייחין למחצה אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו, אבל מקבלין עגלין וסייחין למחצה ומגדלין אותן עד שיהו משולשין וחצור עד שתהא טועונת: **גמ'** *תנא בפועל בטל מאי "כפועל בטל" אמר

ונותן לו שכרו כפועל בטל. לי גרס תנא כפועל בטל ל"ג לא נרסי' במתני' בטל פירש בקונטרס כפועל בטל מלאכה דבטל מינה היינו שאם היה עושה תחלה מלאכה כבידה ומכויים הרבה וזאת היא קלה לומדים כמה יניח מלאכתו זו שזהו יאבד ממה שנותנין לעשות כי לין לאדם מניח מכיוון גדול לעשות מעט לא"פ שבח לו בטורח יותר ולפירושו לחיל מתניתין כר' שמעון דלמר נותן לו שכרו משלם ולא כר' מחיר וקשה לפירושו דקלמר בגמ' לכל סיפא דנפיש טרחא לימא לא סגי ליה כפועל בטל והשתא והלא לפי מה שהיה כבידה טובל יותר לחלי ס"ד דלא חסגי כפועל בטל ועוד דקתני בהוספתא (פ"ל) המושיב לת מבירו בחנות למחצית שכר נותן לו שכרו כפועל בטל [א] משמע דמתני' לחיל כר' מחיר ולכך גרסה לפרש כפועל בטל [ב] ליטו כיושב ובטל לגמרי והשתא ל"ש לריכותא דגמרא ומתניתין לחיל כר' מחיר והא דקלמר בגמ' רבי מחיר בין מרובה בין מועט ליטו כלומר בין היה עוסק במלאכה מרובה בין היה עוסק במלאכה מועטת לעולם נותן לו כפועל בטל ר"ש לומר נותן לו שכרו משלם שלומדים ממה היה רוצה ליטול וליבטל ממלאכה כבידה שהיה עוסק ויעסוק במלאכה קלה כזו להטיל עפי מר' מחיר והא דקתני בהוספתא בסיפא בחר מילתיה דרבי מחיר ור' שמעון לומר נותן לו שכרו משלם לבל ליט דומה עושה מלאכה ליושב בטל יושב בחמה ליושב בגל לו בטל לגמרי לגא יתן מחותה מלאכה החמורה ומיהו לעיל בסוף הלו מליאות (דף לח: ושם) גבי הבחת לבידה דקתני טובל שכרו כפועל בטל גרסה כפי' הקונטרס מדפריך התם הא לאו בטל הוא* משמע דפריך משום דמשמע ליה בריישא דקתני כפועל בטל שנותנים לו כמו שילכה פועל ליושב וליבטל לגמרי[ג]לכך גרסה להכרח התם הך דמתני לבי כפועל בטל מחותה מלאכה דבטיל מינה כלפי' בקונטרס ול"ת הם כן הוה טובל שכרו על הבחת לבידה ובהכוגס (ג"ק דף טו:) לחמרינן לטעם דשומר לבידה הוי כשומר חנם משום דמאי הגלה קא מבי ליה וע"ב לא קלמרי רבנן טעימה בשכר אלא משום דל"ל לכחוב רחמנא טעימה ולא בעי פריקה וי"ל לחין לומר הם טובל שכר כיון שעוסק במלאכה לחרת ומפסיד להא הם היה הם בית דין היה מחבה ליטול כל מה שמפסיד ועכשיו לליכא ד"ל למה לי טובל כל טרחו ובפרק עד כמה(בבות דף כט: ושם ד"ה כפועל) גמי דקתני טובל שכר לדון כפועל בטל להם גמי ל"ל כפ"ה כיון שמתבטל ממלאכתו יכול ליטול שכר: **אלא** הם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו. הכח לא אייך למיקני בפועל בטל לחין מתבטל להחילה ולהסקופה אלא רגע אחד ביום אבל חנוני בחנות הם היה לומן לא יעסוק בחומנתו:

אבל מקבלים עגלין וסייחין. תימה מאי קמ"ל פשיטא כיון לחין מקבל עליו לחחריות ואי משום דבעי למיקני ומגדלין לומן עד שיהיו משולשין זה היה יכול להשמיטנו בריישא לאחר (ז) שנתן שכרו ויש לומר דקמשמע לן דבסתמא לין מקבל עליו שום לחחריות ולא הוי עסקא כיון דבתחלה כשקבל עגלים לא שמו אומה אלא לאחר שגדלו ובאין לחלוק השבח אז שמין אומה כמה השביחו ולהכי חנא בריישא שמין ובסיפא מקבלין ובשמין בשעת קבלה בסתם מקבל עליו חלי לחחריות כמו בשאר עסקא:

לחיכא

גליון השי"ם

גמ' לגיעא דבר מצרא. עי' לקמן דף ע: ע"ב תוס' ד"ה ופתני' לין מושיבין תגוני. עיין לקמן דף קי ע"ב תוס' ד"ה סלי: תמרת בהלוואה עקב (שאת) מצבת זכרונה מגדל את תניא בהלוואה מיון (בניה) בנ' בניה (בראשית) בנ' בניה

מסורת השס"ם

[לעיל סה.]

*כבריא כיא מקבלת תגלה שאת מגדל את בניה (בראשית) בנ' בניה

*כבריא כיא מקבלת תגלה שאת מגדל את בניה (בראשית) בנ' בניה

ירושלמי פ"ה ה"ב

ירושלמי פ"ה ה"ב

ירושלמי פ"ה ה"ב

איבא בילים מוזרות. דאמרו בהלכה דלעיל טריפות (חולין דף סה:) בילים מוזרות נפק היפה תפלט ולימא למימר לא מצית בילים מוזרות ילך לביתו ריקן דבילים מוזרות שכיחי טובא הלכך לפילו כי לא מצית אמרי **מקום** שרגילין להטעות שכר כתף למעות לבהמה מעלין כו' רמב"ן גומר כו'. כך כתוב בתוספתא (פ"ה ע"ם) וכן גרס בקונטרס לכל ברוב ספרים גרסינן בתר לבהמה מעלין ולהטעות ולדות בשכר עמלו ומזונו מעלין ומילין למימר דרמב"ן לית ליה דלא מצית לאוקמי דלעולם לחין נותן לו שכר כתף למעות לבהמה לפיכך לחסיפה למקום שנהגו להטעות ולדות בשכר לית ליה דלא לי נמי כל שכן דפליג בסיפא דהא למאי לימטריך ר"ח לעולם מיפא כיון דחנא דיסא חלא לימטריך לתלמודינן דלא תימר מנהג חמור כ"כ מעלין ולדות בשכר יכול למעות חם כן לרמב"ן דיכול למעות בריסא כ"ם בסיפא [א] ור"ח גרים מקום שנהגו להטעות שכר כתף למעות מעלין לבהמה מעלין להטעות ולדות כו' [ב] פי' חם היו פירות כבר מונחין בחלר המקבל מעלה לו פירות כשכר שבשוק ומעלה עליהם שכר כתף אלא לריכין להביא פירות מביתו של נותן לביתו של מקבל דלחתניא היו פירות מופקדין חלל מעלה לו במעות: **ורשב"ג** לית ליה בני שכר עמלו ומזונו. פסיפא דשכר מזונו בני למיתב, דהיכך יהיו גלגלים שכר מזונו, חלא מעמלו גרידא פריך, **לחפילו עם חמי הרבה פעמים לריך שכר כתף**: **הא** ליכא גלגלים. ובפרק חלו מלילות (לעיל דף כז.) גבי שה לחבידה פריך ולימא לחתויי גלגלים ומבני דסחם גלגלים מפקר להו חסם לכ"ע ממיל להו בשביל השבח קרן חבל הכא דלריך ליתן שכר רוכה הוא להטעות פעמים ע"י גלגלים:

אי פלגא בחגר מרי תילתי בהפסד בחגר. כך גרס בקונטרס וגירסת זו קלי ריסא לחוטן וסיפא מרב טילים המקבל ולי גרסינן פלגא בחגר מרי תילתי בהפסד ולי פלגא בהפסד תילתא בחגר לו קלי הכל לחוטן ולי גרסינן פלגא בחגר תילתא בהפסד ולי פלגא בהפסד מרי תילתי בחגר לו קלי הכל מרב טילים [ג]וקשה וכי שוטה הוטן לעשות כזה למקבל ולחלות בדעתו דכשיולחה הפסד יאמר לחי רוכה פלגא בחגר ועליך מרי תילתי בהפסד ואם ירלה ריוח יאמר לחי רוכה פלגא הפסד ואני שלישי ריוח ואכרי כאילו התנה שמקבל הטוחן עליו תילתא בחגר ואני תילתא בהפסד ויש לומר דשמא זמן אחד קבוע להם שמוך לותו זמן יבבר רב טילים לזה מסם שילה לי נמי רבא היה תמיה על לטון השטר דלי פלגא בחגר הוה לו לכתוב מרי תילתי בהפסד כו' ור"ח גרס נפק עלייהו שטרא דכתב בית פלגא בחגר ובהפסד ולא גרס ופלגא בהפסד וכן רבינו משולם והשתא מדקדק דעל כרחך הלי פלגא דכתב בשטר לא קלי חלא בחגר ולא בהפסד דהא כיון דפלגא בחגר בעינן מרי תילתי בהפסד דלי פלגא קלי נמי בהפסד חם כן הוה בעינן מרי תילתי בחגר חלא ודאי הלי שטרא הכי קאמר פלגא בחגר ומרי תילתי בהפסד:

(ג) גמ' דנפיש טלמיה. ר"ב עיין בב"ב דף קמד ע"ב :

[א] תום' ד"ה מקום. ור"ח גרים כו'. ר"ב וכ"ם גירסת ר"ף ורא"ם וב"ם : [ב] שם פי' חם היו כו'. ר"ב פי' בתוספת הרמ"ם דלעולם המקבל אבל סעיר פי' לעולם המקבל ועוד פי' השור דשכר כתף מה שמוליך המקבל בכל פעם למכור בשוק נותן למקבל וכ"כ בב"ע(ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' קע"ו ס"ק מ"ד) : [ג] שם ד"ה לי. ובפסה כו'. ר"ב אבל דעת הרמב"ם וב"ע כן הוא דבכריכה הוא ניד המקבל ולכך כתב"ד שבכריכה ניד נותן ועב"י ק"ד ג' ד"ה מד עסקא כו' וכ"כ הרי"ף ורא"ם שם וב"ם ולכך כרבותיו של רמב"ם שכ' לפיפך פלגא בחגר כו' ורוב ספוקים הסכימו לרמ"י וכמ"ם הלי עסקא פלגא כו' ורמב"ם פי' כאן ברוחץ כתוב בשבר שם כתוב דיסיב מרי עסקא בחגר ובהפסד פלגא בחגר ואי כתוב למקבל (וע"ש נסק"ו ז'):

אמר אביי "כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה, וצריכא: דאי תנא חנוני, הנוני הוא דסגי ליה כפועל בטל משום דלא נפיש טרחיה אבל מעות ליקח בהן פירות (ה)דנפיש טרחיה אימא לא סגי ליה כפועל בטל ואי תנא מעות ליקח בהן פירות הוה אמינא התם הוא דבעי כפועל בטל משום דנפיש טרחיה אבל חנוני דלא נפיש טרחיה אימא סגי ליה במשהו בעלמא, קא משמע לן דאפילו לא טבל עמו אלא בציר ולא אבל עמו אלא גרוגרת אחת, זהו שברו, צריכא: (כמה עיזי ותרנגלין מעלין סימן) תנן הבנן כמה הוא שברו? בין מרובה ובין מועט דברי ר' מאיר, רבי יהודה אומר אפילו לא טבל עמו אלא בציר ולא אבל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שברו, ר' שמעון בן יוחאי אומר נותן לו שברו משלם. תנו רבנן אין שמין לא את העזים, ולא את הרחלים, ולא כל דבר שאינו עושה ואוכל, למחצה, ר' יוסי ברבי יהודה אומר שמין את העזים מפני שחולבות, ואת הרחלים מפני שגוזזות ושומטות ומורטות, ואת התרנגולת מפני שהיא עושה ואוכלת. ותנא קמא גיזה וחלב לא ספק לשבר עמלו ומזונו? בגיזה וחלב כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי בנסיובי ותותרי: תנא קמא סבר לה כר' שמעון בן יוחי דאמר "נותן לו שברו משלם" ר' יוסי ברבי יהודה סבר לה כאבוה דאמר אפילו לא טבל עמו אלא בציר ולא אבל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שברו. תנו רבנן המשכרת אשה לחברתה תרנגולת בשני אפרוחין. אשה שאמרה לחברתה "תרנגולת שלי וביצים שליכי ואני ואת נחלוק באפרוחין: רבי יהודה מתיר רבי שמעון אוסר ורבי יהודה לא בעי שבר עמלו ומזונו? איכא ביצים מוזרות. תנו רבנן מקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות לבהמה, מעלין, ואין משגיחין מנהגו המדינה. רבן שמעון בן גמליאל אומר *שמין יעגל עם אמו וסוס עם אמו, ואפילו במקום שנהגו להעלות שבר בתף למעות ור"ש ב"ג לא בעי שבר עמלו ומזונו? איכא גללים, ואידך, *גללים אפקורי מפקיר להו: אמר רב נחמן הלכה כרבי יהודה והלכה כרבי יוסי ברבי יהודה והלכה כרבן שמעון בן גמליאל, בני רב עיליש נפק עלייהו ההוא שטרא דהוה כתיב ביה פלגא * באגר פלגא בהפסד. אמר רבא: רב עיליש גברא רבה הוא ואיסורא לאינשי לא הוי ספי, מה נפשך: אי פלגא באגר, תרי תילתי בהפסד אי

אמר אביי כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה . לא היה נגר לו נפח כמה לדם רוחה ליטול ליבטל ממלאכה כבידה כזו ולעשות מלאכה קלה: **ר' יהודה** . מיקל טפי מדר' מאיר דר' מאיר בעי שיפסוק לעשה שכר ומיהו בכל מה שיאות לקבל עליו בשכרו בין רב בין מעט הא קביל עליה ורבי יהודה לא בעי שיפסוק לעשה שכר חלא יעבוד עמו בציר כאחד מן השוק:

גרוגרת. תאלה יבשה: משלם . כפועל בטל: **ולא כל דבר שהינו עושה ואוכל** . אבל עושה ואוכל כגון פרה החורשת ותמור הטוענת משאוי פעולתן הוא שכר עמל ומזון: **ושומטות** . כשטוברין בגהר המים שוטפין מן הגיזה והוא טוחלה: **ומורעות** . כשטוברות בין הקוליס: **ואפילו קמא גיזה וחלב לא ספק בשכר עמלו ומזונו** . בהמיה וכי גיזה של רחלים וחלב העזים הינו מספיק לשכר עמל ומזון: **בגיזה וחלב כ"ע לא פליגי** . חס נתוק בעל הבהמה חלא לחוטק בהן: **בנסיובי** . מי פסולת החלב שקורין מסג"ח: **ותותרי** . שמיפת ומלרימת הרחלים "תותרי"=תרגום של טוסין דגתרי ע"י שליפה ומליטה: **משכרה משה לחברתה תרנגולת בשני אפרוחין** . לגבה: **משה שאמרה לו**'. לשה שים לה תרנגולת מותרת לומר לבעלת הביליס בעלון שכירותך עלי ואוסיב תרנגולת עליהם ואתרת בחפרוחים ואטולו שני אפרוחים בשכרי" שבע בעלון שלוקה פליגי בה וקשבר רבי שמעון, דכל דבר שאינו עושה ואוכל פסקה היא וקרובה להפסד כשכר ויש דאתריות אלי ביצים עליה לשכח פלגא מלוה שבע בעלון שכירותך אין אתריות הביליס על בעלת התרנגולת: **אילו ביצים מוזרום** . שאין קולטות אפרוח ומוטלתן בשכרה והן מוזרות בהלכה לאמרינן בשחיטת חולין (חולין ל' סה:) ביליס מוזרות נפק היפה תאכלס ור' יהודה לטעמיה דאמר אפילו מעל עמו בציר זהו שכרו ור' שמעון לטעמיה דאמר טוטל שכרו משלם: **ר"ג מקום שנהגו להטעות שכר כתף למעות לבהמה מעלין** . מקום שנהגו בהמה עגלים וסייחים קטנים למהנה לחבירו, נותן לו מעות בשכר שמוליאן ומכניסן על כתיפו מעלין: **עם אמו** . לליכת ערוחת לאחוקי ולעיולי לפי שממשך אחר אמו ובלא עמל ומזון כי אמו טוענה ואוכלת ואין לריך להטעות לו שכר כתף: **ואפילו במקום שנהגו להטעות** . לענגלים וסייחים הישמוין לבהם: **ר' יוסי ברבי יהודה** . בעבל עמו בציר: **ר' יוסי ברבי יהודה** . בנסיובי ותותרי: **נפק עלייהו שטרא** . שקיבל מהיהם עשקא פלגא בחגר ופלגא בהפסד: **לא הוי ספי** . לא היה מלוין רבים לבעל הבית, דאי קביל עליה הכי, ריביתא הוא, דקטרח בפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה חלא ודאי שטרא הכי מפרשי לעיסניה שקיבל עליו לייט מהם-שיעלה: **אי פלגא** . יקבל הלוהן בחגרת, יקבל עליו לחריות הפסד יותר ממחלית כגון תרי תילתי, דהשתא ליכא רבית דהשתא ליכא חלא תילתא מלוה דלא קיבל עליה רב טילים חלא תילתא בחריותו ושקשל פלגא בחגרת והוה 'אי דשקיל בחגרת עפי מתילתא' שכר עמלו לעבוה שהוא עוסק בשני שליחי פקדון:

* אמר לעיל "לאחרות" ע"ל ד"ה אמר הרי שלשה כ"ח ב' ד'

[לקמן סט:]

לעיל כו. [ב"ק מח.]

* ר"ת לקמן בדוחים בעמן ביקר ע"ל ד"ה אמר הרי שלשה בלא כאלו

** ע"ל לקמן בדוחים בעמן ביקר ע"ל ד"ה אמר הרי שלשה

* ר"ת ד"ה אמר הרי שלשה בלא כאלו

מי פלגא כספד. כלומר פלגא בהספד לכתב בשטרא הכי קאמר דלמא ירלה רב עילים יטול מרי תילתי בתגר ויקבל עליו חני ההספד דלחיכא שכר עמלו במתי דשקיל טפי בתגרא ממה שמגיע לחלק פלגא דמלוה: **שיטה לימתר.** הכי אמר רב נחמן ר' יהודה, ורבי יוסי בנו, ורבן שמעון (ב) כולן בשיטה אחת אמרו דכריסה: **מוסר [ר] שלים בשכרך.** הסם עגל למחלה בשכר והספד ואמר לו "מה שיבית יותר על שלים במיו של עכשיו טול בשכרך, וכל השאר נחלוק בשוה: **מוסר.** להא קיבל עליה מספק ואע"ג דזימנין דליכא מותר שלים: **ריש עגלא לפטומא.** המקבל עגל לפטמו למחלים, הרחם יטול כולו לחלקו בשכר עמלו ומזונו והשאר חולקין בשוה: **מאי נאו דאמר ליה בר'.** ותשמועינן רב דאי ליכא מותר שלים נשקול ליה עגלא: **כי קאמר רב.** הרי זה מותר" אע"ג דזמנין ליכא מותר שלים: **בגון דאית ליה בהמות.** למקבל בהמה אחת ממכס אין מרחו טופח: **דאמרי לימני גביל לאולפי גביל לאורי.** בחורו טורח אחת מגבל סובין ושטרין לפני שור אחד אחת יכול לגבל לפני שנים: **ויסיב ליה לריסיה.** למחלה בשכר והספד: **מי מחחפא בהדיה.** חילו נחת חני המעות והייב שוחף בבהמה היה טוען לך לחף בחליב שולא לחלקך: **פלגא לגליחא.** כשבא לחלוק חלק רבי לעזר את החליה: **אמר ליה.** לריסיה: **השחא כמעיקרא נמי לא.** עכשיו לא תתן הרחם שולו כמו שהחת ברחשונה: **ווי דיני הוו.** [ה] וכי קבילת עלך פלגא בהספד הוו זוזי מלוה נגד: **ואי לא יסיבנא לך טפי פורחא.** לשמחת דקל מרחת בפלגא פקדון משום פלגא מלוה: **דערמחא טפי פורחא.** להכנים ולהוליא, דחילו מזון חם הולרך לסובין או שטורין קנים לחמלא כדרך שוחפין: **לחמוי ליה רעיא.** מרעה לבהמות, שחילו לריך לקנות בשוק שים עליו לטרות בשבילו: **בגודרות.** בהמה דקה לשון גדרות לחן (במדבר לב): **ומם בא [ל] דמקבל לחנות.** כתוך הזמן הזה: **מכירו.** בעל הבהמה מעכב עליו: **מכל מינו דומה טיפולה של שנה אחרת.** הרחמנה לעיפולה של שנה אחרת. כלריכה בשנים למזונות מרובים יותר מן הרחשונה: **מאי לבל דקאמר.** כל שכן הייט טעמא דמעכב עליו: **מנה.** הכי קאמר לפי שחינו דומה כו' וכיון דכך מלא המקבלין, חבירו מעכב עליו [ו] שמעתי חיפלא שם בא בעל הבהמה לחלוק כתוך זמנו מקבל מעכב עליו לפי שחינו דומה טיפולה כו' שמיפול שנה רחשונה קשה משל שנים מפני שהיא דקה ולהוליא מרובה להכנים ולהוליא לבל טירול הבניה קל ושבתך מרובה וקבינא לי' לי טיפולה של שניה קלה משל רחשונה מאי לשון חייב לטפל בה דקתני ריפא משמע דעל כרחו חייב לטפל בה כל הזמן הזה: **עד מתי חייב לטפל בולדו.** שלף הן מחלקין למחלה שהן שכר והמקבל בה לומר חלוק לחזו מיד שלא לטעות בחלק שלך שהיו טועל בו כלום: **נדקה שלשים וכנסה ממשים.** כדרך שפרט לך הכתוב בטיפול הבכור שחייב ישראל לטפל בו: בדקה שלשים ובנסה ממשים וחח"כ מוחו לכהן דילוף ליה בבכורות (דף כו:) מקרא: **שיניה דקות.** ולריכה לחמה ולחדם הרגיל בכך: **מכאן ואילך.** יטול המקבל מחלה שלם בשביל חלקו שהרי חלקו שלו הן, ובמחלה השני של חבירו יטול מחלה בחמה כדרך שטעל בחמה מחלים שכר, ושכר עמל ומזון ליכא ואע"ג דחני מחרימין של מחלים חבירו עליו, כיון דבעי למיטרח בה משום מחלה שלו, (כ) טרח משום דידיה קא טרח ולא מיחזי כריביתא: **מאן פלג לך.** מי שם לותה, שמא לא ניסומים יפה: **יגדילנו.** הולדות עד שיהו גדולים וחיהו טועל בשל חבירו כלום:

אי פלגא בהספד, תרי תילתי באגר. אמר רב כהנא: אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא ואמר לי "דלמא רב עיליש טובל עמו בציר הות ואמר רב נחמן הלכה כר' יהודה? אמר ליה לאו הלכתא איתמר אלא שיטה איתמר, הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי למה ליה למיחשב ולמימר "הלכה, הלכה לימא הלכה כר' יהודה דמיקל מכולהו. אמר רב "מותר שלישי בשכרך" הרי זה מותר, ושמואל אמר: לא מצא מותר שלישי ילך לביתו ריקן? אלא אמר שמואל "קוצץ לו דינר, וסבר רב אין קוצץ לו דינר [א] והאמר רב: ריש עגלא לפטומא" מאי לאו דאמר ליה "מותר שלישי בשכרך? לא, דקאמר ליה "אי מותר שלישי, אי ריש עגלא לפטומא" איבעית אימא [ב] כי קאמר רב "מותר שלישי בשכרך" מותר "בגון דאית ליה בהמה לדידיה דאמרי אינשי גביל לתורא גביל לתורי" ר' אלעזר מהגרוניא זבין בהמה ויהיב ליה לאריסיה, מפטים ליה, ויהיב ליה רישא באגריה ויהיב פלגא רווחא, אמרה ליה דבידתהו: "אי משתתפת בהדיה, יהיב לך נמי אליתא, אזל זבין בהדיה, פלגי ליה מאליתא, א"ל [ג] "אנא נפלגיה לרישא, א"ל: השתא כמעיקרא נמי לא: א"ל "עד האידנא "זוזי דידי הוו, אי לא הוה יהיבנא לך טפי פורתא מיחזי כריבית, השתא שותפי אנן מאי קאמרת טרחנא טפי פורתא "אמרי אינשי "סתם אריסא למרי ארעא קמשעבד נפשיה לאתויי ליה רעיא. תנו רבנן "השם בהמה לחבירו, עד מתי חייב לטפל בה? סומכוס אומר - באתונות, שמונה עשר חדש בגודרות כ"ד חדש, ואם בא להחלוק בתוך זמנו, חברו מעכב עליו. אבל אינו דומה טיפולה של שנה זו לטיפולה של שנה אחרת (*אבל מאי קאמר) אלא לפי שאינו דומה טיפולה של שנה זו לטיפולה של שנה אחרת, תניא אידך "השם בהמה לחבירו עד מתי חייב לטפל בולדות? בדקה ל' יום, ובנסה נ' יום רבי יוסי אומר בדקה ג' חדשים *מפני שטיפולה מרובה {מאי טיפולה מרובה מפני ששיניה דקות} מכאן ואילך נוטל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו רב מנשיא בר גרא שקל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו [ג] "מאן פלג לך ועוך מקום שנהגו לגדל הוא, ותנן במקום שנהגו לגדל, יגדילנו הנהו תרי כותאי דעבוד עסקא בהדי הדדי, אזיל חד מניהו פליג זוזי בלא דעתיה דחברייה, אתו לקמיה דרב פפא א"ל מאי נפקא מינה הכי אמר רב נחמן "זוזי כמאן דפליגי דמו לשנה זבון הומרא בהדי הדדי, קם אידך פליג ליה בלא דעתיה דחברייה אתו לקמיה דרב פפא א"ל "מאן פלג לך? א"ל קא חזינא דבתר *דידך קא אתי מר! א"ר פפא כה"ג

אלא שיטה היתה. לומר ר"ת דמ"מ הלכה כרבא"ג [ו] דהא דמרינן (ניסין דף עה.) כל מקום שנמה רבא"ג במלחיתו הלכה כמותו ואין כרחה להא דב ושמואל בבו לו לקלון דיבר לו ריש עגלא לפטומא ור' שמעון בן גמליאל לא בבי חלא גלוים ולילא למימר דהייבו דוקא בעגל עם חמו דלא נפיש טירחא דהא ר' יוסי בר' יהודה חמר לעיל (דף סה:) לפילו בבהמות גדולות דסגי בנסיובי ותותרי דסבר לה בחטוה וגם רבינו חננאל פירש דכל כי האי גוונא שנחמר שיטה היא הלכתא כחד מינייהו חלא כרבי שמעון דחמר (סם) טוען לו שכרו משלם:

אמר רב מותר שלים בשכרך מותר. ות"ת והא לך לחד ברבית הוא דשמא לא ימלא מותר שלים וכב היא דר' יהודה דסבר לך לחד ברבית דחמר לעיל (דף סג.) עושין חמנה בפירות. ואין עושין חמנה בדמים ומשמע לעיל דהייבו דלא כרבי יהודה ועוד דחפילו לרבי יהודה לא שרי בבי הא גוונא חלא כשים ביד לוה או מלוה לעשות לך לחד שלא יהיה רבית ויש לומר דהכא לקילו רבנן משום דשכיחי טובא שיהא מותר שלים: **דאמרי** חיבני גביל לתורא גביל לתורי. ות"ת מהחי שטעמא לשתרי חפילו היא בהמה לדידיה דחמרי חיבני

כי הלי גוונא ודלי לריך לאודועיה . מסתמא דוקא הכא לפי שהיה לו פתחון פה לתבעו לריך לאודועיה מקום והייתם נקיים מה' ומישראל (במדבר לב) אבל בעלמא לא, והא דאמר בסוף זה בורר (סנהדרין דף לא: ושם ד"ה ואם) סניף שנתעצל לדין שכופין אותו ודן בעירו ואם אמר (ד) כתבוני מחיזה טעם דנתוני, כותבין ונותנין לו, ואר"ת מכח ההיא דהכא דוקא התם דלא רלה לדון חלא על ידי כפייה אבל אם מדעתו דנ אותו אין כותבין ונותנין לו [א]וי"מ דהכא כל כה"ג לריך לאודועיה דלא ליידי הודעה מחיזה טעם חייבו חלא היה מציבו כל כה"ג היה לך להודיעו כשתלקח ולא היה לך לחלוק שלא מדעתו :

צב א מיי' פ"ב מהל' שלוחין ושומרין הלכה ה סמג עשין פה ולאוין קנג טוש"ע מ"מ סי' קמו סניף י"ז :

צב ב מיי' פ"ב מהלכות מלוה ולוה הלכה טו סמג לאוין קנג טוש"ע י"ד סי' קמו סניף ו :

צב ג מיי' שם סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמ סניף יג :

צה ד ה מיי' שם טור ש"ע שם סניף טז :

צו ו מיי' פ"ח מהלכות שופטין הלכה ג סמג עשין סב : צז ז מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קעו סניף כג :

אוגר זוזא בפשימי . מקבל היה [ב] חוכסין להכי ס"ד דשרי : **מרא** הדרא בעיניה וידיע פתחיה . ועוד שניכר פגמו שהוא נפגם שם יתקלקל מחמת מלאכה זוזי לא רצית בעיניייהו שהרי מוליין ולפיכך אחריותן עליו ושכרן רבית תע"פ שאמר בלשון שכירות ועוד לי נמי מהדר להו בעיניייהו לא ידיע פתחייהו נמלא שכרן בחנם והוי רבית קדמי' בקונטרס ונקטה לפירושו דל"ל היה לחסור להשכיר לחבירו קטלח וכום של זהב ונטבעת ללא ידיע פתחייהו כדתנן בפרק הנהנה (משלה דף יח:) ומתין בו פגם כיון שנהנה מעל כילד קטלח בטוחה ונטבעת בידה ומתחה בכום של זהב כיון שנהנה מעל ועוד דבהדיא תניא בתוספתח (פ"ד) משכיר לחד מעותיו לחל שולחני להתרלות בהן ולהתלמד בהן וניב"ן לח נרם וידיע פתחיה וכרלה לגרם ליה וה"פ מרח היכה מלוה כי לח ניחנה להוללה ולהחזיר לחרת חלא לריך להחזיר בעינה והשכר היו שכר מלוה לי נמי היה טוען המרח להוליח ולטעות הימנו כל חפלו ולשלם לחרת תע"פ מוסר ליטול שכר ותין ללמוד היסר משם לחוגרי זוזי דמרח השכירות היכה בעבור הלוהה ניח לו רשות להוליכה חלא טוען השכירות עבור הפחח שתפחת על ידי מלוכה שם יחזיר השוכר בעינה לחבל זוזי דרב חמח היה מלוה ולוגרך הולאה השכירם לו ולח בשביל קבלת שום פחח : מעות

הגהות הב"ח

(ל) גמ' ליומח כלו זוזי : (ב) רש"י ד"ה לחלוק וכו' כשהכח בשעת חלוקתן: (ג) ד"ה ואפרנסנה השדה כל ללכו של : (ד) חוס' ד"ה כי וכו' ואם לחר כתבו לי מחיזה טעם :

הגהות הגר"א

[א] חוס' ד"ה כי וי"מ כו' . נ"ב וכ"ב טוש"ע כ"ד סי' [ב]שם ד"ה חוגר כו' חוכסין . נ"ב דוקא כה"ג שקבל רק חוכסין אבל שם קבל גם לחכירות דנגינה כו' מוכר וכן בכל רלית דבכגן. חרומת הדשן. ולא נראלה (ופמ"ג רלינו ביו"ד סי' קעו ס"ק כ') :

כה"ג ודאי צריך לאודועיה: **זוזי** מי שקיל **מבי** ושביק חסרי (אמר ליה לא אמר ליה) **חמרא** כולי עלמא ידעי דאיכא דבסים ואיכא דלא בסים. גופא אמר רב נחמן זוזי כמאן דפליגי דמר "הני מילי מבי ומבי, תקולי ותקולי, אבל **מבי ותקולי** לא. **רב חמא** הוה מוגר זוזי בפשישתא (ג) (ביומא, כלו זוזי דרב חמא, הוא סבר מאי שנא ממרא "יולא היא: **ברא** הדרא בעינא וידיע פתחיה, ואי לא הדרי בעינייהו ולא ידיע פתחיה. אמר **רבא** "שרי ליה לאינש למימר ליה לחבריה "הילך ד' זוזי ואוסיפה לפלניא זוזי, "לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה ואמר **רבא** "שרי ליה לאינש למימר ליה לחבריה "שקיל לך ארבעה זוזי וא"ל לפלוני לאוסופן זוזי, מ"ט: שכר אמירה הוא שקיל "כי היא "דאבא מר בריה דרב פפא הוה שקיל אוגנא דקירא. מקיראי וא"ל לאבוה: "אוסיפנהו זוזי, אמרו ליה רבנן לרב פפא "אכיל בריה רמר רביתא, אמר "להו "כל כי האי רביתא ניכול, לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה, הבא "שכר אמירה קא שקיל, ושרי: **מתני'** "שמין פרה וחמור וכל דבר שהוא עושה ואוכל למחצה, "מקום שנהגו לחלוק את הולדות מיד חולקין, מקום שנהגו לגדל יגדילו, רבן שמעון בן גמליאל אומר *שמין עגל עם אמו וסיח עם אמו, ומפריז על שדהו ואינו חושש משום רבית: **גמ'** תנו רבנן מפריז על שדהו ואינו חושש משום רבית, ביצד: "השוכר את השדה מחבירו בעשרה כורים חטין לשנה ואומר לו "תן לי מאתים זוז ואפרנסנה ואני אשלה לך שנים עשר כורין לשנה מותר "אבל אין מפריז לא על חנות ולא על ספינה, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה "פעמים שמפריז על חנות-לצור בה צורה, ספינה לעשות לה אוסקריא: חנות לצור בה צורתא דצבו בה אינשי והוי אגרא טפי, ספינה לעשות לה אוסקריא כיון דשפירא אוסקריא מפי ספינתא. אמר רב אגרא ופגרא אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב "אי אגרא לא פגרא, אי פגרא לא אגרא, "שתיק רב. אמר רב ששת מ"ט *שתיק רב, לא שמיעא ליה הא דתניא אע"פ שאמרו אין מקבלין צאן ברזל מישראל אבל מקבלין צאן ברזל מן הנכרים אבל אמרו "השם פרה לחבירו ואמר לו "הרי פרתך עשויה עלי בשלשים דינר' ואני אעלה לך סלע "בחדש" מותר לפי שלא עשאה דמים, ולא עשאה "אמר רב ששת לא עשאה דמים מחיים אלא לאחר מיתה. אמר רב פפא להלכתא - ספינה: אגרא ופגרא ונהגו

טבי ותקולי . יש זוזי שמשקלם קל ונוחים יולאת בהולאה והורגלו בה ונוהים בהולאה יותר מלוהה לחרת על זוזי שמשקלן יפה ונוחן שמשקלן יפה הביאן למי שמקבל כסף מנה לו פרס במחזיק הלכך טבי ונבי לי נמי תקולי ותקולי כמלן דפליגי דמי דלהו שהניח טובים כלהו שכנוח : **מבי ותקולי** . לי נמי שקל תקולי ושבח טבי לי: **מוגר זוזי בפשימא ליומא** . בלשון שכירות ולח בלשון הלוהה הגני מסכיר לך זוז היום בפשוט דהייטו זוז מדינה דהייט שמינית שבטולי : **כלו זוזי דרב חמא** . ירדו לטיטיון כדלמרינן לקמן(דף עפ.) שהמלוין ברבית נכסיהן מתמוטטין : **מ"ם ממרא** . פוטויי"ר בלע"ז הלח רשאי לני להסכיר לח כלי : **סדרא בעינא** : לותו כלי חוזר בעלמו בעין ולינו הלוהה—חלנו—בדמים ולין לחכריותו עליו ולפיכך לחכריותו עליו→ ושכרו רבית חע"ג דלמר בלשון שכירות , ועוד לי נמי להדר ליה בעיניה לח ידיע פתחיה נמלח שכרו חנם ברבית : **מוגר דקירא** . חלות הנתכות בכלים קטנים עגולים כלגוטת : **מקירי** . תגרי שעוה : **מתני' שמין פרה** . גדולה וחמור גדול שרחוין למלוכה ומלחכתה כולה של מקבל : **למחצה** . לחלוק שכח שיבביו בדמים ובוולדות : **לחלוק עם פוולדות מיד** . כשחכח (ג)(שלם)חלוקתן כדלמרן לעיל בדקה שלשים ובנשה חמשים יום : **שמין עגל עם אמו** . ולין לריך ליתן שכר טמל ומזון לטעל חלח לחם : **מפרין על שדהו** . לשון פרה ורבה וכגמ' מפרש כילד מפרין ולי נרלה מפרין בזי"ן לשון מרחיב ומגדיל כמו (זכריה ג) (דף ד:) לח כהלל שהפריז על מדותיו וכן יסד רבינו משולם *בפיוט חכמי מדות מפריזים : **גמ' מן לי מאתים זוז** . הלויני מחתים זוז ולולישם בשדה לזבל *לקלור ולזרוע ולחרוש : **ואפרנסנה** . (ג) כל לורכה כל דבר קיום פרנסה : **ואני אעלה** . בחכירותיה סניס עבר כורין של חטין לשנה ותחזיר מטותיך : **מותר** . ולין זו רבית שכר מעות חלח שחוכר ממנו שדה משובחת ומעלה לו בחכירות שדה טובה יותר משדה רעה מחתים זוז סני כורים חטין : **אבל לח מפריז לח על שכר חנות ולח על שכר ספינה** . שחם שכר ממנו חנות לו ספינה לסור לנות היימנו מעות לקנות פירות ולמכור בחנות לו פרקמטיא לטוליך בספינה ויטלה לו על דמי שכירותו כיון דלח בנופה דחנות וספינה קח מפיק להו לנהוך זוזי להשכיח החנות לו בספינה לין תוספת השכר בשביל חנות וספינה חלח בשביל שכר מעות : **לעור כה עורות** . ביולית מעות הללו לעור בו עורות שתהח נלה והכל רלין לעוכה לקנות ולהכול שם : **ממקריב** . ויליך נלי הספינה כגון תורן : **ספינתא ממר רב אגרא ופגרא** . מותר להשכירה ע"מ שחם תיסבר יטלם לותה השוכר : **לי אגרא לי פגרא** . כיון דטוטל שכר לין לו לחטוע דמי שכירתה : **ואי פגרא לי אגרא** . מלחכ שממלח בדמיים שחם תיסבר יש לה דמים כויל ליה מלוה בניה והויל שכירה רבים : **לין מקבלין מהן ברזל** . עסקה שחדם מקבל מחבירו ומקבל שכירה שחם מתו, מהו לו, ולח לחבדו לו והשכר יחלוקו והויל לחן ברזל שקנה כברזל שקנייו ולינו פוחח חלטם, ונרלה לי שרוב המקבלים כך היו נוהגים לקבל בהמה דקה להכי קרי להו לחן: **הרי פרתך עשויה עלי בלי דינר** . חם לח תניכה לך : **ואי חעלה לך בשכר מוחר** . ולין זה רבית כדמפרש לפי שלח עשחה דמים מחיים חלח ייחלו פרות בשוק ויעמדו דמיה על עשרים לח יטלם חלח לחחר מיתה חלח תמות לו חם תיסבר חלמח כל כמה דלח קביל עליה יוחלו לחו מלוה היה נביה וגבי ספינה גמי לח קביל עליה זוחלו :

ונהגו

גמקלק ספרים ניחח . רב"ל

[לעיל סמ:]

[בפיוט יום סני. של פסח למנהג מדינותינו]

[בפיוט שכריך חיחח לזבל ולנכש ולחרוש] .

* בירושלמי פ"ק דשביעית הלכה ג' נליון השו"ס

גמ' שתיק רב. וכן סוכה דף מ"ג ושם :

נוסח אנגלו סקסון—טכניות עם תגי' שמע ישראל (בהוצ') בנוסף לטכניות

מהדה [עי' חוס' ב"ב סב. ד"ה (מוקף) ושהה] בנו על רא ורמבן ועוד

קוטיא

"ונהגנו בני כופרא אגרא בשעת משיכה פגרא בשעת שבירה, אמטו במנהגא תליא מילתא? משום דמתניתא תניא, מנהגא אמר רב ענן אמר שמואל "מעות של יתומים מותר להלוותן ברבית עמים היה רב נחמן משום דיתמי נינהו ספינא להו אימורא *יתמי דאבלי דלאו דידהו ליזלו ברתר שבקייהו, אמר ליה "אימא לי איזן, גופא דעובדא היכי הוה? אמר ליה "ההוא דודא דבני מר עוקבא דהוה בי מר שמואל, תקיל ויהיב ליה, תקיל ושקיל ליה, שקיל אגרא ושקיל פחתא אי אגרא לא פחתא ואי פחתא לא אגרא אמר ליה כי הא "אפילו בדקנני נמי שרי למיעבד דהא מקבלי עלייהו חוסכא דנחשא -דכמה דמקלי נחשא *בציר דמיה. אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רבה בר יוסף בר חמא אמר רב ששת "מעות של יתומים מותר להלוותן קרוב לשבר ורחוק להפסד, תנו רבנן קרוב לשבר ורחוק להפסד-רשע, קרוב להפסד ורחוק לשבר-חסיד, קרוב "לזה ולזה, רחוק מזה ומזה זו היא מדת כל אדם אמר ליה רבה לרב יוסף הני זוזי דיתמי היכי עבדינן להו? אמר ליה מותבינן להו בי דינא ויהבינן להו זוזא זוזא א"ל והא קא כליא קרנא? אמר ליה: מר היכי עביד? אמר ליה בדקינן גברא דאית ליה דהבא פריכא, ונקטינן דהבא מיניה ויהבינן להו ניהלוה "קרוב לשבר ורחוק להפסד, אבל דבר מסוים לא, דלמא פקדון נינהו ואתי מריה יהיב סימנין ושקיל ליה, אמר רב אשי תינח אי משתכח גברא דאית ליה דהבא פריכא, אי לא משתכח גברא דאית ליה דהבא פריכא נילכלו זוזי דיתמי, אלא אמר רב אשי "חזינן גברא דמשפוי נכסיה ומהימן ושמע מינה דאוריתא ולא, מכבל שמיתא דרבנן, ויהבינן להו ניהליה בבי דינא:

מתני'

מעות של יתומים מותר להלוותן ברבית • ה"מ למיפרך חיפוק ליה משום לוה דקטבר בלא תעשה (דניים כג) אלא דעדיפא פריך ר"ע קסבר דלא מחייב לוה משום לא תעשה כשנפ המלוה מוזהר: דקא מקבלי עלייהו חוסכא דנחשא • משמע דקא מקבל עליו עשה דמיפ מחייב אלא להחזיר מיתה נהוג מנהגו: ס"ג משום דמתניתא תניא מנהגא: כגון שבקייהו • אחר לחייבן לבית הקברות: גופא דעובדא • ברחים את מר שמואל טוהג כן שהעדת זאת בפניו הא ודאי פשיטא דלא שמעתא ליתמי [פרקין כב.] כי פיפרוש אלא מכלל ברחים אותו טהג העדת כן: דפחת דודא • קלחת שקורין קלדי"ל: דכני מר עוקבא • יתומים היו: עקיל ויהיב ליה עקיל ושקיל ליה • היה מעבירה לאחרים ומקלה כשהוא מוסרה להם וחוזר ומקבלה במשקל, לאם חסר נמוצתה מעלמין לו דמי חסרונה ויהיב ליה דמי חגר: עפחת • חסרון מוקפה ונמצ ס"ד לחוש להלוותן בריבית לי לגרול לו פחתא למה טהגין שכר הוחל ומקבלין עליהם הסוכרין פחת נחוצתה: בדיקנני • ביתומים גדולים שנתמלא זקנם ואינן קרוים 'יתומים' שרי: דפח מקבלי עלייהו חוסכא דנחשא • פחת דמי הנחשת שנשחר כדמפרש ואזיל לכל מה דמיקלי נחשת בלרי דמיה לע"פ שמשלמין לח חוסר המשקל יש פחת בנחשת שנשחר בו הנערך בחור, וכל נחשת שרוך, דמיו פחותים: קרוב לשבר • ליהן יתומים [ג"ל סיכוי] טוטלין חלק בשבר ואין טוטלין חלק בהפסד לכל רבים ממש לו לחלק מה שיחזרו מעותיהם יחלוקו, ולע"ג דבדיקנני חסור, לאו רבים ממש הוא לחלק לבל רבים הוא, ומדרבנן, וביתמי לח גזור שלח יכלו מעותיהם להחליפם פרוטה לחר פרוטה: ויהבינן להו זוזא זוזא • לסעודת מכילתם: דפקיד עריכא • גרוטאות של זהב דולחי שלו הן ואין פקדון לחלן עבידי ליפקי דמפקדי להכח פריכא בפקדון, וכיון דעשיר הוא ויש לו לגבות ממנו לח יחבדו מעותיו יהבינן להו ניהליה קרוב לשכר ורחוק להפסד: דמשפו נכסיה • שכולו מקטין חלנו ואין טרטור על קרקעותיו דמשפו כמו (ישעיה יג) "על הר נשפה שלו גם "ומתרגמינן על טורת עליות: בבי דינא • בפני ב"ד שיש להם כח להפקיד נכסי המקבל חלל היתומים ולהתעות עמו קרוב לשכר ורחוק להפסד:

מתני'

היה נחמן אי הוה סימנא מעליא כיון שהנפקד חינו טוטן לקוחין הן בידי חו שלי היו מעולם ובני ביתי הגידו לך הסימן חלח מודה שהפקיד לו חלח שחומר כמו שחירבו הסימן בשלך כן חירבו בשלי ואע"ג דחיש ליה מגו לח היה נחמן להזי מגו במקום עדים ובנראה לפרש דהכח חיישינן דלמח חתי מריה לאחר מיתת המקבל כדאמרי' בהכותב (כתובות פה: ושם ד"ה ושוב) ושוב גבי ההוח דחפקיד כמה דכספא בי חסח שכיב חסח ולח פקיד חתח מריה ויהיב סימנא לר"ע חלח לתמיד ושוב דקח יהיב סימנא משמע לפי'תמיד נמי כיון דיהיב סימנא שקיל ומיהו קשה כיון דתמיד הוח חמתי לח נפטון ליתמי לקוח הוח והיינו יכולין לומר דלח טענינן להו לקוח חלח בדברים שהיה לביהם משתמש בחייו לכל דבריס שלח היה משתמש בהם דומה הוח שבפקדון הם חלנו ומהדרינן בסימנא לבל ח"ב לח שבקח חיי לכל בני חעשיריס שלחם שהיה רגיל חלנסם ויודע טניינם ילך ויגיד לחחריס דלח טיילי ונפקי בביתם סימני כסף וזהב שלהם ועוד חכתי קשה למה היה הכח לחיש ליה להבח פריכח חפילו דבר המסויס נמי חלח חיימר בפני ב"ד שהוח שלו ונראה לפרש להכח בשמעתין חיישינן שמח יבחו עדיס שהפקיד בידו חפן שיש בו סימן זה וכיון שמצית עדיס חין להס לב"ד למנוע מלהרשות החפן לעדיס ויכירו שם הוח זה ובהיות דהכותב טיקר טעמח הוי משום דלח תמיד חין לו לטעון ליתומים לקוח ביד חביהן דמיניה או מתנה מילתא דלח שכיח הוח ולח טענינן ליתמי ב"ש שחביהן היה נחמן לקוח היה בידי והכי פירושו חלח דיהיבנן ליה דלח תמיד ובטעם זה לחודיה סגי ועוד דחפילו חת"ל דלח מהני תמיד לחודיה הח קח יהיב סימנא ויועילו שני הטעמים יחד [ב] ת"ל מטיקרא לח ר"ל שהיה הטעם דלח תמיד לחודיה דיי חלח מתחילה לח נתכוון לומר חלח שבין שניהם יועילו והח דחמר בסוף פ"ק דכתובות (דף יג:) גבי חרוס ותרוסתו דחמר התם רב יוסף למחי נימוס לה חדח דקח מודה ושוד החמר רב יהודה חמר שמואל הלכה כר"ג ופריך ובהח כי לח מודה מי מכשר רבן גמליחל התם לח מני למימר שיועילו שני הטעמים דחי טעמח דהח קח מודה לח מהני לחודיה לח מהני טעמח דהדיה דהלכה כרבן גמליחל כיון דלח מכשר חלח ברוב כשיריו חלמה והכח טוען פסולין חלמה לבד מחרוס ולהכי פריך כי לח מודה פי' כי לח מהני טעמח דמודה לחודיה מי מהני דהדיה טעמח דהלכה כר"ג כו':

קא א במיי' ס"מ מכל' מלוה ולוה הל' יח סמג לחוין קנ טוש"ע יו"ד סי' קמו סעיף ג:

קב ג מיי' שם ס"ד כלכה יד וסי"ל מכל' מלוה כלכה ג סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמ סעיף יח ועוש"ע מ"מ סי' כ סעיף ח:

קג ד מיי' ס"ה מכל' מלוה כל' ח סמג שם:

קד ח מיי' שם ס"ד הל' יד וסי"ל מהלכות נחלות הל' ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' כ סעיף ח:

הגהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה אתח וכו' דטוטן נפקד דידך מקלחינהו:

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה אתח. התם היה כו'. נ"ב וכ"כ ביבמות שם ד"ה וכן ובכתובות פה ב' ותיבלו כח דכתן דג"כ מייתין שמח שפקידו בעדים וכ"כ תום' למטה ובלחה לפרש הכח בשמעתין כו': [ב] שם ת"ש מעיקרא כו'. נ"ב וכ"כ תום' בכתובות שם וביבמות קע"ב ב:

גליון השי"ס

תום' ד"ה אתח וכו' הח מני למימר לקוח. עיין תוליו דף כו ע"ח תום' ד"ה פלניח:

נוסא אין מלכדים באיות תלמ"א

מאגר

עצות אין [נפיץ]

נוסא [ספיר הא דאמר שמואל-איות ל' יהודא אחוי דבלחון] בבבא

מאגר [מיחא] [ארון של שמואל] [תשובות דשואל ותשובות ומכתבות] [קוטיות ושחיות]

מיחות על יהודא

אין מקבלין נתן ברזל מיבמל מפני שהוא רבית • [א] פי' בקונטרס כל התחריות נכנסים על המקבל ומס לוקח במעות עליו וכל זמן שלין נותן לו משויו תולקים הסכר ותע"ג דמסנה יתירא היא דהא תנא ליה (לעיל דף סה:) אין מוסיפין חטוני למחליף שכר מפוח דמקבל עליה פלגא דהפסד וכל שכן הכא דמקבל עליה כל התריות נקט ליה משום סיפא לבל מקבלין נתן ברזל מן העכו"ם ולפירושו לא הוי רבית זו אלא מדרבנן שהוא קרוב לשכר ורחוק להפסד ומקשה דמאי פריך בגמרא ממתניתין דהכא למתני' דשכורות (דף מז: ושם: ד"ה אין) הא ע"כ ס"ל למקשה דמתניתין דשכורות בדלא קביל עליה נכרי חומסא וזולא מדפריך רבא לעיל לחכמי לי דקביל עליה חומסא וזולא נתן ברזל קיימ ליה ומס כן על כרחך הוא רבית דרבנן ואפ"ה הוה אלא ליה שפיר הא דפטורי מן השכורה משום כיון דלא נקיט מריה זוזי ברשותיה קיימי כדאמר בהדיא לחי טעמא בפ"ב דשכורות (שם) מקמי דסמיך עלה ממתניתין דהכא ועוד דפריך בגמרא ולפלוג ולימני בדידיה לבל קיבל עליה חומסא וזולא מקבלין הא עיקר מתניתין לית לחת הלא לחשמועי' דמן עכו"ם מקבלין כדפירש בקונטרס לבל בישראל דקביל עליה טעון חומסא וזולא מקבלין לח לחטריך כלל דהא מריש' שמעינן לה לבל מקבלין טענים וסייחים וכו' וכרלה כמו שפי' רבינו שם דמקני' דהכא חיירי ברבית דאוריי'תא שפסק דמים על הנתן וגם פסק דמי השבח וקבל עליו לחת בכל שבה דבר קלוב בין יהיה שם שבח בין לח יהיה והיינו רבית קלוסה ותנא ההיא דחטוני שהוא רבית דרבנן והכא קמ"ל דאפי' רבית דאוריי'תא הוא כדקתני מפני שהוא רבית כלומר רבית דאוריי'תא ותע"ג דקתני לעיל (דף סה:) לח יסכור היטנו בפוחות מפני שהוא רבית והיינו רבית דרבנן לפי"ת שעוסה בכייחת דבית בכייחת דשכה הסם לחטריך לחשמועינן דהוי רבית דרבנן דלח הוי כמו שלח מסכנתח בכייחת דשריל לבל חפי מפני שהוא רבית הכא לא קאי לחלו דאוריי'תא קאמר מפי כיון דלח הוי רבית דרבנן לא קאמר לח נתן ברזל מן העכו"ם ולפירושו לא קשיא דהא דמקבל עליה חומסא וזולא הא דלא קביל עליה חומסא וזולא, א"ל רבא אי דקביל עליה מרה חומסא וזולא "צאן ברזל" קרית ליה, ועוד אדתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם *ליפלוג בדידיה במה דברי' אמורים דלא קביל עליה חומסא וזולא אבל קביל מרה חומסא וזולא שפיר דמי? אלא אמר רבא אידי ואידי דלא קביל עליה מרה חומסא וזולא וגבי בכורות היינו טעם דולדות פטורין מן הבכורה כיון דאי לא יהיב זוזי אתי נכרי תפיס להו לבהמה, ואי לא משכח להו לבהמה תפיס להו לולדות והוי ליה יד נכרי באמצע, וכי יד נכרי באמצע = פטור מן הבכורה. מרבה הוינן בגושך ותרבית לחנון דלים יקבענו" מאי "לחנון דלים"? אמר רב בגון שכור מלכא ואמרב נחמן אמר לי הנא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד כוכבים אחיכים רבא לרב נחמן לנבריו דנכרים תשיך" מאי "תשיך" לאו "תשוך" לא סני דלאו הכי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה "ולאחיך לא תשיך" בעבור עליון בעשר, ולא תעשה, אחיכים לוין מרן ומלוין אותם ברבית וכן בגר תושב אמר רב חייא בריה דרב הונא לא נצרכא אלא בכרי

מתני' **אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם *נולדות פטורין ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב. מלוה ישראל מעותיו של עכו"ם מדעת העכו"ם אבל לא מדעת ישראל: גמ' למימרא דברשותא דמקבל קיימא ורמינהו *המקבל צאן ברזל מן הנכרים ולדות פטורין מן הבכורה אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עליה אונסא וזולא הא דלא קביל עליה אונסא וזולא, א"ל רבא אי דקביל עליה מרה אונסא וזולא "צאן ברזל" קרית ליה, ועוד אדתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם *ליפלוג בדידיה במה דברי' אמורים דלא קביל עליה אונסא וזולא אבל קביל מרה אונסא וזולא שפיר דמי? אלא אמר רבא אידי ואידי דלא קביל עליה מרה אונסא וזולא וגבי בכורות היינו טעם דולדות פטורין מן הבכורה כיון דאי לא יהיב זוזי אתי נכרי תפיס להו לבהמה, ואי לא משכח להו לבהמה תפיס להו לולדות והוי ליה יד נכרי באמצע, וכי יד נכרי באמצע = פטור מן הבכורה. מרבה הוינן בגושך ותרבית לחנון דלים יקבענו" מאי "לחנון דלים"? אמר רב בגון שכור מלכא ואמרב נחמן אמר לי הנא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד כוכבים אחיכים רבא לרב נחמן לנבריו דנכרים תשיך" מאי "תשיך" לאו "תשוך" לא סני דלאו הכי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה "ולאחיך לא תשיך" בעבור עליון בעשר, ולא תעשה, אחיכים לוין מרן ומלוין אותם ברבית וכן בגר תושב אמר רב חייא בריה דרב הונא לא נצרכא אלא בכרי

מתני' אין מקבלין נתן ברזל • כל התחריות הנכנסים על המקבל ומס לוקח במעות עליו וכל זמן שלין נותן לו משויו תולקים הסכר ותע"ג דמסנה יתירא היא דהא תנא ליה (לעיל דף סה:) אין מוסיפין חטוני למחליף שכר מפוח דמקבל עליה פלגא דהפסד וכל שכן הכא דמקבל עליה כל התריות נקט ליה משום סיפא לבל מקבלין נתן ברזל מן העכו"ם ולפירושו לא הוי רבית זו אלא מדרבנן שהוא קרוב לשכר ורחוק להפסד ומקשה דמאי פריך בגמרא ממתניתין דהכא למתני' דשכורות (דף מז: ושם: ד"ה אין) הא ע"כ ס"ל למקשה דמתניתין דשכורות בדלא קביל עליה נכרי חומסא וזולא מדפריך רבא לעיל לחכמי לי דקביל עליה חומסא וזולא נתן ברזל קיימ ליה ומס כן על כרחך הוא רבית דרבנן ואפ"ה הוה אלא ליה שפיר הא דפטורי מן הבכורה משום כיון דלא נקיט מריה זוזי ברשותיה קיימי כדאמר בהדיא לחי טעמא בפ"ב דשכורות (שם) מקמי דסמיך עלה ממתניתין דהכא ועוד דפריך בגמרא ולפלוג ולימני בדידיה לבל קיבל עליה חומסא וזולא מקבלין הא עיקר מתניתין לית לחת הלא לחשמועי' דמן עכו"ם מקבלין כדפירש בקונטרס לבל בישראל דקביל עליה טעון חומסא וזולא מקבלין לח לחטריך כלל דהא מריש' שמעינן לה לבל מקבלין טענים וסייחים וכו' וכרלה כמו שפי' רבינו שם דמקני' דהכא חיירי ברבית דאוריי'תא שפסק דמים על הנתן וגם פסק דמי השבח וקבל עליו לחת בכל שבה דבר קלוב בין יהיה שם שבח בין לח יהיה והיינו רבית קלוסה ותנא ההיא דחטוני שהוא רבית דרבנן והכא קמ"ל דאפי' רבית דאוריי'תא הוא כדקתני מפני שהוא רבית כלומר רבית דאוריי'תא ותע"ג דקתני לעיל (דף סה:) לח יסכור היטנו בפוחות מפני שהוא רבית והיינו רבית דרבנן לפי"ת שעוסה בכייחת דבית בכייחת דשכה הסם לחטריך לחשמועינן דהוי רבית דרבנן דלח הוי כמו שלח מסכנתח בכייחת דשריל לבל חפי מפני שהוא רבית הכא לא קאי לחלו דאוריי'תא קאמר מפי כיון דלח הוי רבית דרבנן לא קאמר לח נתן ברזל מן העכו"ם ולפירושו לא קשיא דהא דמקבל עליה פלגא דהפסד וכל שכן הכא דמקבל עליה כל התריות נקט ליה משום סיפא לבל מקבלין נתן ברזל מן העכו"ם

בבדי חיין · התירו לו, ויאמר מכלן לסור מדרכנן דלמא לתי למיסרך: **רבינא אמר** · מתניתין דקתני מלין לוקח בדבית בתלמיד חכם **עסקינן: טעמא מאי אמרו רבנן** · דבית בכרי לסור שמא ירגיל הבכרי חלנו וילמד ממעשיו, לא גרסינן דלמא לתי למיסרך: **אם כסף תלוה את עמי** · עמי ובכרי תורה אור

בחין לעות עמי קודם: **עניך ועניי** [פירושין סב:]
עירך-עניים שם קרובין וממשפחתך:
עניך קודמין · דכתיב עמך הקרובין
לך: עניי עירך קודמין לעניי עיר אחרת · דהכי הוו עמך טפי: **יורד עמו לחייו** · רגיל להתקוטט עמו כלומר הכהו וכלומו בא להורגו **ונעני במעשיו** רשתי ליכד לתוך לומטתו של תבירו ולמעט מזוטתיו של תבירו **ואשה** בשעת מיתתו חבמים ליטרחל להקפ ולגמול רעה ועוד דלמרי' בכתובות (דף נ:) עד שתים עשרה שנה מתגלגל חדם עם בנו, מכלן ואילך יורד עמו לחייו" ומתי' יורד לתוך לומטתו, לימה לה לייסרו ולכופו לחורה קתמר: **פלוני כפר** · שהלוה ישרחל בדבית: **מתמוטטים** · דוק הכי טושה תלה לה ימוט הת לח נתן בשך ימוט: **פלנו מתמוטטין ועולין והללו כן'** · והכי [קידושין כח.] מסמע קרת' כל טושה תלה לה ימוט לטולם כלומר ואם ימוט, אין מוטטו מוטת טולם, אבל הטותן בשך ימוט לטולם: **נדיק גמור אינו בולע** · ותט"פ שמתמוטט, טולה ואינו נבלע לטולם: **ונא לך תלת לגר** · לטיל קתי ודיטת דבריית במסכת טרכין (דף נ:) בת ורתה כמה קשה תבקה [מכות ז: מגילה ו: [ט"ס]] של בביטים תדם טשת וטתן בפירות בביטים סוף מוכר מטלטלי כו' טד שלא בתת לידו טד שמוכר טמו שנתמר ונמכר לך ונא לך תלת לגר: **נמכר לעבודת כוכבים** לחטוב טצים ולשחוט מיס: **למר מר** · הבתת מפרש מתי קשיח ליה דבקתמר "חיני יודע מהו: **לגר תושב** [עבדים ג:] **אורח ארעא** · שהוא מתייחד טמה: **גמירי דמיקני קני** · הבקנה בטבד [קידושין כ.] ט"ק קיני: [עבדים ג:] יבקנא כפ"ג ב' תיש יד א' ותוס' שמות כא ב' ד"ה עבדי לי' ותוס' ב"ב ח' ד"ה עבדי לי' ותוס' קידושין כ.

מצאו יכול אחר לומר לו תכס לי ואני לעלה לך כו' · ומה תלמוד לומר לעלה לך לחפילו לומר לי לעלה ואני לעלה לך לחפילו לנכרי לומר לו לעלה לך לחפילו לנכרי חסור דלמא סרי לגלי דבעמידו לגבי נכרי כיון דמלוה משתיו לחבירו כדי שיפרע לנכרי רבית בשבילו פשיטא דהוי רבית לחפילו לא היה המלוה חייב לנכרי רבית כיון דמשכר המלוה טובה לנכרי רבית ע"פ המלוה הרי הוא כשטחן למלוה עצמו מדין ערב כמו מן מכה לפלוני ותקדם לחי לך דמקודשת מדין ערב בפ"ק דקדושין (דף ז') וכן קשה בסיפא וי"ל דנקט לך משום דעמידו לגמעוטין ריש לחפילו מקבל ישראל רבית כיון שמקבלו בשביל נכרי וכן בסיפא כשהעמידו לגבי ישראל לחסור לחפילו מקבל הנכרי רבית:

בשלמא סיפא לחומרא · תימה לחלוי לא הוי רבית נמור כשהעמידו לגבי ישראל לחפילו מקבל הנכרי רבית שהרי נעשה ישראל שלוחו של נכרי לקבל חובו מידו של נכרי וי"ל דחפילו שיוכל לזכות לחבירו במציאה הכא אין קבלתו מן הנכרי זוכה ליראל חבירו דהכי חם היה נכרי מפקיר מעותיו היה יכול לזכות לחבירו שהרי מיהא שהנכרי ליטו מפקירן לגלי בא לזכות מעותיו למלוה על ידי זה מלוה אין לו כח לזכות שחם כן היה ישראל המקבל שלוחו של נכרי לזכות במעותיו של ישראל ואין שליחות לנכרי וה"ל להיות מותר לפי' העמידו לגבי ישראל מי לחו דלחומרא חמרינן דים שליחות לנכרי חלא ריש לגלי דאין שליחות לנכרי שהרי בהעמידו לגבי הנכרי כיון דאין שליחות לנכרי למימרא דישראל שבי לא זכה בקבלתו לנכרי ואיתו חייב לנכרי כלום לגלי ליראל וכשטחן רבית לנכרי הרי הוא טחן עבור ישראל המלוה ופוטרו נגד הנכרי והוי כטחן ליראל עלמו ומשני דאמר ליה הניחס ע"ג קרקע והפטר והלוה יעלס מעל גבי קרקע בניווי הנכרי להתחייב לו קרן ורבית ולחפילו שלא הפקיר ישראל המעות כשנתנם ע"ג קרקע והוי עדיין שלו כשנתנם ישראל שבי מכל מקום כשפורע לנכרי רבית חיו בשביל ישראל לחשון שהרי כבר פטרו הנכרי לבל כשלא הניחס ע"ג קרקע לגלי לאמר חן לפלוני ישראל והפטר ולחי לחטה עמו שיחן לי קרן ורבית היה לחסור לגלי"פ שעשה גמי חיו פורע לו רבית לפטור לחם לרשון שהרי כבר פטרו הנכרי מכל מקום היו שקבל המעות מיד ישראל לרשון שהיה עד עשה המעות בלחריותו גרשה כטחן לו רבית לגלי"פ שחיו מחנה עמו לגלי הנכרי:

בגון שנשמ ונתן ביד · לומר רבינו שם להשמת לו לא לאמרינן סיפא לחומרא כדהוה לאמרינן לגלי מיירי גמי בקבל ישראל המעות מן הנכרי וקמ"ל דלגלי לאמרינן לחלשמת לנכרי גמר ומקני ליה וה"ל חיכא בשלמא בסיפא לרבינא לחין (יבמות דף לג·) דלגלי קאי בשלמא כולהו משכחת להו דשוו שליח ומפוך פ"ה ור"ח משמע לטעלם סיפא לחומרא כחוב בירושלמי ישראל שמנהו נכרי לפוטרופוס או שנטר מוחר לגוות ממנו ברבית ונכרי שמנהו ישראל לפוטרופוס או שנטר לגוות ממנו ברבית מעותיו של נכרי מוחר לגוות ממנו ברבית זה בכלל כל שהוא בלחריות ישראל לחסור בלחריות נכרי מוחר ובשמובה לחת כחב רבינו שם להיחר גמור הוא כהאי גוונא שיעלה ישראל הלוה משכנתיו על ידי נכרי או על ידי עבדו והמלוה יקבל משכנתיו מיד נכרי ויתן *המעות לנכרי או לפי' ליראל לך שיחמר המלוה לגי (ע) מלוה לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוה בלל על הלוה כ"ש על המשכנתיו והלוה הוא מסולק מן המשכן שהרי שם חבד חין לו דין ודבריס עם המלוה שהרי לא קבלו חלא מיד נכרי [ב] ומוחר ליראל להיות ערב בשביל נכרי ליראל המלוה לא בחר ערבא חזיל חלא בחר לוה חזיל ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרבית להשתא הוא דמוזף לנכרי:

ערב למאן · מי הוא המלוה שחני מוחר לעשות לו ערב: **מלו טוברין** · משום לא חשיטן (שמות כג) : **ופא כיון דנכרי כמר ערבא לוה** · לישו חובא חלא חת הערב: **פוא ניסו דשקיל רבים** · ערב זה הלוה מן הנכרי וחזר והלוה ליראל: **גדון דדיני ישראל** · [א] יקבע מן הלוה תחלה וכשלא ימלא חלא יגבה מן הערב והשתא חין הערב לוה מתחילה הלכך כי פרע לנכרי ההיא שעתא הוא דלוזפיה לחבריה ומאי דמוזף ליה שקיל מיניה: **למור** · דהוא ניסו דקא מוזף ליה ברבית: **ופס פעמידו מלל נכרי** · חע"פ שישראל טוחנ לחבירו במלות הנכרי: **מוסר** · דשלוחו הוא: **ופס פעמידו מלל ישראל למור** · ולח על פי שקיבלס זה מיד נכרי משום דנכרי שליח של ישראל ושלוחו של חדם כמותו: **כשלמא סיפא** · דקחני "חם העמידו מלל ישראל חסור" דמשמע שנכרי זה משוב שלוחו של ישראל חומרת דרבנן הוא למיסר להת דקי"ל שלוחו של חדם כמותו' בשולח ישראל ושליח ישראל נאמר דמתרומה גמרינן בפרק שני דקדושין (דף מג:) לחתם "גם חתם" לרבות שלוחכם מה חתם בני ברית חף שלוחכם בני ברית: **חלח ריפא** · דקחני "חם העמידו מלל נכרי מוחר": **כיון דאין פורס שליחות לנכרי** · ויראל מיראל קיבלס הוא ניהו דשקיל רבית: **דאמר לו נכרי** · **סניחס על גבי קרקע ופפטר** · וכן עשה ומשס נשלס ישראל שני: **כגון שנשמ ונתן ביד** · וקבלס מן הרשון ונתנס לשני: **מדשמ דידיה דישראל** · שהרי הוא הביחו חלל והוי נכרי שלוחו ונמחייר מדרבנן למיסר כדמחמרינן בסיפא: **שליחות דכל פמורס כולה** · שיהח שלוחו כמותו: **מכרומס גמרינן** לס · בקדושין: **מבל מגן לדידסו** · כגון שיהח שכריחה הוי שליח וסיפא לחומרא כדלחמרן: **מגן לדידסו נמי** · מה חתם בני ברית חף שלוחכם שולחים לו נלחמרם שליחות חלח בשעת ישראל ושליח ישראל · מלן דגניס הכח לחף שלוחכם בני ברית מסחכם: **וכיון מדרבנן חיים ליס** · שיהח ישראל זוכה לנוכך נכרי הלכך ההוח ישראל זוכה ליה מדרבנן בהלוחה זו מישראל שמכר חיים ליס שליחות · דכי כחב שליחות בגדול כחב בקרוי לחרום שיהח הקדשו הקדם ודיבורו חל, דגבי הקדשות וכדרים "חיש" כחיב וגבי "חמומה" "מקח כל חיש חשר יחדנו לבו וגו'" (שמות לה) :

בגון שנשמ ונתן ביד · חומר רבינו חם להשמת לו לא לאמרינן סיפא לחומרא כדהוה לאמרינן לגלי מיירי גמי בקבל ישראל המעות מן הנכרי וקמ"ל דלגלי לאמרינן לחלשמת לנכרי גמר ומקני ליה וה"ל חיכא בשלמא בסיפא לרבינא לחין (יבמות דף לג·) דלגלי קאי בשלמא כולהו משכחת להו דשוו שליח ומפוך פ"ה ור"ח משמע לטעלם סיפא לחומרא כחוב בירושלמי ישראל שמנהו נכרי לפוטרופוס או שנטר מוחר לגוות ממנו ברבית ונכרי שמנהו ישראל לפוטרופוס או שנטר לגוות ממנו ברבית מעותיו של נכרי מוחר לגוות ממנו ברבית זה בכלל כל שהוא בלחריות ישראל לחסור בלחריות נכרי מוחר ובשמובה לחת כחב רבינו שם להיחר גמור הוא כהאי גוונא שיעלה ישראל הלוה משכנתיו על ידי נכרי או על ידי עבדו והמלוה יקבל משכנתיו מיד נכרי ויתן *המעות לנכרי או לפי' ליראל לך שיחמר המלוה לגי (ע) מלוה לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוה בלל על הלוה כ"ש על המשכנתיו והלוה הוא מסולק מן המשכן שהרי שם חבד חין לו דין ודבריס עם המלוה שהרי לא קבלו חלא מיד נכרי [ב] ומוחר ליראל להיות ערב בשביל נכרי ליראל המלוה לא בחר ערבא חזיל חלא בחר לוה חזיל ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרבית להשתא הוא דמוזף לנכרי:

סמר

עָרֵב לְמַאן אֵילֵימָא עָרֵב לְיִשְׂרָאֵל *וְהָא תְּנָא
*אִלּוּ עוֹבְרִין בְּלֹא תַּעֲשֶׂה הַמְּלוֶה וְהַלּוֶה
הָעָרֵב וְהָעֵדִים אֶלָּא לִנְכְרֵי יְכוֹלִין דְּדִינִיָּה
דִּנְכְרֵי דְּאִזֵּיל בְּתַר עָרֵבָא, אִידְּהוּ נִיהוּ דְּקָא
שָׁקֵיל מִינֵּיהּ דְּבִיתָא: אָמַר רַב שֵׁשֶׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּיבֵּל
עָלָיו לָדוּן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל, אִי קִיבֵּל עָלָיו לָדוּן
בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל רְבִית גַּמִּי לֹא לִשְׁקוֹל? אָמַר רַב
שֵׁשֶׁת שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו לָדוּן וְלֹא קִיבֵּל עָלָיו לָדוּן:
מְלוֹה יִשְׂרָאֵל מְעוֹתָיו שֶׁל נָכְרִי מִדַּעַת הַנָּכְרִי
כו': תָּנוּ רַבָּנָן מְלוֹה יִשְׂרָאֵל מְעוֹתָיו שֶׁל
נָכְרִי מִדַּעַת הַנָּכְרִי אֲבָל לֹא מִדַּעַת יִשְׂרָאֵל
כֵּיצַד יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּוָה מְעוֹת מִן הַנָּכְרִי בְּרִבִּית
וּבִיקֵּשׁ לְהַחֲזִירָם לוֹ, מָצָאוֹ יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְאָמַר
לוֹ תֵּן לִי וַאֲנִי אַעֲלֶה לְךָ כְּדֶרֶךְ שֶׁאַתָּה
מַעֲלֶה לוֹ אַסְוָד, וְאִם הֶעֱמִידוֹ אֵצֶל נָכְרִי מוּתָּר
וְכֵן נָכְרִי שֶׁלָּוָה מְעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל בְּרִבִּית
וּבִיקֵּשׁ לְהַחֲזִירָם לוֹ מָצָאוֹ יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְאָמַר
לוֹ "תֵּן לִי וַאֲנִי אַעֲלֶה לְךָ כְּדֶרֶךְ שֶׁאַתָּה
מַעֲלֶה לוֹ אֲחוֹתְךָ וְאִם הֶעֱמִידוֹ אֵצֶל יִשְׂרָאֵל
אָסוּר בְּשֶׁלְּמָא סֵיפָא לְחוּמְרָא אֶלָּא רֵישָׁא כֵּיוָן
דְּאֵין שְׁלִיחוּת לְנָכְרִי אִידְּהוּ נִיהוּ דְּקָא שָׁקֵיל
מִינֵּיהּ רְבִיתָא: אָמַר רַב הוּנָא בַּר מָנוֹת
מְשַׁמְּשִׁיהּ דְּרַב אִחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָּא הֲכָא
בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן דְּאָמַר לֵיהּ הַנִּיחֵם עַל גַּבֵּי
קַרְקַע וְהִיפְטֵר, אִי הָכִי מַאי לְמֵימְרָא? אֶלָּא
אָמַר רַב פָּפָּא כְּגוֹן שֶׁנָּטַל וְנָתַן בְּיָדוֹ, וְאָכְתֵּי
מַאי לְמֵימְרָא? מַהוּ דְּתֵימָא נְכְרֵי גּוּפֵיהּ כִּי
עָבִיד, אִדְּעָתָא דְּיִשְׂרָאֵל קָא גָּמִיר וְיָהֵיב, קָמַ"ל
רַב אַשִׁי אָמַר כִּי אָמְרִינַן אֵין שְׁלִיחוּת לְנָכְרִי
הָנֵי מִילֵּי בְּתוֹרָה אֲבָל בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ
יֵשׁ שְׁלִיחוּת לְנָכְרִי, וְהָא דְּרַב אַשִׁי דִּבְרוֹתָא
הִיא מַאי שְׁנָא תְּרוּמָה דִּלְמָא, דִּכְתִיב °אִתְּכֶם
"גַּם אַתֶּם" *מָה 'אִתְּכֶם' בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם
נְמִי בְּנֵי בְּרִית, שְׁלִיחוּת דְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ
נְמִי מִתְּרוּמָה גְּמִרִינַן לָהּ, אֶלָּא דְּרַב אַשִׁי
בְּרוֹתָא הִיא אֵיכָא דְּאָמְרִי אָמַר רַב אַשִׁי כִּי
אָמְרִינַן אֵין שְׁלִיחוּת לְנָכְרִי הָנֵי מִילֵּי אֵינְהוּ
לְדִידְהוּ אֲבָל אֲנַן לְדִידְהוּ הוֹאִיל וְשָׁלִיחַ
וְהָא דְּרַב אַשִׁי בְּרוֹתָא הִיא מ"ש אֵינְהוּ
לְדִידְהוּ דִּלְמָא דִּכְתִיב 'אִתְּכֶם', גַּם אַתֶּם לְרַבּוֹת
שְׁלוּחֲכֶם: מָה אִתְּכֶם בְּנֵי בְּרִית °אַף שְׁלוּחֲכֶם
בְּנֵי בְּרִית אֲנַן לְדִידְהוּ נְמִי מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית
קַאֲמַר, אֶלָּא הָא דְּרַב אַשִׁי בְּרוֹתָא הִיא רְבִינָא
אָמַר נְהִי דְּשְׁלִיחוּת לְנָכְרִי לֵית לֵיהּ, זְכִיָּה
*מִדַּרְבָּנַן אִית לֵיהּ מִידִּי דַּהֲוֵי אַקַּטָּן: קָטָן לֹא אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ שְׁלִיחוּת
אִית

תורה אור

[ב"ל והתנן] נקטן עסו:

* והני כאלו הדבה הוא צל יאלוה בכסף דלוה הכא ולכתיב הגמן לכרוין לכרוין ולכתיב ציוה התעלות ד"ה כאלו וכו' ולכתיב ציוה התעלות ד"ה כאלו וכו' לקן בחנם כדרוש ולכתיב ציוה ד"ה כאלו וכו' הגי ומשלם לו

נ"ל ד"ה בדוחא [ופי' מ"ם לעיל ט:כסס סערון] קידושין מה: [ביומין כג:] באמרי יהודה בן תניחי אמת מהומות כי אמרי אינשי קיבא אחרי בני ישראל ונתפתה אמרו חוה חוה תרומה כי ראמרן בכהן

נ"י ד"ה לחמרן

[שיטי נ"י בחוס' כתובות יח. ד"ה מסכיזין ועיי"ם בחוס' סנהדרין סה: ד"ה קטן]

* נראה ת"ל הוא אחיך בחבן דכתיב גמר ומקני ליה בשלמא בסיפא מתניתין ד"ה קטן

כ"ל נשחה בשעת שמכסס לנכרי לו שיחול ניראל לך שיחמר לשעה אחי בשעת הנכרי כו'. רשב"ם

מים ליה וכיה · דתנן זכין לקטן בפרק מי שמת (ג"ג דף קנ:): וקפן עליו במלוה · לתחר זמן חיוב עמו על הרבית וזקף הכל ביחד במלוה וכתב לו שטר עליהם "כך וכך לי חייב לפלוני": וגובה מן הרבים · דמשמע זקיפה הוי כגבוי: בין כך ובין כך · לפלג פלוג וטעמא כדמפרש ואזיל שלח יחמרו כו': שטר שיש בו רבית · שכתוב בו פלוני לוה מפלוני מנה ברבית כך וכך לזמן פלוני: המוקדמין למלוה: פסולין · דכתי למיטרף לקומות מזמן הכתוב בו ועדיין לא הלוה ושטר הלקוחות קודם למלוה וזה מוליא שטרו והוא קודם והוא שקר: פסולים · ואינו טורף מן המשועבדין ופי' מן המחובר למלוה: ר"מ היא · דקיים ליה דמלוה שטר מיקרי: שמא יגבה מן ומן לשטר · לחיכא דלא מסיק לדעתיה לדקדק כל כך בזמן הלוחה לומר למלוה "שטרך מוקדם ומקחי קדם להלוחך": פרדיסא · כרם: כרשינא · לטמיון: ומחיצה לקומה בית ידוי · ותבד שטר המכירה ותחב מכח חזקה של ג' שנים דכולי האי לא מלית למיזדהר בשטרא: מוג · בעל הכרם: מקנייה · במתנה בעדים: לבנו קטן · כדי שלא תהא מכירתו מכירה שכיולית שטר מכירתו זה יוליא שטר מתנתו ולא גילה הדבר: ווי · מעות שהוא חוכע ממנו שמוליא עליו שטר שמכרת לי כרם שלך וקבלת מעותי וכתבת לי לחכיוהי: למלוה בשטר דמו · דהא כתב ליה מחריות: מודה

*[ע"ז כ:] ואלא את זכרי בכסף זה שאנו טוענין

[ב"ק ל:] [ב"ב לד:]

[נעיל יז: סנהדרין נב: שבועות פ"י [מ"ה] ב"ק כ: מ: ב"ב קנו: קעה: (יבמות קכב)]

[יבמות נו:]

[נ"מ ובעירובין מז:]

[ב"מ נו:]

[ב"ק קי:]

[ב"ק קי:]

[ב"ק קי:]

[דף כה:]

[ב"מ נו:]

[ב"ק קי:]

[ב"ק קי:]

[ב"ק קי

מודה בטענת שכתבו - מאחר שהלוה מודה שכתב חוב שהוליא עליו שטר אין לחוש שמא הוא מחזיק לאחר לאחר שהעדים החתומין בו ולהעיד על חתימתן ולקיימו וה"ג הכי מודה שמכרו לו בחתימות ואם השטר בטל לעניין המכירה מפני שטר מתנה שקדמו לא בטיל לעניין לחתימות: **לא ניתן ליכתב** - מאחר שנתנו כבר במתנה ,ועל כרחו כתבו ליה זה: **לפיכך שמעתא** - דרבינא: **נימא לא ניתן ליכתב** - ללמוד שטרא מינה שלא בטיל שטרא מפני שהלוה מודה שכתב חוב שהוליא עליו שטר אין המלוה לריך לחזר לאחר העדים החתומין בו

קלב א מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' לט סעי' ו וסי' קא סעי' ג ג :

קלג ב מיי' שם פ"ע הל' ג סמג לאוין קנ טוש"ע י"ד סי' קעה סעי' ג :

קלד ג מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעי' ד :

קלה ד מיי' שם :

קלו ה מיי' שם הל' ה וסמג שם טוש"ע שם סעי' ז :

קלז ו מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעי' ה:

קלח ז מיי' שם טוש"ע שם סעי' כ :

קלט ח ם מיי' שם טוש"ע שם סעי' ב:

קמ י מיי' שם פ"י הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קסב סעי' ג :

יזיף מלקוט חבריה · לי לאו משום דמלי למיזף לט"ג דמלי למזכן לין השוב שטר לפסוק עליו: **אין** לוין על שטר שכשוק · ומסקנא דלוין לפי ה"ג דחייכי סלה בסלה [ב] מיירי כיש לו מעות ללוה דמלי זכין בשוקת או יש לו מעות כדרבי ילחק בשוק פירקת (דף עה:) יש לו סלה לוה עליה כמה כוריס וק"ק למה לי שטר רק שימלא פירות לקנות לפיהן ביוקר ואיכ דגרסינן לין לוין על פירות שכשוק:

*מודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו וגובה מנכסים משועבדים? אמר ליה רבא מי דמי: התם ניתן להכתב הבא *לא ניתן להכתב, יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא אמר ליה רבינא למרימר אלא הא דאמר ר' יוחנן "גזורה שמא יגבה מזמן ראשון" נימא *לא ניתן ליכתב! א"ל חבי השתא נהי דלא ניתן ליכתב מזמן ראשון אבל ניתן ליכתב מזמן שני לא ניתן ליכתב כלל, אלא הא דתניא *לשבח קרקעות כיצד ירי שגבל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא גובה מנכסים בני חורין נימא לא ניתן ליכתב? חבי השתא לתא אלמ"ד *ניחא ליה דלא ניקרייה גזלנא אי למ"ד ניחא ליה דליקום בהימנותיה: מפיים ליה למריה ומוקים ליה לשטרא דלא לאברוחי מיניה קמבויו, שטרא מקיים ליה: **מתני'** *אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער, *יצא השער ולא פסקו עמו על הגדיש ועל העביט של ענבים ועל המעטן של זיתים ועל הביציס של יוצר ועל הסיד משישקעו בכבשן, ופוסק עמו על הזבל כל ימות השנה רבי יוסי אומר (ו) אין פוסקין על הזבל אלא אם כן היתה לו זבל באשפה, וחכמים מתירים. ופוסק עמו בשער הגבוה רבי יהודה אומר אע"פ שלא פסק עמו בשער הגבוה *יכול לומר תן לי כזה או תן לי את מעותי: **גמ'** אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן "אין פוסקין על שער שבשוק", אמר ליה ר' זירא לר' אסי: אמר ר' יוחנן אפי' כדורמוס הזה? אמר ליה: "לא אמר ר' יוחנן" אלא בשוק של עיירות דלא קביעי תרעייהו "למאן" דסליק ארעתין מעיקרא דאמר ר' יוחנן "אפי' כדורמוס הזה" אלא מתני' דקתני **אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער, יצא השער פוסקין** היכי משכחת לה-מתניתין? בחיטי דאכלבי וארבי דמשוך תרעיה טפי. ת"ר *אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער, יצא השער פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה. הוסדשום מארבע וישנום משלש אין פוסקין אלא עד שיצא השער לחדש ולישן. והוסלקוטות מארבע ולכל אדם משלש אין פוסקין עד שיצא השער ללוקט ולמוכר אמר רב נחמן פוסקין ללקוטות כשער הלקוטות, א"ל רבא לרב נחמן מ"ש לוקט דאי ליח ליה, יזיף מלקוט חבריה, בעל הבית נמי יזיף מלקוט? א"ל בעל הבית זילא ביה מילתא למיזף מלקוט אבעית אימא מאן דיהב זוזי לבעל הבית, אפירי שפירי יהיב/אמר רב ששת אמר רב הונא אין לוין על שער שבשוק, אמר ליה רב יוסף בר חמא לרב ששת ואמרי לה רב יוסי בר אבא לרב ששת ומי א"ר הונא הכי והא בעי מיני' מרב הונא: הני בני בי רב דיופי בתשרי ופרעי בטבת שרי או אסיר, אמר להו הא חיטי בהיני והא חיטי בשילי אי בעי זבני ופרעי ליה? מעיקרא סבר רב הונא אין לוין, כיון דשמעה להא דא"ר שמואל בר חייא א"ר אלעזר "לוין" אמר אינו נמי "לוין" תנו רבנן המלוה חבירו ואמר לו יתנה לי ואני אעלה לך בדרך שמעלין לך באותו מקום: ברשות

*מודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו וגובה מנכסים משועבדים? אמר ליה רבא מי דמי: התם ניתן להכתב הבא *לא ניתן להכתב, יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא אמר ליה רבינא למרימר אלא הא דאמר ר' יוחנן "גזורה שמא יגבה מזמן ראשון" נימא *לא ניתן ליכתב! א"ל חבי השתא נהי דלא ניתן ליכתב מזמן ראשון אבל ניתן ליכתב מזמן שני לא ניתן ליכתב כלל, אלא הא דתניא *לשבח קרקעות כיצד ירי שגבל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא גובה מנכסים בני חורין נימא לא ניתן ליכתב? חבי השתא לתא אלמ"ד *ניחא ליה דלא ניקרייה גזלנא אי למ"ד ניחא ליה דליקום בהימנותיה: מפיים ליה למריה ומוקים ליה לשטרא דלא לאברוחי מיניה קמבויו, שטרא מקיים ליה: **מתני'** *אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער, *יצא השער ולא פסקו עמו על הגדיש ועל העביט של ענבים ועל המעטן של זיתים ועל הביציס של יוצר ועל הסיד משישקעו בכבשן, ופוסק עמו על הזבל כל ימות השנה רבי יוסי אומר (ו) אין פוסקין על הזבל אלא אם כן היתה לו זבל באשפה, וחכמים מתירים. ופוסק עמו בשער הגבוה רבי יהודה אומר אע"פ שלא פסק עמו בשער הגבוה *יכול לומר תן לי כזה או תן לי את מעותי: **גמ'** אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן "אין פוסקין על שער שבשוק", אמר ליה ר' זירא לר' אסי: אמר ר' יוחנן אפי' כדורמוס הזה? אמר ליה: "לא אמר ר' יוחנן" אלא בשוק של עיירות דלא קביעי תרעייהו "למאן" דסליק ארעתין מעיקרא דאמר ר' יוחנן "אפי' כדורמוס הזה" אלא מתני' דקתני **אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער, יצא השער פוסקין** היכי משכחת לה-מתניתין? בחיטי דאכלבי וארבי דמשוך תרעיה טפי. ת"ר *אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער, יצא השער פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה. הוסדשום מארבע וישנום משלש אין פוסקין אלא עד שיצא השער לחדש ולישן. והוסלקוטות מארבע ולכל אדם משלש אין פוסקין עד שיצא השער ללוקט ולמוכר אמר רב נחמן פוסקין ללקוטות כשער הלקוטות, א"ל רבא לרב נחמן מ"ש לוקט דאי ליח ליה, יזיף מלקוט חבריה, בעל הבית נמי יזיף מלקוט? א"ל בעל הבית זילא ביה מילתא למיזף מלקוט אבעית אימא מאן דיהב זוזי לבעל הבית, אפירי שפירי יהיב/אמר רב ששת אמר רב הונא אין לוין על שער שבשוק, אמר ליה רב יוסף בר חמא לרב ששת ואמרי לה רב יוסי בר אבא לרב ששת ומי א"ר הונא הכי והא בעי מיני' מרב הונא: הני בני בי רב דיופי בתשרי ופרעי בטבת שרי או אסיר, אמר להו הא חיטי בהיני והא חיטי בשילי אי בעי זבני ופרעי ליה? מעיקרא סבר רב הונא אין לוין, כיון דשמעה להא דא"ר שמואל בר חייא א"ר אלעזר "לוין" אמר אינו נמי "לוין" תנו רבנן המלוה חבירו ואמר לו יתנה לי ואני אעלה לך בדרך שמעלין לך באותו מקום: ברשות

לי כשער הזול, שער הגבוה היינו זול שנותנין פירות הרבה בדמים מועטים: יכול הוא לומר לו: כשירלה שער הזול: תן לי כזה או תן לי מעותי: שהרי לא משך ויכול לחזור בו ולפיכך מי שפרע ליכא הוחיל ולא נתן מעותיו ע"מ לקבל עכשיו אלא לאחר זמן ובתוך כך נשתנה השער סתם דעתיה דאינש אשער זולא פסיק: **גמ'** כדורמוס · ליטליז רב וגדול: **בחלבי ומרבי** · מביאיהן בעלי בתים ואוצרי פירות לפתוח לוצרותיהם ופניות בתוח בשכר המביאות תבואה למכור: **דמשוך תרעייהו** · לזמן מרובה: ה"ג בתוספתא היו חדשים מלרבע ויושנים מלקט: **אין פוסקין עד חדשות מארבע עד שילא שער לחדש ולישן** · דהא דחדשים מלרבע משום דלא יבאו עדיין כל הלורך והפוסק על החדשות לא יקבלם לימטו עכשיו אלא לאחר זמן כשיתייבשו כל לרכם לפיכך אין פוסק עליהן לקבל עליהן מלרבע סאין בסלע עד שילא השער מלרבע לחדש ולישן: **היו של לקוטות מארבע** · סתם תבואות לקוטות חגיגן יפין: שלוקטין בכמה שדות ומערבין שיבלי שיפין עם שיבלי חגיגן: **אין פוסקין עם בעל הבית מארבע** · עד שילא השער של ד' ללוקט ולמוכר: **יזיף מלקוט** · תבואה מעורכת: **אין לוין על שער שבשוק** · שמי שמעתי אין לוין מעות בדרך הלואה ע"מ שאם לא אחלם לך מעות עד זמן פלוני אחן לך פירות כשער של עכשיו, דאז"ג דדרך מקח וממכר שרי, דרך הלואה אסור ובהלכות גדולות מפרש אין לוין סאה בסאה על סמך שער שבשוק דניחוש דילמא הוחיל ואיטי בהיני ואיטי בשילי הוה ליה כעין [ב] סיבא בני לו עד שילא שאחלם מפרש] (לקמן דף עה:) : **דיופי בתשרי** · מעוטין : **ופרעי פירות בטבת** · כשער של תשרי ועלעון התחר לוין תעין ופורעין חטין : **ממקום למקום** · ממקום הזול למקום היוקר : **אמר לי** · [א]ולוליכנה ואעשה לרכי במעות עד זמן פלוני :

* כן ג"ל - דלמאן:

כרשות

(ד"ה ברשות - ג"ל: ג"ל בתרתי סלע = ג' סאין, ובשלשה סלע = ד' סאין)

מסורת הש"ס

קלב א מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' לט סעי' ו וסי' קא סעי' ג :

קלג ב מיי' שם פ"ע הל' ג סמג לאוין קנ טוש"ע י"ד סי' קעה סעי' ג :

קלד ג מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעי' ד :

קלה ד מיי' שם :

קלו ה מיי' שם הל' ה וסמג שם טוש"ע שם סעי' ז :

קלז ו מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעי' ה:

קלח ז מיי' שם טוש"ע שם סעי' כ :

קלט ח ם מיי' שם טוש"ע שם סעי' ב:

קמ י מיי' שם פ"י הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קסב סעי' ג :

גליון הש"ס

הסגרי של רבא אתרוא ואתי שלא כדרכו אלו ניתנו לזכות ב) אלא ניתנו להכתב ג) גליון שאכל ...

[עיין ז' ד"ה וק"ל]

ביאור

האומר אחרונה מאא שלוחי לזכות ב) גליון שאכל ...

[עיין יד: ד"ה ומפני וכפי' הכ"ם]

[עיין סכ:]

[עי' תוס' לקמן עד:]

מפרש לשבח קרקעות כיצד: **ומרי מיה יונלח מפתח ידו** · של לוקח שהגזל מוליחה בדין: **כשבוע גובה** · כשהלוקח גובה מעות מן הגזלן: **מנכסים משועבדים** · טוען לקוחות שלקחו לחריו מפני שהלחריות שכתב בשטר מכירתו קודם למקחו: **ושבח מנכסים בני חורין** · ולא ממשועבדים מפני תקון העולם דאין לו קלנה יכולין להזהר בדבר שאין לו קלנה בגון לחריות השבח והפירות דשלמת בקרן מזהרין להניח מקום לגבות ממנו ולי לא נזהרו לפסידו לפסייהו: **נימא לא ניתן** · שטר מכירה זה ליכתב שהרי גזולה היתה ובטל השטר ולחריות שבו ולמאי גובה קרן ממכרי' משועבדים: **לי למ"ד** · בפ"ק [דף טו:]: **ניחא ליה דלא ניקרייה גזלנא** · לחדם שמכר שדה גזולה לחבירו מחזר על הבעלים הרחלוים ולוקחה מהם להעמיד ביד הלוקח כי היכי דלא ליקרייה 'גזלנא': **מפיים ליה למרה** · לוקחה מן הבעלים הרחלוים: **שכא מכרומי קמכרת ליה** · שהקנה לבעל קרן להבריח מזה: **שעריך מקייס ליה** · בתמיה אין דעתו להחזיקה בידו הלכך לא ניתן ליכתב הוא: **מתני' היה סוף שמילה לקולריס** · יש לו גדיש ועדיין לא ילא השער: → **פוסק עמו** · בחיזה שער שילה לתת לו מלותו גדיש רביון דיש לו תין כמן רבית דמעכשיו הוא קלי לו ותע"פ שלא משך ,לכי תין לו' כמי = 'תבן רבית' מדרבנן הוא ,וכי יש לו לא גזור: **על העביט של ענבים** · כלי גדול שעורין בו את הענבים לפני דריכה והם מתממין ומתבשלים להוליא יינם יפה יפה ושל זיתים קרוי מעטן: **ועל הביליס של יוקר** · פוסק עם היוקר בתחילת בחיזו שער שילה ותע"פ שלא ילא השער עם → הכנים עפר ועשלו ביליס שקורין מעוקע"ם ושופה מהם קדירות: **ועל הסיד** · פוסק עמו משיקטענו ככבשן לבנים והטעים לשרוף: ה"ג רבי יוסי לומר לעולם ליט פוסק עמו על החזל עד שיהא לו זבל בחשפות: **ופוסק עמו כשער הגבוה** · אם יפחות השער ממה שהוא עכשיו תתן

ביאור

האומר אחרונה מאא שלוחי לזכות ב) גליון שאכל ...

הגהות הב"ח

(ו) גמ' אמר ר' יוסי תומר לשלם אין פוסקין:

הגהות הגר"א

(א) רש"י ד"ה תנה לי ולוליכנה ותעשה כו' · ר"ל דתלוה מתוך כבל ענין וכ"כ תוס' עה ע"ש בד"ה מחמירים כו' ומתמיה היו מתחברים כו' ועכו' קע"ז ס"ע בגמ"ס: [ב] תוס' ד"ה אין מיירי כו' · ר"ל אבל בכתמן כתב שהגלוסים מפרין בכל ענין אם יש כשער וכ"כ ריא"פוסמ"ס:

גליון הש"ס

הסגרי של רבא אתרוא ואתי שלא כדרכו אלו ניתנו לזכות ב) גליון שאכל ...

מפנה

◇ קושיות על רבא

◇ תשובות

◇ הלכות רבא

מפנה

◇ קושיות על הגזלת סחורה מאחרות הגזל לאחרות הזיקו

מפנה

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

מפנה

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

גליון הש"ס

פוסקין ים ספרי' דל"ג יצא השער וכו' ועי' לעיל דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו

גליון הש"ס

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

גליון הש"ס

איזהו נשך פוסקין על הפירות הב"ח (ו) גמ' אמר ר' יוסי תומר לשלם אין פוסקין: עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

גליון הש"ס

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

מפנה

◇ הלכות רבא

◇ קושיות על רבא

◇ תשובות

◇ הלכות רבא

מפנה

◇ קושיות על הגזלת סחורה מאחרות הגזל לאחרות הזיקו

מפנה

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

מפנה

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

גליון הש"ס

פוסקין ים ספרי' דל"ג יצא השער וכו' ועי' לעיל דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו

גליון הש"ס

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

גליון הש"ס

איזהו נשך פוסקין על הפירות הב"ח (ו) גמ' אמר ר' יוסי תומר לשלם אין פוסקין: עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

גליון הש"ס

פוסקין על הגזלת (ע"ש דף פב: בתוס' ד"ה ואפילו) עבדו (לקמן דף עה:) ואפילו אחר זמן

ברשות מוכר · שם קיבל עליו מוכר לחריות הדקך: מופר · דאין כאן מלוה עד שתמכר וכל מה שנמכר ביוקר, של בעלים הרשתעויים הוא: ברשות לוקח לקבל · דמהשתא מלוה הוא גביה ויכיל ליה טופייתא מדמיה בריבית: תנס לי · ואוכלס כאן ואני תעלה לך לזמן פלוני מפירות שיש לי שם: יש לו שם מופר · דמהשתא לוקחניהו ברשותיה ואע"ג דלא משך, כאלו כבשה לו רבית קטופה היא דלא לקח רבית דרבנן, וכי יש לו לא נזור: אין לו באותו מקום, אפור · דבשכר המתכתו נתן לו זה במקום היוקר: ונמכרים מעלים במקום היוקר בשמקום זול ואין מוסגין: המוכרים המשתכרים בתבואה ומביאים ממקום הזול למקום היוקר מותר למכור ומשתכר ומעות מצטרפין בתים עשירים במקום היוקר ע"מ ליתן לחם לעתיד לבוא ואין מפירות שיהא לרבים שכר המתנת עשרה כדאיתא בפרק הזהב (ב"מ דף סא:) ומעות דמעשר שני (דברים יד, כו) ומעות דמעשר עני (שם כו, יב) ומעות דהקדש (ויקרא כז, יט) ומעות דמתנות עניים (פאה פ"ח מ"ח) ומעות דמעשר שני שנטמאו (מ"ק דף יח:) ומעות דמעשר עני שנטמאו (ב"ק דף קיג:) ומעות דמעשר שני שנפדו (מ"ק דף ט.) ומעות דמעשר עני שנפד

רב מר בר רחל · בימי רבה היה כדמסתמע הכא ובפרק מי שמת (ב"ב דף קמט· ושם ד"ה רב) ובפרק החולץ (יבמות דף מה: ושם ד"ה רבה) לא גרס רב אלא מר בר רחל ולא רבה והיה נהג על ליסור גיורת ועוד מניו אחר בני על רבה כדאמרי' במי שהחשיך (שבת דף קנד· ושם ד"ה ומתני')

רבה אחוה דרב מרי בר רחל:

נטר שמת שקל אגר ביתא · פי' בקונטרס אגר שנה הבאה ותימה למה לו המתין עד סוף השנה דשכירות תיכף משתלמת אלא לבסוף ומתוך כך היה מתגנה ליתן השכירות בסוף כל חדש וכן משמע במתניתין לעיל (דף סה·) גבי מרכיס על השכר לי גמי נטר שמת הייגו (שכירות של) שנה שניה ומיהו קשה למה לו ניכה לו מחובו ומתוך כעוס היה מן השכירי שיפרע לו או להרשות שהוא נותן לו שכר שלא יהיה נראה כיוצא בשכר הלוותה ול"ת מכח דיעת דבר מלרת היה לו לרב מרי להוליא מיד רבה דלתמרינן לעיל (דף סה·) מאי משכנתא דשכוחא גביה (נ) והא דלתמרינן לקמן (דף קח:) דוקן מן השכירי ליתי בית מקום דיעת דבר מלרת היינו משום דמלי לחמר ליה לריך לחבירי ממלרך לחל הכא רב מרי שלא היה לו בית אלא בית השכירי לא שייך היא טעמא ולתרבה הפסיד שכל זמן שלא קנאו רבה היה דר בו רב מרי בשביל רבינו ול"ל דרב מרי לא היה רולה לקנותו*:

דסתם משכנתא שמת · ולא הוה מני נכרי לסלוקי ואפוך כמו כשכר אלנו כל לותה שנה כמו לעיל (דף סז:) בתחלת דלא מסלקי והשתא ניסקול מר אגר ביתא דחביב כאילו הוה הבית ממושכן לו מרבית שאם היה בא רבה להחזיק בבית היה מונעו רב מרי אם היה רולה עד שיפרע לו מעותיו הלכך הוה חביב רבה כלוה ואכור רב מרי לדור בו בחנם ורבה השיבו דלא עדיף מנברה דאחי מיניה:

השתא ניסקול מר אגר ביתא · משמע דיכול לחדם למכור מה שהשכיר ביד לחרים וכן משמע בפרק החומר משקלי (ערכין דף כח· ושם ד"ה ר"ק) דאם הקדיש המשכיר את הבית אין השוכר רשאי לדור בו יותר ואם דר בו משל ושנה דאמרי' בפרק לע"פ (כתובות דף נס: ושם ד"ה שדה) ובפרק בתרא דנדרים (דף פו·) בית שמשכנתי לך להשתפדנו ממך תיקדוש קדשה משמע שכל זמן שהית ממושכנת אינו יכול להקדיש וי"ל דמה שיתר על החוב יכול להקדיש ולמכור לבל גובה אחילה חובו ומה שאין יכול לדור בו לפי שהקדש מעורב בו וימכור הבית ויקח זה שכר נשתן: **ושפבי** ליה טפי · אין זה רבית מחורת שלא היו מזכירים שעותין בשביל מעותיו שהיו בעלין בקונטרס ולא דמי להלוהו ודר בשביל מעותיו דשאני התם דף סה:) לע"פ שאינו לומר שיהא דר בשביל מעותיו דשאני התם שעדיין חייב לו: **משתעבדי** בהו טפי · [א]ית ספרים דלא גרסי טפי שלכאוף היו מחזירים להם מעות הכרגא שעותין בעבורם וכל מה שהיו משעבדין בהן היה בשכר הלוחה: **אפרוותא** דזולפפא · הכא משמע שהיה שם מקום הזול והכאוכר פירות (ב"ב דף לח·) משמע שהיו מוליבין שם הייטת כדי למוכרן ביוקר ול"ל שהיתה עומדת בין מדינה שהיה שם יין לרוב ובין מדינה שלא היה נמלא שם יין והיו מביאים שם ממקום הזול ובאים ממקום היוקר שם לקנות:

התם בידו הכא לא בידו · דימה במתי הוי טפי בידו התם מהכא דלתי מיירי התם שים בידו תבואה לזרוע הכא נמי אם יש לו יין הוי בידו ואי תביב התם משום דים בידו לקנות הכא נמי בידו לקנות ויש לומר דהכא אין בידו כשאר הזול דזולפפא לא משך כולי האי דשמא כשביכא לקנות לא ימלא בחותו שאר לבל בחם לוביר בידו לקנות חטין שאם לא ימלא בזול יקנה ביוקר: הכא

רב מרי בר רחל משכנו ליה ההוא נכרי ביתא הדר ובנה לרבא, **נטר** תריסר ירחי שתא שקל אגר ביתא אמטי ליה לרבא, אמר ליה *האי דלא אמטאי למר אגר ביתא עד האידנא *דסתם משכנתא שתא אי בעי נכרי למלקי לא הוה מצי מסלק לי השתא לשקול מר אגר ביתא, א"ל אי הוה ידענא דהוה ממושכן ליה למר לא הוה זבינא ליה, *השתא כריניהם עבדינן לך כל אימת דלא מסלקי בזוזי לא שקיל אגר ביתא אנא נמי לא שקילנא מינך אגר ביתא עד דמסלקנא לך בזוזי אמר ליה רבא מברניש לרב אשי מר רבנן בפא אכלי רבינא זוזי אחמרא בתשרי ומבחרי לה בטבת אמר ליה אינהו נמי אחמרא קא יהבי אחלא לא קא יהבי – מעיקרא דחמרא חמרא דחלא חלא, הלכיא שתא הוא דמסבחרי ארבינא הוה יהיב זוזי לבני אכרא דשנוותא ושפבי ליה טפי כופיפא אתא לקמיה דרב אשי אמר ליה מי שרי? אמר ליה אין אחולי הוא דקא מחלי גבך אמר ליה הא ארעא לאו דידהו היא? אמר ליה ארעא לטסקא משעברא ומלבא אמר מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא אמר ליה רב פפא לרבא מר הני רבנן דיהבי זוזי אכרגא דאינשי ומשעבדי בהו טפי אמר ליה *השתא איכו שביבא לא אמרי לכו הא מילתא דהבי אמר רב ששת: מוהרקיוהו דהני בטפסא דמלכא מנח ומלבא אמר מאן דלא יהיב כרגא לשתעביד למאן דיהיב כרגא סעורם אחוה דרבא הוה תקיף אנשי דלא מעלו ומעייל להו בגוהרקא דרבא אמר ליה רבא שפיר קא עבדת דתנינא זראית שאינו נוהג כשורה מנין שאתה רשאי להשתעבד בו תלמוד לומר °לעולם בהם תעבודו ובאחיכם (ג) °יכול אפילו נוהג כשורה ת"ל °ובאחיכם בני ישראל איש באחיהו לא תרדה אמר רב חמא *האי מאן דיהיב זוזי לחבריה למיזבן ליה חמרא ופשע ולא זבין ליה, משלם ליה כדקא *אזיל אפרוותא דזולשפט אמר אמימר אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנה דרבא אמר כי קאמר רב חמא הני מילי בין סתם אבל בין זה לא, אמי ייתר דמזבני ליה ניהליה, רב אשי אמר *אפי' יין סתם נמי לא, מאי טעמא? אסמכתא היא *ואסמכתא לא קניא ולרב אשי מאי שנא מהא *דתנן אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא? התם בידו הכא

רב מרי בר רחל · שם שמואל הוה ובכתבים ובכרי ובתגייר ובמיה ליכור גיורת ורב מרי הוריתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה ומחמת כבודו תלאוהו על שם אמו: **סדר** · נכרי וזבנה לרבה: **נטר שתא** · המתין רב מרי שנה שלימה: **שקל אגר ביתא** · משנה הבאה ולמטי ליה לרבה: **השתא** · הבאתי: **לא שקיל אגר ביתא** · עד שתכוף את הנכרי לשלם לך מעותיך (ולין זו *רבית דהא רבה לא מיקניא ליה מידי אלא שלא נכרי: **ומבחרי ליה בטבת** · טוענין יין מוב ולא הוון שקלי ליה מבחרי למלת הוי מבחרין ואתאכא דמקום דלקדימו מעוט בחרי ועדיין לא ילא השער קיבל עליו המוכר לחזירות, ולא דמי לההוא דלעיל (דף עב:) דים לו מחין לפי שהיין רגיל להחמיץ ושמת *כולו החמיץ: **מיקרא** · משנה שלקחו: **דממרא ממרא דחלא חלא** · קלקולו בחוכו הוא שלא שהיו ניכר, ויין המקולקל לא לקח הימנו: **נכני מקרא דשנוותא** · שנותות שם הגהר "לקרא" קונטריס"ה בלע"ז יוצבים על שפת חותו נהר ויהיב להו רבינא זוזי לפני הכליר להם לו היין בעת הכליר כשהוא היולא: **ושפבי ליה טפי כופיפא** · מדשתם שלא בתנאי: **אתוני קמחי גבך** · הואיל ולא פסקת עמהם, ומדשתם נותנים לך ואין מזכירים לומר "בשכר מעותיך שהיו בסולות שלנו", משמע בשלמת היא: **ופא מרעא לאו דידהו היא** · שלא שהיו עשירים וחולין בני חדם שהניחו שדותיהם וכרמו ואין נותנים מס הקרקע למלך והם נוטלים השדות והכרמים ופורעין מס למלך ושמת היין שהני לוקח מהם גזל הוא בידי *דקרקע לימה בגזלת והבי היא שלא בשליח ופירות גזל: **מסקא** · מס של קרקע: **כרגא** · כסף גולגלתא שהיו כל היהודים כל אחד נותן כסף גולגלתו למלך: **מוהרקיוהו** · חותם עבדות שלהם: **בטפסא** · בחרגז של מלך מונח והבי בולם עבדים לו **דדיינא דמלכותא דיינא** · **תקיף** · כופה: **גופרקא** · עגלה מוכנה למרכבת חדם ובלשון משנה דייטוונ"ן: **כפה מעבודו ובאחיכם** · נמי תעבודו: **למיזבן ליה חמרא** · לקנות לו יין (ביצה דף לו:) **ומשלם ליה** יין לפי דמיס בזמן הבליר: **אסמכתא** · תפילו הבטיחו ואמר "אם לימי קונה לך אפרע מעלי" אין זו אלא אסמכתא הואיל ולא קנו מידו: **אם אוביר לך ולא אעביד** · נבי מקבל שדה מחבירו למחלה והוביר שלא חרשה ולא זרעה שמין לותה כמה היתה רלויה לעשות ונותן לו שכר כחב לו מתחילה "אם אוביר כו'" בפרק המקבל (נקמן דף קי·) תלמת כיון דאפסדיה בהכי (ולא) לתו אסמכתא היא שאינו מקבל עליו אלא כדי הפסד שהפסידו:

רב מרי בר רחל · בימי רבה היה כדמסתמע הכא ובפרק מי שמת (ב"ב דף קמט· ושם ד"ה רב) ובפרק החולץ (יבמות דף מה: ושם ד"ה רבה) לא גרס רב אלא מר בר רחל ולא רבה והיה נהג על ליסור גיורת ועוד מניו אחר בני על רבה כדאמרי' במי שהחשיך (שבת דף קנד· ושם ד"ה ומתני')

רבה אחוה דרב מרי בר רחל:

נטר שמת שקל אגר ביתא · פי' בקונטרס אגר שנה הבאה ותימה למה לו המתין עד סוף השנה דשכירות תיכף משתלמת אלא לבסוף ומתוך כך היה מתגנה ליתן השכירות בסוף כל חדש וכן משמע במתניתין לעיל (דף סה·) גבי מרכיס על השכר לי גמי נטר שמת הייגו (שכירות של) שנה שניה ומיהו קשה למה לו ניכה לו מחובו ומתוך כעוס היה מן השכירי שיפרע לו או להרשות שהוא נותן לו שכר שלא יהיה נראה כיוצא בשכר הלוחה ול"ת מכח דיעת דבר מלרת היה לו לרב מרי להוליא מיד רבה דלתמרינן לעיל (דף סה·) מאי משכנתא דשכוחא גביה (נ) והא דלתמרינן לקמן (דף קח:) דוקן מן השכירי ליתי בית מקום דיעת דבר מלרת היינו משום דמלי לחמר ליה לריך לחבירי ממלרך לחל הכא רב מרי שלא היה לו בית אלא בית השכירי לא שייך היא טעמא ולתרבה הפסיד שכל זמן שלא קנאו רבה היה דר בו רב מרי בשביל רבינו ול"ל דרב מרי לא היה רולה לקנותו*:

דסתם משכנתא שמת · ולא הוה מני נכרי לסלוקי ואפוך כמו כשכר אלנו כל לותה שנה כמו לעיל (דף סז:) בתחלת דלא מסלקי והשתא ניסקול מר אגר ביתא דחביב כאילו הוה הבית ממושכן לו מרבית שאם היה בא רבה להחזיק בבית היה מונעו רב מרי אם היה רולה עד שיפרע לו מעותיו הלכך הוה חביב רבה כלוה ואכור רב מרי לדור בו בחנם ורבה השיבו דלא עדיף מנברה דאחי מיניה:

השתא ניסקול מר אגר ביתא · משמע דיכול לחדם למכור מה שהשכיר ביד לחרים וכן משמע בפרק החומר משקלי (ערכין דף כח· ושם ד"ה ר"ק) דאם הקדיש המשכיר את הבית אין השוכר רשאי לדור בו יותר ואם דר בו משל ושנה דאמרי' בפרק לע"פ (כתובות דף נס: ושם ד"ה שדה) ובפרק בתרא דנדרים (דף פו·) בית שמשכנתי לך להשתפדנו ממך תיקדוש קדשה משמע שכל זמן שהית ממושכנת אינו יכול להקדיש וי"ל דמה שיתר על החוב יכול להקדיש ולמכור לבל גובה אחילה חובו ומה שאין יכול לדור בו לפי שהקדש מעורב בו וימכור הבית ויקח זה שכר נשתן: **ושפבי** ליה טפי · אין זה רבית מחורת שלא היו מזכירים שעותין בשביל מעותיו שהיו בעלין בקונטרס ולא דמי להלוהו ודר בשביל מעותיו דשאני התם דף סה:) לע"פ שאינו לומר שיהא דר בשביל מעותיו דשאני התם שעדיין חייב לו: **משתעבדי** בהו טפי · [א]ית ספרים דלא גרסי טפי שלכאוף היו מחזירים להם מעות הכרגא שעותין בעבורם וכל מה שהיו משעבדין בהן היה בשכר הלוחה: **אפרוותא** דזולשפט · הכא משמע שהיה שם מקום הזול והכאוכר פירות (ב"ב דף לח·) משמע שהיו מוליבין שם הייטת כדי למוכרן ביוקר ול"ל שהיתה עומדת בין מדינה שהיה שם יין לרוב ובין מדינה שלא היה נמלא שם יין והיו מביאים שם ממקום הזול ובאים ממקום היוקר שם לקנות:

התם בידו הכא לא בידו · דימה במתי הוי טפי בידו התם מהכא דלתי מיירי התם שים בידו תבואה לזרוע הכא נמי אם יש לו יין הוי בידו ואי תביב התם משום דים בידו לקנות הכא נמי בידו לקנות ויש לומר דהכא אין בידו כשאר הזול דזולשפט לא משך כולי האי דשמא כשביכא לקנות לא ימלא בחותו שאר לבל בחם לוביר בידו לקנות חטין שאם לא ימלא בזול יקנה ביוקר: הכא

תורה אור

קכט א מיי' פ"ז מהל' מלוה ולוה הל' ו סמג לאוין קלד סוש"ע י"ד סי' קעב סעיף ה:

קנ ב מיי' שם פ"ח הל' י סמג שם עוש"ע י"ד סי' קעג סעי' יג:

קנא ג מיי' שם הל' ט סמג שם עוש"ע כאהע"ז סימן קט סעי' ד ועי"ש:

קנב ד מיי' פ"ה מהל' גזילה הל' טו סמג עשין עג עוש"ע ח"מ סי' סמט סעי' ו:

ר"מ מ"ז

קנג ה מיי' שם הל' יח ופ"ט מהל' עבדים הל' ח ועיין בהשגות וכ"מ סמג שם ולאוין קנ עוש"ע שם סעי' יא ועוש"ע י"ד סי' רכז סעי' טו:

קנד ו מיי' פ"ח מהל' עבדי ס הל' ח סמג שם עוש"ע י"ד סי' רסו סעי' טו ועיין סעי' טז:

קנה ז מיי' שם הל' ז סמג לאוין קנו: קנו ח מיי' פ"ז מהל' שלוחין ושותפין הל' ו סמג עשין פב עוש"ע י"ד סי' קנו סעי' ט ועוש"ע ח"מ סי' קפג סעי' ח:

[עי' תוס' כ"ב כת: ד"ה מלמיקן]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ובאחיכם בני ישראל איש באחיהו לא תרדה דכ"מ וכה כשורה: (ב) תוס' ד"ה נעור וכו' דבכונת גבייה ממ"מ לדינא דכ"מ וכה דאמר:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה משתעבדי אית כו"כ אבל הרא"ש גריס לה ופי' ג"כ משום דבית שהיה שעבודם יותר ממעות הכרגא וכן משמע בתוס' דלקמן לספרים דגרסי טפי אבל הרמב"ם מפרש לענין חיסור ויתיר להשתעבד וכ"כ בש"ע אבל הרא"ש גרס כהרא"ש נכונות:

נליון השי"ם

גמ' אמאי ליה לרבה · עיין כ"ב דף כת ע"ב תוס' ד"ה מרחיקין ועיין בכתובות דף נט ע"ב תוס' ד"ה שדה: שם מ"ל ובאחיכם · עיין סוטה דף ג ע"ב תוס' ד"ה כתיב נמי: רש"י דקרקע חיינו גזלנא· עיין תוספ בריב"ם פ' רפ"נ:

---

*) נ"ב ד"ה סיעוה אתרא ב"ב כבר מהדורא תניא ליין ליק תיבנו ניבר נבי אין כאן לבר טוש"ע חו"מ סי' ריצד תע"ב מוקדש

*) נ"ב ד"ה ואליך סאין (ב"ב)

*) נ"ב ד"ה מר בר רחל מיירי בהגיה שלפנינו בסמוך ע"ש

*) ע"ב ד"ה אי מאי

*) ע"ב ד"ה אי מאי

*) ע"ב ד"ה אי מאי

נתן בידו • שמח לית ימכרוהו לו: **דלית לך ואמיס** • מעות של כל לית ואית לבד: **שיעומדת** • תותם שרוממין החנויות על החביות של יין, שלוקחין הרבה ביחד, ומניחין לתוך הבעלים ומוליכין לותן לחת לחת למכור לחנות ורוממין לותם לדעת שכל הרשומות נמכרות: **ובלבד כו' למיקני** • שרגילין לרשום על מנת שבדבר זה תהא קנויה לו בחלו משך, קני: **מחוסר שמים** • שתי מלאכות: **פוסק עמו** • ותש"ס שלח יצא השטר להם יש לו, לבל מחוסר שלם לתין לו דמי: **בידי אדם** • שם מלאכות שהדבר מחוסר בידי אדם לפי שהוא הנ"ל פוסק: **בידי שמים אפי' אחת אינו פוסק** • דמי יימר דאחית ויהא בידו להשלים הלכך 'כתין לו הוא: **משדה בחמה** • שעות העומדין בחמה: **ומידלי** • שזורה המון לאחר הדישה כרחת בַּרְוַת: **כגון דשדי בחמה ויכש** • דאכתי גדיש קרי ליה: **פליגי מידלי** • דבידי שמים היא שלכך רוח שלנצח מַצְוִיָה: **לפשר בנפוחה** • וו"ן בלע"ז: **על הערמה** • כולהו לאותבינהו לרב ושמואל נקיט להו ואזיל: **מכמר** • הוֹחֲמֵס: **למידש** • לדרוך בגת: **מנגד** • למשך היין מל הבור שלפני הגת: **כדתני ר' חייא** • לקמן: **על הכומר על זיתים** • דתנן בְּמַתְנִי' (גיטין דף עב:) "מַעֲבִירִין פֵּרוֹת לַיָּיִן וְיַיִן לַחֹמֶץ בְּמִתְנִי' בְּלָשׁוֹן כּוֹמֵר" לומר שכבר נִתְחַמֵּץ: **כי דפש** • בית הבד של שמן: **לגופי** • למולידי"ר בלע"ז לשון מלפפין הוולד (שבת דף קכה:) שֶׁמְּגַלְגְּלוֹ לְפִי מִדָּתוֹ שם גדולות שם קטנות ושוטה להן בית קיבול: **ומערה** • לגרפו בכבשן: **כגון דמלף ויכש** • ולכתי ביצים קרי להו לשון ביצה מרשק"ח שהעפר מגובלת עם המים: **ומידלי** • לאחר שנשרפו החביצים הרי הן תחיכות שרופות ומוליחין לותן מן הכבשן ונותנין בהן מעט מים וגוברין לותן וגידוכות מלילין בקמח טחון: **מערלוי לקטן בכבשן** • משהכין והזמין את החביצים ואת העלים והכל בידו ואין חסר אלא מלאכת השריפה: **כד"ת** • שגריך שיהא מוכן בידו: **בעפר לבן** • שאינו מלוי וכשהוו מכניסין לותו אין מכניסין לותו אלא מגובל ועשוי ביצים: **לבל בעפר שחור** • שהוא מלוי במקומו אין לריך שיהא בידו שאם אין לזה יש לזה: **מבי טייעי בעפרא** • משהכניס המוכר ובבר עפר בביתו ועפר שחור היה: **עשיק עפרא** • יקר (ד) ולותו מלוי: **סמכא דעתיה** • לא שמכא מחזר, והמוחזר יקבל מי שפרע: **לא שמכא דעתיה** • למה לא משכא שהוא עשוי מי שפרע ולימא לא שמכא דעתיה להו זוזי ואי לא שמכא דעתיה: **ופוסק עמו** • על הזבל כל ימות השנה: **חכמים היינו תנא קמא** • אמר רבא ימות

הבא לאו בידו/ אמר רבא הני בי תלתא דיהבי זוזי לחד למזבן להו-מידי וזבן לחד מינייהו זבן לכולהו, ולא אמרן אלא בלא צר וחתים אינייש אינייש לחודיה' אבל צר וחתים אינייש לחודיה' למאן דזבן זבן ולמאן דלא זבן לא זבן/ אמר רב בפני משמיה דרבא האי מיומתא קניא, למאי הלכתא? רב חביבא אמר למקניא ממש רבנן אמרי לקבולי עליה מי שפרע, ולהלכתא לקבולי עליה מי שפרע, ובאתרא דנהיגו למקני ממש, קנו: היה הוא תחלה לקוצרים: אמר רב מחוסר שתים פוסק, שלש אינו פוסק (ושמואל) אמר בידי אדם אפילו מאה פוסק, בידי שמים אפי' אחת אינו פוסק תנן (פוסק עמו על הגדישה והא מחוסר משדה בחמה למיבש ולמידשו ומידרא? כגון דשדא בחמה ויבש, (ושמואל) דאמר בידי שמים אפי' אחת, אינו פוסק והא מחוסר מידרא דבידי שמים היא אפשר בנפוחות: ועל העביט של ענבים: והא מחוסר מכבש, ועיולי לבי מעצרתא (ו) ולמידש, ולמנגד כדתני רבי חייא על הכומר של זיתים הכא נמי על הכומר של ענבים, והא מחוסר תלת? באתרא דההוא דזבין הוא דנגיד: ועל המעטן של זיתים: והא מחוסר מכמר ועיולי לבי דפי (ג) ולמידש ולמנגד, תניא רבי חזייא על כומר של זיתים הא איכא תלת? באתרא דההוא דזבין הוא דנגיד: (ועל הביצים של יוצר: אמאי והא מחוסר לפופי ויבושי ועיולי לאתונא למשרף ולמיפק? כגון דמלפפה ויבישו והא איכא תלת? באתרא דההוא דזבין הוא דמיפק: ועל הסיד משישקענו בכבשן: והא מחוסר מקלה ואפוקי ומידק? באתרא דההוא דזבין ההוא דייק ולשמואל דאמר בידי אדם אפי' מאה פוסק, למה לי משישקענו בכבשן, אימא משראוי לשקעו בכבשן: ועל הביצים של יוצר: תנן רבנן אין פוסקים על הביצים של יוצר עד שיעשו דברי ר' מאיר אמר רבי יוסי בד"א בעפר לבן, אבל בעפר שחור כגון כפר חנניא וחברותיה, כפר שיחין וחברותיה פוסקין, אע"פ שאין לזה יש לזה אמימר יהיב זוזי מבי מעיילי עפרא, כמאן: אי כר' מאיר האמר עד שיעשו אי כרבי יוסי האמר אע"פ שאין לזה יש לזה? לעולם ברבי יוסי ובאתריה דאמימר עשיק עפרא: אנ' דמעיילי עפרא סמכא דעתיה דיהבי להו זוזי ואי לא, לא סמכא דעתיה: ופוסק עמו: על הזבל כל ימות השנה: חכמים היינו תנא קמא? אמר רבא

דורך (סנהדרין דף כד: וש"ס ל"ה כל) גבי משחק בקוביא דקתמר התם דלתו לחסמכתא היא ופי' הקונט' משום דהיכי דמי לחסמכתא כגון חם לוביר ולא לחעביד וכגון מבלים שכרו דגט פשוט (ב"ב דף קסה. ושם) דלמיך על (לא) דבר כשבור כל זה בידו לעשות ומריבא כי מתני לחדעתא דלא יהיב (ה) לחסמכתא קא מתני דמוטה שלא יבא לידי כך לחבל משחק בקוביא לא שמיך למידי דלא ידע לי בלא לי לא בלא ואפ"ה מתני שמע מינה מספיקא גמיר ומקני והכא משמע לחיפכא דהיכא דלתו בידו הוי טפי לחסמכתא ומרלה לר"ת דהתם משום הכי לא הוי לחסמכתא דלחנב דבעי למיקני גמר ומקני וקשה לפירושו דבהזהב (בעיל דף מה: ושם) חשיב לחסמכתא להניח דהם לחי חוזר בי ערבוני מחול לך ולא לחמרי' מגו דבעי למיקני גמר ומקני ושוה דל"ל היכי מדמה בפרק זה בורר (סנהדרין דף כה:) להניח דלין לחד מהם גזיר דהתם לא שייך הלי טעמא ור"ת בשלמו הזר בו והגיה בספר היכר גבי עובדא דשנים שהמרו זה לת זה בפרק במה מדליקין (שבת דף לא:) שהקנו זה לזה דלי לא הקנו ליהדדו בהו ושע"ג דים מקומות הקנו בלא קנין בדבריס בשלמא כגון בסנהדרין (דף כד:) גאמן עלי לחבת כו' דבאמן לך לחבת כו' לא מחלוקת וכן (שם) בור לי בחיי לאחך דלחין יכול לחזור בו התם דין הוא שיועיל כיון שיש להם חביעה זה על זה והם קבלו עליהם כך אבל הדין ולא דמי להיכא שאין לו שום חביעה והתם בפ' זה בורר (סנהדרין דף כה:) גבי מפריחי יונים משמע כפי' הקונט' דקאמר ולריכא דלי קאמר בחולה בדעת עלמו התם (ו) דקאמר קיש לי בנפשאי דידעינא טפי ולהכי הוי לחסמכתא משמע היכא דבידו להרויח הויא טפי לחסמכתא ומהך דסמעתין גראה לי דלא דמי להכא הויא בידו ולא בידו דלחט"ג דמלו הוא לקנות מכל מקום כיון דתלוי בלחרים דהתם לא ילעו למכור ממי יקנה הלכך לא גמר ומקני אבל התם דלין בידו כלל גמר ומקני וכשהיה בידו מכל וכל כגון שם חובר ולא לחעביד לי גזיס לא גמר ומקני כגון דלמר לחבם לחבת שלו זוזי כדלקמן בפרק המקבל (דף קד:) אבל לחבם במיבשא דלא גזיס גמר ומקני ושוה פר"ח דוקא כי היכי דהתם לחי חוזר בי ערבוני מחול לך והכא דפירקין לעיל (דף סה:) דהתם לי לחבת נותן לי מכאן ועד שלם שנים והכא דמבלים חשיב לחסמכתא כיון דגזיס שלין מחכוין שלא להמשיך חברעא זילא כשנותן מעות על מנת לקבל פירות לאחר זמן כדבריו שימלמנו אבל משחק בקוביא

[לעיל נב.

תדעתא דהכי קא עבדי שיכולין שלא להשמיך אלא לומר רבי חייא על כומר של זיתים • ות"ת חמאי לא מילטיה אלישע דעבדים של עבדים ויש לומר דשלין למכמר עבדים כמו זיתים ות"ת לשמואל דאמר בידי אדם לפוסק למה לי על כומר ויש לומר דכיומר הזיתים מקרי בידי שמים:

וכפר זיתין וחברותיה אע"פ שאין לזה יש לזה • לא מיירי בעפרא דהא מחוסר שלם הוא ואינו פוסק אלא בביצים ומדמקשה אי אפשר דאע"פ שאין לזה יש לזה כדמקשי גבי פוסקין על שנר שבשוק משמע שיש שנר שבשוק לביצים וקמ"ל דאע"פ שאין שנר לקדירות שבשוק כיון שיש שנר לביצים חשיב כאילו יש לו ביצים לפשוק לקדירות כשנר מוכרי קדירות בזול שהביצים לעניין קדירות כעניין למוכרי תבואה אי נמי אפילו אין שנר יכול להיות דחשיב כיש לו לפי שדרך יוצרים ליזפי מהדדי שיש הרבה מהם:

*יכול לומר לו הן לי כזה או הן לי מעותי • אין זה מעמיד מלוה על גבי פירות *כיון דבחורת מקח נותן לו מעות מחילה ואפילו מי שפרע ליכא לדעתייהו דליכאי למרעא זילא כשנותן מעות על מנת לקבל פירות לאחר זמן:

ר"ת
ר"ח
ר"ת
ר"ח
ר"ת
ר"ח

דלמא רבי שמעון היא כו' · תבל לרבנן בין פסק ובין לא פסק שקיל כדהשתא וגיחא ליה לאוקמה כרבי שמעון טפי דהשתא לא הוי לנא שפי מחלוקת דרבנן דרבי שמעון כר' יהודה דמהניתין דתבל לי מתני' רבנן היא ליכא שום מחלוקת בלא פסק דלר' שמעון אין הלוקח יכול לחזור בו כלל אפי' אם הוא רוצה לקבל מי שפרע ולרבנן יכול לחזור בו וקאי כמי שפרע ולרבי יהודה אפילו מי שפרע ליכא ועוד דסברא הוא דלרבנן דרבי שמעון כיון דלא נתקיים המקח בשעת מתן מעות ויכול לחזור הלוקח אפי' לא הוזל לנא שהיה כמי שפרע אם כן כשהוזל השער אפילו כמי שפרע לא יהיה דשעתיה דליכא למיפרע אלא לחבל לר' שמעון דסבר לוקח לא מצי הדר ביה להכי לי פסק כשער הגבוה שקיל כדהשתא לי לא שקיל כדמעיקרא דליכא למימר לדידיה ליקבול כדהשתא משום דלוקח למפרע אלא דהכי נתקיים המקח משעת המעות לענין שלא יוכל לחזור אפילו יקבל עליו מי שפרע:

תיפוק ליה דשליח שוויה · תרב פפא פריך דאמר לעיל לנא נמי לקבל מי שפרע קאמינא ופריך לנא מיניה מי שפרע כשליח ולמאן דיפוק ליה ים לייסב דה"ק דנהי דלא נתבטלו דברי רב פפא מחמת קושית של רבינא מכל מקום תיפוק ליה דשוויה שליח:

הלויני

שמעון ליתיה וכי תימא הכי נמי והתניא כמכל מקום לאו מכל מקום מאי חבמים מי שפרע בו מקבל עליה מי שפרע אלא כי קאמר רבי שמעון בחד תרעא בתרי תרעי לא אמר אמר ריש רב אחא בריה דרבא לרב אשי ותיפוק ליה דשליח שוייה—מעיקרא? א"ל בתגרא דזבין ומזבין: מתני' מלוה אדם את אריסיו חטין בחטין לזרע אבל לא לאכול שהיה רבן גמליאל מלוה את אריסיו חטין בחטין לזרע ביוקר והוזלו או בזול והוקרו נוטל מהן כשער הזול, ולא מפני שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו: גמ' תנו רבנן המלוה אדם את אריסיו חטים בחטים לזרע בד"א שלא ירד אבל ירד אסור ומאי שנא תנא בירן דלא קא מפליג בין ירד ובין לא ירד ומאי שנא תנא בירן דקא מפליג בין ירד ובין לא ירד? אמר רבאר אידי אסברה ניהלי באתרא דתנא דידן אריסא יהיב ביזרא בין ירד ובין לא ירד כמה דלא יהיב ביזרא מצי מסליק ליה וכי קא נחית לבציר מהכי קא נחית באתרא דתנא ברא מרי ארעא יהיב ביזרא אי לא ירד דמצי מסליק ליה כי קא נחית לבציר מהכי קא נחית אי ירד דלא מצי מסליק ליה אסור תנו רבנן אומר אדם לחבירו

הלויני

ימות הגשמים אינה ביניהן: ופוסק עמו בשער הגבוה: ההלוא גברא דיהיב זוזי לנדוניא דבי חמוה לסוף זל נדוניא אתו לקמיה דרב פפא אמר ליה אי פסקת עמו בשער הגבוה שקיל כהשתא ואי לא שקיל כי מעיקרא אמרו ליה רבנן לרב פפא ואי לא פסק שקיל כמעיקרא מעות נינהו ומעות לא קנו אמר להו אנא נמי לקבולי עליה מי שפרע קא אמינא אי פסק בשער הגבוה מוכר קא הדר ביה מקבל עליה מוכר מי שפרע אי לא פסק לוקח קא הדר ביה מקבל עליה לוקח מי שפרע אמר ליה רבינא לרב פפא ומאי רבנן היא דפליגי עליה דרבי שמעון דאמרי מעות לא קנו ואפילו הכי אי פסק בשער הגבוה שקיל כדהשתא אי לא פסק שקיל כדמעיקרא דלמא ר' שמעון היא דאמר מעות קנו ובי פסק בשער הגבוה שקיל כי השתא אי לא פסק שקיל כמעיקרא משום דקני להו זוזי אבל לרבנן בין פסק בין לא פסק שקיל כי השתא דדעתיה דאניש אתרעא זילא אמר ליה אימור דאמר רבי שמעון בחד תרעא בתרי תרעי מי אמר, דאי לא תימא הכי מי שפרע בלוקח לרבי

ימות הגשמים כל זמן שהגשמים מצויין שם ופליג עליה רבי יוסי ואומר לא שנה ימות החמה ולא שנה ימות הגשמים עד שיהא לו למוכר זבל בהשפות אחלמים מתירין לקח על פי שאין לו ים לאחרים, אם ימות החמה הן שהכל יש להן זבל שכבר נרקב ונשתוף בימות הגשמים ועשה זבל לבל בימות הגשמים לא: **ופוסק עמו כשער הגבוה** · תלוקה מתני' קאי אפסוק עמו שאם יוזלו ויפחתו דמי השער ויגדה שער הפירות שיתנו יותר בסלע שיתן לו כשער הזול, ואם לא פסק בן יקבל על כרחו כשער שפסק: **פשוט נברא דיהיב זוזי לנדוניא דבי חמוה** · ופסק עם מוכרי גלוסיא תכשיטי הבנות ונתן להם *מעות להיות מוכנים ליום פלוני ועשאו חמיו שליח לפסוק: **זל נדוניא** · וילה לחזור שאין חמיו רלה לקבלה בדמים הללו: **מוכר קסדר ניה** · כשאינו מקיים תנאו ליתן כשער הזול: **וממאי** · דמתני' דמצריך ליה לפסוק כשער הגבוה לפילו לרבנן קאמר דמשום דפליגי עליה דר' שמעון בפרק הזהב (לעיל דף מד·) ואמרי לוקח יכול לחזור בו כמוכר ואין לו עליו אלא מי שפרע בחזר בו אף בלא נשתנה השער ואפילו הכי תמרינן במתני' כי נשתנה השער ואיכא למימר הואיל ולא נתן המעות על מנת לקבל עכשיו אלא לאחר זמן ובתוך כך נשתנה השער דעתיה אתרעא זילא הוא לא תמרינן הכי אלא אם כן פסק בפירוש שער הגבוה דשקיל כהשתא ואי לא שקיל מי שפרע: **דלמא מתני'** · דלתרכא לפרושי: **רבי שמעון היא דאמר מעות קנוות** · וגבי מוכר הוא דתקון רבנן חזרה כי לא משך מיניה ומקבל מי שפרע לבל לוקח לא אלא מי הדר ביה מכי יהיב (ע) זוזי (*לקח) כי לא נשתנה השער ומשום הכי כי נשתנה השער נמי הואיל ומעות קנוות לא אלא הוי לוקח דמתני' דקתני לוקח יכול לחזור בו אפילו *בשעה שלא נשתנה השער והוא לא נתן מעות אלא ע"מ לקבל לאחר זמן לימא לך דמי שפרע נמי ליכא ואפילו לא פירש: **דדעתיה דלוינים** · שפוסק עד לאחר זמן: **אמרעא זילא הוא** · אם נשתנה בתוך הזמן: **אימור דאמר ר' שמעון** · לוקח לא אלא הדר ביה: **בחד תרעא** · כגון שלא נשתנה השער לו הפוסק ע"מ לקבל מיד ונשתנה ובתוך כך נשתנה השער כי פסק לו אלא אמרעא זילא פסק: **בתרי תרעי** · כי מתניתין: **מי אמר** · מודה הוא דחוזר ואין עליו אלא מי שפרע, וכי נמי אוקמת לה כרבי שמעון להכלל מקלקל מי שפרע מצריך לה לפסוק כשער הגבוה ואם לא פירש וחוזר בו מקבל מי שפרע ור"ש לרבנן, דאתרי תרעי לא פליגי: **דלי לא פירש** · דמודי ר"ש בתרי תרעי לוקח יכול לחזור בו ויקבל מי שפרע: **ליה ליה** · בתמיה: **והתניא מכל מקום כך הלכה כו'** · וה"ק קאמר לה בפרק הזהב (לעיל מח·): **ופיפוק ליה** · דאין כאן מי שפרע אלא לוקח נדוניא זו דהא שליח שויה, אל כיצד אמרו שליח לפסוק ואמרו אומר בו ומה בידו אלא זה לעשות אב"ד מקללין לוחו, ואמאי נמי ללו בר קבולי 'מי שפרע' הוא דאמרי אמר ליה לך לפסוק כשער הגבוה ולקבולי שדרכיך ולא לעוותי, ובדבר עיוות, בשה שהיה עליו לתקן, לא נעשה שלוחו: **בשגרת דוכין ומוכין** · לא שליח נעשה אלא הוא פסק עם אחרים ואתמו פסק עם אחרים ומשתכר *ג' לו פסק אחרים ואתמו פסק כדי למוכרה לאחרים ולהשתכר: **מתני' מתן בחטין לזרע** · סלה בסלה וכגמרא מפרש טעמא: **שפיס ר"ג** · כלומר לכך הולרך לשנות משנה זו לפי שהיה ר"ג מחמיר שאם הוזלו ונוטל מהן כשער הזול ומשמוטין מתניתין לו שהלכה כן אלא שרלה להחמיר על עלמו: **גמ' שנא ירד** · עדיין לא ירד המריס לעוכרה בשום שבוה: **מצי מסליק ליה** · כדמפרש ואזיל: **רבי מידי מפכרח לי** · פירש והכינה לי: **ביזרא** · הזרע: **מצי מסליק ליה** · בשה"ב הלך לפילו ירד וכבר הרשה הוזיל וביד בשה"ב לסלקו בשביל שאין לו זרע, כשאוה ממנו וזרע, וכשיוקרו חטין יתן חטין, אין זו הלוואה אלא לביר מהכי נחית הרי הוא כיורד לתוכה מעכשיו ע"מ שיטול בשה"ב הזרע תחלה מחלק המגיע להריס והמריס יטול השאר בשכר מרחו ויטול פחות משאר חריסין כשיעור הזרע ועל מנת כן ירד שיטול פחות משאר חריסין כשיעור הזרע: **מרי ארעא יהיב ביזרא** · וזה היה קרקע שלו יפה ושיוה ממנהג העיר להניל על החריס הלכך אם פסק כן עמו בתחילתו קודם שירד דמצי מסליק ליה, כי נחית לבציר מהכי נחית, ואין זו הלוואה, לבל ירד, ומתחילתו לא פסק עמו שיהא הזרע שלו ואחר מיכן נתרלה מחלוו ע"י קבלת דמים או מתנה, אין יכידתו עכשיו לתוכה דנימא לבציר מהכי נחית, והלוואה היא גביה ואסור:

וקונן

*[ואמר]: נתן 100 זוז דמהל תכשיטין ואמרו ידעינן ליה ב-50 זוז ואמאי לא רלה לקבל? ה"פ-ל הכא תאורת כיצד הראה טו.ד]

*[ג' מ"ז]

[לעיל מד. מז:]

[לעיל מח- מט. [תוס' ס"ב]

[ר"מ מ"ז עיין במהרש"ל ובמהרש"א]

[ג"ל בשער יעב"ן]

[ג"ל ח"י יעב"ן ועי' רש"י]

נוסח
בגמ' ואמאי טעמא מי לא מאן לפני אשכחת דסמוך ורבי מחמיר דאמר י' ביון דלקח אגב פושה לפרוע בזוז מנה בלי תנאי מפורש דהוי כיקבל את השמורה כפי' הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה כי שמעון וכו' ומכי יהיב זוזי לא נשתנה השער ומשום הכי לקח כי נשתנה כג"ל וג"כ ויש לייסב גמן לקח כמו שנתבאר בספרים וכ"ל דלוקח רוצה לחזור לקח נשתנה השער וק"ל:

נוסח
בלוואה חלין בחטין לצרי בשוטרי ואין כאן בדיוק של הלוואה מאחר שאי"ז למלוה תבואה מאחר שי"ל למלוה בין את הריסי ובין את הריסי לצרי לאחר תבואה לצרי

וקונן לו דמים · כך וכך דמים כשער של עכשיו תהן לך וקלמר הגח לחם הזולו טוטל חטין והייטו דפרכינן והלא קנן וכי הזולו כמי יכול דמים שקנן דהא כמו לוחפיה זוזי הוא: **מתני'** **אבל אומר הלויני עד שיבא בני** · דכיון דיש לו שפיר דמי דהא כתיב בפרשה דרכבן הוא דלאו כשך דתורייתא, וכי ים הוא גזור: **גמ'** **כמה כורין** · דכל חדא וחדא ממילין זו תהא מחפיה שהרי לימה קטיה למלוה וכידו לתולכה ומוכרה ומלאת לוחה שלוה *נזקקת על פירות שבשוק וזו פטיה לגוות עליה וכשלוה כל לחתוחתא לוה בהיתר להא לישו לוה שלה לחת ולכלה ולכל גם הלשטונה הוחיל כשלוה בהיתר לוה יפלם חטין הכא כמי כשלוה, בהיתר לוה כל שלה ושלה שהרי זו עומדת לוון · ככרות שהם בלא קלילת דמים שלא החמירו לדקדק בחיסור שלה בשלה כל כך: **בני מבורש** · הולכין בדרך לו יושבין בבית לחת לים לשטודת עלמו: **שמקפידים זה על זה** · שלין מוחלין על דבר מועט ומקפידין להלוות זה לת זה כמדה כמשקל וכמנין: **עוברין** · בשבתות וימים טובים: **משום לווין ופורעים** · דתנן בשבת שבת (דף קמח·) וכלבד שלא יאמר לו "הלויני" והשם מפרש טעמא שמא יכאוב: **ומלוה** · ושפיר דמי דמחתה בעלמא הוא ולא רציא, "לריך"-טוב ודומה לו בספר עזרא (ד') ועלות מלכא לא לריך לגא למחזי ופירושו גזות המלך, לא יפה לו לרחוס: **לנטעימן** · שידעו כמה מלטער ומילר הנותנו ויביו כמה עושבו גדול: **למסרך** · להרגיל שיחמוד לבם השכר: **מתני'** **נבש עמי** · היום ולתי תנכם עמך למחר: **נשוש** · שרקלי"ר בלע"ז: **עדור** · חפור: **אבל לא יאמר לו נבש עמי היום ואעדור עמך למחר** ג"ז שם: פלוגי-פעמים שזו קשה מזו ויש כלומלגר נעור ליה בשכר שממתין לו על שכר פעולתו עד לותו זמן הוא מקבל עליו מלחמה שהיא קשה מזו: כל

הלויני כור חטין ולתי לך לגורן לחסור · לחייטין שמא לחייקר לחע"פ שאז אין רגיל להתייקר:

ולית לכאורה כוותיה · ונראה להשמא קו"ל כר' יוחק דלפילו שאין לו אלא סאה לוה לימטו כמה כורין דבריית לדרבי מיית מסייע ליה וכ"ש לפי' דבילד אין יכול להלות אלא כמו שיש לו וכזה נראה לחתר זה דוקא שרי ומיהו בהא מודה ר"ב לפילו יתן לו ביחד ויאמר קני כזה לחתר זה שרי לבדבר לח משתמע שופך ביחד ושרי כמה טיפין ומיהו נראה לחין לריך לדקדק אלא דוקא הרבה בבת אחת לרבי יוחק דלותה טיפה יכול להיות בנגד כל טיפה וטיפה: **בני** חבורה המקפידין זה **על זה עוברין משום מדה כו'** · פי' מתוך שמקפידין בחין לידי כך דתנן בפרק חין לדין (גיטין כט· ושם) לומר לדם לחבירו אלא כלי זה לבל לא במדה וקפידתן גורמת להם להזכיר כדי שיהא מבורר יפה מה שמתחייב לזה וכן מסקל תנן (שם כח·) חין מבניחין בכך מחזיק כל עיקר והם מתוך שמקפידין שוקיים במחזיים לי כמי לפי' ביד לחסור להם לבקול וכמו במחזיים לפי שמדקדקים הרבה תע"ג דברי התם בשבת חין חומן בכאילו מקפיד וכן לחסור להם לומר אלא כלי זה לפילו בלא הזכרת מדה וכן משמע מתוך פירש"י בפרק שואל (דף קמח· ושם) בני חבורה שמדקדקין זה על זה שחמר לחבירו מנה שלקחת גדולה הן לי כמוהה והוא שוקלה בידו: **משום** מנין · פר"ח לם היו חגוזים ושקדים ודומה להם וחמר לקחת עשרים חגוזים גם לפי לקח עשרים לו חמר בשעה שוטלה המתן עד שחשקול הימנה ועד שחמדוד לוכך הדגים והקישואים וחמנה הבילים והחגוזים והשקדים שחתה טוטל שחטול גם לפי במשקלם ובמדתם ומניחם משמע שר"ל תע"ג דברי לומר לחטוני הרגיל שלטו הן לי עשרים חגוזים זהו לפי שאין משמע שם שחתה שום קפידא על המנין חלא שמודיעו שכל כך הוא

"ולא יאמר לו נבש עמי ואעדור עמך, ועדור עמי ואנבש עמך."

כל

נרלה לבל כשחמר לקחת כ' גם לפי לטול כ' מרחה שמדקדק ומקפיד על המנין והוי טובדת דחול כעין משא ומתן ולפי נמי שרי בכי היא גוונא דעמיד כגון שחמר ליה המתן עד שחמכה לך החגוזים שחתה טוטל ולטול גם לפי כמניינם וכן כעין זה במדה ובמשקל לחסור ועוד מפרש בה"ג לחסור מנין בעניין לחר בהלטת י"ט הולך לדם חלל רועה הרגיל וכו' כרייתה בפ"פ לין לדין (גיטין כט·) עד ולחמר לן לי עשרים בילים ועשרים חגוזים שכן דרך בעה"ב להיות מוכה בחוך ביתו עשרה לפרקלין כ' רמונים ובלבד שלא יזכיר לו סכום מנין רשב"ח לומר ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח סכום מנין דכי הוה נקיט מיניה מיניה ביתין והשתח נקט מיניה תרבעים לא ליממ ליה מלי לה מלה וכרלה להטעם כיון שבח לדקדק בממוס החסבון לחסור שלין זה כדרך בעה"ב כי לין רגיל לדקדק בממוס החסבונות בעין זה ומומרת גדולה היא וכרלה דוקא בשטוטנין ק' חגוזים בפרוטה חו לחסור דלי חשבון של ק' לא שייך לממוס דמים לין נרלה שיהא לחסור וסכום מקח פי' בה"ג כי הוה נקיט מיניה ממשה דנקי והשתח נקיט מיניה בדנקי לא ליממ ליה מלא לי בדיעך וכרלה שלא פי' כן בשביל שיהא מותר לם נקח הימנו שוה דיעך ביחד לומר הרי יש דיעך ולא יאסור שלא דוקא שמדקדק בממלוי הדיעך דפשיטא דהא נמי לחסור ומה שפי' כן בה"ג דשמא היה פשוט זה יותר לחסור שמוכיר סכום המקח שלוקא עכשיו *ור"ח גרס בסכסת בילה סכום מקח בשילתיה דה"ק סכום מנין בשילתיה דרשב"ג שלא בשוסשתא *כתוב כמו בה"ג שלא בספר שלנו כתוב סכום מידה בשילתיה דה"ק סכום מקח בשילתיה דרשב"ג ולין נרלה לנפי נרסת זו לת מלינו לישור מנין לת בשבועה ולת"ב בבריייתא ות"ב מנ"ל לשמועל לישור מנין דקחמר עוברין משום מנין למשמע שלישור יהוע לנו כמו מדה ומשקל:

ומשום לווין ופורעין ב"ש · לשור לומר לחבירו לשון הלוחה ופרישה שלא יש לו לומר לשון שלילה וחזרה והם לוים רולים לומר כן לשון שלילה משמע להדר בעיניה ומחשב בלבו השוחל שהם יזכור לשון: שלילה שיזקוק להחזיר מיד ו"ש דו"ש לת קחי שלת שלווין ופורעין לבל עוברים משום מדה ומשקל ומנין נקט לעניין גזל ולי לפשר לומר כן בפרק שואל (שבת דף קמח·) מייתי לה התם לעניין שבת: **וכדברי** הלל לף משום רבית · ולוקת בגוקפידים (לשרי ב"ה) [לשר הלל] כלחמרינן בני חבורה המקפידים לבל שלין מקפידים שרי חע"ג דבמתני' לייני בהתם בני לדם שהם בני לדם הם מקפידים ולת מחלי לית לת משום שכר הלוחה וכבון שרו לפי' במקפידין דמחלי על דבר מועט ונותנין שלת בתורת רבית ולפי' לת מחלי ליכא למימר דטעמת דרבנן דשרו לפי שלת החמירו בליסור כלה בהלה ב"ש לליסור לפי' כשרות כדפי' בקונטרס לטיל ולין להקשות כיון דהתם בני לדם מקפידין לחחי נקט שמואל בני חבורה המקפידים ולת נקט בהתם בני לדם דנקט בני חבורה שרגילין לעוות זה מזה ולין נזכרים לדקדק כל שעה ועושין בי"ט כמהנהג בחול וגם לין נזכרים לעשות דמים על הכשרות כל שעה בשלויס זה מזה לפי שרגילין תמיד לעוות זה מזה ולין יכולין ליזהר חע"פ שפי' לטיל לחפילו ביד לחסור לשקול בשר בני חבורה המקפידים ובמסכת בילה (דף קח·) שרי לעשות שיעבו תומן התם לת הוי כשהתם בני לדם התשובין כמקפידים לחין טבח מקפיד חלל הרגיל ליקח ממנו ולין לפרש דהתם בני לדם מקפידין דמו ומתניתין דלחסר הלל עוקי דוקא במקפידים דהא לחמרינן בפרק שואל (שבת דף קמח·) וכן לשה שוחלת מחביריתה בכרות ובלבד שלא תאמר לה הלויני ופרכינן בגמרא בשבת הוא לחסור הא בחול שפיר דמי לימל מתניתין דלא בהלל ומפי קושטת ההיא בשהתם בני לדם דלא קפדי והלל לת לחסר מלת דוקא במקפידין:

מתנה בעלמא קא יהבי לחבדי · נרלה דוקא דבר מועט שיודע בלבו שהיה נותן לו בגלוי הבי ולפילו מוכה מועטת דוקא בח"ח:

ג"ז מקפת

[נמי] מד: מו:

שבת קמח:

[ג"ל שתעשני יעב"ן]

ג"ז שם:

עיין במהרש"ל [פ"ע דגיטין ע"ב]

קסד א ב ג מיי' פ"י מהלי מלוה ולוה הלי ג ד סמג לחוין קנג טוש"ע י"ד סי' קסב סעיף ו:

קסה ד מיי' שם הלי ג טוש"ע שם סעיף ב:

קסו ה מיי' שם הלי ב טוש"ע שם סעיף ו בהגה"ה ולין כהלל:

קסז ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

קסח ז מיי' שם ועיין סמ"ע שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ו וסעיף ב ועי"ש בב"י:

קסט ח מיי' פ"ו מהלי גניבה הלי י סמג [לכל הפוסקים לחוין עה [לכל הפוסקים כשמיטוחו מעשה שלפנ"ב] כב"י בח"מ סי"ם תקיו]:

קע ט מיי' פ"ד מהלי מלוה ולוה הלי ע סמג לחוין קנה טוש"ע י"ד סי' קם סעיף יז:

קעא י מיי' שם הלי ח טוש"ע שם סעיף ח:

קעב כ מיי' פ"ז מהלי מלוה ולוה הלי יא סמג לחוין קנה טוש"ע י"ד סי' קם סעיף ט:

גיטין

מתנה

סוכה יו פלבות יו

"רב יהודה אמר שמואל"

גיטין

סאה בסאה

גיטין

מאי ר'הונא ור'יוחנן לחלוות

סאה בסאה

גיטין

רבית הגיורת תשורת ישרות

כל ימי גריד מחד. הס ולא דקדקו בדבר לתת שמץ יום לחד יהא לכוך מחבירו ולא קשה מחבירו לו אמור לו עדור עמי היום הזה של גריד ואעדור עמך ביום פלוני של גריד": (ע) **גריד**- לשון יובש שהלחן יבשה ואין נשמים יורדין: **וכל ימי רביעה**- תשובין כלאחד: **אבל לא יאמר לו תרוש עמי בגריד ואני אחרוש עמך ברביעה**. שמיני רביעה קשין למלאכה בקשות: **על לא חמס לו**- את כספך לא תתן לו בנשך טוברין על כל תתן ועל לא תקח כו' כל חד וחד מאי דשייך ביה כדמפרש בגמרא: **גמ' מלוה עובר בעונן**- בכל תורה אור הכי לחקיב במתני' דהוס נותן בנשך בשעת הלוואה והוס לוקח בשעת פירעון והוס לו בטובה כשתובעו ודוחקו והוס עליו נשך בשעת פיסוק התגלי וטחן מכשול לפני הלוה להעבירו על לא תשיך לאחיך שהיא אזהרה ללוה: **מפסידין**- כדאמר בפירקין (דף עח.) מתעטרין לעולם: **משה חכם**- ליטול מעליו נקט: **לא תפיה לו כנושה**- לא תרהה בעיניו כנושה בו שירהה ויבוש: **נרמזנו**- לשון נושה כדמתרגמינן [לעיל סב. עה.:] כרשיא הרי אלו בחיים בחם ובמיס: **עובר משום לפני עור**- שעוללה על רומחו של לוה לכשלו: **קללה**- כשהוכעסו וחה כופה הכל מקללין אותו ואומרין ימכח הלוחתי ותגרום קללה לעלמי: **ומשלי**- משום שהוח דובר על לדיק עמך: **נועצין**- בב"ד של מטה: **ואינן נועצין**- שהרי הס גרמו לעלמן: **קונה חדון לעלמו**- מפרש לקמן: **חולה מעותיו בנכרי**- חומר מעות שלי משתמש בהן של פלוני נכרי הס שלח להשביע עלמו ועשמיס שהנכרי שומע ומעמיד עדיס ושובעו כדיניהס:

הדרן עלך איזהו נשך

השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומות. לשבר את החמר ואת הכדי להביא פרייפרין וחלילים לכלה או למת, ופועלין להעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר שאבד, והחזרו בהן, מקום שאין שם אדם *לשוכר עליהן או מטען. השוכר את האומנין והטעו זה

כל ימי גריד אחד. בלימי רביעה אחת, לא יאמר לו "תרוש עמי בגריד ואני אחרוש עמך ברביעה". רבן גמליאל אומר יש רבית מוקדמת ויש רבית מאוחרת. ביצד: נתן עיניו ללוות הימנו והוא משלח לו ואומר "בשביל שתלוני" **זו היא רבית מוקדמת**, לוה הימנו והחזיר לו את מעותיו והוא משלח לו ואומר "בשביל מעותיך שהיו בטילות אצלי" **זו היא רבית מאוחרת**. ר"ש אומר יש רבית דברים: לא יאמר לו "דע כי בא איש פלוני ממקום פלוני" ואלו עוברין בלא תעשה המלוה והלוה והערב והעדים, וחכמים אומרים אף הסופר עוברים משום "לא תתן, ומשום "לא תקח מאתו" ומשום "לא תהיה לו בנושה" ומשום "ולא תשימון עליו נשך" ומשום "ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני ה'": **גמ'** תניא ר"ש בן יוחי אומר מנין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו שלום שאסור להקדים לו שלום ת"ל "נשך כל דבר אשר ישך" אפילו דיבור אסור: ואלו עוברין: אמר אביי מלוה עובר בבולן, לוה עובר משום "לא תשיך לאחיך" *ולאחיך לא תשיך, ולפני עור לא תתן מכשול ערב והעדים אין עוברין אלא משום "לא תשימון עליו נשך" תניא ר"ש אומר מלוי רבית יותר ממה שמרויחים מפסידים ולא עוד אלא שמשימים משה רבינו חכם ותורתו אמת ואומרין "אילו היה יודע משה רבינו שיהיה ריוח בדבר לא היה כותבו" כי אתא רב דימי אמר מנין "לנושה בחבירו מנה ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו ת"ל "לא תהיה לו כנושה" *ר' אמי ורבי אסי דאמרי תרוייהו כאילו דנו בשני דינין שנאמר "הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים" אמר רב יהודה אמר רב "כל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים עובר משום "ולפני עור לא תתן מכשול ורש"י לקיש אמר מגורם קללה לעצמו שנאמר "תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, אמרו ליה רבנן לרב אשי: קא מקיים רבינא כל מה דאמור רבנן, שלח ליה בהדי פניא דמעלי שבתא "לישדר לי מר עשרה זוזי דארתמי לי קטינא דארעא למזבן, שלח ליה "ניתי מר סהדי ונכתב בתבא" שלח ליה אפילו אנא נמי: שלח ליה כל שכן מר דמריך בגירסיה, משתלי וגורם קללה לעצמו תנו רבנן שלשה צועקין ואינן נענין ואלו הן: מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים, והקונה אדון לעצמו, ויש שאשתו ממשלת עליו. קונה אדון לעצמו מאי היא? אילא דאמרי תולה נכסיו בנכסי איבא דאמרי הכותב נכסיו לבניו בחייו איבא דאמרי דבישׁ ליה בהא מתא ולא אזיל למתא אחריתא:

הדרן עלך איזהו נשך

השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומות. לשבר את החמר ואת הכדי להביא פרייפרין וחלילים לכלה או למת, ופועלין להעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר שאבד, והחזרו בהן, מקום שאין שם אדם *לשוכר עליהן או מטען. השוכר את האומנין והטעו זה

ערב ועדים אין עוברין אלא משום כל תשימון. זימנין דעבדי כמי שלפני עור לא תתן מכשול כגון שלא היה מלוה בלא ערב ועדים לכל לא תשימון פסיקא ליה לכל לפני עור זימנין דלא עבדי כגון שהיה מלוה בלא ערב ועדים לכל לא תשימון פסיקא ליה לכל לפני עור זימנין דלא עבדי כגון שהיה מלוה לו בלאו הכי כי היכי דמוסיף כום של יין לגזיר לא עבד אלא היכא דקאי בתרי עבדי נהרא שלא היה שותהו חס לא היה זה (ע"ז דף ו'):

הדרן עלך איזהו נשך

השוכר את האומנין- משמע ליה בין בשכיר יום בין בקבלנות לכל בפרקין דבתר הכי (דף פג.) נקט פועלים משום דפועלים לא משמע אלא בשכירי יום דבכהי מיירי כדאמר התס בזמן שאמר להשכים ולהעריב וכ"ש נמי דקאמר (נקמן פז:) פועל יכול לחזור לפילו בתלי היום דוקא בשכיר יום לייר ולא בקבלן כדמוכח בשמעתין ולכך נקט פועל ולא אומן ות"ס דתניא לקמן בשמעתין (שם) השוכר את הפועל ובתלי היום שמע שמת לו מת או לחזתו חמה חס שכיר הוא כו' ואס קבלן הוא כו' כיון דבריישא מיירי בין בשכיר בין בקבלן אמאי נקט פועל ה"ל למינקט אומן דמשמע תרוייהו וי"ל דה"ק חס שכיר הוא כדאמר השוכר את הפועל נותן לו שכרו ואס קבלן הוא כך דיבו ומשום דבעי למתני ובתלי היום ותלי היום לא שייך למתני אלא בשכיר יום: **את** הקרל- בשני ריסין והוא בעל קרון ולספריס דגרסי קדר י"ל דלהכי נקט קדר לפי שקדריס רגילין להיות להס קרונות:

פרייפרין- דבר התבוד חשיב לה שעתה זמנו הוא לעשות ותזיל שכר הדמור או מה שהכדר להניח בו: **פרייפרין**- עגיס משופים ונותנים לעשות לו חפריון: **חלילין**- קדר בעל קרון: **לכלה**- לשמח חתן וכלה: **או למת**- לקונן: **משרה**- רוי"ם מים שעומדין בהן קנבוס ופשתן כשהן בגבעולין: **מקום שנהג מדם**- שהיו מולת פועלין לשכור והפשתן חבד והוא שמך עליהן: **שוכר עליהם**- בני חדם ביוקר ועליהם לשלם: **או מטען**- מפרש בגמרא: **השוכר את הפועלין**- לעשות מלאכה בעבלעות. בכך וכך: **ומזרו בהן**- לאחר שעשו מקלת: **ידם על התחתונה**- אס הוקרו פועלים ואינו מולת מי שיגמרנה בשכר שהיה מגיע לאלו על העתיד לעשות, מעכב משכר ממה שעשו כל מה שילטרך להוליך עד שתגמר מלאכתו בשכר שפסק עם אלו, ואס הוזלו פועלים וימלת שיגמרנה בפחות יפום להס מה שעשו ויתן להס מה שפסק: עשו חליה יתן להס חני שכרן ואין יכולים לומר לו הרי פועלים אחריס תחתיהן לגמור מלאכתך ותן לנו כל שכרינו חון ממה שעשינו אלו ואס

קעג א מיי' פ"ה מהל' מלוה הל' יח יב יג סמג לאוין קפה טוש"ע י"ד סי' קס סעיף ו:

קעד ב מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף יב:

קעה ג מיי' שם פ"ד הל' כ סמג לאוין קנג טוש"ע י"ד שם סעיף ז:

קעו ד מיי' שם פלכתא:

קעז ה מיי' שם פ"ה מהל' מוש"ע י"ד סי' קס סעיף יח:

קעח ו מיי' שם פ"ד פלכה ב:

קעט ז מיי' פ"ח שם הל' כ סמג לאוין קפה טוש"ע מ"מ סי' לז סעיף ב:

קפ ח ט י מיי' שם פ"ב פלכה ז סמג עשין לג טוש"ע מ"מ סימן ע סעיף ז:

א כ מיי' פ"ט מהלכות שכירות הלכה ד סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' שלג סעיף ז:

ב ל מיי' שם ופיין בפבוות ובמ"מ טוש"ע שם סעיף ה:

[כתב למעה ובמ"מ וכן בילקוט ליתה לפן דולאחיך לא תשיך וכ"ל סהיה סבי' לפני הכתובים שלא יבין בן שבי לפני ופיין בפ"ד מהלכות מלוה דין ב]

הגהות הב"ח
(ע) רש"י ד"ה גריד. ב"ב ובמעה ד' פ"ב דמע שבי גוסס גריד הוא לשון יבש כמו גריד מבמות פ"ג:

ב. רבינו מיכאל/ ג. רבינו גרשום

ד. בזיקין ואין עשין

ה. רבינו יהונתן מלוניל

ו. רבינו אליעזר ממיץ

ז. רבינו שמשון משאנץ

ח. רבינו יעקב מקוצי

ט. רבינו יהונתן מלוניל

י. רבינו יהונתן מלוניל

כ. רבינו יהונתן מלוניל

ל. רבינו יהונתן מלוניל

מ. רבינו יהונתן מלוניל

נ. רבינו יהונתן מלוניל

ס. רבינו יהונתן מלוניל

ע. רבינו יהונתן מלוניל

פ. רבינו יהונתן מלוניל

צ. רבינו יהונתן מלוניל

ק. רבינו יהונתן מלוניל

ר. רבינו יהונתן מלוניל

ש. רבינו יהונתן מלוניל

ת. רבינו יהונתן מלוניל

נמצא בעל הבית מוכר בו, ידו על התחתונה. יתן להם לפי מה שעשו ואם הוזלה מלאכת פועלים על כרחו יתן להם כמה שיפסוק תוך ממה שנריך להוליאות בהשלמתה: **כל המשנה ידו על התחתונה.** כגון נתן למר ללבד לנבו לחוש ונבנו שחור הבגד יותר על היציאה אין נותן לו תורה אור שכרו משלם לנל דמי יציאת עליס וממניסים [ה] יציאה יתירה על הבגד נותן לו את הבגד: **וכל המוכר בו.** בגמרא מפרש למתוני מלי: **גמ'** **מוכן לה קמני.** לגיהוי הלי הטעו הם את בעל הבית לו בעל הבית לומן דמ"ל הוה ליה למיתני לסון חזקה: **דלמעו פועלים למדני.** אחד מן הפועלים הטעה את חבירו: **כארבעה זוזי.** ליומא: **אמר לסו ליסו.** בתלתא: **שכור וקבול.** ומלי תרעומתן: **ואמר לסו כארבעה.** ולעבד לה נתן בעה"ב אלא ג': **סיכי דמי.** דתרעומת יהיה להן ולא יותר: **וליתני פועלים סיכי מסגרי.** **קמן קיע.קיח.** מסגרי בארבעה על כרחה דבעה"ב ניחיב לרבעה להא קמני טוטל מבעל הבית מה שהנה לוחו ולא"פ אלא לוהו ולרי הנה לוחו כך ומלי מסגרי בשלמה מלי תרעומת לוכל: **סוס מרחיץ.** לבקש לדס דזקוק לפועלים שיסור בארבעה: **לי בעים אימא בבעל הבים עסקינן** בפועל שיש לו לעלמו שדות שהן שלו ולוא נשכר למלאכת אחרים אם לא ביומר על דמי שכירות והיינו תרעומת דלי לאו דאמרת לי בד' לא הייני מוזל בעלמי: **לעולם בפועלים.** ברגילים למלאכת אחרים: **בריפקא.** שחפרו תרין שכיבות שדה ואין מלאכתן ניכרת כגון דמלו מיא דמסייס ואזיל: **אל ממנע טוב מבעליו.** פסוק הוא בתלי: **דעתייהו לתעילויי.** לא"פ שאמרו לו "הרי לנו נשכרים כדברי בעל הבית" זה אמרו לנל לפחות מקלבתו של זה אמרו לנל להוסיף וכך אמרו "מהימנת לן דהכי אמר בעל הבית" ואין שכעל הבית פוחת לי אמר להן הלי "שכרכם על בעל הבית" יתן מלא ולי אמר "שכרכם על בעל הבית" ים להם תרעומת עליו: **אלא.** הא מיבעיא לן אמר ליה בעל הבית בתרעה,והוא אמר להו תלתא,ואמרו ליה הרי לנו נשכרים כמו שאמר בעל הבית מלי: **מהימנת לן דהכי אמר בעל הבית.** והכי אמרו ליה "מהימנת לן דהכי אמר בעל הבית" ואין להו אלא תלתא ותרעומת.דלמל ממנע טוב: **או דלמא.** לאו לדידיה הימנוהו אלא הכי אמרו "אמר דברי בעל הבית גלך" ולא שכור וקבול, ומקלי ל': **ס"ג הכא לי ניטי ומחר אמרם שמקבל לי ניטי.** השתא שאמרה לאחד מס תמלא את בעלי אמור לו שילוה לי את ניטי בידך ותיעשה שלוחו של בעלי לגרשני כשמגיע גט לידי,**ואני אקבלה** על השתא לעשות שיהא הוא שלוחה וכמותה לידה,**ואני אקבלה** על השתא לעשות כשמגיע גט לידה: **אפילו סגיע לידה מינך מגורשת.** תלמל לדיבורה דידה קא סמיך והכי ס"ל מהימנת לה ועל עשתו שליח להולכה, הלכך אין כאן שליחות (ג) (ואין עליה לעשות שליח להולכה, והרי "אמרה לו ולא "התקבל",והבעל נתנו לו בתורת שליח קבלה,ושליחות זה אינו ביד הבעל לעשות: **דאי סלקא דעתך לדיבורא דידה סמיך** · ולא לדבריו האמין תלמל היינו כמה שאמרה היא, קאמר ליה, אם כן עשתו שליח להולכה וזו בידו,הוא וכי מטי גיטא לידה מיהא מיגרש: כי

ואזיל לחיוב אמר להו בתרבעה דעתייהו לתעילויי · והא דאמרו ליה כמו שאמר בעה"ב הייטו מהימנת לן דהכי אמר בעה"ב אי נמי משום דאי אמר בעל הבית טפי מתרבעה שיהא להם כמו שאמר בעל הבית והייטו דמבעיית לי' אי מהימנת לן דהכי אמר בעה"ב אי מקום דאי אמר בעל הבית טפי מתרבעה לתעילויי · **דעתייהו** לתעילויי · בתלתא שכרכם עלי לחייבי דאי אמר להו שכרכם על בעל הבית מאי נפקא מינה לי דעתייהו לתעילויי דבעה"ב לא ישלם להם אלא מה שהתנה · ר"י וכן רבינו חננאל:

(נעיין) **השוכר** את האומנין וחזרו בהם ידם על התחתונה · אחד קבלו קמה לקלור בשני סלעים וקלרו חציה (ג) והוקרו ושוה מה שעתיד לעשות סלע וחצי וחזרו פועלים לא יתן להם רק חצי סלע לפי שיעורך לתת סלע וחצי לקלור חציה השני והייט כר' יוסה ואם בעה"ב חוזר בו ידו על התחתונה פירש בקונטרס אם הוזלו פועלין וזה החזי לנא שקל וחזר בו בעה"ב יתן להם סלע וחצי לפי שבחצי הסלע ימלא שיגמרו קלירו ולא רלה לפרש דידו על התחתונה כשהוקרו פועלין ויתן להם סלע וחצי על חצי שעשו כמו שעשו עכשיו שאין זה סברא כי למה יתן להם בעה"ב יותר ממה שהתנה עמהם כיון שאין מפסידין בחזרת בעה"ב ואדרבה יותר מרויחים שעתה ימלאו שיתנו להם סלע וחצי לקלור חצי קמה והוא לא היה נותן להם כ"א סלע וא"ת לתמר לקמן (דף עז:) תמר מר לו יגמרו מלאכתם ויטלו ב' סלעים פשיטא לא לריכא דזל עבידתא ואימר בעה"ב ופייסוהו פועלים והשתא למה חוזר בעה"ב בזה כשביל שהוזל המלאכה מה מרויח בחזרה הלא לריך ליתן להם סלע וחצי על מה שעשו ופועלים נמי למה פייסו כיון שאין מפסידים כלום וי"ל דבעה"ב חוזר מחמת שהיתה קטטה ביניהם ופועלים פייסו שלא יסלרכו לחפש ולמלוא מקום להשתכר: **ראי** ס"ד לדיבורא דידה סמיך כי מטי ניטא לידה מיהא תגרש · דאי לתמרין דגבי פועלים דעתיה לתעילויי דבעה"ב ס"ל למימר דדעתיה דבעל לתעילויי דידה דאמרה הבא לי ניטי לא ניטא אלא דקאמר שליח התקבל לי ניטי דהאי דקאמר שליח לבעל לגרשה הוי עילויי טפי מדאמרה הבא לי ניטי דאמרה בהאי יותר במהרה אם היתה התשה אומרת כן מכל מקום השתא שאמרה התשה הבא הוי טפי זכות הבעל לי סמיך למאי דקאמר שתגרש מיהא כשיגיע גט לידה וכיון דלא מיגרשה שלמא לתעילויי דבעל לית ליה למימר דדעתיה דבעה"ב לבל לית לפרש דתעילויי דבעל הוי מה שיהא מתגרשת במהרה דהא עדיף ליה ממתגרשת לאלתר כי עכשיו יהיה בידו עדיין אם לקייס אם לגרש והשתא פשיטא ליה בפשיטות דבשמוע לא יסייבב דקאמר בשלמא לי היכא דקאמר כי מתגיע גט לידו מגורשת דלדיבורא דידה קא סמיך ולפי זה הייט לגריעותא' דידה שמתגרשת מהרה ופשיטא דבעה"ב יש לסמוך ור"ל סותר פשיטות דלעיל דהוי פשיטות לתעילויי דדעתיה דקאמר שליח ולא לגריעותא דבעה"ב והכא סמיך בעל לגריעותא דידה:

הגהות הב"ח

(ג) גמ' דלוכל דמתגר בתרבעה וכו' בתרבעה סוס מרחיץ: (כ) רש"י ד"ה תני, וכו' דלוין עליה: (ג) תוס' ד"ה השוכר וכו' ומוקרו פועלים ושוה מה שעתיד:

נוסח

במקום שהעולה מטונה בפרי. שלחו - על שום שאתה בועל בדבריך. אל תבני בדבריך. ק"ו - ומה תשפה לעטין שאלה ני על פי פסק דין של ב"ד בדבר העולה שהוא בקי מקלה שהעולה טיב מלבני בעל שאינו בקיאה על העולה שהעולה בקי. הבא תביא נפ"ן שלחו לבדוק. אלא על עיקר שהוא מקל

יב א ב מיי׳ פ״ו מהל׳ גירושין הל׳ יב סמג עשין כ טוש״ע אה״ע סי׳ קמ סעיף ט :

יג ג מיי׳ שם :

יד ד ה מיי׳ פ״ע מהל׳ שכירות הל׳ ד סמג עשין פט טוש״ע ח״מ סי׳ שלג סעיף ג :

טו ו ז מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ד :

טז ח ט מיי׳ שם ועיין בהגהות ובמגיד משנה טוש״ע שם סעיף ה:

יז י מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ו :

יח כ ל מ נ מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ג :

אין להם זה על זה תלוי תרעומת. קשה לר״י דהא ק״ל כר״מ דלקמן דיעל דגלמי בהגוזל קמא (ב״ק קף ק.) ה״כ למאי לית להם כפועל בטל כיון שעל ידו נתבטלו לתוכו היום וי״ל דמיירי שכשחזר בו עוד יכולו להשכיר ומכל מקום יש עליו תרעומת שעשה לו יכולו תלוי עליו תרעומת שעשה לו ע״י טורח וכי מפליג בסמוך בין לו הלכו החמרים להלכו ומלתא דשה לחה הוה מצי לפלוגי לקמן בלא הלכו כלל בין יכולין עוד להשכיר בין חוזר בו אחר שלא מלתו עוד להשכיר תלוי טורחא דמילתא נקטו דבהלכו לו שכיח שימלתו עוד להשכיר ואם לו הלכו מסתמא כשבא לחזור חוזר מיד בעוד שימלתו להשכיר :

הגהות הגר״א

[א] [ב] גמ׳ ואם שלא . כ״כ בקל כ״ל : [ג] שם לריפקא נדפס בגליון פי׳ לחרוס כו׳ . כ״כ אבל הרמב״ם מפרש להפוך הסדה : [ד] רש״י ד״ה הא דסיילא . והוליך כו׳. כ״כ וכמב״ם מפרש שהשוכר ביקר בעצמו מצערא שלו לא פסיד ומה כידו לעשות : עכ״ל

נוסחא

מתני׳ אומנין בזמן שהן עושין בחנות חוצרות ואחד תגיעת אחד מהן כו׳ אחנב

מהגה

מיאורות ט׳ בבא מציעא בזמן שהן עושין בחנות חוצרות ואחד מהן כו׳

הכי השתא בישלמא אי איתמר איפכא דאתקבל לי גיטי, דאשתך אמרה הבא לי גיטי, והוא אומר הילך במו שאמרה ואמר ר״ג אמר רבה בר אבוה אמר רב: משיגיע גט ליד״ן מגורשת אלמא דאדיבורא דידה קא סמיך אי נמי משהגיע גט לידה מגורשת אלמא דאדיבורא דידיה קא סמיך, אלא התם משום דעקר שליח לשליחותי לגמרי דא״ל ״שליח לקבלה הוינא, להולכה לא הוינא אבעית אימא האי תנא חורו נמי ״הטעו״ קרי ליה דתניא [השוכר את האומנין והטעום את בעל הבית או בעל הבית אותן אין להם זה על זה אלא תרעומת, כמה דברים אמורים שלא הלכו, אבל הלכו חמרים ולא מצאו תבואה, פועלין ומצאו שדה כשהיא לחה, נותן להן שכרן משלם אבל אינו דומה: הבא טעון לבא ריקן, עושה מלאכה ליושב ובטל; שלא התחילו במלאכה, אבל התחילו במלאכה שמין להן מה שעשו, כיצד קבלו: קמה לקצור בשני סלעים, קצרו חציה והניחו חציה, בגד לארוג בשני סלעים, ארגו חציו והניחו חציו, שמין להן את מה שעשו, היה יפה ששה דינרים, נותן להן סלע או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים, ואם סלע נותן להם סלע. רבה אומר: שמין להן מה שעשו, היה יפה ששה דינרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים, ואם סלע נותן להם סלע. במה דברים אמורים בדבר שאין אבוד אבל בדבר האבוד שוכר עליהן או מטען, כיצד מטען? אומר להן סלע קצתי לכם באו וטלו שתים. ועד כמה שוכר עליהן? עד ארבעים וחמשים זוז, במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים, לשבור אבל יש שם פועלים לשבור ואמר צא ושבור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת] תני תנא קמיה דרב נותן להם שכרן משלם, אמר ליה: חביבי אמר אילו אנא הואי לא הוה יהיבנא להו אלא בפועל בטל, ואת אמרת נותן להם שכרן משלם? והא עלה קתני אינו דומה הבא טעון להבא ריקן, עושה מלאכה ליושב ובטל, לא סיימה קמיה איבא דאמרי סיימה קמיה והכי קאמר: חביבי אמר אי הואי אנא לא הוה יהיבנא ליה בלל ואת אמרת כפועל בטל? אלא קשיא הך? לא קשיא הא דסיירא לארעיה מדאורתא הא דלא סיירא לארעיה מאורתא בי הא דאמר רבא: האי מאן דאגר אגירי לרפקא ואתא מטרא ומלייה מיא: אי סיירא לארעיה מאורתא פסידא

הדרי בהו לא שכור מחרים ומיהו תרעומת שיכא לריכים לחזר: זה שכר פועלים וזה שכר שוכרים, ותביעת ממון שיכא דהא דברים בעלמא ניהו: **נד״מ** · דתין להם עליו ממון מס חוזר הוא: **נשנה הלכו** למקום המלאכה ובבקר אמר להן חוזרני בי: **אבל מס הלכו** · אבל המלאכה כגון שחברים הן שסכרן להביא לו תבואה ממקום אחר והלכו ולא מלאו שם פועלים הס שסכרס לעשות שדהו והלכו ומלאו שדה שהיא לחה במים ואינה ראויה לעשות: **נותן להם שכרן**. של כל היום משלם כפי הראוי להם וכדמפרש ואזיל: **אבל אינו דומה הבא טעון להבא ריקן** · ואומדין את החמרים כמה שדה רוצה לפתוח משכרו של אותה הדרך לבא ריקם משלם טעון: **עושה מלאכה ליושב ובטל** · ואומדין את הפועלים כמה שדה רוצה ליטול משכרו של היום וליטול כך וכך: **נד״מ שנה בתחילו במלאכה** · לריכה לקלי, ועד שתחל פרים מידי דשכירות, ושתחל פרים מילי דקבלנות: **נד״מ** · דהיכא דחזרו בהן לו הוה חזר לין להם עליו תרעומת בשעה שהתחילו במלאכה: **אבל התחילו במלאכה** · יש לין לחר ביניהם. מהו הדין? שמין להן מה שעשו לפי התלאי ויקבלו כפי חשבון שעשו: **תרגו מליה** · ומניח לשכרן שלא לפי חשבון: **היה יפה ו׳ דינרים** · שהס היה בא לשכור שכיר לחליה לינו מולח בפחות משהה דינרים ומולח נפסד בעל הבית כמה שעתיד להעשות אף״ה לין להם עליו תרעומת שהרי עתיד להעשות שלח כמין שלח להן מה שעשו לפי חשבון שהיה עתיד להעשות שלח לפי שעה להתי שלח שלח להם עליו תרעומת: **ואם פלע** · ואם לין יפה שלח סלע דמולחין לעשות שליה הלבי שלח: **נותן להן** · כמה שעשו שלח ולקמן (דף סז.) פריך פשיטא: **שמין להן העתיד להעשות** · רבי יוסה מבירא ליה בתוך שהיה לין להם עליו תרעומת אלא שעתיד לחזור בו ידו על התחתונה ויעבד ׳שכר מה שעשו׳ כדי לשכור פועלים ולגמור כפי תנאי הראשון: **היה יפה** · העתיד להעשות ו׳ דינרים: **נותן להן שכר**. שהרי עגמרת בשני סלעים: **ואם פלע נותן להם פלע** · לקמן פריך פשיטא: **נד״מ** · דלין החוזר נפסד שלח לפי חשבון לר׳ יוסה, ולרבנן מקבלין כמה שעשו: **נדבר שאינו אבוד** · ואע״ג דלין פועלים מצויין עכשיו כדמוקי ליה בסיפא שאינו מולח לשכור, ימתין עד שימלח הואיל ודבר שאינו אבוד הוא: **אבל נדבר שהוא אבוד** · אם ימתין ואינו מולח לשכור כבדי שכר פועלים לפי היוקר שנתייקרו: **שוכר** · פועלים אחרים עליהן ביותר מכדי שכרן: **או מטען** · ללחו: **כמה דברים אמורים** · דשוכר עליהן, בשאינו מולח לשכור: **בני חמש** · בהשיח דלעיל הלכו חמרים ולא מלאו לשכור: **דודי ר׳ חייא** · לי לחי השוכר לא הוה יהיבנא כו׳: **והא עלה קתני** · ומי לכפועל בטל הוא דקאלו: **לא סיימה קמיה** · לא סיימו סוף הברייתא לפניו: **לא הוה יהיבנא כלל** · דמלייהו גרם ואינהו ומי הוה להו לאסוקי לדעתייהו *שלח ימלאו שדה לחה: **הא דסיירא לארעיה מאורתא** · [ד] והוליך הפועלים שם ורלוה ולא הביא שהיה לחה או *שיכלו גממים בגילה לית להו כלל דהא חזו לינהו גופייהו ועל מנת כן שתכרו לו והרי לא יכולין ולא היה להן ליגע בשבוך: **לא סיירוה מאורתא** · עליו היה לתת לב לדבר ולהודיעם שהם תמלאו שדה לחה לא יחזו לכם כלום, ויהיב להו כפועל בטל:

פסידא

ס״א שמא ידעו גממים

ס״א שמא

ס״א ה״ג אלא בזמן שאמר לו בתחילה אי אתה זוכה אלא בכך וכך ואין לו עליו אלא כך וכך

[לקמן עת.]

סי׳ [ג] לחכוס מרילין ולחת מיבלת שלין, יכולין לחכוס

פסידא דפועלים · גמסיק שידלו הפסד פועלים הוא דלא יהיב להו מידי דאמר להו מזלייכו גרם: **לא סיירא מלתיה פסידא דכעל פרים** · דאמרי ליה מי ייסר דלעתא דההוא דרעא לגרגן: **לדוולא** · להקשק שדות: **ופתח מערא** · והשקה לותה ואינה לריכה לדוולא: **פתח נפרא** · גדל הנהר ועלה וככסה בחרילין העשויין בשדה ומהן היא שותה ואינה לריכה לדוולא: **פסידא דכעל פרים** · דפועלים חיגן יודעין במנהג שדהו שיהא נהר טולה להשקותו לך הוא היה יולע: **ופסיק נפרא** · שממט מתקין: **מלוגי דמתוא** · במחוזת שהוא עירו של רבה היו בני אדם הרגילים לשתת מתחות תמיד וכשיובשין בעלים קשה להן: **יד פועל על העליונה** · ואפילו הוא חוזר בו דיכול לחזור בו כלקמיה (ויקרא כה) כי עבדי הם ולא יעבדים לעבדים ומהכא יליף לה *בפ"ק דקדושין (דף כג:): **פגיעה** · דכי גמרי שני סלעים הוא דקאי: **דאייקר עבידתא** · הוקרו פועלים: **ואימרו** · לעון הפרש וגזור לחור ומתרחק מן הדבר ובלעון המקרא דומה לו כעין במרוסתמרית (מיוד נם): **פייסינהו** · הרבה תחנוגים: **מהו דתימא** · כיון דיד פועל על העליונה: **פגיעה** · דאם סלע יפה מה שעשו כותן להם סלע אלא מה יתן: **לא לריכא דול עבידתא מעיקרא** · כשהכרן היו פועלין בזול: **ואגרינהו בפני עלמן** · ולא לו רלו להשהכר כשאר פועלים והוסיף להם זוז, כשפסק להן סלע על תניה לא היה רלוי אלא להסכר כשאר חסך דיוקר: **ושמח לייקר עבידתא** · וקם בשני זוזא שאחר פועלים יטלו עליו סלע: **מהו דתימא** · הואיל ולרבנן יד פועל על העליונה מני למימר ליה כו': **לא קים לכו** · לא הייסם יודעים שתהיו רלויין ליטול סלע ואני בשך היה לפני לשכור ורליתי בדעתכם שלא התרלו בפחות מסלע ואמרתי להוסיף זוז על שכר פעולה כדי ליטול סלע להשלים לרלונכם: **השתא דקים לכו** · שהכל יודעין שאין סלע כרלונכם, על זאת לא התניתי להוסיף: **מהו דתימא** · הואיל ואמר רבי יוסא יד פועל על התחתונה כעשיה משום דהפיס בעל הבית והשתא כי פייסוהו פועלין מני למימר להו וכו': **סלע, נותן להם סלע** · ואם העתיד להיעשות יכול הוא לגמרו בשכירות סלע נותן להם כמה שעשו סלע: **לא לריכא דול עבידתא השתא** · לכך יגמור בסלע שהרי היה לפני שהתחיל בו: **עביד** · דפסיק פסידא דבעשיית ב-גבי ואפילו הכי לא מפלגינן בין סיירא לא סיירא דכיון דלא פסיק פועלים אלא על מנת לגמור בסלע

רב פליג עליה בחדא. ות"ח כפ' הגוזל קמא(ה) (ב"ק קי: ושם) **נותן לו שברו.** הואיל ואטם הוא לין לקנסו ולעשות ידו על התחתונה כמתני' דלקמן התחתונה ונותן לו חני דמי שברו: **וש"מ.** מדקאמר לוקח בתריוהו דלא לקנסו אלא בעל הבית: **אמר ר"נ בר יצחק.** לעולם אימא לך דלא פליגי רב ושמואל, דמר אמר כאן בשואל ומר אמר כאן בשוכר, דשואל חייב אונסין אפילו בשבירת כלי ושוכר אינו חייב אונסין אלא בשבירת כלי, ומשום הכי אמר רב נותן לו שברו, דשואל הוא ואינו חייב אונסין אלא בשבירת כלי, ומשום הכי אמר שמואל אינו נותן לו שברו, דשוכר הוא ואינו חייב אלא באונסין ולא בשבירת כלי:

מקנה ע"ג פ"ג מה"ש כאן המקור

כח א מיי' פ"ט מה"ש סכ"ו שכירות הלכה ד ועיין בהשגות ובמגיד משנה שם פכ"ז מה"ש סל"ג סמ"ע ס:

כט ב מיי' פ"ט מה"ש סכ"ו מכירה הלכה כ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף י':

ל ג שם - נסג"ח ס"ה

לא ד מיי' פי"ט מה"ש מלוה ולוה הל"ט סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קכ סעיף ג: [ועי' תוס' ע"ז ג. ד"ה משום ותוס' מנחות סו. ד"ה זמן]

לב ה מיי' פ"ט מה"ש מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קי סעיף ו' : סעיף ג:

לד ז ח מיי' פ"ט מה"ש מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קי סעיף ו' : להה ט מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג:

נוטע/מקנה תשלום חלקי דאזיל בתר ואחד בתר אחר ו) המוכר ב) הלוקח

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה רב וכו' כגוזל קמא ב"ק דף קי ועי"ש בתוס' ד"ה נכי: (ו) בא"ד דמסתמא הלכה כרב:

מקנה סימן ל"ג בגי' הרי"ף כאן הגי' ר"ת

נוטע הגהות הגר"א (פרט הא דקתני בשמן שהאוכר ואפור פסקו כרב מתא חזני בו) ד"א אליבא דר"ת

נוטע ג"כ גי' טעות דגב"ג אמי' טעמא מקמת דאי' ב"קנ"ת קרקע האמ קנה הכל אע"ג: ק דוקא את קנסו (ב"ת ב) אמלוה-או- אפ"ג נתנם בתחלת הדיון ולא נקנסו אלא

מקנה מ"ת ע"ג טו. ע"ש

תת נוטע ע"ל ונטיל אצוע- (אוכר שקבל מקבל תשלום ואחד אחר תשלום ה' יתנה)

נותן לו שברו, אם קבלן הוא נותן לו קבלנותו. מני אלימא רבנן מאי אידיא דשמע שמת לו מת או שאחזתו חמת? דאנים כי לא אנים נמי הא אמרו רבנן יד פועל על העליונה אלא לאו ר' דוסא היא ושמ"מ לא שאני ליה לרבי דוסא בין שבירות לקבלנות? א"ר נחמן בר יצחק "בדבר האבוד ודברי הכל, *תנן כל המשנה ידו על התחתונה ולכל החוזר בו ידו על התחתונה בשלמא "כל המשנה ידו על התחתונה"-דסתם לן תנא כר' יהודה אלא "כל החוזר בו ידו על התחתונה" לאתויי מאי, לאו לאתויי (פועלאוכר) דוסא, אלא ר' דוסא תרתי קאמר ורב סבר לה בוותיה בחדא ופליג עליה בחדא אימא סיפא כל החוזר בו ידו על התחתונה לכדתניא כיצד? הרי שמכר שדה לחבירו באלף זוז ונתן לו מעות מהן מאתים זוז, זמן שהמוכר חוזר בו יד לוקח על העליונה-רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי, מהיכן מגביהו? מן העידית, זבזמן שלוקח חוזר בו יד מוכר על העליונה רצה אומר לו "הילך מעותיך" רצה אומר לו "הילך קרקע כנגד מעותיך", מהיכן מגביהו מן הזיבורית, רשב"ג אומר מלמדין אותן שלא יחזרו כיצד כותב לו "אני פלוני בן פלוני מכרתי שדה פלונית לפלוני באלף זוז ונתן לי מהם מאתים זוז והריני נושה בו ח' מאות זוז" וכותב לו את השאר אפי' לאחר כמה שנים: אמר מר מהיכן מגביהו מן העידית, הא ס"ד מעידית דנכסיו, ולא יהא אלא ב"ח ותנן *ב"ח דינו בבינונית ועוד הא ארעא דיהיב זוזי א"ר נחמן בר יצחק[א] מעידית שבה ומזיבורית שבה, רב אחא בריה דרב איקא אמר אפי' תימא מעידית דנכסיו, סתם מאן דזבין ארעא באלפא זוזי אזולי מוזיל ומזבין נכסי, והוה ליה כניזק ותנן *הניזקין שמין להן בעידית: רשב"ג אומר מלמדין אותן שלא יחזרו, כיצד כותב לו "אני פלוני בן פלוני"כו': טעמא דכתב ליה הכי הא לא כתב הכי לא קני והתניא *הנותן ערבון לחבירו ואמר לו "אם אני חוזר בי ערבוני מחול לך", והלה אומר "אם אני חוזר בי אכפול לך ערבונך" נתקיימו התנאין דברי רבי יוסי, רבי יוסי לטעמיה דאמר אסמכתא קניא, רבי יהודה אומר דיו שיקנה כנגד ערבונו, אמר רבן שמעון בן גמליאל בד"א בזמן שאמר לו "ערבוני יהון" אבל מכר לו שדה באלף זוז ונתן לו מהם חמש מאות זוז בלום ומחזיר לו את השאר אפי' לאחר כמה שנים לא קשיא הא דקא עייל ונפיק אזוזי הא דלא קא עייל ונפיק אזוזי, דאמר רבא האי מאן דזבין מידי לחבריה וקא עייל ונפיק אזוזי לא קני, לא קא עייל ונפיק אזוזי קני, ואמר רבא האי מאן דאוסיף מאה זוזי לחבריה ופרעיה זוזא זוזא פרעון הוי אלא דאית ליה תרעומת גביה דאמר ליה אפסדתינהו מינאי. ההוא גברא דזבין ליה חמרא לחבריה ופש ליה חד זוזא וקא עייל ונפיק אזוזא יתיב רב אשי וקא מעיין בה כי האי גוונא מאי? קני או לא קני? אמר ליה רב מרדכי לרב אשי אבימי מהגרוניא משמיה דרבא "זוזא כזוזי דמי ולא קני, אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי והא אמרינן משמיה דרבא קני? אמר ליה "תתרגם שמעתיך במוכר שדהו מפני

מגבית גוי לא מגבינן ליה אלא מדעתו ומדעת בעה"ב ואפילו בעה"ב לא מגבינן ליה אלא מדעתו ומדעת גוי ואפילו הכי מגבינן ליה מדעתו ומדעת בעה"ב משום שלום מלכות ומשום שלום בעה"ב ומשום שלום

מפני רעתה. דלמן סהדי דבעלה לוסף דווזי במי הוה מזבין להּ והאי דעייל ונפיק חזוזי ממכר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: **בעל לובני במאה.** היה לריך למאה זוזי ולילה למכור שדה קטנה במאה זוז ולא מלא לה לוקחין ומכר גדולה במאתים: **ולקיל ונפיק לווזי.** וזה מיכבכ: **לא קני.** דלמן סהדי דעל כורחו מכר *המוכר ויכול לומר לכך הייתי מחזר אחר המעות לקטנה שדה קטנה היתה: **ולא מצאתי.** מלא לה לוקחין מיד: **ואילו היה עורם.** מוכן לאחר אחר הלוקחין: **סוף מעשה.** לוקחי שדה קטנה: **ולא עירם.** הוקשה לו הטורח ומכר הגדולה במאתים: **ועייל ונפיק לווזי מפני רעתה.** כיון דמוכר שדהו מפני רעתה דמי. למעוט טירחת דלהדורי אחר לוקח הוקלקל עליו למכור אותה בלא דוחק מעות שנוע מיה לא חביבה היתה עליו: **עד כדי שכרן.** אם עמו אלו קנת המלוכה ולא קבלו עליהם שוכר עליהן כל מה שהוא חייב להן יוסיף לאחרים ויגמרו: **שכלתם מכילה לידו.** אם יש בידו מעלה הרבה כדרך החומים המקבלים עליהן מלאכה מביאים כלי לומנות לבית בעל הבית:

מתני' בבקעה והוליכה בכר. בלאם הכר ואע"פ שהדרך חלק ויכר חייב, בגמ' מפרש מאי שנא ריבא הכא דלא מפליג בין הוכלקה להאחמה ובסיפא מפליג להוליכה בכר והוליכה בבקעה: **ואם הוחמה חייב.** שהבקעה מעלה הבל לפי שהכרים סביבה ואין לוויר שולם בה: **אם מחמת המעלה הוחמה.** מרגל הכר לרחבו: **חייב.** שהמעלה גרמה לה והוא שיגיה להוליכה בכר: **ובכריקה.** בגמרא מפרש: **או שנעשים מנגריא.** שנעלוה לעבודת המלך: **אומר לו.** משכיר לשוכר: **סרי שלך לפניך.** קלוה כמו שהיא שמוייה ואלך שלוף מזלך גרס כמו מזלי ומרח (ו) (ומלכר) לותה בדרכים וגבי שנגריא נמי המתן עד שתשוב שלוף מזלך גרס ונפסיד שניו: **מפני או נשברה.** שמפסיד כל שכרו: **חייב.** המשכיר למכור העור והגבילה לכלבים ולהוסיף משוח ולהעמיד לו תמור לו יעכור לו אחר בדמי גבילה שהרי תמור זה שיעבד לו אין יחזור לו שכרו: **גמ' דקא מפליג.** בין הוחלקה ולא הוחמה, ומתה מעלמה להוחמה: **שמתה מחמת לוויר.** לת הוחלקה ולא הוחמה זו אלא מחמת לוויר: לת היתה לימודה בלוויר הר ולקחה לה-לת היתה בלוויר בקעה ולקחה לה': **תוכנגא.** שייפות ויגיעה ממלחה: **הוליכה בכר.** יכול לומר לו שייפות המעלה שעלתה לרחב הכר הועיל לה מתחילה על כן שייפה לה לאחר זמן כשהלכה בדרך החלקה ויגעה תחת משלה ומתה, ואם שינה **להוליכה בבקעה** חע"פ שלא ראינו אותה מזעת ולא היום אם מחד לומר הוחמה י"ל אם הלכה בכר היה לוויר שולם שם ונותן בה כח ולא מיגע תחת משלה (ג) בבקעה לא שייפו בה לוויר והיא היתה מסירת כח ויגעה לה: נקרא

מפני רעתה [א] "פשיטא בעי לזבוני במאה ולא אשכח וזבין במאתים, וקא עייל ונפיק אזוזי לא קני, אלא אי בעי לזבוני במאה ולא אשכח ואי טרח הוה משכח ולא טרח וזבין במאתים וקא עייל ונפיק אזוזי, מאי: כמוכר שדהו מפני רעתה דמי-אן- לא? תיקו: שכר את החמר ואת הקדר וכו' שוכר עליהן או מטען: עד כמה שוכר עליהן? אמר רב נחמן עד כדי שכרן איתיביה רבא לרב נחמן עד ארבעים וחמשים זוז אמר ליה כי תניא ההיא שבאתה חבילה לידו: **מתני'** השוכר את החמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה, בבקעה והוליכו בהר, אפילו זו עשר מילין וזו עשר מילין, ומתה, חייב. השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה: אם החלוקה פטור, ואם הוחמה חייב, להוליכה בבקעה והוליכה בהר: אם החלוקה חייב, ואם הוחמה פטור, אם מחמת המעלה חייב. השוכר את החמור והבריקה או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך, מתה או נשברה, חייב להעמיד

[לו] חמור: **גמ'** מ"ש רישא דלא קא מפליג ומאי שנא סיפא דקא מפליג: אמרי דבי ר' ינאי רישא שמתה מחמת אויר דאמרינן אוירא דהר קטלה ואמרינן אוירא דבקעה קטלה ר' יוסי בר חנינא אמר כגון שמתה מחמת אבבצנא דבה אמר כגון שהבישה נחש רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן האי מני ר"מ היא דאמר כל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא

כגון שבאתה חבילה לידו. וא"ת ל"כ פשיטא וי"ל דה"ל למכתב אי היה ולא קני ל"כ דפשיטא לן מוכן לו ולא לעשות בבזויה ולא מן הכל: **אפילו** אי ': מילין כו'. וה"ה לאפילו זו שהלך בה קלרה יותר מלא מלא מה להלריך: **הוחמה** בהר פטור. וא"ת למ"ד לעיל (דף מג.) מחילתו בפשיעה וסופו בחוסם חייב לחמי פטור הא מחילתו בפשיעה היה לעניו הוחלקה וי"ל דלא לה היה מכוה לאפסר אלא שלא היה בה החוסם כי היתה לריכה לחורבני דחוסם בה מחמת הפשיעה שאם היה מגניעם אחת הקרקע כדאמולל לן היו מגנבים אבל הכא כי הוחמה בהר כ"ש דאם לא שיגה והיה הולך בבקעה דהוה הוחמה והכי אמר רבה בהמפקיד (לעיל דף לו:) גבי פשע בה וילאתה לגנב אפילו למ"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם וא"ת אילהי הפועלים (לקמן דף קנ: ושם ד"ה מי) גבי היה עדלו ובא לעיר ובא לחרי וברים פטור ומוקי לה רבה דעל בעידנא דלא עיילי לאיכי ופריך לחרי החילתו בפשיעה לעניו גבי בחוסם הוא לעניו חרי והתם אפילו לא פשע הוא ולא בא לעיר היה נאבד החוסם ומאי פריך וי"ל דאמת אם היה מוליכן למרעה אחר קודם ביאת חרי כי כן דרך הרועים לרעות חלי היום בשדה זו וחלי היום בשדה אחר לו אמת אם היה יכול לבא אם לו היה מקויים היה גם לא בחרי ואת הדוב הכא עבדך ובלאו הכי לריך לפרש הפשע התם כך דקאמר לן לומרים אילו היה אם היה מניל לאל (נ) לומרים אם היה יכול להניל חייב ואם לאו אפילו אחי לפשר לפרש בע"א וכך אלפסם פירש התם דאביי

לעטמיה דאמר בפרק המפקיד (לעיל דף לו: ושם) לא מיבעיא כו' אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהבלא דאגמא קטלה מאמע למ"ד חייב ה"ק בלאו הכי דאמר אביי דאגמא קטלה מאמע אע"פ שהחוסם היה נאבד בכל ענין ויש לדחות לריכותא דלמ"ד חייב נמי כמך אהאי טעמא דקאמר בסוף הבלא דאגמא קטלה דאם לא כן מקשי ליה ממתניתין דהכא דקאמר הוחמה בהר פטור ומיהו למה אפשרם לבסוף דהכא לא חייב מחילתה בפשיעה ה"ק: **אם** הוחמה מחמת המעלה חייב. וה"ת והיכי ידעינן בריאת הוחמה בהר פטור דאלא מחמת המעלה הוחמה וי"ל דהיכא שעלתה בלא טורח והלכה לאחר כן הרבה ולא היתה מזיעה ובהר הכי הוחמה וה"ל שלא מחמת מעלה היה ופטור: **כגון** שמתה מחמת לוויר. פי' שידוע שאותו יום היה לוויר מסוגה בהרים יותר מבבקעה לו ליפכח מלבב לו ממטר והוי מחילתו וסופו בפשיעה והכי נקט להוליכה בהר והוליכה בבקעה ולא נקט להוליכה בהר זה והוליכה בהר אחר משום דאין רגילות להשתנות לוויר אלא מהרים לבקעות אבל מהר להר ומבקעה לבקעה אין דרך לוויר להשתנות: **רבי** יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת חולנגא. שתייגעה מהנות מלאכה ולקף על גב דמתה מחמת מלאכה (ד) ס"ס כיון שפשיעה חייב שאם היה לו להוליכה בהר

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה הרי שלך וכו' ושרח וישכר תוקה: (ב) ד"ה חוכנגא וכו' מתה מחמה מבל בבקעה: (ג) תוס' ד"ה הוחמה וכו' אלא מאמרין וכו' אם היה יכול: (ד) ד"ה כ' יוסי וכו' מחמת מלאכה פשוט מ"מ כיון: (ה) בא"ד ד"ה כל שעה:

הגהות הגר"א
[א] גמ' פשיטא כו'. ב"ב גירסת הרמב"ם מיבעיא לכו זכין שוה מאה במאתין ולקח עייל ונפיק כו':

גליון השי"ס
תוס' ד"ה אפילו וכו' אלא אם לאחריך. עיין בתוספות הרי"ם פלוגי תש"ס בי':

לו א ב מיי' פ"ח מהלכי מכירה הלכה ה ושו' במ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קפ"ו ג' ובשיף יד:

לז ג ד מיי' פ"ט מהלכי שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שלג שיף ו:

לח ה מיי' שם פ"ד הלכה ח טוש"ע ח"מ סי' שו שיף ג:

לט ו מיי' שם טוש"ע שם שיף כ:

מ ז מיי' שם פ"ה הלכה ח סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שי שיף ג:

נוסחא
ספרד רא דקתני "טוכר עליהן"

נוסחא
השוכר את החמור להוליכו בדרך ומולכו בפרדס

נוסחא
ב' הספרים ואחד-הרי"ף (ב) ואחד-הרא"ש ואין בהן קולא זו

דפטור ר"ל לשמועינן טפי מתה כדרכה דפטור דלא נימא טורף ההוא לתרתי קטלה כ"ש הוממה בהר והוחלקה בבקעה דודאי ליכא למיגזר היכא מתה מתה בעגין זה ויש לומר דמשום דבחזקת דהר מני הוחלקה מני לה נמי בפטורא דבקעה ועוד גרסה דפטורא דחימוס בהר והוחלקה בבקעה הוי רבותא טפי ממתה כדרכה לחדם יכול ליזהר בהני טפי יותר ממתה כדרכה והוה לן למימר דפשע במה שעשה שלא היה מוליכה בהר היה מדקדק יפה ושומרה יפה שלא תחלוק בהר ושלא תתחמם בבקעה לכל מה שעשה גורס שלא דקדק ומיהו דוחק הוא שיחלוק לחבי על כל החמורים לכך גרסה לא חשיב הכא פשיעה במה שעשה דיכול ליזהר ולדקדק יפה שלא תחלוק בהר ושלא תתחמם בבקעה ומודה לחבי הכא דפטור במתה כדרכה כיון דלא הוי תחילתו בפשיעה ורבה דמצי כגון שהכישה נחש ס"ל שפעמים מצויים נחשים בהרים מבבקעה או ליפכא להכי נקט הר ובקעה ואתי שפיר לרבה לפילו תחילתו בפשיעה וסופו בחומש פטורו:

מגבת פורים לפורים. ות"ח דלחמרינן בערכין (ד' ו:) משום סך לדקה מותר לסטטן בכל מה שירצה ואפילו בתו לילדי גבאי ואפילו אחר מטורה זו לבד"ה מותר לסטותה למטוה לאחרת וי"ל דדוקא בפורים לחמרינן הכא דאין לסטות ומגבת העיר לאותה העיר כמי דפורים דוקא: **רבי** אליעזר אומר מגבת פורים לפורים. ת"ק לא חייבי לא בגבאי דלא יכנה ולא אליעזר חייבי בעבי שנתנו לו משום לגורך שלוח העבי לעטות פורים שלוחו דשלחי העבי לעטות: **במילתא** דמלכא. חיים דגרם במולחת פירוש הייט פלדם כמו (שבת ד' נב.) מולאות של בית רבי בעלי זהב לו בעלי כסף כלומר פרדות מלומות לו לבעות, ואין גרסה בב"י דבלשון חרמי לא קרי להו חלת כורכייתא:

באנגריא חוזרת. דיכול לעשות מלאכתו בשבת ת"ש שהתחיל במלאכתו שבשביל לימור אין חייב להעמיד לו חמור אלא כמו הבריקה או כשהשהה שמתחילה נמי במלאכתה ולא חיישינן: **אם** בדרך הליכתה ניטלה לומר לו הרי שלך לפניך. פירש הקונטרס שמוליכה בדרך שגם הוא רוצה ליך לומר לו משכיר הרי שלך לפניך ושכור בהמה אחרת עד שם ותימה דלמה ישכור בהמה אחרת ומה השוכר אין ניריך החמור בהליכה אלא בחזרה הוי ש"מ לכל שם כן בגופה ש"ל לפלוגי בין ניריך חמור לאלתר לאין ניריך אלא בחזרה וכפי' הקונטרס דמפרש **שם** בדרך הליכה שהאנגריא אין מתפתין בבתים אלא כשפוגעים בדרך והייט 'דרך הליכתה' לומר לו משכיר הרי שלך לפניך דמני ש"ל "מזלך גרם שחילו היתה בבית לו היתה ניטלה" ואפילו לימה חוזרת אלא דמי למתה דהכא מוכח דמזלא דידיה גורס **ושם** שלא בדרך הליכתה ניטלה דהייט שמתפתין גם בבתים שאין לו אלא מזלו של שוכר גורס, חייב להעמיד לו חמור אחר לעשות מלאכתו לאלתר דאפילו חוזרת האנגריא אם החמור לכאן שעושין חוזרת אינו חייב לשוכר אין לו לשוכר להתעכב ממלאכתו ואין דמי להבריקה או כשהשהה: **מבלל** דהגיע קמח לו שני ליה. ות"ק עדיף דהוי רבים לגבי יחיד:

נקרא גזלן "הי רבי מאיר אלימא ר"מ דצבע דתנן *הנותן צמר לצבוע לו: אדום וצבעו שחור, שחור וצבעו אדום רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו, "ר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח **ממאי** דלמא שאני התם דקניא בשינוי מעשה **אלא** הא רבי מאיר דמגבת פורים דתניא *מגבת פורים לפורים אין מגבת העיר לאותה העיר> ואין מדקדקין בדברי אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואובלים אותן והמותר יפול לכיס של צדקה, רבי אליעזר אומר מגבת פורים לפורים> ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ, ורשב"ג מיקל **אלמא** התם נמי דארעתא דפורים-הוא-דיהיב ליה-אדעתא דמידי אחרינא לא יהיב ליה **אלא** הא ר' מאיר דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ הנותן דינר לעני ליקח לו: חלוק לא יקח בו טלית שלית לא יקח בו חלוק מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית **אלמא** שאני התם דאתו למיחשדיה-דאמרי אינשי: אמר פלניא "זבנינא ליה לבושא לפלוני עניא" ולא זבן ליה או נמי "זבנינא ליה גלימא" ולא זבן ליה **אם כן** ליתני 'מפני החשד' מאי 'מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית' שמע מינה משום דשני הוא וכל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גזלן: השוכר את החמור והבריקה: מאי "והבריקה" הכא תרגימו *נהוריתא, רבא אמר אבוקת, ההוא דאמר להו "אבוקת במילתא דמלכא" אמרו ליה במאי בטלי כסף או בטלי דהב? **אלא** דאמרי בטלי כסף אמר "ולקטלה, **אלא** דאמרי בטלי דהב אמר, ושבקוה:

או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך: אמר **רב** לא שנו **אלא** באנגריא חוזרת, אבל אנגריא שאינה חוזרת חייב להעמיד לו חמור **ישמעאל** אמר "בין אנגריא חוזרת בין אנגריא שאינה חוזרת: אם בדרך הליכה ניטלה אומר לו "הרי שלך לפניך" ואם לאו בדרך הליכתה חייב להעמיד לו חמור, **מיתיבי** השוכר את החמור והבריקה "אין שנשתטתה אומר לו הרי שלך לפניך, מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור בשלמא לרב לא קשיא **באן** באנגריא חוזרת **באן** באנגריא שאינה חוזרת, אלא לשמואל קשיא, וכ"ת לשמואל נמי לא קשיא **באן** שבדרך הליכתה-ניטלה **באן** שלא בדרך הליכתה ניטלה, הא מדקתני סיפא **רבי שמעון בן אלעזר אומר אם** בדרך הליכתה ניטלה אומר לו "הרי שלך לפניך" **ואם** לאו חייב להעמיד לו חמור מכלל דלתנא קמא לא שאני ליה? **אמר** לך שמואל לאו מי איכא רבי שמעון בן אלעזר דקאי כוותי אנא דאמרי כרבי שמעון בן אלעזר **אימא** כולה רבי שמעון בן אלעזר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני השוכר את החמור והבריקה או נשתטית אומר לו "הרי שלך לפניך, מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור, "במה דברים אמורים שלא בדרך הליכתה-ניטלה אבל ניטלה בדרך הליכתה אומר לו "הרי שלך לפניך" דברי

מבלל דהגיע קמח לו שני ליה. ות"ק עדיף דהוי רבים לגבי יחיד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (מגבת העיר (לאותה העיר) ואין מדקדקין בדבר (תכל כו' עד (לפורים) תמ"מ וכ"כ הרי"ף והרא"ש וכמ"ש ג"כ כל זה (וכ"כ לקמן קו ע"ב ועמ"ש לקמן נח"מ סי' תכנ"ד):

רש"י

נקרא גזלן: מגבת פורים לפורים. מעות שנותין הגבאין מבני העיר לחלק לעניים למעודת פורים: **לפורים**. כולה יתנה לעניים לפורים: **ואין מדקדקין**. לומר 'ליים בפחות והמותר יפול לכיס של לדקה: **אבל נוקמין אם הענגים**. לרוב בכל המעות: **והמותר**. שלא יספיקו לתכול בפורים ימכור ויפול לכיס של לדקה: **מדעתא דמידי אחרינא לא יהיב ליה**. וכיון דלולו לדעתא דהכי יהיב נמלא מעות בחזקת בעלים מון היולאין בסעודת פורים: **דלמו למיחשדיה**. לבעל הבית 'בעדר ויטו מקיים' שמעטו עליו שלמר ליקח טלית לפלוני עני ולא קנה לו: **נהוריתא**. מוליי"ח בלע"ז היולאה בשמור העין: **אבוקה**. התולעים התליעו רגליה: **אבוקה במילתא דמלכא**. רלימי עם שלוכל שיכלים של לולר המלך: **בטלי כסף**. כלי פשתן: **בטלי דהב**. כלי למר לבוטען תלום: **ושבקוה**. שלין עם לוכל כלי פשתן: **אבל מנגריא שאינה חוזרת**. הוא ליה כמתה לו בשברה: **אם כדרך הליכתה ניטלה**. שהמנגריא מוליכתה לדרך שהיה זה רולה להלך: **אומר לו הרי שלך לפניך** שכן דרך המנגריא טוטל תמורו של זה ומהלך בעליה לחבייה וכל תמור שפוגע בו לשכון נוטל ומחזיר לו לת שלו והשני חוזר לחר תמורו עד שפוגע בחבר הלכך לומר לו הוליל ולא מזלך גרם שכור תמור לחר ולך לחבייו עד שיפגע בחמור לחר: **הבריקה או שנשתטית**. עדיין היא רלויה למשלוי: **בשלמא לרב לא קשיא**. רומיל דמתניתין להבדי דמיי לשמויי כלן בחוזרת וכו': לרכוב

כ"ק קו: [קכ. נח.] לקמן קו"ע ו:

פי' על דרך שני מכוד וחכו והבריקה מלשון ברק ועי' רש"ל בחומות סח.

נוסח/מהגך

מב א מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ד ופ"י מהלכות שכנים הלכה ט ע"ש ט"מ סי' שו סעיף ג:

מב ב מיי' פ"ב מהלכות מגילה הלכה טז סמג עשין ד מוסיף ט"מ סי' תכד סעיף ב:

מב ג ד ה מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ט ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם מוסיף ט"מ סי' שי סעיף ו:

נוסח (מדקה)

△ ת"ש אחר אי"מ ל"ג ראמר ר' אלעזר אין מדקדקין בדברי גזלן דחי

נוסח

כא אי"ל מתני' דלעיל אנגריא אחור לן "כיני חזק לפניך - לא תאיך לך

לפי' רש"י ל' חלק בין אנגריא חוזרת לאנגריא שאינה חוזרת

לפי' ר"ת ל' חלק בין דרך פלוגתא לדרך הליכה

לגבוב שפני. שמא תפול תחתיו בגשר או שמגליבו בתחתם הפחתים: ואין לו עליו. לין לשוכר על המשכיר: אלא פרעומה. שהמשכיר לו חמור כמוהה: דשכיח למיגר. מולח חמור לחר כלן לשכור: מם יש בדמים. של נבילה: ליקח. בו חמור כל שהוא: יקח. ויעלים דדמו דהא שיעבד לו חמור זה ומכן במתניתין מתה מייב להעמיד לו חמור לחר, ומכני בשלין בדמיה ליקח: ופרעין ומם יש בדמיה לשכור. ימכור שוכר זה לת הנבילה בשכר הוא שם ויטכור חמור לעמו דהא שיעבד לו חמור זה ומכן במתני' מתה חייב להעמיד לו חמור לחר: אלא מלוין קרנא. וכי מכן במתני' חייב להעמיד לו חמור [לחר] היכא דמתה בעודה בבית הבעלים דמוסיף ועוקת חמור ולא כליא קרנא לבל למוכרה ולהוליא הדמים לשכור לחרים לת: יבא מלוין. מי שמיבן לילן לחבירו כי הני מסבכתא דסורא דכתבי' במלא שניית לילן תיפוק לרעת דת בלא כסף לעיל (ל' סז:): שניים מסורין בו. לבקע עלים ולפרוף דלי שריף ליה לוה כליא קרנא למלוה, ולי שריף ליה מלוה כליא קרנא ללוה: סדרא מרעא. דסדה זו שהן לוקמין בדמי העלים ושמא יפגע יובל בסוף שני המסוכנת וקא כליא קרנא ללוה: שלינה מוכרת ביובל. שלא ימתין עד שמים ומחזר לו: והארץ לא המכר לצמיתות. כלן פירש לך טעמו של מלות יובל שלמת לין היובל מוליא שלא קרקע שהם לא היתה מלות יובל היתה נלמדת: ס"ג שלא הכא כמי שסקינן בזמן שלין היובל נוהג. שלא כליא קרנא: ניללמיה לגיבי. לי לא למכליא קרנא תיים ס"ל ליקח בו קרקע יבקע המלוה לת העלים ויהרפם: וימנין דשלמו ליה ימי משכנתא. פעמים שהיה לחילן ממוסכן לו, יכלו לפני היובל לרבע לו חמש שנים ולחותן שנים יחלל לוה לת הפירות קודם שתסוב לבעלים ולעולם מבליגן קרנא: שם נתן. לת השכר ולפילו כולו: שלא יעול. כדמפרש לקמן דהמובע ידו על התחתונה: שם נתן שלא יעול. בתמיה והלא טענת התובע ברית וחזקה ייקח מטענת הנתבע דלמר ליה הב לי הסיגא ספינתך נופא דהא למרת לי ספינה זו, ולמת מייתינא כלן חמרת ולוליך למקום שהתניתם דהא למת יין שם שמי' ויין דבטל היין יכול להעלים תלמו חייב הספן להעמיד לו ספינה: נימא

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר אומר אם בדרך הילוכה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור

ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והבריכה או שנשתטתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש בן אלעזר אמר השוכר את החמור א"לרכוב עליה והבריכה או שנשתטתה חייב להעמיד לו חמור? אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליה שאני, אמר רב פפא יוכלי זכוכית כלרכוב עליה דמי/אמר רבה בר רב הונא אמר רב "השוכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומות ליבי דמי אי דשביח לאגורי, תרעומות מאי עבידתיה אי דלא שביח לאגורי, אגרא בעי למיתב ליה לעולם דלא שביח לאגורי ומשום דאמר ליה אילו בעית למיתי עד הבא לאו אגרא בעית למיתב, ליבי דמי אי דא"ל חמור סתם הוא חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור זה יאם יש בדמיה ליקח יקח לא צריכא בשאין בדמיה ליקח, אם יש בדמיה לשבור ישבור? רב למעמיה דאמר רב לא מבליגן קרנא - דאתמר השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה: ליקח יקח, לשבור אל ישבור ושמואל אמר אף לשבור ישבור, במאי קמיפלגי רב סבר מבליגן קרנא ושמואל סבר מכליגן קרנא מתיבי *יבש האילן או נקצץ שניהם אסורין בו, כיצד יעשה? ילקח בו קרקע והוא אובל פירות והא הכא כיון דכי מטי יובל קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא? אבא במאי עסקינן דזבין ליה לשיתין שנין - דאמר רב חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדהו לששים שנה שאינה חוזרת ביובל? שנאמר והארץ לא תמכר לצמיתות - מי: שאין שם יובל נצמחת, יש שם יובל אינה נצמחת יצתה זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמחת סוף סוף לכי מטו שיתין שנין קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא? אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג, ה"נ מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נוהג ומבליגן קרנא נצלחיה לציבי ונשקליה, אי משום הא

אילן עד הכא בעית למיתי לתו לתנויי בעית למיתב. תימה וי"ל דהא דקתמר לעולם דלא שביח לאגורי היינו לפי לוחן דמיס "שהשוכר מזה לבל בעפי פורתא ימלא "להשכיר ובכי נהנה במה שבא עד כלן לך טעון לו מני שבכו ולין לריך לפפות המשכיר מעכבו מה שזה טוען עמה יותר מעט מכלן ולילך כיון דהוה לחום ס"ב כגון שיוכל למכור סחורתו במקום שמת החמור וירויח בה ויש סוחרים הרבה שלין מבילין סחורתן ללת עד כלן לך יתן מני שבכו: ואם יש בדמיה לשכור יכול לטעמיה. ס"מ לעמיי דלין בדמיה לשכור ללת רוב פעמים יש בדמיה לשכור והלחת מכני ליה והל דלמר בסוף פרק השואל. (נקמן דף קג.) לי דלמר בית זה ובפל לחזל לה ולל למר לם יש בדמיה לרב ליקח יקח ולשמואל לפילו לשכור יכול דהסם לין הבית עומד לימכר ללת להוסיף עליו ולחזור ולבטלו כבתחילה וכיון דס"ל בית זה ובפל לין למוכרו וגם לל קבל עליו להוסיף יליפה בבנין בית זה ללת בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל וכי נפל לחזל לבל חמור שמת לין עומד ללת למכרו בדמיס ולבך יש בדמיה ליקח יקח לשכור יכול: והא הכא דכי מטי יובל. ולבייתת גופא ס"ם ללת"ג דהסתם כמי דליקח הקרקע קני כליא קרנא מ"מ נפקא מינה לגוה דללת ליללת לגיבי דזמנין דשלמי ימי משכנתא מקמי לימטויה יובל לו לימרמי ליה זוזי ופריק ליה ברבע וחמש שנין מקמי יובל ת"ח השוכר את הספינה ומבעה להה בחצי הדרך ר' נתן אומר "אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן היכי דמי אילימא בספינה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול נימא ליה "הב לי ספינתא דאנא מיתינא חמרא" אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן נימא

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן לא יתן לימא ליה הב לי חמרת ואנא מייתינא ספינה. לי מבעית אם לא נתן כבר נתן שלא יהא יטול לא נתן יש לו לתבוע כל הסכירות שהרי קנה המשכיר כל הסכירות במשיכת השוכר לת הספינה כיון שמזומן למשכיר לקייס תנאו לו לפילו בלא משיכה כיון שמשיכה יכול לקייס תנאו ושוכר לינו יכול לקייס ה"ל מזל גרם והוי כחוזר בו ויתן לו מחני הדרך שלא הלך כפועל בטל וקשה לחמחי יתן לו כלל מחני הדרך שלא לפילו כפועל בטל כיון שלירעו לוגם הא למרינן לעיל (דף עז.) היכא דהשוכר לגום לחבת מיטרא דה"ל להשקייה הוי פסידא לפועלים ומשמע לעיל דכל לוגם שלירע לבעה"ב שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא לפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן לפילו שכר לני הדרך מדניחא ליה הא דקתני לם נתן לא יטול דמשמע לם נתן כל שכבו לא יטול כלל ותירן ריב"ן לעיל שהפועלים לא לחבו כלום רק שהתבטלו לין נותן להם כלום לבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא לית ליה כיון שמזומן לקייס תנאו:

מר א ב מיי' פ"ה מהל' שכירות ס"ו ופי"ב מהל' גזילה ומ"מ סמג עשין פט טוש"ע חו"מ סי' שי שם ס"ו:

ל"ל שכבר ל"ל לשכור

מה ג מיי' שם הלכה ב ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעיף ב:

מו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

מז ה ו מיי' שם טור ושו"ע שם סעיף ב:

מח ז מיי' פי"ח מהל' שכירות הלכה ב סמג לאוין עכה:

מט ח מיי' פ"ה מהל' שכירות הלכה ב סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיח סעיף ד:

נ ט מיי' שם טוש"ע סעיף ב:

ג-נ ע"ל ד"ה היכי דמי אי דשביח לאגורי ואתה לו בחלי דרך נותן לו שכרו ע"ל חני הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת

מפנה

◇ ד"ה היכי דמי אי דשביח לאגורי ע"ל ד"ה

נוסח (האחר)

את אתה בחלי הדרך ואין בדמי הגביה מספיק לקניית חמור אחר בה' רב זא אומרים ל"ל שכור חמור אחר זא אלישע קונא

מפנה

(מרוקו) קושיות ע"ל רב

ת"שובות

ל"ל שכור

מפנה (דף סח ע"ב)

סדרך ע"ל מקורות ותחילות ב-ב: "השוכר את הספינה/החמור"

ב-ו = ספינה

ד-ג = חמור

"נימא ליה הב לי ההוא חמרא ואנא מייתינא ספינתא אמר רב פפא לא משכחת לה אלא בספינה זו ויין זה אבל בספינה סתם ויין סתם חולקין תניא השוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך נותן לו שברו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אילימא דקא משכח לאגורה אמאי איכא תרעומת ואי דלא קא משכח לאגורה כולי האי אגרה בעי שלומי לעולם דקא משכח לאגורה אלא אמאי איכא תרעומת משום דפסתא דספינתא אי הכי מעניא מעלייתא הוא וממונא איכא אלא מאי פרקה דפרקה לטוענה בגויה אלא מאי תרעומת משום שינוי דעתא או נמי לאשלא יתירא תנו רבנן השוכר את החמור לרכוב עליה שוכר מניח עליה כסותו ולגנותו ומזונות של אותה הדרך מכאן ואילך חמר מעכב עליו חמר מניח עליו שעורים ותבן ומזונותיו של אותו היום מכאן ואילך שוכר מעכב עליו היכי דמי אי דשכיח למזבן חמר נמי ליעכב ואי דלא שכיח למזבן שוכר נמי לא ליעכב אמר רב פפא לא צריכא דשכיח למטרח ולמזבן מאוגא לאוגא חמר דרכיה למטרח ולמזבן שוכר לאו דרכיה למטרח ולמזבן תניא השוכר את החמור לרכוב עליה איש לא תרכב עליה אשה אשה רוכב עליה איש ואשה בין גדולה ובין קטנה אפילו מעוברת ואפילו מניקה השתא מניקה אמרת מעוברת מיבעיא אמר רב פפא מעוברת והיא מניקה קאמר אמר אביי שמע מינה בניתא אברסה תקלה למאי נפקא מינה למקח וממכר: מתני'

אי אתה מוצא תלוי בין זה וספינה זו. דלמוחזק יתמר לחבירו ליתי לך גבאי ולית מידי דקיים תנאך וה"מ דמי לתם נתן כל הסכירות למאי לית ליה השוכר שכר דהכי הדרך שלח הלך וכי כשביל שמשכיר מוחזק יכויה ועוד דסכירות הוינה משתלמת תלוי לכשוף ולמה יפסיד השוכר שכר חצי הדרך שלח הלך וי"ל כיון שנתן לו שכרו כתרלה שיהא שלו לגלגר תע"ג דהוינה משתלמת תלוי לכשוף לדעת כן טוענו שיהא שלו לגלגר תם לו יפרוך בו וריב"ם פי' הא דפריך בספינה סתם ויין זה תם לו נתן לחמרי לו יתן לו פריך תלוי לחמרי לו יתן שכר תלי הדרך שכבר הלך תבל שכר תלי הדרך שלח הלך פשיטא שלח יתן כיון שהוא לטעם מ"מ תהא דקתני תם נתן לו יטול דמשמע דלח יטול כלל תפילו שכר תלי הדרך שלח הלך לו קשה ליה דכיון שהוא מוחזק ומזומן לקייס תגלו ניחא ליה שלח יחזיר כלל ומשני כיון זה וספינה זו דמלן דתפיס לו מפקיע מיניה דהמוחזק יתמר לחבירו כיון שתיכך יכול לקייס תגלך מזלך גרס המוליא מחבירו עליו הרתיה: *תבל ספינה סתם ויין סתם תולקין בהא מספקא ליה לריב"ם תם תולקין שכר תלי הדרך שהלך דוקא וטתנן רציעים לו תולקין כל הסכירות ויתן שכר הדרך כיון שכבר הלך ועדיין מזומן לקייס תגלו: **כוליה** תגרת בעי למיתב ליה. לתו דוקא כוליה תלא כלומר כפועל בטל:

דפרקיה למוטניה בגויה. פי' בקונטרס שהוסיף המשא בתלי הדרך וקשה דהוה ליה למימר פריק לה כיון שממקום תחר היה פורק לספינה ועוד דקתמר ושינוי דעתא מה מפסיד דכל שכן טוב לו שמרויח יותר ור"ח פירש דפרקיה לטוענה שכוכר שתוכר שבספינה לתחר היינו שינוי דעתא כי שמא זה תדם הקונה הוא תדם קשה ת"ל דלתשונים ולהכנים של תחרונים ות"ת ותמתי מוקי לה הכי לימא לעולם דשכיח לתוגורי וכ"ת מתי תרעומת תיכא משום שינוי דעתא וי"ל כיון דמסיק טעמא דרפסתא דספינה תו לא מצי למימר הכי דטעמא מעלייתא הוא וריב"ם פי' דהכי קתמר לעולם דשכיח לתוגורי ותיכא רפסתא דתייכי דפרקיה לטוענה בגויה כלומר שהתיר תבילה בתוך הספינה והוציא על יד על יד וכן תחרון שהכנים שתורה במעט מעט דלא רפסתא ספינה ותרעומת הוי משום שינוי דעת שלא הורגל עם זה התחר ולא ידע להתנהג לפי דעתו תי נמי דלתלא יסיירא שתם ירכה זה במשא יטרך לקנות כתן כיוקר תבלים חזקים כי תם היה יודע בביתו היה קונה תם בדמים מוטעים ותיכא תלא תרעומת דלתו טעמה מעלייתא היא שכשנר זה מרויח שטעל שכר יותר מתבילה מתמת גוולה: **בסותן**. ר"ח גריס בסתו כסת שמניח מרתשותיו דכשת הוא הקטן וכר הוא הגדול כדתנן בתסכת [כלים] (פכ"ח מ"ה) כר שטשלה סדין וכשת שטשלה מטפחת*: **תאונא** לתוונת. נקט הכי משום דתי' שכיח למטרח ולמזבן תפילו בתלי היום תם כן למה מניח חמר מוונת של כל היום ומטיקרא דקתמר תי דשכיח למזבן חמר נמי ליעכב ה"מ למימר שוכר נמי ליעכב לתמר להניח מוונו כלל של לותו היום כיון דשכיח בכל מקום למזבן מדלא קתמר תי דשכיח מתוונת לתוונת תלא לו תם להתריך כל כך: **אשה** בין גדולה ובין קטנה. בתיכ לו רלה לטעות בין קטן לגדול משום דגבדי שכיח שהם גדולים ופשיטא דתדעתא דגדול נמי תגרייה ניהליה: **השתא** מניקה תמרת דרכבה מעוברת מבעיא. כן גרסת הספרים ותין גרתה לר"ת דתין זה פירכת דז ותה זו קתני ופול דתין מהישב שפיר לפי גרסת זו הא דקתמר ת"ת ביניתא תגב כרסה תקלה, וע"כ גרתה לו כגירסי' שלמעלה "השתא מעוברת תמרת תין מניקה מבעיא" דתשה מעוברת כבידה יותר ממניקה טם בבה לפי שהתי טעה תת טעמו ומיקל לבל כשהוא במעי חמו מכביד ותבריה כבידים עליה וגם מליתה דם והשתא ת"ת הא דקתמר "שמע מינה ביניתא תגב כרסה תקלה" שתם היה תוגה לה לת יכבד כ"כ בין הכל, וי"ש לייישב גירסת הספרים ומכל מקום פריך שפיר, דלת שייך כה"ג למתני זו ותה זו כיון דתיתיה בכלל מתי דקתמר בסוף כמו גבי מפנין לתרבע וחמש קופות (שבת ד' קכ:) דפריך חמש מפנין לתרבע מיבעיא ומתני "לתרבע וחמש" כדתמרי תיכבי לבל לי לתו הכי תמרי-ליכבי לת שייך לפטויי דז ותה זו דקתני כיון דתרבע בכלל חמש תלא שמוסיף "והכא נמי מעוברת שהוא גוף אחד בכלל מניקה שהם שני גופים וקתמר ת"ת ביניתא תגב כרסה תקלה פי' מדקתני בריישא "בין גדולה ובין קטנה" וכבלל זה נמי יש במשא בין גסה ובין דקה ולמתי לישטרך למתני "תפילו מעוברת" דהיינו נמי גסה דגוף אחד הוא תפילו לת"ל טובר לתו יכד תמו הוא לעניין לשון בני חדם במשא ובמתן משובים הם גוף אחד תלא ולתי שמע מינה "לגסה מחמת עיבור" כבידה יותר מגסה מחמת עלמה כי העובר מכביד:

היכא

נא א מיי' פ"ה מהל' שכירות הלכה ג סמג עשין פט עוש"ע ח"מ סי' ש"ל סעיף ג:

נב ב מיי' שם עוש"ע שם סעיף ד:

נג ג מיי' שם עוש"ע שם סעיף ה:

נד ד ה ו ז מיי' שם הלכה ד ועי' כסבנו' וכמ"מ עוש"ע שם סעיף ו:

נה ח ט י כ מיי' שם פ"ד הלכה ח סמג שם עוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ג:

נו ל מיי' שם הלכה ט עוש"ע שם סעיף ח:

נז מ נ מיי' שם עוש"ע שם סעיף ג:

ס"ת רפסא נלת תי"ו וכן בערון

ע"ש שם ס"ב

כ"מ מפ"ד מהל

[עי' תוס' ע"ז סה. ד"ה פ"ב ד"ת וכו' התניו יומר]

[ועי"ע תוס' שבת סו: ד"ה פשתן]

מתני' השוכר את הפרה לחרוש בהר וחרש בבקעה, אם נשבר הקנקן פטור. בבקעה וחרש בהר אם נשבר הקנקן חייב; לחרוש בקטנית ודש בתבואה פטור. לדוש בתבואה ודש בקטנית חייב מפני שהקטנית מחלכת:

גמ' היכא דלא שני בה, מאן מימר אמר פפא דנקיט פרשא משלם רב שישא בריה דרב אידי אמר דנקיט מנא משלם, והלכתא דנקיט מנא משלם. מאי? דוכתא דמחזקא גונדרי, תרוייהו משלמין. אמר רבי יוחנן* המוכר פרה לחבירו ואמר לו: פרה זו נגחנית היא נשבנית היא בעטנית היא רבצנית היא, והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרבה, מקח טעות, מום זה ומום אחר, אין זה מקח טעות, תניא נמי הכי:

*המוכר שפחה לחבירו ואמר לו: שפחה זו שוטה היא, ניכפית היא, משועממת היא, והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרבה, מקח טעות, מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות.

א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי: הני הוו בה כל המומין הללו מהו? אמר ליה: רב מרדכי לרב אשי: הכי אמרינן משמיה דרבא: היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות: **מתני'** השוכר את החמור להביא עליה: חטין והביא עליה שעורין, חייב, תבואה והביא עליה תבן חייב מפני שהנפח קשה במשאוי להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור, ואם מוסיף על משאו חייב. וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום ר"מ מאה לגמל, שלשה קבין לחמור: **גמ'** איתמר אבי אמר קשה במשאוי תנן רבא אמר קשה במשאוי תנן, נפחא בי תקלא, ואי אמר מוסיף שלשה קבין חייב רבא אמר קשה למשאוי תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת. אמאי? הביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב מאי? לאו שלשת קבין? לא, מאה, והא עלה קתני וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב? סומכוס אומר משום ר"מ מאה לגמל, שלשה קבין לחמור הכי קאמר היכא דלא שני - חטין והביא חטין, שעורין והביא שעורין, כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ מאה לגמל שלשה קבין לחמור. אי הכי מאי קשה? קשה לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב מאי? לאו שלשת קבין? לא, מאה, והא עלה קתני וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב?

תרגמה לחבי במחיקתא. מה שהקשה בקונטרס לפי שמובת הגחלים גרועה ללות פירכא היא דכי לא מתנה עמו להוליך ברזל לו לחבים והוליך סובין לו טובה ס"ל דאם יוסיף יהא חייב: **אתם** ספינה בת תלתין כורין. ומשמע דמוספת אחד משלשים ואם כן מדתנא סאה לגמל משמע דמשא גמל כור וק' לריב"ם דבפ' מי שהחזיק (בבא ל' קנה:) אמר רב ירמיה מדפתי לדידי חזי לי ההוא מייעא דאוכלה כורא וחטינה כורא משמע דשאר גמלים אין טוענים כל כך אלא סאה שהיה משוא ויל כדפ"ם התם דחטינה כורא למזונות לוחו ההדך לבד שאר המשאו וכן גרלה דאין סברת שיוכל להאכיל לגמל אפילו ע' לבישה כדי משאו בפעם אחת: **נימא** תנן סתמא דלא כר' מאיר. מדמי ליה לומן לשומר שכר היכי דאמן לומן הוי שומר שכר אע"פ שאינו טובל שכר על המשמיר אלא שכר טורחו ה"נ שוכר הוי כשומר שכר לא על פי שאינו טובל שכר שמירה אלא כיון שמנהג ממנה בשכר שנותן: **דקא** יהיב ליה [טפי] פורתא הוי עליה שומר שכר. והוה מצי לאקשויי מי לא עסקינן דלא יהיב טפי פורתא אלא בלאו הכי פריך ליה שפיר: **דקא** תפיס ליה לאגריה הוי שומר שכר. וא"ת הא דתנן במתני' הלוהו על המשכון שומר שכר ודחיק לאוקומי מתניתין דלא כרבי מאיר דאמר שומר חנם נמי לומן כשומר שכר דמשמע דהכא יוסף לומן מעמא דבהיה הגאה דתפיס ליה לחוביה הוי שומר שכר וי"ל דהתם לא ליתהני מלוה מידי דאין מרויח במה שהלוה ממה שלח היה מלוה ולא היה לו מעמן וא"ת שוכר נמי בהיה הגאה דתפיס ליה לאגריה הוי שומר שכר ויהיב ליה טפי פורתא הוי עילויה שומר שכר, שוכר נמי מי לא עסקי' דלא משוי ליה טפי פורתא אלא אפילו תימא ר"מ בהיא הגאה דתפיש ליה אאגריה דלא בעי למיעל ולמיפק אזוזי הוי עליה ש"ש אבעיים אימא ברמחליף רבה בר אבוה ותני משלם ר' מאיר אומר בשומר שכר רבי יהודה אומר בשומר חנם: וכולן שאמרו "טול את שלך והבא מעות" שומר חנם: *תנן התם אמר לו שאול שלח ושלחה ומתה חייב ובן בשעה שמחזירה אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא לא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור ובן גמן בר פפא וכולן שאמרו "טול את שלך והבא מעות" שומר חנם הא

ששה עשרה שערים חייב הא שלשה קבין פטור: **תרגמה** אבוי במחיקתא ת"ר זקוק לכתף אדרבי לעריבה לבור לספינה לשלשת בורים לבורני גדולה אמר מר זקוק לכתף אם איתא דלא מצי ביה, בר דעת הוא, לשדויה? אמר אביי בשחבטו לאלתר רבא אמר אפילו תימא בשלא חבטו לאלתר לא צריכא אלא לאגרא יתירא רב אשי אמר הוא סבור חולשא הוא דנקיט ליה. בור לספינה שלשת בורין לבורני גדולה אמר רב פפא שמם מתם ספינות בת תלתין בורין, למאי נפקא מינה? למקח וממכר: **מתני'** כל האומנין שומרי שכר הן, וכולן שאמרו "טול את שלך והבא מעות" שומר חנם. "שמור לי ואשמור לך" שומר שכר. "שמור לי וא"ל הנח לפני" שומר חנם. "הלוהו על המשכון שומר שכר, ר' יהודה אומר הלוהו מעות = שומר חנם, הלוהו פירות = שומר שכר, אבא שאול אומר רשאי אדם להשביר משכונו של עני להיות פוסק והולך עליו מפני שהוא כמשיב אבידה: **גמ'** לימא מתניתין דלא כרבי מאיר דתניא משלם רבי מאיר אומר בשומר שכר אפילו תימא בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ואגיר ליה לדידיה הוי עילויה שומר שכר, אי הכי שוכר נמי בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ומגיר ליה לדידיה הוי עילויה שומר שכר, אלא אפילו תימא ר' מאיר בההיא הנאה דקא יהיב ליה טפי פורתא הוי עילויה שומר שכר, שוכר נמי מי לא עסקי' דלא משוי ליה טפי פורתא אלא אפילו תימא ר"מ בההיא הנאה דתפיש ליה אאגריה דלא בעי למיעל ולמיפק אזוזי הוי עליה ש"ש אבעיים אימא ברמחליף רבה בר אבוה ותני משלם ר' מאיר אומר בשומר שכר רבי יהודה אומר בשומר חנם: וכולן שאמרו "טול את שלך והבא מעות" שומר חנם: *תנן התם אמר לו שאול שלח ושלחה ומתה חייב ובן בשעה שמחזירה אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא לא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור ובן גמן בר פפא וכולן שאמרו "טול את שלך והבא מעות" שומר חנם הא

שם עשרה. תוספת סאה להשוותן למשאו החמור: **חייב.** בשביל הנפח: **הא שלשה קבין פטור.** כדרבא: **במחיקתא.** אע"ג דמשמע שטורין שהחליטו וכן (ג) (בפי') תוספת הגחלים לא לדידי קשיא לי מה לי החליטו ומה לי לא החליטו והרי ים כאן נפח על נפח ומלמה קבין וקחני פטור ולחבי נפח כמשאו להא לאו החליטו נמי שטורין קלים הם ומחייב להו לחבי משום ניפחא [שבת נב: וש"נ]

16 מחוקות = 1½ ספופות

מחוקות. ריש"ם: **קא לכתף.** קב הוי תוספת לחדם הנושא בכתף ואחייב המוסיף בקלקולו מכאן תאמר למד שמשא חדם ביומי שלשים קב שהן חמש סאין דתנן תוספת החמור שלשה קבין שהן חני סאה ומשאו לחך ט"ו סאין תלמת תוספת = אחד משלשים בחמה רוח ואשמועינן דאם הוסיף עליו קב חייב ולקמן פריך והרי הוא בן דעת, לי לא מלי דיה לאדייה אחרעא: **מדריב לעריבה.** לחך הוי תוספת למשאו ספינה קטנה: **כור.** הוי תוספת לספינה ביומית: **כשהכתו לחבר.** לח הספיק לפרק המשא מעל כתפו עד שרבך תחת משלו: **כת חלחין כורין.** לריכה שתהא [גדולה ותהא] בכך הולכת על שנותות מט:

לקמן נג. אם: ב"ק מה: מז: **נם זה שם** כשומר שכר

נקמן נח: * קשיחא אי כיהודה הא [לעיל נה: ולקמן נח: - הכא בשומר חנם - הכא בשומר שכר] אלא, ואתא אפקר בתחלה ולבסוף קנה, ואפקר בתוך שלשה מעות - ובשומר שכר [לעיל נג: ד"ה אפקר] **ופסחים נ:** * בשומר שכר אפילו בשלשה מעות - ובשומר חנם אפילו בשלשה קבין [ב"מ נג: ד"ה אפילו] **מעלכו של עני.** שכבר גמרינ' ומשמוליחו הכא מעות שחייני מעכבו לתופסו על שכבי הבי הוא מעשה ש"ח: **שלחו.** מעות על המשכון: **שומר שכר.** שכר מלוה: **שלחו מעות שומר חנם.** לליך ליה לר' יהודה שכר מלוה לעניין לימה: **שלחו פירות שומר שכר.** דדרך פירות להלקיט: **מומר מדם להבשיר.** לחחריה: **מעלכו של עני.** שכיבו: **להיות פוסק עליו.** שכר: **והולך.** תמיד ופוחת מן החוב ובגמרא מפרש לחיזה משכון קחמר: **גמ' שוכר.** בהמה: **כילף מגלם.** דשומר חנס ושומר שכר ושוחל כחיבי שוכר לא כחיב, ומהו דין חיובו לעניין גניבה ואבידה: פטור לו חייב: **רבי יהודה אומר בשומר שכר.** הואיל ולהנחתו הוח חלנו חע"פ שנותן שכר פעולתו, ס"ש מוח דחי לא יהיב שכר הוי שוחל וחייב בשומרי הבחת ליהיב ליה חגרת לא הוי שוחל והוי ס"ש: **ר' מאיר אומר כשומר חנם.** דקח יהיב חגר מלחכתו ואינו טובל שכר על שמירתו, ותומן למי לשוכר שלהנחת שכר לומנותו היה חלנו לבל לא שכר שמירה הוח טובל חלח שכר פעולה: **דקא יהיב ליה טפי פורתא.** שחי חפשר לומר חומן לשוכר קא מיתוקמת מתני' כרבי מחיר כדמחלינ וכו' ומהדר לתוקמת כר' מחיר משום דסחם מלנה ר"מ: **חנן סתם.** לקמן בפרק השואל (ד' נח:) חמר ליה השואל שלח לומתה ע"י בית עבדך או שלוחך": **ושלחה ומתה.** כלומר בדרך קודם שהיכנס לביתו: **חייב.** בחוכנים שמשנה שמסרה לשלוחו במנות השואל בחוכנים השואל ונחם לח חמר לו "שלחה" חלח המשחיל שלחה לו כשחמר לו זה "השחילני פרעך" חמר לו "הן" ועשה ושלחה ומתה, חייב, דלח קמה ברשוחיה דמשחיל: **ובן בשעה שמחזירה.** לח מסרה השואל ליד השליח להביחה לבעלה ולח חמר המשחיל שלחה לי ביד פלוני ומתה, חייב, דלח קמה ברשוחיה דמשחיל: **לא שנו.** שהשואל חייב בה עד שחבא ליד המשחיל: **חלח שהחזירה בתוך ימי שחילתה.** ח"ל "השחילני" עד זמן פלוני והחזירה בתוך הזמן דבחתם לכחפי לח כליח שחלתה עד לחתיח ליד בעלים: **חבל לחחר ימי שחילתה פטור.** ולחילו בבימו של שואל מחה משלנו חימים חינו שואל עליה: **וכולן שחמרו וכו'.** משמע דגלי דעחיה שחינו חפץ להיות עוד שומר עליה:

הא

פא גמרתיו שומר שכר. וליח למימרין כיון שידעו הבעלים שכלו ימי האומנות וליח שלחו והבילוס פטור השומר וגבי שומר חנם שידעו הבעלים שכלו ימי השאילה, שואל הוא: **נח הבא מעות.** דגלי לדעתא דהפיס ליה לחגבריה, שומר שכר הוא: **אבל גמרתיו מאי, שומר חנם הוא.** דכל כמה דליח לדעתיה וליח לן למימר דהפיס ליה לחגבריה כלתה שמירת שכר פשולה מדגמריה ולחדעיה וגבי שואל נמי כלתה שמירת שאלה מדידהו שכלו ימי השאלה דהפס ליה לחודעי בעי לאודועי ליה שלכך וכך ימים השאלה לו: **שומר חנם נמי נח הוי.** דליח שומרו לו עוד קאמר ליה: **אמ"ל.** דליח תופסו על שכרו הוא דקאמר ליה: **אבל מדין פקדון לח שליך נפשיה: מאי לאו הוא הדין לגמרתיו.** והאי דנקט טול לח שלך לאשמעינן מינה דשומר חנם מיהם הוי כדאמרן: **וכן בשעה שמוזיל.** כל כמה דליח לאמר ליה מאחיל שלח, קמה ברשותיה דשואל עד דאמר ליה שואל שלח: **ומקש"ד דמשכלו ימי שאילה, קאמר דגמרתיו: פטור משואל.** מתוסגין: **וחייב כשומר שכר.** בגניבה ואבידה: **שואל ונהנה.** בשאילה: **מהני.** להיות עליה שומר שכר עד שתגיע ליד הבעלים: **לשגרן לכים ממיו.** שכלוטות לאתוסתו: **כפי טובת הנאה.** שיחזיקו לי טובה שפקדתים בשבלוטות: **ונאנסו בהליכה חייב.** דשואל וקבן דמיהן ומשכון לשם לקיחה הרי הס לקוחין בידו על שידע שחיכה לקוחה והכי נמי אמרינן בהמוכר לח הספינה (ב"ב ד' פז:) אמר שמואל הלוקח כלי מן הגומן על מנת לבקרו ושם אין בו מום יקחנו ונאנסו בידו חייב והוא דקלי דמיה: **בשמירה פטור.** מתוסגין מפני שהוא כשואל שכר בשמירה ולא כשואל ומהו נעילוח שכרו הוגיל והכא שנפשלתי בהו ועייע בוועיף דלמימך דלח"ג דהיכי ליה כפי טובת הנאה שבהן הוי עלייהו שומר שכר לחר שכלתה שמירת המקח הוגיל והכא כל שכן גבי שאלה דלח יהיב ליה מידי: **שמור לי ושמור לך שומר שכר.** וחייב שם בגניבה: **ומאי שמירה בבעלים היא.** בעליו של חפץ זה בגניבה במלכתו של שומר היה שלף הוא משמר היה לו וכתיב "שם בעליו עמו" שלשם ודרשינן לקמן "עמו" - במלכתו וחע"ג דבשואל כתיב לקמן דדרשינן ליה נמי מכולהו שומרין בפרק השואל (לקמן ד' נה.): **ואני אשמור לך למחר.** דלמו במלכתו הוא השנוח: **השאילני ואשאיל לך.** חין זה שואל להתחייב בחוכחין שלין על השלה שלו שלף הוא משלילו: **שמירה בבעלים היא.** לשמור לי ולשמור לך קלי שבשיכה זה במלכתו של זה לבכל "השאילני כליך ואני לשחיל לך כליי, שמור לי ולשמילך, חו השאילני ולשמור לך" חין כחן בעליו של חפץ בשלכתו של שומר: **שמוני.** מוכרי להיל שמכבדים בו בגדיס והוא עשב ולשכת דלמרי לחלות חין בוסס: **ויל ואפי לן.** קס"ד יומח דידיה הוה דהשתח לן חו לייהו בשמירה טוליהו לחלת שומרי חנם ולשלטרוך למימר פשעו בה לחייבינהו: **פשיעה בבעלים.** פטור: **לימא מילתא דסיא שנעשה שכרה הוא שמי.** ולח היה בשלכתן דחמרינן לקמן (ד' נה:) היה עמו בשעת שלחה ליט לריך להיות עמו בשעת שבירה ומתה: **מיתיבי למה למה דאמר.** בפרק השואל (שם.) פשיעה בבעלים פטור היינו דליכסוף: **שלח למה דאמר פשיעה בבעלים חייב.** {שלח נחמרה פטור בבעלים חלת בשואל ושומר שכר שמיונן בלח פשיעה לבל שומר חנם שחיובו חינו חלת בפשיעה חינו פטור משום בבעלים עמו, השואל ופשע} לחמי ליכסוף: **בהבוא לגרש וכו'.** והוו להו שמרי שכר: →

עכ"ל

הא גמרתיו שומר שכר. וח"ת ומאי פריך שחני הכח דלחכתי תפיס ליה לחגבריה ולכך הוי שומר שכר לף על פי שגמר מלחכתו ומיהו למעמיה לעיל דמדמיך לומן לכוכר ולח למרין שחני לומן דהפיס ליה לחגבריה פריך הכח שפיר וי"ל דלח מהני תפיס ליה לחגבריה לגל דוקח בשור שמשכיר בלומטו דשרתי בעיני שמשכיר ותפיס ליה לחגבריה: **לא** הל הבח מעות ושול לח שלך שומר שכר. ולח"ע דגמרתיו לח הוי לגל שומר חנם לפי שגגמרה מלחכתו מ"מ הכח שמפרש בהדיח שגל יטול עד שיתן מעות הוי שומר שכר: **אתא** לקמיה דרב נחמן וחייביה. ותימה מלגל לתכח לזכוח משמע דגל הוי זכיגל חריפל ותם כן לחתי חייביה והגל הגתת שיפס היתה ולמרינן בגדיס (ד' נה:) לתן לחייב הלוקח גגל בזכיגל חריפל שכל הגתה שלו וי"ל דזכיגל חריפל היה ותם היה רולה לתת בדמיס שגתן לו המוכר היה מוגל הרבה גגל היה רולה למוכרו ביוקר ומה גגל מלרו כמו שהיה יכול מכוס שלף לחבת דביתיה כשיחזור יחבו לו לומן דמיס לח יותר:

הניחא למ"ד פשיעה בבעלים פטור. וקשיל למ"ד חייב מטובדת דרב פפל דרב לחת ודביגל חיפליגו בה לקמן* שהיו לחת רב פפל:

[דף נה.]

דברי

הא "גמרתיו" - "שומר שכר", "לא", "הבא" - "הבא מעות ושול את שלך" - שומר שכר, אבל "גמרתיו" מאי, "שומר חנם, אי הכי אדתני וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות - שומר חנם נשמעינן "גמרתיו" וכ"ש "טול את שלך"; "טול את שלך" אצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא שומר חנם נמי לא הוי, קמ"ל, אביי דאמרי אמר רב נחמן בר פפא: אף אנן נמי תנינא: וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות - שומר חנם, מאי לאו הוא הדין "גמרתיו", לא, "טול את שלך" שאני. הונא מר בר מרימר קמיה דרבינא רמי מתניתין אהדדי ומשני תנן: וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות - שומר חנם הוא הדין לגמרתיו, רמינהו: אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה, חייב, ובשעה שמחזירה ומשני: אמר רפרם בר פפא א"ר חסדא לא שנו אלא שהחזיר בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור, איבעיא להו: פטור - משואל וחייב כשומר שכר, או דלמא שומר שכר - נמי לא הוי? אמר אמימר: מסתברא פטור - משואל וחייב כשומר שכר, הואיל ונהנה מהנה - הוה *תניא כוותיה דאמימר

הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו ואמר לו: אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהן, ואם לאו, אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן ונאנסו: בהליכה חייב, בחזירה פטור מפני שהוא בנושא שכר *ההוא גברא דזבין ליה חמרא לחבריה א"ל קא ממטינא ליה לדוכתא פלוני: אי מודבנא מוטב ואי לא מהדרנא ליה נהלוך אול ולא אודבנא, ובהדי דקא אתא אתנסו, אתא לקמיה דרב נחמן חייביה *רבה לרב נחמן נאנסו בהליכה חייב, ובחזירה פטור מפני שהוא בנושא שכר הליכה היא, מאי מעמא? סברא הוא: בחזירתו אילו אשכח לזבוניה מי לא זבנה: "שמור לי ואשמור לך = שומר שכר: *ואמאי "שמירה בבעלים היא? א"ר פפא *דאמר ליה "שמור לי היום ואשמור לך למחר", תנו רבנן "שמור לי ואשמור לך, השאילני ואשאילך, שמור לי ואשאילך, השאילני ואשמור לך, בולן נעשו שומרי שכר זה לזה ואמאי *שמירה בבעלי היא? א"ר פפא *דאמר ליה "שמור לי היום ואשמור לך למחר" אגב אהדדי כך יומא הוה אפי לה חד מיניהו, ההוא יומא אמרו ליה להד מיניהו "זיל אפי לן" אמר להו "נטרו לי גלימאי", אדאתא פשעו בה ואגנוב, ארתו לקמיה דרב פפא חייבינהו, אמרו ליה רבנן לרב פפא אמאי *פשיעה בבעלים היא, אכסף לסוף איגלאי מילתא דההוא שעתא שברא הוה לא שתי, הניחא למאן דאמר *פשיעה בבעלים - פטור, משום הכי אכסף אלא למ"ד חייב אמאי אכסף? אלא למ"ד ההוא יומא לאו דידיה הוה ואמרו ליה לדידי "זיל אפי לאת" ואמר להו "בההוא אגרא דקא אפינא לכו נטורו גלימאי"

עד

הגהות הב"ח

(ל) גמ' שומל ומכוח. כ"כ ע"ל בדף מג ע"ל:

עכ"ל

עט א ב מי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ג סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ג:

פ ג מיי' פ"ג מהלכות שלוח ופקדון הלכה ב סמג עשין נב טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ח:

פא ד מיי' פ"ב מהלכות שלוחין ושותפין הלכה ח ופיין כמעשה למלן סמג עשין פב טור ש"ע ח"מ סי' קפו סעיף ג:

פב ה ו ז מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ג [כל זה וכן מה שלמעלה ס כ ג ד הוסף כדך מלגם פרק ח דכ"מ דף קכה.]

פג ח ט י כ ל מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ב ופיין כמ"מ וכ"מ ונלחם מעשה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' שם סעיף ו וסי' שמ סעיף ה ופיין ח:

פד ם מיי' שם פ"ש הלכה ג סמג שם וסי' טוש"ע ח"מ סי' שמו סעיף יט:

נוסח ראשון ושני

מהדורא

ראשון/ושני: מ"קורות ע"נאות כ"סוגיות

נוסח ראשון ושני

ראשון: "אי נאמרה האי אלא בשומר חינם אבל בשואל חייב אפילו בשעה שמחזירה" הוא בגלל שואל חייב בטוחר אבל בשכר - אין אפילו בשעה שמחזירה

שני: "אי נאמרה האי אלא בשואל אבל בשומר שכר אינו אלא בשעה שמחזירה" הוא בגלל שומר שכר אינו חייב

נוסח ראשון ושני

הא אסברי דאמר "שמור לי ואשמור לך" חייב בשואל ושומר שכר ולא אחרין דאמרי "שמור לי ואשמור לך" בשומר חינם (בבא בתרא)

מהדורא

מלקיים הקושיא (בבא בתרא): א) "בבעלים": ב) שומר בבעלים ג) ב"בעלים" בבעלים ד) בבעלים בשעה שהיה בבעלים

ב - ומ"ש בבעלים בשעה שהיה בבעלים ג - ומ"ש בבעלים בשעה שהיה בבעלים כלומר ("בבעלים" בבעלים) לא מלל בכוונת טוחר אלא חנם - ד"ל. ג"ל אלא ואם)

דברי הכל לאחר המסכון לאחרו מעותיו. פירוש לפי מודה רבי לליעזר מפני שהוא בטעת הלוותו וקני מסכון ומטר דקנה לו זוקק ללוה לומר לחייבי שלא בטעת הלוותו דכיון שעשה שטר מסתמא לא נקח מסכון בטעת הלוותה [עד] לאחרי כן לאחר ריעת דפליגי היינו בטעת הלוותה ולמאי דמיקי לה דפליגי בדרבי יצחק היה סבור רבי יצחק לחייבי לקח בטעת הלוותה ורבי לליעזר פליג עליה בהא לאחר בסיפא דחייבי שלא בטעת הלוותה מודה דקני דעיקר קרע דוקא תהיה לדקה לחייבי שלא בטעת הלוותה ועל פ"ה דפי' שלחי שבועת הדיינים (שבועות ל' מא. ושם ד"ה מאי) דמשום שטר מודה ר' לליעזר בסיפא דכיון דיש שטר לשם מסכון קבל ולא לזכרון דבריס בעלמא כמו בריטא דיתה דאי בריטא לא נקח מסכון שלא לזכרון דבריס בעלמא משום דליכא שטרא ח"כ לחמי לא יהיה משמע לחילו שוה המסכון כנגד מעותיו כדמשמע בהזהב (לעיל מפ.) דהיכא דלא נקח שלא לזכרון דבריס בעלמא ולשם מסכון כנגד מעותיו ל"ש לחיו משמע ושוד לחמי קאמר (ג) מחייבין מחוורתא דלא כרבי לליעזר לוקמה בשטר דמודה ר' לליעזר שלא ש"מ דלקח ר' לליעזר לחיו מודה לחי שלא בטעת הלוותה ומיהו יש לחרץ דהלוהו על המסכון משמע מיירי בשטר לא הוה פליג ר' יהודה דאמר הלוהו מעות שומר חנם דלא יחלוק לרבי לליעזר ורבי עקיבא ובש"ג דרב יהודאי גאון נמי משמע דסיפא דהלוהו בשטר דחייבי שלא בטעת הלוותה דמוקי לה דאמר רבי יצחק דש"ח קונה מסכון הייטו דוקא שלא בטעת הלוותה לבל בטעת הלוותה לא קני הייטו דוקא בשטר דכיון דליכא שטרא לא קני למסכון לחי לשטרא לבל בלא שטר לחילו בטעת הלוותה קני והוי שומר שכר ובלא בטעת הלוותה הוי שומר שכר לחי"ג דליכא שטרא דודאי למסכון קמיך וח"כ סיפא דהלוהו בשטר דחייבי שלא בטעת הלוותה לא חיבד מעותיו דלשטר קמיך ומה שר"ל דהיכא דליכא שטר קני לחילו בטעת הלוותה לא מטעם דר' יצחק א] דקרקע לא חייבי שלא בטעת הלוותה לחי קני מדשמואל וסברי דהלכה כשמואל

ודאי ואידי דחילו בטעת הלוותה לחי קני מדשמואל וסברי דהלכה כשמואל

ואין הלכה כרב יוסף:

ודאי לחידי ואידי הלוהו על המסכון קתני. משמע דשמואל מחייבי בטעת הלוותה על המסכון משמע בטעת הלוותה ותימה דבפרק השולח (ניסין נו. ושם ד"ה שמני) קאמר תנן המלוה את חבירו על המסכון והמוסר שטרותיו לב"ד לינו משמע ומפ' התם דהמלוה על המסכון לינו משמע משום דקני ליה מדר' יצחק והא לא קאמר רבי יצחק חלה שלא בטעת הלוותה ועל המסכון משמע דלחפילו בטעת הלוותה חלה שלא בטעת הלוותה קני ליה לגמרי מדרבי יצחק בטעת הלוותה מי לריכא קנין חלה שעבוד חלים שעבודיה ליחבד ולא על אחין בידך וכן בפרק בל שעה (פסחים ד' לח: ושם ד"ה בדר"י) גבי ישראל שהלוה לנכרי על חמלו עובר עליו משום דרבי יצחק בדאמרינן התם התם גמי כיון דשלא בטעת הלוותה קני לחגי שעבודיה בטעת הלוותה ליחבד בטל ישראל שהלוה לנכרי על חמלו עובר עליו משום דרבי יצחק בדאמרינן התם התם גמי כיון דשלא בטעת הלוותה קני ליה לגמרי מישראל לא קני לא היה נאסר חלף משכנו בטעת הלוותה הוה קני בטעת הלוותה גמי הוה חלים שעבודיה דנכרי שלא יפרוך בידו ולא יגזול ולא יגנוב ולא יעשוק ולא יחבול ולא יעשה בו שום מלאכה ולא יעמיד בו בהמתו ולא יעבוד בו עבודה

על המשכון · בשעת הלוותה ממש : ומתני' · שהלוהו פירות : אי הכי אפי' אומר חמש" ואמן קיימת לן במסכת סנהדרין (דף עו:) כגולהו סתמי: סתם מכנה רבי מאיר, סתם סיפרא ר' יהודה, סתם ספרי ר' שמעון ואילו אין לי אלא רבי עקיבא: לימא: ר' אליעזר ור' עקיבא: כדלא שוי שיעור זוזי קא מפלגי ובדשמואל פליגי · דתני בדשמואל תורה אור

'והלוהו' על המשכון, 'אתני' אלא לא קשיא כאן שהלוהו מעות *בארן שהלוהו *פירות, והא מדקתני סיפא 'ר' יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות-שומר שבר מכלל דלתנא קמא לא שני ליה? כולה רבי יהודה היא וחסורי מיחסרא והכי קתני הלוהו על המשכון-שומר שבר במה דברים אמורים שהלוהו פירות אבל הלוהו מעות-שומר חנם שרבי יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות-שומר שבר, אי הכי קמה לה מ'אתני' דלא כרבי עקיבא אלא מתוורתא מתניתין דלא כר' אליעזר לימא 'בדלא שוי משכון שיעור זוזי ובדשמואל' דאמר שמואל 'האי מאן דאוזפיה אלפא זוזי לחבריה ואנח' ליה' קתא דמגלא עיליוידהו, אבד קתא דמגלא אבדו אלפא זוזי? אי 'בדלא שוי משכון שיעור זוזי' דכולי עלמא *ליה להו דשמואל, ו'הכא' בדשוי שיעור זוזי' ו'קא מיפלגי בדר' יצחק "מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר "וזולך תהיה צדקה" אם אינו קונה משכון, "צדקה" מנא ליה, מבאן לבעל חוב שקונה משכון, ותסברא *אימור דאמר ר' יצחק במשכנו 'שלא בשעת הלואתו' אבל משכנו בשעת הלואתו – מי אמר? אלא 'משכנו שלא בשעת הלואתו' כולי עלמא אית להו 'דרבי יצחק' ו'הכא' במשכנו בשעת הלואתו - ובשומר אבידה' קא מיפלגי *דאיתמר שומר אבידה רבה אמר משום רב יוסף אמר בשומר שכר, לימא דרב יוסף תנאי היא? לא, 'בשומר אבידה' דכולי עלמא אית להו דרב יוסף ו'הכא' במלוה

נימא בדלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קמיפלגי · פי' בקונטרס לכל בדשוי הוי לכ"ע ס"ם ושלהי שבועת הדיינים (שבועות דף מג: ושם מד. ד"ה מאי) יש ספרים דגרסי ד"ה לי בדשוי שיעור זוזי מ"ט דרבי אליעזר דלא בדלא שוי ובדשמואל קמיפלגי משמע כפ"ה דבשוי מודו כ"ע וקשה דת"ל למאי קאמר מתניתין דלא כר' אליעזר לוקמה בדשוי שיעור זוזי ותיתי כ"ע וכ"ת הא דקאמר דמתניתין דלא כרבי אליעזר הייט לפי המסקנא דפליגי בדשוי שיעור זוזי וכדרב יוסף דאמר להא לרבה דהלכתא כוותיה פליגי לפי המסקנא בדשמואל כדפי' בפ"ב לעיל (דף כט. ושם ד"ה והוי) ומיהו יש לומר דלא מצי לאוקמי מתני' בדשוי וכ"ע דלית סברא סיחלוק רבי יהודה על רבי אליעזר ור' עקיבא דלא בדלא שוי ולאי מתני' דלא כרבי עקיבא אלא מתוורתא מתניתין דלא כר' אליעזר דלא בדלא שוי חייכי לכל קמה כיון דשוי שיעור זוזי לכולי עלמא אבדו מעותיו מ"ם שכנגד המשכון נמי לאבדו לכ"ע ואם כן תמהי יאבד לרבי אליעזר שאבד המשכון בלא פשיעה מה מרויח מחותה שבועה והלא המעות שכנגד המשכון לאבד לאפי' לת פשע ויתירים על המשכון יוזל לאפי' פשע במשכון כיון דליית ליה לדשמואל וכ"ת כמו שפירש בקונטרס להיכא דלא *נקט שיעור זוזי לאפילו כנגד המשכון לא יפסיד לר' אליעזר משום דלא נקטיה לאו לזכרון דבריס בעלמא זה לין נראה לאי בדשוי לאבדו מעותיו לאי על גב דליית ליה לדשמואל אם כן ט"ב לא אבדו אם כן יוסף מאי היא? אלא בשעת הלואתו כולי עלמא אית להו דרבי יצחק ובשומר אבידה כולי עלמא אית להו דרב יוסף ובשומר שכר לין כלום אלא בדלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קמיפלגי ולא קשיא לא קשיא כאן שהלוהו פירות והא מדקתני סיפא ר' יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שבר מכלל דלתנא קמא לא שני ליה כולה רבי יהודה היא וחסורי מיחסרא והכי קתני הלוהו על המשכון שומר שבר במה דברים אמורים שהלוהו פירות אבל הלוהו מעות שומר חנם שרבי יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שבר אי הכי קמה לה מתני' דלא כרבי עקיבא אלא מתוורתא מתניתין דלא כר' אליעזר לימא בדלא שוי משכון שיעור זוזי ובדשמואל דאמר שמואל האי מאן דאוזפיה אלפא זוזי לחבריה ואנח ליה קתא דמגלא עיליוידהו אבד קתא דמגלא אבדו אלפא זוזי אי בדלא שוי משכון שיעור זוזי דכולי עלמא אית להו דשמואל והכא בדשוי שיעור זוזי וקא מיפלגי בדר' יצחק מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר וזולך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנא ליה מבאן לבעל חוב שקונה משכון ותסברא אימור דאמר ר' יצחק במשכנו שלא בשעת הלואתו אבל משכנו בשעת הלואתו מי אמר אלא משכנו שלא בשעת הלואתו כולי עלמא אית להו דרבי יצחק והכא במשכנו בשעת הלואתו ובשומר אבידה קא מיפלגי דאיתמר שומר אבידה רבה אמר משום רב יוסף אמר בשומר שכר לימא דרב יוסף תנאי היא לא בשומר אבידה דכולי עלמא אית להו דרב יוסף והכא במלוה

לא דכולי עלמא לית להו דשמואל · בפרק שבועת הדיינים (שבועות דף מג: ושם ד"ה מתני') פריך לשמואל מהתם סלע הלויתיך עליו ובקל היה שוה והלה לומר לו כי הלוית סלעים היה שוה חייב ואמאי ליתא הא קבלתה וגרס בספרים וכן פי' בקונטרס מתניתין בדפרים כי קאמר שמואל בדלא פרים להאי גירסא ש"מ דלא מצי למימר הכא כולהו לית להו לשמואל דאי ר' אליעזר לית ליה דשמואל למה יאבד ויטול נהי דלית ליה לרבי יצחק מטעמא דשמואל יפסיד הכל אפי' לא פירש ולא שוו כ"ש בדשוו ולאי לייתי בדפרים שלא יפסיד לא היה חולק ר' עקיבא אבל לפי גרסת ר"ח דגרים התם מתני' בדלא פרים ושמואל בדמיניה קיימא כל מעותיו וכן נראה לר"ת עיקר דאין שבועה אלא כל מעותיו בדלא פרים וה"פ למאן דמוקי פלוגתייהו בשמואל דר' אליעזר לית ליה דשמואל ואף על גב דפרים לא יועיל דשמכתא היא וכיון דלא ליבד משום היתירים על המשכון גם עתה שכנגד המשכון לא הפסיד כדאמר בחיזוהו כאן (גיטין דף סו: ושם) דמי קאמר ליה קני לגוביינא ור"ש סבר דלא מקרי נשמכתא דלא היכא שאמר להמעון חביבו על דבריו כגון אם לוביר ולא לעביד אמאי אבל הכא המלוה מחל כל מודו אם יפסיד המשכון ומקשה לפי גירסת זו אמאי לא קאמר הכא כולי עלמא לית להו דשמואל היכא דפרים והכא בשוו שיעור זוזי ולא פרים ובדר' יצחק קמיפלגי דהא הלכתא כוותיה דשמואל ד"ל כוותיה התם ניים לומר דסבר גמרא דלאי בדפרים מפסיד כל המוב בדלא פרים גמי מפסיד כנגד המשכון דמה שכנגד המשכון כדפרים דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא לית להו דשמואל דא"כ לר' אליעזר למה יאבד ויטול כל מעותיו דמה שכנגד המשכון יש לו להפסיד כיון דליית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל בדפרים ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל ומעמא משום דקאמר הכא כולי עלמא לית להו דשמואל ואין זו ראיה שכן דרך הגמרא לדחות דכולי עלמא לית להו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי למימר כולי עלמא לית להו ועוד דלפי התמת דקי"ל כרבה פליגי בדשמואל ומקו' רבי עקיבא ומהניתין דשמואל ומ"ב קי"ל כדשמואל ואע"ג דרב פליג עליה דהא בפרק הזהב (גיטין דף מח: ושם) מדמי פלוגתא דרב ושמואל לפלוגתא דרבה"ג ורבנן גבי ואיזו שהו אלא פלוגתא דרבה"ג ורבנן לדשמואל כשמואל בדיני ועוד דר' יוחנן פליג אדרב בערבון ואסבר כשמואל וקיימא לן כרב בחיסורי* ה"ג דשמואל לעניין דינא לית ליה דשמואל והלכתא כשמואל בדיני ועוד דר' יוחנן פליג אדרב בערבון ואסבר כשמואל וקיימא לן כרב דרב יוסף תנאי היא · פירש בקונטרס דרבה ולאי תנאי היא ולעיל פירשתי בפרק הזהב (דף כט. ושם ד"ה והוי) דרבה ולאי לאו תנאי ומוקי פלוגתייהו בדשמואל וכולי עלמא לית להו דרבה אבל לרב יוסף כי אמי פליגי בדשמואל ר' אליעזר דלא כוותיה:

במלוה

[גיטין ד:]

[נכורות מט:]

במלוה לריך למסכן · פי' בקונטרס להשתמש ואין להקשות לפירושו דלמאי קאמר לעיל (דף פח:) מתניתין דלא כרבי לוליעזר נוקי מתניתין בשין לריך למסכן דלעיל איתיה לרבים דקיימא לן כווותיה לי נמי מתני' דאיירי בשין לריך לא הוה פליג רבי יהודה ור"ח פירש לריך למסכן היינו שאינו רולה להלוות לו בלא מסכון ולפירושו ה"ג דלא מלי לאוקמי מתני' בשין לריך אבל אין לריכה פירושו דליכא דלריך למסכן לא מסתבי הכי ועוד דאע"ג דאין רולה להלוות בלא מסכון קעביד שבלא מסכון אין לו להלוות כיון שירלה להפסיד ואפשר במסכון : (נעיין) **אימור** דאמר ר' יוחנן שלא בשעת הלוותו · פי' בקונטרס דשלא בשעת הלוותו קני ליה להתחייב לף בחוכסין ולפירושו ה"ת דאמר בפ"ק דפסחים (דף ה:) דחייב לבער פקדונות של כותים כשקבל עליו ישרחל אחריות היינו דוקא כשקבל עליו אחריות דחוכסין *דהא מלוה על המסכון של חמץ בשעת הלוותה אע"ג דאחריות המסכון עליו מגניבה ואבידה מדשמואל ואפי' בדלא פריש כדפ"ל דמה שבגד המסכון כמפורש דמי אפ"ה אין לריך לבער אם לא בשעה דקני ליה לגמרי שלא בשעת הלוותו כדרבי יוחנן ומיהו נרלה דשלא בשעת הלוותו לא קני להתחייב בחוכסין שלא יהיו שומר שכר להא מדמה מתניתין דקתני שומר שכר לדרבי יוחנן וכן פי' בהדיה בפ"ג שהבאתי לעיל וכן פירש בשערים דרב האי גאון בשער מ"ב ונריך לפרש מחיזה טעם יהיה שומר שכר דאי חשיב קנין גמור לף לא חשיב קנין גמור לף יהיה לפיכך שומר שכר וי"ל דבהיה הגלה שיכול לקדם בו את המלה כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף ח: ושם) דקדשה במסכון דאחריס מקודשת ולקנות בו עבדים וקרקעות הוי עליה שומר שכר ולפי זה ה"ת דאמר קדשה במסכון מקודשת היינו דוקא במסכון שמסכנו שלא בשעת הלוותו ול"ת ולמה יחשב שומר שכר בשביל כך ושלא כך היה יכול לקדם במעותיו וי"ל דכיון דעכשיו שנוטל מסכון אין מעותיו בידו חשיב שומר שכר לפי שיכול לעשות בו קדושין לו קנין ועוד דאפילו יכול לעשות במסכון מה שלא היה יכול לעשות במעות אפילו הכי מעכב עשה חליפין וקשה דבפרק כל שעה (פסחים דף נח: ושם) פליגי רבנן אר"מ דאמר שכאשר שהלוה לכותי על חמץ עובר עליו ומפרש התם דפליגי בדרבי יוחנן דרבנן לית להו דר' יוחנן ול"ג כ"ש לית להו דרבי יוחנן ומעמה דרבנן דאמרי לית להו מסוס דסבירי דישרחל מכותי לא קני והשתא לרבנן אמאי עובר ואפי' קי"ל כשמואל והוי שומר שכר לפי' בדלא פריש כדפרישית ה"מ מסוס דר' יוחנן לא הוי שלא ס"ס ואפ"ה מיקרי חמצו וי"ל דמסוס חיוב דשומר שכר לא מיקרי חמצו אי נמי לאו מסוס דאמר הכתוב דקני ליה והוי שלו כדר' יוחנן*

וסבר רבי מאיר כו' · לבל דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא ואע"ג דתכמים דפטרי בנשברה כדו ולא סילקה הוו ר' יהודה כדמוכח בהמניא (ב"ק דף כה: ושם ד"ה אמר) דסבר רבי יהודה נתקל לאו פושע הוא וכיון דלא הוי פושע אע"ג דלא סילקה הוו ר' יהודה גמור פטור בנשברה כדו ולא סילקה דלא חשיב בור שלא בשעתה בפשיעה לבל בשעתה בחוכס דכתיב גניבה ואבידה כמו רוח שחיקה מטויה פטור דכתיב בסיפא דברייתא דנשברה כדו ומודה רבי מאיר לחכמים במעלה קלקלין על הגג לנגבן וגפלו ברוח שחיקה מטויה והזיקו שהוא פטור ול"ת כי נמי סבר רבי מאיר דנתקל לאו פושע הוא אלא שומר חנם חמור דלא חשיב לחוכס כרלון וי"ל דלאו בכל חוכס חייב לדם המזיק אלא בחוכס דכתיב גניבה ואבידה כמו רוח שחיקה מטויה דלמרינן סוף פרק שני דב"ק (דף מ:) דנפל ברוח שחיקה מטויה מן הגג חייב נזק ורוח שחיקה מטויה הוי כעין אבידה דלמרינן סוף פרק ד' וה' (שם ד' מה:) וכולן חייבים להחזיר דמי השור לבעליו חוץ מב"מ ומוקי לה התם דבעדיה שמירה פחותה ולא נעריה שמירה מטולה ב"ח בלאה שמירתו כו' ושמירה פחותה הייט דלא שיכולה לעמוד ברוח מטויה ואינה יכולה לעמוד ברוח שחיקה מטויה כדמשמע בריש הכותם (שם דף נה:) והוי כעין גניבה ואבידה דב"ח חייב בחוכס גמור פטור לדם המזיק כדמשמע בירושלמי דלא היה יכן ובא תביעו ויבן תלוי והזיקו זה לא זה הרשמון פטור והשני חייב ובהגוזל בתרא (שם דף קיב:) מבואר ומכלוה מכלמין דמי כשר בזול דכיון שלא היה להם לידע שהיא שחולה אין מלמיס מה שהזיקו חלא מה שהטו ובריש המניח (שם דף כז: ושם ד"ה ושמואל) לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים ושאר שיעורי דתסם דפטור ליה לפי שלא היה לו לידע וכן במתניתין דתסם (דף נב:) היה בעל חביב רשאין כו' ואם עמד בעל חביב פטור בעל קורה והרבה כיולא בהן ול"ת ורבי יהודה דאמר נתקל לאו תסום הוא ומחייב שומר שכר לחמי פטור מעביר בחכם והלא הוא לדם המזיק וי"ל דנתקל הוי לרבי יהודה כעין גניבה דהוי קרוב לתסום ולכך פטור לדם המזיק ולא מחייב לדם המזיק חלא בדבר שהוא כעין אבידה דהוי קרוב לפשיעה כדאמר בשמואל (נקמן דף לה:) לאבידה קרובה לפשיעה וגניבה קרובה לתסום ורוח שחיטה מטויה התובה כעין אבידה ולבבי חייב בה לדם המזיק וכן משמע בשמואל קמן (ב"ק דף נח: ושם ד"ה חימת) דפריך למאן דאמר פטר טבח חומן שקלקל היכא דעביד בחכם מבריית דקתני בהמה לטבח וניבלה חייב משני שהוא כעושה שכר השתא מה היה סברתו של מקשה שהוא כעושה שכר אע"פ שעושה בחכם לי סבר דחשיב פושע חמחי חולה תוחו כעושה שכר היה לו לומר משני שהוא פושע ולי סבר שהומה לגניבה ואבידה אע"פ דחייב כדין לדם המזיק חס כן מה מתרן דימת משני שהוא עושה שכר ולי דומה לגניבה ואבידה שלא שכר נמי ליחייב כדין לדם המזיק ולי המתרן מדמה לה לחומן גמור ה"ל עושה שכר נמי ליפטר חלא ולבי לדם המזיק חייב בכעין אבידה ופטור בכעין גניבה והוה מדמי ליה המקשה קלקול

שחיטה לחומן לכעין אבידה ומשני חימת משני שהוא עושה שכר לבל בחכם פטור לבי כעין גניבה* :

[מיין לקמן דף פג:] ***מאי** משמבע · משיקרא הוה לי' שפיר שנשבע שלא סיגה מן המהגו לבל השתא דהרלת דכי נמי לא סיגה לבי פטור ואפילו בכי פטור משום מקנח חכמים חס כן אפילו סיגה ממהגו נמי פטור מכח לוחה מקנה דמה לי פשיעה רבה ומה לי פשיעה זוטא ומשני שבועה שלא בכוונה שבדתיה :

הדרן עלך השוכר את האומנין

במלוה לריך למסכון · להשתמש בו ולפשוק עליו להיות פוחת מן החוב והולך קמיפלגי וכדי עקיבת שבר לפי' לבי לוכח מלוה : **מרש** · פושיי"ר : **קדדוש** · כיסנות"ס : **מתני'** **יאבע** · שלא פשע וייפטר וגמרא מפרש טעמא לחלי פטור שומר שכר בשבועה הא בלאו שבועה נמי חייב שאין זה לוגם שלא כגניבה ואבידה שהן קרובין לחוגם ופשיעה : **ר' אליעזר אומר זה וזה ישבע ושמיה אני וכו'** · כלומר לף לבי שמעתי מרבותי כרבי מאיר לבל תמיה לבי על זה וע"ז היולך נפטרין בשבועה וגמרא מפרש תמיהה : **גמ' נתקל** לאו פושע הוא · דקאמר יישבע שלא פשע פשיעה לאחרים ולבי בעיר מתקל לא הוי ועוד דהא בעיר לוגמא שכר **תלמה** לוגם **תשיב** ליה : **וקיימא לן** · בשבת קמא בהמניא לא הכל (דף כא·) : **בפי בדיניס** · דוולפי נתקל לאו פושע הוא, ושומר שכר ישלם, דלי נמי לא הוי פושע, דיניה לשלם : **סתימה במקום מדרון** · דלוכח למימר קרוב לחוגם הוא : **שלא במקום מדרון** · ולאי פושע הוא : ואפילו

[ע"ל רבי אליעזר אומר זה וזה ישבע ושמיה אני בן שמוע]

במלוה צריך למשכון במיפלגי מר סבר אמצוה קא עביד שהלוהו והוי שומר שכר ומר סבר לאו מצוה קא עביד שלהנאתו מתברין והוי שומר חנם : אבא שאול אומר מותר לאדם להשכיר משכונו של עני להיות פותח והולך : אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כאבא שאול ואף אבא שאול לא אמר אלא במרא ופסל וקרדום הואיל ונפיש אגרייהו וזוטר פחתייהו : **מתני'** המעביר חבית ממקום למקום ושברה בין ש"ח בין שומר שכר ישבע *רבי אליעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע : **גמ'** תנו רבנן המעביר חבית לחבירו ממקום למקום ושברה בין שומר חנם בין שומר שכר ישבע דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם: רבי אליעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע : למימרא דסבר ר' מאיר נתקל לאו פושע הוא והתניא *נשברה כדו ולא סילקו, נפלה גמלו ולא העמידה: רבי מאיר *מחייב בהזיקן וחכמים אומרים *פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים וקיימא לן *דלבתר מקל פושע פליגי? אמר ר' אלעזר תברה מי ששנה זו לא שנה זו ואמר ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כי דיניה והאי כי דיניה ואתא רבי אליעזר למימר *אין גמרא בר' מאיר ומיהו תמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע, בשלמא שומר חנם משתבע דלא פשע בה אלא שומר שכר אמאי משתבע, בי לא פשע נמי שלומי בעי, ואפילו שומר חנם התינח במקום מדרון, שלא במקום מדרון מי מצי משתבע דלא פשע ואפילו

[ע' תוס' לקמן קיח· ד"ה זמן ב"ד]

[ב"ק כט·ושם]

[עיין פרש"י בדף פג·]

(**) סוג"ה אלא ואהאי אחרינא ס"ל אונס דעטן ניגון. מלהרמ לקמאות ושוחט לקי שנאבד בחזקת שלא שחטו ואין לחייבו עד שיתברר שנאבד בפניו ופליגי ר"א ורבנן בב' אבדו בחזקת שלא שחטו ואין לחייבו עד שיתברר שנאבד בפניו

ואפילו במקום מדרון נמי התינח היכא דליכא ראיה אבל היכא דאיכא ראיה ניתי ראיה ונפטר דתניא איסי בן יהודה אומר אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יפטר יבא ראיה ויפטר הא לא יבא ראיה ר' יוחנן משבועה זו תקנת חכמים היא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית לחבירו ממקום למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע ונושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמאי משתבע בי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תניא במקום מדרון שלא במקום מדרון מי מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תניא היכא דליכא ראיה היכא דאיכא ראיה ניתי ראיה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יבא ראיה ויפטר הא לא יבא ראיה הדהוא גברא חביתא דחמרא בריסתקא דמחווא ותברה בזיוא דמחווא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחווא שביתי בה אינשי זיל אייתי ראיה א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי אי כאיסי יוסבירא לן כוותיה הדהוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דיני חמרא אזל זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זביני לך ארבע מאה דיני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל ארבע מאה דיני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מזבנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה אתקין רב חייא בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר נשלם פלגא מאי טעמא נפיש לחד וזוטר לתרי קרוב לאונס וכרוב לפשיעה בדיולא משלם כולה. רבה בר בר חנן תברו ליה הנהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימייהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימייהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימייהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא ולפנינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין ואורחות צדיקים תשמור:

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב - במקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן, במקום שנהגו לזון זון, לספק במתיקה יספק, הכל כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין, הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני, אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד, רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר, הכל כמנהג המדינה: גמ' פשיטא, לא צריכא דלטפא להו אאגרייהו, מהו דתימא אצערי להו קא משמע לן באמרו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשבינן בהדא קא משמע לן באמרו ליה האי דטפת לן, אדעתא דעבדינן לך עבידתא שפירתא. אמר ריש לקיש

פועל

השוכר את הפועלי' ואמר להם להשכים ולהעריב - פי' כ"י בשכרן סתמא ואמר להם אחר שהשכימו וכבר להשכים ולהעריב לכל לפי מנהגו: פועל

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר את הפועלים: היינו יכול לכופן - בגמרא פריך פשיטא: מתיקה: ליפתן: כסעודת שלמה: כעת מלכותו, דמלך והדיוט הוה: שכר בני מבריסא ילפי ויעקב - וסעודתו של מבריסא גדולה משל שלמה כדמפרש בגמרא: עד שלא התחילו במלאכה - דלמא כל דבריס ודבריס אין בכסו(ג) משום מחוסרי למנה דלמא משתמיטו לא תוכל לחזור: גמ' דטפת - הוסיף על שכרן משאר פועלין:

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה דדכו וכו' על כתפו ומהן שני דדין: (כ) ד"ה עד שלא וכו' אין כאן • נ"ב תימה דנפיש מזוקא דפשיעה משלם כולו מכולהו דיש בדבריס משום מחוסרי למנה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' זיל לייתי לליה • נ"ב נ"ל ורש"י ד"ה עד שלא וכו' ופי' כמלמעלה:

גליון הש"ס

גמ' כפלא פלגא • עיין ב"ב דף סב ע"ב תוס' ד"ה ליתמר:

פועל בכניסתו משלו · פי' בכניסתו לביתו מן המלאכה משלו בשעה שהיה שלו להיותו לתר יציאת הכוכבים לפי שחזקה לבית לעורך בעל הבית ולכך אין לו להתבטל בשביל החזרה שחוזר ממלאכת בעה"ב ובילותו למלאכה משל בעה"ב זמן המלאכה הוא מהכן עד צאת הכוכבים ולא מעמוד השחר כלומשמע בפרק למד להם הממונה (יומא דף כח: ושם) דתמן היתר כל המזרח וילמו כל השעה לשכור פועלים משמע שלא היו נכנסים למלאכה עד הכן וכן משמע ברים פשחים (דף ב: ושם ד"ה ר"ת) דקאמר התם דאסור לעשות מלאכה מהכן בערבי פסחים *ותמתי (ג) מפי מהכן אלא לפי שהוא זמן התחלת פועלים לעשות מלאכה ותע"ג דבעזרא כתיב גבי בנין בית המקדש שהיו עושין מעלות השחר התם משום כבוד בהמ"ק הוו מקדמי שפי לאבל שלא פועלין לא היו יוצאין למלאכה אלא מהכן ואילך שההליכה היא לעורך בעל הבית ותע"פ שמזיכר כניסה שהיא בסוף היום קודם יציאה שהיא בבקר כן דרך הגמרא כשהוא דומר רב יהודה *לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב ובעומן פסין (עירובין דף כט·) אבל מעפם ועולה מעפם ויורד ותע"ג דשעת *הכנסת פועלים לדים פרק שוס היקומים(ערכין דף כת: ושם ד"ה בשעת) היינו שעת הכנסת פועלים למלאכה כדמוכח התם וכן בפ' כל הגשבנין (שבועות דף מח:) מכנים לו פועלים ומוציא לו פועלים התם לשון הכנסה והוצאה הוי אבל הכא נקט כניסה ויציאה דהיינו כניסה לביתו ויציאה מביתו ופי' זה משמע בפ"ב ופיגלו לשון הכנסה מפרש התם כניסה לביתו והכי איתא התם פרשת ויצא ויבא יעקב מן השדה בערב תניא תמן השוכר את הפועלים ופסק עמהם להשכים ולהעריב כו' אמר ר' מנא במקום שאין מנהג תנאי ד"ה הוא שאחתה הולאה משל בעה"ב והכנסה משל פועלים הולאה משל בעה"ב מכין לכתיב (תהלים קד) תזרח השמש יאספון מכלן ואילך יצא אדם לפעלו הכנסה משל פועל מכין דכתיב (שם) ולעבודתו עדי ערב וכן פירש בקונטרס הלח שפירש בכניסתו משל בעה"ב שהוא הזכיר ויצור אין כרחה לר"י שהיו מוזהר כלום ור"ת פירש בכניסתו למלאכתו' טעון משלו לביתו"ב וממהר ללאת קודם הכן שהוא זמנו ללאת ויוצא מעלות השחר ולכך ביציאתו ממלאכתו משל בעה"ב יוצא קודם ללאת הכוכבים וזהו משל בעה"ב שהרי היו היה עד צאת הכוכבים כמו שמביא מן הפסוק וקמ"ל דים לקים שהיו העולם מנהגם מדין הפסוק שמביא לקיים הא דאמר לעולם יכנס אדם בכי טוב ופי' שבמשמע בפ"ב ואחרב' שם משמע כפי' קמח ועוד קשה לפירושו דאמאי פריך וליחוש היכי נהיגי הא דים לקים לא אמר אלא לענין מה יהא בכי טוב ויצא בכי טוב ולא לענין מה יהא בכניסה ויציאה ומה שייך הכא לומר שיהא בכי טוב ויצא בכי טוב

כי הני מעשה לידיה. מיהו המלך לתפוס גנבים ולסמיס: **גנבי סדדי**. פנים של פנים: **בקרא דמורי**. למד בקר: **כיניסו**. בין שמיכה מתחת כריסן מתוך שכריסן גדול: **מטרוניתא**. שריית נכריה: **מיים שלכם**. שתיכם יכולין להזקק לגסותיכם: **שלהן גדול משלנו**. לריסק של גסותיו גדול תורה אור משלנו: **כי כלים גבורתן**. לכך תשמים. לשון לחם שלהן גדול שלוה של אשה מרובה משל איש: **כ"ש**. שתאותה מרובה ותיכפה מזקקין להן ובעלעות לתחים: **מפני דוחקה עם בעלה**. ומתוך שתאותה מרובה על תאותיו בעל שניטו נדחקו: **כי דקורי דהרפנאי**. סניס שעושין בהרפנית": **מישפיירי**. טחניי: **שופרי**. זיהרורי חומרו וקירון [עור] פניו: **מכי מילתי**. כשיודע מביא התומן שהוא להוב ממרחה להב התם: **כי מילקי**. בעלותו מן התם: **פרלידי**. גרטיגין: **ונהדר ליה כלילא**. יסובבנהו שפה לפיו סביב של ורד לחום: **זיפזורי**. לנפקי מיניה על פני התלך: **מעין**. ולא הכל: **סדרם פניס**. זקן: **טולי עין**. טולין למטלה מן העין והיל מלמטה שהיא יכולה לעלות בהן: **מוייה ריש נקיס**. שהיה לסמיס: **שוור**. קפן: **לאמר ליה**. ר' יוחנן: **חילך לתורייתא**. כמה כוחך יפה לקבול טול תורה: **שופרך**. יופייך: **לגבי**. רלוי לגביס: **ולא מצי**. לקפון כבראשונה דמסקבל עלין עול תורה היתה במס: **סמיך וסכין**. מסנה היא במס' [כלים] (פי"ד מ"ה): **ספיגין**. לשפי': **ומגל יד ומגל קניר**. פלילה בלע"ז: **משילרפס**. דקיק"ן בלע"ז: **ניסעטה כלי סמיכיס ידע**. לפי שהיה לסמיס לאה בקי בתוכן כלי תומנות ליסמיות: **כי קרו לי**. רבן של לסמיס ולאם להן סייתי: **לאמי לאמיה**. דרבי יוחנן לאמו דרים לקים: **וקא בכית קמיס**. דר' יוחנן להתפלל על בעלה: **עזבה יתומיך אני אמית ואלמנותיך עלי תחיה**. פסוק הוא בירמיה: **מלטטר**. מהתרעם על שהמיתן על ידי חלליך ועזיב כמותן: **דשף דעתיה**. נעקרה ממנו דעתו ונשתנה: **ואפי'**. **דגים** שבים מים מכסים אותם ואין העין שולטת בהן צפרדעו של יוסף אין העין שולטת בהן. יומא אחד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה, אמר ליה חילך לאורייתא, אמר ליה שיפר לנשי, א"ל אי הדרת בך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי, קביל עליה, בעי למיהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר, אקרייה ואתנייה וישוייה גברא רבא, יומא חד הוו מפלגי בי מדרשא "והסייף והסכין והפיגין והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי מקבלין טומאה משעת גמר מלאכתן" ומאימתי גמר מלאכתן בבי יוחנן אמר משיצרפם בכבשן ריש לקיש אמר משיצחצחן במים, א"ל לסטואה בלסטיותיה נדע, אמר ליה "ומאי אהנת לי התם" רבי קרו לי? אמר ליה אהנאי לך דאקרבינך תחת כנפי השבינה, חלש דעתיה דרבי יוחנן, חלש ריש לקיש, אתאי אחתיה קא בכיא אמרה ליה "עשה בשביל בני" אמר לה "עזבה יתומיך אני אחיה, עשה בשביל אלמנותי" אמר לה "ואלמנותיך עלי תבטח" נח נפשיה דר' שמעון בן לקיש והוה קא מצטער ר' יוחנן בהדיה טובא, אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה, ניזיל רבי אלעזר בן פדת דמחדדין שמעתתיה אזל יתיב קמיה, כל מילתא דהוה אמר ריבי יוחנן אמר ליה "תניא דמסייעא לך", אמר: "את כבר לקישא, בר לקישא בי הוה אמינא מילתא הוה מקשי לי עשרין וארבע קושיותא ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פרוקי וממילא רווחא שמעתתא ואת אמרת "תניא דמסייע לך" אטו לא ידענא דשפיר קאמינא? הוה קא אזיל וקרע מאניה וקא בכי ואמר "היכא את בר לקישא, היכא את בר לקישא" והוה קא צוח עד דשף דעתיה [מיניה], בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה {ואפילו

כי האי מעשה לידיה, פגע ביה אליהו אמר ליה עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להרגה? אמר ליה מאי אעביד הרמנא דמלכא הוא, אמר ליה אבוך ערק לאסיא את ערוק ללודקיא. כי הוו מקלעי ר' ישמעאל ברבי יוסי ור' אלעזר בר' שמעון בהדי הדדי הוה עייל בקרא דתורי ביניהו ולא הוה נגעה בהו, אמרה להו היאך מטרוניתא "בניכם אינם שלכם" אמרו לה שלהן גדול משלנו, כל שבן "אנכי ה' אלהיך" הכי אמרו לה "כי כאיש גבורתו" אלא דאמרי הכי אמרו לה "אהבה דוחקת את הבשר", ולמה להו לאהדורי לה והאכתיב "אל תען כסיל כאולתו" שלא להוציא לעז על בניהם. א"ר יוחנן איבריה דר' ישמעאל [ברי' יוסי] כחמת בת ושש קבין אמר רב פפא איבריה דרבי יוחנן כחמת בת חמשת קבין ואמרי לה בת שלשת קבין רב פפא גופיה כי דקורי דהרפנאי, אמר רבי יוחנן "אנא אשתיירי מישפירי ירושלים" האי מאן דבעי מחזי שופריה דרבי יוחנן נייתי בסא דכספא מבי סלקי ונמליה פרציזיא דרומנא סומקא ונהדר ליה כלילא דוורדא סומקא לפומיה, ונותביה בין שמשא למולא, ההוא זהרורי=מעין שופריה דר' יוחנן, אינו *והאמר מר "שופריה דרב כהנא מעין שופריה דרבי אבהו, שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו, שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון" ואילו ר' יוחנלא קא חשיב ליה? שאני ר' יוחנן דהדדית פנים לא הויא ליה. *ר' יוחנן הוה אזיל ויתיב אשערי טבילה, אמר: כי סלקן בנות ישראל מטבילתן מצוה לפגעון בי כי היכי דלהוון להו בני. שפירי כוותי, גמירי אורייתא כוותי" אמרו ליה רבנן לא מסתפי מר מינה בישא? אמר להו אנא *מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין" ואמר ר' אבהו אל תקרי "עלי עין" אלא "עולי עין" ר' יוסי בר חנינא אמר מהבא "וידגו לרוב בקרב הארץ" מה דגים שבים מים מכסים אותם ואין העין שולטת בהן צפרדעו של יוסף אין העין שולטת בהן. יומא אחד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה, אמר ליה חילך לאורייתא, אמר ליה שיפר לנשי, א"ל אי הדרת בך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי, קביל עליה, בעי למיהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר, אקרייה ואתנייה וישוייה גברא רבא, יומא חד הוו מפלגי בי מדרשא "והסייף והסכין והפיגין והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי מקבלין טומאה משעת גמר מלאכתן" ומאימתי גמר מלאכתן בבי יוחנן אמר משיצרפם בכבשן ריש לקיש אמר משיצחצחן במים, א"ל לסטואה בלסטיותיה נדע, אמר ליה "ומאי אהנת לי התם" רבי קרו לי? אמר ליה אהנאי לך דאקרבינך תחת כנפי השבינה, חלש דעתיה דרבי יוחנן, חלש ריש לקיש, אתאי אחתיה קא בכיא אמרה ליה "עשה בשביל בני" אמר לה "עזבה יתומיך אני אחיה, עשה בשביל אלמנותי" אמר לה "ואלמנותיך עלי תבטח" נח נפשיה דר' שמעון בן לקיש והוה קא מצטער ר' יוחנן בהדיה טובא, אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה, ניזיל רבי אלעזר בן פדת דמחדדין שמעתתיה אזל יתיב קמיה, כל מילתא דהוה אמר ריבי יוחנן אמר ליה "תניא דמסייעא לך", אמר: "את כבר לקישא, בר לקישא בי הוה אמינא מילתא הוה מקשי לי עשרין וארבע קושיותא ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פרוקי וממילא רווחא שמעתתא ואת אמרת "תניא דמסייע לך" אטו לא ידענא דשפיר קאמינא? הוה קא אזיל וקרע מאניה וקא בכי ואמר "היכא את בר לקישא, היכא את בר לקישא" והוה קא צוח עד דשף דעתיה [מיניה], בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה {ואפילו

אמר רבי יוחנן לימדיה דרבי ישמעאל כו'. לולי דבריה נכתבו שלמה להוליך לעז על בני מדם שהם כך: **אמר** ר' יוחנן לולי שמפיירי מפשירי ירושלים. רבי יוחנן לחבר מורכן הלבה היה לולי כלומר לשמייר ממשפחתם ולפי שהזכיר רבי יוחנן שהיה משוה משלר בני מדם בדבר לחד הזכיר גם שהיה משוה ביופי:

יתיב בערבי פסחים (פסחים דף קיא.) הלי מלן דפגע בלחמת בעידן דסלקת מצולה מלוה לחזת ליה רוח זועים היינו כשפוגע בה לחבל רבי יוחנן שהיה יושב שם בקבע לין זו פגיעה לי נמי הסם שפוגע כשעולה בעודה ערומה מן הטבר:

אי הדרת בך כו'. מכלן לחר ר"ת דר"ל מלחלה ידע הדבה *לולי שפרק עול תורה ועשה עם הלרן ועסק בלסטיות מדקלמר לי הדרת בך משמע להיות בבחלה ולא שפרוק עול תורה מעלין וקלמר נמי מלי להניח לי הסם קרו לי רבי כלומר מעיקרל נמי הוו קרו לי רבי לולי שבבחתי ומה שפי' בקונטרס"ר' היינו רבו של לסמיס לין גרלה לע"ג דלבבחן בגמ' ס"ו (דף יז:) מ"ס קרו לדבי רבן של טרבסיס לני והיינו לחמרי' בפ' כל כתבי (שבת דף קיט:) ל"ל ר"ל לרבי יהודה בשיהה בך מקובלני מלבותי ולחמרי לה מלבותיך כל עיר שלין בה תיטקות של בית רבן כו' משמע שקודם שלימדו רבי יוחנן לעד מלחבים:

אי הדרת בך. לקמן מוכח דבבבה דקלמר לחיל לחבים וקל בניל קמיה ולל חם לשמע יחמרו בבניל זו חזר זה כדחיים לקמן (דף פה.):

הסכין והפגיון מלימתי מקבלין טומלה. הקשה ר"ת דהבן במס' כלים פרק י"ד* הסייף והסכין מלימתי מקבלים טומלה הסייף משיופנו והסכין משיחזקה והייבו לולי כרבי יוחנן ולולי כר"ל וגרלה דההיל מתני' כשבטלו חלוה וכל לתקון דהניל בתוספת* סייף וסכין שבטלו חלוה מהרין שפן והשחין *(מקבלין טומלה) לכל מחלתם הוי גמר דילהו כדמפרש בשמעתין וגרלה דשפן קלי לסייף והשחין קלי לסכין תע"ג דקתני לשן רבים והוי השתא תוספתא כמו המשנה:

סתין

1 א מיי' פ"ח מהלכות כלים הלכה ב והלע כר"י ולע"ק כר"ל:

נוסח/מפנך
תי' אוריך על חכמים טפך בדלי מיאנים ציפורים

◇ טאותיון על כאך נתנים טניו כן

ועי' ערכין פ: ד"ה כשבא קכו. ותוס' חולין ד. ד"ה דקורין

[עי' תוס' יבמות כו. ד"ה חלה שפרק טול תורה ועשה עם הלרן ועסק בלסטיות מדקלמר לי הדרת בך משמע להיות בבחלה ולא שפרוק טול תורה מעלין וקלמר נמי מלי להניח לי הסם קרו לי רבי כלומר מעיקרל נמי הוו קרו לי רבי לולי שבבחתי ומה שפי' בקונטרס"ר' היינו רבו של לסמיס לין גרלה לע"ג דלבבחן בגמ' ס"ו (דף יז:) מ"ס קרו לדבי רבן של טרבסיס לני והיינו לחמרי' בפ' כל כתבי (שבת דף קיט:) ל"ל ר"ל לרבי יהודה בשיהה בך מקובלני מלבותי ולחמרי לה מלבותיך כל עיר שלין בה תיטקות של בית רבן כו' משמע שקודם שלימדו רבי יוחנן לעד מלחבים: ד"ה ר"ל]

נוסח
יפ"ו על ר' יוחנן ע"ת אורי מתה פאקוף א - [אוחת פאוחות ב - [א תנו אפני ין פיר

נכרות כ. ע"ש

נכרות שם ודף נה: סוטה לו: כ"ב קי"ת:

[מ"ה]

[כלים פ"ב ה"מ]

[מוכח לטומלתן כהלמוה כלי"ל וכן מיתת בתוספ']

נוסח
מדוף ד' יוחן טפף ר"ט זקיק בנגר ירדן

מסורת הש"ס

ואפילו סבי. דלמר רבי אלעזר בר"ש שמעון לעיל ספיקות שלכם כך: **לא סמיך.** דעתיה להכי מלבקש רחמים ומחילה ביכורין שמא חטא בחמד מן הלדיקים: **בשורתא הוו מייתין ליה שיתין נמטי.** בערב היו מקפלין תחתיו במטבחו ס' לבדים שקורין פלסט"ר: **משילי.** כמין עריבות קטנות שמשתמשין בהן מים וסופכין וכלשון לע"ז קוונקר"י: **ונגדי מסוחים שיתין משילי דמא וכיבא.** ומוכין מחתיו שמים עריבות מלאות דם כחב-דם לקוי שהלבין (ג) שזבו ממנו משחין שבא עליו: **מיני לפדא.** מיני מלכל שעושים מהחמים:

תורה אור **ממר לסו.** למלוכיו: **ביטול תורה.** שהיה עוסק בגירסתו תמיד בביתו: **שיתין.** ספני. מפרש במדרש שעמד עליהם נחשול שבים לטבעם ונדרו לו ושקט הרוח: **ואפילו הכי לא סמך רבי אלעזר ברבי שמעון אדעתיה, קביל עליה יסורי, באורתא הוו מייתי ליה שיתין נמטי, לצפרא נגדי מתותיה משילי דמא וכיבא, למחר עבדה ליה דביתהו שיתין מיני לפדא ואכיל להו וברי ולא הות שבקא ליה דביתהו למיפק לבי מדרשא כי היכי דלא לדחקוהו רבנן, באורתא אמר להו "אחיי ורעיי בואו" בצפרא אמר להו מפני ביטול תורה, יומא חד שמעה דביתהו, אמרה ליה: "את קא מייתית להו עילויך, כלית ממון שלך בית אבא", אימרדה, אזלה לבית נשא, סליקו ואתו הנך [שיתין] ספונאי, עיילו ליה שיתין עבדי כי נקטי שיתין ארנקי ועבדו ליה שיתין מיני לפדא ואכיל להו, יומא חד אמרה לה לברתה: זילי בקי באבוך מאי קא עביד האידנא, אתיא, אמר לה: זילי אמרי לאמך שלנו גדול משלהם קרי אנפשיה "היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה" אכל ושתי וברי, נפק לבי מדרשא, אייתו לקמיה שיתין דמא, טהרינהו, הוה קא מרנני רבנן ואמרי סלקא דעתך לית בהו חד ספק? אמר להו "אם כמותי הוא יהיו כולם זכרים ואם לאו תהא נקבה אחת ביניהם" היו כולם זכרים ואסיקו להו *ר' אלעזר על שמיה, תניא, אמר רבי כמה פריה ורביה ביטלה רשעה זו מישראל, כי הוה קא ניחא נפשיה אמר לה לדביתהו: ידענא בדרבנן דרתיחי עלי ולא מיעסקי בי שפיר, אוגנך בעוליתאי ולא תידחלין מינאי, א"ר שמואל בר נחמני: אישתעיא לי אימיה דרבי יונתן דאישתעיא לה דביתהו דרבי אלעזר ברבי שמעון: לא פחות מתשעה סרי ולא טפי מעשרין ותרין שנין אוגניתיה בעיליתא, כי הוה סליקנא מיעיננא ליה במזייה כי הוה משתמטא בי ניתא מיניה הוה אתי דמא, יומא חד חואי ריחשא דקא נפיק מאוניה, חלש דעתאי, איתחזי לי בחלמא אמר לי: לא מידי הוא, יומא חד שמעי בזילותא דצורבא מרבנן ולא מחאי כרבעי לי", כי הוו אתו בי תרי לדינא הוו קיימי אבבא אמר מר מילתיה ומר מילתיה, נפיק קלא מעיליתיה ואמר "איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי", יומא חד הוה קא מינציא דביתהו בהדי שבבתא אמרה לה: תהא כבעלה שלא ניתן לקבורה, אמרי רבנן כולי האי ודאי לאו אורח ארעא איבא דאמרי רבי שמעון בן יוחאי איתחזאי להו בחלמא אמר להו "פרידה אחת יש לי ביניכם ואי אתם רוצים להביאה אצלי, אזול רבנן לאעסוקי ביה, לא שבקו בני עכבריא דכל שני דהוה ניים רבי אלעזר ברבי שמעון בעיליתיה לא סליק חיה רעה למתייהו, יומא חד מעלי יומא דכיפורי הוה, הוו טרידי, שדרו רבנן לבני בירי, ואסקוהו לערסיה ואמטיוה למערתא דאבוה, אשכחוה לעכנא דהדרה לה למערתא אמרו לה "עכנא עכנא פתחי פיך ויכנס בן אצל אביו" פתח להו, שלח [רבי] לרבי באשתו "שלחה ליה "כלי שנשתמש בו קודש ישתמש בו חול" *תמן אמרין "באתר דמרי ביתא תלא זייניה (ע) כולבא רעיא קולתיה תלא" שלח לה נהי דבתורה גדול ממני אבל במעשים טובים מי גדול ממני? שלחה ליה "בתורה מיהא גדול ממך, לא ידענא, במעשים ידענא דהא קביל עליה יסורי", בתורה מאי היא? דכי הוו יתבי רבן שמעון בן גמליאל ורבי יהושע בן קרחה אפסלי יתבי קמייהו רבי אלעזר בר' שמעון ורבי אחרנא מקשו ומפרקו, אמרי: מימיהן אנו שותים והם יושבים על גבי קרקע, עבדו להו ספסלי אסקינהו, אמר להן רבן שמעון בן גמליאל: "פרידה אחת יש לי ביניכם ואתם מבקשים לאבדה הימני, אחתוהו לרבי, אמר להן רבי יהושע בן קרחה "מי שיש לו אב יחיה, ומי שאין לו אב ימות", אחתוהו נמי לרבי אלעזר ברבי שמעון, חלש דעתיה, אמר: "לא חשיבתיה ליה כוותי? עד ההוא יומא כי הוה אמר רבי מילתא הוה מסייע ליה, רבי אלעזר ברבי שמעון מבאן ואילך כי הוה אמר רבי "יש לי להשיב" אמר ליה רבי אלעזר ברבי שמעון "כך וכך יש לך להשיב, זו היא תשובתך השתא היקפתנו תשובות חבילות שאין בהן ממש, חלש דעתיה דרבי, אתא א"ל לאבוה, אמר ליה "בני, אל ירע לך שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל" והיינו דאמר רבי "שלשה ענוותנין הן ואלו הן: אברהם ובני**

מדרש דיקבי לספסלי: **פרידה אחת.** בן אחד: **נאבדה מימי.** שמא תסלוט בו עין רעה: **שלחו לו אל.** דגח נפשיה דר"ש בן יוחי: ר"ש

מהרש"א
"שיתין" מסכה תאניה בראש באמצע בד

[נעיין יפקב ליתא ואסיק להו אלעזר]

נזיר ב' ע"ב ד"ה ר' אלעזר בית לחקובה מאוכלת זמן קצוב

הגהות הב"ח
(ע) גם' כולבא רעיא. נ"ב זנסאכדרין דף ק"ג ליתא קולבתי נקו"ף: (ב) רש"י ד"ה ונגדי נקו': סהלבין בקורין קייסק"ת שזבו ממנו: (ג) ד"ה בני ביני וכו' שהיו קרוביו. נ"ב ס"ק קבוביו וס"ק קבוביו: (ד) ד"ה כתהרת וכו' תרמילו. נ"ב פי' רש"י נפ' מלך כדו כדה מתרגמינן קולתא:

נזיר ב' ע"ב ד"ה ר' אלעזר]כ"ב מאוכלת[

הגהות הגר"א
(א) רש"י ד"ה דשמה. (ליתא כו' עד שנים רנות) = תל"מ:

ר"ש סח דאמרן. דקאמר מתה לרי בן שועל: בני בתירה. במס' פסחים סהיו נסיעים ובאבידל שרשו להלל סהיה גדול בתורה ועלה לארץ מבבל עזהו בשילוחן ומיטהו בשיל עליהן: דמזו לשלל דעדיף מינייהו. והלכות סהיו נשלוחו מהן בבית המדרש נעלמות מהן ובוחנין בדבר: מביבין יסורין. שרלה שהושילו יסורין של ר"ח שלא שלטה בו לימה: בלמירתא. לתן שבמקום קבוצים: לפירתא. חולי שבתוך הפה ושמו מיבג"ח: לסוריריס. שומר סוסין: כיסתא. מספוא: עבר קלים. דרבי: לקלייהו. דחיותתא: תלית לריסיה בכנפי דרבי. החבית לת רלהו תחת כנפי כסותו: לאמרי. תורה אור

ברקיעא: כנפא ביתא. מכבדת הבית: שדיין בני ברבותא. היו מוטלין סם בני חולדה: ואפי' סבי. דלת לחת מיטרת בהמהו שני: כי הוו עקרי פונגא. לטן: ממצרא. מן הערוגה: הוה קיימא בירא מלא מיא. היתה הגומת עומדת מליהה מים: שוכרהו בשמוגה. מחמת יופיו: לממציה ברבי. שיהו קורין לותו רבי כדי שיתקנא ויסיס (לל) לבו על ת"ח: ומשלמיה. מסרו לר' שמעון ללמדו תורה: כל יומא הוה אמר. לותו הבן: לקרייתי מגא לוזי. "לעירי לני מחר לילך: מומי עזובה דא. בשבועה הגחתי זאת ולא לשלל עוד לילך: ולוקח נפשות חכם. המלמדו תורה קונהו לבן: נער מערב. שנתחבתו סם ר' שמעון בן יוחי ור' ללעזר בנו י"ג שנה בשמ' שבת (דף נג:): שמקפא מת בניו. שהיה רגיל לאמר לקפא לת בני (ג) בשבשבע: ורבי למה ליה בולי בפי. לחזור על בני לחריס לשלול הס יש לו בן: "הם תשוב". יזרלל למוטב בתוכחתך "ותשיבך" לני "ולפני תעמול" הקב"ה אמר לי שלטעמוד ותתקייס לפניו הס לוכל להשיבכם: יקר מזולל. ת"ח מע"ה: מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם. הקב"ה אמר לך לני ערב מעתה שלא יהו עד עולם: מרגניתא. שלא תפסוק תורה מזרעו: גמרא דבבלאי. גמרא שלנו: דלא ניידדי. כשעלה לארץ ישרלל ללמוד מפי ר' יוחנן ותמורתן שבארץ ישרלל לא היו בני מתלוקת וטוען זה לזה כשמן כדלמרי' בסנהדרין (דף כד.) ומייסבין לת השעמים בלא קושיות ופירוקין: "קטין תריך שקיל. דלינים גולת הוה: דבר זה. על מה לבבה הארץ: לאמרו

הגהות הב"ח

(ג) גם' סוף שדיין בני ברבותא: (ב) רש"י ד"ה בתרקיע וכו' בשבת בשבע: גם"י קציעא

ובני בתירה ויונתן בן שאול: רבן שמעון בן גמליאל הא דאמרן, בני בתירה *דאמר מר "הושיבוהו בראש ומינוהו לנשיא עליהן", ויונתן בן שאול: דקא"ל לדוד °ואתה תמלוך על ישראל ואני אהיה לך למשנה", מבאי: דלמא יונתן בן שאול דחזא דגריר עלמא בתר דוד, בני בתירה נמי דחזו להלל דעדיף מיניהו, אלא רבן שמעון בן גמליאל ורבי ענוותן הוה. אמר רבי חביבין יסורין, קבל עליה תליסר שני שית בצמירתא ושבע בצפרנא ואמרי לה שבעה בצמירתא ושית בצפרנא, *אהוריריה דבי רבי הוה עתיר משבור מלכא, כד הוה רמי ליסתא לחיותא הוה אזיל קלא בתלתא מילי, הוה מכוין דרמי בההיא שעתא דעייל רבי לבית הכסא, ואפי' הכי מעבר ליה קלייה לקלייהו ושמעו ליה נחותי ימא, ואפ"ה יסורי ד' אלעזר בר' שמעון עדיפי מדרבי דאילו ר"א בר"ש מאהבה באו ומאהבה הלכו דרבי ע"י מעשה באו ועל"י מעשה הלכו ע"י מעשה באו מאי היא דההוא עגלא דהוו קא ממטו ליה לשחיטה, אזל תליא לרישיה בבנפיה דרבי, וקא בבי, אבבי ליה "זיל, לכך נוצרת", אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין, ויי"ת מעשה תלבב יומא חד הוה קא בשיא אמתיה דרבי ביתא, הוה (ו) שלחא בני פרכושתא וקא בשיא להו אבבי לה שבקינהו כתיב °ורחמיו על כל מעשיו" אמרי הואיל ומרחם נרחם עליה, בולהו שני יסורי דר' אלעזר לא שביב אינש בלא זמניה בולהו שני יסורי דרבי לא איצטריך עלמא למיטרא, *דאמר "רבה בר רב שילא קשי יומא דמיטרא כיומא דדינא, ואמר אמימר אי לאו צריך לעלמא בעו רבנן רחמי עליה ומבטלי ליה, אפי' הכי כי הוו עקרי פונלא בממשרא הוה קיימא בירא מלא מיא. איבלע רבי לאתריה דר' אלעזר בר' שמעון, א"ל יש לו בן לאותו צדיק? אמרו לו "יש לו בן ובל וגה שנשברת בשנים שוכרתו *בשמנה" אתייה * אסמכיה ברבי ואשלמיה לר' שמעון בן איסי בן לקוניא (אחות) דאמיה, כל יומא הוה אמר לקרייתי אנא איזיל, אמר ליה "חבים עבדו יתך, וגולתא דדהבא פרסו עלך, 'ורבי' קרו לך, ואת אמרת לקרייתי אנא איזיל? אמר ליה "מומי עזובה דא", כי גדל אתא יתיב במתיבתא דרבי, שמעיה לקליה, אמר: "הא קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון", אמרו ליה: "בריה הוא", קרי עליה °פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם": "פרי צדיק עץ חיים" זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון * "ולוקח נפשות חכם" זה ר' שמעון בן איסי בן לקוניא, כי נח "נפשיה אמטוהו למערתא דאבוה, הוה הדרא לה עבנא למערתא, אמר ליה: "עבנא עבנא פתח פיך ויכנס בן אצל אבין" לא פתחא להו, כסבורים העם לומר שזה גדול מזה, יצתה בת קול ואמרה "לא מפני שזה גדול מזה אלא "זה" היה בצער מערה "וזה לא היה בצער מערה" אימלע רבי לאתריה דר' מיפנן אמר להו "יש לו בן לאותו צדיק שהיה מקפח את בניו" אמרו לו: "בן אין לו, בן בת יש לו "ובל וגה שנשברת בשנים שוכרתו *בשמנה", אתיוהו לקמיה, אמר ליה "אי הדרת בך יהיבנא לך ברתאי", הדר ביה: אלא דאמרי נסבה וגירשה אביא דאמרי לא נסבה כלל, בדי שלא יאמרו 'בשביל זו חזר זה' ולמה ליה" כוי האי? דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן *"כל המלמד את בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר °אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד" "כל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו *הקב"ה גוזר גזירה, מבטלה בשבילו שנאמר °ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה" אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו בן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו *לעולם שנאמר °ואני זאת בריתי וגו' לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם" מאי "אמר ה'? אמר הקב"ה "אני ערב לך בדבר זה מאי "מעתה ועד עולם" אמר ר' ירמיה מבאן ואילך תורה מחזרת על אבסניא שלה. רב יוסף "תניב ארבעין תעניתא ואקריוהו "לא ימושו מפיך", "תניב ארבעים תעניתא ואחריני ואקריוהו "לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך", אמר, מבאן ואילך לא צריכנא, תורה מחזרת על אבסניא שלה. רבא כי סליק לארעא דישראל "תניב מאה תעניתא דלשתכה גמרא בבלאה מינה כי היכי דלא נטרדיה "תניב מאה אחריניתא דלא לשכוב ר' אלעזר בשניה ונפלין עילויה מילי דצבורא "תניב מאה אחריני דלא נשלוט ביה נורא דגיהנם, כל תלתין יומי הוה בדיק נפשיה, שגר הנורא סליק ויתיב בגויה, ולא הוה שלטא ביה נורא, יומא חד יהבו ביה רבנן עינא ואידחכו שקיה וקרו ליה: "*קטין חריך שקיה", אמר רב יהודה אמר רב *מאי דכתיב °מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה, על מה אבדה הארץ: דבר זה אמרו

הוה עתיר משבור מלכא. פי' מזבל בהמותיו של רבי כדלתכמן נמי בברלתים רבה (פ' סו) זבל בהמותיו של יתק ולא כספו והבו של תבימך: לתמירתא

אסתירא בגמרא קיס קיס קריא. מפרש ריב"ן לפי שאין דרך זוז להניח בלגין הוא מקשקש ואם היה מניחו בחרגקי כדרכו להיות שם לא היה מקשקש: **כי** מטח [למימר] מהיה המתים רגש עלמא. תע"ג דתיכא כמי מהיה המתים מקמי מסיב הרוח אומר ר"ת משום דמתיים המתים לא הוי אלא ע"י מל ועי"ל דמסיב הרוח ומוריד הגשם נשב זיקא ואתא מיטרא משום שזהו עיקר תפלת הרוח והגשם שבברכה זו אבל מחיים המתים עיקרה היא בתחיתה:

תורה אור

אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר °ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם"-אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה. אמר רב חמא מאי דכתיב °בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע"? °"בלב נבון תנוח חכמה" זה ת"ח בן ת"ח "ובקרב כסילים תודע" זה ת"ח בן ע"ה אמר עולא היינו דאמרי אינשי "אסתירא בלגינא קיש קיש קריא" אמר ליה ר' ירמיה לר' זירא מאי דכתיב °קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו" אטו לא ידעינן דקטן וגדול שם הוא, אלא כל המקטין עצמו על דברי תורה בעוה"ז נעשה גדול לעוה"ב וכל המשים עצמו כעבד על

ירמיה ט

מכלי ט

משלי כב

קהלת ז

דברי תורה בעוה"ז נעשה חפשי לעוה"ב. פרש לקיש הוה מצייץ מערתא דרבנן כי מטא למערתיה דר' חייא אימלמא מינה, חליש דעתיה, אמר "רבש"ע לא פלפלתי תורה כמותו? יצתה בת קול ואמרה לו "תורה כמותו פלפלת, תורה כמותה לא תרבצת", *כי הוו מינצו ר' חנינא ור' חייא אמר ליה ר' חנינא לר' חייא "בהדי דידי קא מינצית, ח"ו אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילפולי" אמר ליה ר' חייא לר' חנינא "בהדי דידי קא מינצית דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל, מאי עבידנא, אולינא ושדינא ליתנא, וגדילנא נישבי, ורגיידנא טבי, ומאכילנא בשרייהו ליתמי, ואריכנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי, ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי ואמרנא להו עד דהדרנא ואתינא אקרו אהדדי ואתנו אהדדי, ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל" היינו דאמר רבי במה גדולים מעשי חייא, אמר ליה ר' ישמעאל בר' יוסי אפי' ממר? אמר ליה אין, אפי' "מאלא" אמר ליה "ח"ו, לא תהא כזאת בישראל", אמר ר' זירא "אמש נראה" לי ר' יוסי בר' חנינא, אמרתי לו 'את מי אתה תקוע? אמר לי אצל ר' יוחנן, ור' יוחנן אצל מי? אצל ר' ינאי, ור' ינאי אצל מי? אצל ר' חנינא, ור' חנינא אצל מי? אצל ר' חייא' אמרתי לו: ור' יוחנן אצל ר' חייא לא? אמר לי: באתר דזקוקין *דנורא ובעורין דאשא מאן *מעייל בר נפחא לתמן; אמר רב חביבא אשתעי לי רב חביבא בר סורמקי חזי (ק"ק) ההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה דלצפרא הוו שפירן עיניה ולאורתא דמיין כדמיקלין בנורא, אמרי ליה מאי האי? ואמר לי דאמרי ליה לאליהו "אחוי לי רבנן כי סלקי למתיבתא דרקיע" אמר לי "בכולהו מצית לאסתכולי בהו לבר מגוהרקא דר' חייא דלא תסתכל ביה, מאי סימניידו? "בכולהו אולי מלאכי כי סלקי ונחתי לברי מגוהרקא דר' חייא דמנפשיה סליק ונחית, לא מצאי לאוקמא אנפשאי אסתכלי בה, אחו תרי בוטיטי דנורא ומחיוהו להההוא גברא וסמינהו לעיניה, למחר אזלי אשתטחי אמצערתיה אמינא מתניתא דמר מתנינא *ואתסאי אליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי, יומא חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא, א"ל מאי טעמא נגה ליה למר? אמר ליה אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידיה ומצלי ומגנינא ליה וכן ליצחק וכן ליעקב, ולוקמינהו בהדי הדדי? סברי תקפי ברחמי ומיתי ליה למשית בלא זמניה, א"ל ויש הגמתן בעולם הזה? אמר ליה איכא ר' חייא ובניו, גזר רבי תעניתא, אחתינהו *לר' חייא ובניו, אמר "משיב *הרוח" ונשבה זיקא, אמר "מוריד הגשם" ואתא מיטרא, כי מטא למימר "מחיה המתים" רגש עלמא, אמרי ברקיעא מאן גלי רזיא בעלמא? אמרי אליהו, אתיוהו לאליהו מחיוהו שתין פולסי דנורא, אתא אידמי להו כדובא דנורא על ביניהו וטרדינהו/ שמואל ירחינאה אסיקו דרבי-הוה, חליש רבי בעיניה, א"ל אימלי לך סמא, א"ל לא יכילנא, אשתר לך? [א"ל] לא יכילנא, הוה מותיב ליה (ג) (מגובתא דסמני תותי בי סדיה ואיתסי, הוה קא מצטער רבי למסמכיה ולא הוה מסתייעא מילתא, א"ל "לא לצטער מר, לדידי חזי לי סיפרא דאדם הראשון וכתיב ביה 'שמואל ירחינאה חכים

[תוס' ע"ל בתר נטו מכל כעמים ועי' מ"ש פ"ב הלכה ח]

נוסח/מהנך ר' חייא

◇ - תלוקת רש"י ותוס' במ"א ו. (ב)- עיין לר"ח במהנך ברכה

ב. מקומו את תיתרא דיקיר

3. כמו את תא. ל"ה

הגהות הב"ח

(ה) גמ' בר סורמקי חזי לי ההוא: (ב) שם מותיב ליה נובתא בלגין ואתו כ' נמחק: (ג) רש"י ד"ה שלא ברכו בנו ונתן לנו את תורתו שניה לפניה:

כתובות קג:

* ע"י תוספות ישנים ד"ה ואמרי דמר בן קנח

* ע"י תוספות ישנים ד"ה ואמרי דמר קמחניא. תוספתא כל מדוני שסידרה לעשה סדרים לחי שונה תמיד דר' חייא סדרה לתוספתא כדלמרי' בעלמא* רבי לא שנאה ר' חייא מפי אחרים אלא מפי עצמו ומאי* כל מתניתא דלא מצא ליה ולמרי* דלא מיתניא בי ר' חייא ור' הושעיא לא תותבו מינה בבי מדרשא: תקפי ברחמי. מרבין בתפלה: ומייתי למשית בלא זמניה. לכך אין ניתן לי רשות להעמידן יחד: ים דוגמתן. שתהא תפלתן בשמעת: פולסי. מכשות מלקות: שמואל ירחינאה. הוא שמואל בר אבא מבבל ורב ושמואל קרי ליה ירחינאה: יכילנא לתקוני כולה גלותא קרי ליה ירחינאה: לימלי לך סמא. בתוך הטין: משתר לך משטר. למשא לך ע"ג הטין, "משטר"=משפח מלוין"ל בלע"ז כדלמרי' גבי כותח הבבלי (תומן התלומי) בפסחים (דף מד:) משטר קשטר מטבל פתו: גוזמא. קנה חלול: חוטי בי סדיא. תחת מרלשותיו וכוקע כח מוזן הכם והולך לרך עלם גולגלתו ומוחו עד עיניו: סוס מלטער רבי למסמכיה. טרח ומתעסק לסומכו לפי שחכם בקי היה כל כך: ולא הוה מסתייעא מילתא. שהיתה הטעה נוטרפת לו לא היו החכמים נלכפים:

[עי' תוס' לקמן פו. ד"ה לוקמינהו]

נוסח

שמואל ירחינאה כי הוסאו על ר' ורבי נ"ב (שם הגהה) נ"ב מאיך את שמואל

ה"ג

ס"ג מכים ליתקרי רבי לא יתקרי: ספרא דאדם ירמיון. שהרהו
[ע"ז ה.] הקב"ה *לור לור וסופריו לור לור וזוכיו לור וחכמיו: רבי
ורבי נתן סוף סופג. כל זה כתוב בסוף: סוף תגלים
עד ימיהן למדנו מים את דבריו בניו תלמידים גורסים
שמועה שמועה לבדה ולא היו (תורה אור

מסכתות סדורות וסדר *וקבן על
הסדר וסם כללו התמור בדורות
שלפניהם וסדרו את המסכתות
ותחריהם לו יוסיפו ולא ימעט:

סוף הורמה. סוף כל התמורין עד
ימיהם לא היתה גמרא על הסדר
אלא כשהיתה שאלה נשאלת בטעם
המשנה בבית המדרש או שאלה על
מעשה המתורע בדין ממון או חיסור
והיתר כל אחד ואחד לומר טעמו ורב
אחי ורבינא סידרו שמועות התורמין
שלפניהם וקבעו על סדר המסכתות
כל אחד ואחד אלל המשנה הרחויה
והשניה לה והקשו קושיות שיש להשיב
ופירוקים שרחויים לתרץ הם
והתורמים שעמהם וקבעו הכל

בגמ' כגון היתיבי מיתיבי ומימרי
ליבעית לו והתירולים שעליהן מה
שהיו תוהן שלפניהן, ותוהן שהמרו
לפניהם הקושיות והתירולים שעליהם
לא קבעום בגמ' על סדר המסכתות
והמשנה שסידר רבי ובאו רב אחי
ורבינא וקבעום: ומימנך עד מבוע
אל מקדשי אל. "מקדם"=סימנא דרב
אחי, "לבינה"=סימנא דרבינא, "לאחריתם"=
סימן סוף הורמה: רבה בר נחמני.
בר פלוגתיה דרב יוסף: אגב שמדא
נח נפשיה. מחמת חימת מלכות מת:
דקא מבטל וכו'. שנקבלין חלין
(ע) בניסן ואסרי לסמוע דברים של
פסח ושל חגים ובשמבקשין שלומי
המלך לגבות המס גולגולת של כל
אחד ואחד חייס נמלחים בכתיבה:
פריסתקא. שליח: מיקלע פריסתקא.
לון בתותו פונדק שהיה רבה נוהג
בו: מסקיה מרין כפי ודליה לחבא.
ובדים הממונים על הזוגות מזיקין
את הסוסה זוגות, ובכי הבית לא
נהכוותו לכך: אמרו לו בני הפונדק
לרבה. מאי נעביד: גנודי מנגדי לי.
ואם ייסרוני ביסורים לגנה: ועריקים
נבבא. סגר הלחם: פרק אמיתא.
נפלה החומה: אגירדא דדיקנא.
על גזע דקל קטן: אם בהרת קדמה
לשער לבן עמא. דשער לבן שפרח
בו הוא סימן לטומאה כדכתיב (ויקרא
יג) והנה נהפך שער לבן בנהרת:
עסור. לפי מה שכתוב בתורה:
גונדא. גדוד של פרשים שמתפשטין
לחריו: בפומבדיתא. והוא רחם
יהודה הוא: מעלי. עושין על
בכנפיהן: דלי ועפא. גבה רוח
סערה: אם דרכה. לחתה לוהכו של
רבה: רבי שמעון בן אלפתא הוא.
משום דחייכי *ברישא דאגרתא
בבבלי בשר נקט לה: בבלין
דנרד. לגודות של נרד והוא עשוי
כשיבולין: למרי דיבי. לבעלין של דבריו לסותרו דקתני מעשה לפסול. וכי דרך בני חדש להביא מעשה על דבריו לסותרו כשמועה שלמה כו':

חבים יתקרי, ורבי לא יתקרי, ואסו דרבי על ידו
תהא, רבי ור' נתן סוף משנה רב אשי ורבינא
סוף הוראה, וסימנך °עד אבוא אל מקדשי
אל אבינה לאחריתם. אמר רב כהנא: אישתעי
לי רב חמא בר ברתיה *דחמא רבה בר נחמני
אגב שמדא נח נפשיה, אכלו ביה קורצא בי
מלכא אמרו: איכא חד גברא ביהודאי דקא
מבטל תריסר אלפי גברי מישראל ירחא
בקיימא וירחא בסתוא מברגא דמלכא שדרו
פריסתקא דמלכא בתריה ולא אשכחיה, ערק
ואזל מפומבדיתא לאקרא, מאקרא לאגמא,
ומאגמא לשחין, ומשחין לצריפא, ומצריפא
לעינא דמים, ומעינא דמים לפומבדיתא,
בפומבדיתא אשכחיה, איקלע פריסתקא
דמלכא להתוא אושפיזא *דרבה קריבו תבא
קמיה ואשקוהו *תרי כסי ודליה לתבא מקמיה,
הדר פריצופיה לאחוריה, אמרו ליה מאי נעביד
ליה גברא דמלכא הוא, אמר להו קריבו תבא
לקמיה ואשקוהו חד כסא ודליוהו לתבא
מקמיה ולתסי, עבדו ליה הכי ואתסי, אמר
מידע ידענא דגברא דקא בעינא, הכא הוא
בחיש אבתריה ואשכחיה, אמר אולינא מהא
אי מקטל קטלו להתוא גברא לא מגלינא ואי
נגידי מנגדין ליה מגלינא, אתיוהו לקמיה, עייליה
לאדרונא וטרקיה לבבא באנפיה, בעא רחמי
פרק אשיתא ערק ואזיל לאגמא, הוה יתיב
אגירדא דדקולא וקא גרים, קא מיפלגי
במתיבתא דרקיעא אם *בהרת קודמת לשער לבן טמא, ואם שער לבן קודם
לבהרת טהור ספק: הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקיעא אמרי
טמא ואמרי מאן נוכח, נוכח רבה בר נחמני, דאמר רבה בר נחמני אני
אני יחיד באהלות שדרו שליחא בתריה, לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה,
מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה, אדהכי נשב זיקא ואושיש ביני קני סבר
גונדא דפרשי הוא, אמר תינח נפשיה דהתוא גברא ולא ימסר בידא דמלכותא,
כי הוה קא ניחא נפשיה אמר טהור טהור, יצאת בת קול ואמרה אשריך רבה בר
נחמני שגופך טהור ויצאתה נשמתך בטהור, נפל פתקא מרקיעא בפומבדיתא:
רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה, נפקו אביי ורבא וכולהו רבנן
לאיעסוקי ביה, לא הוו ידעי דוכתיה, אזלו לאגמא חזו צפרי דמטללי וקיימי,
אמרי שמע מינה התם הוא, ספדוהו תלתא יומי ותלתא לילותא, נפל פתקא כל
הפורש יהא בנידוי, ספדוהו שבעה יומי, נפל פתקא לכו לביתכם לשלום, ההוא
יומא דנח נפשיה דליה זעפא, ורדי להתוא טייעא ברכיב גמלא מהאי גיסא
דנהר פפא ושדייה בהך גיסא, אמר מאי האי, אמרי ליה נח נפשיה דרבה
בר נחמני, אמר לפניו: רבונו של עולם כולי עלמא דידך הוא ורבה בר נחמני
דידך, את דרבה ורבה דידך, אמאי קא מחרבת ליה לעלמא, נח זעפא, רבי
שמעון בן חלפתא בעל בשר הוה, יומא חד הוה חמימא ליה, הוה סליק
ויתיב אשינא דטורא, אמר לה לברתיה בתי הניפי עלי במניפא ואני
אתן ליך בכרין דנרד, אדהכי נשבא זיקא, אמר: כמה בכרין דנרד למרי
דיבי: הכל כמנהג המדינה וכו': הכל לאתויי מאי, לאתויי בארנא דנהיגי
מברך ריפתא ומשתה *אנפקא, דאי אמר להו קדימו, ואייתי לכו, אמרו
לו לא כל כמינך: מעשה ברבן יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא
ושכור וכו': מעשה לסתור? חסורי מחסרא והכי קתני ואם פסק להן מזונות,

ריבה

(ג) **מנפקא** - כלי מחזיק ריבעיים: **מעשה לסתור** - וכי דרך בני חדש להביא מעשה על דבריו לסותרו דקתני מעשה לפסול כמשנה שלמה כו':

(ג) **ואיתסי** - והא דחזיהו לעיניה דהוו מחרכן לפי שעדיין היה ניכר לי כמי לאחר זמן סיפר לו כך:

[תגמומת פרשה בגליון]

(ג) **אוקמינהו** - לפני התיבה. שלשון כדדרים במדרש *דכתיבית לבור יורדין לפני התיבה שלשה כדכתיב (שמות יז) וידי משה כבדים ואהרן וחור וגו':

אחתינהו - לרבי חייא וכנו.

[גם זה גם כתוב, ד"ק מוקמינהו שייכים לעיל]

ותע"ג דתקני במגילה (דף כד: ושם ד"ה כשאתה) לין מורידין לפני התיבה לא מהכי חיפא ולא מהכי ניחא שלא יקורין למלפין טייעין ולעיינין למלפין ור' חייא לא היה יכול לומר וחכיתי כדאמר התם ה"מ היכא דלפשר בתחר הכא לא הוה לפשר בתחר: **רבי** שמעון בן חלפתא בעל בשר הוה. משום ר' אלעזר בר' שמעון דהוה בעל בשר נקט נמי היו עובדא ומה שהמתין עד כאן לפי שכל דבר דבוק לחבירו עד כאן:

דאי אמר להו קדימו ואייתי לכו. °פי' אי אמר קדימו להשניים מעלות השחר דאייתי לכו ריפתא ואנפקא ולא תתבטלו ממלאכתכם אמרי ליה לא אלא כהנך החמה נאכל ואח"כ נעשה מלאכתנו ואיתיי ספריס דנרסי דאי אמרי להו קדימו ואתי בתרייכו אמרי ליה לא וה"פ פועלין היה להם לאכול ריפתא או אנפקא בביתו של בעה"ב קודם שיעשו מלאכה ואם אמר להם של תחבטלו אלא לכו עשה בשדה כל זמן שאין המאכל מזומן ואם תביא לכם ריפתא ואנפקא אמרי ליה לא אלא עשה מאכל בבית וכן לגירסת רלשונה יש לפרש כן:

נרשין

[גיטין סט:]

רבי שמעון בן אלפתא הוא. משום דחייכי *ברישא דאגרתא בבבלי בשר נקט לה: **בבלין דנרד.** לגודות של נרד והוא עשוי כשיבולין: **למרי דיבי.** לבעלין של דבריו לסותרו דקתני מעשה לפסול. וכי דרך בני חדש להביא מעשה על דבריו לסותרו כשמועה שלמה כו':

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה דקא מבטל וכו' בניסן. כ"כ ועמ"ש בב"ב דף קנ"ז ע"ב: (ב) שם ד"ה אנפקא. כ"כ בב"ב דף ק"ח ע"ב: (ג) תוס' ד"ה ולוקמינהו בסדי הדדי לפני התיבה:

[ע"ז ה.]

[ע"ג ה"ב]

[ע"ג ה"ב]

[ע"ג ה"ב

נראין כתוכלין ושותין. וכסדר לגיהו רבה קתני לה כתותו שתומר נראין כתוכלין ושותין לגה תוכלין ושותין ממש מפני כבודו של תברתם ופלינה לתכסה: **דחזייך** להקב"ה דקאי תבבא. והייט דכתיב (נחמיה יח) לא נח תעבור מעל עבדך הכא משמע שהשכינה היה רוחה להסתלק מעל תברתם ובמפנין (שבת דף קכז.) משמע שלפי שרצה תברתם לילך לקראת תורחים ולהכניסם תמר להקב"ה להמתין עד שיכנים תותן דתרתיון מיניה גדולה הכנסת תורחין מהקבלת פני השכינה וקאמר נמי התם בא ורחה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם לין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאחבא לגלך ותילו להקב"ה כתיב לא נח תעבור: **ההוא** לחתא לזמיה לגלוט. ותימה לחמרינן בברחמים רבה (פרשה ו) דלין מלאך אחד עושה שני שליחות ויש לומר דכאן לא עשה אלא שליחות אחת בי תם ומעשה אחד שביבר את שרה וכשהלך משם לסדום לו השתלה שליחות אחרת ודוקא במקום אחד לין עושה ג' שליחות וכב"ר (שם) יש שרשלל את להגיל את לוט ורפואת תברתם לינה מזכרת ותפילו את כמו כן לרפואת תברתם תביב הכל שליחות אחת דרפואה והלה ענין אחד-הוא הקשה הר"ר לולתן הא משמע ליטנא דקאי שנשיטם הלילותו כדכתיב (בראשית יט) "ויחזיקו האנשים בידו" וכתיב "ויולילוהו ויניחוהו מחון לעיר" וכתיב בתריה שאמר ליה מלאך שנא להפוך את סדום כי לא תוכל לעשות דבר עד בלך שמה ויש לומר שנשיטם הולילותו חון לעיר ומיכאל הלך עמו עד טוער וגבריאל היה מצוה לותו למכר למה **ריבה להן.** יותר על הממנה דכיון דלא צריך לאתטויי ואתני, מזוני יתירי קאמר: **פלגו.** הקמח והסולת. **לעמילן של טבחים.** חלות עשויות לבסות פי הקדירות בשהוב זוהמת הטבחין: **פלגו.** הבקר והלאן המטין בזה הפסוק: **לגיקי קדירה.** מיט לגלי למין מאכל תורה אור שנמו ליקי קדירה תגרו"ל בלע"ז: **כרכובים.** תרגולין: **שמוכסין** לותן בעל כרחן · תוחבין להם מאכל בפיהם בחזקה: **תור.** שור: **כדלא מניס.** שלא עשה מלאכה: **כדלא מניפ.** בגידול תפרותין: **וגמא.** תרגולת: **פטניתא.** תמפטמת בבית, לשון אחר בטניתא בעלת כרס: **דמשתכחא בי עלורי.** בין הגיותות ואוכלת תחרנגים: **דלא מלי פסיק קניל.** שאינה יכולה לפסוע קנה תרוב שמכה: **קמץ קמץ דמטעי.** לתשון שמניע לאכול שנמצר ביטולו: **לשוטת בתרדל.** מטען מלכים וקרים הוא: **מפא פ'.** כגון שלוים הגיז בעלמו: **יוקא נא מעט מיס.** טל ידי שליח: **זכו לשלם.** שלם מתנות שניתנו להם במדבר טל ידי משה ואהרן: **זכו לעמוד ענן.** עומד עליהם תמיד כדכתיב (במדבר י) ונענך עומד עליהם: **לבעלי** על מריס. סיטו כמו "והכית בצור" **ובשעמול** ענן פלניני: **ורחנו רגליכם ושטענו תחת העץ.** שלא יכנים ע"י בתוך ביתו שהערביים רגילין להשתחוות לאבק רגליהן והן נדמו לו כעובדיהם: **לבר ינק ממנו ישמעאל.** ממך יאת הרגיל לעשות כן: **טוליא תמה מנרסיקה.** להזריח תמה בכח שלא יהו עוברי דרכים מלויה: [**תמן למרי**. בחרן ישראל]: **כיון דחזא**. הקדוש ברוך הוא: **דקא אסר**. אברהם את מילתו ושרי לתמר לתו תורה לרעת למיקם הכא: **סיינו** דמעיקרא כתיב נלבים עליו ולבסוף כתיב ויבן לקראתם: **דיקא נמי**. דאל הוא לחזיל להפך סדום: קנטרי

פסיא קניא °ואל הבקר רץ אברהם "אמר רב יהודה אמר רב *"בן בקר"-אחד,"רך"-כדכתיב "רך טוב" שנים,"וטוב"-שלשה,ואימא חד-בדאמרי אינשי 'רכיך וטב'-א"כ לכתוב 'רך טוב' מאי "וטוב" ש"מ לדרשה,אימא תרי:מ"טוב"-לדרשה"רך" נמי לדרשה,מתיב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן ברבי הושעיא °ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו":כל חד וחד יהביה לנעה-חד, °ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם:דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו,ולמה לי תלתא תסני בחד? אמר רב תנן בר רבא כדי להאכילן שלש לשונות בתרדל,אמר רבי תנחום בר חניליי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם,מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו,סלקא דעתך? אלא אימא נראו כמי שאכלו-ושתו. אמר רב יהודה אמר רב (בא) מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו (ובא) [מה] שעשה אברהם ע"י שליח,עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח: °ואל הבקר רץ אברהם °ויהח חמאה וחלב-°הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, °והוא עומד עליהם תחת העץ °והנני עומד לפניך שם על הצור [וגו'], °ואברהם הולך עמם לשלחם-°וה' הולך לפניהם יומם, °יוקח נא מעט מים-°והבית בצור ויצאו ממנו מים וישתה העם, ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל [בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר המאה-וחלב זכו למן, בשכר והוא עומד עליהם זכו לעמוד הענן, בשכר יוקח נא מעט מים זכו לבארה של מרים. יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם-אמר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשדתנו שהם משתחוים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל, °ויירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום" מאי "כחום היום" אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה ובא הקב"ה לשאול באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים,שדריה לאליעזר למיפק לברא, נפק ולא אשכח אמר:לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן "לית היממותא בעברי", נפק איהו,חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא היינו דכתיב °אל נא תעבור מעל עבדך,כיון דחזא דקא "אסר" ו"שרי" אמר לאו אורח ארעא למיקם הכא היינו דכתיב °וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו ויירץ לקראתם:מעיקרא אתו קמו עליה כי חזיוהו דהוה ליה צערא אמרו "לאו אורח ארעא למיקם הכא,מאן נינהו שלשה אנשים? מיכאל וגבריאל ורפאל: מיכאל שבא לבשר את שרה,רפאל שבא לרפא את אברהם גבריאל אזל למהפכיה לסדום,והא כתיב °ויבאו שני המלאכים סדומה בערב:דאזל מיכאל בהדיה לשוביה ללוט,דיקא נמי [דכתיב] °ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה,מאי שנא לגבי אברהם דכתיב °כן תעשה כאשר דברת", ומאי שנא לגבי לוט דכתיב

קנטרי. משקל גדול שקורין לגבוי"ר מתא מנה: **שוכר לפומר**. מלמד שכבל מקום היה מתקבל בשקל ואיכא דוכתא דקרו לקנטיר תיקלא: **סולם**. עדיף מקמח: **מכאן שמשכנין עיניים נרש בפורתין**. היה למדה קמח והוא סולם: **פירסה נדה**. חזר להיות לה תורת כנתים: **כדי לחכבה על בעלה**. תורה אור להודיעו שהיא לטובה משכר תכרותיה שתהא נרחית ונרין ליקלל מחריה: **על מין שבעלין (נקוד)**. היו שלו נקוד והלמ"ד היכה נקודה: **לימדה תורה וכו'**. והייבו נקודת חיו דלת היו נריכין ליקלל דיודעין היו שהיא בהלכל דכל נקודה עוקרת התיבה שהיא תלת לדרשה ודרוש מיבה דרך תרן: **כלכתניה**. תשם תוספיזא: **על ידי בעלה**. לו שיקלל לה לשלוס תלת לבעלה ישלל מה שלוס הגברת: **קמטין**. פרונ"ש: **פית ממרא ומדוי וקן**. למר לו הקב"ה שהיא למרה ולקי זקנתי: **מסופי**. ילד מן הסוק ולא נודע של מי והמועלו לוסיפו לל הביה: **בעל רממי**. כדי שיכירו ביבו ובין בבו: **בעל רממי ושוב מושבע**. שיהלה לדם לפני מותו ויעזוב לביתו: **ואמפא**. וכתרפא: **תלין לפר יומא בו**. מכלל דאלה עוד שלא תת בו: **כי מודיין לדברות**. (ג) שם הגבר מודיעין עין ערב המובל מבניו בו בספיבה לרחקה מן החבניס ומן המכשולים וכלע"ז גודיריי"ל: **ומר לו בעל הביה**. הרי שכרך עלי כלאחד מפועלי העיר: **משמעין ביניהן**. [א] לא בפתות ולא ביותר **תלת** כמנהג **המדינ' ביניהן**: **מתני'** ומנו. פועלין: **מוכלין**. ממה שעוסקין בו: **גמר מלאכה**. כשמולעין לותו: **עד שלא נגמרה מלאכתן**. למעבר, ולם בר אלה הוא עד שלא נגמרה מלאכתו לאלה, ופעמא דכולה מתני' מפרש בגמ' מקראי:

בשעה

חסדא אחר שנתבלה הבשר ורבו הקמטין, נתעדן הבשר ונתפשטו הקמטין וחזר היופי למקומו **בתיב** ואדוני זקן **בתיב** ואני זקנתי דלא מותיב הקב"ה כדקאמרה איהי, תנא דבי רבי ישמעאל גדול שלום שאפי' הקב"ה שינה בו שנאמר ותצחק שרה בקרבה וגו' ואדוני זקן וכתיב ויאמר ה' אל אברהם וגו' ואני זקנתי ותאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה כמה בנים הניקה שרה? אמר רבי לוי אותו היום שגמל אברהם את יצחק בנו עשה סעודה גדולה היו כל אומות העולם מרננים ואומרים ראיתם זקן וזקנה שהביאו אספי מן השוק ואומרים בנינו הוא ולא עוד אלא שעושין משתה גדול להעמיד דבריהם, מה עשה אברהם אבינו, הלך וזימן כל גדולי הדור ושרה אמנו זימנה את נשותיהם וכל אחת ואחת הביאה בנה עמה, ומניקתה לא הביאה ונעשה גס בשרה אמנו ונפתחו דדיה כשני מעיינות והניקה את כולן, ועדיין היו מרננים ואומרים אם שרה הבת תשעים שנה תלד אברהם בן מאה שנה יוליד, מיד נהפך קלסתר פנים של יצחק, ונדמה לאברהם, פתחו כולם ואמרו אברהם הוליד את יצחק. עד אברהם לא היה זקנה - מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק, בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם, אתא אברהם בעא רחמי והוה זקנה שנאמר ואברהם זקן בא בימים עד יעקב לא הוה חלישא אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשא שנאמר ויאמר ליוסף הנה אביך חולה עד דאתא אלישע לא הוה דחליש ואתפח אתא אלישע בעא רחמי ואתפח שנאמר ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו, חלי אדרירתי תנו רבנן שלשה חלאין חלה אלישע אחד שדחפו לגיחזי בשתי ידיו ואחד שגירה דובין ברעיונות ואחד שמת בו שנאמר ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו: אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם "על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית" כו': אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב חסדא: פת קטנית תנן אל פת וקטנית תנן? אמר ליה האלהים צריכה וי"ו כי מודיא דלברות: רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך, הכל כמנהג המדינה: "הכל לאתויי מאי? לאתויי הא דתנן השוכר את הפועל ואמר לו "באחד ובשנים מבני העיר נותן לו כפחות שבשכירות דברי רבי יהושע וחכמים אומרים משמעין ביניהם: **מתני'** ואלו אוכלין מן התורה: העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתו ובדבר שנידולו מן הארץ ואלו שאין אוכלים העושה במחובר לקרקע בשעה

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה משמעין ביניהן לא בפחות כו'. כ"כ ומ"ש מפרש שמחשבין היכר שבשכירות ובפחות ובינן התלי ובן פי' בנ"כ ק"ו ע"ש:

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה כי מודיין לדברות שם הגבר:

גליון הש"ס

גם' עד יעקב לא כתב תוספות . עיין כ"ב דף ע"ז ע"ב תוס' ד"ה שכל. ועיין רש"י בתומס בראשית (כ"ל) בפסוק ואת כילד ויגדל ובמזמורי שם:

גיטין

ד"ה ביבאים ה"ג אותה טבה (ביצה באמ) האומרים על אותה טבה

נזיר

1. ר' יהושע סיפא (ד"ה) קרבן

2. גזל פ"ק (ב"ק) בראשית כה

3. טבה מניקה בעים יב רבים אחרים

נזיר/מפרה

1. אברהם

2. יצחק

3. אל"ט

נזיר/מפרה

תוספות ד"ה אלו (פרה) אוכלין/שאין אוכלין מן הארץ

נזיר

ר"ה [ינמות שם: סיפ' מפי'] בראשית כה

אימא דבר תרמם לכול דלמו לה כר תרמם . כגון לילטוח לה כר תרמם . כגון לילטוח לה כר תרמם . כגון לילטוח

עד שיראה פני הבית. ותי"ט והא תנן בפ"ג דמעשרות (מ"ה) ומייתי ליה בשילהי יולדת דופן (נדה דף מז: ושם ד"ה מיזהו) מיזהו חלר שחייבה במעשר חלר טורית ומיזהו חלר טורית כל שהכלים נשמרים לתוכה ומיזן לומר דלרבי יהלי לימה חייבת במעשר עד שיראה פני הבית ופני החלר דהייט שיכניסנו דרך שער החלר לבית וכי תימר בסמוך לרבי יהלי בשעריך לאפוקי דרך גגות הו"מ למימר לאפוקי מכנים לבית בלא דרך שער החלר דה"ל היכי קאמר בסמוך ומה"ד לבית לאפוקי דרך גגות ומוקמ"ל דרך שער החלר דה"ל היכי קאמר בסמוך ומה"ד לבית לאפוקי דרך גגות ומוקמ"ל דרך שער החלר ומיהו י"ל היכא שהחלה טובה לחלר לו שומדת בחלר לו מין לריך לרחויי פני החלר חלא דוקא בחותן (ג) שהקלטות תוך לחלר לריך שיכניסם דרך שער החלר וכן משמע (בפ"ג דמעשרות מ"ח) דתנא תחלה השומדת בחלר לוכל לחת לחת ושם לריך שיחיה חייב לבל מ"מ אי אפשר לומר כן דתנן *בפ"ב דתרומות ומייתי לה בסמבית כדי יין (בילה דף לה:) היה לוכל בחשכול וכשכם מגיעה לחלר ר' אליעזר לומר בנמשך כך נפשו של פועל. *בה נפשך אובל ופטור אף נפשו של פועל אובל ופטור הוא ← לוקח חייב, מאי לאו בשרה, אמר רב פפא הבא בתאנה העומדת בגינה ונופה נוטה לחצר עשקינן למאן דאמר לבית, לבית, א"ה בעל הבית נמי ניחייב? בעל הבית עיניו בתאנתן ← ולוקח עיניו במקחו? ולוקח מדאורייתא מחייב והתניא מפני מה חרבו חנויות של בית הניתן שלש שנים קודם ירושלים *מפני שהעמידו דבריהם על דברי תורה שהיו אומרין עשר

תורה אור

עד שיראה פני הבית שנאמר °בערתי הקדש מן הבית (ברבי יוחנן) אמר °אפילו חצר קובעת שנאמר °ואכלו בשעריך ושבעו (ורבי יוחנן) נמי הא כתיב °מן הבית? אמר לך חצר דומיא דבית מה בית המשתמר °אף חצר המשתמרת, (ורבי יאשי) נמי הכתיב °בשעריך? ההוא מיבעי ליה °דמעייל ליה דרך שער לאפוקי דרך גגות (בילה דף לה:) וקרפיפות דלא, (מתיב) רב חנינא חוזאה °בנפשך כך נפשו של פועל. בה נפשך אובל ופטור אף נפשו של פועל אובל ופטור הוא ← לוקח חייב, מאי לאו בשרה, אמר רב פפא הבא בתאנה העומדת בגינה ונופה נוטה לחצר עשקינן למאן דאמר לבית, לבית, א"ה בעל הבית נמי ניחייב? בעל הבית עיניו בתאנתן ← ולוקח עיניו במקחו? ולוקח מדאורייתא מחייב והתניא מפני מה חרבו חנויות של בית הניתן שלש שנים קודם ירושלים *מפני שהעמידו דבריהם על דברי תורה שהיו אומרין עשר

פני הבית. שיכנס דרך הפתח שהוא דין פני הבית שנאמר °בערתי הקדש מן הבית ולא דרך גגות וקרפיפות: ואכלו בשעריך. ואפילו וגו' משמע שיכנס לשעריך: דמעייל ליה דרך שער. דתפילו הבית לא קבע ליה חלא כי מעייל ליה דרך שער בית: לוקח חייב. דמקח מחשיב ליה כאילו מלוכה: מאי לאו בשרה. ומקח לא עדיף מגמר מלוכה: נופה לחלר. דמכי תלשה חזיא פני חלר: מ"ה בעל הבית נמי. תלשה היא גמר מלוכתה והרי רוחה פני הבית: עיניו בתאנתו. לאו הגוף תלוב בעיניו הלוך הכל הולך אחר העיקר ועיקרה בחון הלוך עד שיגמר כל לקיטתו ויכנס לבית ולא גמר מלוכה הוא: בתאנתו. והן פירות התלושין ומשמלשלו בתו לבית: ולוקח מדאורייתא. דלישטריך ליה לקרוא לפחות פועל מפורש לוקח: שלש שנים. מקום: שהעמידו דבריהם. כלומר שהשמידו מדברי חכמי' מלאו לו היתר מן התורה:

עשר

מלוכה בשדה וקשה דמ"כ מוקי לה בשאין נגמרה מלוכתו למעשר מ"כ מאי פריך בעל הבית נמי חייב הלא כיון שלא נגמר מלוכתו למעשר יכול לאכול לפחי' בבית כדאמר רבי לוסטיא (פסחים דף ט:) מעריס אדם על תבואתו ומכניסה במון שלה ושוד שילהי המביא [כדי יין] (בילה דף לה:) משמע דלכולהו אמורלי להתם המקח היכו קובע שלא נגמרה מלוכתו למעשר וכראה דהכי פריך מאי לאו בשדה לוקח חייב משום דמקח קובע בדבר שנגמרה מלוכתו למעשר ולקשה לכולהו שלא מפלגי ואפי' בלוקח בעי לחייב פני הבית לו פני החלר: **הבא** בתחלה העומדת. לאו דוקא נקט תחלה דאין בו מעשר אלא מדרבנן *דמדאורייתא לא מחייב אלא דגן ותירוש ויולר וכאן מייבי מדאורייתא אלא נקט תחלה לפי שהיו מלויין ביניהם: **העומדת** בגינה וטופה טובה לחלר ולמאן דאמר לבית לבית. ולא מצי לאוקמי כגון שמלקט בגינה והולך לבית ואוכל דאין פועל אוכל אלא בשעת מלוכה כדתנן במתניתין לקמן (דף פח:) דלוקח בהליכתם מאומן לאומן אוכל מפני השבח תבדיה: **בעל** הבית עיניו בתאנתו ולוקח עיניו במקחו. תימה ללוקח דוקא אוכל שתים שתים חייב לכל אחת אחת פטור כדאמר לקמן (דף פח:) קלן בין ספת בין ספת אחת אחת חייב לכל אחת אחת ובשתים כאן, דטובה לחלר לפי' בעל הבית לחסור כדתנן במסכת מעשרות (פ"ג מ"ח) גבי תחלה השומדת בחלר לוכל אחת אחת (ב) ואם לירוף שתים חייב וי"ל דהתם מיירי כשחיו עיניו בתחלתו אלא מאי אמר מלחל שתים שתים חייב לכל אחת אחת פטור כדאמר לקמן (דף פח:) דלוקח בהליכתם מאומן לאומן אוכל ולכאי תשיב בשילוף שתים שתים

מאי לאו מסיפקסו בצהרי • לא מלי למעוטי מדרבנן הוי כדמוכח בסוף המניח [כדי יין] (ביצה דף לה:) דלפני' מדרבנן לא קבע בגמר מלאכה לחודה דכתר גמר מלאכה בעינן שבת וחגר ומקח לקבוע ואם תאמר לדפריך מינה לר' יוחנן דתקשה מינה על המשנה שמלריכה חגר לחגר גמר מלאכה בסוף המניח כדי יין (שם) וי"ל דהוה מלי למימר ולימעמיך לי כמי דשמת קיטוחין ולטוחין בני גורן ניהו כמו חנין ושעורים ולכך לין קשה על המשנה דמלריכה חגר לליכא לאוקמה במידי דלאו בני גורן ולא פריך ללא על ר' יוחנן ור' יוחנן דלפילו בחנין ושעורים מלרכי חגר ולבסוף כי מסני לי בעיא לימא דרבי יוחי לא מיירי ללא בזיתים וענבים מסני נמי פירכא דהכא:

לא מסיפקסו בצהרי • לין לפרש הכניסן בצהרי והא ליתנא לא מסתע הכי ועוד דפריך עד שיפקסו מיבעי ליה פירוש דהוה מסתע דלפילו הכניסם בצהרי לין חייב במעשר עד שיפקסו ללמה ה"פ מסיפקסו בתוך הבית ותימה כיון דהכניסם לבית קודם גמר תקנה למאי חייבים מ"ם ממכנים תבואה במון שלה דלמר ר' חושעיה (פסחים דף ט:) דפטור מן המעשר ולין לומר דהא דלמר רבי חושעיה כדי שתהא בהמתו חוכלת ופטורה מן המעשר היינו קודם מירוח דמ"ב לין זו הערמה ועוד בפ"ק דפסחים (דף ט. וש"נ) פריך ולין ספק מוליא מידי ודלמי (והתנן) [והתניא] חבר שמת והגיח מגורה מליאה פירות לפילו הם בני יומן הרי הם בחזקת מתוקנין (דחזקה על חבר) כו' והא התם דודאי טבל הפק בעבירתו ספק לא עבירתו וקאתי ספק ומוליא מידי ודלמי ומצי התם ספק וספק הוא דלימור עביד כדר' חושעיה ואם היה לריך לעבירתו לחר מירוח מאי קאמר דלפילו עביד כר' חושעיה הכא מאי ואמאי ולמאי הוו בחזקת מתוקנים חייב במעשר ודלמי חנין ושעורין שדרכן למרק בסדה ולהכניס לבית ממורחים לין מחויבים במעשר אע"ג דלאו פני הבית ממורחים לבל קיטוחין ולטוחין רגילות להכניסן בבית עם הפירות:

עד שיפקסו מיבעי ליה • וכן דייק בסוף פרק לרבע מיטות (סנהדרין דף סו:) עד שהא נעורה (ל) מיבעי ליה ואם תאמר שלהי ר' ישמעאל בע"ז (דף נו: ושם ד"ה ר"ש) דלמר ר' עקיבא משיקפה עד שיקפה מבעי ליה לאפוקי מהא קמ"ל דלמור מסירד לבור ויש לומר דהתם ליכא למיטעי כי הכא לי נמי התם נקט משיקפה לאפוקי ממ"ד דתניא בתר הכי משילה ומשילה אתא לאפוקי תוספס יום ה' דתניא יום ה' תיידי דתנא מסירד לבור לכך נקט כאולהו כן:

כי קאמר רבי יוחי בזיתים וענבים דלאו בני גורן ניהו • ואע"ג דתירוש ויליהר כתיב (דברים יד) והיינו לאחר שדרכן לעטותם יין ומן ר' יוחי מיירי בשאין דעתו לדרכן אלא לאוכלן כך דחייב לעשר מן התורה ברליית פני הבית אע"ג דבפסוק זה מניה אלא לתירוש ויליהר לבל דגן יין רגילות לאוכלו בשבלים ולכך לא מחייב לעשר עד שתמרח:

ומה שור שניהו אוכל במחובר • במסקנת דרים שור אוכל במחובר והשתא אכתי לא מסיק אדעתיה ובללו הכי לא קאי ק"ו אלא ק"ו [ופי' תוס' קדושין שם: ד"ה אמר קרא]

*ואם תאמר למאי עביד ליה ק"ו שניהו אוכל במחובר ויש לומר דניחא ליה לעשות קל וחומר מלילה בשעת מלאכה שבא ללמוד

עשר תעשר ואכלת* ולא מובר תבואתך (דברים יד) אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא "בנפשך" למאי אתא? לדרדניא (ע"ז נו:) *בנפשך מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם חסמת פטור מחים מר זוטרא (ב"ק קיז.) *איזהו גורן למעשרות בקישואים ובדלועים משיפקסו ואמר רבי אסי משינמל פיקס שלהן מאי לאו משיפקסו אפי' בשדה? לא "משיפקסו" בבית אי הכי "משיפקסו" עד שיפקסו מיבעי ליה? אי תנא "עד שיפקסו" ה"א עד דגמר לפיקוסיהו קמ"ל "משיפקסו" מבי אתחולי פיקוסיהו מחים מר זוטרא (ג) בריה דרב נחמן הודנו למעשר לחייב עליו משום טבל משתגמר מלאכתן ואיזהו גמר מלאכתן? מלאכת הכנסתן מאי לאו הכנסתן אפילו בשדה? לא הכנסתן לבית זה הוא גמר מלאכתן ואיבעית אימא כי קאמר רבי ינאי בזיתים וענבים דלאו בני גורן נינהו אבל חטין ושעורין, גורן בהדיא כתיב ביה אשכחן אדם במחובר (ה) ושור בתלוש, אדם בתלוש מנלן? קל וחומר ומה שור שאינו אוכל במחובר אוכל בתלוש, אדם שאוכל במחובר אינו דין שאוכל בתלוש, מה לשור שכן אתה מצווה על חסימתו תאמר באדם שאי אתה מצווה על חסימתו (ו) ת"ל אדם מצווה על חסימתו מקל וחומר משור: ומה שור שאי אתה מצווה על חסימתו אתה מצווה על חסימתו, אדם שאתה מצווה להחיותו אינו דין שאתה מצווה על חסימתו? אמר קרא "בנפשך" בנפשו של פועל: מה נפשו אם חסמתו פטור אף פועל אם חסמתו פטור ואלא אדם בתלוש מנלן? אמר קרא "קמה"-קמה ב' פעמים אם אינו ענין לאדם במחובר תנהו ענין לאדם בתלוש אמר אדם בתלוש לא צריך קרא כתיב "כי תבא בכרם רעך" מי לא עסקינן "ששכרו לבהמה" ואמר רחמנא ליכול, שור במתעבר מ"ל? קל וחומר מאדם: ומה אדם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחובר, שור שאוכל בתלוש אינו דין שאוכל במחובר, מה לאדם שכן אתה מצווה להחיותו תאמר בשור שאי אתה מצווה להחיותו (ז) ת"ל שור מצווה להחיותו מקל וחומר: ומה אדם שאי אתה מצווה על חסימתו אתה מצווה להחיותו, שור שאתה מצווה על חסימתו אינו דין שאתה מצווה להחיותו? אמר קרא "וחי אחיך עמך" אחיך ולא שור ואלא "שור במחובר" מנלן אמר קרא "רעך" ב' פעמים אם אינו ענין לאדם במחובר תנהו ענין לשור במחובר רבינא אמר לא אדם בתלוש ולא שור במחובר צריבי קראי דכתי "לא תחסום שור בדישו"

מבדי

[במס' ביצה לא מלאתי מפורש רק בבוגרין דהכא מפורש מסי' כ' אלא ק"ו]

[ביצה יג: מעשרות פ"ו מ"ב]

[ב"ק קיז. ע"ז נו:]

[ל"ל לעיל וכ"ה בדפו"י עי' רש"י]

[עי' תוס' זבחים עה: ד"ה כל הדא ותוס' חולין כג: ד"ה ומהא]

*סוגי"ם ליש בילוש דמאות ומעשרות. מהרש"ל אלא בבא מליעא. מהרש"א בבא קמא. ורש"י בילוש בבא מליעא - ולחוד

בבכורים פ"ג מ"ב כי הבא הביכורים בעזרה וקלסת מלויה בידו ואומא לא תרים עד קאת בידו

סוגי"ם אלו בוואי בתוספתא כאן אלו בלבי כן. בתוך הסוגי"ם בעין הוויכוח בבא מליעא ויקרא כה

דברים כה

[ופי' תוס' קדושין שם: ד"ה אמר קרא]

הגהות הב"ח
(ל) תוס' ד"ה עד וכו' עד שהא נעורה לינו מייב ללא על נעורה מיבעי ליה:

גליון הש"ם
ג - אגב בתנוי
ק"ו אלינו למת. עיין קידושין דף טו ע"ב תוס' ד"ה ת"ק יגאלנה ועיין ברכ"י נדרים דף כה ע"ב ד"ה אלינו טעון:

נוסחאות (כתב יד)
נוסחאות (כתב יד)

כ"ז נלמד מיומר

מכדי כל מילי דמיתנו בחמימה. כלומר על בריתך שור=לתו דוקא בהמות דמיתנו בפרה חמימה דילפינן שור שור מכתי' וכל אלא בהמות דמיתנו בפרה חמימה דילפינן שור שור מכתי' בפ' שור שנגח ארבעה (ב"ק דף מ"ה:) דגבי שבת כתיב 'וכל בהמתך' וכיון דשור לאו דוקא למה לי דכתיבי רחמנא ליכתוב לא תדוש בחמימה: **לאקושי תומס לנחמס** - תורה אור

[ב"ק מ"ה:]

לדש לשור ושור לחדש לעניין לכילת פועלין: **כשעת גמר מלאכה** - זו היא שעת גמרו: **במאכן** - מיני מרעי חלב: **שבשעת גמר מלאכה** - (א)שבכיון הוא גומר מלאכתו,ומתניתין לאחר גמר מלאכה קאמר דאין אוכלין כגון נתפרסו עיגולין: **במאכע** - קל ס"ד שעוקר מביניהן שאינן יפות: **דקא משליף קטיני** - יש בבצלין שמסתרסין ולא יהו נסיס לעולם וקורין להן בלע"ז ס"ש ושוקרין להן מבין הגדולים להרחיב מקום ולהפשט דלכל הפחות 'מיגה לכליו של בעל הבית' ולא ממעט אלא כלך לו תמן וממעט להו 'מדיש דלאו שעת גמר מלאכה הוא דעיקר פשוטה משום תקון גדולין הוא שהם מתוברין ועומדין: **שבולי בשמרים ובגרוגרות** - שמדובקות זו בזו ומבדילן במגריפה: **בחומלני** - שמריס רעים שאין מתבשלין בחלון ומכניסן לקיום בכלי של כפות תמרים ומקן 'חומלות' ומתחממות ומתבשלות, **ונקרס שנתבשלו** קאמר להבדל מהן פועל לוכל בהן **דלמא** עד **מלאכתן למעשר**: **פלג** - מקצתן הסיס וניגל נתחייב בחלה ועדיין לריכה לגום ולסוף ולפעמים הבצה: **והמקטף** - שורך ומוח פניה: **ליה משום מעשר** - והלא בגמרה מלאכתו למעשר ופטיה והרקדה **דמקמי ליסה** אמי לא לכיל: **נחמייבו בחלה ולא נחמייבו במעשר** - (בפ"ק דקדושין) [בפרי פ' שלח] דכתיב "בבואכם אל הארץ" שיהא הכתוב "בידכם" זו מכל בירות שבתורה שנאמר בהן "כי תבואו" וכאן נאמר "בבואכם" מגבנסנו לארץ נתחייבו בחלה אבל במעשר לא נתחייבו אלא לאחר ירושה ויישיבה *דכתיב "עשר תעשר" וכתיב בתריה "במקום אשר יבחר" עד שיבחרו שילה לא נתחייבו והיינו לאחר כיבוש וחילוק דכתיב ביהושע "כל ימי כיבוש וחילוק היה אהל מועד בגלגל" ל"ל שנים כדאמר [בזבחים] (דף קיח:): **מידי חיוב מעשר קא גריס**- לכלל את הפועלין מדין לכילה: **גמר מלאכה קא גריס**- כדילפיך מדיש לא שנא בזמן מעשר ול"ש בלא זמן מעשר, דמעשר גבי לכילת פועל לא כתיב: **אמר רבינא כרוך ותני** - הכי גרסינן מהניתין דלעיל לא תיתכנו (לאחוזה) למיתני בקמייתא מה דיש מיוחד דבר שלא נגמר מלאכתו למעשר, דל"ל שנא מיהא הא נגמרה למעשר לא לכיל וקשיא בתרייתא דלא כרוך ותני הדא מיהא 'מה דיש מיוחד שלא נגמר מלאכתו למעשר ולחלה' שהן דברים שנגמרה מלאכתו לדבר הנהוג בו שם למעשר לחודי' למעשר שם לחלה לחלה יש הכול בתמרים לנגמר למעשר ואין בהם דבר מתוכר ממנו ויש הלם שנגמרה מלאכתו למתוכר שבו: **מפי שיכבכב כאור**- לת המילות והאור ממתק טעמו וכן הטעמים: לכאשורי

[ב"ק מ"ו ונו' ליתא]

[ובן ביבוקוע ליתא]

כ"ק מ"ו

* ע' [ר"ן] ומי' מה נואש מצה

מבדי כל מילי איתנהו בחמימה דילפינן*שור שור משבת א"כ לכתוב רחמנא 'לא תדוש בחמימה' שוב דכתב רחמנא למה ליאלאקושי 'חומס לנחמס' ונחמס לתומס מה חומס אוכל במחובר אף נחמס אוכל במחובר, ומה נחמס אוכל בתלוש אף חומס אוכל בתלוש ◇ **[ביש** כדתניא **מיותר דבר** שנידולי קרקע (ובשעת גמר מלאכה) ופועל אוכל בו אף כל שנידולי קרקע פועל אוכל בו, **יצא** החולב והמחבץ והמגבן שאין נידולי קרקע ואין פועל אוכל **בהן למה לי** °מבי תבא בכרם רעך נפקא? א"צ תריך, סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב 'קמה' לרבות כל בעלי קמה נמי מידי ◇ דלאו גדולי קרקע נינהו, קמ"ל **יצא** אידך **ביש** מה דיש מיוחד דבר שבשעת גמר מלאכה פועל אוכל בו אף כל שהוא בשעת גמר מלאכה פועל אוכל בו **יצא** המנכש בשומים ובבצלים הואיל ואין גמר מלאכה אין פועל אוכל בהם **למה לי** °מיאל כליך לא תתן נפקא? לא צריכא °אע"ג דקא משליף ◇ קטיני מביני אלימי **יצא** אידך **ביש** מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר פועל אוכל בו אף °כל שלא נגמרה מלאכתו למעשר פועל אוכל בו **יצא** הבורל בתמרים ובגרוגרות הואיל ונגמרה מלאכתו למעשר אין פועל אוכל בו והתניא **והבורל** בתמרים ובגרוגרות פועל אוכל בו אמר רב פפא 'כי תניא ההיא בחוחלני **יצא** אידך **ביש** מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו לחלה ופועל אוכל בו אף °כל דבר שלא נגמרה מלאכתו לחלה פועל אוכל בו **יצא** °הלש והמקטף והאופה שנגמרה מלאכתו לחלה דאין פועל אוכל בו והלא נגמרה מלאכתו למעשר? לא קשיא בחוצה לארץ עסקינן דליכא מעשר, אי הכי חלה נמי ליכא, דאמר מר שבע שביבשו ושבע שחילקו *דאמר מר שבע שביבשו ושבע שחילקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו *במעשר, מידי מעשר קא גרים, גמר מלאכה קא גרים? אלא אמר רבינא 'כרוך ותני דיש מה דיש מיוחד דבר שלא נגמר מלאכתו למעשר ולחלה ופועל אוכל בו אף כל שלא נגמר מלאכתו למעשר ולחלה פועל אוכל בו איבעיא להו פועל מהו שיהא בהבהב באורייאבל? מי הוי כעגבים ודבר אחר-אן-לא? תא שמע ד'דישאי בעה"ב להשקות פועלים יין בדי שלא יאכלו ענבים הרבה, רשאין פועלין לשבול פחים בציר כדי שיאכלו ענבים הרבה

[ב"ק מ"ו ע"ב]

[כתובות] [ב"ק] [בזבחים] [ב"ק] [בתרומה ופ'] [בכורים] [בכורות] [ב"ק] [בכורות] [ב"ק] [בכורות] [ב"ק]

[ע' בכתובות ובגמ' ובכל דוכתא מפרש בעשר בלוקח]

[בכתובות] [ב"ק] [בתרומה ופ'] [בכורים] [בכורות] [ב"ק]

גי' רש"י הדא מתא

דוקא גידולי קרקע תלמ' כ"ל רש"י

דיבור תום' הזה הוא גלוין - רש"י

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה שבשעת וכו' דבעבין: (ב) תוס' ד"ה למה וכו' לא חיצ גמר אלא כשגמרה כ"ל והל"ל עם ד"ה והכובל: (ג) ד"ה פועל וכו' ועוד למאי דמסיק רבא דלא יפסות:

כתובות כה. נדה מז.

אי הכי חלה נמי לא · דחלה בחולה לאחר לא הויא אלא מדרבנן כדמוכח בפ' עד כמה (בכורות דף כז:): **מידי** מעשר קגריס גמר כו' · דכיון דלא היו חייבין במעשר הוה אמינא גמר מלאכה למעשר אחר חובה גמר מלאכה כי אין חייבין גמי לא הוי פחות וגיזל בתרה ואמאי לזלזין בתר חלה: **אמר** רבינא כרוך ותני · דהכא דקתני בחדא למעשר ולחלה מוכח שפיר דלא נקט למעשר אלא לאפוקי היכא דלא שייך חלה דשייך חלה בודל בתמרים לבד היכא דלא שייך חלה תאיב (ג) אלא שנגמרה מלאכתה למעשר לחודא לבד כי הוה בחדא בריישא

בתר גמר למעשר כ"ל רש"י

למעשר ליחוד הוה ממעט דבכ"מ מזלזין בתר "גמר מלאכה למעשר: **והבודל** בתמרים · תנ"ה דליכא מעשר אלא מדרבנן תאיבא גמר מלאכתן למעשר כיון דלי הוה בהו מעשר מדאורייתא הוה מזלזין בתר גמר מלאכתו למעשר: **פועל** מהו שיהבהב · פי' בקונטרס שחור ממתק ובעי אם יכול להבהב ולומתוק טעמו כן יכול יותר מי הוה כעגבים ודבר אחר לו לא וקשה לר"ת דמאי דמסיק (ג) הכא דלא יפסות במלא הוה מקום מעשר הא לאו הכי צריך להבהב דספיחה במלא דמיא מפי

לא א ב ג ד מיי' פי"ב מהל' מכל' שכירות הל"ד ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין לא עוש"ע או"ח סי' שלו סעיף ג:

לב ה ו מיי' שם הל' ה עוש"ע שם סעיף ג:

לג ז עוש"ע שם סעיף ד:

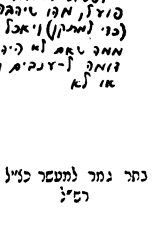
לד ח מיי' שם עוש"ע שם סעיף ג:

לה ם מיי' שם הל' ה עוש"ע שם:

לו י מיי' שם סמג שם עוש"ע שם:

לז כ ל מיי' שם פי"ג הלכה ו עוש"ע שם סעיף טו:

גושא/מבנה
סדרה כל ג'
ביבליות שפות חוות
בלוג (או תחסות
שוק בינוי)
שאלות בלבות
הקיבוות האלות
סיורים
"ואת ל".
פיסי/אי/ת זהבון
ג' ביבליות בין אוניות
הרואה שאלה צהה
וה-ו לשאל ואת
ל. הפסוקים
שאמאים בקביי"א
בעמן טיבולתי זלאת
אותם בלבות
מפסוקים אחרים

לאבשורי גברא לא קמיבעיא לן כי קמיבעיא לן לאבשורי פירא מאי תיש פועלין אוכלין ענבים בראשי אומניות שלהם ובלבד שלא יהבהבו באור החם משום ביטול מלאכה כי קא מיבעיא לן רוכא דאיבא אשתו ובנין מאי תיש לא יהבהב באור ויאכל ולא יכמור באדמה ויאכל יולא יפריך ע"ג הסלע ויאכל ואבל מפריך על יד על יד ואוכל התם משום ביטול מלאכה, הכי נמי מסתברא דאי ס"ד משום מתוקי פירא, סלע מאי מתוקי פירא, איכא, אי אפשר דלא ממתיק פורתא תיש להם: כפיתם לא יאכלו. משום דיעה נקט ליה לפי שאוכלין הרבה: לא יספום. יאכול קס"ד משום ענבים ודבר אחר קאמר ולא משום מעשר למעה מכאן שהתורה זיכתה להם, בפיתם לא יאכלו אלא אם כן נטלו ראשון מבעה"ב ולא יספות במלה ויאכל מלה ודאי: ענבים ודבר אחר רמז ולא יספות במלה ויאכל ורמינהו השוכר את הפועל לעדר ולקשקש תחת הזיתים הרי זה יאכל, שכרו לבצור, שברו למסוק, שברו ללקט הרי זה אוכל ופטור שהתורה זיכתה להן. קציץ: אחת (ג) אחת שתים יאכל שתים לא יאכל, ובלבד במלה ויאכל אהייא אילימא אסיפא, כיון דקציץ, כל היכי דבעי ליכול, אלא לאו אריישא? אמר אביי לא קשיא כאן בארץ כאן בחוצה לארץ: בארץ קבעא ספיתא, בחוצה לארץ לא קבעא ספיתא, אמר רבא מי איכא מידי דבארץ קבעא ספיתא מדאורייתא ובחוצה לארץ לא קבעא ספיתא ומותר לכתחילה? אלא אמר רבא בין בארץ בין בחוצה לארץ: חדא לא קבעא ספיתא, תרתי קבעא ספיתא, קציץ, בין ספת ובין לא ספת: אחת אחת אוכל, שתים שתים לא יאכל, לא קציץ: ולא ספת אוכל שתים שתים, ספת, אחת אחת אוכל, שתים שתים לא יאכל ואע"ג דנטל רשות מבעה"ב דאיטביל להו למעשר וקבעא ספיתא. ותרתי דקבעא ספיתא מנא לן? אמר רב מתנא דאמר קרא כי קבצם כעמיר גורנה: תנו רבנן פרות המרכסות בתבואה והדשות

מפני לעגבים ודבר אחר מהבהוב כדמוכח בסמוך ומתוך הסוגיא משמע שלא פשט כלום וגרסה ר"ת דברחוי ליה דשרי הבהוב דלא הוי חלא כסומי פירא שלא בתוכן שחין רחוין לאכילה אלא ע"י הדחק ומהבהבן כדי שיהיו מוכיס לאכול מבעית ליה לי הוי כעגבים ודבר אחר כיון דע"י הבהוב לוכל הרבה לו דלמא לא אתי מהבהוב זה מהבהוב בפירות מתוקים דשרי ופשיט מרשחים פועלים לעבד פתן בניר וסבר שפחת בפועלין שחין יכולין לאכול חלא ע"י הדחק וממלי ליה לאוכל שחיט רחוי חלא ע"י הדחק ומיהו ליתא דשיחלו עגבים הרבה משמע שיכולין לאכול בלחה הכי ומו פשיט מאוכלין ברחצי חומיות ובלבד שלא יהבהבו ולא קאי לרחצי חומיות דהגהו שרי להבהב שרחוין לאכילה חלא ובלבד שלא יהבהבו בדבריס שחיכם רחויים לאכילה קאמר והשתא קאמר שפיר מאי מתוקי פירא יוכר לומן שחין רחויין לאכילה לחינן חלא למתק לומן שכבר היו רחויין והא פשיטא דשרי ות"כ משום ביטול מלאכה הוא דקאמרה ברייתא ואפי נמי שפיר הא דקאמר רבא לא יספות במלא משום מעשר אבל אי נמי הכי שרי הייט ברחויין לאכילה אבל בשחיכם רחויים לאכילה מיבעיא לן הבהוב ויספיתא פשיטא לן דהוי כעגבים וד"ת כ"ש לא מטיקרא וגרסה לר"י דלפי' ר"ת לא לאסור עגבים ור"ת חלא דוקא בחין רחויין ואפי שפיר הא דקאמר דמלא כעגבים ור"ת הייט דוקא בחין רחויין דברחויין שרי כדמשמע במילחיה דרבא וים לייחב טיפת הקונטי' דמה שהקשה דאי ליכא מיחוק חמאי מפרך ליכא למימר מפרך ומשבר לחחיכות קטנות כדי שיוכל לחת בפיו במעט מעט *דשרי לספות במלא לרבא אי לאו משום מעשר משום שנחן לו בעה"ב רשות לאכול דבהבי חיירי וברייתא נמי דשרי לספות בחחת חחת הייט משום דמייירי בקנין:

קוצץ חחת חחת אוכל. פירש בקונטרס קנין עם בעה"ב על מנת שיאכל דהשתא הוי כעין מקח ערמת ערי"ש דלפי' קאי אריישא דשכרו לעדור דאי משכרו לקטר למה יהבה לחנם כיון דמן התורה אוכל וקיימא נמי אמאי מהניא שלא יאכל שתים שתים כיון דעל חנם הוא קונן, ונקשה קנת דאמאי פריך כיון דקנין כל מאי דבעי לאכול למה פשוט לו כל כך שיוכל לאכול במלא משום דקנין, הא לא פירש לאכול במלא, ולאינטריך לקנין, דמדינא לא הוה אכיל כלל כיון שנשכרו לעדור ופירש קנין שנתנה עלה לאכול חלה עשר פירות חר עשרים והשתא פריך שפיר במאי דבעי יאכלם: **שתים** שתים לא יאכל. דמקה קושט בדבר שנגמרה מלאכתו למעשר וכי תנא שתים שתים ביחד חציבי גורן כדילוף בסמוך שהוקוה לא יעשה גורן אחר: **באריץ** קבעא ספיתא. והיינו דלעיל דקתני לא יספות מייירי בחרץ ות"ת ואפילו הכי ההיא דלא יספות משום עגבים ודבר אחר כדאמר מעיקרא והיינו דספת במלא קאי אספיפ ומייירי בין בחרץ בין בחוצה לחרץ ונקט קבעא ספיתא והשתא לא קשיא לן מזה שפיר ומה שנקט בברייתא כדאמר לעיל חלא משום דבספיתא קיימינן נקט ספיתא: **ותרתי** מנלן דקבעא ספיתא. מקה נמי קבעא בתרתי כדאמר לעיל חלא משום דבספיתא קיימינן נקט ספיתא: **כי** קבצם כעמיר גורנה. לא משמע ליה לר"ת לא לאסרה עליו חורה והאי לאו לאו כעגבים ודבר אחר דמי דהתם גבי עגבים לקבורי פירא הוא: **פועלין אוכלין ענבים**. כל היכילתן מסהין עד שמגיעין לרחם לומניות שהן בגלוי והשתא מכה לוכן הורה אור וממתקן: **לשני גברא**. להכין עלמו לחכילה מרובה לא מיבעיא לן שהרי לא לאסרה עליו חורה והאי לאו לאו כעגבים ודבר אחר דמי דהתם גבי עגבים לקבורי פירא הוא: **פועלין אוכלין ענבים**. כל היכילתן מסהין עד שמגיעין לרחם לומניות שהן בגלוי והשתא מכה לוכן הורה אור וממתקן: **לשני גברא**. להכין עלמו לחכילה מרובה לא מיבעיא לן שהרי כהכרס בלשון חרמי לוליי"ח ובלע"ז לורמ"ן: **הסם מקום כיעול מלאכה**. שמבטל עלמו כשהבהב: **לשכח גפנו ושכח תאנתו וכניו**. שלח נשכרו לשל בעל הבית ומהבהבין לו: **ולא יכמור**. יחמם שמשומיגס בעפר חם: **ולא יפריך**. בלעי"ז בלע"ז כמו שעושין לחפוחים: **על יד**. מיד ליד: **עודרין מוסקין בוצרין גודרין**. כולם לשון לקיטה הן לכל מין ומין: **ופטורין**. מן המעשר ולא לחמר מקה הוא לפי שלין זה חנאי שכרן חלא הלורה זיכתה להם: **כפיתם לא יאכלו**. משום דיעה נקט ליה לפי שאוכלין הרבה: **לא יספום**. יאכול קס"ד משום עגבים ודבר אחר קאמר ולא משום מעשר למעה מכאן שהתורה זיכתה להם: **מלא ודאי כעגבים ודבר אחר דמי**. ותע"ג דעלייהו דעגבים קא מבדל ליה ולא מילחא בחיפה נפשיה הוא ספת מ"מ דבר אחר הוא שכל מהבהב לימת לך דשכרו: **לקשקש**. לכסות שרשים המגולים: **שברו וכו' לא יאכל**. מן הזיתים שבחיון דבשיבין שעת גמר מלאכה: **שכרו לבצור**. בענבים: **למסוק**. בזיתים: **ללקט**. בשאר פירות חוהן הנוהגין על גב הקרקע: **קנין**. והחגה עם בעל הבית ע"מ שחוכל הוא ליה כעין מקה: **אחת אחת אוכל**. לפחות מספיק לו חיל לחסור עם גורן בדבר שלא נגמרה מלאכתו: **שתים שתים לא יאכל**. דחמיס מכי מכי להו מילחא דחציבותא כגון קלילה או מקה חיול עלייהו עם גורן כדילוף לחמכתא מקרא לקמן וקבישותא דקלילה ומקה דרבנן היא כדאמרן לעיל (פח:) דלי מדאורייתא אין חילוק בין שתים לאחת: **וספות במלא ואוכל**. קס"ד ספיתא **במעשר** לא מהניא ולא נקט ליה אלא לאשמועינן דלא מעכב עליה בעל הבית: **אפיי**. לינטריך לאשמועינן: **אלא לאו מריצה**. דלא קנין: **כאן בארץ כאן בחוצה לארץ**. וספיתא לאו משום עגבים ודבר אחר, לעניין דינא נקט לה אלא משום **חציבות** דעגבים נקט ליה ואשמיט קאי: **בארץ**. דמעשר דאורייתא הוקבעה ספיתא דספיתא במלא גמר מלאכתייהו דגלי דעתיה דליה ליה גורן אחריות: **מותר לכתחילה**. בחמיה היכא דמעשר דידיה מדרבנן תקבע ליה ספיתא מדרבנן דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון: **תרתי קבעא ספיתא**. כדילוף לקמן בפחות מכשיס לה הוי גורן: **קנין כין ספת וכין לא ספת**. קלילה מהוי גורן כשהן שתים, ואחת אחת אוכל, שתים לא יאכל, וכיון דאכילה ע"י קלילה ליתא בשתים אלא בחחת לא קבע בהם ספיתא **משום** דקאי סופת במלא ואוכל ואשמיט דוקא קאי: **לא קנין ולא ספת אוכל שתים**; ספת לא יאכל שתים דקבעא ספיתא **ומשום** דבבריימא קמייתא 'ולא יספות' בקנין לייחי, ואכילתו בשתים שתים: **וחרתי דקבעא ספיתא מנלן**. כלומר מנלן דבעינן תרתי ובגיר לא: **כי קבצם כעמיר גורנה**. אין גורן בלא קיבון ולין קיבוץ בחיות מחחים: **המרכסות בתבואה**. [א] שטורין שטורין בשיס ומייבשין חוהן בתנור ודשין חוהן בפרות להסיר קליפתן והוא חומלא: **והדשות**

המרכסות בתבואה: **כי** קבצם כעמיר גורנה. חוהן שנחלשו בשיבולין ונשחרו מהן הגרעינין ונשחרו בשיבולין ונשחרו בשיבולין ונשחרו בשיבול

וסדקום . דיקת שבלין בתרומה וכמעשר כגון שהקלימו כשבלין : **מן עובר** . בלא תחסום : **כמרכסום** . מסוס דגמר מלתכן למעשר

מקטע דיקה **: תרומה ומעשר** . דסתם דיים לתו בתרומה ומעשר מקטעי קרא דמן תרומה ומעשר סתם בלא מן המירוח ומליך כדכתיב (במדבר יח) כדגן מן הגורן :

מפני מראית העין . שלא יאמרו עליו שהוא תוכס : **כול** . מלא תגרוף : **כמרסקלין שבפיה** . שק לו מרסקל תוקן בעוקרה והמלכל בתוכו ואוכלת :

נכרי שדם כפרתו של ישראל. לאין עובדים הכוכבים שלמדנו ו"תחום פרתי וזהו שה תבואה שלך" אין עליהם עבירת "לא תחסום" : **גידולי תרומה** . שזרעה וגידלה, הגידולין= תרומה–מדרבנן וזה אחד משמנה עשר דבר שרבו בית שמאי על בית הלל ביניהות שבת (דף יז:) **ובין לשלו תרומה**–מדלוייתא היא קריינא ביה דיים סתמא : **בשלמא גידולי תרומה= תרומה.** מדרבנן **ולימעטינן** לשמעתין : **גידולי טבל** . שמרחה בכרי וזרעה בטיבלה הרי היא כשאר חולין ואוכל הימנה עראי עד שימרח דכיון דזרעו כלה בטיל ליה לחיסוריה, ובתרומה הוא דגזור כדמפרש התם, גזירה משום תרומה טהורה דיד ישראל שמא יזרענה להפסד שלא יתגנה לכהן, אי נמי משום תרומה שמחה ביד כהן לשמח מצחי לה לזרעה, ואחי דה לידי תקלה : **פלוגתא דר' מאיר ור' יהודה.** בקדושין (דף נב:) : **ממון גבוה** . ולא קרינא ביה "בדיבור", **וגבי תרומה** מיתוקמא שהיתה פרה של ישראל שאסור להאכילה תרומה ואפילו אם דם בה כהן דמניא כהן שאכל פרה מישראל אע"פ שמוטעית עליו לו יאכילנה כרבי תרומה : **פיבי דמי** . דליהוי מעשר קודם דיקה : **כגון שהקדימו** . וקרא סם עליו בשבלין : **[ולר"י]** . כיון דסם מעשר עליו לר' יהודה נהי ממון הדיוט הוא : **הם בני חומה** . שאסור לאכלו חוץ לחומת ירושלים **ובי לחמי לעלו דלא** תחסום **ודחי** לעלו דלא תוכל לאכול בשעריך" : **כיש פלגי.** היקף חיטן של ירושלים שהוסיפו עליו קרוי בית פלגי וגרסה לי שהוא לשון כביסה של עיר שוגל"ח בלע"ז כדלמרינן פרק קמא (דף ט.) זה קנה חמור ובית פגיה : **כלן כמעשר דמאי** . דליתיה בלא מדרבנן הלוקח מעם הארץ שחייבו להפריש מעשר שני על הספק ולהעלותו לירושלים : **אף הוא** . יוחנן כהן גדול כמר' סומה (דף מה:) : **כיעל אם פוידו** . של מעשר ואפילו של חבריס שלין לומר "בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי" לפי שלא היו מתנים מעשר לחזון לוי כהלכתו דרחמנא אמר ללויים וקפסיכו עזרת ושוה לחתו להכניס : **וגזר על דמעלי** . בלוקח מעם הארץ שיפרים הכל מספק מפני שהמבטל עון מיתה מון מן התרומה שלא גזר להפרישה ולא גזר על הדמעלי לפי שאלה בכל גבול ישראל הארץ מזלזלין במעשרות ולא היו מפרישין אלא תרומה גדולה : **תרומה מעשר** . שהלוי מפריש לכהן מעשר מן המעשר והוא קרוי תרומה ואסור בתרומה : **ומפרזם** . חולי מעייס וקורין לותו ריוול"ר מוליחה רבי לוזל כמיס **והחטין קנין לה** : **תסוס ודוס כם** . דיקה שלך : **לממירה לנכרי שבוס** . מדרבן ומנחתין

והדשות במעשר ובתרומה לימו עובר משום לא תחסום . פי' בקונטרס לסתם דיים לא הוי תרומה ומעשר שלין רגילות להיות תרומה ומעשר אלא לאחר מירוח תימה דל"ל לפילו הן תולין מתוקנים לא יעבור דלין רגילות להיות מתוקנים קודם מירוח וגרלה דטעמא משום דכתיב דיבו דמשמע הרלוי לו ומעשר ממון גבוה הוא ותרומה כמי ליכרלל לאכור ליכן לפני בהמתו ולפילו כהן דוקא כרבינין שהוא מאכל בהמה מותר להאכיל ולא תמנין משום הפסד תרומה וכן דרים בהדיא במעילה (דף יג. ושם ד"ה מאי) מדיבו גבי הא דתנן וכן פרה לא תאכל כרבינין הקדש : **גידולי** מעשר תולן . דלא שייך למיגזר שמא יסחה בידו ויבער בתומתה דלמה יסחה כיון שיכול לפדותו ולפילו לקום בכסף מעשר שנטמת דלימו נפדה לרבי יהודה לא גזרו על גידולין דליהוו מעשר כיון דשיקר מעשר יש לו פדיון : **באן** במעשר לשון דמיקרי "דיבו" לכן במעשר שני . לפילו לר' יהודה ליכו עובר תון לחומה כדפריך בסמוך והא בעי חומה ותימה והלא לי לולו רעך היה לוכל פועל מעל הקדש כי היכי דשרי מעל חבירו ולא הוי גזל והא"ע לית לן למימר דשרי תון לחומה דהא לרבי יהודה ממוטו הוא ויכול לקדש בו החסה לפילו תון לחומה כדמשמע בקדושין (דף נב:) : ו"ל לפילו לכי (לא) קרינן ביה דיבו שלו ולא שלו של רעך דה"ע לתריכן בסוף פרק חלק (סנהדרין דף קיא:) דלכולי עלמא לא מיקרי "שלנה" גבי עיר הנדחת ופטורה מן החלה דלא מיקרי "עריכותיכם" :

והיכי דמי כשהקדימו בשבלין תימה דמאי תילטריך לפרושי הכא היכי דמי דעד השתא כמי הוי מיירי בהכי להא בגיולי מעשר ליכא למיקם כלל :

אמר להו תניתוה רבי שמעון בן יוחאי לומר . ודכון לא פליגי עליה במאי דמפרש טעמא משום דמעלי לה : **חסום** פרתי ודום כה . פירוש ודום **בתבואתי** דמרויח בלמירה לנכרי דבתבואתי נכרי פסיעת דנכרי כיון שלין ישראל נשכר בחסימה אלא לחרבה מפסיד כמו שפסיעת שמוטר לומר לנכרי לכול עבלה ומהאי טעמא נמי מוטר לומר לנכרי בשבת הילך בשר ובשל לנרכך כשלין מוטל עליו לזוט דלין מרויח בלחותה למירה כלום ומיהו אמר ר"י דלא דמי לאומר לנכרי לכול עבלה דלא שייך התם למירה לנכרי שהישראל עלמו יכול ליתן עבלה בפיו לבל הכא לחותו דבר שאומר לנכרי לעשות הוא ליכו יכול לעשות כמו לבשל לו לחסוס ומירוצלמי להגזקן גבי מחזיקין ידי נכרים בשביעית דקאמר ל"ל מכוס בה עבלות ואתן נסיבת לה מיך בתר שביעית אומר ר"י לאין לחוש שמתחיל בכר לחכוס מפני דרכי שלום : **אבל** הכא לחיסור לאו שרי.תע"ג דבמס' מו"ק (דף יב.) אמרינן "דבשביעית וחולו על מועד לאסור למירה לנכרי התם משום דשבת ויו"ט מלאת היא ושגזרו לאסור שבת: **דגנבין** להו לרמאי. בשלמלות דרב אחאי" מפרש שהיו קוברין דיבר בכיס של בהמה בחזקה והכלרי גונב הדיבר ומולם הכיס ומסרסו, ולשון גנבין להו לא משמע הכי שלא לאין לגנוב רק הדיבר: מהלתי

---

* נ"ל דהכי גרסי' חסום מולק-דאן אשור שוא אלוגר בלשון הבבלי ול"ל דבעבור ואחת"כ יש לומר שאינו ראוי לבהמה אחרת כי אם לזו בלבד

מה א ב מיי' פי"ג מהלכות מכירות הלכה ד ועי' בהשגות ובמ"מ סמג לאוין קפד טוש"ע מ"ע סי' שלא סעיף ח ועיין בהג"ה :

מו ג ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה :

מז ח מיי' שם פ"ל ה"ד :

מח ו מיי' פי"ל מהלכות תרומות הלכה כה :

מט ז מיי' פ"ו מהלכות מעשר הלכה ו סמג עשין קלה :

נ ח מיי' פ"ו מהלכות מעשר שני הלכה יח :

נא ם מיי' שם פ"ג הלכה יז :

נב י מיי' פי"ב מהלכות שכירות הלכה ד ה :

נג כ מיי' פי"ש מהלכות מעשר שני הלכה יג :

נד ל מיי' פ"ש מהלכות מעשר שני הלכה ז סמג עשין קלה :

נה ם מיי' פי"ב מהלכות שכירות הלכה ד ה :

נו ג מיי' שם הלכה ג סמג לאוין קפד טוש"ע מ"ע סי' שלא סעיף ז

נז ם מיי' פ"ו מהלכות שבת הלכה ז סמג לאוין שם טוש"ע מ"ת סי' מז סעיף ב :

נח ע מיי' סי"ב מהל' שכירות הלכה ג סמג לאוין קפד טוש"ע מ"ע סי' שלא סעיף ו :

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כיש פלגי. היקף מיטן. עי' סנהדרין י"ד ע"ב בכ"י ד"ה כיש פלגי ומכאות עה ע"ב ד"ה מון לחומת : תום' ד"ה לחכל וכו' ובגזרו לחטו שבת . עי' ב"מ דף כד ע"ב תום' ד"ה שלי ושיין בכ"מ כיש מלכות כלאים :

מהנך

"לא קאי" "שוטרי לסתלל בדיון התרומה

◇ "שוטרי לסתנו בדיון מעשר

נוסח

ראוי אלו מקורות בדיון זה תחסום בקוד הנוסח מהנך

מהנך

נוסחאות בדיון זה תחסום

נוסח

מחלפי להדדי. שלח מדעתן היו מכרסין לוקן ומ"מ היו מחליפין שמא לא ימלטו הטוען שהיה שלח מדעתם לו משום שלח ימכרו לחכרי לעשות כן וימכרו שלח מדעתו עמו: **ישב** לה קון בפיה מהו. ול"ת הא למדינן לקמן לח הדום בחסימה וי"ל דה"מ כשחסימה בחון כדי שלח תאכל לבל הכח שיכד לה מחליון בעי למימ הוי כחלמה: **רבי** אלי מכחון. חע"ל יכד לה קון לחסור לפי שחסימה בגופה לבל לרי שהיה רחוק ממנה לח הוי חסימה, וחע"ל לרחי נמי הוי חסימה היינו משום דמפחד החרי חיכה חוכלת לפיון היא רעיבה הרבה לבל בעמד בכה בחון חיכה נחסמת כל כך: **עמך** בגה מבחון מהו. לים ספרים דגרסי הטמיד וחפילו הכי לח פריך "חסימה מעלייתא היל" משום דחיכה מכחת כל כך מלחכול בבבילו כמו מפחד החרי כדפרישית: **רבי** יוחנן חמר חייב עקימת שפתיו הוי מעשה. חימה דבפ' ג' דשבועות (דף כח.) חמר רבי יוחנן לומר היה רבי יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל ללו שלין בו מעשה לין לוקין עליו חוץ מבשבע ומימר ומקלל חבירו בשם והלח רבי יוחנן גופיה קחמר הכח דעקימת שפתיו הוי מעשה ל"ש בשבע ומימר ומקלל חבירו בשם לחחי מחשיב חוחן ללו שלין בו מעשה ול"ל דלח קחמר רבי יוחנן דעקימת פיו הוי מעשה חלח הכל משום דבדיבוריה קעביד מעשה שהולכת ושמה בלח לחכילה כדחמרינן בריש חמורה (דף ג:) חהחיל דחוץ מבשבע ומימר ומקלל חבירו חמר ליה רבי יוחנן לחגח לן היכי מימר דבדיבוריה קעביד מעשה ולהכי פריך הכח ר"י לרים לקים ממימר דחשיב מעשה משום דבדיבוריה קעביד מעשה לבל בשבע לל עביד בדיבוריה מעשה כדמוקי לה התם בחלנתי ולל חלנתי וח"ת דבסוף פרק ר' מיחות (סנהדרין דף סה. ושם:) ר"ס הוחיל) קחמר ר' יוחנן דעקימת שפתיו דמנדף לל הוי מעשה משום דיכו בלב ופריך והתניל יללו עדים זוממים שחין בהן מעשה ומבני חלת שחי מנדף הוחיל ויבו בקול ופריך וקול לר' יוחנן לחו מעשה הוח והל חסמה בקול לרבי יוחנן חייב ומבני שחי עדים זוממים דיבן ברחייה והבחת היכי פריך מחסמה בקול לחנדף לל עביד מעשה בדיבוריה וי"ל דלחו לחנדף פריך דבהחוח שנוים שחי מנדף הוחיל ויבו בקול שני כמי לחדים זוממין ועלייהו פריך וקול לר' יוחנן לחו מעשה הוח דבדיבורייהו מחעביד מעשה שמחחייב הגדון ומבני שחי עדים זוממין הוחיל ויבן ברחייה לבל מנדף הוי חעמת דלל חעביד מעשה בקול דלל עביד בדיבוריה מעשה וחין לריך חו לחעמת שכן יבו בלב והייבו חעמת כמי דמסית ומדיח ומקלל חבירו דממעט להו בפ"ב מועשה דהתם היבו לית להו בלב ולל ברחייה חלח על כרחך משום דיבן בקול וחע"ג דבפ"ק דכריתות (דף ז.) לל קחמר מעשה דמנדף דיבו בקול חלח קחמר מנדף יבו בלב ועדים זוממין יבן ברחייה חסוגיל דסנהדרין סמיך ובקונטרס גרים שחי עדים זוממין הוחיל ויבן בקול ולל גרים שחי מנדף משום דחי הדר ליה מעמת קמל דהוחיל ויבן בלב חם כן לפי המסקנל דסחר מעמת דהוחיל ויבן בקול הוה ליה למיהדר למעמת קמל ולמימר שחי מנדף הוחיל ויבו בלב ותין ברחה דלמסקנל נמי לית להו סחר מעמת דהוחיל ויבו בקול לבבין מנדף ומבני ומדיח כדפרשין דבדיבורייהו לל מחעביד מעשה:

ריש לקיש חמר פשור עקימת שפתיו לל הוי מעשה. ותם חמרי והל ברים חלו הן הלוקין (מכות דף יב:) ממריכן הל דבעיכן ללו שים בחסימה בקול לית בה מעשה כימל דלקי וגילף בכולהו דלקי חלחו בו מעשה ולחמי פטור הכח בחסימה גופה כי חין בה מעשה וים לומר דסבר ריש לקיש דעיקר קרל לל חייבי חלח בכתם חסימה דחית בה מעשה לי נמי נפקל(ה) לרים לקיש כחידך שנוית דמכות (שם) דדרים מלעשות דחין לוקין חלח בללו שים בו מעשה ותם חמרי דבחלו הן הלוקין (שם טו:) פליג רבי יוחנן ורים לקיש בשבועה שחוכל ככר זו היום ועבר היום ולל חכלה דר' יוחנן פטור ליה משום ללו שחין בו מעשה ור"ל פטור ליה משום התרחת ספק לבל ללו שחין בו מעשה לוקין עליו ולימל למימר דחיבל דר' יהודה קחמר ולית לל סבירל ליה דכמשמע בתר דכי דפליגי לימלחת דר' יהודה חותיכו ממנו עד בקר בל הכחוב ליבן מעשה חבר לל תעשה לומר שחין לוקין עליו דדייק ר' יוחנן טעמל דבל הכחוב הל לל בל הכחוב לוקין עליו דהתרחת ספק שמה התרחה ורים לקיש דייק טעמל דבל הכחוב לוקין חלמל ללו שחין בו מעשה לוקין עליו ולי לימיבל דרבי יהודה

דגנבין ארמאי ומגנחין יתהון מרוי: ישלח להו הערמה אתעביד בהו אערימו עלייהו ויזדבנון אמר רב פפא בני מערבא סברי לה *כר' חידקא דאמר בני נח מצווין על הסירוס ובא עברי משום ולפני עור לא תתן מכשול, סבר רבא למימר מכרו לשחיטה, א"ל אביי דיין שקנסת עליהם מבירה, פשיטא בנו גדול כי אחד דמי, בנו קטן מאי? רב אחי אסאר ורב אשי שרי, מרימר ומר זוטרא ואמרי לה הנהו תרי חסידי מחלפי אהדדי. בעו רמי בר חמא הושיב לה קון בפיה מהו, הושיב לה, חסימה מעלייתא היא! אלא ישב לה קון בפיה מהו הרביץ לה ארי מבחוץ מהו, הרביץ לה, חסימה מעלייתא היא אלא רבץ לה ארי מבחוץ מהו, העמיד בנה מבחוץ מהו, יהיתה צמאה למים מהו, פרס לה קטבליא על גבי דישה מהו, פשוט מהא דתניא רשאי בעל פרה להרעיב פרתו כדי שתאכל מן הדישה הרבה, ורשאי בעל הבית להתיר פקיע עמיר לפני הבהמה כדי שלא תאכל מן הדישה הרבה שאני התם דקא אכלה, איבעית אימא רשאי בעה"ב להתיר פקיע עמיר לפני בהמה מעיקרא כדי שלא תאכל הרבה מן הדישה לבעה מיניה רבי יונתן מרבי סימאי חסמה מבחוץ מהו: שור בדישו אמר רחמנא והא לאו בדישו הוא או דלמא לא תדוש בחסימה אמר רחמנא? א"ל מבית אביך אתה למד יין ושבר אל תשת אתה ובניך אתך בבואבם בבואבם הוא דאסור הא מישראל ומיעל שרי ולהבדיל בין הקדש ובין החול אמר רחמנא! אלא מה התם בשעת ביאה לא תהא שכרות הכא נמי בשעת דישה לא תהא חסימה תנו רבנן *החוסם את הפרה והמזווג בכלאים פטור ואינו לוקה אלא דש ומנהיג בלבד *איתמר חסמה בקול ר' יוחנן אמר חייב ריש לקיש אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב, עקימת פיו הויא מעשה ריש לקיש אמר פטור, קלא לא הוי מעשה, איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש

תורה אור

ומנגחין יתהון. ומסרסין לותם וחת"ל מחזירין לבעלים **ומתהבה בעליו** שכרלל נוטכו הכבלי שהוח מכירו ומסרסו כדי שיהל יפה לחריסה: **ויזדבנון.** ולל יהבה ישרלל בעבירה הוח עשה כדי שיהל יפה לחרוש לפיכך יקנסוהו שלח יחרוש בו **למימ בתיסור** דלמו' נמי לסורס **לחמיר** לנכרי: **בני מערבא.** דלמו ליה לחכוה דשמוחל הכי: **סבירא לה כרבי חידקא.** בסנהדרין בפרק ר' מיחות (דף סו:): **וקל עבר.** זה החומר לסרס: **משום נפני עור לל** קשן מכשול. לבל בדבר שחין הנכרי מוזהר עליו לימל לך שכי: **נשחיטה.** שלח יועיל סירוסן להטעות בדמיהן לבל לחריסה לל שדמיהן יקרין משום סירוסן: **דיין שקנסה עליהן מבירה.** לל טרח טוי "חי" חלח שיחרוש בו והל לל חתקיים מחשבתו: **לשחר דמי.** ודין הוח מכרו לו: **מחלפי אהדדי.** שוורים שלהן שנגנבו נכרים מכיריהם וסרסום: **יש לה קון בפיה.** ואינה יכולה לחכול מן הדישה: **מהו.** מלוה ליטלה לו חין מלוה ליטלה: **סרבין לה מרי.** ולחימתו חינה חוכלת: **קטבליא.** טור שלוק והבהמה מהלכת על גביו ואינה רואה לת הדישה מי קרינת ביה בדיעבד לו לל: **פשוט מהא.** מחניתין: **תדוש.** מהכך בעיי: **בעל הפרה.** שהשכיר פרתו לדוש בה: **פקיע עמיר.** קשין של שבלין שנדושו והוה כפורס קטבליל וחיפשוט מינה דשרי: **מעיקרא.** כדי שחמלל כריסה קשים קודם שתכנס לדישה: **מבחוץ.** קודם שתיכנס לדוש: **מבית אביך.** כהן היה* : **למבדיל בין הקדש.** בתריה כתיב משמע כדי שידע להבחין בין עבודה קדושה למחולנת ולל שתי ועירל מ"מ שיטור הוח ולל ידע להבדיל: **החוסם לת הפרה.** ולל הטבירה על הדישה וחבירו דם בה: **וכן ממוזג.** שור וחמור לקרון וכל חבירו והמסיג פטור הרחטן ושיטו חייב ללל הדם ללל תדוש בחסימה, קחמר רחמנל (דברים כה) וגבי כלחים נמי לל חתרום כתיב (שם כב) ושיטו לוקה ללל זה המניגו: **חסמה בקול.** כשהיתה שוחה לחכול היה גוער בה: **והנהיג בקול.** בכלחים ושיטו חוחז במרדע: **סוף מעשה.** והוה ליה ללו שים בו מעשה ולוקין עליו:

---

*סוקריים אלו והבאים בסוגיא כמו כן. בראש הסוגיא נאמר לשון רבי תקון

*יותר מחאיי אסור שום סרישה עד שני הדש

*נ"ל דחע"ג דלית ליה מלוה מיהו לוקה משום מכת מרדות

עין משפט נר מצוה

נמ א ב ג מיי' פט"ו מהל' מיסורי ביאה הלכה יב סמג לחוין קכ טוש"ע חה"ע סי' ס סעיף ד:

ס ד ה ו ז ח מיי' פי"ג מהלכות שכירות הלכה ג סמג לחוין קפד טור ש"ע חו"מ סי' שלח סעיף ו:

סא ט י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ט:

סב כ מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ג:

סג ל מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

סד מ מיי' פ"ג מהלכות כלאים הלכה ז סמג לחוין רפד טוש"ע יד סי' רנו סעיף יא:

סה נ מיי' שם ופי"ג מהלכות שכירות הלכה ב ועי' במ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ג:

נוסחא
ראי' רבי חאא מארבע סוגיא של חשות - האשה תמוה אינה [כולה] [כתובה] [אינה] [חצי] [חשוה] [חמש] [משום] [תנאית] [ב]ית [דין] [ואי] [חמוה]

הגהות הב"ח
(ל) תום' ד"ה ריש לקיש וכו' נפקא ליה לרים לקיש

נוסחא
תמוה מהחוץ (נכי שנכנס [נשך]) מאי

גליון הש"ם
גמ' בעמ' מיים רבי יוחנן מרבי סימאי. ביאושלמי פ"ע דתרומות חיתא שמל כן ר"ע לרבי והביא לו ממאי לרבי יוחנן:

נוסחא
1) חסמה בקול
2) רבינו (בכל"א) בקול
האי עיקרא מסתבי נחתא מאיזה ואיל מלקות - אז - לא
ר' יוחנן = ח"ק
ר' = סלור

לג אחדם רשאי להמיר. ריקא דמתני' הכל ממירין לא שנאמר רשאי ואחד הכשים ומפרש ואזיל דהאי הכל ממירין לא שנאמר להמיר לגמ' יש בהן כח לתפוס בתמורה כדלעיל: **ופופג מם פתרנעים.** משום לא יהיו לפיכך (ויקרא מ) והא הכא דיבור בעלמא הוא ולקי גלמא עקימת שפתים שנאמר מגיד בשפתיו

מתני' כ. מעשה הוא: **ר' יהודה סיח.** כשמה שוכרי מייקרין לה (מכות דף ד:) לת תותיהו ממנו והכותב ממנו על בקר בא הכתוב ליתן עשה לאחר לת לעשה הוא טעמא דבא הכתוב הא לאו הכי לקי משום ולא ע"ג לתן בו בו מעשה: **לאחרי יורש.** שאם המיר בקרבן תבוי לאחר מיתת תבוי מומר: **יורש ואין ממיר.** ואם המיר אינו מומר וטעמא מפרש בתמורה בריש פ"ק (דף ג.): **ג' קנין לחמור.** כך שיטרו מכמים תכילתו: **ס"ג ומא מין לוקה ומא ואין לוקה ומשלם.** להוו להו שתי לשטיות וכתיב (דברים כה) "כדי לשעתו": **ר"מ סיח.** בשם מכות (דף ד.) מעידין אתו על אחי פלוני שחייב לחביכו מאתים זוז לוקין ומשלמין אם כמלאו זוממין: **רבא אמר אחתן לשעתו תורה תורם לפילו בא על אמו.** ונתן לה טלה בחתן אחתן הוא ואסור לקרבן לאחתן שנאמר כתיב (דברי' כג) ל"ש אמו ול"ש פנויה ואע"ג דאי אבעה ליה בדיעה קמן תן לי אחגני לא מחייבינן ליה דהא קם ליה בדרבה מיניה כי יבביה ניהלא לאחתן הוא אסור גלמא אפילו במקום מיקה נמי רמו תשלומין עליה אלא שאין כח לעשות בשאים לבל ידי שנאמר לא שיעלם דאי לא רמו תשלומין עליה, כי יבביה ניהלא לה. וגבי חוסם נמי תשלומין רמו עליה אלא שאין

(ע"ז ז) בח בב"ד לעשות שאים וכיון דרמו תשלומין עליה לא יצא ידי חובתו עד שיעלם לו נמי ◆לי אפים לא מפקינן מיניה כך שמעתי מפי מורי הזקן ויש דוגמתו בב"ק בפרק מרובה עד שיבים ביזו לבר הזכר בפקבה כמכמול בשפופרת כדרך בני אדם להכניס מין במינו: **מכחול.** קיסם או כוף שמכניסין בשפופרת חלולה שבכמול לתוכה ומוליאין מן הכמול ומעבירו על הנין: **אילו נאמר לא תרביע הייתי אומר לא יאחזו אדם הבהמה בשעה שעולה עליה זכר.** ת"ל כלאיכם. **ואמאי אחזוה נמי לא?** מאי "אחזוה" הכנסה ואמאי קרי לה "אחזוה" לישנא מעליא. **אמר בב יהודה** מין במינו מותר להכנים בשפופרת ואפילו משום פרייצותא ליבא מ"מ בעבידתיה טריד, מתיב רב אחדבוי בר אמי אילו

חולין כ. **מעשה הוא: ר' יהודה סיח.** כשמה שוכרי מייקרין לה (מכות דף ד:) לת תותיהו ממנו והכותב ממנו על בקר בא הכתוב ליתן עשה לאחר לת לעשה הוא טעמא דבא הכתוב הא לאו הכי לקי משום ולא ע"ג לתן בו בו מעשה: **לאחרי יורש.** שאם המיר בקרבן תבוי לאחר מיתת תבוי מומר: **יורש ואין ממיר.** ואם המיר אינו מומר וטעמא מפרש בתמורה בריש פ"ק (דף ג.): **ג' קנין לחמור.** כך שיטרו מכמים תכילתו: **ס"ג ומא מין לוקה ומא ואין לוקה ומשלם.** להוו להו שתי לשטיות וכתיב (דברים כה) "כדי לשעתו": **ר"מ סיח.** בשם מכות (דף ד.) מעידין אתו על אחי פלוני שחייב לחביכו מאתים זוז לוקין ומשלמין אם כמלאו זוממין: **רבא אמר אחתן לשעתו תורה תורם לפילו בא על אמו.** ונתן לה טלה בחתן אחתן הוא ואסור לקרבן לאחתן שנאמר כתיב (דברי' כג) ל"ש אמו ול"ש פנויה ואע"ג דאי אבעה ליה בדיעה קמן תן לי אחגני לא מחייבינן ליה דהא קם ליה בדרבה מיניה כי יבביה ניהלא לאחתן הוא אסור גלמא אפילו במקום מיקה נמי רמו תשלומין עליה אלא שאין כח לעשות בשאים לבל ידי שנאמר לא שיעלם דאי לא רמו תשלומין עליה, כי יבביה ניהלא לה. וגבי חוסם נמי תשלומין רמו עליה אלא שאין

(ע"ז ז) בח בב"ד לעשות שאים וכיון דרמו תשלומין עליה לא יצא ידי חובתו עד שיעלם לו נמי ◆לי אפים לא מפקינן מיניה כך שמעתי מפי מורי הזקן ויש דוגמתו בב"ק בפרק מרובה עד שיבים ביזו לבר הזכר בפקבה כמכמול בשפופרת כדרך בני אדם להכניס מין במינו: **מכחול.** קיסם או כוף שמכניסין בשפופרת חלולה שבכמול לתוכה ומוליאין מן הכמול ומעבירו על הנין: **אילו נאמר לא תרביע הייתי אומר לא יאחזו אדם הבהמה בשעה שעולה עליה זכר.** ת"ל כלאיכם. **ואמאי אחזוה נמי לא?** מאי "אחזוה" הכנסה ואמאי קרי לה "אחזוה" לישנא מעליא. **אמר בב יהודה** מין במינו מותר להכנים בשפופרת ואפילו משום פרייצותא ליבא מ"מ בעבידתיה טריד, מתיב רב אחדבוי בר אמי אילו

מכות ג. **גלמא הש"ם** **רש"י** ד"ה רבא אמר וכו' אי תפיס לת מפקינן · עי' בעובי תהן הגיגה בתכובי שכם דף י ע"ב ד"ה נפש וכן' התוכן כת:

[פסחים ג. וש"נ] לי מוכי לתיה על זה: **רב פפא אמר.** תיובי נמי מתייבינן ליה לעלומי דתיין בתין כתחד דמעמא מפיקא ליחייב ליה בתזוטיה: **כל הפת המורה.** ותפילו לתכלה בתלח: **מפני הרגל עבירה.** שלת יתלמ בבר עמה: **עשין.** טתין: **מין ובמינו מינו.** ותן זכר ונקבה: **מפו לבהמים לדיר.** מי הוי כמרביע כלאים לו לת על שיתמ הוא בעלמו תבר הזכר ויכנים: **ופשטי לה לאיסורא.** **אלא שאין כח לעשות בשאים לבל ידי** שנאמר לא שיעלם דאי לא רמו תשלומין עליה, כי יבביה ניהלא לה. וגבי חוסם נמי תשלומין רמו עליה אלא שאין כח לעשות בשאים לבל ידי

דש בחווזין ובתרנגולין לרבי יוסי ברבי יהודה מהו. יש לפרש דמיבעיא ליה בדשין ברגליהן ולא בכנפיהם דאין יכולין לדוש בכנפיהן דאי בכל כחו בעינן התיכף לו למחר ידיו ורגליו בעינן והא ליכא דאין דשין בכנפיהן אי נמי יש לומר דאפילו דשין בכנפיהן מיבעיא ליה דדומיא דשור ממש בעינן וא"ת דמאמע דפשיטא ליה דאי ליכא ידיו ורגליו כי שור לאוכל ולא בעי שור ממש וא"כ יליף שור שור מסכת וא"כ טוף נמי יליף כדתנן בסוף הפרה (דף נד:) דשוין שור ובהמה חיה ועוף לענין חסימה ת"כ מאי מיבעיא ליה וי"ל כיון דבעי רבי יוסי ברבי יהודה דומיא דשור מיבעי ליה דלמא טוף אין לו שור לשור לענין חסימה ומתניתין דהתם כתנא קמא דהכא: **שור** במחובר היכי מצטחת לה. פירש בקונטרס הלא הכהמה היכה יכולה להגיע ולאכול מנפן שעל הטגלה שהיא עומדת שהכהמה לפני הטגלה ואין נראה לר"י דהשתא נפן הוי תלוש ולא ממובר אלא הכי פירושו במחובר היינו כשהוא דש במחובר היכי מצטחת לה שיכול לומר שבלין שעומן שהוא דש דבשלמא שור בתלוש ואי שפיר שכל חבושה התלושה לאכר שם חבושה כתנודה לחת ואין נריך לאכול מחושה שהוא דש ממש לבל מחובר כל קלח וקלח חבוש בפני עלמו ומצי בצרכה פירוש בקטניות לו בחבושה שהיא תרוכה שיכול לאכול לוחן שבלין עלמן שהוא דש: **דא** עושה מעשה לוכל מן התורה. פירוש מנלן למידק הכי דמתניתין לא משמע כלל דלא קתני אלא שאוכל מפוס הפצת תבידה לבל אי נאו מפוס הכי לא היה אוכל לפילו מהלך כעוסה: מעשה דמי דעושה בנפן זה אינו אוכל בנפן אחר וי"ל דהייק מדלא נקט במתניתין מפוס הפצת תבידה לאמרו אוכלים בהמניהים בלים מאומן לאומן דהוו עושין מעשה ומיבה הוה ידעינן דאפילו בעושה מעשה אין אוכלים אלא מפני הפצת תבידה ולא ודאי מדנקט בהליכתו מאומן לאומן אתין עושין מעשה ממש אי דאי הוו עבדי מעשה אלא מפני הפצת תבידה:

מתני' ואפילו בכתיפו. לאיזו מזיז ידיו ורגליו: **גמ'** כי שור. דהא לקמן חוסס לנחסס: **דש בחווזים**. לאין להם ידים להפצין וכל מפעופיהם על רגליהן: **עד שלא הילכו וכו'**. דרכן להטיל עגבים על הגת ועד שלא הילכו בה שתי וערב אין מלאכתן ניכרת בין שלא בעגבים לאפיכך אין שופין בה דהוה ליה עושה במין זה ואוכל במין אחר: **מתני' אכל מוגע הוא עלמו וכו'**. ואוכל כל הכיולתו מהן: **וכולן לא למרו**. שיאכל שלא בפעה שהוא עושה במלאכה ולא שיאכל כל ויאכל לומר הרי מנעתי עלמי עד כאן לא לבעל הבית: **מפני הפצת תבידה לבעלים**. יבעל ממלאכתו ויאכל: **למרו פועלין מוכלין בהליכתן מאומן לאומן**. כשנמרו שורה זו והולכין להחמיל בחבירתה ואע"ג דהשיא שעתא לאו שעתא מלאכה היא נייחא ליה לבעל הבית: **וחמור בשעיא פורקא**. בגמרא מפרש לה: **גמ' מפו שיאכל בנפן אחר**. שיקנן שאכל נפן יפה ויצא למקום שהוא עושה שם ויאכל: **נאי אמרת**. למה לי למיבעי להו פשיטא דלאכל לאי שור אוכל, שור במחובר דרכין לעיל לאכול היכי לאכל הרי מלאכת שור במחובר לי אפשר לו לאכול מנפן שהוא עושה בה שהרי קשור ללמד לפני העגלה והעגולים עומדין בנפן שאכל העגלה ונותנים בעגלה: **לי מפוס הא לא אפשר למחר רב שיפא בשרא**. בזמורה תרוכה מאד ומגעת עד לפני הפשור: **דומיא דמתניס ועגיס**. שעושה בהליכתה זו ואוכל בחבורתיה: **אמר רב שיפא בריה דרב אידי**. לעולם תרוייהו בעיין: ממין וממה והאי דלישנא דמיבעי מתניס ועגיס ודייקת הא מתניס ואוכל בהליכתה המולבת על הנפן לו נפן מולבה על מאכה ואפילו עושה במין זה לא יאכל במין אחר ואע"ג דהוי עשוק בשניהם שהרי לריך להגביה ולהפריד העגפים של זה מזה בשהוא תושך ומיהו לא ממין שאתה בשהוא נותן הא מתניס ואוכל דומיא דהני כגון המולבת על תבירתה אין לריך להבחין מאיזה מהן יאכל דממין שאתה נותן וממה שאתה נותן הוא דבשניהם הוא עשוק: **ליזיל וליתי למקום שהוא עושה**. ולמה ליה למעוט: **מפוס ביעול מלאכה**. שביעל בהליכתו ובחזירתו: **מעשו וביני מהו**. שלא נשברו לאל בעל הבית וקא מייתו ליה: **שברוס**. רבנן דבי מדרשא דשעו למיפשט מהא בעיין: **מהלך**. בשרבי בעל הבית בגון זה בלבתו מאומן לאומן: **בעושה מעשה דמי**. ויש לו לאכול ואפילו הבי אי לאו דמקון ליה רבנן דניחא ליה לבעל הבית, מדאורייתא לא אכיל, מפני שהליכתו עורך נפן שהולך אלא הוא, ואכילתו מעכבת אכילה מזו שיצא ממנה הוא, אלמא עושה הוא בזה: **לאו בעושה מעשה דמי**. הלכך

אילו נאמר בהמתך לא תרביע הייתי אומר לא יאחזו אדם את הבהמה בדי שיעלה עליה זכר תלמוד לומר "בלאים" כלאים הוא דאסור הא מין במינו שרי, ומין במינו נמי אחזיה אין הכנסה לא? מאי 'אחזיה'. הכנסה ואמאי קרי ליה "אחזיה" לישנא מעליא. אמר רב אשי הא מילתא בעו מינאי דבי *רב נחמיה ריש גלותא, מהו להכנים מין ומינו ושאינו מינו לדיר: כיון דאיכא מיניה בתר מיניה גריר או דלמא אפילו הכי לא, ופשטי להו לאיסורא דלא כהלכתא "משום פריצותא דעבדי: **מתני'** היה עושה בידיו אבל לא ברגליו, ברגליו אבל לא בידיו, אפילו בכתיפו הרי זה אוכל, ר' יוסי ברבי יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו: **גמ'** מ"ט? כי תבא בכרם רעך בכל מאי דעביד: רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו: מ"ט דר' יוסי ברבי יהודה? כי שור: מה שור עד שיעשה בידיו וברגליו אף פועל עד שיעשה בידיו וברגליו. *בעי רבה בר רב הונא: דש באווזין ותרנגולים לר' יוסי ברבי יהודה מהו: בכל כחו בעינן והא איכא או דלמא בידיו וברגליו בעינן והא ליכא? תיקו. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה 'פועלים: עד שלא הילכו שתי וערב בגת אוכלין ענבים ואין שותין יין, משהילכו שתי וערב בגת אוכלין ענבים ושותין יין: **מתני'** היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים, בענבים לא יאכל בתאנים *אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום יפות ואוכל, וכולן לא אמרו אלא בשעת מלאכה 'אבל משום השב אבידה לבעלים אמרו 'פועלין אוכלין בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת, ובחמור בשהיא פורקת": **גמ'** איבעיא להו עושה בנפן זה מהו שיאכל בנפן אחר: ממין שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעינן והא איכא או דלמא ממה שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעינן והא ליכא? ואם תמצי לומר "עושה בנפן זה לא יאכל בנפן אחר' שור, במחובר היכי אכיל? אמר רב שישא בריה דרב אידי *בשרבא, תא שמע דהיה עושה בתאנים לא יאכל בענבים ותאנים דומיא דתאנים וענבים 'אוכל, ואי אמרת עושה בנפן אחר היכי משכחת לה, אמר רב שישא בריה דרב אידי "במודלית" תא שמע אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל, ואי אמרת עושה בנפן זה אוכל בנפן אחר, ניזיל וניכול התם, משום ביטול מלאכה, לא קא מיבעיא לן, כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע וכולם לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו פועלים אוכלים בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת מהלך כעושה מעשה דמי, ומשום השב אבידה לבעלים הוא דאכיל, מדאורייתא לא אכיל או דלמא עושה בנפן זה אינו אוכל בנפן אחר, לא, לעולם אימא לך עושה בנפן זה אוכל בנפן אחר, ומהלך לאו כעושה מעשה דמי אלא דאמרי מהלך לאו כעושה מעשה דמי, והיינו מעמא דמדאורייתא לא אכיל משום דלאו כעושה מעשה דמי הא עושה מעשה אכיל מדאורייתא אלמא עושה בנפן זה אוכל בנפן אחר, לא, לעולם אימא לך עושה בנפן זה אינו אוכל בנפן אחר, ומהלך

לי לאו מפני הפצת תבידה לא היה ליה למיכל: **הא עושה מעשה**. כגון נפח בכתף והולך מאי לאו ומכיל: ומהלך

ומהלך כעושה מעשה דמי. ותפ"ה מי לית ליה מסוס הסבת לכידה לית ליכי: כשהיא פורקת מסיכן אכלה. כל מסלה פורקין בבת אחת והולכין: עד שתסב פורקת. בהליכתה אוכלת ממשלוי שעל גבה: **מתני'** ותפי' בדיגר. ותפי' היל שוה דיגר: **גז יאכל פועל** יופר על שכרו. לקמן יליף "מכנפיך" תורה אור בשכילותו שמוסר נפשו עליו לעלות בחיין לו במקום סכנה: ויפת פוסס מם הפסח כפניו. שימנעו לשוכרו למלאכתו: **גמ'** מכל מלמדין. לומרין לו דרך עלה הוגנת: **גז שכרו מגז לגזור משכול אחד**. אוכלו לאותו משכול: **אי"ר חיים ליה דרב אסי**. ור"ק פועל אוכל קישות שהיא לבדה ואין עוד ותפי' היל שוה דיגר ותתני כוותיה דרבי אלעזר למימר בין שהיא לבדה בין שכרכו לה ולתבדוחים חסם שור יוסר על שכרו גז יחלגה ותתני כוותיה בתרתי למימר יותר על שכרו מותר הגז לאכול חסם שכיר יום הוא חלבל שכרו להקישות לבדה ליה להו דרב אסי: **חפי' גז בגר**. שכרו לכל היום מותר לאכול לחשכול רחשון שבגר: **משום דליכא למיכד לכליו של בעל הבית**. דניחא ליה בריוחא והדר אכיל. דחי יהיב תו גז אכיל והתורה התירה לאכול: **אבל כבא דליכא לקיומי בשבוף**. אימא גז זיכתה לו תורה אלא ל"ב נתן: **מגילה סתרים**. מגילה סמוכה לפי שחסור לכתוב הלכות וכשהיה שומע דבר חידוש וירא לשוכחו היה כותבו ומסתיר מן העין: **בכיצים כל אדם**. ותפי' לית ליה דאיסי: [א] **ר"ק לית ליה דאיסי**. דהא "לאוכל פועל" קתני ברישא בתרתי לית להו לדאיסי וה"ק: וחכמים מתירין לאכול יותר על שכרו דהא לאו אשכול' נמי אכיל: **משלו הוא אוכל**. תוספתא שכר הוא שהוסיפה לו תורה: **אן משל שמים**. במתנת גמיעות חסדים כשכר מתנת עניים: **מנו**. אכילתי לאחתי וכו': **יבבינן לפו**. כי היכי דבידו ליתן שכרו לכל מי שירצה: **לדידיה זכי ליה רחמנא**. בלדקה וכל זמן דלא מטא לידיה לא זכי ליה לליהבה לאחתו וכניו: **אכל בווזא**. בתמיה וכי תוספתא מרובה על העיקר: **דמר סבר משלו הוא אוכל**. והלכך לא יאכל יותר על שכרו דאין תוספת מרובה על העיקר: **ומר סבר משל שמים הוא אוכל**. וזכי ליה רחמנא: **ואהבת לרעך כמוך**. בדבר שאתה מוסר נפשך עליו לעשות בשבילו ואעפ"כ אתה מוסר נפשך למיתן ואיניו אלא נזיר. שאסור בתגבים: **משום לך לך אמרי' נזירא סתור סתור לכרמא לא תקרב**. כלומר קנסתא הוא דקנסוהו שימנע עצמו מלהסכיר לתגבים: **הא שמע** נמי מדקתני קרא דפועל ותעשה כעצמו היא וקרא לממכתא בעלמא: **לקנות**. לייבמן בשדה לתעשות קניות: הרי

[שבת יג. וש"נ]

ומהלך כעושה מעשה דמי: ובחמור כשהיא פורקת: כשהיא פורקת מהיכן אכלה אימא "עד שתהא פורקת תנינא להא דתנו רבנן "חמור ונמל אוכלים ממשאוי שעל גביהן ובלבד שלא יטול בידו ויאבילם: **מתני'** "אוכל פועל קישות אפילו בדינר, כותבת ואפילו בדינר, ר' אלעזר חסמא אומר לא יאכל פועל יתר על שכרו וחכמים "מחירין "אבל מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן ייהא סותם את הפתח בפניו: **גמ'** חכמים היינו תנא קמא? **אבא ביניהו** אבל מלמדין: לתנא קמא ליה מלמדין לרבנן אית להו מלמדין **איבעית אימא אבא ביניהו** דרב אסי דאמר רב אסי אפילו לא שכרן אלא לבצור אשכול אחד אוכלו, ואמר רב אסי אפילו לא בצר אלא אשבול אחד אוכלו, וצריכא: דאי אשמעינן הך קמייתא משום דלא איכא למיתב לכליו של בעל הבית אבל היכא דאיכא למיתב לכליו של בעל הבית אימא ליתב ברישא והדר ליכול ואי אשמעינן בהא, דאפשר לקיומי לבסוף אבל היכא דלא אפשר לקיומי לבסוף אימא לא, צריכא. **איבעית אימא אבא ביניהו** דרב: דאמר רב מצאתי מגילת סתרים בי רבי חייא וכתוב בה אסי בן יהודה אומר כי תבא בכרם רעך" בביאת כל אדם הכתוב מדבר, ואמר רב לא שבק איסי חיי לכל בריה אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא דלמא בעושין בסעודתם דעבדו ואכלו, אמר לי אפילו הכי ניחא ליה לאיניש לאוגר אגורי וניקטפיה לפרדיסיה ולא ניתו כולי עלמא ואכלו ליה **איבעיא להו** פועל: משלו הוא אוכל או משל שמים הוא אוכל? תא שמע **משלו הוא אוכל** אן "משל שמים הוא אוכל למאי נפקא מינה דאמר "תנו לאשתי ובני: אי אמרת משלו הוא אוכל יהבינן להו אלא אי אמרת משל שמים הוא אוכל "לדידיה זכי ליה רחמנא לאשתו ובניו לא זכי להו רחמנא מאי? תא שמע **אוכל פועל** קישות ואפילו בדינר **כותבת ואפילו בדינר** אן אמרת משלו הוא אוכל אוגר בדנקא אכיל בזוזא, ואלא מאי משל שמים הוא אוכל סוף סוף אוגיר בדנקא אכיל בזוזא? אלא מאי איית לך למימר רחמנא זכי ליה, הכא נמי רחמנא זכי ליה תא שמע **ר' אלעזר חסמא אומר לא יאכל פועל יותר על שכרו וחכמים מחירין** מאי לאו בהא קמיפלגי **דמר סבר** משלו הוא אוכל **ומר סבר** משל שמים הוא אוכל והכא בכנפשך קמיפלגי **מר סבר** "כנפשך"=בדבר שמוסר נפשו עליו **ומר סבר** "כנפשך"=מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם חסמת פטור **תא שמע** נזיר שאמר תנו (לאשתי ובניו) אין שומעין לו ואי אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו? התם משום "לך לך אמרין נזירא סתור סתור לכרמא לא תקרב **תא שמע** פועל שאמר תנו לאשתי ובני אין שומעין לו ואי אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו? מאי פועל נזיר והתניא נזיר והתניא פועל? מידי נבי הדדי תניין **תא שמע** מן לפועל שאמר תנו לאשתי ובני שאין שומעין לו שאמר "ואל כליך לא תתן וכי תימא התם נמי נזיר אי הכי משום "אל כליך לא תתן, משום לך לך אמרין נזירא הוא, אין הכי נמי ואידי דקתני לה בלשון פועל, קא נסיב לה קרא דפועל **תא שמע** "השוכר את הפועל לקצות בתאנים

הרי

[ע"ש מדרש]

[ע"ש מהרש"ל]

[ע"ש מהרש"ל]

[ע"ש מהרש"ל

על מנת שיאכל כני בשכרי. פי' בקונטי' שיאכל בנו עם האב בשכר פעולת האב וקשה דמאי פריך בנו ממאי חייב הוא ודאי מקח גמור הוא ומאי קאמר כמי דמיחזי כמקח חלש גרוע בשכרו הייט מחתיו ולישנריך להתנות שיאכל הבן כמו שילמה לפילו יאכל יותר מן האב והא דפריך ודאי לחמרת מעלו הוא לוכל לחמי חייב בכל מה שיאכל להא לא הוה לו לחייבו חלש כמה שאוכל יותר מן האב:

הכי גרסינן בספרים שלנו חלש לי לחמרת מעל שמים הוא לוכל לחמי פודה ומחכירן לישורת לא זכי ליה כו'. וכל לי מעלו הוא לוכל לחמי שפיר שהרי הוא כחילו החנה עמו מעיקרא כדפרישים לעיל ומעני משום דמיחזי כמקח טעות וכ"ת פי'

סניא וכו'. פלוגתא במסכת ניטין: **גמ' מידי ומידי כסתין מעלה.** דכולי עלמא מצלה הוא לאוכל ובהא פליגי וכו': **ס"ג ולר' יוחנן וכו'.** ולא גרס לי הכי גדולים נמי דהא לחמרן ידעי ומחלי: **מתני' פועל אוכל.** ואפי' מעלה מזונות **לא** מלי קיין **לקטנים: ומאי קונך דר'**

אומנין מזונות. קיימן להם מזונות *מעיקרא הרבה **שלא** יוכלו לאחול מן הטעכים: **נקוץ נמ.** דהתניא לעיל דאחי בעל הבית **לתיר** פקיע עמיר וכו': **מר סבר.** **הואל דבריתא מצלה** הוא לאוכל, ולרבי יוחנן דין כשמעלה מזונות ודין שאין מעלה מזונות, וכר' פלוגתיה מוקי לה במעלה **ואחלה דיקא** סבר מצל שמים הוא לאוכל ואפילו מעלה מזונות נמי לא מלי קיין: **מתני' מלכות מדינה** - כגון: **גמ' נמ שנו.** לחין שומרין לוקלין מן התורה: **שנו שומרי גנות ופרדסין.** דהוה ליה מחובר בשעה שאין גמר מלאכה לאכל מן התורה **ואחלה דיקא** לה לאכול מהלכות מדינה וכ"ש עגלה ערופה כגון מנכש דאכיל ממנכש **המדינה: שנו שומרי ניסוח ועדימות.** עד שלא גמרה מלאכתן למעשר אוכל לה מן התורה כדין עושה בתלוש: **ושמואל אמר לא שנו.** דאכלי מיהת מהלכות מדינה **שלא** שומרי תלוש אכל מחובר לפיכך מהלכות מדינה לא דמשמר לאו עושה מעשה הוא הלכך לא אכיל מדאורייתא: **ממשמר פרס מדומה.** מפחיתה ועד כיטם לפרה: **מעמא בגדים שעליו.** דתנן (פרה פ"ד מ"ד) כל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף מטמאין בגדים: **גזירה שמא יזיז כף מכר.** ורבנן הוא דגזרו על הטומאה ולאו מדאורייתא: **מקשות.** בגדילין בהן קיטוחין: **מרבע וממש מקשות.** של תמרה תכשיט: **ממי אוכל.** הא תמרת שומרי מחובר לפיכך מהלכות מדינה לא אכיל **שלא** על כרחך כעושה מעשה דמי ואכלי מיהו מהלכות מדינה כי מתני' מכלל דשומרי תלוש לפיכך מדאורייתא **כמי** אכלי: **בעקורין שנו.** עקורין מסרסיהן עם קיטוחין שבהם להכי קרי ליה מקשות ולא קרי ליה קיטוחין ומשום דשומרי תלוש הם לאכלי מהלכות מדינה **כי מתני': בשלו פקע שלהן.** ואמר מר לעיל בפרקין (דף פה:) דקיטוחין מסיפקסו: **בשמואל מסתברא.**

הניחא *למאן דאמר אין הרב יכול לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך" שפיר אלא למאן דאמר "יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך" מאי איכא למימר? אלא אידי ואידי בשאין מעלה להן מזונות **הכא** פליגי **דמר סבר** "יכול" **ומר סבר** אין יכול, **ורבי יוחנן** דאמר "יכול הרב" שביק מתניתין ועביד כברייתא? **אלא** דכולי עלמא משל שמים הוא אוכל **ולא מצי** קציץ ומאי "קוצץ" **דאמר רבי השתא**, מזונות, **דכוותיה** גבי בהמתו תבן נקוץ לה? אלא בהא **קמיפלגי דמר סבר** משלו הוא אוכל **ומר סבר** משל שמים הוא אוכל: **מתני' *נקוצץ** ארם: על ידי עצמו, על ידי בנו ובתו הגדולים, על ידי עבדו ושפחתו הגדולים, על ידי אשתו מפני שיש בהן דעת, **אבל אינו קוצץ** על ידי בנו ובתו הקטנים, ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים, ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן דעת/*"השוכר את הפועלים לעשות בנטע רבעי שלו הרי אלו לא יאכלו, אם לא הודיען פודה ומאכילן. "נתפרסו עגוליו נתפתחו חביותיו הרי אלו לא יאכלו, אם לא הודיען מעשר ומאכילן/שומרי פירות אוכלין מהלכות מדינה, אבל לא מן התורה: **גמ' שומרי פירות: אמר רב לא שנו אלא שומרי** גנות ופרדסין אבל שומרי גיתות וערימות אוכלין מן התורה, **קסבר** משמר כעושה מעשה דמי **ושמואל אמר לא שנו אלא** שומרי גיתות וערימות אבל שומרי גנות ופרדסים אינן אוכלים לא מן התורה ולא מהלכות מדינה, **קא סבר** משמר לאו כעושה מעשה דמי, **מתיב רב אחא בר רב הונא המשמר את הפרה מטמא בגדים** ואי אמרת משמר לאו כעושה מעשה דמי, **אמאי** מטמא בגדים, אמר רבה בר עולא **גזירה שמא יזיז בה אבר מן החי. רב כהנא המשמר** ארבע וחמש מקשאות הרי זה לא ימלא בריסו מאחד מהן אלא מכל אחד ואחד אוכל לפי חשבון ואי אמרת משמר לאו כעושה מעשה דמי **אמאי** אוכל? אמר רב שימי בר אשי **בעקורין שנו, עקורין והלא** נגמרה מלאכתן למעשר? **שלא** ניטל פיקם שלהם, אמר **רב אשי** כוותיה דשמואל מסתברא דתנן *"ואלו אובלין מן התורה העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש רבי** מכלל דאיכא דלא קא אכיל מן התורה **אלא** מהלכות מדינה, אימא סיפא **ואלו שאינן אובלין** מאי "אינן אובלין" אילימא שאין אוכלין מן התורה אלא מהלכות מדינה היינו רישא אלא לאו שאין אוכלין לא מן התורה ולא מהלכות מדינה? ומאי ניהו "עושה במחובר לקרקע בשעה שאין גמר מלאכה" **וכל** שכן שומרי גנות ופרדסות: **מתני' **ארבעה שומרים הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר: *"שומר חנם** נשבע על הכל *"והשואל משלם את הכל "**נושא שכר והשוכר** נשבעים על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה: **גמ'** *מאן תנא **ארבעה** שומרים? **רב נחמן** אמר **רבה בר אבוה** רבי מאיר היא, **אמר** ליה **רבא** לרב נחמן מי איכא דליית ליה ארבעה שומרין? אמר ליה **הבי קאמינא לך** מאן תנא **שוכר** כנושא שכר: רבי מאיר היא, והא רבי מאיר איפכא שמעינן ליה *דתניא **שוכר** ביד משלם ר' מאיר אומר כשומר חנם ר' יהודה אומר כשומר שכר **רבה בר** אבוה איפכא קתני, **אי הכי ארבעה** שלשה נינהו? אמר רב נחמן בר יצחק **ד'** שומרין ודיניהם שלשה **הואיל** ורעיא דהוה קא רעי חיותא אגודא דנהר פפא שריך חדא מינייהו ונפלת למיא אתא לקמיה **דרבה** ופטריה, אמר **מאי** רו"ל **למעבד**

דכוותיה גבי בהמתו תבן לקוץ לה. ס"ה דהוה מלי למיפרך מבגו ובתו הקטנים לי נמי כיון דלאו בני מחילה ניהו לאו כל כמיניה לעגרם כלל: **אלא** בהא קא מפלגי מר סבר מצל שמים הוא לאוכל ומר סבר מצל שמים הוא לאוכל. ור' יוחנן אידי ואידי בשאין מעלה להן מזונות: **לא** שנו שומרי גנות ופרדסין. דאין לוקלין מן התורה משום דלאו גמר מלאכה הוא והא דתמרי' לעיל (דף פה.) המכנס בבגדים כו' וכן לעבד ולקטקט תחת הזיתים הכי זה לא יאכל הייט מן התורה לאכל מהלכות מדינה אכיל: **אי** הכי תרבעה שומרין שלשה הוו.

הלי *לי הכי אין כו לי לתמרת בשלמא דתמיקרא נמי הוה מצי לאקשויי הכי וכן ים הרבה בגמרא* : וכתי

[לעיל נמ:]

[שם]

[לעיל פו.]

[לעיל פו:]

[שבועות מט:]

[שבועות מט.]

[שבועות מט:]

[לעיל פ:]

[לקמן נה:]

[ב"ק מה:]

[שבועות מט:]

[לעיל נמ:]

[עי' תוס' לקמן נה: ד"ה שומר]

[ועי"ע תוס' שבועות מה: ד"ס ה"ה ותוס' שבת קי: ד"ה ה"ה]

[לעיל נמ:]

[לקמן נה: ד"ה שומר]

[עי' תוס'

ובא זחב ומרפ . בסמיע מסלחת זחביס ור' יהודה היא דאמר זחב לחד לחוכם : **אי** הכי אמאי פטור בתחילתו בפגיעה בחוכם הוא . וא"ת לתבי נמי דמוקי לה בעבידנא דעיילי ליגבי מי ניתא והא מ"מ חס היה יכול להגיל חייב חלמא מחילתו בפגיעה הוא ב"ש לא לגא לחוכם ופטור בסוף הפגיעה ולכך חייב בתחילתו בפגיעה ופטור בסוף הפגיעה . ומיהו קשיא לר"ת דאמר לקמן (ב"ק דף נו.) גבי מי שהיה מהלך בספינה ונתנו לו מעות לישא ולתת בהן ונתעכב בים ונתייקרו הסחורות חייב לשלם לבעל הספינה דכיון דלא הוי אלא פגיעה בעלמא אמאי חייב לשלם הא פטור בסוף הפגיעה ומיהו לפי מה שכתבו התוספות (ב"ק דף נו. ד"ה ואי) דלא מיקרי פגיעה אלא כשעושה מלאכתו בלא רשות בעל הבית אבל בעושה מלאכתו ברשות בעל הבית לא מיקרי פגיעה אלא חזקה אפילו בסוף הפגיעה חייב לשלם לפי שהיה לו לשכור פועלים אחרים ולא עשה כן ולפי זה ניחא הכא דמיירי בעושה מלאכתו ברשות בעל הבית ולא מיקרי פגיעה אלא חזקה ולכך חייב אפילו בסוף הפגיעה ועוד יש לומר דהכא מיירי בשומר חנם דלא מיקרי פגיעה אלא חזקה אפילו בסוף הפגיעה כדמוכח בפרק הגוזל קמא (ב"ק דף קז:) גבי מי שהיה מהלך בספינה ונתנו לו מעות לישא ולתת בהן ונתעכב בים ונתייקרו הסחורות חייב לשלם לבעל הספינה דכיון דלא הוי אלא פגיעה בעלמא אמאי חייב לשלם הא פטור

כך וכך פעמים. עמהו במקום שהוא רועים שם ואם תבא לגזול, תמות: **ונקפת.** קלעים המקלעים בתבן: **פסיקתן.** פסוקות וקבועות עליו להיות עמהו בכל יום: **פרי עוליכן.** שהכיר לו המקום שהבהמות שם **ואמינן לבע** על ידי שנידפו: **מתני' כל המפנה על מה שכתוב בתורה וכו'.** בגמרא מפרש להו: **כל הגולי שים כו מעשה בתחילתו.** שהקדים 'מעשה שעליו לעשות לגולי שהוא שומר ממנו כגון 'הרי מעשה זה שלך שם תעשה דבר פלוני' דלא דמי לגולי בני גד ובני לחובן שם יעברון ונחתם (במדבר לב) קיימן גולי קודם למעשה, שם תעשה לי הדבר הזה משובח תרעה לאחר" (בראשית ג) היינו גולי שנשתל ממנו קודם למעשה שעליו לעשות: **גולי בטל.** ומעשה מקוים ואע"פ שלא קיים בעל גולי את הגולי: **וכל גולי שאפשר לו לקיימו גולי קיים.** שם גולו קודם למעשה הוא, הא לי לאפשר לקיימו, גולו בטל והמעשה קיים וגמרא מפרש לה: **גבי נדבר שבממון.** שלא וכשות: **שלינו ימא.** דיקת דקתני 'מתנה שומר חנם להיפטר משבועה-ל"מ, והלי לאו 'מתנה על מה שכתוב בתורה-הוא הלא לומר לי לאפטר' אלא לומר לן כחיא לעמיד עד דמשני לבסמה והלי כי משך כבר פירש על מנת שלין לו עליו שבועה' ולא שיעבד נפשיה לירד בחורת שומרין אלא למקלע ולמה ליה 'לבע ירד' לאקדם את המתנה מבי לחבי לה' לאיתקדמה לה וכי לחבי לה על מנת שלין לין עלי-מתנה על מה שכתוב בתורה-לחין לי שות לחלוין, וכי לפים קדושין, לגמרי לפים והוא 'מתנה על מה שכתוב בתורה': **נדברים.** לחמיה: **זו דברי ר' יהודה בן תימא.** דקתני 'לאפטר לקיומי הא לי לאפטר לקיומי בגולו בטל: **בנדברים.** שלין בלבו לשוס שגולי להקניטה בעלמא, מריקה ולוחה לוחה בדברים: **מתני' נמי ליקא.** דסתמא לן כרבי יהודה בן תימא:

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל. ה"ג השואל את הפרה ושאל בעליה עמה או שכר בעליה עמה לו גרסינן שכירות בכולה מתניתין גבי פרה שלא גבי בעלים דלעמעינן היכא דפרה שלוה כל היכא דהוו בעלים עמו במלאכתו בין בשלילת גופו ובין שנשכר שלו קריעת ליה אם בעליו עמו לבל בפרה שכורה לא לעמעינן מתניתין דפטור בבעלים לבל מבריית' שמעינן לה:

כך וכך גברי איכא בהדן, כך וכך כלבי איכא בהדן, כך וכך זוקתא פסיקא לן' ואזל ושקל מיניה, מאי? א"ל *הרי הוליכן למקום גדודי חיה ולסטים: מתני' מתנה שומר חנם להיות פטור משבועה, והשואל להיות פטור משלשלם, נושא שכר והשוכר להיות פטורין משבועה ומשלשלם. *כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל, כל תנאי שיש מעשה בתחילתו תנאו בטל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עמו מתחילתו תנאו קיים: גמ' אמאי 'מתנה על מה שכתוב בתורה' הוא, כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל הוא מני ב' יהודה היא דאמר 'בדבר שבממון תנאו קיים' *דתניא האומר לאשה 'הרי את מקודשת לי על מנת שאין לין עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר"מ רבי יהודה אומר בדבר שבממון תנאו קיים ומה מציאת מוקמת לה כר' יהודה אימא סיפא כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל אתאן לר"מ, הא לא קשיא לעולם ר' יהודה היא וסיפא=בדבר שאינו של ממון אימא סיפא כל תנאי שיש בו מעשה בתחילתו תנאו בטל מאן שמעת ליה דאית ליה הא סברא ר"מ דתניא אבא חלפתא איש כפר חנניא אמר משום ר"מ תנאי קודם למעשה מעשה קודם לתנאי אינו תנאי אלא כולה=ר"מ היא ושאני הכא *דמעיקרא לא שעבד נפשיה. תנא *עמתנה *שומר שכר להיות בשואל במאי? בדברים אמר שמואל *) בשקנו מידו ור' יוחנן אמר אפילו תימא *בשלא קנו מידו *בההיא הנאה דקא נפיק ליה קלא דאניש מהימנא הוא גמיר ומשעבד נפשיה: וכל שאפשר לו לקיימו בסופו וכו': אמר רב טבלא אמר רב זו דברי רבי יהודה בן תימא אבל חכמים אומרים אע"פ שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאו קיים *דתניא הרי זה ניסך ע"מ שתעלי לרקיע על מנת שתרדי לתהום, על מנת שתבלעי קנה-של מאה אמה, על מנת שתעברי את הים הגדול-ברגליך *נתקיים התנאי הרי זה גט לא נתקיים התנאי אינו גט, רבי יהודה בן תימא אומר כזה גט, כלל א"ר יהודה בן תימא כל שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו אינו אלא במליגה ובשר אמר רב נחמן אמר רב 'הלכה כרבי יהודה בן תימא, אמר רב נחמן בר יצחק מתני' נמי דיקא דקתני 'כל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאו קיים' הא 'אי אפשר לו לקיימו' תנאו בטל שמע מינה:

אימא סיפא כל תנאי שיש מעשה בתחילתו תנאו בטל לחתען לר' מחיר. הכא מסתמא דלא כפי' הקונטרס דפי' בכוף פרק מי שהחזו (ניסין דף עט. ד"ה משום) דלחפילו לרבנן דרבי מחיר מודו דבעינן תנאי קודם למעשה גבי הא דקתמר הלא תמר רבה מקום להוי מעשה קודם לתנאי:

אמר רב נחמן בר יצחק מתני' נמי דיקא כו'. וח"ת מאי קמ"ל רב נחמן הא רב אמר לעיל זו דברי ר' יהודה בן תימא ועוד מה שייך דיקא מה שהוא בהדיא ואיכא למימר דלא קמיע דרב ושייך נמי דיקא כיון שהיו בפירוש במשנה לבל קשה להוה ליה למיתני כל שהי לפשר לו לקיים תנאו בטל כי היכי דריסא וכדקאמר לעיל [עוד] דרב נחמן הוא ידע להא דרב ומפרש מלגיה לרב דמתניתין כוותיה להא היכא למימר דלחי בכולי עלמא ולקי חריסא דקתני כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ויהיב טעמא משום דכל תנאי שלפשר לקיימו בסופו דוקא הוי תנאי קיים לבל מתנה על מה שכתוב בתורה שלי לפשר לו לקיימו תנאו בטל והתנה עליו מתחילתו נמי לקי חריסא דקתני וכל שים בו מעשה מתחילתו תנאו בטל דוקא התנה עליו מתחילתו תנאו קיים משום דקתני קודם למעשה ודייק לחיות כרבי יהודה בן תימא מדקתני כל דלי סיומא דריסא הוא לא הוה ליה למיתני כל שלא ושם לפשר לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאו קיים שלא ולחי סיפא מילתא בחלי נפשיה הוא ושום חידוש לחת לתמוהין שם כן ולחי לחת למידק לפשר לין לא לפשר לא ופי' רבינו שמואל לין נראה לר"י כלל לבך לא כתבתיו:

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל את הפרה: (דף לע"ב) **פרה** בתמיכה ובעלים בתמידה. הק' ריב"ם לחמר לקמן בפירקין (דף מז.) שחלה טבחה ואומנת וספר מתה כולהו בעידן עבידתייהו כשלמה בבעלים דמו משמע דשלא בעידן עבידתייהו לא הוי שחלה בבעלים וי"ל דלאו דוקא בעידן עבידתייהו שלא בשעת הליכתן אלא לפילו מזמנים עצמן ליל ועשות חשוב בעידן עבידתייהו לבל ודלי משעת תמירה של קודם פסק מלאכה לא חשוב שחלה בבעלים כדלמרינן בפ"ק החומרין (גיטין דף פג.) לסוף חיגלגי מילתא להכיא שעשת שכרה הוי שתי ולא הוי פשיעה בבעלים:

השואל את הפרה ונשאל בעליה עמה או שכר בעליה עמה, נשאל הבעלים או שכרן ואחר כך שאל את הפרה, ומתה, פטור שנאמר "אם בעליו עמו לא ישלם" אבל

תנן התם לרבעה סומרים. מקום לחייתי במתניתין קרנ דומס בעליו עמו וגו' נמור למימר מנת ס"מ עד הכא:

שומר חנם נשבע על הכל. לח חשיב פשיעה דבהא כולהו חייבים והשואל משלם לח הכל מה שהוזכר בפרשה לבד מתה מחמת מלאכה כיון שהשואל יש לו רשות לעשות בה מלאכה פטור:

דקיימא בחנם. לח בעי למימר היכח דון מומה שחין כל הנחה שלו שיהח פטור דלעולם חייב בתוספתח חלח ס"ק לחפי' שהשל בכל הנחה שלו כגון דקיימח בחנם חיט מצלם חלח קרן:

אלא למחן דחמר דברה תורה כלשון בני חדם ס"ע. לע"ג דלדידיה דרשינן בכל מקום לבד מהיכח דלח מיסתבר כדפי' בפ"ב (לעיל דף ל:ד"ה דברה) ס"ל לח מסתבר לרבות לבידה כיון דכתיב בלשון גניבה ואיח לן למימר דברה תורה כלשון בני חדם: **אלא** לבני ומחו. דמסתמח מצמע מביחם כחחד. והח דכתיב (דברים כב) יחדו בשעטנז לילטריך לשמי תכיפות ויחדו דלח מחרוש (שם) לילטריך דחי לאו יחדו ס"ל לחפילו חין קשורים במחריסה דלח מהכיגם בבח חחת חו חפילו בזה חחר זה ורבי יונחן נמי דחמר פל מיפרוש לך בכחוב יחדו לח מהמם ילילף מדלילטריך המם למיכתב יחדו דהח לילטריך כדפי' דלח מסברח קחמר דהוי מצמע לי: דלפסר

"אבל "שאל את הפרה ואחר בך שאל את הבעלים או שכרן, ומתה, חייב שנאמר °בעליו אין עמו שלם ישלם": **גמ'** מדקתני סיפא ואחר בך שאל את הפרה מכלל דרישא דקתני "עמה" עמה ממש, עמה ממש מי משכחת לה? פרה במשיכה ובעלים באמירה? אבעית אימא כגון דקיימא פרה בחצרו דשואל דלא מחסרא משיכה, אבעית אימא דאמר ליה "את גופך לא תשאל עד שעת משיכת פרתך"

*תנן התם ארבעה שומרים הם שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל, והשואל משלם את הכל, נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל המתה ומשלמים את האבידה ואת הגניבה. מנא ה"מ? דתנו רבנן פרשה ראשונה נאמרה בש"ח, שניה בשומר שכר, שלישית בשואל. בשלמא בשלישית בשואל מפורש °וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם" אלא ראשונה בשומר חנם, שניה בשומר שכר, אימר אנא? מסתברא שניה בשומר שכר שכן חייב בגניבה ואבידה, ארבעה ראשונה בשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל. בטוען טענת גנב? אפילו הכי *קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה, תנא דמי שואל כל הנאה שלו ואינו משלם אלא קרן, והשואל כל הנאה שלו, והא בעיא מזוני: דקיימא באגם, והא בעיא נטירה? בנמר מתא ואיבעית אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה שלו, ואיבעית אימא בשאילת כלים נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה, ומשלמין את האבידה ואת הגניבה. בשלמא גניבה דכתיב °אם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו" אלא אבידה מנא לן? דתניא "אם גנוב יגנב" אין לי אלא גניבה, אבידה מנין ת"ל "אם גנוב יגנב" מכל מקום הניחא למאן דאמר "לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם" אלא למאן דאמר "אמרינן *דברה תורה כלשון בני אדם" מאי איכא למימר? אמרי במערבא קל וחומר: ומה גניבה שקרובה לאונס, משלם, אבידה שקרובה לפשיעה לא כל שכן, ואידך, *מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא. °ושואל משלם את הכל בשלמא שבורה ומתה דכתיב °וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת" אלא שבויה בשואל מנא לן? ובי תימא נילף משבורה ומתה לשבורה ומתה שכן 'אונסא דסליק אדעתא הוא' תאמר בשבויה שכן 'אונסא דלא סליק אדעתא הוא' אלא נאמרה 'שבורה' ומתה' בשואל ונאמרה 'שבורה' ומתה' בשומר שכר מה להלן "שבויה" עמו אף כאן שבויה עמו אימא למיפרך מה לשומר שכר שכן לפטור תאמר בשואל שכן לחיוב? אלא כר' נתן דתניא ר' נתן אומר "או" לרבות שבויה. "או" מיבעיא ליה לחלק, דסד"א עד דמיתברא ומתה לא מחייב, קמ"ל. לר' יונתן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר? *דתניא °איש אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו אביו בלא אמו, אמו בלא אביו מנין ת"ל "ואביו ואמו" קלל? אביו קלל, אמו קלל, דברי רבי יאשיה. רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו

הגהה. שחינו נותן שכר: **ומיבעיא לימא בשחילת כלים** ומיבעיא לימח בשחילת כלים. כל הגהה שלו לשון בעי מוזי ולקמרין פלוגתח היח בחלו מלילות (לעיל דף נמ:): **ומידך**. מחן דחמר לח דברה תורה כלשון בני חדם: **שכן לומנח דשלין לדעתח הוח**. ועל מנת כן שייליה מדלח לחמני 'על מנת שלח לחחזיר' בשבורה ומתה' תחמר בשבויה דלח הוה ליה לחכוקי לדעתיה ולחתניי: **מה לשומר שכר**. מס הכוה בו שבויה לשבורה ומתה: **שכן לפטור**. הכוה לומה להן ומהיל ניחח ליה כיון דשבורה ומתה פטורה כל שכן דשבויה שפיר פטר ליה: **חחמר**. להשוותו להן בשואל לחיוב והח חיכח למיפרך מה לשבורה ומתה דחוכחת דסליק לדעתח הוח: **ונשבר**. חו מת: **הניחח**. הח דלח מיבעי לך "חו" לחלק לרבי יונתן דלח בעי לחלק ולומר 'דנשבר ומת' הוי מסמע 'חו הלי לו הלי' מלי למדרשיה לדבות שבויה: **מביו קלל לחמו קלל**. בחחילתו סמך קללה לחבי בסופו סמך קללה לחמו:

[לעיל מה: כ"ק מ:]

*מסורת "חנני חתח" ל"ל בע"ז בע: ע"ש חוספות מהדו"ק

[קדושין יח: ושם]

[סנהדרין יח: ושם]

עד

מכל שאל לא הפרה וכו'. לחמעינן לע"ש שהיה עמו בשעת חוכחה לא הוי שחילה בבעלים לחיפטורי לגמ חס כן היה עמו בשעת שחילה וטעמח מפרש בגמרל: **גמ' ובעלים בחמירה**. מסחמר לו "הרי פרתי ולקי נשחלין לך" הוי גופו שחול לו ופרה לכתי תורה חור מיחסרת מכיכה ועל כן הוה ליה שחל בעלים ולחר כך שחל פרה: **נשבעין**. לכן הוח שלח פטעו בה ושלח שלהו בפה יד: **פרשה ראשונה**. ג' פרטיות הן סמוכות "כי יקח" חיט לל רעהו כלף לו כלים לשמור" (שמות כב) ובה פעמ על הגניבה דכתיב (שם) "ונוגב מביח הלים" שטוען שגנבה הימנו דכתיב (שם) "ונקרב בעל הבית לל הלהים" ולוקימנח לשבועה שנשבע שלח בה ידו, ושחרים "כי יקח" חיט לל רעהו חמור לו שור לו שה "ובה חייב על הגניבה ופטר על החונסין-בשבועה דכתיב (שם) "ומת" לו' נשבר לו נשבה שבועה ס' תהיה.. וחס "נגנב יגנב" ושליחים "כי ישלח" ויחייב בה לת החונסין כשהין בעליו עמו ופטר בטוען טענת גנב. טוטן שגנבה הימנו ומילת שהוח עלמו גנבה חייב בה כפל בפרשה רלשונה דכתיב "חס לת ימלח הגנב" וסמיך ליה "על כל דבר פשע יעלם שלם יקנס" ולוקימנח דכפ' מרובה (ב"ק דף סה:) "חס לת ימלח" ללת הוח עלמו גנבן "יעלם שלם יקנס" וכגון שנשבע תחילה לשקר שגנב, לבל בתו עדים קודם שנשבע תחלה לשקר' חיט משלם כפל דהכי כתיב "חס לת ימלח הגנב" וכבר נשבע ונקרב בעל הבית לל התלהים לשבועה על כל דבר פשע לשר ירשיטון דיינין בעדים יעלם שלם וליין דחומרל היל שדייה להך פרשתל לשומר שכר, דלילו פרשה שנייה ליכל כפל, דהל מיחייב ליה בגניבה ולבידה ומכי טעין שגנבה מחייב שלם לשקר' חיו

יג אם בעלו אינו ישלם אשר כאן הוא באו בטבעו

יד וכי ישאל איש מאת רעהו ונשבר אשתו בעליו אין אתו עליו ישלם

III נושאל פסוקים ג-ו

ג אשר נרדף לרדף ויבואהו איד ויפלפה לו ישלם

ד אשר נגנוב ינגב מאיבו ישלם לבעליו

ה שגגות ה׳ תהיה בין שניהם אשר לו עליו ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם

ו כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר ואת או נשבר או נשבה אין רואה

II שומר שכר פסוקים ז-יב

ישבועת אלהים ישלח שנעת לרעהו

ח על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבידה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבוא דבר שניהם אשר

ישלם לו יאמר נגנב הגנב ונקבה בעל הבית אל האלקים אשר לא שלח ידו במלאכת רעהו

יא שבועת ה׳ תהיה בין שניהם אשר לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם

יב ואם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו

יג אם טרוף יטרף יביאהו עד הטרפה לא ישלם

יד וכי ישאל איש מאת רעהו ונשבר אשתו בעליו אין אתו עליו ישלם

I שומר חנם פסוקים ו-ה

ו כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר ונגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים

לקחים כב: כ - כג: יג

שמות כב: ו - יד

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו . כמו שפרט לך הכתוב (דברים כג) בחורם שור וחמור, דממילטריך למיכתב "יחדו" שמעינן דאי לא כתיב הוה משמע שלא יחרוש לא בשור ולא בחמור, ולעיל ממילא קליש ליה בסנהדרין (דף פה:) להביא את המקלל לאחר מיתה : **סברא הוא** . דמכאב בלא מת נמי מחייב דהוה ליה קטלה פלגא : **תאמר בגניבה ואבידה** . ומיהת **דאפשר למיטרח ואתויי** . ומיהת למימר יחזור בטעים לחבירו לולי תמלא : **משום** . פירכא : **מאי לאו עליו המוכח** . מאי ים לו לחבירו להשיב דלמיטרך לחבר לשמעתין לחינה תשובה : **כטוטן טעמא לפטין** מוויין . *לעניין מיפטר בשמעתין שהוי תוס', "יטוטן טעמא "גנב" הוי לעניין כפל לס כשבע ובלו עדים שהיה גנבו, תאמר בשואל שחיטו בא לידי כפל דכי טעין ואמר "נסטים מוויין בא עלי ונפל" מחייב את עצמו בקרן : **אפ"ה** . אין זו תשובה, דקרקע דמחייבת ליה לשואל מכי טעין "נסטים מוויין נעלה ואפילו לא נשבע לשקר} עדיפא להיות תמורה "מס"ם הבא לידי כפל" לס כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן : **גונב הוא** . ואפי' נשבע ס"ם על כך לשקר ונמלא שהיה חלוט לא מחייב כפל שאין כפל אלא בגונב או בפוטר עצמו בטענת גנב שאומר "גנבה ממני" ונשבע ובלו עדים ואין אתה חלוט בס"ח שפטור בגניבה : **משכחת לחיוב** . גניבה ואבידה בשואל לחייב בשואל ולפטור מגנב : **גמר** . שאם בעלים עמו פטור : **גמר מס"ם** . מה ס"ם בבעלים פטור בגניבה ואבידה אף שואל בבעלים פטור : **גמרי חיובא דשואל** . גניבה ואבידה : **מחיובא דשואל** . משבורה ומתה דשואל : **מה לס"ם** . דין הוא שיהא בבעלים פטור אף על הגניבה ואבידה לס"ם שאין לוגס בהן שכן הניזק בו הכתוב לפטורו משבורה ומתה שלא בבעלים : **תאמר בשואל** . שיפטר בבעלים על גניבה ואבידה שהרי החמיר בו לחייבו על שבורה ומתה שלא בבעלים : **אלא גניבה ואבידה מנלן** . כלומר אלא היכי יליפינן לה בבעלים לפטור גניבה ואבידה בשואל לחיובא שלא בבעלים מנלן דילפינן מס"ם וכיון דמסתם יליפינן דיו לבא מן הדין להיות כגדון דהיינו שואל דילפינן מחיובא מק"ו משומר שכר להיות כעין ס"ם מה להלן בבעלים פטור דהא יליפא ליה בהיקשא דילמד עליון מתחתון אף כאן בבעלים פטור : **למאן דלית ליה דיו** . ר' טרפון בפרק כיצד בב"ק (דף כה.) : **וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון** . גניבה ואבידה דשומר שכר מחיובא דשואל בבעלים פטור אף חיובא דשומר שכר בבעלים פטור אף שואל בבעלים ס"ם בבעלים פטור אף שואל בבעלים פטור מה שומר שכר חייב בגניבה ואבידה שלא בבעלים ס"ם בבעלים פטור אף שואל בבעלים פטור : **מקרא** . לחד מן המוסרים שפשט בבעלים בעלמא : **מקרא** . לס בעליו עמו (שמות כב) : **נדרש לפניו** . לשומר שכר בהיקשא : **ולא לפני פניו** . לת"ח דפרשיות של ת"ח ושל ס"ם לא לחיקשא כדי"ו יחיה דלא כתיב וכי יתן בס"ם : **בס"ם** . לכתיבא ביה פשיעה על כל דבר פשע : **לחיובא** . לחייבו שלא בבעלים בפשיעה : **מכל לפוטרו לא** . כלומר לפי' בס"ם ושואל לא הוי פטור דכי גמרינן פשיעה בבעלים בס"ם ושואל בק"ו משומר חנם דחייב בגמרי הוי בבעלים בין שלא בבעלים דכי כתיב לס בעליו עמו לחכך חיובי דכתיב בס"ם ושואל הוי לכתיב בס"ם ושואל הוי לכתיבא בפשיעה דלא כתיבא בהו לא שלא בבעלים ולא בבעלים : **מקרא נדרש** . בסמיכות דפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהן : **משואל אם הפרה** . גרסינן בתוי"ט ולא גר' הסוכר גבי פרה אלא גבי בעלים : **ואילו שומר חנם דפרש לא קתני** . בבעלים פטור משום דחיובא ליתיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה בבעלים : לכתיבא

דאפשר למיטרח ואתויי . ולא"ת ונילף משבויה וי"ל דשבויה לא לפטר כולי האי למיטרח ואתויי : **שואל** שחייב בשבורה ומתה . פיר' בהכותב (ב"ק דף מ : ד"ה לא) ובהמפקיד (לעיל דף מא : ד"ה קרנא) : **הניחא** למאן דאית ליה דיו · תימה דבפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כה·*) מוכח דהיכא דלא מיפקר ק"ו דלכ"ע למרינן דיו והכא לא מיפקר ש"מ דלא מצי למימר דיו משום דהתם ס"ד מעיקרא דפליגי אפי' היכא דלא מיפקר קאמר הגיחא כו' וה"נ אמכחן לעיל בפ"ק (דף טו:) ובהמקבל (לקמן דף קי:) דקאמר הניחא למ"ד דמלי לוקח מסלק ליה לבע"ח אלא למ"ד דלא מלי מסלק לי' מאי היכא למימר והייט רמי בר חמא דסבר מעיקרא בריס מי שהיה נשוי (כתובות דף נח:) למימר דלא מלי מסלק ליה ולא קאי היכי ולפיכך הכי קאמר אלא למ"ד כו' : **ר"י"ך** מוסיף על ענין לחשון . והשתא לא לריך תו ק"ו לחייב שואל בגניבה ואבידה משומר שכר : **איתמר** פטיעה בבעלים . פסק ר"ח דפטור מטעם דכל היכא דפליגי רב חמא ורבינא הלכה כדברי המיקל לף על גב דהוי תומרת לגבי מפקיד מכל מקום חייב קולא לפטור המוחזק כדלמרי/* ספק ממונא לקולא ויש להביא ראי' לדבריו דבפ' הטור והרובד (מולין דף קיח:) פליגי רב ורבי יוחנן וסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו וקיימא לן כר' יוחנן ומיהו למאי דמוקי התם דפליגי בסברת אין לריך ועוד דלפשר למ"ד מקרא נדרש לפניו אין מדרש נדרש לומר דמקרא נדרש לא למרינן כן בכל מקום ומה שהקשה בהלומנין (לעיל דף פח:) וכן לקמן בפיקדון (דף נז.) הלא למ"ד פטיעה בבעלים חייב למאי לריכא לף מקום שכן הלכה הלא שלא יקשה לדידיה מלמורים רלשונים :

מיבעיא

פטור אף גניבה ואבידה דשואל נמי בבעלים-פטור, הניחא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו, מאי איכא למימר ? אלא אמר קרא "וכי ישאל" וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד 'עליון מתחתון, ותחתון מעליון' איתמר *פשיעה בבעלים פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר חייב ואחד אמר "פטור" כדי חייב קסבר *מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך "אם בעליו עמו" אשומר חנם לא כתיב, ופשיעה' נמי בשומר שכר ובשואל לא כתיב הלכך בשומר שכר ובשואל לחיובא אתיא בקל וחומר משומר חנם אבל 'בבעלים לפטור אף בשומר שכר ובשואל לא מ"ט כי כתיב "אם בעליו עמו לא ישלם" אשואל ואשומר שכר-אהנך חיובי דכתיב בהו בהדיא הוא דמיכתב, מ"ד פטור קסבר 'מקרא נדרש לפניו ולפני פניו' וכי כתיב "אם בעליו עמו" אשומר חנם נמי כתיב תנן השואל הפרה ושאל בעליה עמה, השואל הפרה ושכר בעליה עמה, שאל בעליה או שכרן ואחר כך שאל הפרה ומתה פטור ואילו ש"ח לא קתני, ולטעמיך ש"ש מי קתני אלא הנא מילתא דכתיבא

(עיין תוספות)

איבעית אימת כדמחליף רבה בר מחוה • תימה דלמאי דחק לגמקמי כר' יהודה דלית הלכתא כוותיה דקי"ל דשוכר כשומר שכר כדמשמע ברים המפקיד (לעיל דף נד.) ולקמן (דף נז.) גבי מרימר לתגר כוליתיה לבי חוזאי וכמה דוכתי* : **דא** מדסיפא על גבה ריעא במלאכה לחברת. דלמי במרפי ולחזל הייט ממש על גבה ותימה דמאי צריך לדקדק מכח סיפא בלא סיפא תיקשי ליה ריעא דלמי במרפי ולחזל הייט ט"ג ממש ומאי לפיכך דלחיכא למימר דהיא גופא לא מיפרך דלחיכא למימר דמרפי ולחזל הוי כט"ג לכל מסיפא פריך שפיר דלמאי נקט לפילו ט"ג לאף על גב דלא מרפי ולחזל הא מרישא שמעינן לה דל"ב כי נמי תוקי ריעא במלאכה לחברת תיקשי למאי לילטריך (ג) סיפא לפילו הא מרישא שמעינן דמלאכה לחברת הוא כט"ג וי"ל דלמי ריעא במלאכה לחברת ניחא ליה דנקט בסיפא לפילו בעליה ט"ג לרבותא דט"ג דמרישא שמעינן כיון דע"ג הוי רחוק ממלאכה לחברת לבל לי ריעא בחותה מלאכה וכגון דמרפי ולחזל כיון דלשמעינן ריעא דהייט כט"ג תו לא הוה לריך למינקט בסיפא לפי' בעלים חורשים על גבה : ממונה

תורה אור

דכתיבא בהדיא, דאתיא מדרשא לא קתני ה"ש שאלה ושאל בעליה עמה, שברה ושכר בעליה עמה, שאלה ושכר בעליה עמה, שברה ושאל בעליה עמה אף על פי שהבעלים עושין מלאכה במקום אחר ומתה פטור סברוה הא מני ר' יהודה היא דאמר שומר כשומר שכר דמי והא האי תנא קתני מילתא דאתיא מדרשא ואילו שומר חנם לא קתני, הא מני ר"מ היא דאמר שומר כשומר חנם דמי ותנא שומר חנם והוא הדין לשומר שכר אבעיא אמא כדמחליף רבה בר אבוה ותני ישכור ביצד משלם ר' מאיר אומר בשומר שכר ר' יהודה אומר בשומר חנם, אמר רב המנונא לעולם הוא חייב עד שתהא פרה וחורש בה, חמור ומחמר אחריה ועד שיהו בעלים משעת שאילה עד שעת שבורה ומתה" אלמא קסבר "בעליו עמו" אבולה מילתא משמע מתיב רבא שאלה ושאל בעליה עמה, שברה ושכר בעליה עמה, שברה ושאל בעליה עמה, שאלה ושכר בעליה עמה אע"פ שהבעלים עושין מלאכה במקום אחר ומתה פטור מאי לאו "במלאכה אחרת" לא באותה מלאכה אלא מאי מקום אחר דקא מרפי ואזיל קמה ותבן מדסיפא על גבה הני רישא במלאכה אחרת דקתני סיפא שאלה ואח"כ שאל בעליה, שברה ואח"כ שכר בעליה עמה אע"פ שהבעלים חורשין ע"ג ומתה חייב אמרי רישא וסיפא באותה מלאכה ורישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל דרישא רבותא קמ"ל דאע"ג דלאו על גבה אלא באותה מלאכה כיון דהוו בעלים בשעת שאילה פטור וסיפא רבותא קמ"ל דאע"ג דעל גבה, כיון דלא היו בעלים בשעת שאילה חייב ואי מאי אי אמרת בשלמא רישא במלאכה אחרת וסיפא באותה מלאכה היינו רבותא, אלא אי אמרת רישא וסיפא באותה מלאכה מאי רבותא אידי ואידי באותה מלאכה תרי ועוד תניא ממשמע שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם" אינו יודע שאם בעליו עמו שלם ישלם, אלא מה ת"ל בעליו אין עמו" לומר לך: היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה, היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה ותניא אידך ממשמע שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם אינו יודע שאם בעליו עמו לא ישלם אלא מה ת"ל אם בעליו עמו לומר לך כיון שיצאה מרשות בשאיל שעה אחת בבעלים ומתה פטור תיובתא דרב המנונא, תיובתא אביי סבר לה כבי יאשיה ומתרץ לקראי כר' יאשיה, רבא סבר לה כר' יונתן ומתרץ לקראי כר' יונתן: אביי סבר לה כר' יאשיה ומתרץ לקראי כר' יאשיה "בעליו אין עמו שלם ישלם" מעמא דליתיה בחברייהו איתיה בחדא ליתיה בחדא פטור (ו) (והא וכתיב "אם בעליו עמו לא ישלם" מעמא דאיתיה בחברייהו אי איתיה בחדא וליתיה בחדא מחייב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה, היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה, רבא

דכתיב בהדיא, דאתיא מדרשא לא קתני ה"ש שאלה ושאל בעליה עמה, שברה ושכר בעליה עמה, שאלה ושכר בעליה עמה, שברה ושאל בעליה עמה אף על פי שהבעלים עושין מלאכה במקום אחר ומתה פטור סברוה הא מני ר' יהודה היא דאמר שומר כשומר שכר דמי והא האי תנא קתני מילתא דאתיא מדרשא ואילו שומר חנם לא קתני, הא מני ר"מ היא דאמר שומר כשומר חנם דמי ותנא שומר חנם והוא הדין לשומר שכר אבעיא אמא כדמחליף רבה בר אבוה ותני ישכור ביצד משלם ר' מאיר אומר בשומר שכר ר' יהודה אומר בשומר חנם, אמר רב המנונא לעולם הוא חייב עד שתהא פרה וחורש בה, חמור ומחמר אחריה ועד שיהו בעלים משעת שאילה עד שעת שבורה ומתה" אלמא קסבר "בעליו עמו" אבולה מילתא משמע מתיב רבא שאלה ושאל בעליה עמה, שברה ושכר בעליה עמה, שברה ושאל בעליה עמה, שאלה ושכר בעליה עמה אע"פ שהבעלים עושין מלאכה במקום אחר ומתה פטור מאי לאו "במלאכה אחרת" לא באותה מלאכה אלא מאי מקום אחר דקא מרפי ואזיל קמה ותבן מדסיפא על גבה הני רישא במלאכה אחרת דקתני סיפא שאלה ואח"כ שאל בעליה, שברה ואח"כ שכר בעליה עמה אע"פ שהבעלים חורשין ע"ג ומתה חייב אמרי רישא וסיפא באותה מלאכה ורישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל דרישא רבותא קמ"ל דאע"ג דלאו על גבה אלא באותה מלאכה כיון דהוו בעלים בשעת שאילה פטור וסיפא רבותא קמ"ל דאע"ג דעל גבה, כיון דלא היו בעלים בשעת שאילה חייב ואי מאי אי אמרת בשלמא רישא במלאכה אחרת וסיפא באותה מלאכה היינו רבותא, אלא אי אמרת רישא וסיפא באותה מלאכה מאי רבותא אידי ואידי באותה מלאכה תרי ועוד תניא ממשמע שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם" אינו יודע שאם בעליו עמו שלם ישלם, אלא מה ת"ל בעליו אין עמו" לומר לך: היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה, היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה ותניא אידך ממשמע שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם אינו יודע שאם בעליו עמו לא ישלם אלא מה ת"ל אם בעליו עמו לומר לך כיון שיצאה מרשות בשאיל שעה אחת בבעלים ומתה פטור תיובתא דרב המנונא, תיובתא אביי סבר לה כבי יאשיה ומתרץ לקראי כר' יאשיה, רבא סבר לה כר' יונתן ומתרץ לקראי כר' יונתן: אביי סבר לה כר' יאשיה ומתרץ לקראי כר' יאשיה "בעליו אין עמו שלם ישלם" מעמא דליתיה בחברייהו איתיה בחדא ליתיה בחדא פטור (ו) (והא וכתיב "אם בעליו עמו לא ישלם" מעמא דאיתיה בחברייהו אי איתיה בחדא וליתיה בחדא מחייב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה, היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה, רבא

דכתיבא בהדיא. שואל דכתיב ביה פטור בבעלים בהדיא: **קתני**. מהניתין בבעלים פטור: [**דתניא מדרשא**] • שאר שומרים דתיא בהו פטור מדרשא לא קתני: הכא בבריית גרסינן שכר ושכר בעליה עמה: **במקום אחר** • שלח במקום הפרה ובלבד שתהא מלאכתו של שואל או של שוכר: **כמ"ש דמי** • ותנא שוכר בבעלים פטור וה"ה לשומר שכר לבל שומר חנם לח קתני: **ותנא שומר חנם** • שלף על פי שאין חיובו אלא פשיעה פטור בבעלים: **והוא הדין לשומר שכר**. בין בפשיעה ובין בשאר חיובים: **לימבעית לימא** • לי ניחא לך לשוקמא שתם בבריית כר' יהודה בטופי מר' מאיר שוקמא לשומר חנם וכר' יהודה כמו דמחליף רבה בר אבוה: **לעולם הוא חייב**: ואפי' בעליו עמו: **עד שיהא בשעה ובעליו במלאכה אחת** • כגון שם פרה היא יהא הבעל חורש בפרתו לעורך שואל בשדהו או שם חמור הוא יהא בעליו מחמר לחבירו: **דקמרפי לי' ואזיל קמה** • חופר והולך בקרקע לפניה במרא תמיד לרפותה שהיא קשה: **וסא מדסיפא על גבה** — ממש דתנא לה מקום רבותא לשמעינן דאפי' הכי חייב: **ריעא**. מקום אחר כמי דנקט לה מקום רבותא ואף"ה פטור במלאכה — **תחרע**: **שאלה ושא"כ שאל בעליו**. הואיל ולא הוי בשעת שאלה אע"פ שהיה בשעת שבורה ומתה אף"ה חייב דבעינן בעליו בשאלה בשעת שאילה דבהמה כדילוף לה לקמיה: **בשומר מלאכה** • וכדאמר ריעא דקחזיל ומרפי קמה וסיפא שמעינן במלמד שבקר דהוה ממש על גבה: **אידי ואידי בשומר מלאכה**. ממש הוא מה לי מרפי קמה ומה לי מחמרי: **ועוד תניא** • תיובתא לרב המנונא בסיפא למילתא דאמר שמעינן שיהא עמו משעת שאילה עד שעת שבורה: **לומר לך היה עמו וכו'** • והכי משמעינן קרא "בעליו אין עמו" בשעת שאילה אף על פי שהיה עמו בשעת שבורה חייב, ולקמן מפרש מהיכא משמע ליה הכי: **תניא אידך** • היא היא אלא מר דריש בהאי משמעותא ומר דריש בהאי משמעותא ולא נבי הדדי תניא: **תיובתא דרב המנונא** • בתרוייהו מילתיה דאמר לחמר "אותה מלאכה בעינן" אותה מלאכה בעינן" מבריית קמייתא דלקתני "אם בעליו עמו בשעת שבורה חייב" משמע דאפילו בבעלים עושין במקום אחר" עד שהיה עמו בשעת שבורה הוא תיובתא מהך בריית: **אביי סבר לה כר' וכו'** • השתא מהדר לפרושי מהיכא יפי הכי תנאי

בבא מציעא

דכתיב בהדיא • שואל דכתיב ביה פטור בבעלים בהדיא: **קתני**. מהניתין בבעלים פטור: [**דתניא מדרשא**] • שאר שומרים דתיא בהו פטור מדרשא לא קתני: הכא בבריית גרסינן שכר ושכר בעליה עמה: **במקום אחר** • שלח במקום הפרה ובלבד שתהא מלאכתו של שואל או של שוכר: **כמ"ש דמי** • ותנא שוכר בבעלים פטור וה"ה לשומר שכר לבל שומר חנם לח קתני: **ותנא שומר חנם** • שלף על פי שאין חיובו אלא פשיעה פטור בבעלים: **והוא הדין לשומר שכר**. בין בפשיעה ובין בשאר חיובים: **לימבעית לימא** • לי ניחא לך לשוקמא שתם בבריית כר' יהודה בטופי מר' מאיר שוקמא לשומר חנם וכר' יהודה כמו דמחליף רבה בר אבוה: **לעולם הוא חייב**: ואפי' בעליו עמו: **עד שיהא בשעה ובעליו במלאכה אחת** • כגון שם פרה היא יהא הבעל חורש בפרתו לעורך שואל או שם חמור הוא יהא בעליו מחמר לחבירו: **דקמרפי לי' ואזיל קמה** • חופר והולך בקרקע לפניה במרא תמיד לרפותה שהיא קשה: **וסא מדסיפא על גבה** — ממש דתנא לה מקום רבותא לשמעינן דאפי' הכי חייב: **ריעא**. מקום אחר כמי דנקט לה מקום רבותא ואף"ה פטור במלאכתו — **תחרע**: **שאלה ושא"כ שאל בעליו**. הואיל ולא הוי בשעת שאלה אע"פ שהיה בשעת שבורה ומתה אף"ה חייב דבעינן בעליו בשאלה בשעת שאילה דבהמה כדילוף לה לקמיה: **בשומר מלאכה** • וכדאמר ריעא דקחזיל ומרפי קמה וסיפא שמעינן במלמד שבקר דהוה ממש על גבה: **אידי ואידי בשומר מלאכה**. ממש הוא מה לי מרפי קמה ומה לי מחמרי: **ועוד תניא** • תיובתא לרב המנונא בסיפא למילתא דאמר שמעינן שיהא עמו משעת שאילה עד שעת שבורה: **לומר לך היה עמו וכו'** • והכי משמעינן קרא "בעליו אין עמו" בשעת שאילה אף על פי שהיה עמו בשעת שבורה חייב, ולקמן מפרש מהיכא משמע ליה הכי: **תניא אידך** • היא היא אלא מר דריש בהאי משמעותא ומר דריש בהאי משמעותא ולא נבי הדדי תניא: **תיובתא דרב המנונא** • בתרוייהו מילתיה דאמר לחמר "אותה מלאכה בעינן" אותה מלאכה בעינן" מבריית קמייתא דלקתני "אם בעליו עמו בשעת שבורה חייב" משמע דאפילו בבעלים עושין במקום אחר" עד שהיה עמו בשעת שבורה הוא תיובתא מהך בריית: **אביי סבר לה כר' וכו'** • השתא מהדר לפרושי מהיכא יפי הכי תנאי

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ולימא כתנאי פטור וכתיב כלו"ל ותיבת והא ממחק: (ו) רש"י ד"ה כר' יאשיה ומפרש: (ז) תוס' ד"ה כת וכו' סיפא אפי' ע"ג כת מרישא:

נוסחאות

נוסחאות אחרות ובגמ' בבעלים ע"ג ד"ה כר' יאשיה ד"ה כר' יונתן ד"ה כר' יאשיה ד"ה כר' יונתן

הגהות הגר"א

"בעליו" הבעלי בדיקים

ציונים

ל"המנונא] הפעור על "בעלים" מוזכר בתוס' הרא"ש: ב-ג. בא"מ אחר מחזא שאלה ע"ז שהא שקורה ואתה מבנה (ארוקה) קושיות על ר' המנונא תלמוד

יז אם בעלו אינו שלם אשר הוא בא בטבריה

יח כי ישכל אדם את כל הון ביתו באהבה בוזו יבוזו לו

III משל כסוקים יב-יז

יב אשר טרוף טרף ויכיאהו אל ביתה ואין שלם

יג ואשר בנוף בנה אינו שלם לבעליו

יד שגיעת ה' תהיה בין שניהם אשר לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא שלם

טו כי יתן איש על רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמור ומת או נשבר או נשבה אין ראה

II שומר שכר פסוקים ז-יג

ישיעון אלהים שלם שנת לרעהו

טז על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבידה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבוא דבר שניהם אשר

יצ אשר לא יאסף ונקבה בעל הבית אל האלקים אשר לא שלח ידו במלאכת רעהו

יז כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור ונגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים

I שומר חנם פסוקים א-ו

דברים כד: ו-יג

רבא סבר לה כרבי יונתן. דלמר לחד מסתמא ומתרץ דרשא דקרא כרבי יונתן למידרש כי הני מתני' לעניין : דתניא , ותניא לחידי' לא גרסינן אלא קראי קא נקיט והא דמפיך בהא דרשא וקא נקיט קראי לאפוקי לאו דוקא ונראה בעיני שטעו בגירסת להגיה בספרים דסברי דהא מתני' קמייתא כרבי יהושע והכא היא מתרץ לבבי ובתרייתא כר' יונתן והכא תירץ רבא ולא היא דכל כמה דנקטיה להו לקראי בין כסדר בין הפוך בין לר' יהושע בין לר' יונתן חדא דרשא היא למר כדלתים ליה ולמר כדלתים ליה ותרוייהו מתני' מתרץ לבבי כר' יהושע ורבא כר' יונתן : **מיפוך מנא.** לומר שכשעה שכירה פוטרתו ולא כשעה שלילה : **שכן מייב בשומרין.** על לוקחה שעה מתחייב הוא : **שכן מייב כמוונסיס.** ע"י : **רב מגי אמר.** מקרא גופיה משמע דלשעה שלילה קפיד למעט רעהו משמע לא רעהו עצמו כשלא נתלל לו ועלה מסיק קרא שלא ישלח" למעת שעת שלילה קפידת קרא : **מי לאו פנך.** להדור ופריש מילתא טפי לא הוה מצינו למילף "מעט רעהו" ולא רעהו עצמו, דתיכא למימר תורחיה דקרא למיעבד הכי ול"ש בבעלים ול"ש בלא בעלים חייב והכא דגלי סיפא דבבעלים פטור ואחד מינייהו קאי פטור ולא על מכירה ילפינן מינה גילוי מילתא דלשעה שלילה קפיד : **שלילה לרבות.** הוא עלמו : **מה .** מחייב בחוסיס לו לא : **לירעות .** שיהא נראה עשיר חשוב ולא ימצאו בעלי בתים ידיהן ממנו להקיפו בחמנה ובחלרלי : **שלילה מיניה .** שהרי בבהמה עלמה : **שלל ר' פרוס וכו'.** חס"ל פתוח מפרוטה ולא כלום הכא מאי : **מן השופטין .** פרה שהיא של שניהן : **שופטין שמעון .** לחרוש בה קרקע של שותפות : **ונשאל.** הבעלים: **לאחד מהן .** למלאכתו שהיה של שותפות : **ונשאל בעיגן.** שיהא הבעל נשאל לכל שהוא פרטו : **שאל מן השאה .** פרה של נכסי מלוג : **ונשאל לו בעלה .** למלאכתו : **השה ששאלה .** לחרוש קרקע מלוג ונשאלו הבעלים לבעל למלאכת עלמו : **קנין פירות .** שהבעל לוקח פירות מלוג כקנין הגוף דמי והוה ליה בעלים שהל ונשאל כאילו קרקע ופרה שלו : **שאל לי .** בשבילי : **במוכר שדהו לפירות .** שיאכל לוקח פירותיה ב' ג' שנים ואחר זמן מחזור לבעלים ,מביא בכורים וקורא "ארמי אובד אבי"וכל הפרשה (דברים כו) וקורא אני הגיה הבאתי [את] האדמה פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין פירות כקנין הגוף : **נאפוטרופוס .** במודר היה הולך למדינת הים ומינה אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו וכניו : **עבד דלאו בר מצוה לא .** ומילות נפקא לן (לעיל דף עח:) מאחס - גם אחס" לרבות שאחכם דבעינן דומיא דמשלח שיהיו דיניו טהגים בו וזה אין דין שאל (נ) טהג בו וגם משחיל שאין לו כלום בלא רבו :

שאל

רבא סבר לה כרבי יונתן ומתרץ לקראי כרבי (רבא) יונתן (ר) (רתני) אם בעליו עמו לא ישלם" משמע דאיתיה ברשוייהו ומשמע נמי דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא פטור, ובתיב "בעליו אין עמו שלם ישלם" משמע דליתיה ברשוייהו ומשמע נמי דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא חייב, לומר לך היה עמו בשעת שאלה, אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה, היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך לחיות עמו בשעת שאלה, אפוך אנא: מסתברא שאלה עדיפא משום דקא מייתי לה לרשותיה אחרבה "שבורה - ומתה" עדיפא שבן חייב באונס? אי לא שאלה, שבורה ומתה מאי עביד, ואי לאו "שבורה ומתה, שאלה מאי עביד? אפילו הכי שאלה עדיפא "שכן חייב במזונותיה רב אשי אמר קרא "וכי ישאל איש מעם רעהו" ולא רעהו עמו "שלם ישלם" הא רעהו עמו פטור, אי הכי "בעליו אין עמו, ואם בעליו עמו" למה לי? אי לאו הנך הוה אמינא האי = אורחיה קא עבד, קמ"ל רבי (ר"ת) בעי רמי 1 בר חמא שאלה קרבעה מהו: כדשיילי אינשי בעינן ולהבי לא שיילי אינשי או דלמא טעמא מאי משום הנאה והאי נמי הא איתא 2 ליה הנאה שאלה לירעות, קרה מהו: ממונא בעינן והאיכא או דלמא ממונא 3 הנאה מיניה בעינן וליכא שאלה לעשות בה פחות מפרוטה מהו: ממונא בעינן ואיכא או דלמא כל פחות מפרוטה לא כלום היא 4 שאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו: מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאיל ואיכא או דלמא זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליכא 5 ממונא שאל משותפין ונשאל לו אחד מהן כולו בעליו בעינן והא ליכא או דלמא כולו בעליו ליכא 6 מהו: מהדוא פלגא דידיה מיהא מיפטר, שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו: כולו שואל בעינן וליכא או דלמא בהכיא פלגא דשיילי מידחי מיפטר שאל 7 מהאשה ונשאל בעלה ? השה ששאלה ונשאל לבעל מהו: *קנין פירות בקנין → גוף דמי מהו או לא? אמר ליה רבינא לרב אשי: האומר לשלוחו "צא והשאל לי עם פרתי" מהו: בעליו ממש בעינן וליכא או דלמא *שלוחו של אדם כמותו ואיכא? ל"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי: בעל-פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר שליח-פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה: "בעל-פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר *המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא "ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' יוחנן אמר מביא וקורא "קנין פירות כקנין הגוף דמי' וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא "קנין פירות "לאו כקנין הגוף דמי' שליח-פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה: *דתניא *האומר לאפוטרופוס של נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה" והפיר לה, יכול יהו מופרין? ת"ל "אישה יקימנו ואישה יפרנו" דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו "ולרב עיליש לרבא האומר לעבדו "צא והשאל עם פרתי מהו: תיבעי למ"ד "ששלוחו של אדם כמותו" תיבעי למאן דאמר "שלוחו של אדם אינו כמותו" - תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד *יד עבד כיד רבו דמיא? אמר ליה "מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעין רמי בר חמא בשל בנכסי אשתו שואל

ממונא דמיתהני מיניה . פירוש שמסתמא ט: **ממונא** בעינן והחיכה . פי' דממונא בעינן שיהחיל לו והחיכה ולית ליה נמי הגלה מיניה : **ונשאל** לו לחד מהן . תימה מאי קמבעיא ליה דכיון דלסם נשחלו לו כל הבעלים פטור מהכל הסתם יפטר מאילו כדלמרי' במרובה (ב"ק קף עא:)המסגר בקר לפני חמשה חלמי בקר ויי"ל דהסם סברה הוא שיפלם לפי מה שנגנב לכל אחילה בבעלים אין סברה לפטור והוי כחדוש ואין לך בו אלא חדושו : **שאל** מן השאה . תימה דמה כח יש לשאה להשחיל בנכסי מלוג שהפירות לבעל ולבעל יש לו כח להשחיל בלא רשותה והיא חיטה יכולה להשחיל כלל (ד)ולמאי נקט שאל מהשאה ויש לומר לחין הבעל יכול להשחיל לו למכור פירות נכסי מלוג בלא רשותה כדלמר רבה בשאה שנפלו (כחובות קף פ:) משום לווחה דביחת לי נמי ה"ק שאל מן השאה מהו :

נכסי מלוג שהן של אשה מהו :

בעל פלוגתיה דר' יוחנן וריש לקיש . לח בעי למימר פלוגתה דהאי היא דחיפליגו בבי המוכר עבדו ע"מ שימסמט עד ל' יום אי לחשבון הוי בדין יום או יומיים או שני "החיכה מ"ד (ב"ק קף ג.) דפליגי דמר דריש מחתיו ומר דריש כספו אי נמי לחפי' למ"ד הסם נקנין הגוף דמי הייט משום שמשייר המוכר לעלמו פירות, בעין יפה לבל בעלמה לא : **שליח** פלוגתה דר' יוחנן ור' יהושע היא דחיכה מדמה שאילה בבעלים לנדרים דהא סום דרשה אינה אלא לרבי יהושע דלא הוי שליח כמותו דבעלמה לא פליגי ויש"ל דטעמה דרבי יהושע אינה אלא משום דכתיב חרי זימני אישה אישה יקימנו ואישה יפרנו למעוטי שלוחו וה"ג כתיב בעליו חרי זימני אי נמי משום דלשון בעליו ואישות משמע ליה הוא דוקא ולא שלוחו :

למר

שמות כב

(ר) יונתן (ר) (רתני) אם בעליו עמו לא ישלם" משמע דאיתיה ברשוייהו ומשמע נמי דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא פטור, ובתיב "בעליו אין עמו שלם ישלם" משמע דליתיה ברשוייהו ומשמע נמי דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא חייב, לומר לך היה עמו בשעת שאלה, אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה, היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך לחיות עמו בשעת שאלה, אפוך אנא: מסתברא שאלה עדיפא משום דקא מייתי לה לרשותיה אחרבה "שבורה - ומתה" עדיפא שבן חייב באונס? אי לא שאלה, שבורה ומתה מאי עביד, ואי לאו "שבורה ומתה, שאלה מאי עביד? אפילו הכי שאלה עדיפא "שכן חייב במזונותיה רב אשי אמר קרא "וכי ישאל איש מעם רעהו" ולא רעהו עמו "שלם ישלם" הא רעהו עמו פטור, אי הכי "בעליו אין עמו, ואם בעליו עמו" למה לי? אי לאו הנך הוה אמינא האי = אורחיה קא עבד, קמ"ל רבי (ר"ת) בעי רמי 1 בר חמא שאלה קרבעה מהו: כדשיילי אינשי בעינן ולהבי לא שיילי אינשי או דלמא טעמא מאי משום הנאה והאי נמי הא איתא 2 ליה הנאה שאלה לירעות, קרה מהו: ממונא בעינן והאיכא או דלמא ממונא 3 הנאה מיניה בעינן וליכא שאלה לעשות בה פחות מפרוטה מהו: ממונא בעינן ואיכא או דלמא כל פחות מפרוטה לא כלום היא 4 שאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו: מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאיל ואיכא או דלמא זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליכא 5 ממונא שאל משותפין ונשאל לו אחד מהן כולו בעליו בעינן והא ליכא או דלמא כולו בעליו ליכא 6 מהו: מהדוא פלגא דידיה מיהא מיפטר, שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו: כולו שואל בעינן וליכא או דלמא בהכיא פלגא דשיילי מידחי מיפטר שאל 7 מהאשה ונשאל בעלה ? השה ששאלה ונשאל לבעל מהו: *קנין פירות בקנין → גוף דמי מהו או לא? אמר ליה רבינא לרב אשי: האומר לשלוחו "צא והשאל לי עם פרתי" מהו: בעליו ממש בעינן וליכא או דלמא *שלוחו של אדם כמותו ואיכא? ל"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי: בעל-פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר שליח-פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה: "בעל-פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר *המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא "ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' יוחנן אמר מביא וקורא "קנין פירות כקנין הגוף דמי' וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא "קנין פירות "לאו כקנין הגוף דמי' שליח-פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה: *דתניא *האומר לאפוטרופוס של נדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה" והפיר לה, יכול יהו מופרין? ת"ל "אישה יקימנו ואישה יפרנו" דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו "ולרב עיליש לרבא האומר לעבדו "צא והשאל עם פרתי מהו: תיבעי למ"ד "ששלוחו של אדם כמותו" תיבעי למאן דאמר "שלוחו של אדם אינו כמותו" - תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד *יד עבד כיד רבו דמיא? אמר ליה "מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעין רמי בר חמא בשל בנכסי אשתו שואל

אמר רבה לפום חורפא שבשתא כו'. הוי מני למיפרך רבה ממתני' דכפרק לולמנה ביבמות (דף סו. ושם) דתנן נכסי מלוג לם פתחו פתחו לה לומר לוקח ליכם בתחריות הבעל אלא לעדיפה פריך לי נמי ההיא מתניתין ליכא לאוקמא בקרקע שמתמעט מדין שומרין כדאמר בהזהב (לעיל דף נו.) שומר חנם לוקח בשבע שומר שכר לוקח בשנים מעלם וה"ה שואל דוכי ישאל קלי לחלתי דקא לוקח לעיל:

דאגר מינה פרה והדר נסבה. וה"ה דמלי למימר דשאל מינה פרה אלא מילתא דשכיחה נקט:

אי שוכר נמי הוי תיתי שכירות כו'. ולא מסתבר ליה למימר דזוקא שאלה שהוסיף להתחייב בתוספין מפקיע שכירות שמתחילה:

בעל נכסי אשתו לא שואל הוי ולא שוכר הוי. [א] ומיהו נראה לר"י דשומר חנם הוי וחייב בפשיעה ולפי זה לוקח בהמה לצלצים יום אחד ע"ג דלאו שואל הוי ולא שוכר דבלאון מקח, נקט מכל מקום שומר חנם הוי: **אלא** לוקח הוי מדרבי יוסי ברבי חנינא. ור"ת ולימא דיורם הוי היכא דליכא פסידא דלחריגא הוי יורם ולא לוקח כדאמרי' בסוף פ' יש נוחלין (ב"ב דף קלט:) והכא ליכא פסידא דאם שאלה החסה יתחייב בגניבה ואבידה אי הוי יורם כדאמר רבא בשאלו ואבדה (בתובות דף נב:) יתומים שהגיעו להם לביהם פרה שאולה ומסה בתוך ימי שאילתה לו נתנסה לין חייבין בתוספין משמע דבגניבה ואבידה חייבין וי"ל דלא שוייה רבנן יורם אלא משום פסידא דלמלמרינן כדי שתהא ניזונת מנכסיו כדלמרינן התם לגבי משום פסידא דמשאיל לין לו לעשות כיורם לחייבו בגניבה ואבידה אלא יכול לומר לו ימלילנו דמי דוחקו להשתילו, והוי כלילו לפסיד לנפשיה: **בעל** נכסי אשתו מי מעל. מי לחמרינן בבא מעל שהוא עושה עיקר המעשה שנשתה ועל ידי זה זוכה במעות או דלמא בבא עושה עיקר המעשה שהיא נשתה לו או דלמא בית דין עושה עיקר המעשה שתיקנו ליזכה במעות: **אמר** רבה מתוך שמעל נמעול בעל. הלא לו עשה שום מעשה דליכורת לו ניחא ליה דליקני לו היה לריך לעשה זה דתפי' ניחא ליה דליקני הכל מה שביבה לפני לו היה קונה כי לו תקנו לו תכמים וח"כ היאך היה לו למעול בניזוקין לבדו בלא לקיחת מעות הלא לפי שגבי ב"ד הולרך להחי

הוי או שוכר הוי? אמר רבא *לפום חורפא שבשתא "מה נפשך אי שואל הוי שאלה בבעלים היא, אי שוכר הוי, שבירות בבעלים היא, אלא כי קמיבעיא ליה לרמי בר חמא דאגר מינה פרה והדר נסבה (ג) שואל הוי או שוכר הוי: שואל הוי ואתיא שאלה בבעלים מפקעא 'שבירות' שלא בבעלים' אי בלמא שוכר הוי ושבירות כדקיימא קיימא, ומאי שנא דאי שואל הוי דאתי 'שאלה בבעלים' מפקעא 'שבירות שלא בבעלים' אי שוכר נמי הוי תיתי 'שבירות בבעלים' תיפוק 'שבירות שלא בבעלים' אלא כי קא מיבעיא לרמי בר חמא דאגרא איהי פרה מעלמא והדר נסבה או דלמא דבנן דאמרי "שואל משלם לשוכר" לא תיבעי לך דודאי 'שאילה בבעלים' היא כי תיבעי לך אליבא דר' יוסי דאמר "תחזיר פרה לבעלים הראשונים", מאי: שואל הוי או שוכר הוי? אמר רבא: בעל לא שואל הוי ולא שוכר הוי אלא לוקח הוי מדרבי יוסי בר' חנינא *דאמר רבי יוסי ברבי חנינא "באושא התקינו האשה שמברה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה, הבעל מוציא מיד הלקוחות" [בעי] רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו מי מעל, אמר רבא מאן לימעול-לימעול בעל, דהיתרא ניחא ליה-דליקני, איסורא לא ניחא ליה-דליקני, תימעול איהי, *(דהיתרא) נמי לא ניחא לה דליקני נימעלו בית דין, כי עבדו רבנן תקנתא ואמרו "בעל לוקח הוי" להיתרא, לאיסורא לא-עביד רבנן תקנתא, אלא אמר רבא "בעל מעל לכשיוציא מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין *(ואי) בעיא להו בחש בשר בחמת מלאבה מאי אמר ליה ההוא מרבנן 'זרב חלקיה בריה דרב אויא שמיה' מכלל דכי מתה מחמת מלאבה "מחייב" (ד) לאו לאוקמא בבילתא שאילתה" אלא אמר רבא לא מיבעיא 'בחש בשר בחמת מלאבה' דפטור אלא "אפי' 'מתה מחמת מלאבה' נמי פטור דאמר' ליה "לאו לאוקמא בבילתא שאילתה". ההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרבא אמר ליה 'זיל אייתי סהדי דלאו שנית ביה ואיפטר, ואי ליכא סהדי מאי? ת"ש *דההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה ואיתבר אתא לקמיה דרב א"ל זיל שלים ליה נרגא מעליא א"ל רב כהנא ורב אסי לרב דינא**

שואל הוי. קס"ד להתחייב בתוספי 'בהמות נכסי מלוג' שלא שהוא עושה בהן מלאכתו: **שלוה בכעלים פיה.** שהיה עמו תדיר במלאכתו והיה נשלוה לו תחלה מבעלה: **מאי שואל הוי.** מיעוטין ולילך ומפקעת שבירות וכו' ופטור: **והדר נסבה.** *והזכה הוא לקח בפרה להשתמש בה כל יומי השבירות:

מאי שואל ממנה פוח • והוה ליה ליתן כשוכר פרה מחבירו והשתילה לאחר ומתה דליפלינהו רבנן ור' יוסי בהמפקיד (לעיל ל' לה:) ואמרי רבנן נשבע שוכר שמתה בדרכה ופטור ושואל משלם לשוכר ור' יוסי אומר תחזור פרה לבעלים: **ואליבא דרבנן.** דדינא דשואל בהדי דמשתיל-הוא ולא אליבא דרבי יוסי דמשלם לשוכר הוי דאתי 'שאלה בבעלים' מפקעא 'שבירות שלא בבעלים' אי שוכר נמי הוי תיתי 'שבירות בבעלים' תיפוק 'שבירות שלא בבעלים' אלא כי קא מיבעיא לרמי בר חמא דאגרא איהי פרה מעלמא והדר נסבה או דלמא דבנן דאמרי "שואל משלם לשוכר" לא תיבעי לך דודאי 'שאילה בבעלים' היא כי תיבעי לך אליבא דר' יוסי דאמר "תחזיר פרה לבעלים הראשונים", מאי: שואל הוי או שוכר הוי? אמר רבא: בעל לא שואל הוי ולא שוכר הוי אלא לוקח הוי מדרבי יוסי בר' חנינא דאמר רבי יוסי ברבי חנינא באושא התקינו האשה שמברה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה, הבעל מוציא מיד הלקוחות" [בעי] רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו מי מעל, אמר רבא מאן לימעול-לימעול בעל, דהיתרא ניחא ליה-דליקני, איסורא לא ניחא ליה-דליקני, תימעול איהי, *(דהיתרא) נמי לא ניחא לה דליקני נימעלו בית דין, כי עבדו רבנן תקנתא ואמרו "בעל לוקח הוי" להיתרא, לאיסורא לא-עביד רבנן תקנתא, אלא אמר רבא "בעל מעל לכשיוציא מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין *(ואי) בעיא להו בחש בשר בחמת מלאבה מאי אמר ליה ההוא מרבנן 'זרב חלקיה בריה דרב אויא שמיה' מכלל דכי מתה מחמת מלאבה "מחייב" (ד) לאו לאוקמא בבילתא שאילתה" אלא אמר רבא לא מיבעיא 'בחש בשר בחמת מלאבה' דפטור אלא "אפי' 'מתה מחמת מלאבה' נמי פטור דאמר' ליה "לאו לאוקמא בבילתא שאילתה". ההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרבא אמר ליה 'זיל אייתי סהדי דלאו שנית ביה ואיפטר, ואי ליכא סהדי מאי? ת"ש *דההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה ואיתבר אתא לקמיה דרב א"ל זיל שלים ליה נרגא מעליא א"ל רב כהנא ורב אסי לרב דינא**

שלוה ממנה פוחתו ומקלקלו. [לעיל לה:] **שואל מקלקל.** [לעיל לה:] **שואל מחייב בכולו.** [לעיל לה:] **שואל פטור מכולו.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי הפחת.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי השבר.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי הנזק.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי הירידה.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי הפחת.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי השבר.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי הנזק.** [לעיל לה:] **שואל משלם דמי הירידה.** [לעיל לה:]

**

דינא הבי. שיטלם לו כלי עצמו ומתוקן והתנן (ב"ק ד' י:) גבי ניזקין הצלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנכילה שמין לו הנכילה על בהמתו שמתה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסיף ומשלם דמיהן ה"נ יזומו לו שכרי הרחמן ועליהן ישלם דמיו וזה ילך ויטרח ויקנה לו כלי אחר: **וליפטר.** דס"ל מתה מחמת מלוכה: **כפ"ג מאי.** מי הוי מתה מחמת מלוכה או לא: **דגבי קטלוטו.** לא היה לו ליפול בידן: **ותכיל.** נתחמם: **דנפלי קטלוטו.** בעל בעליות הרכיב ומת: **שלא.** טוען כרמים למלוה: **לומנא.** *מקין דס: **ספר.** המספר לא תגכי הציר בתספורת: **כשלוה בבעלים דמי.** לם משהיה זה במלאכתו שלא היזמנה בהמה בלותה שעה ומתה פטור: **רבנן.** בני בית מדרשו: **שמיל לן מר.** רבינו נשאל לו למלאכתו ללמוד לו תורה שיזכה ומלמד לו תורה כל היום ולם נשאל ממנו בהמה ומתה ניפטר: **לתון שלילתון לי.** למלאכתי שבשתי תפן להתחיל במסכת אחרת שלא תשלח ממני לתן לתם יכולן למחות בידי: **כיומא דלוה.** כשהורשין לפני הרגל בהלוות הרגל דלא מני ליה שתשתמעתי למילתא לחריתי: **לימנו שלילו ליה בשאר יומי.** "שלילו" גרסינן: **כודנייתא.** פרידה: **בבעלים.** שהיה מכיעו בשעת שלילה: **למיסר.** לרלוות שלא ידכו במשלה: **ומסה כדרכה בי גנב.** ותפ"ה מיידן דלי נמי שבקה מלוך המות, כי גנב הוה קיימא כדלמרינן בפרק המפקיד (לעיל יח:) הלוך משנגנבה חייב בתשלומין: **גניבה בבעלים.** גניבה זו שתתה מחייבו, בבעלים היא שכיחותה בשעת שכירות כשנכנסה לרשותו ותניא לעיל (ד' לה:) היה עמו בשעת שלילה אין לריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה: **מתני' משאל אומר שלוה מתה.** לשאל אחת ושכר אחת: **כיום שהיתה שלוה מתה.** [לעיל פא. ע"ש] בשעה

(בתוספות) **דינא הבי?** ושתיק רב, והלכתא כרב כהנא ורב אסי דמהדר ליה תבריה ומסליא ליה דמי מנא בהמא גברא דשאיל דוולא מחבריה איתבר, אתא לקמיה דרב פפא, אמר ליה אייתי סהדי דלא שנית ביה ואפטר בהמא גברא דשאיל שונרא מחבריה, חבור עליה עכברי ① וקטלוהו, יתיב רב אשי וקמיבעיא ליה כי האי גוונא מאי? כי מתה מחמת מלאכה דמי-או-לא? אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא [א]גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא ② עכברי טובא וחביל ומית, יתיב רב אשי וקא מעיין בה כהאי גוונא מאי אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא "גברא, דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא" אמר רבא האי מאן דבעי למישאל מידי מחבריה וליפטר נימא ליה "אשקיון מיא" דהוי שאילה בבעלים, ואי פקח הוא נימא ליה "שאיל ברישא והדר אשקיון" ואמר רבא "מלרי דרדקי שתלא טבחא ואלמנא יספר מתא, בולהון בעידן עבידתייהו כשאירה בבעלים דמי, אמרו ליה רבנן לרבא "שאיל לן מר", אקפיד, אמר להו "לאפקועי ממונאי קא בעיתו-אדרבה-אתון שאילתון לי "דאילו אנא מצי אישתמוטי לכו ממסברתא למסברתא אתון לא מציתו לאישתמוטי", ולא היא, אלהו שאיל להו ביומא דכלה אלנהו שאילו ליה בשאר יומי. מרימר בר חנינא אמר כודנייתא בי חוזאי, נפק לדלווי טעונה בהדייהו ③ פשעון בה ומיתת, אתא לקמיה דרבא חייבינהו, אמרו ליה רבנן לרבא "פשיעה בבעלים היא! ④ איבסיפ, לסוף אינלאי מילתא "דלמיסר טעונה הוא דנפק, הניחא למאן דאמר *פשיעה בבעלים=פטור משום הכי איכסיף? לא ⑤ אלא למאן דאמר חייב אמאי איכסיף? לא מיפשע פשעו בה אלא אינגובי אינגוב, ומתה כדרכה בי גנב הוי, ואתו לקמיה דרבא וחייבינהו, אמרו ליה רבנן לרבא גלוגה היא איכסיף, לסוף אינלאי מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק: **מתני'** השואל את הפרה, שאלה חצי יום, ושברה חצי יום, שאלה היום ושברה למחר, שבר אחת ושאל אחת, ומתה, המשאיל אומר שאולה מתה, ביום שהיתה שאולה מתה, בשעה

ומתה כדרכה בי גנב. ותם תאמר מה לריך לומר דמתה בי גנב ויש לומר משום דבזה נועו לותם שסברו שמתה בפשיעה:

שאלה חצי היום ושברה חצי היום. לא זו אלא קתני לא מיבעיא שאלה חצי היום ושברה חצי היום ושברה חצי יום שאלה חצי היום דספק גמור (ג) דליכא למיטעי שכבר ברירת דממונא ולהכי קתני כשפיפא זה לומר ליני יודע וזה לומר ליני יודע יחלוקו אלא שאלה היום ושברה למחר ליה דספיקא רבה היא אלא מיפשיטא בפרה יחצה דספיקא רבה היא אלא מיפשיטא בפרה יחלוקו: **ביום** שהיתה שאולה מתה והלה לומר ליני יודע מחויב שבועה על ידי גלגול דאמר ליה משביע לי מיהת דברכה מתה וע"י גלגול נריך ליפבע דשברה מתה ואינו יכול ליפבע דהא קאמר ליני יודע ומחוך שאינו יכול ליפבע משלם דה"ל מפרש בגמ' מתניתין דקתני זה לומר שאולה וזה לומר שברה יפבע שברה מתה ליפבע על ידי גלגול וכן במציעתא השוכר לומר שברה מתה והלה לומר ליני יודע פטור ואמתי פטור ליימא ליה לישבע לי דברכה מתה ועל ידי גלגול לישטריך ליפבע דשברה מתה דאף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להפבע שוכר על ידי גלגול מן התורה דגמרינן מסומה בבריית בפ"ק דקדושין (דף כח. ושם) ובפיפא גמי זה לומר ליני יודע וזה לומר ליני יודע אמתי יחלוקו ליימא מתוך שאינו יכול ליפבע ט"י גלגול משלם וגרלה לר"י דאין מגלגלין אלא כשנפבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי בריא וסיפא שהנפבע טוען שמא אין מגלגלין דלא אי דומיא דסוטה אף קשה מציעתא שהשוכר טוען ודאי ואור"י דמיירי כשמחמיו המשכיר במה שהומר שברכה מתה ואינו מזקיקו ליפבע על כך ואינו חייב אלא דומיא דסיפא דזה לומר שאולה וזה לומר שכורה דמיירי כשאינו מחמיו לחורתא דמיא דסיפא דהמשכיר רולה שהשוכר מקפיד אין לריך להחמיו אבל במציעתא דגלי הוא להחמיו כיון שהוא אינו יודע אם מקפיד או לא כמו כולה מיירי כשהמשכיר יודע שמתה בברכה ובסיפא שהוא עלמו כלי יודע לפי שרולה (ד) להפביעו ע"י גלגול שהשוכר מתה כדי שיודה החמת שהוא יודע ודאי שאולה מתה אבל במציעתא אינו רולה להפביעו ונגלגל עליו לחרי שהוא מפקיד ויכול להיות שהוא יומר לחמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דלפילו כשנפבע טוען ודאי יהא נאמן במיגו דלי בעי לומר ליני יודע ו"ל דאין זה מיגו דאין אדם עושה עלמו כרלון מפקיד כי אין גרלה שהשוכר יומר לחמת שטוענת ברי והוא טוען ליני יודע ושו"ל דאין מגלגלין בשטוענת תובע טענת אמת אלא בדבר דדומה קלת (ה) כגון טענת תרסין וחפוטרופסין דשכועות (דף מה: ושם) שרגילין ליהנות מאל חבריהם משום דמוכו שיתרת כדאמרינן התם וכגון שוטה שרגילים לדבר שקינא ופסהרה ויש לחוש שמא ינאנה גם בחיוכון ולכך אין מגלגלין במתניתין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שמגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה תמי ליין דלגלגול מסוטה נפקא לן ו"ל דלפיכן בקדושין מעיקרא ממון בקל וחומר

לקמן ס' כמקבל דף קט. ס' מוכל תיטוקות. רש"ל

* ד' ע"ב מקובצי מאמיא בשם ר"ת ובלא"ה ג"ל ד"ה ומתה מאליה

** ד' ע"ב בכ"י ר"ת ורש"י ז"ל ובלא"ה ג"ל ד"ה כי ובן ד' ע"א ג"ל ד"ה ומתה מאליה

(ג) ד"ה ביום וכו' (ד) באר"ח דדומה קצת שהוא מתת כגון טענת תרסין:

(ה) באר"ח דדומה קצת שהוא מתת כגון טענת תרסין: (ו) תוס' ד"ה זיל וכו'

(ז) ר"ח שלוה ביום וכו' לתוקמי בכבי: (ד) באר"ח להסביע לשוכר ע"ז: (ח) ב"ק דף ק ע"ב וכן לקמן דף ק מוספות ד"ה ולחזו:

(ט) ד"ה ביום וכו' כמ"ש התוס' לעיל דף כ ע"ב וכן לקמן דף ק מוספות ד"ה ולחזו:

(י) ר"ח ביום וכו' דלא ידעינן אם שאל ביום או בלילה:

(יא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(יב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(יג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(יד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(טו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(טז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(יז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(יח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(יט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(כט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(ל) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(לט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(מט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(נט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(ס) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(סט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(ע) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(עט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(פט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(צט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(ק) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קי) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קיא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קיב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קיג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קיד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קטו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קטז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קיז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קיח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קיט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קכט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קל) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קלט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קמט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קנט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קס) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קסט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קע) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קעט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קפט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(קצט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(ר) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(רט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(ש) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(שט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(ת) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תה) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תי) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תיא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תיב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תיג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תיד) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תטו) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תטז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תיז) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תיח) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תיט) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תכ) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תכא) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תכב) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מתה מחמת מלאכה אי לא:

(תכג) ד"ה ומתה וכו' ולא מיבעיא ליה אי מת

וחומר מסוטה שלא נתנה להסבעה בעד אחד ובתר הכי קאמר לקמן ודלמי ספק מגלגלין פי' לע"ג דבסוטה מגלגלין על ספק זהו בשביל שגם עיקר הסבועה בתה על טענת ספק ולכך מגלגלין (ו) מספק דהוי כעין העיקר לבל ממון שעיקר הסבועה היתה בתה שלא על טענת ודלמי מגלגלין על ספק תני דבי ר' ישמעאל גלמאר בסוטה בתון ונאמרה שבועה בפניס כו' והשתא לא מלרכינן הו לק"ו שלא מגזירה שוה דשבועה שבועה ילפינן לכולה מילתא והשתא ילפינן דמגלגלין לפי' על טענת ספק כמו בסוטה לע"ג דבממון לא הוה בעין עיקר הסבועה וילפינן כמי דמגלגלין בטענת ודלמי לפי' בדבר שהיו דומה(ב)בין דהויא בעין העיקר כמו בסוטה דמגלגלין בעין העיקר:

כט א מיי' פ"ג מהלכות טוען ונטען הל"ג ופי' כמ"מ סמ"ג עשין לב טור וש"ע ח"מ סי' עד סעיף ד ס"ק ג:

ל ב מיי' פ"ח מהלכות טוען ונטען הל"ג ופי' כמ"מ סמ"ג עשין לב טור וש"ע ח"מ סי' עה סעיף ט:

השוכר לומר שכורה ממה והלה לומר ליני יודע פטור.

לא ג מיי' פ"ג מהלכות טוען ונטען הל"ג ופי' כמ"מ סמ"ג עשין לב טור וש"ע ח"מ סי' עדה סעיף ד וסי' שמה סעי' ו ועי"ש:

[בתוס' כתובות יב: ד"ה כל טוען ועוד בתוספות שבועות מז. ד"ה מהוך העמיקו סוגיא דהכא לימא תהרי תיובתא דרבי יוחנן ורב נחמן וכו']:

נוסחא
"מנה לי בידך" והלא אמר "איני יודע" — "איני יודע" — מאחר[נו] [כאומר מאתי לא תיב ולא תיובתא דרבי נחמן דאמר]

(ו) בשעה שהיתה שאולה מתה, והלה אומר איני יודע חייב, השוכר אומר שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה, בשעה שהיתה שכורה מתה, והלה אומר איני יודע, פטור. זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר ששכורה מתה זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע, יחלוקו: גמ' רב הונא ורב יהודה אמרי תרוייהו: כגון שמעת מיניה *מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב, לימא תהוי תיובתא *דרב נחמן דאיתמר *מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי תרוייהו כגון שמעת מיניה ורבי יונתן אשכחיה לרב נחמן בגון שיש עסק שבועה ביניהן, ה"ד עסק שבועה כדרבא דאמר

בשעה שהיתה שאולה מתה. "ולמלה תני היום ולכרה תני היום: חייב. לשלם דבריו ושמא כרי עדיף: ישבע השוכר. ולקמן פריך מה שטענו לא הודה לו והיכא כתובה שבועה זו: יחלוקו. קסבר ממון המוטל בספק חולקין: גמ' רב הונא ורב יהודה אמרי תרוייהו. כרי ושמא כרי עדיף: פטור. לוקי ממונא בחזקת מריה ולא תפקיע מספיקא: שיש עסק שבועה ביניהן. שנתחייב לו שבוע' בטענתו והוא לקמן קמח: כ"ק קיח.

כתובות יב: [לקמן קמח: כ"ק קיח. עי' כ"ב קלח.]

עסק שבועה ביניהן ה"נ כגון שיש עסק שבועה ביניהן, ה"ד עסק שבועה כדרבא דאמר

יהודה לחמרי כרי ושמא כרי עדיף למאי לעטריך למיתני הכא דפטור להשתא בריתא דשמועתין דברי עדיף להויא כ"ש הכא דלהחזיק ויל"ל דחייבי דתנא בריתא דברי עדיף חייב השואל תנא נמי סיפא דבי הוי לפטור דפטור השואל לי נמי דברי דמשאיל עדיף מברי דשואל וכן שמא דמשאיל עדיף מדשואל ולכבי לינטריך סיפא לשמועתין דלפיכו כרי דשואל דלא חשיב כולי האי עדיפא מלשמא דמשאיל:

לימא תהוי תיובתא דרב נחמן. ול"ת והא מתניתין מוקי לה בסמוך כסומכום דלא חזיל בתר חזקה ואית ליה ממון המוטל בספק חולקין ולבבי לדידיה כי לימא כרי ושמא הוי כרי עדיף לפיכו להוליא ורב נחמן דאמר דלית ליה הכי הוי לשמא דמשאיל ספיר כסומכום דמודה סומכום היכא דליכא דררא דממונא דהמע"ה וי"ל דלסומכום דלית ליה ממון המוטל בספק חולקין °הוי כלילו תרוייהו מוחזקין בו, וכיון דלדידיה אהני כרי נגד שמא וחייב הכל הכי נמי הוי ליה למימר לרבנן דלהכי נמי כרי נגד שמא לכל הפחות לומר שיחלוקו: **והלה** לומר ליני יודע. דוקא שלומר ליני יודע אם הלויתיך אבל הלויתיך ואיני יודע אם החזרתי לך מתניתין היא בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיח.) דחייב ומ"מ פריך ספיר לרב נחמן ממתניתין דלקמ"ע דמודה שמסר לו שמי פרוע כיון שמחזיר לחת הוה כלילו לומר ליני יודע אם השאלתני אם נלו וכן בפרה לחת בשלילו יודע אם מתה בעודה שלולה: **רב** הונא ורב יהודה לחמרי חייב כרי ושמא כרי עדיף. תימה לבריש שור שנגח לת הפרה (שם דף מו. ושם ד"ה לחפי') לחמר רב יהודה לחמר שמואל זו דברי סומכום אבל חכמים לומרים זה כלל גדול בדיין המע"ה מאי כלל גדול לפילו ניזק לומר כרי ומזיק לומר שמא ואין לומר דרב יהודה ההכא בסומכום והשם חייבי לגיבא דרבנן דלי לסומכום אהכי כרי לרבנן נמי מהכי כדפריסים לעיל ועוד ההכא במנה לי בידך לליכא דררא דממונא לת פליג סומכום וי"ל דדוקא הכא לית ליה לרב יהודה דברי עדיף דהוי כרי טוב ושמא גרוע לבל גבי ניזק הוי כרי גרוע דלפי שיודע שהמזיק לת היה שם ולת יכחישנו טוענ כרי והשמא של מזיק נמי טוב הוא שלת היה לו לידע ולכך מודה רב יהודה השם דלמה כרי עדיף וה"ת בית טוחלין (ב"ב דף קלה. ושם ד"ה מבי) גבי האומר זה לחבי לינו נתמן ומסיק לחמרי לחין לחן יודעין וקאמר שהת אומרת מכה לי בידך והלה אומר איני יודע שהמע"ה חייב לשלם לו ולת פטור ולכיכי דייק לה השם מולו כ"ע דפטור לפי שבבי שלו גרוע ושמא שלהן טוב שיודע שהאחין לינן מכירין בו שם הוא לחיהם וי"ל דהשם נמי ירא שמא היום לו מחר ישלמו וידעו שקיקר וכן בפ' הבית והעלייה (לקמן דף קמח: ושם) לם היה מכיר מקלת לבניו טוענן ומסיק והלה מה טוענ ליני יודע וקאמר לימא תהוי תיובתא דמ"ד מנה לי בידך כו' פטור משמע דלמ"ד חייב ה"מ השם נמי הוי בבי טוב ברגילות להכיר לבניס לפילו לין בהם סימן וכן משמע השם דמוקי לה בשים עסק שבועה ביניהן ומתוך שליו יכול ליגבע משלם ולי לין רגילות להכירו לה משלם כמו ביורשים דלת לחמרינן בהו מתוך שליו יכול ליגבע משלם משום דלת הוי להו לידע ומשום הכי נמי בניזק לומר בבי ומזיק לומר שמא לת לחמרינן מתוך שליו יכול ליגבע משלם דלת הוה ליה לידע דהת מודה מקלת הוא שמודה בפרה לבל קלה בפרק קמא דבלומות (דף יב: ושם ד"ה ר"ה) דפסיק שמואל *בבבי שמעון בן גמליאל לחמר היא נאמנת לומר משלרשתני נאנסתי וקאמר לבני הת דרב יהודה לחמר מנה לי בידך והלה לומר ליני יודע חייב דשמואל היא דפסיק בב"ג והלה רב יהודה ושמואל מודו היכא דבבי גרוע ושמא טוב (נ) לת לחמר בבי עדיף בבי ניזק והשם בבי דילה רע ושמא שלו טוב שליו יודע בלל מני נאנסה וי"ל דלחבי לחמר הת דרב יהודה דשמואל היא לית ליה דבלל גדול בדיין לחת בדקאמר בבייס בריים הפרה (ב"ק דף מו.) ה"ג לבי הת לומר שור ושמא נגחן ולת לניזק בבי ולמזיק שמא ול"ת הבי בבלומות היכא דל"ג לבבי הת דרב יהודה (ל) דרב ושמואל היא דלית ליה בפ' לל הנפבעין (שבועות דף מז. ושם) דלת לחמרינן מתוך שליו יכול ליגבע משלם ה"ב שבבי במנה לי בידך והלה לומר ליני יודע חייב דלו לבי הבי תקני (ה) לה מתניתין דהכא דלת מני לבעויי בשים עסק שבועה ביניהם בדפריסים וי"ל דשבבי שפיר פטור ומתני' דלומקמת בשים עסק שבועה ביניהם בבלייתא דתני ר' לחמי הת דלרים בין שניהם ולת בין היורשין ולינהו דרבי בין שניהם שהשבועה חלה על שניהן בדתנא ר"ש בן טרפון בדהתם ול"ת לרב ושמואל דפטרי בל' ידענא וכ' לל ידענא מודה במקלת לחמי חייב יהא נאמן במה שהפר במיגו דלי בעי לומר ליני יודע וי"ל דלין לחד טוען בלון ליני יודע בדפריסים במתני': **רב** נחמן ור' יוחנן לחמרי פטור. בבבא קמא (דף קיח. ושם) ובפ"ק דבלומות (דף יב: ושם) פי' בקונטרס פטור היינו קודם שניתקבה שבועה היסת לבל לחר שניתקבה שבועה היסת חייב לישבע שליו יודע דלל"ל בל נתבע לומר ליני יודע ויהיה פטור מבלום: **ר"נ** בגון שיש עסק שבועה ביניהם. מ"מ במליעתה שבוכר טוען ברי ומשלם שמא פטור השוכר משבועה שלין המשלם יכול להשבינו מספק לע"פ שמודה לו במקלת ול"ת דמשמע הכא דלית ליה לרב נחמן מחויב שבועה ולין יכול ליגבע משלם ובפ' בל הנשבעין (שבועות דף מז. ושם ד"ה הלכתא) נבי היו שניהן חשודין על השבועה חזקה שבועה למקומה דברי ר"מ ר' יוסי לומר יחלוקו ופליג רב נחמן לר' לבת דסבר התם במ"ד חזקה שבועה למקומה ומפרש ר' לבת דהייגו למחויב לה ומתוך שלין יכול ליגבע משלם ולקמת התם עבד רב נחמן שובדת דיחלוקו בי' יוסי ול"ל דמוקי מתניתין דהכא דתם בל"מ ומפרש למקומה הייגו למחויב לה בדפריס ר' לבת דלין לחד מהן שבר בי' יוסי לחד מהן קלה דבת"ה (ב"ב דף לד. ושם ד"ה ובל) משמע דהלבה בי' לבת דלחייבו תמורתי בתרתי מיניה דלית ליה לפטוק הלבה וקי"ל *בבי נחמן בדיני ועוד דבפ' בל הנשבעין (שבועות דף מז. ושם. ד"ה מתוך) גבי יחומים מיחומים לין יפרעו הלה בשבועה דלחמרי בב ושמואל לה שנו הלה שמא מלוה בחיי לוה לבל מת לוה בחיי מלוה בשר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה ולין הדם מוסים שבועה לבניו דסבר"י דלה לחמרינן מתוך שליו יכול ליגבע מי שהוא חובב לו נתבע משלם הנתבע וקאמר התם (דף מח:) ניון דלה לימר הלבתא לה בחר ולה בחר דמתוך שליו יכול ליגבע משלם דלה חובב לו נתבע משלם כדמשמע לעיל פרק קמח (דף ה.) גבי ההוא רעיא לבד מיחומים טעמא דבשבועה דרבנן לה לחמרינן מתוך שליו יכול ליגבע משלם דלת"ל דחמר רב פפא (שם) הפוגם שטרו חת יורבין נשבעין וטולין ושבר ר"ש קמי יתמי לה לחמרינן מתוך שליו יכול ליגבע מפסידין דחמר רב פפא (שם) הפוגם שטרו חת יורבין נשבעין וטולין הייט טעמא דבשבועה דרבנן לה לחמרינן מתוך שליו יכול ליגבע משלם כדמשמע לעיל פרק קמח (דף ה.) גבי ההוא רעיא לבד מיחומים

[ע"ל בב"ג]

(ו) [ע"ל בב"ג]

גליון השס"ם

תוספות ד"ה ליתא וכו' הוי כליל מרובייהו מוחזקים. עיין לקמן דף קנז ע"ב תוספות ד"ה ליתא:

גמ' ממשים - הוה ליה מודה מקצת ומחוייב שבועה על השאר ואינו יכול ליפטר דאמר "היני יודע": **קא משכחת לה** - עסק שבועה דמתניתין ריש כב' פרות וסיפא גבי, דקתני לדינא על היסוס או על הסעה **לא** מיתוקמא בפרה **אחת** מציקרא **לא** כב' ומתו וזה תובעו על ב' והלה מודה לו באחת שהוא מחוייב לו לפיכך והיא המביאתו להתחייב שבועה על הפיקדון שטוען "היני יודע שם חייב שם איני יודע" ומתוך שהיו יכול ליפטר ממנה ולפטרו נקט "ומתו תרוייהו" דאי בדקיימא הדא ובקאמר ליה לאחד שקלה ואחד "היני יודע" שם בשעת שחילה שם בשעת שכירות" ס"ל דהיה דומה "הילך" ואינה מ"ד הילך - פטור משבועה דקתני "שחל אחת ושכר אחת ואיני יודע אי זה מהן ממה" **משכחת לה** עסק שבועה כשהיו מתחילה שנים ומתו הפיקדון בחתם מודה שחלוה היתה וחייב בדמיה והיא מחייבתו שבועה על הפיקדון: **ורמי דמר ד' שומרים כו'** - כשבועות התמורות בהן כגון ש"ח ליפטר שנגנבה, וש"ח ליפטר שנאבדה, ושואל ליפטר שמתה ממלאכה וריכין כשירה וכו' **למימ מקשינן** כשיעין - ולא **מימרין** ריכין **דהוה** ש"ח ואמרינן ש"ח תע"ג דשייכא בהו שבועת שומרין, בלא שום כשירה לא משכחינן ליה שבועת שומרים עד דכתיב בשירה **תמריצי** כגון דלמ"ד מו למחוסרי לך, ולדידיה לא מיחייב שבועה להודאה בלא כשירה, "ואיני יודע" ליתו תע"ג דאמר ליתו חמשים ים, וג' ליה **כשירה** היא, והא דרבא ליה **מקשינן** ומקשה **להדיא** "משכחת לעסק שבועה דמתני' ריש ג' פרות וסיפא בד', לרמי בר חמא לא משכחת ליה כי הוה זה בלא כשירה כלומר זה תחת זה להד"מ אבל "זה אני חייב וזה איני יודע אי נגנב או נאבד ש"ח לא משכחת ליה כי הוה זה:

*דאמר רבא *מנה לי בידך" והלה אומר "אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע" מתוך שאינו יכול לישבע משלם משבחה לא ריישא בב' וסיפא בג': ריישא בב' דא"ל: פרות מסרתי לך פלניה דיומא ופלניה דיומא בשבירות אנגמי חד יומא בשאילה וחד יומא בשבירות ומתו תרוייהו בעידן שאילה "ואא"ל שואל: חדא אין בעידן שאילה מתה ואידך לא ידענא אי בעידן שאילה מתה ואי בעידן שבירות מתה דמתוך שאינו יכול לישבע משלם וסיפא בג' דא"ל: ג' פרות נתתי לך ב' בשאילה ואחת בשבירות ומתו הני תרתי דשאילה" ואמר ליה שואל: אין חדא דשאילה מתה ואידך לא ידענא: אי דשאילה מתה ודקיימא = דשבירות - היא אני דשבירות מתה והא דקיימא = דשאילה היא" יומתוך שאינו יכול לישבע נשלם *ולרבי בר חמא דאמר ד' שומרים צריכין בפירת במקצת והודאה במקצת משבחת לא ריישא בג' וסיפא בד' ריישא בג' דאמר ליה ג' פרות נתתי לך" פלניה דיומא בשאלה ופלניה דיומא בשבירות אי נמי חד יומא בשאלה וחד יומא בשבירות ומתו ג' כולהו בעידן "שאילה "ואא"ל שואל: חדא לא היו דברים מעולם, וחדא אין בעידן שאילה מתה ואידך לא ידענא - אי בעידן שאילה מתה ואי בעידן שבירות מתה דמתוך שאינו יכול לישבע משלם וסיפא בד' דא"ל ד' פרות נתתי לך ג' בשאלה חדא בשבירות ומתו הנך ג' דשאלה ואא"ל שואל

מדלא

מן היסומים דלמ"ג דשבועה דרבנן היא מתוך שאינו יכולין ליפטר מפסידין ואין טוענין ואמת הטעם הוא דבעלילה מועטת ים נמי להקל על היסומים שלא להוציא ממון מהם והכא דוקא למרגין דעבד כרב ושמואל עבד ונלמ' בעלמא כדלמר התם הכו דלא להוסיף עלה והיא דשניהם חשודים

לב א מיי' פ"ד מהל' טוען ונטען הלכה ז סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' עה סעי' ו:

לב ב מיי' פ"ג מהל' שלוח ופקדון הלכה ד סמג עשין נב טוש"ע ח"מ סי' שמה סעי' ה:

לד נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

נוסחא אחרת

"אע"ג דלא כתיב "אי" ב' דרכים לדאשך ראשי ב"אשך שבועה" כך' יוצא תרוי תיובתא דר"נ

"ריטא בב'/סיפא בג' ריטא בג'/סיפא בד' דא"ל אטו"ל/ואא"ל טואל

נקמן קנו:

(ב) * מיימוני פ"ב מהל' שאלה הי"ב

* ב"מ ד' ל: (ותוספ' ד"ה הילך) ר"ח ור"י מחי"ב

כ"ק קנ. ועיין ש. * כך מוכח מדברי הרמב"ם ז"ל ועיין מה שכתבתי בזה בס' אור שמח (בפ"ב מהל' טוען ונטען) ואין אפשר לפרש ע"פ הגי' שלפנינו ועיין בס' אור שמח מה שכתב בזה ועיין בס' מעשה רב

* שאלה בפרה

* שאלה בפרה אחת מציקרא בפה שחתם בלי איזה קרקעות בלי איזה כפי' עד הטאול

מתוך שיכול ליפטר מקצת השבועה ולא יפטר מכולה ולכך מוכיח שפיר דרבותיה דלמ"ד חוזרת שבועה לפיו ולרב ושמואל לעולם פטור ליפטר ופליג ר' חנינא אדרב ושמואל ולכך מוכיח שפיר דרבותיה דלמ"ד חוזרת שבועה לפיו ושמואל ושולה סוגיא מסמע לפליג ר' חנינא אדרב ושמואל דקאמר רבא כוותיה דר' חנינא מיפטר ואין מתחייב ולא דמי לדרבי היא מסמע לפליג ר' חנינא אדרב ושמואל

שואל חברא להד"מ ונחברא אין דשאלה מתה ואידך לא ידענא או דשכירות מתה ודקיימא = דשאלה או דשאלה מתה ודקיימא=דשכירות, דמתוך שאינו יכול לישבע משלם: זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר ששכורה מתה: ואמאי מה שטענו לא הודה לו [א] (ומה שהודה לו לא טענו) אמר עולא *על ידי גלגול דא"ל אישתבע לי איזו מיהת דכדרכה מתה ומיגו דמישתבע דכדרכה מתה מישתבע נמי דשכורה מתה: זה אומר איני יודע וזה אומר כן: הא מני סומכוס היא דאמר *ממון המוטל בספק חולקין. בעי ר' אבא בר ממל שאלה בבעלים שברה שלא בבעלים מהו: מי אמרינן שאילה לחודה קיימא ושכירות לחודה קיימא או דלמא שכירות בשאלה מישך שייכי דהא מיחייב בגניבה ואבידה את"ל שכירה בשאלה מישך שייכי שברה בבעלים שאלה שלא בבעלים מהו: שאלה בשכירות ולא שייכא או דלמא כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה דמי את"ל לא אמרינן כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה דמי שאלה בבעלים ושברה שלא בבעלים מהו: תדר אתיא לה שאלה לדוכתה או דלמא אפסיקא לה שכירות ביני וביני שברה בבעלים ושאלה מהו: מי אמרינן אתיא לה שכירות לדוכתה או דלמא אפסיקא לה שאלה ביני וביני תיקו: **מתני'** *השואל את הפרה ושלחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו של שואל ומתה, פטור. אמר לו השואל "שלחה לי ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי" או שאמר לו "הריני משלחה לך ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך" או שאמר לו המשאיל "הריני משלחה לך ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי" או ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך" *וא"ל השואל "שלח" ושלחה ומתה חייב, וכן בשעה שמחזירה: **גמ'** ביד

שבועת היסת כמו פוגם כתובה ועד לחד מעיד שהיית פרועה פרק הכותב (כתובות דף פז:) ועוד לר"ת דרב יהודה מוקי נמי מתני' כר"ע ולית ליה חדא דהודאה והכי פריך מה טענו לא הודה לו כלומר למה יצטרך שהכותב מתה היה לו ליטבע שהשואל קיימת והיה לותה שמחזיר לו ולהשיב על טענתו שהשואל מתה ומצני ע"י נלגול כיון דריך ליטבע על לותה שמקח שהדרכה מתה לוקמה דיבון דיהיב שבועה נמי עלה בנלגול דעד יותר *מעל ב' פרות לכל היית המכוכר הביא (ב"ב דף ע.) ליכא לתוקמי כגון דליכא פרה לחברת של הודאה לוקמה דליכא הודאה ומיפי ליה קשיא:

שאלה בבעלים שברה שלא בבעלים מהו • משמע לכל שברה בבעלים וחזר ושברה שלא בבעלים פשיטא דשכירות דקיימא קיימא וש"מ דאמרינן לעיל (דף נו:) דלחיות שכירות בבעלים ולמפקע שכירות שלא בבעלים תלמוד לומר שכיח מתחברת עם הרשאה ויש"ל דגזירת הכתוב הוא דכל היכא דליכא בעלים לו ברשאה לו בשניה פטור:

ה"ג בקונטרס בבעית שליחות ש"מ כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה לית לה תמר• ותימה דש"ס מאי בעי בבעית רביעית שברה בבעלים שאלה שלא בבעלים וחזר ושברה מהו מי חזרה שכירות לדוכתה לו לית לה כיון דשאילה שכחמע לית לה חציצה בבעלים היכי תיהדר שכירות לדוכתה ליחשב בבעלי' אחרי שכבר פסקו הבעלים בשאילה שכחמע לית זו סברת כלל ולית לפרש דבעית רביעית היינו לפי מה שאמר ת"ל שמעינן מינה לפי מה שאמר ת"ל לתמרי' כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה דמי ומשפקא לי' כיון דלית לה פסקו הבעלים הדרה לדוכתה או דלמא לית לה הדרה לדוכתה דשאילה מפסקא דהוה ליה דמחמת השאילה לית שכירות יכול ליחשב בבעלים דתרי שייכי לית לתמרין לית הדרה נמי לדוכתה דש"ס היה לו לגמ' לפרש ת"ל דתמר ועוד דש"כ למה הוצרך לומר בבעית ג' ת"ל לית לתמר כיון דתפי' תמר ש"מ הכעית כי היכי דבעית ד' חזרה לתש"ל דתמר [ב] וכרתה כמו שהיה כתוב בספרים בבעית שליחות ותש"ל דתמרין כיון דשייכא במקצת כמו ששייכא בכולה דמי וכן משמע בפי' הקונטרס שכן היה בספרו תלת שהוה הגיה לית לתמרי' ופשיטא לי' לגמרא דתי לית לתמרין שאילה בבעלים ושכירה וחזרה ושאלה לית הדרה שאילה לדוכתה דכיון דתויה להתחבר עם השכירות שלפניה תפילו עשתו שכירות בבעלים חיפסיקה לה שכירות הלת הדרה לדוכתה תש"ג שלת פסקו בעלים בחמעט לכל תש"ל דתמר מיבעית לי' תם חזרה שאילה לדוכתה דכיון דרתויה להתחבר עם השכירות שלפניה תילו נעשה שכירות עשמה בבעלים השתח נמי שלת נעשה בבעלים לת הי הפסק והדרה לדוכתה תו דלמת לת הדרה כיון שהשאילה תינה יכולה להתחבר עם השכירות שלפניה וליחשב מכחה שאילה בבעלים משום דשכירות עשמה לת נעשה בבעלים שלת משום דשייכא בשאילה שלפניה ותרי שייכי לת לתמרין והוי הפסק ושת מחזור השאילה לדוכתה וכן בעית רביעית ותין הרביעית הוכלת בתש"ל לכך לת קתמר בה תש"ל ותם תפשוט שליטת בפשוט גם רביעית: **ואמר** ל השואל שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשעה שמחזירה • תימה דבהגוזל קמא (ב"ק דף קו• ושם) תמר שמואל תין משלחין מעות בדיוקי תפילו עדים מתומים עליה ופריך תלת לשמואל מלי תקנתיה ומצני כי הת דר' תנא כו' דמצי מה שכותב התקבלתי והשתא בלת התקבלתי מהני תם יכול לכתוב שלח לי לתין שברת לחלק בין כותב לתומר פת"ש דכי היכי דמצי בתומר מהני נמי בכותב ומתי תקשה ליה דקתמר ומתי תקנתיה תתיכת תקנתא טובא שיכתבו ל' הבדים ויחתמו שפטני תמר לך שתשלח יש לומר דפשיטא שמועת תקנתא בפשיטות לשמואל כמו לרבי יוחנן ותינו לומר מתי תקנתיה תלת לפי שרוצה להניח מרבי תנא ולתשוקי דתפילו התקבלתי לת מהני תם מת משלח ונפלו נכסי קמי יתמי קודם שנת ליד שליח ותין תקנתא תלת בהרשאה:

תמר

לה א מיי' פ"ג מהל' שלוה ופקדון הל' ג סמג עשין נב טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ד:

לו ב ג מיי' שם פ"ג הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ה:

לז ד מיי' שם פ"ג הל' ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ה:

לח ה מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' ו:

מ:

△ ע"ש אלות ביון "בעיו"מ" בגון אחד זן הטי, מאחרים טן טיני נאות מיום ראשון תקופת ניסן ביום טיתו טיל טיב ביאור הטעם ביום טיתו טיל טיב "בעיו"מ". טיה בהתלה (משום כפ (באותיות) ממטין אפיו כשאתנה נאת חיזו טן המחתים וכאן טשאל המפקיד "בעיו"מ" שהחליט טכני ממנו טיא "בעיו"מ".

הגהות הגר"א

[א] גם' (ומה שהודה לו לא טענו) תש"ס וכ"כ לפי רש"י הוא מיותר אבל לפי הרמב"ד דלא קחשיב לה טילן לתי בפיר (דקדוקי הגמ' מטוס דדמי להעין ובטוין ועי' רא"ש): [ב] תום' ד"ה ס"ע וגרסה כמו כן • ני"ב וכ"כ הרמב"ם ועור אבל הרמב"ם ג"כ כתן ותש"ל:

לנוסח א

אי"ק ני"ת במאנה - בכה אומר שאולה ונה אומר טבורה טבורה ונה דקתמר לעיל לכ נתתן מוקי לה בתרתי ביה לכך לכתוב מקום שנריך לפרש כ"ד מחוייב שבועה אבל ההיא המכוכר כו' רש"ל

לנוסח אחר

ני מה טבורה ונה ונה ונה

נוסח אחר

מאת טואל מתחיי

מבנה

אמר לו השואל/המשאיל

ביד עבדו מיבב · בהמיהה קתני ר"ל השואל אלחה לו חייב והכי קאמר השואל בתוספיה בדרך ואלחה לו חייב השואל בתוספיה ואלחה לו יגח מרשות משאיל, ביד עבד כיד רבו דמיא והכי יגח לחיובי לו יגח: **נעשה לשומר הכישה במקל והיה הבא** – לחכי הלכך משיללתה מחלרו של בעלים בין בלא שומר בין ע"י שומר, עמדה ברשות שומר, דבעבידי דעבדי מקלה עד לאבר ילתה מביבו: **ושלחה לו ביד בנו** · של משאיל שלחה משאיל לשומר חייב השומר וכגון שאמר ליה שלח לי ביד בנך: **ביד עבדו פטור** · ואפי' אמר "שלחה לי ביד עבדך": **לא תימא** · כדתרלה רב נעשה כשומר לו הלך רב מוקי לה למתני' בש"ל הכישה במקל והיה הבא אחרי" דבעבידי דפשיה מכי נפקא מחלרו, ומשום דשלח עבדו עמה לא מיפטר: **לפנים מחלרו של משאיל** · שחלרו של משאיל פחותה לרש"י ואחר השומר לפנים ממנו ופחותה לחלרו של משאיל שחין נכנסין ויולחין לחלרו של שומר אלא דרך חלרו של משאיל דהסס שמכח דעתיה דשומר דמשעמדו הבעלים לפניה להטותה לגד חלרו של שומר ומחי ליה בשומרת ודלי להסס ריפתא והוות הוא דמשבד שומר נפשיה לבבל שם היתה מריכה לבת דרך רשות הרבים לעולם לימת לך אפי' אמר ליה הכי לא סמכת דעתיה שיפקירנה המשאיל בלא שומר, ולא שבד נפשיה עד שקבל לידו: **דלית גוייתא** · שיש בחלר המשאיל זוזות ושוקלין שיכולה לכור שם ולהשמע במחבת דשמואל בלע"ז בלשון (תהלים ג) כי גו גיח וכתו (במדבר יח) ויגח שלוים: **אלא לחזרה** · שלא בת המשאיל לחזור ולחובשה ממט בתוך ימי הזמן שהשאילה לו: **בקע בו קנאו** · עד שילאו ימי שאילתו: **לא בקע בו לא קנאו** · דבקשבר אין מציבה קונה בשומרים: **מעל** · המשאיל לשלם להקדש קרן שבהמה בהשאלתו ומה היא הגאלתו – לפי טובת הגאה שבחומרים בו כמה הוא רולה להיות נחסר משלו להחזיק לו השואל טובת [הגאה] כזו טובת הגאה בודאי"ל בלע"ז: **וחבירו מוחר לבקע בו להחזילה** לפילו ידע לאחר שבא לידו שהוא של הקדש, שמכיון שבגב בו המשאיל ונתחייב דמי טובת הגאה להקדש יפלת הגייתה לחולין: **ולי לא קנאו** · במשיכה לחמלי מעל המשאיל עד שיבקע בו השואל: **ופליגא** · עמי דרב הונא אחר' אלעזר: קרקע

אמר שמואל בעבד עברי · פי' ר"ת דשמואל פליג עליה דרב וליח הלכתא כוותיה דרב דאמר הכישה במקל וחבא חייב וכן משמע דפליג, והלכתא כוותיה מדבעי גמרא לסיועי לרב ודחי ליה בדוחק: **דלא** קני ליה גופיה (דף מז: ושם) לחמריען דעבד עברי גופו קנוי הייטו לענין שחין גרעונו מחול לס מחל בעל פה חלת בשטר:

באומר הכישה במקל והיה הבא · ותע"ם שעבדו מוליכה לת הוי שחילה בבעלים והת לחמריען יד עבד כיד רבו הייטו שגשמל הרב עלמו עם הפרה ושלח עבדו במקומו וכיון שבמקום בעלים (ג) לת חשיב כבהמה לכל הכת שגשמל לת עבדו הוה ליה כשומל שתי פרות דעבדו כבהמתו דמי:

כיון שילאתה מרשות משאיל נתחייב שומל בתוספין · לכאורה נרלה דמיירי שילאתה מיד לסימטת לו לגדי רס"ר דחשיב כלילו משכה שומל לבל ילאתה מיד לרס"ר לת כיון דמשיכה לילו קונה ברס"ר והת דלת הולרך רב לפרש דפסימטת הוה דלת עדיף ממשיכה לי נמי סתם חלרות סמוכים פתחיהן לגד רס"ר ולת לרס"ר עלמו לכך לת הולרך לפרש וח"ת דבמוכר לת הספינה (ב"ב דף פד:) לחמריען רב ושמואל דלחמי תרוייהו כלילו של חדם קונה לו בכל מקום חון מרס"ר משמע דמדד והניח על גבי סימטת לת קני חלת דוקא כלילו קונה לו ובכת לחוד רב דקונה בסימטת וי"ל דהתם מיירי כשהיה מתחילה מונח בכלילו קודם קנין ולת שהגיח המוכר שם בשעת מכירה לבל הניח על גבי קרקע של סימטת לשם קנין קונה ועוד י"ל דהכת מיירי לפי ילאת מיד לרס"ר דלעניין להתחייב בתוספין קניל משיכה ברס"ר לף על גב דלת קניל לעניין נזקו כמו שומל קודמים לרב הונא דלחמר לקמן דקני במשיכה להתחייב בתוספין לף על גב דלת קניל לחזרה:

וחבירו מוחר לבקע בו להחחילה· חימה דתניל בתוספתא* [פ"ד דמפילה] בקע בקודמים של הקדש בת חבירו ובקע בו ובת חבירו ובקע בו כולם מעלו ולילת לממר דחייבי בקודמים כלי ברת שמוחנין בו שלין יולת לחולין שהרי בקודמים לת נתחייבו בשעת בקיעה ולת בשעת הלילה ולת בשעת הלילה לחולין ולת בשעת הלילה לחולין ולת בשעת הלילה לחולין

פרט למזיק · דלמא מצלם חומצת הייט מדרבנן לכל מלחורייתא לא מצלם לפילו קרן כדמשמע בריש ב"ק (דף ה: ושם) דקתני לכל ד' לבות נכסים שאין בהם מעילה וכן משמע בירושלמי הנזקין ר"ע אומר ק"ו להקדש במה אנו קיימין (ג) אי *בגזקין דעבד תורה אור

תורה אור

שקרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה *כך *שבירות נקנה בכסף ובשטר ובחזקה

ישבירות *מאי *עבידתיה? אמר רב חסדא חביצא דתמרי מחבירו ואית בה חמשים תמרי: אגב הדדי מזדבנן בנ' נבי חדא, חדא חדא מזדבנן בנ' להדיוט משלם חמשים נבי חדא להקדש משלם חמשים וחומשייהו מה שאין כן במזיק דלא משלם חומשא דאמר מר *איש כי יאכל קדש *פרט למזיק, מתקיף לה רב ביבי בר אביי: להדיוט אמאי משלם חמשים נבי חדא, נימא ליה אנא חדא חדא הוה מזבנינא להו? אמר רב הונא בריה דרב יהושע *שמין בית סאה באותה שדה תנן, למימרא דסבר שמואל דין הדיוט לאו כדין גבוה דמי והתנן *נטל אבן או קורה מהקרקע לא מעל, נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל, בנאה בתוך ביתו לא מעל עד שיזוד תחתיה בשוה פרוטה ויתיב ר' אבהו קמיה דרבי יוחנן ויתיב ואמר משמיה דשמואל *ואת אומרת הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריכה לדעת לו שכר? (א)א"ל רבי יוחנן הדר ביה דלמא מהא הדר לא, מההיא הדר ביה *בדרבא דאמר רבא הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת דמי. אמר רבא מהני דתברו *חבית דחמרא לחנוואה: ביומא דשוקא מיזדבנא בה, בשאר יומי מיזדבנא בארבע, אהדרו ליה ביומא דשוקא מהדרו ליה חביתא דחמרא, בשאר יומי מהדרו ליה [ב] ה, ולא אמרן אלא דלא ה"ל חמרא לזבוני, אבל ה"ל חמרא לזבוני הא אובעי ליה לזבוני, ומנבי ליה אגר טירחיה ודמי ברונייתא:

מתני'

קרקע נקנית בכסף או בשטר או בחזקה · דגמל ופרע וגדר כל שהוא, ובמסכת קדושין (דף טו·) יליפין להו: **שבירות** · קס"ד שכר בהמה וכלים: **מאי עבידתיה** · להקנות עד שימשוך ומאי חזקה בלא משיכה מסכתא ליה: **שבירות קרקע** · הכניר לו ביתו מצנתן לו כסף לו שכתבו לו בעלים ביתי *מוכלן לך" ומסר לו הטפר לו שהחזיק בו הלוכר אין לחד מהם יכול לחזור: **מכילא דתמרי** · תמרים המדובקים יחד קרי מכילא ואית דהן מתקן תמרי: **מגב הדדי מיזדבנן** · **ממשים נבי חדא** · הלוקח יחד ליט נותן בהם לגא מ"ם פרוטות כדי שיחזור וימכור לחת לחת ויטכור פרוטה: **להדיוט** · לם מצל הדיוט הוא מצלם לו כמו שהן נמכרין ביחד *מוסיף פלי· [ם: מעילה יט·. פסחים נב:]

שמין בית סאה נאותו שדה תנן · פי' בקונטרס דאין מדקדקין להיות שמין מה שהיתה שוה עכשיו זו שהכלכת לגא מה שהפסידה בית סאה בשדה זו מדמיו לם היה בה למכור הקרקע (ג) בשביל לכילת עכשיו זו ואין נראה לר"י חדא כיון דלחיבת סאה קאי הוא ליה למימר בגמרן זכר כמה היה יפה ועוד דבפ' הכותב (ב"ק דף נא: ושם ד"ה שמין) בעי בגמרא היכי שיימינן ומאי בעי כיון דבמקיימין מפרש בהדיא שומת מזיק לגא שמין תחלה ס' סלעים ומוזלין כמה דמים מניעין לבית סאה ומוזלין ושמין כמה נפחת בלכילת עכשיו ולם מתחילה היו שמין עכשיו בס' סלעים לא היה מפסיד כלום שמין עכשיו ניכרת בהם לבל בבית סאה ניכרת הני שמא שומת מגלן דמקרקע לא שמיעין לגא שמין לגב שדה ועוד דלמ"ד ב"ק (דף נא:) קלא בשמים קלחין לומר בשמים שיעורין כמותו לממי נקט במתניתין בית סאה ועוד דפריך הטם לכולהו לממרי מדתני לכלה קב לו קבייט רוחין לותה כלילו היא עכשיו קטנה ומשערין לותה מאי לאו בפני עלמה מיקמי ליה לממני' דקתני משערין בבית סאה ונראה לר"י דשמין בית סאה היינו בית סאה הגלכל כדקתני בסיפא במילתיה דר"ש לם בית סאה סאה כו' ובבית סאה תבואה מיירי ולא בבית סאה זרע שמין סאה סאה כו' ובבית סאה תבואה מיירי ולא בבית סאה זרע שמין יכולה בהמה לאכול כל כך ולכך נקט לשון נקבה כמה היתה דבשומת שדה לייירי ובבי ממי שפיר בגמרא היכי שיימין לגא פי' במתני' כמה תהא השדה גדולה שמשין בה ועוד מספקא ליה דלמא שמין בית סאה בלותה שדה היינו בקרקע עלמו של בית סאה ומפרש סאה בס' סלין וה"ה דפחות לו יותר שמין לפי חשבון סאה בס' סלין ואיכא מאן דאמר קלא בס' קלחין לשולם בס' שיעורין כמותו ומאן דאמר תרקב בששים תרקבין ואלכה סאה דמתניתין משערין לפי האי שיעורא ושם מפורש בחיזה שיעור מפסיד מזיק לו משביח יותר בתרקב בששים תרקבין לו סאה בששים סלין ופריך על כולהו מבריימתא אלכה קב לו כו' מאי לאו בפני עלמה שמין העכשיו לבדה בפני עלמה כמה יפה הקרקע עם הזרעין וכמה היא יפה עכשיו כשגלכלו והשתא לממני' גופא לא מצי למיפרך דאיכא נמי לפרושי כי כדפרי' ואין להקשות לפי' ר"י האי בית סאה סאה מיבעי ליה דכי פריך הטם לר' הוגא בר מטא לרב פפא דמפרש קב בס' קבין ובית כור בס' כורין האי בית כור כור מיבעי ליה דהטם לא פריך אלא משום דכי היכי דקתני בריבעא קב ולא קתני בית ס"ב הוה ליה למינקט כור ולא בית כור אלא כמו שהשתא בריבעא: **באותה** שדה תנן · תימה היכי מייתי ראיה ממקרקעי לממטלטלי דעל כרחך לא דמו שכירי הכא מבילא דממרי אין שמין בשביל שיש בית סאה אלא בפני עלמה וי"ל דהכי ועומר כל שדה ושדה הוה מזבנינא ליה: **אדהדרן** ליה ביומא דשוקא · [ד] פירוש קודם שעבר יום השוק רלחון מיכו יכול לומר לא חקח אלא משעת שבר יום השוק לו יקח יין אלא משעת דמי שכר היה מוכרו ביום השוק שעבר ואין לו להמתין עד יום השוק הבא אבל יש לו יין עוד למכור לא יכול לומר כן שהרי לא מכר אלו:

ולימני

מסורת הש"ס

[ע"ש בב"ק פט·]

מג א ב מיי' פ"ח מהל' מכירה הלכה יח כמג עתין סג טוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף ג וסי' שז סעי' כ וסי' שטו סעי' ו:

[ועי' תוס' מעילה יט· ד"ה לקמיה]

מד ג מיי' פ"ג מהל' גזילה והכיתה הלי' ג כמג עתין קלה טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' יב:

מה ד מיי' שם:

מו ה מיי' פ"ג מהל' תרומות הלי' ח:

מז ו מיי' פ"ד מהל' נזקי ממון הלי' יג כמג עתין סו טוש"ע ח"מ סי' שנד סעי' ד:

מח ז מיי' פ"ו מהל' מעילה הלכה ז כמג עתין כי וטש"ע כב"מ:

מט ח מיי' שם הלי' ח:

נ ט י כ מיי' פ"ג מהלכות שכירות הלי' ג כמג עתין סט טוש"ע ח"מ סי' דש סעי' ס וט"ז שם:

גירסת רש"ל כדרבה דאמר רבה

ס"ת חביתא דחמרא בשאר יומי מהדרי ליה הטוס מי' נאמר

עמ ריוח - כאה מעלה

הגהות הב"ח

(ב) גמ' לתעלות לו שכר הת"ל כ' יוחנן:

(ג) תוס' ד"ה פרט וכו' כמה מהן קיימין אי בהכשר מזיק: (ד) ד"ה שמין וכו' למכור בקרקע עם זריעתה מה מכרו תמיו בשביל לכילת עכשיו: (ה) בא"ד שיפשו עוד שומת מחרת:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ל"ל כ' יוחנן) הת"ל: [ב] שם ס': ג"כ וכ"ה ברא"ם אבל גירסת כ"י ב"ף וכמ"ש ד' ומכרם כרמב"ם דבתבות נשום יכול לגבה מהן דמשמע מלשון כמו שהוא בשעת תבלומין וברמ"י הוא להיפך דמשמע לשון ס' מלשון מהן דבתבות פי': [ג] רש"י ד"ה ולא תאמני' נופא לא מצי למיפרך דאיכא נמי לפרושי כדי כדפרי' ואין להקשות לפי' ר"י האי בית סאה סאה מיבעי ליה דכי פריך הטם לר' הוגא בר מטא לרב פפא דמפרש קב בס' קבין ובית כור בס' כורין האי בית כור כור מיבעי ליה דהטם לא פריך אלא משום דכי היכי דקתני בריבעא קב ולא קתני בית ס"ב הוה ליה למינקט כור ולא בית כור אלא כמו שהשתא בריבעא (ועמ"ש בס"מ ס"י ד"ס ס"ק מ' י"): [ד] תוס' ד"ה מהדרו · ס"י כו' · ס"ב וכ"מ מפרש ביום השוק ולא דוקא ובכל יום השוק לא מהני לתחון וכשיטתו שפי' דוקא שעברו ביום השוק:

מתני' המחליף פרה בחמור. להכי נקט 'המחליף' ולא תמר 'המוכר' פרתו וילדה ליתיה מוכר בחמשת לח קני לוקח עד למשוך וכיון דמשך מידע ידיע לי' ילדה כבר לי לח ילדה כבר ליכא למיפוך בעד שלח מכרתי, ומשלקחתי' לבל מחליף פרה בחמור לח היה לריך למשוך הפרה (ג) (לו) והחמור לחמד מהן שמשך נקנין חליפין לחכירו במשיכתו ב"ק לג: על זה כ"ש—שהן כדאמרינן בהזהב (לעיל דף מו.) כל הנעשה לשים בחלר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין לפי שכשמשך זה בעל הפרה לח החמור ניקנית הפרה לבעל החמור וחין יכול שם ילדה לו לח ילדה: **וכן המוכר שפחתו.** דקי"ל* עבד כנעני נקנה בכסף וכשנתן מעות ניקנית לו השפחה וחפילו היח בבית בעליה וחין יכול שם עד שלח ילדה נתן הכסף והעובר שלו לו לחחר שילדה והולד של בעליה זה לומר קדושין כב: כן (ג) וזה לומר כן יתלוקו: **ישבע המוכר.** בגמרל פריך עלה: **גמ' כשימעט.** קרן זוית הסמוכה לרחבה מוכיח בה בחמות ועבדים: **לימור דתמר סומכוס שמע ושמע.** בשור שנגח לח הפרה (ב"ק דף מו.): **כרי וכרי.** כגון מתני' זה לומר כן הוח וזה לומר כן הוח מי לחמר: **תנא סיפא.** שמע ושמע מכלל דריסא כרי וכרי דתרי בשמע ושמע לימא ליה: **מודה סומכוס בירפא דלחיכא בשבועה דאורייתא.** [ב] דלקמן מוקמינן לה בדקטעה לידה דללו 'הילך' הוח הלי דקל מודי ליה בגוויה ולית ליה בשבעין על העבדים ולית ליה טעמו בחטים והודה לו בשטרין חייב: **מה טעמו לל הודה לו.** דלל דמי לטעמו ק' והודה לו ג' דהתם מקלת טעמה עלמה הודה לו, לבל זה מודה לו בעבד לחר, וע"ז [ג] טעמו ל"ל להל"ם: **ועוד.** לפילו לית ליה כמ"ד טעמו חטים והודה לו בשטרים חייב: **הילך הוח.** שמודה עליו מוכן הוח ליטלו ולית למ"ד להילך פטור בפ"ק (דף ד.): **דמי עבד גדול.** מסרתי לך בידך שתקנהו לי ולל קנית ותובעו הלמים: **וזה לומר דמי עבד קטן.** יש לך בידי: **עומדי שדה גדולה.** מכין עומדים על שדה גדולה וזה לומר מכין עומדים על שדה קטנה מכדתי בסות

ולימני' בכוחות למלן קיימל. ול"ת וכי כמי הוי הולד בכשום לוקח לין זה הוכחה דקלקה להל למרינן בח"ה(ב"ב דף לו:) הגוללות לין להן חזקה משום דשמל מלילהן בלו לרשותו לו תפסן בכחוב כשהן הולכות לרשות וכי תימל הכל משפחה פריך למרינן התם קטן המוכל בעריסה יש לו חזקה להל מכני הכל בעומדת בתגם שפחה כמי כו' משמע דמפיה כמי פריך ושוב לקטן כמי דיש לו חזקה מפרש התם טעמל משום לחימל לל מכשיל ברל לבל הכל שמכר התם למה לין לומר שהוליכה בגה עמה לבית לוקח במקום שיש לה להיות וי"ל כיון לחיכל דרכה לממונל (ג) ויש ספק בדבר בלל טעותיהן ושוטן ברי לוקח לם הוח ברשותו לין להוליל מידו לבל לם היה טוען שמל סברל הוח שלל תועיל חזקתו מספק ולל דמי ללחד שהפקיד טלה חי חלל בעל הבית ויש לבעה"ב כמו כן טלה חי ומת לחד מהן לחמר בפ"ב דבכורות(דף יח: ושם) דהמפקיד הוי המע"ה ומועלת חזקת בעל הבית לע"פ שטוען ספק דהתם היה מוחזק בודלי בעלה חי מעיקרל לבל כלן לל הוחזק מעולם לוקח בולד זה בודלי לבל מוכר לם הוח מוחזק מועיל לפי' הוח טוען שמל שהיה מוחזק בודלי מתחילה קודם מכירה כשהיתה פרה מעוברת ולע"ג דלל דמי ממש להיות דבכורות דהתם הוחזק בודלי בולד מתחילה לבל הכל לל הוחזק מעולם בודלי וולד לחר שעולד לללו בעובר ולפי מה שפי' מחזקת לוקח מועלת כשטוען ברי ל"ש דמשני דקיימל בתגם ולל משני דקיימל ברשות לוקח ומיהו ה"מ לשטויי דקיימל בה"ל ולל לין לך בהמה ושפחה להשטבל שם כמו בתגם

וסימטל וברשות בעלים:

הא מני סומכוס היל. [ג] כרלה לרבינו שמואל מדלל קלמר ללל הל מני סומכוס היל מטעמ לוקח בעומדת בתגם ולל הל זה ולל זה לבל היכל מוחזק לל בשלמל ולל מוחזק מועיל לל זה ולל זה לבל היכל דמוחזק מוכח סומכוס דעל לידך להבית לחיס וק' לר"י לעיל (דף נז:) למרינן דזה לומר ליני יודע שלוכה לם שכורה וזה לומר ליני יודע יחלוקו *כסומכוס ולמ"ל דהמוחזק כמי כו' משמע דמפיה כמי טוען שמל לין לך בהמה ושפחה שהמוחזק כמי טוען שמל לין חזקתו מועלת בתגם כדי לחוקמה בעומדת בבכרי וכרי דלי הוה מוחזק חד מיניהו היתה מועלת חזקתו ומיהו קשה דבעיליה המיע (ב"ק דף לה: ושם) למתני' דזה לומר שורך הזיק וזה לומר לל כי לללו בסלע לקה המע"ה וקלמרינן בגמ' זתם לומר חלוקין עליו חבירו על סומכוס דלסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם מיירי בבכרי וכרי מדקתני וזה לומר לל כי כדלמר התם והשתא הלל סומכוס מודה כשהמוחזק טוען ברי שחזקתו מועלת וליכל למימר דהתם ס"ד דמיירי בתגם וכשור תם דומלם מגופו מ"מ מנלים דסומכוס פליג לתתני' לוקמה כשעומדת בביתו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי ול"ש וחתתי קלמר הל מני סומכוס היל לוקמה לפילו בכרבן ברל ליל לן למיזל בתר מרל קמל דליכל חזקה לחתים כנגדה דלוקמה בחזקת מעוברת והשתא היל דולדה וי"ל דחזקת מרל קמל חביבה טפי ולם היה עם חזקת ממון חזקת מעוברת לפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדלמרינן בריש שור שנגח לת הפרה (ב"ק דף מו. ושם ד"ה שור) דלוקי ריבא כסומכוס וקלתי סיפל פרה שנגחה השור וחינו יודע לם הולד היה בשעת נגיחה ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משלם רבינ זק דלמר ידעינן דשותפות לית ליה וחינו משלם ללל כלילו ודלי וולד סייע להמע"ה וה"ע דליכל תרי חזקה לבעל הפרה חזקת מעוברת והשתא ילדה וחזקת ממון חזקת בעל הבית דמי מן הולד גובה שמינים שזהו חלי מלקו תע"ג שהוח מוחזק לחזקת מעוברת היל כנגדה וקשה לתניל (דף נז:) הגן שללה היום וסברה למחר זה לומר ליני יודע וזה לומר ליני יודע יחלוקו ולמתי דתרי חזקה בחזקת קיימת והשתא היל דמתה בשעת שביטת וגם חזקת ממון ול"ל דיחלוקו לל לקי משללה היום וסברה למחר: **רבנן** זה לומר גדול וזה לומר קטן יפבבת המוכר. מבריסא (דף נז:) דזה לומר שמולה וזה לומר שכורה יפבבת מני לפיפרך ממתני' דקלי בה ולפירוש רבינו שמואל ל"ש דהתם מודה סומכוס דלל יחלוקו כיון שהוח מוחזק וקטן הגי: **דכוי** עבד גדול. פירש בקונטרס נתתי לך דמיס לקנות עבד גדול וקנה דלל הוה ליה למיקנו לוקה ומוכר בתגיהין לוקה ומוכר בלל שלינו ומשלם לללו נרלה לר"י דמיירי שמכר לו

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה המחליף וכו' לל היה לריך למשוך הפרה והחמור כ"ל ותיבת לו לומר כו' (ב) ד"ה וכן זה לומר כו' וזה לומר כו' יחלוקו: (ג) תוס' ד"ה ולימני' וכו' דיש ספק בדבר:

הגהות הגר"א

[א] גם' למתני' יבבע כו'. ג"ל ד"ה ולמ"ל למרינן בגמ' זכה בגדול למתני' כיון דליכל בבועה לתורי' וכמ"ל ול ע"ג ללל מכוס דמתני' סומכוס היל כמ"ל בסיפל זה לומר כו' יחלוקו ול"ל דס"ל לסומכוס לבל למקלת לבל בעומדת בתגם ולל מלי מכרינן גם כלכבן דמחויב שבועה ואינו יכול ליפבע ומשלם לשבלת דלף ע"י גלגול ולשבלת המוקלת לתי כסומכוס (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ע"ה ס"ק מ"ו וסי' רכ"ג ס"ק ט): [ב] רש"י ד"ה מודה סומכוס. דלקמן כו'. כ"כ ל"ל נקים דוקיימת דרב ששת דלף כלכבן: [ג] תוס' ד"ה הא. גלרלה כו'. כ"כ לבל רמב"ם מפרש דסדר היה משניות קמל ולף הבל נכון ל"ש בעומדת בתגם ובשמל (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רכ"ג ס"ק ז):

נוסח

נא א מיי' פ"ד מהלכות מכירה הלכה י ושי' בח"מ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רכג סעיף ל:

נב ב מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף ד:

נג ג מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ו כ:

נד ד מיי' פ"ה מהל' טוען ונטען הלכה ל סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' לה סעיף ל:

נוסח/מבנה

△ (מדקה) קושיות

▽ תשובות לפשט השנוי יחלוקו מחקה על פי הגוזה אי נוזה הטפה ב) נוזה הטפה

נוסח

מתי אחר סומכוס דאמון האוזל בספק חולין אז טמא ואסא ספרי ובני מחנה

קושיות על תשובות (אחר בו ים הוגא

נוסח

[לעיל נח:] ד"ה כסף הא' "שבע" בגרוש עבד גדול ופוזה לו עבד קטן

עבד ונתן לו דמים ולא כתב עדיין הסטר וחירי במקום שכותבין הסטר ל"ש כגון שהתנו ליוכלו לחזור עד נתינת הסטר וה"ה היכי קאמר סומכוס יחלוקו והא ליכא דררא דממונא ואמרינן בפ"ק (דף כ:) דלא פליג סומכוס ור"ל דמיירי כגון שכתב עבד גדול לחמכור לך בכ"ה דינרים ועבד קטן בעשרים דינרים ולא ידעינן מה קבל מלוקח :

כסות מה שטענו לא הודה לו . בגמרא אדם שלוקח חומר מכרת לי מ' עומרים ומוכר חומר כ' להייטו עומרי גדולה וקטנה הוי שפיר מה שטענו הודה לו לבל כסות שמולל כרבל גדול ומולה לו כרבל קטן לימו מודה לו כלל מה שטוען : **זוקקין** אתא לאשמועינן תנינא לעיל (דף נח:) דלוקימתא זה לומר שלולה וזה לומר שכורה יכשבע ט"ו גלגול לחתי לך פריך גלגול לחתא לאשמועינן וי"ל דלעיל חתא לאשמועינן טובא שמגלגלין לפילו בדבר שאינו דומה לט"ג דלא הוו כמו סוטה : **רבי** מאיר היא דאמר עבד הרי הוא כמטלטלין (ה) דמי. וכן לקרקעות נמי נכתבין דהא בחתיקי עבד ושדה דתנן לעיל (דף נח:) דלוקימתא דתנן לחפוקי שטרות דמחל דדרים רבוי ומיעוט ורבוי לא ממעט אלא שטרות כדמוכח בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיז:) ומדמינן בסמוך שבועה לגזילה לקנות בביעוי והתם נמי ליכא רבוי ומיעוט ורבוי דלאמר בהגוזל בתרא (שם) ומיהו לעניין קנין כסף לא הוי עבדים כמטלטלין לר"מ אלא ניקנין בכסף מדנקט גבי פרה מחליף לפי שאין ניקנים בכסף וגבי שפחה המוכר במתני' ובבייתא בסמוך :

והא ר"מ היפכא שמעינן ליה . וכרבנן לא מצי לאוקמי הא תניא בהדיא לקמן אין נשבעין על עבדים ועל הקרקעות :

דלמא לעבדים נשבעין לקרקעות לא . וא"ת ומנא ליה למלק כדי להקשות וי"ל דסמיך אמתני' דר' נפנים למייתי בסמוך לאין נשבעין על הקרקעות לר"מ ועל עבדים נשבעין כמו אחיכן וכדאיתא בבבייתא דמייתי בסמוך וא"ת ולי ר"מ דרים ברבוי ומיעוט ל"ש לקרקע נמי נשבעין ולי דרים כללי ופרטי לעבדים נמי אין נשבעין וי"ל דדרים רבוי ומיעוט ואית ליה סוס מיעוט דמוקי לה למעוטי קרקעות ולא עבדים דמחל דדרים רבוי ומיעוט לריך אני מיעוטין למעוטי קרקעות ועבדים ללא סגי בחד מיעוטא דט"ג דעבדים הוקשו לקרקעות כדאמר במרובה (ב"ק דף סג: ופס*) : **ואמר** ר' יוסי בר' חנינא בעבדים כו' . ללא ר' יוסי ים להוכיח דאין נשבעין על הקרקעות מדקתני ואין בקרקע ואע"ג דפליגי הכא לענין שבת מודו כולי עלמא דללו בכעורות דמיין והתולם חייב ולענין ב"ח מודו דכבן בכעורות דמיין מדפריך בפ' נערה שנתפתתה (כתובות דף נא. ופס ד"ה סוף) כל העומד לגזוז כגזוז דמי ומיהו ב"ח פי' התם פריך מכח דקי"ל בהכונס(ב"ק דף נא: ופס ד"ה ופפק) כדבן שמעון דלאמר פלוגתא פירות גמורים מפלוגתא פירות גמורים :

בסות מה שטענו לא הודה לו . ועל כסות לחתם הודה לו ואינה מחותה שטענו : (ג) כדיילפי . שבגד שלם היה ועדיין מחובר זה לזה כסות גדולה מכריחי לך וזה לומר כסות קטנה : עבד גדול בכסותו . וזה מודה לו בעבד קטן וכסותו, דמחייב שבועה משום שבועת ומיפטבע לעבד בגלגול : זוקקין . שהמטלטלין זוקקין לת הקרקע לשבועה : תניא . בקדושין (דף כו.) נכסים שאין להם לחריות זוקקין לת הנכסים שיש להן לחריות ליכבע עליהן : ר"מ היא . לקמן בבריימא המחלוף פרה בחמור דקאמר ר"מ עבדת כמטלטלי דמי ונכבע עליו ולקמן פריך ליה מהדות דקתני במתני' נמי נשבעין : פטור . דבעי' הודאה ממין השועה עלמה : דקטע לידיה . להכות עבד קטן דמודה ליה בגויה : והא מיפכא שמעינן ליה . לר"מ דאמר עבדת כמקרקעי דמי : **תני עלך לפניך . דקיימת לן ב"ק (דף נה.) קרקע חייב נגזלת וכל מקום שהיא ברשות בעליה עומדת ועבד כמקרקעי דמי ואינו נגזל להיות נקנה לגזלן לעלם דמיום הילכך כי חזקן ברשותיה דמריה חזקן : **הא לא קניא** . לחיכא לשטויי דכמחלף רבי לאו לא קניא כלל הוא כמחלף בשעת הגזילה ר"מ אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך הא לא קשיא כדמחלף רבה בר אבוה–ותני רבי מאיר אומר משלם בשעת הגזילה וחכ"א אומר לו בעבדים הרי שלך לפניך אלא ממאי דסבר ר"מ מקשינן קרקע לעבד : מה עבד נשבעין אף קרקע נשבעין, דלמא אעבד הוא דנשבעין אבל אקרקע לא ת"ש דתניא המחלף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה "זה אומר ברשותי וזה שותק,זכה, זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע, יחלוקו,"זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו ילדה לפי "שכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין דברי ר"מ וחכ"א אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות לאו מכלל דר"מ סבר נשבעין אמאי דלמא כשם קאמרו ליה:כי היכי דאודית לן בקרקעות אודי לן נמי בעבדים תדע דתנן ת"ש דברים שהן בקרקע ואינן בקרקע וחבמים מודים לו ביצד י' גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחכ"א כל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע וא"ר יוסי בר חנינא *ענבים העומדות ליבצר אינהו בנייהו דמי סבר "כבצורות דמיין ומ"ד סבר לאו כבצורות דמיין, אלא לעולם כדרבי הושעיא, ודקשיא לך 'זוקקין איצטריך, סד"א 'כסות עבד' בעבד דמי,'עומרי שדה' כשדה דמי,קמ"ל : זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו : הא מני סומכוס היא דאמר ממון המוטל בספק חולקין אימא סיפא זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו ילדה ולרבה בר הונא דאמר "אין, אמר סומכוס אפילו ברי וברי אמאי "ישבע מוכר,יחלוקו, מבעיא מודה סומכוס היכא דאיכא שבועה דאורייתא ודקטעה לידה כדרבא : **מתני'** המוכר זיתיו *לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה הרי אלו של בעל הזיתים,עשו רביעית לסאה:זה אומר זיתי גדלו,וזה אומר ארצי גדלה,יחלוקו/ 'שמף נהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חבירו:זה אומר זיתי גדלן,וזה אומר ארצי גדלה,יחלוקו : **גמ'** ה"ד . **באמר ליה** "קוץ לאלתר" אפילו פחות מרביעית נמי לבעל הקרקע **באמר ליה** "כל אימת דבעית קוץ" אפילו רביעית נמי לבעל זיתים:**לא צריכא** 'באמר ליה סתמא:פחות מרביעית לא קפדי אינשי,רביעית קפדי אינשי;א"ר שמעון *בן פזי ורביעית שאמרו

מסורת הש"ס

מענך
△(מזקק) הכסף הקיטון על הכסף ותשובות כדי להסיר אותה דקתני וקנינו עד דצד וקרקע בקנינו עדיו ווזה ו בקלן

נה א מיי' פ"ב מהלכות מכירה הלכה יח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכג סעיף ג ג :

ע ב מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ח :

נז ב מיי' פ"ח מהלכות טוען ונטען הלכה ב ועיין בהגהות ובמ"מ סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' סה סעיף ג ח :

נח ד ה מיי' פ"ב מהל' טוען ונטען הלכה ד ועיין בהגהות ובמ"מ סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' סה סעיף ג ט"ס :

נט ו מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה יא טוש"ע ח"מ סי' קפה סעיף ג :

ס ז מיי' שם הלכה י ועיין בהגהות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעיף ח :

סא ח ט מיי' שם הל' יח טוש"ע שם סעיף ג :

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כדאמר רב פפא בדלייפי קניא : (ב) שם דאמר רב פפא בדלייפי קניא ליה לרב אבל אזקין. ב"ב לעיל סוף דף ד' ה"ל מבני הכפ עיקר התם מגד גדרו ונכפל יכן מבני ר"פ הדיינין דף מ' ע"ב ולפי זה ב"ב מתי שפיר : (ג) רש"י ד"ה בדלייפי בבבל שלם היה . ב"ב עיין בכתובות דף מג פרוך בגמ' לה רבי חזוקה נמי ניתנו ולוקמא בדלייפי כתב רבינו ז"ל חזוקה נמי ניתני חזוקה בת עשרים תמיד יב לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא בת חמש תייב ולוקמא בחזוקה בת חמש ומעלה ולייבוי מהדדי נתפרית מתני' העושה כסותו לו בכסות קטן שלימנו בת חמש ומעלה ולייבוי מהדדי נתפרית מתני' ואינו יכול : (ד) ד"ה שכן בקרקע מחוברין בקרקע פ"ב : (ד) תוס' ד"ה ר' מאיר וכו' כמטלטלין וכן כ"ל והיכא דמי נמחק :

[תי"ט הוספות לעיל ד: ד"ה אין]

נוסח/מענך
◇ ג"ה ה"ג דלמא לעבדים נשבעין לקרקעות לא . וא"ת ומנא ליה למלק כדי להקשות וי"ל דסמיך אמתני' דר' נפנים למייתי בסמוך לאין נשבעין על הקרקעות ועל עבדים נשבעין כמו אחיכן וכדאיתא בבבייתא דמייתי בסמוך וא"ת ולי ר"מ דרים ברבוי ומיעוט ל"ש לקרקע נמי נשבעין ולי דרים כללי ופרטי לעבדים נמי אין נשבעין וי"ל דדרים רבוי ומיעוט ואית ליה סוס מיעוט דמוקי לה למעוטי קרקעות ולא עבדים דמחל דדרים רבוי ומיעוט לריך אני מיעוטין למעוטי קרקעות ועבדים ללא סגי בחד מיעוטא דט"ג דעבדים הוקשו לקרקעות כדאמר במרובה (ב"ק דף סג: ופס*) : **ואמר** ר' יוסי בר' חנינא בעבדים כו' . ללא ר' יוסי ים להוכיח דאין נשבעין על הקרקעות מדקתני ואין בקרקע ואע"ג דפליגי הכא לענין שבת מודו כולי עלמא דללו בכעורות דמיין והתולם חייב ולענין ב"ח מודו דכבן בכעורות דמיין מדפריך בפ' נערה שנתפתתה (כתובות דף נא. ופס ד"ה סוף) כל העומד לגזוז כגזוז דמי ומיהו ב"ח פי' התם פריך מכח דקי"ל בהכונס(ב"ק דף נא: ופס ד"ה ופפק) כדבן שמעון דלאמר פלוגתא פירות גמורים מפלוגתא פירות גמורים :

" ראשי ג"ה "

תון מן הסולמה . שהוא מוליך במסיקתן ובעליתן: **שנעקרו בגושיהן** . עם הקרקע שבגיבוניהן שיכולין לחזות על ידו פטורין מן הערלה כדתנן (ערלה פ"ג מ"ג) לולן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחזות פטור ואם לאו חייב: **ולאחר שנים** . כלומר תפילו נעקרו בגושיהן לא שנו דיחלוקו חלק לאחר שנים שנשתפו הגיר שהילו עמהן אלא לאחר שנים שנשתפו בעל הקרקע בלא גושיהן מחמלה בעל הקרקע בלא גושיהן כבר ילאו עבשיו מכלל הערלה דהשתא לא מהני ליה גושין דבעל הזיתים מידי לאחר שנים: **מכל שנים** . גושין דבעל הזיתים הוא דקאמרי להו והכל שלו: **סוף קטיני** . הוו זיתים דקין ולא היה להן לל וזרעת תותייהו סילקא וירקא: **גריכא רבה** . שהם לא פרשה ר' יוחנן לא היו לומרים לותה מפורש: **המקבל** . למחלה: **מעשר** . תחלה על התבואה ותא"ל נותן לו לגבי חלקו ומעמת מעשר מחלו על שלי גבי ומפני מעשר: **מקבל** . למחלה: **כחובר דמי** . כחילו מקבלה בכך וכך כורין לשנה בין עושה וכין לילה עושה: **מליך** . לגם: **יש קנין** . יאלו נמי אין קנין, מקבל לאו כחובר דמי ואין מוטל עליו לפטור חלקו של נכרי דלא פורע תובתו הוא, שברשות הנכרי גדל: **שדה אבותיו ממש** . והנכרי נזלה מהם, לדידיה הוא דקנסוהו רבנן דקים להן בגויה דלייבי דחציפא ליה לא מיימנע דבבי מלקבלה למחלה ובוכי על שלי שהכר לריסין לא המעשר הזה ומקבל ליה: **מכל מילי דעלמא** . אי רמית עליה לעשורי לא מקבל לה לא קנסוהו רבנן: **ולדידיה מאי טעמא קנסוהו** . מה חטא שקנסוהו: **בדי שקפא בריה בידו** . שיחזור ויקנה ממון שיקפא עליו המעשר יפרח ויוסיף הדמים ויסלק הנכרי ממעשר שברוחה ומוחזקת: **לי' לרמיה וכו'** . ומשום הכי לקנסו: **ליה הכא דמיליה** . לו הכא: **ועטרה** . תילוסת: **ידו על התחתונה** . שם הנכסים יתר על הולאה יש לו הולאה ואם הולאה יתירה על הנכסים אין לו אלא שבח: **בשדה העשויה לנעטרה** . תילוסת שיפה לתילון יותר מזרעים **לחתך דשמואל** : **לא בעינא** . חיני חפץ בכטיעתה, שדה לבן היתה ועשויה ליטע וידו על העליונה שדה העשויה ליטע וידו על העליונה הוא כשאר שדי העיר כמנהג המדינה: **סוף דאמר** . לך נחמן: **כי האי גוונא** . דאמר לך נחלקו בית הלל בדבר כר"ש בן תלעזר בבית

חוץ מן ההוצאה: שטף נהר זיתיו: אמר עולא אמר ריש לקישׁ לא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ולאחר שלש אבל בתוך שלש הכל של בעל הזיתים. דאמר ליה "אי את נטעת בתוך שלש מי הוה אכלת" "ולימא ליה אי אנא נטעי, לאחר שלש הוה אכילנא ליה כוליה השתא (קאכלת) פלגא בהדאי", אלא כי אתא רבין אמר ריש לקישׁ לא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ובתוך שלש אבל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע. דאמר ליה "אי אנא נטעי, לאחר שלש מי לא הוה אכילנא ליה כוליה "ולימא ליה אי את נטעת בתוך שלש לא הוה אכלת פלגא בהדאי? משום דאמר ליה "אי אנא נטעי, הוה קטיני ואזרענא תחותייהו סילקא וירקא", תנא "אמר הלה זיתי אני נוטל" אין שומעין לו מאי טעמא? אמר רבי יוחנן משום ישוב ארץ ישראל, אמר ירמיה בנון דא צריכא רבה/ דהוה אמר "המקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר" ונותן לו סברוה מאי "שדה אבותיו" ארץ ישראל ואמאי קרו להּ "שדה אבותיו"- שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר "אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל כחובר דמי ומאי "שדה אבותיו" שדה אבותיו ממש, ולדידיה, הוא דקנסוה רבנן דאיידי דחביבא עליה טפי ואזיל מקבל לה אבל איניש דעלמא לא, ולדידיה מ"ט קנסוה רבנן? אמר רבי יוחנן כדי שתהא "ברה בידו אמר רבי ירמיה בנון דא צריכא רבה/ דאמר "היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות, אמר רב שמין לו וילו על התחתונה ושמואל אמר אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטועה, אמר רב פפא "ולא פליגי בשדה העשויה ליטע בשדה שאינה עשויה ליטע, והא דרב "לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דההוא דאתא לקמיה דרב א"ל זיל שום ליה, א"ל לא בעינא, א"ל זיל שום ליה וידו על התחתונה, א"ל לא בעינא, לסוף חזייה דגדרה וקא מנטר לה א"ל גלית אדעתיך דניחא לך זיל שום ליה וידו על העליונה "היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשותו ואמר לו "עציו ואבניי אני נוטל" רב נחמן אמר שומעין לו רב ששת אמר אין שומעין לו מיתיבי "רשב"ג אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו ליימא "רב נחמן דאמר כב"ש הוא דאמר כי האי תנא דתניא שומעין לו דברי ר' שמעון בן אלעזר, ר' שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו מאי הוי עלה א"ר יעקב אמר ר' יוחנן**

(א) נקט הכי משום תון שלא דלא"כ הוו ערלה: **ולימא** היה לי לגמ' נטעי לאחר שלא הוה לכיולה כו'. והייתי קושה נטיעות קטנות בדמים מועטין ולאחר שלא היו נעשות גדולות וטוענין פירות כזיתים שלך ומאחר שלא עמיתי כן הלא האחתי זיתים שלך בקרקעי פטיעת שלא הגחתים לדעת שתאכל עמי לאחר שלא חל"כ הוכל גם לאי עמך תוך שלש הוחיל וכן גם אתה הגחתם לדעת כן בקרקעי: **ואם** תאמר הלא זיתי לאי טוטל לין שומעין לו. הלא יאחרו הזיתים שם חע"פ שלאחר ג' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע יתן דמי הזיתים כמו שהיום למכור לנטיעות ולא שני בדמי עלים שהרי לעשות פירות הן עומדין:

סברוה מאי שנה לאומרו כו'. וקסבר לין קנין ומקבל כאומר [ב] נראלה לר"י לפרש מפוש דקסבר לין קנין רחוי להחמיר במקבל כמו באומר ובאומר מן הדין לריך לעשר שלא יהא פורע חובו במעשר כדאמר "הרי שהגם הסר לת גופו אם בחובו לריך לעשר אבל ת"ק דרבי יהודה דאמר המוכר פירותיו לחבירו ונותן לו סברוה מאי "שדה אבותיו" סבר יש קנין ולכך לין להחמיר במקבל הלא דוקא באומר החמירו מדרבנן כמו שחייבו לעשר מדרבנן לת הלוקח מן הנכרי כדאמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף נא. ושם ד"ה קסבר) נבי ר' שמעון שזורי למ"ד יש קנין והא "דתנן בהשולח (נימין דף מג: ושם) התרסינין והחבורין כולם פטורין מן המעשר ומשמע דאפילו חלקו של אומר פטור ליכא לאוקמי בסוריא כדמשני התם (דף מז.) למשניות טובא ואפילו אומר פטור אם כמו בחולה לאחרן דכלא שמעתתי לריך לאוקמי התם בסוריא כיון דפטור חלקו של ישראל לא יטרחל דלא תיקני היא דמנחות ומה שהולרך ר' יהודה להזכיר שדה אבותיו לע"ג דת"ק נמי לייני דוקא באחרן כדפרישי' דבחולה לאחרן אפילו אומר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה לת"ק כיון דבת"י קיימינן רחוי להחמיר במקבל כמו בחובר דאין קנין דאלמי מקשמר שלא לחבירו חשוב ולמאי דקאמר לעולם יש קנין ולכך אין רחוי להחמיר במקבל כמו בחובר לפי זה לא פליג רבי יהודה את"ק דלא מוסיף דאף המקבל ממעיר מעשר ונותן לו כמו בחובר כך ג"ל לר"י לפרש דמקבל כחובר לו לאו כחובר דמי חלוי בים קנין ואין קנין ועיקר ור"ת פירש בע"מ והוחק. **כדי** שתהא ברה בידו. פי' שתהא ברורה בידו שלא ת"ל שיטרח לעשר לף חלקו של נכרי והיא חביבה בעיניו ולא יניחנה ומהוך שיקשה עליו הולאת המעשר יטרח לחזר על הנכרי לעוקמה הימט לבל ישראל אחר אם נחייבו לעשר לף מחלק הנכרי ויניחו מלקבל לחין חביבה בעיניו ר"ת גריס שתהא ברורה בידו להכי קנסו לת היורם שיעשר לת חלק הנכרי כדי שיניח מלקבלה. כיון שתהא ברורה ביד הנכרי שלא ילכו לקבלה הימט ע"י כן יתברר ליסראל דבמיס מועטין שלא נתן עליה כלום חלק בגזילה בתתה בידו ולכך לא יהיה רגיל עוד לגזול לבל אחר לא הוליכו לקטן ולעבד דבלאו הכי שומע לו מלקבלו לבל יורם דחביבה ליה לת מועיל לזכרה

בשדה אין שומעין לו. תימ"ג דכבר לימדונו לעיל ר' יוחנן גופיה דטעמא דבייתא דלא לימר לחי טוטל זיתיי אין שומעין לו משום יאוש דכרך ישראל לישקריך לשמועינן למ"ד הכא משום כחזקת דלתרעא דלפילו בחזקה לאכרך אין שומעין לו אבל לעיל דוקא בארץ ישראל אין שומעין לו משום דכחזקת דלתרעא לא עשה בידים ללא ממילא ע"י שטיפת הנהר נעשה ולמלן דלמר הכא נמי משום יאוש לכרך ישראל לישקריך לשמועינן שלא תלמר לפילו בחזקה לאכרך אין שומעין לו משום כחזקת דלתרעא: (שייך לקמן) **לא** ימלנה ולא לא על גב דלמר *שמואל דמטילין מצנד לכנד גבי מזוזה לסור לפי שהמזיקין בתין בבית שלין בו מזוזה וכשמוטלה לתילו מזיק לומן שידוכו בבית בגובתא

ע א מיי' פ"י מהלכות גנלה והפקדה הלכה ט:

עא ב מיי' פ"ו מהלכות שכירות הלכה ז סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' ריב סעיף ה:

עב ג ד מיי' שם ועיין נמ"מ טוש"ע שם סעיף ו:

נוסח א
ד"ה מתני' זוכר ואשכ"ל ב"ה בגוונא [אזוגות] ותשכ"ל ב"ה זכר סלוק מהנכס

עג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה ו:

עד ו מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ז:

[שבת כב. ע"ש בתוס' ד"ה רב תמר]

עה ז מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ח:

נוסח מהנך
ד"ה גמ' ענן ח מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ט:
[בפנים ת"ש מיהת] ומאי פירוש ומאי ראיה הביא מכאן

עו י מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף יג:

עז כ מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יב:

פ ל ם מיי' שם פ"ו הלכה ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שיט:

פא נ טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף ו ונסמ"ג ועיי' נמ"מ פ"ו שם הלכה ז:

נוסח ב
פב ס מיי' שם פ"ו הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סי' שד
[בפנים נוסח ב] מה בין מחוות
[בפנים נוסח ג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח י] ומאי מחוות
[בפנים נוסח יא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח יב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח יג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח יד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח טו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח טז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח יז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח יח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח יט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח כט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ל] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח לט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח מט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח נט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ס] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח סט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ע] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח עט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח פט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח צט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח ק] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קי] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קיא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קיב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קיג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קיד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קטו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קטז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קיח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קיט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קל] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קס] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קע] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצי] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קכט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קל] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קלט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קמט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קנט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קס] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קסט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קע] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קעט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קפט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצ] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצט] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קצי] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציא] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציב] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציג] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציד] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציה] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציו] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציז] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציח] ומאי מחוות
[בפנים נוסח קציט] ומאי מחוות

חזקות הבתים פז ר מיי' פ"ט מהלכות מכירה הלכה יח סמג עשין נג טוש"ע ח"מ סי' רנח סעיף ב [ר"ה תנמס כאן וכתו' מזוזה דף עח]:

הגהות הב"ח
(ל) גמ' נגלימת הוא לא גריכא:

הגהות הגר"א
[א] רש"י ד"ה לא מדיפת מינלי והגיע. נ"ב דוקא הגיע (ועי' ק"ב ב' תוס' ד"ה בחזקת ומ"ש):

ב"בית שומעין לו בשדה אין שומעין לו, בשדה מ"ט? משום ישוב א"י אבא באמרי משום כחשא דארעא, מאי בינייהו איכא בינייהו חוצה לארץ: **מתני'** המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח בימות החמה שלשים יום, ובכרכים: אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש, ובחנויות: אחד עיירות ואחד כרכים שנים עשר חדש, רשב"ג אומר חנות של נחתומים ושל צבעים שלש שנים: **גמ'** מ"ש ימות הגשמים *דבי אגר איניש ביתא בימות הגשמים, ימות החמה נמי דבי אגר איניש ביתא, לבולהו ימות החמה אגר? **אלא** בימות הגשמים היינו טעמא-דלא שביח ביתא למיגר, אימא סיפא בכרכים: אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש ואילו מלו ליה יומי שבירות בימות הגשמים מפיק ליה, ואמאי הא לא שביח ביתא למיגר? **אמר** רב יהודה להודיע קתני "וה"ק המשכיר בית לחבירו סתם אין יכול להוציאו בימות הגשמים מחג ועד הפסח אלא א"כ הודיעו שלשים יום מעיקרא תניא נמי הכי בשאמרו שלשים ובשאמרו שנים עשר חדש לא אמרו אלא להודיעו, וכשם שמשכיר צריך להודיע כך שוכר צריך להודיע, דאמר ליה אי אודעתן הוה טרחנא ומותיבנא ביה איניש מעליא. אמר רב אסי "אם נבנם יום אחד בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג עד הפסח" והא אנן "שלשים יום" *קאמר? הכי קאמר "אם נבנם יום אחד בימות הגשמים מהני שלשים יום אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח" אמר רב הונא ואם בא לרבות בדמיה, מרבה א"ל רב נחמן האי *לנקטיה בבוסיה דלישבקיה לגלימא (ל) לא צריכא "דאיכור בתי: "פשיטא נפל ליה ביתא א"ל לא עדיפת מינאי ובניה או אורתיה או הביה במתנה א"ל: לא עדיפת מגברא דאתית מיניה, בלילה לבריה: חזינן-אי הוה אפשר לאודועיה איבעי ליה לאודועיה, ואי לא א"ל לא עדיפת מינאי: ההוא גברא דזבן אגבא דחמרא לא אשכח דוכתא לאותביה, אמר לה לההיא איתתא "אית לך דוכתא לאורי" אמרה ליה "לא" אזל קדשה "והבה ליה דוכתא לעיילה, אזל לביתיה כתב לה גיטא, שדר לה, אזלא איהי אגרא שקולאי מינה ובה אפיקתיה ואותביה בשבילא, "אמר רב הונא בריה דרב יהושע *כאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישוב בראשו, לא מיבעיא חצר דלא קיימא לאגרא אלא אפילו חצר דקיימא לאגרא אמרה ליה "לכ"ע ניחא לי לאורגורי ולך לא ניחא לי *דדמית עלי כי אריא ארבא": ירושב"ג אומר של נחתומים ושל צבעין שלש שנים: תנא בפני שהקיפן מרובה: **מתני'** "המשכיר בית לחבירו: המשכיר חייב בדלת בנגר ובמנעול ובכל דבר שמעשה אומן, אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו. "הובל של בעל הבית ואין לשוכר אלא "היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד: **גמ'** תנו רבנן "המשכיר בית לחבירו: משכיר חייב להעמיד לו דלתות לפתוח לו חלונות לחזק לו תקרה לסמוך לו קורה, ושוכר חייב לעשות לו סולם, לעשות לו מעקה, לעשות לו מרוב, ולהטיח את גגו בעו מיניה מרב ששת *מזוזה על מי, מזוזה *האמר רב משרשיא "מזוזה חובת הדר היא, אלא מקום מזוזה על מי? אמר להו רב ששת תניתוה "דבר שאין מעשה אומן השוכר עושהו והאי נמי לאו מעשה אומן הוא אפשר הוא בגובתא

כלומר בבתים שלו עד שמניח לו טליתו כלומר ביון שמעלה על דמיו אין לך מוציא גדול מזה. כוכסיה על שם שמלוייס כדלמרינן (שבת דף סג.) כמלן תלין כוכסי בדקלא *תלאי על תמרים: **דלייקור כתי**. שהפסדו ניכר: **נפל ליה ביתיה**. למשכיר: **למר ליה**. לשוכר: **לא עדיפת מינאי**. הואיל [א] והגיע זמנו מוציאו ול"ל הלא ליכך בא עלי אלא מחמת שלא הודעתיך ואתה ליכך מוצא בית לשוכר, אלא אני לא היה לי להודיעך שלא ידעתי שיפול ביתי ואני אינו מוצא בית לשכור ולא טוב שתשוב אתה בפנים ואני בחוץ: **וניה**. לאחר הלי משכיר או תורתיה או יהביה במתנה: **למר לו**. שוכר לזה שקנאה: **לא עדיפת מגברא דאתית מיניה**. מי שמכרה לך כשם שהוא לא היה יכול להוציאני אלא אם כן תרצה אתה: **מיניה וניה**. מן היין עצמו: **כי מרית מרכא**. כלאיים הוא: **מתני' וכגגר**. שטעלין בו את הדלת ותוחבין תוכו בקורת המיסקופה: **בזכו של בעל הבית**. משכיר וכגמרא מפרש לה: **פיזגא מן המגור**. לפר הוא נעשה זכו: **גמ' לאתוי לו מקרקע**. אם התליטו הנסרין: **לסמוך לו קורה**. אם נשברה תחת מהן: **מרזב**. כל גגותיהן טחין בטיט ומטופפין מן מרבע לדיהן ומוסיפין נסרים לכותל לצד הגג להרחיק המים מן הכותל וכשנפלה תחת מהן הדיוט מחזירה: **מוכח סדר בית**. דדרכיהן *מנחות (דף לד.) "ביתך" דרך ביתך למי שנכנס ויולא לה זה הדר בה: **מקום מזוזה**. הטן שהללת עוקף עליו ואף הוא קרוי מזוזה ואם אתן הוא לריך לנקוב בו סדק להניחה בתוכה:

גנובתא דקניא · ותולה לומה: **לריעא** · שוכר משכירו הוה דקניא ריעא לי יעלנה בידו וילך: **ותורי דמשכיר** · לכיון דלא לוגריה ליה מסתמא דתורי דמשכיר הוו דה: **כתלר דמשכיר** · [א] שלא השכיר לת התלר: **ותורי דתמו מעלמא** · ומסתם גלגיס לתקורי מפקריגהו בעלים וקניא ליה תלרו ותפילו קדם (תורה אור השלם)

בגובתא דקניא ת"ר המשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויוצא, ומנכרי נוטלה בידו ויוצא, ומעשה באחד שנטלה בידו ויצא וקבר אשתו ושני בניו מעשה לסתור? אמר רב ששת אריש: הובל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד: במאי עסקינן אלימא בחצר דאגיר ליה לשוכר ותורי דשוכר אמאי של בעה"ב? אלא בחצר דלא אגירא לשוכר ותורי דמשכיר, פשיטא(ג)* לא צריכא בחצר דמשכיר ותורי דאתו מעלמא קמו בה, מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא *דאר' יוסי ברבי חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו (ג) מיתיבי אם אמר כל מציאות שיבאו לחנותי היום תהא לי חצרי לא אמר כלום ואם איתא להא דא"ר יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו' אמאי "לא אמר כלום"? הכא במאי עסקינן בחצר שאינה משתמרת, אי הכי אימא סיפא ויצא לו שם מציאה בעיר דבריו קיימין ואי בחצר שאינה משתמרת, כי יצא לו שם מציאה בעיר מאי הוי? כיון דיצא לו שם מציאה בעיר מיבדל בדילי אינשי מינה והויא לה כחצר המשתמרת, מיתיבי ובל היוצא מן התנור ומן הכירים והקולט מן האויר הרי הוא שלו, ושברפת ושבחצר - של בעל הבית ואם איתא להא דר' יוסי בר' חנינא דאמר "חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו" קולט מאויר, אמאי "הרי הוא שלו" אויר חצרו הוא?! אמר אביי במדביק כלי בשולי פרה רבא אמר אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי, *ומי פשיטא ליה לרבא והא מיבעי בעי לה *דבעי רבא "זרק אדנקי בפתה זה ויצאתה בפתח זה מהו? אויר *שאין סופו לנוח כמונח דמי אן לאו כמונח דמי? התם לא מיפסק ולא מידי הבא מיפסק כליל ושברפת ושבחצר הרי אלו של בעל הבית חרתי! אמר אביי הכי קאמר ושברפת שבחצר הרי אלו של בעל הבית אמר רב אשי זאת אומרת המשכיר חצירו - סתם לא השכיר רפת שבה בהמה יוני שובך ויוני עליה חיובות בשילוח ואסורות בגזל מפני דרכי שלום בתרתי: ואם איתא להא דאמר רבי יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו קרי כאן "כי יקרא" "פרט למזומן? אמר רבא ביצה-ביציאת רובה הוא דאיחיבה לה בשילוח, ומיקנא לא קניא עד דנפלה לחצרו, וכי קתני "חיובות בשילוח" מקמי דתיפול לחצירו, אי הכי אמאי "אסורות משום גזל? אמן ואבעית אימא לעולם ביציאת רובה דעתיה עילוה, והשתא דאמר רב יהודה אמר רב "אסור לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם שנאמר "שלח תשלח את האם" והדר "את הבנים תקח לך "אפי' תימא דנפלה לה לחצרו: "כל היכא דאיתו מצי זכי ליה חצרו זביא ליה "כל היכא דאיתו לא מצי זכי ליה, חצרו נמי לא זביא ליה, "אי "אסורות בגזל מפני דרכי שלום" דרכי שלום אן דלא מעליא הוא אן דלא שלחה הא בעי שלוחה בקטן דלאו בר שילוח הוא, קטן בר דרכי שלום הוא: ה"ק אבין של קטן חייב להחזיר לו מפני דרכי שלום: **מתני'** המשכיר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה לחדשים השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר *משעשה בציפורי באחד ששכר מירחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש

ובא

בגובתא דקניא · מכלן גרלה כמו שפירש רש"י במנחות (דף נג.) שמניחין המזוזה מעומד לכן לריך גובתא דקנה שלא תפול לכל לפי"ם שמניח לותה מיוסב כמו ספר תורה מוכח בחרון ולא מעומד ובמנחות (שם) נמי עשלה כמין נגר פסולה והייגו מעומד דשלהי המוכר פירות (ב"ב דף קפ. ושם) לתר על כמין נגר הייגו קטורת חמור מעמע במעומד קלמר ואם כן גובתא דקניא למה לי ויש לומר שלא תכלה מלחלוחית הכותל: **מסייע** פירשתי בפ"ק (דף יג.): **קולט** מן האויר לתחי הרי לתו שלו · תימה ולי ליתא דרבי יוסי לתחי בהמלר של בעה"ב: **תרתי** · פי' דסתרן להדדי דהתי שכרפת לת לינעריך למיתני לגופיה דפשיטא הוא דשוכר בית כחלר שתן לו כרפת כלוס ולת תגת לתן למידק שכרפת לבעל הבית לפי שתן [כה] לשוכר כלוס [ב] תכל בחלר שים לשוכר כה היכך כניסה ויליאה לביתו לת הוי לבעל הבית והדר תני שלף שבחלר לבעל הבית: **פרט** למזומן · ות"ת ותתי לת פריך נמי מסיפא תתי לסורין מפני דרכי שלום גזל גמור הוי ו"ל דמריצת ניחת ליה למיפרך והש"ס דמני פריך מסיפא לי נמי לת מני למיפרך מסיפא דליכת למימר דהכי קלמר לסורות משום גזל גמור הביצים ותתן מפני דרכי שלום: **אי** הכי תתי לסורים משום גזל · דלפי' משום דרכי שלום ליכת ומצני לתתן פי' ולת לביצים/ות"ת לתן נמי הת לריך שיעור וי"ל כי ליכת ביצים מתתיה וה"ה דה"ת למימר כה"ד מעיקרא לביצים שנפלו יש גזל גמור ולתתן יש דרכי שלום:

לא לריכת בקטן · ול"ג דשלחה הקטן דלקתו קטן יהת שלו תלת הקטן לקח הביצים בלת שיעור שעדיין לת זכה בעל השובך בביצים ותימה דלפי' בגדול ה"מ לתוקמי וכגון שנתן ידו לו בגדו תחת הביצים בשעה שהם רובצת עליהם ולת נתכוין לזכות בביצים עדיין דלסור הוא תלת עשה כן כדי שלת יזכה בעל השובך בביצים תה"ב (ע"ב ושם) ושיעור לת הת ושטען עכשיו וזוכה בהן ובת

הגהות הב"ח

(ג) גמ' לריכת בחלר דמשכיר · ר"ת ע"ל דף מט ע"ב: (ב) רש"י ד"ה קרי וכו' דכיון: (ג) ד"ה ביליאת רובה: (ד) תוס' ד"ה לת ואי ושם"ב שיעור כ"מ"ל ותום' ו' נמחק:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה בחלר דמשכיר שלא כדי. ג"ב תלל כמ"ש בתוס' ספ"ק דבכ"ב ועמ"ש בתוס' ספ"ק דבכ"ב דגם בזה יוד"ל ג' דב פשל תמר כו' כי זכה כו' (ועי"ש בפ"ק ז):

מסורת השים

[ספרים ד.] ג' ב"ב פ"ב ה"ב.

* ג' ב"ב פ"ב ה"ב. ספרים ד.] ג' ב"ב פ"ב ה"ב. ספרים ד.] ג' ב"ב פ"ב ה"ב. ספרים ד.]

ובא מעשה לפני ר' יוסי כו' • תימה למשמועל מסמע דמספקא ליה לר' יוסי אי תפיס לגון לחתרן ובתמורה (דף כה: ושם) גבי תמורת עולה ושלמים ת"ר יוסי אומר תפוס לגון שניהם ובמזיר פ"ב (דף מ· ושם) ובזבחים (דף ג · ושם) ובפסחים (דף עג· ושם) ובמנחות (דף קג: ושם) אית ליה לרבי יוסי דבמר דבריו אדם נתפס וי"ל דהכא מספקא ליה שאי אפשר לומר(נ) דעתם של שניהם שהרי סותרים זה את זה אלא בתמורה שאיכם סותרים זה את זה ת"ר יוסי תפוס לגון שניהם והיינו דנזיר דמפרש דבריו הכיני מיר מן הגרוגרות והכי עלי מנחה מן הטעורים קאמר דבמר דבריו אדם נתפס: **הוה** למימרא פרושי קא מפרש · פי' בקונטי' לסתירה מאי מעי מאי מאה מעי לית ליה מאום תפוס דמפרש (ד) לגון לסתירה אבל דאומה מאי מעי לית ליה מאום תפוס לגון לחתרן לגון לסתירה דתנן בפרק גט פשוט (ג"ב דף קפה:) זוזים מאה דחיטין סילעין תלתין חין לו לגון מאה אלמא כי פרושי מפרש לחינין בתר פחות שבשעות למימר דחיטין סילעין תלתין גרועין דליכא למימר התם לית מפרש הע"ג דאמר חיטין כיון שרוקין כל כך זה מזה מאה מתלתין (ה) לגון מהדר קא הדר ליה דת"ק היה הולך הכל לאחר התחתון כדתנן התם כתב למעלה מנה ולמטה מתחים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש לפי מהתם מהיות לסתירה הוה אמינא הכא פרושי קמפרש והוי כולו לשוכר דהכי קאמר י"ב דינרים לשנה לף שהשלם לי דינר בכל חדש לית לחתרן עד סוף שנה כמו שכירות שהיה משתלמת לגון לבסוף וכי האי גונא אמר פרק בית כור (שם דף קה· ושם) גבי תלוקן עליו תביריו על בן נגש ושני הוה אמר הכא כולו למשכיר גרידא ת"ל בהסיה לסתירה פרושי קמפרש ונישל בתר פחות שבשעות כי ההיא דגבי גט פשוט לף ע"ג דלא אמר לחינין מאה מעי כדקאמר התם לי נמי הוי אמינא הכי דכולו למשכיר לגון לו משום הכי לית לחתרן לגון מספקא ליה ומשום לדקרקע בחזקת קיימת הוי למשכיר ואפי' לפיך מיפך כדאמר רב נחמן ורבינו שמואל פי' בפרק בית כור בע"א לי מהתם דמרחק ת"ל פרושי קמפרש שמסופק היה וקאמר י"ב דינרים לשנה אם היה פשוטה ודיבר זהב לחדש אם היה מטובבת ולכך כולו למשכיר ולהו משום הכי לגון לחתרן והשתא לית הוי פרושי קא מפרש כההיא דהתם הוי לעיל דהתם לדפרושי ר"י ותו ההיא דמרחק לין גריך לדהוה משום דפרושי קמפרש דבלהו הכי ליכא למידחי דטעמא הוי משום דקרקע בחזקת עומדת ואפילו לפיך מיפך וכדפירש ר"י ניחא לית לדפ' בית כור ליכא מיושב לגון לי מההיא דמשמע דקאי אמרחק ואכתי יש כיוצא בזה בגמרא ולפירוש רבינו שמואל ליכא מיושב אם אם לית לפיך אם רבינו שמואל ולפירוש הקונט' ליכא מיושב אם אם לית לפיך אם רבינו שמואל וכלן לפירוש הקונט' וי"ם דל"ג לי מהיות לית גרם מהו דתימא ותו לית ואיתא טפי: **בחזקת** לית נפדה · ות"ת לחבי לאחר בפרק המוחפים (ב"ב דף כי· ושם) ד"ה ונפדה) עבד לחיים לפרש בנו זמניה דאמאי הוי בחזקת לית נפדה וי"ל דהתם הוי טעמא כי היכי דלית לעבדן והא לית שייך בפדיון הבן שיכול ליתן לאיזה כהן שירצה לכל קשה דת"ק היכי מייתי הכא מיניה ליתי לשוכר דשייך טעמא דלית למ"ד לגון יש לומר דלהכי הוי בחזקת לית נפדה לפי שירת שיכול הבן לו יתעכבו המעות תוך שלשים לחין בו פדוי כדאמר רבא בפרק יש בכור (בכורות דף מט· ושם) ושוכר נמי ירא להקדיש השכר פן יפול הבית [ב] לו יפול ביתו של משכיר עמו ויוציאנו דאמר ליה לית לך עדיפא מנאי כדאמרינן לעיל (דף קת:): נקיטת

ובא מעשה לפני ר' יוסי כו' • תימה למשמועל מסמע דמספקא ליה לר' יוסי לי תפיס לגון לחתרן ובתמורה (דף כה: ושם) גבי תמורת עולה ושלמים ת"ר יוסי אומר תפוס לגון שניהם ובמזיר פ"ב (דף מ· ושם) ובזבחים (דף ג · ושם) ובפסחים (דף עג· ושם) ובמנחות (דף קג: ושם) אית ליה לרבי יוסי דבמר דבריו אדם נתפס וי"ל דהכא מספקא ליה שאי אפשר לומר(נ) דעתם של שניהם שהרי סותרים זה את זה אלא בתמורה שאיכם סותרים זה את זה ת"ר יוסי תפוס לגון שניהם והיינו דנזיר דמפרש דבריו הכיני מיר מן הגרוגרות והכי עלי מנחה מן הטעורים קאמר דבמר דבריו אדם נתפס: **הוה** למימרא פרושי קא מפרש · פי' בקונטי' לסתירה מאי מעי מאי מאה מעי לית ליה מאום תפוס לגון לחתרן לגון לסתירה אבל דאומה מאי מעי לית ליה מאום תפוס לגון לחתרן לגון לסתירה דתנן בפרק גט פשוט (ג"ב דף קפה:) זוזים מאה דחיטין סילעין תלתין חין לו לגון מאה אלמא כי פרושי מפרש לחינין בתר פחות שבשעות למימר דחיטין סילעין תלתין גרועין דליכא למימר התם לית מפרש הע"ג דאמר חיטין כיון שרוקין כל כך זה מזה מאה מתלתין (ה) לגון מהדר קא הדר ליה דת"ק היה הולך הכל לאחר התחתון כדתנן התם כתב למעלה מנה ולמטה מתחים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש לפי מהתם מהיות לסתירה הוה אמינא הכא פרושי קמפרש והוי כולו לשוכר דהכי קאמר י"ב דינרים לשנה לף שהשלם לי דינר בכל חדש לית לחתרן עד סוף שנה כמו שכירות שהיה משתלמת לגון לבסוף וכי האי גונא אמר פרק בית כור (שם דף קה· ושם) גבי תלוקן עליו תביריו על בן נגש ושני הוה אמר הכא כולו למשכיר גרידא ת"ל בהסיה לסתירה פרושי קמפרש ונישל בתר פחות שבשעות כי ההיא דגבי גט פשוט לף ע"ג דלא אמר לחינין מאה מעי כדקאמר התם לי נמי הוי אמינא הכי דכולו למשכיר לגון לו משום הכי לית לחתרן לגון מספקא ליה ומשום לדקרקע בחזקת קיימת הוי למשכיר ואפי' לפיך מיפך כדאמר רב נחמן ורבינו שמואל פי' בפרק בית כור בע"א לי מהתם דמרחק ת"ל פרושי קמפרש שמסופק היה וקאמר י"ב דינרים לשנה אם היה פשוטה ודיבר זהב לחדש אם היה מטובבת ולכך כולו למשכיר ולהו משום הכי לגון לחתרן והשתא לית הוי פרושי קא מפרש כההיא דהתם הוי לעיל דהתם לדפרושי ר"י ותו ההיא דמרחק לין גריך לדהוה משום דפרושי קמפרש דבלהו הכי ליכא למידחי דטעמא הוי משום דקרקע בחזקת עומדת ואפילו לפיך מיפך וכדפירש ר"י ניחא לית לדפ' בית כור ליכא מיושב לגון לי מההיא דמשמע דקאי אמרחק ואכתי יש כיוצא בזה בגמרא ולפירוש רבינו שמואל ליכא מיושב אם אם לית לפיך אם רבינו שמואל וכלן לפירוש הקונט' ליכא מיושב אם אם לית לפיך אם רבינו שמואל וכלן לפירוש הקונט' וי"ם דל"ג לי מהיות לית גרם מהו דתימא ותו לית ואיתא טפי: **בחזקת** לית נפדה · ות"ת לחבי לאחר בפרק המוחפים (ב"ב דף כי· ושם) ד"ה ונפדה) עבד לחיים לפרש בנו זמניה דאמאי הוי בחזקת לית נפדה וי"ל דהתם הוי טעמא כי היכי דלית לעבדן והא לית שייך בפדיון הבן שיכול ליתן לאיזה כהן שירצה לכל קשה דת"ק היכי מייתי הכא מיניה ליתי לשוכר דשייך טעמא דלית למ"ד לגון יש לומר דלהכי הוי בחזקת לית נפדה לפי שירת שיכול הבן לו יתעכבו המעות תוך שלשים לחין בו פדוי כדאמר רבא בפרק יש בכור (בכורות דף מט· ושם) ושוכר נמי ירא להקדיש השכר פן יפול הבית [ב] לו יפול ביתו של משכיר עמו ויוציאנו דאמר ליה לית לך עדיפא מנאי כדאמרינן לעיל (דף קת:): נקיטת

ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יהלוקו את חדש העיבור: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם אמר לו בשנים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש יחלוקו ומעשה נמי בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רבן שמעון ב"ג ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור אמר לפניהם התם הוה יהיבנא ליה כוליה למשכיר, מאי קא משמע לן הפום לשון אחרון הא אמר רב חדא זימנא דאמר רב הונא אמרי בי רב אסתירא, מאה מעי מאה מעי מאה מעי, אסתירא אסתירא אי מהתם הוה אמינא פרושי קא מפרש קמשמע לן השתא אמר בבא באמצע חדש עסקינן אבל בא בתחלה חדש כוליה למשכיר בא בסוף חדש כוליה לשוכר, מי אמר שמואל לא אמרינן תפוס לשון אחרון והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה, כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה: התם מעמא מאי משום דרב נחמן אמר רבא דרקע בחזקת קיימת, מאי לקמיל תפוס לשון דרב: אעיג דאפיך מיפך/בעו מיניה מרבי ינאי: שובר אמר נתתי ומשכיר אומר לא נטלתי על מי להביא ראיה: אי בתוך זמנו תנינא, אי לאחר זמנו תנינא דתנן [א] מת האב בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה לא צריכא ביומא דמשלם זמניה מי עביד איניש דפרע ביומא דמשלם זמניה אי לא אמר להו ר' יוחנן תניתוה

שביר

גמ' מעשה לסתור · ריצתי תנא לו כוליה דשוכר, לו כוליה דמשכיר, ומייתי מעשה דיחלוקו: **ואם אמר לו וכו'** · דלימא תרתי ליקני לשנה ולחדשים: **יחלוקו** · דלת ידעינן לי תפוס לגון לחתרן לו לגון לחתרן: **לסתירה מאה מעי מאה מעי** · הם לחד לומר לחבירו "בכמה תפץ זה"? לומר לו "לסתירה מאה מעי" ונתרלו, מאה מעי מייב לו: **ואם אמר "מאה מעי לסתירה" מייב** לו לסתירה, תפוס לגון לחתרן: **לי מהתם** · הוה לימיה מעמא לף משום דאית ליה תפוס לגון לחתרן לגון דהתם כוליה לגון לחתרן חד לגון פרוסי קמפרש סלע גדול שהוא שוה מאה פרוטות וכי לומר מאה מעי לסתירה הכי ת"ל מאה פרוטות רשות שהיו שוות לגון סלע, לסתירה = סלע מדינה והוה לגון סלע, לסתירה = סלע מדינה והוה לגון סלע, לסתירה = סלע מדינה והוה

שביר בזמנו נשבע ונוטל · לפי שיש שילת ממלוכתו תבעו נשבע שלא קיבל, ונוטל, שזה אחד מן 'הנשבעים ונוטלין' המוזרים במסכת שבועות (דף מד:) שתקנו להם חכמים דשקלוה לשבועה מבעל הבית ומדיוה לשכיר משום דבעל הבית טרוד בפועליו וכשבור שתבע זה כשתבעו לחכירו: (ג) **אבל** · בעלמא [נקמן קיף.] **לפני** · ביום זמנו נתן לומר 'פרעתיך' כבר' ובשבועה היסת שהטילו חכמים על מי שחיוב מודה במקצת: **ובמצ** **ליה** · משביר לשוכר שטרח שהשכירה לו לעשר שנים ולא נכתב בשטר זמן ולאחר זמן בא לפני ב"ד ואמר בבר דרית בה חמש שנים וזה אמר לא דרית אלא שלש: **מיומן** · בעל הבית דקרקע בחזקת בעליה עומדת על כל דבר שפק הבא לפניו: **מבורא** · שובר: **דלא תמוק כזי** · דלא תימח לקוחה היא בידי ולא שמוכל לתבוע עשר שנים לעולם: **שואל אדם בעודו לעולם** · לפי רוחה אדם כלי לחבירו ואומר "השאילני בעודו" ופ"ן "אן" שאול לו לעולם כל זמן שהוא רולה למלוכה דכלי "בעודו" משמע לן כל זמן שהוא "[בעודו] (לפילו) מחזירו, חוזר וטוענ כשילטרך: **והוא דקני מיניה** · בבעלים אבל לא קני, [ב] מכי אהדריה כלתה קנייה דמסיקה לחשובה: **ומהדר ליה קמיה** · וכשיפחות שלא יהא לרולי, יחזיר לו שבריו דהא לאו במתנה יהביה אלא שאלה הולי: [ג] **ובעודו** (ג) הוא והלי לאו טוב הוא: **פרדיסא** · כתמא: **רפיק ביה** · חד פרדיסא: **כל דבעי** · לפילו [ד] גדול כאנטוכיא: **ואי מ"ל פרדיסי** · רפיק ביה כל פרדיסי דאית ליה ולא תימרינן תרי פרדיסי הוא דקתמר ליה לאפי' טובא נמי משמע: **לוגלן** · השאילני: **גרגותא** · בתר מיס חיים להסקות שדות: **לא בני לה** · אם בא לבטולו ולומר עוד שאול לי לעולם זה, מעכב עליו ואומר לו השאלתיך אלא חומו ולא כשעשה אחר: **בני לה** · והרי היא שאולה לו עד שיעשה כל שדותיו: **כי גרגותא** · אמר לו בלשון הזה השאילני כי גרגותא "השאילני מקום לחפור בו בחל" קאמר ליה: **וכרי ולוי כמה גרגותי בארעיה** · אם לא ימלא כאן יחפור במקום אחר עד דמתרמי ליה מקום הרלוי: **ולריך למיקני מיניה** · מטיקרא, ולי לא קנה מיניה דיבורה בעלמא ק"ל ומאי למהדר בייה: **מתני'** חייב **להעמיד לו בית** · בימי שכירותו: **לא יעשנו קטן** · השוכר מעכב עליו לי אפשי בבית גדול ולי אפשי בבית קטן: **גמ'** ולי **דאמר ליה "בית זה"** אני מתכוין לך: **מודה ליה** · הלך לו, מזלו גרם, ולמאי חייב להעמיד לו בית: **וליטעמיך ק"ל מסו דמיממ מאי "כוס" דקאי מגודה דגפרא** · שהוא חשוב ומגודה דמהיות הוא דמתני בהדיה שדרך בני אדם מקפידין בכך, אבל אחרכו ורחבו לא אתני בהדיה: **קמ"ל** · דאפילו מילתא אחני:

הדרן עלך השואל

המקבל · * **לו בחריסות** למחצה ולשלים ולרביע, **לא בחכירות** בכך וכך כורים לשנה: **לחרוש** · אחרין · אחר הקילרה לו העקירה כדי להפוך שרשים של עשבים לעיס שבו וימותו ולא יחזרו וילמחו לכשחזרט: **בזמורות** · נמי בעינא מיבעי ליה אם לפי שעטוקר הכל ודם לא כמו בזמורים ומתרבה הכל הכא : **נקיטת** חמש שנים · פר"ח לשון אחד וכן בקונטרס שאין כאן בשטר לא תהילת השנים ולא סופן, והשטר ביד השוכר ואומר מאביר לשוכר כבר ברית ה' שנים ופריך בשטר מלוה מי נאמן לומר פרעתיך פלגא ומשני הכא ה"ל דכתבי לך שטרא כי היכי דלא תחזק פירות עיקר השטר בכתב בשבילי שלא תאחר לקוח הוא בידי ואין השטר בידך שלא לאכזך לך השנים כמה היו מכל מקום עיקר השטר בשבילי נכתב אע"ג כן יש קול שבמשכנתא הוא שלוך אע"פ שהשטר בידך ולשון שני פר"ח וזה לשונו יש לומרים שכתוב בשטר בזמן כך וכך שכירת חלרו של פלוני עשר שנים בך' דיעבים ל' דיעבים בכל שנה ושנה ה' שנים טובין השוכר ואמר למאביר נקיטת חמש שנין כו' ותסיקנא דהשוכר נאמן בשבועה ומסתברא כי היכי פירותא בתרתי עכ"ל ולשון זה נראה עיקר חדא דבנאמנות השוכר האומר שפרע השכירות לייני נמי לעיל מיניה בסמוך ומשמע דבהכי נמי לייני (ד) ועוד דהשתא ניחא טפי מה שאמר במסקנא שלא נעשה השטר לגודיינא נלמד כדי שלא יחזיק השוכר ללפי זה השטר יפנו ביד המאביר: **שואל** אדם בעודו · בעוד בערך שואל מפרש בעודו בטובה שמחזיק השואל להשאיל יכול השואל להשתמש לעולם בכליו של משאיל ואין נראה: **פרדיסי** רפיק ביה כל פרדיסי דאית ליה. וא"ת לאמר בריש המוכר את הבית (ג"ב דף סא: ושם ד"ה ערעתא) ערעתא תרתי משמע ואין לומר דהתם נמי לי אמר תרעתי הוה משמע כולהו כמו פרדיסי דהא אמר התם בסוף פרק (דף סט:) דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי וה"ה לא וי"ל דהיינו דוקא גבי מכר דאין נמו לומר שמכר כל הקרקעותיו אלא הפירות אבל בשאלה לינו מקפיד דמשאיל לכל לרכו(ה) ועוד י"ל דהתם יד לוקח על התחתונה שהמוכר מוחזק והכל יד המשאיל על התחתונה שהשואל מוחזק כיון שסופו להחזיר ואין נשאר בידו כדאמר לעיל קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפי' בסוף החדש לא דמי דלוקח קרקע שאין יכול להגניע נשמטו מיד בעלה חזקין בתר חזקה קמא אבל במטלטלין חזקין בתר מאן דחופס השתא היכא דליכא חזקת קרקע כנגדה:

הדרן עלך השואל

המקבל · בתבן ובקש · לולו שנקלין עם השבולת קדוי ⟨כב⟩ והשתא בחלן קדוי ⟨קב⟩ שקולין חשטובל"ח כדכתיב (נרחמית כל) גם תבן גם מספוא רב עמו (שמות ה) לקוסם קש לתבן שהיו מלקטים בשדות הקש הנשאר אם תמת התבן כבר הוליכוהו הבעלים היש לבעה"ב ובן למרינן בפרק שואל (שבת דף קכ:) בשלמת קש משכחת לה בתמוכר תבן במחובר דהיכא דתעלי הוה ליה לעומרי דלקמל.(ו) בעינא דהיכא דתעלי הוה ליה לעומרי דתפקיר גלית לעשות תבשיל מן התבן ולזבל השדה ולהכי קאמר דקיימל עומר שיהא הקש במקום הזבל הטוען מן התבן והא דקאמל דתבן במחובר היכי משכחת לה [ד"ה כיצד] [וע"ע תוספות שבת לו: ד"ה כיצד] :

הגהות הגר"א

[א] גמ' תמצי . נ"ב גירסת ר"ח לחזיק עלך. נעל העיטור ועי' בתוס' (ולעון שני פר"ח כו') : [ב] רש"י ד"ה כו' ודוק דקני · מכי כו' · נ"ב ור"ן ד"ה ורמב"ם מפרשים אפי' לא מהדריה · ועי' לקמ"ה וכא"ד ב"ח : [ג] שם ד"ה ומהדר . ובטובו כו' . נ"ב ר"ל בחילו יכול לקנות : [ד] שם ד"ה כל דבעי אפי' כו' . נ"ב ורמב"ם פי' אפי' ליש

קב א ב מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ו סמג עשין ל טוש"ע ח"מ סי' פט סעיף ב ופעיף ג :

קג ג מיי' שם פ"ז הל' ג ועיין בהבנות וכמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שיז סעיף ג :

קד ד מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ב :

קה ה ו : מיי' פ"ח מהל' מכלי שלוה ופקדון הלכה ח סמג לאוין נב טוש"ע ח"מ סי' שמג סעיף ו :

קו ח מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ז :

קז ם מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ח:

קח י כ ל ם מיי' פ"ה מהלכות שכירות הלכה ז סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף י :

א ג מיי' שם פ"ח הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שכ סעיף ד :

ב ם מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שכז סעיף ב :

הגהות הב"ח

(ה) בשטעה למכוס : (ב) רש"י ד"ה שביר וד"ה אבל בא"ד ומהדר : (ג) ד"ה ומבדר וכו' ובעובטו הולי והלי : (ד) תוס' ד"ה נקיטת וכו' דבכהי נמי מייני הכא ועוד : (ה) ד"ה פרדיסי וכו' ועוד ל"ל . כ"ב וכרים המוכר [את] זה : (ו) תוס' ד"ה המקבל וכו' ובגמרא דקאמר התי אמר בעינא דתיבעי :

נוסח אחר בגליון
"אושלי" בהגה' ט"א ע"פ גי' ואושלף בגי' נוסח ראשון
נוסח אחר בגליון
ט"א ע"פ גי' ונוסחאות
נוסח אחר
כ"א כ"ב ב"ה בחריסות ובחכירות ח"ב ב"ת ט"א ב"ה ובחכירות ח"ב ב"ת ט"א ב"ה בחכירות ח"ב ב"ת ט"א ב"ה בחכירות ח"ב ב"ת ט"א ב"ה ב

ואזל הוא ויהיב כריבעא · תימה דהכא משמע דבעל הבית שקיל פחות מן התרים וכבל דוכתי משמע שהתרים טוטל פחות כדתמרינן במי שתחזו (גיטין דף עד:) כ"ע לו תלת ושקלי ריבעא ותו לית לרבעה ושקיל תילתא ולקמן בפירקין (דף קי:) נמי תמרינן תרים תומר למתה ירדתי ובעל הבית תומר לעניים הורדתי משמע שתרים רגיל ליטול פחות ולא יותר וי"ל דהכא תייירי שהתרים נותן זרע לכל בכל דוכתי תייירי שבעל הבית נותן זרע לו בכרמים ופרדסים שלו לריך זרע לחיכא למתרא דעבדי הכי לתרוסקי יהיב ביזרא ואיכא לתרוי דעבדי הכי דמרי לתרעא יהיב ביזרא כדתמר לעיל בסוף לישנא כמך (דף עד:):

בורא ופתח · פר"ח חרין וכן חרין שכך רגילים לעשות סביבות השדה מחון לגדר כדתמרינן בסוף פרק בית כור (ב"ב דף קח:) ובערוך [ערך מרכבתא] פי' כפירוש הקונטרס: **בלמא** · פירוש שמירה כמו פיו בלום (בכורות דף מ:) פירוש סגור וכן בלום עלמו בשעת מריבה שילהי כסוי הדם (חולין דף פט:) לכל לומר בלום בסוף פרק התקבל (גיטין דף סז: ושם ד"ה בלום) הוא בסמ"ק (ג) כמו טיסה בלוסה מעורב בפרק לולב גדול (שבת דף עו:) ולוגרות בלוסין בב"ר (פרשה ס):

מנכה לו מחכורו · כין בחכירות בין בקבלנות תייירי כדתמר בגמרא ותט"ע דתנן לקמן (דף קה:) המקבל שדה מחבירו ותכלה חגב או מכת מדינה היא מנכה לו מחכירותו ולא תייירי הלא בחכירות דבקבלנות חיט מנכה לו הלא טוטל שלים לו רביע כמו שהתנה כדפירש לקמן בקונטרס מ"מ הכא בסיפא מנכין לו כיון דת"ל בית השלחין דלא חיכבי ליה למימר כיון דקתי בגווה מדתמר זו כדתמר בגמרא ס"מ שרוצה לומר כל זמן שהתה בית השלחין כמו שהיא עכשיו שים בה מעין · דלתפסר

בזמורות ובקנים, ושניהם מספקין את הקנים: **גמ'** תנא מקום שנהגו: לקצור אינו רשאי לעקור, לעקור אינו רשאי לקצור, ישניהם מעכבין, זה על זה לקצור ולעקור: **האי אמר** "בעינא דתחתבן לי ארעא", **האי אמר** "לא מצינא, לעקור אינו רשאי לקצור", **האי אמר** "בעינא דתינקר ארעא", **והאי אמר** "בעינא תיבנא", **ושניהם מעכבין זה על זה** למה לי? מה טעם קאמר: מה טעם לקצור אינו רשאי לעקור, לעקור אינו רשאי לקצור, משום דשניהם מעכבין זה על זה:

לחרוש אחרין יחרוש: **פשיטא** לא צריכא באתרא דלא מנכשי ואזל איהו ונכיש, מהו דתימא אמר ליה האי דנכישנא אדעתא דלא כריבנא לה **קמ"ל** [א] דאיבעי ליה לפרושי ליה: **הכל** כמנהג המדינה: "הכל" לאתויי מאי? לאתויי **הא דת"ר** מקום שנהגו להשכיר אילנות על גבי קרקע משכירין, מקום שאין נהגו להשכיר אין משכירין, מקום שנהגו להשכיר, משכירין, **פשיטא** לא צריכא דכ"ע יהבי בתילתא ואזל איהו וייהבי בריבעא, מהו דתימא דאמר ליה "האי דבצרי לך אדעתא דלא יהיבנא לך באילנות" **קמ"ל** דאיבעי ליה לפרושי ליה: מקום שנהגו שלא להשכיר אין משכירין: **פשיטא** לא צריכא דכ"ע מקבלי בריבעא ואזל איהו וקיבלה בתילתא, מהו דתימא א"ל "האי דטפאי לך אדעתא דיהבת לי באילנות" **קמ"ל** דאיבעי ליה לפרושי ליה: כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש: אמר רב יוסף בבבל נהיגו דלא יהיבי תיבנא לאריסא למאי נפקא מינה דאי איכא אינש דייהיב 'עין יפה הוא' ולא גמרינן מיניה אמר רב יוסף [ב] בוכרא ומפתא וארכבתא, ולני דחזירא דבעל הבית, וחזירא גופיה דאריסא, [ג] כללא דמילתא כל עיקר דבעל הבית, גטירותא יתירתא דאריסא, ואמר רב יוסף [ג] מרא וזבילא ודוולא וזרנוקא דבעל הבית, אריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: (ג) קנים מאי עבידתייהו? אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה ליה? מה טעם קאמר: מה טעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים:

מתני' המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן, **יבש המעין ונקצץ האילן** אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו [ד] ניחא ליה מכת מדינה היא: אמר רב פפא דיבש נהרא וזו מאי דאמר ליה איבעי

דבעל הבית, וחזירא גופיה דאריסא, כללא דמילתא כל עיקר דבעל הבית, גטירותא יתירתא דאריסא, ואמר רב יוסף [ג] מרא וזבילא ודוולא וזרנוקא דבעל הבית, אריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: (ג) קנים מאי עבידתייהו? אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה ליה? מה טעם קאמר: מה טעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים:

מתני' המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן, **יבש המעין ונקצץ האילן** אינו מנכה לו מן חכורו; אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו [ד] ניחא ליה מכת מדינה היא: אמר רב פפא דיבש נהרא וזו מאי דאמר ליה איבעי

נוסחא ופירוש אחת אינו יכול לבוא לידי טעות מן האנקיר כיון שם בעל הבית נותן זרע לכל אחד ואחד ונקצץ אילן ויבש מעין לשון זכר כמו ראשו מאיר ופניו מאירות

נוסחא/מבנה ◇ הגהות הב"ח (ל) גמ' מקנני בריבעתא ואזל ליה: (נ) שם קנים מלי עבידתייהו: (ס) שם ב"ב דף ס"ט פרכ"ם קנים מלי עבידתייהו מה נריכים לכרם קנים הגדילים בקרקע דקנים שמעמיד מעמיד ליה במקום גידול כמו מיתת הקנים קנים כמהולקין מפולגין שמעמידין תחת הגפנים ומפרש בגמרא שיהיו הגפנים זקופין והמחלוקות תולין כאויר ולא יתקלקל בקרקע ויקיון לזה פפ"ט: (ג) רש"י ד"ה וזבילא פ"ק ב"ב. נ"ב בלשון משכנה מ"ס ב"ב גמ': (נ) תוס' ד"ה בלמא וכו' הוא כמ"ך · נ"ב וכן פי' רבינו בחיי דף נ"ח ע"ח:

מקור ◇ הגהות הגר"א (א) גמ' לחיבי כו'. נ"ב כ"ל לקנני, מכני לף פסחים קנ"ט ה"ה כמ"ס: [ב] שם בלמא. נ"ב פי' סיני. לשון כרי: [ג] שם מרא וזבילא. נ"ב מרא. וזבילא. לשון כרמב"ם בקדושה שמופרין בו התרן. וכלים שמשתלין בהם הטפר ומפרק דכל זה ה"ה בחוכר ומעוד מלך עליו בזה וכן ב"ב ורתייב ממה שמעיין על סיפא דמתני' כסם כו': [ד] שם נימא כו'. נ"ב ר"ל מחכירות ופי' רש"י כמו עליו בזה וכן ב"ב ורתייב ונקמן ק"ה ב' במתני' ופיין תוס' ד"ה מנכה כו'. מ"מ דלא כמוה (ועמ"ש רבינו בחי' מי' שכ"ח ס"ק ב'):

ניכר פסיון. [עי' פסחים בלשי עקרבים בלפי פי' פ"ג בסוף הפרקים]

גמ' וזמירה · (ג) פתי"ח: **ודוולא** · לני להסקות שדה: **וזרנוקא** · עול למלות במקום שטהגין לדלות בעזות: **מריבת עביד בי יאורי** · עליו לעשות חריצין מפסת הנהר על סוף השדה חריצין הרבה שכשעולין המים מן הנהר יופכין בחריצין והחריצין מוליכין עד סוף השדה והיא שומה מליצה: **מוחלקין** · שניטלה קליפתן מחמוח הלבן שעליהן: **שניהם מספקין למה לי** · פשיטא כיון דתנא לשניהן הן וחולקין בהן ממילא שמעינן דשניהן מספקין לת החתים דאי לא יהיב מפיקרא למאי פליג ביניהם: **מתני'** בית השלחין · קרקע יבשה ללא דייה כמי הנשמים וממעיין שבה מסקה לוסקה: **או בית האילן** · חלק בפירות בלא עורח: **מן חכורו** · אם קיבלה ממנו בחכירות כבר וכן למטה דמשום מעיין לו חילן טפי לה בחכירותה: **חכור לי בית השלחין זו** · גלי דעתיך דכשבל שהוא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו: **גמ'** נימא ליה מכת מדינה היא: אמר רב פפא דיבש נהרא וזו מאי דאמר ליה איבעי ליה לפרושי ליה: מקום שנהגו שלא להשכיר אין משכירין: **פשיטא** לא צריכא דכ"ע יהבי בתילתא ואזל איהו וייהבי בריבעא, מהו דתימא דאמר ליה "האי דבצרי לך אדעתא דלא יהיבנא לך באילנות" **קמ"ל** דאיבעי ליה לפרושי ליה: כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש: אמר רב יוסף בבבל נהיגו דלא יהיבי תיבנא לאריסא למאי נפקא מינה דאי איכא אינש דייהיב 'עין יפה הוא' ולא גמרינן מיניה אמר רב יוסף [ב] בוכרא ומפתא וארכבתא, ולני דחזירא דבעל הבית, וחזירא גופיה דאריסא, [ג] כללא דמילתא כל עיקר דבעל הבית, גטירותא יתירתא דאריסא, ואמר רב יוסף [ג] מרא וזבילא ודוולא וזרנוקא דבעל הבית, אריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: (ג) קנים מאי עבידתייהו? אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה ליה? מה טעם קאמר: מה טעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים:

מתני' המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן, **יבש המעין ונקצץ האילן** אינו מנכה לו מן חכורו; אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו [ד] ניחא ליה מכת מדינה היא: אמר רב פפא דיבש נהרא וזו מאי דאמר ליה איבעי

מיוחדות ◇ ר"י פסחים הגהות ותוספות ע"ז אות ב' וכיון שכל אחד בית לפסך [ד] שם נימא כו'. נ"ב ר"ל מכח שעליו בזה וכן ב"ב ורתייב ממה שמעיין על סיפא דמתני' כסם כו': [ד] שם נימא כו'. נ"ב ר"ל מכחירות ופי' רש"י כמו עליו בזה וכן ב"ב ורתייב ונקמן ק"ה ב' במתני' ופיין תוס' ד"ה מנכה כו'. מ"מ דלא כמוה (ועמ"ש רבינו בחי' מי' שכ"ח ס"ק ב'):

מקור ◇ הגהות הגר"א (א) גמ' לחיבי כו'. נ"ב כ"ל לקנני, מכני לף פסחים קנ"ט ה"ה כמ"ס: [ב] שם בלמא. נ"ב פי' סיני. לשון כרי: [ג] שם מרא וזבילא. נ"ב מרא. וזבילא. לשון כרמב"ם בקדושה שמופרין בו התרן. וכלים שמשתלין בהם הטפר ומפרק דכל זה ה"ה בחוכר ומעוד מלך עליו בזה וכן ב"ב ורתייב ממה שמעיין על סיפא דמתני' כסם כו': [ד] שם נימא כו'. נ"ב ר"ל מכחירות ופי' רש"י כמו עליו בזה וכן ב"ב ורתייב ונקמן ק"ה ב' במתני' ופיין תוס' ד"ה מנכה כו'. מ"מ דלא כמוה (ועמ"ש רבינו בחי' מי' שכ"ח ס"ק ב'):

ניכר פסיון. [עי' פסחים בלשי עקרבים בלפי פי' פ"ג בסוף הפרקים]

גמ' וזמירה · (ג) פתי"ח: **ודוולא** · לני להסקות שדה: **וזרנוקא** · עול למלות במקום שטהגין לדלות בעזות: **מריבת עביד בי יאורי** · עליו לעשות חריצין מפסת הנהר על סוף השדה חריצין הרבה שכשעולין המים מן הנהר יופכין בחריצין והחריצין מוליכין עד סוף השדה והיא שומה מליצה: **מוחלקין** · שניטלה קליפתן מחמוח הלבן שעליהן: **שניהם מספקין למה לי** · פשיטא כיון דתנא לשניהן הן וחולקין בהן ממילא שמעינן דשניהן מספקין לת החתים דאי לא יהיב מפיקרא למאי פליג ביניהם: **מתני'** בית השלחין · קרקע יבשה ללא דייה כמי הנשמים וממעיין שבה מסקה לוסקה: **או בית האילן** · חלק בפירות בלא עורח: **מן חכורו** · אם קיבלה ממנו בחכירות כבר וכן למטה דמשום מעיין לו חילן טפי לה בחכירותה: **חכור לי בית השלחין זו** · גלי דעתיך דכשבל שהוא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו: **גמ'** נימא ליה מכת מדינה היא: אמר רב פפא דיבש נהרא וזו מאי דאמר ליה איבעי ליה לפרושי ליה: מקום שנהגו שלא להשכיר אין משכירין: **פשיטא** לא צריכא דכ"ע יהבי בתילתא ואזל איהו וייהבי בריבעא, מהו דתימא דאמר ליה "האי דבצרי לך אדעתא דלא יהיבנא לך באילנות" **קמ"ל** דאיבעי ליה לפרושי ליה: כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש: אמר רב יוסף בבבל נהיגו דלא יהיבי תיבנא לאריסא למאי נפקא מינה דאי איכא אינש דייהיב 'עין יפה הוא' ולא גמרינן מיניה אמר רב יוסף [ב] בוכרא ומפתא וארכבתא, ולני דחזירא דבעל הבית, וחזירא גופיה דאריסא, [ג] כללא דמילתא כל עיקר דבעל הבית, גטירותא יתירתא דאריסא, ואמר רב יוסף [ג] מרא וזבילא ודוולא וזרנוקא דבעל הבית, אריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: (ג) קנים מאי עבידתייהו? אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה ליה? מה טעם קאמר: מה טעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים:

מתני' המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן, **יבש המעין ונקצץ האילן** אינו מנכה לו מן חכורו; אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו [ד] ניחא ליה מכת מדינה היא: אמר רב פפא דיבש נהרא וזו מאי דאמר ליה איבעי

מיוחדות ◇ ר"י פסחים הגהות ותוספות ע"ז אות ב' וכיון שכל אחד בית לפסך

מצכתם לה דין בחכירות ודין בקבלנות. בכולן יש לומר לקטור יקטור לעקור לכל מה שיש לו לעשות בקבלנות יש לו לעשות בחכירות וגבי יבם המעיין מה לומר "חכור לי שדה [בית] שלחן זה" כי היכי דבחכירות כי יבם המעיין מנכה לו הכי נמי בקבלנות מה קבלה בשלים ולמחלה הכל לפי מה שנפסד: **מכאן ואילך כו'**. כל לחם לפרשנה במקומה: **שמא בעלמא**. כך היה נקראת לבל לה בשביל המעיין העליתי בחכירותך: **נתן**. תני כור לפי חשבון שתים בחלר המשכן חמשים על חמשים הוי בית שלה: תע"ם שתין בו גפנים וגבי פרדם תע"ם שתין בו רמונים גרסינן וגבי גרסינן: **אמר לו מחכיר לחוכר**. "שדה בית השלחן הזו מחכיר לך" יכול נומר שמא בעלמא אמרי: **מתני' סוביר**. שלא תרשה ולא זרעה: **שמין לוקה**. בגון בקבלנות שקבל למחלה ולשלים ולרבים לבבל בחכירות לא שייכא הא דתני "שמין" לוקח מכירותיו יכן לו: **אם לוביר**. לעשות בורה: **ולא לעביר**. ולא לעשות בה פעולה הלריכה לה: **גמ' דורש לשון הדיוט**. שהרגילו הדיוטות לכתוב שלח כתקנת חכמים היה דורש הלשון לפסוק הדין לחברו: **אדם מביא קרבן עשיר על שאתו**. שהוא חייב בקרבן לידתה ולרבעתה ואם הוא עשיר אין יכול לומר "היה" היא לה כלום ומיפיבר בקרבן עני": **כל הקרבנות שמין חייבת**. שלא בגדר וגדה בגון קרבן זיבתה ותשם ותצלת שעליה: ס"ג לה (ו) בת"כ ת"ל יהודה לפיכך אם פטרה אינו חייב בהן שכן היא כותבת לו לחלקין (ב) לחיל"ו לי עלך מן קדמת דנא וכסי פירושה לפיכך אם גירשה ונתן לה כתובתה ועליין קרבנותיה עליה אינו חייב בהן שכך כותבת לו בתוך השובר שכותבת לו על קבלת כתובתה התקבלתי כתובתי ולחלקין לחיל לי עלך מן קדמת דנא וכל לחריות שהיה לי עליך מלפני היום הזה ועד עולם הפרים חייבי יולדי לפרשו כרצלו: **כתובת ממן**. שכותבין להן ביום חילוסין: **בשתכנסני לחופה**. וקדושין ע"מ כן ולא תלו קדושין עד שיבנסם לחופה והרי חצפה קודם לכך: **לא ימשכנו**. ע"י שליח בית דין במשכון שהוא יכר על חובו: **שכך הוא כותב לו תשלומת דמים לך עלי כל קבל דיבי**. שם משיב לו לת העבוט לזמן מרובה שמין לת המשכון וכותב לו זה בשביל שיהו לך כל תשלומין עלי ליפרע ממני דמי משכון זה ושם משכנו יותר על חובו ממלה נוכה שלין בדין: **עשמת דכתב ליה רבי**. כלומר למה ליה למיכתב ליה והלמר ר' יוחנן משכנו והשיב לו העבוט ומת הלוה שומטו המלוה מעל גביו ולא הוו כשאר מעלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל חוב דכיון דמשכנו קנייה כי דידיה לגובייתא: ניתנין לו לווחה ואכלה לא ימלט ועד כאן לא מיבעיא לן בשם"ם ים טוחלין (ב"ב דף קנט.) בלווחה ואכלה ועמדה ונשתת לי כלוקח הוי מי כיורם הוי לי כלוקח הוי ואין המלוה מוליא מיד הבעל לי כיורם הוי ומוליא מלא בנכסים שהכניסה לו לבל מנכסי הבעל פשיטא דלא נבי ה"ג לווחה כשהיא מחתיו לנוכך מה שהיה משועבד לה דלא משלם ובלא שום רשות הוא דאיתי דבר פשוט הוא לחל"ב לם יקניטוה תלוה ותצלך לאיבוד ותחייבנו ק' מלה בכל יום לבל בגזירות אין לחום שתדור ותפטידו ובגדרים ובכדבות נמי לם היה חייב לשלם שהרי משועבד לו כמה וכמה דלפילו יוכל להפר החשיב כדברים שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחום שמא תדור ותפרע קודם שישמע ולפילו ישמע זימנין דמיוסד כדלחמר בגדרים בפ' נערה (דף עג.) ודלת "כיב לחת שהורה שהבעל חייב לפרוע חובת הגשמו שלווחה קודם שנשחה מכח הר' יהודה דלחמר: **לא** ימשכנו יותר מחובו. *דלמ על גב דאין משלם לו הגירעון אלא בכחב מכל מקום לא ימשכנו יותר מחובו: **מעמא** דכתב ליה רבי והא אמר רבי יוחנן דלדרים לשון הדיוט לפילו ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם לימת לרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו משכנתא מכח היה לו לפרש:

אבעי לך לאתויי בדוולא אמר רב פפא *הני תרתי מתניתא קמייתא משכחת לה בין בחברנותא בין בקבלנותא מבאן ואילך דאיתא בקבלנותא ליתא בחברנותא ודאיתא בחברנותא ליתא בקבלנותא: **אם אמר לו** חבור לי שדה בית השלחין זה [וכו']: **ואמאי** לימא ליה שמא בעלמא אמרי לך מי לא תניא *האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך אע"פ שאין בו אלא לתך הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי בית כור ברמא אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי כרמא פרדס אני מוכר לך אע"פ שאין בו רמונים הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי פרדסא אלמא אמר ליה שמא בעלמא אמרי לך? אמר שמואל לא קשיא הא דאמר ליה מחכיר לחוכר הא דאמר ליה חוכר למחביר: **אמר ליה מחכיר לחוכר** שמא בעלמא א"ל אל חוכר למחכיר קפידא, **רבינא** אמר אידי ואידי רא"ל מחביר לחוכר מדקאמר "זה" מבלל דקאי בגוה עסקינן, "בית השלחין" למה ליה למימר דקאמר ליה בית השלחין בדקיימא השתא: **מתני'** המקבל שדה מחבירו והוברה שמין אותה כמה ראויה לעשות ונותן לו שבך כותב לו *אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא: **גמ'** ב"מ **היה** דורש לשון הדיוט דתניא *ר"מ אומר אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא **רבי יהודה היה דורש לשון הדיוט** *דתניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו ובן כל קרבן וקרבן שהיא חייבת *שבך כותב לה אחריות דאית לך עלי מן קדמת דנא הלל הזקן **היה דורש לשון הדיוט** דתניא *אנשי אלכסנדריא היו מקדשין את נשותיהם ובשעת בניסתן לחופה באין אחרים וחוטפים אותם מהן ובקשו חכמים לעשות בניהם ממזרים אמר להן הזקן "הביאו לי כתובת אמכם" "הביאו לו בתובת אמן ומצא שכתוב בהן "לכשתכנסי לחופה הרי לי לאיגחן" ולא עשו בניהם ממזרים *ר"י בן קרחה **היה דורש לשון הדיוט** דתניא *ר"י בן קרחה אומר המלוה את חבירו לא ימשכנו יותר מדובו שבך **כותב לו השלומתא דאית לך עלי כל קבל דיבי** מעמא דכתב ליה רבי הא אי לא כתב ליה רבי לא קניא והא אמר רבי *יוחנן **משכנו והשיב** לו המשכון ומת שומטו מעל גבי בניו?

אדני

*) תוספתא דכתובות פ"ד

דאפשר לחתויי בדוולא. ות"ת לפילו לת לפסר נמי לחתי מכח מדינה וי"ל דנקט הלי טעמא לחמטיעין לפפילו יבמו נמי שלר יתורי שדות לחריס דהשתא הוי מכח מדינה לפפילו הכי היכו מנכה לו כיון דלפסר לחתויי בדוולא מכהרת רבה דדוקא בחלה חגב לו כשדפה שתין יכול לתקן הקלקול ע"י שום טורח מנכה לו לי נמי יש לומר דודלי בחכירות לת היה לריך לטעם זה לפילו בלא לפסר לחתויי לתי שפיר לבל משום קבלנות לילטריך שלא יוכל לומר לת לחעסק בה ות"ה לת לחשם במיטבא לפי שלינו מחוייב להביא מהברות לחריס הרמוקים ביותר ועל כן הולרך לומר דלא יבמ נהרת רבה ומני לחתויי בדוולא ולכך מחוייב לטעשות בקבלנותו: **הני** תרי מתני' קמייתא לימנהו בין בחברנותא לי'. ות"ג דכשם שחולקין בחבוחה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו ריבוי מיירי בין בחכירות בין בקבלנות: **אידי** ואידי דאמר ליה מחכיר לחוכר. לכחורה משמע דבא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בגלו הא טעמא מדלא קאמר לידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אבל לי לפסר לומר כן דהא מתני' בדא"ל חוכר למחכיר לחייכי דקתני ת"ל חבור לי שדה בית השלחין ופפ"ה משום הא טעמא חוקא הוי קפידא ולהו דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר חלא משום דשמואל לא משכח קפידא בחחכיר לחוכר קאמר רבינא דבחחכיר לחוכל כמי הוה קפידא

בכה"ג דאחייבי מתני':

היה דורש לשון הדיוט. לשוטות שלא הדיוטות הורגלו לכותבן היה דורש, **ותפילו לת כתב כתלו עבדך** דאי דוקא כתב חלים ליך עלי מן קדמת דנא אבל לי כל קרבנות שהיתה חייבת קודם שנשתת לו יביא בעבודה שכתב לה אחריות דאית ליך שתת חייבת יהא עלי מן קדמת דנא לפילו לת כתב לה אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא פי' כל קרבנות שהיתה קודם שנשתת לו יביא בעבודה שכתב לה אחריות דאית ליך

עין משפט נר מצוה

מסורת השס

אהני כתיבה לגירעון. וא"ת היכי משמע ליה מה שכתב לו תלמודיו דלית ליה עלי כל קבל דיכי שיהא מהני לשטרו מע"ג כגון שיהא טוענה המקבל תלמודיו דלית ליה עלי לא מכח תחילת המלוה שכבר נפרעה בנתינת המשכון כי הקניתיו לך והשלמתו לי ועל שחילה זו יש לך תלמודיו "עליו וע"כ מקבל למה לריך לכתוב לו כך כדי לשטרו מע"ג כגון שהוא מכיר שכתב לו כך ומיהו אפילו לא יקנה לו הלוה וא"ת וכיון שחם לא כתב לו הוא פטור מן הגירעון ש"כ מלוה הוא שלא יקחנו והיאך הוא מוחר על ידי כתיבה זו וי"ל שמדעתו מקנה לו הלוה לפי שממחירו לו יותם רבים וכיון שמקנה לו אינן עוד בידו בחורת השבח העשוי אלא בחורת שלוה ש"כ רבנן הוא דתקון שיכתוב כדי שלא יטענו המלוה מלהחזיר כמו שתקן הלל פרוזבול לפי שרחה שהיו ממנעים מלהלוות (שביעית פ"י מ"ג):

סבר רב כהנא למימר מנכה ליה כחצה דתרעא. ומתני' דקתני תומדין כמה היתה לחויה ליעשות גבי מקבל שדה והוכירה חייב כר מכחצה דתרעא ש"כ הכא דוקא גבי שומשמי דמכחצי יותר סבר דמנכה לו ואפילו מאן דחייש לכחצ גופיה בפ' הכופה (ב"ק דף נח.) הכא מודה לרב חצי דלא חיישינן:

האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון. ממתני' דחיזהו נכך (נעיל דף סה:) לאין מוסיפין תנובי למחצית שכר אח"כ נותן כו' לא שמעינן דהוה פלגא מלוה ופלגא פקדון ה"א כיון דטפי מפלגא פקדון הוי ואפ"ה בעי שכר עמלו כיון לליכא תרי תילתי פקדון: **דלא** למימרי היא שכרא שכשמוליאה מפסיד המלוה שאין קרן שלו קיים ואין לו על מה לסמוך:

ליה רב אשי לרב כהנא "אמרי אינשי "כחשא ארעא ולא לבחוש מרה ההוא גברא דקביל ארעא לשומשמי זרעא חיטי עבדא חיטי מבי מן שומשמי סבר רבינא למימר יהיב ליה שבחא דביני ביני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא "אטו הוא אשבח ארעא לא אשבחה/*אמרי נהרדעי 'האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון-עבוד רבנן מילתא דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה, השתא דאמרינן 'פלגא-מלוה' בעי למשתי ביה שברא שפיר דמי, רבא אמר 'להכי קרו ליה 'עיסקא' דאמר ליה 'כי יהבינא לך לאיעסוקי ביה ולא למשתי ביה שכרא, אמר רב אידי בר אבין "ואם מת נעשה מטלטלין אצל בניו, רבא אמר "להכי קרו ליה 'עיסקא' דאם מת לא יעשה מטלטלין אצל בניו. אמר רבא "חדא עיסקא וחרי שטרי =פסידא דמלוה תרי

מהני כתיבה לגירעון. השטר מועיל לפחות דמיו אם יפחתו דמי המקבל שכשתמת הוא הלוה יפרע מקחך נכסיו ככל הכתוב בשטר: **מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה.** ככל מה שכתוב בשטר כתובתה "ודין נדוניא דהנעלת ליה מבי נשא לבית בעלה וכו' נפרעת ממנו כשנתאלמנה או נתגרשה כדרך שכשטל חוב נפרע ככל הכתוב בשטר מלוה כגון שכותבין לה כמו שחלו כותבין לחבריות דלח קבילת עלאי: **נוהג** [כדפי' הגי' עלי] [תוספתא ס"ד] * ע' טיל מקובצת * כתובות פ"ו.

מנהג בהתיחת סכות יש ג מיי' פ"ח מהלכות שכירות הלכה יג כפ"ז בהתיחה ט טוש"ע חו"מ סי' שכח סעיף כ: כותבין כפל וגיטי חצרות וגיטי נשים בכל מקום. יעיין בד"ה מיי' שם הלכה ב ד ה מיי' שם הלכה יד סמג שם טור ש"ע חו"מ סי' שכו:

כא ו מיי' פ"ו מהלכות שלוחין ושותפין הלכה ב ומיין בהשגות ובכ"מ סמג עשין פב טור ש"ע חו"מ סי' קנו סעיף ב:

כב ז מיי' שם פ"ו הלכה ד סמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף ל:

כג ח מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף לח:

כד ט טוש"ע שם סעיף לג:

מנהג ◇ ג' לעונות בחשוונת ל' אלו.

מנהג "הקוא צבעא- מקרא מיוחדים בקיוזרא לארמים

נוסח אשכנזי- ארמי טאנד "אי מהדרנא לך יבגא אלפא זוזי"

נוסח/מקור ב' מקרא שאין הארמי טיני. ובאקרא לנוד טואראי טפא רווחיא רא נזרי חלא ובכל צאר בידך נא בסיד, ובאקרא הטו אל הרוח

נוסח האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון

מנהג ◇ מאורע ל רבא בדינן עיסקא

טיין לכל ב"ה חד עיסקא:

	א	ב
	50	50
	10	10
(טלה אל)	60	60

(טלה אל) ריוח
המלוה טלה 3½
ב'טלוה
המלוה 2½- 5
המלוה טלה 3½

[נעיל פו.וב"ב] [נעיל ע"ח עב: נקמן קט.]

* ע' טיל מקובצת כ"ב עב:

רש"ל מ"ו

מלוה שנהגו לעשות כתובה מלוה. ככל מה שכתוב בשטר כתובתה כאילו הלוהו: **מקום שנהגו לכפול.** לשון חת מה שמכנסת לו בכפלים בדמיו בשטר כתוב ובכתובה כפלים בכתובתה ובכתובה יולאה לינה נפרעת חלה חלוי: **גובה.** החתן מחמיו מחנה: **מנכי שכחצ'.** כל מה שהיה כותב ומפל היה גובה מאבי הבת: **הא דקני מיניה.** מלוה מחמת מיתה היה: **דאמר ליה.** מלוה מחמת מיתה היה: (ג) **שלח רב אחא ליה.** הא "לכתובתה" לכתובה קאי לו לגובייתא, מקום שנהגו לכפול היה: **הכו לה מרכא מלה.** קאמר שיכתבו לותן תמני מלה בכתובתה לו ל' מלה לכתובה קאמר לחינו מלחים לנכייה: **לי אמר לבתובתה.** לגובייתא קאמר: **ואי אמר בבתובתה.** לכתוב לה בשטר כתובה קאמר: **לא גזים.** לינו מקבל עליו דבר גוזמא חלה כמשפט ולאו לאמכתא היא דהכי לחפדיה: **דקביל ארעא לשומשמי.** קבלטת היתה לזורעה שומשמין והן יקלין מן החטין ומכחיצין הקרקע יותר מן החטין: **ועבדה חטין כשומשמי.** הלית זריעתו ולח החטין הוקרו ונמלח חלה הפסיד בעל הבית במה שהיה זה ונשתבר בחצ הקרקע שהיה נכחצ בשומשמין יותר מן החטין: **מנכה ליה.** בעל הקרקע מחלקו דמי כחצ דתרעא מה שהיתה מכחצת חם היה זורעה שומשמין יותר מזורעה חטין ולח יעול בה חטין לינור שומשמין שהרי לח הכחיצה כל כך ממחת החטין: **אמר ניה לאבי לינעי בקום תרעא בו'.** כלומר היה לו לזרוע שומשמין לפילו היתה מכחצת הקרקע יותר ולח יכחוש מרה ליטול עכשיו פחות וירעה הוא וביתו: **טפי משומשמין.** הוקרו החטין והלילה לותה שכה זריעת חטין יותר מכל שומשמין: **יהיב ליה.** בעל הקרקע מנכה לו מכירתו ולח יטול כדי לינור דמי שומשמין שהיה רלויה להעשות לפי זה גרס זה הכחב: **בפי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון.** המקבל פרגמטיא מבעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שוה כלן והוא מוליכה למקום היוקר למחיית השכר, חלי לחריות חונסים עליו כמלוה וחלי לחריותה על בעלים כפקדון: **תקון רבנן הך תקנתא.** דניחא להו לתרוייהו: **ולי בעי למישתי ביה שכרא.** חם רלה להוליח חלים בהולחת ביתו מוליח שהרי מלוה עליו היא: **לעיסוקי ביה.** דמחוך שמשתכר בשלך תטרח ותעטוק בה יפה: **ואם מת.** הלוה והעיסקא קיימת ביד בניו הרי חלייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין לגל בניו ולין הבעלים גובין ממנה דמטלטלי דיתמי לל משתעבדי לבעל חוב: **להכי קרו ליה עיסקא.** שמהא קיימת תמיד ומתעסק בה ויסמכו עליה בעליה שלא תיכלו להוליחה **ואם מת** לויה יגבה גלא דה"ג ותיעבד כמטלטלין שלהן דכיון דלריכה להיות קיימת סמיכתן עליה כמקרקעי דטעמא דלא קא משתעבדי מטלטלי דיתמי ל"ח משום למעיקרא * ז'מ"ל ס"ל ולו עלייהו" ממך דלמו למיגבי מיניהו מוחפיה שהרי בידו "להוליחן, חבל הני בידו להוליחן, וממך עלייהו: **חד עיסקא וחרי שטרי פסידא דמלוה.** משום דסתם עיסקא תילתא בחנר לבעל הבית ופלגא בהספד כדחמר בחיזהו נכך (נעיל דף סה:) גבי שמרת דרב עילים דחי לא, מתחזי כרבית, דכיון דפלגא מלוה חי לאו דאקיל מנפשה בחגרת דפלגא פקדון לישתכח בקלא טרית בפקדון משום רבית דמלוה הלכך מאן דיהיב עיסקא שבי חבילות בגדים בחנות נכחוב שטר של מכר לי מפסיד בחחת מן החבילות מדמי הקרן מחמתים ס' דינרים ומשכחר בחבירתה ס"ו דינרי חין כאן חשבון להפסד לבד ולשכר לבד חלא בשחכר בפרגמטיא זו ', דינרין *(ויעלמו (נ) תחילה חבילה החסירה בה' דינרי של טן ל"ו דינרים שהרוויח בחבילה חחרת ו' דינרין הגותרים הן הן ריוח ויטול מהן דיהיב עיסקא חילתא בחגר והשתכר תרי תילתי) ויטלו בעליו מלותם ', דינרים שלים שהן ג' דינרים ושליש דינר והשתכר יטול שבי שלישים לי כתב עלייהו שבי שטרות כל חבילה שטר של חמשים נמלא נשתכח שהן של כל חחד לבדו ויקבל עליו המלוה בהכפסד בחלקי שהוא שבי לילרים וחלי, ובשכרך של חבירתה לא יטול חלא שלים ולא נמלא לחלקו שכר חלא שלשים מעות דהייכו דמשכח דינרי ו' מעות כסף פסיטי הן הרי פסידא דמלוה:

רש"ל מ"ו

תרי

תוספות

תוספות

תוספות

כל שמחכלת בחזיוקה. תימה לחלי קרי לין כחו רע לפי שלינה מחכלת בחגרופו והלה היה רוחה תחחיקן: **על** לחם שכחו רע שיכול להסיטו לעמת. תימה לפילו לין כחו רע שלין יכול להסיטו לחלי טהור הלה יעמת החחחון לעליון ועוד הטומחה בחיטורים הוא ועמת טומחת שבעה כדחמר בפרק לין מעמידין (ע"ז דף נז: ושם) וי"ל כגון שהחחחון נכרי שליטו מקבל טומחה וטהור העליון מטומחה דלורייחא ר"ע לפילו החחחון ישרחל וכגון שלוכלין הרבה בגדים דטומחה בחיטורים לא מעמת הלא לחם לחד לו בגד לחד לחבל שי לין עמת הלא טומחת ערב ולין מעמת לחם וכלים ולפילו יעמת טומחה מדרבנן כמו שפי' ר"ש בפ"ק דשבת (דף יז.) גבי מרדע מ"מ שליטי לא הוי הלא רחמנן והלא יעמת לחם שלהן. ר"ח גרים של לחם וכן גרלה הלא לשכחן שמוחנין חפילין במטפחת כי חם נכים לו בחיק:

מטפחת

ארבעת שלין לכור. פי' במקום שרלוי לגמוח כור והלא גדל רק חרבע שלין דהייטו כדי נפילה דבמקום שזורעים ד' שלין רגילות לגמוח כור ובשבי דר' חמי לריך לזרוע ח' שלין לגמוח כור ובסמוך גבי לקט מייירי בכור זרע:

ועלו באילן שכוחו רע ובסוכה שכוחה רע טמא. **היכי** דמי "אילן שכוחו רע" אמרי רבי ב' יוחי כל שאין בעיקרו לחוק רובע. **היכי** דמי "סוכה שכוחה רע" אמר ר"ל כל שנחבאת(ה) בחזיונה(ו) תנן התם* המהלך בבית הפרס על גבי אבנים שיכול להסיט: על האדם ועל הבהמה שכוחן רע טמא. הני"ר "אדם שכוחו רע" אמר ר"ל כל שרוכבו וארכבותיו נוקשות, הני"ר "בהמה שכוחה רע" אמרי רבי ב' יוחי כל שרוכבה מטילה גללים. אמרי רבי ב' יוחי לתפלה ולתפילין ד' קבין לתפלה מאי היא דתניא הנושא משאוי על כתיפו והגיע זמן תפלה: פחות מד' קבין (ג) מפשילין לאחוריו ומתפלל, ארבעה קבין מניח ע"ג קרקע ומתפלל לתפילין מאי היא דתניא "היה נושא משאוי על ראשו ותפילין בראשו אם היו תפילין "רוצצות" אסור, ואם לאו מותר באיזו משאוי אמרו? במשאוי של ארבעת קבין תני רבי חייא המוציא זבל על ראשו ותפילין בראשו הרי זה לא יסלקם לצדדין ולא יקשרם במתניו מפני שהוא נוהג בהן מנהג בזיון אבל קושרם על זרועו במקום תפילין משום דרבי שילא אמרו* אפילו מטפחת שלהן אסור להניח על הראש שיש בו תפילין וכמה? אמר אביי אפילו רבעא דרבעא דפומבדיתא: אמר ר' יהודה מאי קצבה בכרי אלא אם יש בו כדי נפילה: ובמה "כדי נפילה"? אמי אמר רבי יוחנן ארבעה [א] סאין לכור רבי אמי דיליה אמר שמונת [ב] סאין לכור אמר ליה ההוא סבא לרב חמא בריה דרבה בר אבוה, אסברה לך בשני דרבי יוחנן הוה שמינה ארבע בשני דרבי אמי הוה כחישא ארבע, התם התם* הדוה שפיזרה את העומרין אומדים אותה כמה לקט ראויה לעשות ונותן לעניים רשב"ג אומר נותן לעניים כדי נפילה: ובמה "כדי נפילה"? כי אתא רב דימי אמר ר' אלעזר ואיתימא ר' יוחנן ארבעת קבין לכור בעי רבי ירמיה לכור זרע-אן-לכור תבואה, למפולת יד-אן-למפולת שוורים? ת"ש דכי אתי רבין א"ר אבוה א"ר אלעזר ואמרי לה אמר ר' יוחנן ארבעת קבין לכור "זרע" ועדיין תיבעי לך: למפולת יד-אן-למפולת שוורים? תיקו: **מתני'** המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה: אם מכת מדינה היא מנכה לו מן חכורו, אם אינה מכת מדינה אין מנכה לו מן חכורו, ר' יהודה אומר אם קיבלה הימנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מחכורו: **גמ'** ה"ד מכת מדינה? אמר רב יהודה כגון דאישדוף רובא דבאגא עולא אמר כגון שנשתדפו ארבע שדות מארבע רוחותיה; אמר עולא בעו במערבא: נשדף חלם אחד על פני כולה מאי, נשתייר חלם אחד על פני כולה מהו, אפסיקא בירא מאי אמי

ל א ב ג מיי' פ"ח מהל' ממחלי מכר ומוכר הלכה ז סמג עשין נמג:

לא ד ה ו מיי' פ"י מהלכות ממחלת מת הלכה יח:

לב ז מיי' פ"ט מהלכות תפלה הלכה ס סמג עשין יט טוש"ע ח"מ סי' נ סעיף ס [כך נלמד מכרכות פ"ג יז.]

לג ח ם מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה כג סמג עשין יט טוש"ע ח"מ סי' מח וכל"ח [כך נלמד מס וכהלכות תפילין שם.]

לד י כ מיי' פ"ד מהלכות מחנות עניים הלכה ס:

לה ל ם מיי' פ"ח מהלכי שכירות הלכה ס סמג עשין קפ טוש"ע ח"מ סי' שכ סעיף ו:

◇ תפ"ל ותע"ן - ב' הלכות ט"ו בקון נ"א בטיזור ד' קכ"ן

ב' מקרות טאוכר בקן טיזור "כף נפ"ל ותאל בכ' המרים כאה כף נפ"ל

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שמחכלת בחחזיוקה חנן סחם המהלך בנית הפרס על גבי חבנים שליטו יכול להסיטן על המדם ועל הכהמה שכוחן יפה טיהור על גבי חבנים שיכול. (ב) שם מפסיקין כנ"ל ולוח ו' נמחק: (ג) רש"י ד"ה שמפשילין כחחיזוקה וכו' כשלוחה כה:

מחנה

ב' מקרות טאוכר בקן טיזור "כף נפ"ל ותאל בכ' המרים כאה כף נפ"ל

פאה פ"ה [מ"ת]

* בגר בנא עלה טצ'ר"ת מן כור בנא שר הבית- עלה שחמו לוקלין כור

הגהות הגר"א

[א ב] גמ' שלין ל"ל כלן: [ב] רש"י ד"ה רובע דבמגל רוב כו'. נ"ב מכל הרמב"ם לשון זה טבאו בשם רוב הפוסקים וכן בירושלמי ופרק הרואה (פ"ה ה"ב) מלא רובע ולא מלא שליש:

גליון

1- ר"י ז"א אכא מ"ן
2- ה"א ת"ש סנדל ע"ן
טאלות אלי"א ד"ל"ו
ז"א אכא מ"ן ה"נ
בזמן טבנים לנוף
טמוך זוכה בה נטהנכו
ע"א ל' הלכות טסביכי

* עלה ע"ן אפולי טוורים

זבין פ"ג [מ"ח]

(ג) **(במזיונה)**. שכמומת בחחזיוקה שהחומן בה טומכה בכף ידו: **המהלך בבית הפרס**. שלה שכחרס בה קבר חבן לעלם כשטורה שמטמח במגע ובמשל ולינו מטמח בהלל והיו שם חבנים שלינן חקוטות וקבוטות בחרן ושן נסמוח מחמת העובר עליהן ועלם כשטורה ניסטו מכחו לו רבינו. "מי שרולה לאכול טהרות" על חלם לו בהמה שכוחן רע והוליכוהו עליהן, טמח ברובך, לח מיבעיל נרכך דטמח דבלולו היסטו חבנים נמי טמח 'המהלך בבית הפרס' לחח לף הרובך טמח דכיון דכחם התחחון רע מחמת מלח העליון ניסטו והרי כלינו מסיטו הוא ובה שהחחחון לינו מועיל לעליון חח"כ כיון יפה לעבר חלם חס היה כיון יפה לח חשיב מלח העליון ולינו כמסיטו: **נוקשות**. הוי שיעור מטוי: **מרובעת קטנה**. שלין כובדן מוטל מלהסכוין לבו: **רוננות**. מלמטכות מחת המטח: **ואם נאו**. שהוח קל לו שלינו מוטל עליהן: **בחיוב מצוי**. הוי רלינה: **במקום תפילין**. חלל תפילין של יד: **אפילו מטפחת שלהן**. שכוכלין בה תפילין בלילה: **אסור**. להניח לגם מלחוי על הרחש בשעה שתפילין במקומן מונחין: **ובמה**. יהח במלחוי ויהח לסור להניחו על הרחש שלינה דר' חילח: **כדי נפילה**. רלינה לעמוד בשר מוטל הוח: **ד' סאין** [זרע] לכור. לבית קרקע כור והוח שלף ומשק מלות לשה לורך של ל' לשה לרובד דחלל המכון הוי סלסים והוח לשה על ל',לכור=ל' סחין,ובין מרובע ובין לרוך וקלר לפי חכבון זה שיעורו: **המהלך בה**. לשו דרבי חמי פליג חדרבי יוחנן רבינה חלח שהטולם מהלכלכל והולך: **כימי ר' יוחנן סוף שמינה מרעה**. ודין לבית כור בד' סחין ובשבי דר' חמי כבר הוכחמה ולריכה ח' סחין: **הרוה שפיזרה לפי העומרים**. בשדה וכיסו לת הלקט של עניים המפוזר בשדה ולין יודע כמה לקט היה שם למנה מן העומרים שמין לוחו,ב"ד הולכין עליה ושמין כמה לקט שדה זו רלויה להעשות בכל שנה: **רשב"ג אומר**. לין הדבר לריך לומר,כבר קנוב כדי נפילה ועומד ונותן לעניים כדי ניפול לקט הקוב ולקמן מפרש להו: **גבור זרע**. נשדה שזרעו בה כור חבואה, ולח חמלא לומר לכור זרע: **למפולת יד או למפולת שוורים**. יש מקום שזורעין לת החבואה ביד ויש מקום שטוחנין הזרע בטגלה מנוקבת ומוליכין השוורים לת הטגלה על הממריסה והזרע הוא טפל והולך, והרבה זרע לריך למפולת שוורים יותר ממפולת יד, **ולקח מיבעיא לן** לשדה של זרע כור למפולת יד שלה שיערו בלקט שלה תרבעת קבין לת לכור זרע למפולת שוורים: **מתני'** מכת מדינה. מפרש בגמ' **ולקח ליתא** לשלח בחבלטותא מאי מנכה ליכא מה שימלאו יחלוקו: **מינו מנכה**. דחמר לו מוך גרס: **בין כך ובין כך**. חפילו היא מכת מדינה ליטו מנכה שעל המטות לא עבדה גזירה הלכך לא עליה היתה פורעתו זו: **גמ' רובע דבמגל**. כתוכה: **נשדף חלם אחד**. ולא יותר מסדות שהן סביבותיה ולותו חלם כל סביבות שדה זו: **חלם**. שורות המטה: **נשתייר חלם אחד**. כל סביבותיה שלא נשדף ותרבע **שדות** שבסביבותיה נשדפו וגם זו נשדפה: **מאי**. מי חמרינן דכיון דנשתייר חלם אחד על פני כולה שלא לקחה חין זו מכת מדינה שלא מזלו לו לגמרי הא ביורע לו כלום היא: **אפסיקא בירא מאי**. חס היו חרבע שדות שהן סביבותיה זורות ושאר שדות סביב נשדפו מי חמרינן ד' שדות שבסביבותיה לא נשדפו ח"ל חמר ליה חס היו זרועות לף חס נשדפו: **אפסיקא בירא**. שדה בור הפסיק בין השדופות לזו: **אפסקתא**. היו לותן שבסביבותיה זרועות שאת למכול בהמה ולא נשדפו והן הפסיקו בין השדופות לו:

מאי · מי למימרן מרכב שדות שסביבותיה לה נמדדו או דלמא לחמר ליה לילו זרועות סמוכה לחן הן נמדדו: ורבי לחמר מאי · אם תמלא לומר למספחת התבואה הוא לחמר ליה לילו מבואה הואי לייהו נמי למדתון, ורבי לחמר מי הוי תורה אור

הפסקה: ורבנן לומר · מה שנתבקש מן היוצר יעשה ואמי לה נקשתי מן השמים בתחילת השנה שיגליחני בשעורים לגה בחטין: כל שדותיו · בכל מקום שהן: לחך · מוכן: כולו לרעתים ואפי' יש בהקעה לחכיה: היתה שנת שדפון · גבי מוכר בזמן שהיובל טובא שלשו מוחר לו לגאול פחות משני שנים הן לה בערכין (דף כט:): או שנים שני שלשו · שלא ירדו גשמים: לילו עולה לו מן המנין · אחי שנים: שתי לילה תבואה כד כדובשא לחריבי · תע"ג דההוא כחגא לילה דילה) גרס (ג) וסלקין ליה מגרש מדמים מה שמגיע לשנה לחת כלילו הו כה פירות: שיש בהן תבואה · בשום מקום בארץ: לפקעתא דמלכא · המלך ביטלו מלוגרעה והרי היל כמו שלילה ולא קרלה הכתוב ליסרלל שנת תבואה": גלח מעטה · לי כמלן לליתה: גלח מעלה לו בגילוח · מקדים שהוא ובא לפדותו שנתן לו הכתוב פדיון בתחילת היובל ממשיש שקל כסף (ויקרא כז) ואם לחר היובל וחצד לו הכהן וגו' ונגרע מערכך (שם) שניש שעברו הוא מגרע מן החשבון כמה שמגיע להם ונותן כמה שמגיע לשנים הבאות וכיון דבשביעית כמאן דליתנהו למה הן במנוי לפחות לה הפדיון דתנן טלע ופוגדיון לשנים הבאות שזהו החשבון המגיע לכל שנה כשלחה מחלק חמשים סלעים למ"ע שניש שנמלאו שביעיות מוציאות לגרע הפדיון דהי מלוים שבע שמיטות ותחלק חמשים שקלים למ"ב שנה מגיע לכל שנה קרוב לסלע ודיבר: למשתמש ביה פירי · הלכך סלקה ליה דגבי פדיון שדה מחזה לה כחיב 'שני תבואות': לא שנו · אם מכח מדינה היא ומשתמש לו: אבל לא ורעה · ומשתמש רובה דכחגא לה מכלה ליה: ר' מנינא בן דוסא · במסכת תענית:

פעמים

ימכר לך" שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה ברחוקה לארץ: [נעיל נט. אמר] ליה שביעית = *אפקעתא דמלכא היא, אמר ליה מר זוטרא ברי[ה] [לקמן קו.] דרב מרי לרבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגידע אלמה [ערכין כה·] תנן *[עותן סלע ופונדיון לשנה] אמר בה פירי. אמר שמואל לא שנו אלא שורעה וצמחה ואבלה חגב יאבל לא זרעה כלל לא, דאמר ליה אנלו זרעתה הוה מקיים בי °לא יבשו בעת ורעה ובימי רעבון ישבעו מתיבי רב ששת *רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר [נעיל מת. ובא ואכל ושרף ובא ארי וטרף אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומרין: אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור] [ס"ם נב: ואמאי ניזמא ליה "אי היית התם אותו] מקיים לבי °גם את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך" משום דאמר ליה אי הוית חזית לאיתרחושי לך ניסא *הר' חנינא בן דוסא דמתניתין עיוי, דובי בקרנייהו ונימא ליה נהי *דלניסא רבה לא הוה חזינא, לניסא זוטא חזינא

מאי, זרע אחר מאי, חיטי לגבי שעורים כזרע אחר דמי - או-לא, כל העולם כולו בשדפון ושלו בירקון אי נמי כל העולם כולו בירקון ושלו בשדפון מאי? תיקו. אמר ליה "זרעה חיטי" ואזל הוא וזרעה שערי ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי דילילה מאי: מי אמרינן דאמר" ליה אילו זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא או דלמא מצי אמר" ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים בי °ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אוי "ישתדפו כל שדותיו של מחבירך ואשתדוף נמי הא בהדייהו ולא אשתדוף רובא דבאגא מאי: מי אמרינן כיון דלא אשתדוף רובא דבאגא לא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה אי משום לתך דידך הוא דהא משתדפו כל שדותיך? °מסתברא דאמר ליה אי משום לתאי דידי °יהוה משתייר לי פורתא כדכתיב °כי נשארנו מעט מהרבה "ישתדפו כל שדותיו של חבירך ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הא בהדייהו מאי: מי אמרינן כיון דאשתדוף רובא דבאגא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה "משום לתך דידך הוא דהא משתדפו כל שדותיך? °מסתברא דאמר ליה "אי משום הוא, אמאי, הבא נמי נימא ליה "אי משום לתאי דידי הוא הוה משייר לי פורתא דהוה מקיים בי °כי נשארנו מעט מהרבה? משום דאמר ליה "אי הוה חזית לאישתיורי לך מידי הוה משתייר לך מדנפשך" איתיב *היתה שנת שדפון וירקון או שביעית או שתין שנים בשני אליהו אינו עולה לו מן המנין קתני שדפון וירקון דומיא דשנים בשני אליהו? מה שני אליהו דלא הוי תבואה בלל אף הכא נמי דלא הוי תבואה כלל אבל (ה) דאיכא תבואה סלקא ליה ולא קאמרינן מבת מדינה היא אמר רב נחמן בר יצחק שאני התם דאמר קרא °במספר שני תבואות אמר ליה רב אשי לרב כהנא אמר שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה ברחוקה לארץ: אמר ליה שביעית = *אפקעתא דמלכא היא, אמר ליה מר זוטרא ברי[ה] דרב מרי לרבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגידע אלמה תנן *[עותן סלע ופונדיון לשנה] אמר בה פירי. אמר שמואל לא שנו אלא שורעה וצמחה ואבלה חגב יאבל לא זרעה כלל לא, דאמר ליה אנלו זרעתה הוה מקיים בי °לא יבשו בעת ורעה ובימי רעבון ישבעו מתיבי רב ששת *רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר ובא ואכל ושרף ובא ארי וטרף אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומרין: אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי ניזמא ליה "אי היית התם אותו] מקיים לבי °גם את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך" משום דאמר ליה אי הוית חזית לאיתרחושי לך ניסא *הר' חנינא בן דוסא דמתניתין עיוי, דובי בקרנייהו ונימא ליה נהי *דלניסא רבה לא הוה חזינא, לניסא זוטא חזינא

אי היה חזית לאשתיורי לך מדנפשך · גבי עופי יפסוד לאחו המוכיר מליתן תכירותו כדי לא נשתייר כלום בשדה כל השדה חיירי והא דקתני "מוכה לו" ליגמר קלילה נקט לי גמי נשאר קלת בשדה לא תציב שיור המעט הגמלת לעניין שיהא קונה "כי נשלרע מעט מהרבה" כיון שכוס שדה לא פלט מהפסד מרובה לבל שנוף הקרקע שלו וממט יש לו לקבל תכירותו כדאמר לעיל מלרעתי קבעינא, יכול המוכיר לומר לחוכך "כי נשלרע מעט מהרבה" וכרי נשאר לי תכירותי מה שקבלתי עמך בכך וכך כורין: אלא מעתה שביעית תעלה כו' · תימה מאי חלת מעתה דלי לחמרת (ג) לחמרי לין שביעית עולה מן המנין כיון דללת דמי לנשי לגיהא וי"ל דשפיר קלמר חלת מעתה דלי לחמרת (ג) לחכמת מדינה לי תציב שיור המעט דלי לחמרת מדינה: הגהות הב"ח (ה) גם' לבל היכא דליכא תבואה סלקא: (ב) רש"י ד"ה הא ליכא וכו' דיניס נמס ספ"ד ולמ"ל מ"ם סלקא ליה: (ג) תוס' ד"ה הלת וכו' דלי לחמרת כשלמת לחכמת מדינה: (ד) בא"ד כי ליתנהו רובא: (ה) ד"ה מתיב וכו' רוח נשחרה כגיל ותום ו' נמחק:

לו א מיי' פ"ח מהל' שכירות הלכה ה סמג עשין סם פוצ"ע מ"מ סי' שכב סעיף ב:

לז ב ג מיי' שם פוצ"ע שם סעיף ג:

לח ד מיי' פ"ד מהל' יובל הלכה ו:

לט ה מיי' פ"ד מהל' ערכין הלכה ו:

מ ו מיי' פ"ח מהלכות שכירות הלכה ב: סמג עשין סם פוצ"ע מ"מ סי' שכב סעיף ב:

מתיב רב שמת רועה שהיה רועה עדרו · תימה לחלי לה פריך ממגיתין דהפועלים (נעיל דף נב:) דתנן התלי והלוכ כרי זה לוכם ולחלי נימא לילו גלחם בהם הוה מקיים ליה גם לת התלי וי"ל דהתם כיון שהיה שם ולה בת לו רוח נבורה לין יכול לומר דהוה מקיים ליה גם לת התלי כו':

לנימא זועה מיהא חזית קסית · תימה מלי קסית הת לחמר לעיל דכי לחמר ליה זרעה חטין וזרעה שערי והשתדוף דמאי לחמר ליה לי זרעתה חטין הוה מקיים בי ותגזר לומר ויקם לך וכ"ם כשלה זרעה כלל דליכא הוכחה שהיה רלוי להשתדף ול"ל דשמואל מיירי כגון שלחר ליה זרע כל מה שתרלה דהשתח לה מלי למימר הוה מקיים בי ותגזר לומר ויקם לך דכשחמת לה חזינא דהקיים ברוך הוא חפלתו של זה היה מעלין כל מה שיזרע חם לה שיעשה לו כם ולה קלמר לעיל הוה מקויים בי ותגזר לומר חלה לפי שמחפלל על מין לחד של חטין:

וקיימא כימה להדי ריצת · פי' בקונט' דכימה זכה כלומר בברכות (דף מז:) ולא דק ללמוד ממריון מתם דעבד זכ טלה חלת שכימה סמוכה לה ולומר הכ לי בניי ומה שפי' בקונטרס דכיוס לחמון של חדר בסוף שנה עטיריה קיימת כימה בחמלע הרקיע קמה דפועלים לא חתו מדברה עד ניחת הכוכבים כלפי' ברים הפועלים (לעיל דף פג:) ותו דכסוף י' שעות הן עוד היום גדול ואין נראין הכוכבים ומסתמא שבח ליתן סימן לתריסין להכיר שנה שיבחו מן השנה וזה דוחק לומר דה"ק כשיחשיך לילה לז רואין למפרע שבשעת הליכתן היתה כימה להדי ריישיהו וגרלה לפרש דחתו תריסי מדברה בתחילת הלילה וקיימת כימה להדי ריישיהו הייט בתחילת שבט וזו כלה זמן הזרע והא דלמר בפ' כל הקרבנות (מנחות דף פה· ושם ד"ה וזורע) שהיו זורעים קודם הפסח ע' יום וזהו ממשה יומי בתוך שבט התם שקרקע תשובה היא שזורעין בה לעורך העומר נמשך שם ימי הזרע יותר מ"ב דבתחילת שבט של חמה הוא דקיימת כימה להדי ריישיהו ולין בתחילת של שבט של חמה מתחיל ברוב שנים יותר מע' יום לפני הפסח* **שדא** היה לספסתא ועבדא · לח הוה לריך למימר דשדא היה לספסתא דבלחו הכי מלי למימר חלח הוה זרע לספסתא הוה עבדא חלח מעשה הוה הכי :

[ג"ל בה יעב"ן]

הגהות הגר"א
[א] גמ' תני כו' . נ"ב ל"ק וכמ"ש בשמיטה ולא כתבו רק להא דבמועל ודל"ל (ועמ"ש בהגהות על ס"ח כהגהות ובמ"מ סי' ס"ב): [ב] במשנה תנוחה לח כו' . נ"ב וכ"ה בהכמב"ם גרסי בניסן : [ג] רש"י ד"ה עבדא מלעשה בליהוחה בעלי, כו' . נ"ב ולפי' זרעה מתחלה בעורין הדין[כן] במ"ם כי' עבדא מלעשה כו' ולו דוקא (ועמ"ש בימו בחמ"מ כי' ס"ב) : [ד] שם ד"ה לח יזרענה כו' . נ"ב והכמב"ן כתב להיפך דבקבלוחת מסורבכל ענין:

מתני' המקבל שדה מחבירו בעשרה כור חטים לשנה ולקחה נותן לו מתוכה, היו חטיה יפות לא יאמר לו הריני לוקח מן השוק אלא נותן לו מתוכה: **גמ'** הוא גברא דקביל ארעא לאספסתא ורשה וזרעה שערי, ולקו הני שערי, שלחה *רב חביבא מסורא דפרת לקמיה דרבינא כי האי גונא מאי: כי לקחה נותן לו מתוכת דמי או לא? אמר ליה מי דמי: התם לא עבדא ארעא שליחותא דמרה הכא עבדא ארעא שליחותא דמרה הוא גברא דקביל פרדם מחבריה בעשר דני חמרא, תקלף ההוא חמרא, סבר רב כהנא למימר מתני' לקחה נותן לו מתוכה אמר ליה רב אשי 'מי דמי התם לא עבדא ארעא שליחותא הכא עבדא ארעא שליחותא, 'ומודה רב אשי בעינבי דבדום ובשדה שלקחה בעומריה:

מתני' המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים לא יזרענה חטים חטים יזרענה שעורים רשב"ג אוסר, [ב] תבואה לא יזרענה קטנית, קטנית יזרענה תבואה, רשב"ג אוסר: **גמ'** א"ר חסדא מ"ט דרשב"ג דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית מיתיבי מגבת פורים לפורים ואין מדקדקין בדבר ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אא"כ התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ דשב"ג

מיקל

חזינא קשיא. [א] "תני חרא פעם ראשונה ושניה זורעה ושלישית אינו זורעה וחניא אידך שלישית זורעה רביעית אינו זורעה לא קשיא הא כרבי הא כרשב"ג: הא כרבי דאמר *בתרי זימני הוי חזקה הא כרשב"ג דאמר בתלת זימני הוי חזקה, אמר רב ישלקיש לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב, אבל זרעה ולא צמחה מצי אמר ליה בעל הקרקע כל ימי זרע (ג) זרעא לה ואזיל, ועד אימת? אמר רב פפא עד דאתו אריסי מדברא וקיימא כימה ארישיי הו, מיתיבי רשב"ג משום ר"מ אומר וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר כדבריו חצי תשרי מרחשון וחצי כסליו = זרע, חצי כסליו טבת וחצי שבט = חורף, חצי שבט אדר וחצי ניסן = קור, חצי ניסן אייר וחצי סיון = קציר, חצי סיון תמוז וחצי אב = קיץ, חצי אב אלול וחצי תשרי = חום, רבי יהודה מונה מתשרי ר"ש מונה ממרחשון מאן מיקל כבולהו, ר' שמעון וכולי האי לא קאמר? לא קשיא הא דקבלה מיניה = בחרפי הא דקבלה מיניה באפלי: רבי יהודה אומר אם קבלה ממנו במעות: ההוא גברא דקביל ארעא למיזרעה *בחד תומי אגודא דנהר מלכא סבא בזוזי, איסתבר נהר מלכא סבא אתא לקמיה דרבא אמר ליה נהר מלכא סבא לא עביד דמיסכר, מכת מדינה היא, זיל נכי ליה אמרו ליה רבנן לרבא הא אנן תנן ר' יהודה אומר אם קבלה מימנו במעות בין כך ובין כך אינו מנה לו מן החנות אמר להו לית דחש לה לדר' יהודה:

מתני' המקבל שדה מחבירו בעשרה כור חטים לשנה ולקחה נותן לו מתוכה, היו חטיה יפות לא יאמר לו הריני לוקח מן השוק אלא נותן לו מתוכה: **גמ'** הוא גברא דקביל ארעא לאספסתא ורשה וזרעה שערי, ולקו הני שערי, שלחה *רב חביבא מסורא דפרת לקמיה דרבינא כי האי גונא מאי: כי לקחה נותן לו מתוכת דמי או לא? אמר ליה מי דמי: התם לא עבדא ארעא שליחותא דמרה הכא עבדא ארעא שליחותא דמרה הוא גברא דקביל פרדם מחבריה בעשר דני חמרא, תקלף ההוא חמרא, סבר רב כהנא למימר מתני' לקחה נותן לו מתוכה אמר ליה רב אשי 'מי דמי התם לא עבדא ארעא שליחותא הכא עבדא ארעא שליחותא, 'ומודה רב אשי בעינבי דבדום ובשדה שלקחה בעומריה:

מתני' המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים לא יזרענה חטים חטים יזרענה שעורים רשב"ג אוסר, [ב] תבואה לא יזרענה קטנית, קטנית יזרענה תבואה, רשב"ג אוסר: **גמ'** א"ר חסדא מ"ט דרשב"ג דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית מיתיבי מגבת פורים לפורים ואין מדקדקין בדבר ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אא"כ התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ דשב"ג

מיקל

תורה אור

חזינא, קשיא. [א] "תני חרא פעם ראשונה ושניה זורעה ושלישית אינו זורעה וחניא אידך שלישית זורעה רביעית אינו זורעה לא קשיא הא כרבי הא כרשב"ג: הא כרבי דאמר *בתרי זימני הוי חזקה הא כרשב"ג דאמר בתלת זימני הוי חזקה, אמר רב ישלקיש לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב, אבל זרעה ולא צמחה מצי אמר ליה בעל הקרקע כל ימי זרע (ג) זרעא לה ואזיל, ועד אימת? אמר רב פפא עד דאתו אריסי מדברא וקיימא כימה ארישיי הו, מיתיבי רשב"ג משום ר"מ אומר וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר כדבריו חצי תשרי מרחשון וחצי כסליו = זרע, חצי כסליו טבת וחצי שבט = חורף, חצי שבט אדר וחצי ניסן = קור, חצי ניסן אייר וחצי סיון = קציר, חצי סיון תמוז וחצי אב = קיץ, חצי אב אלול וחצי תשרי = חום, רבי יהודה מונה מתשרי ר"ש מונה ממרחשון מאן מיקל כבולהו, ר' שמעון וכולי האי לא קאמר? לא קשיא הא דקבלה מיניה = בחרפי הא דקבלה מיניה באפלי: רבי יהודה אומר אם קבלה ממנו במעות: ההוא גברא דקביל ארעא למיזרעה *בחד תומי אגודא דנהר מלכא סבא בזוזי, איסתבר נהר מלכא סבא אתא לקמיה דרבא אמר ליה נהר מלכא סבא לא עביד דמיסכר, מכת מדינה היא, זיל נכי ליה אמרו ליה רבנן לרבא הא אנן תנן ר' יהודה אומר אם קבלה ממנו במעות בין כך ובין כך אינו מנה לו מן החנות אמר להו לית דחש לה לדר' יהודה:

מתני' המקבל שדה מחבירו בעשרה כור חטים לשנה ולקחה נותן לו מתוכה, היו חטיה יפות לא יאמר לו הריני לוקח מן השוק אלא נותן לו מתוכה: **גמ'** הוא גברא דקביל ארעא לאספסתא ורשה וזרעה שערי, ולקו הני שערי, שלחה *רב חביבא מסורא דפרת לקמיה דרבינא כי האי גונא מאי: כי לקחה נותן לו מתוכת דמי או לא? אמר ליה מי דמי: התם לא עבדא ארעא שליחותא דמרה הכא עבדא ארעא שליחותא דמרה הוא גברא דקביל פרדם מחבריה בעשר דני חמרא, תקלף ההוא חמרא, סבר רב כהנא למימר מתני' לקחה נותן לו מתוכה אמר ליה רב אשי 'מי דמי התם לא עבדא ארעא שליחותא הכא עבדא ארעא שליחותא, 'ומודה רב אשי בעינבי דבדום ובשדה שלקחה בעומריה:

מתני' המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים לא יזרענה חטים חטים יזרענה שעורים רשב"ג אוסר, [ב] תבואה לא יזרענה קטנית, קטנית יזרענה תבואה, רשב"ג אוסר: **גמ'** א"ר חסדא מ"ט דרשב"ג דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית מיתיבי מגבת פורים לפורים ואין מדקדקין בדבר ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אא"כ התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ דשב"ג

מיקל

פעם ראשונה וכו': זרעה ולכלה חגב לו כמדפה חוזר וזורעה שנית, ואם לינו זורעה אינו מוכה לו לפילו היו מכת מדינה: **פלוגתא דרבי ורשב"ג.** גבי נשואה לרחמון, ומת לבני ומת, במסכת יבמות: **מני למר ליה כעל הקרקע כל יומי זרע זרע וחוזל.** כלומר כל זמן הזריעה חוזר וזרעה שמא לא הגיע זמן: **ועד אימת:** הוי משך זמן הזריעה: **עד זמן דכי אתא תריסא מדברא.** וכנגד בניו זמן שהן רגילין ליכנס להייטו לחחר תשע שעות ביום קרוב לסוף העשירית קיימת כימה שהוא זכר שלה להדי ריישייהו ברחם כל אדם דהייטו בחמלע הרקיע שנראה לכל אדם כלילו הוא על רחשו והן הן ימי חדר לפי שבנגל קטונין בו שיש עשר מזלות וזהו סידלן עם"ת סל"ד מע"ק גד"ל ולטולם שהם טולין ושהם שוקעין בניסן לטולם בתחילת עלות השחר ובד' שעות המזל שוהה לעלות לאחר שיו שעות העולה נמר עלייתו והשוקע נמר שיקועו נמלא השהם עולים בשיש עשרה שעות ביום ושהה בלילה, כל ימי ניסן רואם שלה מתחיל לעלות ובאייר שור ובסיון תאומים וכן בסדר נמלא בחדר מזל דגים מתחיל לעלות בבוקר סוף ד' שעות עלה מתחיל לעלות, ולסוף תרבע נמר עלייתו ושור עולה, לסוף שם נמר שור עלייתו ומתחיל תאומים, לסוף שהה נמר תאומים ומתחיל סרטן, ונמלא רואם שלה בחמלע שהרי עברו שם שעות משהתחיל ושהם שעות רואם מגיע לחמלע שהרי מתחילת עליית המזל עד תחילת שיקועו שיש עשר שעות נמלא שמשעה שמתחיל לעלות עד ו' שעות מגיע לחמלע הרקיע ולסוף שהה שעות משעלה הוי זכו בחמלע הרקיע נמלא בחדר זכ שלה בסוף שהה עשיריה בחמלע הרקיע הוא והכי חמרינן במסכת ברכות בפרק הרואה (דף מח:) שכימה בזכ שלה הוא: **חלי חשרי וכו'.** שם חקופות שהובטחו לנח וכניו קמפרש: **קציר.** כנגד זרע זה בתחילת גשמים זה בתחילת החמה וקין כנגד חורף וחורף הוא חוזקו וחולפו של שתיו וימי ניסן לעון (חיוב כח) כחשר הייתי בימי חכרמי חוזקי וטיקרי קין הוא חוזקו של יבש ועל שמייבשין בחומו פרק חמרים ותולים לקיטות והן נקרלין קין כדכתיב (שמואל ב כז) הלחם והקין לחכול הנערים וגו' קור הוא סופו של שתיו וכן חום סופו של שתי

[ג"ל שם]

[ג"ל שם: סנהדרין פה: נדה י. סד.]

[כו:] [עירובין כו: כתובות מג: סנהדרין פה: נדה י. סד.]

[ג"ל שם: סנהדרין פה: חגיגה ט"ז מ"ק כ. כד:]

[ג"ל קד:]

[ג"ל שם: סנהדרין פה: חגיגה ט"ז מ"ק כ. כד:]

גירסת הערוך בערך לחכ מתרגמין אבא אגודא פי' ר"ת חילן של ערבה

כן גמליאל חוסר · ומעמת מפרש בגמרא: **מכוחה לא יזרענה קטנית** · שהקטנית מכחשת הקרקע יותר מן התבואה: **גמ'** מיקל

מיקל · תע"ג דמצני לה סבר דמקפיד לישים מידי דלא מסר כבי: דאמר מר · רבה בר נחמני רבית לחביי דרבה גילו בביתו: דחתבור · שחטאה בורה שלא ימלאו זרועות: ליזבוב [שפך] חטין וכו' · ה"ג פסק עמו חטין שמא הוא זרעה חטין בשבח שעברה ואם יזרענה זה שעורין תורת אור נמלא זה מקלקלה: דלמ"ד כריב וחני · מרבה לחתר קלירה ושיבה בשעת הזרע: מתני לה רב יהודה לרבין · במתני' תבואה יזרענה קטניות: בפ' לן ובפ' נסו · מתני' קלי שהיה מקום הריס ושיכה למיקם לכתחת דתרעת, לחן השתא בבבא קיימין שהיה מלולה וטבועה בבצעי המים ושיכה למיקם לכתחת דתרעת הלכך מצנה בכל מקום שירצה מקוטים ולתבואה ומתבואה לקוטים, וה"ק תוסר כדלמרן: תחלי דבי ניחנא · שחלים שקורין כרישין הגדילים בין הפסמין: לין בהן משום גזל · לכל הבא ושוקרן לפי שהוא משבית לח הבעלים שמפסידים פסמן יותר על דמיה: ואם עומדת על גבול · הערוגה שחין עומדין בתוכה: יש בהם משום גזל · דלח מפסדי: פוקעו לזרע · לוחן שחלים שעמדו בפסמן ימים רבים עד שגמר גידוליהן שוב לין ניקריתן מועלת לפסמן ויש בהן משום גזל: דילי דילך דילי · ים בלילותי שהפירות שלך ובלילותיך שהפירות שלי שהדותיו זו לזו שמוכות והמלרים גבוהים ולילות נטועין בהם ים מהן נטועין בשלי שהרשיקן כפפו ונעשו כולן לתוך שלך ויונקין משלך ויש בשלך שנוטין לתוך שלי ויונקים מלרשי: ונהגו בני מלרת וכו' נועה לכאן לכאן · נוטין שרשין לשלה זו לפירות שלו: בממלא כל המלר · שנוטין שרשין לכאן ולכאן: דתלי עוניה · משת פירותיו ועכשיו נועה לכל החחד: פלוג רבי · טול לחה חלי שחלך וחלי חלי שחלי: פלוג הבי · לעבר לוחד השדה מלוק והלילון לם עומדת השדה מזרח ומערב יחלוק לוחו הלילון לפון ודרום: לא תיבון · לח תקנה שדה השמוכה לעיר שין חדם שולטת בה תמיד: לחסור לחדם דו' · שלח יפסידנה בעין הרע: קרובין לעיר · שלח יהח עוזר להכנים פירות: ספק נדה · וכ"ש ודחי: חמר זעו · ר' יוחנן לח חמר הכי: סמוך לשולחנך · כלומר סמוך לביתך שלח תלטרך להרחיק בשדות והלי דנקט שולחנך שמוכל לבדוק עלמך לפני חכילה ולחחר חכילה כדחמר בשבת (דף מ"ו) כדחניח הגלרך לנקביו ולוכל דומה לחטור שהסיקוהו על גבי לפרו ולחר חכילה שהמאכל דוחק ומוליח לח המעוכל ולם יהח לריך להרחיק פעמים שהעמוד חוזר וכח לידי הדרוקן לבל בית הכנסת סמוך לביתו לר' יוחנן לעומתו היח: ר' יוחנן לעומתו. דחמר במסכת סוטה (דף נ"ב) שכר פסיעות ים לחמר למדנו ירחת חטח מבתולה וקיבול שכר מהלמה שחמרה לו ולח שכר פסיעות ים לם ים בית הלגסת בשבועתי ולהי בלבד מדרבך להתפלל: משולשין · שים שנה שלוקה בזו ולח בזו ולהי לו פליטה לוקה בתבואה וים שנה שלוקה בזו ולח בזו ולהי לו פליטה

[מלכות ס: וש"נ]

[מנחת נב:וש"נ]

[לעיל ג. ז:]

כ"ב ב: ע"ש

[נדרים נה: סנהדרין קו.]

[תענית ו.]

[פועה כב.]

מו א ב מיי' פ"ח מהל' שכירות הלכה ע סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' שכב:

מז ג ד ה מיי' פ"ז מהל' גזילה והלידה הלכה ד סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רנב סעיף יז:

מח ו מיי' פ"ד מהל' שכנים הלכה ט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף ב וסי' קנה סעיף כח:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ודילך דילי ונהוג: (ב) שם ר' יוחנן לטעמיה כנ"ל ותום' ד"ה ממתק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תבואה יזרענה כו' ר"ל ר"ש וכ"ה גרים תבואה לף יזרענה כו' (תנן תבואה יזרענה קטניות) ל"ל ל"ק הא כו' מתני' בלילי' בבייתה בנבגל:

מקורות

א. לקיל תחלי מרוחת על אחריה.
ב. חלוקת פירות שלישים על שלישים מפורש ע"ז בגזל בן בתירה.
ג. אין לקנות שדה הסמוך לעיר.

מענה

ג' מיחות שלא ר' יהודה לרבין ור"ב ו. לקיל תחלי מרוחת על אחריה. ב. חלוקת פירות שלישים על שלישים מפורש ע"ז בגזל בן בתירה. ג. אין לקנות שדה הסמוך לעיר.

דאי מאן דבעי למסבור [למרעיה]. פי' בקונטרס [שמקלקל שדה וקשה דלמרכה כך הוא רגילות של עובדי לדמה שזורעים שנה חטין ושנה שעורין וכשזורעין לותה ב' שנים חטין לעופין לו שעורין מתקלקלת וכן נמי משמע בשילהי חזקת הבתים (ב"ב דף מ:) גבי לחד לתר לכלה חטין ולחד לתר לכלה שעורין כדפי' רבינו שמועל התם לכך י"ל הלי מלן דבעי שתהא שדהו תסובה כלילו הניחה שנה לחת בורה כי כן דרך לזורעה שנה ולהובירה שנה כדי שתחזור לכחה ממה שהוכחה ליזרע שתת חטין ושתת שעורים ולכך לחסר רשב"ג כשחמר לזרעה חטין שלא יזרע שעורים כי שמא לשתקך זרעה שעורים ולי כריב ותני לית לן בה שם שלא יחסור רשב"ג: **הני** תחלי דבי ניחנא לין בהם משום גזל · ה"ג שהתנה יהושע שיהו מלקטין עשבים בכל מקום כדלתר בסוף פ' מרובה (ב"ק דף פט:) התם מיירי בעשבים שלין רלויים לחדם חלא לבהמה וכן משמע מדלא נקט ירקות לבל תחלי שהן מלכל חדם לחסור חע"כ הוא שדה בפסחן: **אילן** העומד על המילר · פי' הקונטרס חינו מיושב שפירש לילן שנטוע בקרקע שמוך למילר והשרשים גוטים בשל חבירו חלא נרחה לפרש שהשילן עומד ממש על המילר שהוא של שניהם ולין השרשים מתפשטין לקרקעו של זה יותר משל זה לך הענפים נוטין יותר לשל לחד מהם רב לתר הנוטה לכאן לכאן כיון שהשרשים שוים בשל זה כמו בשל זה חזילין בתר הענפים מה שים מן הענפים כנגד המילר חולקים והשתר לרשות שנוטין הוי הכל שלו ושמועל לתר חולקין חזילין בתר השרשים שהם שוים כמו כן יהיו שוים בענפים לבל לי נטוע כולו ברשות לחד והענפים נוטים ברשות חבירו כזה לתר ר' יוחנן בשם"פ לל יחפור (ב"ב דף כז: ושם ד"ה ולחד) מביח וקורה שעל מנת כן הנחיל יהושע לת הלרץ שכל הענפים יהח לבעל השרשים וכהח מודו נמי רב ושמועל דשמעתין ופריך לילן העומד על המילר חולקים ומשני בממלא כל המילר כמו שהשרשים הן כולן על המילר לך הם הענפים ודלמי טעמיה לחד גיסח דקתמר לל שהענפים טובים המילר חלא שים פירות לבל חחד יותר מבלר חבירו מהו דתימח ניפלוג לחולרו של מילר קמ"ל דחולקין לרוחבו של מילר ושילהי הבית והעלייה (לקמן דף קיח:) דתנן שתי גיגות זו למעלה מזו וירק בינתים השרשים לכ"ע הם של עליון לפי שהם יונקים מגיגתו לבל הנוף שהוח בחויר התחתון לר' יהודה הוח של תחתון ולר"מ הוי לבל עליון דתמר שדי טופו בתר עיקרו והתם פסיק לי' כר"ש דתמר כל שיכול עליון לפטום ידו וליטול הרי חלו שלו והיינו כר"מ והתמר מסתמת הפקיר לתחתון ורחתה דתני' לרב דלית ליה הכח שדי טופו בתר עיקרו סובר שפיר כר"מ ליכין דהתם כל השרשים כולן בבל עליון הן הוח למימר שדי טופו בתר עיקרו כדתמר נמי רבי יוחנן בשילהי לל יחפור ובשילהי מלוקין יכול לסבור התם כריבי יהודה דלל תמר שדי טופו בתר עיקרו משום דרגילות למלוות גיגתו טפר ולהשוותו לל גיגת חבירו ושוה לחין כלל מן הנוף ברשות העליון חלא מיד שנרחה חון לתרך הוח ברשות התחתון לבל בשמעתין רוב הנוף של המילר רק מעט מן הענפים טעים לבלן ולבלן חון לריחוב המילר:

תשעין וכו' מתו בעין הרע ואחד בדרך ארץ • ות"ח כ"ש בני יוסף שלא שלטה בהן עין הרע *היה להן לחיות הרבה מכל השבטים וי"ל שמתו בדרך ארץ יותר מחבירים כשהקב"ה היה רוצה להמיתן היה שולח להם חלאים חבירים: **צנים** קור כדמוכח בתורת כהנים [בהוכחת דף כ.] תוס' פחים חוס כדמוכח בריש מסכ' ע"ז (דף ג: ושם ד"ה הכל) ומייתי לה בגמ' במדות אמר כפי כל היד (נדה דף מז: ושם ד"ה הכל) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים: **שיתין** רהיטי רהוטו . ים מפרשים דנקט שיתין לפי שימי החורף שמים וכן ימי הקיץ כדאמר לעיל (דף קו:) ופת שחרית מלמד מן החמה ומן הלכה ת"ל כן דרך למיקט בכל מקום שיתין כדאמר בהחובל (ב"ק דף צב:) שיתין תכלי מטייה לכבא דקל חבריה שמט כו': **ארבע** גרמידי דלניגרי זגזל בהו • פירוש ארבע אמות שהמה מודד לבני לניגרא שדוגים משם להשקות שדותיהם זגזל פירוש מדוד אותם שמוקות ולא מטומטמות כדי שיוכלו לעמוד שם בריוח ולא כפי' הקונט' דעל נהרא שמניחין מקום גם למוכני ספינות לא תמצא כלל שבריכין ריוח הרבה שלא יפלו בתוס שלא בלא מדידה יתכן שיהא (ג) ניכרת וגרלה לעיניס:

בתרי עברי נהרא קולו • פי' שבריכין להטות כתפיהם לגד היער שלא יפלו בתוס *וא"ת לתמריכן בסוף פרק המוכר פירות (ב"ב דף נ: ושם ד"ה ותמה) תמה היא השלחן לחי מוכר לך טהן לו ב' אמות להוכיח תמה מכאן ותמה מכאן לתגפיה ו"ל דהתם מיירי בתמה התוס שהוא לתמה לחד שהוא עומה חרין תוך שדהו להשקות ממנה ואין צריך לתגפיה רק תמה מכאן ותמה מכאן והכא לניגרא הוא יאור גדול להשקות כל אותה בקעה לכך צריך תרבע אמות לתגפיה תדע דהתם זורעים לותן לאמות ונוטעין שם לילנות כדתמר התם לכל הכא אין זורעין ונוטעין כלל שכל העם הולכים שם להשקות שדותיהם והא דקתמר לתמריכן לכ"ע לאו משום לניגרא ליהוי כולהו דתמה אחד תמה אחד אלא כ"ע תמה לאותן המשקין שדותיהם לבד אי נמי תרבע אמות דהכא היינו ג' אמות של תוכה ותמה מכאן ותמה מכאן ליקוץ

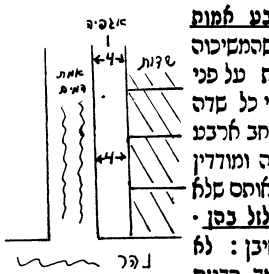
בהו דאנהרא לא תמשתנהו כלל רב יהודה לטעמיה דאמר רב יהודה ארבע אמות דאניגרא לבני אניגרא, דאנהרא = דרכולי עלמא. מכריז רבי אמי "מלא כתפי נגדי בתרי עברי נהרא קוצו" בר נתן בר הושעיא קץ שיתסר אמתא, אתו עליה בני משרוניא, דפנוהו, הוא סבר כרשות הרבים, ולא היא, התם בעינן כולי האי הבא משום אמתוחי אשליהן הוא כמלא כתפי נגדי. סגי. רבה בר רב הונא הוה ליה ההוא אבא אגודא דנהרא, אמרו ליה ניקוץ מר, אמר להו "קוצו עילאי ותתאי והדר ניקוץ אנא" היכי עביד הכי והכתיב התקוששו וקשו" *ואמר ריש לקיש קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים? התם אבא דבי פרוזק רופילא הוה ואמר "אי קייצנא, ואי לא קייצו אמאי איקוץ דאי ממתחי להו אשלייהו מסתגי להו ואי

לא קשיא הא דמהדר ליה שורא ורתקא הא דלא מהדר ליה שורא ורתקא, והסיר ה' ממך כל "חולי" אמר ר' זו עין רב לטעמיה דרב סליק לבי קברי עבד מאי דעבד אמר "תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ" ושמואל אמר זה הרוח שמואל לטעמיה דאמר שמואל הכל ברוח, ולשמואל הא איכא הרוגי מלכות? הנך נמי אי לאו זיקא עבדי להו *סמא וחיי, תניא אמר *זו ציונה *ר"א חנינא הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר "צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם" יוסי בר חנינא אמר זו צואה דאמר מר צואת החוטם וצואת האוזן רובן קשה ומיעוטן יפה אלעזר אמר זו מרה תניא נמי הכי *"מחלה" זו מרה ולמה נקרא שמה מחלה שהיא מחלה כל גופו של אדם רבב אחד "מחלה" ששמונים ושלשה חלאים תלוין במרה וכולן פת שחרית במלח וקיתון של מים מבטלתן ת"ר ג' דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה ומן הזיקין ומן המזיקין ומחכימת פתי וזוכה בדין ללמוד תורה וללמד, ודבריו נשמעין ותלמודו מתקיים בידו ואין בישרו מעלה הבל ונזקק לאשתו ואינו מתאוה לאשה אחרת והורגת בינה שבבני מעים ויש אף מוציא את הקנאה ומבנים את האהבה *א"ל רבה לרבא בר מרי מנא הא מילתא לאמרי אינשי: "שיתין רהיטי רהוט ולא מטו לגברא דמצפרא כרך" *ואמרי לה רבנן "השכם ואבול בליץ מפני החמה ובחורף מפני הציונה? א"ל דכתיב "לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב ושמש" לא יכם שרב ושמש כיון דלא ירעבו ולא יצמאו א"ל את אמרת לי מהתם ואנא אמינא לך מהכא "ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך" "ועבדתם את ה' אלהיכם" זו קריאת שמע ותפלה "וברך את לחמך ואת מימיך" זו פת במלח וקיתון של מים מבאן ואילך "והסירותי מחלה מקרבך" א"ל רב יהודה לרב אדא משוחאה "לא תזלול במישחתא דכל פורתא ופורתא חזי לכורכמא ריישקא" א"ל רב יהודה לרב אדא משוחאה: ד' אמות דאניגרא זגזל אמות דאניגרא לבני אניגרא, דאנהרא = דרכולי עלמא. מכריז רבי אמי "מלא כתפי נגדי בתרי עברי נהרא קוצו" בר נתן בר הושעיא קץ שיתסר אמתא, אתו עליה בני משרוניא, דפנוהו, הוא סבר כרשות הרבים, ולא היא, התם בעינן כולי האי הבא משום אמתוחי אשליהן הוא כמלא כתפי נגדי. סגי. רבה בר רב הונא הוה ליה ההוא אבא אגודא דנהרא, אמרו ליה ניקוץ מר, אמר להו "קוצו עילאי ותתאי והדר ניקוץ אנא" היכי עביד הכי והכתיב התקוששו וקשו" *ואמר ריש לקיש קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים? התם אבא דבי פרוזק רופילא הוה ואמר "אי קייצנא, ואי לא קייצו אמאי איקוץ דאי ממתחי להו אשלייהו מסתגי להו ואי

תורה אור

[וכערוך ערך * נל- יצה מצוה עבד כ'סי' עבד מלי דעבד ס"ו ל'תוק' ל'בזות שלום חלום ו"ל נמצא חלונות כו' ס"ס]

לא קשיא הא דמהדר ליה שורא ורתקא הא דלא מהדר ליה שורא ורתקא, והסיר ה' ממך כל "חולי" אמר ר' זו עין רב לטעמיה דרב סליק לבי קברי עבד מאי דעבד אמר "תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ" ושמואל אמר זה הרוח שמואל לטעמיה דאמר שמואל הכל ברוח, ולשמואל הא איכא הרוגי מלכות? הנך נמי אי לאו זיקא עבדי להו *סמא וחיי, תניא אמר *זו ציונה *ר"א חנינא הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר "צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם" יוסי בר חנינא אמר זו צואה דאמר מר צואת החוטם וצואת האוזן רובן קשה ומיעוטן יפה אלעזר אמר זו מרה תניא נמי הכי *"מחלה" זו מרה ולמה נקרא שמה מחלה שהיא מחלה כל גופו של אדם רבב אחד "מחלה" ששמונים ושלשה חלאים תלוין במרה וכולן פת שחרית במלח וקיתון של מים מבטלתן ת"ר ג' דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה ומן הזיקין ומן המזיקין ומחכימת פתי וזוכה בדין ללמוד תורה וללמד, ודבריו נשמעין ותלמודו מתקיים בידו ואין בישרו מעלה הבל ונזקק לאשתו ואינו מתאוה לאשה אחרת והורגת בינה שבבני מעים ויש אף מוציא את הקנאה ומבנים את האהבה *א"ל רבה לרבא בר מרי מנא הא מילתא לאמרי אינשי: "שיתין רהיטי רהוט ולא מטו לגברא דמצפרא כרך" *ואמרי לה רבנן "השכם ואבול בליץ מפני החמה ובחורף מפני הציונה? א"ל דכתיב "לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב ושמש" לא יכם שרב ושמש כיון דלא ירעבו ולא יצמאו א"ל את אמרת לי מהתם ואנא אמינא לך מהכא "ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך" "ועבדתם את ה' אלהיכם" זו קריאת שמע ותפלה "וברך את לחמך ואת מימיך" זו פת במלח וקיתון של מים מבאן ואילך "והסירותי מחלה מקרבך" א"ל רב יהודה לרב אדא משוחאה "לא תזלול במישחתא דכל פורתא ופורתא חזי לכורכמא ריישקא" א"ל רב יהודה לרב אדא משוחאה: ד' אמות דאניגרא זגזל

ד' אמות דאניגרא זגזל בהו דאנהרא לא תמשתנהו כלל רב יהודה לטעמיה דאמר רב יהודה ארבע אמות דאניגרא לבני אניגרא, דאנהרא = דרכולי עלמא. מכריז רבי אמי "מלא כתפי נגדי בתרי עברי נהרא קוצו" בר נתן בר הושעיא קץ שיתסר אמתא, אתו עליה בני משרוניא, דפנוהו, הוא סבר כרשות הרבים, ולא היא, התם בעינן כולי האי הבא משום אמתוחי אשליהן הוא כמלא כתפי נגדי. סגי. רבה בר רב הונא הוה ליה ההוא אבא אגודא דנהרא, אמרו ליה ניקוץ מר, אמר להו "קוצו עילאי ותתאי והדר ניקוץ אנא" היכי עביד הכי והכתיב התקוששו וקשו" *ואמר ריש לקיש קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים? התם אבא דבי פרוזק רופילא הוה ואמר "אי קייצנא, ואי לא קייצו אמאי איקוץ דאי ממתחי להו אשלייהו מסתגי להו ואי

ממתחי מסגייהו מסתגי להו • תם יוכלו למתוח חבלם ולבא ממטע למטע או מכפר לכפר לילך ממטה למטה ילכו: ואם

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה קן שיתסר למתח כרוחב כסיד ותח"כ מ"ה כני מצרונ"ל ותח"כ ד"ה דפנוהו ולקוטו ותח"כ מ"ה כך"ם כדתמן וכו' ותח"כ ד"ה תמריכן : (ב) תוס' ד"ה תרבע וכו' שיהא ניכר כ"ל ותוס' ד' ממתק וכו' ע"ש ד"ה נתני :

קוטיו זגזל קלי מלעיל מל' גרמידי דלניגרא . מכר"ם

גליון

בית שחרית ו"ן דבריס לוקס טנאתו בו

גליון

ב' דבריס טאתו ר' יהודה ל' אנא מטותאה בית"ן מדות קונטרוס

מפנה

הנה בתחתון ב' דפנוים מקוטי של לניגרא טפת הנהר

מפנה

[ג"ו סם ופ"ם ⊗ עי' ב"ק כה. [מנוס ר' עקיבא לבניו בג"ן] [פסחים קיב. ב"ק נב:]

[עי' סנה. קלי "ניר... נזרע ערב... נקבץ... ונזרוע מחנו... יב ע"ב]

[עי' ב"ק קמד: כתובות ל. [ופ"ם]

[שאול כיצד [ע"ש] אתכא ית דאתלי בישעיה דכי דון

ב"ק נב: [ע"ש]

ב"ב קמד: כתובות ל. [ופ"ם]

ע"ז ג :

גליון

תורת הבית

מסורת השי"ס

בתרי עברי נהרא קולו • פי' שבריכין להטות כתפיהם לגד היער שלא יפלו בתוס *וא"ת לתמריכן בסוף פרק המוכר פירות (ב"ב דף נ: ושם ד"ה ותמה) תמה היא השלחן לחי מוכר לך טהן לו ב' אמות להוכיח תמה מכאן ותמה מכאן לתגפיה ו"ל דהתם מיירי בתמה התוס שהוא לתמה לחד שהוא עומה חרין תוך שדהו להשקות ממנה ואין צריך לתגפיה רק תמה מכאן ותמה מכאן והכא לניגרא הוא יאור גדול להשקות כל אותה בקעה לכך צריך תרבע אמות לתגפיה תדע דהתם זורעים לותן לאמות ונוטעין שם לילנות כדתמר התם לכל הכא אין זורעין ונוטעין כלל שכל העם הולכים שם להשקות שדותיהם והא דקתמר לתמריכן לכ"ע לאו משום לניגרא ליהוי כולהו דתמה אחד תמה אחד אלא כ"ע תמה לאותן המשקין שדותיהם לבד אי נמי תרבע אמות דהכא היינו ג' אמות של תוכה ותמה מכאן ותמה מכאן ליקוץ

ד' אמות דאניגרא זגזל בהו דאנהרא לא תמשתנהו כלל רב יהודה לטעמיה דאמר רב יהודה ארבע אמות דאניגרא לבני אניגרא, דאנהרא = דרכולי עלמא. מכריז רבי אמי "מלא כתפי נגדי בתרי עברי נהרא קוצו" בר נתן בר הושעיא קץ שיתסר אמתא, אתו עליה בני משרוניא, דפנוהו, הוא סבר כרשות הרבים, ולא היא, התם בעינן כולי האי הבא משום אמתוחי אשליהן הוא כמלא כתפי נגדי. סגי. רבה בר רב הונא הוה ליה ההוא אבא אגודא דנהרא, אמרו ליה ניקוץ מר, אמר להו "קוצו עילאי ותתאי והדר ניקוץ אנא" היכי עביד הכי והכתיב התקוששו וקשו" *ואמר ריש לקיש קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים? התם אבא דבי פרוזק רופילא הוה ואמר "אי קייצנא, ואי לא קייצו אמאי איקוץ דאי ממתחי להו אשלייהו מסתגי להו ואי

ממתחי מסגייהו מסתגי להו • תם יוכלו למתוח חבלם ולבא ממטע למטע או מכפר לכפר לילך ממטה למטה ילכו: ואם יער על הנהר תלוי למעלה הימנו ולמטה הימנו הילוך דרך המים: **פתח דבי פרוזק רופילא הוה** • לותן שלמטה ולמעלה לא של ישראל היה שיכול לקנות לותו יער על בית פרוזק, פתח פרסיים היה ויודע הוא שלא יקוצו ומה תועיל קנייתה שלו: **אי ממתחי מסגייהו מסתגי להו** • תם יוכלו למתוח חבלם ולבא ממטע למטע או מכפר לכפר לילך ממטה למטה ילכו: ואם

[וכערוך ערך * נל- יצה מצוה עבד כ'סי' עבד מלי דעבד ס"ו ל'תוק' ל'בזות שלום חלום ו"ל נמצא חלונות כו' ס"ס]

תורת הבית

מסורת השי"ס

ואם נאמן לו מפחני לפו. לית להם מהלך בעבד זה והולכין על כרחן דרך שפחה הבית שהרי על כרחן כשהולכין כנגד היער של עכו"ם יצאו בשפחה הבית ובכשניעו כנגד שני למה יעריחו לעבור את רוחב המים והרי הן לריכין לחזור ולעבור לד אחר כשכלתה המלילה (ג):

תורה אור

חוץ בשוח מבע. יער שהניח רבה בר רב הונא על כרחן והתחתונים קולין ורבה בר רב נחמן לא היה יודע שכן היה שיהא עליון ותחתון של עכו"ם המובל: יד בשרים ושפנים. פסוק הוא בספר עזרא: תיקון ענפיה. יפותו בניו: נאמני נפש. הכל מסייעין לגדור תומת הטייר והטמיד שהריה שלא יכנס לבית שומרים לעיר: מגלי. שעריה כמו ברכות (דף כח.) טרוקו גלי: נפש. שמיחת הטייר כדאמן לעיל (דף כה:) מלא תחר הגפה גוזות: לא לריכי נעילוחא. תורתו משמרתו כדכתיב (משלי ו) בשכבך תשמור עליך: (ג) לכרית דפחיא. לכרות מעין לו בורות למים לשתות: ואפילו מרבנן. שהרי גם הם לריכים לשמות ועל שם כלי שמותין בו משקין שקורין פחיא בלשון ארמי קרי ליה כריתא דפחיא: דלא נפקי בחלוחא. שאין יולאין בשני בתים שעמן בחלוחית ושחולטת לחפור שלא גודין מעות ושוכרין פועלים: נאו בני מיפק וכו'. גבלי הוא להן: לכרית דנהרא. כשמעלת ארטון וטופלים בה לבנים ומעכבין מרוצת המים וכורין ומקין לותו להעביר מכשוליו: מפני מפייני נעלי. כשהעליונים מתקין כנגדן למעלה יש על התחתונים לסייעו שמכשולין העליונים מעכבים מים מלילד למלא תיקון העליונים לעזרת התחתונים: שכל העליונים אין לריכין לסייע לא התחתונים. כשמתקנין למטה שתיקון של מטה היו לעזרת עליונים שלא לרעתם שכל זמן שהמים רלים למטה הכהר מתמעטין למעלה והשדות שלהן מתייבשות: וחילופא במיא דמיערא. כגון בעיר שהמים קשים להרבות טיט ולקלקל את הדרכים ועושין להם חרין במורד להוריד המים חוץ לעיר שם נתקלקל החרין כנגד התחתונים וכורין להם העליונים לריכים לסייע את התחתונים לכרות כנגדן שכל זמן שלא ירדו המים התחתונים חוץ לעיר יעמדו העליונים במקומן שכל התחתונים אין להן לסייע לעליונים לכרות למטה שכל זמן שלא ירדו המים לתחתונים: ומתקנת לעלמה. כפני עלמה כשמעמת כנגדה אין אחר מסייעה: ממקלחות מים. מים שרוחין מי מטר: לביב אחד. חרין מתוקן להוריד מי שמים הו: כולן מתקנות עם התחתונה. מסייעות זוהה לתקן כנגדה כדפרישית לעיל: בתי מתן דאחזיק ברשות דנהרא. בשלי הפרסיים היה הקרקע מוסיף לכל הקודם להחזיק בו ולפרוע למלך טשקל הוא מס של קרקע וחס בא אחד ומחזיק על שפת הנהר מקום שהספינות עולות לגגל ואריך מקום פנוי הרבה לפורקי משאות ולשוטעין מחוכן ומוליחין וזה החזיק לבנות שם בנין לו לחרום ולזרוע: חציפא דוי. שמקלקל מקום לרבים: מבל מלוקי. מדיינה לו מסלקין ליה: ובהילידנא דכתבי פרסאי. לאותן הלוקחין שדות שעל שפת הנהר כקי לך השדה עד תוך הנהר מלא לותר הסוס ומלוקחין עודרין ברחוק מן הנהר שלא לקלקל את מקום הרבים וחס בא אחד והחזיק מן הגדר ולפל הנהר מסלקין ליה כפי שהיה קטיה לבעל הגדר עד תוך המים: בני מחי. שהה העומדת ליקח בטשקל ושדות שני אחים שמוכין לה מכלן ומכלן: ואי משום דינא דמלכותא. אם ליין לא לאחוקי מדעתיה דמלכן שהיו הבעלים רולים למכור ונהרדעי אומרים שכרי דלחפילו הכי שייך ועשית היער והטוב והשמח לחי שפיר הא דאמרי נהרדעי משמיה דרב נחמן בשמעתין אין חולחה לקרקעות דאמלכתא קחמר כדמוכח בכחובות בפ' חלמנה (דף לט:: ע"ש ושם ד"ה ס"נ) דקאמר רבא גבי טעה השליח והחמר מר אין חולחה לקרקעות גבי מלרעות שהוא כעין שליח שהמקח לא יהיה שלו ואין לריך לדחוק כפי הקונטרס דרב נחמן ליה דינא דבר מלרע: והאידנא דכתבי פרסאי לא כפירוש הקונטרס דמפ' דמסלקין ליה שהרשעון קלחו מן המלך שלא דמסלקין ליה לבא להחזיק לכחחילה משום דכיון דכתבי פרסאי כו' חייסינן שלא יבא להחזיק עד תוך הנהר כמו שכותב לו המלך ויעכב הילוך הספינות וביחתן לגמל וקנסין ליה משום הכי להסתלק מכולה רקחת אפילו ממה שחוץ לנהר:

מזבניין

מסלקין ליה נהרדעי אמרי אפילו משום דינא דבר מצרא מסלקין ליה משום שנאמר ועשית הישר והטוב בעיני ה'. אתא אימליך ביה אמר ליה איזיל איזבון? ואמר ליה זיל זבון, צריך למיקנא מיניה או לא? רבינא אמר לא צריך למיקנא מיניה נהרדעי אמרי צריך למיקנא מיניה, והלבתא צריך למיקנא מיניה, השתא דאמרת צריך למיקנא מיניה, אי לא קנו מיניה אייקור ווזל, ברשותיה, זבן במאה ושוי מאתן חזינא: אי לכולי עלמא קא מוזלא ומזבין יהיב ליה מאה ושקיל ליה, ואי לא, יהיב ליה מאתן ושקיל ליה *זבן במאתן ושויא מאה סבור מינה מלי אמר ליה *לתקוני שדרתיך ולא לעוותי אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי: הכי אמרי נהרדעי משום דרב נחמן *אין אונאה לקרקעות. זבין ליה גריוא דארעא במיצעא נכסיה חזינן: אי עידית היא אי זיבורית היא זביני זביני ואי

ואי לא, לא מיסתגי להו, רבה בר רב נחמן הוה קא אזיל בארבא חזא ההוא אגבא דקאי אגודא דנהרא, אמר להו - דמאן? אמרו ליה דרבה בר רב הונא, אמר ויוד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה" אמר להו קוצו, קוצו, אתא רבה בר רב הונא אשכחיה דקיין אמר "מאן קצייה תקון ענפיה" אמרי כולהו שני דרבה בר רב הונא לא אקיים ליה זרעא לרבה בר רב נחמן /*אמר רב יהודה "הבל לאיליו נפש ואפילו מיתמי יאבל רבנן לא, מ"ט? רבנן *לא צריכי נטירותא, יברייא דפחיא ואפילו מרבנן ולא אמרן אלא דלא נפקא *באוכלוזא יאבל לאוכלוזא לא, דרבנן לאו בני מיפק באוכלוזא נינהו/אמר רב יהודה לברייא דנהרא תחאי מסייעי עילאי, עילאי לא מסייעי תחאי, וחילופא במיא דמיערא, תניא נמי הכי

חמש גנות המסתפקות מים ממעין אחד ונתקלקל המעיין כולם מתקנות עם העליונה נמצאת התחתונה מתקנת עם כולן ומתקנת לעצמה, וכן חמש חצרות שהיו מקלחות מים לביב אחד ונתקלקל הביב, כולן מתקנות עם התחתונה נמצאת העליונה מתקנת עם כולן ומתקנת לעצמה אמר שמואל האי מאן דאחזיק ברקתא דנהרא חציפא הוי, סלוקי לא מסלקינן ליה, והאידנא דקא כתבי פרסאי קני לך עד מלי צוארי סוסיא מיא סלוקי נמי מסלקינן ליה. אמר רב יהודה *אמר רב האי מאן דאחזיק ביני אחי וביני שותפי, חציפא הוי, סלוקי לא מסלקינן ליה, ורב נחמן אמר נמי מסלקינן, ואי משום דינא דבר מצרא לא

ליקוין

עגפיה. שזה היה לותו יער עגמו של פרזיק רופילא ולא היתה יזו במעל כלל לך קילל: האי מאן דאחזיק ברקתא דנהרא. קיבל בשטקא מן המלך כדפי' בקונטרס ולהכי קאמר דאחזיק ולא קאמר דזכין כדאמריכן לקמן זכין במאתים זכין מעכו"ם וכן הלי מאן דאחזיק ביני לחי דכשמוך מפר"ח דוקא באחזיק שהיתה קרקע הפקר וקבלה מן המלך בשטקא לא מסלקין ליה ולרב נחמן דוקא ביני לחי מסלקין ליה שעשה יותר מדאי שלא כהוגן להחזיק ביני לחי אבל משום מלרעה לא מסלקין ליה שיך כאן ועשית היער והטוב ואפילו לחי שפיר הא דאמרי נהרדעי משמיה דרב נחמן בשמעתין אין חולחה לקרקעות דאמלכתא קחמר כדמוכח בכחובות בפ' חלמנה (דף לט:: ע"ש ושם ד"ה ס"נ) דקאמר רבא גבי טעה השליח והחמר מר אין חולחה לקרקעות גבי מלרעות שהוא כעין שליח שהמקח לא יהיה שלו ואין לריך לדחוק כפי הקונטרס דרב נחמן ליה דינא דבר מלרע: והאידנא דכתבי פרסאי לא כפירוש הקונטרס דמפ' דמסלקין ליה שהרשעון קלחו מן המלך שלא דמסלקין ליה לבא להחזיק לכחחילה משום דכיון דכתבי פרסאי כו' חייסינן שלא יבא להחזיק עד תוך הנהר כמו שכותב לו המלך ויעכב הילוך הספינות וביחתן לגמל וקנסין ליה משום הכי להסתלק מכולה רקחת אפילו ממה שחוץ לנהר:

*גלוי דעתיה פליגא אדגמ' לעיל אות ג' קמן את מאן

תת נוסא

מאן שיף ולוקח לקנות מאחיו - לפי נהוגו. דין מאן דאי לוקח קנין עם פליגה ואי אמר לא אמר נחמה טיט לאחין קנויות על הנהר

קידושין מב: ושיל

כתובות לט: ע"ש חוס'. קידושין מב:

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה ואם ואפ לפו וכו' כשכלתה הקלילה כלי"ל והסי"ד: (ג) ד"ה לכרית ד"ה עם ד"ה ואפי' מרבנן וכו' שמותין בו שקורין כלי"ל ותיבת משקין נמחק:

נוסא/מבנך

חוספת ד"ה ואפילו מרבנן (נוסא ד'ביזורית) ד"ה ו- חיבוק חומת מקוריות מים א) ב"ב ד"ה ב) ב"ב מתניתין חכמים

נוסא/מבנך

ד"ה ואפילו מרבנן (נוסא ד'ביזורית) ד"ה ו- חיבוק חומת מקוריות מים א) ב"ב ד"ה ב) ב"ב מתניתין חכמים

נוסא (ד"ה סוף דאמ') ד'נוסא דבר מצרא

א מיי' פ"ו מהלכות שכנים הלכה ו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קפ סעיף ד:

נב ב ג מיי' שם ופ"ז מהלכות ח"מ הלכה י' סמג שם טוש"ע ח"מ סי' יב טוש"ע ח"ד סי' רמב סעיף ב ופ"ו ח"מ שם:

נד ד מיי' שם פ"ו מהל' ח"מ הלכה י' וסמג שם טוש"ע ח"מ שם טור ש"ע ח"ד שם סעיף ג ופ"ח ב:

נה ה מיי' פ"ב מהלכות שכנים הלכה ט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קפ סעיף ג:

נו ו מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קפ"ו סעיף ו ופוכ ח"מ סי' קנ:

נז ז מיי' שם פי"ב הלכה ד ופעיין בכסנו' וכמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף ה:

נח ח מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ו:

נט ם מיי' שם פ"ד הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף כא:

ס י מיי' שם הלכה ד סמג שם טור ופ"ע שם סעיף ו:

סא כ ל מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעי' ז [ועי' לקמן כאן ועוד במכילתין פ"ד לד:]

סב ם מיי' שם פי"ב הלכה ה סמג שם טור וש"ע ח"מ שם סעיף כח:

מזבנין בלא מכרזתא. תימ לפרש כל הני מילי לעולם יהומיס ר"ת כ"ה משמע לשאר עורכי יהומיס תין מוכרין בלא מכרזתא כי היכא דמחייב פ' המוקין (גיטין דף נב. ושם) מעכבים שדומיהן לקנות להן מגלה ועיליא ושופר כו' ות"כ בפרק שום היהומים (ערכין דף כב. ושם) לפרוך לרב *אחא מדקאמר תין נוקקין כו' מדתנן שום היהומים שאסיס יום ומכריזין בשוק ובשדה עוקמה במילי דיהמי שאריכי הכרזה אלא ודאי לכל מילי דיהמי תין צריכין הכרזה ובשמעתין מיירי בכרגא ומזוני וקבורה דאסה ובנות ואם תאמר לקבורה פשיטא דמזבנין בלא מכרזתא דאמו יהיה מת מוטל בתוספה כל ימי הכרזה וי"ל דאם לוו לעורך קבורה קאמר דמזבנין בלא מכרזתא *כדי לפדות לי נמי דה"ת שממכרין מתפני יהומים עד שמכריזין קמ"ל: **משמתינן** ליה עד דמקבל כו'. דוקא שיראל רוצה ליקח בדמים שנתן העבו"ס: **שבני** העיר כו'. הא מילתא בדין הקדמה קמיירי כשאניסם מצרים ושכן עיר מצרן מלד העיר שים לו שדה לחורי ביהו הסמוכה לזו ושכן שדה שים לו שדה רחוקה מן העיר הסמוכה לזו: **ארעא** דחד וביתי דחד. שהבית בצוי על גבי קרקע מרי דאריעא מעכב אלא יאמר לו אייך בית בלא קרקע שאינו עומד לזריעה אבל מצאנו כי אם לו אבל בבית אלא לא אייך דיעת דבר מצרן אלא אייך התם טעמא דקאמר דשמוך להכניס תבן אחד ודוקא בשדה אבל זריעה אייך היכר והטוב שיכול לתוכשה בבית אחת וכן פר"ת בתשובה אחת המתחלת חזרנו על כל פירוי לדלים ולא מצאנו דין מצרעת בבתים אלא

ארעא דחד וביתי דחד. *מרי ארעא מעכב. *אמרי ליה מרי ארעא דחד ודיקלי דחד. *מרי ארעא מצי מעכב אמרי ליה מרי דיקלי, מרי דיקלי לא מצי מעכב אמרי ליה מרי ארעא/ארעא לבתי ואנא לזרעא יישוב עדיף ואית בה משום דינא דבר מצרא/אפסיק משונאתא או ריבא דדיקלא *חזינא: אם יכול להכנים בה אפילו תלם אחד אית בה משום דינא דבר מצרא, ואי לא, לית בה משום דינא דבר מצרא/הני ד' בני מצרני דקדים חד מינייהו וזבין, וביניה וביני, ואי כולהו אתו בהדי הדדי פלגו לה *בקרנזיל: **מתני'** ואי לא, איערומי קא מערים. *אמתנא לית בה משום דינא דבר מצרא, אמר אמימר אי כתב ליה אחריות אית בה משום דינא דבר מצרא. אמתנא כל נכסיו לאחד, לית בה משום דינא דבר מצרא לבעלים הראשונים לית בה משום דינא דבר מצרא, *אבל מעבו"ם וזבין לעבו"ם לית בה משום דינא דבר מצרא: זבן מעבו"ם דאמר ליה "ארי אברחי לך ממצרא" זבין לעבו"ם 'עבו"ם ודאי לאו בר 'ועשית הישר והטוב" הוא - 'שמותי ודאי משמתינן ליה "עד דמקבל עליה כל אונסי דאתי ליה מחמתיה. *אמשבנתא לית בה משום דינא דבר מצרא *דאמר רב אשי "אמרו לי 'סבי דמתא מחסיא מאי 'משבנתא' דשבונה גביה, מאי נפקא מינה לדינא דבר מצרא. אמתנא: ברחוק ולגאול בקרוב, ברע ולגאול ביפה לית בה משום דינא דבר מצרא. אברגא ולמזוני ולקבורה לית בה משום דינא דבר מצרא *דאמרי נהרדעא "לכרגא למזוני ולקבורה מזבנין בלא אברתא. "אאשת ולישותפי ולשותפי לית בה משום דינא דבר מצרא. *שבני העיר ושבני שדה שבני העיר קודמין, *שכן ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם, קרוב ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם, איבעיא להו שכן וקרוב מאי? ת"ש טוב שכן קרוב מאח רחוק. אמתנא זוזי טבי והני זוזי תקולי לית ביה משום דינא דבר מצרא. אמתנא ציירי והני שדי לית ביה משום דינא דבר מצרא/אמתנא איזיל ואמתרת ואייתי זוזי, לא נטרינן ליה. אמר איזיל אייתי זוזי חזינן: אי גברא דאמיד הוא דאזיל ומייתי זוזי נטרינן ליה, ואי לא לא נטרינן ליה/ ארעא מעכב. אמרי בתי, מרי בתי לא מעכב אמרי דארעא. ארעא דחד ודיקלי דחד, מרי דארעא מצי מעכב אמרי ליה מרי דיקלי, מרי דיקלי לא מצי מעכב אמרי דארעא/ארעא לבתי ואנא לזרעא יישוב עדיף ואית בה משום דינא דבר מצרא/אפסיק משונאתא או ריבא דדיקלא *חזינא: אם יכול להכנים בה אפילו תלם אחד אית בה משום דינא דבר מצרא, ואי לא, לית בה משום דינא דבר מצרא/הני ד' בני מצרני דקדים חד מינייהו וזבין, וביניה וביני, ואי כולהו אתו בהדי הדדי פלגו לה *בקרנזיל: **מתני'**

ואי לא, איערומי קא מערים. *אמתנא לית בה משום דינא דבר מצרא, אמר אמימר אי כתב ליה אחריות אית בה משום דינא דבר מצרא. אמתנא כל נכסיו לאחד, לית בה משום דינא דבר מצרא לבעלים הראשונים לית בה משום דינא דבר מצרא, *אבל מעבו"ם וזבין לעבו"ם לית בה משום דינא דבר מצרא: זבן מעבו"ם דאמר ליה "ארי אברחי לך ממצרא" זבין לעבו"ם 'עבו"ם ודאי לאו בר 'ועשית הישר והטוב" הוא - 'שמותי ודאי משמתינן ליה "עד דמקבל עליה כל אונסי דאתי ליה מחמתיה. *אמשבנתא לית בה משום דינא דבר מצרא *דאמר רב אשי "אמרו לי 'סבי דמתא מחסיא מאי 'משבנתא' דשבונה גביה, מאי נפקא מינה לדינא דבר מצרא. אמתנא: ברחוק ולגאול בקרוב, ברע ולגאול ביפה לית בה משום דינא דבר מצרא. אברגא ולמזוני ולקבורה לית בה משום דינא דבר מצרא *דאמרי נהרדעא "לכרגא למזוני ולקבורה מזבנין בלא אברתא. "אאשת ולישותפי ולשותפי לית בה משום דינא דבר מצרא. *שבני העיר ושבני שדה שבני העיר קודמין, *שכן ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם, קרוב ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם, איבעיא להו שכן וקרוב מאי? ת"ש טוב שכן קרוב מאח רחוק. אמתנא זוזי טבי והני זוזי תקולי לית ביה משום דינא דבר מצרא. אמתנא ציירי והני שדי לית ביה משום דינא דבר מצרא/אמתנא איזיל ואמתרת ואייתי זוזי, לא נטרינן ליה. אמר איזיל אייתי זוזי חזינן: אי גברא דאמיד הוא דאזיל ומייתי זוזי נטרינן ליה, ואי לא לא נטרינן ליה/

תורה אור

ואי לא, איערומי קא מערים. אמתנא לית בה משום דינא דבר מצרא, אמר אמימר אי כתב ליה אחריות אית בה משום דינא דבר מצרא. אמתנא כל נכסיו לאחד, לית בה משום דינא דבר מצרא לבעלים הראשונים לית בה משום דינא דבר מצרא, *אבל מעבו"ם וזבין לעבו"ם לית בה משום דינא דבר מצרא: זבן מעבו"ם דאמר ליה "ארי אברחי לך ממצרא" זבין לעבו"ם 'עבו"ם ודאי לאו בר 'ועשית הישר והטוב" הוא - 'שמותי ודאי משמתינן ליה "עד דמקבל עליה כל אונסי דאתי ליה מחמתיה. *אמשבנתא לית בה משום דינא דבר מצרא *דאמר רב אשי "אמרו לי 'סבי דמתא מחסיא מאי 'משבנתא' דשבונה גביה, מאי נפקא מינה לדינא דבר מצרא. אמתנא: ברחוק ולגאול בקרוב, ברע ולגאול ביפה לית בה משום דינא דבר מצרא. אברגא ולמזוני ולקבורה לית בה משום דינא דבר מצרא *דאמרי נהרדעא "לכרגא למזוני ולקבורה מזבנין בלא אברתא. "אאשת ולישותפי ולשותפי לית בה משום דינא דבר מצרא. *שבני העיר ושבני שדה שבני העיר קודמין, *שכן ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם, קרוב ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם, איבעיא להו שכן וקרוב מאי? ת"ש טוב שכן קרוב מאח רחוק. אמתנא זוזי טבי והני זוזי תקולי לית ביה משום דינא דבר מצרא. אמתנא ציירי והני שדי לית ביה משום דינא דבר מצרא/אמתנא איזיל ואמתרת ואייתי זוזי, לא נטרינן ליה. אמר איזיל אייתי זוזי חזינן: אי גברא דאמיד הוא דאזיל ומייתי זוזי נטרינן ליה, ואי לא לא נטרינן ליה/

לו קרקעות למכור ומה שבשה לידה רשאין לא לומר ועשית הישר והטוב להרחיק(ג) מעליו וכן יתמי, ושותף שמכר לו לחבירו חלקו בשדה שהן שותפין בה (ב) אין לנו לסלקו משום דינא דבר מצרא ולומר אין לתה בה בחלק חבירך אלא כאחד מהמצרנין *ויקנה עמך אלא כיון דלא נתברר (ג) תלקו שהרי הוא כשכן בכולה: **שבני העיר ושבני השדה שבני העיר קודמין**. גרסה בעיני לעלה כדינא דבר מצרן לייני לתת להשיל עצה דרך ישר וטוב למוכר שאם יש לו שדה למכור ובאו עליה (ד)(לוקח) שכיניס הרגיש תלה בידיה ושכן שים לו בשדה שבשותפין שמוכות זו לזו, וזו שים לו למוכר לינה שמוכה למצרן, שכיני העיר קודמין, ואני לא דקדקתי בה מפי רבינו כל נרכי/ועד הגה פירשתי דבמצרן דיליה קאמר והשתא לא גרסה לי דאם כן הוה ליה למימר הכי לאחשה ולימתי ולשותפי ולשכיני העיר ולא"ת אם יש בה משום דינא דבר מצרא מאי שנא דשני בלישנא דלעיל שמעתא למימר ושכן תלמיד חכם ותלמיד חכם ק"ת קודם לי האי שכן מצרן הוא לתלמי ק"ת קודם תלמיד חכם לאו בר ועשית הישר והטוב הוא דהאי ועשית לאוקמא שדיוה רבנן כדאמרינן לעיל גבי זבין לעבו"ס עבו"ס לאו בר ועשית כו' ואו דקאמר ותלמיד חכם מלי דינא דבר מצרא ליכא ות"ת דבר מצרא ליכא ות"ת כשכניהן מצרנין לתו משום דת"ת הוא מצות גדולה לתיבי: **זוזי טבי זוזי תקולי**. מצרן שבא לעורר על המקח מביא מעות שמשקלן טוב יותר על שלוקח לבוא על לוקח ומריפין במטבע היוצאה יותר משל מצרן ולי נמי ליפסק: **ליה כה משום דינא דבר מצרא**. דאמר ליה המוכר בהא ניחא ליה: **סני לייני והני שדו**. לוקח ומצרן שנשלמו מעותיהן: **שלו מצרן** לגורנין ותבואתן וחבואתן שלא יאמר יותר היו ושל לוקח מותרין: **ליה כה משום דינא דבר מצרא**. דפסידא דמוכר הוא דאמר לזוזי לריכא: **אמר ליה תיזיל ואיטרח וכו'**. מילתא בתפי נפשיה היא, מצרן שאמר תיזיל ואיטרח וכו': **דאמיד הוא**. שאנו מומדין לותו שלפסר לו לקיים דבריו: **ובני דמי**. בנין שעשוי: **מרי ארעא מעכב אמרי בתי**. שהוא לינו חשוב שכן לכניעתו שכולו עומד להסתלק מיניה: **ודיקלי דמי**. שאכר לו דקלין בשדהו להניחן שם עד זמן פלוגי לו עד שיבצו: **ארעא לזרעא**. המצרן תפן בה לזריעה והלוקח לריך בה לבנין בית: **יישוב דעדיף**. (ה) לבית דין ולא תקנו כאן עשות יפר וטוב מזו: **אפסיק משונאתא**. אין שלא מפסיק בין שדה זו לשדה של מצרן: **או ריבא דדיקלא**. הדקלים הכפופין וסמוכין זו לגד זו ומסוגרין כאותן שקורין פלמיירי בלע"ז: **הם יכול להכניס המצרן אלא אחד**. משדהו לתוך שדה זו אית בה וכו': **אלא**. שורות המטעה: **ואי לייתי בהדדי**. שמטערב כל אחד על מלרטותו: **פלגי לה בקרנזיל**. בתרבע אלכסונות שיהא כל אחד טוטל בה על פני כולה שמוך לו כזה* ושטון קרנזיל זיל בה לקרטות: **מתני'**

מן המתקה מן הטוחר. כ"ל רש"י

ב"ק קיד.

גיטין נב: כתובות פו. ק:

סא"א אלו מבוססים בלע"ז טרי זאבי כ"ל

כתובות פה:

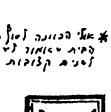
* אי זאת האשה בטלה מקומה

* הקונה בשל חבירו לאחר זו הקונה

* בא"ד ואם כן מאי שנא דבשל חבירו קונה ובשל עלמו אינו קונה (בראשונה אין לריכה אחרונה) ולריכא למיכתב תרוייהו דאי כתב בשל עלמו הוה אמינא דוקא בשל עלמו דאיכא למימר שלא נתכוין להקנות אבל בשל חבירו דאיכא למימר שנתכוין להקנות לא קנה קמ"ל

* בא"ד ואם כן מאי שנא דבשל חבירו קונה ובשל עלמו אינו קונה (בראשונה אין לריכה אחרונה) ולריכא למיכתב תרוייהו דאי כתב בשל עלמו הוה אמינא דוקא בשל עלמו דאיכא למימר שלא נתכוין להקנות אבל בשל חבירו דאיכא למימר שנתכוין להקנות לא קנה קמ"ל

* אלא הכוונה לשון תוספת לשון אומרו לשון הקנאות

מקבלי ואתי [ני"ל מסי]

סד ג מיי' סה פי"ב מהל' טוען ונטען הלכה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף לו:

סה ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף לז:

סו ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף לח:

סז ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף לט:

סח ז מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף מ:

סט ח מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף מא:

עב כ מיי' פי"ב מהל' מלוה ולוה הלכה עז ופי"ח הלכה כ ופי"כ מהל' מלוה הלכה יח סמג עשין מה ולד טוש"ע ה"ש סי' ע סעיף ה וסי' נה סעיף ה וסי' קד סעיף ג וסי' קיב סעיף ו וטוש"ע מ"מ סי' קמ סעיף ג:

עג ל מיי' פי"ב מהל' שכנים הלכה יג יד סמג עשין פה טוש"ע מ"מ סי' קמה סעיף מז:

עד מ מיי' שם הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

עה נם מיי' שם פי"ד הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ג: עו ע פ מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ג:

עז צ ק מיי' שם טוש"ע שם סעיף כה:

עח ר ש מיי' שם פי"ב הלכה יז סמג שם טוש"ע שם סעיף נא:

עט ת מיי' שם פי"ד הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף כז:

פ א מיי' שם פי"ב הלכה יז טוש"ע שם סעיף כז:

פא ב ג מיי' שם פי"ב הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סעיף יא:

מקבלי ואתי ג"ה מהרי"ו ז"ל ואת"ה ק"ט ד"ה ואי לא איערומי וכו' ד"ה אי כתב ליה אחריות וכו' ד"ה א

מתני' נמים מוטעטת . פחות מז' שנים : **לא יזרענה פשתן** . שורש פשתן מכחיש בארץ הרבה ואינה מוזרת ליוצאה עד שלשים **ואם לא** מיקומקמת **אלא** בכחכירות **ואין לו בקורות שקמה** . טן סרק הוא שהרי הבעלים מולקין בו וקוללין ענפיו לקורות הבנין והן תורה אור

מתני' יהמקבל שדה מחבירו לשנים מעטות לא יזרענה פשתן ואין לו בקורות שקמה קיבלה הימנו לז' שנים: שנה ראשונה יזרענה פשתן ויש לו בקורות שקמה : **גמ'** אמר אביי בקורות שקמה אין לו, בשבח שקמה יש לו ורבא אמר יאפילו בשבח שקמה נמי אין לו מיתיבי המקבל שדה מחבירו והגיע זמנו לצאת שמין לו מאי לאו שמין לו בשבח שקמה ,לא, ישמין לו ירקא וסילקא, ירקא וסילקא נעקור ונשקול? ברלא מטא יומא דישוקא ישמין המקבל שדה מחבירו והגיע שביעית שמין לו שביעית מי קא מפקעא ארעא אלא אימא המקבל שדה מחבירו והגיע יובל שמין לו ואבחי יובל מי מפקעא קבלנות "לצמיתות" אמר רחמנא,אלא אימא המקבל שדה מחבירו והגיע יובל שמין לה וכי תימא ה"נ ישמין לו בירקא וסילקא, סילקא וירקא ביובל=הפקירא הוא,אלא לאו ישבח שקמה? *תרגמא אביי אליבא דרבא "שאני התם דאמר קרא "ויצא ממכר בית" ממכר חוזר ישבח אינו חוזר ,ונגמר מיניה? התם וביני מעליא הוא *ויובל אפקעתא דמלכא היא. רב פפא אביי אליבא דאביי בר אבין קבליה ארעא לאספסתא, קדחתך רבה תאלי, כי קא מסתלק אמר להבו לי שבחא, אל רב שישא בריה דרב אידי לרב פפא אלא מעתה דיקלא ואלים ה"נ דבעי מר שבחיה? אל התם או ארעתא דהכי נחיתנא למאן דאמר בשבח שקמה יש לו? אפילו תימא כרבא התם לית ליה פסידא הבא איכא פסידא, אל מאי פסדתיך ידע דאספסתא שקול ידא דאספסתא וזיל ,אמר ליה אנא כורכמא רישקא רבאי, אל "גלית אדעתך דלמשקל ואסתלוקי עבדת (ו) שקל כורכמא רישקא וזיל,אין לך אלא דמי עציס בלבד. רבי בר אבין קבליה ארעא ואהדר ליה משונית קדחתך רבה ורדחא כי קא מסתלק אמר להו"הבו לי שבחא" *אמר רב פפי "משום דאתית ממולאי אמרית מילי מולייתא-אפילו רב פפא לא אמר אלא דאית ליה פסידא "הכא מאי פסידא אית לך": רב יוסף הוה ליה בחוא שקלא שביב ושבק חמשה חתנותא אמר: עד האידנא חד, והשתא חמשה עד האידנא לא הוו סמכו אהדדי ולא מפסדו לי השתא חמשה סמכו אהדדי "ומפסדו לי, אמר להו "אי שקליתו שבחייכו ומסתלקיתו מוטבואי לא,מסליקנא לכו בלא שבחא דאמר רב יהודה ואיתימא רב הונא ואיתימא ר"נ "האי שתלא דשכיב,יורשים דיליה מסתלקין להו בלא שבחא" ,ולאו מילתא היא.בחוא שתלא דאמר להו"אי מפסדינא (נ)מסלקנא"אפסיד ,אמר רב יהודה מסתלק בלא שבחא רב נחמן אמר מסתלק ושקיל שבחא,ומודה רב כהנא דאי אמר"אי פסידנא מסתלקנא בלא שבחא" מסתלק בלא שבחא,רבא אמר "אסמכתא היא *ואסמכתא לא קניא, ולרבא מאי שנא מהא *דתנן ואם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא התם מאי דאפסיד משלם הבא מאי דאפסיד מנכינן ליה ואידך יהבינן ליה;רוניא שתלא דרבינא הוה אפסיד ,סלקיה ,אתא לקמיה דרבא א"ל "חזי מר מאי קא עביד ליי?א"ל "שפיר עביד" א"ל "הא לא התרת ביי?" א"ל לא צריכא להתרות רבא למעמיה *דאמר רבא "מקרי דדקי שתלא טבחא ואוכמא

אלא מעתה דיקלא ואלים ה"נ . דבעי מר שבחא בחלימות הדקל הא ודאי לאפילו לאבעי ליה לדדוקא בשבח שקמה דליכא פרי לגלא שבח דגידול ענפים קאמר אבעי ליה לדלמעטייהו נמי לכל מעדא דלחלימות הדקל לא נמי מר לא נמי מדעתא דחלחי לגלא לדעתא דלספספתא ל"ל התם ודלמי לגלו לדעתא דהכי נמי כדקאמרת לכל לגלא (ה) נמיתינן למה שימית הקרקע דהייגו לספספתא ולגו למתו במקומה :

כמאן כאבא שקמה אין לו לע"ג דליכא למימר דלדעתא דהכי נמי ומצי לאפילו תימא כרבא דהתם כו' : **אין** לך לגלא דמי עציס בלבד. (א) ולע"ג דבסוף פרק השואל (לעיל דף קל. ושם) אמר דמלי למימר זיתי לחי טוטל לי לגלו משום יובו ל"ש הכא לא מלי לאו דלחויס לטוטעס במקום לחבר ולם היה טוטלס היו מחיס ולא היו שויס לגלא לגיעס ל"ג מדלא ל"ל תחלי הוה ליה לטעמא לגלא כורכמא דרישקא שמטוקרין לחתן לחן טוטעין לחתן במקום לחבר גליא לדעתיך לגלא היים חוטם בדבר שרלוי לטוטעו ולכך חין לך לגלא דמי עציס [ג] וכגון שהתחלי לא היו מכחיסין לחותו יותר מלספספתא וכורכמא דרישקא שלם לא כן לא יכול לומר תחלי הוה טעטעא שהרי לחספספתא קבלה : וספר

אלא מעתה דיקלא ואלים ה"נ . דבעי מר שבחא בחלימות הדקל הא ודאי לאפילו לאבעי ליה לדדוקא בשבח שקמה דליכא פרי לגלא שבח דגידול ענפים קאמר אבעי ליה לדלמעטייהו נמי לכל מעדא דלחלימות הדקל לא נמי מר לא נמי מדעתא דחלחי לגלא לדעתא דלספספתא ל"ל התם ודלמי לגלו לדעתא דהכי נמי כדקאמרת לכל לגלא (ה) נמיתינן למה שימית הקרקע דהייגו לספספתא ולגו למתו במקומה :

כמאן כאבא שקמה אין לו לע"ג דליכא למימר דלדעתא דהכי נמי ומצי לאפילו תימא כרבא דהתם כו' : **אין** לך לגלא דמי עציס בלבד. (א) ולע"ג דבסוף פרק השואל (לעיל דף קל. ושם) אמר דמלי למימר זיתי לחי טוטל לי לגלו משום יובו ל"ש הכא לא מלי לאו דלחויס לטוטעס במקום לחבר ולם היה טוטלס היו מחיס ולא היו שויס לגלא לגיעס ל"ג מדלא ל"ל תחלי הוה ליה לטעמא לגלא כורכמא דרישקא שמטוקרין לחתן לחן טוטעין לחתן במקום לחבר גליא לדעתיך לגלא היים חוטם בדבר שרלוי לטוטעו ולכך חין לך לגלא דמי עציס [ג] וכגון שהתחלי לא היו מכחיסין לחותו יותר מלספספתא וכורכמא דרישקא שלם לא כן לא יכול לומר תחלי הוה טעטעא שהרי לחספספתא קבלה : וספר

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אקול כורכמא : (כ) שם מספרינא : (נ) רש"י ד"ה ואין לו וכו' ונפחות מז' שנים : (ו) ר"ח וגמר מיניה למקבל : (ס) תוס' ד"ה תלת וכו' לגלא לכל לגלא ככא נמחינן :

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אין לך וע"ג וכו' . כ"כ וכ"פ סטור דס"ל דעובדא דכאן הוא במקבל ועי' רמ"י ק"ו ע"ב במתני' תוס' : [ב] שם וכגון כו' . כ"כ לכל פעור דסתיטו דס"ל דעובדא דכאן הוא במקבל ועי' רמ"י ק"ו ע"ב במתני' ד"ה לא יזרענה . תוס' תולי לשיטתייהו שכתבו לעיל כו' לגלו דעתו דלמקבל ל"ל ולכן ס"ל דכאמת שמכחיסין כ"ש למקבל לכן כתב סטור לגלו דמי עציס ועיש וכ"ש תוס' שם ד"ה ואם תמר כו' : [ב] שם דמייתי כו' . כ"כ וכ"פ סטור וכ"ה מכל כרמב"ס וס"ע שסמיטו וכתיכון שהני של

פב א ב מיי' פ"ח מהלכות שכירות הלכה ג יוד סוס"ע מ"מ סי' שכט :

פג ג מיי' שם טור מ"מ שם :

פד ד ה ו מיי' שם סמג שם סוס"ע מ"מ סי' שכז סעיף ח :

פה ז ח ט מיי' פי"ל מהלכות שמיטה ויובל הלכה ט סמג לאוין קכה כוי ע"ב :

פו י כ מיי' פ"ח מהלכי שכירות הלכה י סמג עשין סט סוס"ע מ"מ סי' שכט :

פז ל סוס"ע מ"מ סי' שכט :

פח ם ג מיי' פ"י מהלכי שכירות הלכה ו סמג שם סוס"ע מ"מ סי' שכ של סעיף ב :

פט ס מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ז ועיין בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין סח סוס"ע מ"מ סי' שו סעיף ח :

מהנך קושיות על רבא

נוסא/מהנך

נוסא/מהנך

נוסא/מהנך

תת נוסא

[ניעל סו. וס"ב]

[ניעל קד.]

[ניעל נב: וס"ב]

[ניעל נט. קו.]

[פירוקין כה:]

[ניעל נב: וס"ב

*יוספר מתא כולן כמותרין ועומדין דמי,כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר כמותרין ועומדין דמי. ההוא שתלא דאמר להו הבו לי שבחאי דבעינא למיסק לארעא דישראל, אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל אמר להו הבו ליה שבחיה,א"ל רבא איהו אשבח ארעא לא אשבח:א"ל אנא פלגא דשבחא קאמינא לך,א"ל עד האידנא הוה שקיל בעל הבית פלגא ושתלא פלגא השתא בעי למיתב מנתא לארסיא:א"ל ריבעא דשבחא קאמינא, סבר רב אשי למימר *ריבעא דהוא דנקא דאמר רב מניומי בריה דרב נחומי באתרא דישקיל שתלא פלגא וארסא תילתא האי שתלא דבעי לאסתלוקי יהבינן ליה שבחיה ומסלקינן ליה כי היכי דלא נמטייה הפסד לבעל הבית אי אמרת בשלמא ריבעא דהוא דנקא שפיר אלא אי אמרת ריבעא ממש לא מטי ליה פסידא לבעל הבית פלגא דלמא,א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי ולימא ליה אנת מנתא דילך הב ליה לארסא ואנא מנתא דילי מאי דבעינא עבידנא ביה,אמר "כי "ממית לשחוטת קדשים תא ואקשי לי". *גופא אמר רב מניומי בריה דרב נחומי באתרא דישקיל שתלא פלגא וארסא תילתא האי שתלא דבעי (ה) לאסתלוקי יהבינן ליה שבחיה ומסלקינן ליה-כי היכי דלא ליפסוד בעל הבית,אמר רב מניומי בריה דרב נחומי יקופא סבא פלגא,רשטפה נהרא ריבעא. *ההוא גברא דמשכין פרדיסא לחבריה לעשר שנין וקשׁ לחמש שנין אביי אמר פירא הוי רבא אמר מרנא הוי וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות *יבש האילן או נקצץ שניהם אסורים בו ביצד יעשו יכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות מאי לאו יבש דומיא דנקצץ מה נקצץ בזמנו אף יבש בזמנו וקתני "ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות" אלמא קרנא הוי? לא, נקצץ דומיא דיבש מה יבש בלא זמנו אף נקצץ בלא זמנו ת"ש *נפלו לה גפנים וזיתים זקנים ימכרו

*יוספר מתא כולן כמותרין ועומדין דמי,כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר כמותרין ועומדין דמי. ההוא שתלא דאמר להו הבו לי שבחאי דבעינא למיסק לארעא דישראל, אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל אמר להו הבו ליה שבחיה,א"ל רבא איהו אשבח ארעא לא אשבח:א"ל אנא פלגא דשבחא קאמינא לך,א"ל עד האידנא הוה שקיל בעל הבית פלגא ושתלא פלגא השתא בעי למיתב מנתא לארסיא:א"ל ריבעא דשבחא קאמינא, סבר רב אשי למימר *ריבעא דהוא דנקא דאמר רב מניומי בריה דרב נחומי באתרא דישקיל שתלא פלגא וארסא תילתא האי שתלא דבעי לאסתלוקי יהבינן ליה שבחיה ומסלקינן ליה כי היכי דלא נמטייה הפסד לבעל הבית,אי אמרת בשלמא ריבעא דהוא דנקא שפיר אלא אי אמרת ריבעא ממש לא מטי ליה פסידא לבעל הבית פלגא דלמא,א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי ולימא ליה אנת מנתא דילך הב ליה לארסא ואנא מנתא דילי מאי דבעינא עבידנא ביה,אמר "כי "ממית לשחוטת קדשים תא ואקשי לי". *גופא אמר רב מניומי בריה דרב נחומי באתרא דישקיל שתלא פלגא וארסא תילתא האי שתלא דבעי (ה) לאסתלוקי יהבינן ליה-כי היכי דלא ליפסוד בעל הבית,אמר רב מניומי בריה דרב נחומי יקופא סבא פלגא,רשטפה נהרא ריבעא. *ההוא גברא דמשכין פרדיסא לחבריה לעשר שנין וקשׁ לחמש שנין אביי אמר פירא הוי רבא אמר מרנא הוי וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות *יבש האילן או נקצץ שניהם אסורים בו ביצד יעשו יכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות מאי לאו יבש דומיא דנקצץ מה נקצץ בזמנו אף יבש בזמנו וקתני "ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות" אלמא קרנא הוי? לא, נקצץ דומיא דיבש מה יבש בלא זמנו אף נקצץ בלא זמנו ת"ש *נפלו לה גפנים וזיתים זקנים ימכרו

[מקבל לדקדק כמותרין ועומדין כו"ע]

[וע"ע תוס' כ"ב כח. ד"ה נספר מתא]

נוסחא
צ א ב מיי' פ"י מהל' שכירות הלכה ו עור ס"ש מ"ם מי' של סעיף ג: עבודת אחקב"ם- אלש"ם ג ד טוש"ע שם סעיף ד:
צב ה ו מיי' פ"ו מהל' שכירות הלכה ה [כת"ס כתן ושוד כפ"ש ד"ה ריבעא וכו'] דף קיג.:
צג ז מיי' פכ"ב מהל' חיטת הלכה כג וחזר מפירושו שסם פסק כאמת קמא סמג עשין עז חולקין בין הטעם הראשון לשני פסקי הרי"ף ופסק כן הטור ופסק כן הרא"ש ופסק כן פסקים יד:

מקבל
עזרת
קושיות על אלי"

הגהות הב"ח
(ה) גמ' שתלא דבעי לאסתלוקי:

גליון הש"ס
גמ' נופא ת"ר מניומי בריה דרב נחומי יקופא סבא פלגא כו' כסיפא מקוצצת כו' ובגמ' ברמ"ם פ"ש שלא ירדם כה דבר קתמר על הרשאי נופל משום דבעי מימר כו וכ"ב מיהא בהגהות קמא דף קי ע"ש:

ס"א רבא

[עי' פרק"י ותוס' כ"ב כח:]

[ע' כתובות נה:]

כתובות עט:

[ע' כתובות עט:]

ס"א רבא

מנתא דידי מאי דבעינא עבידנא ביה. תני תמכור לאחרים הלכך המניע לידי ולא שייך נמי למיתן מנתא לאריסא דהא מזגינא ומסתלקנא,הקונה ירד ויעשה ויאכל,ואם בתא לקנותו הרי אין עלי לעשות לך ותאכל חֲתַ פֵּירוֹתַי בחנם,אם תתנהו לאחרים ליטקול מעיה ואיה שוה תני ליעל והדיעלי ישתר לך והיינו תרי תילתי שהרי עכשיו אתה קונה ממני ועכשיו ריבעא ממש קתמר רב פפא (ואין בעל הבית מפסיד כלום שעד עתה היה אוכל תני הפירות ומעתה אוכל ג' שלישים דהיינו ד' דינרים): כי מעיים לשמיים קדשים. הכריחי כך שאתה חדוד ויודע להעמיק ולהקשות וכי מעיים למסכת זבחים שהיא עמוקה תא לקבלי לי ותתן לב לתרץ לפי שתלמך,ויש אומרים דחויי מדחיה,ולא היא דעל כרחיך קטולי קיבלה חדא דקושיא מעליא היא ועוד מדקתמר "קַסְבַר רב תני למימר" מכלל דמסקנא לאו הכי הוא: קופא סבא פלגא. נפק אסקיקה בכרם הרי הוא כשאר זמורות מחולקין בהם ונוטל בה שתלא פלגא כשאר פירות דקיון דאורתא בהכי אדעתא דהכי נחת: שטפה נהר. ובתו לחלק העליה הוא לה כי שתלא המסתלק בלא זמניה ושקיל ריבעא (שטפה נהרא) פעמים שטוקרין לגמרי,ופעמים שטוטח את הקרקע ומכחיזו ואין רתוי לומות בו כלום עד זמן מרובה: הוה גברא דמשכין פרדיסא לחבריה.

מכאן לו כרם במסכנתא דכורת ר"ש בנסייתא: וקש = הזקין,ובזמנו,שהיה רתוי לכך: פירא הוי. עליהם אבו ויעלם המעיה: יבש האילן. במסכנתא לקי: מה נקצץ בזמנו. שאין לדם קוקן לילן שעושה פירות אלא בזמנו שחדל לו מעשות פרי: בלא זמנו. ומודה לבי בלא זמנו שחדל לעשות פרי דכיון דלאו תורחיה הוא ולאו תדעתא דהכי נחת: נפלו לה. לאחר שמסיפה,מת לחביה ונפלו לה בירושה: ימכרו

* [ע' ב"ק 3 א:]

[ט"ז לרמ"א קלא סעיף מקומל שבעבה אחרית חני טעמא. טעמא חיצה אחרת סתם כיוצא בזה אחרי כיוצא בזה מעיקרא. כ"ש ½ נשאר לבעל הבית ½ אחרון ½ של בעלת השדה ושתלא בעל הבית ½ ושתלא בעל הבית ½ ושתלא בעל הבית ½

ימכרו וכו'. תלמוד קרנא הוי דהי פירא הוה הא תקון רבנן פירות לבעל: **ומוקינו**. קפלה עליהן זקנה בלא זמן: **לאו מי מוקימנא**. בכתובות בפרק התאשה שנפלו לה נכסים (דף עמ:): **בשדה אחרת**. שלא היתה הקרקע שלה שהיו דקלים בשדה של אחרים דהא כלית קרנא דידה לגמרי לי למרת(ג) גלישקלינהו בעל לכולהו: **קטוף שערב**. שער מסכתא דסורא "במיטלא שניא תלין" ולא פירש כו מין הפירות: **הכי גרסינן וקדים מלוה ומלוין לפירי**. דשכח שלישים מקמי דנתבעיה לדינא: **קרקע בחזקת בעליה עומדת**. תע"ג דלא תבעיה עד לאחר תכילת פירות אבן בתר קרקע אזלינן וכי מספקא לן אנא זו של מי לוקי לרעתא בחזקת מריה ואלא כדין תכלינהו לפירי: **בחזקת אוכליהן עומדות**. כיון דקדים ותכלינהו ואחת לאפוקי מיניה נייתי ליה לגלו שלם הוו, דבתר תכילת פירות אזלינן: **ובפ' ק"ל פלגמא בכל נחמן בדיני**. ורב נחמן קרקע בחזקת בעליה עומדת קאמר גבי שוכר מרחץ מפנים עבר זהובים לשנה מדיעך זהב לחדש בהשולח (לעיל דף קנ:) ואפילו בא בסוף החדש אמר כולו למשכיר כשתעבירה השנה: **פני מילי מילתא דלא עכידא לאינלויי**. כלומר בתר קרקע ודאי אית לן למיזל ומיהו הכי מילי בספק שאין עומד לעולם להתברר כי ההוא דמספקא לן בין אם תפיס לשון רחמנן ואי תפיס לשון תחכון: **אבל כפא מילתא עכידא לאינלויי**. בכולף שיבולו עדי שטר ויעידו: **ומטרומי כי דינא מרי זימני**. שמא הדין עם המלוה ואם נוליחנו מידו עתידין אנו לחזור ולגבותו מיד הלוה לאחר זמן: **מלוה לומר חמש וכו'**. מיללתא לחכיתי ליה מלוה ולוה שכתו לדין מלוה לומר חמש אנים מוסכנת לי ולין השטר לפניו ולוה לומר לשלם וכבר תכלה שלש: **מנו דמי כעי אמר לקוחה היא בידי**. לעולם ותכלתיה שני חזקה ואבד השטר ממני: **לא אמרינן לאו הא דאמר רב יהודה**. שלא תמרינן 'מנו' שהדברים מוכיחין שהוא דומה שאמר אבד השטר והלי שטרא לא דמי לשטר זביני דלילו בשכר שכיר לעבודה שמפרה לו הוא בא וכי עד עולם תאמר לו להזהר בו לאחר רבנן היה עד תלת שנין מני לאיזהרוי לאנים בשטרא טפי לא מיזהר דקסבר לא. ילא עוד שעשר עליה לבעל זה שהוא מודה בשטר מסכתא הוא לרחיים מנין אנים של תכילת פירות לגודיינא דתכילת פירות דמנין האנים קאי ומיזהר זהיר היה לגרכם היה עד כלות האנים והאי דקאמר לגרכם מהימן דמכחש הוא בשכיעה וכו': **אלא מעתה**. תדרב יהודה קפריך דאמר אי בעי אמר "לקוחה היא בידי": **הכי נמי דמסיקנא**. וכי עביד רבנן מילתא דאתי בה לידי רמאות כי האי: **תקון רבנן למאי מרעת דיניב מסקנא**. למלכא: **וכרי כריא**. מפקן המרין סביבות הגבולים: **ואי מרעת קניא הוא**. דלית ליה מסקנא, וכרישא נמי ליה היא, מאי ליעביד: **למאוי**. הוו יודעים שלא מכרתיה לו אלא היא מסכון בידו: הכי גרסינן הא באתרא דשקיל אריסא פלגא הא באתרא דשקיל אריסא תילתא, אמר להו רב מרי ברה דבת שמואל הכי אמר אבי: אפילו באתרא דשקיל אריסא פלגא פליגי. רב יהודה אמר בעל הבית נאמן דאי בעי אמר שכירי ולקיטי הוא: **יתומים אומרים אנו השכחנו ובעל חוב אומר אביכם השבית על מי להביא ראיה?** כשעומדין קמת מלחמה דאי לאו הכי מה מכירה שייך בהם דמי יקנה וה"ג מיירי דאיכא בזיזים קמת פירי ולכך הוו קרקע לפילו לאבדי ולפי שאין עומדין אלא פירות מועטין יקח בהן קרקע ויאכל פירות והוא טובת שניהם אבל במעמדין דליכא פרי לא העלים מיקרו פרי לאבדי וי"ל דמ"מ מוכח שפיר דקרקע הוי לפילו כשיבם לגמרי ולהכי קאמר תנא קמא יקח בהן קרקע לפילו מעתה מעמדין קמת שמיבם לגמרי ואין יקח בהן קרקע לאבד לאבדי דאמר פרי הוי וכשיבם לגמרי טובל בעל הבית הכל אם כן אין זה מוכח הבעל מה שלקח בהן קרקע ואוכל פירות מאלו כי טוב לו יותר להמתין מעט עד שתיבם לגמרי ויהא הכל שלו: **א"ל** רבינא לרב תבי מסכתא דסורא אם תאמר לקוחה היא בידי ד"א דהתם בטוען שמחזיק בה בגזל הוא שהיה לו למחות תוך שלש ואומר ר"י דהתם יכול לומר לא ידעתי שהיה גזל ואם לא יחזיר לי אבד עלך ואנא לא מחזקי אלא בשלש שנים אבל הכא שאין יכול לומר לא ידעתי שהרי בשעת מכירה היה לו למחות תוך שלש ואם לא מיחה הפסיד אבל כשמסכנתא דא לידו סובר המקבל כי לא תקנו חכמים אין לחוש אחר ג' יטעון שקר ול"ת אם כן לעולם יהיה בעל הקרקע נאמן לומר שבגזל הוא בא מגו דאי בעי אמר במסכנתא היה לך להפיד לו לפירות הואיל וי"ל דהוי מגו במקום עדים דאמן שהרי היה מוחה בא בגזל לא היה שתיק אלא מיחה מי נמי אין זה מגו שאין טוענין ברגון מסכנתא היה לו לפירות הואיל נם לפי שאסור להוליא נם הפירות שכבר אכל אי נמי אפילו הוליא כיון שאכלה שני חזקה וקשה דטעמא דאמרינן שני הוי חזקה משום דעד שלש שנים מיזדהר לינים בשטריה טפי לא מיזדהר והאמר רב ענן גזלן שאכל פירות בפני בעל הבית משלם קרן ואין משלם תשלומי פירות ואפילו תימא בשלש שנים הראשונות שלא נתייאשו בעלים מן הגזילה אלא מפני שהוא סבור שהוא שלו אבל הכא דידע בשטריה דלאו שלו הוא נתייאש ואפילו הכי אמרינן שני חזקה משום דעד שלש לא מיזדהר לינים בשטריה טפי ויש לומר דהתם שאני דכיון שהוא גזלן ידוע ומוחזק בכך לא מיזדהר לינים בשטריה כלל אבל הכא שאין ידוע בכך מיזדהר לינים בשטריה טפי ועוד י

סבר ר' חנינא למימר בחרצה מסלקינן להו · תימה כיון דטעמא דעל היתומין להביא ליה משום סהקרקע בחזקת בעל חוב והיינו כטעמא לפיתיקי דמסיק ר"ל הוא ליה כיורד לתוך שדה חבירו וטעמא שלא ברשות דפציעה דלא שקיל מגוף הקרקע

תורה אור כי מספקא לן למירמן קון ממה נפשך שהרי עליך לעשות כמלא הספק מוטל על הדמים ולא על קליפת החילון דחילו גבי 'חילן הסמוך לבור על יחיד' קתני בה גבי ודאי דידיה חם הבור קדמה קונן וטותן דמיס חם החילן קדם לח יקון תנן גבי 'ספק זה קדם וספק זה קדם' לח יקון ללמת גבי 'ספק חילן דעיר' טעמת משום דממה נפשך עומד לקליפה והכא גמי בין 'יתומים הבאיתו' ובין 'לחיהן הבאיתו' דיינו ליטול הקרקע עם הבאתן, וחם היתומים הבאיתו מעלה להן הבאת הדמים כלקמיה, הלכך גבי חרצה עם הבאת ממה נפשך כמלת היתומים מוכנין להוליח ממנו ועליהן הרחיה: **בחרצה מסלקינן להו** · יכבין להו גריות לחרצה טיבור שבחייהו: **ומעלין תוהן** · מן הקרקע: **בדמים** · ולח מקלי בחרצה גופיה: **בכור לפטור** · בכור ופטור שהבאיתו קרקע קודם שחלקו וקי"ל (ב"ב דף קכד:) חילן הבכור נוטל פי שניס בבאת שהבאיתו נכנסים לחחר מיתת חהיהן דהוה ליה רחוי וחין הבכור נוטל הכפורה ברחוי לכתיב בכל חשר ימלח לו" וכשהן בחין לחלוק נוטל בכור פי שניס בקרקע שהיה מצוייחת ושמין חת הבאת וטותן לפטור לכיבי שהוח מגיע לו בבאת שבחוך חלקו על זה: **וכן בעל חוב ליתומין** · וכן בעל חוב שקדם בעד הלוחתו לבעד מקח של לקוחות טורפה מהן עם מה שהבאיתו ושם להן הבאת וטותן דמיס וטעמת דכולהו משום דמעיקרת חרצה דידיה הוה וחין לנו לכופו למכור להן קרקע שלו בשביל הבאת חס יש בידו מעות ולקמן מוקי לה בקרקע שנעשית לו לפוחיקי: **דמגיע לכהפים** · לריכין לקרקע דבר מועט דחילו חין לריכין לקרקע הוו להו פירות ולח מיקרו בבאת שבעל חוב וגבה הבאת קרקע חמר ולח פירות גמורין כדלחמרינן בפ"ק: **סניחת למ"ד** · פלוגתת במסכת כתובות (*בכתובת): **לי מיס ליס זוזי לנוקס** · טיעור דמי החוב: **שביר** · לישך למימר לחרצה מעיקרת לידיהן קנוי, והלח דנחתם לה בגמ' שלח בדרשת, שקל הבאת בזוזי ולח בחרצה הוחיל והוה מסיק ביה טיעור חרצה כולה: **מתני' שביר יום**

נוכח כל הלילה · שביר שפעולתו ליום ויולח לערב נוכח כל הלילה, כל הלילה הוח זמן גבייתו בין לטעין שבועה שחקט לו חכמים 'שביר בזמנו הוח כשבע ושמל' בין לטעין שלחין טובר עליו משום "לח תבח עליו השמם" (דנריס כד) חלח משום "לח תלין פעולת שביר חתך עד בקר" (ויקרח יט): **שביר לילה** · ביולח ממלחכתו בבוקר: **נוכח כל היום** · בין לטעין שבועה שחינו טובר עליו משום "לח תבח עליו השמם" ובגמרת יליף לה: **שביר שעות** · נוכח כל היום וכל הלילה תמורתי מפרשי לה בגמ': **שביר שבוע** · שמיטה: **יצא ביום** · שכלתה שביריתו לבוקר לו ביום: **נוכח כל היום** · וכיון שסקטה חמה טובר עליו: **יצא בלילה** · שכלתה שביריתו בלילה: **נוכח כל הלילה וכל היום** · דכיון דמשכה פעולתו משחשך הוה ליה שביר לילה וחינו טובר עליו בבוקר עד למחרת בשקיעת החמה: **גמ' ליפוך חנא** · 'דלח תנין' בשביר לילה, 'לח תבח' בשביר יום: **שבירות הינה משתלמת חלא בסוף** · ת"ר **ממשמע שנאמר** "לח תלין פעולת שביר חתך חיני **יודע שעד בקר מה ת"ל עד בקר** 'למלמד שחינו עובר חלא עד בקר ראשון **בלבד** מבאן ואילך מחי? חמר רב 'עובר משום בל תשהא, חמר רב יוסף מחי קרחה? חל תחמר לרעך לך ושוב ומחר חתן ויש חתך ת"ר **האומר** לחבירו **צא שבור לי פועלים שניהן אין עובדין משום בל תלין: זה לפי שלא שכרן**

ווה

מבר רבי חנינא למימר ארעא בחזקת יתמי קיימא ועל בעל חוב להביא ראיה, אמר להו ההוא סבא הכי אמר יוחנן **על היתומים להביא ראיה, מאי טעמא? ארעא כיון דלגובייא קיימא כמאן דגביא דמיא ועל היתומין להביא ראיה, אמר אביי אף אנן נמי תנינא *ספק זה קדם וספק זה קדם קנין ואינו נותן דמים אלמא כיון דלמיקץ קיימא אמרינן ליה "אייתי ראיה ושקול" הבא נמי האי שטרא כיון דלגובייא קיימא כמאן דגביא דמיא ועל היתומים להביא ראיה; אייתו יתמי ראיה דאינהו אשכחו סבר רבי חנינא למימר כי מסלקינן להו, בארעא מסלקינן להו, ולא היא, בדמי מסלקינן להו מדרב נחמן *דאמר רב נחמן אמר שמואל שלישה שמין להם את השבח ומעלין אותן בדמים ואלו הן: *בכור לפשוט *נבעל חוב ולבתובת אשה ליתומים, ובעל חוב ללקוחות א"ל רבינא לרב אשי: למימרא דסבר שמואל בעל חוב ללקוחות *(ג) ומי אית ליה שבחא ללוקח *והאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח, וכי תימא לא קשיא באן בשבח המגיע לכתפים באן בשבח שאין מגיע לכתפים והא *מעשים בכל יום ונא מגבי שמואל אפי' בשבח המגיע לכתפים? לא קשיא הא דמסיק ליה בשיעור ארעא הא דלא מסיק ליה שיעור ארעא ושבחא, דאי לא מסיק שיעור ארעא ושבחא "לא מסיק ליה הניחא למ"ד *אי [ליה] זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב, שפיר אלא למ"ד אית ליה זוזי ללוקח מצי מסלק ליה לבעל חוב, ונימא ליה אי הוו לי זוזי הוה מסליקנא לך מבולא ארעא השתא דלית לי זוזי הב לי גריוא דארעא בארעאי שיעור שבחא? הכא במאי עסקינן בגון דשויא ניהליה אפותיקי דא"ל לא יהא לך פרעון אלא מזו: **מתני'** *המקבל שדה מחבירו לשבוע אחד בשבע מאות זוז השביעית מן המנין קבלה הימנו שבע שנים בשבע מאות זוז אין השביעית מן המנין; שביר יום גובה כל הלילה, שביר לילה גובה כל היום. שביר שעות גובה כל הלילה וכל היום. שביר שבת שביר חדש שביר שנה שביר שבוע: יצא ביום גובה כל היום, יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום: **גמ'** ת"ר מנין לשביר יום שגובה כל הלילה? ת"ל *לא תלין פעולת שביר אתך עד בקר ומנין לשביר לילה שגובה כל היום? שנאמר *ביומו תתן שכרו ואימא אי *כפא: *שבירות אינה משתלמת אלא בסוף. ת"ר *ממשמע שנאמר "לא תלין פעולת שביר אתך אני יודע שעד בקר מה ת"ל עד בקר 'למלמד שאינו עובר אלא עד בקר ראשון בלבד** מבאן ואילך מאי? אמר רב *עובר משום בל תשהא, אמר רב יוסף מאי קרא? *אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך. ת"ר **האומר** לחבירו **צא שבור לי פועלים שניהן אין עובדין משום בל תלין: זה לפי שלא שכרן**

מתוקה מדבש ומחוזקת מחלב ומלובנת משיש ומזוקקת מזהב ומשובחת מפנינים ומסולתת מכל בשמים ומרוממת מכל מגדלי עוז ומנוקה מכל מומין ומצוחצחת מכל כתמים ומקודשת מכל חטאים ומיוחדת מכל עבירות ומרחקת מכל דברי בזיון ומקורבת מכל מחשבות זרות ומסוגלת מכל פגמים ומזומנת מכל מיני שבחים ומהוללת מכל מיני תהלות ומשוכללת מכל מיני תקונים ומעוטרת מכל מיני עטרות ומיוחסת מכל מיני יחוסים ומרוממת מכל מיני רוממות ומפוארת מכל מיני פארים ומיופיית מכל מיני יופי ומאירה מכל מיני זהרים ומבהקת מכל מיני בהקים ומזהירה מכל מיני זהרים ומנעימה מכל מיני נעימות ומתוקה מכל מיני מתקים ומחמדת מכל מיני חמודות ומרהיבה מכל מיני הדורים ומרהבת מכל מיני הדורים ומרוממת מכל מיני רוממות ומפוארת מכל מיני פארים ומיופיית מכל מיני יופי ומאירה מכל מיני זהרים ומבהקת מכל מיני בהקים ומזהירה מכל מיני זהרים ומנעימה מכל מיני נעימות ומתוקה מכל מיני מתקים ומחמדת מכל מיני חמודות ומרהיבה מכל מיני הדורים ומרהבת מכל מיני הדורים

הגהות הב"ח
(א) גמ' דסבר שמואל נעש"ה ללקוחות יכיר בכחת ומי לית:

ג' לקוחות אלו נאמרין בבבא מציעא אלו הן לקוחות שדה מחבירו לשבוע אחד בשבע מאות זוז השביעית מן המנין קבלה הימנו שבע שנים בשבע מאות זוז אין השביעית מן המנין שביר יום גובה כל הלילה שביר לילה גובה כל היום שביר שעות גובה כל הלילה וכל היום שביר שבת שביר חדש שביר שנה שביר שבוע יצא ביום גובה כל היום יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום

ג' מחזיקין לשביר יום גובה כל הלילה ושביר לילה גובה כל היום
(ב) אין שבירות אלא בסוף ת"ל עד בקר ת"ל עד בקר למלמד שאינו עובר אלא עד בקר ראשון בלבד
(ג) אין שבירות אלא בסוף ת"ל עד בקר ת"ל עד בקר למלמד שאינו עובר אלא עד בקר ראשון בלבד
[ועיין סה. וס"ו]

צמ א מיי' פכ"ח מהל' מלוה ולוה סלכה ז סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' קטו סעיף ס:
ק ב מיי' פ"י מהלכות שכנים סלכה ס ועיין סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קמה סעיף כב כהג"ה:
קא ג מיי' פכ"ח מהל' מלוה ולוה סלכ' ו סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' קטו סעיף ו:
קב ד מיי' פ"ג מהלכות נחלות סלכה ד סמג יצין ט טוש"ע ח"מ סי' רעח סעיף ו:
קג ה מיי' פכ"ח מהל' מלוה ולוה סלכה ז ועיין סה במ"מ סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קטו סעיף ו:
קד ו מיי' סה"ש סלכה ס פ"ק מהל' יבום סלכה ב סמג לאוין קפט טוש"ע ח"מ סי' שלט סעיף ג:
קה ז מיי' פ"ח מהלכות שכירות סלכה ג:
קו ח מיי' סה"ש סלכה ב סמג לאוין קפט טוש"ע ח"מ סי' שלט סעיף ג:
קז י מיי' סה"ש טוש"ע סה סעיף ד:
קח כ מיי' סה"ש טוש"ע סה סעיף ס:
קט ל ס מיי' סה"ש סלכ' ס טוש"ע סה סעיף ת:
קי ג מיי' סה"ש סלכה ד טוש"ע סה סעיף ו:

ג' לקוחות אלו נאמרין בבבא מציעא אלו הן לקוחות שדה מחבירו לשבוע אחד בשבע מאות זוז השביעית מן המנין קבלה הימנו שבע שנים בשבע מאות זוז אין השביעית מן המנין שביר יום גובה כל הלילה שביר לילה גובה כל היום שביר שעות גובה כל הלילה וכל היום שביר שבת שביר חדש שביר שנה שביר שבוע יצא ביום גובה כל היום יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום

ויקרא כ"ה:י"ג
לא תעשוק את רעך ולא תגזול פעולת שכיר אתך עד בקר
דברים כ"ד:ט"ו
ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא

[עי' תוס' סוטה כה: ד"ה כ"ם סכרי]
כ"ב כה:
כ"ב כה:
כ"ק נה:
כ"ק נה:
*משכנתא חלו בכור שמשכנו אצל נכרי ולא פדאו ואחר כך פדאו בן ישראל אין לבן ישראל אלא מה שנתן לנכרי
[כתובות מד. וב"ב]
[סוכה מד. וב"ב]
[עיין תוס']
כ"ק נו:
[כתובות יד: עו. [בכורות כב.
עם ועיין יד: עם ועיין יד:
ויקרא י"ט:י"ג
לא תעשוק את רעך ולא תגזול פעולת שכיר אתך עד בקר
דברים כ"ד:ט"ו
ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא

(...ף עזלת שכר אתק...)

אמר ליה לשמעיה זיל לגיר לי פועלים • ולא מצינו שהיה לו מקום שהיה דעתו לדחות אלא היה ירא שלא יהא פנוי ליתן להם ואפילו מקום בל תשהה לא היה עובר כיון שהוא עוסק במלאכה לאחרת: **מתקיף** לה לאביי חיזקו תימה וכי לא ידע דלכך שכח מוקי לה כלאחוי ליה והדר כפריה וי"ל דסבר לאביי דאין לן לאוקמי גזל דומיא דעשק וכי היכי דלא קאי וכתב תוספות גזל דקרא ותחילת עוסק הוא תחילת גזל דקרא ותחילת עוסק הוא כיצד כדדייק רב שכח בסמוך דהכא כתיב גזל והכא כתיב עשק בלא ב"ת:

או עשק כתיב. לא גרסינן שכשקו לעבור עליו בשני לאוין • לאו מקום דכתיב גזל ועשק כתיב בלאו אחד אלא מקום דכתיב תרי לאוין תימה בשלמא הכא חילקן כדי לעבור עליו בשני לאוין אבל גבי תשא גזילות למה נכתבו שניהם או בגזל או עשק:

ולמה חלקן הכתוב בשכר: מחתיך

אמר רב שכיר שעות היום: שמואל אמר שכיר שעות היום כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה ושמואל אמר שכיר שעות דלילה גובה כל היום ושכיר שעות היום גובה כל הלילה ותנן משכיר שעות גובה כל הלילה וכל היום תיובתא דרב תיובתא דשמואל תנן משכיר שעות גובה כל הלילה וכל היום שכיר שעות היום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה תנן התם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יוצא ביום גובה כל היום ויוצא בלילה גובה בל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתניא שכיר שעות היום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה דברי ר' יהודה ר"ש אומר שכיר שעות היום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום מכאן אמרו כל הבובש שכר שכיר עובר בה' שמות (ה)(הללו) ועשה משום °בל תעשוק את ריעך" ומשום °בל תגזול" ומשום °בל תעשוק שכיר עני" ומשום °בל תלין" ומשום °ביומו תתן שכרו" ומשום °לא תבא עליו השמש" הני דאיכא ביממא ליכא בלילא דאיכא בלילא ליכא ביממא: אמר רב חסדא מבני נשם שכירות בעלמא/ דאיהו הוא עושק ואיהו גזל אד חסדא °לך ושוב לך ושוב/ זה הוא עושק יש לך בידי ואיני נותן לך" זה הוא גזל מתקיף לה רב ששת איהו עושק שחייבה עליו תורה–קרבן דומיא דפקדון דקא כפר עליה ואיהו גזל דלא כפר עליה אלא אמר רב ששת נתתיו לך זה הוא עושק יש לך בידי ואיני נותן לך" זה הוא גזל מתקיף לה אביי איהו הוא גזל שחייבה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון בעיניו דקא כפר ליה ממונא? אלא אמר אביי לא שכרתיך מעולם זה הוא עושק נתתיו לך זה הוא גזל ולרב ששת מאי שנא עושק דכשיא ליה ומאי שנא גזל דלא כשיא ליה? אמר לך גזל דגזליה והדר כפריה אי הכי אפילו עושק נמי דהדר כפריה הכי השתא בשלמא התם כתיב או בגזל מכלל דאודי ליה מעיקרא אבל גבי עושק מי כתיב או בעושק או עשק כתיב שעשקו כבר רבא אמר זה הוא עושק זהו גזל ולמה חלקן הכתוב? לעבור עליו בשני לאוין: **מתני'** אחד שבר ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום °ביומו תתן שכרו" ויש בו משום °לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר" אימתי? בזמן שתבעו, לא תבעו אינו עובר עליו, המחהו אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו/ *שכיר: בזמנו נשבע ונוטל *עבר זמנו אינו נשבע ונוטל, °אם יש עדים שתבעו (בזמנו) הרי זה נשבע ונוטל/ יגר תושב יש בו משום "ביומו תתן שברו" ואין בו משום "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר": **גמ'** מני מתני' לא תנא קמא דמאחך ולא רבי יוסי ברבי יהודה, מאי היא דתניא

מאחיך

מתני' לא שכרתיך מעולם: מ"ש גזל דלא קשיא ליה: דגזליה ודבר כפריה: לא כפר, שכועה היכא: **גמ'** לגזל כי נתתיו לך" דהא מודי ליה דעבד בהדיה וקא גזל ליה: הא מ"ש גזל דלא קשיא ליה: **לא שכרתיך מעולם** • לא כפר שכועה כתיב ולא כפר, ואפילו בשבועת 'גזל' לא חיקרי דלמא ס"ל חיקרי: **מי סברת עושק נמי** • עוקמיה כרב מסדא "בלך ושוב" ודקשיא לך שכועה היכא-כגון דהדר כפריה: **סברי נרסינן** הכי השתא בשלמא כתיב "או בגזל" כתיב "וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד וגו' וכחש בעמיתו...בגזל" דמה שהיה גוזלו–עד עתה בתורת גזל כחש עכשיו וכפר ומקושש כחש קרוי גזל: **אבל הכא מי כתיב או בעושק** • דומיא וכחש בעושק דמעיקרא: **או עשק כתיב** • על ידי הכחשה עשקו: **שעשקו כבר** • משעה שהתחיל לתובעו עושקו בהכחשה ולא נקרא עשק על ידי דבר אחר קודם לכחש: **מתני' שכר בשמה וכלים** • יליף בגמרא: **לא תבעו אינו עובר עליו** • בגמרא יליף ליה דכתיב "תלך"=מדעתך ולא מדעתו: **בשמתו** • נתקו מלגלו והעמידו לגל תגוני, שהיה פועל לריך לקנות פירות מתגוני ואמר לו בעל הבית לתגוני "הן לו בדינר פירות ועלי לשלם": **או לאו בשמתו** • הן לו בדינר מעות: **נשבע ונוטל** • מפרש בגמרא: **ואם יש עדים שתבעו** • בזמנו: **גר תושב** • שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נבילות וטריפות: **יש בו משום וכו'** • מפרש בגמרא: **גמ'**

מחאיך

מאחיך פרט לאחרים · תימה לימי לימטריך מאחיך למעוטי עכו"ם מגר תושב נפקא דהוקא גר תושב ולא עכו"ם ושוה תימה לימי לימטריך למיכתב גר לדק מגר תושב נפקא דכ"ע גר לדק ולימא למימר דלאו דכתיב גר לדק הוה מוקמינן בגר לדק דבשערך לא משמע ליה גר תושב שמוכל נבילות דומיא (דברים יד) ללגר אשר בשעריך תתננה ואכלה: **מגרך** זה גר לדק · תימה לימי לימטריך למימר גר לדק דמאחיך נפקא דגר לדק לימי לכ"ע לרבי יהודה ולרבנן דפליגי בהמוכל (ב"ק קף פו· ושם) גבי לין לעבדים טעמא דיש לו לחזור ולחיך הכא הוא במעמד ויל"ג דשמעי הכא דכתיב מאחיך משמע ממוכר שבאחיך כדדרשינן ב"ק (קף פו·) מקרא לחיך לי נמי מאחיך ולא כל לחיך כדדרשינן קדושין (קף כד:) מן הצוף ולא כל הצוף והוה ממעטינן גר לי ליתו דכתיב גרך לחכל בחיזהו כשך (ויק' קף עמ·) גבי רבית דדרים דדרים גר זה גר לדק קשיא לר"י לימי לימטריך פשיטא דמה לי ישראל מה לי גר לדק וכי כל המצות לין גר לדק ככלל ישראל וכן קשה דזימנין כתיב לאחרת וגר וזימנין לא כתיב ומ"ש :

כל שבארץ · ולא מוקמינן ליה למעוטי תושב לתרן דתושב הגוף הוא ואינה תגייה בתרן :

ורבי יוסי ברבי יהודה לא ילף שביר שביר · ובפ"ק דקדושין (קף יד: ושם) ללא מכתה תגל ללא ילף שביר שביר הוייו עבד עברי מקום דסבר דהכתוב דהכתו לא מופנה והאי מופנה : **ואי** משמעינן גזל מקום ללא מרמה · לא הוה צריך להאי דאי אפשר לריכותא דאי לא כתיב ללא אחד לפילו לא תגזול הוה מוקמינן לה בעושק דמשמע ליה דכתיב בחיזהו נשך (ויק' שם· ושם ד"ה נעבור) לכל המשמע לכתיבי תרוייהו מוקמינן לה בגזל עובד כוכבים בשם היו ענין ללא מקום דמשמע לריכותא לפי' מיעוטיא בהדיא מגזל לא הוה משמעינן עשק :

ורבי יוסי בר' יהודה האי לא תלין פעולת שכיר לא תלין שכר שכיר לא תלין פעולת אחיך לא תלין פעולת אחד עד בקר · תימה דכתוב בבריית דרים מיניה כמה דרשות ומלתי כתוב כמדומה בחום' רבינו ילחק דהכא משכיר מקבעי מלי עביד ליה דהוי ליה למיכתב לא תלין פעולתו לחך :

לבצור משכול לחד · הייט שכיר שמות גרמה לר"י דלילימטריך למיכתב משום דשכיר ממעמ שכיר יום לו הני יום שלין רגילות להשכיר פועלים ללא ליום לו לחני יום לחכל לכל דהו לא ילף שמי לימטריך לשמעינן דלפילו שכרו לבצור משכול לחד ונשבע לפילו הכי עובר עליו : תוזר

מגרך · "לא תעשוק שכיר עני ואביון מאחיך": **פרט לאחרים** · עובד כוכבים: **זה גר מוכל נבילות** · דכתיב ביה "שעריך" (דברים יד) "לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה": **ובולן** · על שכר ישראל ועל שכר בהמה וכליס וגר ועד תושב: **עובר בכל השמות הללו** · בין הכתובים תורה אור כאן ובין האמוריס בשורת כהגיס

°"מאחיך" פרט לאחרים "גרך" זה גר צדק "בשעריך" זה אוכל נבילות, אין לי אלא שכר אדם, מנין לרבות בהמה וכלים: ת"ל "בארצך" *כל שבארצך, ובולן עוברים בכל השמות הללו מכאן אמרו אחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום °"ביומו תתן שכרו" ויש בהן משום °בל תלין פעולת שביר" רבי יוסי ברבי יהודה אומר גר תושב יש בו משום "ביומו תתן שכרו" ואין בו משום "לא תלין", בהמה וכלים אין בהן אלא משום °בל תעשק-בלבב מני אי תנא קמא דמאחיך קשיא גר תושב אי רבי יוסי קשיא בהמה וכלים! אמר רבא האי תנא-תנא דבי ר' ישמעאל הוא דתנא דבי ר' ישמעאל אחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום "ביומו תתן שכרו" ומשום "לא תלין", גר תושב יש בו משום "ביומו תתן שכרו" ואין בו משום "בל תלין" מ"ט [דת"ק] דמאחיך? גמר 'שביר שביר' ורבי יוסי ברבי יהודה לא גמר 'שביר שביר' נהי דלא גמר 'שביר שביר' בהמה וכלים משום "ביומו תתן שכרו" ניחייב? תני רבי חנניא אמר קרא °ולא תבא עליו השמש כי עני הוא מי שהן באין לידי עניות ועשירות יצאו בהמה וכלים שאינן באין לידי עניות ועשירות, ות"ק האי "כי עני הוא" מאי עביד ליה? ההוא מיבעי להקדים עני ואביון נפקא, ות"ק חד להקדים עני לעשיר וחד להקדים עני לאביון וצריכא: דאי אשמעינן אביון משום דלא כסיף למתביעה אבל עשיר דכסיף למתביעה אימא לא ואי אשמעינן עשיר משום דלא צריך ליה אבל אביון דצריך ליה אימא לא, צריכא, ותנא קמא מה נפשך· אי לילף 'שביר שביר' אפילו גר תושב נמי, אי לא לילף 'שביר שביר' בהמה וכלים מנא ליה? לעולם לא לילף 'שביר שביר' ושאני התם דאמר קרא "ולא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר" שפעולתו אתך, אי הכי אפילו גר תושב נמי? אמר קרא "רעך" רעך ולא גר תושב, אי הכי אפילו בהמה וכלים נמי? הא כתיב "אתך" מה ראית לרבות בהמה וכלים ולהוציא גר תושב? מסתברא בהמה וכלים הוה ליה לרבות שבן ישנן בכלל ממון רעך גר תושב אינן בכלל ממון רעך, ות"ק דמאחיך *"רעך" מאי עבדי ליה? ההוא מיבעי ליה לכדתניא "רעך" ולא עמלקי מאחיך נפקא? חד למשרא עושקן וחד למשרא גזלו וצריכי: דאי אשמעינן גזלו משום דלא טרח ביה אבל עושקן דטרח גביה אימא לא, ואי אשמעינן עושקן משום דלא אתא לידיה אבל גזלו דאתא לידיה אימא לא, צריכא, ורבי יוסי ברבי יהודה האי "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר" * מאי עביד ליה? מיבעיא ליה לכדרב אסי *דאמר רב אסי אפילו לא שכרן אלא לבצור לו אשבול אחד של ענבים עובר משום בל תלין ואידך °מואליו הוא נושא את נפשו" נפקא = דבר המוסר נפשו עליו ואידך

°לא נמיר: **מגרך נבילות מאכול מחר** · כלומר שכיר שמות: **מואליו הוא נושא את נפשו** · כל שמיעבד עליו ומידך

מגרך · "לא תעשוק שכיר עני ואביון מאחיך": **פרט לאחרים** · עובד כוכבים: **זה גר מוכל נבילות** · דכתיב ביה "שעריך" (דברים יד) "לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה": **ובולן** · על שכר ישראל ועל שכר בהמה וכלים וגר ועד תושב: **עובר בכל השמות הללו** · בין הכתובים תורה אור כאן ובין האמוריס בשורת כהגיס

כדלקמן: **ויש בהם משום בל תלין** · אלמור בשורת כהגיס והאי דתין ללא תעשוק דכתיב ביה שכיר יום ליתיה בשכיר ליליה: **ר' יוסי בר' יהודה וכו'** · לקמן מפרש להי: **אין בהם משום בל תלין ולא משום לא תעשק שכיר וגומר** · דכתיב ביה בתורה "ביומו תתן שכרו" ואע"ג דסמיך ליה ולקמן מפרש טעמא: **קשיא גר תושב** · **ממעטינן** הכא לין גר תושב בל תלין ~ האמור בשורת כהגיס ובברייתא קאמי כולן שוברים בכל השמות הללו: **קשיא בהמה וכלים** · דקאמי **מתני'** ש בהם משום ביומו תתן שכרו ומשום לא תלין **ור' יוסי בר' יהודה** סבר לין בהן ללא משום "לא תעשוק" דמשלם תורה ואפילו משום "ביומו וגו' " דסמיך ליה לא: **גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו** · ולא שכן משום לא תעשק שכיר דכתיב "בשעריך": **ואין בו משום בל תלין** · דתורת כהנים וכן משום לא תעשק, ולא **תגזול** דת"ק והאי דנקט הכי משום דמפרש בהו שכיר יום ושכיר ליליה **ור"ק** בו משום "ביומו תתן שכרו" דמשתעי גבי שכיר ליליה בו משום שכיר יום: **גמר שכיר שכיר** · כתיב בשכיר יום "לא תעשק שכיר" וכתיב בשכיר יום "לא תלין פעולת שכיר" מה כתן גר תושב בהמה וכליס ליתרבאי לקמ בת"ק גמי גר תושב בהמה וכליס: **לא גמר** · הלכך דתורת כהגיס ליתהו לא בבהמה וכליס ולא בגר תושב: **משום דכיומו תמן שכרו** · ליתייב דהך סמיך ליה דבקרת דלעיל כתיב מתרך: **לאקדים עני לעשיר** · נשכרו שני פועלין לחד עני וחד עשיר ואין כידו ליתן **לא** לאחד מהן העני קודם: **מבוין** · מעוה מעני ולשון מבוין הלובה ואינו משיג מה שנפשו מתאוה לכל טוב ושמעינן קרא דעני קודם לאבוין משום דעני כסיף למיתבעיה לקי על גב דלריך: **מבל מבוין** · הוכרל לבותה ולא כסיף ליתהנה לא בבהמה וכליס ולא בגר תושב: **משום דכיומו תמן שכרו** · לקדמיה עני משום דלא לריך ליה העשיר לשכר כמו העני: **מבל מבוין דלריך ליה** · אפי מעני לימת לליקדמיה לעני קמ"ל דעני קודם דלריך ליה וכסיף למיתבעיה: **ופנה דינך** · וכן דבי רבי ישמעאל דלמרו דכתיב בהמה וכליס אכולהו, וגר תושב ליה להו *דת"ק, אי נמיר ג"ש דלפילו גר תושב נמי ליתייביה משום שכיר יום: **שמר** · קרא יתירא הוא: **שפעולתו אתך** · ולפילו בהמה וכליס: **רעך** · בהאי לתורת כהגיס ב"לא תעשק שכיר": **עשקו** · שכר שכיר: **גזולו** · גזילה ממש: **ור' יוסי הא מבי עביד ליה** · דמרבי מיניה הבא דיון בהמה וכליס לף על גב דגזרה

מסורת הש"ס

ג' ל"ז תנאים:
א - תנא דמתניתין
ב - ת"ק דאתי
ג - ר' יוסי בר יהודה
ד - אי תיובתא
ה - אין אומרים
ו - אין מקבלים
ז - אין שומעים
ח - אין מניחים
ט - אין מוחלים
י - אין עושים
יא - אין מחזירים
יב - אין מעלים
יג - אין מורידים
יד - אין מוכרים
טו - אין נותנים
טז - אין לוקחים
יז - אין מלוים
יח - אין משכירים
יט - אין משאילים
כ - אין מפקידים
כא - אין מקבלים פקדון
כב - אין מוכרים עבדיהם
כג - אין מוכרים שדותיהם
כד - אין מוכרים בתיהם
כה - אין מוכרים כליהם
כו - אין מוכרים ספרים
כז - אין מוכרים תפילין
כח - אין מוכרים מזוזות
כט - אין מוכרים ציצית
ל - אין מוכרים טלית
לא - אין מוכרים תפילין
לב - אין מוכרים מזוזות
לג - אין מוכרים ציצית
לד - אין מוכרים טלית
לה - אין מוכרים תפילין
לו - אין מוכרים מזוזות
לז - אין מוכרים ציצית

---

* אולי לפסוק זה צריך להיות "לא תלין" ולא "לא תעשק" כי כך הוא בדברים כד:טו

ומידך פסוק מיבעי ליה לכדתניא: לַהֲעַמִיסָן כתלים הוא טוען להם נפשו כדתניא וכו' ומסקנא כל הכותב שכר שכיר וכו': **ואליו הוא נושא** - כל עצמו הוא מוסר נפשו עליו לעולם בכסף נכוה וסיכן בעצמו ליפול ולהטות בתילן כשעלה עליו למסוק זיתים ונגדור תמרים ומסר נפשו עליו למיתה שמא תורה אור

יפול מן הכסכס לו מן התילן: ס"ג דמיירי ואליו הוא נושא את נפשו מפני מה עלה זה בבבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה לא* על שכרו דברי אחר ואליו הוא נושא את נפשו *כל הבובש שכר שכיר באילן נוטל נפשו ממנו *רב הונא ורב חסדא חד אמר נפשו של גזלן וחד אמר נפשו של נגזל מאן דאמר נפשך של גזלן דכתיב °אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער וכתיב °כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש ומ"ד נפשו של נגזל °דכתיב °כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח ואידך גמי הכתיב °את נפש בעליו יקח? בעליו דהשתא ואידך נמי הכתיב °וקבע את קבעיהם נפש? מה טעם קאמר: מה טעם קבע את קבעיהם? משום דנטלו נפש: אימתי בזמן שחבעון, לא תבעו אינו עובר עליו: ת"ר לא תלין פעולת שכיר °כל אפילו לא תבעו: ת"ל °אתך לדעתך, יכול אפי' אין לו? ת"ל °אתך - שיש אתך, יכול אפי' המחהו אצל חנוני ואצל שולחני? ת"ל °אתך ולא שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני: המחהו אצל חנוני ואצל שולחני אינו עובר: איבעיא להו חזר או אינו חוזר? רב ששת אמר אינו חוזר ורבה אמר? חזר אמר רבה מנא אמינא להו? דתניא אינו עובר עליו? מעבר הוא דלא עבר הא מיהדר הדר ורב ששת אמר מאי אינו עובר אינו בתורת לעבור: *בעו מיניה מרב ששת קבלנות - עובר עליו מישום בל תלין - אינו עובר משום בל תלין: אומן קונה בשבח כלי והלואה היא? אין אומן קונה בשבח כלי ושכירות היא? אמר להו רב ששת °עובר ותניא אינו עובר? התם שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני, נימא מסייעא ליה *הנותן טליתו לאומן גמרה והודיעו אפי' מכאן ועד עשרה ימים אינו עובר משום בל תלין, נתנה לו בחצי היום, משששקעה עליו חמה עובר משום בל תלין ואי אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר, אמר רב מרי ברידה דרב בהנא *בגרדא דסרבלא, למאי יהבה ניהליה להכבוסי היינו שבחיה, לא צריכא דקא אגריה מיניה לבטושי, בטשא ובטשא במערתא שכיר

חוזר עליו או חוזר מיד עליו - היכא דמ"ל לתי פוטרך לגמרי לפי' יש לתי פסיקתא דחוזר חלם לא כן בכל מחילה בעלמא מיבעי ליה לי בעי קנין או לא והיכא דמ"ל דמי פוטרך חם יפרע לי שולחני פסיקתא דחוזר כיון דתין שולחני רואה ניהן או והכא מיירי כשאמר ליה הפועל שמא אי סומך על שולחני ומיבעיא ליה מי אמרי' דתדעתא דהכי סמך חם יהן או לא תלמא לגמרי פוטרו ולא"ת פסיקתא שלא פוטרו לגמרי שלא חוזר חם יהן שהכי שולחני יכול לחזור בו חפי' במעמד שלהתן כיון שתין לבעל הבית בידו לא פקדון ולא מלוה וכיון דיכול לחזור מסתמא לא פוטרו לגמרי ולהו בשופטני עסקינן וי"ל דלעולם תיכא למימר שפטרו לגמרי ומתחייב לו שולחני מדין ערב דכשמסיפו השולחני הוי כלומר סמוך עלי ופטור בעל הבית לגמרי וה"ה דהוה מלי למימר חם השולחני יכול לחזור בו חם לאו להו בהא תליא והשתא מוכח דמחילה תיכא לריכה קנין דע"כ הכא בלא קנין חיירי דקנין לא שייך שלא כשפטרו לגמרי בהדיא וחפי' לא פטרו לגמרי בפירוש כיון שהקנה לו דומה ולאי שלפוטרו הקנה לו דחם לא כן מאי לריך קנין וכפוטרו בהדיא פסיקתא דליכו חוזר כדפריכית ובהא לא מיבעיא ליה חלא ולאי בלא קנין חייבי ומיהו מלינו לפרש דהכא חייבי כשאמר ליה בהדיא חלי פוטרך חם יפרע לי וחם לא לחזור עליך ופליגי כל זמן שלא חוזר בו שולחני חם יכול לחזור על בעה"ב וזה פסירוש נמי יש להוכיח קלת דמחילה תיכא לריכה קנין מייבי דבקנין חפילו לפרוע לו ובלא קנין מייבי דפלוגתא דהכא לא שייכא מידי למחילה דלכ"ע פוטל חוזר על בעה"ב ולא פליגי חלא לענין בל תלין כשמוזר בו מיד ביום דחקנן על בעה"ב דלרב ששת חיכו חוזר עליו לענין להתחייב בבל תלין כיון דיחקו שעה לחת ממנו כשעמד חלל שולחני שוב חיכו חוזר לחיסור בל תלין ורבה חמר כיון דמוך זמנו חוזר הוה כדמעיקרא ולייק רבה ממתניתין דקתני המחהו חלל שולחני חיכו עובר עליו משמע דוקא כל זמן שעומד חלל שולחני הא מיהדר הדר וחוזר לחיסורו דחי לא הדר לחיסורו הוה ליה למיתני חיכו יכול לעבור עליו ולא דמי להא דקתני לחר זמנו חיכו עובר עליו ולא קתני חיכו יכול להחם ליכא למיטעי ורב ששת דחי לחיכו בחורה לעבור עליו כלל לפילו יחזור בו ומיהו בירושלמי משמע דגבי חטוי על פנקסו דנשבעין וטוענין מבעל הבית קתמר דדוקא כשלא העמיד לפועלים חלל חטוי חבל העמידם חלל חין בעל הבית חייב לפועלים כלום ומפרש רב חלפס דירושלמי לחי חליבא דרב ששת וסבר כמותו חבל מ"מ לדידן ק"ל כרבה ומוקי ההיא דלא פליגי לענין בל תלין חלא לענין חם לריך בעל הבית לשלם לפועלים חם לאו וכן משמע בפ"ק דקדושין (דף מי: ושם) דמחילה חיכא לריכה קנין גבי עבד עבדי דקתמר למה לי שטרא ליימא ליה כלאי חרי זיל לחר רבא זחא לומרת עבד עבדי גופו קטי והרב שמחל על גרעונו חין גרעונו מחול משמע דלאי לאו דגופו קטי לי היה יכול למחול ובלא קנין לחייבי דבקנין לא היה לריך שטר דחפילו עבד כנעני קונה עלמו בחליפין כדמוכח בהשולח (גיטין דף לח: ושם) דקתמר שקל טומחת ושדל בה ואמר קני הא וקני נפשך וקתמר דלא עשה ולא כלום משום דהוה ליה בכלל של מקנה לבל לי הוה בכלל של קונה הוה קניא נפשה בחליפין וכן בפרק הנשחת (כתובות דף קי-) לחריכן דלחחר כ"ה שנה לבדה כתובתה משום דמסחמת מחלה ותע"ב דלא עשתה שום קנין דבקנין לחלתר נמי לבדה כתובתה ומדחמר לעיל בחיזהו נשך (דף עח:) חן על גבי קרקע והפעל ובפרק הזורק בגיטין (דף עח: ושם) זרוק לי והפעל חין רלוי דהיכא למימר לחייבי בקנין וחין להקשות מה"ג שפירש בפ"ק דכתובות (דף ו: ד"ה לריכה) גבי פשרה לריכה קנין דשניהם לריכין קנין המוחל לריך להקנות שמחל לו והשתלם לריך להקנות שישלם לו התם חפילו פשרה משום דחמי למחילה בעלמה שלילו היה יודע שהיה זוכה בדין לא היה מוחל ולהכי לריכה קנין דחליפין טפי ומהאי טעמא נמי היכא מלן דבעבי ג' ולא סגי בב' משום דחמי למחילה בעלמה כל שכן חם לא נפרש כמו שמפרש בהלטה גדולות חלא הקנין עושין קודם שישמטו שיקיימו דברי הפשרנים דבלא קנין יוכלו לחזור בהן כשישמטו הפשרה דחז לא קשה כלום:

אובן קונה בשבח בלי כו' תמר להו עובדי· פי' יש ענין שעובר כנון היכא דליכא שבח כלי כמו בשליחות דלגריה לו דלגריה לבעלמא חבל רב שבח סבר פשיר דלומן קונה בשבח כלי כדמוכח בהגוזל קמא (ב"ק דף נט· ע"ש ושם ד"ה לגריה) דקתמר התם לימת רב שבח פליגא [ע"ש תוס'] *ולחרב *לימי דלומן קונה בשבח כלי תמר רב חפי בר חמא דרב שבח בשליחות לחגריה והכי ל"בעו מרב שבח שלא לו הזכירו בבעייתן לומן קונה בשבח כלי חלא שהם שלחו בבל קבלן עובר בבל תלין או לאו והגמרא הוא שלומר לומן קונה כו' שלפי הפשבח בו חלים הבעיה ולהכי קתמר נמי לימת מכויב ליה שהיה כבור הגמרא דהכי בהא תליא ורב ששת שהשיב עובר בבל תלין לומן קונה: [ועי' תוס' ד"ה ל"ה נ:]:

קבא א מיי' ס"ל מהל' שכירות הלכה ב סמג לחוין קפח טוש"ע מ"מ סי' שלט סעי' ב:

קכב ב עיי' כ"מ הלכה ד טוש"ע שם סעי' ו:

קכג ג מיי' פ"י מהל' שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' עז סעי' ב ועיין בטוש"ע חו"מ סי' כח סעי' טו בהג"ה:

קכד ד ה מיי' שם פ"ל הלכה ג סמג לחוין קפח טוש"ע מ"מ סי' שלט סעי' ו

נוסח
כל הכובש שכר שכיר כאילו גוזל נפשו מאי ל'פונא ולימסי רבנו מאי - חו"מ: גזלן - חו"מ

נוסח
מה הדין את ליתא החנוני ושכיר - האם הוא חוכר אחד לא? מאי רבה ור"נחמ

נוסח
קבלנות - עובר מאחר בל תלין חו"מ לא

שכיר בזמנו נשבע ונוטל וכו': *שכיר אמאי תקינו ליה רבנן למשתבע ושקיל? אמר רב יהודה אמר שמואל הלכות גדולות שנו כאן הני הלכתא נינהו, הני תקנות נינהו! אלא אמר רב יהודה אמר שמואל תקנות גדולות שנו כאן, גדולות מכלל דאיכא קטנות? אלא אמר רב נחמן אמר שמואל תקנות קבועות שנו כאן שבועה דבעל הבית היא ועקרוה רבנן לשבועה דבעל הבית ושדיוה אשכיר משום כדי חייו דשכיר, ומשום כדי חייו דשכיר! מפסדנא ליה לבעל הבית? בעל הבית גופיה ניחא ליה דמשתבע שכיר ושקיל כי היכי דליתגרו ליה פועלים שכיר גופיה ניחא ליה דמשתבע בעל הבית ויפקע כי היכי דליגרוה? בעל הבית על כרחיה אגר, שכיר נמי בעל כרחיה איתגר? אלא "בעל הבית טרוד בפועלים הוא, אי הכי ניתב ליה בלא שבועה? כדי להפיס דעתו של בעל הבית, וניתב ליה בעדים? טריחא להו מילתא, וניתב ליה מעיקרא? שניהם בהקפה, אי הכי אפי' קציץ נמי אלמה תניא *אומן אומר שתים קציצת לי והלה אומר לא קציצתי לך אלא ארבע המוציא מחבירו עליו הראיה? קציצה ודאי מידכר דכירי ליה אינשי, אי הכי אפי' עבר זמנו נמי אלמה תנן *עבר זמנו אינו נשבע ונוטל - חזקה אין בעל הבית עובר משום בל תלין והא אמרת בעל הבית טרוד בפועליו הוא? הני מילי מקמיה דליימטייה זמן חוביה אבל

שכיר בזמנו נשבע ונוטל · כגון שכיר של הנשבעין (שבועות דף מה: ושם ד"ה מתוך) מפרש לה שנו הלכה שנשכרו בעדים לכל שכרו שלא בעדים מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולה יכול לומר שכרתיך ונתתי לך שכרך תימה דהיכי נתמן במגו דהא מפרש בגמ' דטעמא דשכיר נשבע משום דבעה"ב טרוד בפועליו ואמן מוסבין לומר כהילו לומר מיני יודע מדפריך בגמ' מי הכי ניתיב ליה בלא שבועה וא"כ מה מועיל מגו דהילו לומר מיני יודע לא הוה מהני שום מגו והוה מייב דהוה ליה לכחומר בליתני ואיני יודע אם פרעתיך דמייב כדמתן בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיח:) ובשבועות בפרק החשה שהלכה (דף קיז:) משמע נמי דלא מהני מגו כיי דאי גווכא דאמר לה מגו דאי בעית אמרה מת בעל מטתו:

מכלל דאיכא קטנות · תע"ג דבפרק השולח (גיטין דף לו·) אמרינן תקנה גדולה התקינו שיהיו מפרסין שמותיהן בגיטין וכן בהגוזל קמא (ב"ק דף קג:) תקנה גדולה התקינו שלא *יהיה יתירה על הקרן כו', לא פריך הלא הכא דקאמר שט כלין דמשמע ולא במקום אחר:

תקנות קבועות · הא דנקט לשון רבים משום דקאי אכל הנהו דנשבעין ונוטלין בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מד:) דשכיר וגנזל ונחבל ושכנגדו תשוד על השבועה וחנוני על פנקסו וקרי להו קבועות משום דעקרו לשבועה ממקומה וקבעוה לשכנגדו שיהא נשבע ונוטל והגמרא לא הוצרכה לפרש טעם כולם אלא טעמא דשכיר: **שקלוה** רבנן לשבועה מבעה"ב ושדיוה לשכיר · ות"ת והלא לא בכופר הכל לחייבי ת"ק מדפליג עליה ר' יהודה* ואמר דשכיר היו נשבע אלא במודה מקצת וכופר הכל מי מיחייב בעל הבית שבועה דתוריתא ומאי קאמר דשקלוה רבנן מבעל הבית ות"ל דלמודה במקצת קאמר דשקלוה מבעל הבית ואפי' היכא דכופר הכל טפי הוה לן לחיובי בעל הבית שבועה לשלם. שהרי אם מודה מקצת הוא נשבע ולפי שהיתה רלויה להיות על בעל הבית קאמר דשקלוה: **טרוד** בפועליו הוא · וחשוב כמו איני יודע דחייב לפי' כופר הכל כדתנן בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיח·) הלויתני ואיני יודע אם פרעתיך לך חייב ואלא פליג בין אם יש לו פועלים הרבה בין אין לו:

אי הכי ניתיב ליה בלא שבועה·וא"ת מאי פריך וכי לעולם יכתב פעמים שלמור בעל הבית לחתם ולכך לא רצו לתקן שיטול בלא שבועה תדע דאי חשוב בודאי שכתב לחתי פטר ר' יהודה כופר הכל אלא ודאי משבח בעלמא דחייסינן שמא שכח ולהכי פטר ר' יהודה כופר הכל דליכא שבועה דתוריתא לבעל הבית אלא לשכיר לבעה"ב כלומר חיני יודע כי רגילות הוא שיודע יפה לכל כשמודה מקצת חשבון לשמא שכח כי פעמים שהוא שוכח מחמת שהוא טרוד בפועליו ויבא לנקר לפי שכר שפרע וה"ג לרבנן אלא מחזקינן ליה בודאי שכח וא"ל דנרמה לגמ' דלת"ק מחזקינן ליה בודאי שכח ולומר חיני יודע מדמחייב בכופר הכל שלא לא היתה אלא משום בעלמא לחתי שקיל שכיר חפי' בשבועה כיון דליכא למימר דבעה"ב יודע יפה שפרע אלא ודאי דחייב ליה כלומר חיני יודע ומשני להפיס דעתו של בעה"ב לפי שכר בדעתו בבור שפרע לבל בהלויתני ואיני יודע אם פרעתיך אין נראין שבועה אלא שייך *הספק כיון שהוא מודה שחיני יודע אם פרע: **וניתיב** ליה בעדים · פי' נתקן אלא יתן לו אלא בעדים ואם יפרע בלא עדים היהו לתפסיד לתפסיה אלמה נלטרך להפיס דעתו דכל כמה שנוכל לתקן אלא נשבע על חנם יש לתקן וכן ניתיב ליה מעיקרא פריך דנתקן אם לא יקח שכרו מתחלה ליפסיד קודם שנתקן שבועה אלא נשבע על חנם: **אי** הכי תפילו קטן נמי · ות"ת והא קטינה הוי כלומר חיני יודע אם הלויתני דפטור לר"ג ור' יוחנן דאמרי (נעיל דף מ:) מנה לי בידך והלה אומר חיני יודע פטור ות"ל דהכא מודה מקצת יש לחייבו דהוה כחמשין דינרא דחיישינן שמא שכח ולהכי פטר ר' יהודה כופר הכל כגון שתודה בחתם שמודה בכר פרע דהשתא הוי כופר הכל ות"ל דניחא ליה לשטויי קטינה מידכר דכירי שהוא מתורגן גם לרב הונא ורב יהודה ועוד תפי' לר"ג ור' יוחנן ניחא ליה לשטויי הכי כדי לתוקמי בכל ענין תפי' לן פרע תותה תחת שמודה ועוד דהשתא משמע שלא פרע דומיא דמילתיה דר' יהודה: **שתים** קצת לי טו' · המוליך מחבירו עליו הרלויה ואם לא הביא רלויה יכתב בעה"ב ויפסיד תומן דבלא שבועה תינו יכול להפטר כיון שמודה במקצת והכי מפרש לה בהדיא בריש כל הנשבעין (שבועות דף מו·) ות"ת דהכא קתני המוליך מחבירו עליו הרלויה ובחזקת הבתים (ב"ב מה: ושם ד"ה מתני') תניא דבקטינה נמי נשבע ונוטל ות"ל דבריש כל הנשבעין פריך כי היכי נוונא ומשני דהך בריייתא דחזקת הבתים ר' יהודה היא: **קציצה** מידכר דכירי ליכא · לא מצי לשטויי דהכא משום הכי אין שכיר נשבע ונוטל משום דחייבי כשכרו שלא בעדים דליכא עדים נחזי עדים מאי קאמרי כמה קצץ דהכי פריך בפ' חזקת הבתים (שם דף מה:) בהלכה דאומן דהא ע"כ חייבי כשאין עדים דומיא דריש דקתני שכיר בזמנו נשבע ונוטל דמוקי לה רב ושמואל בשכרו בעדים כדאמרי' התם בשבועה(דף מה:) בהדיא וה"ג כיפה חייבי בשכרו בעדים ולא שמעו הקטינה או שמעו ושכחו ובחזקת הבתים דפריך רבא נתבי דאמר מי לא רלה תע"ג דליכא עדים יש לחומן חזקה ורי רלה תע"ג דליכא עדים אין לו חזקה מהנותן טליתו לחומן ואומר שתים קצת לי ובעל הבית אומר לא קצתי לך אלא חחת כל זמן שהטלית ביד חומן על בעה"ב להביא ראיה ורי דליכא עדים ניחזי מאי קאמרי אלא ודאי ע"כ דרלה חומן נאמן התם לא הוה מצי למימר דליכא עדים ובגון שנשכחו או לא שמעו הקטינה דת"ק לא לדידיה הקבי דכיון דמשמע ליה דחייבי בכל ענין תפילו בראלה מי מיירי נמי דליכא עדים אלמי נאמן חומן דבליכא עדים ורלה לכולי עלמא אין לו חזקה כדאמרן במתני' ורבא דקאמר אלא לאו דליכא עדים (ואע"ג דלא רלה) היינו אומר כן אלא אי יקשה לו למה ברלה להעמידו תחת ברלה ואבי דמשני ליה לא דליכא עדים ואע"ג דרלה הוי מצי לאוקמה בדליכא עדים ואע"ג דלא רלה וכגון שלא שמעו הקטינה אלא משום דרבא אוקמה בדליכא עדים אוקמה ליהו הכי ואע"ג דרלה דאי משום הכי נאמן חומן דבליכא עדים

גבי כעל הכיס · כלומר בזכותא דבעל הבית מיכח תרי חזקי לזכותו : ומה תכא ליה קמן · ומה עדים שתבעו לותו מגריכין : ולמה לנבור פכי · לחזקי עדים מהתם פרעיה כו ביום ללח עבר בבל תלין : כל זמנו · עד שעבר עליו : ולעולם · בתמיהה ובבבל שתבעו כל היום ולח נתן יהח שכיר זה נתתן לעולם לומר לח התקבלתי ותם רוצה בעה"ב ליתבע לח נתתן וכי כל כך ההתה שכיר שכרו : מ"ב תמת בר עוקבת בנגד כל היום של שכיעם · יום לחד ללחר זמנו נתנו לו חכמים ליתבע ויטול : מתני' המלוה תת חבירו · והגיע זמן ולח פרע לו : לח ימשכננו · לחפי' בשוק חלח בב"ד : ולח יבנס לביתו · בגמ' מפרש במתן קלי : סיו לו שני כלים · וחוכו בנגד שניהם ומשכנו בשניהם : נוטל לחד ומחזיר לחד · בשעה שהוח לריך לזה יחזירנו לו משום החזרת העבוט ויעבב תת השני ובשיעבוד זה נעני יטול זה תת הרחשון ויחזיר תת השני כדמפרש ותלמד ויחזיר תת הכר בלילה ואת המחרישה ביום , ואם תת אינו מחזיר ליורשיו, רשב"ג אומר אף לעזבמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום, ומשלשים יום ולהלן מוכרן בב"ד : גמ' אמר שמואל *ישלים ב"ד מנתח נתוחי אינשי לא, והתנן המלוה תת חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד מכלל דבב"ד ממשכנין? *א"ל שמואל אימא לא ינתחנו אלא בב"ד ולא יבנס לביתו ליטול משכונו * דתנן סיפא מני אילימא בעל חוב מרישא שמע מינה אלא לאו שליח ב"ד, אי משום הא לא אידיא (ג) ה"ק המלוה תת חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד מכלל בב"ד ממשכנים, ובעל חוב אפי' נתוחי נמי לא (שלא) יבנס לביתו ליטול משכונו מתני' רב יוסף לא יחבל ריחים ורכב הא דברים אחרים חבל לא תחבל בגד אלמנה הא של אחרים תחבל, מאן אי נימא בעל חוב הא כתיב לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו אלא לאו שליח ב"ד? תרגמה רב פפא בריה דרב נחמן קמיה דרב יוסף ואמרי לה רב פפא בריה דרב יוסף קמיה דרב יוסף לעולם בבעל חוב ולעבור עליו בשני לאוין ה"ש ממשכנו שנאמר בחוץ תעמוד אינו יודע שהאיש אשר אתה נושה בו יוציא אלא מה תלמוד לומר והאיש לרבות שליח בית דין מאי לאו ישליח בית דין כלומה? לא

אבל מתא זמן חיוביה רמי אנפשיה ומידכר וכי שכיר עובר משום בל תגזול? התם תרי שכיר חזקי הבא חדא חזקה · גבי בעל הבית איכא תרי חזקי · הא דאין בעל הביה עובר משום בל תלין ובא דאין שביר משהא שברו, וגבא חדא חזקה : אם יש עדים שתבעו הרי זה נשבע ונוטל: והא (ה) קתבעך לקמיך: א"ר אבי: אי ישתבעו בזמנו, ולמא לבתר הכי פרע: אמר אביי שתבעו כל זמנו, ולעולם: (לא פרע ליה) א"ר חמא בר עוקבא כנגד אותו היום של תביעה : מתני' המלוה את חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד ולא יבנס לביתו ליטול משכונו שנאמר בחוץ תעמוד והוי לו שני כלים נוטל אחד ומניח אחד ומחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום, ואם תת אינו מחזיר ליורשיו, רשב"ג אומר אף לעזבמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום, ומשלשים יום ולהלן מוכרן בב"ד : גמ' אמר שמואל *ישלים ב"ד מנתח נתוחי אינשי לא, והתנן המלוה תת חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד מכלל דבב"ד ממשכנין? *א"ל שמואל אימא לא ינתחנו אלא בב"ד ולא יבנס לביתו ליטול משכונו * דתנן סיפא מני אילימא בעל חוב מרישא שמע מינה אלא לאו שליח ב"ד, אי משום הא לא אידיא (ג) ה"ק המלוה תת חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד מכלל בב"ד ממשכנים, ובעל חוב אפי' נתוחי נמי לא (שלא) יבנס לביתו ליטול משכונו מתני' רב יוסף לא יחבל ריחים ורכב הא דברים אחרים חבל לא תחבל בגד אלמנה הא של אחרים תחבל, מאן אי נימא בעל חוב הא כתיב לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו אלא לאו שליח ב"ד? תרגמה רב פפא בריה דרב נחמן קמיה דרב יוסף ואמרי לה רב פפא בריה דרב יוסף קמיה דרב יוסף לעולם בבעל חוב ולעבור עליו בשני לאוין ה"ש ממשכנו שנאמר בחוץ תעמוד אינו יודע שהאיש אשר אתה נושה בו יוציא אלא מה תלמוד לומר והאיש לרבות שליח בית דין מאי לאו ישליח בית דין כלומה? לא

ויטול : מתני' המלוה תת חבירו · והגיע זמן ולח פרע לו : לח ימשכננו · לחפי' בשוק חלח בב"ד : ולח יבנס לביתו · בגמ' מפרש במתן קלי : סיו לו שני כלים · וחוכו בנגד שניהם ומשכנו בשניהם : נוטל לחד ומחזיר לחד · בשעה שהוח לריך לזה יחזירנו לו משום החזרת העבוט ויעבב תת השני ובשיעבוד זה נעני יטול זה תת הרחשון ויחזיר תת השני כדמפרש ותלמד ויחזיר תת הכר בלילה ואת המחרישה ביום : מת · הלוה תין מניח העבוט ליורשין תתין כתן מלוה העבוט תלא ימכרנו ויגבה חובו להשבד תשיכם לו בתיב ולח ליורשין : שלשים יום * זמן ב"ד : גמ' ושניה ב"ד מנתח נתוחי · לתן הוה תיכו רשתי ליכנס לביתו ולמשכנו תלא רוחתו בשוק ומנתק דבר שתוחה בידו ממנו : ממשכנין · ומשמע בתוך הבית : מבילא · מתוך הבית משמע להה ריחיים וכיכ בנו ביתא שכיחי : לעולם בבעל חוב · קתמר ולח ליבוק מינה תה כלים תחבים תבול דבבלים תחבים עובר משום לח תבא לל ביתו ולהכי לילטריך להוסיף לתו שני, משום ריחיים וכיכ , וחד משום "לח תבא לל ביתו" : ממשמע שנאמר בחוץ תעמוד · ויוליה לליך תת העבוט וכי תיכי יודע שהתים יוליתו תלא מי יוליתו תם לה בעה"ב : מני לתו לרבות שליח ב"ד הוי · סיכנס לתוך הבית וה"ק והתים דהוה שליח ב"ד ואתר תתה טוסה בו יוליא לליך :

לא

חוב ולעבור עליו בשני לאוין ה"ש ממשכנו שנאמר בחוץ תעמוד אינו יודע שהאיש אשר אתה נושה בו יוציא אלא מה תלמוד לומר והאיש לרבות שליח בית דין מאי לאו ישליח בית דין כלומה? לא

מחזיר תת הכר בלילה · ברים תמורה (דף ו · ושם ד"ה מחזיר) פריך לרב ת דתמר כל דתמר רחמנת לת תעביד מי עביד לת מהני והכי השתת העבוט דתמר רחמנת לת תעבוט עבוטו ותנן מחזיר תת הכר בלילה למתי דמהני וקשה דמגליה דמתני' חייבי במשכנו בחיסור ות"ל דמתיך לבריית תלמי מגיתות (גיטין דף נת:) דקתני משכנו שלת ברשות מנין כו' דת"ל מהי קשה לן דהת בבריית גופה ילוף מהשב תשיב דמתני תתם ותי תלמוד לומר לת תעבוט לך תרבה לנטול עיקר קרת לשמואל חייבי במשכנו בחיסור תתם חבל וגו' משמע דמשכנו בביתו וי"ל דסמיך למעשים בכל יום דמחזיר לפי משכנו שלת ברשות ת"ק כמיך דבריית דלקמן (דף קיד:) דמתקן לה רב ששת המלוה [לת] חבירו חיכו רשתי למשכנו משכנו חייב להחזיר לו תע"ג דהתי דפריך לרבת בתמורה לת תתי לליבת דשמואל לשמואל לין שייך להקשות דעיקר קרת במשכנו בחיסור כתיב מ"מ לין להוכיח משם שלת יהת הלכה כשמואל כי כן דרך גמרת להקשות ולתרן לפיו תלת כהלכתת כדתשכתן בפ"ב דכתובות (דף מ·) ובבריית דלנו תלת מיליתת (גיטין דף נת:) דקתני לין לי תלת במשכנו ברשות לין לריך לומר דשמואל יהפוך ויאמר לין לי תלת משכנו שלת ברשות תלת יעמוד תה כותיה ויהפוך הדרשה :

ואת המחרישה ביום · קשה לר"ת דתניא בסוף פירקין (דף קמו·) חבל זוג של ספרים ומזל של פרות חייב משום ב' כלים ופירש בקונטרס פרות החורשות ומייב עליהם התובלן לפי שעושין חוכל נפש ר"ת היתך נעל תת המחרישה דקתני ומחזיר *תת עבר כי נפש הוא חובל (דברים כד) ועוד דלין נלרה לחייב תלת דוקת זומיל דריחיים וכרכ שמתקנים התוכל עלמו בכלי [א] לכן מפרש ר"ת למד פרות היינו פרות שתורשות בתבוהה וגרים ר"ת נמי זוג של מספרים ותת גרסינן זוג של ספרים וכן גרים ר"ת וכם תספורת של ירק תו לגזוז בית המטיטה כדתמרינן בבכורות (דף כה·) שהרכן היה לגזוז חבל פרות החורשות לת מיקרי כלי שעושין תוכל נפש ועוד נרלה לר"ת דמחרישה דהכת נתו היינו מהניתה שחורשין בה תת הקרקע דנרלה דלת מייחיב בהשבת העבוט תלת בכלי העשוי לגוף האדם ולהגתתו ועוד דמוקי בגמ' במחרישה דכספת ותין דרך לחרוש קרקע במחרישה של כסף תלת נרלה לר"ת דהיינו מגרדתת שמגרדין בו בני חדם בבית המרחץ כדתמר בפרק חבית (שבת דף קמז:) עבדלי ליה לימיה מגרדתת דכספת וכן בפרק מליתת החגה (כתובות דף סה·) במחרישה דכספת פר"ת דהיינו מגרדתת : **אימא** לת יהתנו תלת בבית דין · ות"ת מיון דיכוות לתסור לבעל חוב ותומר ר"י דמדרבנן הוה כדתמר בשמוך בעל חוב ניכוה נמי לת גזירה שמת יכנס בביתו : **וחסורי** מיתסרת והכי קתני· לימה דקתמר הסורי מיתסרת כדי לדחות ות"ל דתין לחוש כיון שתינו מגיה כ"ב ורוב ספרים גרסי הכי קתמר :

מטה

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והת קתבע ליה קמן : (ב) שם משום כת לת תליגת (הכי קתמר) תת"ש וע"ב ס"ת תסורי מיתכחת והכי קתני : (ג) שם ניתותי נמי לת גזילה שמת יבנס לביתו: (ד) תד"ה קתני וכו' תם יוליה שבכרו כדפריש וכן משמע שם : (ה) ד"ה משמע שהרי לת יבנס לותו וכו' לנרת : (ו) ד"ה וכי שכיר וכו' לנרת ומי לת תשיכת:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ותת. לכן מפרש"י וכו' ועוד נרתה הרת"ן שעושר תכל כהמב"ם ומ"ן וכשב"ל וכ"פ מפרשים כפירש"י התוכלות וכן מתריכה דמתני' מתריכה ממש וקושת תוס' תירן כשב"ת דמתני' מייירי בעבר ומשכנו וכתה מתוכן קושת תוס' ד"ה מחזיר כו' ומ"ש זיל מהדדיה ר"ל כשעת מלוכה דת"ל להחזיר כלי ת"ל תלת כשעת מלוכה ודוקת הגיך נוף תדם תו כלי ת"ל ת"ל תכל ב"ד כמו לעיתת כו' ת"ל · וכהמב"ן תכל וכהב"ת תילו דתם לכתחלה מותר למשכן תלת כשעת מלוכה כלי ת"ל וכ"ה ניכוה מכל דעת הרמב"ם כזה כדעת תוס' דכלי ת"ל לסור לעולם למשכון ותם משכנו תייב להחזיר מיד וכרי"ת תירן דמתני' מייירי בנתנו מדעתו ותם"ה תייב להחזיר וכ"כ הרמב"ם תחד כו' ותחד שנתנו מדעתו וכמ"ש בס"ע שם (בח"מ סי' צז) סעי' טז וט"ז בסעי' יב דסבר דכלי ת"ל מחזיר מיד וע"ש בסמ"ע תל כסוף סעי' ו' כתב ומחזיר תותם כשעת מלוכה והטיקר כדעת הרמב"ם דמחזיר מיד :

קכז א ב מיי' פ"ו מהל' מלוה ולוה הל' ד סמג שם טושי"ע ח"מ סי' נז סעי' ו :

קכח ה מיי' שם הלי ו ועיין בהגהות וכמ"מ טושי"ע שם סעי"ב יח :

קכט ו מיי' שם הלי ה טושי"ע שם סעי' ט:

קל א מיי' שם הלכה ו טושי"ע שם סעי' יח :

קלא ז מיי' שם הלכה ח טושי"ע שם סעי' יח :

קלב ח מיי' שם הלי ד ועיין שם טושי"ע שם סעי' ו :

הגהות הב"ח

(א) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר אחתה

(ג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(י) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(יא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(יב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(יג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(יד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(טו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(טז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(יז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(יח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(יט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(כט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ל) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(לט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(מט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(נט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ס) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(סט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ע) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(עט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(פט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(צט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ק) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קי) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קיא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קיב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קיג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קיד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קטו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קטז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קיז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קיח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קיט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קכט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קל) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קלט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קמט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קנט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קס) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קסט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קע) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קעט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קפט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(קצט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ר) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רי) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ריא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ריב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ריג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ריד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רטו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רטז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ריז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ריח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(ריט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רכט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רל) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רלט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רמט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רנט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רס) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רסט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רע) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רעט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפ) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפא) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפב) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפג) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפד) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפה) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפו) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפז) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפח) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן אחתה

(רפט) ד"ה ואי תלה מעלת דבר יפה מוכן

מתה ומטה · בפ' שום היתומים (ערכין דף כג:) לא תני אלא מטה המועלת משום דמועלת לא שבקינן ליה אלא לחתם כדלחמר גבי הבא מטה ומטה ומצע וכפ' לט"פ (כתובות דף סד:) גבי מגרה לחתמו על ידי שלים בעני שביערלא דלא יהיב לה אלא מטה ומפן משום דהתם קודם שנשתה לו לא היה לה אלא מדת מטה*: **השתא** זכוי מזכיין הכסת והכר שיש לו בעין סדורי מסדרין בתמיה פירום ותכן נסדר לו להניח מן המטות כדי לקנות כסות לערוך שיש עשר חדש כמו שעושין בערכין: **נימא** ליה לא עלי דידי רמיתי: לחו למחני' פריך למחי מחזיר לו הכר דל"ל למה המתין עד כאן ועוד דמה לריך מעם על מטה המקום ועוד וכי לא ידע דכתיב (דברים כד) ולך תהיה לדקה אלא על כרחך ידע ואפילו הכי מקשה ליה וא"ל מה מתרן לו אלא נלמה דאמרי עקיבא ורבי ישמעאל פריך דאמרי כל ישראל בני מלכים הם וסולן רחוץ לאוחה איצטלא ואמתי כיוצדאיט לובשה אלא להכוד ולטי בטלמא למה יש לנו לומר שכל זה הטיל הכתוב על האשה כיון שלא פירש הכתוב בהדיא ולא היה שייך עליו יותר מעל אחר כיון דסגיא ליה בלאו הכי ומשני נם בתיעלא שייך לומר לך תהיה לדקה והטיל עליו הכתוב שלא למטע ממנו הטוי והכבוד והתטנו שהורגל בו על עתה הקדם

[1] לא שליח ב"ד כמלוה ת"ש אם חבל תחבל שלמת רעך בשליח ב"ד הכתוב מדבר, אתה אומר בשליח בית דין הכתוב מדבר או אינו אלא בבעל חוב? כשהוא אומר לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו הרי בע"ח אמור הא מה אני מקיים אם חבל תחבל שלמת רעך בשליח ב"ד הכתוב מדבר? תנאי היא דתניא *שליח ב"ד שבא למשכנו לא יכנס לביתו למשכנו אלא עומד מבחוץ והלה מוציא לו משכנו שנאמר °בחוץ תעמוד והאיש" ותניא אידך בע"ח שבא למשכנו לא יכנס לביתו למשכנו אלא עומד בחוץ והלה נכנס ומוציא לו משכונו שנאמר בחוץ תעמוד. ושליח ב"ד שבא למשכנו הרי זה נכנס לביתו ומשכנו °ולא ימשכנו דברים שעושין בהן אוכל נפש [א] °ינותן מטה ומטה ומצע לעשיר מטה ומטה ומפץ לעני, לו? אבל לא לאשתו ולא לבניו ולבנותיו כדרך שמסדרין לבע"ח כך מסדרין בערכין כלפי לייא עיקר סידור בערכין כתיב אלא אימא כדרך °שמסדרין בערכין כך °מסדרין בבע"ח אמר מר °נותן מטה ומטה ומצע לעשיר, מטה ומטה ומפץ לעני למאן? אילימא לאשתו ולבניו ולבנותיו הא אמרת לו, אבל לא לאשתו ולבניו ולבנותיו' אלא אידי ואידי לדידיה, תרתי למה לי? חדא דאביל עלה וחדא דזג עלה כדשמואל דאמר שמואל כל מילי ידענא אסותייהו לבר מהני תלת מאן דאביל אהינא מרירא אליבא ריקנא' ומאן דאסר מיתנא דכיתנא רטיבא אחריצה *ומאן דאביל נהמא ולא מסני ארבעה *גרמידי' תני תנא קמיה דרב נחמן בדרך שמסדרין בערכין כך מסדרין בבע"ח א"ל השתא זבוני מזבנינן ליה סדורי מסדרינן ליה? ומי מזבנינן ליה והתנן מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום? תנא, כרשב"ג תנא קמיה והכי קאמר ליה השתא לרשב"ג זבוני מזבנינן ליה, סדורי מסדרינן ליה דתנן רשב"ג אומר אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום מבאן ואילך מוכרן בב"ד, ומאי דכי קאמר רשב"ג זבוני, לגמרי קאמר, דלמא הכי קאמר: עד שלשים יום הדר ליה בעיניה מבאן ואילך מיהדר ליה למאי דחזי ליה ומזבנינן מאי דלא חזי ליה? אי סלקא דעתך אית ליה לרשב"ג הא סברא, ליכא מידי דלא חזי ליה דאמר אביי *רשב"ג ורבי שמעון ורבי ישמעאל ורבי עקיבא כולהו סבירא להו כל ישראל בני מלכים הן רשב"ג *דתנן לא את הלוף ולא את התרדל רשב"ג מתיר בלוף מפני שהוא מאכל לעורבין רבי שמעון *דתנן בני מלכים סכין שמן הורד על גבי מכותיהן בשבת שכן דרכן לסוך בחול ר' שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הן רבי ישמעאל ורבי עקיבא דתניא *הרי שהיו נושין בו אלף זוז ולבוש איצטלא בת מאה מנה מפשיטין אותה ממנו ומלבישים אותו איצטלא הראויה לו ותנא - משום רבי ישמעאל ותנא משום רבי עקיבא בל ישראל ראוין לאותה איצטלא ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דיהיב ליה מאי דחזי ליה ומזבנינן מאי דלא חזי ליה בשלמא כר וכסת חזי ליה דבעי ביני, אלא מחרישה למאי חזיא? *אמר רבא בר רבה *מחרישה דכספא, מתקיף לה רב חגא ולימא ליה "לאו עלי קרמית? אמר ליה אביי איברא

נשתא אם חבל תחבל · אם חבל בבגדו של חבירו ת"ש · **שלמת רעך** · בשליח בית דין הכתוב מדבר · **מטה ומטה** · לקמן הוא מפרש לחת לכבד ולחת ליטן · **מצע** · של לבד שקורין פולטר"ש במקום שאין כסתות: **לעשיר** · שהורגל במלעות: **ומפץ לעני** · לפי מה שהורגל דגבי ערכין כתיב "ואם מך הוא מערכך" ודרשינן (ערכין דף כד·) החייהו מערכך, נזכר הבא למשכנו כשאין ידו מגעת והוא נידון בהשגת יד דכתיב (ויקרא כז) והעמידו לפני הכהן והעריך לותו הכהן" מעיר לו כדי חייו ונוטל השאר ונלע ידי הקדש ואפי' העשיר לאחר שמחדוהו ונטל מה שבידו ומיכה נמי גמרינן לבעל חוב שמעיירין לו כדי חייו כדלחמר לקמן (דף קיד·) דגמר מיכה · **מיכה לו** · הוא לריך ליטן מטה לאבל לא לאשתו ולבניו דהחייהו כתיב ולא הוטל על המלוה להחיות את בני ביתו: **שמסדרין** · שמין להניח לו לרכי חייו לשון והעריך לותו ביצטנא לאחריצא שמסדרין לשון שריך ושתיהן שמעתי: **מדרכה עיקר סידור בערכין כתיב** · כדפי' לעיל: **למאן** · המטה האמיט: **מיתנא רטיבא דכיתנא** **אחריצה** · חבל לח של פשתן על מתניו: **מהינא** · תמרח · **גלינא ריקנא** · קודם לכילה: **ולא מסני מרמיצה גרמידי** · קודם שיטן הלכך יהבינן ליה מטה שניה ומשיבה בכרוך לכבע לחות ממקום לכילתו ועל כרחו ירגיל לעמוד וללכת במקצב ולא ייעף על מטה שלמה: **זבוני מזבנינן ליה** · לאחר שלשים יום לף כליס הלריכין לו כדתנן מלשים ולהלן מוכרן: **תנא כרבן שמעון הוא** **תנא קמיה** · דרב נחמן להך מתני' דשב"ג לומר כדרך שמסדרין וכו': **זבוני לגמרי** · שלא יחזיר לו לפי ערכו בלמוס: **בעיניה** · כמות שהיה חשובה לם חבל בשות של מעיל יחזיר לו הוא בעלמה: **מאבד ליה מאי דאמני ליה** · יאמור לו של שיראין ויטן לו לחת של לאמר ולחת של קבוט: **מי לית ליה לרבן גמליאל הני סברא** · לכדר לבעל חוב: **ליכא מידי דלא חזי ליה** · מלאחר שהורגל בו דהא שמעתא ליה דאמר כל ישראל בני מלכים הם דאמר מבני: **לא את הלוף ולא את התרדל** · מטלטלין בשבת שאינם רלויים היום לא זה לבשל ולא זה לטחון לוף מין קטנית ואינן רלויין למאכל בהמה חי ואפילו לטופות: **לעורבים** · ויש דרשל בני מלכים ויש להם לגדל עורבים לעני ולשחוק: **שכן דרכן לסוך בחול** · בלא שום מכה הלכך כי אינה מכה נמי לא מוכחת מילתא דלרפואה עביד* (דכי גזרו) דבגן משום שהיקה שממנין: **מפשיטין מותה ממנו** · לפרוע לבעל חוב מתוכו: **בשלמא כר וכסת** · דתנן במתניתין ליכא למימר "מוכרן" דקאמר רשב"ג לבני בני בני קאמר לקטנת גרועה לימנו ובני בני יטול בחוכו: **אלא מחרישה** · דקאני במתניתין ועלה קאמר רשב"ג מוכרן מאי בני בני ליכא: **וניתני ליה** · מלוה: **לאו עלי דידי רמיתי** · לפרנסך: **ליברח**

---

* [נתן ה'אחוקות נאבא אחרי הסוגיות]

נוסחא כשאתה מניח לוה ע"ג לוה אבל כ' אלוה - ואח"כ ברוך שהם

נוסחא מסדרין אבני חזר

מיבני' הגהות הגר"א [א] נמ' ומתן מטה כו' כ"כ דעת הרמב"ם שאינו מתן אלא כלבד אבל לא שהר מסדרין בשעת נניה והרמב"ן ורשב"ם כתבו דכל הסדור מסדרין לו ב"כ כאן וז"ם כדבר כו' ודעת הרא"ם דאין מתן אלא כל הסידור כל"ל רק מה שע"י לו תמיד כגון מה שהיה בשעת שכירות ע"ם כי אם בשעת שכירות ע"ם כמתני' ומחזיר כו' ולהרמב"ם ל"ל דבר לאו בכלל מכר וכן משמע בדבריו (ועמ"ש רבינו בה"מ סי' לז ס"ק נה):

כיוצוות סה.

[עי' שבת מח·]

[עי' תמות וכן סי' רם·"ו לעיל סד· ד"ה בני גרמידא]

תא נוסח/שמע ◇ תוספות ד"ה ואי ר"ת ד"ה ורבי מאיר

[שבת קכח·] [שבת קכו· ד"ה ואי] [שבת קיא· ד"ה הבונה] [שבת קיב· ד"ה הבונה]

[פי' כמין מסרק היא וממכך בה כאדם במרחץ עיין ערוך ערך מחכך ע"ש עמוד ג' בתוס' סד"ה ותא המחכיה]

[דלינן זמו כג"ל]

מיכרא · כתמת : עליה רמי · שיהא לו לדקה שהכתוב הטיל עליו לעשות לו לדקה להלך לפניו : מיכה מיכה · גבי לוה ומלוה כתיב "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך" וגבי ערכין כתיב "ואם מך הוא מערכך" : דבר זה [שמעתי] · אם למדנו גזירה שוה למיכה מיכה ולא לחמרו לי דבר : כרם כך היפה תורה אור

שמעון · אבל כן משמע שהיה קרמי משום שנאמר °ולך תהיה צדקה אבראי עליה כדאיתא בפרק המדרש, מיהו יש ללמוד שהיה מסדרין : הרי עלי מנה לבדק הבית · והשתא יש לומר כתיב הלא בערכין אבל שאר הקדשות אין נידונין בהשוא יד ומה שיש לו נוגעין הימנו והמוציא נגבו לחתר זמן לחם יעשיר : מהו שיסדרו לו · כשהיו למשכנו : שמחזירין · שמוה מעכשיו להשיב לו את השעבוד : שהין מסדרין · להשהיר לו כלום משבח למכור לאחר שעשיס : נדר בערכך · כי יפליג נדר בערכך נפשות (ויקרא כז) הקדש נדרים לערכין : סהום לנידון ככבודו · היקש נדר לערכין להכי לחתר שאם אמר דמי לבי לו לחשיר לו כבידי עלי נותן דמי כולו אבל אם אמר על אבר שהין הנשמה תלויה בו' דמיו עלי יקרקע כן שמין אותו כעבד הנמכר בשוק כמה הוא שוה ביד וכמה הוא שוה בלא יד, להה מילתה לימלריך למימר כלך מערכין, גבי ערכין כתיב (שם) ערכך נפשות אם תמר "ערך לאבר שהנשמה תלויה בו' עלי" נותן דמי כולו ואם תמר ערך ידי עלי לא תמר כלום ושהין ערך כתוב אלא לנפש : נידון ככבודו · כלומר נידון לפי כבודו שאם הנשמה תלויה בו נותן דמי כולו : ויסדרו לב"ח · גמרא קא פריך לה : שמחזירין · מיום אל יום אם בלי הקריך לו : לימו דין שמסדרין · כשבא למכור לאחר שעשיס יום שעשיר לו כדי חיוי כגון מטה ומפן והבך דתמר בערכין (דף כג:) : ומידר · מַתַּן קַמַּן דַּמַּסֵּי' דתמר מסדרין לבעל חוב דקתני לאם מת חיוי מחזיר ליורשיו הא לו מחזיר לעולם : מאי · "הוא" דכתיב בערכין דרים ליה יעד שיהא במכותו מתחילתו ועד סופו שאם הערין עלמו עני והעשיר_קודם שהעריכו כהן חיוי נידון בהשוא יד אלא נותן ערך עשיר : ויחזירו בקדש · הטעוטו עד שעשיס יום :

ערות

**

הקדש שאין מחזירין חיוי דין שאין מסדרין · ות"ח עשירין יוכיח שאין מחזירין ומסדרין ים לומר דמה לערכין שהם קלים ואין מהחזירין על בזיון בהמה ופחות מבן חדש לכל הקדם חל על כל דבר: ואידך ההוא לגדון בכבודו הוא דאתחל · ות"ח מ"מ גילף נמי בהיקשא דמסדרין *דאין היקש למחצה ואין לומר דהיקשא משמע דלא אתחל אלא לגדון בכבודו דכתיב כדר בערכך נפשות דמשמע(ג) דבר שהנפש תלוי בו אבל לדבר אחר לא הוקשו דהא בפרק שום היתומים (ערכין ל' כד:) אמרינן מנין שלא יהא מרגלית לקלים פירוש אם אמר ערכי עלי ים לו מרגלית שוה מנה וכמוקם שעומדין היום שוה אלא חמשים לפי שאין אם עשיריס שיקנו אותה מנין שאין להעריכה אלא בג' זוזים שנאמר (ג)והיה ערכך ביום ההוא כמו שהוא ביום ההוא וכפ' השוא יד (שם דף יח:) אמרינן אחת הקדש הקדש לערכין לגידון ככבודו ומרגלית נקלים והכא (ג)אחד מיניהו אלמא לכל מילי מקדשין *ולריך לומר דסברא דק"ו מבטל היקשא לדבר אחר *כן משמע בפרק קמא דזבחים (דף י:) דקאמר תנן התם ר"ע אומר כל הדמיס שנקנסו להיכל לכפר פסולים וחב"ח אחת בלבד ר' אליעזר אומר אף האשם שנאמר כאחת כאשם ופריך בשלמא רבי אליעזר כדאמר טעמא אלא רבנן מאי טעמייהו אמר רבא אשם שנקנס דמו לפנים פסול לא מיית אמרת מק"ו כו' אלמא ק"ו מבטל היקשא דכאחת כאשם כיון דאיכא לאוקמא הקישא לדבר אחר והויא דס"פ כל הכשר (חולין דף קמו:) דגמרי בשר בחלב לאסור בהילה בג"ם דקדם קדם מאכלי קודם תהיון לי וגו' [שם קסו:]

[נדרים ז:]

[ערכין ה: יומ]

[ערכין יז:]

[וכן משמע בע"ז]

הגהות הב"ח

(ג) תום' ד"ה ואידך והיינו כדאמר וכו' דמשמע לדבר:(ב)בא"ד בל' זוזים שנאמר ונתן לה הערכך ביום : (ג) בא"ד הכא מיניהו נקט אלמא :

גליון השי"ם

תוס' ד"ה ואידך והיינו כדאמר וכו' וע"ל דסבכא דק"ו ע"ש עיין בכורות דף לב ע"ש תום' ד"ה וכ"ה :

קמב א מיי' פ"ג מהל' ערכין הל' עו סמע עשין קלח : קמג ב מיי' שם פ"ב הל' ו : קמד ג מיי' שם הל' ה:

קמה ד מיי' שם פ"ג הל' יד סמע שם:

קמו ה מיי' שם הל' ה: מסדרין : 1) מבדל חוב 2) בקרוב 3) בערכי

(*) נ"ב: אחוק תשובה [שאם מסדרין] [שאלה אחות [שאם מסדרין] [שאלה אחות [שאם מסדרין] מסדרו [שאם מסדרין]

מבנף
מא' אלפא ול' יוחנן א' מסדרין בקרוב

מבנף
ה' נזירות ט"ז-ח"ו

מבנף
ה' נזירות ט"ז-ח"ו ואל את אלפי הנביא שפעלו בבית הקברות על ידי ה'

ומייבי

ומיירי בבא ליטול בתורת מכתן דרבנן סברי שמחזירין לו כל ימי חייו ורשב"ג סבר לאחר שלשים יום מוכרו לבל היכא דנטל בתורת גנייה יכול למוכרו מיד ולא יסדרו כלל ות"ח למאי לא מייתי מרשב"ג דלמן מסדרין ויש לומר דסבר נמרת דקלקלן מידי דלא חזי ליה ויהבינן ליה מידי דחזי ליה כמו שלמעלה לא היה יודע הגמרא ותע"ג שמעינו דרשב"ג מפיר בלוף לא ידע דהוי טעמא (ג) דליכא מידי דחזי ליה ומר' עקיבא ור' ישמעאל דלמרי (שיל דף קינג:) כל שכלול רלוין לחומה לימלמלא מן להוכיח דסבירא להו מסדרין דמיירי דגבה בתורת מכתן דת"ק סבר דמפסיקין לחומה לימלמלא בח מלה מכה וטוחנין לו הרחויה לו וממכה עושין השבח שעבוד כל יום ויום והמוכר יהיה לו למלוה בתורת מכתן ולא יחזיר לחומו כלל ורבי עקיבא ור' ישמעאל סברי דמן המובה עושה השבח שעבוד לבל בתורת גנייה לא הדר כלל ומדמסדר ליה לגיטו מיכה מיכה לא בעי למיפסק לפילו גרם מהו שיסדרו מכום לגליטו דמויי הוה מדמי ליה (ג) והיה לו להביא לן מסדרין מדע שהרי הביא לו קברי עובדי כוכבים לימכ מעמאים בהמל כר"ם בן יוחי אע"ג דלא קי"ל כוותיה אלא כרשב"ג דמהני' דהמלוה דאסר מדורות עובדי כוכבים מכום להל וטעמיהדלגיטו מסודרוב תרוטת ים בהן פותח פתח ויש מקום שלא גזרו בגון "לגאת לקרלת מלכים וביולא בו וכן מגיט בסהיה קובר את ר"ע היה דוחה שאמר ליה וכי ליוך בהן אמר ליה לדיקים אין מעמאין ודאה לותו בן מכום בבודו דר"ע ועיקר טעמו היה לפי שהיה את מלוה לפי שהיו יראים לקברו שהיה מהרוגי מלכות וכן נמלא בתוספתא גלון שבאחד שים בסדר לגיטו רבה שאחלקו עליו ים חומרים שהיה מבני בני בניה של לזה ואמר להם היו לגליו מזרעה של רחל ות"ל לא היה בהן וכלן לומר שבהן היה ומסיים התם אמרו לו תן סימן לדבריך אמר להן בך בכוב ביחוסו של בנימין ויערקיה ולגליה וזכרי בני יהוחם אמרו לו לא בך אמרת לותה אלמנה "עבי לי מבם עוגה קטנה "ולך ולבנך תעשה באחרונה ולא בהן אחת פי' לפי שבהן הוא היה רולה ליטול חלה מחילה אמר להם לותו תיטוק משיה בן יוסף היה ורמז רמזני לשלם שאני בת אחילה ובלותה תעובה מביא נמי הא דגמרי' מיכה מיכה וגרס מנין שמסדרין לבעל חוב כמו שגורס ר"ת וכן בב"ר גבי ואמר לזה בגד נחלקו רבי נהוראי אמר לגליו מגד ור"ש אמר מבל בגימין ועמד לפניהם ואמר להם

רבותי למה אתה נחלקים עלי, אני מבני בניה של רחל:

מנין לערוס שלא יהרוס · הוה ליה למימר מנין שלא יבנה דבשעה שמוכס ממנו ליטו אסור שלא בשעת ברכה ואחר ברכות אסור לברך בשהות ערוס שלא נקט הכי מכום דמשעה היא ערוס לו יהרוס : **אמר** ליה לגו כהן (*אמה) . תימה לר"י היאך היה בנה של החלמנה ביון שבהן היה דבתיב (מלכים ג יז) ויתמודד על הילד וגו' ויש לומר שהיה ברור לו שיחייהו לבך היה מותר מכום פיקוח נפש :

ר' דתניא ר' שמעון [בן יוחי] אומר · לאיזה מבשה בכום מקום ועוד דמבניות אף של זרעים וטהרות היו שגורות להם כדמשמע בכמה *דוכתין והא דקאמר בהדבא לו שלישה בזיתים מלינה היינו בתוספתא :

למה

ערוס דבר · בשעה שאתה מדבר בו לו ירהוס בך ערוס דבר ש"מ לון לדם מבדך בשהות ערוס ותורס בעני ברכה והאי דבעי מיניה לעניו תורס להתם תנן (תרומות פ"ל מ"ו) לון מגביהין תרומה ערוס: **גלו כהן מר** · לאיזה למ"ד לאליהו הוא פינחס דכתיב תורה אור ביה קנא קנאתי וכן בפינחס בקנאתו בגיניה אח קנאתי : **לון מעמעין** · דגבי אהל כתיב אהל (במדבר יט) אהל כי יומות באהל : **בשרבעה לו מלינה** · בגירס' לאדבעה סדרין בגון מועד יסועות בשיס שהן טהרות בזמן הזה בבזמן הביח וקדשים נמי בדבמיב [כריתות ו:] חזקיה ובבל מקום מוקבר מוגע לבמי ואמרי' (מנחות דף קי:) אלו תלמידי חבמים העוסקין בהלבות עבודה בבל מקום מעלה עליהן הבתוב בלאילו מקריבין לחותן בביח המקדש : **בשיפא מלינה** · בחמיהה זרעים ליטו טהג בחולה לאדן וכן טהרות: **ספי** · לקוט: **מרפי** · עלין : **נפן** · לחקוטיט בלע"ז : **סחט גלימא** · נסחט ריח מתוך העלין לתוך טלית וקלטה טליתו את הריח : **וזכני** · לגלים' בי"ב אלפי דינרי : **לא עשכב** בגיניס **בעבוטו** · הא עשיר שכיב בעבוטו : **מאי קאמר** · וכי בשביל שהוא עשיר המירו לשכב על טליתו יהורי הוא רגיל אלא שיחתם במשכונו חנם : **שכי קאמר לא עשכב ועבוטו בידך** · אלא שכיבו לו בבות השמש בדבתיב השב תשיב לו את העבוט בשמש : ס"ג המלוה את חבירו אינו רשאי למשבנו ואינו חייב להחזיר לו ועובר בבל השמות הללו : **ועובר בבל השמות הללו** · השב תשיב ולא תשבב בעבוטו ועד בא השמש משבנו : **מאי קאמר** · דקתני ליטו חייב להחזיר לו ועוד הרי הוא עובר בבל השמות הללו (עובר בבל השמות הללו) "השב תשיב,לא תשבב בעבוטו, ועד בא השמש משבנו : **אפילו** · אם לא החזיר : **ורבא אמר שכי קאמר וכו'** · לא טעי תנא במאי דלתנייה חייב להחזיר לאוסופי ולמימר ליטו חייב להחזיר חלה ולבי ליטו חייב להחזיר כמי שתנייה והכי קאמר וכ' ושבח וחיסר ודילג מחייב להחזיר בחיטו חייב להחזיר : **שמשבנו שלא בשעת פלוחתו** · בבית דין : **שבל משבנו בשעת פלוחתו** · שהבית לו משבונו : **מיבו חייב לשמויר** · דקרלי בחובבו לאחר הלוחה בתיב השיבה תשיבה תתנייה ניהליה לאו חובבו הוא : **מריפא** · [*בערוך ערך מלל] [שיל קד: ע"ש] שמשבנו שלא בשעת הלוחתו ולא החזיר לו' עובר בבל השמות הללו : **עד בא השמש משבנו** · משמע בבובך תחיבנו לו ויהא בידו עד בא השמש ויקח לו ממנו : **זה בשום לילה** · לקמן פריך לילה להחדורי ליה ביממא למה לי : **בבא השמש** · בלילה החזירו לו : **ליממייה** · לסיר בבייתה זו מסדר משבחו : **אמר ליה לא** · תסמייה דהא בשום לילה ובשום יום דקאמר לאו משמיש יום ומשמיש לילה קאמר אלא בשום לילה ובלות,(ג) העשויה למשבן בלילה,ובלות העשויה למשבן ביום קאמר ומכי קאמר עד בא השמש משבנו לו ובבא השמש משלמו זה בשום יום ולימדך הבתוב שחיתה לו רשות לחובלה בלילה ולעניין חבלה קרי ליה בשום לילה : **משבנו ומת** · לוה לאחר שהחזיר לו את העבוט : **שומעו** · מלוה מעל גבי בניו ואין נעשה אלא כאחר מטלטלים דלהן דלית מהמעבדי לב"ח **דרין** דמשבניה קנייה : למה

[ע"ז תוס' כתובות קה: ד"ה מיבעו]

[ועי' תוס' חולין קי: ד"ה דתנן]

[יבמות סח·]

[כתובות קי:]

[ע"ז תוס' כתובות קה: ד"ה מיבעו]

[נדרים יט:]

[מלכים ג יז]

[בתמצוה]

[שיל קד: ע"ש]

* ערוך הסיזרי"ם מלין בית מיקון

קמז א מיי' פ"ד מהל' תרומות הל' ד :

קמח ב מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל' יב :

קמט ג ד ה מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג לאוין קפל טוש"ע ח"מ סי' לו סעי' טז :

קנ ו מיי' שם הל' ו ופיין שם טוש"ע שם סעיף יט :

הגהות הב"ח

(ג) ד"ה מהו שיסדרו וכו' לא ידע דהוי טעמא משום דבני מלכים אלא דליכא למ"ד הזי ליה :
(ד) בא"ד דתויי הוה מדמי ליה(והוה לו להביא לן מסדרין) · תא"ח וכ"ג ס"ל דסיה לו להביא מסדרין אלא סבר לן מסדרין כו' :

גליון

חיוב התנדת האחרון לזוה אני

מאנך

◇ ב' ג'טות לתיקון טעון בריחא

גליון הש"ם

גמ' הא עשיר שכיב בעבוטו מאי קאמר · עיין בתוספות דף קאמר ע"ב תוס' ד"ה אפי': רש"י ד"ה מאי קאמר וכו' וכרי הוא בבא · עיין לעיל דף סד ע"ב תוס' ד"ה ולא : תוס' ד"ה מהו וכו' וכן מליטו בשטיה קובר את ר"ע· במהדש יעקוב מאלי בשטוק תכמות בשיס בגמה ביתה :

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קטו

למה מוזרין וממשכנין · הכי קאמר עליו להחזיר לו למוכר: **שלא הפסיד שביעית משמטתו** · ללהוי מקנהו בידו והמלוה על המשכון חיזו משמט: **ולא יעשה מטלטלין אצל בניו** · שלא ימות בעוד המשכון מוחזר לו ויהא מטלטלין אצל בניו: **טעמא דהדר משכניה** · שהיה בידו כשמת לוה: **למה ממשכנין מעיקרא** · דבר שעליו להחזיר מה מועיל לו: **שלא הפסיד שביעית משמטתו** וכו' · דמדמשכניה קנייה וכי מהדר ליה הוה ליה פקדון ונזיה: **כגי' מס ערכא לרבך או מס נוקבא כתמרי פיך** · שהוציאו בדברים: **עשה ואח"כ ונעלם** · התרפס יד מס ערכא, ומס לא ערכא שלא נוקבא בחותמת דבריס

ב"ב קנב: "להב רעיך"=הרבה עליו רעים לנקב מחילה: **מס ממון יש לו ביד** · מס נעשה לו ערב ואם נוקבת בדברים להב רעיך: **נלך אני** · כמו דבר אחר: **לביתו** · של לוה במלוה לי אתה נכנס לבית שחרי: **שכר פונדק** · הכניר לו פונדק: **דיוקנאות** · לר לו לוקח בביתו בשכר: **מגיפה עם רע** · שאתה יוצא וכנכם אלמה שחרים וערבים: **מכדי בעלמא דריש טעמא דקרא** · תע"ג דלא מפרש טעמא בלאוקימתא גבי חובל: **מתני' משום שני כלים** · העליונה רכב והתחתונה ריחים: **גמ'** לעתר

דבריס כד

בגד אלמנה: **גמ'** ת"ר *אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר °לא תחבול

סנהדרין כח· [עי' בסנהדרין כח· ותרין קמא]

ממשכנין אותה דברי ר' יהודה, ר"ש אומר ממשכנין אותה עניה אין ממשכנין אותה *שאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשבנותיה

ישוב

למימרא דר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ור"ש *דריש טעמא דקרא והא

ג"ל דתנן יעו"ש

איפכא שמעינן להו *דתניא ולא יבבה לו נשים ר' יהודה אומר מרבה הוא

דבריס

בלבד שלא ידו מסירות את לבו ר"ש אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו ה"ז לא ישאנה, א"כ מה ת"ל "ולא יבבה לו נשים": אפילו באביגיל

לעולם ר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ושאני הכא דמפרש קרא "ולא יבבה לו נשים ולא יסור" מאי טעמא "לא יבבה לו נשים" משום דלא יסור, ור"ש מכדי: בעלמא דרשינן טעמא דקרא, לכתוב רחמנא "לא יבבה" ולא בעינן "לא יסור" ואנא ידענא מאי טעמא לא יבבה משום דלא יסור "לא יסור" דכתב רחמנא למה לי-אפילו אחת ומסירה את לבו הרי זה לא ישאנה: **מתני'** החובל את הריחים עובר משום לא תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר °לא יחבול ריחים ורכב "ולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר "כי נפש הוא חובל": **גמ'** אמר רב הונא חבל: ריחים משום ריחים ומשום "כי נפש הוא חובל", ריחים ורכב לוקה שתים משום ריחים ורכב ומשום "כי נפש הוא חובל" °ר' יהודה אמר חבל: ריחים לוקה אחת, ורכב לוקה אחת, ריחים ורכב לוקה שתים, "כי נפש הוא חובל" לשאר

דבריס כד:

לא יחבל רחיים ורכב כי נפש הוא חובל

יש לגרוס כיוצא בזה בתוספתא פ"ח דבקמא (ראה מהדורת ליברמן עמ' 1) ובכורות (ד:) ובזבחים (פח:) ובחולין (קיב:) ובמקומות אחרים. ראה מה שכתבו בזה התוספות בחולין (שם) ד"ה ולא. ועיין בתוספות ישנים לזבחים (שם) ד"ה ולא. ובמהרש"א בחולין (שם) ד"ה ולא. ובמהרש"ל ב

לשאר דברים הוא דאתא, לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמיפלגי *דאמר רבא אכל נא לוקה שתים: משום נא ומשום כי אם צלי אש, מבושל לוקה שתים: משום מבושל ומשום כי אם צלי אש, נא ומבושל לוקה שלש משום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש. אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות, לימא אביי דאמר כרב יהודה ורבא דאמר כרב הונא? אמר לך רבא: אנא דאמרי אפילו כרב יהודה הכא אלא דכי נפש הוא קאמר רב יהודה התם אלא דכי נפש הוא חובל, לא משמע ריחים ורכב הלכך לשאר דברים הוא, דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו, ואביי אמר לך: אנא דאמרי אפילו לרב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם אלא דכי נפש הוא חובל יתירא

שנאמר לא יחבול ריחים ורכב. וא"ת לר' יהושע מנלן דחייב על כל אחת בפני עצמו כיון דמצריך ליה קרא לכתוב כל חד וחד, ויש לומר דאי לא כתב אלא חד הוה אמינא דוקא התם הוא דחייב משום דאיכא שני מיני חבלה אבל הכא דכולהו מין אחד נינהו לא, קא משמע לן דאפילו הכי חייב על כל אחת ואחת:

ליכא. ואי לא כתב אלא חד הוה אמינא דוקא התם הוא דחייב משום דאיכא שני מיני חבלה אבל הכא דכולהו מין אחד נינהו לא, קא משמע לן דאפילו הכי חייב על כל אחת ואחת:

אבל [הכא] כי אם צלי אש למאי אתא. וא"ת והא מיצטריך לכדתניא דקתני לכתוב קרא עציד הקישא מצלי אש אש כתיב בקרא דלקמיה צלי אש אש ומצות על מרורים יאכלוהו (שמות יב) וסמיך ליה לא תאכלו ממנו כא וגו' ואע"ג דכתיבי תרתי כי אם צלי אש אש כתיב בקרא דלקמיה כי אם צלי אש אש ומצות ומרורים דדרשי ליה לקמן קרא גופיה דנא ומבושל וכתיב כי אם צלי אש אש ומבושל נא ומבושל נא ומבושל ממרחי לך ולא מי ואע"ג דאיכא למימר דלכתוב קרא

יתירא הוא · ללאו מקום שהר דבריס וכיון דיתירא הוא לגלאו וכדאיתא שדייה נמי תריסין וכיכ שהין לך להוציאם ממשמע' כי נפש הוא חובל" על כרחך לאכל הכא כי אם גלי תם" ללו לאוהרה אחת לאוסופי ללו יתירא ללא כדאיתא ומ"מ נה ומבואל מצמע ביה שהיו עובר בגלי ומבואל ביום ללא בלילה: ה"ג תניא כוותיה דרב יהודה חבל זוג וכו' ותניא לידך וכו' ולא גרסינן תניא לידך דמתרי"ה מתני' מתרץ סייעתא ולא מחדתא מיבי"ה דלי מקום דקתני חייב ב' ולא ג' הא לפילו רב הוא מודה דמהיכא דיתיבי הא הכי לא כתיבי ומכי נפש הוא חובל" הוא דנפקי לכל חד קלי "כי נפש" ללא מהרוייהו מתני' מיתוקמא סייעתא לרב יהודה: **חבל זוג של ספרים** · מספרים של ספרים והן של פרקים וכל חד כלי בפני עצמו ועושין המלאכה בין שניהם כריחים וכיכ: **חייב שתים** · משום "כי נפש" על כל אחד ואח"פ שניהן צריכין למלאכה אחת וכן נמד של פרוה חבל ב' פרוה חורשות עם נמדן דהיינו נמי כלי לוכל נפש וגרלה בעיני שהטעל שלהן של פרקים הוה: **והניא לידך** · דילף להו מריחים וכיכ דלימקום שאר דבריס לריחים וכיכ בחד קרא מה ריחים ורכב וכו': **וחייב על זה בעלמו ועל זה בעלמו** · שהרי פירקן הכתוב לגבר לחודה לכל אחד לעלמו: **שם כל וכו'** · ומדילף להו מריחים וכיכ ש"מ בריחים וכיכ חייב נמי שתים שהר קאמר ולא שלם והיינו כרב יהודה, ותי"ת מתני' קמייתא למאי ליריחים ר"ל שמעי' לה מברייתא לאחי מבתריית "חייב על זה בעלמו ועל זה בעלמו" קאמר ללא חולין בשר מלאכה ללא בשר כלים ולעולם שלם מלקות אחת משום רכב ואחת משום ריחים ואחת משום כי נפש דקתי אחריוה ולכי תשמעינן קמייתא דקתני בה בהדיא חייב (ג) שתים: **שביעית דשמטתה** · של בית המטבחים שמקנים בו בשר: **ונה קום בדינא** · תבעהו לדין על מוכך שם מודה לך שם יש עדים שלם, ושם ללו יטבע שבועה היסת: **רבא אמר** · כיון דמשכניה ואין עדים שמשכנו היה יכול לטעון "לקוחה היא בידי" לא לריך למיקם בדינא עילויה דקא ליה מכאן ליטבע וליטול עד כדי דמיו: **מתני'** · שטורין קלופים: **ללו מידי הוא דעביד לאושולי וכו'** · שאין לדם מכיר ומשלים עזים שלו הלכך יכול לטעון לקוחין הן בידי היכא דאין עדים שאספם מרשותם של בעליהן: **זוגא דסרבלא** · מספרים שגוזזין בהן צמר: **תפילו מיקמי** · שהביאו הבעלים עדים שהיו שלהן והן טוענין השתלטנו להביאם של ללו ואפקינהו רבא מיניה משום דבריס העשויין להשתיל ולהשכיר ואם אינה דיכול לטעון "לקוח הוא בידי", יאמי כי לא טענו נמי אין טעינן להו:

הדרן עלך המקבל

יתירא הוא כיון דיתירא הוא שדייה אריחים ורכב אבל הבא "כי אם צלי אש" לאו יתירא הוא דמבעי ליה לכדתניא *בשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו °בבל תאכל נא, בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא

תניא כוותיה דרב יהודה חבל זוג של ספרים *וצמד של פרות חייב שתים, זה בעצמו וזה בעצמו אינו חייב אלא אחת [ותניא אידך חבל זוג של ספרים וצמד של פרות יכול לא יהא חייב אלא אחת ת"ל °לא יחבול ריחים ורכב "מה ריחים ורכב שהן מיוחדין שני בלים ועושין מלאכה אחת וחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אף כל דברים שהן שני בלים מיוחדים ועושין מלאכה אחת חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו] ההוא גברא דחבל סכינא דאשכחתא מחבריה אתא לקמיה דאביי א"ל זיל אהדריה דהוי ליה כלי שעושים בו אוכל נפש ואת קום בדינא עלה דרבא אמר לא צריך למיקם בדינא עלה ויכול לטעון עד כדי דמיהן ואביי ליה ליה ההיא סברא מאי שנא *מהנהו עיזי דאכלי חושלא בנהרדעא ואתא מרא דחושלא ותפס להו וקא טעין טובא ואמר אבוה דשמואל יכול לטעון עד כדי דמיהן? °התם לאו מידי דעבדא לאושולי ולאונורי הוא דאתא הכא מידי דעביד לאושולי ולאונורי הוא דשלח רב הונא בר אבין "דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי' אינו נאמן, ורבא ליה האי סברא *והא רבא אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי 'בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר? אמר לך רבא "האי נמי כיון דמי פגמא קפדי אינשי ולא מושלי:

הדרן עלך המקבל

תפילו בריחים ורכב ללא תחת ע"כ נרלה לר"י דגרס תניא לידך בלא וי"ו וכן גרס ר"ח:

כלים שטוחין בהם לוכל נפש · נרלה לר"י דוקא כלים שאין עשוין מותר לחבול:

והא רבא תפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא כו' · ותימה דהכא ממשמע (ג) מטעם דעשויין להשתיל ולהשכיר לחול תימה נמי למה לי למימר לקוחין הן בידי ובפרק כל הנשבעים (שבועות דף מו:) גבי רלוחה שהשומרין כלים התם בנפיש ואמר לקוחין הן חיישי נמי למימר קמאי ולא אמרי לקוחין הן בידי היכא שהיו עשוי למכור כליו וכלים שאין דרכן להשתמין ובהיגים דלא שייע לבעל ליכא כל הני נמי למימר ולא אמרי לא בדברים העשויין להשתיל ולהשכיר משמע תפילו בדברים העשויין להשתיל ולהשכיר בעי כל הני ונרלה לר"ת בגרסת הספרים יפניס וכן ר"ח ובכולהו לא אמרי לא בדברים שאין עשויין להשתיל ולהשכיר אבל עשויין אין אמרי תפילו ליכא חדא מכל הני ות"ת דהכא משמע דספרים עשויין להשתיל ולהשכיר תפילו ספרא דאגדתא כל שכן שאר ספרים בכתובות (דף י:) ולדקתני עומדת לעבד זה הכותב ספרים ומשתילין לאחרים וקשה דהכא בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיד: ושם) המכיר כליו וספריו ביד אחר אם יצא לו שם גניבה בעיר יכבע כמה נתן ויטול ואם לאו אמאי לא אמרי לא הימנו שהרי לומר מכרם לאחר ולקחם זה הימנו ואמאי יהיה נאמן זה לומר נגנבו לי במגו דאי בעי אמר השתלטתי לך ואף על גב דקאמר בפרק כל הנשבעין דלחזוקי ליכעי בגבי לא מחזקינן ואין נאמן לומר גנובים במגו דאי בעי אמר שאולים היו היכא דאמר בגבי לא לבל היכא דאמר גנב אחר גנבם לי ומכרם לך לאו היינו לחזוקי ליכעי בגבי להא כמה גבי ליכא בשוקא ונרלה לרבינו תם דהתם לייני במכירים שאין בעל הספרים רגיל להשתיל (ד) לומן שהם בידו ולמולי ה"ר דודי נרלה לתרן המגו להוליא לא לחמרינן "ומיהו למ"ד בחזקת הבתים (ב"ב דף מד) דאמר מגו להוליא ל"ל כפירוש ר"ת ות"ל דאפילו לא יצא לו שם גניבה בעיר נאמן לומר גנובים היכא דאי לאו הכי לא ליכא למימר השתלטתים לך:

שמות כב

דברים כד

*אי' נאמנא כל מלוה ולוה ג"כ ... וסבין את שהלה ...

קנו א מיי' פ"ה מהל' מכל' קרבן פסח הל' ד:

קנח ב מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ג ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג לאוין קפח טוש"ע ח"מ סי' נז סעיף י:

קנט ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' ח:

קס ד מיי' פי"ג מהל' מלוה ולוה הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ וכ"מ ופ"ת מהל' עובדין ומזיקין הלכה ב סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' עב סעי' יז:

קסא ה מיי' פ"ח מהל' טוען ונטען הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ שם וכסעי' יח ופעי' יט:

קסב ו מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' ל סעי' יא יב יג ופי' קנ סעי' ה:

קסג ז מיי' שם הלי יב:

קסד ח מיי' שם ועיין במ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' עב סעי' יט ועי"ש:

רשות

תפס כלי כאפותן בו יוצאת ידו"ס ב"ב [ואחז"כ] בגוף הכלי, בתרגי' שמואל ואחז"כ ל' הרשות ולפרש

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לף כל וכו' חייב שתים:
(ב) תוס' ד"ה ותניא וכו' אבל לא שלח לחייב:
(ג) ד"ה והא וכו' דמשמעמ:
(ד) בא"ד נ"ל להשתיל לאומו שהם בידו:

גליון הש"ס

תד"ה והא רבא · ומיהו למ"ד בח"ס ע"ל דף ב ע"ש תד"ה וזה:

הבית והטעייה: **וליחזי** בדשמואל דמלן קיימי כו' · ות"ת דהכא פשיטא ליה לחייבי בנפל לרשות דאל מיייהו שכן רגילות הוא שאינו נופל בלאוקם בשוה ובריש בבא בתרא (דף ד·) פריך פשיטא לשם נפל הכותל דהוי של שניהם ומאי לא לריכיא דנפל לרשות דאל ויל"ל משום דלוקי לה הכא דמוכחים בשל זה כמו בשל זה פריך התם פשיטא דהוה משמע ליה לאוקמיה דומיא דהכא שנפנית לפניה בסמוך ועוד דהתם (ג) פריך מהוך הסוגיא דשפיר פריך פשיטא: **לימא** תיהוי תיובתא דר"י· דלמר פפוד ואע"ג דטעמא דר"ש משום דלוקי ממונא בחזקת מריה והכא לוקימנא דקיימי בריה"ר לו בחצר א] שאינה של שניהם שאין לחתד מוחזק יותר מחבירו מ"מ בהכי חשיב מוחזק שאנו יודעין שהחצי שלו לכך פריך שפיר ועוד דשפ' השותל (לעיל דף נח: ושם) פירש דכל ממון המוטל בספק חשיב כאילו שניהם מוחזקים בו:

סבר רבא למימר לפי חשבון שבורות · גרלה לר"י שר"ל לפי חשבון שבורות ושלימות כמו שהן מעורבות שם במקום שנפלו דמה שברה הוא לומר שיברור ולא יקח כי אם שבורות דוקא כשגנבו: **הבית** והטעייה של שניס ולר"ת גרלה דאע"ג דמוקי לה בגמ' בשוכר ומשכיר מ"מ שייך למימני של שניס כיון דקאני בה בעל הבית ובעל עלייה וכגמרא דמוקי לה בשוכר ומשכיר [א] משום דבאחין שחלקו אין על התחתון לגבות אלא מה שבידו אבל בשותפין שחלקו לא כן עליו לגבות מאי קאמר בגמ' תחתון שבא לסכך בתרזיס שומעין לו למה בא לסכך כיון דאין מוטל עליו דבאחין שחלקו מייירי:

אי דא"ל עלייה זו ונפל חזקה ליה · ויתן לו שכבו שכבר דר שם אי דר יתן אי כדאמר בהחומין (לעיל דף עט·) גבי שוכר את החמור ומת לו בתוי הדרך נותן לו שכבו של תוי הדרך ומה [ר"ת ושם] פירשתי אחתי לא אמר הכא ובסוף השותל (לעיל דף קג·) גבי המשכיר בית לחבירו ונפל אם יש בדמים ליקח יקח ולשכור יבקור כדאמר גבי חמור:

אמר רבוה אבל בארבעה לא אדם דר חציו למטה וחציו למעלה ושמואל אמר בארבעה אין אדם דר חציו למטה וחציו למעלה. ה"ד אי דאמר "עלייה זו אזדא אלא דאמר ליה "עלייה" סתם, לוגר ליה "אחריתי"? אמר רבא לא צריכא דאמר "עלייה זו שאני משכיר לך כי סלקא "סליק בהדה וכי "נחית חות בהדה "אי הכי מאי למימרא, אלא אמר רב אשי "דאמר "עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך" דהא "שעביד בית לעלייה וכי האי דאמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק "מעשה באחד שאמר לחבירו דלית "שעל גבי פרסק זה אני (מוכר) לך" ונעקר הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייא ואמר "חייב אתה להעמיד לו פרסק כל זמן שהדלית קיימא". בעי ר' אבא בר ממל כשהוא

הבית "והעלייה של שנים שנפלו, שניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר, ורואין → אלו אבנים העשויות להשתבר אם היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולות לו מן החשבון: **גמ'** מדקתני "רואין" מכלל "דאיכא → למיקם עלייהו אי בחבצא נפיל אי בחבצא נפיל, אי הכי רישא אמאי "חולקין "נחזי: אי בחבצא נפיל, עלייתא איתבור, אי בחבצא נפיל, תתייתא איתבור? "לא צריכא דנפיל בלילא, "ליחזינהו בצפרא? דפנינהו, "וליחזו מאן פנינהו "ולישיליה? דפנינהו בני רשות הרבים ואזלו לעלמא, "וליחזו ברשות דמאן חבן "וליהוי אידך "המוציא מחבירו עליו הראייה? לא צריכא "דייתבן בחצר דתרוייהו אי נמי ברשות הרבים ואבעיא אמא שותפין בכי → האי גוונא לא "קפדי אהדדי: אם היה אחד מהן מכיר כו': והלה מה טוען: אי דקאמר "אין פשיטא, ואי לא אמר אין למה נוטל: אלא דא"ל "איני יודע, לימא תהוי תיובתא דר"נ דאיתמר *מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב "ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור? כראמר ר"נ כגון שיש "עסק שבועה ביניהן הכא נמי כגון שיש "עסק שבועה ביניהן, היכי דמי עסק שבועה? כדרבא *דאמר רבא "מנה לי בידך" והלה אומר "אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע" - מתוך שאינו יכול לישבע ישלם: "ועולות לו מן החשבון: סבר רבא למימר לפי חשבון שבורות, אלמא כיון דאמר "איני יודע" ריע טפי, א"ל אביי "אדרבה הא ריע טפי - מדהני ידע טפי לא ידע תו ליה ליה, ואידך כולהו דהיאך נינהו "אלא אמר אביי "לפי חשבון שלימות, "אי הכי מאי "קמהני ליה? למלבנא רווחא "אי נמי" טינא דמעברא: **מתני'** "הבית והעלייה: נפחתה העלייה ואין בעל הבית רוצה לתקן הרי בעל העלייה יורד ודר למטה עד שיתקן לו את העלייה, "ר' יוסי "אומר התחתונות את התקרה והעליונין את המעזיבה: **גמ'** *נפחתה בכמה? רב אמר ברובה ושמואל אמר "בארבעה רב אמר ברובה אבל בארבעה לא אדם דר חציו למטה וחציו למעלה ושמואל אמר בארבעה אין אדם דר חציו למטה וחציו למעלה. ה"ד אי דאמר "עלייה זו אזדא אלא דאמר ליה "עלייה" סתם, לוגר ליה "אחריתי"? אמר רבא לא צריכא דאמר "עלייה זו שאני משכיר לך כי סלקא "סליק בהדה וכי "נחית חות בהדה "אי הכי מאי למימרא, אלא אמר רב אשי "דאמר "עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך" דהא "שעביד בית לעלייה וכי האי דאמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק "מעשה באחד שאמר לחבירו דלית "שעל גבי פרסק זה אני (מוכר) לך" ונעקר הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייא ואמר "חייב אתה להעמיד לו פרסק כל זמן שהדלית קיימא". בעי ר' אבא בר ממל

התקרה שקורין תשטרי"ך ודומה לו במקרא ויעזבו (חת) ירושלים בספר עזרא(נחמיה ג) ובגמרא מפרש פלוגתייהו: **גמ'** אכל כארבעה לא · שיעורו מחוסר חלל מקום *הנחת כלי לחד וכגנדו יהן כלי לחר כגון חיבה לו עריבה למטה וכשירלה להשתמש בו יהשתם כלומר מקלת השמיכו למטה ומקלת השמיכו למעלה: **כארבעה** · כיון שנפחתה כארבעה יורד ודר בבית לגמרי ולא כפיון ליה לדור חציו למעלה וחציו למטה: **מודע** · מזלו גרם לו: **נוגר לו מחריבי** · לחם ים לו ולמה לחו כופין את המשכיר לקולטו עמו בבית: **כי סלקא** · בעודה קיימת: **וכי נחתה** · לחם תפחות נחית בהדה גור בבית: **דשעביד בית לגבי עלייה** · שעל גבי בית זה"ה קא חזי ליה, לעלייה זו" קאמר ליה: **דלית** · גפן מולילת שקורין פלויל"ח: **פרסקא** · חיון שפירותיו חפרסקין: לבדו

א א ב ג מיי' פ"ד מהל' שכנים הל' כ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קכד סעיף ג: ב ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד: ג ו ז ח מיי' פ"ה מהל' שכירות הלכה ח סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיי יח: ד ט י מיי' שם טוש"ע שם סעי' כ:

גליון מהרש"א
שאלת לדיר אחאי קתני ברישא חולקין ולא נותנים את האבנים לו' שהם שלו

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה שניהם חולקין כלל לפי הגוונא לפי מה שהחד היה גנוב מחבירו: (ב) תוס' ד"ה וליהוי וכו' דהתם מפורש מתוך הסוגיא:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה הבית · ג"כ משום כו' · ג"כ וכ"כ כה"מ · וכ"ש ומכ"ש כי דכהלקו מודי רבנן לר' יוסי ור' ר"ש ור"ל ק"ק כ' ד"ה וכן כו' · (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' קס"ד ס"ק ד' ולפ"ז כמ"ש בליקוט):

הגהות מהר"ב רנשבורג
א] תוס' ד"ה ניחוש תהוי כו' לו כאלו שתיה של שניהם · מלא שתיה נמחק:

גליון
מאי רב ושמואל אמרי תירוץ התוי בגמרא (דלעיל ה:) שבאלו הטוכן ושאי לגדי לזה ושמואל

מפרש
לימא תיהוי תיובתא דר"י

ס"א תחומת זיר בב"מ

ס"א נחתם כלי כגון היכה לו מגדל וכגנדו ליעול מקום בחתם כלי למטה וכשירלה כו' וכן הוא בר"ש של גלפסי

רש"ל לפי
ועפרו מרובה מבל חבירו ואבניו מולקים לפי שאין ניכר היזו לחבים על עניו ולזו לחבים על תחתון: **רואים אלו אבנים לחבים** על תחתון · **גמ'** אכל כארבעה לא · שיעורו מחוסר חלל מקום *הנחת כלי לחד וכגנדו יהן כלי לחר כגון חיבה לו עריבה למטה וכשירלה להשתמש בו יהשתם כלומר מקלת השמיכו למטה ומקלת השמיכו למעלה: **כארבעה** · כיון שנפחתה כארבעה יורד ודר בבית לגמרי ולא כפיון ליה לדור חציו למעלה וחציו למטה: **מודע** · מזלו גרם לו: **נוגר לו מחריבי** · לחם ים לו ולמה לחו כופין את המשכיר לקולטו עמו בבית: **כי סלקא** · בעודה קיימת: **וכי נחתה** · לחם תפחות נחית בהדה גור בבית: **דשעביד בית לגבי עלייה** · שעל גבי בית זה"ה קא חזי ליה, לעלייה זו" קאמר ליה: **דלית** · גפן מולילת שקורין פלויל"ח: **פרסקא** · חיון שפירותיו חפרסקין:

הבית והעלייה של שנים · כגון שני אחים שחלקו, אחד נטל בית ואחד נטל עלייה, על גביו והחבנים של תומת הבית מן תקרת הבית התחתונה שהיא קרקעיתה של עלייה ולמעלה של עליון והימנה ולמטה של תחתון: **שניהם קולקים** · הכל לפי (ג)(הגבוה) *שהאחד (הוא) גבוה מחבירו ואבניו מרובה מהבל חבירו מולקים לפי שאין ניכר היזו לחבים על עליון ולזו לחבים על תחתון: **רואים אלו אבנים לחבים** על תחתון · כגון שני אחים שחלקו, אחד נטל בית ואחד נטל עלייה, על גביו והחבנים של תומת הבית מן תקרת הבית התחתונה שהיא קרקעיתה של עלייה ולמעלה של עליון והימנה ולמטה של תחתון: **שניהם קולקים** · הכל לפי (ג)(הגבוה) *שהאחד (הוא) גבוה מחבירו ואבניו מרובה מהבל חבירו מולקים לפי שאין ניכר היזו לחבים על עליון ולזו לחבים על תחתון: **רואים אלו אבנים לחבים** על תחתון · **גמ'** אכל כארבעה לא · שיעורו מחוסר חלל מקום *הנחת כלי לחד וכגנדו יהן כלי לחר כגון חיבה לו עריבה למטה וכשירלה להשתמש בו יהשתם כלומר מקלת השמיכו למטה ומקלת השמיכו למעלה: **כארבעה** · כיון שנפחתה כארבעה יורד ודר בבית לגמרי ולא כפיון ליה לדור חציו למעלה וחציו למטה: **מודע** · מזלו גרם לו: **נוגר לו מחריבי** · לחם ים לו ולמה לחו כופין את המשכיר לקולטו עמו בבית: **כי סלקא** · בעודה קיימת: **וכי נחתה** · לחם תפחות נחית בהדה גור בבית: **דשעביד בית לגבי עלייה** · שעל גבי בית זה"ה קא חזי ליה, לעלייה זו" קאמר ליה: **דלית** · גפן מולילת שקורין פלויל"ח: **פרסקא** · חיון שפירותיו חפרסקין:

ס"א תחומא

ס"א נחתם

[כ"ק קיתי· כתובות יב: [כ"ב קלה· מ"ש]

נעיל נח·

[נקמן קיתי· נ"ל שבגנדו וכן בסמוך יש"ו]

ס"א נ"ש

לבדו סום דר · ובעל הבית יוצא מביתו בעל כרחו : דרך גגין · לעלות מבחוץ דרך סולם הקבוע לכניסת פתח העליה ויכנס לעליה הנפתח ומסס ירד לבית בסולם : עלייה קבילה עילואי · לעלות דרך סולם ולינכם לפתח ולדור בעליה למעלה מכל קורת של עלייה וירידה לא קבילים עלי : שתי עליות זו על גב זו מסו · והגמרא מפרש לכעית ותיול : ליפחים (נ) (עליים) עליונה · והוא שכר העליונה פשוט לי דדר בתחתונה דכ"ש דהא עדיפא ליה : אלא ליפחים דתחונה · והוא שכר לת התחתונה מהו דיהייה מסכיר אלל העליונה או נכוף אחת המסכיר ויהוי עמו בבית:תדע עלייה · מעלה : קיניס ופנגים · מעשה תקרה כעין מחלות שקורין קילידי"ש : ואפילו אמר ריש לקיש · אם חכם תלמידו של ריש לקיש : לוותין · פלנק"ש בלע"ז מנסרים של תרז : ליפחים מעזיבה · והתקרה קיימת אלא שהמים שותתין ויורדין דרך הפחתים הוו ולאו שוכך ומסכיר הוו אלא בית על זה והעלייה על זה : ויוסף סורד · תרגומו ליתמא ר' חייא כ"ר יוסי אמר תתחון וכו' : כפלוגתא דר' יוסי ורבנן · דתניתין

[פסחים נ· וש"נ] דס"ד דהא דקאמר ר' יוסי "העליון נוטל את המעזיבה" כדי שלא יזיקו מימיו לת התחתון הוא, דכסבר על המזיק להרחיק לת עלמו והתחתון יוכל תקרה שהרי הסכיר לו מקום לגור בו אבל על הניזק להרחיק לת עלמו הלכך מעזיבה עמי עלי התחתון לעכב המים שלא ירדו עליו : ומיסברא דרבי יוסי ורבנן · דהניזק דתחתון פליגי ומעזיבה זו לעכב המים וכשכיל נזקי התחתון : אפילו אמרינן לפו · דר' יוסי סבר על הניזק להרחיק לת עלמו : מן הכור · שהרבין מתפצלין ונוקבין כבותלי הבור ומחלידין לת הקרקע והכתלים טופלים : מרוב ונקמה · יש להן ערבין יתירין ותכוכין מסחר חילוות : בין מלמעלה · בין שהחילן למעלה מסרסי החילן שהחילן נעוץ בקרקע והבור בהר והתם מפרש מפני שמחלידין לת הקרקע ומעלין עפר ומקלקלין קרקעיתו של בור : מן הלד · שמניחם בקרקע הסוה : וונחן דמים · בעל הבור לבעל החילן : אלא מי אילא למימר דפליגי · לם יש להלות פלוגתא דהכי תמורתי דלעיל כפלוגתא דתנאי : כפלוגתא דרבי יוסי ורבנן דסס סום דפליגי · מ"ד על העליון לתקן כרבנן ומ"ד על התחתון כרבי יוסי : במוגבי הקרקע · וכשאין התחתון נוטע שאינו שם למימיו אלא העליון נוטע ותומר כשאני דוכך של הנסרים שם מנעגעים ותני דוגש שמת שהכך תחתי לו תעמוד מן הקורה ולמעלה : חזוקי הקרקע סום · מלמר שהוא טח בעיט אין הנסרים נדין ממקומן : משוויי גומות סום · דחזוקי הקרקע סגי ליה ביסודות שקורין קבלייש"ן בלע"ז : לימי וכמאן דא מתי כוי · דלכתי ליית בר יוסי פריך דלמר על התחתון לתקן ולוקימנת כרבי יוסי והת מודה רבי יוסי בגירי דיליה לת"ל דלמר על הניזק להרחיק לת עלמו מ"מ היכי דלתו לחדס עלמו מזיקו כגון לילן ובור שבשעת נטיעתו ליתו מזיקו דלא הנסרים גדילין ומתפשטין מלילן לתחר זמן רבה היכא דחדס עלמו מזיקו וזורק בו חליו כי הכא שסופך המים על רלשו מודה רוח דלא גרמת דניזקין הוא דתיפתר דלא מזיק ממש הוא ולחדס מועד לעולם עד ויבן קונג ומזיק : דפסקי ודדר נפלי · לא היתה מקום רחילת ידים של עליון על מקום נזקי תחתון במקום לחר, משום הן ממשכין עד שנופלים במקום שמזיקין : מתני' אל ינים · בית על זה והעלייה על זה שחלקו כך בנחלת לביהן : לאמר בעל העלייה לבעל הבית לנגוח · התחומה והתקרה התחתונה המוטלין עליו לבנות והוא יבנה התחומה מן התקרה ולמעלה ותקרה העליונה על גג : בונה בית · לבדו עד תקרה התחתונה : עד שיתן לו יליאותיו · ולח"כ יצא ממנו ויבנה עלייתו : לאמר ר' יהודה לף זה דר בתוך של חבירו · לם כן הוה לף *בעל העלייה זו כשהוא חוזר (ד) מעזיבתו לזה שהוא דר בתוך שלו ולא כמי זה לת מסכר דהת בלאו הכי לת הוי בבי לה לילו צריך להעלות לו שכר דזה מיהא נהנה שתלוני בית זה לין לו מקום לדור בס וקסבר זה נהנה וזה לת מסכר חייב וצריך להעלות לו שכר ולא לת מיחזי כרבית : אלא כונס ונומר לף סכל · ומקרה לת העלייה למעלה וכל הצריך לה : ויושב בביתו · התחתון דהוה ליה זה לת נהנה, הוה לת נהנה שהרי עלייתו מוכנת לו לדור בה וזה לת מסכר דבלאו הכי לת חזיק ליה דהת לת הוה בבי לה :

גמ'

איפחית מתחונה מהו לנוידר בעליונה· ות"ת מי לתמר ליה עלייה שתחת עלייה זו אלא מסכיר לך פשיטא שידור בעליונה שמיובד לו ולא לתמר שמל גבי בית זה אלא מסכיר לך פשיטא שלת יכול למלקו ליתך לעליונה וי"ל דלטולם דת"ל שמל גבי בית זה אלא מסכיר לך ומספקת ליה למת עלייה עליונה כמי היא בכלל בית והת ד"ל שמל גבי בית זה משום דעיקר הבית היא למעמו ולף על גב דמוכר לת הבית לא מכר לת העלייה לעניין שיעבוד זה מיהת הוי בכלל בית :

רבי יהודה לומר לף הדר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר · מה שפירש בקונטרס דלא יתן נותן לו שכר מיחזי כרבית לין נראה לר"י דמה רבית שייך הכא דלא הלוהו כלום שהרי לא הבית נקרא לת היה נותן לו ליליאותיו וגם לין לתו לריכין לטעם דרבית שהרי טעמו הוא משום דזה נהנה וזה מסר כדמפרש בגמרא :

ויושב בבית עד שיתן לו יליאותיו· פי' בקונטרס דטעמת משום דהשתת לא נהנה דהרי עלייתו מוכנת לו וקשה דהת נהנה הוא שהן לריך לטעות ולרחה דגרם ומקרה לת העלייה ויושב בתוכה פי' בעלי' ולא יניח לבעה"ב ליכנס בתוכו עד שיתן לו יליאותיו :

בשלמא "התחתון מתקן וסימן ליוסף הזיקך מצריכה" לימא ר' חייא בר אבא ורבי אלעי בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן קמיפלגי למאן דאמר 'העליון מתקן' מסבר 'על המזיק להרחיק לת עלמו מן הניזק' ומאן דאמר 'תחתון מתקן' מסבר 'על הניזק להרחיק לת עלמו מן המזיק' ורבי יוסי ורבנן לעניין נזקין פליגי והא איפכא שמעינן להו דתנן מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים אם האילן קדם לא יקוץ ספק זה קדם ספק זה קדם לא יקוץ רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אלמא ר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עלמו ורבנן סברי על המזיק להרחיק לת עלמו לא אי איכא למימר (ה)פליגי בפלוגתא דר' יוסי ורבנן דהתם קמיפלגי ורבי יוסי ורבנן דהכא במאי פליגי בחזוק תקרה קמיפלגי רבנן סברי מעזיבה אחזוקי תקרה הוא ואחזוקי תקרה על התחתון בעי לאחזוקי ורבי יוסי סבר מעזיבה אשוויי גומות הוא ואשוויי גומות על העליון לאשוויי ואני והאמר רב אשי כי הינא בי רב כהנא הוה אמרינן מתוה דרבי יוסי בגירי דילית דפסקי מיא והדר נפלי : מתני' *הבית והעליה של שנים שנפלו אמר בעל העליה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה לבנות, הרי בעל העליה בונה את הבית ודר בתוכה עד שיתן לו את יציאותיו, ר' יהודה אומר אף זה דר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר אלא בעל העליה בונה את הבית ואת העליה (ו) ומקרה את העליונה ויושב בבית עד שיתן לו את יציאותיו :

גמ'

ה א ב מיי' פ"ט מהל' שכירות הל' ח סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' ש"ו סעי' יח :

ו ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' יג :

ז ד מיי' פ"י מהל' שכירות הל' ו סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' קנה סעי' ד :

ח ה מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' לה לב :

ט ו מיי' שם הל' ז סמג שם טוש"ע שם סעי' לב :

י ז מיי' פ"ז מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שיד סעי' ו ופעיין מ"ש בזה המ"מ בפ"ד מהל' שכנים הל' ג :

יא ח מיי' פ"י מהל' שכנים הל' ה סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' קנה סעי' לה :

יב ט מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' ד :

[ג' העירונסנאין ופיגא רשב"ל אבר לוחאי ע"ש ערך מעזב וע' עוד בערך קר' י' ומ"ש שם בכרך כמוסף]

יג י מיי' שם פ"ד הל' ג סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קסד סעי' ס :

[דברים הללו לריכין מוזן וכ"כ רש"י שבאלפסי כתב לף זה שבעל הבית חייב להעלות לו הדר שכר כיון שנהנה דקסבר זה נהנה וכו' וע"ש בפי' הרב כרבעזרה ד"ה כ"י תומר וכו' ע"ש]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דפליגי בפלוגתא: (ב) במשנה ומקרה לת העלייה ויושב בבית: (ג) רש"י ד"ה ליפחים עליונה וכו' שכר כ"ל ותיבת עלייה נמחק : (ד) ד"ה לתמר כ' יהודה וכו' בעל העלייה זו כשהוא חוזר ומקבל מעזיבתו מזה כוה ליה שהוא דר בתוך שלו ולא נמי זה לת מסכר דהת בלאו הכי לת הוי בבי לה לילו מיחזי כרבית ומיהא נהנה שתלוני בית זה כ"ל

נוסחא

כשהוא חוזר ומקבל [ג]זוד בבית - ל"א בעל הבית

נוסחא

בית ועליה של שנים שנפלו ובעל הבית (אות הבית)

נוסחא

מאי - אל מי חל חובת הזהיקה - אל הניזק [ל]הרחיק את עלמו - או - אל הניזק להרחיק את עלמו

מבטיב

נ"ל ונראה זהדשיב מה' ר' חיים בר אבא ור' יוסי

בשלשה מקומות שנה לנו ר' יהודה לאדם שיהנה ממון חבירו עד שיהנה מדעתו · תע"ק שמן הדין היה נראה לומר שיהנה תדע דלתע"ג דזה נהנה *וזה לא חסר לחפי' הכי תיקנו חכמים שיהא חייב לתן לו ליהנות ממון חבירו עד שיהנה מדעתו ולחיוב דלמר רבי יהודה לם הנאה כו' דלתע"ג דגזלן קונה בשיטי הכא תקינו דלא ליקני כיון שלין מתכוין לגזול ולקנות מצוה לתן לו ליהנות ממון חבירו שתכירו הבירו בשוק ומרח בו כדפירש בקונט' וה"ה לפי מתי דם"ד הנאה דמעמת מצוה דלחסור שיהנה ממון חבירו ולא מצוה לכל המנה ידו על התחתונה נהי דלא קני בשיטי מצוה שיהנה מרחו להבילתו מן השוק מ"מ לא הוה ליה למימר ידו על התחתונה ולוק"ש דהמ"ל ולימעמיך ל"ל מן הדין לא קנאו בשיטי כיון שתיהו מתכוין לקנות ומיהו מ"מ היה לו ליתן שכר כפי מה שהנאיתו בשיטת שתור ורבנן תקנו שלא יהנה ממון מבירו שלא מדעתו דהייט בשיטת השתור שעשה שלא מדעתו הלכך ידו על התחתונה וגם משלים שתרו כמי תע"ג דלמסתמא קניא הכא כיון שתין זו מתנה גמורה שתין נוטנה בלב שלם תקנו חכמים שלא יהנה מלוה הימט:

אם המנה יתר על היליה · *פי' בירושלמי בפרק הגוזל קמא (ב"ק דף ק: ד"ה לם):

לא לזה ולא לזה מחי-תין נראה לר"י פירוש בקונט' שפי' שבעה"נ רולה למכור תת הקרקע,דבהא לא קמבעית ליה ,דפשיטא לתין יכול למוכרו שהרי משועבד לזה לבנות עליה לם בשילה,ואי רולה למכור הקרקע לעשות הבית ואין מוכר לתת כח שים לו בתוכה הא כמי פשיטא שבענין זה יכול למוכרה דלמה לא ימכור כח שים לו בה,תלת נראה לי דמייירי שרולה בעה"נ לזורשה ולבעל עלייה לתר גם מחי חזרע שגם לי הקרקע משועבד לעלייה אם למעת מחי ת"ל היליה-תין לך כלום בקרקע תלת לענין העלייה בלבד:

ובן בית הבד כו' · פי' בקונטרס לתייתי בתחין שתלקו כמו פלוגתת ר' יהודה ורבנן ותת בשוכר ומשכיר וקשה דמשמע דמדפליגי הכא רב ושמואל בגמרא דמייתי בשוכר ומשכיר דומיא דהכיא דפליגי לעיל ושוב לי בתחין שתלקו מוטל על התחתון לבנות התקרה לחתי תקטרין לאוקמי ההיא דלעיל בנפחת העלייה בשוכר ומשכיר לוקמה בתחין שתלקו ואי הוי לחתי וכן תנפחת העלייה לעיל קאי לחתי הספיק ביניהם ולא הסמיכם:

זמן

גמ' שיהנה ממון חבירו · תע"ק שלא במתנה עד שתהא מדעתו ושתה ו: **נותן לו דמי שמרו** · למר לבן כמו שמסר לו לקניה בשיטי ושתייב מעות: **ר' יהודה אומר** · לם כן תחייבו שמלת זה נהנה שזה הניחו לו תת השוק לתת מחזיר לו תת השמר כמות שהוא לבוע וידו על התחתונה: **אם הפחת** · שהשבים הלמר יתר על היליה שהוליא לבע זה בשממין ועליס ושכר שרתו כשתר שכיר יום: **נותן לו אם היליה** · ולא מה שרלוי בקבלנות דהוי טפי ותם ההולאה וכו': **ומשלים אם שערו** · הפקידו ביד נתתן לפי שדלתר הלוה שיחזור ויתבעתו כל החוב: **ואמר לו** · לוה לשלים: **אם אין אני נותן לו** · תת המוטר מכלן עד יום פלוני: **אן לו שערו** · ויחזור ויתבע הכל: **ולמא** · לא היה ,זה נהנה וזה לא תסר לא קשר רבי יהודה לתלת,זה נהנה וזה תסר הוא לתסר ותניתין זה נהנה וזה תסר הוא דתמר ליה בעל הבית קא משתרת לכותלאי שתתה בונה תדשים ויפים וכל הדמים עני ותתה משחירן בשעת לפני יליתך: **דהוה ליה מצנה** · ולקמת קנים ליה לתכל זה נהנה וזה לא תסר כגון לעיל (דף סה:) הדל בתלר תבירו בתלר דלא קיימת לתברת והדל זה תפילו עביד למיבר דה"ל נהנה וזה תיט תסר תיט לריך להעלות לו שכר: **ומשניין ליה וכו'** · הכא תמשניין הכי: **תתתון שכח לשנות** · בבין תומה שעליו תן היסוד עד שתקרא: **בגויל שומעין לו** · תם היה מתחילה מתבני גזית וכא לשנותו כשנפלה ולבנות בתבני גויל שומעין לו תפני שהוא מחזיק תת הבנין שתומת גויל רתתה בתרת (דף ג:) דלתמר בפ"ק דבבא בתרא בגויל זה טוען ג' טפתים וזה טוען ג' טפתים ובגזית זה טוען טפתיים ותתה וזה טוען טפתיים ותתם מפרש גויל תבנים דלא משפיין למורבי דידהו תפני בה טפח: **כפיסים** · לתרתי-תלתי לבינים ורתבן טפח ותתה וטוען תריס תכלן ותריס תכלן וטפח לבנים דקות וסיד ביניהם והוי עובי התומה ד' טפחים: **גבינים** · שלימות ותין עוביו של כותל אלא כמדת רותבן והן ג' טפחים **בגל הדבר** שתחתון שמרתיב טובי הבנין ותחזיק שומעין לו תם ממעט תיזוקו תין שומעין לו שהעליון טוענו למתר יפול **עליון** שבא להכניל תת המעת שתתון מעכב עליו וכל זמן שממעט כובדו שומעין לו: **מרזים** · בקורות של תקרה שתתונה קמיירי ותרזים *שתקיימין מן הצדדין ומשלן כבד: **בא לשנות שתתון** · **משקמים** לתרזים שומעין לו שמהנהו לעליון שמתקיים ותזק מקום מדרך רגליו, **מתרזים לשקמים** תין שומעין לו מפני שהן טותין להשבר: **להרבות בתלונות** · ממעט תוזק הבנין והעליון מעכב עליו: **להגביה** · תלל הבית תין שומעין לו שמטריח תת העליון לעלות ועוד שהגמוך תזק מן הגבוה: **עליון אבא לשנות וכו'** · טעמא דכולהו שומעין לו מפני שממעט כובד המבע והיכא דמוסיף על כובדו, **שתתון** מעכב עליו שהשתתון תיט תוסם לם תפול התומה שמהשתקה ולמעלה: **תין לו לא זה ולא זה** · לבנות שעשיים הם ובעל הקרקע רולה למכור הקרקע: **מאי** · תיט ליה לבעל העלייה בקרקע לו לא: **דדיינא הוא** · תב"ד היה כדלתמרינן בהוריות בפ' בתרא (דף יג:): **כמה מפסיד עליו** · ימי קיומה היא שמטרת ליפול מתמת מבע העלייה: **מתני' בית הבד** · בית לעטר זיתים וגיגה לתת על גבו שתקק לדם בסלע תתתיה כגון כיפה והיה גיגתו למעלה וכית בדו מלמטה וכשמת נסלו בניו זה בית הבד וזה גיגה ופתת גגו של בית הבד שהוא מקום זריעתו של העליון: **כיפין** · תרקוולט"ו העליון יתן עליו עפר ויזרע: **פטור** · מלשלם דמתי הוא ליה למיעבד לעולם הוא: **נתנו לו זמן** · שלוותו ב"ד שהיה טוטה ותמרו לו שתור: **ונפל** · לתוך גיגתו של תבירו: **הניעוך**

מפני שהן טותין להשבר: **להרבות בתלונות** · ממעט תוזק הבנין והעליון מעכב עליו: **להגביה** · תלל הבית תין שומעין לו שמטריח תת העליון לעלות ועוד שהגמוך תזק מן הגבוה: **עליון אבא לשנות וכו'** · טעמא דכולהו שומעין לו מפני שממעט כובד המבע והיכא דמוסיף על כובדו, **שתתון** מעכב עליו שהשתתון תיט תוסם לם תפול התומה שמהשתקה ולמעלה: **תין לו לא זה ולא זה** · לבנות שעשיים הם ובעל הקרקע רולה למכור הקרקע: **מאי** · תיט ליה לבעל העלייה בקרקע לו לא: **דדיינא הוא** · תב"ד היה כדלתמרינן בהוריות בפ' בתרא (דף יג:): **כמה מפסיד עליו** · ימי קיומה היא שמטרת ליפול מתמת מבע העלייה: **מתני' בית הבד** · בית לעטר זיתים וגיגה לתת על גבו שתקק לדם בסלע תתתיה כגון כיפה והיה גיגתו למעלה וכשמת נסלו בניו זה בית הבד וזה גיגה ופתת גגו של בית הבד שהוא מקום זריעתו של העליון: **כיפין** · תרקוולט"ו העליון יתן עליו עפר ויזרע: **פטור** · מלשלם

הניעוך

הגהות הב"ח

(ל) גמ' כי יהודה תומר לא יתן (תמתי): תו"מ וכ"כ ביל ממתי: (ב) שם דתיכא תכרוניתא · כ"כ תע"ם שזה תסר דתיכא תכרוניתא דתניתא תס"ה תם בעלייה הוא תקוקה פעור בותיל וגם בהנך דת"ל להעלות לו שכר היכא דזה לא נהנה וזה תסר כמ"ש התוס' בב"ק דף כ' ע"ת: (ג) שם דקא מסמס דתתן כע"ל:

[זה לא תסר כע"ל]

יד א מיי' פי"ת מהל' מכירה ס"ה ס סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' נה סעי' ו ופי' רו סעי' יב:

טו ב מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ שם:

טז ג מיי' פי"ד מהל' שכנים ס"ה ס סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמד סעי' ו:

יז ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' ז:

יח ה מיי' שם סל' ד טוש"ע שם סעי' ה:

יט ו מיי' שם סל' ת סמג שם טוש"ע ת"מ סי' קמה:

כא ח מיי' פ"ע מהל' שכנים ס"ל ת סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קמו:

[פירושי נמס ירושלמי כע"ל]

הגהות הגר"א

(ל) גמ' כי יהודה תומר לא יתן (תמתי): תו"מ וכ"כ ביל ממתי: (ב) שם דתיכא תכרוניתא · כ"כ תע"ם שזה תסר דתיכא תכרוניתא דתניתא תס"ה תם בעלייה הוא תקוקה פעור בותיל וגם בהנך דת"ל להעלות לו שכר היכא דזה לא נהנה וזה תסר כמ"ש התוס' בב"ק דף כ' ע"ת: (ג) שם דקא מסמס דתתן כע"ל:

[ב"ק לט: נג:]

* נ"ל דמסברי דמי-תיכא בתרא דתניתא תתתון שכח לשנות ולא תיכא בתרא דתניתא תתתון שכח לשנות ולא תיכא בתרא דתניתא תתתון שכח לשנות ולא

פגיעוך. הס שלך ופנה חומן לעצמך: **אין שומעין לו.** חס ושלום זה רוצה לתן קונה לו דבר הפקר לו מחנה: **כתבן וכקש.** ללקט לו מעלו לו מן ההפקר: **טול מה שעשית.** כל מה שלקטת יהא שלך: **אין שומעין לו.** תע"ג דבכל דוכתי תים ליה זוזי כשכר פועל כל תלין שכרו כתיב (ויקרא יט) *מתי לחתני בהדיה מעמי: **גבן דלית ליה מגרש גביה.** וזה ליט חבן במחצתו והוא מזיקו שמעלו מריעתו: **אכל פיפא דלית ליה מגרש גביה.** וזה כח לכופו על שכרו והוא לומר לו טול זה בפרעון לימת כו': **ממרי רשותיך.** מבעל חובך: **פארי אפרע.** לפי שיתן לך סודין קבלם: **משום דלית ליה מגרש גביה.** משקיבל עליה קנייך בלגריה: **גרשיה.** דלתן שומעין לו דקנייה ליה תלתו: **ופשיט שומעין לו.** לתומר לפועל "טול מה שעשית בשכרך": **כשל תביון.** שהיתה מלאכת תביון שומעין לו: **כשל הפקר.** שומעין לו דת"ל קני ליה ר"ע לעמתיה דתמר לעיל לת קני ליה ר"ע לעמתיה דתמר לעיל (דף י.) *המגביה מציאה לחבירו לת קנה תבירו, *המלח פשלו עלין ולתין כלן כל תנין ולת למי לשל תבירו להסס ליכת למימר זכי ליה לת תלתו ולכי לת ת"ל "שכרך על בעל הבית" על כרחו שכרו עליו, אבל הכת לת: **לתיביה רבא לרב נחמן.** למימר דפועל לעלן בכלל המגביה מציאה לחבירו הוא לעלן בכלל המגביה מציאה לחבירו ב"ש ב"ה קנין ולקנייה ב"ש ב"ה הגבהה דפועל לפיכך לתמר לו "עשה עמי מלאכה" סתם ולכל עלין לעשות לעלמו ולא לחבירו ולכך לת קנה הגבהה דת"ל "חכתי לת זכתי ליה לתת זיל לת זכי בה": **תגלי ליה.** לי קניא לי לת: **שומרי פיפים.** על שעורין לעורך מנחת העומר לו על תטין לעורך שתי הלחם: **מתה מומר מין בתין ומל נכור.** לת נשמע לך לת יביאו עומר ושתי הלחם מבל לבור לת תלת מבל ימיך זה שקנה מן ההפקר בשמירתו דסבירא להו הבטה קניא בהפקר הואיל ובבר טורח הוא ודעתו לכך על ידו נשמר: **מתה מתה מומר מין בתין וכו'.** הת היכי סבר דלת קניא: **מדבריך.** שתתה אומר לשמרו בחנם: **לדברינו.** שתו אומרים הבטה בהפקר קני תין וכו': **תמר רבא** גרסינן הכת ולעיל תמר רבה: **דכ"ע** **סבטה בהפקר קני.** ובעומת דר' יוסי דקסבר מסרה זה לגבור ונמלתו בתין מבל לבור: **ורבנן.** חייבי שמת לת יחת בלבו למסור יפה יפה בלב שלם דעת לו שיקבלו מבלו: **מדבריך.** שתתה אומר שמרם חנם: **לדברינו.** שתו מודים לת יחת לו יחמרם יפה יפה תין עומר ושתי הלחם וכו': **בחוששין לבעלי זרועות.** שתם לת טולת עליהן קול שהן של הקדש יש בעלי זרועות שטוקחין חותם בחזקה ולעולם: ומה משל צבור אינא דאמרי רבא אמר רב"ע הבטה בהפקר לא קני והבא בחיישינן לבעלי זרועות קמיפלגי בת"ק סבר דתקינו רבנן למיתב ליה ארבע זוזי כי היכי דלישמעי בעלי זרועות וליפרשו מיניידו ור' יוסי סבר לא תקינו, ומה

"הנ"עוך" אין שומעין לו, "משקבל עליו אמר לו "הילך את יציאותיך ואני אטול את שלי" אין שומעין לו. "השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש ואמר לו "תן לי שכרי" ואמר לו "טול מה שעשית בשכרך" *אין שומעין לו, "משקבל עליו ואמר לו "הילך שכרך ואני אטול את שלי" אין שומעין לו: **גבן** *נפתחה רב אמר ברובה ושמואל אמר (בארבע) אמר ברובה אבל בארבע אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה, (שמואל) אמר בארבע אין אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה, צריכא: ראי אשמעינן דירה בהא קאמר שמואל משום דלא עבידי אינשי דדיירי פורתא הכא ופורתא הכא אבל לעניו זריעה עבידי אינשי דזרעי הכא פורתא והכא פורתא אימא מודה ליה לרב, ואי איתמר בהך קאמר רב אבל בהא אימא מודה ליה לשמואל, צריכא: נתנו לו זמן: וכמה זמן ב"ד ר"א ר' יוחנן "שלשים יום: מי שהיה בותלו כו': הא מדקתני סיפא "הילך יציאותיך" מכלל דפנינהו עסקינן, מעמא [א] דפנינהו, הא לא פנינהו לא, אמאי, ותקנה ליה שדהו? *ראמר ר' יוסי בר' חנינא חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו? ה"מן היכא דקא מיכוין לאקנויי ליה אבל הכא אישתמוטי הוא דקא מישתמיט ליה: השוכר לעשות עמו בתבן כו': צריכא: ראי אשמעינן להך קמייתא דכי קאמר ליה "הגיעוך" אין שומעין לו משום דלית ליה אגרא גביה אבל הכא דאית ליה אגרא גביה אימא שומעין לו *דאמרי אינשי 'ממרי רשותיך פארי אפרע, ואי אשמעינן הכא, הכא שמשקבל עליו אין שומעין לו משום דאית ליה אגרא גביה אבל הכא דלית ליה אגרא גביה אימא שומעין לו, צריכא: אין שומעין לו: **ותניא** שומעין לו אמר רב נחמן לא קשיא באן בשלו באן בשל חבירו. [ב] (רבה) לרב נחמן בשלו מ"ט דא"ל אגרא עלך בשל חבירו נמי שכרו עליו דתניא *השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם וחוזר ונטול מבעל הבית מה שהחזיר אותו? אלא אמר רב נחמן לא קשיא באן בשלו באן בשל הפקר, אתיבית רבא לרב נחמן *מציאת פועל לעצמו אימתי בזמן שאמר לו בעל הבית "נכש עמי היום"-או-"עדור עמי היום" אבל אם אמר לו "עשה עמי מלאכה היום" מציאתו לבעל הבית אלא אמר רב נחמן לא קשיא באן בשלו באן בהגבהה, אמר רבה בהבטה, תנאי היא דתנן *שומרי ספיחין שביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ר' יוסי אומר הרוצה מתנדב הוא ושומר חנם אמרו לו "אתה אומר כן "אין באין משל צבור" מאי לאו בהא קמיפלגי דת"ק סבר הבטה בהפקר *קני ואי יהיבי ליה אגרא אין ואי לא לא, ורבי יוסי סבר "הבטה בהפקר "לא קני וכי אזלי צבור ומייתי, והשתא הוא דקא זכי ביה, ומה "אתה אומר הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו "אין עומר ושתי להם באין משל צבור, אמר רבא לא, רב"ע הבטה בהפקר קני והבא *חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה, קמיפלגי דרבנן סברי יהבינן ליה אגרא ואי לא, חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה רבי יוסי סבר לא חיישינן 'שמא לא ימסרם יפה יפה, ומה "אתה אומר הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו 'חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה-אין עומר ושתי להם באין משל צבור אינא דאמרי רבא אמר רב"ע הבטה בהפקר לא קני והבא בחיישינן לבעלי זרועות קמיפלגי בת"ק סבר דתקינו רבנן למיתב ליה ארבע זוזי כי היכי דלישמעי בעלי זרועות וליפרשו מיניידו ור' יוסי סבר לא תקינו, ומה

זמן ב"ד ל' יום. ומכאן אתה למדים זמן ב"ד לפרוע חובו ולכמה דברים דהוי ל' יום ורשב"ג נמי אמר לעיל (דף קיג.) אף לעניו אין מחזיר אלא שלשים יום ומיהו לכל נזיקין לא אמר אלא זמן ב"ד ל' יום כמו הכא דהא לעיל (דף סב:) גבי נשבבה כדו ולא סילקו נפלה גמלו ולא העמידה ר"מ מחייב בהזיקן לין זמן ב"ד שלשים יום אם כדמשמע בהמניח את הכד (ב"ק דף כט.) והייט טעמא משום דשמא קלה יכול להסירם משם:

אמר ליה הגיעוך לין שומעין לו. תע"ג דמפקיר נזקין לאחר נפילה חוכם אמרי' בפרק המניח (שם דף כט.) דפטור הכא דלית שמתמוטי קא מיתמיטי ואיכו מפקירו כדאמר בגמרא: **ליקני** ליה תלתו ט'. לבבי תניא אתי שפיר דלין קונה לו אלא דר"ש בבבי תניא אתי שפיר דלין קונה לו אלא דר"ש דעומד בגלל שדהו לך כי לת פניהו לת דבשתמר ליה הגיעוך לת היה לבתי עומד שם: **באן** בשל תביון. תימה לאתי דס"ד השתת אתאי לתיך לומר לו טול מה שעשית בשבך יתמר לת לתן לך כלום שלת עשית לי כלום: **לעשות** בשלו והרתתו בשל תביון. [ב] מסמע דוקא לעשות בשלו אבל לת טומן לו שכרו מבלס אבל שתמת לת ותימה ר"ב אתאי לילטריך לשמויי כלן בשלו כלן בשל הפקר ליתני כלן שבשבו לעשות שלו כלן שבשבו שתמת בשל תביון ואור"י דמשום הכי לת מצני הכי להת פשיטא לתם שבשבו לעשות בשל תביון השומעים לו אבל הת אמצני לעיל הת דשמעין לו בשל תביון חידום הוא השומעין לו דהת לת קאי בשל הפקר חידום הוא וכן מה שמתרן לסוף דהבטה שומעין לו חידום הוא דקא משמע לן דהבטה בהפקר לת קני: **שומרי** ספיחים. פירשתי בסוף פ' הזהב (ב) (לעיל דף נת.):

מחוורתא

הגהות הגר"א
[א] גמ' טעמא דפנינהו כו'. נ"ב אבל בסיפא בשלו אפי' בלת"ה. רשב"ם ותוס"ע אבל ר"ע וי"ש מלקין ועשתו של רשב"ם כיון דתייב לו מקני ליה ועי' סי' ש"ו ס"ב וסי' ש"ל ס"ב (ועי"ש בדברי רביט ס"ק ק"ט וי"ע): [ב] תוס' ד"ה לעשות. מסמע דוקא כו'. נ"ב וכן הוא בסי' ש"ל ס"ב ועי"ש בדברי רביט ס"ק ק"ט וי"ע): [ב] תוס' ד"ה לעשות. מסמע דוקא כו'. נ"ב וכן הוא בסי' ש"ל ס"ב ועי"ש בדברי רביט ס"ק ק"ט וי"ע): [ב] תוס' ד"ה לעשות. מסמע דוקא כו'. נ"ב וכן הוא בסי' ש"ל ס"ב ועי"ש בדברי רביט ס"ק ק"ט וי"ע): [ב] תוס' ד"ה לעשות. מסמע דוקא כו'. נ"ב וכן הוא בסי' ש"ל ס"ב ועי"ש בדברי רביט ס"ק ק"ט וי"ע): [ב] תוס' ד"ה לעשות. מסמע דוקא כו'. נ"ב וכן הוא בסי' ש"ל ס"ב ועי"ש בדברי רביט ס"ק ק"ט וי"ע):

הגהות הב"ח
(ה) גמ' ת"ל רבא לר' נחמן בשלו: (כ) תוס' ד"ה שומרי ספיחים וכו' ס' סוכה. נ"ב דף נת ד"ה לשמור:

מתורתא מתני' דלא כר' יהודה. וה"ת ואמאי לא מתני' מתני' דלא כשטעת הולכת זבלים ודברי הכל כדמתני' בהמניח (ב"ק דף ל. ושם) למתני' דהתם וי"ל דהכא פשיטא ליה דחיישי' שלא כשטעת הולכת זבלים ולהכי לא הוה קשיא ליה הא דמתני' מגרכת לזבל לחלתר ור' יהודה מחייב להניח ל' יום חלת לכהי לא מני חלת כר' יהודה משום דמחייב לשלם מה שהזיק לפילו הזיק בהמיה שעה קטנה שיש לו רשות להניח ולרבי יהודה לוחה שעה כיון שיש לו רשות פשוט ופי' ל' דמתניתין מסתמא דחייבי בשעת הולכת זבלים מדקתני המוזל מזבל משמע בשעה שרגילין לזבל והא דלא הוה קשה ליה לרבי יהודה שרי שלשים יום ומתני' לחלתר משום דחיכא למימר דמתניתין עלה טובא קמ"ל שימהר שלא ינמרך לשלם מה שהזיק:

ומתניא

ומה אתה אומר? הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו אין באין משל צבור וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן חששין לבעלי זרועות איכא ביניידו: **מתני'** *המוציא זבל לרשות הרבים-המוציא מטיא והמוזל מובל. יאין שורין טיט ברשות הרבים ואין לובנים לבנים אבל גובלין טיט ברשות הרבים אבל לא לבנים. הבונה ברשות הרבים—המביא אבנים מביא והבונה בונה ואם הזיק משלם מה שהזיק, רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום: **גמ'** למא מתני' דלא כרבי יהודה

דתניא *רבי יהודה אומר בשעת הוצאת זבלים אדם מוציא זבלו להד' וצוברו כל שלשים יום כדי שיהא נישוף ברגלי אדם וברגלי בהמה שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ אפילו תימא רבי יהודה 'מודה ר' יהודה שאם הזיק חייב לשלם ואתנן(ג) *(מודה)ר"י יהודה הבנר תנוכה שהוא פטור מפני שהוא עושה ברשות מאי לאו רשות דבית דין לא, רשות דמצוה אתניא כל אלו שאמרו מותרין לקלקל ברה"ר אם הזיק חייב לשלם ורבי יהודה פוטרן אלא מתורתא מתני' דלא כרבי יהודה. אמר אביי רבי יהודה ורבן שמעון בן גמליאל ור' שמעון כולהו סבירא להו כל מקום שנתנו לו חכמים רשות והזיק פטור רבי יהודה הא דאמרן רשב"ג דתנן רשב"ג אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום רבי שמעון דתנן *היה מעמידו בעלייה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובבירה טפח ואם הזיק משלם-מה שהזיק רבי שמעון אומר לא אמרו כל השיעורים הללו אלא שאם הזיק פטור מלשלם ת"ר החצב שמסר לתת הסתת חייב, הסתת שמסר לחמר החמר חייב, החמר שמסר לכתף הכתף חייב, הכתף שמסר לבנאי הבנאי חייב, הבנאי שמסר לאדריכל אדריכל חייב, ואם הניח אבן על הדימום והזיקה בולן חייבין לשלם והתניא אחרון חייב ובולן פטורים לא קשיא *באן בשכירות באן בקבלנות: **מתני'** *שתי גגות זו על גב זו והירק בינתים: ר"מ אומר של עליון ר' יהודה אומר של תחתון, אמר ר"מ אם ירצה העליון ליקח את עפרו אין כאן ירק, אמר ר' יהודה אם ירצה התחתון למלאות את גגתו אין כאן ירק, אמר ר"מ מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה רואין מהיכן ירק זה חי, אמר ר"ש כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו [א] והשאר של תחתון: **גמ'** אמר רבא בעיקרו כולי עלמא לא פליגי דעליון הוי כי פליגי בנופו: ר"מ סבר *שדי נופו בתר עיקרו, ור' יהודה סבר לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו *(ואוקא לטעמייהו) דתניא

(ג) היוצא מן הגזע ומן השרשין הרי אלו של בעל הקרקע דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר *מן הגזע-של בעל האילן, ומן השרשין-של בעל הקרקע

ותנן

והדליק את סביביו: **מלכ.** החולב לבן מן הכר לעקרה מחיבורה: **פחם.** הוא המרבצה ומחליקה: **ממר.** טעמה מן הכר שמיחתה הפחת שם ומוסרה לכקר המוסיפה לבצלי הטומד על מעמד החומה העשוי להילוך החומין: **מדרילל.** "הוא לבי החומין שהוא מדקדק בהגחת הבחן לגדרה על מוסבה בשה שלא תמיס ולא תעה ולא תהא בולטת חוץ לדימום: **מייב.** זה שהיא בידו חייב בנזקה שם תפול מידו ותזיק את לחברים או תשבר-היא, הוא חייב לשלם ואע"ג דמוקמינן להא לקמן בקבלנות וכולן שומפין במלאכה אין חייב אלא מי שהיתה מסורה לו בכיון שכחו הוא, הנזק מוטל עליו כל היכא דמיתמר דתנן לדם מועד לעולם שוגג ומזיד תוגם ורצון דפקה לן בב"ק (דף כו:) פלא תחת פלא לחייב על השוגג כמזיד ותוגם כרצון: **בולן.** אלו שהיו שומפין במלאכה אחת ומשכיחו לבן על הדימום היא שורת הבנין ופלה והזיקה לחלדיכל הוא שלאחר שהניחה נפלה וליכא למיחייב משום גירי דיליה כולן חייבין יחד שכולן שומפין בדבר ועליהן המלאכה לעשות וקיבלו לחריות הנזק יחד: **ופפניל פאחרון מייב.** לחלדיכל שהניחה: **בשכירות.** לחחרון חייב: **בקבלנות.** כולן חייבין הילך דלא נפלה מיד לחד מהן דעל כולן לשמור שהרי מיושבת יפה: **מתני'** *שתי גגות זו על גב זו. שכוכות זו לזו לחחת קרקעיתה גבוה ושלישה קרקעיתה נמוך: **ופירק בינתים.** בזקיפת הגובה שזו גבוהה שזו נמוכה מזו יש שומים לו בלנים: **של עליון.** שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יוצא: **של תחתון.** שעל מוירו הוא מוצא: **למלאות גגתו עפר.** משום קרקעו לעליונה: **אמר ר"מ מאחר ששניהן כן יכולין למחות זה על זה.** שלא יהא ירק זה כלן עליון ליטול עפרו והתחתון למלאות גגתו: **רואין מפיכן ירק זה מי.** ממקום שהוא יוצא וגדל לו יכלן: **כל שעליון יכול לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו.** כדקאמר ר"מ לוחלי ומעפרו היא חייה: **ובשאר של תחתון.** עליון הוא גופיה לחקורי מפקר להו לגביה שגגתי הוא לו ליטול רשות ליכנס לחוך של חבירו וללקוט: **גמ' בעיקרו.** שרשי הירק: **בנופו.** לפי שהן תלויין בחוירו של תחתון פליגי הכא:

הגהות הב"ח

(ג) גמ' והתנן רבי יהודה אומר בגר תנוכה פטור כ"ע והיכא מודה ומיבעי אמוא בשמק. וכ"כ שוף הכוכם בב"ק: (ב) שם דתניא אילן היוצא בגבולו של חבירו וכו' עין משפט:

הגהות הגר"א

[א] במשנה שרי הוא"ש ובשאר כו'. נ"ב משמע דבשיקר דיעל ס"ל כר"י ומ"מ למכירה ומלוה ולכן כתב בשמב"ם בשעות דלקמן דלכתחלה לא יעול בשלין כו' (ומ"ש רבינו בפ"ו מי' קס"ז ס"ק ג'):

מראי מקומות

חולין יב: ד"ה ואי אמרת ר"ש ברבי יוסי היא ד"ה מודה ר"י יהודה

לא א מיי' פ"י מהל' מקי ממון הלכה סו סמג עשין סו סמ עוש"ע חו"מ סי' תיד סעיף ב:

לב ב ג מיי' שם הלכה סו ושמג שם עוש"ע ח"מ סי' תיו סעיף ה:

לג ד מיי' שם הל' יו עוש"ע שם סעיף ו:

לד ה מיי' שם עוש"ע שם סעיף ז:

נוסחא דגרים טהורים אחת בעזרת [טהורות הנשים] ודניק

לה ו ז מיי' שם הלכה סו סמג שם עוש"ע ח"מ סי' תיד סעיף ב:

לו ח ם מיי' פ"ט מהל' שכנים הלכה יא סמג עשין פב עוש"ע ח"מ סי' קפו סעיף ג:

לז י כ ל מיי' פ"י מהל' מקי ממון הל' יח סמג עשין סו עוש"ע ח"מ סי' שפד סעיף ד:

נוסחא/מקור

(מקור)

לח מ מיי' פ"ד מהל' שכנים הלכה ם סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סי' קפו סעיף ג:

לט נ מיי' פכ"ד מהל' מכירה הלכה ז ועי' במ"מ סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סי' רנח סעיף י:

נוסחא

אבל אביא כר"ת ול' תוספות ד"ה אלא מתורתא ור"ן ורי"ק, פסוי

נוסחא

סנהדרין נ"ז ב"ה ורבי נתן ברייתא דשמואל ובמ"ק נ"ב ד"ה ואחד המקדיש ונפל אחר מאחד מהם ורי"ק

נוסחא

גיטין נ"ב ע"ב ע"ש ב"ב ק"ב ב"ב ק"ב ב"ב ק"ב

חילן היולת מן הגזע וכו'. בלוקח חילן לחמד בתוך של חבירו דקי"ל בכבה בתרת (דף פח.) דדברי הכל לא קנה קרקע וחילן קטן היולת (מן הגזע חו) מן הטרסין ליח דיעה ולית דייכת דקרקע גמורה היל,ומן הגזע נמי <ש"מ> סבר שדי טופו בתר עיקרו והתם מפרש מתי גזע ומתי טרסין-גזע=כל שרוחה פני חמה טרסין=חילן רוחין פני חמה ולט"ג דכבה טוף העליון לבעל החילן כדקתני התם "הגדילו לא יפקה" התם הוא דלתעתת להכי נתת שכל זמן שיהא רלוי לעשות פרי יהא בקרקע ויצא ענף ופירי,לבל חילן לחבר העולה מן הגזע מילתא לחבריעא הוא: **מייב בערלה.** גרסי' <לי"ש> לחילן הוא לעולמו דגזע הסמוך לקרקע [ב] בתוך שלשה בקרקע הוא ולט"ג דלא מלטעת ממש יניק שדי טופו בתר עיקרו: **מגיע לפיקרו ולינו מגיע לנופו.** כגון שנוטע טופו למטה: **קמיפ דשבור מלכא.** לי קלחה "שבור (ג) מלכא" ממש ומלך פרס היה ובקי בדיניס ותמרוה להא דר"ש דמתני' קמיה וקלסה ואמר לפריון נמטייפ לר"ש יקבל מן מאתנו על דבר זה ונתת רחמני "שבור מלכא"=שמואל דבכמה דוכתי קרי ליה הכי,ונתן מיושב בה דמתי "תמרוה" לי להא דר"ש דמתני' לטו שמואל לא הוה ידע לה למתני' ולי להא לחפרים ספרא לטו לי לאמר ריש לקיש הלכה כר"ש שמואל מי לא קיש בדיני למיקלסיה לר"ש עד דשמע מפומיה דריש לקיש להלכתא כוותיה : **מפריון.** מ"מן שלנו :

[ש"ל ותניא והיל מוספתא דשלה ע"ש]

גליון הש"ס

רש"י בד"ה לפריון מן שלא.וכ"כרש"י בתוספ פ' ויתי בפסוק בן פורת יוסף . אבל הרמב"ן שם כ' דהטו"ן שרשית והוא לשון שבח ורוממות כמו פורת (בתורת ד'יב) ועי' בר"ח"ס שם:

*) עי' בהרא"ש ובספר ת"ח ובספר בה"י

*)**ותניא** נמי גבי מקח וממכר בה"ג . תניא גרסינן דלחיה מצאה בשוק מקום ולא הוי בה"ג ממש דלחפילו לחמר ר"י היולת מן הגזע של בעל הקרקע לא יקצה בלום שהרי עומד בחוירו של בעל הקרקע וגם יונק מן הקרקע ועוד שלא היה בדעת המוכר למכור אלא זה החילן שהיה בעין שמכר לבל לא חילן חדש שנתיחד ללחת מן הגזע דלא חשיב בחילן עלמו הנעפים המתחדשים אלא נחשב בחילן לחר וכן ר' מחיר לם היה לומר בחן של בעל החילן לא היה קלה על מנחתו שכמו שהנעפים המתחדשים בכל שנה הם של בעל החילן ה"ג היולת מן הגזע יהיו שלו והלא דלחתר "בה"ג" הייט שמיפה ר"מ בחן בחו של בעל הקרקע בלפי מדבי יהושה בחתו במתני' ולהבי לא עביד לריכותא בסמוך אלא לחערלה ולחמקח וממכר ולא למתניתין :

שבור מלכא . גרלה לפרס בפי' הקונטרס דשבור מלכא היה בקי בהלכות בדאמרינן בסוף מסכת ע"ז (דף עו:) שנתן הסכין עשר פעמים בקרקע קלה בשחתך החמרוג בסכין לרב יהודה :

הדרן עלך הבית והעלייה וסליקא לה מסבת בבא מציעא

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה קמיה דשבור וכו' מלכא ממש. ני"בובב"ב סוף דף י מבואר דהוה עבוד"ם ע"ם וכ"ב דף קטו ע"ב לריכה דשמואל בקלה כך וכן בשבועס דף נד :

הגהות הגר"א

[א] נמ' (מגיע לעיקרו ולין מגיע לנופו) תל"מ ומ"ב הרמב"ם והכל"מ פ"ג ה"ה וכ' דכה"ג ודלי בקלף מגיע : [ב] רש"י ד"ה חייב. הסמוך לקרקע בתוך כו'.נ"ב ומלחן כתב לפ"ד דג' טפחים סמוך לחתחתון הכי הוא של בקרקע ובר"ח ור"ם :

לחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך :

*)**הדרן** עלך מסבת בבא מציעא והדרך עלן דעתן עלך מסבת בבא מציעא ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסבת בבא מציעא ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי : יאמר כן שלש פעמים

ולחר כך יאמר זה

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא **)חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא :

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך : מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי : יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני : ברוך אתה יי למדני חקיך : אמן אמן אמן סלה ועד :

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך :

יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסבת בבא מציעא כן תעזרני להתחיל מסבתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך : כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים : אורך ימים בימינה בשמאולה עושר וכבוד : יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום :

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : יהא שמיה רבא וכו' יתברך וכו' על ישראל וכו' : יהא שלמא וכו' עושה שלום וכו' :

*) [פי' הגון ע"י תמלא כספר פחיים שחיכר לחי הגלון מסר"ל מפלקא כס' זכיות מ"ח פ"ג] . **) [בסיומא דסוף תשובת הרמ"ח ז"ל וכן בסוף י"ם בס"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו] .

חילן היולת מן הגזע וכו'. בלוקח חילן לחמד בתוך של חבירו דקי"ל בכבה בתרת (דף פח.) דדברי הכל לא קנה קרקע וחילן קטן היולת (מן הגזע חו) מן הטרסין ליח דיעה ולית דייכת דקרקע גמורה היל,ומן הגזע נמי <ש"מ> סבר שדי טופו בתר עיקרו והתם מפרש מתי גזע ומתי טרסין-גזע=כל שרוחה פני חמה טרסין=חילן רוחין פני חמה ולט"ג דכבה טוף העליון לבעל החילן כדקתני התם "הגדילו לא יפקה" התם הוא דלתעתת להכי נתת שכל זמן שיהא רלוי לעשות פרי יהא בקרקע ויצא ענף ופירי,לבל חילן לחבר העולה מן הגזע מילתא לחבריעא הוא: **מייב בערלה.** גרסי' <לי"ש> לחילן הוא לעולמו דגזע הסמוך לקרקע [ב] בתוך שלשה בקרקע הוא ולט"ג דלא מלטעת ממש יניק שדי טופו בתר עיקרו: **מגיע לפיקרו ולינו מגיע לנופו.** כגון שנוטע טופו למטה: **קמיפ דשבור מלכא.** לי קלחה "שבור (ג) מלכא" ממש ומלך פרס היה ובקי בדיניס ותמרוה להא דר"ש דמתני' קמיה וקלסה ואמר לפריון נמטייפ לר"ש יקבל מן מאתנו על דבר זה ונתת רחמני "שבור מלכא"=שמואל דבכמה דוכתי קרי ליה הכי,ונתן מיושב בה דמתי "תמרוה" לי להא דר"ש דמתני' לטו שמואל לא הוה ידע לה למתני' ולי להא לחפרים ספרא לטו לי לאמר ריש לקיש הלכה כר"ש שמואל מי לא קיש בדיני למיקלסיה לר"ש עד דשמע מפומיה דריש לקיש להלכתא כוותיה : **מפריון.** מ"מן שלנו :

[ש"ל ותניא והיל מוספתא דשלה ע"ש]

גליון הש"ס

רש"י בד"ה לפריון מן שלא.וכ"כרש"י בתוספ פ' ויתי בפסוק בן פורת יוסף . אבל הרמב"ן שם כ' דהטו"ן שרשית והוא לשון שבח ורוממות כמו פורת (בתורת ד'יב) ועי' בר"ח"ס שם:

*) עי' בהרא"ש ובספר ת"ח ובספר בה"י

*)**ותניא** נמי גבי מקח וממכר בה"ג . תניא גרסינן דלחיה מצאה בשוק מקום ולא הוי בה"ג ממש דלחפילו לחמר ר"י היולת מן הגזע של בעל הקרקע לא יקצה בלום שהרי עומד בחוירו של בעל הקרקע וגם יונק מן הקרקע ועוד שלא היה בדעת המוכר למכור אלא זה החילן שהיה בעין שמכר לבל לא חילן חדש שנתיחד ללחת מן הגזע דלא חשיב בחילן עלמו הנעפים המתחדשים אלא נחשב בחילן לחר וכן ר' מחיר לם היה לומר בחן של בעל החילן לא היה קלה על מנחתו שכמו שהנעפים המתחדשים בכל שנה הם של בעל החילן ה"ג היולת מן הגזע יהיו שלו והלא דלחתר "בה"ג" הייט שמיפה ר"מ בחן בחו של בעל הקרקע בלפי מדבי יהושה בחתו במתני' ולהבי לא עביד לריכותא בסמוך אלא לחערלה ולחמקח וממכר ולא למתניתין :

שבור מלכא . גרלה לפרס בפי' הקונטרס דשבור מלכא היה בקי בהלכות בדאמרינן בסוף מסכת ע"ז (דף עו:) שנתן הסכין עשר פעמים בקרקע קלה בשחתך החמרוג בסכין לרב יהודה :

הדרן עלך הבית והעלייה וסליקא לה מסבת בבא מציעא

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה קמיה דשבור וכו' מלכא ממש. ני"בובב"ב סוף דף י מבואר דהוה עבוד"ם ע"ם וכ"ב דף קטו ע"ב לריכה דשמואל בקלה כך וכן בשבועס דף נד :

הגהות הגר"א

[א] נמ' (מגיע לעיקרו ולין מגיע לנופו) תל"מ ומ"ב הרמב"ם והכל"מ פ"ג ה"ה וכ' דכה"ג ודלי בקלף מגיע : [ב] רש"י ד"ה חייב. הסמוך לקרקע בתוך כו'.נ"ב ומלחן כתב לפ"ד דג' טפחים סמוך לחתחתון הכי הוא של בקרקע ובר"ח ור"ם :

לחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך :

*)**הדרן** עלך מסבת בבא מציעא והדרך עלן דעתן עלך מסבת בבא מציעא ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסבת בבא מציעא ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי : יאמר כן שלש פעמים

ולחר כך יאמר זה

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא **)חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא :

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך : מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי : יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני : ברוך אתה יי למדני חקיך : אמן אמן אמן סלה ועד :

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך :

יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסבת בבא מציעא כן תעזרני להתחיל מסבתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך : כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים : אורך ימים בימינה בשמאולה עושר וכבוד : יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום :

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : יהא שמיה רבא וכו' יתברך וכו' על ישראל וכו' : יהא שלמא וכו' עושה שלום וכו' :

*) [פי' הגון ע"י תמלא כספר פחיים שחיכר לחי הגלון מסר"ל מפלקא כס' זכיות מ"ח פ"ג] . **) [בסיומא דסוף תשובת הרמ"ח ז"ל וכן בסוף י"ם בס"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו] .